

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

ADANA BASIN TARİHİ
(1873-2000)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşan DEĞİRMENCİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ

Nevşehir
Ağustos 2019

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

ADANA BASIN TARİHİ
(1873-2000)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşan DEĞİRMENCİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ

Nevşehir
Ağustos 2019

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Güşan DEĞİRMENCI

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

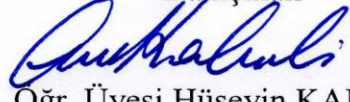
“Adana Basın Tarihi (1873-2000)” adlı Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisans Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Gülşan DEĞİRMENCI

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ

Tarih Anabilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Ahmet OĞUZ

KABUL VE ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ danışmanlığında Gülşan DEĞİRMENCİ tarafından hazırlanan “Adana Basın Tarihi (1873-2000)” adlı çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

20/09/2019

JÜRİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ

Üye : Doç. Dr. Cihat YILDIRIM

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ali ÇAKIRBAS

İMZA

[Handwritten signatures of the jury members]

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 20/09/2019 tarih ve 2019.37-962

Sayılı kararı ile onaylanmıştır.

20/09/2019
[Handwritten signature of the institute director]
Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

“Adana Basın Tarihi (1873-2000)” isimli çalıőmamda bilgi ve tecrübeleriyle değerli katkıları olan, aynı zamanda őahsıma kıymetli vakitlerini ayırarak çalıőmama önerilerde bulunan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ’ye teşekkürlerimi arz ederim. Ayrıca kaynaklara ulaşmamı sağlayan Adana Atatürk Evi Müzesi, Adana İl Halk Kütüphanesi, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı ve Ankara Milli Kütüphane yetkililerine ve çalıőanlarına teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Gülşan DEĞİRMENCİ

Nevşehir 2019

ADANA BASIN TARİHİ (1873-2000)

Tez Yazarı: Gülşan DEĞİRMENCİ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Ana Bilim Dalı, Ağustos 2019
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KALEMLİ

ÖZET

Osmanlı basın hayatının ilk dönemlerinde yer alan vilayet gazeteleri, yerel gazeteciliğin temellerini oluşturur. 7 Kasım 1864'te çıkarılan Vilayet Tüzüğü ile Osmanlı Devleti'nde vilayet sistemine geçildi. Bu yasal düzenleme, her vilayette bir basımevi kurulması ve tüm vilayetlerde birer gazete çıkarılması yönünde bir başlangıç teşkil etti. Osmanlı Devleti'nde çıkarılan bu ilk vilayet gazetelerinin genel yapısı ise devleti güçlendirmeye yönelikti. Adana Basın hayatı, Adana Vilayetinin resmi ve ilk gazetesi niteliğinde olan Seyhan gazetesi ile başladı. Ayrıca ilk sayısı 5 Mart 1873'te yayımlanan Seyhan gazetesi, İkinci Meşrutiyet'in ilanına (23 Temmuz 1908) kadar geçen 35 yıllık süre içinde Adana'da yayım yapan tek gazetedir. Seyhan gazetesinden sonra Milli Mücadele yıllarına kadar çıkarılan birçok gazete kısa ömürlü olmuştur.

Adana, 1909'dan Adana'nın kurtuluş tarihi 5 Ocak 1922'ye kadar askeri ve siyasi bakımdan birçok önemli olayın içerisinde yer aldı. Özellikle Mustafa Kemal Paşa'nın öncülük ettiği Milli Mücadele Dönemi'nde Adana basını, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte hem sayısal hem de içerik anlamında artış gösterdi ve Adana basınında önemli yazarlar yer aldı böylece ilke ve inkılapların topluma doğru şekilde aktarılmasında basın ön plana çıktı.

1938 yılında Atatürk vefat etti ve İsmet İnönü cumhurbaşkanı seçildi. Bu dönemde dünya genelinde totaliter rejimlerin ortaya çıkması ve Avrupa'daki gelişmeler doğrultusunda basın alanının tümünde olduğu gibi Adana basınında da yönetimin hâkim olduğu bir basın anlayışı oluşturuldu.

II. Dünya Savaşı sonrası dünyada gelişen olaylar, Türkiye'de demokratikleşme ve çok partili siyasal yaşama geçilmesine neden oldu. Çok Partili hayata geçilmesiyle basın alanında bazı gelişmeler meydana geldi ve özgürlük ortamı sağlanarak seçimler ve parti faaliyetleri doğrultusunda siyaset ile iç içe bir yayım anlayışı ortaya çıktı. 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti (DP) kuruldu. 1946'dan 1950'ye kadar geçen dönemde birçok anlamda yeni bir sürece girildi ve DP'nin iktidara gelmesinde basının büyük ölçüde katkıları oldu.

1960'tan 2000'li yıllara kadar geçen süre içerisinde basın alanında birçok yenilik meydana geldi ve basına devlet hizmetlerinden faydalanma imkânı verildi yine bu süreçte günlük gazeteler gelişim gösterdi, yeni baskı teknikleri kullanılmaya başladı, gazetecilerin eğitim seviyelerinde artış oldu ve eğitim kurumlarında gazetecilik bölümleri açıldı. Daha sonra ise teknolojinin gelişmesi ve teknolojik aletlerin toplum yaşamına katılması basın alanını doğrudan etkilediği gibi gazetelerin yerini zamanla televizyon ve internet yayıncılığı almaya başladı.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Türkiye Cumhuriyeti, Basın, Yerel Basın, Adana.

ADANA PRESS HISTORY (1873-2000)

Thesis Writer: Gülşan DEĞİRMENCI
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institution Of Social Science History
Department, Master Degree, August 2019
Supervisor: Assistant Professor Doctor Hüseyin KALEMLİ

ABSTRACT

The provincial newspapers, which took place in the early periods of the Ottoman press, form the basis of local journalism. On 7 November 1864, the provincial system was introduced in the Ottoman Empire. This regulation was the beginning of the establishment of a printing house in each province and the publication of a newspaper in all provinces. The general structure of these first provincial newspapers published in the Ottoman Empire was aimed at strengthening the state. Adana Press life began with Seyhan newspaper, the official and first newspaper of the Adana Province. In addition, the first issue of Seyhan which was published on March 5, 1873, is the only newspaper published in Adana during the 35-year period until the announcement of the Second Constitutional Monarchy (23 July 1908). Many newspapers published after the Seyhan newspaper until the years of the National Struggle were short-lived.

Adana was involved in many important military and political events from 1909 until the liberation of Adana on 5 January 1922. Especially during the National Struggle period led by Mustafa Kemal Pasha, the Adana press increased in terms of both numerical and content with the proclamation of the Republic and important writers took part in the Adana press so that the press came to the forefront in the correct transfer of principles and revolutions to the society.

Atatürk passed away in 1938 and İsmet İnönü was elected as the President. The emergence of totalitarian regimes around the world in this period and in line with the developments in Europe, as in all of the press area, a press approach which was dominated by the administration was established in the Adana press.

The events in the world after World War II, has caused democratization and the introduction of multi-party political life in Turkey. With the introduction of the multi-party system, some developments took place in the field of the press and an environment of freedom was created in line with the elections and party activities. On January 7, 1946, the Democratic Party (DP) was founded. During the period from 1946 to 1950, a new process was initiated in many ways and the press contributed greatly to the DP's coming to power.

From the 1960s to the 2000s, many innovations took place in the field of the press and the press was given the opportunity to benefit from state services. In this process, daily newspapers developed, new printing techniques were used, the level of education of journalists increased and journalism departments were opened in educational institutions. Later, as the development of technology and the participation of technological tools in the society affected the press area directly, newspapers and television broadcasting began to take its place over time.

Keywords: Ottoman Empire, the Republic of Turkey, Press, Local Press, Adana.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	xix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TANZİMAT VE MEŞRUTİYET'TEN CUMHURİYET'E

ADANA BASINI

(1873-1923)

1.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI.....	19
1.2. GAZETELER.....	27
1.2.1. Seyhan.....	27
1.2.2. Teceddüt.....	31
1.2.3. İtidal.....	32
1.2.4. Yaşasın Ordu.....	32
1.2.5. Çingirak.....	33
1.2.6. Çukurova.....	33
1.2.7. Duman.....	33
1.2.8. Anadolu.....	33
1.2.9. Rehberi İtidal.....	34
1.2.10. Şimşek.....	34

1.2.11. İkaz.....	34
1.2.12. Hayat	34
1.2.13. Ferda	35
1.2.14. Adana	36
1.2.15. Yeni Adana	37
1.2.16. Tanyeri	46
1.2.17. Toros	46
1.2.18. Kilikya.....	47
1.2.19. Adana Postası.....	47
1.2.20. Hayistan	47
1.2.21. Artsakank Giligyo.....	47
1.2.22. Davros	47
1.2.23. Giligia	48
1.2.24. Kağakatsi.....	48
1.2.25. Hay Tsav	48
1.2.26. Arara	49
1.2.27. Arkeos	49
1.2.28. Azad Davros.....	49
1.2.29. Giligian Surhantag	50
1.2.30. Adana	50
1.2.31. Azamarad	50
1.3. DERGİLER	50
1.3.1. Nor Serunt.....	50
1.3.2. Milli Mefkûre.....	51
1.3.3. Giligian Daretsuyts	52

İKİNCİ BÖLÜM
CUMHURİYET'İN İLK DÖNEMLERİNDE ADANA BASINI
(1923-1946)

2.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI.....	53
2.2. GAZETELER.....	59
2.2.1. Halk.....	59
2.2.2. Türk Sözü.....	60
2.2.3. Toksöz.....	65
2.2.4. Altun Öz.....	67
2.2.5. Mücadele.....	68
2.2.6. Sayha.....	68
2.2.7. Kara Tepeli.....	68
2.2.8. Ticaret Haberleri.....	70
2.2.9. Adana Ticaret Gazetesi.....	71
2.2.10. Doktor Sesi.....	71
2.2.11. Adana Ticaret Haberleri.....	73
2.2.12. Yurd Duygusu.....	74
2.2.13. Çiğdem.....	74
2.2.14. Gürses.....	74
2.2.15. Ahali.....	75
2.2.16. Adana Ticaret Gazetesi.....	75
2.2.17. Ak Günler Gazetesi.....	77
2.2.18. Yeni Yol.....	83
2.2.19. Bugün.....	88
2.2.20. Keloğlan.....	96
2.2.21. Tel.....	99

2.3. DERGİLER	105
2.3.1. Gölge.....	105
2.3.2. Resimli Adana.....	106
2.3.3. Çukurova’da Memleket	107
2.3.4. Kırkpınar	114
2.3.5. Görüşler.....	118
2.3.6. Sesimiz.....	124
2.3.7. Çığ.....	126
2.3.8. Başak.....	127

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞTE ADANA BASINI
(1946-1960)

3.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI	131
3.2. GAZETELER.....	133
3.2.1. Seyhan.....	133
3.2.2. Kaynana	139
3.2.3. Adana Spor.....	140
3.2.4. Türkedoğru.....	143
3.2.5. İleri.....	148
3.2.6. Güney Spor	153
3.2.7. Büğelek	156
3.2.8. Millet.....	165
3.2.9. Yeni Çukurova	166
3.2.10. Oba.....	169
3.2.11. Yeni Ses	172
3.2.12. Nur	174
3.2.13. Toksöz.....	175

3.2.14. Çukurova Spor Postası	179
3.2.15. Türk Sesi	181
3.2.16. Yeni Yunus Emre	183
3.2.17. Pozantı Sesi	185
3.2.18. Vatandaş	187
3.2.19. Kozandağı	188
3.2.20. Kendi Kendimize	189
3.2.21. Kürsü	191
3.2.22. Köylü Sesi	193
3.2.23. İnkılâp	195
3.2.24. Demokrat	198
3.2.25. Gıcık	204
3.2.26. Son Haber	205
3.2.27. Sohbet	206
3.2.28. Yeni Köylü Sesi	208
3.2.29. Demokrat Kadın	210
3.2.30. Osmaniye Postası	212
3.2.31. Yeni Mücadele	214
3.2.32. Demokrat Gençlik	215
3.2.33. Seçim Mücadelesi	217
3.2.34. Hürfikir	218
3.2.35. Olimpiyat	220
3.2.36. Tohum	221
3.2.37. Vur Abasıza	222
3.2.38. Kasırga	227
3.2.39. Bayram	228
3.2.40. Hürmillet	229

3.2.41. Yeşil Ada	231
3.2.42. Hakikat	232
3.2.43. Birlik	234
3.2.44. Yeni Ses	236
3.2.45. Adım	237
3.2.46. Doğruyol	238
3.2.47. Yenifikir	241
3.3. DERGİLER	242
3.3.1. Çukurova	242
3.3.2. Okul Postası	246
3.3.3. Kanad	247
3.3.4. Çiftçi Yolu	250
3.3.5. Kalem	252
3.3.6. Köy Eğitmeni	253
3.3.7. Kırkpınar	256
3.3.8. Politika	258
3.3.9. Karaay	261
3.3.10. Yarsuvat	263
3.3.11. Püren	265
3.3.12. Minik Okul Postası	266
3.3.13. Doruk	268
3.3.14. 14 Mart Tıp Bayramı	270
3.3.15. İç Kaynak	271
3.3.16. Yol Kavşağı	274
3.3.17. Küçük Gazete	276
3.3.18. Şölen	278
3.3.19. Balkır	282

3.3.20. Sanatta Ufuk.....	284
3.3.21. Çim.....	285
3.3.22. Bulak.....	287
3.3.23. Eğitim Dergisi.....	290

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1960-1980 YILLARINDA ADANA BASINI

4.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI.....	293
4.2. GAZETELER.....	296
4.2.1. Devrim	296
4.2.2. Güney Postası.....	296
4.2.3. Her Sabah.....	297
4.2.4. Tasvir	298
4.2.5. Akşam Postası.....	299
4.2.6. Çukurova.....	303
4.2.7. Çukurova Reklâm Gazetesi.....	304
4.2.8. Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi.....	305
4.2.9. Dirlik.....	306
4.2.10. Anış.....	308
4.2.11. Ülkü.....	309
4.2.12. Işıl	311
4.2.13. College Teenagers.....	312
4.2.14. Güney Film Postası.....	313
4.2.15. Güney.....	315
4.2.16. Bayrak.....	316
4.2.17. Düziçi.....	317
4.2.18. Bilge.....	318
4.2.19. Milli İrade	319

4.2.20. Birlik	319
4.2.21. Özgün	321
4.2.22. Adana Kulisi	322
4.2.23. Dernek	324
4.2.24. Adana Kırat	326
4.2.25. İmamoğlu	327
4.2.26. Adana	330
4.2.27. Adana Adalet	332
4.2.28. Haykırış	333
4.2.29. Kıvılcım	335
4.2.30. Veda Gecesi	336
4.2.31. İncirlik Insider	337
4.2.32. Spor Ekspres	339
4.2.33. Ayas	340
4.2.34. Güneyde Ziraî Mücadele	341
4.2.35. Yeni Osmaniye	343
4.2.36. Cebelibereket	347
4.2.37. Cebelibereket	349
4.2.38. Koza	352
4.2.39. Yeni Hürsöz	353
4.2.40. Ceyhan	354
4.2.41. Devinim	355
4.2.42. Çukurova Bayram	359
4.2.43. Panorama	362
4.2.44. Kadirli'nin Sesi	364
4.2.45. Çukurova Ayyıldız	366
4.2.46. Kozan Postası	369

4.2.47. Hasret	371
4.2.48. Çataloluk	372
4.2.49. Işık.....	373
4.2.50. Güney Haber	374
4.3.DERGİLER	375
4.3.1. Adalet	375
4.3.2. Özlük.....	378
4.3.3. Işinsu	379
4.3.4. Heybe	383
4.3.5. Yöneliş (Halk'a Yöneliş)	385
4.3.6. Adana Kış At Yarışları.....	386
4.3.7. Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu	387
4.3.8. Tıp Yolunda Yılbaşı.....	388
4.3.9. Bengin	390
4.3.10. Deren.....	392
4.3.11. İz	393
4.3.12. Bilge.....	394
4.3.13. Muştu	395
4.3.14. Torosun Sesi.....	396
4.3.15. Anahtar.....	397
4.3.16. Proleter	398
4.3.17. Mizan	402
4.3.18. 5 Ocak	403
4.3.19. 5 Ocak	404
4.3.20. 22. Gün.....	405
4.3.21. Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi	407
4.3.22. Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.....	407

4.3.23. Tıp Yolunda Yılbaşı.....	409
4.3.24. Gıcık.....	410
4.3.25. Çağrı.....	411
4.3.26. Çukurova Gençlik	412
4.3.27. Büyük Akın.....	413
4.3.28. Halkçı Oluşum	414
4.3.29. Çukobirlik	416
4.3.30. Atılım	417
4.3.31. İşletme Enstitüsü Dergisi	419
4.3.32. Çağdaş Tarım Tekniği.....	421
4.3.33. Adana Barosu Dergisi	423
4.3.34. Güneyde Tarımsal Savaşım	425
4.3.35. Anahtar.....	427
4.3.36. Adana Eczacı Odası Dergisi	429

BEŞİNCİ BÖLÜM

1980-2000 YILLARINDA ADANA BASINI

5.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI	431
5.2. GAZETELER.....	432
5.2.1. Erzin'in Sesi.....	432
5.2.2. Ekspres.....	433
5.2.3. Genç Ozan.....	435
5.2.4. Yeni Vatandaş.....	437
5.2.5. Durum	438
5.2.6. Yeni Güney Haber	439
5.2.7. Dönüm.....	440
5.2.8. Kozan Ekspres	443
5.2.9. Yeni Olay	444

5.2.10. Barış	445
5.2.11. Yeni Bakış.....	447
5.2.12. Gündem.....	449
5.2.13. Mavi Şimşek	450
5.2.14. Haber Osmaniye.....	450
5.2.15. Bölge	452
5.2.16. Yeni Karaisalı	453
5.2.17. Sosyal Demokrat.....	456
5.2.18. Zirvedekiler.....	456
5.2.19. Demokrat.....	457
5.2.20. Güney Oluşum	459
5.2.21. Atılım	461
5.2.22. Demokrat Adana	463
5.2.23. 5 Ocak	464
5.2.24. Güney Hakimiyet	466
5.2.25. Çukurova Press	469
5.3. DERGİLER	470
5.3.1. Cıvıltı	470
5.3.2. Bölgemiz’de	472
5.3.3. Verim	478
5.3.4. Güneysu	479
5.3.5. Start Spor	482
5.3.6. Çiftçi	484
5.3.7. Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi	485
5.3.8. Sağlık Bilimleri Dergisi	488
5.3.9. Güney Extra	490
5.3.10. Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi	491

5.3.11. Önce Adana.....	493
5.3.12. Sümer Tekstil Haberleri	494
5.3.13. Önce Sağlık	494
5.3.14. Güney	496
5.3.15. Venüs	497
5.3.16. Tekstil Maraton	498
5.3.17. Ozan	504
5.3.18. Anayurt	507
5.3.19. Yeni Ses	508
5.3.20. Kırığı	509
5.3.21. Kutup Yıldızı	510
5.3.22. Çukurova Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	511
5.3.23. Aura Vitalis	516
5.3.24. Yaşam	518
SONUÇ.....	519
KAYNAKÇA	525
EKLER.....	545
ÖZGEÇMİŞ.....	557

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADAKOBİRLİK	: Adana Köy Kooperatifleri Birliği
AİTİA	: Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
Ass. Dr.	: Asistan Doktor
Ass.	: Asistan
AŞ	: Anonim Şirketi
Av.	: Avukat
AYÖD	: Adana Yüksek Öğrenim Derneği
AYÖG-MKY	: Maraşlı Adana Yüksek Öğrenim Gençliği
BCA	: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
CHF	: Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CYTKD	: Ceyhan Yüksek Tahsil Koruma Derneği
ÇÜ	: Çukurova Üniversitesi
DM	: Deutsche Mark
Doç. Dr.	: Doçent Doktor
DP	: Demokrat Parti
Dr. Öğr. Üyesi	: Doktora Öğretim Üyesi
Dr.	: Doktor
Ecz.	: Eczacı
İTİA	: Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
KDV	: Katma Değer Vergisi
MAMES	: Çukurova Maliye Memurları Sendikası

MÖ	: Milattan Önce
MTTB	: Milli Türk Talebe Birliği
No.	: Numara
Prof. Dr.	: Profesör Doktor
Prof.	: Profesör
s.	: sayfa
s.y.	: sayı yok
ss.	: sayfa sayısı
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SSYB	: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
SÜTİ	: Sümer Tekstil İşletmeleri
t.y.	: tarih yok
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TL	: Türk Lirası
vs.	: vesaire
y.y.	: yıl yok
Yrd. Doç. Dr.	: Yardımlaşma Yaşatma ve Maraş'ı Tanıtma Derneği : Yardımcı Doçent Doktor

GİRİŞ

Gazeteler ve dergiler iktidarlar karşısındaki tutumları ne olursa olsun yayımlandıkları dönemlerin farklı şekillerdeki aynaları gibidirler. Özellikle gazeteler yayımlandıkları dönemlerin siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel ve güncel durumlarını günümüze yansıtırlar. Aynı zamanda geçmişten geleceğe uzanan bir köprü niteliğinde olan gazeteler tarih bilimine katkı sağlamaları açısından büyük önem taşırlar.

Siyaset, ekonomi ve kültür başta olmak üzere toplumu ilgilendiren birçok konuyla ilgili haber, bilgi, yorum içeren ve belirli zaman aralıklarıyla veya günlük olarak çıkarılan, belirli ölçülerde, sayfa sayısı ve düzeni olan yayımları “gazete”; sayfa sayısı, düzeni, biçimi ve içerik bakımından gazeteden ayrı özellikler gösteren ve genel olarak aylık, on beş günlük ya da haftalık aralıklarla çıkarılan yayımları da “dergi” olarak tanımlanmak mümkündür.

Basın; gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların tümünü bünyesinde barındırmaktadır. “Basın” (matbuat) kelimesini haber toplama, yayma ve yorumlama kurumu olarak tanımlamak mümkündür. Basın kuruluşu haber toplama, yorumlama ve yayma esaslarına dayanan bir kuruluştur. Telefon, televizyon, internet gibi iletişim araçlarının toplum hayatına girmesi ve yaygınlaşmasından önce kamuoyunu bilgilendirme, yönlendirme ve bilinçlendirme konularında yazılı basının en etkili ve en önemli gücü gazeteler olmuştur. Ulusal basın; yurtiçi ve yurtdışında dağıtımı yapılan, merkezleri İstanbul ve Ankara’da bulunan, geniş olanaklara sahip olan, sürekli ve düzenli olarak çıkarılan, yüksek tirajlı yayımlar olarak tanımlanabilir. Ulusal basının amacı geniş kitlelere ulaşmak ve bütün ülke kamuoyuna hitap etmektedir.

Yerel basın, ulusal basına göre daha dar bir hedef kitlesi olan, il, ilçe ve beldelelerde günlük, haftalık ya da aylık yayınlanan ve çoğunlukla yayınlandığı bölgenin haberlerine yer veren basındır.¹

Hıfzı Topuz'a göre, İstanbul ve Ankara dışında kalan gazetelere "Yerel Gazete" denilmiştir. Bu gazeteler ayrıca taşra gazeteleri, Anadolu gazeteleri, vilayet gazeteleri olarak da isimlendirilmiştir.²

Gündemdeki konulara öncelik veren ve yerel sorunları ön planda tutan yerel basın, yayımlandığı yöredeki yerel kamuoyuna yönelik faaliyetler gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla yerel basın bölgesel sorunlar üzerinde etkindir ve sorunların yerinde çözümü açısından önemlidir.³

Bu araştırmada Adana'nın basın ve yayın hayatı başlangıcından 2000'li yıllara kadar gazete ve dergiler esas alınarak incelenmiştir. Araştırmanın amacı Adana basınında yer alan süreli yayınları bir bütün halinde inceleyerek, gazete ve dergilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda Adana basın hayatında geçmişten günümüze meydana gelen değişiklikleri ortaya çıkarmaktır. Ayrıca bu araştırma Adana İli hakkında sosyal, kültürel, ekonomik alanlarda yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayabilirse amacına ulaşmış olacaktır. Araştırmanın amacına uygun bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için tez taslağı hazırlanmıştır. İlk olarak Adana Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Müze Müdürlüğü'nden alınan 20.11.2017 tarihli izinle Adana Atatürk Evi Müzesi'nde bulunan süreli yayınlar taranmıştır. Ayrıca Adana İl Halk Kütüphanesi'nde ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda konu ile ilgili mevcut kaynaklar incelenmiştir. Gazete ve dergilerin büyük bölümüne Ankara Milli Kütüphanesi'nden ulaşılmıştır. Ayrıntılı bir şekilde taranan gazete ve dergiler tek tek tasniflenmiş, konuyla ilgili kaynaklar tespit edilmiş ve toplanan veriler tarihsel olarak değerlendirilmiştir. Adana basın hayatı içerisinde yer alan bazı süreli yayınların sadece isimleri mevcuttur ve nüshalarını inceleme imkanı bulunamamıştır. Bu süreli yayınların isimlerini ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

---

¹ Nuray Yılmaz, "Yerel Basının Etik Sorunları", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 36, Yıl: 2009, s. 136.

² Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitapevi, 7. Baskı, İstanbul, Temmuz 2016, s. 381.

³ Yılmaz, "Yerel Basının Etik Sorunları", s. 136.

Vahdet, The Adair, Yeni Hareket, PTT Hizmetleri, Güçlü Pusat, Kurttepe, Ülkü Haber, Yurtsever Devrimci Teknik Elemen, Alamara, Kenter, Osmaniye Spor, Toynak, Çataloluk, Kozan Adalet, Yurdakul Haber Gazetesi, Çukurova Çağdaş, Ceyhan Haber, Toros.

Bu araştırma konusunun seçilmesindeki en önemli etkenler Adana basın tarihini bütünüyle sunan bir çalışmanın bulunmaması ve bu konuda bilgiler içeren çalışmalarda, yalnızca belli tarihler arasındaki yayımların ele alınmış olmasıdır. Ayrıca bu konuda bilgiler içeren çalışmaların üzerinden bir hayli zaman geçmesi ve bu süreçte Adana bası hayatına birçok yeni süreli yayının katılmış olması da dikkat çekici bir etkidir. Araştırmanın kapsamı içerisinde 1873–2000 tarihleri arasında Adana’da ve Adana İlçeleri’nde yayım hayatına başlayan gazete ve dergiler ulaşıldığı ölçüde çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu süreli yayınların çıkış tarihleri, son yayım tarihleri, yayım aralıkları, sahipleri, yayım amaçları, içerik durumları ve düşünce yapıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma giriş ve beş ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde basının doğuşunda tarihi açıdan büyük katkıları olan yazının ve kağıdın icadından matbaanın kuruluşuna kadar kısa bilgiler verilmiş, ardından Osmanlı’dan Tanzimat’a Kadar Türkiye’de basınının gelişim aşamalarından bahsedilmiştir.

Birinci bölümde, 1873-1923 yılları arasındaki Adana basın-yayın hayatının daha iyi anlaşılması açısından dönemin basın anlayışı ve Adana basın hayatı kısaca değerlendirilmiştir. Bu dönemde Adana ve ilçelerinde yayımlanan gazeteler ve dergiler kronolojik olarak ayrı ayrı ele alınmıştır.

İkinci bölümde, 1923-1946 yılları arasında basın alanında, özellikle de Adana basınında meydana gelen gelişmeler ve dönemin öne çıkan yayımları hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Dönemin şartları kısaca değerlendirildikten sonra ise belirtilen tarih aralıklarında Adana ve ilçeleri dahilinde, yayım hayatı içinde bulunan gazeteler ve dergiler hakkında kronolojik sıraya uygun olarak bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, 1946-1960 yıllarında basının genel durumu ve dönemin şartlarının Adana Basını’ndaki yansımaları, dönemin öne çıkan yayımları hakkında bilgiler

verilmiştir. Ayrıca Adana ve ilçelerinde bu dönem içinde yer alan gazete ve dergiler sırasıyla değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde, 1960-1980 yılları arasında dönemin basın anlayışı hakkında kısaca bilgiler verilerek basın alanındaki gelişmeler değerlendirilmiştir. Ardından dönemin gazeteleri ve dergileri hakkında ayrı ayrı bilgiler verilmiştir.

Beşinci bölüm, 1980-2000 yılları arasındaki dönem ile ilgili yine diğer bölümlerin benzeri bir yol izlenmiştir. Kısa bir bölüm girişi yapılarak, dönemin gazeteleri ve dergileri hakkında sırasıyla bilgiler verilmiştir.

Haberleşme her dönemde insanoğlunun zorunlu ihtiyaçlarından biri olmuştur. İnsanlar bilgi edinmek, bilgi aktarmak, birbirleriyle iletişime geçmek, haber almak ve haberleri yaymak gibi konularda birçok yola başvurmuşlardır. Bilgi, tarih boyunca taşlara, kil tabletlere, duvarlara, papirüslere kaydedilmiştir. Yazı, kâğıt ve matbaa gibi büyük buluşların ardından ise bilgi aktarımı kolaylaşmış ve yayılması hızlanmıştır. Matbaalar var olan bilgilerin kitap, gazete, dergi yoluyla toplumlara aktarılmasını sağlamıştır.

Tarih boyunca basın ve yayın hareketlerinin gelişim süreci içerisinde genel tarihle uyumlu bir sıra izlenmesi ve yazının icadıyla başlayan tarih zamanlarının, başlangıç noktası olarak alınması zorunludur.

İlk Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ ve Yakın Çağ olarak tasnif edilen tarih zamanlarında yaşayan insan topluluklarının varlıklarını ve faaliyetlerini bize tanıtan en sağlıklı belgeler bilindiği gibi tarihe kaynak teşkil eden, yazılı belgelerdir. Bu nedenle geçmişin dile getirilmesinde ve gerçeğin ortaya çıkarılmasında en önemli araç yazı olmuştur.⁴

Milattan Önce (MÖ) 3.200'lerde Sümerler tarafından keşfedilen yazı⁵, medeniyet tarihinin en önemli kültür unsurudur ve tarih onunla başlar. İnsanoğlunun önde gelen icatlarından biri niteliğinde olan yazı, insanların konuşma dışında duygu, düşünce ve isteklerini anlatabilmek için başvurdukları, belli işaretler ve işaret sistemlerinden

---

⁴ M. Nuri İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, Der Yayınları, 5. Basım, İstanbul, 2002, s. 14.

⁵ Murat Özbay, "Bilim Ve Kültür Aktarıcısı Olarak Yazı", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, Sayı 2, Yıl 2005, s. 72.

meydana gelmiş bir ifade aracıdır.⁶ Yazının icadıyla birlikte insanoğlu her zaman düşünceleri ile bilgilerini aktarıp, kayıt altına almanın yollarını aramış ve bunları nasıl geliştireceğini araştırmıştır. Bu nedenle yazı yazmak için çok çeşitli araçlar kullanılmıştır. Bunların ilk örnekleri balmumundan yapılmış levhalar, yapraklar, bronz, ipek, kil tabletler, taşlar, hayvan derileri ve papirüslerdir. Yazıların aktarılmasını sağlamak amacıyla kullanılmış olan bu araçlar ise ilk dönemlerde yazıları kaydetme işinin zorluğunu kanıtlar nitelikte olmuştur. Yazıların aktarılmasının gelişim süreci incelendiğinde fazla miktarda bilginin saklanması, kolay ve düşük maliyetlerde elde edilip büyük kitlelere ulaşması kâğıdın icadına kadar mümkün olmamıştır.⁷

Yazının keşfedilmesinden sonra MÖ 1.000 yıllarında alfabe, Milattan Sonra (MS) 150 yılında ise kâğıt kullanılmaya başlamıştır.⁸ Kâğıdın icadı kültür ve medeniyetin gelişimine yazının ve baskı makinesinin icadı kadar çok katkı sağlamıştır.⁹ Basının en önemli malzemesi kâğıttır.¹⁰ Bu nedenle kâğıt hakkında da kısaca bir bilgiye yer vermek gerekir. Kâğıt¹¹ üzerine yazı yazmak, resim çizmek için kullanılan ve çeşitli bitkisel maddelerden elde edilen ince bir yapaktır. Çinlilerin çok eski çağlarda kâğıt yapmayı başardıkları¹² ve ilk büyük kâğıt fabrikalarının Türkler tarafından kurulduğu belirtilmiştir. Hatta kâğıdın hangi millet ve kim tarafından bulunduğu, ilk olarak kimler tarafından kullanıldığı konusunda da çeşitli fikirler ortaya atılmıştır.¹³ Fakat bu konu ayrı bir araştırma konusudur.

---

⁶ Yazı, düşüncelerimizi, duygularımızı, isteklerimizi başkalarına iletmek, ya da unutulmaktan kurtarmak için kullanılan işaretler sistemidir. İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 27; Ayrıca bakınız: “Yazı” Maddesi, *Hayat Ansiklopedisi*, Cilt 6, Hayat Yayınları, s. 328.

⁷ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 29.

⁸ Özbay, “Bilim Ve Kültür Aktarıcısı Olarak Yazı”, s. 72.

⁹ “Kâğıt” Maddesi, *Hayat Ansiklopedisi*, Cilt 4, Hayat Yayınları, s. 1825.

¹⁰ Enver Behnan Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, Güven Matbaası, Ankara, 1971, s. 47.

¹¹ Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak. Bakınız: <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 5 Ocak 2018; Osmanlılar ve Türkiye’de kâğıt sanayi hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: “Kâğıt” Maddesi, *Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, Cilt 10, Sabah Gazetesi’nin Okurlarına Armağanıdır, s. 363.

¹² “Kâğıt” Maddesi, *Hayat Ansiklopedisi*, Cilt 4, s. 1825; İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 30.

¹³ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 47.

Tarihte Mısırlılar papirüs¹⁴ bitkisinin yapraklarını kâğıt yerine kullanmışlardır. Kâğıdın tarihteki en eski hali “Papirüs” olarak bilinmektedir.¹⁵ 14. yüzyıldan itibaren Avrupa’da da el ile kâğıt yapımına başlanmıştır. Bu dönemde pamuklu keten paçavralar ıslatılıp dövüldükten sonra elde edilen hamur, keçeler arasına yayılıp kurutuluyor ve beyaz kâğıt elde ediliyordu. 19. yüzyılda odundan kâğıt yapılmaya başlanmış, daha sonra fabrikalar kurularak kâğıt üretimi arttırılmıştır. Osmanlı Devleti’nde ise Üçüncü Ahmet devrinde bir kâğıt fabrikası açılmıştır.¹⁶

Mehmet Nuri İnuğur Basın ve Yayın Tarihi isimli kitabında, matbaanın icadından önceki tarihlerde bazı ülkelerde mekanik baskı ve çoğaltma usullerinin kullanılmakta olduğunu belirtmiş, basımın gelişim ve değişim sürecinin de bu usullere göre dönemlere ayırmak gerektiğini ileri sürmüştür. Bu dönemler ise Damga dönemi, Blok dönemi, Müteharrik (oynar) harf dönemi olarak adlandırılmıştır.¹⁷ Bu dönemlerin ardından 15. yüzyılda Gutenberg¹⁸’in matbaayı icadıyla, modern basım döneminin temelleri atılmış olmaktadır.¹⁹

Enver Behnan Şapolyo ise Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basım isimli kitabında, Dünyada ilk matbaanın en basit şekli ile Sümerlerde görülmüş olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca bunu “*Bugünkü manada ilk matbaayı kurmak şerefinin Türklere ait olduğu anlaşılmıştır. Bu hakikati meydana çıkararak Amerikalı “Karter” dir.*” cümleleriyle ifade ederek bu görüşünü, Karter’ın 1925 yılında Newyork da bastırıldığı “The İmvention of Printing” isimli eseriyle de desteklemiştir.²⁰

Basım sanatı, gezici Alman ustalar kanalıyla 15. yüzyılın ikinci yarısında İtalya, Fransa ve İspanya’ya hızla yayılmıştır. 1458’de Strasburg’da, 1464’de Roma’da ve

---

¹⁴ Eski Mısırlıların yazı kâğıdı yapmak için özünden yararlandıkları bitki. Ayrıntılı bilgi için bakınız: “Papirüs” Maddesi, *Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, Cilt 15, Sabah Gazetesi’nin Okurlarına Armağanıdır, s. 449; İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 29-30.

¹⁵ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 29.

¹⁶ “Kâğıt” maddesi, *Hayat Ansiklopedisi*, Cilt 4, s. 1825.

¹⁷ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 46.

¹⁸ 1400’de basım sanatının beşiği olarak kabul edilen Almanya’nın Rhen nehri kıyısındaki Mainz şehrinde doğan Alman Johann Gutenberg 1436 yılında şehirde çıkan bir isyan üzerine ailesiyle birlikte Strasburg’a kaçmıştır. Babasının ölümü üzerine hayatını kazanmak için bir kuyumcunun yanında oyma işlerinde çalışmaya mecbur kalmıştı. Bu dönemde Gutenberg, ayrı ayrı harf şekillerini yan yana getirerek sayfa yapmak, bu sayfayı bastıktan sonra dağıtılacak harfleri yeni sayfanın tertibinde tekrar kullanma fikri ile matbaacılığın (basım sanatının) temelini keşfeden kişi olarak tarihe geçmiştir. 1440’da ilk eserini basarak modern basımın temelini atmıştır. 1468 yılında 68 yaşında ölmüştür. Ayrıntılı bilgi için bakınız: İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 50-51.

¹⁹ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 46.

²⁰ Ayrıntılı bilgi için bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basım*, s. 19-21.

1469'da Venedik'te basımevleri kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. Matbaanın Avrupa'ya yayılış dönemi olarak kabul edilen bu dönem, Rönesans hareketlerinin de hızlanış çağıdır. Kilise ve monarşi ile yönetilen devletlerin yöneticileri basının gücünden çekindikleri için birtakım kısıtlayıcı tedbirlere başvururken, öte yandan basım işiyle uğraşanlara bazı ayrıcalıklar tanımışlardır. 15. yüzyılın sonlarından günümüze kadar çeşitli teknik gelişmeler ve aşamaların yaşandığı bu uzun dönem ise genellikle Modern Basım çağı olarak nitelendirilmiştir.²¹ Rönesans'ın okuma ve kitap ihtiyacını büyük ölçüde arttırmasıyla ilerleyen dönemlerde bu sistemler de insanların ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmiştir.²²

Osmanlı Devleti'ne basım sanatının girişini, diğer ülkelerde gerçekleşen bazı olayların hazırladığını söylemek mümkündür. Bu olaylar kısaca, Avrupa ülkelerinde Arap harfleriyle önce Arapça, daha sonra Türkçe basım yapılması, basılan kitapların ülkeye sokulması, Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan azınlıkların basımevleri kurmaları şeklinde sıralanabilir. Bunların tümü ise Osmanlı Devleti'ne basım sanatının girişini hazırlayıcı etkenler niteliğindedir.²³

İlk matbaanın Osmanlı'ya giriş tarihi 15. yüzyıla kadar dayanmaktadır.²⁴ Osmanlı Devleti'nde ilk matbaa faaliyetleri Yahudiler, Ermeniler, Rumlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Fakat ilk Türk matbaası Üçüncü Ahmet devrinde açılmıştır.²⁵ Ayrıca bu dönemde bir tercüme heyeti kurulmuş, üç kütüphane ve bir "Nakkaşhane" açılmış, "Levni" gibi usta bir ressam yetişmiş ve yabancı ülkelerle ilişkilere girişilmiştir.²⁶

Matbaa 1440 yılında ortaya çıkmış olmasına rağmen Osmanlı Devleti'nde 1727'de yaklaşık 300 yıllık bir süreden sonra görülebilmektedir. İlk Türk matbaası ise 1728'de kurulmuştur.²⁷

---

²¹ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 52.

²² İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 51.

²³ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 149.

²⁴ Ayrıntılı bilgi için bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 25.

²⁵ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 26,28; Alpay Kabacalı, *Türk Yayın Tarihi*, 1. Baskı, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Haziran 1987, s. 21.

²⁶ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 153.

²⁷ Fuat Süreyya Oral, *Türk Basın Tarihi*, 1. Cilt, Yeni Adım Matbaası, 1968, s. 47.

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa matbaacılığın Osmanlı Devleti'ne girişine öncülük etmiştir.²⁸ Matbaanın Türkiye'ye gelmesi, kuruluşu, yayılışı ve gelişimi konusunda katkıda bulunmuş olan isimler arasında, matbaanın kuruluşunda büyükelçilikte bulunan Yirmi Sekiz Çelebi Mehmed, ilk kez matbaa kurup işleten Yirmi sekiz Çelebizâde Said Mehmed'de bulunmaktadır.²⁹ Bunlar içinde bilinen en önemli isim ise İbrahim Müferrika'dır.³⁰ Matbaa sanatı Osmanlı Devleti'nde tam olarak İbrahim Müferrika tarafından uygulanmıştır. Resmi adı "Dâr'üt-Tıbbâ'at-Ül-Âmire" olan, halk tarafından ise "Basmahane" diye adlandırılan ilk Türk basımevini de İbrahim Müferrika (1674-1745) kurmuştur.³¹

16. yüzyılda basımın gelişmesiyle batıda kitaplar ucuzlamış ve halka geniş ölçüde okuma olanağı sağlanmıştır. Böylece yalnızca belli bir kesimin (soylular, din adamları) faydalandığı kitaplar, artık halka da ulaşmış ve insanlar ulaşabildikleri ölçüde okumaya başlamıştır. Aynı zamanda toplumun bilgiye daha kolay ulaşabilmesiyle ulusal diller gelişmiş, ulusal dille yazılmış eserler ortaya çıkmıştır. Bu dönemdeki ilk basın ürünleri ise belirli zamanlarda yayınlanan ve 16. yüzyılın başlarında görülen yıllık (almanak) lardır.³²

17. yüzyılda çeşitli ülkelerde ilk gazeteler yayımlanmıştır. Değişik konulara ait bilgilerle beraber, düzenli ve belirli aralıklarla yenilenmesi (sürelî yayın, periyodik) açısından ilk gerçek gazete olarak kabul edilebilecek yayınlara 1605-1610 yıllarında rastlamak mümkündür. Günümüzdeki anlamda ilk gazete 1609'da Strasburg'da haftalık olarak Almanca yayınlanan "Avisa, Relation Oder Zeitung" dur. 17. yüzyıla ait gazetelerin içeriğinde haber, hikâyeye ve şiirden başka yazı bulunmamaktadır. Bu

²⁸ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 28-32.

²⁹ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 32-36.

³⁰ 1674'te dünyaya gelen İbrahim Müferrika Macar asıllıdır. Protestan papazı yetiştirmek üzere anayurdu Macaristan'da Protestan papazları tarafından iyi bir eğitim ve öğretim gören on sekiz yaşındayken Osmanlı akıncılarının eline esir düşmüş ve İstanbul'a getirilerek esir pazarında satılmıştır. Müslüman olmak suretiyle esirlikten kurtulmuş, çağının İslâm bilgileriyle, Türkçeyi öğrenerek devlet hizmetine girmiştir. İbrahim Müferrika İstanbul'da Türkçe eserler basımı için bir matbaa kurulmasıyla ilgili düşüncelerini "Vesile-t üt-Tıbbâa" adlı bir risalede toplamış ve bu risaleyi, 1726'da Sait Efendi aracılığıyla Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'ya sunmuştur. III. Ahmet'in 1726 yılının Temmuz ayında din kitapları basmamak şartıyla izin verdiğini belirten fermanını çıkartmıştır. İbrahim Müferrika tarafından kurulan ilk Türk basımevi 1727 yılında faaliyete geçmiştir. İlk kitap dizgisine 16 Aralık 1727 tarihinde başlanmıştır. İbrahim Müferrika 1745'te vefat etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 153-161; Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 36-44; İbrahim Müferrika hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bakınız: Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 261-262.

³¹ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 155.

³² İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 53-54.

gazetelerin içeriklerinde siyasi yazılara yer verilmemiş olması da dikkat çekici bir özelliktir.³³

17. yüzyıl, basının gelişmesi ve yaygınlaşması bakımından da önemli bir yere sahiptir. İlk dergiler de bu yüzyılda yayımlanmıştır. 1665 yılında Paris'te dergi niteliğinde bulunan ilk edebi ve ilmi gazete olan Journal des Savants yayımlanmıştır. Ardından diğer ülkelerde çeşitli dergiler yayımlanmış olsa da dergiler daha çok 18. yüzyılda önem kazanmıştır. 18. yüzyıl başlarında İngiltere'de siyasi gazetecilik ortaya çıkmıştır. Siyasi içerikli başyazılar ise 1704 yılında yayım hayatına başlayan ve İngiltere'de yayımlanan günlük gazetelerin içeriğinde görülmüştür.³⁴

19. yüzyılda, yaşanan bazı önemli olaylar, halkın haber alma ihtiyacının artması ve bu yüzyıl içinde gerçekleştirilen icatlar basının büyük bir hızla gelişmesine ortam hazırlamıştır. Bu icatlardan en önemlileri telgraf ve telefon gibi iletişim araçlarıdır. Bu iletişim araçları sayesinde haberlerin daha hızlı biçimde uzak mesafelere taşınması mümkün olmuş ve bu durum basının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca çağdaş basının çabuk haber alma, hızlı basma, çabuk dağıtma gibi temel unsurlarını sağladığı için çağdaş basının temellerinin 19. yüzyılda atıldığı belirtilmektedir.³⁵ 19. yüzyılın ilk yarısı biterken matbaaların yanı sıra çıkarılan gazetelerin de sayısı artmıştır.³⁶

Osmanlı Devleti'ndeki basın ve yayın hareketlerini yabancı dillerde ve Türkçe çıkarılan yayımlar oluşturur. Osmanlı Devleti'nde 1729 yılında basım faaliyetlerinin başlamasına, hatta İbrahim Müteferrika tarafından birçok kitabın basılıp dağıtılmasına rağmen, ilk gazetelerin yayımlanması için yaklaşık yüzyıl daha beklenmiştir. Osmanlı Devleti'nde ilk gazeteler yabancı dilde ve genellikle Fransızca olarak yayımlanmıştır. Fransa'da yayımlanmış olan "Annuaire des Deux Mondes" gazetesinin 1850'de çıkarılan bir sayısında, İstanbul'da ve ayrıca Osmanlı Devleti'nin diğer vilayet ve eyaletlerinde yayımlanan gazetelerin isimleri ve hangi dilde yayımlandıkları açıklanmıştır. Bu gazete haberine göre o tarihlerde İstanbul'da Fransızca beş adet, İtalyanca dört adet, Rumca bir adet, Ermenice bir adet; İzmir'de

³³ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 57-58.

³⁴ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 58.

³⁵ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 116.

³⁶ Bora Ataman, "Türkiye'de İlk Basın Yasakları ve Abdülhamid Sansürü", *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı: 14, Ocak 2009, İstanbul, s. 32.

Fransızca iki adet, Rumca bir adet, Ermenice bir adet, Musevî dilinde bir adet olmak üzere 16 gazete yayımlanmıştır.³⁷

İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi* isimli kitabında Türkiye’de ilk gazetenin, Fransızlar tarafından çıkarıldığını ve bu gazetenin İstanbul’da Fransız elçiliği basımevinde basılan ve 1795 yılında Fransızca olarak yayınlanan “Bulletin des Nouvelles” isimli haberler bülteni olduğunu belirtmiştir.³⁸ Hıfzı Topuz da II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi isimli kitabında, “Türkiye’de ilk gazeteyi Fransızlar çıkardı. Gazetenin adı Bulletin des Nouvelles (haberler bülteni) idi.” ifadeleri ile bu bilgiyi desteklemiştir. 1796 yılında yine Fransızlar tarafından İstanbul’da çıkarılan ikinci gazete ise “Gazette Française de Constantinople” dir.³⁹ 1797 yılında da Mercure Oriental (Doğu Merkür’ü) ismiyle yayımlanan Fransızca gazete çıkarılmıştır. Yayın hayatları kısa süren bu gazetelerin gerçek anlamda Osmanlı gazeteleri olmadığını belirtmek mümkündür. Çünkü bu gazeteler Fransız okuyuculara özgüdür ve Osmanlı toplumu hakkında kısıtlı bilgiler içermektedir. 1825 yılında yayımlanan Spectatuer Oriental gazetesi, diğer Fransız gazetelerinden farklı olarak Osmanlı Devleti’nin uluslararası haklarını savunması bakımından önemlidir. Bu gazete Blacque Bey (Blak Bey) tarafından Fransız hükûmetine ait yerel bir matbaada haftalık aralıklarla çıkarılmıştır.⁴⁰

Osmanlı Devleti’nde ilk Türkçe süreli yayın 1828’de⁴¹ Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından Kahire’de⁴² yayımlanan Vakayi-i Mısriye gazetesidir. Fakat Vakayi-i Mısriye gazetesinin ilk gazete veya ilk resmi Türk gazetesi olarak

³⁷ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 165.

³⁸ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 165-166.

³⁹ Topuz, *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 34-36.

⁴⁰ Kenan Demir, “Osmanlı’da Basının Doğuşu ve Gazeteler”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, Nisan 2014, s. 60.

⁴¹ Vakayi-i Mısriye gazetesinin ilk sayısının çıkarıldığı tarih ile ilgili çeşitli bilgiler bulunmakatadır. Orhan Koloğlu Vakayi-i Mısriye gazetesinin 20 Kasım 1828’de yayına başladığını ileri sürmüştür. Bakınız: Orhan Koloğlu, *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları, İstanbul, Nisan 2013, s. 24; Nesimi Yazıcı’nın “Vakayi-i Mısriyye Üzerine Birkaç Söz” başlıklı makalesinde yer verdiği üzere Ebu’l-Fütûh Rıdvân’ın “Tarihü Matbaati Bulak” isimli eseri ile Tarihü’l-Vakayi-i Mısriyye eserinin yazarı İbrahim Abdüh ve diğer bazı araştırmacılara göre ilk sayının tarihi 25 C. Evvel/ 3 Aralık 1828’dir. Fakat yine aynı makalede Nesimi Yazıcı’nın belirttiğine göre gazetenin ilk sayısının yayın tarihi aslında 24 C. C. evvel 1244 / 2 Aralık 1828 salı günüdür. Bakınız: Nesimi Yazıcı, “Vakayi-i Mısriye Üzerine Birkaç Söz”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı: 2, 1991, s. 269.

⁴² Mısır’ın başşehri olan Kahire, Mısır’ın Yavuz Sultan Selim tarafından 922 Zilhiccesinde (Ocak 1517) fethiyle Kahire’de Osmanlı devri başlamış ve 1914’te sona ermiştir. Ancak Osmanlı Devleti Kahire’de fiilen 19. yüzyılın başında etkisini yitirmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Andre Raymond, “II. Osmanlı Dönemi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 24, Yıl: 2001, s. 175.

belirtilmesi konusunda görüş ayrılıkları da bulunmaktadır.⁴³ Bu gazete ilk iki sayfası Türkçe, son iki sayfası Arapça olarak iki dilde basılmıştır.⁴⁴ Bu tarihten üç yıl sonra dönemin padişahı II. Mahmut'un çabasıyla 1 Kasım 1831'de Osmanlı Devleti'nin resmi gazetesi ve ilk Türkçe gazete olan Takvim-i Vakayi (olayların takvimi)⁴⁵ yayım hayatına başlamıştır.⁴⁶ Takvim-i Vakayi gazetesi Avrupa'da çıkarılmış olan ilk gazeteden 200 yıl sonra çıkarılmıştır.⁴⁷ Takvim-i Vakayi hükûmetin yaptığı ve yapacağı hizmetleri halka birinci elden duyurmak amacıyla kurulmuştu. Birçok konuda ilk olma özelliği taşıyan bu iki gazete (Vakayi-i Mısriyye ve Takvim-i Vakayi) kamuoyu önünde ilk açık siyasi tartışma ve din üzerine ilk tartışmanın da yer aldığı süreli yayınlardır.⁴⁸

Takvim-i Vakayi gazetesinin çıkarılmasından 4 gün sonra 5 Kasım 1831'de Le Moniteur Ottoman⁴⁹ isminde bir gazete çıkartılmıştır. Fransızca olarak Blacque Bey yönetiminde yayımlan bu gazetenin amacı Avrupa kamuoyuna seslenmek ve Osmanlı Devleti'nin haklarını duyurmaktır. Takvim-i Vakayi'de yayımlanan birçok

⁴³ Selim Nüzhet, *Türk Gazeteciliği* isimli kitabında Vakayi-i Mısriye'nin ilk gazete olarak kabul edilemeyeceğini şu cümlelerle açıklamıştır: "*Vakayii Mısriye*" 1828 (1244) te yarısı Türkçe yarısı Arapça olarak intişara başlamıştır. Lakin onu memleketimizde çıkan ilk gazete olarak kabul edemeyiz. Buna sebepte o senelerde Mısır'ın hususi vaziyeti, Mehmet Ali'nin istiklâliyet davasına girmiş olmasıdır. Bunun aksini kabul ettiğimiz halde Fransa İhtilali senelerinde İstanbul'daki Fransızlara havadis vermek üzere intişara başlayan "*Bulletin de Nouvelles*"i ilk gazete olarak saymamız lazım gelir", Selim Nüzhet, *Türk Gazeteciliği*, İstanbul Devlet Matbuat Cemiyeti, İstanbul, 1931, s. 10; Fuat Süreyya Oral'da *Türk Basın Tarihi* isimli kitabında Vakayi-i Mısriye'nin ilk resmi Türk gazetesi olarak göstermenin doğru olmadığını şu ifadelerle belirtmiştir: "*Osmanlı İmparatorluğu'nun bir vilayeti olan Mısır'da, Vali Mehmet Ali tarafından 1829'da çıkarılan bu gazeteyi ilk resmi Türk gazetesi olarak göstermek doğru olmaz. Çünkü bu gazete, devletin değil, onun bir vilayetinin organından başka bir şey değildir.*", Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 70.

⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bakınız: Orhan Koloğlu, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2010, s. 7-10; Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 13-15; Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 24.

⁴⁵ Takvim-i Vakayi gazetesi istibdat döneminde bir dizgi yanlış nedeniyle kapatılmıştır. Fakat II. Meşrutiyet'in ilanının hemen ardından 29 Temmuz 1908'de yeniden çıkmaya başlamıştır. Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 83; Takvim-i Vakayi Gazetesi için ayrıca bakınız: İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 172-184.

⁴⁶ Koloğlu, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, s. 10; Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 15; Ayrıca bakınız: Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 71-72; Yücel Öztürk, *Bursa Basın Tarihi 1869-2005*, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2010, s. 6.

⁴⁷ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 102.

⁴⁸ Koloğlu, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, s. 12; İnuğur'a göre Türk Gazeteciliği'nin başlangıç dönemini resmi bir gazete niteliğinde olan Takvim-i Vakayi ve yarı resmi nitelikte olan Ceride-i Havadis ile oluşturmuştur. Bakınız: İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 192.

⁴⁹ Le Moniteur Ottoman gazetesi, Sultan II. Mahmut'un isteğiyle 1831'de İstanbul'da çıkarılan yarı resmi bir devlet organıdır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 38; Aynı bilgi Ahmet Emin Yalman'ın *Modern Türkiye'nin Gelişim Sürecinde Basın* isimli kitabında da yer almaktadır. Bakınız: Ahmet Emin Yalman, *Modern Türkiye'nin Gelişim Sürecinde Basın (1831-1913)*, Çeviren: Birgen Keşoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1. Basım, İstanbul, Şubat 2018, s. 19.

haber Le Moniteur Ottoman'da da yer almıştır. Fakat buna karşılık Le Moniteur Ottoman ayrı bir gazetedir ve içeriğinde genellikle hükûmetin görüşlerine yer verilmiştir.⁵⁰

Abdülmecit ve Abdülaziz'in padişahlık yıllarını içine alan Tanzimat Dönemi, ilk gazetelerin ilk ürünlerini verdiği ve kısa bir süre içinde de birçok gazetenin yayım hayatına başladığı bir dönemdir.⁵¹

3 Kasım 1839'da Tanzimat'ın ilanı ile birlikte toplum ve devlet arasındaki ilişkilere birçok anlamda yenilik getirilmiştir. Tanzimat Fermanı ile Avrupa ülkeleriyle uyum içinde olabilmek, çağdaş bir düzeye ulaşabilmek, devletin kurum ve kanunlarına yeni bir düzenleme getirmek amaçlanmıştır.⁵² Tanzimat döneminin en büyük ve en önemli kültür hareketi basın alanında ilk adımların atılmış olmasıdır.⁵³ Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde tek Türkçe gazete Takvim-i Vakayi'dir. Tanzimat'ın ilanından sonra ise ilk olarak 1840 yılının Ağustos ayında aslen İngiltereli olan William Churchill⁵⁴ tarafından Ceride-i Havadis gazetesi çıkarılmıştır.⁵⁵ Bu dönemde basın Osmanlı Devleti'nin siyasi, sosyal, ekonomik, hukuksal ve kültürel bakımdan gelişmesine katkıda bulunacak yeni bir başlangıç durumundadır. Takvim-i Vakayi ve Ceride-i Havadis gazeteleri otuz yıla yakın bir süre içinde Türk Basımının Türkçe olarak yayımlanan iki öncü gazetesi durumunda olmuşlardır. Tanzimat'ın ilanı ile birlikte basın ve yayım alanında yapılan değişim ve gelişim süreci de devam etmiştir.⁵⁶ Ayrıca basın alanında gazetelerin yanı sıra dergiler de büyük bir yer tutmaktadır. Dergi yayıncılığı toplumların sanat ve düşünce hayatında önemli bir yere sahiptir.

---

⁵⁰ Demir, "Osmanlı'da Basımın Doğuşu ve Gazeteler", *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, Nisan 2014, s. 63.

⁵¹ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 175.

⁵² Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 17; Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 107.

⁵³ Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 228.

⁵⁴ William Churchill hakkında bilgi için ayrıca bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 108-111.

⁵⁵ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 17; Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 107.

⁵⁶ Ayhan Ceyhan, "Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımında Hukuki Düzen (1839-1876)", *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 1, Bahar-2006, s. 142-145.

Osmanlı Devleti'nde çıkarılan ilk Türkçe dergi ise 6 Mart 1849'da yayımlanan Vakayi-i Tıbbiye'dir. Vakayi-i Tıbbiye dergisi taşbasma yöntemiyle basılmıştır.⁵⁷

Takvim-i Vakayi bir devlet gazetesi olup, devlet desteğiyle yayımlanmakla birlikte, Ceride-i Havadis de yarı resmi bir gazete niğeliğinde olmuştur. 1860 yılından itibaren resmi gazeteler dışında bağımsız tartışma ve düşünce hayatına öncülük eden özel sermayeli sivil gazeteler ve dergiler de biribiri ardına çıkarılmaya başlamıştır.⁵⁸

21 Ekim 1860'da Tercüman-ı Ahval gazetesi yayım yapmaya başlamıştır. Önceleri haftada iki gün çıkarılan bu gazete, 22 Ocak 1861'den sonra haftada dört-beş gün çıkarılmıştır. Basın tarihimizde ilk siyasi makale ve ilk tefrika bu gazetede yayımlanmıştır. Agâh Efendi ve Şinasi tarafından çıkarılmış olan bu gazete ilk özel Türk gazetesidir.⁵⁹ Osmanlı döneminde yönetim kuruluşları büyük vilayetlerde gazetelerin yayımlanmasına destek olmuştur. Bu gazetelerin çıkış amaçları İstanbul Hükûmeti'nde alınan kararları diğer illere duyurmaktır. Ayrıca devlet gazetelere basımevleri de sağlamıştır.⁶⁰ Resmi yayın organlarını tüm ülke geneline yaymak amacıyla vilayetlerde devlete bağlı matbaalar açıp, çeşitli dillerde vilayet gazeteleri bastırılarak kamuoyu devletin kontrolünde tutulmaya çalışılmıştır. Osmanlı Devleti'ndeki yönetim anlayışı, özel basını da mali destek ve kanunlar ile kontrol altına almıştır.⁶¹

Vilayet gazetelerinin ilki 1860 yılında Beyrut'ta çıkarılan Hadikat al Ahbar'dır.⁶² Orhan Koloğlu da, *Osmanlı Dönemi Basınının İçeriği* isimli kitabında ilk vilayet gazetesinin Hadikat al-Ahbar olduğunu belirtmiştir. 1860'da Suriye'de çıkan Müslüman-Hıristiyan çatışmasına Fransa'nın askeri birlikler göndermesinin doğurduğu endişe sonucunda olayları bastırması için görevlendirilen Fuat Paşa, Beyrut'ta çıkmakta olan Hadikat al-Ahbar isimli Arapça gazeteyi yerel yönetimin

---

⁵⁷ Alpay Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın Ve Yayın*, Literatür Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, Eylül 2000, s. 69; Ender Bilar, *Edirne'nin Basın-Yayın Tarihi (1361-2006)*, Edirne Valiliği Yayınları, Cilt: 1, 1. Baskı, İstanbul, Ağustos 2006, s. 35.

⁵⁸ M. Kazım Benek, "Osmanlı'da Basının Doğuşu Ve II. Meşrutiyet'e Kadarki Gelişimi", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 6-7, 2016, s. 32.

⁵⁹ Topuz, II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, s. 18-22; Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 115-120.

⁶⁰ Topuz, II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, s. 31.

⁶¹ Koloğlu, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, s. 18.

⁶² Topuz, II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, s. 31.

resmi sözcüsü haline getirmiş ve böylece Türkçe-Arapça olarak ilk vilâyet gazetesi yayımlanmıştır.⁶³

1862 yılında Mecmua-i Fünun isimli ikinci dergi yayımlanmıştır. İstanbul'da Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye (Osmanlı Bilim Derneği) tarafından yayımlanan bu dergi, aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Bilim dergisi niteliğinde olan Mecmua-i Fünun, batı düşüncesini yansıtmak amacı taşıyan bir dergi olduğundan ayrıca önemlidir.⁶⁴

Bazı araştırmacılar ise Mecmua-i Fünun isimli bu derginin ilk Türkçe dergi olduğunu ileri sürmektedirler.⁶⁵

8 Ekim 1864'te Tuna Vilayet Nizamnamesi, 7 Kasım 1864'te de Vilayet Nizamnamesi kabul edilmiştir. Bu nizamnameyle Osmanlı Devleti'nin taşra yönetiminde önemli değişiklikler yaşanmıştır.⁶⁶ 1865'te Bosna Vilayeti'nin kurulması için ayrı bir nizamname çıkarılmıştır. Bunu Suriye, Erzurum, Halep, Edirne, vs. vilayetlerinin kurulması izlemiştir.⁶⁷

Vilayet gazeteleri içinde ikinci sırada Tuna Valisi olarak görev yaptığı sırada Mithat Paşa tarafından 1864'te Rusçuk'ta çıkarılan Tuna gazetesi yer almaktadır.⁶⁸ Vilayet gazetelerinin üçüncüsü ise Envar-ı Şarkıyye gazetesi olup, 1867'de⁶⁹ Erzurum'da yayımlanmıştır.⁷⁰

⁶³ Koloğlu, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, s. 19; Ayrıca bakınız: Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 31; Ünsal Çığ, "19. Yüzyılda Osmanlı'da Gazetecilik Hareketleri Takvim-i Vekayi'den Vilayet Ve Özel Girişim Gazetelerine", *Türkiye'de Yerel Basın*, Editör: Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2007, s. 47.

⁶⁴ Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın Ve Yayın*, s. 69-70; Bilal, *Edirne'nin Basın-Yayın Tarihi (1361-2006)*, s. 35.

⁶⁵ Belkıs Ulusoy Nalcıoğlu, "Tanzimat Dönemi Türk Gazeteciliği ve Türk Basımının İlkleri", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 14, 2005, s. 264.

⁶⁶ Nazım Kartal, "İl Sistemine Geçiş Sorunsalı: Türkiye'de 1864 Vilayet Nizamnamesi İle İl Sistemine Geçilmiş midir?", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 23, 2014, s. 288.

⁶⁷ Atilla Girgin, *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'deki Yerel Basının Gelişmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. 18.

⁶⁸ Alpay Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa, Basın Ve Yayın* isimli kitabında, Vilayet gazetelerinin çıkış ve kapanış tarihleri yönünden farklılıklar görüldüğünü belirterek, vilayet gazetelerinin ilki olarak belirttiği Tuna gazetesinin 14 Mart 1865-1 Eylül 1877 tarihleri arasında Rusçuk'ta çıkarıldığını ve Türkçe-Bulgarca olarak yayımlandığını belirtmiştir. Bakınız: Kabacalı, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın Ve Yayın*, s. 89.

⁶⁹ İlk zamanlarda gazetenin bazı sayfaları Ermeni harfleriyle Türkçe basılan ve Erzurum'da yayımlanan Envar-ı Şarkıyye (Doğu'nun Nurları) gazetesinin çıkış tarihi bazı kaynaklarda 1866 olarak da belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Çığ, "19. Yüzyılda Osmanlı'da Gazetecilik Hareketleri Takvim-i Vakayi'den Vilayet Ve Özel Girişim Gazetelerine", s. 48.

⁷⁰ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 382.

Abdülaziz'in padişahlığı döneminde (1861-1876) birçok gazete çıkarılmış ve bunların bazıları kısa süreli olmuştur. Bu dönemin başlıca gazeteleri ise Takvim-i Vakayi, Ceride-i Havadis, Tercüman-ı Ahvâl, Tasvir-i Efkâr, Muhbir, İbret ve Basiret gibi süreli yayınlardır.⁷¹

Tercüman-ı Ahvâl ve Tasvir-i Efkâr gibi gazeteler devletin düzeni ve usulüne uygun olarak yayım yapılması şartıyla, kuruluşunda ve işletilmesinde gereken harcamalar ile gelirlerin kişilere ait olması kabul edilmiş ve devlet tarafından izin belgesi verilmiştir. Fakat bu konuda özel bir hukuki düzenlemenin olmaması, İstanbul başta olmak üzere diğer bölgelerde de bu şekilde yayım yapılması yönünde gelen talepler ve yaşanan çeşitli sıkıntılar nedeniyle 31 Aralık 1864'te "Matbuat Nizamnamesi"⁷² çıkarılmıştır.⁷³ Matbuat Nizamnamesi, 1852 tarihli Fransız Basın Yasası'ndan etkilenecek hazırlanmıştır.⁷⁴ Ayrıca Matbuat Nizamnamesi, basın hayatına yenilik getiren ve basın alanı ile ilgili düzenlemelerin, gazete çıkarılmasıyla ilgili hükümlerin ayrıntılı olarak yer aldığı ilk basın tüzüğü özelliği de taşımaktadır.⁷⁵

Gazete sayısının artması ile bazı gazetelerin (Tasvir-i Efkâr, Muhbir, Ayine-i Vatan, Utarit)⁷⁶ hükûmete karşı eleştirilere yer vermesi ve siyasi içerikli yazılara yer verilmesi nedeniyle Sadrazam Ali Paşa tarafından "Ali Kararname" ismiyle bilinen yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu kararname ile 1864 yılında yürürlüğe girmiş olan Matbuat Nizamnamesi geçici olarak kaldırmış ve hükûmete matbuat hakkında idari kararlar alma yetkisi de verilmiştir.⁷⁷ 27 Mart 1867'de çıkarılan "Kararname-i Âli (Âli Kararname)" ile hükûmete gazete kapatma yetkisi de verilmiş ve basına karşı

---

⁷¹ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 29; Ayrıca bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 151-156.

⁷² 19. Yüzyılın ortalarında Fransa'da basının iki yüz yıllık bir geçmişi vardır; o günlerde her eğilimde yüzlerce gazete çıkmıştır. Eski İmparatorluk çağlarının özlemi içinde kendine yeni bir taht yaratan Üçüncü Napolyon 17 Şubat 1852'de bir kararname yayınlamıştır. 1864'te Osmanlı Devleti'nde de bu yönetmelik örnek alınmıştır. Bakınız: Hıfzı Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, 1. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1973, s. 44; Ayrıca bakınız: İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 201-204; Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 44-45.

⁷³ Ceyhan, "Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımında Hukuki Düzen (1839-1876)", s. 150-151.

⁷⁴ Mehmet Sena Köseadağ, "Türk Basın Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Yazılı Basında Temsili", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 43, Nisan 2016, s. 2028.

⁷⁵ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 201-202.

⁷⁶ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 204.

⁷⁷ Asuman Tezcan, "Âli Kararname Ve Basın", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, Cilt 3, Sayı 4, Yıl 2005, s. 168; Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 45-46.

çok sıkı önlemler alınmıştır. Ayrıca bu kararname geçici olarak çıkarıldığı halde 1909 yılına kadar yürürlükte kalmış ve birçok gazete bu nedenle kapatılmıştır.⁷⁸

1865’de, ilerleyen dönemlerde “Yeni Osmanlılar Cemiyeti”⁷⁹ ismiyle anılacak ve Ağâh Efendi, Şinasi, Namık Kemal, Ziya Bey, Ali Suavi gibi muhalif yazarların öncülük ettiği bir hareket başlamıştır. Başlangıçta amaçları, ülkeyi meşrutî-monarşi haline dönüştürmek ve buna uygun özgürlükçü bir anayasa hazırlanmasını sağlamak olmuştur. Bu muhalif tutumları nedeniyle de, cemiyetin önde gelen isimleri Avrupa’ya gitmek zorunda kalmışlardır. Yaşanan bu olay ise basın tarihinin önemli dönüm noktalarından birini teşkil etmiş ve Avrupa’nın farklı şehirlerinde (1867-1870 yılları arasında) muhalif fikirlerin özgürce dile getirildiği bir Türkçe basın ortaya çıkmıştır.⁸⁰

Abdülaziz’in hükümdarlık dönemi daha çok edebiyat içerikli yayımların yapıldığı ve Sadrazam Ali Paşa’nın basın ile mücadelesinin etkili olduğu bir dönemdir. Ayrıca ilerde yaşanacak birçok gelişmenin başlangıcı sayılabilecek bu dönemde yurt dışında Muhbir, Ulûm, Hürriyet, İnkılâp gibi önemli gazeteler yayımlanmıştır.⁸¹ Tanzimat dönemi basınının genel özelliği, siyasal ve sosyal içerikli fikir yazılarına yer veren yazarların bulunmayışıdır. Siyasi makaleler ortaya koyan Namık Kemal, Şinasi, Ziya Paşa, Ebuzziya Tevfik gibi yazarların da bu konudaki yazılarında düşüncelerden çok üslupları ağır basmıştır. Gazete içeriklerinde dil ve edebiyat konularına ağırlık verilerek, Tanzimat dönemi yazarları olarak adlandırılan yazarlar ve ilk gazeteciler ortaya çıkmıştır.⁸²

Günümüz anlamında vilayet gazetelerinin, yerel gazeteciliğin temellerini oluşturduğunu belirtmek mümkündür.⁸³ Ayrıca bu gazeteler resmi dil olan Türkçe ve çeşitli bölgelerde yaygın olarak kullanılan Arapça, Ermenice, Rumca, Bulgarca, İbranice gibi ikinci bir dilde de yayımlanmıştır. Bu durum Osmanlı Devleti’nde

---

⁷⁸ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 205-206; Ceyhan, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımlarında Hukuki Düzen (1839-1876)”, s. 153.

⁷⁹ Yeni Osmanlılar ismiyle kurulan bu cemiyetin ismi ilerleyen dönemlerde “Genç Osmanlılar” olarak değiştirilmiştir. Ancak tüm Avrupa’da “Jön Türkler” olarak tanınmışlardır. Bakınız: Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 92.

⁸⁰ Ataman, “Türkiye’de İlk Basın Yasakları ve Abdülhamid Sansürü”, s. 34.

⁸¹ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 216-217.

⁸² İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 250-251.

⁸³ Çığ, “19. Yüzyılda Osmanlı’da Gazetecilik Hareketleri Takvim-i Vekayi’den Vilayet Ve Özel Girişim Gazetelerine”, s. 46.

yönetimin tüm uyruklarına eşit davrandığına ve bu konuda çalışmalar yapılmak istendiğini kanıtlar niteliktedir.⁸⁴

Tuna Vilâyeti'nin resmi sözcüsü olarak kurulan ilk vilayet gazetelerinin sayısı 1873'te 20'yi bulmuştur. Genel olarak bu gazetelerin yarısı Türkçe, diğer yarısı ise yayımlandığı vilayet içerisinde çoğunlukla konuşulan dilde (Arapça, Rumca, Ermenice, Bulgarca, İbranice gibi) hazırlanmıştır.⁸⁵

Adana'da basın hayatı Tanzimat'ın ilanından sonra başlamış ve Adana'ya ilk baskı makinesi ancak Tanzimat'ın ilanından sonra girebilmiştir. Fakat bu konuda kesin olarak bir tarih belirtilememektedir.⁸⁶ Adana'ya matbaanın geliş tarihinin kesin olarak belirlenememesinin sebebi ise 1936 yılında Adana'da meydana gelen sel felaketinin vilayet mahzeninde bulunan eski ve tarihi belgeleri kullanılamaz duruma getirmesidir. Taha Toros'un bazı tespitlerine göre ise Adana'da ilk baskı makinesi 1867'de sipariş edilmiştir. Bu doğrultuda faaliyete geçen ilk matbaa bir gazete yayımlayacak kapasiteye sahip oluncaya kadar vilayetin resmi evraklarının basımında kullanılmıştır. Vilayet Matbaası'nın müdürlüğünü İstanbul'dan getirtilen, Ermeni asıllı Agop Usta yapmıştır.⁸⁷ Çukurova Bölgesi'nin ve Adana'nın ilk gazetesi "Seyhan" da bu basımevinde basılmıştır.⁸⁸

Osmanlı'da çıkarılan ilk gazeteler, insanları devlet karşısında desteklemeye ve onların taleplerini iletmeye yönelik değil devleti güçlendirmeye yönelik bir yapıya sahip olmuşlardır.⁸⁹ Adana basınının başlangıç tarihini de Osmanlı Devleti'nin birçok bölgesinde olduğu gibi vilayet gazeteleri oluşturur.⁹⁰ 5 Mart 1873'te ilk sayısı çıkarılan "Seyhan" gazetesi de Adana'nın ilk süreli yayınıdır. Adana'nın ilk gazetesi "Seyhan" aynı zamanda Adana Vilayeti'nin resmi gazetesi niteliğinde olmuştur.⁹¹

⁸⁴ Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 32.

⁸⁵ Orhan Koloğlu, "II. Abdülhamid'in Basın Karşısındaki Açmazı", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt:1, İletişim Yayınları, İstanbul, tarih yok, s. 85.

⁸⁶ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165; "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

⁸⁷ "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

⁸⁸ "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165.

⁸⁹ Hediyeullah Aydeniz, "Tarihsel ve Literal Açından Yerel Gazetecilik", *Türkiye'de Yerel Basın*, Editör: Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2007, s. 12.

⁹⁰ M. Bülent Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", *Kebikeç*, Sayı: 21, 2006, s. 231.

⁹¹ "Yerel Yayın Organları", *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1981, s. 165.

İkinci Meşrutiyet'in ilanına kadar Adana'da Seyhan gazetesi dışında başka bir gazete yayımlanmamıştır.

20'nci yüzyılın başlarına kadar Adana'nın tek matbaası Vilayet Matbaası olmuştur. Yine Toros'un tespitlerine göre Abdülhamit Dönemi'nde Adana'da özel matbaa kurmak amacıyla da üç kişi Bab-ı Ali'ye başvuruda bulunmuştur. Meşrutiyet'ten önceki dönemde Adana'da herhangi bir matbaanın kurulamamış olması başvurulardan olumsuz sonuç alındığını göstermektedir. Fakat başvuruda bulunanlardan biri olan Mücavir Zade Mustafa Emin tüm olumsuzluklar ve yaşadığı sıkıntıların sonunda Adana'da ilk özel Türk Matbaası olan Osmanlı Matbaası'nı kurmuştur.⁹²

Abdülhamit Dönemi'nde Çukurova'da yaşayan iki kişi, özel gazete çıkarmak isteğiyle Bab-ı Ali'ye başvurmuştur. Bab-ı Ali'ye sunulan iki dilekçe ise basın alanındaki sıkı kurallar nedeniyle Sultan Abdülhamit'e sunulmuştur. İlk dilekçe Gergerli Zade Ali Sadi'ye aittir. Ali Sadi 1888 yılında yaptığı müracatta "Meşrik"⁹³ isimli bir gazete yayımlanmasına dair izin istemiştir. Diğer dilekçe ise yine özel bir gazete çıkarılması adına Mücavir Zade Mustafa Emin'in yaptığı müracaat ile ilgilidir. Bu iki müracaat onaylanmamış ve bu konuda bir sonuç alınamamıştır. Fakat bu tür olumsuzluklara rağmen Ali Sadi ve Mücavir Zade Mustafa Emin, II. Meşrutiyet Dönemi'nde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında Adana'da gazeteler çıkararak gazetecilik mesleklerini devam ettirmişlerdir.⁹⁴

---

⁹² "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

⁹³ Meşrik: Güneşin doğduğu yer veya gün doğuşu anlamına gelmektedir. "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

⁹⁴ "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

BİRİNCİ BÖLÜM

TANZİMAT VE MEŞRUTİYET'TEN CUMHURİYET'E

ADANA BASINI

(1873-1923)

1.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI

Osmanlı toplumu da, birçok toplum gibi basın ve yayın alanında bir hukuk düzenine geçebilmek için uzun yıllar beklemek zorunda kalmıştır. Tanzimat Dönemi'nde basın alanında ilk hukuki düzenleme 15 Şubat 1857'den itibaren uygulanan "Matbaalar Nizamnamesi (Basım Tüzüğü)" ile başlamıştır.⁹⁵ Matbaalar Nizamnamesi basın ve yayımı denetleyip, matbaaları daha düzenli hale getirmek amacıyla hazırlanmıştır. Osmanlı basım tarihinin ilk genel düzenleyicisi olarak kabul edilen⁹⁶ bu nizamname ilk zamanlarda genel olarak "basım" alanını ilgilendirirken ilerleyen dönemlerde "basım" alanını da kapsayan bir duruma getirilmiştir.⁹⁷

1876 yılında Birinci Meşrutiyet ilan edilmiş ve Kanunu Esasi (23 Aralık 1876)'nin 12. maddesinde basın özgürlüğü şu şekilde ifade edilmiştir: "*Matbuat kanun dairesinde serbesttir.*"⁹⁸ Bu ifadeden ise basın özgürlüğünün gerektiğinde kanunlarla sınırlandırılmasının mümkün olduğu sonucuna varılabilir.

14 Şubat 1878'de⁹⁹ Meclis-i Mebusan'ın kapatılmasıyla I. Meşrutiyet Dönemi sona ermiştir.¹⁰⁰ Abdülhamit'in padişahlık dönemi (31 Ağustos 1876-1909) basın ile ilgili

⁹⁵ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 199-200.

⁹⁶ Ceyhan, "Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımında Hukuki Düzen (1839-1876)", s. 147.

⁹⁷ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 199-200.

⁹⁸ Sulhi Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1976, s. 129.

⁹⁹ Hıfzı Topuz 100 Soruda Türk Basın Basım Tarihi isimli kitabında, Meclis-i Mebusan'ın 19 Mart 1877'de kapandığı bilgisini vermektedir. Bakınız: Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 58.

¹⁰⁰ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 259; Hülya Baykal, *Türk Basın Tarihi 1831- 1923*, Afa Matbaacılık, İstanbul, 1990, s. 112.

birçok gelişme ve değişimin yaşandığı dönemdir. Meclis-i Mebusan'ın kapatılması ile birlikte Osmanlı Devleti “İstibdat¹⁰¹ Dönemi” diye nitelendirilen yepyeni bir döneme girmiştir.¹⁰² Bu yeni dönemde baskı yönetimi basın alanında da etkili olmuş ve basın birçok engelle karşılaşmıştır.¹⁰³ Bu dönemin başlıca konularını basın sansürü, basına getirilen yasaklar ile gazetelerin kapatılması, gazetelere çıkarlar sağlanması ve jurnalcılık, yabancı basının satın alınması, yabancı ülkelerle haberleşmenin engellenmesi oluşturmaktadır.¹⁰⁴

Jön Türkler 1889-1908 yılları arasında yayınladıkları süreli yayınlarla (gazeteler ve dergiler) toplumsal düşünce ve siyaset konularına yenilik getirmişlerdir.¹⁰⁵ Mebusan Meclisi dağıldıktan sonra kısa bir zaman içinde yurtdışında Jön Türkler tarafından 1878'de Paris ve Londra'da Hayal, 1880'de Cenevre'de İstikbal, Paris'te 1881'de Gencinei Hayal gibi gazeteler çıkarılmıştır. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurulmasının ardından ise yurtdışında 13 ülkede gazete çıkarılmıştır. Bu ülkeler İngiltere, Fransa, Avusturya, İsviçre, Belçika, Bulgaristan, Romanya, İtalya, Yunanistan, Kıbrıs, Mısır, Amerika ve Brezilya'dır.¹⁰⁶ İlerleyen yıllarda yine Jön Türklerin çıkardığı, Paris'te 1895'te Meşveret, Cenevre'de 1896'da Ezan, Kahire ve Cenevre'de 1897'de Mizan, Cenevre'de 1897'de Osmanlı,¹⁰⁷ Paris'te ve Kahire'de (1902-1908'de) Şûrayı Ümmet gibi gazeteler istibdat döneminde yurtdışında çıkan bazı önemli gazetelerdir.¹⁰⁸ Jön Türkler tarafından Avrupa'da yayımlanan gazeteler genel olarak Abdülhamit'in istibdat yönetimine karşı çıkan ve özgürlük fikirlerini savunan gazeteler olmuşlardır.¹⁰⁹ Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yayımlanan

---

¹⁰¹ 1. keyfi idare sistemi. 2. İdârede tazyık, baskı. Kelime Arapça'da: “başlı başına olma, müstakil bulunma” manasındadır. Bakınız: “istibdâd” Maddesi, Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, (Yayına Hazırlayan: Aydın Sami Güneyçal) 18. Baskı, aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2001, s. 454; Uyruklarına hiçbir hak ve özgürlük tanımayan sınırsız monarşi, despotluk, despotizm. Bakınız: <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 15 Kasım 2018.

¹⁰² Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 49-50; Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 52.

¹⁰³ Baykal, *Türk Basın Tarihi 1831- 1923*, s. 112.

¹⁰⁴ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 58.

¹⁰⁵ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 290-291.

¹⁰⁶ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 40.

¹⁰⁷ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 40-41; Bu gazeteler ile ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bakınız: İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 291-301.

¹⁰⁸ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 299.

¹⁰⁹ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 165.

istibdat dönemi gazeteleri ise Tercüman-ı Hakikat (1878), Sabah (1882), İkdam (1824-1926) isimli gazetelerdir.¹¹⁰

İkinci Abdülhamit Dönemi'nde çıkarılan yayımlarda batı edebiyatı yoğun olarak yer almış ve roman, hikâye, piyes türlerinde eserlerin arttığı görülmüştür. Ayrıca bu dönemin gazetelerinde siyasi içerikli yazılar yerine ansiklopedik bilgiler yer almıştır.¹¹¹

1891 yılında kurulmuş olan Servet-i Fünun dergisi¹¹² Abdülhamit Dönemi'nin önemli yayımları arasındadır. İlk resim bu dergide basılmış, ilk resimli röportaj bu dergide yayımlanmıştır.¹¹³

1908 yılına gelindiğinde ise II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte gazeteler artık sansürden geçmeden okuyucuya ulaşmış, söyleyecek sözü olan herkes gazete çıkarmaya başlamıştır. İlk iki aylık sürede 200'ün üstünde gazete imtiyazı alınmış ve gazete basım adedi 50.000'e kadar yükselmiştir.¹¹⁴ Ayrıca daha önce bütün ülkede 120 gazete yayımlanırken II. Meşrutiyet'in ilanından sonraki ilk yedi ayda yayın çıkarmak için 730 imtiyaz başvurusu yapılmıştır.¹¹⁵

II. Meşrutiyet döneminde gazetelerde de bazı gelişmeler görülmüştür. Örneğin, gazetelerin boyutları büyümüş, gazetelere resim, harita ve karikatür de eklenmeye başlamıştır.¹¹⁶ Hatta gazetelerin idare yerlerinde telefonlar ilk kez bu dönemde kullanılmaya başlamıştır.¹¹⁷ Gazetelerin içeriklerinde yurtdışı ve yurtiçinden haberlere, baş makalelerde siyasi konularda yazılara, bilimsel ve tarihi makalelere yer verilmiştir. Ayrıca gazetelerde Türkçe ve çeşitli dillerden çevirisi yapılan romanlar bölümler halinde yayımlanmıştır.¹¹⁸ Yine bu dönemde gazeteler kendi aralarında da çeşitlilik göstermiş ve siyasi faaliyetleri arttırmıştır. Gazeteler de dikkat

¹¹⁰ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 64-70.

¹¹¹ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 168.

¹¹² Servet-i Fünun dergisi, 1891 yılında Ahmet İhsan Tokgöz tarafından kurulmuştur. Haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Bakınız: Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 161; Yalman, *Modern Türkiye'nin Gelişim Sürecinde Basın (1831-1913)*, s. 75.

¹¹³ Oral, *Türk Basın Tarihi*, s. 161-162.

¹¹⁴ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 82.

¹¹⁵ Yavuz Haykır, Handan Haykır, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 56, Yıl: 5, Ekim 2017, s. 315-316.

¹¹⁶ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 183.

¹¹⁷ Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 92.

¹¹⁸ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 183.

çeken diğer unsurlar ise edebiyat içerikli ekler çıkarmaları ile edebiyatın her türlüünü gazete sayfalarına taşımaları olmuştur.¹¹⁹

II. Meşrutiyet döneminde süreli yayınların öne çıkan özelliklerinden biri, genellikle kısa ömürlü olmalarıdır. Birçok dergi yalnızca birkaç sayı yayımlanabilmiştir. Ayrıca dergiler genellikle küçük boyutlarda basılmış, iki veya sekiz sayfa arasında çıkarılmışlardır. II. Meşrutiyet Dönemi'nin Türk basını açısından bir diğer özelliği de, süreli yayınların Anadolu'da yaygın hale gelmiş olmalarıdır. Meşrutiyet'le birlikte Anadolu'nun birçok bölgesinde o zamana kadar görülmeyen sayıda gazete ve dergi çıkmıştır. Örneğin II. Meşrutiyet'in ilanından önce sadece vilayet gazetesi niteliğindeki Seyhan gazetesinin yayımlandığı Adana'da, 1908-1918 yılları arasında yaklaşık olarak 17 gazetenin varlığından söz etmek mümkündür. Yalnız bu örnek bile, II. Meşrutiyet'in basın alanına getirdiği rahatlamının boyutlarını göstermek için yeterlidir.¹²⁰

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte basın ve yayım alanında yaşanan özgürlük fazla uzun sürmemiş ve bu özgürlük ilerleyen zamanlarda olumsuz durumların meydana gelmesine sebep olmuştur. Bu olumsuzluklar arasında gazetecilik mesleğiyle ilgisi ve deneyimi olmayan kişilerin gazete çıkarmaları, kişisel sorunların gazetelerde dile getirilmeye başlaması, kontrolden uzak bir fikir kargaşasının ortaya çıkması gibi durumlar gösterilebilir.¹²¹ 31 Mart Olayı'ndan kısa bir süre geçtikten sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti, Babı-ı Ali Baskını'nın ardından yönetimi bütünüyle ele geçirmiş ve 14 Temmuz 1909 yılında basın özgürlüğünü kısıtlayan yeni basın kanunu¹²² kabul edilmiştir.¹²³ Basını kısıtlayıcı nitelikte birçok madde içeren bu kanunla birlikte hükûmete gazete kapatma yetkisi verilmiştir. Fakat Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu çeşitli sıkıntılar nedeniyle bu kanun birçok değişikliğe uğramış ve

¹¹⁹ Server İskit, *Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları*, Başvekâlet Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 1943, s. 193.

¹²⁰ Bülent Varlık, "Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt: 1, İletişim Yayınları, İstanbul, y.y., s. 116-117.

¹²¹ Haykır, Haykır, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış", s. 315-316.

¹²² 14 Temmuz 1909 tarihli Matbuat Kanunu 8 Ağustos 1931'e kadar 22 yıl yürürlükte kalmışsa da 15 kez değişikliğe uğramıştır. Yapılan bu değişiklikler hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 101.

¹²³ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 84-85; Haykır, Haykır, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış", s. 316.

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girmesiyle basın tümüyle hükûmet tarafından kontrol edilmeye başlanmıştır.¹²⁴

II. Meşrutiyet Dönemi'nde meydana gelen bu gelişmeler doğrultusunda Adana'da varlığını devam ettiren basın hayatı hakkında ise kısaca şunları söylemek mümkündür: Bu dönemde Adana'daki basın ve yayın hayatına özel gazetelerde katılmıştır. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne destek veren İtidal,¹²⁵ Teceddüt,¹²⁶ Yaşasın Ordu,¹²⁷ Anadolu, Duman¹²⁸ ve Hürriyet gazeteleri ile İtilafçılardan yana olan Rehberi İtidal¹²⁹ ve Şimşek¹³⁰ gazeteleri Adana basınında düşünsel anlamda çeşitliliğe neden olmuştur.¹³¹

Topuz'un tespitlerine göre, II. Meşrutiyet'in ilk üç buçuk yılı içerisinde 607 gazete ve dergi çıkarılmıştır. Bu yayınların çok az bir kısmı uzun bir dönem yayım hayatını sürdürmüştür. Bunların dışında kalanların bir kısmı birkaç sayı, bir kısmı da üç beş ay çıkarıldıktan sonra silinip gitmiştir. Bu dönemde parti gazeteleri, aydın çevreleri kışkırtmak açısından önemli ölçüde etki göstermişlerdir. Ayrıca yeni yayınların çoğu muhalefeti destekleyen gazetelerden oluşmuşlardır. İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesinden 1918 yılının sonuna kadar geçen yaklaşık on buçuk yıllık dönemde ise 918 gazete ve dergi çıkarılmıştır.¹³²

Birinci Dünya Savaşı'nın Osmanlı Devleti açısından olumsuz sonuçlar vermesi ve 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla birlikte yeni bir döneme girilmiştir. Basının durumu ise bu şartlar altında kendi içinde karşıtlıklar göstermiştir. Farklı görüşlerde gazeteler çıkmıştır. Gazetelerin bazıları Milli Mücadele'ye destek verirken, bazıları ise Milli Mücadele hareketlerine tamamen karşıt bir tutumda olmuşlardır. Bunların dışında kalan diğer gazeteler de Anadolu'da

¹²⁴ Mustafa Yılmaz, Yasemin Doğaner, *Cumhuriyet Döneminde Sansür (1923-1973)*, Siyasal Kitabevi, Ankara, Ocak 2007, s.4.

¹²⁵ İtidal Gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: İsmail Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, Hariciye Vekâleti Matbaası, Ankara, 1932, s. 3; *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1.

¹²⁶ Teceddüt gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 27; Feridun Fazıl Tülbentçi, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, Başvekâlet Matbuat Umum Müdürlüğü, Ankara, 1941, s. 42.

¹²⁷ Yaşasın Ordu Gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 29; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166; *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1.

¹²⁸ Duman gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19.

¹²⁹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 24.

¹³⁰ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 26.

¹³¹ Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 231.

¹³² Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 105.

gerçekleşen direniş hareketlerini destekleyen yayımlar yapmıştır.¹³³ Enver Behnan Şapolyo'nun *Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönüyle Basın* isimli kitabında da belirttiği üzere, Birinci Dünya Savaşı basın ve gazetenin büyük bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymuştur. Bunun en büyük örneği ise o dönemde insanların savaş ve savaşa katılan yakınları ile ilgili bilgileri gazetelerden öğrenmiş olmalarıdır.¹³⁴

Milli Mücadele'yi destekleyen yayımların önde gelenlerini şu şekilde belirtmek mümkündür:

İstanbul'da: İleri, Yenigün, Akşam ve Vakit;¹³⁵ Adana'da: Hayat ve Yeni Adana; Amasya'da: Hakikat; Ankara'da: Köy Hocası; Antalya'da: Anadolu; Ayıntap'da (Gaziantep): Ayıntap; Bolu'da: Bolu, Türkoğlu, Dertli; Çorum'da: Çorum; Diyarbakır'da: Diyarbakır; Erzurum'da: Albayrak; Eskişehir'de: İstiklal; Giresun'da: Yeni Giresun, Işık; Harput'da: Satveti Milliye; İzmit'te: Kocaeli; Kastamonu'da: Açıksöz; Kayseri'de: Misak-ı Milli, Kırmızı Hilal; Mersin'de: Doğru Öz; Muğla'da: İnkılâp; Samsun'da: Hilal, Aksiseda, Hayat; Sarıkamış'da: Varlık; Sivas'ta: Sivas, İrade-i Milliye; Tarsus'ta: Tarsus; Trabzon'da: İstikbal, Hak, İkbal.¹³⁶ Bunların yanı sıra Milli Mücadele'nin karşısında olan yayımlar da bulunmaktadır. Bu yayımlardan bazıları ise İstanbul, Alemdar ve Peyam-ı Sabah gazeteleridir.¹³⁷

Milli Mücadele Dönemi'nde, basının toplumdaki yeri ve önemi bir kez daha anlaşılmıştır. Basın bu dönemde yeni bir devletin kurulmasında, siyasal ve sosyal alanda yaşanan değişimlerin millete aktarılmasında, milli mücadele şuurunun oluşturulmasında, halkın bilinçlenmesinde ve Ulusal Bağımsızlık Savaşı'nın kazanılmasında etkili olmuştur. Bu konularda özellikle Anadolu basınının büyük katkıları olmuştur. Mustafa Kemal Paşa'da Ulusal Bağımsızlık Savaşı süresince halkın aydınlatılması, milli birlik ve beraberliğin sağlanması konularında basının önemini her zaman vurgulamıştır. Bu dönemde basın ile iyi ilişkiler kurulmuş ve halkın birçok konuda bilinçlenip, örgütlenmesi basın yoluyla sağlanmıştır.¹³⁸

¹³³ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 98.

¹³⁴ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, s. 184-185.

¹³⁵ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 337.

¹³⁶ Koloğlu, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, s. 263.

¹³⁷ İnuğur, *Basın ve Yayın Tarihi*, s. 341.

¹³⁸ Yücel Özkaya, *Milli Mücadele'de Atatürk Ve Basın (1919-1921)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2014, s. 1; Selçuk Ural, Nesrin Soyer, "Atatürk Dönemi Adana'da Yerel Basın (1923-1938)", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 10, Sonbahar 2012, s. 166.

Milli Mücadele Dönemi'nde çıkarılan en önemli gazetelerden biri de 10 Ocak 1919'da Mustafa Kemal Atatürk'ün adını verdiği, çıkarılmasında öncülük ettiği ve ilk sayısındaki baş yazısını da Atatürk'ün yazdığı Hakimiyeti Milliye gazetesi olmuştur. Ankara'da yayım yapan bu gazete Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kararlarını topluma aktarabilmek amacıyla çıkarılmıştır.¹³⁹ Ayrıca bu dönemde ulusal kurtuluş mücadelesi sırasında özellikle Anadolu'daki halkın en doğru iç ve dış haberlerle bilgilendirilmesi amacıyla Mustafa Kemal Paşa'nın kararıyla 6 Nisan 1920'de Ankara'da Anadolu Ajansı¹⁴⁰ kurulmuştur.¹⁴¹ Yine aynı amaçla 7 Haziran 1920'de Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürlüğü kurulmuştur.¹⁴²

Milli Mücadele'ye bağlı olarak gelişen askeri ve siyasi olayların içerisinde yer alan vilayetlerden biri de Adana olmuştur. İlk olarak İkinci Ordu'nun Konya'ya çekilmesi ve ardından yaşanan Fransız işgali gibi olaylar Adana Vilayeti ile Adana halkında büyük izler bırakmış ve önemli ölçüde etkilemiştir. Adanalılar Milli Mücadele'nin başlamasıyla birlikte Mustafa Kemal Paşa'nın yanında yer alarak Fransızlara ve Ermenilere karşı mücadele içinde olmuşlardır.¹⁴³

Özellikle işgal ve Milli Mücadele yılları Adana Basını açısından büyük önem taşıyan ve Adana basınının yön değiştirdiği dönemlerdir. Bu dönemde "Adana"¹⁴⁴ ve onun devamı niteliğinde çıkarılan "Yeni Adana"¹⁴⁵ ile Kayseri'de yayım yapan "Adana'ya Doğru"¹⁴⁶ gazeteleri bütünüyle bağımsızlığı ve ulusal güçleri destekleyen yayımlarda

¹³⁹ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 129.

¹⁴⁰ Anadolu Ajansı hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, s. 40-46; Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 291.

¹⁴¹ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 132; Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, s. 40,42; Yılmaz, Doğaner; *Cumhuriyet Döneminde Sansür (1923-1973)*, s. 6.

¹⁴² Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, s. 40,42; Yılmaz, Doğaner; *Cumhuriyet Döneminde Sansür (1923-1973)*, s. 6.

¹⁴³ Ural, Soyer, "Atatürk Dönemi Adana'da Yerel Basın (1923-1938)", s. 167-168.

¹⁴⁴ Adana gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166; İbrahim İslam, *Millî Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s. 10; "Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı", *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, Yeni Adana'nın 79. Yayın Yıldönümü Onuruna Özel Sayı, Yıl: 79, Adana, Aralık 1996, s. 19.

¹⁴⁵ Yeni Adana gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: *Yeni Adana gazetesi*, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 1; İslam, *Millî Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 10; "Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı", *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s.19; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

¹⁴⁶ 1919 yılında Kayseri'de yayım hayatına başlayan Adana'ya Doğru gazetesinin sahipliğini Ahmet Remzi ve Mazlum Rasim Beyler yapmışlardır. Bu gazete haftalık aralıklarla yayım yapmış ve eski harflerle basılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Gülseren Akalın, *Millî Mücadele'de Adana Basını*, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans

bulunmuşlardır.¹⁴⁷ Milli Mücadele'ye bütünüyle destek veren ve uzun yıllar basına hizmet eden Yeni Adana gazetesi, günümüzde de Adana'da yayım hayatına devam eden en eski ve tek gazetedir.

Bu dönemde işgali ve yapılan baskıları görmezden gelerek Milli Mücadele'ye destek veren, ayrıca yaptığı yayımlarla Fransız ve Ermeni gazetelerine adeta savaş açan bu gazetelerden¹⁴⁸ farklı bir tutum içinde olan gazetelerde bulunmaktadır. "Ferda gazetesi" bu yayımlara örnek olarak gösterilebilir. Hatta Ferda gazetesi, tamamen Milli Mücadele'ye muhalif bir yayım politikası izlemiş, İtilaf Devletlerinin yanında yer almış, Fransızları desteklemiş ve Adana'da yayım yapan Ermeni gazeteler ile işbirliği içinde olmuştur.¹⁴⁹

Adana basınının öne çıkan özelliklerinden biri birçok Ermenice ve Ermeni alfabesiyle Türkçe süreli yayınların çıkarılmış olmasıdır. Bu süreli yayınlar, Vilayet gazetesi niteliğindeki Seyhan gazetesi¹⁵⁰ ile başlamış, 1919-1920 yıllarında sayıca giderek artmışlardır.¹⁵¹ Bu dönemde Ferda, Toros, Kilikya, Adana Postası, Hayistan, Azamarad, Adana gibi birçok gazetenin yayımlanmış olması da Ermenilerin ve Fransızların Adana'da basın yayın faaliyetlerini arttırdığını kanıtlar niteliktedir.

İşgal yıllarında, Ermeniler tarafından Adana'da çıkarılan diğer Ermenice yayımlar şunlardır: Haygagan Tsayn, Art Ararat, Nor Asharn ve Surhantay gazeteleri. Fransızlar tarafından çıkarılan yayımlar ise Le Courier D'Adana ve D'Adana gazeteleridir.¹⁵² Bu yayımlar hakkında isimleri dışında, herhangi bir bilgiye ise ulaşılammıştır.

5 Ocak 1922'de Adana, Fransız ve Ermeni işgalinden kurtarılmış ve 30 Ağustos 1922'de gerçekleşen Büyük Taarruz Zaferi'nin ardından, tüm yurt genelinde olduğu gibi Kuvay-ı Milliye karşıtı olan yayımlar, Adana'da da giderek etkisini yitirmiş ve ortadan kalkmıştır. Böylece ilk olarak Anadolu'da etkisini gösteren Kuvay-ı Milliye

---

Tezi), Ankara, 1990, s. 20-22; Ali Rıza Önder, *Kayseri Basın Tarihi*, Kayseri İşçi Kredi Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1972, s. 18.

¹⁴⁷ Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 231.

¹⁴⁸ Ural, Soyer, "Atatürk Dönemi Adana'da Yerel Basın (1923-1938)", s. 168.

¹⁴⁹ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19-20; Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 231.

¹⁵⁰ Seyhan gazetesi hakkında kısa bilgi için bakınız: *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165; "5 İlin Basın Tarihi", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5; Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 26.

¹⁵¹ Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 232.

¹⁵² Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 29.

yanlısı tek sesli, tek dilli basın ortamı 1922 yılının Eylül ayında tüm yurt geneline yayılmıştır.¹⁵³

Adana basınında bu tarihler arasında yer alan süreli yayımlardan bahsetmeden önce gazete ve dergiler ile ilgili tespit edilemeyen bazı bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Hiçbir sayısına ulaşamayanlar: Teceddüt, İtidal, Çingirak, Çukurova, Duman, Anadolu, Rehberi İtidal, Şimşek, İkaz, Hayat, Ferda, Adana, Tanyeri, Toros, Kilikya, Adana Postası, Hayistan, Azamarad, Adana, Artsakank Giligyo, Davros, Giligia, Kağakatsi, Arara, Azad Davros, Giligian Surhantag, Arkeos, Hay Tsav gazeteleri. Nor Serunt, Giligian Daretsuys dergileri.

Yayım hayatına başladığı tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Azamarad ve Adana gazeteleri.

Yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Yaşasın Ordu, Hayat, İkaz, Azad Davros gazeteleri. Milli Mefkure ve Giligian Daretsuys dergileri.

1.2. GAZETELER

1.2.1. Seyhan

Adana'nın ilk gazetesi "Seyhan"dır.¹⁵⁴ Adana'nın ilk gazetesi olan Seyhan gazetesi aynı zamanda Adana Vilayeti'nin resmi gazetesi niteliğinde idi. 5 Mart 1873'te haftalık olarak yayım yapmaya başlamıştır. Basıldığı yer Ermeni asıllı Agop Usta'nın müdürlüğünü üstlendiği, Adana'da kurulan basımevi olmuştur.¹⁵⁵ Bu matbaa o dönemde Adana'nın tek matbaası olan "Vilayet Matbaası"¹⁵⁶ idi. Ayrıca bu gazeteye aylığı 500 kuruşu geçen memurlar abone edilmişlerdir.¹⁵⁷

Adana'da resmi yayın yapan Seyhan gazetesinin çıkarılmasını Vali Naşit Paşa sağlamıştır. Bu gazetenin basımı için İstanbul'dan dizgici getirilmiştir. Yazı işlerini

¹⁵³ Girgin, *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'deki Yerel Basının Gelişmesi*, s. 34.

¹⁵⁴ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165.

¹⁵⁵ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165; "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁵⁶ "Adana'da İlk Özel Matbaa", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁵⁷ "5 İlin Basın Tarihi", *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

yönetenler de Adana'da görev yapan ve bu işe yatkın memurlar arasından seçilmiştir.¹⁵⁸

“Seyhan” gazetesinin ilk yöneticisi Saip Efendi olmuştur. 1874'ten sonra ise bu görevi sırasıyla Mümtaz Efendi, 1876 yılından itibaren Şair Admi Efendi ve son olarak da Yeğenağazade Rıza Efendi üstlenmişlerdir.¹⁵⁹ Seyhan gazetesinin ilk sayısında yayım amacı şu ifadeler ile belirtilmektedir:

“Ülkemizde gazetelerin sayısı kültüre hizmet açısından hayli artmıştır. Herkes her türlü bilgiyi bu gazetelerden alarak yararlanmaktadır. Adana'yı halka ve halkı Adana'ya tüm gerçekliği ile yansıtabilmek için bölgemiz, her yerden fazla, bir yayın aracına muhtaçtır. Gerçek şudur ki, ülkemiz her yönü ile binbir meziyeti ile sınırsız yeteneği ile her gün seviyesini belirli bir şekilde yükseltmektedir. Adana Vilayeti, böyle bir gelişmenin öncüleri arasında emeklemeye başlayan çocuk durumundadır. Ancak son yıllardaki atılımlarla Çukurova Bölgesi, yeni bir hava içerisinde, hakkı olan seçkin yerini alma çabasıdadır. İşte bu gazete, bu çabayı gerçekleştirme, yeni kabiliyetleri, istidatları ve cevherleri ortaya çıkarma görevini üstlenmiş bulunuyor.”¹⁶⁰

Seyhan gazetesi, vilayetin resmi organı olmakla birlikte edebiyata ilgi duyanlara ve bu alandaki genç yeteneklere geniş oranda yer veren bir tutum içerisinde olmuştur. Gazetenin bu tutumu ise Çukurova Bölgesi'nde tanınmış yazarların yetişmesinde örnek teşkil etmiştir.¹⁶¹

Seyhan gazetesi, toplam 4 sayfa çıkarılmıştır. Gazetenin iki sayfası Osmanlıca, iki sayfası Ermeni alfabesiyle basılmıştır.¹⁶² Fakat gazetenin Ermenice yayımlanan bu iki sayfası kesin tarihi bilinmemekle birlikte ilerleyen dönemlerde kaldırılmış ve bu gazete tamamıyla Osmanlıca harflerle basılmaya başlamıştır.¹⁶³

Yayım hayatına başladığı ilk zamanlarda gazetenin ilk iki sayfası Osmanlı alfabesiyle, son iki sayfası ise yeniden 1'inci sayfa ve 2'nci sayfa şeklinde

¹⁵⁸ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165; “5 İlin Basın Tarihi”, *Ekspres Gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁵⁹ “5 İlin Basın Tarihi”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁶⁰ “5 İlin Basın Tarihi”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165.

¹⁶¹ “5 İlin Basın Tarihi”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁶² *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165; “5 İlin Basın Tarihi”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁶³ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165; Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 5.

numaralaralandırılarak Ermenice harflerle yayımlanmıştır.¹⁶⁴ Osmanlıca harflerle basılan tüm yazı ve haberler hiç değiştirilmeden, Ermenice harflerle basılan sayfalarda da yer almıştır. Ayrıca Osmanlıca ve Ermenice basılan ve inceleme imkanı bulduğumuz bazı sayılarında gazetenin içeriği ile ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır:

Seyhan gazetesinin 10 Nisan 1875 tarihli 100'üncü sayısında ve Osmanlıca harflerle basılan sayfalarda, gazete isminin altında “*Menafi (faydalı)-i vataniye ve havadis-i Umumuiyeye dair Vilayet Gazetesidir*” ibaresi yer almıştır. Gazete haftalık aralıklarla Cumartesi günleri çıkarılmıştır. Fiyatı 60 kuruş, abonelik ücretleri ise yıllık 100 kuruş, altı aylık 55 kuruştur. Abonelik bilgilerinin yer aldığı bölümde ayrıca “*Taşra için posta icraatı zam edilir*” ibaresi kullanılmıştır. Bu ifadeyle Adana dışındaki abonelerden ek olarak posta ücreti alındığı belirtilmiştir. Gazetede yer alan “*Fiyatı umuma ait olan eser meccanen tab olunur*”. İfadeleriyle fiyatı kamuya ait olan eserlerin ücretsiz olarak basılacağı bildirilmiştir. İlanların her santimi ise 2'şer kuruştur.¹⁶⁵

Seyhan gazetesinin 10 Nisan 1875 tarihli 100'üncü sayının Ermenice harflerle basılan sayfalarında ise gazete isminin altında “*Sene-i Miladi 1875 Nisan 19*” ve “*Efrençi 1875 Mayıs 1*” ifadeleri ile yer alan iki farklı tarih bilgisi bulunmaktadır. Bu sayfalarda yer alan bazı haber ve yazılarda da şu ifadeler kullanılmıştır:

İlk sütunda, Hüdavendiğar gazetesinden alıntı yapılarak paylaşılan makaleler bulunmaktadır. Bu makalelere ise, “*Ermeni milletinin birlik çağrısı*” ve “*Millet mektebine Ermenilerin katkısı ve 4 dilde eğitim ile güzel sanatlar*” başlıkları altında yer verilmiştir. İkinci sütunda, “*Ziraat ürünlerinin fiyatlandırılma listesi*” başlığı altında tarım ürünleri hakkındaki bilgiler okuyuculara aktarılmıştır.¹⁶⁶

19 Nisan 1875 tarihli 103'üncü sayında Osmanlıca harflerle basılan sayfalarda resmi haberler ve yazılar yer almıştır.¹⁶⁷ Ayrıca gazete içerisinde Seyhan gazetesinin Adana Matbaası'nda basıldığı bilgisi de yer almaktadır.¹⁶⁸ Gazetenin Sene-i Miladi 19 Nisan

¹⁶⁴ Seyhan gazetesi, 29 Mart 1291 (10 Nisan 1875), Sayı: 100, Yıl: 3, s. 1-2; Seyhan gazetesi, Sene-i Miladi 29 Mart 1875-Efrençi 10 Nisan 1875, Sayı: 100, Yıl: 3, s. 1-2.

¹⁶⁵ Seyhan gazetesi, 29 Mart 1291 (10 Nisan 1875), Sayı: 100, Yıl: 3, s. 1.

¹⁶⁶ Seyhan gazetesi, Sene-i Miladi 29 Mart 1875-Efrençi 10 Nisan 1875, Sayı: 100, Yıl: 3, s. 1-2.

¹⁶⁷ Seyhan gazetesi, 19 Nisan 1291 (19 Nisan 1875), Sayı: 103, Yıl: 3, s. 1-2.

¹⁶⁸ Seyhan gazetesi, Sene-i Miladi 19 Nisan 1875-Efrençi 1 Mayıs 1875, Sayı: 103, Yıl: 3, s. 2.

1875-Efreni 1 Mayıs 1875 tarihli 103'üncü sayısının Ermenice harflerle basılan ilk sayfasında üç sütun halinde yer verilen haberler ve yazılar ise şu başlıklar altında ifade edilmiştir:

İlk sütunda, “*Devlet büyüklerinin Adana ziyareti ve resmi gazete yayınları*”; ikinci sütunda, “*Askeri Zabıta Beyi İbrahim'in, Adana'dan Mersin limanına yapılan yol için mükafatlandırılması ve rütbe alması*”, üçüncü sütunda “*Mutasarrıfların yeni atamaları, Suret-i mazbata*” (Sancak Beyleri'nin yeni atamaları, tutanak nüshaları).¹⁶⁹

Gazetenin ikinci sayfasında ise dört sütun halinde birçok haber yer almıştır. Günümüzde “Danıştay” a karşılık gelen yüksek yargı kurumunda yapılan atamalar ile ilgili haberler ile ilgili olarak şu ifadeler kullanılmıştır:

“*İlan-ı resmi (resmi ilan)*” başlığı altında, “*5 kuruş olan tütün 10 kuruştan alınarak satışının 39 kuruşa yükseltilmesi*”,¹⁷⁰ “*Tevcihat*” başlığı altında “*Şura-ı devlet ve Şura-ı met kür atamaları*”.¹⁷¹

“*Elzemdir*” başlığı altında ise tarım, ticaret, sanayi gibi konular hakkında yapılan duyurular ise şu ifadelerle yer almıştır:

“*Ticari, maaarif ve sanayi kanun değişikliklerinin yorumlanması. ...*”, “*Ziraat ürünlerinin fiyatlandırma listesi ..*”.¹⁷²

II. Abdülhamit'in padişah olduğu I. Meşrutiyet (1876-1878) döneminde gazete çıkarılması yönündeki isteklere şüpheyle yaklaşmış ve genellikle izin verilmemiştir. Bu sebepten dolayı Adana'da “Seyhan gazetesi” dışında başka bir gazete yayımlanmamıştır.¹⁷³

Seyhan gazetesinin 19 Zilhicce 1327 (1 Ocak 1910) tarihli 1588'inci sayısı 4 sayfa ve tamamı Osmanlıca harflerle çıkarılmıştır. Gazete isminin altında “*Menafi-i Vataniye ve Havadis-i Umumiyye dair Vilayet Gazetesidir*” ibaresine yer verilmiştir.

¹⁶⁹ *Seyhan gazetesi*, Sene-i Miladi 19 Nisan 1875-Efreni 1 Mayıs 1875, Sayı: 103, Yıl: 3, s. 1.

¹⁷⁰ “İlan-ı Resmi”, *Seyhan gazetesi*, Sene-i Miladi 19 Nisan 1875-Efreni 1 Mayıs 1875, Sayı: 103, Yıl: 3, s. 2.

¹⁷¹ “Tevcihat”, *Seyhan gazetesi*, 19 Nisan Sene-i Miladi 1875-Efreni 1 Mayıs 1875, Sayı: 103, Yıl: 3, s. 2.

¹⁷² “Elzemdir”, *Seyhan gazetesi*, Sene-i Miladi 19 Nisan 1875-Efreni 1 Mayıs 1875, Sayı: 103, Yıl: 3, s. 2.

¹⁷³ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 165.

Ayrıca “*Şimdilik haftada iki defa Cumartesi, Salı günleri tab ve neşr olunur*” ifadeleri kullanılarak gazetenin haftada iki kez Cumartesi ve Salı günleri çıkarıldığı belirtilmiştir. Gazetenin idare yeri Büyük Cami civarında bulunan Sanayi Mektebi’dir. Abonelik ücreti yıllık 50 kuruştur. İlanların her satırından 3 kuruş alınmaktadır. Her türlü başvuru için Sanayi Mektebi’nin müdüriyetine başvurulması gerektiği belirtilmiştir. Gönderilen yazıların gazete de yayımlansın yayımlanmasın iade edileceği de duyurulmuştur.¹⁷⁴

Seyhan gazetesi 1908 yılında II. Meşrutiyet (1908-1909) ilân edilinceye kadar, Adana’da hafatalık aralıklarla çıkmıştır. Fakat II. Meşrutiyet’in ilânından sonra bir süre günlük olarak çıkarılan bu gazete yayım hayatına devam edememiş ve 1910¹⁷⁵ senesinde kapanmıştır.¹⁷⁶

Seyhan gazetesi çıktığı 1873 yılından kapandığı 1910¹⁷⁷ yılına kadar geçen 37 yıllık süre içerisinde yayım hayatına iki kez ara vermek zorunda kalmıştır. Bu nedenle gazetede yazı işleri yönetiminde genç kabiliyetlere imkan verecek girişimlerde bulunulmuştur. Diğer taraftan gazetenin dağıtımı ve satışında da basılmaya devam edebilmesi adına bazı önlemler alınmıştır. Bu önlemler içinde öne çıkan en iyi örnek ise aylığı 500 kuruşu geçen bütün memurların gazeteye abone olmalarının zorunlu hale getirilmesidir.¹⁷⁸ Yalnızca üç sayısını inceleme imkanı bulabildiğimiz Seyhan gazetesinin tüm sayılarının mevcut olup olmadığı hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

1.2.2. Teceddüt

1908 yılında, yenilik anlamına gelen ve arapça kökenli “Teceddüt”¹⁷⁹ ismiyle yayım hayatına başlayan bu gazete İttihat ve Terakki Fırkası adına, resmi izinle çıkarılmıştır. Teceddüt gazetesi İdare-î Hususiye Matbaası’nda basılmış ve haftalık aralıklarla yayımlanmıştır. Siyasi konularda yayım yapan gazetenin imtiyaz sahibi aynı zamanda “Çingirak gazetesi”¹⁸⁰ nin de sahibi olan Kethudazade İbrahim Bey’dir. 1910 yılında kapatılan Teceddüt, 1923 yılında aynı isimle tekrar yayım hayatına

¹⁷⁴ *Seyhan gazetesi*, 19 Zilhicce 1327 (1 Ocak 1910), Sayı: 1588, s. 1.

¹⁷⁵ *Seyhan gazetesi*, 19 Zilhicce 1327 (1 Ocak 1910), Sayı: 1588, s. 1.

¹⁷⁶ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1; Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 26.

¹⁷⁷ *Seyhan gazetesi*, 19 Zilhicce 1327 (1 Ocak 1910), Sayı: 1588, s. 1.

¹⁷⁸ “5 İlin Basın Tarihi”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 5.

¹⁷⁹ Teceddüt: Tazelenme, yenilenme, yeni olma. Bakınız: “teceddüt” maddesi, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 1050.

¹⁸⁰ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 18-19.

başlamıştır.¹⁸¹ Bu yeni dönemde kısa bir süre daha çıkarılan gazetenin yayım hayatı 1 Temmuz 1924'te idaredeki aksaklıklar nedeniyle sona ermiştir.¹⁸² Teceddüt gazetesinin hiçbir sayısına ulaşamamıştır.

1.2.3. İtidal

İttihat ve Terakki Fırkası'nın yayım organlarından biri olan İtidal¹⁸³ gazetesi, yayım hayatına 1908 yılında başlamıştır. Sahipleri İhsan Fikri Bey, Muhtar Fikri Bey ve Duman gazetesinin de sahibi ve aynı zamanda Hayat gazetesi yazı işleri müdürü olan İsmail Sefa Bey'dir. İsmail Tevfik, siyasi nitelikli bu gazetenin haftalık aralıklarla çıktığını belirtmiştir.¹⁸⁴ Bu gazete hakkında edinilen diğer bilgilere göre "İtidal", Adana'da çıkarılan ilk günlük (yevmi) gazetedir. Bu gazete aynı zamanda Adana basınındaki ilk fikir ve mücadele gazetesi olma özelliği de taşımaktadır.¹⁸⁵ İtidal gazetesi 1909'da meydana gelen Adana Olayları'nın ardından yapılan yayımlar nedeniyle kapanmış ve İsmail Sefa Bey Suriye'ye sürgüne gönderilmiştir.¹⁸⁶ İtidal gazetesinin hiçbir sayısına ulaşamamıştır.

1.2.4. Yaşasın Ordu

1908 yılında yayım hayatına başlayan ve kısa bir süre içinde kapatılan gazetelerden biri de Yaşasın Ordu gazetesidir. Gazete 1 Eylül 1908'de yayım hayatına başlamış ve aynı yıl içerisinde kapanmıştır. Gazetenin basımı şapoğraf baskı tekniği ile yapılmıştır.¹⁸⁷ Yaşasın Ordu gazetesinin sahipliğini Yüzbaşı Lütfi Bey üstlenmiştir.¹⁸⁸ Haftalık aralıklarla yayımlanmış ve siyasi bir gazete niteliğinde olmuştur.¹⁸⁹ İkinci Meşrutiyet'in ilan edildiği dönemde yayım hayatına giren "Yaşasın Ordu" o günlerdeki anlayışı ve heyecanı bir dereceye kadar yansıtabilmiştir. İttihat ve Terakki'nin iktidarda olduğu dönemde İttihat ve Terakki

¹⁸¹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 27.

¹⁸² Tülbentçi, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, s. 42.

¹⁸³ İtidâl: orta oluş, ortalama, aşırı olmama hali. Bakınız: "i'tidâl" maddesi, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 468; Ayrıca bakınız: "İtidal", Aşırı olmama durumu, ılımlılık, ölçülülük. <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 30.06.2018.

¹⁸⁴ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 22.

¹⁸⁵ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1.

¹⁸⁶ Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 6.

¹⁸⁷ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 29; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

¹⁸⁸ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 29; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166; *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1.

¹⁸⁹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 29; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

Fırkası'ndan yana yayımlar yapan¹⁹⁰ bu gazete de yayım hayatından kısa bir süre sonra çekilmiş ve kapanmıştır.¹⁹¹

1.2.5. Çingirak

Çingirak gazetesi, 1909 yılında yayım hayatına başlamıştır. Karikatürlü mizah gazetesi olarak çıkarılmıştır. İmtiyaz sahibi Kethüdazade İbrahim Bey olan gazete 1910 yılında kapanmıştır.¹⁹² Çingirak gazetesinin hiçbir sayısına ulaşılamamıştır.

1.2.6. Çukurova

Çukurova gazetesi, yayım hayatına 1909 yılında başlamıştır. Gazetenin imtiyaz sahibi Ramanzade Kemal Bey¹⁹³,dir. Haftalık aralıklarla yayım yapan siyasi nitelikli bir gazetedir. Bu gazete yalnızca 4 sayı çıkmış ve aynı yıl içinde (1909) kapanmıştır.¹⁹⁴ Gazetenin sayılarına ise ulaşılamamıştır.

1.2.7. Duman

Duman gazetesi, 1909 yılında yayım hayatına başlamıştır. Haftalık olarak yayımlanan siyasi nitelikli bir gazetedir. İmtiyaz sahibi aynı zamanda İtidal gazetesinin de sahibi olan İsmail Sefa Bey'dir. İttihat ve Terakki Fırkası'nın fikirlerini yayan ve destekleyen yayımlar yapmıştır. Bu gazetenin de yayım hayatı kısa süreli olmuş ve 1910 yılında kapanmıştır.¹⁹⁵ Duman gazetesinin hiçbir sayısına ulaşamadığı için gazete hakkında ayrıntılı bilgiler tespit edilememiştir.

1.2.8. Anadolu

Anadolu gazetesi 1909 yılında yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin imtiyaz sahibi Süleyman Vahit Bey'dir. Siyasi bir gazete niteliğinde olan bu gazete haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Hiçbir sayısına ulaşılabilen Anadolu gazetesi, 1914 yılında kapanmıştır.¹⁹⁶

---

¹⁹⁰ Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 231.

¹⁹¹ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1.

¹⁹² Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 18-19.

¹⁹³ Bazı araştırmacılar Çukurova gazetesinin imtiyaz sahibini Kamberzade Mahmut Bey olarak belirtmektedir. Bakınız: Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 9.

¹⁹⁴ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19.

¹⁹⁵ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19; Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 231.

¹⁹⁶ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 17.

1.2.9. Rehberi İtidal

1909 yılında yayım hayatına başlayan Rehberi İtidal gazetesi aynı yıl içinde kapanmıştır. İttihat ve Terakki Fırkası'na muhalif (karşıt) yayımlar yapan bu gazetenin imtiyaz sahibi aynı zamanda Ferda gazetesinin de sahibi olan Ali İlmi'dir. Rehberi İtidal, siyasi nitelikli bir gazetedir ve haftalık aralıklarla çıkarılmıştır.¹⁹⁷ Sahibi Ali İlmi Bey, Hürriyet ve İtilaf taraftarı bir tutum içerisinde olmuştur. Gazetenin içeriğinde özellikle İtidal gazetesine karşı sert çıkışlarda bulunulmuş ve bu nedenle hükümet tarafından 1909 yılında kapatılmıştır.¹⁹⁸ Gazetenin hiçbir sayısına ulaşamamıştır.

1.2.10. Şimşek

Şimşek gazetesi, 1909 yılında yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Harputî Zade Enver Bey'dir. Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın yayım organıdır.¹⁹⁹ Şimşek gazetesi yayım hayatı boyunca Hürriyet ve İtilaf Fırkasını destekleyen yayımlar yapmıştır.²⁰⁰ Sayılarına ulaşamayan bu gazete 1910 yılında kapanmıştır.²⁰¹

1.2.11. İkaz

İkaz gazetesi 1912 yılında yayım hayatına başlamış ve İttihat ve Terakki Fırkası'na karşıt yayımlar yapmıştır. Sahipliğini Hafız Mahmut Efendi'nin yaptığı bu gazete işgal yıllarında Fransızlarla işbirliği içerisinde olmuştur. Hatta gazete sahibi Hafız Mahmut Bey işgal kuvvetleri tarafından bir dönem Adana Belediye Başkanlığı görevine de getirilmiştir. Fransızların Adana'yı terk etmelerinin ardından gazete kapanmış ve Hıfzı Mahmut Bey yurt dışına sürgüne gönderilmiştir. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız bu gazete hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşamamış ve kapandığı tarih tespit edilememiştir.²⁰²

1.2.12. Hayat

Hayat gazetesi, 1914 yılında yayım hayatına başlamış ve Hayat Matbaası'nda basılmıştır. İmtiyaz sahibi Mücavirzade Mustafa Emin Bey, yazı işleri müdürü ise aynı zamanda Duman ve İtidal gazetelerinin de sahibi olan İsmail Sefa Bey'dir. Gazeteden sorumlu müdürler Abdurrahman Ali Bey ve Sayha gazetesi'nin de

¹⁹⁷ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 24.

¹⁹⁸ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

¹⁹⁹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 26.

²⁰⁰ Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 231.

²⁰¹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 26.

²⁰² Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 10.

sorumlu müdürü olan Gündüz Nadir Bey'dir. Gazetenin muhabirleri İbrahim Halil Bey, Orhan Bey ve Ercüment Orhan'dır. Gazetenin yayım hayatı 1922 yılında sona ermiştir.²⁰³ Fakat Hayat gazetesi, 15 Mart 1922'de Hasan Basri²⁰⁴ (namı müstehar)²⁰⁵ tarafından yeniden çıkarılmıştır. Bu yeni yayım döneminde gazetenin içeriğinde edebiyat ile ilgili yazılara da yer verilmiştir. Gazetenin yazarları arasında Talat Muter, Celal Sahir Muter, Gündüz Nadir, Yahya Nüzhet, Dr. Aziz Süreyya ve Remziye Salih gibi isimler yer almıştır. Gazetenin başyazarları arasında ise Ramazanzade Kemal Bey, Gündüz Nadir, Av. Abdurrahman Ali Bey ve Av. Sabih Üçok gibi isimler yer almıştır.²⁰⁶ Hiçbir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız gazete hakkında daha ayrıntılı bilgiler tespit edilememiş ve kapandığı tarih bilgisine de ulaşamamıştır.

1.2.13. Ferda

Ferda gazetesi, 5 Aralık 1918²⁰⁷ tarihinde yayım hayatına başlamıştır.²⁰⁸ İmtiyaz sahibi aynı zamanda Rehberi İtidal gazetesinin de sahibi olan Ali İلمي'dir.²⁰⁹ Ali İلمي ayrıca Ferda gazetesinin başyazarlığını da üstlenmiştir.²¹⁰ Genel olarak siyasi nitelikli yayımlar yapan Ferda gazetesi, haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Gazetede ayrıca ilmi ve edebi içerikli yayımlarda yapılmıştır. Bu gazete Adana'da yayım yapan Ermeni gazeteler²¹¹ ile işbirliği yaparak tamamen hükûmete karşı bir tutum

²⁰³ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

²⁰⁴ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 21-22.

²⁰⁵ Nam-ı müstehar: kendi adından başka eğreti alınan ad. Bakınız: "nâm" maddesi, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 803.

²⁰⁶ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

²⁰⁷ Bazı araştırmacılar Ferda gazetesinin 1 Aralık 1918'de yayım hayatına başladığını belirtmişlerdir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19-20; Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 235; Bazı araştırmacılar ise Ferda gazetesinin 31 Ekim 1918 ile 1919 yılı arasında yayım hayatının içinde bulunduğunu yazmışlardır. Bakınız: Tahsin Yıldırım, "Türk Gazetecilik Tarihi Üzerine Bir Deneme-II", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Sayı: 2, Yıl: 2009, s. 272.

²⁰⁸ İbrahim İslam, "Milli Mücadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, 2009, s. 161.

²⁰⁹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19-20; Varlık, "Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)", s. 235.

²¹⁰ İslam, "Milli Mücadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda", s. 162.

²¹¹ Mütareke ve işgal dönemi, basın hayatı açısından, Adana'da oldukça hareketli geçmiştir. Ermeniler Toros, Azamarad, Hayistan ve Kilikya adıyla 4 Ermenice gazete yayınlamaya başladılar. Bu gazetelerin temel amacı, Çukurova Bölgesi'nin Ermeni toprağı olduğu yolunda propaganda yapmak, Ermeni nüfus ve kültür etkinliğini arttırmak ve Ermeniler lehine kamuoyu oluşturmaktır. Bakınız: İslam, "Milli Mücadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda", s. 160-161.

içerisinde olmuştur.²¹² Adana'daki yerel gazetelerden biri olan Ferda gazetesi, Çukurova Bölgesi'nde Milli Mücadele'ye karşı yayımlar yapmıştır.²¹³

Ferda gazetesinin logosu Osmanlıca ve Fransızca olarak düzenlenmiştir. Gazetenin her sayısında bir başyazıya, güncel önemli olaylarla ilgili haberlere ve yorumlara yer verilmiştir. Son sayfalar ise genellikle reklam ve ilanlar için ayrılmıştır.²¹⁴ Ferda gazetesi işgal döneminde, yayım hayatının yaklaşık üç yıllık süresi boyunca haftada iki defa²¹⁵ düzenli olarak yayımlanmıştır.²¹⁶

Basın ve yayım hayatında “Ferda” ismini taşıyan ve birbirinden bağımsız olarak çıkarılan iki gazete ve bir dergi yer almıştır. Bu gazetelerin birincisi 1904 yılında Hulusi ve A. Rüştü tarafından çıkarılmıştır. İstanbul'da, haftalık olarak çıkarılan bu gazete yalnızca 4 sayı yayımlanmıştır. İkincisi 1918 yılında Kemalettin, Ahmet Sami ve Haydar isimli kişilerin sahipliğinde dergi olarak çıkarılmıştır. 15 günde bir yayımlanan bu dergi 12 sayı çıkarılmıştır. Bu süreli yayımların içinde basın tarihi açısından en önemli yere sahip olanı ise Adana'da Ali İlmi tarafından çıkarılan Ferda gazetesidir. Bu gazete Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın sözcülüğünü yapmış, Adana ve Adana çevresini işgal eden Fransızların maddi, manevi desteğini görmüştür.²¹⁷

Yayım hayatı boyunca Fransızlardan yana siyasi bir tutum içerisinde olan ve Milli Mücadele karşıtı bir yayım politikası izleyen Ferda gazetesi 1921 yılında kapanmıştır.²¹⁸ Ferda gazetesinin hiçbir sayısına ulaşılamamıştır.

1.2.14. Adana

İlk olarak “Adana” ismini taşıyan bu gazetenin işgal döneminde Adana Basını açısından çok önemli bir yeri vardır. Adana gazetesi, işgal kuvvetlerinin yayında yer alan Ferda gazetesinin yayım hayatına başlamasının ardından, işgal kuvvetlerine

---

²¹² Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19-20; Varlık, “Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)”, s. 235.

²¹³ İslam, “Milli Micadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda”, s. 162.

²¹⁴ İslam, “Milli Micadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda”, s. 161-162.

²¹⁵ Yıldırım, “Türk Gazetecilik Tarihi Üzerine Bir Deneme-II”, s. 272.

²¹⁶ İslam, “Milli Micadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda”, s. 161-162.

²¹⁷ Yıldırım, “Türk Gazetecilik Tarihi Üzerine Bir Deneme-II”, s. 272.

²¹⁸ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 19-20; Varlık, “Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)”, s. 235; İslam, “Milli Micadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda”, s. 170.

karşı milli birliğin sağlanıp, korunması gerektiği düşüncesiyle ve Çukurova Bölgesi'nin düşman işgalinden kurtarılmasını desteklemek amacıyla çıkarılmıştır.²¹⁹

Hiçbir sayısına ulaşamadığımız bu gazete hakkında edinilen bilgilere göre 25 Aralık 1918'de²²⁰ Öğretmen Ahmet Remzi (Yüreğir) ile Yozgatlı Yedek Subay Avni (Doğan) tarafından yayım hayatına kazandırılmıştır. Bu gazete sahipliğini Mücavirzade Mustafa Emin Bey'in yapmış olduğu Hayat Matbaası'nda "Adana" isimiyle basılmıştır. Fakat aynı yıl (1918), üç sayı yayımlanmasının ardından, işgal güçlerinin baskıları sonucunda kapanmıştır.²²¹ Ahmet Remzi ve Avni Beyler, yeni bir izin alarak gazeteyi "Yeni Adana" isimiyle yayımlamaya devam etmişlerdir.²²²

1.2.15. Yeni Adana

Özellikle işgal dönemi olmak üzere Adana Basını'nda çok önemli bir yeri olan Yeni Adana gazetesi, ilk olarak "Adana" ismi ile yayım hayatına başlamıştır. Adana gazetesi üç sayı çıkarılmasının ardından işgal güçleri tarafından kapatılmıştır.²²³ Bu gazete Ahmet Remzi Yüreğir ve Avni Doğan tarafından alınan yeni izinle ve "Yeni Adana" isimiyle yeniden yayım hayatına başlamıştır.²²⁴ Yeni Adana gazetesinin inceleme imkanı bulduğumuz sayılarında da gazetenin kuruluş tarihi 25 İlk Kanun 1334 (25 Aralık 1918) olarak belirtilmiştir.²²⁵

Yeni Adana gazetesinin Adana'daki ilk yayım hayatı sekiz sayı çıkarıldıktan sonra işgal güçlerinin matbaayı basmaları ve gazetede çalışanları tutuklamaları nedeniyle sona ermiştir.²²⁶ Basımevi sahibi Mücavirzade Mustafa ve Avni Doğan tutuklanmışlardır. Tutuklanmaktan son anda kurtulan Ahmet Remzi Yüreğir ise Karaisalı'da bulunan Kelebek Tren İstasyonu'nda bir vagon içerisinde ve büyük

²¹⁹ Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 11.

²²⁰ Bazı araştırmacılar ve kaynaklar Adana Gazetesi'nin kuruluş tarihini ve neşriyata başlama tarihini 25 Aralık 1918 olarak belirtmişlerdir. Bakınız: İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 10; *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s. 19. Fakat bazı kaynaklarda Adana gazetesinin Aralık 1918'de çıkmaya başlayıp, 25 Aralık 1918'de kapatıldığı bilgisine yer verilmiştir. Bakınız: *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

²²¹ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166; İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 10; "Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı", *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s. 19.

²²² İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 10.

²²³ *Yeni Adana gazetesi*, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 1.

²²⁴ İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 10; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

²²⁵ *Yeni Adana gazetesi*, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 1; *Yeni Adana gazetesi*, 12 Temmuz 1931, Sayı: 2846, Yıl: 13, s. 1.

²²⁶ "Ölümünün 30. Yılında Ahmet Remzi Yüreğir", *Yeni Adana gazetesi*, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, Yıl: 63, s. 5.

mücadeleler sonucunda bu gazetenin basımını gerçekleştirmeye devam etmiştir. Haftada iki kez çıkarılan gazetenin dağıtımını Adana’da gizli olarak gerçekleştirilmiştir.²²⁷ Bu dönemde Yeni Adana gazetesi, 25 Temmuz 1920²²⁸ tarihli 9’uncu sayısı (ilk sekiz sayıdan sonraki aranın ardından çıkarılan “ilk sayı” 9’uncu sayıdır) ile yayım yapmaya devam etmiştir. Gazetenin genel künye bilgilerini açıklayan bilgiler ise şu şekilde ifade edilmiştir: Adana gazetesinin 9’uncu sayısında imtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü Ahmet Remzi Yüreğir, fiyatı 5 kuruş, abonelik şartları yıllık 500 kuruş, altı aylık 250 kuruş olarak belirtilmiştir. Gazetenin Pazartesi ve Perşembe günleri yayımlandığı, İdare yerinin Karaisalı’da bulunduğu ayrıca her konuda Kilikya Heyet-i Merkeziyesi İstihbarat Şubesi’ne müracaat edileceği bilgilerine de yer verilmiştir. Gazetenin 9 ‘uncu ve 13’üncü sayıları şapograf yöntemiyle basılmış olduğu için teknik açıdan olumsuz sonuçlar vermiştir. Yine 9’uncu sayıdan başlayarak Adana gazetesinin başlığında “*Kilikya Türk Ülkesidir*” ibaresine yer verilmiştir. Fakat bu yazı 9 Eylül 1920’de yayımlanan 14’üncü sayıdan itibaren “*Adana Türk Ülkesidir*” ifadesiyle değiştirilmiştir.²²⁹

Şapograf baskı tekniği ile yayımlanan 9. ve 13. sayıların, baskı tekniği açısından olumlu sonuç vermemesi üzerine Zamir Bey (Damar Arıkoğlu), hurufat, kasa ve pedal gibi malzemelerin temini için Konya’ya gönderilmiştir. Zamir Bey Konya’da Miralay Fahrettin Bey’in (General Fahrettin Altay) yardımıyla Zeynel Abidin’in kardeşi Rıfat Hoca’dan gerekli malzemeleri alarak Pozantı’ya dönmüştür.²³⁰ Zamir Bey’in Pozantı’ya dönmesinden sonra ise Yeni Adana gazetesinin yayım hayatına Pozantı’da (9 Eylül 1920) devam edilmiştir.²³¹ Bu dönemde gazetenin yazar

---

²²⁷ İslam, *Millî Mücadele’de Yeni Adana gazetesi*, s. 10; “Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı”, *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s.19; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166; Cihat Yıldırım, “I. İnönü Muharebesi’nin Yerel Basındaki Yansımaları; “Yeni Adana” Gazetesi Örneği”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 51, Bahar 2013, s. 746-747.

²²⁸ Bu tarih bazı kaynaklarda farklı olarak belirtilmiştir. Yeni Adana Gazetesinin 9. Sayısının 25 Temmuz 1919’da yayımlandığı bilgisi için Bakınız: Topuz, *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 132.

²²⁹ İslam, *Millî Mücadele’de Yeni Adana Gazetesi*, s. 11.

²³⁰ Damar Arıkoğlu, *Hatıralarım*, Tan Gazetesi ve Matbaası, İstanbul, 1961, s. 172-173.

²³¹ “Ölümünün 30. Yılında Ahmet Remzi Yüreğir”, *Yeni Adana gazetesi*, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, Yıl: 63, s. 5; Arıkoğlu, *Hatıralarım*, s. 172-173; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166; İslam, *Millî Mücadele’de Yeni Adana gazetesi*, s. 11; “Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı”, *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s. 19.

kadrosuna Ferit Celal (Güven)²³² gibi isimler de katılmıştır. Dönemin en önemli olayları I. İnönü, II. İnönü ve Sakarya Zaferleri Adana halkına bu gazete aracılığıyla duyurulmuştur.²³³

Ahmet Remzi Yüreğir tarafından kaleme alınan ve 15 Haziran 1940 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreterliği'ne gönderilen yazıda gazetenin yayım süreci ve bu süreçte bizzat yaşadığı sıkıntılar ile ilgili olarak şu bilgilere ulaşılmıştır:

“Gayrimüslim unsurları Adana’daki Türklere zulüm ve kötülük uyguladığı günlerde Türklüğün sesi olma görevini üstlenmek üzere Avni Doğan ile birlikte kurmuş ve çıkarmaya koyulmuştuk. Bir aylık yayınıımız işgal kumandanları ve bazı azınlıkların hoşuna gitmediğinden matbaamız, evlerimiz basılmış ve tüm evrak ile eşyalarımız zorla alıkonulmuştu. Bu sırada Avni Doğan 24 saat süreyle Kilikya sınırı dışına çıkartılmış ve benim de evimde yapılan arama sonucunda teşkilata ait evrak ile birtakım silah bulunduğundan idamıma karar verilmişti. Fakat ben kadın çarşafı giymek suretiyle Adana’dan kaçarak Kayseri’ye geçebildiğimden bu cezadan kurtulmuş bulunuyorum. ...” Ahmet Remzi Yüreğir, açıklamalarının devamında Sivas Kongresi'nin açılışına kadar geçen süre içinde Kayseri, Boğazlıyan ve Yozgat'ta takma bir isim kullanarak gizlendiğini, ilerleyen zamanlarda ise Mustafa Kemal Paşa tarafından merkezi Kayseri’de bulunan Adana-Kilikya Müdafaayı Hukuk Cemiyeti'nin kurulması için görevlendirildiğini, cemiyetin kurulmasından sonra ise Kayseri’deki merkezin Niğde’ye nakledildiğini belirtmektedir.²³⁴ Yine aynı yazıda Ahmet Remzi Yüreğir Yeni Adana gazetesinin bir süre Pozantı’da basılmaya devam etmesiyle ilgili şu bilgilere yer vermiştir:

---

²³² Tam ismi Hasan Ferit Celal Güven'dir. 1884 yılında Adana'da doğan Ferit Celal Güven'in babası Adana çiftçilerinden İbrahim Celal Efendi, annesi Safiye Hanımdır. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamlamış ve 1911 yılında Adana Sultanisi'nden (Lisesinden) mezun olmuştur. 1884 yılında Adana'da doğan Ferit Celal Güven'in babası Adana çiftçilerinden İbrahim Celal Efendi, annesi Safiye Hanımdır. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamlamış ve 1911 yılında Adana Sultanisi'nden (Lisesinden) mezun olmuştur. 1912'de İstanbul Hukuk Fakültesi'ne ve Güzel Sanatlar Akademisi'nin Resim Şubesine girdi. 1915'te teğmen oldu. Adana'da farklı milli kuruluşlarda görev yaptı. Türk Ocakları Müfettişliği'nde bulundu. TBMM seçimlerinde katılarak III. Dönem seçimlerinde Urfa'dan, VI. V. VI. ve VII. dönemlerde Mersin'den milletvekili seçildi. 1948'de CHP'nin İstanbul'da kurduğu “Memleket” adlı gazetenin sahipliğini ve başyazarlığını üstlendi. 1960'ta Basın Kontenjanından Kurucu Meclis üyesi oldu. Uzun bir basın ve yazarlık yaşamından sonra, 24 Kasım 1975'te İstanbul'da vefat etti. Bakınız: Kazım Öztürk, *Türk Parlamento Tarihi*, TBMM-III. Dönem 1927-1931, Cilt: 3, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, s. 605-606.

²³³ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

²³⁴ *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, 490.1.0.0/1379.579.3, Belge No: 8.

“... 24 Mart 1336 (1920) tarihinde Milli Harekâtın Adana üzerine icasını da Ebedî Şefin emirleri sadır olmuş ve pek kısa bir müddet zarfında Karaisalı, Pozantı havalisi işgalden kurtarılmıştı. Buradaki Milli Kuvvetler Umum Kumandanı şimdiki Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu idi. Ben de Adana Müdafaa Hukuk Cemiyeti Reisi sıfatı ile bu harekâta vazifemi yürütmekte idim.

Bu suretle inkişaf eden vaziyetten işgal muntikasındaki yurddaşlarımızı haberdar etmek üzere Pozantı’da el tezgahı ile kurduğum matbaada (Yeni Adana) yı tekrar çıkarmaya başladım. ...”²³⁵

Damar Arıkoğlu, Hatıralarım isimli kitabında, Yeni Adana gazetesinin Pozantı’da yayımlanmasında etkili olan bazı nedenleri belirtmiştir. Bu nedenleri de kısaca; Karaisalı’da bulunan Müdafaa Hukuk Cemiyeti’nin merkezinin Pozantı’ya taşınması, Adana’nın merkezinde olumsuz yayımlar yapan gazetelerin varlığı²³⁶ ve bu yayımlar karşısında durabilecek bir gazeteye ihtiyaç duyulması şeklinde sıralamak mümkündür.²³⁷

Ahmet Remzi Yüreğir, tüm zorluklara rağmen Yeni Adana gazetesinin dönemin şartlarını nasıl yansıttığını şu cümleleriyle ifade etmiştir:

*“... Binbir yoksulluk içerisinde Türkün İstiklal mücadelesinde milli imanla çalışan ve bu milli imanın naşiri eskârı olan “Yeni Adana” işgal kuvvetlerinin barbarlıklarına manevi bir cephe yaratıyor ve aldığı hususi tedbirlerle de işgal muntikalarına dağıtılmak suretiyle cephedeki şuurlu ve gittikçe genişleyen Milli davanın metanetini tamamıyla aksettiriyordu”.*²³⁸ Ahmet Remzi Yüreğir, ayrıca bu dönemde işgal kuvvetlerinin dört bir yandan yaptıkları birçok yayına karşı Yeni Adana gazetesinin tek başına mücadele ettiğini, Milli Mücadele’ye destek vererek görevini başarıyla yerine getirmiş olduğunu, hatta Mustafa Kemal Paşa’nın millete karşı ilk beyannamelerinin ilk kez Yeni Adana gazetesinde yayımlandığını ve tüm Güney Bölgesi’ne gönderildiğini de belirtmiştir.²³⁹

²³⁵ BCA, 490.1.0.0/1379.579.3, Belge No: 9.

²³⁶ Burada gazetelerin yaptığı yayımlar hakkında asıl kastedilen, Kuvayı Milliye’ye karşı çıkan ve işgal kuvvetlerinin lehine yapılan yayımlardır.

²³⁷ Arıkoğlu, *Hatıralarım*, s. 172.

²³⁸ BCA, 490.1.0.0/1379.579.3, Belge No: 9.

²³⁹ BCA, 490.1.0.0/1379.579.3, Belge No: 9-10.

Yeni Adana gazetesi yayım hayatına başlamasının ardından geçen zaman içinde içeriği, sayfa sayısı, ölçüleri ve fiyatı bakımından sürekli değişime uğramıştır. Karaisalı'da yayımlanan 9'uncu ve 13'üncü sayılarında eni 19 cm, boyu 30 cm, 9 Eylül 1920'den başlayarak Pozantı'da yayımlanan sayılarında ise eni 28 cm, boyu 40 cm ölçülerinde basılmış ve 2 sayfa çıkarılmıştır.²⁴⁰

Ahmet Remzi Yüreğir, 27 Kasım 1921'de Pozantı'dan Adana'ya dönmüştür.²⁴¹ Bu nedenle Yeni Adana gazetesi de 9 Aralık 1921'de²⁴² yayımlanan 185'inci sayısından itibaren yayım hayatına yeniden Adana'da devam etmiştir.²⁴³ Yeni Adana, 1921 yılında 400-500 adet basılmıştır.²⁴⁴ Ayrıca 4 sayfa ve boyu 47 cm, eni 30 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁴⁵ Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı savunan ve ulusal direnişi destekleyen Yeni Adana gazetesi, Anadolu'da çıkarılan gazeteler arasında önemli bir yere sahiptir. Bunun gibi birçok yönüyle öne çıkan Yeni Adana, aynı zamanda Çukurova Bölgesi'nin en etkili gazetesi olarak da tanınmaktadır.²⁴⁶

Yeni Adana gazetesi, Adana'nın kurtuluşu ile birlikte Adana'da yayım yapmaya devam etmesiyle, Cumhuriyet döneminde de yayım hayatını sürdürebilen ilk gazete niteliğinde olmuştur. Ayrıca Adana'da işgalden sonra Cumartesi günleri dışında her gün çıkarılmıştır. 1 Ocak 1922'den itibaren önce Ferit Celal Güven, daha sonra ise sırasıyla Celal Sahir Muter, Muzaffer Timurtaş, Refi Kerem gibi başyazarların yönetiminde çıkarılmaya devam etmiştir.²⁴⁷

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşundan 5 yıl geçtikten sonra 1 Kasım 1928'de Yeni Türk alfabesi kabul edilmiştir. Yeni Adana gazetesinin yeni harflerle çıkarılmaya başladığı tarih ise 3 Aralık 1928'dir. Gazetenin basımı, Abidin Paşa Caddesinde bulunan "Yeni Adana Matbaası"nda gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde

---

²⁴⁰ İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 11-12; "Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı", *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s. 19-20.

²⁴¹ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

²⁴² Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 132.

²⁴³ İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 11-12; "Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı", *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s. 19-20.

²⁴⁴ Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, s. 12.

²⁴⁵ İslam, *Milli Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, s. 11-12; "Yeni Adana Gazetesinin Yayın Hayatı, Diğer Basın Organları İle İlişkisi Ve Fikri Yapısı", *Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996*, s. 19-20.

²⁴⁶ Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, s. 12-13.

²⁴⁷ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

gazete eni 41 cm, boyu 57 cm, ölçülerindedir. Günlük olarak ve 4 sayfa çıkarılmış, siyasi, halkçı bir gazete niteliğinde olmuştur.²⁴⁸ Yeni Adana gazetesinin İmtiyaz sahibi ve kurucusu Ahmet Remzi Yüreğir,²⁴⁹ sorumlu müdürü ise Muzaffer Demirtaş'tır.²⁵⁰

1928 yılı içerisinde gazete ile ilgili olarak, 4 Kasım 1928 (4 Teşrinî Sani 1928) tarihli 2043'üncü sayıda şu bilgiler yer almaktadır:

Gazete isminin altında “*Yevmi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. Bu ibareden gazetenin günlük olarak yayımlandığı anlaşılmaktadır. İlk sayfanın sağ üst ve sol üst köşelerinde yer alan bilgilere göre de, gazetenin yayım hayatının 10'uncu yılıdır. Gazetenin müdürlüğünü yapan Muzaffer Demirtaş aynı zamanda başyazarlığı da üstlenmiştir. Bu bilgiler gazetede Latin harfleriyle belirtilmiştir. Fakat bu bilgiler dışındaki diğer tüm yazılar Osmanlıca harflerle yer almıştır. Gazetenin bu sayısında hem yeni harfler hem de eski harfler birlikte kullanılmıştır. Gazete 4 sayfa çıkarılmış ve son sayfada ilanlara yer verilmiştir.²⁵¹ Harf İnkılabı'nın ilan edilmesi ile yaşanan bu büyük değişime basın alanında dört ay gibi kısa bir süre içerisinde uyum sağlanmıştır.²⁵²

Yeni Adana gazetesinin 1931 yılındaki sayılarında, gazete isminin altında “*Her gün çıkar halkçı gazete*” ibaresi yer almıştır. Gazetenin idare yeri Abidin Paşa Caddesi, Adana adresinde yer almıştır. Fiyatı 5 kuruştur. Abonelik ücretleri; Türkiye için yıllık 1.200 kuruş, altı aylık 700 kuruş, üç aylık 400 kuruş, Türkiye dışında ise yıllık 2.200 kuruş, altı aylık 1.330 kuruş, üç aylık 800 kuruş olarak belirtilmiştir. Günü geçmiş olan sayıların fiyatı 20 kuruştur. İlk sayfanın sol üst köşesinde gazetenin kuruluş tarihi “*25 İlk Kanun 1334*” 25 Aralık 1918 olarak belirtilirken, sağ üst köşesinde de kuruluşunun 13'üncü senesi olduğu ve gazetenin sahibi ve kurucusunun Ahmet Remzi Yüreğir olduğu da belirtilmiştir.²⁵³

---

²⁴⁸ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 9.

²⁴⁹ Ahmet Remzi Yüreğir'e Mülga Matbuat Umum Müdürlüğü'nden 20 Kasım 1928 tarih ve 24-131 numaralı iki adet Matbuat Hüviyet belgesi de verilmiştir. Bakınız: Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 9.

²⁵⁰ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 18.

²⁵¹ *Yeni Adana gazetesi*, 4 Kasım 1928, Sayı: 2043, Yıl: 10, s. 1-4.

²⁵² Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 119.

²⁵³ *Yeni Adana gazetesi*, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 1,4; *Yeni Adana gazetesi*, 12 Temmuz 1931, Sayı: 2846, Yıl: 13, s. 1-4.

1 Ocak 1931 tarihli 2688'inci sayıda gazete, “(Yeni Adana) yeni seneyi Türk milletine tebrik eder” manşeti ile çıkarılmıştır. 4 sayfadır ve yazılar beş sütün halinde yer almıştır. İlk sayfada siyasi ve güncel içerikli makaleler ve haberler, ikinci sayfada Adana ve yurtiçi haberleri, üçüncü sayfada “Pamuk Haberleri” başlığı altında pamuk ile ilgili güncel haberler, ilanlar ve bazı duyurular, dördüncü sayfada ise tümüyle ilanlar ve reklamlar yer almıştır.²⁵⁴ Aynı sayıda “Yeni gün” başlığı altında yer verilen yazıda Adana’da bu dönemde yayım hayatının içinde olduğu anlaşılan bir gazetenin varlığından söz edilmiştir. Yeni gün ismiyle yayım yapan bu gazete okuyuculara şu cümlelerle duyurulmuş ve tanıtılmıştır:

“İyiye iyi, kötüye kötü diyen siyasi müstakil gazete, Her gün 16 sahife, “Yeni Gün” de gazeteciliğin en son terakkiyatının tebrik edildiğini görecek, her aradığımız şeyi bulabileceksiniz.”²⁵⁵

5 Ocak 1931 tarihli 2691'inci sayıda gazete, “Yeni Adana, Kurtuluş Bayramını Bütün Adanalılara Tebrik Eder.” manşetiyle yayımlanmıştır. Gazete içeriğinde Adana’nın dokuzuncu kurtuluş yıldönümü nedeniyle birçok yazıya, habere ve tören programı ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir.²⁵⁶

Gazetenin 1932 yılında yayımlanan sayılarında önceki yıla göre büyük bir değişiklik yaşanmamıştır. Fakat yazı işleri müdürü Tefik (Bey) olarak belirtilmiştir.²⁵⁷ 25 Aralık 1932 (25 Kanunuevvel 1932) tarihli 3291'inci sayıda Yeni Adana gazetesinin 15'inci yayım yılına girdiği belirtilmiştir. Bu durum “Yeni Adana 15 yaşında.” başlığı altında okuyuculara şu cümlelerle duyurulmuştur:

“... Yeni Adana bugün on beşinci yılına girdi. Okuyucularının sevgileri devam ettikçe daha çok seneler yaşayacak. Türk yurduna ve Türk milletine faydeli olmak için çalışacaktır.”²⁵⁸

1933 yılında da gazete de büyük bir değişiklik yaşanmamıştır. 14 Temmuz 1933 tarihli 3416'ıncı sayıda “Türk İnkılâbı” başlıklı yazıda Cumhuriyet’in 10'uncu yıldönümü kutlamaları öncesinde yapılan hazırlıklar çerçevesinde Eğitim Bakanlığı'nın üstleneceği bir çalışma şu cümlelerle okuyuculara duyurulmuştur:

²⁵⁴ Yeni Adana gazetesi, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 1-4.

²⁵⁵ “Yeni gün”, Yeni Adana gazetesi, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 2.

²⁵⁶ Yeni Adana gazetesi, 1 Ocak 1931, Sayı: 2688, Yıl: 13, s. 1-4.

²⁵⁷ Yeni Adana gazetesi, 1 Ocak 1932, Sayı: 2991, Yıl: 14, s. 1.

²⁵⁸ “Yeni Adana 15 yaşında.”, Yeni Adana gazetesi, 25 Aralık 1932, Sayı: 3291, Yıl: 15, s. 1.

“...*Maarif Vekaleti, Türkiye Cumhuriyetinin onuncu yıl dönümü münasebetiyle türk muharrirlerinin türk inkılâbının herhangi bir cephesi hakkında vücuda getirecekleri eserleri satın alıp bastırmağa karar vermiş, Maarif vekili Reşit Galip bey muhtelif muharrirlere birer mektup yazarak bu ciheti kendilerine bildirmiş ve bu yolda eserler yazmalarını rica etmiştir. ...*”²⁵⁹

14 Temmuz 1933 tarihli 3416’ncı sayıda ayrıca “*Gazetemizin Abuna Şartları*” başlığı altında abonelik ve ilan bilgilerine şu ifadelerle yer verilmiştir:

“*Abuna Şartları. Türkiye için: Seneliği 1.200, Altı aylığı 700, Üç aylığı 400 Ecnebi memleketler için: Seneliği 2.200, Altı aylığı 1.330 Üç aylığı 800 kuruştur. Şehir için ayda bir lira ile abuna kaydedilir. Günü geçmiş nüshalar (20) kuruştur. İlan şartları: Sütun hesabıyla her satırı (10) kuruştur. Daimi müşteriler için ayrıca tenzilat yapılır. Aylık ve senelik ilan pazarlıkla yapılır. Gazetemiz ilan münderecatından mesuliyet kabul etmez.*”²⁶⁰

Gazetenin 31 Ekim 1933 tarihli 3458’inci sayısı altı sayfa yayımlanmıştır. Yine aynı sayıda “*Cumhuriyet Marşı*” başlığı altında “*Vatandaş! Bunu ezberle...*” cümlesiyle okuyuculara şu duyuru yapılmıştır:

“*Aşağıya yazdığımız “Cumhuriyet Marşı” şair Behçet Kemal ve Faruk Nafiz Beyler tarafından yazılmış ve bestekâr Cemal Reşit Bey bestelemiş olup büyük bayramı kutlama yüksek komisyonu bu marşın bütün milletçe ezberlenerek bayramda söylenmesine karar vermiştir. ...*

Çıktık açık alınla on yılda her savaştan; On yılda on beş milyon genç yarattık her yaştan; Başta, bütün dünyanın saydığı başkumandan! Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan. ...”²⁶¹

1951 yılına kadar yayım hayatına Ahmet Remzi Yüreğir’in sahipliğinde devam eden Yeni Adana gazetesinin, yayım çalışmaları Ahmet Remzi Yüreğir’in 1951 yılında vefat etmesi üzerine oğulları Çetin Remzi Yüreğir ve Aydın Remzi Yüreğir tarafından sürdürülmüştür. Yeni Adana gazetesinin özellikle Kurtuluş Savaşı sırasındaki yayımı Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nin dikkatini çekmiştir. Bu

²⁵⁹ “Türk inkılâbı”, *Yeni Adana gazetesi*, 14 Temmuz 1933, Sayı: 3416, Yıl: 15, s. 1,3.

²⁶⁰ “Gazetemizin Abuna Şartları”, *Yeni Adana gazetesi*, 14 Temmuz 1933, Sayı: 3416, Yıl: 15, s. 3.

²⁶¹ *Yeni Adana gazetesi*, 14 Temmuz 1933, Sayı: 3416, Yıl: 15, s. 5.

nedenle gazetenin yöneticisi Çetin Remzi Yüreğir, “*basın hizmetine ve daha iyi bir yaşam sağlama savaşımına esin kaynağı*” ifadeleriyle nitelendirilerek ABD’ye çağrılmıştır. Bu nedenle Yeni Adana gazetesi de 1965 yılında Amerikan Gazete Sahipleri Birliği (ANPA) tarafından Dünya Basın Başarı Ödülü’ne layık görülmüştür.²⁶²

1981 yılındaki sayıları incelendiğinde yıllar içinde gazetede birçok değişiklik yaşandığı görülmüştür. 1981 yılı sayılarında gazetenin sahibi Bölge Gazetecilik Anonim Şirketi (AŞ) adına Çetin Remzi Yüreğir’dir. Yazı işleri müdürü Üstün Güveloğlu, yazı ve haberlerden sorumlu müdür ise Oğuz Boytok’tur. Gazete ismi kırmızı renkte ve büyük puntolarla yazılmıştır. Gazete isminin altında ise “*1918 den beri HALKIN HİZMETİNDE*” ve “*Kurucusu: Ahmet Remzi Yüreğir*” ibareleri yer almıştır. İdare yeri Kızılay Caddesi, No. 29, Adana adresinde bulunan gazetenin fiyatı 500 kuruştur.²⁶³

Gazetenin ilan ve abonelik şartları ile ilgili olarak ise şu bilgilere yer verilmiştir: “*Resmi İlanlar Bakanlar Kurulu Kararına göre-Özel İlanlar 1. Sayfada 200 TL diğer sayfalarda sütun santimi 120 TL Sürekli ilanlar, anlaşmaya tabidir. Abone yıllık 1800 liradır. Sözleşmesi olmayan yazarlara ücret ödenmez.*”²⁶⁴ Gazete 11 Haziran 1981 tarihli 17130’uncu sayıda 4 sayfa, 8 Ekim 1981 tarihli 17231’inci sayıda ise 6 sayfa çıkarılmıştır.²⁶⁵

Yeni Adana gazetesinin kurucusu Ahmet Remzi Yüreğir hakkında ölümünün 30’uncu yıldönümü nedeniyle 8 Ekim 1981 tarihli 17231’inci sayıda “*Ölümünün 30. Yılında Ahmet Remzi Yüreğir*” başlığı ile yer verilen başyazıda şu bilgiler yer almıştır:

“... 1951 yılında, hüzünlü bir Ekim günü geçirdiği bir trafik kazası sonucu hayata gözlerini kapadığı zaman Ahmet Remzi Yüreğir teknik açıdan bugünkünden pek de farklı olmayan bir YENİ ADANA Gazetesini yayınlamakta idi. 1950 seçimlerini kaybetmiş bir eski Milletvekili olarak mücadeleli hayatına yeni bir boyut

²⁶² Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, s. 166.

²⁶³ Yeni Adana gazetesi, 11 Haziran 1981, Sayı: 17130, Yıl: 63, s. 1; Yeni Adana gazetesi, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, Yıl: 63, s. 1.

²⁶⁴ Yeni Adana gazetesi, 11 Haziran 1981, Sayı: 17130, Yıl: 63, s. 3; Yeni Adana gazetesi, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, Yıl: 63, s. 3.

²⁶⁵ Yeni Adana gazetesi, 11 Haziran 1981, Sayı: 17130, Yıl: 63, s. 1-4; Yeni Adana gazetesi, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, Yıl: 63, s. 1-6.

kazandıracak bir gazetenin İstanbul'da yayınlanabilmesi için çalışmalar yapıyordu. Türkiye bir demokrasi denemesine giriyordu. Mensubu olduğu Cumhuriyet Halk Partisinin büyük görevlerle karşı karşıya olduğunu biliyordu. Onun için bu görevler arasında kendisinin de kalemi ile mücadeleye katılmasının gereğine inanıyordu. Bu arada YENİ ADANA'ya İstanbul'dan başyazılarını gönderiyor, Atatürk Devrimlerinden sapmalar olmaması için zamanın iktidarını ve kamuoyunu uyarıyordu. ...”²⁶⁶

Yeni Adana gazetesinin tüm sayılarına ulaşamamıştır. İnceleme imkanı bulduğumuz sayılarda ise gazetede gelişmeler yıllara göre aktarılmaya çalışılmıştır. Yeni Adana gazetesi günümüzde de yayım hayatına devam etmektedir.

1.2.16. Tanyeri

Herhangi bir sayısına ulaşamayan Tanyeri gazetesi, 1919 yılında yayım hayatına başlamıştır. İmtiyaz sahibi İhsan Altay'dır. Vilayet Matbaası'nda basılmıştır. Ermenilere ve Fransızlara karşıt yayımlar yapmak ve bu yönde içeriklere yer vermek anlayışına dayanan bir yayım politikasına sahip olmuştur. Ancak bu gazete sadece üç sayı yayımlandıktan sonra aynı yıl içinde kapanmıştır. Gazetenin sahipliğini üstlenen İhsan Altay yayımladığı gazeteleri cami duvarına yapıştırması nedeniyle Fransızlar tarafından gözaltına alınmıştır. Fakat gözaltında bulundurulduğu süre içerisinde kaçmayı başarmış ve Adana'dan ayrılmak zorunda kalmıştır. Tanyeri gazetesinin yayım hayatının bu nedenle kısa sürmüş ve gazete kapanmıştır.²⁶⁷

1.2.17. Toros

Toros gazetesinin hiçbir sayına ulaşamamıştır. Ancak İsmail Tevfik'in tespitlerine göre yayım hayatına 1919 yılında başlamıştır. Siyasi nitelikte ve Ermenice yayımlar yapan gazete haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Kısa bir süre yayım hayatının içinde olan Toros gazetesi, 1921 yılında kapanmıştır.²⁶⁸

---

²⁶⁶ “Ölümünün 30. Yılında Ahmet Remzi Yüreğir”, *Yeni Adana Gazetesi*, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, Yıl: 63, s. 1,5.

²⁶⁷ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 27; Akalın, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, s. 22.

²⁶⁸ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 29.

1.2.18. Kilikya

Kilikya gazetesi, 1919 yılında yayım hayatına başlamıştır. Ermenice yayımlar yapan, siyasi içerikli bir gazetedir. 1921 yılında kapanmıştır.²⁶⁹ Kilikya gazetesinin hiçbir sayısına ulaşılamamış ve gazete ile ilgili ayrıntılı bilgiler tespit edilememiştir.

1.2.19. Adana Postası

Adana Postası, 1919 yılında yayım hayatına başlamıştır. Fransızların yayım organı niteliğinde olan bu gazetenin imtiyaz sahibi Girit doğumlu İlhami Bey'dir. Hiçbir sayısına ulaşamadığımız ve hakkında ayrıntılı bilgiler edinemediğimiz bu gazete 1921 yılında kapanmıştır.²⁷⁰

1.2.20. Hayistan

Hayistan gazetesi, 1919 yılında yayım hayatına başlamış ve Ermenice yayımlar yapmıştır. Siyasi nitelikli yayımlar yapan Hayistan, haftalık aralıklarla çıkarılmış ve 1921 yılında kapanmıştır.²⁷¹ Ayrıca nüshalarına ulaşılamadığı için bu gazete hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilememiştir.

1.2.21. Artsakank Giligyo

Artsakank Giligyo gazetesi, 1919 yılında Adana'da yayım hayatına başlamıştır. Yalnızca tek nüsha çıkarılmış olan gazetenin bu sayısına ulaşılamamıştır. Gazetenin ismi olan "Artsakank Giligyo", "Kilikya'nın Yankısı" anlamına gelmektedir. Gazetenin editörü (yayımcı) Aram Bedrosyan'dır. Ermenice harflerle yayımlanan bu gazete Sosyal Demokrat Hınçak Partisi'nin yayım organıdır. Bu gazetenin yayım hayatı 1919 yılında son bulmuştur.²⁷²

1.2.22. Davros

Davros gazetesi, Adana'da 1919 yılında yayım hayatına başlamıştır. Ermenice yayımlar yapan Davros, Artsakank Giligyo gazetesinin devamı niteliğinde çıkarılmıştır. Gazete ismi olan "Davros", "Toros Dağları" anlamı taşımaktadır. Bu gazete, Sosyal Demokrat Hınçak Partisi Kilikya Bölgesi'nin yayım organıdır. İmtiyaz sahibi Firuz Khanzadyan, yönetici Samuel Mıgırdıçyan'dır. Gazetenin editörlüğünü ise; Antranik Gönciyan, Vahan Jamgoçyan, Setrag Şahen, Markar Sakigyan, Aris

²⁶⁹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 23.

²⁷⁰ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 14.

²⁷¹ Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 22.

²⁷² Zakarya Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, Aras Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2014, s. 153.

Kalfayan, Sarkis Dıkhroni gibi isimler üstlenmişlerdir. Davros, siyaset, iktisat ve toplum gazetesi niteliğindedir. Yayım aralıkları düzensiz olan bu gazete haftalık, üç günlük, iki günlük ve günlük aralıklarla yayım yapmıştır. Baskı yeri Ararad olarak belirtilen bu gazete ilk dönemlerde 2 sayfa, ilerleyen dönemlerde ise 4 sayfa basılmıştır. Davros gazetesi, boyu 40 cm, eni 31 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız bu gazete, 1920 yılında yayım hayatına son vermiş, fakat daha sonra Azad Davros ismiyle yayımlanmıştır.²⁷³

1.2.23. Giligia

Giligia, Ermenice bir gazetedir ve Adana'da 1919 yılında yayım hayatına başlamıştır. Giligia, Kilikya anlamına gelmektedir. İmtiyaz sahibi G. Der Aprahamyan'dır. Gazetenin editörlüğünü ise; Dikran Dzamhur, Minas Veradzin, Levon Mozyan gibi isimler üstlenmişlerdir. Taşnak Partisi'ne yakın bir çizgide yayımlar yapan bu gazete 2 sayfa çıkarılmıştır. Baskı yerleri; Kehyeyan, Dzamhur, Giligia olarak belirtilmiştir. Gazetenin ölçüleri ise ilk olarak boyu 39 cm, eni 18 cm; sonrasında ise boyu 43 cm, eni 31 cm olarak belirtilmiştir. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız Giligia gazetesi, 1921 yılında yayım hayatına son vermiştir.²⁷⁴

1.2.24. Kağakatsi

Kağakatsi gazetesi, 1919 yılında Adana'da yayım hayatına başlamıştır. Gazete ismi olan Kağakatsi kelimesi, Yurtaş anlamına gelmektedir. Bu gazetenin haftalık ve günlük aralıklarla Ermenice yayım yaptığı belirtilmiştir. Kağakatsi, 4 sayfa ve boyu 42 cm, eni 29 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Hiçbir sayısına ulaşamayan gazetenin yayım hayatı kısa sürmüş ve 1921 yılında sona ermiştir.²⁷⁵

1.2.25. Hay Tsav

Hay Tsav gazetesi, 1919 yılında Adana'da yayım hayatına başlamıştır. Ermenice bir kelime olan "Hay Tsav", Türkçe'de "Ermeni Çilesi" anlamı taşımaktadır. Ermeniler tarafından ve Ermenice çıkarılan gazetenin, imtiyaz sahibi ve editörü Setrag Gebenliyan'dır. Bu gazete, siyaset ve toplum gazetesi niteliğindedir. Ayrıca 1 sayfa

²⁷³ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 154.

²⁷⁴ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 155.

²⁷⁵ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 158.

ve boyu 28.5 cm, eni 21.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Yayım hayatına 1921 yılında son veren Hay Tsav gazetesinin, hiçbir sayısı incelenememiştir.²⁷⁶

1.2.26. Arara

Arara gazetesi, 1920 yılında Adana'da yayım hayatına başlayan bir Ermeni gazetesidir. Gazetenin yayıncılığını Ermeni Lejyonerler Birliği üstlenmiştir. Gazeteden sorumlu müdür Hayg Masdicyan, editör Keğart-Şara'dır. Arara gazetesinin baskı yeri "Giligia" olarak belirtilmiştir. Gazete, düzensiz aralıklarla çıkarılmış ve sayfa sayıları da değişiklik göstermiştir. İlk dönemlerde iki günlük aralıklarla ve 8 sayfa çıkarılan bu gazete daha sonra on beş günlük aralıklarla ve 16 sayfa çıkarılmıştır. Gazetenin ölçüleri boyu 32 cm, eni 23 cm'dir. Hiçbir sayısına ulaşamadığımız Arara gazetesi, 1921 yılında yayım hayatından çekilmiştir.²⁷⁷

1.2.27. Arkeos

Arkeos gazetesi, 1920 yılında Adana'da yayım hayatına başlamıştır. Gazete ismi olan "Arkeos" kelimesi, "Erciyes" anlamına gelmektedir. Gazetenin editörleri Krikor Orayan ve Parseğ Daduryan'dır. Bu gazete, Ermeniler tarafından çıkarılmış ve Ermenice yayımlar yapmıştır. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız Arkeos gazetesi, 1921 yılında yayım hayatına son vermiştir.²⁷⁸

1.2.28. Azad Davros

Ermenice bir gazete olan Azad Davros gazetesi, 1920 yılında Adana'da yayım hayatına başlamıştır. Hınçak Partisi Kilikya Bölgesi'nin yayım organı olan bu gazete, Davros gazetesinin devamı niteliğinde çıkarılmıştır. Gazete ismi olan Azad Davros, "Hür Toros" anlamı taşımaktadır. Günlük siyaset, ekonomi ve toplum gazetesidir. Gazetenin editörlüğünü ise; Firuz Khanzadyan, Vahan Jamgoçyan, A. Gönciyan gibi isimler üstlenmişlerdir. Baskı yeri "Ararad" olarak belirtilmiştir. Boyu 42 cm, eni 32 cm ölçülerinde basılan bu gazete 2 sayfa çıkarılmıştır. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız Azad Davros gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.²⁷⁹

²⁷⁶ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 395.

²⁷⁷ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 162.

²⁷⁸ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 395.

²⁷⁹ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 163.

1.2.29. Giligian Surhantag

Giligian Surhantag gazetesi, 1920 yılında Adana’da yayım hayatına başlamıştır. Ermenice bir kelime olan “Giligian Surhantag”, Türkçe’de “Kilikya Postası” anlamına gelmektedir. Ermeniler tarafından çıkarılan ve Ermenice yayımlar yapan bu gazetenin imtiyaz sahibi V. Mardigyan, editörü G. Khabayants’tır. Gazetenin yayıncılığını Veragazmyal Hınçak Partisi ve Ramgavar Azadagan Partisi Kilikya Bölgesi üstlenmiştir. İki günlük ve üç günlük aralıklarla yayım yapan Giligian Surhantag gazetesi, boyu 32 cm, eni 24 cm ölçülerinde ve 4 sayfa çıkarılmıştır. Hiçbir sayısına ulaşamadığımız bu gazete 1921 yılında yayım hayatına son vermiştir.²⁸⁰

1.2.30. Adana

Adana gazetesi, 1920 yılında Adana’da yayım hayatına başlamıştır. Ermeniler tarafından çıkarılan gazetenin, imtiyaz sahibi ve editörü Kayserili Parseğ Şalcıyan’dır. Ermenice ve Ermeni harfleriyle Türkçe yayımlanan Adana gazetesi, yayım hayatının son döneminde sadece Ermeni harfleriyle Türkçe yayım yapmıştır. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız bu gazete 1921 yılında kapanmıştır.²⁸¹

1.2.31. Azamarad

Azamarad gazetesinin sayılarına ulaşamadığı için yayım hayatına hangi tarihte başladığı, genel özellikleri ve içeriği hakkında ayrıntılı bilgiler tespit edilememiştir. Ermenice yayım yapan ve siyasi nitelikli olan gazetenin yayım hayatı 1921 yılında sona ermiştir.²⁸²

1.3. DERGİLER

1.3.1. Nor Serunt

Nor Serunt dergisi, 1919 yılında Adana’da yayım hayatına başlamıştır. Ermenice yayım yapan bu derginin imtiyaz sahibi Levon Darakçıyan, editörleri ise; Aris Kalfayan, Vahan Jamgoçyan, Sarkis Dıkhruni (Kaderyan)’dir. Dergi ismi olan Nor Serunt kelimesi, Yeni Nesil anlamına gelmektedir. Derginin yayıncılığını Sosyal Demokrat Hınçak Partisi Öğrenci Derneği üstlenmiştir. Ayrıca Nor Serunt dergisi,

²⁸⁰ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 164.

²⁸¹ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 162; Akalın, *Milli Mücadele’de Adana Basını*, s. 28.

²⁸² Tefik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 17.

Azad Davros gazetesinin yayım hayatına son vermesinin ardından Hınçak Partisi Kilikya Bölgesi'nin yayın organı olarak çıkarılmıştır. Nor Serunt, edebiyat ve bilim dergisi niteliğindedir. Baskısı Hay Tzayn ve Davros matbaalarında yapılan derginin, yayım aralıkları düzensizlik göstermiştir. Bu doğrultuda derginin “*On beş günlük, haftalık, günlük edebiyat ve bilim dergisi*” olduğu belirtilmiştir. Ayrıca derginin sayfa sayısı ve ölçülerinde de bir düzensizlik bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ise şu şekilde belirtilmiştir:

“*24 sayfa, boyu 27 cm, eni 17 cm; 2 sayfa, boyu 47 cm, 32 cm; 2 sayfa, boyu 56 cm, eni 38 cm*”.²⁸³

Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız Nor Serunt dergisinin, yayım hayatı 1921 yılında sona ermiştir.²⁸⁴

1.3.2. Milli Mefkûre

Türkiye Muallimler ve Muallimler Birliği Cemiyeti 7 Mayıs 1921’de kurulmuştur. Temel amacı öğretmenler arasında yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamaktır. Cemiyetin temel ilkesi ise Cumhuriyet yönetiminde gerçekleştirilen inkılapları halka anlatıp, benimsetmektir. Milli Mefkûre dergisinin de, öğretmenler arasında dayanışma sağlamak ve Cumhuriyet’in ilanı ile birlikte yapılan inkılapları halka anlatmak amacıyla çıkarıldığını belirtmek mümkündür.²⁸⁵

Milli Mefkûre dergisinin, 27 Mayıs 1338 (1922) tarihli 3’üncü sayısından itibaren yalnızca iki nüshası incelenebilmiştir. Tamamı Osmanlıca harflerle basılan derginin imtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü Ali Hıdır’dır. Derginin kapağında ve dergi isminin altında, “*Muallimler ve Muallimler Cemiyeti’nin Neşri Efkârı*” ibaresi yer almaktadır. Derginin içeriğindeki başlıklar ve yazarları “*Mündericâtı*” başlığı altında şu ifadelerle sıralanmıştır: “*İnsanlarda Fikri Dini (Dini fikir)-M. Şemsettin, Yeni İnsanîyetçiler-Ahmet Hilmi, Talim ve Terbiye Esasları-M. Ş., Şark darülfünunu-A. Hilmi, Adana-Perviz, İlahiler, Koşmalar, Hikaye, Çoban Kızı-Celaleddin Seyid*”.²⁸⁶

Derginin idare yeri hakkında şu bilgiler yer almıştır: “*Adana’da Posta Kutusu: 39 İdarehanesi Mersin Matbaasıdır*”. Adres bilgileri ise Adana’da Milli Mefkûre olarak

²⁸³ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 159.

²⁸⁴ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 159.

²⁸⁵ Yunus Pustu, “Teşkilat Yapısı Ve Faaliyetleriyle Türkiye Muallimler Birliği (1921-1936)”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 35, Sayı: 1, Yıl: 2019, s. 51,60. ss. 51-94.

²⁸⁶ *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 27 Mayıs 1922, s. 1.

belirtilmiştir. Derginin fiyatı 10 kuruştur. Abonelik ücretleri ise yıllık 240 kuruş, altı aylık 120 kuruştur.²⁸⁷

Milli Mefkûre dergisi Muallimeler ve Muallimler Birliği Cemiyeti'nin yayım organıdır. On beş günde bir çıkarılmıştır. İkinci sayfada da bu bilgiler ve dergi hakkında şu ifadeler kullanılmıştır:

*“Milli harsla halka doğru! Mehmet Emin”, “On beş günde bir çıkar. Muallimler Cemiyeti'nin fikirlerini neşreder.”, “İlim ve Sanat Mecmuası”.*²⁸⁸

30 Haziran 1338 (1922) tarihli 4'üncü sayıda derginin idare yeri Osmanlı Matbaası'dır. Gönderilen evrakların ise imtiyaz sahibi adına gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir.²⁸⁹ Milli Mefkûre dergisinin yalnızca 3'üncü, 4'üncü ve 5'nci sayıları incelenmiş ve sayfa sayıları farklılık göstermiştir. Derginin 27 Mayıs 1922 tarihli 3'üncü ve 30 Haziran 1922 tarihli 4'üncü sayıları 8 sayfa, 29 Temmuz 1922 tarihli 5'nci sayısı 16 sayfa çıkarılmıştır.²⁹⁰ Milli Mefkûre dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

1.3.3. Giligian Daretsuyts

Giligian Daretsuyts dergisi, 1922 yılında yayım hayatına başlamıştır. İstanbul'da basılan bu dergi Adana'da dağıtılmıştır. Dergiyi derleyenler; Nvart Asbed, Aram Asbed'dir. Ermenice bir kelime olan “Giligian Daretsuyts”, Türkçe'de “Kilikya Yıllığı” anlamına gelmektedir. Aylık aralıklarla çıkarılan bu dergi; edebiyat, sosyoloji, tarih ve sanat dergisi niteliğindedir. Bu dergi; boyu 21 cm, eni 14 cm ölçülerinde ve 318 sayfa çıkarılmıştır. Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.²⁹¹

²⁸⁷ *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 27 Mayıs 1922, s. 2.

²⁸⁸ *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 27 Mayıs 1922, s. 2.

²⁸⁹ *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 30 Haziran 1922, s. 2.

²⁹⁰ *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 27 Mayıs 1922, s. 1-8; *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 30 Haziran 1922, s. 1-8; *Milli Mefkûre dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 29 Temmuz 1922, s. 1-16.

²⁹¹ Mildanoğlu, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, s. 177.

İKİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYET'İN İLK DÖNEMLERİNDE ADANA BASINI (1923-1946)

2.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI

Yerel basının en önemli özelliklerinden biri de toplum için büyük önem taşıyan konularda, halkı harekete geçirmek amacıyla adeta bir seferberlik ilan etmesi olmuştur. Özellikle Kurtuluş Savaşı sırasında halkın örgütlenmesi açısından oldukça etkin bir rol oynayan yerel gazeteler; Cumhuriyet Dönemi'nde de inkılâpların hayata geçirilmesinde önemli sorumluluklar üstlenmişlerdir.²⁹²

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte Mustafa Kemal Paşa'nın öncülüğünde getirilen yeniliklerin halka benimsetilmesi, Dünya'daki ve Avrupa'daki gelişmelerin takip edilmesi, bu gelişmelerin de halka doğru biçimde aktarılabilmesi amaçlanmıştır. Yeni dönemde basın ve yayın hayatının nasıl olması gerektiği de bu doğrultuda şekillenmiştir. Ayrıca bu durum basının çalışma alanlarını da meydana getirmiştir.²⁹³

Atatürk dönemi olarak da isimlendirilen bu dönemde Adana Basını'nı doğru bir şekilde değerlendirebilmek açısından dönemin basın anlayışı, hükûmetin basına karşı tutumu, bu dönemde çıkarılan kanunlar ve dönemin öne çıkan yayınları hakkında kısaca bilgi vermek gerekir.

1923-1926 yıllarında ülkede yaşanan siyasi ve askeri gelişmeler ülke yönetimini, rejimi korumak ve kalıcı hale getirmek amacıyla sert tedbirler almaya zorlamıştır. Bu

---

²⁹² Yılmaz, "Yerel Basının Etik Sorunları", s. 136-137.

²⁹³ Ural, Soyer, "Atatürk Dönemi Adana'da Yerel Basın (1923-1938)", s. 168.

dönemde 4 Mart 1925'te kabul edilen Takrir-i Sükûn Kanunu²⁹⁴,ndan hareketle çok sayıda gazete kapatılırken, yeni gazeteler de çıkarılmıştır. Kapatılan gazeteler nedeniyle basın ve yayım alanında meydana gelen boşluklar, yayın hayatına kazandırılan yeni gazeteler aracılığıyla doldurulmaya çalışılmıştır.²⁹⁵ Bu yöndeki gelişmeleri takip etmek açısından Adana Vilayeti önemli merkezlerden biri olmuştur. Bu dönemde Adana'da Takrir-i Sükûn Kanunu'ndan bir gün sonra 6 Mart 1925'te kapatılan Toksöz ve 9 Mart 1925'te kapatılan Sayha²⁹⁶ gazetelerine rağmen birçok gazete de yayın hayatına başlamıştır.²⁹⁷

1928'de Latin harflerine geçilmesi basın hayatında bir anda değişiklik ve gelişim anlamında zorluklara neden olmuştur.²⁹⁸ Fakat Orhan Koloğlu'nun da belirttiği üzere Harf İnkılâbı'nın ilan edilmesi ile yaşanan bu büyük değişime basın alanında dört ay gibi kısa bir süre içerisinde uyum sağlanmıştır. Diğer yandan bu durum, toplumda okuma yazma oranının az olması nedeniyle Harf İnkılâbı hızlıca benimsenememiştir. Anadolu gazetelerinin de Latin harfleriyle çıkarılması ve yeni harfleri bilen kişi sayısının az olması nedeniyle gazete okuyucusu azalmış ve basılan yayınların adedinde büyük bir düşüş görülmüştür. Hükûmet ise kapanma tehlikesi ile karşı karşıya kalan bu gazetelerden dolayı basın alanındaki maddi desteğini artırmak durumunda kalmıştır.²⁹⁹ Hükûmet, bu durumun çözümü ve özellikle toplumun yeni harfleri benimsemesi yönünde birçok adım atmıştır. Toplumun okuma yazma öğrenmesi konusunda yapılan çalışmaların sonuç vermesiyle de gazetelerin okunma

---

²⁹⁴ Hükûmete olağanüstü yetkiler veren Takrir-i Sükûn Kanunu'nun 3 maddeden oluşan kanun metni şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Madde: İrtica ve isyana ve memleketin nizam-ı içtıması (toplumsal düzen) ve huzur ve sükûnu ve emniyet ve asayişini ihlâlê bâis (bozmaya yönelik) bilumum teşkilat ve tahrikat ve teşvikat ve neşriyatı (örgütlenmeleri, kıskırtmaları, yüreklendirmeleri ve yayınları), hükûmet reisicumhurun tasdikıyla ve re'sen ve idareten men'e mezundur (kendi başına yasaklamaya yetkilidir). İşbu ef'al erbabını (bu eylemleri işleyenleri) hükûmet İstiklâl Mahkemesine tevdi edilebilir (bırakabilir, verebilir).

2. Madde: İşbu kanun tarih-i neşrinden (yayımlanmasından) itibaren iki sene müddetle meriyü'l icradır (yürürlüktedir).

3. Madde: İşbu kanunun tatbikatına İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) memurdur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Cumhuriyet Ansiklopedisi 1923-2000*, Cilt: 1, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002, s. 60; Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 146-148.

²⁹⁵ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 139-140.

²⁹⁶ Kısa bilgi için ayrıca bakınız: *Cumhuriyet Ansiklopedisi 1923-2000*, Cilt: 1, s. 62.

²⁹⁷ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 148; Ural, Soyer, "Atatürk Dönemi Adana'da Yerel Basın (1923-1938)", s. 168.

²⁹⁸ Haykır, Haykır, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış", s. 322.

²⁹⁹ Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 119.

oranında yeniden artış görülmüştür.³⁰⁰ Ayrıca Yeni Harf Kanunu'nun ilanı Adana'da çıkarılan gazete sayfalarına da yansımış ve gazeteler Yeni Harf Kanunu'nu tam metin halinde yayımlamıştır.³⁰¹

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Adana basınında sayısal anlamda ve içerik olarak bir artış gözlenmiştir. Bu dönemde Adana'nın tarihi, ekonomisi, siyaseti ve kültürel yapısı hakkında önemli bilgiler içeren gazete ve dergiler arasında Altunyurd, Maarif Mecmuası, Altın (Altın) Öz, Toksöz, Doktor Sesi, Gölge, Resimli Adana ve Türk Sözü sayılabilir. Ayrıca bu süreli yayınlar aracılığıyla Adana Vilayeti'nde yaşanan sorunlar duyurulmuş ve çözüm yolları aranmıştır. Bu dönemde basının büyük bir bölümü İnkılapların yanında yer almıştır. Bu durum Avrupa'daki gelişmeleri takip edip, yaşanan bu gelişmelere ulaşabilmek anlamında büyük önem taşımıştır.³⁰²

Cumhuriyet'in ilk yıllarında hükûmetin, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ile birlikte giriştiği çok partili hayat çalışması, Şeyh Said İsyanı'nın ardından çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu'na rağmen başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 1930 yılına gelindiğinde Serbest Cumhuriyet Fırkası ile aynı çalışma gerçekleştirilmek istenmişse de yine başarısız olunmuştur. Bu dönemde Vatan, Tanin, Tevhid'i Efkâr ve Adana'da çıkarılan Toksöz gazeteleri Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı desteklerken, Son Telgraf ve Yeni Sabah gibi gazeteler ise Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı destekleyen yayımlar yapmışlardır. Gazeteler bu tutumlarından dolayı ağır cezalarla karşılaşmışlardır.³⁰³

Basın alanına doğrudan etki eden Harf İnkılâbı ile ilk dönemlerde yine bu alanda birçok zorluk da yaşanmıştır. Bunların üstesinden gelebilmek ve ikinci kez yapılacak çok partili hayata geçme çalışmaları sürecinde tepkileri azaltmak amacıyla 1931 yılında Cumhuriyet Dönemi'nin ilk basın yasası olan "Matbuat Kanunu"³⁰⁴ kabul

³⁰⁰ Haykır, Haykır, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış", s. 323.

³⁰¹ "Yeni harf kanununun meclisin ilk celsesinde kabulü karargir oldu", *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1928, Sayı: 318, Yıl: 5, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 2 Kasım 1928, Sayı: 1319, Yıl: 5, s. 1.

³⁰² Ural, Soyer, "Atatürk Dönemi Adana'da Yerel Basın (1923-1938)", s. 193.

³⁰³ Ahmet Öztürk, "Tek Parti Döneminde Basın Özgürlüğü", *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı: 5, Ocak 1994, s. 138.

³⁰⁴ 25 Temmuz 1931 yılında yürürlüğe giren Matbuat Kanunu'nun en önemli hükümleri şunlardır: Madde-9: Günlük veya süreli gazete ile dergi çıkarmak isteyenler gazete ve derginin çıkarılacağı yerin en büyük yetkili memuruna istenilen yayın hakkındaki bilgiler ve imzaları ile bir beyanname sunmaları istenmiştir. Madde-12: Vatan, Milli Mücadele, Cumhuriyet ve Devrim düşmanlığı nedeniyle hüküm giymiş olanlar veya Milli Mücadele'de işgal altında düşman emellerine hizmet edici yayın yapmış olan kişiler gazete çıkartamazlar. Madde-13: Türkiye'de yabancı uyruklu kişilerin

edilmiştir.³⁰⁵ Meclis içindeki uzun tartışmalardan sonra kabul edilen bu kanunun 50'nci maddesi oldukça önemlidir ve şu cümlelerle ifade edilmiştir:

*“Memleketin umumî (genel) siyasetine dokunacak neşriyattan (yayınlardan) dolayı İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) kararı ile gazete veya mecmualar (dergiler) muvakkaten (geçici) tatil olunabilir. Bu suretle kapatılan gazete veya mecmuanın neşrine devam edenler hakkında 18 inci madde hükmü tatbik olunur (uygulanır). Bu suretle kapatılan bir gazetenin mes'ulleri (sorumluları) tatil müddetince (süresince) başka bir isim ile gazete çıkaramaz.”*³⁰⁶ Bu maddeye göre hükûmet gerekli gördüğü durumda istediği gazete ve dergiyi kapatma yetkisine sahip olmaktadır. Ayrıca kişilere bu durum karşısında başvurulacak bir adalet yolu da tanınmamıştır.³⁰⁷

Bu dönemde önemle bahsedilmesi gereken bir konuda Ülke genelinde birçok Halkevinin kurulmasıdır. 24 Şubat 1933'te Adana Halkevi kurulmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nde kültür kurumu olarak açılan Halkevleri, Türk toplumunu kültürel, sosyal, siyasal ve ekonomik alanlarda ileri bir seviyeye taşımak amacıyla kurulmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda 1933'ten 1951'e kadar geçen süreçte varlığını sürdürmüş olan Adana Halkevi de özellikle basın yayın ve kültürel anlamda birçok faaliyette bulunmuştur. Bu yöndeki faaliyetler arasında Halkevi adına kitap, broşür, gazete ve dergi çıkarmakta vardır. Adana Halkevi'nin süreli yayınları arasında Akgünler gazetesi, Görüşler dergisi ve Çukurova dergisi bulunmaktadır. Bu süreli yayınlar zengin içerikleri ve her kesimden insana ulaştırılması ile Adana'da,

---

(ecnebi) gazete ve dergi çıkarması yerel hükûmetlerin ayrıca iznine ve genel yayını idare edecek olan kişinin Türk vatandaşı olmasına bağlıdır. Madde-15: Gazete veya dergilerin başyazarları, genel yayın müdürleri ve yazı işleri müdürlerinin yüksek okulu bitirmiş olmaları gerekir (kanunun yayımlandığı sırada diploması olmadan bu görevlere başlamış olan kişiler ise bu hükmün dışında bırakılmışlardır). Madde-21: Gazete ve dergide çalışan bütün muhabir, yazar, fotoğrafçı, ressam ve idare memurlarının isimlerinin hükûmete bildirilmesi istenmiştir. Bakınız: *Resmi Gazete*, 8 Ağustos 1931, Sayı: 1867, s. 731-732; Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 158-159. 1931'deki Matbuat Kanunu bazıları küçük ölçüde değişiklikler olsa da birçok kez değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler ise 14 Mayıs 1932, 4 Haziran 1932, 8 Haziran 1933, 23 Haziran 1934 yılında yapılanlardır. En önemli değişiklikler ise 27 Haziran 1938 ve 1 Haziran 1946'da yapılanlar olmuştur. Bakınız: Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 159.

³⁰⁵ Haykır, Haykır, “Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış”, s. 322.

³⁰⁶ *Resmi Gazete*, 8 Ağustos 1931, Sayı: 1867, s. 735.

³⁰⁷ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 159.

dil, kültür, sağlık gibi daha birçok konuda toplumun gelişimine katkıda bulunmuşlardır.³⁰⁸

14 Temmuz 1938'de Basın Birliği Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunun amacı, birliğe dâhil olan Türk basın mensuplarının maddi, manevi, ferdi, ortak yararlarını sağlamak ve korumak, meslekte düzeni sağlamak, dayanışma duygularını güçlendirmek, gazetecilik okulları veya meslek kursları açmak, uluslararası meslek bağlantıları kurmak ve Türk basını en iyi şekilde temsil etmek olarak açıklanmıştır. Yayım hayatına yeni başlayan gazete veya dergilere bir ay içinde Basın Birliği'ne üye olma zorunluluğu getirilerek denetimlerin kolaylaştırılması amaçlanmıştır.³⁰⁹ Türk Basın Birliği'nin merkezleri Ankara, İstanbul, İzmir, Adana ve Trabzon'da olmak üzere beş bölgeye ayrılmıştır.³¹⁰

1938 yılının sonlarına doğru birçok anlamda yeni bir dönem başlamıştır. 10 Kasım 1938'de Mustafa Kemal Atatürk'ün vefat etmesi ve Atatürk'ün vefatından bir gün sonra 11 Kasım 1938'de İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı seçilmiş olması bu döneme yön veren en önemli olaylar arasındadır. Ayrıca Celal Bayar'ın Başbakan olduğu dönemde gerçekleştirilen Basın Kanunu değişikliği,³¹¹ basın yönetiminin İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı olduğu dönemde hükûmetin himayesi altına girmesine yardımcı olmuştur.³¹²

Bu dönem aynı zamanda dünyada totaliter rejimlerin yükseldiği bir dönem olmuştur. Rusya'da Stalin (1924-1953), Almanya'da Hitler (1933-1945), İtalya'da Mussolini (1922-1943), İspanya'da Franco (1939-1975), Portekiz'de ise Salazar'ın (1932-1968)

³⁰⁸ "Adana Halkevi", *Görüşler Kültür Dergisi*, Cumhuriyet'in 15. Yıldönümü Onuruna Özel Sayı, Türk Sözü Basımevi, Adana, 1938, s. 1,19,22,27; Celaleddin Erdoğan, *Adana Halkevi (1933-1951)*, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir, Aralık 2017, s. 1,241,244.

³⁰⁹ *Resmi Gazete*, 14 Temmuz 1938 1931, Sayı: 3959, s. 10270; Ayrıca bakınız: Kadir Şeker, "İnönü Dönemi Basın Hayatı Ve 1948-50 Arasında CHP İle Muhalefet Arasında Basın Alanında Yaşanan Tartışmalarda Merzifon Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 13, Ocak 2011, s. 41-42.

³¹⁰ *Resmi Gazete*, 14 Temmuz 1938 1931, Sayı: 3959, s. 10269-10270.

³¹¹ 1931 tarihli Matbuat Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmasına karar verilmiştir. 28 Haziran 1938'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan bu değişiklik tasarısının bazı önemli maddeleri ise şunlardır: Gazete ve dergi çıkarılması için herhangi bir bankadan 1.000 veya 1.500 lira değerinde garanti mektubu sağlanması gerekli görülmüştür (bu madde ile mali durumu yeterli olmayan kişilerin gazete ve dergi çıkarmaları zorlaştırılmıştır), bildiri sisteminden ruhsatname sistemine geçilmesi istenmiştir (bu madde her istyenin gazete ve dergi çıkartması engellenmek istenmiştir), okullarda, fakülte ve enstitülerde disiplini bozacak nitelikteki olayların, gazetenin çıktığı yerin en büyük mülkiye amirinden izin alınmadan yayınlanması yasak edilmiştir. Bakınız: Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 166-167.

³¹² Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 169.

dikta yönetimleri varlığını sürdürmektedir.³¹³ 1939 yılı içerisinde İkinci Dünya Savaşı başlamıştır. Türk hükûmeti ise bu dönemde izleyeceği siyaset konusunda toplumu aydınlatmak ve hükûmet ile basın arasında bağlantıyı sağlamak amacıyla dönemin Dışişleri Bakanlığı İstihbarat Şubesi Müdürü'nü (Halil Ali Ramazanoğlu) görevlendirmiştir.³¹⁴

1939 yılının Eylül ayında başlayan İkinci Dünya Savaşı, 1945 yılına kadar devam etmiştir. Altı yıl boyunca devam eden bu savaş döneminde basın yayım hayatında büyük oranda kâğıt sıkıntısı yaşanmıştır. Hatta bu nedenle İzmit'te bulunan kâğıt fabrikası ihtiyaçları karşılayamayacak duruma gelmiştir. Bu yayımların bazıları ise uzun süredir yayım hayatlarını sürdürmelerine rağmen çeşitli nedenlerden dolayı (kapatma, ekonomik imkânsızlık ve yeterince okunmama gibi) kısa süre içinde yayım hayatını sonlandırmışlardır. Kapatıldığı süre içinde yayımların çıkmaması ise basın alanına büyük zararlar verildiğini kanıtlar niteliktedir. Tüm bu olumsuzluklara ve sıkıntılara rağmen çok sayıda dergi ve gazete çıkarılmış ve basın yayım hayatı devam etmiştir.³¹⁵

İkinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği yıllar içerisinde özellikle Türkiye açısından en kritik yıl sayılabilecek olan 1943 yılında, dönemin İngiltere Başbakanı Churchill (Winston Churchill) Türkiye'nin de savaşa girmesini sağlamak amacıyla 30 Ocak 1943 tarihinde Türkiye'ye gelmiştir. 30 Ocak-1 Şubat 1943'te Adana'da dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Churchill arasında görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler iki gün sürmüştür.³¹⁶ Uluslararası basın ve Türk basınında önemle takip edilmiş olan Adana Görüşmeleri, tüm dünyada yoğun ilgi görmüştür. Ancak bu görüşmelerin en fazla Türk basını tarafından ele alındığını söylemekte mümkündür.³¹⁷ Adana Basını açısından oldukça önem taşıyan “Adana

---

³¹³ Hasan Ayhan, *İnönü Dönemi Basını (1938-1950)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2013, s. 137.

³¹⁴ İskit, *Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları*, s. 312.

³¹⁵ Ayhan, *İnönü Dönemi Basını (1938-1950)*, s. 137.

³¹⁶ Osman Yalçın, “İkinci Dünya Savaşında İsmet İnönü ve Churchill Arasında Yapılan Adana Görüşmesi”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 47, Bahar 2011, s. 708-709; Ayrıca Bakınız: Ayhan, *İnönü Dönemi Basını (1938-1950)*, s. 112.

³¹⁷ Yalçın, “İkinci Dünya Savaşında İsmet İnönü ve Churchill Arasında Yapılan Adana Görüşmesi”, s. 719.

Görüşmeleri”ne Türk Sözü gazetesinde de geniş ölçüde yer verilmiş ve bu konuyla ilgili değerlendirmelerde bulunulmuştur.³¹⁸

Bu dönem içerisinde yayım hayatında yer alan Bugün, Türk Sözü, Yeni Adana, Seyhan, Türk’e Doğru gibi gazeteler 1946 yılında Adana’da Tek Parti İktidarı’na destek veren yayımlar arasında sayılabilir.³¹⁹

Dönemin şartları kısaca değerlendirildikten sonra Adana’da ki basın yayın hayatı ile ilgili genel olarak şunları belirtmek mümkündür: Adana’da yayım yapan gazete ve dergiler Adana’nın kurtuluş günü olan 5 Ocak’ın anlamını, Milli Mücadeleyi, işgal esnasında halkın sıkıntılarını ve direnişini konu edinen çok sayıda makaleye yer vermişlerdir. Atatürk dönemi Adana basınında Türkiye’nin büyük kalem ve fikir üstatları yer almıştır. Bu durum Adana’nın sosyal, kültürel ve iktisadi önemiyle de yakından ilgilidir. Ayrıca gazetelerin yayım süreleri dikkate alındığında ciddi bir okuyucu kitlesinin var olduğu ve bu kitlenin gazete yayımlarını destekledikleri de ortaya çıkmaktadır.³²⁰

Adana basınında 1923-1946 yılları arasında yer alan süreli yayımlar ile ilgili bilgilere geçmeden önce gazete ve dergiler hakkında tespit edilemeyen bazı bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Hiçbir sayısına ulaşamayanlar: Halk, Sayha, Ticaret Haberleri, Adana Ticaret Gazetesi, Yurd Duygusu, Çiğdem, Gürses, Ahali gazeteleri.

Yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Türk Sözü, Kara Tepeli, Ticaret Haberleri, Doktor Sesi, Adana Ticaret Haberleri, Çiğdem, Ahali, Adana Ticaret Gazetesi, Yeni Yol, Bugün, Keloğlan, Tel gazeteleri. Gölge, Kırkpınar, Sesimiz, Çığ, Başak dergileri.

2.2. GAZETELER

2.2.1. Halk

Halk gazetesi, 6 Nisan 1923’te yayım hayatına başlamıştır. Hayat Matbaası’nda basılan gazetenin İmtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü Mehmet Rasim Bey’dir. Adana’daki yayım hayatı kısa süren ve 1924 yılında kapanan bu gazete 2 Temmuz

³¹⁸ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Ekim 1944, Sayı: 6126, Yıl: 20, s. 1.

³¹⁹ Ayhan, *İnönü Dönemi Basını (1938–1950)*, s. 478.

³²⁰ Ural, Soyer, “Atatürk Dönemi Adana’da Yerel Basın (1923-1938)”, s. 194.

1928 tarihinde Mersin’de yeniden çıkarılmış ve yayım hayatına Mersin’de devam etmiştir.³²¹ Gazetenin hiçbir sayısına ulaşamadığı için gazete hakkında ayrıntılı bilgiler tespit edilememiştir.

2.2.2. Türk Sözü

Türk Sözü gazetesinin kuruluş tarihi 1 Ocak 1924’ tür.³²² Enver Behnan Şapolyo, Türk Sözü gazetesinin Ferit Celal Güven, Nevzad Güven ve Çoşkun Güven tarafından çıkarıldığını belirtmektedir.³²³ Adana’da yayım hayatına başlayan gazeteler arasında günlük olarak yayımlanan ve siyasi nitelikte bir gazete olan Türk Sözü gazetesinin de önemli bir yeri vardır. İlk çıktığı yıllarda tamamı Osmanlıca harfler ile basılan bu gazete Harf İnkılâbı’nın kabulüyle³²⁴ diğer basın yayın organları gibi yeni harfler ile yayımlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet Dönemi’nde gerçekleştirilen İnkılaplara destek veren yayım organlarından biri olan Türk Sözü gazetesinin, yeni harfler ile çıkmaya başladığı tarih ise 2 Aralık 1928’dir.³²⁵ Ayrıca Harf İnkılâbı’nın topluma duyurulması, yeni harflerin topluma tanıtılıp, benimsetilmesi yönündeki süreçte Türk Sözü gazetesinin önemli bir rolü olmuştur.³²⁶

Gazetenin 1 Kasım 1928 tarihli 1318’inci sayısında “*Yeni harf kanununun meclisin ilk celsesinde kabulü karargir oldu*” başlığı altında Yeni Harf Kanunu’nun karara bağlanıp, kabul edildiği okuyuculara duyurulmuştur.³²⁷ Bunun yanı sıra Türk Sözü

³²¹ Tefvik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 21.

³²² *Türk Sözü gazetesi*, 3 Ocak 1952, Sayı: 8298, Yıl: 28, s. 1; Türk Sözü gazetesinin çıkmaya başladığı tarih 1 Ocak 1923 olarak belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Tefvik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 7.

³²³ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 209.

³²⁴ 1 Kasım 1928 tarihinde kabul edilen ve 3 Kasım’da yürürlüğe giren “Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkında Kanun” un ardından kanun hükümleri hemen işletilmeye başlanmıştır. Devlet dairelerinde 1 Ocak 1929’dan itibaren eski yazıya son verileceği bildirilmiştir. Yeni yayımlanacak kitaplar yeni Türk yazısıyla yazılacak, aynı yılın Haziran ayından itibaren de tapu senetleri, nüfus ve evlenme cüzdanları, askerlik belgeleri yeni yazıyla işlenecekti. Devlet dairelerindeki daktilolar hızla değiştirilmiştir. Hükûmet bütün ekonomik sıkıntılara rağmen gazete ve dergilere aylık maddi yardımda bulunarak, gazetelere yeni harflerle basım yapabilecek teknik donanım sunmuştur. Milletvekilleri, bakanlar, müdürler, memurlar 9 Kasım 1928’de yeni harflerden sınava tabi tutulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Şeyda Özçelik, “Yeni Harflerin Kabulü Ve Adana Basımı’na Yansıması: “Yeni Adana” Ve “Türk Sözü” Gazetesi”, *Turkish Studies Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 7, Yaz 2013, s. 398.

³²⁵ Tefvik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 8.

³²⁶ Özçelik, “Yeni Harflerin Kabulü Ve Adana Basımı’na Yansıması: “Yeni Adana” Ve “Türk Sözü” Gazetesi”, s. 402.

³²⁷ “Yeni Harf Kanununun Meclisin İlk Celsesinde Kabulü Karargir Oldu”, *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1928, Sayı: 1318, Yıl: 5, s. 1.

gazetesinin 2 Kasım 1928 tarihli 1319'uncu sayısında da Yeni Harf Kanunu tam metin olarak yayımlanmıştır.³²⁸

Yeni harflerin kabulüyle birlikte gazetenin 1928 yılı Kasım ayı sayılarında bazı sütunlar ve başlıklar Latin harfleri ile basılırken, diğer yazılar Osmanlıca harflerle yayımlanmıştır.³²⁹ Gazetenin 8 Kasım 1928 tarihli 1324'üncü sayısında ise ilk sayfanın tamamı Latin Harfleriyle basılmış, diğer üç sayfa Osmanlıca harflerle basılmıştır.³³⁰ 1928 yılında Türk Sözü gazetesinin imtiyaz sahibi ve başyazarı Ferit Celal Güven'dir.³³¹ Milli Mücadele'nin başlamasıyla birlikte Temmuz 1919'da Adana cephesine katılan Ferit Celal Güven Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından yayımlanan "Yeni Adana" gazetesinde görev almıştır. Yeni Adana gazetesindeki bu görevi, Adana'nın düşman işgalinden kurtarılmasına kadar devam etmiştir. Adana'nın kurtuluşundan sonra "Türk Sözü" gazetesini yayım hayatına kazandırmıştır. Ferit Celal (Güven) Türk Sözü gazetesi aracılığıyla Halk Fırkası'nın (9 Eylül 1923'te kurulan Halk Fırkası, Cumhuriyet'in ilanından sonra 1924'te "Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF)", 1935'te ise "Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)" ismini almıştır.) ilkelerini ve Atatürk İnkılaplarını yaymaya çalışmıştır.³³²

Türk Sözü gazetesi, yayım hayatının ilk dönemlerinde Mülga Sanayi Mektebinde bulunan Türk Sözü Matbaası'nda 1.500 adet basılmıştır. Gazetenin satış miktarı ise 1.000 adettir.³³³ İdare yeri adresi Sanayi Mektebinde hususi (özel) daire olarak belirtilen gazetenin fiyatı 5 kuruş, günü geçmiş sayıları 20 kuruştur. Abonelik şartları ise yurt içinde yıllık 1.200 kuruş, altı aylık 700 kuruş, üç aylık 400 kuruş; yurtdışında yıllık 2.300 kuruş, altı aylık 1.300 kuruş, üç aylık 900 kuruş olarak belirtilmiştir. Ayrıca gazetenin çıkarıldığı şehir için abonelik aylığı 100 kuruştur.³³⁴ Türk Sözü gazetesi, 4 sayfa ve eni 41 cm, boyu 51 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.³³⁵

Türk Sözü gazetesi 1929 yılı sayılarında tamamen Latin Harfler ile basılmıştır. 5 Ocak 1929 tarihli sayının ilk sayfasında, Adana'nın düşman işgalinden kurtuluşunun

³²⁸ *Türk Sözü gazetesi*, 2 Kasım 1928, Sayı: 1319, Yıl: 5, s. 1.

³²⁹ *Türk Sözü gazetesi*, 29 Ekim 1928, Sayı: 1316, Yıl: 5, s. 1-4; *Türk Sözü Gazetesi*, 31 Ekim 1928, Sayı: 1317, Yıl: 5, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1928, Sayı: 1318, Yıl: 5, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 8 Kasım 1928, Sayı: 1324, Yıl: 5, s. 1-4.

³³⁰ *Türk Sözü gazetesi*, 8 Kasım 1928, Sayı: 1324, Yıl: 5, s. 1-4.

³³¹ *Türk Sözü gazetesi*, 8 Kasım 1928, Sayı: 1324, Yıl: 5, s. 1.

³³² Öztürk, *Türk Parlamento Tarihi*, TBMM-III. Dönem 1927-1931, Cilt: 3, s. 605-606.

³³³ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 8.

³³⁴ *Türk Sözü gazetesi*, 8 Kasım 1928, Sayı: 1324, Yıl: 5, s. 1.

³³⁵ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 8.

yıldönümü hakkında yazılar yer almıştır. Gazetenin bu sayısında, sayı numarası gibi bilgilere yer verilmemiştir. Bu durum ise 5 Ocak 1929 tarihli gazete sayısının 5 Ocak Adana'nın Kurtuluş Bayramı nedeniyle "Özel Sayı" olarak çıkarıldığı düşüncesini güçlendirmektedir.³³⁶ Yine 1929 yılı sayılarında gazete içeriğinde ayrıca hükûmetin ve CHF'nin çalışmaları, Adana Türk Ocağı başta olmak üzere Türk Ocaklarının faaliyetleri, yurtiçi ve yurtdışından çeşitli güncel haberler de yer almıştır.³³⁷

Türk Sözü gazetesinde yıllara göre bazı gelişmeler ve değişiklikler meydana gelmiştir. Bu gelişim ve değişimler doğrultusunda gazete hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

1931 yılındaki sayılarında da yine gazetenin sahipliğini ve başmuharrirliğini (başyazarlığını) dönemin Mersin mebusu Ferit Celal üstlenmiştir. Gazetenin Genel Yayın Müdürü Mustafa Sünbülü'dir. Gazete isminin hemen altında "*Adana: Gündelik Gazete*" ibaresine yer verilmiştir.³³⁸ 1 Kasım 1931 tarihli 2231'inci sayısı "*Bugün Türk Gazeteciliği Yüzüncü Senesini Tes'it Ediyor.*" Manşeti ile çıkarılmıştır.³³⁹ 3 Kasım 1931 tarihli 2233'üncü sayısında da "Gazeteciliğimizin Yüzüncü Senesi Münasebetiyle" başlığı altında "*Türkiye Gazeteciliğinin tesisinin yüzüncü yıl dönümü münasebetiyle Galatasaray Lisesi'nde gazeteciliğimizin ve kitapçılığımızın tekâmül merhalelerini gösteren bir sergi açılmıştır. ...*" ifadeleriyle Türk Gazeteciliği'nin yüzüncü yılı okuyuculara duyurulmuş ve diğer gazetelerinde günün anlam ve önemi ile ilgili yazılara yer verildiği belirtilmiştir.³⁴⁰

1934 yılında gazetenin genel yayın müdürü Mehmet Nurettin'dir.³⁴¹ 1939 yılına gelindiğinde yayım hayatına başlamasının 15'inci yılında, 15 Mart 1939 tarihli 4379'uncu sayıda gazete isminin hemen altında "*Gündelik Siyasi Gazete*" ibaresine yer verilmiştir. Sağ üst köşede gazetenin sahibi ve başyazarı Ferit Güven olarak belirtilirken, sol üst köşede ise tarih bilgileri ve gazete fiyatının 5 kuruş olduğu

³³⁶ *Türk Sözü gazetesi*, 5 Ocak 1929, Yıl: 6, s. 1.

³³⁷ *Türk Sözü gazetesi*, 5 Ocak 1929, Yıl: 6, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 7 Ocak 1929, Sayı: 1375, Yıl: 6, s. 1-4.

³³⁸ *Türk Sözü gazetesi*, 20 Aralık 1931, Sayı: 2273, Yıl: 8, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 31 Aralık 1931, Sayı: 2283, Yıl: 8, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 17 Ağustos 1931, Sayı: 2168, Yıl: 8, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 31 Ağustos 1931, Sayı: 2180, Yıl: 8, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 2 Eylül 1931, Sayı: 2182, Yıl: 8, s. 1-4.

³³⁹ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Kasım 1931, Sayı: 2231, Yıl: 8, s. 1.

³⁴⁰ "Gazeteciliğimizin Yüzüncü Senesi Münasebetiyle", *Türk Sözü gazetesi*, 3 Kasım 1931, Sayı: 2233, Yıl: 8, s. 1-4.

³⁴¹ *Türk Sözü gazetesi*, 2 Temmuz 1934, Sayı: 2956, Yıl: 11, s. 4.

belirtilmiştir. Gazetenin idare yeri Ulucami yakınında hususi (özel) daire adresinde bulunmaktadır. Toplam 4 sayfa basılmaya devam eden gazetenin abonelik bilgileri 12 aylık 1.200 kuruş, 6 aylık 600 kuruş, 3 aylık 300 kuruş, 1 aylık 100 kuruş olarak belirlenmiştir.³⁴² 17 Ekim 1939 tarihli 4559'uncu sayısında gazete 6 sayfa çıkarılmıştır.³⁴³ Gazete içeriğinde Adana Halkevi ve faaliyetleri, yurtiçi ve yurtdışından siyasi, toplumsal ve iktisadi haberler, spor haberleri ve spor faaliyetleri, Ankara Radyosu'nun günlük programları ve çeşitli ilanlar yer almıştır.³⁴⁴

1944 yılı sayılarında da Türk Sözü gazetesinin sahibi ve başyazarı Ferit Celal Güven'dir. Gazetenin 1 Ekim 1944 tarihli 6126'ncı sayısında Ferit Celal Güven'in yazdığı baş makaleye yer verilmiştir. “Çörçil'in Son Konuşmaları” başlığı altında kaleme alınan bu yazıda dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ile İngiltere Başbakanı Curchcill arasında yapılan görüşmeler hakkında bilgi verilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Ferit Celal Güven, Dünya'nın o dönemdeki siyasi ve askeri durumu hakkında uzun bir konuşma yaptığından bahsettiği Curchcill konuşmalarının ana hatlarını ise şu şekilde belirtmiştir:

“Bu konuşmanın ana hatlarını, batı muharebesi, Japonya'ya karşı yapılan hazırlıklar, Polonya ve Balkan işleri, harp sonrası meselesi, bilhassa Rusya ile dünya nizamı üzerinde yapılacak olan köklü dayanışma işleri teşkil ediyordu.”

İkinci Dünya Savaşı sırasında Adana'da yapılmış olan bu görüşmeler dünyanın o dönemdeki siyasi ve askeri durumu hakkında bilgi vermesi nedeniyle de önemli bir yere sahiptir.³⁴⁵ Yine aynı sayıda, bu konu hakkında Nevzad Güven'in kaleme almış olduğu yazıya “B. Çörçilin Ümitli Sözleri” başlığı ile yer verilmiştir.³⁴⁶

1944 yılında 20'nci yılı içerisinde olan Türk Sözü gazetesinin fiyatı 10 kuruşa yükselmiş olan ve dört sayfa çıkarılan gazetenin idare yeri Adana'da Abidin Paşa Caddesi'nde bulunuyordu.³⁴⁷ 1952 yılı sayılarında gazete isminin altında “Gündelik

³⁴² *Türk Sözü gazetesi*, 15 Mart 1939, Sayı: 4379, Yıl: 15, s. 1-4.

³⁴³ *Türk Sözü gazetesi*, 17 Ekim 1939, Sayı: 4559, Yıl: 15, s. 1-6.

³⁴⁴ *Türk Sözü gazetesi*, 15 Mart 1939, Sayı: 4379, Yıl: 15, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 17 Ekim 1939, Sayı: 4559, Yıl: 15, s. 1-6.

³⁴⁵ “Çörçil'in Son Konuşmaları”, *Türk Sözü gazetesi*, 1 Ekim 1944, Sayı: 6126, Yıl: 20, s. 1.

³⁴⁶ “B. Çörçilin Ümitli Sözleri”, *Türk Sözü gazetesi*, 1 Ekim 1944, Sayı: 6126, Yıl: 20, s. 1.

³⁴⁷ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Ekim 1944, Sayı: 6126, Yıl: 20, s. 1,4; *Türk Sözü gazetesi*, 3 Ekim 1944, Sayı: 6127, Yıl: 20, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 4 Ekim 1944, Sayı: 6128, Yıl: 20, s. 1-4.

Siyasi Gazete” ibaresi yer almıştır. Ayrıca gazetenin yazı işleri fiilen (geçici) Nevzat Güven’in yönetimindedir.³⁴⁸

Türk Sözü gazetesinin kuruluşunun 38’inci yılı olan 1963 senesinde künye bilgileri ve fiziksel özellikleri bakımından önceki yıllara göre daha fazla değişikliğe uğradığı görülmüştür. Bu değişiklikleri de şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1963 yılı sayılarında gazetenin kurucusu ve başyazarı Ferit Celâl Güven iken, sahibi Nevzat Güven olarak belirtilmiştir. 1 Mart 1963 tarihli 12392’nci sayısında yazı işlerini fiilen idare eden Tülünay Ertan’dı. Fiyatı 25 kuruştan halka sunulan gazetenin fiziksel özellikleri incelendiğinde önceki sayılarda beş veya altı sütun halinde yer verilen yazılar bulunurken, 1963 yılı sayılarında her haberin yanına bir fotoğraf eklenerek sunulan yazılara yer verilmiştir. Dört sayfa çıkarılmaya devam eden gazetenin dördüncü sayfaları spor haberleri için ayrılmıştı.³⁴⁹ Gazetenin abone bilgileri yıllık 75 lira, altı aylık 40 lirayken, ilan tarifesi ise başlığı 50 lira, ölüm, doğum, evlenme, teşekkür, mevlüt ilanı 20 lira, ticari ve özel ilanlar ilan sayfalarında tek sütun santimi 10 lira olarak ücretlendirilmiştir.³⁵⁰

Gazetede yer verilen ilanlar arasında Adana’da yayımlanmış olan gazetelerin de ilanlarına yer verilmiştir. 7 Mart 1963 tarihli 12397’nci sayısından itibaren “Dirlik gazetesinin” ilanına yer verilmiş ve yakında bu isimde yeni bir gazetenin çıkacağı okuyuculara duyurulmuştur.³⁵¹

Gazetenin 9 Mart 1963 tarihli 12399’uncu sayısından sonraki sayı olan 10 Mart 1963 tarihli sayısı “12400” olması gerekirken “12300” olarak numaralandırılmıştır. Bu durum ise gazetede 12399’uncu sayı itibariyle baskı hatası yapılmış olduğu düşüncesini güçlendirmektedir.³⁵²

1963 yılı sayılarında gazete içeriğinde genel olarak; hükûmetin faaliyetleri, Adana İli ile ilgili güncel haberler, yurttan ve dünyadan haberler, Adana Radyosu’nun günlük

---

³⁴⁸ *Türk Sözü gazetesi*, 3 Ocak 1952, Sayı: 8298, Yıl: 28, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 30 Aralık 1952, Sayı: 8596, Yıl: 28, s. 1.

³⁴⁹ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Mart 1963, Sayı: 12392, Yıl: 38, s. 1-4.

³⁵⁰ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Mart 1963, Sayı: 12392, Yıl: 38, s. 2.

³⁵¹ *Türk Sözü gazetesi*, 7 Mart 1963, Sayı: 12397, Yıl: 38, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 8 Mart 1963, Sayı: 12398, Yıl: 38, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 9 Mart 1963, Sayı: 12399, Yıl: 38, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 10 Mart 1963, Sayı: 12400, Yıl: 38, s. 1.

³⁵² *Türk Sözü gazetesi*, 9 Mart 1963, Sayı: 12399, Yıl: 38, s. 1; *Türk Sözü gazetesi*, 10 Mart 1963, Sayı: 12400, Yıl: 38, s. 1.

proğramları, borsa haberleri, okuyucu dilekleri ve şikayetleri, spor haberleri ve ilanlar yer almıştır.³⁵³

Adana'nın tarihi, ekonomisi, siyaseti ve kültürel yapısı hakkında önemli bilgilerin yer aldığı Türk Sözü gazetesi, Adana'da yayım yapan gazeteler içerisinde önemli bir yere sahiptir. Tüm sayılarını inceleme imkanı bulamadığımız bu gazetenin ne kadar süreyle çıkarıldığı ve yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.2.3. Toksöz

Toksöz gazetesi, yayım hayatına Adana'da 30 Ağustos 1924'te³⁵⁴ başlamıştır.³⁵⁵ Gazetenin imtiyaz sahibi, sorumlu müdürü ve başyazarı eski Kastamonu Milletvekili Abdülkadir Kemali (Öğütçü)³⁵⁶ Bey'dir.³⁵⁷

Toksöz gazetesinin matbaası ve idare yeri Adana'da Hilal-i Ahmer (Kızılay) civarında bulunan özel dairede yer almıştır.³⁵⁸ Gazete, Adana'da günlük olarak çıkarılmış ve Halk Matbaası'nda basılmıştır.³⁵⁹ Gazeteye gönderilecek olan evrak ve mektupların imtiyaz sahibi adına gönderilmesi istenmiş, gönderilen yazıların gazetede yayımlansın yayımlanmasın iade edilmeceği de vurgulanmıştır. İlanların

³⁵³ *Türk Sözü gazetesi*, 1 Mart 1963, Sayı: 12392, Yıl: 38, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 6 Mart 1963, Sayı: 12396, Yıl: 38, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 7 Mart 1963, Sayı: 12397, Yıl: 38, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 8 Mart 1963, Sayı: 12398, Yıl: 38, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 9 Mart 1963, Sayı: 12399, Yıl: 38, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 31 Mart 1963, Sayı: 12318, Yıl: 38, s. 1-4; *Türk Sözü gazetesi*, 2 Nisan 1963, Sayı: 12319, Yıl: 38, s. 1-4.

³⁵⁴ Toksöz gazetesinin yayım hayatına başladığı tarihle ilgili farklı bilgiler bulunmaktadır. Bazı kaynaklarda Toksöz gazetesinin yayım hayatına 1 Ocak 1923 tarihinde başladığı belirtilmiştir. Bakınız: Tülbentçi, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, s. 42; Bazı kaynaklarda ise bu tarih İstanbul'da 1924, Adana'da 1925 olarak belirtilmektedir. Bakınız: Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 28.

³⁵⁵ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 167.

³⁵⁶ Abdülkadir Kemali Öğütçü; 1889' (1305) da şu anda İl haline gelmiş olan fakat o dönemde Adana'ya bağlı Osmaniye (Yarpuz) İlçesinde doğmuştur. 1 Aralık 1909'da Adliye Nezareti Memurün Sicil Müdürlüğü Kalemünde Kâtip olarak devlet hizmetine girmiştir. Bu arada İttihat ve Terakki Partisinde politika ile meşgul olmaya başlamıştır. Yargıtay'daki bir murafaa için Ankara'ya geldiği sırada hastalanarak 26 Temmuz 1949'da vefat etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: "Abdülkadir Kemali Öğütçü", Taha Toros Arşivi, s. 615,617; Avukat Abdülkadir Kemali Öğütçü'nün, Ankara'da öldüğü teessürle haber alınmıştır. Allahtan rahmet, ailesi efradına başsağlığı dileriz. Abdülkadir Kemali Öğütçü'nün vefatı ile ilgili ayrıca bakınız: "Abdülkadir Kemali Ankarada Öldü", *İleri gazetesi*, 22 Temmuz 1949, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; Abdülkadir Kemali Öğütçü: Orhan Kemal'in babası, Avukat, Esbak Türkiye Adliye Vekili, İstiklâl Mahkemesi Başkanı ve aynı zamanda Adana'da yayımlanmış olan "Ahali ve Mücahede" gazetelerinin de sahibi ve başyazarıdır. 13 Aralık 1930'da Suriye'ye firar etmiştir. 1931 yılında Beyruta gitmiştir. Bakınız: Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 28; *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 166.

³⁵⁷ *Toksöz gazetesi*, 4 Eylül 1924, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

³⁵⁸ *Toksöz gazetesi*, 4 Eylül 1924, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

³⁵⁹ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 167.

içeriği hakkında gazetenin sorumluluk kabul etmediği de belirtilmiştir. Toksöz gazetesinin fiyatı 5 kuruş, günü geçmiş sayılarının fiyatı 20 kuruştur. Abonelik ücretleri ise yurtiçinde yıllık 1.000 kuruş, altı aylık 550 kuruş, üç aylık 300 kuruş; yurtdışında yıllık 1.500 kuruş, altı aylık 800 kuruş, üç aylık 450 kuruştur.³⁶⁰

Toksöz gazetesi, hükûmete muhalif ve bu yönüyle etkili yayımlar yapmıştır. Hatta bu nedenle öncelikle yayımlandığı bölgede sonra da tüm Türkiye’de çeşitli tepkilere neden olmuştur.³⁶¹ Adana’da 78 sayı çıkarılmış ve kapanmıştır. Gazete kapandıktan sonra Abdülkadir Kemali Bey, Şükrü Oğuz’u da yanına alarak gazeteyi bu kez de İstanbul’da yayımlamaya başlamıştır.³⁶²

Toksöz gazetesi 15 Aralık 1924³⁶³ tarihli 79’uncu sayıdan itibaren İstanbul’da yayım yapmaya başlamıştır. Gazetenin İstanbul’daki 1’inci yayım yılı olarak kabul edilen bu sayı 1-79 şeklinde numaralandırılmıştır. Sahibi ve sorumlu müdürü Abdülkadir Kemali Bey’dir. Gazete isminin hemen altında “*Mevki-i İktidar, rütbelerde ve sandalyelerde değil, yürüyen mefkûrelerdedir*” ibaresi bulunmaktadır.³⁶⁴ Toksöz gazetesi günlük olarak çıkarılmış ve siyasi nitelikli olmuştur.³⁶⁵ Gazete Azim Matbaası’nda 4 sayfa basılmıştır.³⁶⁶ Fiyatı her yerde 3 kuruştur. Abonelik ücretleri de yurtiçinde yıllık 1.000 kuruş, altı aylık 550 kuruş; yurtdışında yıllık 1.500 kuruş, altı aylık 800 kuruş olarak belirtilmiştir. Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere gazetenin yeni yayım yılında abonelik ücretlerinde fazla bir değişiklik yapılmamış, yalnızca üç aylık abonelik ücretleri kaldırılmıştır. Matbaası ve idare yeri “*Babiali Ebu El Suud Caddesinde Daire-i Mahsusa*” adresinde yer almıştır. Gazeteye gönedirilecek evrak ve mektupların gazetenin başyazarı adına gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Telgraf adresi İstanbul Toksöz’dür.

Hükûmete karşı yayımlar yapmaya devam eden bu gazete İstanbul’da da Heyeti Vekile kararıyla “*milli güvenliği bozucu yayın*” yaptığı gerekçesiyle 30 Aralık 1924’te kapatılmıştır. Gazetenin sahibi Abdülkadir Kemali Bey (Öğütçü) ise 6 ay

³⁶⁰ Toksöz gazetesi, 4 Eylül 1924, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

³⁶¹ Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, s. 167.

³⁶² Toksöz gazetesi, 15 Aralık 1924, Sayı: 1-79, Yıl: 1, s. 1; Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, s. 167.

³⁶³ Bu tarih bazı kaynaklarda 15 Kasım 1924 olarak geçmektedir. Bakınız: Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, s. 167.

³⁶⁴ Toksöz gazetesi, 15 Aralık 1924, Sayı: 1-79, Yıl: 1, s. 1.

³⁶⁵ Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, s. 167.

³⁶⁶ Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, s. 167; Toksöz gazetesi, 15 Aralık 1924, Sayı: 1-79, Yıl: 1, s. 1-4.

hapse mahkûm edilmiştir. Daha sonra Elazığ'a gönderilerek Şark İstiklal Mahkemesine teslim edilmiştir.³⁶⁷

2.2.4. Altun Öz

Altun Öz gazetesinin kuruluş tarihi 5 Nisan 1924'tür. Gazetenin yalnızca 11 Mayıs 1924 Pazar tarihli 27'nci sayısı incelenmiş ve bu sayı tamamen Osmanlıca harflerle çıkarılmıştır. Sahibi ve başyazarı Şükrü Oğuz'dur.³⁶⁸ Altun Öz gazetesi günlük olarak yayımlanmıştır. Siyasi içerikli ve muhalif bir gazetedir.³⁶⁹

Gazete isminin altında “*Sabahları Çıkar Siyasi, İlmi, Fenni, Edebi Türk Gazetesidir*” ibaresi bulunmaktadır. Gazetenin fiyatı her yerde 5 kuruştur. Günü geçmiş sayıların ücreti ise 10 kuruş olarak belirtilmiştir. Gazete isminin sol üst köşesinde, “*Türklerin Alsas-Loreni Antakya-İskenderundur*” ibaresine ve abonelik bilgilerine yer verilmiştir. Abonelik bilgilerine göre Altun Öz gazetesi, yurtiçinde yıllık 1.000 kuruş, altı aylık 550 kuruş; yurtdışında ise yıllık 1.700 kuruş, altı aylık 900 kuruştur. Ayrıca gazeteye verilecek ilan ve duyuruların pazarlığa tabi olduğu ve müracaatların müdüriyet adına yapılacağı da duyurulmuştur.³⁷⁰

Altun Öz gazetesi, 4 sayfa çıkarılmıştır. İlk sayfada yer alan haber başlıkları ise şunlardır: “*Cenup Türklerinin*”, “*Ankara'da Reis-i Cumhuriyetimiz Gazi Paşa Hazretlerine*”, “*Ankara'da Reis-i Cumhuriyetimizin Zevcesi Latife Hanım*”, “*Harici Haberler*”.³⁷¹ İkinci sayfada; “*Arabistan Haberleri*”, “*Halen mi Uykudayız*”, üçüncü sayfada “*Sevk Haberleri*”, “*Mersin Haberleri*”, dördüncü sayfa ise ilanlar için ayrılmıştır.³⁷² Altun Öz gazetesinin yayım hayatı 1927 yılında son bulmuş ve gazete kapanmıştır.³⁷³

³⁶⁷ *Yurt Ansiklopedisi*, Cilt: 1, s. 167.

³⁶⁸ *Altun Öz gazetesi*, 11 Mayıs 1924, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1.

³⁶⁹ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 17; Tülbentçi, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, s. 41.

³⁷⁰ *Altun Öz gazetesi*, 11 Mayıs 1924, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1.

³⁷¹ *Altun Öz gazetesi*, 11 Mayıs 1924, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1.

³⁷² *Altun Öz gazetesi*, 11 Mayıs 1924, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1-4.

³⁷³ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 17; Tülbentçi, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, s. 41.

2.2.5. Mücahede

Mücahede³⁷⁴ gazetesi yayım hayatına 1924 yılında başlamıştır. Adana'da Halk Matbaası'nda basılmıştır. Haftalık aralıklarla çıkarılan bu gazete siyasi niteliklidir. İmtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü "Toksöz ve Ahali" gazetelerinin de sahibi olan Abdülkadir Kemali Bey'dir. Mücahede gazetesi Abdülkadir Kemali Bey'in bir diğer mesleği olan Avukatlık mesleği ile ilgilenmesi gerektiği gerekçesiyle 1925 yılında kapanmıştır.³⁷⁵ Gazetenin hiçbir sayısına ulaşamadığından gazete hakkında ayrıntılı bilgiler tespit edilememiştir.

2.2.6. Sayha

Sayha gazetesi, 1925 yılında yayım hayatına başlamıştır. Haftalık olarak çıkarılan bu gazete siyasi niteliklidir. Fransız Mektebi karşısında bulunan Sayha Matbaası'nda basılmıştır. İmtiyaz sahibi Ahmet Cevdet Bey'dir. Sayha gazetesinin sorumlu müdürü Gündüz Nadir Bey'dir. Gündüz Nadir Bey aynı zamanda Hayat gazetesinin de sorumlu müdürüdür. Sayha gazetesi 1926 yılında Takriri Sükûn Kanunu gereğince kapatılmıştır.³⁷⁶ Gazetenin hiçbir sayısına ulaşamadığından gazete hakkında ayrıntılı bilgiler tespit edilememiştir.

2.2.7. Kara Tepeli

Kara Tepeli gazetesi ile ilgili farklı kaynaklarda, birbirinden farklı bilgiler bulunmaktadır. Gazetenin elimizdeki mevcut sayıları hakkında bilgi vermeden önce bu bilgilere kısaca değinmek gerekir. Feridun Fazıl Tülbentçi, gazetenin çıkış tarihini 5 Eylül 1924, kapandığı tarihi ise 5 Eylül 1925 olarak belirtmiştir.³⁷⁷

İsmail Tevfik'in belirttiğine göre ise, Kara Tepeli gazetesi yayım hayatına 5 Eylül 1925 yılında başlamış ve Türk Sözü Matbaası'nda basılmıştır. Mizahi nitelikte yayımlar yapan bu gazete, haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. İmtiyaz sahibi ve başyazarı aynı zamanda Türk Sözü gazetesinin de sorumlu müdürü olan Baki Tonguç'tur. Gazeteden sorumlu müdür Salahattin Ragıp, yazı işleri müdürü ise Hüseyin Kemal'dir.³⁷⁸

---

³⁷⁴ Uğraşma, savaşıma. Bakınız: "mücâhede" maddesi, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 702.

³⁷⁵ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 23-24.

³⁷⁶ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 26.

³⁷⁷ Tülbentçi, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, s. 41.

³⁷⁸ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 23.

Araştırmalarımız doğrultusunda yalnızca dört sayısına ulaşabildiğimiz Kara Tepeli gazetesinin inceleme imkanı bulduğumuz ilk nüshası 8 Ocak 1937 tarihli 1'inci sayıdır. Bu ve yukarıda belirttiğimiz bilgiler ise Karatepeli gazetesinin birkaç kez yayımına son verip yeniden yayım hayatına başladığı veya aynı isimde farklı bir gazete daha çıkarıldığı ihtimallerini güçlendirmektedir. Ayrıca İsmail Tevfik'in Karatepeli gazetesi hakkında belirttiği bilgiler incelediğimiz nüshalarda bulunan bilgilerle örtüştüğünden çalışmamızda da gazetenin yayım hayatına başlangıcı 1925 yılı olarak verilmiştir.

8 Ocak 1937 tarihli 1'inci sayısında gazete hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

Kara Tepeli gazetesi, 4 sayfa çıkarılmıştır ve gazetenin tüm sayfalarının büyük bir bölümünde reklam ve ilanlar yer almıştır. Gazetede, “*Reklam İsteyenler*” başlığı altında ve “*Mutlaka okuyunuz menfaatiniz bu satırlardadır.*” ifadeleri ile başlayan yazının içeriğinde ise şu açıklamalar yapılmıştır:

“Ticarette reklamın kıymetini bilmeyen yoktur. Bu hakikati tekrarlamaya mana yok. Bizim söyleyeceğimiz şey, yapılacak reklamın azami faide temini nasıl olacağını işaret etmektir. Bir kere yazılan reklam kariû (okuyucu, okur)³⁷⁹ yormadan okutacak şekilde yazılmalıdır. Tertip ve tanzimi gözü ve zihni karıştırmadan hafızaya nakış olacak vaziyette olmalıdır. Herkesin eline ve gözüne kolayca geçebilecek ve ilişecek vasıtalarla olmalıdır. Bütün bu şartlardan başka reklam ucuz olmalıdır.

*İşte gazetemiz bütün bu şartları cami (Toplayan, bir araya getiren, bir arada bulunduran)³⁸⁰ olarak yapmayı iş edinecektir. Gazetemizin fiyatının çok ucuz olması herkesin okumasına amil olacaktır. Binaenaleyh ilanlarınızı mutlaka Karatepeli'ye veriniz”.*³⁸¹ Bu yazı ayrıca bir taraftan gazetenin içeriğindeki durumu, diğer taraftan da gazetenin reklam ve ilanlara geniş yer vererek ekonomik açıdan kâr amacı güttüğünü açıklar niteliktedir.

İdare yeri ve basım yeri Kızılay karşısında bulunan bu gazete Seyhan Basımevi'nde basılmıştır. Sahibi Baki Tonguç'tur.³⁸² Fiyatı 1 kuruştan halka sunulan gazetenin

³⁷⁹ “kari” maddesi, <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 19 Şubat 2018.

³⁸⁰ “cami” maddesi, <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 20 Şubat 2018.

³⁸¹ “Reklam İsteyenler”, *Kara Tepeli gazetesi*, 8 Ocak 1937, Sayı: 1, s. 2.

³⁸² *Kara Tepeli gazetesi*, 8 Ocak 1937, Sayı: 1, s. 4.

içeriğinde ayrıca siyaset, mizah ve sanat (sinema) gibi konularda makalelere de yer verilmiştir.³⁸³

Siyasi içerikli yazıların az sayıda da olsa yer aldığı Kara Tepeli gazetesinin, 26 Ocak 1937 tarihli 6'ncı sayısında “*Hatay Müstakil Devlet Oluyor*” başlığı altında şu ifadeler yer almıştır:

“*Türk-Fransız Heyetleri muahede müsveddelerini kabul ettiler. İki heyet dün bilâfâsıla (aralıksız, arasızsız)*³⁸⁴ *gece yarısına kadar çalışmıştır. Anlaşma temin olunmuştur*”. Bu yazının içeriğinde genel olarak Hatay’ın bağımsız bir devlet olma süreci hakkında kısa bir bilgi verilmiştir.³⁸⁵

Gazete sayfalarında geniş olarak yer verilen ilanların ücretleri şu şekilde belirtilmiştir: “*Tek sütun Dörtte biri 50 kuruş, Üçte biri 75 kuruş, Yarısı 100 kuruş, Üçte ikisi 150, Tam sütun 200*” belirtilen bu ücretlerden başka ayrıca not olarak düşülen yazıda ise şu ifadeler kullanılmıştır:

“*İlanların büyüklüğüne göre nispet üzerinden ücret alınır. Gazete koleksiyonuna yapışacak ilan sahibine aittir.*”³⁸⁶

Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

2.2.8. Ticaret Haberleri

17 Nisan 1926’da yayım hayatına başlayan Ticaret Haberleri gazetesi, haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Abidin Paşa Caddesinde bulunan Yeni Adana Matbaası’nda basılmıştır. Ticari ve iktisadi nitelikte yayımlar yapan gazetenin imtiyaz sahibi Ticaret ve Borsa Odası’dır. Gazetenin müdürlüğünü Askeri Müteakip ve Adana Ticaret Odası başkâtibi Hilmi Paşa üstlenmiştir. Hilmi Paşa aynı zamanda “Adana Ticaret gazetesi” ve “Adana Ticaret Haberleri gazetesi” nin de müdürlüğünü yapmıştır.³⁸⁷ Gazetenin hiçbir sayısına ulaşılammış ve yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

³⁸³ Kara Tepeli gazetesi, 12 Ocak 1937, Sayı: 2, s. 1.

³⁸⁴ “bilâ-fâsıla” maddesi, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 104.

³⁸⁵ “Hatay Müstakil Devlet oluyor”, *Kara Tepeli gazetesi*, 26 Ocak 1937, Sayı: 6, s. 1.

³⁸⁶ *Kara Tepeli gazetesi*, 13 Mart 1937, Sayı: 10, s. 2.

³⁸⁷ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 27-28.

2.2.9. Adana Ticaret Gazetesi

Adana Ticaret Gazetesi, 25 Eylül 1926'da alınan resmi izinle ve 30 Eylül 1926'da çıkarılan ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Bu gazete iktisadi ve ticari konularda yayımlar yapmış ve haftalık aralıkla çıkarılmıştır. Türk Sözü Matbaası'nda 4 sayfa basılan gazetenin ölçüleri eni 28 cm, boyu 42 cm dir. Gazete Adana Ticaret Borsası'nın yayım organıdır. Gazetenin ilk imtiyaz sahibi 13 Ocak 1926 tarihinden itibaren Ali Munim Bey olmuştur. 23 Eylül 1926 tarihinde ise gazetenin imtiyazı Adana Ticaret Odası ve Borsası Başkanı Rasim Şinasi Bey ile Borsa Encümen Başkanı Feyzi Bey'e geçmiştir. Gazeteden sorumlu müdür Hilmi Paşa'dır. Fiyatı 5 kuruş olan gazetenin abonelik ücretleri 1 yıllık 2 lira, 6 aylık 1.20 lira olarak belirtilmiştir. Hiçbir sayısına ulaşma imkanı elde edemediğimiz Adana Ticaret Gazetesi'nin, yayım hayatına 23'üncü sayının ardından 31 Mart 1927'de son verilmiştir. Fakat bu gazete 9 Nisan 1927 tarihinde, 24'üncü sayıdan itibaren "Adana Ticaret Haberleri" ismiyle yeniden çıkarılmaya başlamıştır.³⁸⁸

2.2.10. Doktor Sesi

Doktor Sesi, 1927 yılının Ocak ayında yayım hayatına başlamıştır. İlk sayılarında tamamı Osmanlıca harflerle ve gazete niteliğinde çıkarılmıştır. Gazete isminin hemen altında "Aylık Sıhhi Halk Gazetesi" ibaresi yer almaktadır. Sahibi ve başyazarı Operatör (Op.) Dr. Cafer Tayyar'dır.³⁸⁹ Doktor Sesi gazetesi, Adana'da Yeni Adana Matbaası'nda basılmış,³⁹⁰ aylık olarak ve 16 sayfa çıkarılmıştır.³⁹¹

Ocak 1927 tarihli 1'inci sayıda ve "Doktor Sesi Gazetesinin Gayesi" başlığı altında gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Türk ilkesinde kurulan yeni inkılâp ve hâl-i hâzır idareyiz, asri tekâmülen en yüksek seviyelerine muadildir. Kanunlarımız yüksektir. İlerlemek kendimiz, teşkilatımız, iktisadiyatımız, her gün cumhur hükûmetimizin dair elleriyle (illeriyle), Avrupa derecesine yaklaşıyor. Yalnız şurada maatteessüf (ne yazık ki, üzümlere),

³⁸⁸ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 15.

³⁸⁹ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1927, Sayı: 1, Yıl: 1.

³⁹⁰ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2.

³⁹¹ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1927, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-16; *Doktor Sesi gazetesi*, Şubat 1927, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-16.

*maalesef söylemek mecburiyetindeyiz ki; içtimai, ferdi ve şahsi yaşayışta pek gerilireyiz. Ailece ve ferda(ferdi) yükselmeliyiz. ...”*³⁹²

Gazetenin içeriğinde tıp alanındaki gelişmeler ve faaliyetler, sağlık, salgın hastalıklar gibi birçok konuda toplumu bilinçlendirmeyi ve bilgilendirmeyi amaç edinen makaleler ile haberler yer almıştır. Şubat 1927 tarihli 2’nci sayıda ve “Mündericati” başlığı altında bu sayının içindeki başlıklar şu şekilde sıralanmıştır:

*“1: Faydalı Formüller, 2: Teşekkür, 3: Grip, 4: Belediye Reislerine Açık Mektup, 5: Acaib Yaradılışlılar, 6: Zâtü’r-Rie, 7: Süt, 8: Sıtma, 9: Karilere (Okuyuculara) Cevap, 10: Etibba (Doktorlar) Sütunu”*³⁹³

Doktor Sesi gazetesi, yayım hayatının ikinci yılı olan 1929 senesinde de çıkarılmaya devam etmiştir. Ocak 1929 tarihli 6’ncı sayıda gazetenin fiyatı 5 kuruştur. İdare yeri adresi “Adana eski İstasyon Caddesi Doktor Operatör Cafer Tayyar Beyin Muayenehanesi” olarak belirtilmiştir. Abonelik şartları için ise ifadeler kullanılmıştır:

*“Bir senelik abone bedeli Türkiye için “12 Nüshası 120” kuruştur.”*³⁹⁴

Doktor Sesi gazetesi, Ocak 1929 tarihli 6’ncı sayıdan itibaren 8 sayfa çıkarılmıştır.³⁹⁵ İçeriğindeki başlıklar “Mündericati” başlığı altında şu şekilde sıralanmıştır:

*“1-Harf İnkılâbı, 2-Sıtma, 3- Yüzde frengi, 4- “Şankırmu” yi aşı ile tedavi, 5- “Epilepsi”nin modern tedavisi”*³⁹⁶ Aynı sayının iç kapak kısmında ise Mustafa Kemal Paşa’nın bir resmine yer verilmiş ve resmin altında şu ifadeler yer almıştır: *“Yeni Türk medeniyeti banisi (kurucusu) sevgili gazimiz”*³⁹⁷

Ocak 1929 tarihli 6’ncı sayıda “Türkiyada Harf İnkılâbı” başlığı altında Harf İnkılâbı’nın kabul edilmesine şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Türkiyada içtimai hayatın ilk kademesi halkımızın umumiyet üzere okuyup yazmak öğrenmesidir.

³⁹² “Doktor Sesi Gazetesinin Gayesi”, *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1927 (Kanuni Sani 1927), Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

³⁹³ “Mündericati”, *Doktor Sesi gazetesi*, Şubat 1927, Sayı: 2, Yıl: 1.

³⁹⁴ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2.

³⁹⁵ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2, s. 1-8.

³⁹⁶ “Mündericati”, *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2.

³⁹⁷ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2.

Sıhhi mücadeleler de ancak yazı ile halk tenvir olunabilir. Maatteessüf şimdiye kadar halkımızın yüzde on beşi ancak okuyabilirdi. Çünkü Türk yazısı karma karışık öğrenilmesi müşkül Arap harfleri girdabında düşmüş idi. ...

Bundan sonra iptidai tahsil mecburiyetini sıkı bir surette tatbik edebilirsek Türklerde maarifte Avrupa ile rekabet edebileceklerdir.

Muhterem gazimiz yeni Türk yazısı seferberliğinde daha büyük bir şiddet göstermek lütfunda bulunmuşlardır. Şimdiki halde memurin için yeni yazıyı öğrenmek mecburidir. Bu mecburiyet umum ehaliye kanunen teşmil edilecektir. ...

Yaşasın bize bu büyük yaşama sırlarını bahşeden sevgili gazimiz.”³⁹⁸

Doktor Sesi gazetesinin dış kapak kısmında reklam ve ilanlara yer verilmiştir. Ocak 1929 tarihli 6'ncı sayıda büyük harflerle ve “ÇİĞDEM” başlığı ile yer verilen ilanda ise Adana'da yayım yapan dergilerden biri olan Çiğdem dergisi hakkında şu ifadeler kullanılmıştır:

“Yeni Adana refikamızın başmuharriri Muzaffer Bey tarafından neşrolunan edebi (Çiğdem) mecmuasının ikinci sayısı intişar etti. Bu güzel mecmuayı karilerimize hararetle tavsiye ederiz.”³⁹⁹

Gazetenin Ekim 1929 tarihli 8'inci sayısından itibaren 3'üncü, Nisan 1933 tarihli 10'uncu sayısından itibaren de 7'nci yayım yılı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca gazetede herhangi bir değişiklik meydana gelmemiş ve yine 8 sayfa çıkarılmıştır.⁴⁰⁰ Doktor Sesi gazetesi, Eylül 1933 tarihli 11'inci sayısına kadar incelenmiştir. Gazetenin yayım hayatının ne kadar sürdüğü ve kapandığı tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ise ulaşılammıştır.⁴⁰¹

2.2.11. Adana Ticaret Haberleri

31 Mart 1927 tarihinde gazetenin resmi olarak yayımlanmasına izin verilmiş ve gazetenin ilk sayısı 9 Nisan 1927'de çıkarılmıştır. Gazetenin sorumlu Müdürü Hilmi Paşa'dır. Haftalık bir gazetedir ve Pazar günleri çıkarılmıştır. İktisadi konular içeren gazetenin 23 sayısı “Adana Ticaret Gazetesi” ismiyle yayımlanmıştır. Türk Sözü

³⁹⁸ “Türkiyada Harf İnkılabı”, *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2, s. 2-3.

³⁹⁹ *Doktor Sesi gazetesi*, Ocak 1929, Sayı: 6, Yıl: 2.

⁴⁰⁰ *Doktor Sesi gazetesi*, Ekim 1929, Sayı: 8, Yıl: 3, s. 1-8; *Doktor Sesi gazetesi*, Nisan 1933, Sayı: 10, Yıl: 7, s. 1-8.

⁴⁰¹ *Doktor Sesi gazetesi*, Eylül 1933, Sayı: 11, Yıl: 7, s. 1-8.

Matbaası'nda basılan gazete 4 sayfa ve boyu 42 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Gazetenin yönetim işleri Adana Ticaret Odası ve Borsası tarafından yürütülmüştür. Satış fiyatı 5 kuruş olan gazetenin abonelik ücreti yıllık 2 lira, 6 aylık 1.20 liradır.⁴⁰² Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.2.12. Yurd Duygusu

Yurd Duygusu gazetesi, 17 Eylül 1927'de yayım hayatına başlamıştır. İmtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü Vasfi Pulat (Bolat) Bey'dir.⁴⁰³ Haftalık aralıklarla yayım yapan, siyasi içerikli bir gazetedir. Adana'da yayım hayatı kısa süren bu gazete 1 Mart 1928'de kapanmıştır. Fakat bu gazete 11 Mart 1928 tarihinde "Cebelibereket" ismiyle Osmaniye'de çıkarılmaya devam etmiştir.⁴⁰⁴

2.2.13. Çiğdem

Eski ismi "Resimli Adana" olan bu gazete 29 Aralık 1928 tarihinde "Çiğdem" ismi ile yayım hayatına devam etmiştir. İmtiyaz sahibi Muzaffer Demirtaş'tır. Basım yeri Abidin Paşa Caddesinde bulunan Yeni Adana Matbaası'dır. Gazetenin müdürü aynı zamanda "Resimli Adana" gazetesinin de müdürü olan Lütfullah Efendi'dir. Çiğdem gazetesi haftalık aralıklarla çıkarılmış ve fiyatı 5 kuruştan halka sunulmuştur. Boyu 28 cm, eni 20 cm ölçülerindedir. Gazetenin içeriğinde ilmi, edebi ve sosyal konularda yazı ve haberler yer almıştır.⁴⁰⁵ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

2.2.14. Gürses

Herhangi bir sayısını inceleme imkanı bulamadığımız Gürses gazetesi, Osmaniye'de 1929 yılında yayım hayatına başlamıştır. Eski ismi "Cebelibereket" olan gazetenin imtiyaz sahibi Vasfi Bolat Bey (Vasfi Pulat Bey)'dir. Gazetenin idare yeri Adana'da Orozdibak⁴⁰⁶ civarında, No. 2 adresinde yer almıştır. Siyasi nitelikli bir gazete olan

---

⁴⁰² Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 7.

⁴⁰³ Vasfi Pulat (Bolat) ayrıca Ahali Gazetesi'nin sorumlu müdürü, Gürses Gazetesi'nin sahibi, Mektep Mecmuası ile Yurt Duygusu Gazetesi'nin sahibi ve başyazarı, Toros Çocukları Mecmuası'nın da sahibidir. Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s.30.

⁴⁰⁴ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 29-30.

⁴⁰⁵ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 17-18.

⁴⁰⁶ Orosdi-Back Adana'da günümüzde "Vakıflar Sarayı" diye bilinen bölgeye verilen isimdir. Gazetelerde Orozdibak diye yazılmış olan bu bölgenin ismi halk tarafından Horozdibek'e dönüşmüştür. Hatta geçmişte uzun yıllar boyunca yerli halk tarafından "Horozdibek" olarak bilinmiş ve anılmıştır. Aytekin Gezici, "Adanalılar Orosdi-Back'i nasıl Horozdibek'e dönüştürdü?",

Gürses, haftada iki gün yayımlanmıştır. Yayımlanma hayatı kısa süren bu gazete, 1930 yılında kapanmıştır.⁴⁰⁷

2.2.15. Ahali

Ahali gazetesinin sayılarına ulaşamamıştır. İsmail Tevfik'in tespitlerine göre 25 Ekim 1930 yılında yayımlanmaya başlayan Ahali gazetesi, Toksöz Matbaası'nda basılmıştır. Günlük olarak yayımlanan, siyasi nitelikli bu gazetenin imtiyaz sahibi ve başyazarı Abdülkadir Kemali Öğütçü'dür. Ahali gazetesinin sorumlu müdürü önce Reşat Feyyaz Bey, daha sonra Vasfi Pulat Bey olmuştur. Ahali gazetesinde Av. Mahmut Nedim Bey ve Reşat Feyyaz Bey de yazar olarak görev yapmışlardır. Satış fiyatı 5 kuruş olan gazetenin abonelik ücretleri, Türkiye dâhilinde bir yıllık 11 lira, altı aylık 6 lira, üç aylık 3 lira, bir aylık 1 lira; Türkiye dışında ise bir yıllık 18 lira, altı aylık 10 lira olarak belirtilmiştir.⁴⁰⁸ Gazetenin yayımlanma hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

2.2.16. Adana Ticaret Gazetesi

Adana Ticaret Gazetesi 1931 yılında yayımlanmaya girmiştir. Büyük puntolarla yazılan "*Ticaret Gazetesi*" ibaresinin sağ üst köşesinde daha küçük puntolarla ve altı çizili olarak "*Adana*" ibaresine yer verilmiştir.⁴⁰⁹ Bu nedenle yazılarımızda da gazete ismi tam olarak "*Adana Ticaret Gazetesi*" olarak belirtilmiştir.

Gazetenin üçüncü yayımlanma yılı olan 1934 yılı içerisinde çıkarılan, 1 Temmuz 1934 tarihli 74'üncü sayıda; gazete isminin hemen altında, "*Ticaret Odası ve Borsa tarafından ayda (3) defa çıkarılır.*", sol üst köşesinde de "*Parasız dağıtılır*" ibarelerine yer verilmiştir.⁴¹⁰

Adana Ticaret Gazetesi sekiz sayfa çıkarılmıştır. Birinci sayfasında "*İçindekiler*" başlığı altında gazetenin içeriğindeki konular ve buldukları sayfa aralıkları şu şekilde belirtilmiştir: "*Pamuk haberleri sayfa 1-4, Buğday haberleri sayfa 4-5, Türkoşis sayfa 5, Yugoslavya'da iktisadî vaziyet sayfa 6, Dünya haberleri sayfa 7,*

<http://www.5ocaknews.com/haberler/kose-yazilari/adanalilar-orosdi-back-i-nasil-horozdibek-e-donusturdu.html>. Erişim Tarihi: 18.07.2019.

⁴⁰⁷ Tefvik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 20.

⁴⁰⁸ Tefvik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 15-16.

⁴⁰⁹ *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Temmuz 1934, Sayı: 74, Yıl: 3, s. 1.

⁴¹⁰ *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Temmuz 1934, Sayı: 74, Yıl: 3, s. 1.

Müteferrik haberler sayfa 8".⁴¹¹ İçindekiler köşesi gazetenin her sayısında ve birinci sayfaların en alt kısımlarında yer almaktadır.⁴¹²

Adana Ticaret gazetesi Seyhan Matbaası'nda basılmıştır. Genel yayın müdürü Hilmi Paşa'dır.⁴¹³ 1 Eylül 1934 tarihli 80'inci sayısından itibaren ise Genel yayın müdürü Hilmi Ozansoy olarak belirtilmiştir.⁴¹⁴ Gazete içerik yönünden incelendiğinde; Dünya ticaret haberleri, Adana'daki ticaret ve sanayi haberleri, Adana'nın ekonomik durumu hakkında önemli bilgilere yer verildiği görülmüştür. Bu gazetede her ayın sonunda yer verilen bilgiler doğrultusunda, dönemin ekonomik durumu ve Adana'nın ekonomik durumu hakkında aylara hatta yıllara göre karşılaştırma yapılması mümkündür. Bu karşılaştırma ise ekonomik durumun gidişatı, değişimi ve gelişimi yönünde gerekli bilgileri edinmek açısından önemlidir. Bunların yanı sıra gazete sayfalarında okuyuculara seslenilmiş ve yerli malı kullanmanın hem yurdu hem de yerli endüstriyi korumanın tek yolu olduğu vurgulanarak, halk yerli malı kullanmaya teşvik edilmiştir.⁴¹⁵

Gazetenin 21 Ağustos 1934 tarihli 79'uncu sayısında, "*Dünya Pamuk İğ⁴¹⁶ ve Tezgâhları*" başlığı altında şu ifadeler yer verilmiştir:

*"Dünya iğ adedi 1928 buhranından sonra azalmıştır. Hâlbuki dünya iğ adedi 1913-1928 devresinde 144.094.000 parçaya çıkmıştı. Bu miktar 1933 senesine kadar 157.623.000 parçaya düşmüştür. Memleketler yegân yegân alınırsa eski makinelerin hurdeye çıkarılmasıyla şu tehavvülât vukua gelmiştir. (Mamañih imha edilen makineler, bazı memleketlerde ve bilhassa uzak şarktaki tezayütle kısmen telafi edilmiştir)".⁴¹⁷ Ayrıca bu durum "*Dünya pamuk iğ vaziyeti*" başlıklı tablo ile de gösterilmiş ve vurgulanmıştır.*

⁴¹¹ "İçindekiler", *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Temmuz 1934, Sayı: 74, Yıl: 3, s. 1.

⁴¹² *Adana Ticaret Gazetesi*, 11 Temmuz 1934, Sayı: 75, Yıl: 3, s. 1; *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Temmuz 1934, Sayı: 76, Yıl: 3, s. 1; *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Ağustos 1934, Sayı: 77, Yıl: 3, s. 1; *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Ağustos 1934, Sayı 79, Yıl: 3, s. 1.

⁴¹³ *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Temmuz 1934, Sayı: 74, Yıl: 3, s. 8; *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Ağustos 1934, Sayı: 79, Yıl: 3, s. 8.

⁴¹⁴ *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Eylül 1934, Sayı: 80, Yıl: 3, s. 8.

⁴¹⁵ *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Temmuz 1934, Sayı: 74, Yıl: 3, s. 1-8; *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Ağustos 1934, Sayı: 79, Yıl: 3, s. 1-8; *Adana Ticaret Gazetesi*, 1 Eylül 1934, Sayı: 80, Yıl: 3, s. 1-8; *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Haziran 1935, Sayı: 109, Yıl: 4, s. 7.

⁴¹⁶ İğ: 1. Pamuk, yün vb.nden iplik eğirmekte kullanılan, ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç, eğirmen, kirmen. 2. İğ iplik. <http://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 18.07.2019.

⁴¹⁷ "Dünya Pamuk İğ ve Tezgâhları", *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Ağustos 1934, Sayı: 79, Yıl: 3, s. 1,7.

Gazetenin dördüncü yayım yılı olan 1935 yılındaki sayılarında gazete isminin altındaki ibarede değişiklik yapılmıştır. 21 Haziran 1935 tarihli 109'uncu sayıda "Tecim ve Endüstri Odası ve Borsa tarafından ayda (3) defa çıkarılır." ibaresi bulunmaktadır. Aynı sayıda dönemin Ekonomi Bakanı Celal Bayar'ın açılış konuşmasına yer verilmiştir. Bu konuşma ise "Tecim ve Endüstri Odaları dördüncü kurultayını açan Ekonomi Bakanı Bay Celâl Bayar'ın Söylevi" ifadeleriyle manşet olarak yayımlanmıştır.⁴¹⁸

Gazete ismi ilerleyen sayılarda "Adana Tecim Gazetesi" olarak değişmiştir.⁴¹⁹ Fakat bu önemli bir isim değişikliği değildir. Çünkü Tecim kelimesi de ticaret anlamı taşımaktadır. Yapılan değişikliklere ek olarak ilerleyen sayılarda gazetenin basıldığı yer Türk Sözü Basımevi olarak belirtilmiştir.⁴²⁰ Gazetenin 121'inci ve 122'nci sayıları birlikte yayımlanmıştır. 29 Ekim 1935 tarihli olan bu sayı, "Cumhuriyetin On İkinci Yıl Dönümü" manşeti ile yayımlanmış ve 16 sayfa çıkarılmıştır.⁴²¹

Adana Tecim Gazetesi'nin 1937 yılındaki sayılarına göre 1 Kasım 1937 tarihli 192'nci sayıda genel yayın Müdürü Taha Toros'tur. Adana Tecim Gazetesi, Adana'da bulunan Türk Sözü Matbaası'nda basılmaya, ücretsiz olarak dağıtılmaya ve sekiz sayfa çıkarılmaya devam etmiştir.⁴²² Yine aynı sayıda "15 Yaşına Basan Cumhuriyet" başlığı altında Taha Toros tarafından kaleme alınan bir başyazıya yer verilmiştir.⁴²³ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

2.2.17. Ak Günler Gazetesi

Ak Günler gazetesi, Adana Halkevi'nin yayım organlarından biridir. Ak Günler, 5 Ocak 1935 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Adana'nın Kurtuluşu'nun 13'üncü yıl dönümünde ilk sayısını okuyuculara sunan bu gazetenin çıkış amacı "Akgünler niçin çıkıyor?" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

---

⁴¹⁸ "Tecim ve Endüstri Odaları dördüncü kurultayını açan Ekonomi Bakanı Bay Celâl Bayar'ın Söylevi", *Adana Ticaret Gazetesi*, 21 Haziran 1935, Sayı: 109, Yıl: 4, s. 1.

⁴¹⁹ *Adana Tecim Gazetesi*, 21 Eylül 1935, Sayı: 118, Yıl: 4, s. 1; *Adana Tecim Gazetesi*, 1 Ekim 1935, Sayı: 119, Yıl: 4, s. 1.

⁴²⁰ *Adana Tecim Gazetesi*, 11 Kasım 1935, Sayı: 123, Yıl: 4, s. 8; *Adana Tecim Gazetesi*, 21 Aralık 1935, Sayı: 161, Yıl: 5, s. 8.

⁴²¹ *Adana Tecim Gazetesi*, 29 Ekim 1935, Sayı: 121-122, Yıl: 4, s. 1-16.

⁴²² *Adana Tecim Gazetesi*, 1 Kasım 1937, Sayı: 192, Yıl: 6, s. 1-8.

⁴²³ "15 Yaşına Basan Cumhuriyet", *Adana Tecim Gazetesi*, 1 Kasım 1937, Sayı: 192, Yıl: 6, s. 1.

“Her gazete, ilk sayısını okurlarına sunarken; ne düşünce ile çıktığını, ne yapmak istediğini ve hangi yolda ne biçim yürüyeceğini anlatır.. “Akgünler” bugün bu göreneğe uymayarak sadece bir iki sözle düşüncesini anlatmak istiyor:

“Akgünler” Adana Halkevinin gazetesidir. Öz yolu; Türk köyü ve Türk köylüsü için faydalı olmaktır.. Bunu derken sakın, kentlerdeki iyice yetişmemiş yurddaşları düşünmediğimiz sanılmasın; yazı yazarken onları da karşımıza alacağız.. “Akgünler”in niçin çıktığını bu sözlerle anlattık sanırız.”⁴²⁴

Gazetenin logosunda Mustafa Kemal Paşa'nın bir resmine ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin altı oktan oluşan parti simgesine yer verilmiştir. Gazete isminin altında “Türk köyü ve köylüsü için” ibaresi bulunmaktadır. Ayrıca gazetenin aylık aralıklarla yayımlandığını belirten “Şimdilik her ayın ilk Cumartesi günü çıkar” ifadeleri de kullanılmıştır. Yayımlarının başlarında fiyatı 5 kuruştan halka sunulan gazete 4 sayfa çıkarılmıştır.⁴²⁵

Türk Sözü Matbaası'nda basılan gazetenin genel yayın müdürlüğünü ilk üç sayıda Halkevi Başkanı Kemal Kusun,⁴²⁶ dördüncü sayıdan itibaren ise M. Bakşı üstlenmişlerdir.⁴²⁷

Gazete isminin altında yer alan ibarelerde sayılara göre bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikleri ise sırasıyla şu şekilde belirtmek mümkündür:

İlk sayılarda “Şimdilik her ayın ilk Cumartesi günü çıkar”,⁴²⁸ 6'ncı sayıdan itibaren “Şimdilik her ayın ilk Pazartesi günü çıkar”,⁴²⁹ 11'inci sayıdan itibaren “Halkevi Tarafından Ayda İki Defa Çıkarılır”.⁴³⁰

Ak Günler gazetesinde Nevzat Güven, Necdet Rüştü, Zihni Bayo, Ali Rıza, Sabri Gül, Hamdi Akverdi, Nihat Tangüner, M. Fahri, Adil Olgun, Ömer Kemal Ağar, Feriha Tangüner, Arif Nihat Asya (Arif Nihat Asya kaleme aldığı tüm yazıların

⁴²⁴ “Ak Günler Ne İçin Çıkıyor”, *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴²⁵ *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁴²⁶ *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4; *Ak Günler gazetesi*, 2 Şubat 1935, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4; *Ak Günler gazetesi*, 2 Mart 1935, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 4.

⁴²⁷ *Ak Günler gazetesi*, 6 Nisan 1935, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 4.

⁴²⁸ *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4; *Ak Günler gazetesi*, 2 Şubat 1935, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1,4; *Ak Günler gazetesi*, 2 Mart 1935, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1,4; *Ak Günler gazetesi*, 9 Mayıs 1935, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1,4.

⁴²⁹ *Ak Günler gazetesi*, 3 Haziran 1935, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 4.

⁴³⁰ *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1936, Sayı: 11, Yıl: 2, s. 1.

altında imza olarak yalnızca soyadına, “Asya” kelimesine yer vermiştir) gibi isimlerin yazılarına yer verilmiştir.⁴³¹

Gazetenin içeriğinde ise genel olarak; Adana Halkevi faaliyetleri, CHP’nin çalışmaları, siyaset, sanayi, ulaşım, tarih, edebiyat, ekonomi, genel kültür, sağlık, tarım, spor, resmi kutlamalar, toplumsal ve güncel birçok konuda haberler ile yazılar yer almıştır.⁴³²

Mustafa Kemal Paşa’nın öncülüğü ile toplumsal alanda gerçekleştirilen inkılâpların topluma aktarılması ve benimsetilmesi konusunda birçok yazıya da yer verilmiştir. Bu yazılara örnek niteliğinde gazetede yer alan bazı başlıklar şunlardır:

5 Ocak 1935 tarihli 1’inci sayıda “*Ulusumuza yakışan kılık*” başlığı altında kılık kıyafet konusunda yapılan yeniliklerin toplum tarafından biran önce uygulanması gerektiği vurgulanarak nedenleri açıklanmıştır.⁴³³ Aynı sayıda “*Öz dilimize doğru*” başlığı altında Harf İnkılabı’nın doğru bir karar olduğuna dikkat çekilerek, Öz Türkçe yazılması ve konuşulması için birçok çalışma yapıldığından bahsedilmiştir.⁴³⁴ Ayrıca “*Soyadı yasası*” başlığı ile 1934 yılında çıkarılan Soyadı Kanunu’ndan memnuniyetle bahsedilerek her vatandaşın bir soyadı alabileceği ve herkesin kendine özgü ve Türkçe bir soyadına sahip olacağı da belirtilmiştir.⁴³⁵

6 Nisan 1935 tarihli 4’üncü sayıda “*Akgünler*” başlığı altında gazetenin köylü için bir dilek köşesi ayırdığı vurgulanarak şu bilgilere yer verilmiştir:

“Akgünler, daha çok köylü için çıkıyor. Bundan dolayıdır ki, Akgünler köylü isteklerine, köylü şikayetlerine bağrında yer açmak ve köylünün sesini daha geniş alanlara duyurmak ödevini, işinin başında sayıyor.

Köylülerimizi, kendi gazeteleri olan “Akgünler”e bütün isteklerini kısa mektuplarla bildirmeğe çağırıyoruz. Biz bu mektupları yazmak ve yaymak yoluyula onun haklı dileklerinin yerine getirilmesine çalışacağız.

---

⁴³¹ *Ak Günler gazetesi*, 23 Şubat 1936, Sayı: 13, Yıl: 2, s. 1-4; *Ak Günler gazetesi*, 15 Mart 1936, Sayı: 14, Yıl: 2, s. 1-4; *Ak Günler gazetesi*, 23 Nisan 1936, Sayı: 16, Yıl: 2, s. 1-4; *Ak Günler gazetesi*, 20 Haziran 1936, Sayı: 18, Yıl: 2, s. 1-4; *Ak Günler gazetesi*, 30 Eylül 1936, Sayı: 21, Yıl: 2, s. 1-4.

⁴³² *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁴³³ “Ulusumuza yakışan kılık”, *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴³⁴ “Öz dilimize doğru”, *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴³⁵ “Soyadı yasası”, *Ak Günler gazetesi*, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

*Akgünlere bu maksatla gönderilecek yazılar kısa, anlayışlı ve imzalı olmalıdır. ...*⁴³⁶

Adana Halkevi'nin kendi bünyesindeki dokuz şubeden biri olan Köycülük Şubesi de Ak Günler gazetesini tüm köylere düzenli bir şekilde gönderilmesini ve köy halkının istek ve şikayetlerini gazeteye iletmelerini sağlamıştır.⁴³⁷ Bu konu ile ilgili olarak Ak Günler gazetesinin 5'inci sayısında da "*Akgünler köylü için bir dilek köşesi ayırdı*" başlığı altında bu durum okuyuculara duyurulmuştur.⁴³⁸

3 Haziran 1935 tarihli 6'ncı sayıda "*Hafta Tatili*" başlığı ile yer verilen yazıda haftalık tatil gününde yapılan değişiklik, ulusal bayram tarihleri ve genel tatil günleri hakkında şu önemli bilgilere yer verilmiştir:

"... Bundan sonra Cuma günü iş günüdür. Pazar, tatil ve dinlenme günüdür. ... Kamutay bundan başka ulusal bayramları da şöylece kararlaştırdı:

Ulusal bayram yalnız Cumhuriyetin ilan edildiği 29 İlk Teşrin (Ekim) günüdür. Türkiyenin içinde ve dışında devlet adına yalnız o gün tören yapılır. Bayram 28 İlk Teşrin öğleden sonra başlamak üzere 29 ve 30 günleri devam eder.

Genel tatil günleri şunlardır:

*Zafer bayramı, İstiklal savaşında son zaferin kazanıldığı 30 Ağustos günü... Ulusal Egemenlik bayramı 22 Nisan öğleden sonra ve 23 Nisan günü. Şeker bayramı: üç gün, kurban bayramı: dört gün, yılbaşı günü: her yıl birinci kanunun (Aralık) 31'inci günü öğleden sonra ve ikinci kanunun (Ocak) birinci günü. ...*⁴³⁹

Gazetenin 1 Temmuz 1935 tarihli 7'nci sayısında tüm Çukurova halkını ilgilendiren ve dikkat çeken bir habere yer verilmiştir. "*Toprak ve denizlerimizdeki egemenliğimizi havalarımızda da kuracağız*" başlıklı yazıda, Çukurova çiftçilerinin, (Adana, Ceyhan, Tarsus çiftçileri) bütün toprak ürünlerinin satış fiyatlarının yüzde üçünü üç yıl süreyle Uçak kurumuna bağışladığı duyurulmuştur.⁴⁴⁰ Yine aynı sayıda dönemin Başbakanı İsmet İnönü'nün bu konu ile ilgili söylediği sözler paylaşılmıştır. Başbakan İsmet İnönü ise şu sözlerle takdir ve teşekkürlerini dile getirmiştir: "*Hava*

⁴³⁶ "Akgünler", *Ak Günler gazetesi*, 6 Nisan 1935, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

⁴³⁷ "Halkevimizin Nisan Bilançosu", *Ak Günler gazetesi*, 9 Mayıs 1935, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 4.

⁴³⁸ "Akgünler Köylü için bir dilek köşesi ayırdı" *Ak Günler gazetesi*, 9 Mayıs 1935, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 3.

⁴³⁹ *Ak Günler gazetesi*, 3 Haziran 1935, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-2.

⁴⁴⁰ "Toprak ve denizlerimizdeki egemenliğimizi havalarımızda da kuracağız", *Ak Günler gazetesi*, 1 Temmuz 1935, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

*tehlikesine karşı yurtsever Adanalıların yüksek ilgisini takdir ederim. Adanalılar hava tehlikesini önlemek için bütün vatana güzel örnek vereceklerdir.”*⁴⁴¹

2 Eylül 1935 tarihli 8’inci sayıda “20 İlkteşrin-Pazar Genel Nüfus Sayımında” başlığı altında 20 Ekim Pazar günü yapılacak olan nüfus sayımı hakkında bilgi verilmiş ve halk bu konuda bilinçlendirilmiştir.⁴⁴²

2 Aralık 1935 tarihli 10’uncu sayıda “Akgünlerin yeni durumu” başlığı ile gazetenin içeriğinde ve yayım süresinde bazı önemli değişikliklerin yapılacağı okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

“Adana Halkevinin yayın araçlarından bir olan “Akgünler”i daha faydalı bir hale getirmek için birtakım şeyler düşündük:

Gazetenin; köylümüzü olduğu kadar şehirdeki okur yazarlarımızı da yakından ilgilendirebilmesi için, yazıların değişik konular üzerine yazılmasına önem vermeyi doğru bulduk.

Sonra: Bundan böyle “Akgünler” on beş günde bir çıkacaktır. Köylümüzü ve şehirdeki okur yazarlarımızı yurt ve acun üstünde olup biten işlerin en önemli olanları hakkında daha çabuk bilgi sahibi edebilmek için gazeteyi-biraz daha küçük boyda daha iyi kağıda basılmakla beraber-ayda iki kere çıkarmayı faydalı gördük.

Şimdiye kadar “Akgünler”e giren yazılar hep imzasız çıkıyordu. İmza taşıyan yazıların halkımız için daha güven verir özlükte olacağını ve onu daha çok ilgilendireceğini düşündük. Bundan böyle “akgünler”e girecek yazılar, yazarın imzasını taşıyacaktır.

*Gazetemiz bu ayın sonundan başlayarak, bu yeni durumla çıkacaktır ve yine parasız dağıtılacaktır.”*⁴⁴³

Gazetenin 10’uncu sayıda okuyuculara duyurulan bu değişiklikler ve yeniliklerin 5 Ocak 1936 tarihli 11’inci sayıda uygulandığı tespit edilmiştir. 10’uncu sayıda belirtildiği gibi gazetenin boyutları küçülmüş ve gazete ayda iki kez (on beş günde bir) yayımlanmaya başlamıştır. Ayrıca farklı konularda yazılar yayımlanmasına özen

⁴⁴¹ *Ak Günler gazetesi*, 1 Temmuz 1935, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁴² “20 ilkteşrin-Pazar Genel Nüfus Sayımında”, *Ak Günler gazetesi*, 2 Eylül 1935, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁴³ “Akgünlerin yeni durumu”, *Ak Günler gazetesi*, 2 Aralık 1935, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1.

gösterilerek yurtiçi ve yurtdışından birçok haber de okuyucularla paylaşılmıştır.⁴⁴⁴ Fakat yaz aylarında gazete yeniden aylık aralıklarla yayım yapmıştır. Bu durum ve nedeni 31 Temmuz 1936 tarihli 20'inci sayıda "Akgünler" başlığı ile okuyuculara şu cümlelerle duyurulmuştur:

*"Bu sayısından itibaren yaz mevsimine mahsus olmak üzere ayda bir defa çıkacaktır. Buna da sebep köylülerimizin yaylalarda ve tarlalarda iş başında olması dolayısıyla gazetemizi muntazam okumak fırsatını bulamamasıdır. Çiftçilerimizin iş bitme mevsiminde Akgünler, yine eskisi gibi 15 günden 15 güne çıkacaktır."*⁴⁴⁵

Ak Günler gazetesi, ilk sayılarında Türk köyleri ve Türk köylüsü'ne yararlı işler yapmak, istek ve şikayetlerini dile getirmek amacıyla çıkarılmıştır. Fakat ilerleyen sayılarda gazete sayfalarında şehir halkına hitap edecek konulara da yer verilmiştir.⁴⁴⁶ Yayım hayatına başladığı dönemlerde fiyatı 5 kuruş olarak ücretlendirilen bu gazete ilerleyen dönemlerde halka ücretsiz olarak sunulmuştur. Bu konu ile ilgili olarak Görüşler dergisinin özel sayısında ise Ak Günler'in şehirde düşük bir ücretle satıldığı, köylerde ücretsiz olarak dağıtıldığı bilgisine yer verilmiştir.⁴⁴⁷

22 Ekim 1936 tarihli 22'nci sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz Ak Günler gazetesi, bu sayıda 6 sayfa yayımlanmıştır.⁴⁴⁸ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise şu bilgilere ulaşılmıştır:

Ak Günler gazetesinin yayım işleri ile ilgilenen ve Adana Halkevi şubelerinden biri olan Kütüphane ve Neşriyat Şubesi'nin yönetim kurulu görevinden ayrılmış ve yeni bir kurul seçimi yapılmıştır. Ak Günler gazetesi, 1936 yılının Ekim ayına kadar Adana Halkevi'nin yayım organlarından biri olmuştur. Bu tarihten sonra Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'nin 20 Temmuz 1936 tarihli 5/2913 sayılı yazısındaki yönergeler doğrultusunda "Ak Günler" in yayımına son verilmiştir.⁴⁴⁹

⁴⁴⁴ Ak Günler gazetesi, 5 Ocak 1936, Sayı: 11, Yıl: 2, s. 1-4.

⁴⁴⁵ "Akgünler", Ak Günler gazetesi, 31 Temmuz 1936, Sayı: 20, Yıl: 2, s. 3.

⁴⁴⁶ Ak Günler gazetesi, 5 Ocak 1935, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁴⁷ "Adana Halkevi", Görüşler Kültür Dergisi, Cumhuriyet'in 15. Yıldönümü Onuruna Özel Sayı, s. 22; Erdoğan, Adana Halkevi (1933-1951), s. 241.

⁴⁴⁸ Ak Günler gazetesi, 22 Ekim 1936, Sayı: 22, Yıl: 2, s. 1-6.

⁴⁴⁹ Erdoğan, Adana Halkevi (1933-1951), s. 242-243; "Adana Halkevi", Görüşler Kültür dergisi, Cumhuriyet'in 15. Yıldönümü Onuruna Özel Sayı, s. 55.

2.2.18. Yeni Yol

Yeni Yol gazetesi, 30 Mayıs 1937 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi, yayın müdürü ve başyazarı Reşat Atakan'dır. Yeni Yol, haftada bir kez Pazar günleri ve akşam saatlerinde çıkarılmıştır. Bu durum gazete isminin solt üst köşesinde bulunan “*Her Hafta Pazar günleri akşamları çıkar*” ibaresiyle belirtilmiştir. Yeni Adana Matbaası'nda basılan ve yalnızca ilk sayısını inceleme imkânı bulduğumuz bu gazetenin fiyatı 5 kuruştur. Gazetede ilanların satırı ise 10 kuruş olarak belirtilmiştir.⁴⁵⁰

Gazete isminin hemen altında, “*Siyasi, Edebi, İctimai, İktisadi, Mizahi Yazular Ve Her Nevi Havadis ve Resim Neşreder. Haftada Bir Çıkar Milliyetçi, Cumhuriyetçi ve İnkılapçı Türkçe Gazetedir.*” ifadeleri yer almıştır. “*Yeni Yol 'da O Kızıl Saçlı Zafer Kartalının Yolundan Yürüyecektir*” başlığı altında ise gazeteye neden Yeni Yol isminin verildiği ve gazetenin çıkış amacı ayrıntılı olarak şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Biz birkaç arkadaş saf ve nezih kalplerimizden doğacak olan milli heyecanlarımızı terennüm etmek isteyen en temiz bir emel ile bu gazeteyi çıkardık. Her ilk işte olduğu gibi bizde çıkarmaya yeni başladığımız gazetemizi zamanla büyüklerimizin tekmil aydın ruhlu okuyucularımızın gösterecekleri kıymetli teveccühleriyle günden güne ilerleyen bir şekilde candan gayretlerimizle çalışarak tekâmüle doğru götüreceğiz Gazetemizi çıkarmazdan evvel adımızı ve mesleğimizi tayin hususunda yaptığımız konuşmalardan sonra “Yeni Yol” ismi verdiğimizden neden lüzumlu gördüğümüzü anlatan aşağıdaki satırlarımızı da bizim bu hususta ne asil bir idealin arkasından koşmak tasavvurunda olduğumuzu delillerden bir misal olacağı için bu satırlarımız arasına ilave etmeyi faydalı bulduk.

1- Türk matbuatının neşeli, açık alıntı, hür düşünceli ve ışık yayıcı mert kafilesi arasına bizde katılmak istiyoruz.

Bizim de bu katılımımızın dayandığı en kıymetli hazine Ulu Önderimiz Atatürk'ün yeniden yarattıkları büyük Türk milletinin milli inkılâp ve kurtuluşumuz adına hak ettiği kutsal zaferlerin haliki oluşunu tasvir edecek mevzuların önümüze tükenmez birer kaynak halinde sıralanmakta oluşudur.

⁴⁵⁰ Yeni Yol gazetesi, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

Sevimli başvekilimiz İnönü ve Kültür Bakanımız Saffet Arıkan'ın ve Matbuat Umum Müdürümüz Vedat Nedim Tör'ün Türk gazete ve gazetecilerine verdikleri ehemmiyet ve onların göstermekte oldukları çok yüksek ve candan alakayı burada şükranla anmayı bir vicdan borcu bildiğimizi söylemek isteriz.

Yenilik ve hakiki İnkılapçılık, altı okun çizdiği ilerici hamlelerini işaret eden esasları Türk matbuatının her açık alınlı ve mert çocuğu gibi bizi de yakından ve derin bir hassasiyetle alakalandıracaktır. Bizim de yolumuz o yol o kızıl saçlı zafer kartalının yoludur. Yani gazetemizin ismi ile "Yeni Yol" dur.

2- Memlekette gazetelerin çoğalması yönünden 27 Mayıs 1937 Cumartesi tarihli 4221 numaralı Yeni Adana Gazetesi'nde yazdığım "Cumhuriyet Türkiye'si" başlıklı imzasız makalemde de görüleceği üzere yüksek İç Bakanımız Bay Şükrü Kaya'nın gazete muharrir ve kitap müelliflerine karşı öteden beri devam eden sevgi ve alakalarını ispat eden çok samimi irşatlarını da burada saygı ile anlamayı lüzumlu ve faydalı görüyorum.

A- Harf İnkılabının hayırlı neticelerinden olan okuyucu adedinin her gün biraz fazla artışı;

B- Bunu ispat eden belgelerin en başında tren ve otobüs geçitlerindeki köylü çocuklarımızın bile gazete isteriz, gazete isteriz diye istidat edencesine haykırışlarını dahi düşünerek bu gazeteyi çıkardık. Bunlardan maada bize bu ihtiyacı bildiren hadiselerin aşağıda işaret ettiğimiz cihetleri de ihtiva edişini dahi önemle nazari itibara alıyoruz. Başta çok sevdiğimiz Sayın İlbay ve Parti Başkanımız Tevfik Hadi Baysal ile tekmil kültürcülerimizin bizim attığımız bu adımımızı memnuniyetle karşılayacakları hususundaki inanç ve ümitlerimizin kuvveti de bize bu cesareti vermiştir.

3- Adana, Çukurova ve bölgesinde şimdiye kadar gündelik ve haftalık bol havadis veren, bol resimli ve en güzide yazı elemanlarını etrafına toplayan, muhtelif fikir ve ilim yazılarına da mühim yerler ayırmış olan, bizim çıkarmak istediğimiz bugünkü bu gazetemiz şeklindeki haftalık bir gazetenin her nedense bugün bile henüz yeni çıkmaya başlamış olması da herkesçe teslim olunabilecek bir hakikat bulunmasına ve bizim bu "Yeni Yol" ismimizle yapacağımız samimi hizmetlerin Çukurova ve havalisi için büyük bir ihtiyaç olduğu muhakkak bulunmasına vesaire gibi sebeplerin göze

görünecek kadar aşikâr oluşuna göre gazetemizi çıkarmakta aldanmadığımızı sanıyoruz.

İtiraf etmeliyiz ki; gazetemizin sahip ve neşriyat müdürü Reşat Atakan'ın genç, enerjik ve kuvvetli yazı yazabilen bir arkadaşımız oluşu da bizim bu husustaki cesaretimizi bir kat daha arttırmıştır. Medeniyet ve insanlık prensiplerine, milletimize, yurdumuza ve beşeriyete etrafımızı ilim ve irfan güneşleriyle, iyi niyet ve mertlik çiçekleriyle süslemeye çalışarak faydalı olmak. İşte bizim gitmek istediğimiz yollardan biri... Yazılarımızla İnkılâp umdelerimizin yaydığı ahlâk ve içtimai nizamın kudretleşmesine diğer meslektaşlarımız gibi biz de çok ehemmiyet vereceğiz. Ancak ikinci plana bıraktığımız maddi, manevi, kazancımızı düşündüğümüzü de itiraf etmeliyiz. Gitmek istediğimiz diğer yolumuzda bu "Yeni Yol" un ikinci amacı olacaktır. Hepimiz biliyoruz ki: Bugün kâinatta kendi milleti gibi dünyayı da nurlarına gark etmek isteyen cihanşümül bir ışık ve bir güneş vardır. Hiç şüphesiz ki: Bu güneş ve bu ışığın mihveri büyük Atatürk'tür. Bu mihverin etrafındaki ziya huzmeleri Türk Cumhuriyeti, altı ok umdelerimiz, kanunlarımız İnönü'nün Başkanlığındaki büyük şeflerimiz ve tarihleri şaşırtıcı hamlelerinden daha süratli bir çeviklikle değiştiren kahraman Türk ordusu ile asil komutanlarımız ve kıymetli emniyet elemanlarımız bulunuyorlar. Biz de işte bu ışık ve güneş ile etrafındakilerinin yarattıkları ve yaratacakları kıymetli adımları takip ve halka duyurmak, onların halk ettikleri (yarattıkları) ve edecekleri faziletli hareketlerden mülehhem heyecanlarımızı okuyucularımıza sunmak aşk ile coşan, hem meslekî arzularımıza cevap vermek hem de bu husustaki samimi isteklerimizi de yerine getirmek emeli ile biz de "Yeni Yolu" çıkardık.

"Yeni Yol" bunun için çıkıyor ve çıkacaktır. Gazetemize "Yeni Yol" ismini de bu sebepleri nazarı itibara aldığımız için münasip gördük."⁴⁵¹

Yeni Yol gazetesinin ilk sayfasında genel olarak siyasi içerikli yazılar, hükûmetin faaliyetleri ve çeşitli kuruluşlar hakkında haberler yer almıştır. İkinci ve üçüncü sayfalar ise toplumsal haberler ve köşe yazıları, dördüncü sayfalar ise ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.⁴⁵²

⁴⁵¹ Yeni Yol gazetesi, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

⁴⁵² Yeni Yol gazetesi, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

Yeni Yol gazetesinin 30 Mayıs 1937 tarihli 1'inci sayısında, Hatay'ın bağımsızlığı ve Türk-Fransız dostluğu hakkında bir haber yer almıştır. Manşet olarak yer verilen bu haber okuyuculara şu ifadelerle aktarılmıştır:

“Hatay'daki Atatürk çocukları da coşkun birer sevinç heyecanı içerisinde dirler. Çünkü: Cumhuriyet Türkiye'si en büyük iki zafer daha kazanmıştır. Bu zaferler şunlardır: Ananevi Türk-Fransız dostluğu ve Türk Hatay'ın İstiklâli ...” yazının devamında ise; *“... Hatay'ın bütünlüğünü sağlayan, Türkiye-Fransa ve Türkiye-Suriye sınırları ile ilgili olan anlaşmalar Rüştü Aras ve Delbos tarafından imzalanmıştır. Sonuç olarak Sancak meselesi hakkındaki rapor yazıcı Sandler'in raporu aynen kabul edilmiştir. Ruslar, İngilizler ve diğer delegeler sancak meselesinin iyi bir şekilde tamamlandığını belirtmişlerdir. Hatay halkı büyük sevinç içindedir. Çok yakında Türkiye'nin her tarafında olduğu gibi Adana Halkevi'nin de katkılarıyla Adana'da büyük şenlikler yapılacaktır. ...”*⁴⁵³ Ayrıca 1 Temmuz 1937'de bir iktisadi zaferin daha kazanılacağı ve bu zaferin güney demiryollarının da ana hatta katılması yönünde olacağı bildirilmiştir.⁴⁵⁴

Gazete sayfalarında, *“Mersin Halkevi ve Hars İşlerinde Önemli Çalışmalar Görülmektedir.”*⁴⁵⁵, *“Tarsus Halkevi ve Hars İşleri”*⁴⁵⁶, *“Diyarbakır'da Yeni Halkevi Salonunda Büyük Bir Konser Verildi”*⁴⁵⁷ başlıkları ile birçok Halkevi ve Halkevlerinin faaliyetleri konularında bilgiler verilmiştir. *“Adana'da Hars İşleri Ne Safhada?”* başlığı ile de 30 Mayıs 1937 günü akşam saatlerinde Atatürk Parkı'nda Yeni Yol gazetesi yazarı İbrahim Necdet Göker tarafından hars işleri konusunda önemli bir konferans verileceği belirtilmiştir. 31 Mayıs Pazartesi günü saat 16.00'da Halk Partisi binasında yine bu konu ile ilgili büyük bir toplantı yapılacağı duyurulmuştur.⁴⁵⁸

⁴⁵³ *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-3.

⁴⁵⁴ *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

⁴⁵⁵ “Mersin Halkevi ve Hars İşlerinde Önemli Çalışmalar Görülmektedir.”, *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁵⁶ “Tarsus Halkevi ve Hars İşleri”, *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁵⁷ “Diyarbakır'da Yeni Halkevi Salonunda Büyük Bir Konser Verildi”, *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁵⁸ “Adana'da Hars İşleri Ne Safhada?”, *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Taha Toros'un Adana Halkevi'nde verdiği 19 Mayıs 1937 gününün anlamı konulu konferansın içeriğine de ikinci sayfanın ilk sütununun da "19 Mayısın Manası" başlığı ile yer verilmiştir.⁴⁵⁹

Yeni Yol gazetesinin ayrıca çıkarılan ve gazete ile birlikte dağıtılan bir ilavesi de bulunmaktadır. Bu gazete eki ile ilgili olarak şu bilgilere ulaşılmıştır:

"*Yeni Yolun İlavesi*" ismi altında okuyuculara sunulan bu gazete ekinin isminin hemen altında "*Her Hafta Pazar günü çıkar*" ibaresi yer almıştır.⁴⁶⁰ İki sayfa çıkarılan bu gazete ekinin içeriğinde Adana'da yapılacak olan konferanslar ve sanat etkinlikleri, çeşitli restoranlar ile ilgili ilanlar ve tanıtımlar yer almıştır.⁴⁶¹ Ayrıca ilk sayfasında; "*İsmet İnönü'nün yüksek takdirleri: Sabiha Gökçen Türk kızlarının ilk kahraman pilotu olarak memleket karşısında varlığını göstermiştir.*", "*İzmir'de iplik buhranının önüne geçmek için önemli tedbirler alındı*" gibi kısa haber yazılarına yer verilmiştir.⁴⁶²

"*Okuyucularımıza Müjde*" başlığı altında ise Yeni Yol gazetesi ile ilgili duyurular bulunmaktadır. Okuyucuları bilgilendirmek amacıyla yapılan bu duyurulara şu ifadelerle yer verilmiştir:

"*Gazetemiz bol havadis, bol resim, çok heyecanlı iki roman neşredecektir. Bu Akşamdan itibaren çıkacak olan Yeni Yol isimli haftalık, siyasi, iktisadi ilim edebiyat ve çıktığı günün her nevi günlük havadisini de verecek olan gazetemizi bugün akşamdan itibaren alınız. Her nüshada baştanbaşa en mühim yeniliklere günden güne daha çok yer verecek olan gazetemizi "Yeni Yol" ismini bağırarak Adana sokaklarını sevinçli sesleriyle çalkalayacak olan bayilerimizden mutlaka isteyiniz ve alınız çünkü okuyucularımıza büyük maddi ikramiyeler kazandıracak olan gazetemizin bu ikramiyelerini ancak gazetemizin yazı ve bilmece müsabakalarına muayyen şartlarımıza uyarak iştirak edebilecek olan okuyucularımıza verecektir.*

Bundan mad kuponlarımızın bir kısmı piyasada bazı ticaret müesseseleri tarafından para mukabili kabil olunacaktır.

⁴⁵⁹ "19 Mayısın Manası", *Yeni Yol gazetesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁴⁶⁰ *Yeni Yolun İlavesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁶¹ *Yeni Yolun İlavesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

⁴⁶² *Yeni Yolun İlavesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

*Gelecek nüshada bütün bu anlattıklarımızın izahı bulunacağı gibi Muharririmiz İbrahim Necdet Göker'in (Fazilet Yolcuları) isimli pek heyecanlı bir roman tefrikasını da gelecek nüshadan itibaren gazetemizde neşre başlayacağız.”*⁴⁶³

Yeni Yol gazetesinin tek nüshasına ulaşılmış ve yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

2.2.19. Bugün

Bugün gazetesinin kuruluş tarihi 15 Ağustos 1940'tır. Fakat gazetenin kuruluşundan 1953 yılına kadar geçen 13 yıllık yayım hayatı içerisindeki hiçbir sayısına ulaşamamıştır. 1 Ocak 1953 tarihli 3551'inci sayısı itibariyle inceleme imkânı bulduğumuz gazetenin, sahipliğini Nihat Oral yapmıştır. İdare yeri de Çakmak Caddesi, No. 112/114, Adana adresinde yer almıştır. Gazete isminin hemen altında “*Siyasi, İktisadî, İçtimaî Günlük Gazete*” ibaresi kullanılmıştır. Ayrıca “*Gazeteye gönderilen yazılar neşredilsin edilmesin iade olunmaz. Hususi ilânlar pazarlığa tabidir. Resmi ilânların satırı 125 kuruştur. Nişan, düğün, doğum, ölüm ve teşekkür ilânları için pazarlıksız olarak on, başlık kenarındaki ilânlar için de yirmi lira alınır.*” ifadesi yer almaktadır. Altı sayfa yayımlanan gazetenin, yine 1 Ocak 1953 tarihli sayısından edinilen bilgilere göre yazı işlerini fiilen idare eden, yazı işleri müdürü M. Çoban Yurtçu'dur. Gazetenin boyu 58 cm, eni 41.5 cm ölçülerindedir.⁴⁶⁴ 2 Ocak 1953 tarihinde yayımlanan 3552'nci sayısında ise gazete fiyatının 10 kuruş olduğu bilgisi yer almıştır.⁴⁶⁵ Abonelik şartları yıllık 30 lira, altı aylık 16 lira, üç aylık 10 lira olarak belirtilmiştir.⁴⁶⁶ Abonelik şartları ile ilgili olarak okuyuculara ayrıca şu bilgiler verilmiştir:

*“Gazeteye gönderilen yazılar neşredilsin edilmesin iade olunmaz. Hususi ilanlar pazarlığa tabidir. Resmi ilanların satırı 125 kuruştur. Nişan, düğün, doğum, ölüm ve teşekkür ilanları için pazarlıksız olarak on, başlık kenarındaki ilanlar için de yirmi lira alınır.”*⁴⁶⁷

Bugün gazetesi içeriğinde, hükûmetin faaliyetleri, diğer ülkelerle ilişkiler, toplumsal, ekonomik haberler, ilanlar, reklamlar gibi çeşitli yazı ve haberlere yer vermiştir.

⁴⁶³ “Okuyucularımıza Müjde”, *Yeni Yolun İlavesi*, 30 Mayıs 1937, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁴⁶⁴ *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1,4,6.

⁴⁶⁵ *Bugün gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 3552, s. 1.

⁴⁶⁶ *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1,4,6.

⁴⁶⁷ *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 5.

Gazetede aynı zamanda halk arasında gerçekleşen olaylar, toplumsal hayat ile ilgili haberlerde aktarılmıştır. Bu yazı ve haberler ise gazete sayfalarında şu şekilde yer almıştır:

1 Ocak 1953 tarihli 3551'inci sayıda, “*Yeni yıla başlarken*” başlığı altında Cavit Oral⁴⁶⁸ tarafından kaleme alınan yazıda şu ifadelere yer verilmiştir:

“...Geçirdiğimiz 1952 yılının dünya siyaseti ve barışı bakımından başarılı olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü harp bitti ve fakat sulh yapılmadı. Dün Alman ve İtalyan tehlikesi vardı. O tehlike milletleri bin bir türlü sosyal ve ekonomik felâketlerle karşılaştıran ve milyonlarca insanın ölümüne, mamur şehir ve kasabaların harabisine sebebiyet veren bir şekilde bertaraf oldu. Ancak onun yerine kaim olan Sovyet tehlikesi devam edip gidiyor. Henüz ufukta hiçbir barış ümidi görünmüyor. Kore harbi, mevzii de olsa müzminleşmiştir. İçinden nasıl ve ne şekilde çıkılacağı hiç de belli değildir.

Avrupa’da ve Balkanlarda Sovyet emperyalizmi altında inleyen milletlerin hali ise yürekler acısıdır. Türkiye, muhakkak ki, dış politika bakımından emniyettedir. Bu emniyetimizin en büyük kuvvetini ve mesnedini evvelâ Türk milletinin istiklâl severliğinde ve bu uğurda fedakârlıktan hiçbir surette kaçınmazlığında ve sonra da kader birliği yaptığımız milletlerle tesis edilen kolektif emniyet sisteminde aramak lâzımdır.

Türkiye, ne dün ve ne de bugün herhangi bir harp taraflısı olmamıştır. Daima sulhu sevmiş ve milletlerin kendi benliklerine sahip olmaları şartıyla sulha hizmet etmeye çalışmıştır. Kuzey Atlantik Paktı’na girişimizin mana ve maksadı da bundan başka bir şey değildir.

Bu geçen yılın iç politika bakımından enteresan ve biraz da hüüzün verecek tarafı, siyasi partilerimiz arasındaki anlaşmazlık ve geçimsizliktir. Şüphesiz ki, çok partili

---

⁴⁶⁸ Ali Cavit Oral, 1904’(1320) te Adana’da doğdu. Öğrencilik yıllarında Adana’nın kurtuluşu için mücadeleye katıldı. Almanya’da Vürtemberg’de Hohenheim Yüksek Ziraat Okulu’nda öğrenim gördü. Daha birçok görevin yanı sıra Adana Halkevi Neşriyat Komitesi Başkanlığı’nda bulundu. Esas işi çiftçilikti. V. Dönem’de Niğde’den milletvekili seçildi. VI. Dönemde Niğde, VII. ve VIII. Dönemde Seyhan’dan milletvekili seçildi. X. Dönemde Demokrat Parti listesinden bağımsız olarak Niğde’den seçildi. XII. ve XIV. Dönemlerde de Adana’dan milletvekili oldu. İsmet İnönü’nün I. Koalisyon hükümetlerinde Tarım Bakanlığı yaptı. “Akdeniz Meselesi” (2 cilt) isimli bir eseri ve “Toprak Reformu” adını taşıyan bir broşürü bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Kazım Öztürk, *Türk Parlamento Tarihi*, TBMM X. Dönem 1954-1957, Cilt: 2, s. 598-599.

bir sistemde totaliter rejimlerde görülen sessizlik beklenilemez. Hürriyet nizamının en belirli karakteri sesli, sözlü ve hareketli olmasıdır. Elbette böyle bir rejimde konuşmak, yazışmak ve tartışmak normal bir hayat tarzıdır. Ancak, tabii olan bu hayat tarzını bozmak ve particiliği memleket çocukları arasında bir kin ve nifak şekline sokmak memleket hesabına en zararlı bir netice doğurur. ... Çünkü milli bünyenin sarsılmasına fırsat vermemek siyasi partilerimizin başlıca vazifesini teşkil eder. ...". Yazının genelinde 1952 yılı siyasi ve toplumsal bakımdan kısaca değerlendirilmiştir. Ayrıca siyasi partilerin milli uyum ve anlayış içinde görevlerini yerine getirmeleri dileğinde bulunulmuştur.⁴⁶⁹

"Şehrimizde partilerin faaliyetleri" başlıklı yazıda ise; "Adnan Menderes bölgemize geliyor", "C.H.P. Seyhan kongresi Pazar günü toplanacak", "Köylü Partisi Genel İdare Kurulu da şehrimizde toplanıyor." ifadeleri kullanılarak okuyuculara bu konularda bilgiler verilmiştir.⁴⁷⁰

"Fuat Köprülü'nün yılbaşı mesajı" başlığı ile yayımlanan yazıda da Profesör Fuat Köprülü'nün bu konuda verdiği mesaj okuyuculara duyurulmuştur:

"Avrupa Konseyi kurulduğundan beri, Avrupa radyolarının birçoğu, her sene 31 Aralık gece yarısında istişare Asamble ve Bakanlar Komitesi Başkanlarının yeni yıl mesajı yayınlanmaktadır. Bu sene de aynı teamüle uyan Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği, Bakanlar Komitesi'nin şimdiki Başkanı olan Dışişleri Bakanımız Profesör Fuat Köprülü'den bir mesaj rica etmiştir. Dışişleri Bakanımızın ricası üzerine hazırladığı mesaj bu gece yarısı Strazburg Radyosu ile kendi sesinden yayınlanmış ve bu yayın, diğer birçok Avrupa Radyoları tarafından da naklen verilmiştir. Profesör Fuat Köprülü, yılbaşı mesajında şöyle demektedir:

"1952 senesi Avrupa Konseyi'nin erişmek istediği gayretlere doğru ehemmiyetli merhaleler teşkil eden başarılar bakımından bilhassa zengindir. Kömür ve Çelik Birliği şimdiden faaliyete geçmiş, Avrupa Müdafaa Birliği Paketi imzalanmıştır.

Avrupa Konseyi'nin diğer safhalarla tahakkuk ettirmiş olduğu işleri de ikinci derecede saymak haksızlık olur. Şimdiye kadar elde edilen muvaffakiyetler bana

⁴⁶⁹ "Yeni yıla başlarken", *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1.

⁴⁷⁰ "Şehrimizde partilerin faaliyetleri", *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1.

*gelecek senenin de Avrupa Konseyi'nin teşkil ettiği esas nüvenin etrafında tahakkuk ettirilecek yeni başarılarla dolu olacağı kanaatini vermektedir. ...”*⁴⁷¹

“Türk-Yugoslav ticarî görüşmesi yapılacak” başlığı ile 12 Ocak 1953'de Ankara'da iki ülke arasında bu konudaki görüşmelerin başlayacağı bildirilmiş ve bu görüşmelere önem verildiği belirtilmiştir.⁴⁷² Gazetenin *“Şehirden Memleketten”* başlıklı haberler kısmında yer alan ve ülke genelinde meydana gelen bazı olay ve faaliyetler; okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

“Kurtuluş bayramı için yapılan hazırlık” başlığı altında *“Güzel Adana'mızın düşman istilasından kurtuluşunun 31'inci yıldönümünü kutlama programı ilgili makamlar tarafından hazırlanmıştır.”*⁴⁷³, *“Türk Sözü 29 yaşında”* başlığı ile *“Bölgemizin en kıdemli gazetelerinden biri olan Türk Sözü refikimiz, dünkü sayısıyla 29'uncu yılını idrak etmiş bulunmaktadır...”*⁴⁷⁴ Ayrıca Türkiye genelinde ilçe olması kararlaştırılan kasaba ve semtler *“Yeni kurulacak İlçeler”* başlığı altında sıralanarak okuyuculara şu ifadelerle bildirilmiştir:

“İçişleri Vekâleti on yedi vilayette 19 İlçe kurulması hakkındaki kanun tasarısını hazırlayarak, diğer Vekâletlerin de mütalâalarını aldıktan sonra B.M.M. ne sunulmak üzere Başvekâlete tevdi etmiştir. Tasarıda kurulması derpiş edilen İlçeler şunlardır:

*Ağrı'da Yaşlıçay, Amasya'da Göğnücek, Bolu'da Yığılan, Çorlu ve Arhani, Erzincan'da Mans, Erzurum'da Nahvan, İstanbul'da Şişli, Kayseri'de Yaylalı, Kırşehir'de Hamamorta, Malatya'da Pötürge, Manisa'da Selindi, Niğde'de Ortaköy, Ordu'da Çaldere, Seyhan'da Pozantı, Sinop'ta Durağan, Trabzon'da Orta Mahalle, Urfa'da Helseki, Yozgat'ta Şefaati”*⁴⁷⁵

Bugün gazetesinin 5 Ocak 1953 tarihli 3554'üncü sayısında, 5 Ocak Adana'nın kurtuluş yıldönümü hakkındaki yazılar şu şekilde yer almıştır:

“Kurtuluş günümüz kutlu olsun” başlığı ile Cavit Oral tarafından kaleme alınan yazıda şu cümleler yer almıştır:

⁴⁷¹ “Fuat Köprülü'nün yılbaşı mesajı”, *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1.

⁴⁷² “Türk-Yugoslav ticarî görüşmesi yapılacak”, *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1.

⁴⁷³ “Kurtuluş bayramı için yapılan hazırlık”, *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 2.

⁴⁷⁴ “Türk Sözü 29 yaşında”, *Bugün gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 3552, s. 2.

⁴⁷⁵ “Yeni kurulacak İlçeler”, *Bugün gazetesi*, 31 Aralık 1953, Sayı: 3854, s. 2.

“Kurtuluş günümüz olan 5 Ocakı kutlamak geleneklerimiz içindedir. Şüphe yok ki, her bayram gününün kendine göre bir hususiyeti vardır. Fakat 5 Ocak gününün bir bölge bayramı olarak Çukurovalıların gönlünde ve hafızasında yarattığı heyecanın manası ve hâtıraları ile kıymeti boldur.

Bu bakımdan, Kurtuluş bayramımızı kutlarken, hafızamızda ve hatıralarımızda canlanması icap eden mazinin karanlık felaketli günlerini ve işgal devresinin zulüm ve sefaletini göz önünde tutmalıyız. Çünkü bu geçirdiğimiz feci işgal devresinin ıstırapları iledir ki, bayramımızın heyecanın ve coşkunluğunu arttıracak ve bugünü yaratan Çukurovalının milli fedakârlık ve ferağatikârlığının hudutsuzluğu içinde milli tarihte yer alan şerefli payının zevkini tadacaktır. Gerçekten, 31’inci yılını tesit ettiğimiz bu Beş ocak gününe erişmek için Çukurovalının vatan duygusu ve istiklal aşkıyla katlandığı hiçbir fedakârlık kalmamıştır.

Çukurovalı, kadınıyla, erkeğiyle, genciyle, ihtiyariyle bu mukaddes günün tahakkuku uğrunda hiçbir tehdit ve tehlikeye karşı göz kırpmadan ve en iptidâî mücadele vasıtalarıyla milli savaşa atılmıştır. Düşünelim ki, o devrede Türkiye, bütün dünyadan tecerrüt etmiş bir vaziyetteydi. Güvенеceği hiçbir maddî ve manevî yardım yoktu. Bütün güvenci ve inancı ölçüsüz yurtseverliğine dayanıyor ve şansı da Mustafa Kemal gibi eşsiz bir kumandanın başında bulunmaktan ibaret kılıyordu. İşte, Milli Mücadele tarihimizin şanlı ve şerefli bir safhasını teşkil eden Adana mücadelesi böyle örnek bir kahramanlığın neticesiyle gerçekleşti.

Bugün aradan 31 yıl geçmiştir. Böyle olmasına rağmen, o devrenin hatıraları hala içimizde canlılığını muhafaza etmektedir ve edecektir de... Çünkü mazisini unutan milletler ne halin ve ne de geleceğin kıymetini bilmezler. Biz, bugünün neşesini millet olarak ebediyete kadar yaşatmak için geçmişin, acı da olsa hatıralarını unutmamamız lazım gelir.

5 Ocak bayram günümüzü bütün Çukurovalı hemşerilerimize candan kutlar ve bugünün heyecanını, saadetini yaşarken bu uğurda hayatını kahramanca feda eden aziz şehitlerimizin manevi huzurları önünde hürmetle eğiliriz.” ifadeleri ile 5 Ocak Adana’nın kurtuluşunun 31’inci yıldönümünde günün anlam ve önemini belirtilmiştir.⁴⁷⁶ Yine aynı sayıda “Kutlama Töreni” başlığı altında, “5 Ocak Kurtuluş

⁴⁷⁶ “Kurtuluş günümüz kutlu olsun”, *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 1.

Bayramı dün gece yarısı saat 00.01 'de top atımı ve fabrika düdüğlerinin çalmasıyla başlamıştır. Bu sabah erken saatlerden itibaren şehir milli rengine bürünmüştür..." ifadeleriyle devam eden yazıda kutlama komitesinin hazırladığı program ile yapılacak törenin ayrıntılarına da yer verilmiştir.⁴⁷⁷

Gazetede önceki sayılarda yer alan CHP Seyhan kongresinin toplanacağı haberinin ardından "*CHP Seyhan kongresi heyecanlı, samimî oldu*" başlıklı yazıda ise "*Günaltay, Gülek, Oral ve Yalçın alâka ile karşılanan birer konuşma yaptılar. Ş. Günaltay "Bir memlekette partiler, parti menfaatini, millî menfaat üstünde tutar ve devlet otoritesini, parti nüfusu altına bırakırsa, o memlekette bu rejim inkişaf etmez. Geriler, yıkılır ve rejim memleket için felâket olur."* sözleri vurgulanarak yazının içeriğinde, kongre divan seçimi yapıldığından ve bu seçimlerin sonucunda kimlerin seçildiği bildirilmiştir. Bu konu gazete sayfasında "*Başkanlığa Turhan Cemal Beriker, İkinci Başkanlığa Hazım Savcı, Kâtipliklere de Yüksek Mühendis Arif Özbilen ile Avukat Şeref Karamüftüoğlu seçildiler.*" ifadeleri ile yer almaktadır. Bunun yanı sıra Misis deprem felaketzedeleri için CHP İl teşkilatı tarafından yapılan yardımdan bahsedilerek İlçelerde CHP teşkilatının yapmış olduğu çalışmalar ile ilgili rapor sunulmuştur. Yapılacak olan muhtar seçimleri için ise hazırlıklara başlandığı kaydedilmiştir. Ayrıca, partiden, "*mide ve iktidar düşkününü kimsenin istifa etmediği beyan edilerek, hakikatleri gören ve yazan matbuata teşekkür edilmekte ve rapor bu suretle sona ermekteydi.*" ifadeleri kullanılmıştır. Raporun okunuşunun ardından kongre başkanlığına gönderilen telgraflar okunmuştur. Daha sonra her İlçeden seçilen birer delegeden oluşan bir hesap tetkik komisyonu görevine başlamıştır ve raporun tenkitine geçilmiştir. Raporun tenkitinin ardından da Cavit Oral, Kasım Gülek ve İhsan Yalçın'ın yaptığı konuşmalara yer verilmiştir. 4 Ocak 1953'de yapılan CHP İl Kongresinde, İl İdare Kurulu, Haysiyet Divanı, Denetçi ve Kurultay Delegeliklerine seçilen isimlerin bazıları ise şu şekilde sıralanmıştır:

İl Başkanlığı'na: Dr. Kemal Satır, İdare Kurulu üyeliklerine: Nevzat Güven, Kemal Çelik, Necati Sepici, Nihat Oral, Nevzat Arman, Arif Özbilen, Rıfat Korkmaz, Selahattin Ağan, Necati Ersoy, Bedri Görgün.⁴⁷⁸

⁴⁷⁷ "Kutlama Töreni", *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 1.

⁴⁷⁸ "CHP Seyhan kongresi heyecanlı, samimî oldu", *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 1-2,5.

Celâl Sahir Muter'in yazdığı Adana İli ve Adana'da yaşayan insanların büyük zorluk ve sıkıntılara rağmen verdiği kurtuluş mücadelesinin sonunda elde ettiği kurtuluş zaferinin önemini anlatan "5 Ocak" başlıklı şiir ise gazetede şu şekilde aktarılmıştır:

"Ey, geniş sinesi altın dolu zümrüt Adana!

Biz, bu tarihte kavuştuk idi hasretle sana!

Dalgalanmıştı ufuklarda o gün çırpınarak,

Alnı ay örgülü, gök örneği kutsal bayrak! ...⁴⁷⁹

"Atlantik Paktı üyeliği için teklifimiz" başlığı altındaki yazıda ise şu ifadeler kullanılmıştır:

"Londra'da salâhiyetli kaynaklardan belirtildiğine göre, Türkiye hükümeti, Pakistan ve İran'ın teşkili derpiş edilmiş olan Orta-Doğu müdafaa sistemine katılmalarını tavsiye etmiştir. Bu tavsiyelerle Orta-Doğu işlerini tedvire memur Amerikan Dışişleri Bakan Yardımcısı Hanry Byout ile İngiltere Hariciyesi yüksek memurları arasında devam etmekte olan İngiliz-Amerikan işbirliği ile ilgili müzakereler de bahis mevzuu edilmiştir.

Türkiye Dışişleri vekili Profesör Fuat Köprülü, Ortadoğu için teklif edilmiş olan teşkilata, Pakistan ve İran'ın da, tıpkı bunu isteyecek diğer Arap devletleri gibi, katılmaları icap ettiğini bildirmiştir. İki ayda beri Türkiye Hariciye vekili, Ortadoğu müdafaa sistemine katılmalarının bir zaruret teşkil ettiğine, Arap memleketlerini ikna etmeye çalışmaktadır. Londra'da salâhiyetli kaynaklar, bu hususta gelen haberlerin fes'ut bir neticeye varılabileceğini ilan etmektedirler. Londra'da belirtildiği gibi, Türkiye ile İran arasında şimdi bir dostluk cemiyeti teessüs etmiş ve Profesör Köprülü bu cemiyetin reisidir.

Köprülü, aynı zamanda Pakistan'ın Orta-Doğu müdafaa sistemine katılmasına taraftar olduğunu, çünkü böylelikle Orta-Doğu'nun yan kapılarının da korunmuş olacağını ve Orta-Doğu'nun müdafaasında ki son gelişmede, Türk ordusunun da bu müdafaada mühim yer alacağını belirtmiştir."⁴⁸⁰

⁴⁷⁹ "5 Ocak", *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 5.

⁴⁸⁰ "Atlantik Paktı üyeliği için teklifimiz", *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 5.

Gazete sayılarının ilk sayfalarında sol üst köşede başlıksız olarak yer alan ilan, kutlama ve mesaj içerikli yazılara da yer verilmiştir. Bunların bazıları şu ifadelerle yer verilmiştir: “*Yakın Doğu Makine A.Ş. Sayın Adanalı müşterilerinin yeni yılını kutlar, hayırlı işler temenni eder.*”,⁴⁸¹ “*Çukurova'nın işgalden kurtuluşunun yıldönümü pazartesi günü kutlanacaktır. Adana, Tarsus, Mersin ve Ceyhanlılar, bu şerefli günlerini lâyık olduğu heyecanla tesit için hararetle bir şekilde hazırlanmaktadır. Kutlama komiteleri de merasim programını hazırlamışlardır.*”⁴⁸²

5 Ocak 1953 tarihli 3554'üncü sayıda, Adana'nın kurtuluş yıldönümüne denk gelen bir günde Mustafa Kemal Paşa'nın bir Adana ziyareti sırasında söylediği söz de bu köşede yer bulmuştur: “*Bende bu vekayiın ilk hissi teşebbüsü, bu memlekette, bu güzel Adana'da doğmuştur.*”⁴⁸³

Ayrıca gazetenin nerede basıldığı hakkında bilgi sahibi olmak için gazete sayfalarında “*Her türlü cilt ve tap işlerinizi temiz ucuz olarak Bugün Basımevinde yaptırabilirsiniz.*”⁴⁸⁴ cümleleriyle yer verilmiş olan reklam ilanından yola çıkarak Bugün gazetesinin Bugün Basımevi'nde basılmış olduğunu belirtmek mümkündür.

Gazetenin “*Dünya Basınından ve Ajanslarından*” başlıklı haberler kısmında yer alan “*Hürriyet*”, “*Yeni Sabah*”, “*Ulus*”, “*Zafer*”, “*Dünya*”, “*The New York Times*”, “*The News*”, “*Yeni İstanbul*”, “*Vatan*”, “*Cumhuriyet*”⁴⁸⁵ isimli gazetelerde yayımlanan makale ve haberlerin bazıları okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

“*The New York Times*” gazetesinde, “*New York'ta intişar*”⁴⁸⁶ etmekte olan *The New York Times Gazetesi*, *Türkiye'nin petrol siyasetine temasla yabancı sermaye ile iştirak meselesi üzerinde durmakta ve şöyle demektedir:*

“*Türkiye Hükûmeti anlamış ve daha ileri giderek, bunu anlamış olduğunu kabul etmektedir ki, milletin petrol kaynaklarını işletmek için sarf edilen emekler müsait neticeler sağlamıştır. Pek zarif bir şekilde çalıştırılmakta olan sahalarda faaliyet*

⁴⁸¹ *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 1.

⁴⁸² *Bugün gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 3552, s. 1.

⁴⁸³ *Bugün gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 3554, s. 1.

⁴⁸⁴ *Bugün gazetesi*, 31 Aralık 1953, Sayı: 3854, s. 1.

⁴⁸⁵ *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 3; *Bugün gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 3552, s. 3; *Bugün gazetesi*, 31 Aralık 1953, Sayı: 3854, s. 3.

⁴⁸⁶ İntişar; neşrolunma, yayılma, dağılma. Bakınız: Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 444.

yüksek maliyet ve düşük verim yüzünden, halen tatil edilmiş bulunmaktadır. Memleketin malik olduğu petrol kaynaklarının verimli bir şekilde işletilmesi için yabancı sermaye ve bilgili mütehassısların celbedilmesi hususunda bir karara varmak durumundadır.”⁴⁸⁷ “Dünya” gazetesinde yer alan ve Falih Rıfkı Atay tarafından kaleme alınan başmakalede 1952 yılının iç ve dış politika bakımlarından muhasebesini yaptığı iç durum hakkındaki bilgilere yer verilmiştir.⁴⁸⁸

1961 yılında da yayımlanmaya devam eden Bugün gazetesinin sahibi yine Nihat Oral, başyazar Cavit Oral, yazı işlerini fiilen idare eden ise Kemal Göksel’dir. İdare yeri Çakmak Caddesi olarak belirtilmiştir. Fiyatı 25 kuruştan halka sunulan bu gazete 4 sayfa çıkarılmıştır.⁴⁸⁹

1961 yılında çıkarılan sayılarında da 1953 yılında olduğu gibi gazete isminin hemen altında “Siyasi, İktisadi, İctimai, Müstakil Günlük Gazete” ibaresi yer almıştır.⁴⁹⁰ Bugün gazetesinde yıllar içerisinde yapılan değişikliklere bakıldığında ise fiyatının 10 kuruştan 25 kuruşa yükseldiği görülmüştür. Bunun yanı sıra 1961 yılı abonelik ücretleri yıllık 75 lira, 6 aylık 40 lira, 3 aylık 25 lira olarak belirtilmiştir. Ayrıca abonelik bilgilerinin altında belirtilen notta “saat 18.00’den sonra hiçbir suretle ilan alınmaz” ifadelerine yer verilmiştir.⁴⁹¹ 1953 yılından 1961 yılına kadarki yayım sürecini inceleyebildiğimiz gazetenin yayım hayatının sona erdiği tarih ise tespit edilememiştir.

2.2.20. Keloğlan

Keloğlan gazetesi, 1944 yılında yayım hayatına başlamıştır. 20 Mayıs 1952 tarihli 545’inci sayısından, 24 Temmuz 1952 tarihli 561’inci sayısına kadar inceleme imkanı bulabildiğimiz bu gazete, Türk Sözü Matbaası’nda 4 sayfa basılmıştır. Sahibi ve yazı işlerini yöneten Nevzat Güven’dir. Siyasi ve mizahi nitelikli yayımlar yapan Keloğlan gazetesi, haftada iki gün çıkarılmıştır. Gazetenin fiyatı 10 kuruş,⁴⁹² abonelik ücreti ise yıllık 12 lira, altı aylık 6 lira olarak belirtilmiştir.⁴⁹³

⁴⁸⁷ “Dünya Basımından ve Ajanslarından”, *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 3.

⁴⁸⁸ “Dünya Basımından ve Ajanslarından”, *Bugün gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 3551, s. 3.

⁴⁸⁹ *Bugün gazetesi*, 3 Mayıs 1961, Sayı: 60001, s. 1-4.

⁴⁹⁰ *Bugün gazetesi*, 3 Mayıs 1961, Sayı: 60001, s. 1.

⁴⁹¹ *Bugün gazetesi*, 3 Mayıs 1961, Sayı: 60001, s. 1,3.

⁴⁹² *Keloğlan gazetesi*, 20 Mayıs 1952, Sayı: 545, Yıl: 8, s. 1-4; *Keloğlan gazetesi*, 24 Temmuz 1952, Sayı: 561, Yıl: 8, s. 1-4.

⁴⁹³ *Keloğlan gazetesi*, 24 Mayıs 1952, Sayı: 546, Yıl: 8, s. 2.

20 Mayıs 1952 tarihli 545'inci sayıda gazete isminin hemen altında, “*Anadolu Topraklarında Çıkan Gazetelerin En Çok Okunanı*” ile “*Salı, Cumartesi Günleri Çıkar Siyasi, Mizahi Halk Gazetesi*” ibarelerine yer verilmiştir.⁴⁹⁴ Yine aynı sayıda yer alan manşette “*Keloğlan iki yıl sonra yeniden ortaya çıkıyor*” ifadesinden gazetenin önceki yıllarda yayımlanan sayılarının olduğu ve iki yıl aradan sonra 545'inci sayıdan başlayarak yeni bir yayım hayatına başladığı anlaşılmaktadır. “*Genel Durum*” başlığı altında okuyuculara sunulan yazıda ise gazetenin genel durumu ve yeniden yayım hayatına dönmesi ile ilgili şu ifadeler yer verilmiştir:

*“İki yıla yakın bir zaman yayımını durdurmak zorunda kaldım. Bugün huzurunuzda biraz daha temiz bir çehre, biraz daha düzgün bir kılıkla çıkıyorum. Size kavuşmaktan duyduğum sevinç büyüktür. Sizin de beni tekrar görmekten canınızın sıkılmayacağını sanıyorum. Fikirlerimden, siyasetimden hiçbir şey değişmedi. Yine her şeyi dobra dobra söylemeye, iyiye iyi, kötüye kötü demeye devam edeceğim. Hükümetten resmi ilan bahşişi beklemeye ihtiyacım olmayacak. Bildiğimi dilediğim gibi söylemekten de asla çekinmeyeceğim. Dayanacağım, güveneceğim kuvvet okurlarımın sevgisi, rağbeti; çekineceğim, sayacağım kuvvet de ancak kanun olacaktır. Kısacası temiz milletime, büyük memleketime layık olmaya çalışacağım”.*⁴⁹⁵ Gazetenin ilerleyen sayılarında yine “*Genel Durum*” başlığı altında köşe yazılarına yer verilerek, hükümet ve muhalefetin faaliyetlerini belirten siyasi içerikli makaleler paylaşılmıştır.⁴⁹⁶

Keloğlan gazetesinin çıkarılacağını önceden okuyucularına duyuran diğer gazetelere de “*Teşekkür Ederim*” başlığı altında şu ifadelerle teşekkür edilmiştir:

*“Çıkacağımı daha önceden okurlarıma haber vermek lütfunda bulunan Bugün, Demokrat, Yeni Adana ve Vatandaş arkadaşlarıma teşekkür eder, minnetlerimi sunarım.”*⁴⁹⁷

⁴⁹⁴ *Keloğlan gazetesi*, 20 Mayıs 1952, Sayı: 545, Yıl: 8, s. 1.

⁴⁹⁵ “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 20 Mayıs 1952, Sayı: 545, Yıl: 8, s. 1.

⁴⁹⁶ “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 24 Mayıs 1952, Sayı: 546, Yıl: 8, s. 1; “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 28 Mayıs 1952, Sayı: 547, Yıl: 8, s. 1; “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 31 Mayıs 1952, Sayı: 548, Yıl: 8, s. 1; “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 4 Haziran 1952, Sayı: 549, Yıl: 8, s. 1; “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 7 Haziran 1952, Sayı: 550, Yıl: 8, s. 1; “*Genel Durum*”, *Keloğlan gazetesi*, 24 Temmuz 1952, Sayı: 561, Yıl: 8, s. 1.

⁴⁹⁷ “*Teşekkür Ederim*”, *Keloğlan gazetesi*, 20 Mayıs 1952, Sayı: 545, Yıl: 8, s. 1.

Keloğlan gazetesinin 24 Mayıs 1952 tarihli 546'ncı sayısında “*Gazetemizin çıkacağı günler*” başlığı ile Salı ve Cumartesi günleri çıkacağı ilan edilmiştir. Daha sonraki sayılarında ise Çarşamba ve Cumartesi günleri yayımlanacağı okuyuculara duyurulmuştur.⁴⁹⁸ 547'inci sayıdan itibaren Çarşamba ve Cumartesi günleri çıkmış olan gazetede bu değişikliğin sebebi ise belirtilmemiştir.⁴⁹⁹

Keloğlan gazetesinde, siyasi olaylara mizahi bir dille yaklaşılmış ve genellikle dönemin iktidar partisi “*Demokrat Parti*’yi” eleştiren yazılara yer verilmiştir. Gazete sayfalarının ilk sayfalarında güncel konularla ilgili keloğlan karikatürleri yer almıştır. Gazete sayfalarında ayrıca hükûmetin faaliyetleri, toplumdaki güncel haberler, yurtiçinden ve yurtdışından o döneme ışık tutan birçok haber de okuyucularla paylaşılmıştır.⁵⁰⁰ Bu yazılar ise gazete sayfalarına şu şekilde yansımıştır:

20 Mayıs 1952 tarihli 545'inci sayıda karşılıklı konuşma şeklinde yer verilen mizahi yazıda;

“*Halk: Yaşa, hoş geldin Keloğlan! Gözümüz yolda kalmıştı.*”

“*D.P.li Karatepeli: Başımın belası yine ortaya çıktı. Çekeceğim var bundan sonra.*”⁵⁰¹

7 Haziran 1952 tarihli 550'nci sayıda, “*Amerika'da ne kadar gazete çıkıyor*” başlığı altında yapılan Türkiye'deki gazete basımı hakkındaki eleştirel bir kıyaslamaya da şu ifadelerle yer verilmiştir:

“*Son haberlere göre Amerika'da 319 sabah ve 1454 akşam gazetesi çıkıyormuş ve bunlar günde 54 milyon gazete basıyorlarmış. Gündelik olmayan 543 gazetede 64 milyon basıyormuş. Demek ki bizim gazetelerimizin hepsi Amerikan gazetelerinin bir günde bastığı gazeteyi ancak 200 yılda basabilir.*”⁵⁰²

⁴⁹⁸ “Gazetemizin çıkacağı günler”, *Keloğlan gazetesi*, 24 Mayıs 1952, Sayı: 546, Yıl: 8, s. 4.

⁴⁹⁹ *Keloğlan gazetesi*, 24 Mayıs 1952, Sayı: 547, Yıl: 8, s. 1.

⁵⁰⁰ *Keloğlan gazetesi*, 20 Mayıs 1952, Sayı: 545, Yıl: 8, s. 1-4; *Keloğlan gazetesi*, 24 Mayıs 1952, Sayı: 546, Yıl: 8, s. 1-4; *Keloğlan gazetesi*, 28 Mayıs 1952, Sayı: 547, Yıl: 8, s. 1-4; *Keloğlan gazetesi*, 4 Haziran 1952, Sayı: 549, Yıl: 8, s. 1-4; *Keloğlan gazetesi*, 3 Temmuz 1952, Sayı: 556, Yıl: 8, s. 1-4.

⁵⁰¹ *Keloğlan gazetesi*, 20 Mayıs 1952, Sayı: 545, Yıl: 8, s. 1.

⁵⁰² “Amerika'da ne kadar gazete çıkıyor”, *Keloğlan gazetesi*, 7 Haziran 1952, Sayı: 550, Yıl: 8, s. 4.

Gazetenin 7 Temmuz 1952 tarihli 557'nci sayısında “Kore kahramanlarımıza gönderilecek hediyeler parasız gidecek”,⁵⁰³ 10 Temmuz 1952 tarihli 558'inci sayıda “Kore'deki son şehit ve yaralılarımız”⁵⁰⁴ ve 17 Temmuz 1952 tarihli 559'uncu sayıda da “Kore'ye gidecek ve gelecek birliğimiz”⁵⁰⁵ başlıkları altında yazılan haber ve yazılar Kore Savaşı (1950-1953) ve bu savaşa katılmış olan Türk askerleri hakkında halka bilgi vermek amacıyla gazete sayfalarında yer almıştır.

Yayım hayatına başladığı tarihten itibaren muhalif bir tutum içinde olduğu anlaşılan ve inceleme imkanı bulduğumuz sayılarında bu tutumunu sonuna kadar koruyan Keloğlan gazetesinin, yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

2.2.21. Tel

Tel gazetesi, 5 Ocak 1945'de yayım hayatına başlamıştır. Seyhan Basımevi'nde basılan gazetenin sahibi F. Saraçoğlu, yayın müdürü Talip Taşçı, başyazarı ise N. Aksoy'dur. Gazete isminin hemen altında “Gündelik Siyasi Gazete” ibaresine yer verilmiştir. Gazetenin idare yeri Kızılay Caddesi, Adana adresinde yer almıştır. Fiyatı 5 kuruştan halka sunulan gazetenin yıllık abonelik ücreti ise 15 lira olarak belirtilmiştir.⁵⁰⁶

Gazetenin ilk sayısında yayımlanış amacına “Çıkarken” başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Hüsnüniyet”, “Hüsnükabul” ü sağduyuyu emri telakki eder. Kütlenin ruh ve idrak akışlarını duymak ve duyurmakla vazifelenen bir mekanizmanın muharriki olarak hemşerilerimizi selamlıyoruz.

Bizi doyuran idrak inanlarımızın daima hak-duygu ile beslenmesi ve fikrin ulviyetini bu duygunun ruhlandırıp mânalandırmak vaadidir.

Büyük yangının milli ideolojileri cezri bir tasfiye kalburunda elediği bu ağır atmosferde bile bütün kıymetlerin ve bütün müesseselerin Kemalist ölçüye göre öteden beri yeniden imtihana çekildiği bu memlekette “Basının” vebali şüphe yok ki

⁵⁰³ “Kore kahramanlarımıza gönderilecek hediyeler parasız gidecek”, *Keloğlan gazetesi*, 7 Temmuz 1952, Sayı: 557, Yıl: 8, s. 2.

⁵⁰⁴ “Kore'deki son şehit ve yaralılarımız”, *Keloğlan gazetesi*, 10 Temmuz 1952, Sayı: 558, Yıl: 8, s. 2.

⁵⁰⁵ “Kore'ye gidecek ve gelecek birliğimiz”, *Keloğlan gazetesi*, 17 Temmuz 1952, Sayı: 559, Yıl: 8, s.

2.

⁵⁰⁶ *Tel gazetesi*, 5 Ocak 1945, Sayı: 1, Yıl: 1, s.1,4.

çok ağırdır. Rejim ahlakının feragati içinde inkılâp hamlesinin kazançlarını kütleyle sindirmekteki yapıcılığı ise milli sevapların en halisi ve en büyüğü olsa gerek!

Hürriyet rejimlerinde kütle insiyak temayülleri halinde yaşayan bulanık seyri duyulmuş, görülmüş, berraklaşmış, aydın çizgiler halinde bu aynada görür, kısası basın kolektif vicdanın mâkesidir.

Matbuat hürriyeti, korkak ve inansız rejimlerin taşıyamayacağı keskin bir kılıçtır. Rejimler milli emperatiflerin tepkileri olarak doğmuş ve maşeri iradenin meşru mümessilliğine hak kazanmışlarsa, hikmeti hükümet ve “Sırrı devlet” yalanlarını millet günahı ve vicdan zaafı telâkki ederler.

İnönü’den Dumlupınar’a yürüyen koca bir tarih boyunca yanan o mübarek yangının yarattığı bu millet ve bu rejim hürriyet dili ile konuşur ve anlaşır, o dilin adı ise “Basın” dır.

Basın ancak bu havada varlığının şartlarını bulacak, icra organı ile kütle arasında murakabe ve hesap verme tekniği içinde hakikatin hizmetçisi olacaktır.

Millet, devlet ve hükümet ayrılığının Kemalist karakteristik içinde tek bir ruh olduğu bu memlekette rejim, gençliğine rağmen inan bütünlüğünün büyüklüğü nispetinde fikir hürriyetine yer vermekle ne büyük bir idrak olgunluğu göstermiştir.

Zaten hamle ruhunun yekpare bir vatan çapında yandığı bu memlekette herkes inkılâp parolasına ayak uyduracaktır. Bu yürüyüş genç Türkiye’nin yaşı boyunca kendi ölçüsünde ve kıymetlerinin murakabesinde kâmil bir intizam şuuru içinde akıp gelmiştir. Burada bu tempoya uyan her hareket meşru veya meşru olan her hareket Kemalist’tir. Alnının daima şafaklarla barışık olmasına bakarak söyleyebiliriz ki bu rejim şüphe rejimi değil inan rejimidir. Hak için mücadele ve Hakka inan, parolamız bu olacak!”⁵⁰⁷

Gazetenin birinci sayfalarında hükümet ile ilgili yurt ve dünya haberlerine, ikinci ve üçüncü sayfalarda toplumsal ve sosyal içerikli haberlere, dördüncü sayfalarda ise reklam ve ilanlara ağırlıklı olarak yer verilmiştir.⁵⁰⁸

⁵⁰⁷ *Tel gazetesi*, 5 Ocak 1945, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

⁵⁰⁸ *Tel gazetesi*, 5 Ocak 1945, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; 7 Ocak 1945, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

5 Ocak 1945 tarihli ilk sayının birinci sayfasında ve sağ üst köşede, Gazi Mustafa Kemal'in bir Adana ziyareti sırasında söylediği şu söz paylaşılmıştır: “*Bende bu vekayii ilk hissi teşebbüsü bu memlekette, bu güzel Adana’da doğmuştur.*” Bu sayının birinci sayfasında ayrıca “*Bayramın Kutlu Olsun!*” manşeti, alt kısımlarında “*Edebi Şef Atatürk 1922’de Adana’yı teşriflerinde*” ve “*Milli Şefimiz 1926’da Adana’yı teşriflerinde*” ifadeleri bulunan fotoğraflarla, 5 Ocak Adana’nın Kurtuluş yıldönümü hatırlatılmıştır.⁵⁰⁹ “*5 Kânunusani*” başlığı ile de günün anlam ve önemini belirten bir köşe yazısına yer verilmiştir.⁵¹⁰

Gazetenin 7 Ocak 1945 tarihli 2’nci sayısında “*İngiltere Ve Amerika Türkiye’nin Son Kararını Takdirle Karşılıyor*” manşeti ile yer alan haberde “*Son Kararımız*” başlığı altında yazılan İkinci Dünya Savaşı ile ilgili yazıya şu şekilde yer verilmiştir:

“*Harbin başından beri millet ve memleketimizi dünyayı imrendiren bir dirayet ve kiyasetle idare eden Büyük Millet Meclisimiz 3 Ocak 1945’de tarihi kararlardan birisini daha almıştır. Japonya ile siyasi ve iktisadi münasebetlerimiz, Cumartesi gece yarısından itibaren kesilmiş bulunuyor*”. Yazının devamında ise Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)’nin aldığı bu karar tebrik edilmiş ve alınan bu kararın diğer ülkelerde nasıl bir yankı uyandırdığı açıklanmıştır.⁵¹¹

9 Ocak 1945 tarihli 3’üncü sayıda, “*Ali F. Cebesoy Dün Kısa Bir Hitabe İle İskenderun Limanını Açtı*” manşeti ile yer verilen haberde ise; Modern İskenderun Limanının açılışını gerçekleştirmek üzere bir heyetin 9 Ocak günü saat 10.00 ve 11.00’de hareket eden özel trenlerle İskenderun’a gittiği belirtilmiştir. Burada Bayındırlık Bakanı Sırrı Day tarafından yapılan konuşmada 354 kilometrelik güney asfalt yollarının bir bölümü ile Mersin’e bağlanan İskenderun Limanı’nın ticari alandaki rolünü ve bunun dost devletlerle her gün daha uygun iktisadi imkanları hazırlayacağını, İskenderun’un böylece geniş bir refah ve imar faaliyetine kavuşacağını belirtmiştir. Aynı zamanda bu durumun Türk-İngiliz işbirliğinin delili olduğunu da vurgulayarak İngiliz Büyük elçisine ve teknisyenlerine teşekkür

⁵⁰⁹ *Tel gazetesi*, 5 Ocak 1945, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁵¹⁰ “*5 Kânunusani*”, *Tel gazetesi*, 5 Ocak 1945, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁵¹¹ “*Son Kararımız*”, *Tel gazetesi*, 7 Ocak 1945, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

etmiştir. Ayrıca liman inşaatının başlaması yönündeki çabalarından dolayı kendisine de teşekkür edilen Ali Fuat Cebesoy tarafından liman açılışı gerçekleştirilmiştir.⁵¹²

Gazete sayılarında, “*Şehir Ve Memleket Haberleri*” ismi ile yer alan ikinci sayfadaki sütunlarda “*Dalyanlarımız islah edilecek*”, “*Halkevinde*”, “*Nikâh*”, “*Hırsızlık*” gibi haber başlıklarıyla toplumdaki güncel olaylar okuyucularla paylamıştır.⁵¹³ Bunlar arasında dikkat çeken bazı haber ve makalelere ise gazete de şu şekilde yer verilmiştir: “*Nüfus Sayımı*” başlığı ile 1945 yılında genel bir nüfus sayımı yapılacağı kararının hükümet tarafından alındığı ve çalışmalara başlandığı duyurulmuştur.⁵¹⁴

“*Abdülhak Hamit Günü*” başlığı ile büyük şair ve edip Abdülhak Hamit Tarhan’ın ölüm yıl dönümünün yaklaşması dolayısıyla Adana Halkevi’nde bir anma töreninin yapılacağı ve bu konuda çalışmalara başlandığı duyurulmuştur.⁵¹⁵ Ayrıca “*Adanalı Şairler Gecesi*” başlığıyla yine Halkevi’nde Adanalı şairler gecesi yapılacağı ve bu gecede vefat etmiş ve hala yaşıyor olan şairlerin anılacağı da okuyuculara bildirilmiştir.⁵¹⁶ “*Dikkat! Uçaklar Atış Yapacak*” başlığı ile ise 19 Şubat 1945’de sabah saatlerinden başlayarak hava alanında üç gün süreyle havadan yere uçaklarla atış yapılacağı ve halkın tehlikeli olan bu alanlardan uzak durmaları gerektiği vurgulanarak halkı uyarmak ve bu konuda bilgilendirmek amacıyla bir yazı yazılmıştır.⁵¹⁷

Tel gazetesinin 18 Şubat 1945 tarihli 38’inci sayısında “*Tokyo Alevler İçinde Yanıyor*” manşeti ile verilen birinci sayfa haberinde Japonya başkentine bir gün içerisinde 1.200 ton bomba atıldığı duyurulmuştur. “*Uçan kaleler daimi faaliyet halinde bulunuyor*” başlığı ile Amerikalılar tarafından Pasifikte bir çıkarma yapıldığı söylenmiştir. Haberin ayrıntılarında ise; “*Pasifikte, amiral Nimist’in genel karargahında bulunan bir sözcünün bildirdiğine göre... dün bütün gün uçuş yapan uçaklar yalnız Tokyo’ya 1200 ton bomba atmışlardır. bombardıman devam etmektedir. Son gelen haberlere göre, Amerikalılar Heiwajima’nın doğusuna ve*

---

⁵¹² “Ali F. Cebesoy Dün Kısa Bir Hitabe İle İskenderun Limanını Açtı”, *Tel gazetesi*, 9 Ocak 1945, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

⁵¹³ *Tel gazetesi*, 5 Ocak 1945, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁵¹⁴ “Nüfus Sayımı”, *Tel gazetesi*, 7 Ocak 1945, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

⁵¹⁵ “Abdülhak Hamit Günü”, *Tel gazetesi*, 12 Ocak 1945, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 2.

⁵¹⁶ “Adanalı Şairler Gecesi”, *Tel gazetesi*, 12 Ocak 1945, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 2.

⁵¹⁷ “Dikkat! Uçaklar Atış Yapacak”, *Tel gazetesi*, 18 Şubat 1945, Sayı: 38, Yıl: 1, s. 2.

güney doğusuna asker çıkarmışlardır.” denilerek bu konuda bilgiler verilmiştir.⁵¹⁸ Yine 38’inci sayıda, gazetenin sahibi F. Saraçoğlu tarafından kaleme alınan ve “*Özür Dileriz*” başlığı ile yer verilen yazıda gazetenin yayımına geçici bir süreyle ara verildiği anlaşılmaktadır. Yapılan bu önemli duyuru ise okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

*“Sayın okuyucular! Gazetemiz, istemeyerek size muvakkat (geçici) bir zaman sonra buluşmak kaydıyla vedada bulunuyor. Şimdiye kadar muayyen (belirli) ücret mukabili (karşılık) Seyhan Basımevinde gazetemizi basturmakta idik. Görülen lüzuma binaen yeni makine satın aldık. Ancak modern bir makine ve tesislerinin bugünkü nakliyat durumu muvacehesinde (yüzleşme, yüz yüze gelme) İstanbul’dan Adana’ya gelmesi pek kolay olmadığına göre kısa bir müddet için neşriyatımızı durdurmak zorundayız. Gazeteniz, hepinizden bu hususta af diler ve en yakın gelecekte daha zengin münderecat (içindekiler, içerik) ve kalite ile buluşmak kaydıyla şimdilik neşriyatını durdurmak zorunda olduğunu bildirir. Aynı zamanda sayın aboneler ile aboneli ilan sahiplerinin bütün haklarının muntazam(düzenli) kayıtları önünde mahfuz(saklanmış, saklı, korunan) bulunduğunu da ayrıca belirtmeyi vazife bilir.”*⁵¹⁹

27 Ekim 1945 tarihli 187’nci sayıda, daha önceki sayılarda 5 kuruş olan gazete fiyatı 10 kuruşa yükselmiştir. Ayrıca önceki sayılarda gazetenin basıldığı yer Seyhan Basımevi iken bu sayıda basıldığı yer “*Tel Matbaası*” olarak belirtilmiştir.⁵²⁰ 187’inci sayının içeriğindeki haberler ise şu şekilde yer almıştır:

“Arap Kongresi Dün Yafta’da Toplandı” manşeti ile *“Amerika Siyonist taraftarı siyaset gütmekte ısrar ederse Suudi Arabistan’da Amerikalılara verilen petrol imtiyazları feshedilecek”*. New York Times gazetesine göre verilen bu haberde ayrıca şu ifadeler yer almıştır:

“Filistin meselesi İngiltere ile Amerika arasında bir anlaşmazlık mevzuu olmakta devam ediyor. Başkan Truman’ın Filistin’e 100 bin Yahudi kabul edilmesi hakkında Attlee’ye (Clement Attlee) gönderdiği mektup Araplar tarafından iyi

⁵¹⁸ “Tokyo Alevler İçinde Yanıyor”, *Tel gazetesi*, 18 Şubat 1945, Sayı: 38, Yıl: 1, s. 1.

⁵¹⁹ “Özür Dileriz”, *Tel gazetesi*, 18 Şubat 1945, Sayı: 38, Yıl: 1, s. 1.

⁵²⁰ *Tel gazetesi*, 27 Ekim 1945, Sayı: 187, Yıl: 1, s. 1, 4.

karşılanmamıştır. ...".⁵²¹ Bu haberin devamında da Clement Attlee tarafından Filistin hakkında bir söylev verileceği de duyurulmuştur.

Gazetede "*Şehir ve Memleket Haberleri*" başlığı ile yer verilen haber köşesinin, 27 Ekim 1945 tarihli 187'nci sayısında "*İç Haberler*" ve "*Dış Haberler*" başlıkları ile değiştirildiği görülmüştür. Bu yazı köşelerinin "*İç Haberler*" bölümünde ve "*Cumhuriyet Bayramında*" başlığı ile yer alan yazıda "*Halk Kürsüsünde Herkes Konuşabilecek*" ifadeleri kullanılmıştır. Yazının devamında ise Cumhuriyet'in 22'nci yıl dönümü olan bayram günlerinde CHP Halk kürsüsünde söz söylemek, konferans vermek ve şiir okumak isteyenlerin bayram gününe kadar Parti İl İdare Kuruluna, bayram günlerinde de kürsü komitesine isimlerini yazdırmaları gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca söyleyecekleri sözün veya okuyacakları şiirin yazılı olarak birer suretini kendileriyle birlikte getirmeleri de istenmiştir.⁵²²

"*Dış Haberler*" bölümünde yayımlanan haberlerde ise "*Çekoslovakya ve Polonya'dan Çıkarılan Almanların Durumu*" başlığında yer verilen haberde; "*Çekoslovakya ve Polonya'ya terk edilmiş araziden çıkarılan Alman mültecileri Avrupa haritasında sefalet, açlık ve hastalık hatları çizmektedirler.*" denilmiştir. İngiliz Parlamento üyelerinin kış sonuna kadar hudut dışına çıkarma işine son verilmesi konusunda İngiliz hükûmetine ve Doğu Avrupa hükûmetlerine başvurularda bulunulduğu vurgulanmıştır.⁵²³

"*Time And Tide Adlı İngiliz Dergisinin Önemli Bir Makalesi*" başlığı altında da şu yazıya yer verilmiştir:

"*Beşler konseyi Bevin tarafından değil Molotov tarafından baltalanmış Londra'da çıkan ve hiçbir fırkaya mensup olmayan Time And Tide mecmuası yazıyor: Avrupa'nın iç suları (ki bizim Boğazlar da bu tabirin içindedir) meselesi hakkında Molotov ile Bevin ve Bynes arasındaki anlaşmazlık derin bir anlam taşımaktadır. Çünkü bu anlaşmazlık Balkan memleketlerinin Rus bölgesi haline sokulması meselesinin bir parçasını oluşturur... Sovyetler Hariciye komiserinin kendi beyanatından daha açık sözlere gerek kalmamıştır. Konferansı Mr. Bevin'in baltalamış olduğunu okuyucularına inandırmaya çalışan Daily Worker Gazetesi*

⁵²¹ "Arap Kongresi Dün Yafta'da Toplandı", *Tel gazetesi*, 27 Ekim 1945, Sayı: 187, Yıl: 1, s. 1.

⁵²² "Cumhuriyet Bayramında", *Tel gazetesi*, 27 Ekim 1945, Sayı: 187, Yıl: 1, s. 2.

⁵²³ "Çekoslovakya ve Polonya'dan Çıkarılan Almanların Durumu", *Tel gazetesi*, 27 Ekim 1945, Sayı: 187, Yıl: 1, s. 3.

dışında olmak üzere herkes konferansı kimin baltaladığını açıkça görmüştür. Sovyet politikası hakkında artık hayallere kapılmak asla mazeret olarak görülemez.”⁵²⁴

Tel gazetesi yine 187’nci sayısında, “*Sayın Okurlarımıza*” başlıklı yazı ile okucular için yapmış olduğu duyuruda, Gazetenin 28 Ekim 1945 Pazar günü çıkarılmayacağını fakat 29 Ekim 1945 Pazartesi günü Cumhuriyet Bayramı nedeniyle çıkarılacağı bildirilmiş ve okuyuculardan özür dilenmiştir.⁵²⁵ 1945 yılında çıkarılan birkaç sayısını incelediğimiz Tel gazetesinin, yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşılamamıştır.

2.3. DERGİLER

2.3.1. Gölge

Gölge dergisinin ilk nüshasına ulaşılamamış ve dergi 5 Ocak 1926 tarihli 2’nci sayıdan itibaren incelenebilmiştir. Bu nedenle derginin yayım hayatına başladığı tarih tespit edilememiştir. Tamamı Osmanlıca harflerle basılan bu derginin sahibi, müdürü ve başyazarı Mehmet Rasim’dir. Dergi isminin altında “*Haftalık Mecmua*” ve siyasi olmayan, siyaset dışı anlamına gelen “*Gayr-i Siyasi*” ibarelerine yer verilmiştir. Gölge dergisinin idare yeri adresi “*Adana’da: Hayat Matbaası Posta Kutusu 118*” olarak belirtilmiştir. Adana’da Hayat Matbaası’nda basılmıştır. Fiyatı 5 kuruştur. Abonelik ücretleri yıllık 250 kuruş, altı aylık 150 kuruştur. İlanların ise yönetim ile kararlaştırılacağı belirtilmiştir.⁵²⁶

Gölge dergisi 8 sayfa çıkarılmıştır.⁵²⁷ 5 Ocak 1926 tarihli 2’nci sayıda “*Mündericati*” başlığı altında ve dergi içeriğinde yer alan başlıklar şunlardır:

“*5 Kanun-i Sani (Ocak), Gazi Paşa Sayesinde, Gazi Paşaya Hitap, Kahraman Adanalılara, Mecmuanın Gölgesinde, Kurtuluş Mucizesi, Medyum Felsefesi, Yurda Vedaa “Roman”, Yeniler “Temâşâ”...*”. Bu yazılar Mehmet Rasim, R. Nesrin, Nusret Yekta, Şarl Wagner gibi isimler tarafından yazılmıştır.⁵²⁸ Derginin içeriğinde

⁵²⁴ “Time And Tide Adlı İngiliz Dergisinin Önemli Bir Makalesi”, *Tel gazetesi*, 27 Ekim 1945, Sayı: 187, Yıl: 1, s. 1,3.

⁵²⁵ “Sayın Okurlarımıza”, *Tel gazetesi*, 27 Ekim 1945, Sayı: 187, Yıl: 1, s. 1.

⁵²⁶ *Gölge dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 5 Ocak 1926, s. 1.

⁵²⁷ *Gölge dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 5 Ocak 1926, s. 1-8.

⁵²⁸ *Gölge dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 5 Ocak 1926, s. 1-7.

“*Milli Roman*”, “*Milli ve vatani piyes*”, “*Milli Komedi*” başlıklı sütunlarda yer almıştır.⁵²⁹

Haftalık aralıklarla yayımlanan derginin 5’inci sayısı 9 Şubat 1926 tarihlidir. Bu durum Gölge dergisinin düzenli olarak çıkarılmadığını kanıtlar niteliktedir.⁵³⁰ Ayrıca iki nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında da herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

2.3.2. Resimli Adana

Resimli Adana dergisi,⁵³¹ 21 Nisan 1926 tarihinde ve Abidin Paşa Caddesi’nde bulunan Yeni Adana Matbaası’nda yayım hayatına başlamıştır.⁵³² 1 Mayıs 1926 tarihli 2’nci sayısında yer alan bilgilere göre ise Resimli Adana dergisi, Adana’da Türk Sözü Matbaası’nda basılmış ve haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Derginin, sahibi ve başyazarı Muzaffer Timurtaş, sorumlu müdürü Lütfullah Osman’dır.⁵³³

Dergi isminin altında “*Gayr-i Siyasi Haftalık Mecmua*” ibaresi yer almıştır. İdare yeri adresi Adana Hayat Matbaası’dır. Abonelik ücretleri yurtiçinde yıllık 250 kuruş, yurtdışında yıllık 350 kuruştur. İlanların yönetim tarafından kararlaştırılacağı belirtilmiştir. Dergi içeriğinde ilanlarla ilgili olarak ayrıca şu duyuru yapılmıştır: “*Resimli Adana’ya ilan vermek isteyenler Hilal-ı Ahmer Caddesindeki Hayat Matbaasına müracaat etmelidirler.*”⁵³⁴

Yalnızca 1 Mayıs 1926 tarihli 2’nci sayısını inceleme imkânı bulduğumuz Resimli Adana dergisi, 4 sayfa çıkarılmıştır. 1 Mayıs 1926 tarihli 2’nci sayının içeriğinde birçok ilan, resim ve edebi makale yer almıştır. “*Resimli Adana*” başlığı altında okuyuculara derginin içeriği ile ilgili bir duyuru yapılmış ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“*Şehir, kasaba ve köylerimizin resimlerini neşir ederek karilerine (okuyucularına) tanıtmak arzusundadır. Şehir, kasaba ve köylerden gönderilecek resimlerle, ahval*

⁵²⁹ *Gölge dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 9 Şubat 1926, s. 1-8.

⁵³⁰ *Gölge dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 9 Şubat 1926, s. 1.

⁵³¹ Bazı araştırmacılar Resimli Adana dergisini “gazete” olarak nitelendirmişlerdir. Bakınız: Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 25; Erdem Çanak, *Cumhuriyet Dönemi’nde Tarihi, Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Seyhan (Adana) Şehri 1923-1956*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, 2013, s. 424.

⁵³² Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 25; Çanak, *Cumhuriyet Dönemi’nde Tarihi, Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Seyhan (Adana) Şehri 1923-1956*, s. 424.

⁵³³ *Resimli Adana dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Mayıs 1926, s. 1-2.

⁵³⁴ *Resimli Adana dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Mayıs 1926, s. 2-3.

içtimai ve adet hakkındaki yazılar nüshalarımıza derc (içine almak) olunacaktır. Resimli Adana, mektep talebesine bir sütun tahsis eylemek ve burada çalışkan efendi ve hanımların resimlerini derc etmek istiyor. Mektep idarelerin bu hususta muavenetini (yardımını) rica eder.”⁵³⁵

1 Ocak 1927’de geçici olarak kapanan Resimli Adana dergisi, 30 Kasım 1928’de yeniden yayımlanmaya başlamıştır. 29 Aralık 1928’den itibaren ise “Çiğdem” ismiyle çıkarılmıştır.⁵³⁶

2.3.3. Çukurova’da Memleket

Çukurova’da Memleket dergisi yayım hayatına “*Adana Mintakası Maarif Mecmuası*”⁵³⁷ ismiyle 15 Mart 1928’de başlamıştır.⁵³⁸ M. Sabri Koz, bu dergi ve derginin yayım hayatına başlangıcı hakkında önemli bilgiler vererek şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

“Adana Mintakası Maarif Mecmuası, ilk sayısı 15 Mart 1928’de yayımlanan ve her sayısı 16 sayfa olarak 40 sayı devam ettikten sonra 15 Mayıs 1931’de kapanan bölgesel fakat yurt çapında öncü dergilerden biridir. O yıllarda Adana dışında 6 vilayeti daha içine alan Adana Mintakası Maarif Eminliği’nin başında bulunan, Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi (1925), Edebi Yeniliğimiz (2 cilt, 1931,1932), Tuna’dan Batı’ya (1935) ve Yurttan Yazılar (1943) vs. eserleriyle tanıdığımız İsmail Habip SEVÜK (1892-1954) derginin tüm sayılarında "Sahib ve Müdür-i Mes’ul olarak görülür. ...

...Adana Mintakası Maarif Mecmuası’nın yayına başlama tarihinin Türkiye’de halk kültürü araştırmalarının devletın de desteğini alarak (Bu destek ilk dönemlerde maddi olmasa da varlığını hissettirmiştir) yurt çapında örgütlenmeye başladığı 1928 yılına rastlaması aslında bir "rastlantı" olarak yorumlanmamalıdır. Halk Bilgisi Derneği’nin, ilk bilimsel amaçlı halk kültürü örgütü olarak bu alanda çalışma yapanları yönlendirmesi, çalışma hevesinde olanlara kılavuzluk etmesi daha sonraki

⁵³⁵ Resimli Adana dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Mayıs 1926, s. 4.

⁵³⁶ Tevfik, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, s. 25; Çanak, *Cumhuriyet Dönemi’nde Tarihi, Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Seyhan (Adana) Şehri 1923-1956*, s. 424.

⁵³⁷ M. Sabri Koz, “Adana Mintakası Maarif Mecmuası (Çukurova’da Memleket-Memleket Çukurova’da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, *Adana Valiliği-Çukurova Üniversitesi II. Uluslararası Karacaoğlan-Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu 20-24 Kasım 1991*, Çukurova Üniversitesi Yayınları, Adana, 1993, s. 418.

⁵³⁸ Koz, “Adana Mintakası Maarif Mecmuası (Çukurova’da Memleket-Memleket Çukurova’da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, s. 417-418.

*yılların Halkevi etkinlikleri için de önemli bir tecrübe olmuştur. Bu yüzden dergide yer alan yurt güzellikleri, gelenekler, cönkler, âşıklar, fıkralar, halk hikâyeleri, halk ağzından kelimeler, türküler ve atasözleri konulu yazıların bilinçli bir yönlendirmenin ürünü olduğu ilk bakışta anlaşılmalıdır.*⁵³⁹

Derginin Sahibi ve Sorumlu Müdürü edebiyat tarihçisi, yazar, siyaset adamı ve bir dönem Adana'da Milli Eğitim Müdürlüğü görevlerinde bulunmuş olan İsmail Habib Sevük'tür. İlk olarak “*Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası*” ismiyle yayımlanan bu derginin, 15 Mart 1928 - 29 Kasım (Teşrinisani) 1928 tarihleri arasında çıkarılan ilk 13 sayısı Osmanlıca harfler ile yayımlanmıştır.⁵⁴⁰

Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası'nın 15 Mart 1928 tarihli ilk sayısının kapağında Osmanlıca harflerle, “*Maarif Mecmuası*”, “*On beş günde bir çıkar*” ibarelerine yer verilmiştir. Derginin fiyatı 10 kuruştur ve 16 sayfa çıkarılmıştır.⁵⁴¹ Derginin abonelik ücretleri yıllık 220 kuruş, altı aylık 130 kuruş olarak belirtilmiş, idare yeri ise Adana Muallimler Birliği Daire-i Mahsusa adresinde yer almıştır.⁵⁴²

Derginin 15 Mart 1928 tarihli 1'inci sayısında yer alan konulara ve yazar isimlerine ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

*“İsmail Habib-Mecmuayı Takdim, Sevük Tekin-Nigde'de Hatiroğlu Çeşmesi, İsmail Habib-Toroslar, Sevük Tekin-Mazide Adana, Halk Şiirleri, İsamil Habib-Gazinin İlk Adana Seyahatinden Hatıralar, Tahrir Heyeti-Mecmuanın Mevzuları”*⁵⁴³ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere bu sayıda yer alan birçok yazı tam ismi “İsmail Habib Sevük Tekin” olan gazete sahibine aittir.

Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası'nın 1'inci sayısında ve İsmail Habib tarafından kaleme alınan yazıda derginin çıkış amacı kısaca şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Bu mecmua kendi sahası dâhilinde işte bu vazifeyi (vatani vazifeyi) yapmak için çıkıyor. Artık hep biliyoruz ki ilmen amel günü kendimizdedir. Kendimizi bilmeden âlim aramak köksüz ağaçtan meyve beklemeye benzese gerek. Lazım ki uzaklardan

⁵³⁹ Koz, “Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova'da Memleket-Memleket Çukurova'da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, s. 417-418.

⁵⁴⁰ Koz, “Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova'da Memleket-Memleket Çukurova'da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, s. 417-418.

⁵⁴¹ *Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1928.

⁵⁴² *Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1928, s. 1.

⁵⁴³ *Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1928.

*evvel kendimize en yakın olan kendimizi görelim. Hem bu yakını görmek o uzağı görmekten şüphesiz daha kolaydır, fakat muhakkak daha hayırlı.”*⁵⁴⁴

Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası’nda 29 Kasım 1928 tarihli 13’üncü sayının ardından dergi isminde değişiklik yapılmıştır ve dergi yeniden 1’inci sayıdan başlayarak yayım hayatına devam etmiştir. 15 Mayıs 1929 tarihli 1 (14)’inci sayısı⁵⁴⁵ “Çukurova’da Memleket” ismiyle ve yeni harflerle çıkarılmıştır. Bu dönemde Adana’nın en eski gazetelerinden biri olan Türk Sözü gazetesinin matbaasında basılan Çukurova’da Memleket dergisi, harf inkılâbından sonra da kapanıncaya kadar Türk Sözü Matbaası’nda basılmaya devam etmiştir.⁵⁴⁶

15 Haziran 1929 tarihli 2 (15)’nci sayısından itibaren derginin kapak kısmında, gazete isminin hemen altında “*On beş günde bir çıkar*” ibaresi yer almıştır. Derginin iç kapak ve son kapak bölümleri reklam ve ilanlar için ayrılmıştır. Derginin satış fiyatı 10 kuruştur ve 16 sayfa çıkarılmıştır. İç kapak kısmında dergi içeriğinde bulunan konu başlıklarına ve yazar isimlerine sırasıyla şu şekilde yer verilmiştir:

*“Nevşehir” İsmail Habip, “Susuz Çeşme (şiir)” Hamdi Gökâl, “Ahmet beyin bozlağı” A. Rıza, “Âşık Seyranı” İsmail Habip, “Sel (şiir)” Taha Ay, “Pedagoji” E. Hamdi, “Nasiyemde mısralar” Rıza Polat, “Bir kaleyi ziyaret (şiir)” Hamdi Gökâl.*⁵⁴⁷

15 Haziran 1929 tarihli 2 (15)’nci sayıda; dergi isminin hemen altında “*Adana mıntıkâ maarif eminliğinin himayesinde on beş günde bir çıkar*” ibaresine yer verilmiştir. Bu ifadelerden derginin, bugünkü adı ile Adana Milli Eğitim Bölge Müdürlüğü’nün denetimi altında yayım yapmış olduğu anlaşılmaktadır. İlk sayfanın

⁵⁴⁴ Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1928, s. 3.

⁵⁴⁵ Çukurova’da Memleket dergisinin ilk 13 sayısı Osmanlıca harflerle çıkarılmıştır. Harf İnkılabı’nın ardından yeni harflerle çıkarılmaya başlayan bu dergi yeni harflerle yayım yapmaya başladığı 15 Mayıs 1929 tarihli sayısını 1. sayı olarak yeniden sunmuştur. İlk olarak “Maarif Mecmuası” adı ile çıkmış olan 13 sayının devamı niteliğinde olduğunu belirtmek için ise dergideki sayı numaraları “1 (14), 2 (15), 3 (16), 4 (17), 5 (18), 6 (19), 7 (20), 8 (21), ...” şeklinde belirtilmiştir. Bakınız: Koz, Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova’da Memleket-Memleket Çukurova’da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi, s. 418; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 3 (16), Yıl: 1, 15 Temmuz 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 6 (19), Yıl: 1, 1 Kasım 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 7 (20), Yıl: 1, 15 Kasım 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 8 (21), Yıl: 1, 1 Aralık 1929, s. 1.

⁵⁴⁶ Koz, “Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova’da Memleket-Memleket Çukurova’da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, s. 417-418.

⁵⁴⁷ Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929.

sağ üst köşesinde yer alan abonelik bilgileri, altı aylık 130 kuruş, bir senelik 240 kuruş olarak belirtilmiştir. Derginin idare yeri adresi ise “*Adana Muallimler Birliği’nde Daire-i Mahsusa*” (Adana Öğretmenler Birliği Özel Daire) olarak belirtilmiştir.⁵⁴⁸ Ayrıca incelenen sayılar içinde derginin yaz aylarında ayda bir defa çıkarıldığı anlaşılmaktadır.⁵⁴⁹ Hatta yaz aylarının başlangıcında bu durum “*Karilerimize*” (okuyucularımıza) başlığı altında okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

“*Yaz tatili münasebeti ile geçen sene olduğu gibi, mecmuamız ayda bir olarak çıkacak; mektepler açıldıktan sonra gene on beş günde bir neşrolunacaktır.*”⁵⁵⁰

Çukurova’da Memleket dergisinin içeriğinde; eğitim-öğretim konuları ve haberlerinin yanı sıra, sağlık, ekonomi, tarih, güncel olaylar ile ilgili yazılara, edebi eserlere, halk edebiyatı derleme ve araştırmalarına, halk kültürü ile ilgili bilgiler içeren inceleme ve tanıtım amaçlı yazılara da yer verilmiştir.

Derginin içeriğinde ayrıca “*Beldeler ve Manzaralardan*” başlıklı sütunlara yer verilmiştir. İsmail Habib (Sevük) tarafından kaleme alınan bu yazıları ve içeriklerini kısaca şu şekilde ifade etmek mümkündür:

Okuyuculara “*Nevşehir*” başlığı altında bir yazı sunulmuştur. Bu yazının içeriğinde, 20 Temmuz 1954’te⁵⁵¹ il olarak kabul edilen, fakat o dönemde Niğde’ye bağlı bir ilçe durumundaki Nevşehir İlçesi’nin, tarihi, kültürü, mimarisi hakkında bilgiler veren İsmail Habib aynı zamanda bu konudaki kişisel izlenimlerini de aktarmıştır.⁵⁵² İsmail Habib, “*Fırat*” başlıklı yazıda Fırat Nehri hakkındaki izlenimlerini de yansıtarak, Fırat nehri hakkında edebi ve hikâyeci bir anlatımla bilgiler vermiştir.⁵⁵³ “*Niğde’ye Bakış*” ana başlığı altında ve bölümler (tefrikalar) halinde yer alan

⁵⁴⁸ Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 1.

⁵⁴⁹ Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 3 (16), Yıl: 1, 15 Temmuz 1929, s. 1; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929, s. 1.

⁵⁵⁰ “Karilerimize”, Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 15.

⁵⁵¹ “Nevşehir” Maddesi, Meydan Larousse Ansiklopedisi, Cilt: 14, 1992, s. 476.

⁵⁵² Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 1-4.

⁵⁵³ Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 3 (16), Yıl: 1, 15 Temmuz 1929, s. 1-4.

“Memleket İntibaları: Niğde’den notlar” başlıklı yazıda ise Niğde şehri hakkında tarihi bilgiler vermiş ve yine kişisel izlenimlerini aktarmıştır.⁵⁵⁴

Çukurova’da Memleket dergisinde “*Halk şairleri tetebbuları*” ana başlığı ile bölümler halinde paylaşılan ve yine İsmail Habib tarafından kaleme alınan yazılara şu alt başlıklar altında okuyuculara sunulmuştur:

“*Aşık Seyranî*” ve “*Şiirlerine göre tercüme-i halî*”. Bu başlıkların içeriğinde ise Aşık Seyranî’nin şiirlerine göre biyografisine yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“*Everekli Ahmet Hazım Bey’in “Sanihatı Seyranî” namındaki (adındaki) eserinde büyük şairin tercüme-i haline (özgeçmiş, biyografi) dair hemen hiç malumat (bilgi) yoktur: Seyranî 1222’de Everek’te doğmuş. Babası mahalle imamı imiş. Şair 1283’de ölmüş. Zamanının evliyasındanmış. İşte o kitapta şair hakkında öğrendiklerimiz ancak bunlardan ibaret (oluşan, meydana gelen). Gerisi şaire ait menkıbeleri, efsaneleri ihtiva (içerme, içerik) ediyor. “Seyranî” nin hayatını bir dereceye kadar aydınlatmak için şimdilik elimizde yeğane (tek) menba (kaynak) onun kendi şiirleridir. Bu şiirlere bakarak o hayatı mehma (olabildiği kadar, mümkün mertebede) imkân anlamaya çalışacağız. Kendi eserleri bize her şeyden evvel öğretiyor ki Seyranî’nin hayatı fakrû zaruret (yoksulluk) içinde geçmiştir...”⁵⁵⁵*

Okuyucular için “*Terbiye Yazıları*” ana başlığı altında sunulan yazılarda, “*Asri pedagoji temayülleri*” alt başlığı ile çağdaş anlamda çocuk gelişimi ile ilgili bilgiler yer almıştır. Bu yazının içeriğinde şu ifadeler yer almıştır:

“*Bugünün pedagoji görüşlerinden yarının mukadderatı doğacak. Halin terbiye cereyanları yarınki nesilleri yetiştirir. Binaenaleyh asrî pedagojinin, muhtelif sahalardaki temayüllerini bilmek pek faidelidir ...*”⁵⁵⁶

Derginin içeriğindeki şiirlere ve fıkralara da yer verilmiştir. “*tarihi fıkralar*” ve “*tuhaf fıkralar*” başlıklı sütunlarda bulunmaktadır. 15 Haziran 1929 tarihli 2 (15)’nci

⁵⁵⁴ Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 6 (19), Yıl: 1, 1 Kasım 1929, s. 1-4; Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 7 (20), Yıl: 1, 15 Kasım 1929, s. 1-4.

⁵⁵⁵ İsmail Habib, “Aşık Seyranî”, Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 8.

⁵⁵⁶ “Asri Pedagoji Temayülleri”, Çukurova’da Memleket dergisi, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 12.

sayıda, Hamdi Gökalp'in Hatay İskenderun'da bulunan Payas Kalesi'ni konu edinerek yazdığı, “*Bir kaleyi ziyaret*” isimli şiir yer almıştır.⁵⁵⁷

Çukurova'da Memleket dergisinin 15 Ağustos 1929 tarihli 4 (17)'üncü sayısında yer alan konu başlıkları ve yazar isimleri şu şekilde sıralanmıştır:

“*Âşık Seyrani*” İsmail Habip, “*Mazide Adana*” Sevük Tekin, “*Zekâ Emmüzeçleri*” Eyüp Hamdi, “*Silifke'de Poyraz (şiir)*” M. Sami, “*Bozlaklar*” A. Rıza, “*Türkün Süngüsü (şiir)*” Hamdi Gökalp, “*Tarihi fıkralar*”, “*Yahudi fıkraları*”.⁵⁵⁸

15 Ağustos 1929 tarihli 4 (17)'üncü sayıda, İsmail Habip tarafından kaleme alınan “*Âşık Seyrani*” ana başlığı ve “*şiirlerinin kıymeti*” ve “*Enfüsi şiirleri*” alt başlıkları altında yer verilen yazıda; Âşık Seyrani'nin asıl şairliğinin enfüsü⁵⁵⁹ şiirlerinde olduğu belirtilmiştir. Halk şairleri arasında hem duyan ve titreyen kabiliyet, hem de duyuran ve titreten kudrete sahip olma yeteneği vurgulanmış ve Seyrani'nin bu konuda birinci sırada geldiğinden de bahsedilmiştir. Aşık Seyrani'nin yazdığı şu dizeler de okuyucularla paylaşılmıştır:

“*Nice defterlerden ismim sildirdin*

Gelmedi sesinden ses, kara bahtım!

Bahtın gemisinde yelken yok bildin

Durma lodos gibi es kara bahtım! ...”. Ayrıca dergide Seyrani'nin bu şiiri ile yine halk ve saz şairlerinden biri olan “*Dertli*” nin yazdığı şiirlerin edebî karşılaştırması yapılmıştır.⁵⁶⁰

Derginin 4 (17)'üncü sayısında yer alan ve “*Cenubî Anadolu tarihinden yapraklar*” ifadesi kullanılarak bölümler halinde paylaşılan yazılarda “*Mazide Adana*” alt başlığında ve bölümler halinde yayımlanan yazılar yer almıştır. 4 (17)'üncü sayıdaki bölümde Osmanlı saltanatı zamanında Adana'nın durumundan ve yapılan mücadelelerden bahsedilmiştir.⁵⁶¹ Derginin 15 Ekim 1929 tarihli 5 (18)'inci sayısında ise “*Mısırlı İstilâsı*” başlığı ile Yavuz Sultan Selim'in 1517'de Mısır'ı

⁵⁵⁷ “Bir Kaleyi Ziyaret”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 2 (15), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 16.

⁵⁵⁸ *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929.

⁵⁵⁹ Enfüsü; nefiste meydana gelen, öznel. Bakınız: Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 223.

⁵⁶⁰ “Âşık Seyrani”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929, s. 1.

⁵⁶¹ “Mazide Adana”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929, s. 5-9.

fethetmesinden, Mısır'ın tekrar kaybedilişine kadar geçen süreç aktarılarak Adana ile ilgili değerli tarihi bilgiler paylaşılmıştır.⁵⁶² Bu yazıların genelinde ise Adana tarihi, Adana halkı, halk kültürü konularında önemli bilgiler ve düşüncelere yer verilmiştir.⁵⁶³

Dergide, “Ahmet Bey'in bozlağı”,⁵⁶⁴ “bozlak”, “bozlaklarımız”⁵⁶⁵ gibi başlıklar altında paylaşılan ve bölümler halinde sunulan makalelere de yer verilmiştir. Bu makaleler ile halk kültüründen izler taşıyan, tarihi ve edebi açıdan önemli hikâyeler okuyucularla paylaşılmıştır.

Derginin 15 Ekim 1929 tarihli 5 (18)'inci sayısında yine “*Halk edebiyatından tettebular*” olarak isimlendirilen sütunlarda “*İzzet Efendi Cönkü*” ana başlığı ve “*Mecmuanın kıymeti*” alt başlığı ile okuyuculara sunulan yazı dizisinde, Halk edebiyatı tetkikleri için zengin kaynaklar niteliğindeki “*Cönkler*”⁵⁶⁶ hakkında bilgiler verilmiştir.⁵⁶⁷ Ayrıca genel olarak “*Terbiye yazıları*” ana başlığı ile dergi sayılarında bölümler halinde yer verilen makaleler de bulunmaktadır. 5 (18)'inci sayıda “*Tedrisatta gaye*” alt başlığı ile sunulan yazıda öğretimin anlamı, önemi ve öğretimin amaçları hakkında bilgiler paylaşılmıştır.⁵⁶⁸

“*Karilerimize*” başlığı ile okuyucular için paylaşılan bir duyuruda ise şu ifadeler yer almıştır:

“*Yaz tatilinde ayda bir çıkan mecmuamızın eylül nüshası, sahip ve başmuharririmizin Ankara ve İstanbul seyahati dolayısıyla, çıkmadı. Mecmuamız bundan sonra gene her on beş günde bir muntazam neşredilecektir.*” Bu duyurudaki

⁵⁶² “Mazide Adana”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 5-8.

⁵⁶³ “Mazide Adana”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 3 (16), Yıl: 1, 15 Temmuz 1929, s. 5-8; “Mazide Adana”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929, s. 5-9; “Mazide Adana”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 5-8; “Mazide Adana”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 6 (19), Yıl: 1, 1 Kasım 1929, s. 5-9.

⁵⁶⁴ “Ahmet Bey'in bozlağı (8)”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Haziran 1929, s. 6-7.

⁵⁶⁵ “Bozlaklar”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 4 (17), Yıl: 1, 15 Ağustos 1929, s. 13-14; “Bozlaklarımız”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 13-14; “Bozlaklar”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 7 (20), Yıl: 1, 15 Kasım 1929, s. 9-11.

⁵⁶⁶ “Cönk”; saz şairlerinin, kendilerinin veya başkalarının şiirlerini derledikleri, uzunlamasına açılan, deri kaplı defter. Bakınız: <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 16 Şubat 2018; Cönk: Çeşitli halk şairlerinin manzumelerini bir arada toplayan şiir mecmuları. Bakınız: *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 1.

⁵⁶⁷ “İzzet Efendi Cönkü”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 1-4; “İzzet Efendi Cönkü”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 7 (20), Yıl: 1, 15 Kasım 1929, s. 5-6.

⁵⁶⁸ “Tedrisatta Gaye”, *Çukurova'da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 9-10.

ifadelerden de anlaşılacağı üzere 1929 yılının Eylül ayında Çukurova’da Memleket dergisi çıkarılmamıştır.⁵⁶⁹

Çukurova’da Memleket dergisinin ikinci yılında yayımlanmış olan 1 Şubat 1931 tarihli 24 (37)’üncü sayısında derginin isminde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik nedeniyle 24 (37)’üncü sayıda dergi “*Memleket Çukurova’da*” ismiyle yayımlanmıştır. Ayrıca önceki sayılarda dergi isminin altında yer alan “*Adana mıntıka maarif eminliğinin himayesinde on beş günde bir çıkar*” ibaresine ek olarak “*İktisadiyat, Edebiyat, Harsiyat Hakkında mahalli tetkikler mecmuası*” ifadeleri de kullanılmıştır.⁵⁷⁰ Yine 24 (37)’üncü sayıda “*Atalar sözü*” başlığı ile alfabetik sıraya konulan atasözlerine de yer verilmiştir.⁵⁷¹

Derginin inceleyebildiğimiz sayıları içerisinde yayım hayatına son verdiği tarih veya kapanışı ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak yine Koz’un değerlendirmeleri doğrultusunda şu bilgilere ulaşılmıştır:

“*Derginin 1-11(24). sayıları 1. cilt, 12(25)-27(40). sayıları 2.cilt olarak romen rakamlarıyla belirtilmiştir. 40. sayıdan sonra kapanışı ile ilgili olarak herhangi bir bilgimiz yoktur. Büyük bir ihtimalle Maarif Emini'nin görevden ayrılması derginin kapanma sebebi olmuştur.*”⁵⁷² Ayrıca yine bu değerlendirmeler içerisinde bulunan “*40 sayı devam ettikten sonra 15 Mayıs 1931’de kapanan bölgesel fakat yurt çapında öncü dergilerden biridir*”. Bu ifadeler doğrultusunda derginin 15 Mayıs 1931’de kapandığını belirtmek mümkündür.⁵⁷³

2.3.4. Kırkpınar

Kırkpınar dergisi, 5 Ocak 1934’te yayım hayatına başlamıştır. 5 Ocak 1934 tarihli ilk sayısında dergi isminin hemen altında “*Her ayın beşinde ve yirmisinde çıkar ilmi, içtimaî, edebî mecmua*” ibaresine yer verilmiştir. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere on beş günde bir çıkarılan Kırkpınar dergisinin yine ilk sayının birinci sayfasında yer alan “*Düşündüğümüz*” başlığı altında derginin yayımlanış amaçları şu ifadelerle açıklanmıştır:

⁵⁶⁹ “Karilerimize”, *Çukurova’da Memleket dergisi*, Sayı: 5 (18), Yıl: 1, 15 Ekim 1929, s. 14.

⁵⁷⁰ *Çukurova’da Memleket dergisi*, Sayı: 24 (37), Yıl: 2, 1 Şubat 1931, s. 1.

⁵⁷¹ “Atalar sözü”, *Çukurova’da Memleket dergisi*, Sayı: 24 (37), Yıl: 2, 1 Şubat 1931, s. 10-11.

⁵⁷² Koz, “Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova’da Memleket-Memleket Çukurova’da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, s. 419.

⁵⁷³ Koz, “Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova’da Memleket-Memleket Çukurova’da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi”, s. 417.

“Memleketin her köşesinde, ateşli ve şüphesiz çok verimli bir neşir faaliyetine girişilmiş bulunuluyor. Kendisi ile mukayese edilebilecek vilayetlere nazaran daha kesif ve daha olgun bir münevver kütlesine malik olan Adana'nın bu sahada uyuşuk davranması bize acıklı bir vaziyet olarak görünüyordu. Vakıa, şehirde günlük birkaç gazete çıkmaktadır; fakat bunların ilmi, içtimaî ve edebî bahislere muntazaman hasredebilecekleri sütunları yoktur. Hem günlük bir gazetenin –hele zamanımızda- en esaslı iddiası sadece bir “günlük gazete” olmak, yani aktüaliteyi takip etmektir. Eskiden biraz ağır başlı, biraz umumi ve afaki mevzular, bu mesleğin çerçevesinde, oyma tezyinatın gördüğü işi görürdü. Asrın hakim zevki bu sahada da kendisini hissettirmiş olacak ki, artık gazeteler de kendileri için lüzumsuz saydıkları şeyleri bir tarafa bıraktılar ve sade kübik (..) çevrelere rağbet eder oldular!

Adana'da uzun yıllardan beri ilmî ve içtimaî bahisleri ihtiva eder bir mecmua çıkmamaktadır. Bir seneden beri Erkek Lisesi tarafından neşredilmekte olan “Lise Mecmuası” ancak mektep ve talebe muhitini yakından alakadar edebilecek yazıların neşrine vasıta olabiliyordu. Hudutları, -zaruri olarak- çok dardı. Çukurova muhitinin düşünen, gören, hissedenen gençlerine de yazılarını neşredebilmek imkânı hazırlanmalıydı. Biz, bir arkadaş grubu toplandık, komuştuk, bu sahada faaliyete geçmeyi kararlaştırdık ve işte, bu muhitte bir fikir hareketine önayak olabilmek gayesiyle “Kırkpınar” ı neşrediyoruz.

Türk İnkılabının tahakkuk eden kısımlarını, her gün biraz daha genişleyen ve tahakkuk eden kültür faaliyetiyle zenginleştirmek ve özendirmek lazım. Bunu, en büyüğümüzün ağzından işittik. Bugünün Türk gençliğine düşen mühim vazife, millî kültürü yaratmak ve onu kuvvetlendirmektir. “Kırkpınar”; her gün biraz daha büyüyecek, biraz daha hamle kazanacak olan inkılâp çağlayanına-çok mütevazı şekilde-bir şeyler ilave edebilirse kendini bahtiyar sayacak.”⁵⁷⁴

Ayrıca 5 Ocak Adana'nın Kurtuluş yıldönümünde yayım hayatına başlayan bu dergi, ilk sayısında “Kırkpınar” başlığı altında bu durumu açıklayan bir yazıyı şu ifadelerle paylaşmıştır:

“Adana'nın; kan ve can bahasına kazanılan, yurdun tam istiklâli için ilk müjde olan büyük tarihin en manalı sayfalarından birini teşkil eden kurtuluş bayramını candan

⁵⁷⁴ Kırkpınar dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 1.

kutlar ve ilk olarak böyle uğurlu bir günde ortaya çıktığı için kendini mutlu sayar.”⁵⁷⁵

Derginin basıldığı ve idare edildiği yer Adana Türk Sözü Matbaası’dır. Kırkpınar dergisinin Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Hamdi Hakverdi, Genel Yayın Müdürü ise Reşat Sadi’dir.⁵⁷⁶

Dergi 16 sayfa çıkarılmıştır. İçeriğinde edebi, sanatsal, tarihi ve kültürel alanlardaki konular hakkında çeşitli yazılara yer verilmiştir. Bu yazılar dikkat çekicidir. “*Kültür Teşkilatlarının İnkılâplardaki Rolü Ve Adana Halkevi*” başlıklı yazıda; İnkılâp yapan milletlerin, yapılan inkılâpları devam ettirebilmeleri için çoğunluğa dayanmak zorunda olduklarından bahsedilerek, yalnız belirli topluluklar için yapılan inkılâpların kalıcı olamadıkları konusunda tarihte birçok örneklerin bulunduğu dikkat çekilmiştir. Daha sonra kültür teşkilatları içerisinde bulunan Türk Ocakları ve Halkevleri ile ilgili bilgiler verilip, karşılaştırmalar yapılarak, yorumlara yer verilmiştir. Yine bu yazıda Türk Ocakları ve Halkevlerinin karşılaştırılması şu cümlelerle yapılmıştır:

*“İnkılabı millete duyurmak için milleti, inkılâbı anlayacak bir seviyeye eriştirmek lazımdır... Türk İnkılabında bu mühim vazife bir zamanlar Türk Ocaklarına tevdi edilmişti. Türk Ocaklarının faaliyeti daima mahdut bir sahada kalmış, şehirlere inhisar etmemiştir. Türkiye nüfusunun pek mühim bir ekseriyetini teşkil eden köylülerimizin -büyük şehirlere pek yakın olan bazıları hariç- bu teşekkülden haberleri bile yoktu. ... 19 Şubat 1932, İnkılabı yayacak, cehalet içindeki köyliüyü uyandıracak, memleket çocuklarını bağrında toplayacak bir teşekkülün temelleri atıldı: Halkevleri açıldı. Halkevleri Türk ocaklarının başaramadığı büyük bir vazifeyi omuzlarına aldı. ... Fakat Adana Halkevi’nin bütün faaliyetleri Türk Ocaklarının verimli sonuç vermeyen çalışma sisteminden çokta farklı değildir. ...”*⁵⁷⁷

Derginin 5 Mart 1934 tarihli 5’inci sayısında da “*Halkevlerinde*” başlığı ile gençlere ve aydın kesime düşen görev ve sorumluklardan bahsedilmiştir. Ayrıca 1934 yılında Başbakanlık görevinde bulunan İsmet İnönü’nün Halkevlerinin yıldönümü nedeniyle söylediği nutukta şu cümlelerin yer aldığı da vurgulanmıştır: “*Halkevleri; bütün*

⁵⁷⁵ *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 1.

⁵⁷⁶ *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 16.

⁵⁷⁷ Vedat Sadi, “*Kültür Teşkilatlarının İnkılâplardaki Rolü Ve Adana Halkevi*”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 2.

*devlet memurlarının, vatandaki bütün entelektüeller sınıfının, bütün ilerlemek isteyen unsurların müşterek malı, müşterek vasıtasıdır. Halkevlerinin herhangi bir muvaffakiyetsizliğinden doğacak herhangi bir mesuliyet hepsinin boynundadır.*⁵⁷⁸

Dergi sayılarının genelinde, “Sinema ve Musiki”,⁵⁷⁹ “Musikide Materialisme Ve Neticesi”,⁵⁸⁰ “Güzel Sanat”,⁵⁸¹ “Sanat”,⁵⁸² “Musiki Ruhun Lisanıdır”,⁵⁸³ “Sanat ve Demokrasi”⁵⁸⁴ başlıkları altında sanat ve çeşitli sanat dalları hakkında terim tanımlarına ve bilgilendirici yazılara yer verilmiştir. Bu yazılar içerisinde en çok dikkat çeken ve Ferit Celal (Güven) tarafından yazılmış olan yazı ise dergi sayfalarında “Adana’da İlk Tiyatro” başlığı altında şu şekilde yer almıştır:

“... Adana’da tesadüf olunan büsbütün yeni şeylere başlayan, Ziya Paşa olmuştur. İlk tiyatro da onun eseridir. ... Adana’nın en mutaassıp bir devrinde Ziya Paşa’nın cesareti Adana’da ilk tiyatroyu kurmuştu. ...”. Adana’da kurulan ilk tiyatro ve Ziya Paşa hakkında önemli bilgiler içeren bu yazı aynı zamanda bir anı yazısı niteliğindedir. Bu bilgilerin dergide paylaşılması ve araştırılmasındaki amaç ise Adana’nın geçmişine ışık tutan, Adana’ya özgü buna benzer birçok konunun araştırılıp yazılması gerektiğinin vurgulanmak istenmesidir. Çünkü bu hatıralar ve bilgiler toplumsal değerleri geleceğe taşırlar.⁵⁸⁵

Kırkpınar dergisinin, bazı sayfaları Dünya edebiyatı ve Dünya haberleri ile ilgili yazılar için ayrılmıştır. Bazıları bölümler halinde verilen ve burada sadece başlıklarına yer verdiğimiz yazı ve haberler şunlardır:

“Bir Doğuş... İngiliz Edebiyatında Elizabeth Devri”,⁵⁸⁶ “Avrupa’da Üniversite Mezunlarının Hali”,⁵⁸⁷ “Bayrın (Byron)”,⁵⁸⁸ “Mösyö Benito”.⁵⁸⁹

⁵⁷⁸ Nevzat Celal, “Halkevlerinde”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 5 Mart 1934, s. 2-3.

⁵⁷⁹ “Sinema ve Musiki”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 13.

⁵⁸⁰ “Musikide Materialisme Ve Neticesi”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 20 Şubat 1934, s. 4.

⁵⁸¹ “Güzel Sanat”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 5 Mart 1934, s. 1.

⁵⁸² “Sanat”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 5 Mart 1934, s. 14.

⁵⁸³ “Musiki Ruhun Lisanıdır”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, 20 Mart 1934, s. 11.

⁵⁸⁴ “Sanat ve Demokrasi”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1, 20 Temmuz 1934, s. 5.

⁵⁸⁵ Ferit Celal, “Adana’da İlk Tiyatro”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, 20 Mart 1934, s. 3-4.

⁵⁸⁶ “Bir Doğuş”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 11.

⁵⁸⁷ “Avrupa’da Üniversite Mezunlarının Hali”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 11.

⁵⁸⁸ “Bayrın (Byron)”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 20 Ocak 1934, s. 11-12.

⁵⁸⁹ “Mösyö Benito”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 5 Mart 1934, s. 15.

5 Ocak 1934 tarihli 1'inci sayıdan, 20 Temmuz 1934 tarihli 14'üncü sayısına kadar ilk 14 sayısını inceleme imkânı bulduğumuz Kırkpınar dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşamamıştır.⁵⁹⁰

2.3.5. Görüşler

Görüşler dergisi 1 Nisan 1937 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Nisan 1937 tarihli 1'inci sayısından, Temmuz 1946 tarihli 88-91'inci sayıya kadar yayım yapan bu dergi Adana Halkevi tarafından ayda bir yayımlanmıştır.⁵⁹¹ Bu dergi Temmuz 1946 yılına kadar 9 yıl 3 ay yayım hayatına devam etmiş ve bu süre içerisinde 91 sayı çıkarılmıştır. Adana Halkevi'nin sanat ve kültür içerikli Görüşler dergisi, Adana ve çevresinde önemli bir yer edinmiştir.⁵⁹² Dergi zamanla isim değişikliğine uğrayarak ve Ağustos 1946 tarihinden itibaren yeniden 1'inci sayıdan başlayarak "Görüşler" yerine "Çukurova" ismiyle çıkarılmıştır.⁵⁹³

Halkevi dergilerinin genellikle ilk sayılarında dergi isimleri ile ilgili bir açıklamaya yer verilmiştir. Görüşler dergisinde ise neden bu isimle çıkarıldığına dair bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak Görüşler Dergisi'nin devamı niteliğinde ve "Çukurova" ismiyle yayımlanmaya devam eden derginin ilk sayısında, "Görüşler" ismi hakkında bir bilgiye şu ifadelerle yer verilmiştir:

"... Görüşler herhangi bir muhitte ve herhangi bir kimse tarafından yayınlanabilir bir manâ taşımaktadır. ..."⁵⁹⁴

Dergi isminin altında bulunan ibareler birçok değişikliğe uğramıştır. Bu ibarelere ise dergi sayılarına göre şu ifadelerle yer verilmiştir:

---

⁵⁹⁰ Kırkpınar dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Ocak 1934, s. 1-16; Kırkpınar dergisi, Sayı: 14, Yıl: 1, 20 Temmuz 1934, s.

⁵⁹¹ Görüşler dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Nisan 1937, s. 1; Görüşler dergisi, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946, s. 1-16.

⁵⁹² Görüşler dergisi, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946, s. 1-16.

⁵⁹³ Görüşler dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, 1 Nisan 1937; Görüşler dergisi, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946; Nurettin Güz, Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950), Kariyer Matbaacılık, Ankara, 1995, s. 107.

⁵⁹⁴ "Niçin Çukurova", Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 6.

“Adana Halkevi tarafından ayda bir çıkarılır”,⁵⁹⁵ “Adana Halkevi tarafından çıkarılır aylık kültür dergisi”,⁵⁹⁶ “Adana Halkevi Dergisi”,⁵⁹⁷ “Adana Halkevi Kültür Dergisi”.⁵⁹⁸

Aylık olarak yayımlanan Görüşler dergisi düzenli olarak çıkarılmamıştır. Bunun yanı sıra bazı aylarda iki sayı, bazılarında da üç sayı birlikte çıkarılmıştır. Hatta derginin dört sayı bir arada olmak üzere çıkarıldığı da görülmüştür (88-91. sayılar). Birlikte yayımlanan sayıları şu şekilde sıralamak mümkündür: 13-14, 20-21, 25-26, 40-41, 48-51, 56-57, 58-59, 61-62, 64-65, 67-68, 69-70, 75-76, 77-78, 79-80, 82-83, 85-86, 88-91.⁵⁹⁹

Görüşler dergisinin ilk 3 sayısı Yunus Kazım Köni yönetiminde çıkarılmıştır. Ekim 1937 tarihli 4’üncü sayısından itibaren, Mayıs 1942 tarihli 45’inci sayısı da dahil olmak üzere toplam 42 sayısı ise Arif Nihat Asya yönetiminde yayımlanmıştır. Yayımlanan tüm sayılara bakıldığında ise yönetim kadrosu ile ilgili şu şekilde bir sıralama yapmak mümkündür:

Sayı 1-3: 1’inci sayıda yazı işlerini eden, 2’nci ve 3’üncü sayılarda neşriyatı idare eden Yunus Kazım Köni’dir.⁶⁰⁰

Sayı 4-14: Neşriyatı idare eden Arif Nihat Asya’dır.⁶⁰¹

Sayı 15-21: Mesul müdür Arif Nihat Asya, yazı işleri çevirgeni Vehbi Evinç’tir.⁶⁰²

⁵⁹⁵ *Görüşler dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Nisan 1937, s. 1.

⁵⁹⁶ *Görüşler dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Mayıs 1937, s. 1.

⁵⁹⁷ *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 52, Nisan 1943, s. 1.

⁵⁹⁸ *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 71, Kasım 1944, s. 1; *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946, s. 1.

⁵⁹⁹ *Görüşler dergisi*, Sayı: 13-14, Aralık-Ocak 1938; *Görüşler dergisi*, Sayı: 20-21, Türk Sözü Basımevi, Eylül-Ekim 1939; *Görüşler dergisi*, Sayı: 25-26, Türk Sözü Basımevi, Şubat-Mart 1940; *Görüşler dergisi*, Sayı: 40-41, Aralık 1941-Ocak 1942; *Görüşler dergisi*, Sayı: 48-51, Bugün Matbaası, Aralık 1942-Mart 1943; *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 67-68, Bugün Basımevi, Temmuz-Ağustos 1944; *Görüşler dergisi*, Sayı: 69-70, Eylül-Ekim 1944; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 75-76, Bugün Matbaası, Mart-Nisan 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 77-78, Bugün Basımevi, Mayıs-Haziran 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 79-80, Seyhan Basımevi, Temmuz-Ağustos 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 82-83, Ekim-Kasım 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 85-86, Ocak-Şubat 1946; *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946; *Göz, Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 107.

⁶⁰⁰ *Görüşler dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Nisan 1937; *Görüşler dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Mayıs 1937; *Görüşler dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 1 Haziran 1937.

⁶⁰¹ *Görüşler dergisi*, Sayı: 4, Ekim 1937; *Görüşler dergisi*, Sayı: 13-14, Aralık-Ocak 1938.

⁶⁰² *Görüşler dergisi*, Sayı: 15, Şubat 1939; *Görüşler dergisi*, Sayı: 17, Nisan 1939, s. 32; *Görüşler dergisi*, Sayı: 19, Haziran 1939, s. 40; *Görüşler dergisi*, Sayı: 20-21, Eylül-Ekim 1939, s. 64.

Sayı 22-41: Yayın direktörü Arif Nihat Asya, yazı işleri direktörü Rasim Göknel'dir.⁶⁰³

Sayı 42-45: Yayın Direktörü Arif Nihat Asya, yazı işleri direktörü Osman Sümer'dir.⁶⁰⁴

Sayı 46-78: Mesul Müdür Kemal Çelik, yazı işleri müdürü Vehbi Evinç'tir.⁶⁰⁵

Sayı 79-87: Neşriyat müdürü Kemal Çelik, yazı işlerini idare eden Adana Halkevi Dil ve Edebiyat Komitesi'dir.⁶⁰⁶

Sayı: 88-91: Derginin "Görüşler" ismiyle çıkarıldığı son sayı olan 88-91'inci sayısı birlikte çıkarılmıştır. 91'inci sayıda yazı işleri müdürlüğü görevine Hamid Salih Asyalı getirilmiş, "Çukurova" ismiyle çıkarılmaya başladıktan sonra da yazı işleri müdürlüğü görevini sürdürmüştür.⁶⁰⁷

Görüşler dergisinin fiyatı 1 Nisan 1937 tarihli 1'inci sayıdan, Ağustos 1943 tarihli 56-57'inci sayıya kadar 10 kuruş, Ekim-Kasım 1943 tarihli 58-59'uncu sayıdan başlayarak 40 kuruş ve bazı sayılarda ise 20 kuruş olarak belirtilmiştir.⁶⁰⁸

---

⁶⁰³ *Görüşler dergisi*, Sayı: 22, Kasım 1939, s. 32; *Görüşler dergisi*, Sayı: 23, Aralık 1939, s. 48; *Görüşler dergisi*, Sayı: 24, Ocak 1940; *Görüşler dergisi*, Sayı: 25-26, Şubat-Mart 1940, s. 62; *Görüşler dergisi*, Sayı: 30, Aralık 1940, s. 42; *Görüşler dergisi*, Sayı: 39, Kasım 1941, s. 31; *Görüşler dergisi*, Sayı: 40-41, Aralık 1941-Ocak 1942.

⁶⁰⁴ *Görüşler dergisi*, Sayı: 42, Şubat 1942, s. 29; *Görüşler dergisi*, Sayı: 43, Mart 1942; *Görüşler dergisi*, Sayı: 44, Nisan 1942; *Görüşler dergisi*, Sayı: 45, Mayıs 1942, s. 31.

⁶⁰⁵ *Görüşler dergisi*, Sayı: 46, Ekim 1942, s. 32; *Görüşler dergisi*, Sayı: 47, Kasım 1942, s. 2; *Görüşler dergisi*, Sayı: 48-51, Aralık 1942-Mart 1943, s. 105; *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 67-68, Temmuz-Ağustos 1944, s. 24; *Görüşler dergisi*, Sayı: 69-70, Eylül-Ekim 1944; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 71, Kasım 1944, s. 16; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 72, Aralık 1944, s. 16; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 75-76, Mart-Nisan 1945, s. 16; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 77-78, Mayıs-Haziran 1945, s. 16.

⁶⁰⁶ *Görüşler dergisi*, Sayı: 79-80, Temmuz-Ağustos 1945, s. 24; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 81, 1 Ekim 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 82-83, Kasım 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 84, Aralık 1945; *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 85-86, Şubat 1946; *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 87, Mart 1946.

⁶⁰⁷ *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946; *Göz, Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 108.

⁶⁰⁸ *Görüşler dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, 1 Nisan 1937; *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 56-57, Türk Sözü Basımevi, Ağustos 1943; *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 58-59, Türk Sözü Basımevi, Ekim-Kasım 1943; *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 61-62, Türk Sözü Basımevi, Ocak-Şubat 1944; *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 66, Türk Sözü Basımevi, Haziran 1944.

Derginin ilk sayılarında yer verilmemiş olan abonelik bilgilerine Temmuz-Ağustos 1945 tarihli 79-80'inci sayısından itibaren yer verilmiştir. Yine bu sayıda abonelik şartları altı aylığı 120 kuruş, yıllığı 240 kuruştur.⁶⁰⁹

Görüşler dergisi farklı basımevlerinde yayıma hazırlanmıştır. Bu farklılıkları ise dergi sayılarına göre şu şekilde belirtmek mümkündür: 1'inci sayıdan 5'inci sayıya kadar "Seyhan Basımevi"⁶¹⁰, 6'ıncı sayıdan 45'inci sayıya kadar "Türk Sözü Basımevi",⁶¹¹ 46'ıncı sayıdan 77-78'inci sayıya kadar "Bugün Basımevi'nde"⁶¹² basılmıştır. Dergide 13-14'üncü sayının "Yeni Adana" ve 79-80'inci sayının ise ilk sayılarda olduğu gibi "Seyhan Basımevi'nde" basılmış olduğu görülmüştür.⁶¹³

Derginin sayfa sayıları genel olarak 16 ve 22 arasında değişim göstermiştir. Fakat bazı sayıların 22 sayfadan fazla çıkarılmış olduğu da tespit edilmiştir. Haziran 1937 tarihli 3'üncü sayı 46 sayfa, Mart 1938 tarihli 9'uncu sayı 52 sayfa, Aralık-Ocak 1938 tarihli 13-14'üncü sayının 70 sayfa, Eylül-Ekim 1939 tarihli 20-21'inci sayıda 64 sayfa, Aralık 1942-Mart 1943 tarihli 48-51'inci sayıda 106 sayfa çıkarılmıştır.⁶¹⁴

Derginin yazarları arasında Yunus Kazım Köni, Arif Nihat Asya, Taha Toros, Yalman Yalgın, Celal Sahir Muter, Naci Ecer, Necati Ersoy, Aliye Aşarlı, Ali Hadi Okan, Sabiha Kadri,⁶¹⁵ Rasim Göknel, Yavuz Baysal, Burhan Sadık, Selahattin Edip Dursak, Fuad Köprülü, Hamit Saih Asyalı, H. Tekin Kalaba,⁶¹⁶ Dr. Ekrem Baltacı, Cevdet Canbolat, Nevzad Güven, Mahmut Akçalı,⁶¹⁷ Kemal Şenadam, Vasıf Canbay, Nezihe Siren, Naci Kum, Cemal Oğuz Öcal, Cavit Ersen, Kemal Güner, H. M. Yılmaz, Ahmet Aytekin, Ş. Enis Regü Güneylı, Cengiz Turhan, Sabri Dil, Kemal

⁶⁰⁹ *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 79-80, Seyhan Basımevi, Temmuz-Ağustos 1945, s. 24.

⁶¹⁰ *Görüşler dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, 1 Nisan 1937; *Görüşler dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, Kasım 1937.

⁶¹¹ *Görüşler dergisi*, Sayı: 6, Türk Sözü Basımevi, Aralık 1937; *Görüşler dergisi*, Sayı: 45, Türk Sözü Basımevi, Mayıs 1942.

⁶¹² *Görüşler dergisi*, Sayı: 46, Bugün Matbaası, Ekim 1942; *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 77-78, Bugün Basımevi, Mayıs-Haziran 1945.

⁶¹³ *Görüşler dergisi*, Sayı: 13-14, Yeni Adana Matbaası, Aralık-Ocak 1938; *Görüşler dergisi*, Sayı: 79-80, Seyhan Basımevi, Temmuz-Ağustos 1945; Güz, *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 107.

⁶¹⁴ *Görüşler dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, Haziran 1937, s. 1-46; *Görüşler dergisi*, Sayı: 9, Türk Sözü Basımevi, Mart 1938, s. 1-52; *Görüşler dergisi*, Sayı: 13-14, Aralık-Ocak 1938, s. 1-70; *Görüşler dergisi*, Sayı: 20-21, Türk Sözü Basımevi, Eylül-Ekim 1939, s. 1-64, *Görüşler dergisi*, Sayı: 48-51, Aralık 1942-Mart 1943, s. 1-106; Güz, *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 107.

⁶¹⁵ *Görüşler dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, 1 Mayıs 1937.

⁶¹⁶ *Görüşler dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Seyhan Basımevi, 1 Kasım 1937..

⁶¹⁷ *Görüşler dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Türk Sözü Basımevi, 1 Aralık 1937.

Sadık Göğceli, İbrahim Sarıaslan, Nurettin Erdem, S. Gürlev, Mehmet Ercan, Kenan Yalvaç,⁶¹⁸ Nurettin Ünen, Sabri Düşmez, Rasim Başgöz, Abidin Dino, İlhan Tarus,⁶¹⁹ Şevket Süreyya Aytaç, İbrahim Akdoğan, Kazım Eke, Y. Doğudandoğan, Alptekin Güven, Ali Süleyman Karcıoğlu, Sadi Samra, Hüseyin Kalaba, Necati Kahyaoglu, Hasan Yaşar Bulut, Mehmet Akif Tuncay⁶²⁰ gibi isimler bulunuyordu.

Dergideki yazarlar arasında özellikle Arif Nihat Asya'nın dergiye önemli katkıları olmuştur. Ekim 1937 tarihli 4'üncü sayıdan, Mayıs 1942 tarihli 45'inci sayıya kadar Görüşler dergisini idare eden Arif Nihat Asya aynı zamanda dergide birçok yazısı yayımlanmış olan tecrübeli bir yazardır.⁶²¹ Ayrıca dergide sürekli ve düzenli bir yazı kadrosu da yoktur. Fakat Arif Nihat Asya'nın yanı sıra Behçet Kemal Çağlar, Suut Kemal Yetkin, İsmail Habib Sevük ve Abidin Dino'nun yazdığı yazılar dergide birçok kez yayımlanmıştır.⁶²²

Görüşler dergisinin Temmuz 1946 tarihli 88-91'inci sayısı "Görüşler" ismiyle yayımlanan son sayısıdır. Bu sayıdan sonra "Çukurova" ismiyle yayım hayatına devam etmiştir. Görüşler dergisinin 88-91'inci sayısının iç kapağında bu konu ile ilgili "Çukurova" başlığı altında yer alan açıklamada şu ifadeler kullanılmıştır:

*"Şimdiye kadar "Görüşler" adıyla yayınlanan dergimiz önümüzdeki sayıda itibaren "ÇUKUROVA" olarak yayınlanacaktır. Yeni bir sayı ve yepyeni bir kadroyla cenubun (güney) biricik Kültür Dergisi olacağına inandığımız ÇUKUROVA sayfelerini gençliğe ve tüm değerli kalemlere açmıştır. Onda bütün Çukurovalıların payı vardır."*⁶²³

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'nde yer alan ve Adana Halkevi tarafından CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilen 15 Nisan 1946 tarihli belgede "Görüşler" isminin "Çukurova" ismiyle değiştirilmek istenmesi ve bu isim değişikliğinin talep edilme nedeni şu cümlelerle açıklanmıştır:

⁶¹⁸ *Görüşler dergisi*, Sayı: 40-41, Türk Sözü Basımevi, Aralık 1941-Ocak 1942.

⁶¹⁹ *Görüşler dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 52, Bugün Basımevi, Nisan 1943.

⁶²⁰ *Görüşler dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 74, Bugün Basımevi, Şubat 1945.

⁶²¹ *Görüşler dergisi*, Sayı: 4, Seyhan Basımevi, Ekim 1937; *Görüşler dergisi*, Sayı: 45, Türk Sözü Basımevi, Mayıs 1942.

⁶²² Güz, *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 108.

⁶²³ "Çukurova", *Görüşler dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946.

“Evimizin çıkarmakta olduğu dergiye verilmiş olan Görüşler adı muhitimizi hatırlatacak hiçbir hususiyet taşımadığından ve son aylarda gençlik tarafından tahrip edilen kızıl bir derginin ismiyle de karıştırılması ihtimali bulunduğundan idare kurulumuzca dergimizin adının “Çukurova” olması temennisi izhar edilmiştir.”⁶²⁴

Adana Halkevi tarafından gönderilen ve 15 Nisan 1946 tarihli bu belgeye cevap niteliğinde olan, CHP Genel İdare Kurulu Üyesi ve Konya Milletvekili Sedat Çumralı'nın yazdığı yazıda ise şu ifadeler kullanılmıştır:

“Derginizin adını değiştirmek istemeniz, kabul ettiğimiz usul dışındadır. Ancak bulduğunuz isim derginizi daha güzel bir şekilde tanıtacağını düşünerek, bu istisnayı kabul ediyoruz. “Çukurova” adı ile çıkacak derginizin iyi bir halkevi dergisi haline getirilmesini bekler, sevgiler sunarım.”⁶²⁵ Bu ifadelerlerden Adana Halkevi tarafından yapılmak istenen isim değişikliğine CHP Genel Sekreterliği tarafından onay verildiği anlaşılmaktadır.

Görüşler dergisinin ölçüleri de sayılarına göre farklılıklar göstermektedir. 55'inci sayıya kadar boyu 21 cm, eni 15 cm ölçülerinde; 55-67'inci sayılar arasında boyu 32 cm, eni 22 cm ölçülerinde; 67'inci sayıdan son sayıya kadar yayımlanan sayılarda ise boyu 29 cm, eni 22 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.⁶²⁶

Güncel haberlere yer verilmeyen dergi sayfalarında genel olarak kültür ve sanat ağırlıklı konular yer almıştı. Görüşler dergisinin içeriğinde, Adana Halkevi'nin aylık çalışmaları, Adana'da çıkarılmış olan kitap, dergi ve gazeteler hakkında bilgilendirme amaçlı yazılar, Adana'nın kültürü (Adana Şairleri, Adana'ya Dair Şiirler, Adana'da Şive Hususiyetleri) ile birçok yazıya yer verilmişti. Yine dergide Halkevlerinin genel talimatnamelerine uygun olarak Çukurova Bölgesi'nin tarihi ve turistik değerleri, doğal güzellikleri, folkloru, halk edebiyatı konularında çeşitli yazıların yanı sıra Avrupa klasiklerinden çeviriler de yayımlanmıştı. Dergi şiir,

---

⁶²⁴ BCA, 490.01.902.524.1.26.

⁶²⁵ BCA, 490.01.902.524.1.25.

⁶²⁶ Güz, *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 108.

hikaye, tarih, iktisat, eğitim, sağlık, edebiyat, spor gibi daha birçok konuda zengin bir yayıma sahip olmuştur.⁶²⁷

Görüşler dergisi özellikle Adana ve çevresinde dönemin önemli kültür ve sanat dergilerinden biri olmuştur. Bu dergi, 14 kez iki ayda bir, 2 kez de dört ayda bir yayımlandığına göre toplam 111 aylık bir süre içinde derginin, 70 adet çıkarıldığını belirtmek mümkündür. Ayrıca 1937-1942 yılları arasındaki süre boyunca Temmuz ve Ağustos aylarında derginin yayımına ara verilmiş, bunun dışında bazı aylarda da aksamalar yaşanmıştır.

2.3.6. Sesimiz

Sesimiz dergisi Mart 1940 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Şahap Nazmi Coşkunlar, genel yayın müdürü Belkıs Zincirkıran'dır. Sesimiz dergisinin idare yeri adresi Kız Lisesi Kooperatifi olarak belirtilmiştir. Türk Sözü Matbaası'nda basılmış olan derginin fiyatı 10 kuruştur.⁶²⁸ Yalnızca ilk üç sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin fiyatı Mayıs 1940 tarihli 3'üncü sayıda 12.5 kuruşa yükselmiştir.⁶²⁹

Derginin çıkış amacı Mart 1940 tarihli ilk sayısında "Okuyucularımıza" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

"İnsanlığın kafa ve vücut idmanı ile yapıcı ve yaratıcı olacağına inanan yeni nesil, birincinin teminini görmek, okumak ve yazmak yolunda aramayı esas prensip olarak kabul etmiştir. Öğrenmenin ve öğretmenin, duymanın ve duyurmanın hudut ve zamanı yoktur. Yaş ve ilmi seviye farkı, okunan veya verilen eserin kıymeti meselesinde de aynı yolu takip eder. Binaenaleyh (dolayısıyla) mecmuamız (dergimiz) bir iddia ile değil, istikbale hazırlanan yolculara inceleme, görme ve yazma kabiliyetlerinin inkişafında bir ilk adım vazifesini görmek gayesiyle çıkıyor.

İlk tecrübe ekseriya kusurlarla dolu olur. İkincinin ve onu takip edenlerin aynı mahiyeti taşımaması ise tecrübeyi yapanların değil, onun üzerinde durmak arzu ve iltifatını gösterenlerin tenkitleriyle kabil olabilir. Şu halde yapılan noksanların

⁶²⁷ Görüşler dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Nisan 1937; Görüşler dergisi, Cilt: 9, Sayı: 88-91, Temmuz 1946.

⁶²⁸ Sesimiz dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1940, s. 1,24.

⁶²⁹ Sesimiz dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, Mayıs 1940.

tamamlanmasına çalışılması için yüksek fikirlerin ihtarlarını beklemek de hakkımızdır.

Ses, her perdeden ve maksattan yükselen bir mana taşıdığına göre, mecmuamızın ismini bu mananın en mütevazı seviyesinden aldığına da bu satırlar arasında söylemek icap ediyor. Eğer bu ilk tecrübemiz talebe (öğrenci) arkadaşlar arasında alaka uyandırıcı bir fısıltı teşkil edebilirse ne mutlu bize!”⁶³⁰

Derginin kapağında Adana Kız Lisesi'nin armasının yanı sıra “*Adana Kız Lisesi Talebe Yazıları*” ifadelerine de yer verilmiştir. “*İçindekiler*” başlığı ile derginin içeriğindeki konular ve yazar isimleri belirtilmiştir. Bu başlık altında sıralanmış olan yazar isimleri ise dergi sayılarına göre şu şekildedir: Mart 1940 tarihli 1'inci sayıda; Süheyla Akat, Melahat Tangüner, Fatma İntepe, Bedia Bayhan, Belkis Menemencioğlu, İsmet Olca, Güner Yüksek, Mualla Arbaş, Mefkûre Coşkunlar, Berrin Yurdadoğ, Yaşar Bener, Nerime Gündüz, Fahriye, Salihe Yalçın, Hatice Gençkan.⁶³¹ Nisan 1940 tarihli 2'nci sayıda; Melahat Tangüner, Neriman Genç, İffet Bıçakçioğlu, Bedia Bayhan, Suzan, Saliha Yalçın, Berrin Yurdadoğ, Nerime Gündüz, Belkis Menemencioğlu, Didar Töktökü, Mediha Okay, Sabriye Eskigülek, Mediha Koçak, Aliye Tanış Kutluay, Hamide Sucak, Mehcure Şaydan, Şalan, Hikmet İnce, Sevim Aytaş, Mefkure Coşkunlar, Melek Çakan, Sakine Özcan.⁶³² Mayıs 1940 tarihli 3'üncü sayıda; Melahat Tangüner, Bedia Bayhan, Emsal Gün, Belkis Menemencioğlu, Süreyya Okyay, Nezhat Ulutaş, Nerime Gündüz, Güner Yüksek, Süheyla Akat, Nimet Mutlu, Atiye Akcan, Necla Koyutürk, Aliye Tanış, Nihal Barutçuoğlu, Fahriye Kırklar, H. Ilgaz, Mediha Koçak, Aliye Uzlukaya, Kayahan Tunçay.⁶³³

Sesimiz dergisinin sayfalarında yalnızca Adana Kız Lisesi öğrencileri tarafından yazılan edebiyat, sanat, tarih gibi birçok alanda yazılar ve şiirlere yer verilmiştir. Ayrıca çeşitli konularda dilimize çevrilerek aktarılan yazılarda bulunmaktadır. Yazıların sonunda öğrenci isimleri ile birlikte sınıf ve öğrenci numaraları da

⁶³⁰ *Sesimiz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1940, s. 1.

⁶³¹ *Sesimiz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1940.

⁶³² *Sesimiz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Nisan 1940.

⁶³³ *Sesimiz dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mayıs 1940.

belirtmiştir.⁶³⁴ Bu yazılar içerisinde öğrenciler tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevirisi yapılarak paylaşılan konu başlıkları şu şekilde dergide yer almıştır: “*Japon Edebiyatından*”, “*Newton*”, “*Dolaşan Yıldızlar*”.⁶³⁵

Mayıs 1940 tarihli 3'üncü sayıda, “*19 Mayıs*” başlığı ile yer alan yazıda 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın önemi vurgulanmıştır. “*Atatürk Günü Halkevi'nde Yapılan Gece Töreninde Verilen Konferans*” başlığı altında ise Adana Halkevi'nde Bedia Bayhan isimli öğrencinin Atatürk ile ilgili yaptığı bir konuşmaya yer verilmiştir.⁶³⁶ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.3.7. Çığ

Çığ dergisi, Ekim 1941 tarihinde çıkmış olan ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Yalnızca ilk üç sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu derginin sahibi Süleyman Şahin Tar, yayın müdürü Rasim Göknel'dir. Çığ dergisi Türk Sözü Matbaası'nda basılmıştır. Derginin fiyatı 15 kuruş, abonelik ücretleri ise yurtiçinde yıllık 150 kuruş, altı aylığı 75 kuruş, yurtdışında ise yıllık 250 kuruştur.⁶³⁷ Derginin kurucuları Süleyman Şahin Tar ve Rasim Göknel'dir.⁶³⁸

Çığ dergisi, aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Dergi isminin hemen altında “*Güzelin, İyinin, Doğrunun Yolunda*” ve “*Edebiyat, Sanat, Fikir Mecmuası*” ifadeleri yer almaktadır. Ekim 1941 tarihli 1'inci sayıda, “*Önsöz*” başlığı altında Ziya Paşa tarafından söylenen şu söze yer verilmiştir: “*Ayinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz, Şahsın görünür rütbesi akli eserinde*”.⁶³⁹

Çığ dergisi, ilk iki sayısında 24 sayfa, üçüncü sayıda 32 sayfa çıkarılmıştır. Dergideki yazar isimlerini ise dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: Ekim 1941 tarihli 1'inci sayıda; Safa Bozkır, Vahide Birken, Nazım Tarhan, Remzi Ayhan, Muzaffer Amaç, Osman Sümer, Süleyman Şahin Tar.⁶⁴⁰ Kasım 1941 tarihli 2'nci sayıda; Nevzat Güven, Sefa Bozkır, Vahide Birken, Rasim Göknel, Nazım

⁶³⁴ *Sesimiz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1940, s. 1-24; *Sesimiz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Nisan 1940, s. 1-32; *Sesimiz dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mayıs 1940, s. 1-28.

⁶³⁵ *Sesimiz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1940, s. 1-24; *Sesimiz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Nisan 1940, s. 1-32; *Sesimiz dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mayıs 1940, s. 1-28.

⁶³⁶ *Sesimiz dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mayıs 1940, s. 1-28.

⁶³⁷ *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ekim 1941, s. 1.

⁶³⁸ *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Kasım 1941, s. 24.

⁶³⁹ *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ekim 1941, s. 1.

⁶⁴⁰ *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ekim 1941, s. 1-24.

Tarhan, Remzi Ayhan, Süleyman Şahin Tar, Osman Sümer, Mehmet Deligönül, Adil Atay.⁶⁴¹ Aralık 1941 tarihli 3'üncü sayıda; Rasim Göknel, Sedat Bozkır, Vahide Birken, Süleyman Şahin Tar, Hazım Murat Erdoğan, Nazım Tarhan, Osman Sümer, Kemal Salih Gün, Remzi Ayhan, Kemal Sadık Göğceli, Adil Atay, Mehmet Deligönül, Hamit Argon.⁶⁴²

Çığ dergisinin içeriğinde ağırlıklı olarak edebiyat ve sanat içerikli yazılara yer verilmiştir. Bunların yanı sıra şiirler, edebi kişilikler hakkında bilgiler, toplumsal ve güncel konular hakkında makaleler de bulunmaktadır.⁶⁴³

Bu yazılara örnek olarak; “*Hayattan Hikâyeler*” başlığı ile yer alan sütunlarda toplumsal yaşamın içinde meydana gelen olaylar edebi bir dil kullanılarak aktarılmıştır.⁶⁴⁴ Kasım 1941 tarihli 2'nci sayıda, Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla yazılmış olduğu belirtilen ve “*Niçin Kuvvetliyiz*” başlığı altında 18'inci yılı kutlanmış olan Cumhuriyet Bayramı hakkında haber ve yorumlara yer verilmiştir.⁶⁴⁵ Çığ dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

2.3.8. Başak

Başak dergisi 1 Mart 1946 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Dergi isminin hemen altında “*Edebi, İçtimai, Fikir Dergisi*” ve “*Şimdilik ayda bir çıkar*” ifadeleri yer almıştır. Yalnızca ilk dört sayısını inceleyebildiğimiz bu derginin fiyatı 25 kuruştur. Abonelik bilgileri ise yıllık 300 kuruş olarak belirtilmiştir. Adres bilgileri P. K. 114 Adana'dır. Derginin kurucusu Y. T. Karan, sahibi Salim Günay, yayım müdürü Arif Nihat Asya'dır.⁶⁴⁶

Bu dergi 1 Mart 1946 tarihli ilk sayısında Toros Matbaası'nda, 15 Nisan 1946 tarihli 2'nci sayısında Tel Basımevi'nde, 15 Mayıs 1946 tarihli 3'üncü ve 15 Haziran 1946 tarihli 4'üncü sayısında ise Seyhan Basımevi'nde basılmıştır.⁶⁴⁷

⁶⁴¹ “İçindekiler”, *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Kasım 1941, s. 1.

⁶⁴² “İçindekiler”, *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, Aralık 1941, s. 1.

⁶⁴³ *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ekim 1941, s. 1-24; *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Kasım 1941, s. 1-24; *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, Aralık 1941, s. 1-32.

⁶⁴⁴ *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ekim 1941, s. 22-24; *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Kasım 1941, s. 20-24; *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, Aralık 1941, s. 30-32.

⁶⁴⁵ Nevzat Güven, “Niçin Kuvvetliyiz”, *Çığ dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Kasım 1941, s. 1-2.

⁶⁴⁶ *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Mart 1946, s. 1-3.

⁶⁴⁷ *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Mart 1946, s. 15; *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Nisan 1946, s. 16; *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Mayıs 1946, s. 16; *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 4, Yıl: 1, 15 Haziran 1946, s. 16.

Derginin 1 Mart 1946 tarihli 1'inci sayısında, “Başak” ismiyle çıkarılmasının nedenine ve çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Dal... demedik kırılmamak için “Saz...” demedik eğilmemek için. Fakat günü gelirse biçilmeyi de, savrulmayı da göze alarak “Başak” dedik.

“Türk’e Doğru” demedikse, adı ne olursa olsun, her derginin az çok öyle olması gerektiğindedir. “Büyük Doğu” demedikse bize “Grand Orient” la “Maşriki Azam”ın Türkçesi gibi görüldüğündedir. “Rönesans” yahut “Yeni Doğu” demedik ikinci doğuşu düşünmememizin yeri olsa da zamanı değildi. “Deniz” demedik rüzgâr önünde başaklar da deniz demek olduğu için. “Bucak” diyebilirdik kıyıda kalmaktan, göze görünmemekten çekinmeseydik. “Yol” demedik her ayağa çiğnenmemek için. “Toprak” demedik diken de biter diye. “Su” diyebilirdik bulandıracaklarından korkmasak. “Ağaç” demedik çokta dallı budaklı olmadığımızdan ve dalımıza salıncak kurmasınlar diye. “Adım” demedik yerimizde sayarız korkusuyla. “Ülkü” demedik bize romantik geldiği için. “Çağlayan” demedik uğultusunu bir düşmeye borçludur diye. “Resimli Ay” desek “Yedigün” desek takvim zannedilebilirdi. “Çiçek” demedik burunlara götürülmek için. “Dere” diyebilirdik ellerin değirmenini çevirmek görevi de olmasaydı. “Fırtına” demedik pekte büyük dalga yapmasın, çatı uçurmasın, direk devirmesin diye. “Radyo” demedik ötemeyeceğimiz için. “Yeni Dünya” demedik dünyanın renkle yenileceğine inanmadığımızdan, “İleri Yurt” demedik ilerisi de gerisi de yurdumuzdu. “Yücel” demedik dergi adlarını başka adlarla karıştırmamak için. “Yeni Adam” demedik iyinin etkisini yenisinden ayırmadığımız için ve eskiye de büyük saygımız olduğundan. “Görüşler” demedik Çukurova’ya bir (Görüşler) yeterdi. Öteki gibi daltonizm hastalığımız da yoktu. “Vesaire” demedik vesaire olmayı bizden sonrakilere bıraktık. Uzun sözün kısası... Çokta derin düşünmeden çevremizde gördüğümüz ilk güzel şeyin adını alarak Başak dedik.”

Başak dergisi ilk sayısından itibaren 15 sayfa çıkarılmıştır. 1 Mart 1946 tarihli 1'inci sayısında, “içindekiler” başlıklı bölümde yer alan yazar ve şair isimleri şunlardır: Arif Nihat Asya, C. T. Saymen, Naci Kum, M. Naci Ecer, Necati Ümit, Baki Akıner, Salim Günay, Necmi Aktan, Y. T. Karan, A. Fuat Bugay, Z. İ. Zaimoğlu, H. S.

Asyalı, Cengiz Turhan, Hüseyin Kalaba, Aydın Nisari, Celal Şimşek, S. K. Boğa, Ömer Erdoğan, Y. Sezel, M. Baykem, K. A. Ayata.⁶⁴⁸

Başak dergisinin içeriğinde edebiyat, sanat, ekonomi alanlarında yer verilen yazıların yanı sıra bilim, siyaset, sanat ve sosyal konular üzerinde düşündürmeyi ve bu konularda haberler vermeyi amaç edinen düşünce yazılarına da yer verilmiştir. Bu yazılardan bazıları ise derginin sayfalarında şu şekilde aktarılmıştır:

“*Roosevelt’in Ölümü*” başlığı altında 12 Nisan 1945 yılında vefat etmiş olan Franklin Roosevelt ölümünün birinci yılı dolayısıyla anılmıştır.⁶⁴⁹ “Ziya Gökalp” başlığı altında Ziya Gökalp’in kişiliği ve düşünce yapısı hakkında bilgilere yer verilmiştir.⁶⁵⁰

Dergide “*Portreler*” olarak isimlendirilen yazı köşesinde ise şu açıklamaya yer verilmiştir:

“*Bu sütunda şu veya bu şekilde insanlığa hizmet ederek isimlerini ölmezler arasına sokan beşeriyetin büyük dimağlarını her sayıda hayat ve eserlerinden kısaca bahsetmek suretiyle okuyucularımıza tanıtmaya çalışacağız.*”⁶⁵¹ bu açıklamanın ardından dergi sayılarında “*Charles Darwin*”,⁶⁵² “*Maksim Gorki*”⁶⁵³ gibi isimler hakkında bilgiler verilmiştir.

15 Mayıs 1946 tarihli 3’üncü sayıda “*Ekonomi Bahisleri*” başlıklı sütunda “*Pamuğun Romani*” alt başlığı ile pamuğun tarihçesinin aktarıldığı yazıya yer verilmiştir.⁶⁵⁴

Başak dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁶⁴⁸ *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Mart 1946, s. 1.

⁶⁴⁹ “Roosevelt’in Ölümü”, *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Nisan 1946, s. 4.

⁶⁵⁰ “Ziya Gökalp”, *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Nisan 1946, s. 8-9,11.

⁶⁵¹ “Portreler”, *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Mayıs 1946, s. 2.

⁶⁵² “Charles Darwin”, *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Mayıs 1946, s. 2.

⁶⁵³ “Maksim Gorki”, *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 4, Yıl: 1, 15 Haziran 1946, s. 2.

⁶⁵⁴ “Pamuğun Romani”, *Başak dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Mayıs 1946, s. 7, 10.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞTE ADANA BASINI (1946-1960)

3.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI

Cumhuriyet'in ilk yıllarında, çok partili hayata geçiş denemelerinde (Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası) istenilen sonuç elde edilemediği için Cumhuriyet'in kuruluş yılı olan 1923'ten 1946'ya kadar Cumhuriyet Halk Partisi iktidarda kalmıştır.

18 Temmuz 1945'te Millî Kalkınma Partisi ve 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti kurulmuştur. Böylece Türkiye'de çok partili hayata geçilmiş ve 1946'dan 1950'ye kadar birçok anlamda yeni bir süreç başlamıştır.⁶⁵⁵ 14 Mayıs 1950'de gerçekleşen seçimler sonucunda ise Demokrat Parti iktidara gelmiştir.⁶⁵⁶ 1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle basın alanında da bazı gelişmeler ve değişimler yaşanmıştır. Basın alanındaki sorunları çözebilmek amacıyla öncelikle 15 Temmuz 1950'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen 5680 sayılı Basın Kanunu⁶⁵⁷ 21 Temmuz 1950'de yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile birlikte 25 Temmuz 1931 yılında kabul edilen Matbuat Kanunu'nun hükûmete tanıdığı geniş

⁶⁵⁵ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 177-178.

⁶⁵⁶ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 192; Enis Şahin, Bilal Tunç, "Demokrat Parti'nin Kuruluş Süreci ve DP-CHP Siyasi Mücadelesi (1945-1947)", *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 2015, s. 35.

⁶⁵⁷ 24 Temmuz 1950 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan ve 44 ana madde ile 2 geçici maddeden oluşan basın kanununun bazı maddeleri şunlardır: Madde-1: Basın Serbesttir. Basılmış eserlerle bunların neşri bu kanunda yazılı hükümlere tabidir. Madde-42: 1881 sayılı Matbuat Kanunu ve tadilleri kaldırılmıştır. Madde-44: Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. Bakınız: *Resmî Gazete*, 24 Temmuz 1950, Sayı: 7564, s. 18808,18811. Basın Kanunu hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bakınız: Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 192-194; Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 178-179; Sinan Baran, "Türk Basın Kanunlarının Genel Görünümü ve 5651 Sayılı Kanunun İnternet Gazeteciliğine Etkileri Üzerine Bir Tartışma", *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 4, Temmuz 2018, s. 394.

yetkiler büyük oranda ortadan kaldırılmıştır.⁶⁵⁸ Demokrat Parti Dönemi'nde de basın alanında bir özgürlük ortamı sağlanmaya çalışılmış, basına yeni düzenlemeler getirilmiştir. Fakat tam olarak bu ortam sağlanamamış ve kısa süreli olmuştur. Bu ortamın sağlanamaması ve kısa süreli olmasının en önemli sebebi Demokrat Parti faaliyetlerinin basın alanında hızlı ve yoğun bir şekilde eleştirilmesidir. 1954 yılından itibaren basına kısıtlayıcı önlemler getirilmiş, 7 Haziran 1956'da basın kanununa yeni ve kısıtlayıcı hükümler konmuştur. Yapılan bu değişiklikler nedeniyle kısa süreli de olsa basın alanında yaşanan özgürlük rejimi anlamını yitirmiştir. Buna bağlı olarak ilerleyen zamanlarda birçok gazete kapanmış ve basın birçok engelle karşılaşmıştır.⁶⁵⁹ Hatta bu dönemde basın ve yayın alanında yapılan kısıtlamalar ve yaşanan gerginlikler gazete sayfalarına da yansımıştır. Adana'da yayım yapan gazetelerde de bu konuyla ilgili eleştirel bazı yazılara yer verilmiştir.⁶⁶⁰

Yine bu dönem içerisinde ilerleyen zamanlarda hükümet tarafından özellikle sanayileşme ile ilgili atılan adımlar ve bu yönde yapılan çalışmalar Türk toplumunu siyasi, ekonomik, sosyal alanlarda etkilemiştir. Her alanda olduğu kadar gündelik hayatta da birçok değişime sebep olan bu değişim ve gelişim sürecinden en çok etkilenen şehirlerden biri de Adana olmuştur. Hükümetin tarım ve sanayi alanlarındaki çalışmaları, Çukurova Bölgesi'nin coğrafi konumu, verimli toprakları ve iklim şartları gibi birçok olumlu özelliğe sahip olması gibi nedenler Adana'yı bu bölgede daha elverişli bir duruma getirmiştir.⁶⁶¹

Adana basınında 1946-1960 yılları arasında yer alan süreli yayımlar ile ilgili bilgilere geçmeden önce gazete ve dergiler hakkında tespit edilemeyen bazı bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Yayımlar hayatına başladığı tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Nur, Türk Sesi, Gıcık ve Demokrat gazeteleri.

---

⁶⁵⁸ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 192-193; Baran, "Türk Basın Kanunlarının Genel Görünümü ve 5651 Sayılı Kanunun İnternet Gazeteciliğine Etkileri Üzerine Bir Tartışma", s. 394.

⁶⁵⁹ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 270-271; Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 187-189.

⁶⁶⁰ "Amerika'da ne kadar gazete çıkıyor", *Keloğlan gazetesi*, 7 Haziran 1952, Sayı: 550, Yıl: 8, s. 4.

⁶⁶¹ Gülten Madendağ, Tuncay Bilecen, "Adana'da Demokrat Parti Dönemi'nde Gündelik Hayatın Yerel Basına Yansımaları", *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 02 (03), 2016, s. 84-85.

Yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Adana Spor, Seyhan, Kaynana, Türkedoğru, İleri, Güney Spor, Büğelek, Millet, Yeni Çukurova, Oba, Yeni Ses, Toksöz, Nur, Çukurova, Spor Postası, Türk Sesi, Yeni Yunus Emre, Pozantı Sesi, Vatandaş, Kozandağı, Kendi Kendimize, Kürsü, Köylü Sesi, Gıcık, Son Haber, Demokrat, Sohbet, Yeni Köylü Sesi, Demokrat Kadın, Osmaniye Postası, Yeni Mücadele, Demokrat Gençlik, Seçim Mücadelesi, Hürfikir, Olimpiyat, Tohum, Vur Abasıza, Kasırğa, Bayram, Hürmillet, Yeşil Ada, Hakikat, Birlik, Yeni Ses, Adım, Yenifikir gazeteleri. Okul Postası, Kanad, Çiftçi Yolu, Kalem, Köy Eğitmeni, Kırkpınar, Politika, Karaay, Yarsuvat, Püren, Minik Okul Postası, Doruk, 14 Mart Tıp Bayramı, İç Kaynak, Yol Kavşağı, Küçük Gazete, Şölen, Sanatta Ufuk, Çim, Bulak, Eğitim Dergisi dergileri.

3.2. GAZETELER

3.2.1. Seyhan

Seyhan gazetesi yayım hayatına 10 Mart 1947’de başlamıştır. Gazete isminin hemen altında “*Şimdilik Haftada Bir Çıkar Ticari, Siyasi Halk Gazetesi*” ifadesi yer almıştır. Gazete fiyatı 5 kuruştan halka sunulmuştur. İdare yeri Adana Yeni Postane yanında Seyhan Gazete ve Matbaası adresinde yer almıştır. Haftalık aralıklarla çıkarılmış olan Seyhan gazetesinin ilk sayısında “*Niçin Çıkıyoruz?*” başlıklı yazıda çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Yayın hareketlerine bugün dört gündelik gazete ve üç dört tane haftalık, aylık mecmua ile iştirak eden Adana Cihan harbinden evvel Hilmi Paşa’nın ve Taha Toros’un şahsi gayretleri ile çıkan Ticaret Odası mecmuasının intişar sahasından çekilmesinden sonra iktisadi hareketleri takip edecek tüccar ve esnafın fikir ve dileklerine tercüman olacak bir Ticaret gazetesinin de yurt hizmetine katılması çoktan beri hissedilen bir ihtiyaç idi.

İstanbul’da ve İzmir’de çıkan Ekonomi ve Ticaret gazetelerinin gördüğü rağbet bu ihtiyacın fülü bir delilidir. Her yerin kendi işlerini güdecek mahalli gazetesi olur.

Türkiye’nin dördüncü şehri olan Adan eskiden beri memleketin en geniş ve en feyiz i ziraat bölgesi olduğu kadar yine kendi ürünlerini işleyecek fabrikalar ile ehemmiyeti günden güne artan bir sanayi bölgesinin de merkezidir.

Diğer taraftan Cihan harbinden sonra cenup ve şarki cenuba doğru inkişaf eden Dış Ticareti Adana, Mersin ve İskenderun ekonomik bakımdan önemini arttırmış ve bu muhit halkına yeni ödevler hazırlamış, yeni iş sahası açmıştır.

Ticaretimizin inkişafı yolunda (Seyhan Gazetesi) de hissesine düşen vazifeyi ifa etmek emeli ile yayın sahasına atılmaktadır.”⁶⁶²

Seyhan gazetesinin sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Rıza Şen’dir. Gazete Seyhan Matbaası’nda basılmıştır.⁶⁶³ Gazetenin 24 Mart 1947 tarihli 3’üncü sayısında yazı işlerini fiilen yöneten Sıtkı Avcı, 25 Ağustos 1947 tarihli 25’inci sayıdan itibaren ise S. Altıntaşlı’dır.⁶⁶⁴

10 Mart 1947 tarihli ilk sayısında dört sayfa yayımlanan gazetenin birinci sayfasında ticaret haberlerine “*Ticarette Başlangıç ve Teşebbüs*”, “*Haftanın kısa ticari haberleri*”, “*Dış ticaretimizin yeni istikameti*”, “*Çukurova’da pamuk ekimine başlandı*” başlıkları ile yer verilmiştir. İkinci sayfada esnaflar ve işçiler ile ilgili haberlere değinilmesinin yanı sıra “*Yakın komşularımıza ait kısa haberler*”, başlığı altında Mısır’da bir ziraat sergisi açıldığı bildirilmiştir. Türkiye-Mısır arasındaki demiryollarının işbirliği yapması amacıyla Mart ayında Kahire’de demiryolları konferansının yapılacağı ve Türkiye ve Mısır ile birlikte Suriye, Irak, Filistin gibi ülkelerinde bu konferansa katılacağı bilgilerine yer verilmiştir. Bu konferansta konuşulacak konuların ise Şark Ekspres katarlarının Suriye, Lübnan ve Filistin’den geçerek Kahire’ye kadar devam etmesi, ticari nakliyat, yataklı vagonlar, tarifeler hakkında olacağından bahsedilmiştir. Ayrıca Suriye, Filistin Mısır hakkında ticari haberlere de değinilmiştir. Gazetenin üçüncü sayfasında “*Piyasanın Durumu*” başlığı ile maddelerin cinsi, toptan ve perakende satış fiyatları, Mart 1947 tarihli Şam borsası, New York borsası ve İstanbul kambiyo borsalarının durumları belirtilmiştir. Dördüncü ve son sayfada ise en üstte bulunan “*(Seyhan) in Küçük İlanları Verimli Ucuz Reklam Vasıtasıdır*” sloganı ile çeşitli ilanlara yer verilmiştir.⁶⁶⁵

⁶⁶² “Niçin Çıkıyoruz?”, *Seyhan gazetesi*, 10 Mart 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁶⁶³ *Seyhan gazetesi*, 10 Mart 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3; *Seyhan gazetesi*, 17 Mart 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

⁶⁶⁴ *Seyhan gazetesi*, 24 Mart 1947, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 4; *Seyhan gazetesi*, 25 Ağustos 1947, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 4; *Seyhan gazetesi*, 15 Aralık 1947, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 4; *Seyhan gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 4; *Seyhan gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 43, Yıl: 1, s. 6.

⁶⁶⁵ *Seyhan gazetesi*, 10 Mart 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

Seyhan gazetesinin 17 Mart 1947 tarihli 2'nci sayısının ilk sayfasında gazetenin amacının yanında hedefi de belirtilmiştir. “Maksat ve Hedefimiz” başlıklı yazı ise gazetede şu şekilde yer almıştır:

“Biz de her yeni intişar eden gazete gibi tezimizi efkârı umumiyeye (kamuoyu) arz ederken hedefimizi müdafaaya mecburuz; şurada peşinen söyleyelim ki, gazetemizin prensiplerini okumak maksadı anlatmakta geciktirmez. Hem politik hem ekonomik çerçeve içinde memleket menfaatlerine yardımda bulunmayı şiar addederken müspet rakamlara ve sağlam fikirlere dayanarak intişarı müddetince en becerikli ve en yılmaz bir azimle çalışmayı vazife biliriz.

Yurdumuzda ticaret hayatının son günlerdeki keşmekeşi, hiçbir kimsenin hatta hiçbir esnaf veya tüccarın yekdiğerinden haberi olmaksızın hep itibarî ve indî alışverişlerden ileri geldiği fikrindeyiz; bu gaye iledir ki, Cenup bölgemizde “Ticaret” mefhumunu taşıyabilecek bir gazetenin mevcudiyetsizliği, bize bu fikri ilham etti. Ne dereceye kadar tezimizde muvaffak olabilirsek o kadar bahtiyarız.

Şimdilik haftada bir kere olsun intişar eden (yayımlanan) Seyhan Gazetesi, şu günlerin kâğıt ve malzeme buhranları içinde çıkarken ve yıllık abonesinin de hemen hiç denecek kadar az olması, değerli okuyucularımızın takdirine arz olunur: Esasen biz bu işte maddî herhangi bir ihtirasa kilit vurmuş, sırf memleket ahvali ticariyesine ayna olmayı düşünmüşüzdür. Gazetemiz, hayatı müddetince müfit (yararlı, faydalı) olabilirse yine mutludur. Layemuttur (ölümsüzdür) demeyeceğiz; egoistlik olur; zira yarının hadisatı ne doğuracağını kim kestirebilir. Lakin biz azmimizle her türlü mâniayı aşmaya ve hedefe doğru fütursuzca (çekinmez, umursamaz) yürümeye karar vermiş bulunuyoruz. Bu yolda yürürken bizi destekleyecek olan kıymetli esnaflarımızın her türlü yardımına muhtaç olduğumuzu da itiraf ederiz; zira Seyhan Gazetesi, ticaretle iştigal eden her vatandaşın müracaat kapısıdır. Serbestçe sütunlarımızda fikirlerini izah ve müdafaa edebilirler. Gerek bizim teşkilâtımızın genişliği, gerek sizlerin yardımınız her an ticarî durumu açıklar; filhakika ticaret hayatının memleketimizde son günlerdeki durumu, ıslahı menfeaat çok güç bir hal olmuştur. Evet, ticarete gem vurulamaz; zira insan ihtirasının şahlanmasına zemin hazırlanmış olur. Amma ticaret organize edilebilir ki, bu da ancak cemiyet menfaatlerinin mütesaviyen karşılaşması ile mümkün olur. Yaşamak imkânlarının

ancak madde ile kaim (var olan) olacağına ve bunun temini için de her türlü tedbirler düşünmeye muhtaç olunacağına ne şüphe var.

Tarihin bütün asırları mübadele vasıtası ile uğraşmış olarak karşımıza çıkar. Bugünün medeni durumu da bunu ne ihmal edebilir ne de bunun makûsunu müdafaa eder. Eğer bir millet malî buhrana düşmüş ise parasının yabancı devletler tarafından spekülasyona düşürülmesinde aranmalıdır; yoksa kendi hududu içinde parasına istikrar veren bir devletin milleti tarafından kıymetten düşürülmesine imkân olamaması icap eder.

İkinci cihan harbini ve safahatını idrak ediyoruz. Her ikisinin de sebeplerini, karşılıklı devletlerin ticaret rekabetinde görüyoruz. Harp sonraları Dünya iktisadiyatının barometresi birdenbire değişiyor ve büyük bir gayri tabiilikle beşeriyeti sıkıştırıyor. Sonra yavaş yavaş harbi kazanan devlet hâkimiyetini, ticaret mekanizması ile beraber idare ediyor ki bundan doğacak refah da hakkıdır, bu sebeptir ki harbe girmediğimiz halde en çok yıpranan ve en çok ihtiyaçta kıvranan biz olduk. Numunesi meydanda... Büyük devletlerde pahalılık nispeti bizim memleketimizle mukayese edilmeyecek kadar az olduğu anlaşılıyor.

Memleketimizden istihlal edilen her türlü malın harpten evvelki haline nispetle kaç misli olduğunu görmekle üzülmüyor değiliz. Ancak tedbir çaresini üzülmekle telafi etmekte safiyane (safça) tevekkül olur. Binaenaleyh bu derin yarının tedavisi için bütün vatandaşların müttefikan (elbirliğiyle) çalışması ve bütün ihtirası atması icap eder. Günü kurtarmak şahsî menfaati gütmek, millî camiayı yarın uçuruma götürmek demek olacağı açıktır. İç ve dış ticaretimizde muvazene (denge) temin etmek için çok ciddi ve el ele çalışmamız lâzımdır.

Dünya ticaretini mümkün merteye kollamak ve bilhassa iç ticareti takip ile yaymak vasıtasının yegâne gazeteler olacağına inandığımız için bölgemizde her köşeden ekonomik haberler alacağız; fiyatları takip için resmi makamların vereceği hakiki ve müspet rakamlara dayanarak haftalık olarak neşredeceğiz. Fakat yurttan tahaddüs (meydana gelmek) eden kardeş kavgasına renkli bir damla olarak katılmayacağız.

*Hedefimiz yaşamak vasıtası ve refah düsturu olan (TİCARET) kültürü ile uğraşmaktır.*⁶⁶⁶

Seyhan gazetesinde, Adana’da yayım yapan çeşitli gazete ve dergilerin de tanıtımları yapılmış ve okuyucular bu konuda bilgilendirilmiştir. Bu gazete ve dergiler ile ilgili ibareler ise, “*Cenubun En Çok Okunan Akşam Gazetesi Yeni Adana’yı Siz de okuyunuz*”, “*Kanad, Cenubun Yegâne Ülkü Dergisi İlk Sayısı 1 Martta Çıkmıştır. Mutlaka Okuyunuz*”⁶⁶⁷, “*Türk Sözü Bölgenin En Çok Okunan Sabah Gazetesidir*”, “*Geveze Herkesin Gazetesidir. Onu okuyunuz!*” gibi reklam içerikli ibarelerdir.⁶⁶⁸

Gazetenin elimizdeki sayıları incelendiğinde ilk sayısından itibaren her hafta ikinci sayfa haberlerinde “*Esnaf Ne İster?*” başlıklı bir yazı köşesi hazırlanmıştır. Bu yazıların yayımlanmasındaki amaç ise Adana esnafının isteklerini ve şikâyetlerini duyurmaya çalışmaktır.⁶⁶⁹ Diğer taraftan birçok sayıda “*Halk Ne İster?*” başlığı altında yer alan sütunlarda Adana’da yaşayan insanların çeşitli konulardaki istek ve şikâyetlerine yer verilmiştir.⁶⁷⁰

28 Temmuz 1947 tarihli 21’inci sayıda, “*Lozan Günü*” başlığı altında yer verilen yazıda şu ifadeler yer verilmiştir.

“Yurdumuzun her tarafında olduğu gibi şehrimizde de “Lozan Günü” bir bayram havası içinde kutlanmıştır. Halkevi tarafından hazırlanan programa göre evde toplanılmış ve buradan başta Sayın Valimiz olduğu halde, belediye başkan muavini, C.H.P. ve Halkevi Başkanı, Esnaf Odası Başkan ve teşkilâtı, Partililer ve Esnaf meslek heyetleri olduğu halde Atatürk anıtına gidilerek çelenk konulmuş ve dönüştü

⁶⁶⁶ “Maksat ve Hedefimiz”, *Seyhan gazetesi*, 17 Mart 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1,3.

⁶⁶⁷ *Seyhan gazetesi*, 10 Mart 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁶⁶⁸ *Seyhan gazetesi*, 17 Mart 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

⁶⁶⁹ “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 10 Mart 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s.2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 17 Mart 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 24 Mart 1947, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 28 Temmuz 1947, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 4 Ağustos 1947, Sayı: 22, Yıl: 1, s. 2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 25 Ağustos 1947, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 15 Aralık 1947, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 2; “Esnaf Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 2.

⁶⁷⁰ “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 17 Mart 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3; “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 24 Mart 1947, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 3; “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 28 Temmuz 1947, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 3; “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 4 Ağustos 1947, Sayı: 22, Yıl: 1, s. 3; “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 25 Ağustos 1947, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 3; “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 15 Aralık 1947, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 3; “Halk Ne İster?”, *Seyhan gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 3.

*Halkevi bahçesinde Cengiz Turhan, Lütfi Oğuzcan tarafından günün önemini belirten hitabeler söylenmiş ve Ümit Oğuzcan tarafından bir şiir okunmuştur.*⁶⁷¹

Gazetenin 29 Aralık 1947 tarihli 43'üncü sayısında, "Gazetemiz bu hafta 6 sayfadır" ifadesi yer almıştır.⁶⁷² Aynı sayının ikinci sayfasında "Sicil İlânı" başlığı altında ise şu açıklamalar yapılmıştır:

"Adana Ticaret ve Sanayi Odasından: Merkezi Adana'da hükûmet konağı karşısında 48 numaralı binada olmak ve köşkerlik, kunduracılık, tabaklık ve saraçlık, terzi ve elbisecilik, yorgancı ve oturakçılık işleriyle iştigal etmek üzere (Adana deri ve dikim işleri kooperatifi) unvanı altında kurulan kooperatifin esas mukavelesini bu kere Bakanlar Kurulu'nun 13-11-1947 tarih ve 3-6593 sayılı kararıyla onanmış bulunduğundan keyfiyet Ticaret Kanunu'nun 29' uncu maddesine tevfikan sicilli ticarete kayıt ve mukavele sureti aşağıya çıkarılarak ilân olunur...". Bu ifadelerle yer alan sicil ilanı 7 bölüm ve 60 maddeden oluşan bir içerik ile okuyuculara duyurulmuştur.⁶⁷³ Aynı sayının ilk sayfa haberleri arasında ve "Gazeteciler Kongresi" başlığı ile yayımlanan yazıda ise şu bilgiler yer almıştır:

*"Güney bölgesi gazeteciler derneği yıllık kongresi Perşembe günü Hava Kurumu salonunda toplanmıştır. Kongre idare kurulu adına genel sekreter Aydın Remzi Yüreğir tarafından açılmış ve kongre başkanlığına Ferit Celal Güven, kâtipliklere Çoban Yurtçu ve Tevfik Can seçildikten sonra gündeme geçilmiştir. Gündeme göre önce idare ve murakıp raporları okunduktan sonra kabul edilmiş ve ileri sürülen dileklerde tespit edilerek seçimlere geçilmiştir. Gizli oyla yapılan seçim sonunda idare kuruluna Nihat Oral, Aydın Remzi Yüreğir, Dr. Cezmi Türk, Tevfik Can ve Coşkun Güven, haysiyet divanına Ferit Celal Güven, Cavit Oral, Ahmet Remzi Yüreğir, Selâhattin Sepici, Nevzat Güven, mürakipliklere Celâl Tevfik Saymen ve Hüseyin Ünlü seçilmişlerdir... Yeni idare kurulu dün toplanarak başkanlığa Nihat Oral; genel sekreterliğe Tevfik Can; muhasipliğe Aydın Remzi Yüreğir'i seçmek suretiyle iş bölümü yapmışlardır..."*⁶⁷⁴ Ayrıca yine 43'üncü sayıda Yeni Adana

⁶⁷¹ "Lozan Günü", *Seyhan gazetesi*, 28 Temmuz 1947, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1.

⁶⁷² *Seyhan gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 43, Yıl: 1, s.1.

⁶⁷³ "Sicil İlânı", *Seyhan gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 43, Yıl: 1, s. 2-5.

⁶⁷⁴ "Gazeteciler Kongresi", *Seyhan gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 43, Yıl: 1, s. 1.

gazetesinin hafta içinde yayım hayatının otuzuncu yılını doldurmuş olduğu ile ilgili kutlama amaçlı bir yazıya da yer verilmiştir.⁶⁷⁵

Seyhan gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

3.2.2. Kaynana

Kaynana gazetesi, 18 Mayıs 1947’de kurulmuştur. 9 Şubat 1953 tarihli 142’nci sayısından itibaren inceleyebildiğimiz gazete isminin hemen altında “*Pazartesi günleri çıkar haftalık, siyasi, mizah gazetesi*” ibaresi yer almıştır. Haftada bir gün yayımlanan gazetenin fiyatı 5 kuruştur ve 2 sayfa çıkarılmıştır. Kaynana gazetesinin sahibi Ramazan Yurt, sorumlu müdürü Hamdi Gönen’dir. Gazetenin idare yeri ve aynı zamanda basıldığı yer Adana’da bulunan Yurt Matbaası olmuştur. Gazete de abonelik bilgileri hakkında bir bilgi bulunmamakla birlikte “*Abone kayıt muamelemiz yoktur. Fantezi ilanlar pazarlığa tabidir.*” ifadelerine yer verilmiştir.⁶⁷⁶

1947 yılında yayım hayatına başlamış olan Kaynana gazetesi 1950 yılı itibariyle yayımına üç yıl ara verdikten sonra yeniden çıkarılmaya başlamıştır. Bu durum ile ilgili bilgiler ise gazete sayfalarında şu başlıklar altında açıklanmıştır:

“*Okuyucularımıza*” başlıklı yazıda şu ifadeler yer verilmiştir:

“*Bütün okuyucularımızın memnuniyet ve takdirini celbedecek mükemmeliyette Adana’ımızda siyasi, mizahi, haftalık bir gazete çıkarmak üzere Kaynanayı yeniden neşre başladık. Arzu ettiğimiz nefaset ve hacimde intişarına birkaç nüsha sonra başlayacağımızı şimdiden tebşir etmekle beraber sayın okuyucularımızdan bu kısa müddet için mazur görülmekliğimizi rica ederiz.*”⁶⁷⁷ Bu ifadeler ile gazetenin yeni yayım hayatına başladığı okuyuculara duyurulmuştur.

“*Sayın Meslektaşlarına Kaynana Teşekkür Ediyor*” başlıklı yazıda ise konu ile ilgili şu ifadeler paylaşılmıştır:

⁶⁷⁵ “Yeni Adana 30 Yaşında”, *Seyhan gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 43, Yıl: 1, s. 1.

⁶⁷⁶ *Kaynana gazetesi*, 9 Şubat 1953, Sayı: 142, Yıl: 6, s. 1.

⁶⁷⁷ *Kaynana gazetesi*, 9 Şubat 1953, Sayı: 142, Yıl: 6, s. 2.

“1947 senesinde çıkmaya başlayan gazetemiz, üç sene çıkışına ara verdiği halde yine mübadeleyi kesmeyen Ayvalık'ta Ayvalık, Giresun'da Kale ve Adana'da Yeni Adana gazetelerine alenen teşekkür ediyor!”⁶⁷⁸

Kaynana gazetesi, 2 sayfa çıkarılmıştır. Ayrıca bu gazetenin 4 sayfa yayımlanmak istendiği halde yaşanan olumsuzluklar nedeniyle iki sayfa çıkarıldığı da belirtilmiştir. Bu durum ile ilgili bilgiler ise “*Mühim Bir İzah*” başlığı altında şu ifadelerle açıklamıştır:

“Gazetemizi, dört sayfa ve zamana uygun klişelerle çıkartmak uğrunda gayretimize rağmen bedelini peşin verdiğimiz siparişlerimizin vaktinde gönderilmemesinden mütevellit geçen hafta çıkaramadık. Ticaret âleminde uğramakta bulunduğumuz aksaklıkları üzüntü ile bizzarur kaydediyoruz.”⁶⁷⁹

27 Nisan 1953 tarihli 152'nci sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz Kaynana gazetesi, boyu 39.5 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.⁶⁸⁰ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

3.2.3. Adana Spor

Adana Spor gazetesi, 22 Aralık 1947'de yayım hayatına başlamıştır. 22 Aralık 1947 tarihli 1'inci sayının kapak kısmında bir karikatüre yer verilmiştir. Gazete isminin hemen altında “*Bağımsız Haftalık Spor Ve Gençlik Gazetesi*” ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin altında bulunan ilk sütunda ise “*Spor Gençliğin Tilsimidir*” ifadesi bulunmaktadır. Adana Spor gazetesinin imtiyaz sahibi Recai Saraçoğlu, yazı işlerini fiilen idare eden Hakkı İşleker, teknik şefi ise Kemal Şenadam'dır. Gazetenin idare yeri ve basıldığı yer Işık Basımevi'dir. Adana Spor, “*Sayısı Her Yerde 15 Kuruştur*” ifadesi ile 15 kuruştan halka sunulmuş ve sekiz sayfa çıkarılmıştır. Abonelik bilgileri ise yıllığı 700 kuruş, altı aylığı 360 kuruş, üç aylığı 180 kuruştur.⁶⁸¹

Adana Spor gazetesinin ilk sayısının içeriğinde bulunan bazı yazı ve haberlere ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

⁶⁷⁸ “Sayın Meslektaşlarına Kaynana Teşekkür Ediyor”, *Kaynana gazetesi*, 30 Mart 1953, Sayı: 148, Yıl: 6, s. 1.

⁶⁷⁹ “Mühim Bir İzah”, *Kaynana gazetesi*, 16 Mart 1953, Sayı: 146, Yıl: 6, s. 1.

⁶⁸⁰ *Kaynana gazetesi*, 9 Şubat 1953, Sayı: 142, Yıl: 6, s. 1-2, *Kaynana gazetesi*, 27 Nisan 1953, Sayı: 152, Yıl: 6, s. 1-2.

⁶⁸¹ *Adana Spor gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8.

“Özür Dileriz” başlığı altında, “15 Aralık Pazartesi günü çıkacağını bildirdiğimiz gazetemiz bazı teknik arızalardan ötürü çıkamamıştır. Özür Dileriz.” ifadeleriyle gazetenin çıkış tarihindeki yedi günlük gecikme için okuyuculardan özür dilenmiştir.⁶⁸²

“Bölgemizde Gençlik Kulüpleri” başlığı altında okuyucularla paylaşılan yazıda da ilk kurulan gençlik ve spor kulüpleri hakkında ayrıntılı bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Adana’da ilk spor teşekkülünü abilerimiz Ferit Celal Güven, Dr. Ali Hikmet Coral, Vehbi Necip Savaşan, İ Safa Özler, Saatçı Vehbi, Çoşkun Güven beyler zamanında Türkgücü olarak bir teşekkül meydana getirilmiştir... Bu teşekkülü müteakip Türkocağı ismiyle yer değiştirmiştir. Ve faal bir kulüp olarak bölge binasında faaliyete hız vermiştir... Bu teşekkülden sonra Adana İdmanyurdu tesis edilmiştir. İdmanyurdu’nun ilk kurucuları Safa Özler, Cavit Oral, Nihat Oral, Kasım Ener, Ferit Celal Güven, Çoşkun Güven, Nevzat Güven, Recai Tarımer, H. Salih Muratlı, Ahmet Bahadır, Ekrem Zaimler’dir”.⁶⁸³

“1947 yılında Seyhan Yüzücüleri Ve Rekorları”, başlığı altında ise Seyhan’da (Adana) son üç yılda Türkiye yüzme ve su topu şampiyonluğunu kazanan yüzücülerin başarılarından bahsedilmiştir. Ayrıca Uluslararası yarışmalara Amerika, Fransa, Mısır, Suriye ile birlikte Türkiye’nin de katıldığı ve Türk sporcuların bu yarışmalarda Dünya şampiyonu ve rekortmenleri ile yarışma şerefine ulaşmış oldukları bilgileri de verilmiştir.⁶⁸⁴

29 Aralık 1947 tarihli 2’nci sayının ilk sayfasında sağda bulunan renkli sütunda “Spor Ruhun Gıdasıdır” ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca bu sayfada “Tekel takımı” ve “Toros takımı” olarak isimlendirilen futbol takımlarının fotoğrafları da yer almıştır.⁶⁸⁵

Adana Spor gazetesinin ikinci sayısında köşe yazılarında bulunan yazar isimlerini (bazı yazarlar yazılarında sadece soy isimlerini kullanmış, bazıları ise takma isimle yazılarını yazmışlardır), şu şekilde sıralamak mümkündür:

⁶⁸² “Özür Dileriz”, *Adana Spor gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁶⁸³ “Bölgemizde Gençlik Kulüpleri”, *Adana Spor gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

⁶⁸⁴ “1947 yılında Seyhan Yüzücüleri Ve Rekorları”, *Adana Spor gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 7.

⁶⁸⁵ *Adana Spor gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

E. Arsava, Cevat Dıplan, Gören, Çağlar, Nuri Pamukçu, ikinci Orta Okul Beden Eğitimi Öğretmeni Hüsni Kutlug, Ticaret Lisesi Beden Eğitimi Öğretmeni Nizamettin Ergun olarak belirtilmiştir.⁶⁸⁶

Adana Spor gazetesinde birçok spor dalı ile ilgili haberler ve yazılar yer almaktadır. Bu haber ve yazılarda yapılan ve yapılacak olan yarışmalar, spor kursları, spor faaliyetleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca gazetede çeşitli ilan ve reklamlar da yer almıştır. Bu yazı ve haberlere gazete sayfalarında şu şekilde yer verilmiştir:

“*Atletizmde Koşular*” başlığı ile şu bilgi yer almıştır:

“*Sportif koşular beden hareketlerinin en eskisi olmakla beraber aynı zamanda sağlık üzerine müspet tesiri bakımından en faidelisidir...*”.⁶⁸⁷

“*Ankara’da Atatürk Koşusu*” başlığı ile yayımlanan haberde, 12’nci Atatürk Koşusu hakkında şu bilgiler verilmiştir.

“*Bugün 12’nci Atatürk Kır Koşusu üç kategori üzerinden yapıldı. Birinci kategoriye Ankara, İstanbul, Eskişehir, bölgelerinin tecrübeli atletleri iştirak ettiler. Koşuya Dikmen’den başlandı Başbakanlık binası önünde bitti. Neticede; M. Özcan birinci, Osman Çoşğül ikinci, Recep üçüncü, Mustafa Kaplan dördüncü oldular*”.⁶⁸⁸

Gazetede “*Atatürk Kır Koşusu*” başlığı altında yer verilen yazıda ise; “*Cumartesi günü saat 15.00’de Adana Halkevinde kalabalık bir seyirci önünde kulüpler, kız ve erkek okullar arasında Atatürk Koşusu yapılmıştır...*”.⁶⁸⁹

“*Kulüpler adlarını değiştirdiler*” başlığı ile Adana’daki futbol kulüplerinin isim değişiklikleri okuyuculara şu cümlelerle bildirilmiştir.

“*Seyhan spor: Seylâp spor, İdman yurdu: Yurtsuz spor, Sümer spor: Tekme spor, Demir spor: Çalma spor, İncirlik spor: Ham İncir spor, Milli M. spor: Para spor, Tekel spor: Derleme spor, Toros spor: Mazi spor*”⁶⁹⁰

⁶⁸⁶ Adana Spor gazetesi, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-8.

⁶⁸⁷ “Atletizmde Koşular”, Adana Spor gazetesi, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

⁶⁸⁸ “Ankara’da Atatürk Koşusu”, Adana Spor gazetesi, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 5.

⁶⁸⁹ “Atatürk Kır Koşusu”, Adana Spor gazetesi, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 8.

⁶⁹⁰ “Kulüpler adlarını değiştirdiler”, Adana Spor gazetesi, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 6.

“Soyadlarını adlarını değiştiren sporcularımızın ikinci listesini sunuyoruz” başlığı ile de sporcuların soyadları konusunda yaptıkları değişiklik duyurulmuştur. Bu sporcuları ve yeni soy isimlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

“Nizamettin Erğün: Bahar, Osman Güvenç: Eski İmam, Avni Yüzücü: Dağları Bekleyen, Kemal Yalınayak: Başıkabak, Tevfik Can: Fındık İçi, Ali Büyanlı: Golsayar...”⁶⁹¹

Gazete sayfalarında bulunan bazı ilan başlıkları ve içeriğinde kullanılan ifadeler şunlardır:

“Kristal Kunduraları” başlıklı ilanda “Ucuz Sağlam ve Zariftir. Belediye Caddesi No.20”,⁶⁹² “Müzeyyen Senar” başlıklı ilanda “3-4 Ocak günlerinde Halkevi Sineması’nda göreceksiniz.”,⁶⁹³ “Halkevi Sineması’nda” başlıklı ilanda ise “Bu akşam, 1-Ana Hakkı 2-Beni Affet”.⁶⁹⁴

Adana’nın spor gazetelerinden biri olan Adana Spor gazetesi içeriğinde, sporun çeşitli alanlarındaki (yüzme, futbol, at yarışı, atletizm) faaliyetleri ve bu konulardaki bilgilendirici yazıları, barındırmaktadır. Gazetede ayrıca bu konularda geçmişe ait bilgilerde sunulmuştur. Adana Spor gazetesinin yalnızca ilk iki sayısı incelenebilmiş ve yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.2.4. Türkedoğru

Türkedoğru gazetesi, yayım hayatına dergi niteliğinde başlamıştır. Bu derginin ilk sayısı 1945 yılının Mart ayında ve toplam 32 sayı çıkarılmıştır. Fakat bu dergi, 29 Kasım 1948 tarihli ilk sayısından itibaren gazete niteliğinde yayım yapmıştır. Türkedoğru gazetesinin 29 Kasım 1948 tarihli 1’inci sayısında ve “Her yerde, her zaman, her yönde Türk’e doğru..” başlığı altında bu konu hakkındaki bilgilere ve gazetenin çıkış amacına, şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Türkedoğru bu sayısıyla, yeni bir hüviyet kazanmış bulunuyor. Dergi idi; gazete oldu. Türkedoğru, bugün kendi malı olan bir basımevine sahip bulunmasına, yeni basım ve yeni yayım imkânlarının kolaylaşmış olmasına rağmen “gazete” haline

⁶⁹¹ “Soyadlarını adlarını değiştiren sporcularımızın ikinci listesini sunuyoruz”, *Adana Spor gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 6.

⁶⁹² “Kristal Kunduraları”, *Adana Spor gazetesi*, 22 Aralık 1947, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁶⁹³ “Müzeyyen Senar”, *Adana Spor gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

⁶⁹⁴ “Halkevi Sineması’nda”, *Adana Spor gazetesi*, 29 Aralık 1947, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 8.

gelmek lüzumunu neden duymuştu? Bu sorunun tam karşılığı uzun sürer ve bunda okuyucu için bir fayda da düşünülemez. Yalnız bir iki noktaya kısaca dokunabiliriz.

Anadolu'da bir dergi çıkarmak ve bu dergiyi yaşatacak muhit ve imkânları sağlamak bayağı güç ve yorucudur, erbabı bilir. Bununla beraber, Türkedoğru'nun dergi halinde Mart 1945'ten itibaren 32 sayı süren yayınına göğsümüz gurur ve sevinçle dolu olarak bakıyor ve öğünüyoruz.

Türkedoğru'yu gazete haline getirmemizin ikinci ve önemli bir sebebi de, gazete olarak yayım imkân ve sahasının genişleyeceğine olan inancımızdır. Bir derginin zamanlık olaylara –Aktüaliteye- fazla yer ayırmamasındaki zarurete karşılık, gazetenin bu imkânları sağlar olması da bize bu adımı atmak lüzumunu duyurmuştur.

İlk adı “Her yönde Türkedoğru” olan derginin ilk sayısına arma olan... şuydu: “İlimde, Fende, Sanatta, Duyuşta, Düşünüşte, yani Her Yönde Türkedoğru” 32 sayı süren dört yıllık şerefli bir mazi bize bu yolda yürümekte ne kadar haklı olduğumuzu göstermiştir.

Türkedoğru yayın hayatına Eskişehir'de atıldı, Adana'da devam etti. O günlerde “Turancılar” aleyhindeki takibat devam ediyordu. Ayrıntılarını vermek istemediğimiz o günlerin mühim bir şahsiyetine bir dergi çıkarmak kararımızdan söz açmamız ve kendisinden de bir yazı rica ettiğimiz zaman;

-Derginizin adı ve yolu nedir? Şeklinde bir sualine muhatap olmuştuk. Cevaben: “Adı Türkedoğru, yolu Türkçülük” değimiz zaman sayın bayın ürktüğünü şimdi onun hesabına üzüntü, kendi hesabımıza gururla hatırlıyoruz.

Dergi olarak çıkarken de yazmıştık; tekrarlamakta fayda görüyoruz: “Türkiye içi Türkçülük, Türkiye dışı Türkçülük” gibi bizi ikilik ve çözüntüyü götürecek fikir... kuvvetimizi zayıflatmak taraftarı değiliz. Adı ister Milliyetçi Türkçülük, ister Türkçülük, ister Turancılık olsun, bütün Türklüğü kavrayan tek bir Türkçülük bulunduğu inaniyoruz.”⁶⁹⁵

Gazete isminin hemen altında “Türkçü, Milliyetçi, Siyasi Halk ve Memleket Gazetesi” ibaresi yer almıştır. Haftada bir kez ve Pazartesi günleri çıkarılan

⁶⁹⁵ Türkedoğru gazetesi, 29 Kasım 1948, Sayı: 1 (32), s. 1.

gazetenin kurucuları Lütfi Oğuzcan ve Ümit Oğuzcan, sahibi ve yayını idare eden E. Oğuzcan'dır. Bu gazete aynı zamanda idare yeri de olan Tükedoğru Basımevi'nde basılmıştır. Okuyuculara fiyatı 5 kuruştan sunulmuştur. Gazete adresi Eski Taşmağaza karşısında P. K. 157 Adana, olarak belirtilmiştir. Abonelik bilgileri ise yıllığı 300 kuruş, altı aylığı 150 kuruştur.⁶⁹⁶

Türkedoğru gazetesi, 4 sayfa çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde hükümet ile ilgili haberlerin yanı sıra toplumsal, ekonomik haberlere ve yoruma dayalı yazılara da yer verilmiştir. “*Yurt ve Dünya Haberleri*”⁶⁹⁷ başlıklı sütunlarda ise yurtiçi ve yurtdışında meydana gelen güncel olaylar aktarılmıştır. Ayrıca sanat, edebiyat, mizah içerikli yazılar ve şiirler de gazete sayfalarında yer almıştır. Gazetenin son sayfaları ise ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.⁶⁹⁸

5 Ocak 1949 tarihli 6'ncı sayısında “*Çukurovalı Kurtuluş Bayramın Kutlu Olsun*” manşeti yer almıştır. Ayrıca ikinci sayfanın ilk sütununda “*Hazır Ol Cenge!*” başlıklı yazının içeriğinde “*Çukurova Kurtuluşunun 27'nci yıldönümüne erişmiş bulunuyoruz. ...*” ifadeleriyle devam eden yazıda Çukurova'da verilen mücadeleler sonucunda elde edilen 5 Ocak Adana'nın Kurtuluşunun anlam ve önemine değinilmiştir.⁶⁹⁹

Gazetenin 10 Ocak 1949 tarihli 7'nci sayısında “*Yurt ve Dünya Haberleri*” sütununda yer alan “*Eski gümüş 1 liralık ve 50 kuruşluklar tedavülden kaldırıldı.*” başlığı altında bazı para birimlerinin tedavülden kaldırıldığı ve bu paraların Merkez Bankası ve şubelerinin bulunmadığı yerlerde Ziraat Bankası tarafından değiştirileceği okuyuculara duyurulmuştur.⁷⁰⁰

17 Ocak 1949 tarihli 8'inci sayıda “*Başbakan Hasan Saka istifa etti.*” başlığı altında yer verilen yazının içeriği şu şekildedir:

---

⁶⁹⁶ *Türkedoğru gazetesi*, 29 Kasım 1948, Sayı: 1 (32), s. 1-4.

⁶⁹⁷ “*Yurt ve Dünya Haberleri*”, *Türkedoğru gazetesi*, 29 Kasım 1948, Sayı: 1 (32), s. 2; “*Yurt ve Dünya Haberleri*”, *Türkedoğru gazetesi*, 6 Aralık 1948, Sayı: 2 (32), s. 2; “*Yurt ve Dünya Haberleri*”, *Türkedoğru gazetesi*, 13 Aralık 1948, Sayı: 3 (32), s. 2; “*Yurt ve Dünya Haberleri*”, *Türkedoğru gazetesi*, 20 Aralık 1948, Sayı: 4 (32), s. 2; “*Yurt ve Dünya Haberleri*”, *Türkedoğru gazetesi*, 10 Ocak 1949, Sayı: 7 (32), s. 2.

⁶⁹⁸ *Türkedoğru gazetesi*, 29 Kasım 1948, Sayı: 1 (32), s. 1-4.

⁶⁹⁹ “*Hazır Ol Cenge!*”, *Türkedoğru gazetesi*, 5 Ocak 1949, Sayı: 6 (32), s. 2-3.

⁷⁰⁰ “*Eski gümüş 1 liralık ve 50 kuruşluklar tedavülden kaldırıldı.*”, *Türkedoğru gazetesi*, 10 Ocak 1949, Sayı: 7 (32), s. 2.

“Başbakan Hasan Saka evvelki gün kabinesinin istifasını Cumhurbaşkanına bildirmiş ve istifa kabul edilmiştir. Yeni kabineyi kim kurarsa kursun Eski bakanlardan Necmettin Sadak, Cavit Oral, Cemil Sait Barlas, Fuat Sirmen ve Ali Rıza Ertem’in yerlerini muhafaza edeceği tahmin edilmektedir.” ifadeleri ile dönemin Başbakanı Hasan Saka’nın istifa ettiği okuyuculara duyurulmuştur.⁷⁰¹

Yine 8’inci sayıda yer alan “Şemsettin Günaltay Başbakan Oldu” başlıklı yazıda;

“B. Hasan Saka’nın istifası üzerine cumhurbaşkanı İnönü kabineyi kurmak vazifesini Şemsettin Günaltay’a vermiştir. Şemsettin Günaltay kabineyi kurmak vazifesini kabul etmiştir.” ifadeleri kullanılarak Başbakanlık görevinden istifa eden Hasan Saka’nın yerine Başbakan olarak Şemsettin Günaltay’ın getirildiği okuyuculara duyurulmuştur.⁷⁰²

“İnönü Armağanı” başlığı altındaki yazıda da,

“İnönü armağanı jürisi çalışmalarını bitirmiş neticede bilim mükâfatlarını Dr. Hüseyin Kemal ile Dr. Cahit Arf, sanat mükâfatını da, “Hayal şehir” şairi Yahya Kemal’e, Yunus Emre Oratoryosu Bestecisi Ahmet Adnan Soygun’a ve “Küçük Şehir” piyesini yazan Cevat Fehmi Başkut’a verilmesini münasip görmüştür. Mükâfatlar bizzat Başbakan Hasan Saka tarafından kazananlara dağıtılmıştır.” ifadelerinin yer aldığı bir habere yer verilmişti.⁷⁰³ Ayrıca “Demokrat Partiden İstifalar Bazı Köylerde D.P. Büsbütün İnhilal Etti” başlıklı yazıda, DP içerisinde toplu istifaların olduğu ve İsmaliye, Köylüoğlu, Acıdere Ocakları’nın dağıldığı duyurulmuştur.⁷⁰⁴

Türkedoğru gazetesinin 24 Ocak 1949 tarihli 9’uncu sayısında yer alan “Yeni kabineyi karşılarken” başlığı altında yine dönemin Başbakan’ı Hasan Saka’nın istifası ve Şemsettin Günaltay’ın Başbakanlığa getirilmesi ile ilgili bir yazıya yer verilerek şunlar aktarılmıştır:

“Hasan Saka kabinesinin, yeni bir kazanç kanunu ve bütçe ile meclis huzuruna çıkıp tam bunları müdafaa edeceği bir anda istifa etmesi Türk halk efkârı tarafından

⁷⁰¹ “Başbakan Hasan Saka istifa etti.”, *Türkedoğru gazetesi*, 17 Ocak 1949, Sayı: 8 (32), s. 1.

⁷⁰² “Şemsettin Günaltay Başbakan Oldu”, *Türkedoğru gazetesi*, 17 Ocak 1949, Sayı: 8 (32), s. 1.

⁷⁰³ “İnönü Armağanı”, *Türkedoğru gazetesi*, 17 Ocak 1949, Sayı: 8 (32), s. 1.

⁷⁰⁴ “Demokrat Partiden İstifalar Bazı Köylerde D.P. Büsbütün İnhilal Etti”, *Türkedoğru gazetesi*, 17 Ocak 1949, Sayı: 8 (32), s. 2.

hayretle karşılanmıştır. Kabinenin istifasına C.H.P. Meclis grubu ile olan münasebetinin aldığı son safhanın başlıca amil olduğu ileri sürülüyor. ... Muhakkak olan şu ki, Günaltay kabinesi en kritik bir zamanda çok zorlu bir vatan vazifesi yüklenmiştir. Başbakan ve arkadaşlarının temiz ve enerjik şahsiyetlerinden bu ağır fakat kutlu vazifeyi evleviyetle başarmaları beklenir. Bize, milletçe bu başarıyı kolaylaştırmak ve desteklemek vazifesi düşmektedir.”⁷⁰⁵

24 Ocak 1949 tarihli 9’uncu sayıda, “Hükümet gruptan güvenoyu aldı” başlıklı haberde ise Şemsettin Günaltay’ın başkanlığındaki kabinenin CHP Meclis grubunda programını okuduğu belirtilerek, 5’e karşı 291 oyla da güvenoyunu elde ettiği bildirilmiştir. Bununla birlikte hükümet programında seçim ve basın konularının değiştirilmesinin yer aldığı ve bu konulardaki beyannamenin muhalif partiler ve muhalif milletvekillerine dağıtıldığı da okuyuculara duyurulmuştur.⁷⁰⁶

Gazetenin 31 Ocak 1949 tarihli 10’uncu sayısında yer alan ve “Truman’ın İnönü’ye Mesajı” başlığı altında okuyuculara aktarılan haberde Rum Patrikliğine seçilen Athangoras’ın, Amerikan Cumhurbaşkanı’nın özel uçağı ile İstanbul’a geldiği, Taksim Cumhuriyet anıtına gittiği ve Başkan Truman’dan İsmet İnönü’ye bir mesaj getirdiği belirtilmiştir. Bu mesajda, “Büyük dostum başkan Truman, Türk milletini çok sever ve Türk milletine gerek Amerikan milletinin, gerek kendilerinin temenni ve selamlarını benimle göndermiştir.” ifadeleri yer almıştır.⁷⁰⁷

25 Nisan 1949 tarihli 22’nci sayıda da 23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı kutlamaları dolayısıyla günün anlam ve önemini belirten yazılara, “Halk Hükümetinin Kurulduğu Gün”, “23 Nisan Bayramı”, “Çocuk Fıkraları”, “Çocuk İçin Atasözleri” başlıkları ile yer verilmiştir.⁷⁰⁸

23 Mayıs 1949 tarihli sayısından itibaren başyazar olarak Lütfi Oğuzcan’ın isminin yer aldığı gazetede ayrıca, “İnönü’nün Türk Gençliğine Hitabı” başlığı altında Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’nün 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı dolayısıyla

⁷⁰⁵ “Yeni kabineyi karşılarken”, *Türkedoğru gazetesi*, 24 Ocak 1949, Sayı: 9 (32), s. 1.

⁷⁰⁶ “Hükümet gruptan güvenoyu aldı”, *Türkedoğru gazetesi*, 24 Ocak 1949, Sayı: 9 (32), s. 1.

⁷⁰⁷ “Truman’ın İnönü’ye Mesajı”, *Türkedoğru gazetesi*, 31 Ocak 1949, Sayı: 10 (32), s. 1.

⁷⁰⁸ “Halk Hükümetinin Kurulduğu Gün”, *Türkedoğru gazetesi*, 25 Nisan 1949, Sayı: 22 (32), s. 1; “23 Nisan Bayramı”, *Türkedoğru gazetesi*, 25 Nisan 1949, Sayı: 22 (32), s. 2; “Çocuk Fıkraları”, *Türkedoğru gazetesi*, 25 Nisan 1949, Sayı: 22 (32), s. 3; “Çocuk İçin Atasözleri”, *Türkedoğru gazetesi*, 25 Nisan 1949, Sayı: 22 (32), s. 3.

Türk gençlerine ve Türk halkına seslendiği hitabe aktarılmıştır.⁷⁰⁹ “*Halkevi’nde Hastalar Parasız Muayene Ediliyor*” başlıklı haberde de, Adana Halkevi’nde Pazartesi, Çarşamba ve Cumartesi günleri müracat eden hastaları 9.00-12.00 saatleri arasında ücretsiz muayene ve tedavi etmek üzere bir polikliniğin açılmış olduğu halka duyurulmuştur. Ayrıca bu durum gazete çalışanları tarafından da takdirle karşılanmıştır.⁷¹⁰

Gazetenin 9 Temmuz 1949 tarihli 32’nci sayısında ise “*Yeni Neşriyat*” başlığı ile yer verilen yazıda Adana’da yayım yapan Kırkpınar dergisinin Temmuz 1949 tarihli 2’nci sayısının çıkmış olduğu okuyuculara duyurulmuştur.⁷¹¹

23 Temmuz 1949 tarihli 34’üncü sayıda “*Hatay Kurtuluşu*” başlığı altında yer verilen yazı şu şekilde aktarılmıştır:

“*Büyük ve Öz Türkeli Hatay’ın anavatana katılmasının yıldönümü dolayısıyla yapılacak tören C.H.P. adına iştirak edecek olan Kırşehir Milletvekili Sahir Kurutluoğlu, Ankara Milletvekili Emin Halim Ergun, Isparta Milletvekili Sait Köksal ve Urfa Milletvekili Atalay Akandan ibaret heyet Hatay’a hareket etmiştir. Kahraman Hatay’ın Kurtuluşunu bütün milletimize kutlarız.*”⁷¹²

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Türkedoğru gazetesi yayım hayatına dergi olarak başlamış fakat gazete niteliğinde devam etmiştir. Dergi olarak yayımlanan ve ulaştığımız bilgilere göre 32 sayı çıktığı belirtilen bu nüshalara ulaşamamıştır. Yalnızca gazete niteliğinde çıkarılan birkaç sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Türkedoğru gazetesinin, yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

3.2.5. İleri

İleri gazetesi, kuruluş tarihi 19 Temmuz 1949’dur.⁷¹³ 19 Temmuz 1949 tarihli ilk sayısıyla yayım hayatına başlayan gazetenin sahibi Mehmet Selçuk, yazı işlerini fiilen idare eden Mustafa Tunç’tur. Yönetim yeri Eski Belediye Caddesi, No.9, Ceyhan adresinde bulunan bu gazete Adana’da Yurt Matbaası’nda basılmıştır.⁷¹⁴

⁷⁰⁹ “İnönü’nün Türk Gençliğine Hitabı”, *Türkedoğru gazetesi*, 23 Mayıs 1949, Sayı: 22 (32), s. 1-2.

⁷¹⁰ “Halkevi’nde Hastalar Parasız Muayene Ediliyor”, *Türkedoğru gazetesi*, 23 Mayıs 1949, Sayı: 22 (32), s. 3.

⁷¹¹ “Yeni Neşriyat”, *Türkedoğru gazetesi*, 9 Temmuz 1949, Sayı: 32 (32), s. 1.

⁷¹² “Hatay Kurtuluşu”, *Türkedoğru gazetesi*, 24 Temmuz 1949, Sayı: 34 (32), s. 1.

⁷¹³ *İleri gazetesi*, 3 Ocak 1986, Sayı: 11005, Yıl: 37, s. 1.

⁷¹⁴ *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

1949 yılında çıkmış olan sayılarından gazete hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

Gazete isminin altında “*Salı ve Cuma günleri çıkar müstakil halk gazetesi*” ibaresi yer verilmiştir.⁷¹⁵ 19 Temmuz 1949 tarihli 1’inci sayıda Mustafa Tunç tarafından kaleme alınan ve “*Ön söz*” başlığı ile yer verilen yazıda gazetenin çıkışı ve yayım amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... *Gazetemiz vehçe ve karakter bakımından müstakildir. Memlekette içtimai nizamın ve sosyal adaletin eşitlik esaslarına ve kardeşlik duygu prensiplerine göre ayarlanmasını müdafaa edeceğiz. Anayasa ve diğer kanunlarla emniyet altına alınmış bulunan vatandaş hak ve hürriyetini azmimizle korumağa ve (Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir) hüküm ve müeyyidesini lafla değil fiiliyatla tahakkuk ve tecelli ettirilmesine bütün gücümüzle çalışacağız. Memleketin siyasi, içtimai, iktisadi ve idari aksaklıklarını ve bozukluklarını objektif ve bitaraf bir göz ve fikirle tenkit edeceğiz. ...*”⁷¹⁶

19 Temmuz 1949 tarihli 1’inci sayıda yer alan “*Başarı-Tavsiye*” başlığı altındaki yazıda da gazete ile ilgili şu bilgiler verilmiştir:

“... *Ceyhan’a her gelişimde ciddi tarafsız bir gazete çıkarmak düşüncesinde olduklarını söyleyen Avukat-dişçi Mustafa Tunç ile Mehme Selçuk en nihayet (İLERİ)yi çıkarmağa başladılar. Güney Bölgemizin en hareketli ve verimli bir ilçesi olan Ceyhan’da şu veya bu parti taraftarlığı yapmayarak, hiçbir zümrenin nüfuz tesiri altında kalmayarak neşriyatına devam eden bir gazetenin memlekete olduğu kadar hatta daha ziyade Ceyhan ve Ceyhanlılara faydalı olacağına şüphe etmemelidir. Şimdilik haftada iki defa ve küçük boyda çıkacak olan “İLERİ” tarafsızlığını devam ettirdiği müddetçe sayın Ceyhanlılardan alâka ve yardım göreceğine ve bu sayede imkân buldulça büyüyeceğine kaniiz. ...*”⁷¹⁷

Gazetenin sahibi Mehmet Selçuk tarafından kaleme alınan ve “*Vazifemiz*” başlığı ile yer alan yazıda ise; “*Sütunlarımızın müsaadesi nisbetinde, yurdumuzda gelişmeğe başlayan demokrasiyi, dilimizin döndüğü ve aklımızın erdiği kadar desteklemek ve bu davaya canı gönülden yardım etmek yeğane prensip ve şiarımızdır. Gazetemiz hiçbir partiye mensup ve bağlı değildir. Haksız gördüğümüz her hal ve hareketi tenkit*

⁷¹⁵ *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷¹⁶ “*Ön söz*”, *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷¹⁷ “*Başarı-Tavsiye*”, *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

edeceğiz. ...”⁷¹⁸ ifadeleri kullanılarak gazetenin yayım ilkesi ve bu doğrultuda izleyeceği yol belirtilmiştir.

İleri gazetesinin 26 Temmuz 1949 tarihli 3’üncü sayısında “Okuyucularımıza” başlığı altında gazetenin 27 Temmuz 1949 Çarşamba günü Ramazan Bayramı’nın ilk günü olması nedeniyle 29 Temmuz 1949 tarihinde yayımlanması gereken sayının çıkarılmayacağı şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“27/7/Çarşamba günü şeker bayramıdır bayram dolayısıyla Cuma günü çıkmayacağımızı okuyucularımıza bildiririz. ...”⁷¹⁹

İleri gazetesinin içeriğinde milli bayramlara manşet olarak yer verilmiştir. 30 Ağustos 1949 tarihli 12’nci sayıda “30 Ağustos Zafer Bayramı Türk Milletine Kutlu Olsun” başlığı altındaki mesaja manşet olarak yer verilirken, yine ilk sayfada “30 Ağustos” başlığı ile yazı işlerini idare eden Mustafa Tunç tarafından kaleme alınan başyazıya yer verilmiştir.⁷²⁰ 28 Ekim 1949 Cuma tarihli 26’ncı sayıda da “26. ncı yıl” başlığı ile yer verilen baş yazıda Cumhuriyet Bayramı’nın (29 Ekim 1923) yirmi altıncı yıl dönümü ile ilgili bilgilendirici açıklamalar yapılmıştır.⁷²¹

1 Kasım 1949 tarihli 27’nci sayı, “Başkan Truman’ın İnönü’ye gönderdiği tebrik telgrafı” manşeti ile yayımlanmıştır. “Cumhuriyet Bayramımız dolayısıyla dost Devlet Başkanı, memleketimiz hakkında samimi duygularını bildirdi ...” ifadeleriyle devam eden yazıda Cumhuriyet’in ilanının yıl dönümü nedeniyle dönemin Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Harry S. Truman⁷²² ile Türkiye Cumhuriyeti

⁷¹⁸ “Vazifemiz”, *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷¹⁹ “Okuyucularımıza”, *İleri gazetesi*, 26 Temmuz 1949, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

⁷²⁰ *İleri gazetesi*, 30 Ağustos 1949, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1.

⁷²¹ “26. ncı yıl”, *İleri gazetesi*, 28 Ekim 1949, Sayı: 26, Yıl: 1, s. 1.

⁷²² ABD’nin 33. Başkanıdır. Harry S. Truman, 8 Mayıs 1884 tarihinde Lamar, Missouri, ABD’de çiftçi bir ailenin oğlu olarak doğmuştur. Adındaki S. Harfi hiçbir ismin kısaltması değildir. İki dedesi, Anderson Shippe Truman ve Solomon Young’ın isimlerinin sembolüdür. Truman, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve yanlısı olan ülkelere karşı ne pahasına olursa olsun mücadele edilmesine gerektiği ilkesine inanmıştır. Truman, ABD Kongresi’nde yaptığı ve sonraları “Truman Doktrini” olarak adlandırılacak 12 Mart 1947 tarihindeki konuşmasında SSCB’nin Avrupa’daki etkinliğinin artması ve Türkiye ile Yunanistan’ın stratejik önemlerinden ötürü SSCB tehdidine karşı korunmaları gerektiğini vurgulayarak adı geçen ülkelere 400 milyon dolarlık yardım yapılmasını istemiştir. Bu amaçla Truman, Dışişleri Bakanı General George C. Marshall ile birlikte II. Dünya Savaşı’ndan sonra Batı Avrupa ülkelerinin ekonomik durumunu düzeltmek amacıyla Marshall Planı denilen bir yardım paketi geliştirmiştir. Bu istek kongre tarafından kabul edilerek yasallaşmıştı. Harry Truman, 26 Aralık 1972 tarihinde Kansas City, Missouri, ABD’de 88 yaşında ölmüştür. Ayrıntılı bilgi için bakınız: <https://www.biyografi.net.tr/harry-truman-kimdir/> Erişim Tarihi: 13.10.2018.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü arasındaki karşılıklı telgrafların içeriğine yer verilmiştir.⁷²³

Haftada iki gün yayım yapan ve fiyatı 5 kuruştan halka sunulan bu gazete, yalnızca 2 sayfa ve boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.⁷²⁴ Gazetenin abonelik bilgileri ise 22 Temmuz 1949 tarihli 2'nci sayısından itibaren yıllık 5 lira, altı aylık 3 lira olarak belirtilmiştir.⁷²⁵

Adana, Adana'nın İlçesi Ceyhan ve Çukurova Bölgesi'nin bağımsız ve siyasi gazetesi niteliğinde yayım yapmış olan İleri gazetesinin⁷²⁶ içeriğinde; yurtiçi ve yurtdışından toplumsal ve güncel haberlere, siyaset, sağlık, tarım, iktisat, tarih gibi birçok konuda yazılara ve çeşitli ilanlara yer verilmiştir.⁷²⁷

İleri gazetesi, 1984 yılında da yayım hayatının içinde olmuş ve 36'ncı yayım yılına girmiştir. Gazete ile ilgili bu bilgiler ise Hakikat gazetesinin eki olan, “*Genç Ozan*” isimli gazete ekinin Ağustos 1984 tarihli 1'inci sayısında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“*Ceyhan'da günlük iki sayfa olarak Osman Selçuk ve Muzaffer Terliksiz tarafından çıkarılan İleri Gazetesi 36. yayın yılına girdi*”.⁷²⁸ Bu ifadelerden ayrıca gazetenin yönetici kadrosunda değişiklik yapıldığı da anlaşılmaktadır.

⁷²³ “Başkan Truman'ın İnönü'ye gönderdiği tebrik telgrafi”, *İleri gazetesi*, 1 Kasım 1949, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1.

⁷²⁴ *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 22 Temmuz 1949, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 26 Temmuz 1949, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 2 Ağustos 1949, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 5 Ağustos 1949, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 30 Ağustos 1949, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 27 Eylül 1949, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 28 Ekim 1949, Sayı: 26, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 1 Kasım 1949, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 4 Kasım 1949, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 11 Kasım 1949, Sayı: 30, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 15 Kasım 1949, Sayı: 31, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 18 Kasım 1949, Sayı: 32, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 22 Kasım 1949, Sayı: 33, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 23 Aralık 1949, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 27 Aralık 1949, Sayı: 43, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 30 Aralık 1949, Sayı: 44, Yıl: 1, s. 1-2.

⁷²⁵ *İleri gazetesi*, 22 Temmuz 1949, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

⁷²⁶ *İleri gazetesi*, 30 Ağustos 1949, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 2.

⁷²⁷ *İleri gazetesi*, 19 Temmuz 1949, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 22 Temmuz 1949, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 26 Temmuz 1949, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 2 Ağustos 1949, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 5 Ağustos 1949, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 30 Ağustos 1949, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 27 Eylül 1949, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 28 Ekim 1949, Sayı: 26, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 1 Kasım 1949, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 4 Kasım 1949, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 11 Kasım 1949, Sayı: 30, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 15 Kasım 1949, Sayı: 31, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 18 Kasım 1949, Sayı: 32, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 22 Kasım 1949, Sayı: 33, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 23 Aralık 1949, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 27 Aralık 1949, Sayı: 43, Yıl: 1, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 30 Aralık 1949, Sayı: 44, Yıl: 1, s. 1-2.

⁷²⁸ “Yerel basında uğraşlar”, *Genç Ozan Gazetesi*, Ağustos 1984, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

1986 yılındaki sayılarını da inceleme imkanı bulduğumuz İleri gazetesinde birçok değişiklik meydana gelmiştir. Gazetede yaşanan bu değişiklikler ve gazetenin 1986 yılında çıkmış olan sayıları ile ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır:

3 Ocak 1986 tarihli 11005'inci sayısında İleri gazetesinin kurucusu Mehmet Selçuk, sahibi Osman Selçuk, sorumlu müdürü Avukat (Av.) Muzaffer Terliksiz olarak belirtilmiştir.⁷²⁹

Gazetenin dizgi ve baskısı İleri Matbaası'nda yapılmıştır. Gazete isminin hemen altında “*Günlük Siyasi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. Gazetenin satış fiyatı 20 Türk Lirası (TL), abonelik bilgileri ise yıllık 4.500 lira, altı aylık 2.500 lira olarak belirlenmiştir. İlan çizelgesi de resmi ilanın tek sütun santimi 300 lira, icra ve mahkeme ilanları tek sütun santimi 100 lira, kayıp ilanları 500 TL, kongre ilanları 5.000 TL, toplu sözleşme ilanları tek ilan 2.000 TL, her iş yeri için ilave 500 TL, özel ilanlar tek sütun santimi 350 TL dir.⁷³⁰ İlerleyen sayılarda gazete aboneliği yıllık 6.000 lira, altı aylık 3.000 liraya yükseltilmiştir.⁷³¹ İleri gazetesinin 1986 yılında çıkan sayılarında, sayfa sayısı ve ölçülerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.⁷³²

4 Ocak 1986 tarihli 11006'ncı sayısında “*Tarım öğretimi'nin 140. yıldönümü Ç.Ü'nde kutlanacak*” başlığı ile yer verilen yazıda Türkiye'de tarım öğretiminin başlangıcının 140'uncü yıl dönümü dolayısıyla Çukurova Üniversitesi (ÇÜ) Ziraat Fakültesi'nce 10 Ocak 1986 Çarşamba günü törenle kutlanacağı duyurulmuş ve bu konu ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.⁷³³ 5 Ocak 1986 tarihli 11007'nci sayısında ise “*Kurtuluş Bayramımızı Yarın Kutlayacağız*” başlığı ile yer verilen haberde Adana İlçesi Ceyhan'ın düşman işgalinden kurtuluşunun 64'üncü yıl dönümünün 6 Ocak 1986 tarihinde kutlanacağı duyurulmuştur.⁷³⁴

7 Ocak 1986 tarihli 11008'inci sayısında ve “*Kurtuluş Bayramımızı Coşkuylla Kutladık*” başlığı altında, “*İlçemizin düşman işgalinden kurtuluşunun 64. yıldönümünü dün törenlerle kutladık. ...*” ifadeleriyle ise “*Ceyhan'ın Kurtuluş*

⁷²⁹ *İleri gazetesi*, 3 Ocak 1986, Sayı: 11005, Yıl: 37, s. 1.

⁷³⁰ *İleri gazetesi*, 3 Ocak 1986, Sayı: 11005, Yıl: 37, s. 1-2.

⁷³¹ *İleri gazetesi*, 2 Mart 1986, Sayı: 11055, Yıl: 37, s. 2.

⁷³² *İleri gazetesi*, 3 Ocak 1986, Sayı: 11005, Yıl: 37, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 2 Mart 1986, Sayı: 11055, Yıl: 37, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 15 Mart 1986, Sayı: 11066, Yıl: 37, s. 1-2; *İleri gazetesi*, 30 Mart 1986, Sayı: 11079, Yıl: 37, s. 1-2.

⁷³³ “*Tarım öğretimi'nin 140. yıldönümü Ç.Ü'nde kutlanacak*”, *İleri gazetesi*, 4 Ocak 1986, Sayı: 11006, Yıl: 37, s. 1.

⁷³⁴ “*Kurtuluş Bayramımızı Kutlayacağız*”, *İleri gazetesi*, 5 Ocak 1986, Sayı: 11007, Yıl: 37, s. 1.

Bayramı” için yapılan tören ve kutlamalar hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.⁷³⁵ Ayrıca Çukurova Bölgesi ile ilgili önemli haber ve gelişmeler de gazete sayfalarında paylaşılmıştır. 7 Ocak 1986 tarihli 11008’inci sayıda, “*Büyük Çukurova kentsel projesi onaylandı*” başlığı altında yer verilen bir haber ise şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“Bakanlar Kurulu “Çukurova metropolitan bölgesi kentsel gelişme planlaması için yönetim hizmetleri” proje anlaşmasını onayladı. Birleşmiş Milletler Kalkınma programı ile Türk Hükûmeti arasında 12 Eylül 1985 günü imzalanan anlaşmaya göre proje için Birleşmiş Milletler kalkınma programı 88 bin dolar yardımda bulunacak. Türk Hükûmetinin projeye katkısı ise 38 milyon lira olarak belirlendi. ...

“Çukurova metro politan bölgesi kentsel gelişme planlaması için yönetim hizmetleri” projesi İçel, Adana ve Hatay İllerini kapsıyor.”⁷³⁶

7 Mart 1986 tarihli 11059’uncu sayısında Türk Basını ve basın hayatının önemli bir kişiliği olan “İsa Kayacan” hakkında ve “*İsa Kayacan Türk Basınında 26. Yayın Yılına Başladı.*” başlığı ile şu açıklamalarda bulunulmuştur:

“Gazeteci-Yazar İsa Kayacan, Türk Basınında 25 yılını doldurdu. 1961 yılından bu yana, 2600’ün üzerinde gazete ve dergide 5000 dolayında makale yazdı. 85 ayrı kitap, 28 sayı aylık bir dergi yayınladı. Basın Camiamızın otoriteleri; Türk Basınına aralıksız ve karşılıksız 25 yıl hizmet eden Kayacan’ın bu kesintisiz ve başarılı çalışmalarının; “Türkiye’de bir rekor olduğu” noktasında birleşiyorlar.”⁷³⁷

1949 yılında yayım hayatına adım atmış olan İleri gazetesi, 1986 yılında da çıkarılmaya devam etmiştir. 30 Mart 1986 tarihli 11079’uncu sayısına kadar yayımlanan birçok nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin kapandığı tarih ise tespit edilememiştir.⁷³⁸

3.2.6. Güney Spor

Güney Spor gazetesi, yayım hayatına 19 Eylül 1949’da başlamıştır. Sahibi Zahit Akdağ, Yazı İşleri Müdürü Hakkı İşleker’dir. Güney Basımevi’nde çıkarılmış olan

⁷³⁵ “Kurtuluş Bayramımızı Çoşkuyla Kutladık”, *İleri gazetesi*, 7 Ocak 1986, Sayı: 11008, Yıl: 37, s. 1.

⁷³⁶ “Büyük Çukurova kentsel projesi onaylandı”, *İleri gazetesi*, 7 Ocak 1986, Sayı: 11008, Yıl: 37, s. 1.

⁷³⁷ “İsa Kayacan Türk Basınında 26. Yayın yılına Başladı.”, *İleri gazetesi*, 7 Mart 1986, Sayı: 11059, Yıl: 37, s. 1.

⁷³⁸ *İleri gazetesi*, 30 Mart 1986, Sayı: 11079, Yıl: 37, s. 1.

gazetenin idare yeri de Abidinpaşa Caddesi Güney Basımevi olarak belirtilmiştir. Fiyatı 20 kuruştan halka sunulan gazetenin, abonelik şartları 3 aylık 240 kuruş, 6 aylık 480 kuruş, yıllık 960 kuruştur. Gazete isminin hemen altında “*Pazartesi Günleri Çıkar Haftalık Spor Gazetesi*” ifadelerine yer verilmiştir.⁷³⁹

Güney Spor’a çalışmamızda gazete olarak yer verilmiştir. Fakat Güney Spor, içeriğinde bulunan bazı ifadelerde dergi, bazı ifadelerde ise gazete olarak nitelendirilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak ise şu bilgilere ulaşılmıştır:

Hikmet Sihay, tarafından kaleme alınan “*Çıkarken*” başlıklı yazının içeriğinde “*dergi*”⁷⁴⁰ olarak adlandırılmış ve çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Adana’da hatta bütün Çukurova’da spor yazılarına münhasır bir dergi çıkarmanın maddi bakımdan çok güç olduğunu tahmin edersiniz. Kıymetli arkadaşlarımız böyle bir spor dergisinin memleket sporu için çok faydalı olacağını bildiklerinden zaman zaman bazı teşebbüslerde bulundular. Fakat maddi imkân yetersizliği bu güzel teşebbüslerini tem manası ile tahakkuk ettirmelerine imkân vermedi. Böylece Adanaspor’u tercüman bulamadan epey bir zaman geçmiş oldu. Görülüyor ki bugün hayalimiz gerçek olmuştur. Adan ve havalisi spor gençliği için çok kıymetli bir kazanç olduğunu kabul etmemiz icap eden bu sevimli spor dergisi huzurunuzda arz edilmiş bulunuyor.

Bu dergiyi renk ve tesir altında kalmadan birçok masraflara katlanıp sporun her şubesinde büyük adımlar atan Adan ve Çukurova gençliğine hizmet etmeyi ideal vazife bilerek omuzlarına almış olan Zahit Akdağ ve Hakkı İşleker’i tebrik etmeyi bir vazife telakki edeceğim. Bu vesile ile şu hususları açıklamadan geçemedim.

*Adana’nın ve bütün Çukurova’nın gözü, kulağı ve dili olacak olan (Güney Spor) dergisini dilediğimizden daha da iyi bir şekilde çıkabilmesi için bütün sporcu ve sporsever halkımızın desteklemesini candan diler yeni spor mevsiminin memleketimiz için hayırlı ve başarılı olmasını temenni ederim.”*⁷⁴¹

⁷³⁹ *Güney Spor gazetesi*, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁴⁰ “Pazartesi Günleri Çıkar Haftalık Spor Gazetesi” ifadesinden “Güney Spor” isimli bu yayının dergi değil gazete olduğu anlaşılmaktadır. Bakınız: *Güney Spor gazetesi*, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁴¹ “Çıkarken”, *Güney Spor gazetesi*, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 2.

“Sayın okurlarımız ve abonelerimize” başlıklı sütunda ise okuyucular için bir duyuru yapılmıştır. Ayrıca bu duyuruda Güney Spor için “gazete” ifadesi kullanılmış ve şu açıklamalar yapılmıştır:

“Şehrimizde şimdiye kadar çeşitli mevzular üzerinde birçok gazete ve mecmualar çıkarıldı, maalesef aylık hatta yıllık abone ücretleri de toplandı ve birkaç sayı intişar ettikten sonrada kapandı.

Bu vaziyetleri nazarı itibara alarak gazetemiz için önceden abone kaydetmemiş bulunuyoruz. Gazetemize güven temin etmeniz için evvela abone olur hissini uyandıran okuyucularımıza bir aylık gönderildikten sonra ücretlerini alacağız. Yaşayacağımıza, ileride daha iyi çıkacağımıza güvenimiz vardır. Yalnız, sayın okuyucularımızdan ilgi bekliyoruz.”⁷⁴²

Güney Spor gazetesinin içeriğinde, genellikle futbol ağırlıklı olmak üzere, yüzme, koşu gibi çeşitli spor dalları hakkında haberler ve yorum ağırlıklı makaleler yer almıştır. Gazetenin sayfalarında ayrıca röportajlar, karikatürler, fıkralar ve ilanlara da yer verilmiştir.⁷⁴³

İlk iki sayının kapak sayfalarında Adana’da yer alan “Adana Demir Spor ve Toros Spor” kulüplerinin kadrolarının (1949 yılının Eylül ayındaki yöneticiler ve futbolcular) fotoğraflarına yer verilmiştir.⁷⁴⁴ 19 Eylül 1949 tarihli ilk sayıda, “942 den 949’a kadar şampiyon Adana Demirspor’un Tarihçesi” başlığı ile 1942 yılından 1949 yılına kadar geçen yedi yıl boyunca Çukurova Bölgesi futbol şampiyonluğunu elde etmiş olan Adana Demirspor Kulübü’nün kuruluşundan 1949 yılına kadar yaptığı faaliyetlerinden kısaca bahsedilmiştir.⁷⁴⁵ Ayrıca aynı şekilde 26 Eylül 1949 2’nci sayıda “Toros Sporun Tarihçesi”,⁷⁴⁶ 3 Ekim 1949 3’üncü sayıda “Sümer Sporun kısaca tarihçesi”,⁷⁴⁷ başlıkları altında yine bu bölgede bulunan diğer kulüplerin tarihçeleri de gazete sayfalarında okuyucularla paylaşılmıştır. “Röportaj”

⁷⁴² Güney Spor gazetesi, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁷⁴³ Güney Spor gazetesi, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 1-12.

⁷⁴⁴ Güney Spor gazetesi, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 1; Güney Spor gazetesi, 26 Eylül 1949, Sayı: 2, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁴⁵ “942 den 949 a kadar şampiyon Adana Demirspor’un Tarihçesi”, Güney Spor gazetesi, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 4.

⁷⁴⁶ “Toros Sporun Tarihçesi”, Güney Spor gazetesi, 26 Eylül 1949, Sayı: 2, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 4.

⁷⁴⁷ “Sümer Sporun kısaca tarihçesi”, Güney Spor gazetesi, 3 Ekim 1949, Sayı: 3, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 4.

başlıklı sütunlarda ise dönemin futbolcuları ile yapılan röportaj yazılarına yer verilmiştir.⁷⁴⁸

10 Ekim 1949 tarihli 4'üncü sayıda, “*Spor ve Basın*” başlığı altında okuyuculara aktarılan makale de spor ve basın ilişkisi ele alınarak şu ifadelere yer verilmiştir:

“... *Umumi efkârın sözcüsü durumunda bulunan basının omuzlarına aldığı vazife, gerçekten ağırdır. Her cemiyet meselesinde, en doğruyu, en haklıyı, en güzeli cemiyete sunacak; hata ve kusurları, yine hak ve nasafete, umumi şartlara uygun olarak cemiyete arz edecektir. Ancak basın bu ağır vazifeyi icra ederken, idare mekanizmasının da ona her türlü kolaylığı göstermekle adeta mükellef gibidir. Biz bu mükellefiyeti, bir imtiyaz olarak kabul etmiyoruz; aksine karşılıklı bir hak-vazife icabı sayıyoruz.*

*Aynı hal, Seyhan'daki spor teşkilatı idarecileriyle basın mensupları arasında da caridir ve cari olmak gerekir. Hâlbuki yukarıda da işaret ettiğim gibi, bu münasebetler pekte hoş olmayan bir şekilde belirtilmekte; iki taraf arasındaki temaslar, ciddiyetten uzak bir lakaydlık ve laubalilik içinde cereyan etmektedir. Bu halin giderilmesi için şimdilik arzuladığımız tek şey spor tesislerinde, Basın mensupları için en uygun bir yer ayrılmasıdır. ...”.*⁷⁴⁹ Bu makalede asıl vurgulanmak istenen ise basın çalışmaları ve spor faaliyetlerinin bir arada daha iyi şartlarda yerine getirilmesinin gerekli olduğudur.

14 Aralık 1949 tarihli 9'uncu sayısına kadar inceleyebildiğimiz bu gazete, 12 sayfa çıkarılmıştır. Güney Spor'un yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

3.2.7. Büğelek

Büğelek⁷⁵⁰ gazetesinin tarihsel süreci incelendiğinde, ilk nerede çıktı? Kim tarafından çıkarıldı? Hangi amaçla çıkarıldı? Yayım politikası nedir? gibi birçok

---

⁷⁴⁸ “Röportaj”, *Güney Spor gazetesi*, 19 Eylül 1949, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 9-10; “Röportaj”, *Güney Spor gazetesi*, 26 Eylül 1949, Sayı: 2, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 9,11; “Röportaj”, *Güney Spor gazetesi*, 3 Ekim 1949, Sayı: 3, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 9; Röportaj”, *Güney Spor gazetesi*, 14 Aralık 1949, Sayı: 9, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 3.

⁷⁴⁹ *Güney Spor gazetesi*, 10 Ekim 1949, Sayı: 4, Cilt: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁵⁰ Büğelek: Büve, Genellikle sığırlara saldırır, onların kanını emen, vızılılarıyla tedirginlik yaratan sokucu sinek, büğelek, dızdız (Hypoderma bovis). <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 11.05.2018.

sorunun da cevabı verilmiş olacaktır. Gazetenin sayılarında yer alan ifadeler ve bilgilerden bu süreç ile ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır:

Bügelek gazetesi ilk olarak Adana'nın Kozan İlçesi'ne bağlı Akçalı Uşağı yaylasında bir "duvar gazetesi" olarak çıkmıştır. İlk çıkış amacı Adana'nın Tekir Yaylası'nda çıkarılan "Yayla" isimli duvar gazetesi ile mizahi açıdan karşılıklı atışmak olmuştur. Bügelek gazetesi 11 Ekim 1949'da haftalık, siyasi, milliyetçi bir gazete niteliğinde Kozan İlçesi'nde yayım hayatına başlamıştır. Bu gazete; Kozan, Kadirli, Feke, Saimbeyli ilçelerinin yöresel sıkıntılarına ve isteklerine sayfalarında yer vererek bu bölgede önemli başarılar elde etmiştir. Bügelek gazetesi, Adana'daki günlük gazetelerin baskı sayısının 700 ile 800 olduğu bir dönemde, 3.000 adet basılarak bir rekora da imza atmıştır. Gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü Nazım Güreken'dir.⁷⁵¹

Bügelek gazetesi, Kozan'da ülkedeki dertlere ve sıkıntılara hakim bir yayın kadrosu tarafından çıkarılmıştır. Bu kadrodaki isimlerin bazılarının isimlerini ismi şu şekilde sıralamak mümkündür: Ahmet Ercen, Cevdet Akçalı, Burhan Gedik, Lami Yazan, Tacettin Çelikel. Orhan Arık'ın gazetede birçok emeği bulunmaktadır. Ayrıca İbrahim Sarıbrahimgiloğlu, Galip Mansuroğlu, Zeki Sönmez, Hasan Bulut, Cihangir Çamurdan, K. Erdem gibi isimler de gazeteye katkı sağlamışlardır. Remzi Oğuz Arık, Arif Nihat Asya gibi isimler de usta kalemleriyle bu kadrodaki kişilere destek olmuşlardır.⁷⁵²

27 Aralık 1958'de yeniden Adana'da yayım yapmaya başlayan Bügelek gazetesinin bu dönemdeki imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Aydın Sönmez'dir. Gazete isminin hemen altında "Müstakil Haftalık Gazete" ibaresi yer almaktadır. Fiyatı 25 kuruş olan Bügelek gazetesi Adana'da İpek Matbaası'nda basılmıştır.⁷⁵³

27 Aralık 1958 tarihli ilk sayıda "Çıkarken" başlığı altında gazetenin çıkış amacı, yayım hayatına başlamadan önce nasıl bir süreçten geçtiği ve gazete ismi ile bilgiler yer almıştır. Gazetenin yazı işlerini yöneten Aydın Sönmez tarafından bu bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

⁷⁵¹ "Bügelek Gazetesinin Tarihçesi", *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 2.

⁷⁵² "Bügelek Gazetesinin Tarihçesi", *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 2.

⁷⁵³ *Bügelek gazetesi*, 27 Aralık 1958, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

“Mahalli gazete çıkarmanın zorluğunu tatmış ve onu yaşatabilmek için ne kadar maddi müşküllere maruz kalındığını görmüş ve fakat azim neticesinde iki yıla yakın bir zaman içerisinde süresiz Kozan’ın Sesi’ni çıkarabilmiş bir insan olarak tekrar neşir hayatına başlamış bulunuyoruz.

Büğelek; muhitin yabancı olmadığı bir isimdir. Hele gazete olarak bu isim, 1950 yılının 14 Mayıs inkılâbında tahminin dışında tesirini göstermiş ve bu yoldan hafızalara silinmemek üzere nakşolunmuştur.

Nasıl, o günkü Büğelek’i çıkaran idealist insanlar her türlü maddi manevi tazyiklere aldırış etmemiş ve bu takım nimetlere de sırt çevirmiş ise nihayet bugünkü Büğelek’i çıkaran insanlar da aynı faziletleri gaye edinmişlerdir. Zira; yeni Büğelek’in yazı kadrosu kısmen eski Büğelek’in yazı ailesindedir.

Büğelek; mahalli dertleri dile getirecek, siyasi forsları ile şahsi menfaat teminine çalışanları kanunlar çerçevesi dahilinde teşhirden geri kalmayacak, halkın ızdıraplarını kendi üzüntüsü bilecektir.

Hele Kozanımızın ötedenberi her türlü vehçesi ile vilayet olabilme kudretini bütün gücü ile savunacaktır. Sütunlarımız siyasi mülahazaların üzerinde olup memleket ve millet hayrına olan her türlü yazılara açık bulundurulacaktır.

Neşir sahamız, Kozan’ın çevresinde kalmayacak ticari, iktisadi, sosyal bakımlardan daima münasebet halinde bulunan Feke, Saimbeyli, Hökeççe ve Kadirli kazalarını da içerisine alacaktır. Bu, komşu kasabaların davalarını kendi öz davası bilecektir.

İnşallah; karamsar düşüncelerin çöreklendiği ve (Büğelek’i yaşatamazlar) istifhamının dolaştığı zihinler bizlerin azim ve iradesi sayesinde mahcup olacaklardır. Yol çetindir; yorucudur. Allah bizleri bu davada muzaffer kılsın.”⁷⁵⁴ Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere 1950 yılında da Büğelek ismiyle başka bir gazete daha çıkarıldığı belirtilmiştir.⁷⁵⁵

⁷⁵⁴ “Çıkarken”, *Büğelek gazetesi*, 27 Aralık 1958, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

⁷⁵⁵ 1950 yılında, Kozandağı ve Büğelek isimli gazeteleri çıkardım. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Adana Milletvekili Cevdet Akçalı, *Hal Tercümesi Kâğıdı*, Sicil No: 708, 5. Dönem; “1949 yılının 11 Ekim’i Cuma günü, haftalık, siyasi, milliyetçi bir gazete olarak Kozan’da yayınlanmaya başlamıştır.” Ayrıntılı bilgi için bakınız: “Büğelek Gazetesinin Tarihçesi”, *Büğelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 2.

Büğelek gazetesi, gazete içeriğinde de belirtildiği gibi mahalli (yerel, yöresel) dertleri ve halkın sıkıntılarını dile getiren bir gazete niteliğinde olmayı amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda genel olarak Kozan'daki faaliyetler, Kozan ve Kozanlıların ihtiyaçları, istekleri dile getirilmiştir. Ayrıca Adana'nın Kozan ilçesi'nin il haline getirilmesi konusundaki çaba ve isteklerin gazetede yayımlar aracılığıyla desteklenip savunulacağına da değinilmiştir.⁷⁵⁶ Bu konular hakkındaki haberler ve yazılar ise gazete sayfalarında şu başlıklar ile yer almıştır: “*Kozan Liseye Kavuşuyor*”,⁷⁵⁷ “*Bez Fabrikası Kuruluyor*”,⁷⁵⁸ “*1959 Yılında Kozan'ı Vilayet Görmek İsteriz*”,⁷⁵⁹ “*Kozan Vilayeti*”,⁷⁶⁰ “*Kozan'ın D.P. den Bekledikleri*”,⁷⁶¹ “*Kozan'ın Vilayet Olması*”,⁷⁶² “*Kozan'da Siyasi Hayat*”,⁷⁶³ “*Kozan'ın Bekledikleri*”.⁷⁶⁴

Gazete içeriğinde Kozan ve Kozan İlçesi'nin ticari, ekonomik, sosyal ilişkiler içerisinde bulunduğu Feke, Saimbeyli, Hökeçce ve Kadırlı ilçeleri hakkında da çıkış amacıyla belirtildiği gibi dertleri, dilekleri ve yapılan faaliyetler hakkında yayımlar yapılmıştır. Gazetede diğer İlçelerle ilgili yayımlanan yazı ve haber başlıkları şu şekildedir: “*Kadırlı Köşesi*”,⁷⁶⁵ “*Kadırlide Hal Binası*”,⁷⁶⁶ “*Kadırlide Faaliyet*”,⁷⁶⁷ “*Kadırlı Kurtuluş Bayramını Kutluyor*”.⁷⁶⁸

Gazetenin 9 Ocak 1959 tarihli 3'üncü sayısında “*Dikkat*” başlığı altında; “*Büğelek dert dinliyor. Gelecek sayıdan itibaren dilek, arzu ve şikayetlerinizi bildiriniz.*” ifadeleriyle halkın istek ve şikayetlerine gazete sayfalarında yer verileceği okuyuculara duyurulmuştur.⁷⁶⁹

Haftalık aralıklarla ve dört sayfa çıkmış olan gazetede bazı basım hataları mevcuttur. Gazetenin 2'nci sayısının tarihi 2 Ocak 1959 olması gerekirken bu tarih 2 Aralık

⁷⁵⁶ *Büğelek gazetesi*, 27 Aralık 1958, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

⁷⁵⁷ “*Kozan Liseye Kavuşuyor*”, *Büğelek gazetesi*, 27 Aralık 1958, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁷⁵⁸ “*Bez Fabrikası Kuruluyor*”, *Büğelek gazetesi*, 27 Aralık 1958, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

⁷⁵⁹ “*1959 Yılında Kozan'ı Vilayet Görmek İsteriz*”, *Büğelek gazetesi*, 2 Ocak 1959, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1,3.

⁷⁶⁰ “*Kozan Vilayeti*”, *Büğelek gazetesi*, 9 Ocak 1959, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1,4.

⁷⁶¹ “*Kozan'ın D.P. den Bekledikleri*”, *Büğelek gazetesi*, 9 Ocak 1959, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2,4.

⁷⁶² “*Kozan'ın Vilayet Olması*”, *Büğelek gazetesi*, 16 Ocak 1959, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁶³ “*Kozan'da Siyasi Hayat*”, *Büğelek gazetesi*, 6 Mart 1959, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁶⁴ “*Kozan'ın Bekledikleri*”, *Büğelek gazetesi*, 20 Mart 1959, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁶⁵ “*Kadırlı Köşesi*”, *Büğelek gazetesi*, 2 Ocak 1959, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

⁷⁶⁶ *Büğelek gazetesi*, 30 Ocak 1959, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁶⁷ *Büğelek gazetesi*, 13 Şubat 1959, Sayı: 8, Yıl:1, s. 1.

⁷⁶⁸ *Büğelek gazetesi*, 6 Mart 1959, Sayı: 11, Yıl:1, s. 1.

⁷⁶⁹ “*Dikkat*”, *Büğelek gazetesi*, 9 Ocak 1959, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

1958 olarak belirtilmiştir.⁷⁷⁰ 27 Şubat 1959 tarihli sayı numarası 10 olması gerekirken,⁷⁷¹ “9” olarak belirtilmiştir.⁷⁷² Gazetenin 14’üncü sayısında ise tarih bilgisi 20 Mart 1959, sayı numarası da 13 olarak belirtilmiştir.⁷⁷³ Fakat bu tarihin 27 Mart 1959, sayı numarasının da 14 olarak düzeltilmesi gerekmektedir.⁷⁷⁴

Bügelek gazetesinin abonelik bilgilerine 16 Ocak 1959 tarihli 4’üncü sayıdan itibaren ilk sayfada ve gazete isminin yanındaki sol üst köşede yer verilmiştir. Gazetenin abonelik şartları altı aylığı 6 TL, yıllık 12 TL olarak belirtilmiştir.⁷⁷⁵ 13 Mart 1959 tarihli 12’nci sayıya kadar yazı işlerini fiilen idare eden Aydın Sönmez’ken,⁷⁷⁶ 20 Mart 1959 tarihli 13’üncü sayıdan itibaren yazı işlerini fiilen idare eden Cevdet İnan olarak belirtilmiştir.⁷⁷⁷

1960 yılında Kayseri’de de yine Bügelek isimli bir gazete çıkarıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu gazete 1960 yılında yayım hayatına başlamış ve aynı yıl kapanmıştır.⁷⁷⁸

Bügelek gazetesi, 1964 yılında yayım hayatına Adana’da devam etmiştir. Gazetenin 23 Ekim 1964 tarihli 29’uncu sayısında yer alan, “*Bügelek gazetesinin tarihçesi*” başlıklı yazıda da Bügelek’in, yeniden Adana’da çıkarılmaya başladığı belirtilmiştir. Bu bilgi ise şu cümle ile ifade edilmiştir: “...Bugün tekrar bu gazete Adana’da çıkarken, bütün ümidi, Çukurova çapında, 15 yıl evvelki havayı yaratabilmesidir.”⁷⁷⁹

1964 yılındaki sayılarda gazetede bazı değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler gazetenin yıllar içerisindeki gelişimini de yansıtmaktadır. 23 Ekim 1964 tarihli 29’uncu sayıda Bügelek gazetesinin sahibi Cevdet Akçalı, sorumlu müdür Oktay Hucent’tir. Gazete Dirlik Matbaası’nda düzenlenip, basılmıştır. Fiyatı 50 kuruş olan gazetenin abonelik bilgileri yıllık 25 TL, altı aylık 12.5 TL olarak

⁷⁷⁰ *Bügelek gazetesi*, 2 Ocak 1959, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷¹ *Bügelek gazetesi*, 27 Şubat 1959, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷² Gazetenin 9. sayısı 20 Şubat 1959 tarihlidir ve sayı numarası 9 olarak belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Bügelek gazetesi*, 20 Şubat 1959, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷³ 14’üncü sayının tarih ve sayı numarası hatalıdır. Çünkü daha önce çıkarılan 13’üncü sayının tarih ve numarası ile aynıdır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Bügelek Gazetesi*, 20 Mart 1959, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷⁴ *Bügelek gazetesi*, 27 Mart 1959, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷⁵ *Bügelek gazetesi*, 16 Ocak 1959, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷⁶ *Bügelek gazetesi*, 13 Mart 1959, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷⁷ *Bügelek gazetesi*, 20 Mart 1959, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1.

⁷⁷⁸ Önder, *Kayseri Basın Tarihi*, s. 19.

⁷⁷⁹ “Bügelek Gazetesinin Tarihçesi”, *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 2.

belirtilmiştir. Haftada bir gün ve Cuma günleri çıkarılan gazetenin, idare yeri Adana'da Hikmet Eczanesi üstünde yer almıştır.⁷⁸⁰

23 Ekim 1964 tarihli 29'uncu sayıda gazete isminin hemen altında “*Milliyetçi-Siyasi-Mizahi Gazete*” ibaresi yer almıştır. Yine aynı sayıda “*Ne Bekliyoruz?*” başlığı altında gazetenin çıkış amacına hakkında bazı açıklamalar bulunmaktadır. Bu açıklamalar da kullanılan ifadeler ise kısaca şu şekildedir:

“... Bu gazete, imana, sevgiye, iyi niyete susamış insanlara doyuramayacak kadar az da olsa, bir yudum, bir lokma olmak ümidindedir. Ve bunun için çıkmaktadır. Bu gazete, midelere yabancı, mükellef sofralarda, Çukurova çocuğunun aradığı toprak kokan, memleket kokan bir gıda olabilmek ümidindedir. Ve bunun için çıkmaktadır. Bugün Türkiye'mizde, Türk milletinin inandığı, sevdiği müessese ve kıymetler modern ordulara benzer milyonlarca kıymetindeki gazeteler tarafından taaruza uğramış bulunmaktadır. Bunların karşısında ona yakın kuvvette savaşan gazeteler vardır. İşte bu küçük gazete, imana ve mukaddesata karşı açılan savaşta hakkın, müdafil olanların safında yer alan bir çakmaklı tüfek gibidir. Ehlisalip zihniyetini boğan sesin içerisinde kendi sesinin debulunmasını istemektedir. Çukurovayı bize kazandıran milli mücadelenin patlayan ilk silahı gibi küçük fakat çok manalı bir mücadeleye başlamak ümidindedir.

Bu kadar mütevazi gayeler bile, “bügeleğimiz” için büyük iddaalardır. Fakat bu yolda yürümek istemenin bile insana verdiği bir haz vardır. Şu küçük gazetede çıkacak destanlardan brtanesi dağ başında koyun güden çobanın dilinde bir mısra olabilirse gayeye ulaşmış demektir.

Yıllar var ki, Türk milleti gülmeyi unutmuştur. Asık çehresinde meşakkatin, ıstırabın, terkedilmiş olmanın işleri vardır. Eğer gazetemiz bu bedbaht yüze bir saniyelik tebessüm, neşe ve kahkaha getirebilirse gayeye ulaşmış demektir. ...”⁷⁸¹

Gazete sayılarında yer alan baş makalelerin bazılarında yazar ismi belirtilmemiştir. Fakat ilk sayfaların ilk sütunlarında yer alan bu makalelere yazar olarak “*Kozandağlı*” takma ismi (rumuzu) eklenmiştir. Bu makalelerin bazılarının başlıkları

⁷⁸⁰ *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1,4.

⁷⁸¹ “*Ne Bekliyoruz*”, *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1,4.

şu şekilde sıralanabilir: “*Ne Bekliyoruz*”,⁷⁸² “*Adalet Partisini Bekleyen Tehlike*”,⁷⁸³ “*Onbeş Sene Sonra*”.⁷⁸⁴ Yine baş makalelerle ilgili olarak, 25 Aralık 1964 tarihli 38’inci sayıdan itibaren ilk sayfalarda yer alan baş makalelerin H. Yılmaz ismiyle yayımlandığı görülmüştür. Bu makalelerden bazılarının başlıkları ise şunlardır: “*Eğitmek*”,⁷⁸⁵ “*Politika*”,⁷⁸⁶ “*To Be Or Not To Be*” (Olmak veya Olmamak).⁷⁸⁷ Gazetenin 49’uncu sayısında ise “*Başyazı*” isimli sütunda “*Gene Burgiba*” başlığı altındaki yazı Cevdet Akçalı tarafından kaleme alınmıştır.⁷⁸⁸ Gazete sayfalarında Şendimir Nuret,⁷⁸⁹ Recep Dalkır⁷⁹⁰ gibi isimler tarafından kaleme alınan yazılar da bulunmaktadır. Ayrıca gazetede 1 Ocak 1965 tarihli 39’uncu sayıdan itibaren ilk sayfaların sol alt köşelerinde Arif Nihat Asya ismiyle dörtlükler yayımlanmıştır.⁷⁹¹

Gazetenin içeriğinde; Adana İli ve çevresi, Kozan, Saimbeyli, Ceyhan, Kadirli İlçeleri ile ilgili haber ve yazıların yanı sıra Hatay gibi şehirlerde yaşanan gelişmelere de yer verilmiştir. Siyaset, toplum, turizm, tarım, ekonomi, sanat, dış politika gibi konularda yurtiçi ve yurtdışından çeşitli haberler ile yazılar bulunmaktadır. Dört sayfa çıkarılmaya devam eden gazetede ilan ve reklamlar için özel olarak bir sayfa ayrılmamıştır. Bunun yerine reklam ve ilanlar tüm sayfaların genellikle en alt kısımlarında yer almıştır.⁷⁹²

23 Ekim 1964 tarihli 29’uncu sayıda “*Büğelek Nedir?*” başlığı altında gazete ismi hakkında bilgilendirici bir açıklamaya şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Büğelek bir sinek adıdır. Sıcak ve hararetili günlerde ortaya çıkar. İnsanlara zararı dokunmaz. Sadece sığırlara, öküzlere ve danalara musallat olur.

⁷⁸² “*Ne Bekliyoruz*”, *Büğelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1,4.

⁷⁸³ “*Adalet Partisini Bekleyen Tehlike*”, *Büğelek gazetesi*, 30 Ekim 1964, Sayı: 30, Yıl: 15, s. 1,3.

⁷⁸⁴ “*Onbeş Sene Sonra*”, *Büğelek gazetesi*, 18 Aralık 1964, Sayı: 37, Yıl: 15, s. 1,4.

⁷⁸⁵ “*Eğitmek*”, *Büğelek gazetesi*, 25 Aralık 1964, Sayı: 38, Yıl: 15, s. 1,4.

⁷⁸⁶ “*Politika*”, *Büğelek gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 39, Yıl: 15, s. 1,4.

⁷⁸⁷ “*To Be Or Not To Be*”, *Büğelek gazetesi*, 8 Ocak 1965, Sayı: 40, Yıl: 15, s. 1,3.

⁷⁸⁸ “*Gene Burgiba*”, *Büğelek gazetesi*, 26 Mart 1965, Sayı: 49, Yıl: 15, s. 1.

⁷⁸⁹ *Büğelek gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 39, Yıl: 15, s. 3.

⁷⁹⁰ *Büğelek gazetesi*, 8 Ocak 1965, Sayı: 40, Yıl: 15, s. 3.

⁷⁹¹ *Büğelek gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 39, Yıl: 15, s. 1; *Büğelek gazetesi*, 8 Ocak 1965, Sayı: 40, Yıl: 15, s. 1; *Büğelek gazetesi*, 16 Mart 1965, Sayı: 48, Yıl: 15, s. 1; *Büğelek gazetesi*, 26 Mart 1965, Sayı: 49, Yıl: 15, s. 1.

⁷⁹² *Büğelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1-4; *Büğelek gazetesi*, 30 Ekim 1964, Sayı: 30, Yıl: 15, s. 1-4; *Büğelek gazetesi*, 6 Kasım 1964, Sayı: 31, Yıl: 15, s. 1-4; *Büğelek gazetesi*, 4 Aralık 1964, Sayı: 35, Yıl: 15, s. 1-4; *Büğelek gazetesi*, 18 Aralık 1964, Sayı: 37, Yıl: 15, s. 1-4; *Büğelek gazetesi*, 25 Aralık 1964, Sayı: 38, Yıl: 15, s. 1-4.

Bügelek gazetesi de aynen öyledir. Sıcak ve hararetli günlerde ortaya çıkar. Ve insanlara zararı dokunmaz...”⁷⁹³ Ayrıca bu ifadeler gazetenin 1964 ile 1965 yıllarına ait olan sayfalarının tümünün ilk sayfalarında ve sol üst köşede ayrılan sütun içerisinde yer almıştır.⁷⁹⁴

1964 yılında, Bügelek gazetesinin kazalarda ve köylerde bürolar açmaya başladığı duyurulmuştur. Bu konu ile ilgili olarak gazetenin, Adana İli içerisinde yer alan her kaza ve köyde bir muhabir ile bir büro olacağı, şimdiye kadar Kozan, Kadirli, Ceyhan kazaları ile Baklalı, Çukurköprü ve Bucak köylerinde bürolarının açıldığı gazete aracılığıyla okuyuculara bildirilmiştir.⁷⁹⁵

18 Aralık 1964 tarihli 37’nci sayıda da, “*Hizmete Davet*” başlığı altında “*Gazetemizin Adana köylerinde büroları açılmaktadır. ...*” ifadeleriyle köylerinde gazete büroları açılmasını isteyen vatandaşlardan bu konuda gönüllü olarak yardım etmeleri istenmiştir.⁷⁹⁶

Gazetenin 30 Ekim 1964 tarihli 30’uncu sayıda “*Bügeleğin dertleri*” başlığı altında, gazetenin ilk sayısından sonra okuyucular tarafından yapılan şikayetler ve bu şikayetlere verilen cevaplar okuyuculara kısaca şu ifadelerle aktarılmıştır:

“*Gazete niçin elli kuruştur?*” sorusuna cevap olarak;

“*Bazı okuyucularımız, gazetemizin elli kuruş olmasından şikayet etmişlerdir. Bu şikayetin haklı olan bir tarafı vardır. O da, fakir Türk köylüsünün gazetemizi almak için elli kuruş ödemesinin zor olduğu. Bunun dışında, okuyucularımızdan böyle bir zaruret içerisinde olmayanların, şikayeti doğru olmasa gerektir. ...*”⁷⁹⁷

“*Bügelek Gazetesi kime aittir?*” sorusuna cevap olarak ise;

⁷⁹³ “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1.

⁷⁹⁴ “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 30 Ekim 1964, Sayı: 30, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 6 Kasım 1964, Sayı: 31, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 13 Kasım 1964, Sayı: 32, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 20 Kasım 1964, Sayı: 33, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 27 Kasım 1964, Sayı: 34, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 4 Aralık 1964, Sayı: 35, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 11 Aralık 1964, Sayı: 36, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 25 Aralık 1964, Sayı: 38, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 39, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 8 Ocak 1965, Sayı: 40, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 16 Mart 1965, Sayı: 48, Yıl: 15, s. 1; “Bügelek Nedir?”, *Bügelek gazetesi*, 26 Mart 1965, Sayı: 49, Yıl: 15, s. 1.

⁷⁹⁵ “Bügelek”, *Bügelek gazetesi*, 30 Ekim 1964, Sayı: 30, Yıl: 15, s. 2.

⁷⁹⁶ “Hizmete Devam”, *Bügelek gazetesi*, 18 Aralık 1964, Sayı: 37, Yıl: 15, s. 3.

⁷⁹⁷ “Bügeleğin Dertleri”, *Bügelek gazetesi*, 30 Ekim 1964, Sayı: 30, Yıl: 15, s. 2.

“Bügelek Gazetesi, bir şahsın malı değildir. Gazetenin sahibi, hasbelkader, arkadaşımız Cevdet Akçalı olmuştur. Nasıl ki, gazetemiz ilk çıkışında yalnız sahibi gözüken Nazım Güreken’e ait değil idiyse...

Gazetemiz, davaya inanan bir grubun malıdır. Bu gruptan halen altı-yedi kişi faal vazife almışlardır. Onun dışında, açılan bu çığırda yürüme isteyen herkes kendisini gazetenin sahibi addedebilir. Gazetemiz bir veya birkaç kişinin inhisarında değildir. Durumu okuyucularımıza bildiririz”.⁷⁹⁸ Okuyucuların şikayetlerine cevap niteliğinde olan bu ifadeler aynı zamanda gazete hakkında da bazı bilgileri açığa kavuşturmak için yol göstericidir. Bu bilgiler içerisinde gazetenin tek bir kişinin yönetiminde ve sahipliğinde olmadığı özellikle vurgulanmıştır.

1965 yılında Bügelek gazetesinin sayılarında yine bazı değişiklikler yapıldığı görülmüştür. 1 Ocak 1965 tarihli 39’uncu sayıda satış fiyatı 50 kuruştan, 25 kuruşa indirilmiştir.⁷⁹⁹ Yapılan bu fiyat değişikliğinde okuyuculardan gelen şikayetlerin etkili olduğunu belirtmek mümkündür.

Bu değişiklikler doğrultusunda 8 Ocak 1965 tarihli 40’uncü sayıya kadar Cuma günleri çıkarılan gazetenin,⁸⁰⁰ 16 Mart 1965 tarihli 48’inci sayıda Salı günleri çıktığı belirtilmiştir.⁸⁰¹ Fakat gazetenin 26 Mart 1965 tarihli 49’uncü sayısında “*Salı Günleri Çıkar*” ibaresi bulunmasına rağmen bu sayı “*Cuma*” günü yayımlanmıştır. Yine 49’uncü sayıda “*Muhterem Okuyucularımıza*” başlığı ile bu durumla ilgili şu açıklama yapılmıştır:

“... Bundan sonra Bügelek gazetesi, gene Cuma günleri hizmetinizde olacaktır”. Yapılan bu açıklama ile gazetenin yeniden Cuma günleri çıkarılacağı okuyuculara duyurulmuştur.⁸⁰²

Bügelek gazetesinde yine Adana’da çıkarılmış olan “Dirlik gazetesi” hakkında bir ilana yer verilmiştir. Bu ilanın ayrıntıları ise şu ifadelerle açıklanmış ve okuyuculara duyurulmuştur:

⁷⁹⁸ “Bügeleğin Dertleri”, *Bügelek gazetesi*, 30 Ekim 1964, Sayı: 30, Yıl: 15, s. 2,4.

⁷⁹⁹ *Bügelek gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 39, Yıl: 15, s. 1.

⁸⁰⁰ Gazetenin 40’uncü sayısından sonraki 41, 42, 43, 44, 45, 46 ve 47’inci sayıları incelenemediğinden Salı günleri çıkarılmaya hangi sayıdan başlandığı tam olarak tespit edilememiştir.

⁸⁰¹ *Bügelek gazetesi*, 8 Ocak 1965, Sayı: 40, Yıl: 15, s. 1; *Bügelek gazetesi*, 16 Mart 1965, Sayı: 48, Yıl: 15, s. 1.

⁸⁰² “Muhterem Okuyucularımıza”, *Bügelek gazetesi*, 26 Mart 1965, Sayı: 49, Yıl: 15, s. 3.

“Dirlik, Pek yakında yepyeni bir kadro ve şekille çıkacaktır. Memleket ölçüsünde isim yapmış yazarlar pek yakında, Dirlik’te ...”⁸⁰³

16 Mart 1965 tarihli 49’uncu sayıda, “*Muhterem Okuyucularımıza*” başlığı ile okuyucular için yapılan bir açıklamaya yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“*Gazetemizin çıkışı, birkaç sayıdır aksamıştır. Zamanında okuyucularımıza yetişememiştir. Bunun sebebi, DİRLİK gazetesinin BÜĞELEK kadrosu tarafından yürütülmesi hadisesidir.*”⁸⁰⁴ Gazetede yer alan bu ifadelerden Büğelek gazetesinin yayım kadrosunun “Dirlik” gazetesinin yayımını da yönettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca bu konu ile ilgili olarak Büğelek gazetesinin 48’inci sayısında yer alan Dirlik gazetesinin ilanında “*M. Zeki Sofuoğlu, Enver Batumlu, Cevdet Akçalı ve Hikmet Temüroğlu*”⁸⁰⁵ gibi isimlerin Dirlik gazetesinde başyazılarının yer alacağı da okuyuculara duyurulmuştur.

Büğelek gazetesi, 1958 yılı sayılarında boyu 37.5 cm, eni 25.5 cm,⁸⁰⁶ 1964 yılı sayılarında boyu 40.5, eni 29 cm,⁸⁰⁷ 1965 yılı sayılarının da ise boyu 41.5 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.⁸⁰⁸

11 Ekim 1949 yılında yayım hayatına başlayan Büğelek gazetesinde zaman içerisinde birçok yenilik meydana gelmiş ve gazete değişikliğe uğramıştır. 27 Aralık 1958 tarihli 1’inci sayıdan, 26 Mart 1965 tarihli 49’uncu sayıya kadar 7 yıllık yayım sürecini incelediğimiz gazetenin 1965 yılından sonra yayım hayatına devam edip etmediği ve kapanışı ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.2.8. Millet

Millet gazetesi, 1 Aralık 1949’da çıkarılmış olan ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi Salih Çerçi aynı zamanda yazı işlerini de idare etmiştir. Gazete isminin hemen altında “*Pazartesi, Perşembe Günleri Çıkar*” ve “*Tamamen Tarafsız Siyasi Halk Gazetesi*” ibareleri yer almıştır. Fiyatı 5 kuruş olan bu gazete

⁸⁰³ “Dirlik”, *Büğelek gazetesi*, 16 Mart 1965, Sayı: 48, Yıl: 15, s. 4.

⁸⁰⁴ “Muhterem Okuyucularımıza”, *Büğelek gazetesi*, 26 Mart 1965, Sayı: 49, Yıl: 15, s. 3.

⁸⁰⁵ “Dirlik”, *Büğelek gazetesi*, 16 Mart 1965, Sayı: 48, Yıl: 15, s. 4.

⁸⁰⁶ *Büğelek gazetesi*, 27 Aralık 1958, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁸⁰⁷ *Büğelek gazetesi*, 23 Ekim 1964, Sayı: 29, Yıl: 15, s. 1-4.

⁸⁰⁸ *Büğelek gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 39, Yıl: 15, s. 1-4.

haftada iki gün çıkarılmıştır. İdare yeri Saydam Caddesi, No. 24 adresinde bulunan gazetenin basıldığı yer ise Güney Basımevi olarak belirtilmiştir.⁸⁰⁹

1 Aralık 1949 tarihli 1'inci sayısında Millet gazetesinin yayımlanış amacı “Gerekçe” başlığı altında yer verilen yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Vatanın bir kül halinde her gün biraz daha tekâmül ve yükselmesi için elden gelen her gayreti göstermek, basit bir memleket idealidir. Bunun tahakkukuna her şeyden evvel çalışmak mümkündür. Şu veya bu tarzı prensip gösterip, diğerlerini hiçe saymak (Vatan bir küldür tecezzi kabul etmez!) diyen Atanın bu sözüne bir nazire yapmak lazımsa (cemiyet faaliyetlerinin cümlesi ile gayeye ermenin tek çalışmasıdır, tecezzi kabul etmez!) diyebiliriz. Bu itibarla bizde gücümüz yettiği kadar bu gayret kervanına katılmayı bir borç biliriz. Gaye herhangi bir hizbe hizmet veya diğerine tariz olamaz. Bu toprağın çocukları olmak hasebiyle cemiyet hayatımızın tekâmülü ve vatanımızın yükselmesi için elzem gördüğümüz hususlarda çabalamak ve hak bildiğimiz yola sadık birer köle gibi boynumuzu koymaktır. İyi kimden gelirse gelsin, kimin olursa olsun iyidir! Kötü, dostumuzda veya hatta kendi safımızdadır diye, iyi olamaz! Binaenaleyh yolumuza devam ederken belki dostlarımızı da gücendirmek zorunda kaldığımız da olacak. Fakat biz sadece cehdimizi uğruna harcadığımız vatan ve milletimize bir hizmet görebilsek kendimizi bahtiyar sayarız!..”⁸¹⁰

Gazetenin içeriğinde siyasi ve toplumsal haberlere ve yazılara ağırlık verilmiştir. Bunun yanı sıra ikinci sayfalarda yer alan sütunlarda çeşitli ilanlarda yer almıştır. 5 Aralık 1949 tarihli 2'nci sayısında da yıllık abonelik ücretinin 500 kuruş olduğu belirtilmiştir.⁸¹¹ Yalnızca ilk 9 sayısını inceleyebildiğimiz Millet gazetesi 2 sayfa çıkarılmıştır.⁸¹² Gazetenin hangi tarihte kapandığı ise tespit edilememiştir.

3.2.9. Yeni Çukurova

Yeni Çukurova gazetesi, 9 Ocak 1950 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi, başyazı ve aynı zamanda yazı işlerini eden Diş Doktoru Hüsnü Reşit Soykan'dır. İdare yeri Vakıflar Müdürlüğü karşısında, hususi daire, Adana adresinde yer almıştır. Gazete Adana'da Güney Matbaası'nda basılmıştır. Abonelik

⁸⁰⁹ Millet gazetesi, 1 Aralık 1949, Sayı: 1, Yıl:1, s. 1.

⁸¹⁰ “Gerekçe”, Millet gazetesi, 1 Aralık 1949, Sayı: 1, Yıl:1, s. 1.

⁸¹¹ Millet gazetesi, 5 Aralık 1949, Sayı: 2, Yıl:1, s. 2.

⁸¹² Millet gazetesi, 29 Aralık 1949, Sayı: 9, Yıl:1, s. 1-2.

bilgileri yıllık 10 lira, 6 aylık 5 lira olarak belirtilmiştir.⁸¹³ Gazete isminin hemen altında “*Millet Partisi, Milletın Partisidir*” ibaresi yer almaktadır. Ayrıca 4 sayfa çıkarılan ve Salı günleri olmak üzere haftada bir yayımlanan siyasi bir gazete niteliğindedir.⁸¹⁴

Yeni Çukurova gazetesinin ilk sayısında, “*İtizar*” başlığı altında yer verilen yazıda gazetenin aslında 5 Ocak 1950 tarihinde Adana’nın Kurtuluşunun yıl dönümünde çıkarılmak istendiği halde vilayete çıkış gününün çok önceden bildirildiği için bunun mümkün olamadığı okuyuculara duyurulmuştur.⁸¹⁵ Yine aynı sayıda Yeni Çukurova gazetesinin çıkış amacına “*Yeni Çukurova’nın Yolu*” başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Çukurova’nın fikir daha doğrusu her bakımdan merkezi olan Adana’da halen günlük, haftalık irili ufaklı birçok gazeteler çıkmaktadır. Bu gazetelerin hepsinin de fikir hayatımıza ve demokrasi davamıza hizmet ettiklerine inanıyoruz. Fakat bu sayın refiklerimizden hiç birisinin (Millet Partisi) ile uzaktan ve yakından bir ilgisi yoktur. Hâlbuki partilerin gelişmeleri hususunda gazetelerin çok mühim rol oynadıkları muhakkaktır. Bunun içindir ki;

Çukurova, millet partisinin siyasi görüş ve kanaatlerini benimseyerek hareket ve fikirlerini yayınlamak, duyulan şiddetli bir ihtiyacı karşılamak üzere çıkmış bulunmaktadır. Çukurova demokrasi davasına gönül vermiş, hürriyete, adil bir idareye ve ciddi bir muhalefete susamış bütün Türk vatandaşlarının gazetesidir.

Bizim sütunlarımızda yalan, iftira, inşat, kin ve garez yer almayacaktır. Kimsenin şeref ve haysiyetiyle oynamayacağız. Dürüst, temiz ve samimi bir neşir hayatı yaşamanın zevki ve okuyucularımızın fikirlerine tercüman olmak sevinci bizi mesut edecektir. Muhalefetin asaletini incitecek, davayı soysuzlaştırmak her türlü hareketlerden şiddetle içtinap edeceğiz.

İktidarın hatalarını hiçbir şeyden perva etmeden tenkit edeceğimiz gibi memleketin nef’ine yararlı ve vatandaşları memnun edici icraata şahit olduğumuz vakit de bütün hislerimizden tecerrüt ederek ancak yurtsever bir vatandaş olarak bu hayırlı işleri takdirle karşılamayı bir vazife bileceğiz.

⁸¹³ *Yeni Çukurova gazetesi*, 9 Ocak 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁸¹⁴ *Yeni Çukurova gazetesi*, 9 Ocak 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸¹⁵ “*İtizar*” *Yeni Çukurova gazetesi*, 9 Ocak 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

*Çukurova, hakkın ve halkın müdafî, kötülüklerin ve kötülerin amansız bir düşmanı olarak milli vazifesini yapmaya çalışacaktır. Gayret bizden Tevfik Allahtan.”*⁸¹⁶

Gazetenin içeriğinde; ağırlıklı olarak Millet Partisi'nin faaliyetleri, diğer partilerle ilişkileri hakkındaki haberlere ve makalelere yer verilmiştir. Bu haber ve makaleler ise gazete sayfalarında şu ifadelerle aktarılmıştır:

9 Ocak 1950 tarihli 1'inci sayıda, “*Trabzon D.P. teşkilatı çöktü. 70 bin üye hep birlikte M.P. ne geçti.*” manşeti ile haberin ayrıntıları okuyuculara duyurulmuştur.⁸¹⁷

Ayrıca yine 1'inci sayıda “*Kozan Millet Partisi Başkanlığından*” başlıklı yazının içeriğinde şu ifadeler yer almıştır:

“Sayın Vatandaş, Milli tarihimizde lekesiz adı geçen Fevzi Çakmak Hazretlerinin fahri başkanlığı altında teşekkül eden Millet Partisi'nin Kozan İlçesi yürütme kurulu faaliyetine başlamış bulunduğundan bu safta yer almak isteyen vatandaşların kayıt muamelelerini yaptırmak üzere Kozan İlçesi Kurul Başkanlığına müracaatları ilan olunur”.⁸¹⁸

16 Ocak 1950 tarihli 2'nci sayıda, “*Hikmet Bayur M.P. nin D.P. ile birleşmeyeceğini söylüyor.*” manşeti ile Hikmet Bayur'un hitabesine yer verilmiştir.⁸¹⁹

Yeni Çukurova gazetesinin 30 Ocak 1950 tarihli 4'üncü sayısı ise “*Anket Açıyor Ve Halkımıza Soruyoruz*” manşeti ile yayımlanmıştır. Bu manşetin devamında ise “*Adana Belediyesi'nden Memnun musunuz?*” ifadeleri kullanılarak okuyucuların bu konu ile ilgili kısa mektuplar yazıp gazeteye gönderebileceği ve bu mektupların aynen gazetede yayımlanacağı duyurulmuştur.⁸²⁰

16 Ocak 1950 tarihli 2'nci sayısından itibaren “*Pazartesi Günleri Çıkar Siyasi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. İlerleyen sayılarda da Pazartesi günü çıkarılmaya

---

⁸¹⁶ “Yeni Çukurova'nın Yolu”, *Yeni Çukurova gazetesi*, 9 Ocak 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸¹⁷ “Trabzon D.P. teşkilatı çöktü. 70 bin üye hep birlikte M.P. ne geçti”, *Yeni Çukurova gazetesi*, 9 Ocak 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸¹⁸ “Kozan Millet Partisi Başkanlığından”, *Yeni Çukurova gazetesi*, 9 Ocak 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4; *Yeni Çukurova gazetesi*, 16 Ocak 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

⁸¹⁹ “Hikmet Bayur M.P. nin D.P. ile birleşmeyeceğini söylüyor.”, *Yeni Çukurova gazetesi*, 16 Ocak 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

⁸²⁰ “Anket Açıyor Ve Halkımıza Soruyoruz”, *Yeni Çukurova gazetesi*, 30 Ocak 1950, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

devam etmiştir.⁸²¹ 23 Ocak 1950 tarihli 3'üncü sayıda yazı işlerini idare eden Mustafa Kurdak'tır.⁸²²

30 Ocak 1950 tarihli 4'üncü sayıda abonelik ücretleri yıllık 5 lira, altı aylık 2.50 lira olarak belirtilmiştir.⁸²³ Bu ifadelerden abonelik ücretlerinin ilk üç sayıya göre yüzde elli oranında düşürüldüğü anlaşılmaktadır. 6 Şubat 1950 tarihli 5'inci sayısına kadar inceleyebildiğimiz Yeni Çukurova gazetesinin kapandığı tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.⁸²⁴

3.2.10. Oba

Oba gazetesi 14 Şubat 1950 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi, başyazarı ve aynı zamanda yazı işlerini idare eden Hazım Murat Karamüftüoğlu'dur. Güney Matbaası'nda basılmış olan bu gazetenin idare yeri "Kadirli'de hususi daire" olarak belirtilmiştir. Satış fiyatı 10 kuruş olan gazetenin aboneliği yıllık 5 lira, altı aylık 2.5 lira olarak belirtilmiştir.⁸²⁵

İsminin hemen altında "Salı Günleri Çıkar Siyasi Halk Gazetesi" ibaresi yer almıştır. 14 Şubat 1950 tarihli 1'inci sayısında "Oba Nedir ve Neden Çıkıyor" başlığı altında gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Oba bugün ilk sayısı ile hayat sahasına ve hayat mücadelesine atılmış bulunuyor. Biz de kendi görüş ve anlayışımıza göre memlekete hizmet iddia ve emelindeyiz. Bu hizmet davasında seçilen her yol bir vasıta ve bütün vasıtalar meşrudur. İşte bugün ilk olarak okumak lütfkarlığını gösterdiğiniz Obamız bu gayenin iddiasız bir vasıtasıdır. Gazetemize bu adı verirken de yine memlekete hizmet düşüncemizin özü olarak meydana gelmesine inandığımız bir kudret kaynağının işaret ve ifadesi olan "Oba'yı seçtik. Bu suretle Oba'nın Türk dilinde ifade ettiği manaya da temas edelim.

"Oba" Anadolu Türklerinde "il, aşiret" manasında kullanılır. Orta Asya Türklerinde ise o illerde yaşayan Türklerin kubbe şeklindeki çadırlarına denir ki bu çadırlar keçeden yapılıdır. Binaenaleyh "Oba" her iki manasıyla da birlik, beraberlik, samimiyet ve bağlılığın ifadesidir. Hiçbir il yoktur ki onda birlik ve beraberlik

⁸²¹ Yeni Çukurova gazetesi, 16 Ocak 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; Yeni Çukurova gazetesi, 6 Şubat 1950, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1.

⁸²² Yeni Çukurova gazetesi, 23 Ocak 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 3.

⁸²³ Yeni Çukurova gazetesi, 30 Ocak 1950, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 4.

⁸²⁴ Yeni Çukurova gazetesi, 6 Şubat 1950, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4.

⁸²⁵ Oba gazetesi, 14 Şubat 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; Oba gazetesi, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 6.

olmasın. Çünkü il bütün kudretini bu birlikten alır. Bu birlik obalarda bazen kuvvetlidir ki çok defa bir iman ve ahlak kaynağı olarak tecelli eder. Obayı Orta Asya'da yaşayan Türklerin diline göre manâlandırarak olursak, orada oba ocak, aile demektir. Baba ocağında bunlarla toplanılır bunlarla yaşanır. İşte Sayın okurlarımız gazetemize bu adı bu düşünceyle verdik. Çünkü bir memleketin yükselmesi için o memlekette yaşayan insanların mutlaka birlik ve beraberlik halinde özü sözü bir olarak çalışmalarının lazım olduğuna inanıyoruz. Bu münasebetle bir Kadirlili olarak hemşerilerime anlatmak isterim ki çok eski bir tarihi, verimli toprakları, akarsuları, zengin ormanları, her göreni kendine bağlayan eşsiz tabiat güzellikleri ve bunların yanında hatta bunlardan üstün obalarımızın cevelangâhı⁸²⁶ olan Kadirli'yi seviyorsak birleşelim bir olalım. Zira varlığımız birlik olarak yaşamımızdan doğar. Bugün bir oba gibi hep beraber yürür hep beraber çalışırsak memleketimize o kadar çok hizmet eder memleketimizi o kadar çabuk yükseltiriz ki geçmiş günlerin acısını unuturuz. Kuru vaatlere, boş laflara, hayal mahsulü sözlere inanmayınız. Ve emin olunuz ki bizi bizden daha çok hiç kimse sevmez. İlerde şunu veya bunu yapacağız diye nutuk verenlere aldırmayınız, çünkü onlar bizi değil kendi menfaatlerini düşünüyorlar. Sizin onlardan değil onların sizden çıkarları var. Ve zannetmeyiniz ki gruplara, parçalara ayrılırsak iyi olur, Asla! Parçalanmak nasıl ve ne şekilde olursa olsun daima zararlıdır. Birlik halinde, bütün halinde bulunmamız bir kuvvet verir ve biz kuvvetli olduğumuz müddetçe herkes bize hizmet eder. Şu halde memleketini, ilini, aşiretini yani Oba'sını sevenler toplanalım, birleşelim bir olalım ki sesimiz ufukların ötesinde duyulsun.”⁸²⁷

Oba gazetesi, siyaset, edebiyat ve toplumsal konularda yazılara ve haberlere yer vermişti. Gazete Adana'nın Kadirli İlçesi'nde yayımlanmasından dolayı ağırlıklı olarak Kadirli İlçesi hakkında haber ve yazılara yer verilmiştir. Gazetenin 14 Şubat 1950 tarihli 1'inci sayısında, “Genel Meclis Çalışmalarına Dair” başlıklı haberin içeriğinde; 10 Temmuz 1949 tarihinde Kadirli İlçesi'nde yeniden yapılan Genel Meclis seçimlerini Halk Partisi adaylarının kazandığı bildirilmiş ve Kadirli

⁸²⁶ “cevelân-gâh”, dalaşılan yer, dönüp dolaşma yeri; koşu, savaş yeri. Bakınız: Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 137.

⁸²⁷ *Oba gazetesi*, 14 Şubat 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

İlçesi'ndeki sıkıntılar ve ihtiyaçların giderilmesi konusunda başvuruda bulunulduğu açıklanmıştır.⁸²⁸

Oba gazetesi 4 sayfa çıkarılmıştır. Fakat 3'üncü sayısında gazete Kadirli'nin düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümü nedeniyle 6 sayfa olarak yayımlanmıştır.⁸²⁹ Genel olarak gazetenin ikinci sayfalarında yer alan, "*İç Politika*" başlıklı sütunlarda dönemin iktidar, muhalefet ve diğer partilerinin geçmiş ve o zamanki durumları hakkında bilgiler içeren haftalık yazılara yer verilmiştir.⁸³⁰ Üçüncü sayfalarda, "*Dış Politika*" başlığı altındaki sütunlarda okuyuculara her hafta olmak üzere dünya milletlerinin siyasi durumları aktarılmıştır.⁸³¹ Dördüncü sayfalarda ise "*Kısa Kadirli Haberleri*" başlıklı yazı köşelerinde Kadirli İlçesi'nde gerçekleşen güncel, toplumsal konular hakkında kısa haberler paylaşılmıştır.⁸³²

7 Mart 1950 tarihli 3'üncü sayıda yer alan "*Özür Dileriz*" başlıklı yazının içeriğinde; "*Uğradığımız büyük acı yüzünden gazetemizi bir hafta neşretmek imkânını bulamadık. Mazeretimizin kabul olunacağı kanaatiyle okuyucularımızdan özür dileriz.*" ifadeleri ile gazetenin 28 Şubat 1950 tarihinde yayımlanmadığı okuyuculara duyurulmuştur.⁸³³ Bu duyuru ile ilgili olarak "*Acı Bir Ölüm*" başlığı ile Güney Matbaası teknisyenlerinden Ferhat Arkun'un ablası Rüşane Arkun'un 27 Şubat 1950 tarihinde vefat ettiği bildirilmiş ve başsağlığı dilenmiştir.⁸³⁴ Gazetede verilen bu bilgilere dayanarak ayrıca gazetenin bu vefat haberi nedeniyle de yayımına bir süre ara verdiği anlaşılmaktadır. Yalnızca birkaç nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz Oba gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

⁸²⁸ *Oba gazetesi*, 14 Şubat 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸²⁹ *Oba gazetesi*, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6.

⁸³⁰ "*İç Politika*", *Oba gazetesi*, 14 Şubat 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2; "*İç Politika*", *Oba gazetesi*, 21 Şubat 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2; "*İç Politika*"; *Oba gazetesi*, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 3; "*İç Politika*", *Oba gazetesi*, 14 Mart 1950, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 2-4; "*İç Politika*", *Oba gazetesi*, 2 Mayıs 1950, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 2.

⁸³¹ "*Dış Politika*", *Oba gazetesi*, 14 Şubat 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3; "*Dış Politika*", *Oba gazetesi*, 21 Şubat 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3; "*Dış Politika*", *Oba gazetesi*, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 4; "*Dış Politika*", *Oba gazetesi*, 14 Mart 1950, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 3; "*Dış Politika*", *Oba gazetesi*, 2 Mayıs 1950, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 3.

⁸³² "*Kısa Kadirli Haberleri*", *Oba gazetesi*, 14 Şubat 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4; "*Kısa Haberler*", *Oba gazetesi*, 21 Şubat 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4; "*Kısa Haberler*", *Oba gazetesi*, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2.

⁸³³ "*Özür Dileriz*", *Oba gazetesi*, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

⁸³⁴ "*Acı Ölüm*", *Oba gazetesi*, 7 Mart 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 6.

3.2.11. Yeni Ses

Yeni Ses gazetesi, 23 Nisan 1950'de kurulmuştur.⁸³⁵ 24 Nisan 1950 tarihli ilk sayısıyla da yayım hayatına başlamıştır. Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde yayım yapan gazetenin sayfalarında "*Ceyhanda çıkar siyasi gazete*" ibaresine de yer verilmiştir. Gazetenin sahibi ve yazı işlerini idare eden Tahir Buhranlıoğlu'dur. Adana'da Güney Matbaası'nda basılan gazetenin, idare yeri adresi ise Eski Bayram yeri No. 13/Ceyhan olarak belirtilmiştir. Satış fiyatı 10 kuruş olan Yeni Ses'in, abonelik bilgileri yıllık 10 lira, altı aylık 5 lira olan gazetenin sayısı 10 kuruştur.⁸³⁶

Gazete isminin hemen altında, "*Millet yoludur, Hak yoludur Tuttuğumuz yol. Ey! Hak yaşa, Ey! Sevgili millet yaşa var ol.*" İbaresine yer verilmiştir. Haftada iki gün, Pazartesi ve Cuma günleri yayımlanan siyasi bir gazete niteliğinde olmuştur. Yeni Ses Gazetesi'nin çıkış amacı ise şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Yeni Ses Hürriyet yolunda heyecan ve cesaretle yürüyenler arasına katılmak ve bu yürüyüşün ön saflarında yer almak azmiyle yayın alanına atılmış bulunuyor. Yeni Ses'in siyasi karakteri şudur:

İçtimai sahalarda milli hüviyetimizi gösteren hasletlere, aile ve cemiyet içindeki geleneklere bağlı kalmak ve milli mefahirimizi belirten manevi ve maddi kuvvetlerimizi muhafazada titiz davranmak şartıyla: siyasi, iktisadi ve idari sahalarda kökten bir değişme ve yenileşme hedefi gütmektedir.

Yeni Ses yukarıda kısaca bahsettiğimiz politika yolunda yürürken fikre fikirle karşı koymak kararındadır.

Memleketlerin dertlerini halka beraber duyduğumuz ve bir halk çocuğu olduğumuz için bu ıstırapların akisleri bu sütunlarda tabiatla pek derin olacaktır.

Gazetemiz memleket davalarını ve var kuvveti ile müdafaa ederken yalnız Allah'ından vicdanından ve kanunlardan başka hiçbir kudret tanımayacak hiçbir baskı karşısında irkilmeyecektir.

*Seçtiği hak ve hürriyet yolunda azim ve cesaretle yürüyecektir."*⁸³⁷

⁸³⁵ Yeni Ses gazetesi, 22 Şubat 1986, Sayı: 8708, Yıl: 36, s. 1.

⁸³⁶ Yeni Ses gazetesi, 24 Nisan 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁸³⁷ Yeni Ses gazetesi, 24 Nisan 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s.1.

Gazetenin yazarları arasında Arif Nihat Asya, Tali Turan, Ahmet Civelek, M. Tevfik Baykara gibi isimler yer almıştır.⁸³⁸ Yeni Ses gazetesi 28 Nisan 1950 tarihli 2'nci sayısından itibaren Ünal Matbaası'nda basılmaya başlamıştır.⁸³⁹ Gazetede yapılan değişikliğin dışında; 10 Mayıs 1950 tarihli 6'ncı sayısından itibaren gazete "*Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri çıkar*" ibaresi ile haftada üç gün çıkarılmaya başlamıştır.⁸⁴⁰ Gazetenin 19 Aralık 1950 tarihli 67'nci sayısında ise "*Ceyhan'da Salı ve Cuma günleri çıkar*" ifadeleri yer almıştır. Ayrıca 67'nci sayısında gazetenin sahibi yine Tahir Burhanlıoğlu'yken yazı işlerini idare eden Behiç Burhanlıoğlu olarak belirtilmiştir.⁸⁴¹

24 Nisan 1950 tarihli ilk sayısından itibaren 4 sayfa çıkarılmış olan Yeni Ses gazetesi, 29 Aralık 1950 tarihli 70'inci sayısında ise 2 sayfa çıkarılmıştır. Bu durum "*Özür*" başlığı altında okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur: "*Kâğıt siparişimiz gelemediğinden gazetemiz iki sayfa olarak çıkmıştır. Okuyucularımızdan özür dileriz.*"⁸⁴²

Şölen dergisinin Temmuz 1959 tarihli 7'nci sayısında "*Adana'da Susan Dergiler Sanat Sayfaları*" başlığı altında yer alan yazıda Yeni Ses gazetesinin Ceyhan İlçesi'nde çıkarıldığı, bir süre sonra ise yayım hayatına devam etmediği, hiçbir bayiide bulunmadığı ve kapandığı bilgisine ulaşılmıştır.⁸⁴³ Fakat Ceyhan İlçesi'nde yayım yapan bu gazetenin 1986 yılındaki sayılarına da ulaşıldığından bu konuda kesin bir bilgi vermek mümkün değildir. Bu bilgilerden yalnızca gazetenin yayım hayatına bir süre ara verdiğini ve ilerleyen dönemlerde çıkarılmaya devam ettiğini belirtmek mümkündür. Ayrıca bu gazete dışında "Yeni Ses" isminde bir dergi ve bir gazete daha çıkarılmıştır. Şölen dergisinde yer alan bu bilgiler bahsettiğimiz diğer yayımlarla hiçbir şekilde uyum sağlamamaktadır.

Yeni Ses gazetesi, 1986 yılında da yayımlanmaya devam etmiştir. 22 Şubat 1986 tarihli 8708'inci sayısında gazetenin sahibi Mehmet Çeri, yazı işleri müdürü Velihan Yüce'dir. Gazete isminin hemen altında, "*Günlük Müstakil Siyasi Gazete*" ibaresi ve

---

⁸³⁸ *Yeni Ses gazetesi*, 24 Nisan 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Ses gazetesi*, 22 Aralık 1950, Sayı: 68, Yıl: 1, s. 1.

⁸³⁹ *Yeni Ses gazetesi*, 28 Nisan 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁴⁰ *Yeni Ses gazetesi*, 10 Mayıs 1950, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁴¹ *Yeni Ses gazetesi*, 19 Aralık 1950, Sayı: 67, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁴² "*Özür*", *Yeni Ses gazetesi*, 29 Aralık 1950, Sayı: 70, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁴³ "*Adana'da Susan Dergiler Sanat Sayfaları*", *Şölen dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 14.

gazetenin kurucusunun M. Tahir Burhanoğlu olduğu bilgisi yer almaktadır. Satış fiyatı 20 lira olan gazete Ceyhan'da Güven Matbaası'nda basılmıştır. Abone şartları yıllık 6.000 lira, altı aylık 3.000 lira olarak belirtilmiştir.⁸⁴⁴ Ayrıca Yeni Ses gazetesi 1986 yılına ait olan ve inceleyebildiğimiz tüm sayılarında 2 sayfa olarak çıkarılmıştır.⁸⁴⁵

21 Mart 1986 tarihli 8731'inci sayısında “*Ceyhan Gazetesi 13. yaşına girdi*” başlığı altında yine Ceyhan İlçesi'nde yayımlanan Ceyhan gazetesinin 13'üncü kuruluş yıldönümü şu ifadelerle kutlanmıştır:

*“Ceyhan'da yayınlanan refikimiz “Ceyhan” Gazetesi 12. yayın yılını bitirerek, 13. yaşına girmiştir. Ceyhan Gazetesi yönetici ve çalışanlarını kutlar, daha nice yayın yılları geçirmesini dileriz.”*⁸⁴⁶

Tüm sayılarını inceleme imkanı bulamadığımız Yeni Ses gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.2.12. Nur

23 Haziran 1950 tarihli 21'inci sayısından itibaren inceleme imkânı bulduğumuz Nur gazetesinin yayım hayatına hangi tarihte başladığı tam olarak tespit edilememiştir. Sahibi ve yazı işlerini idare eden D. Ali Pekcanatlı'dır. Gazetenin fiyatı 5 kuruş, abonelik bilgileri yıllık 5 kuruş, altı aylık 2.5 kuruştur. Ayrıca resmi ilanların her satırı 25 kuruştur. Basıldığı yer Nur Basımevi Osmaniye olan gazete 4 sayfa çıkarılmıştır.

23 Haziran 1950 tarihli 21'inci sayıda gazete isminin hemen altında “*Pazartesi ve Cuma Günleri Çıkar Siyasi Gazete*” ifadeleri yer almıştır. Gazetenin ilk sayfalarında genellikle yurt dışından haberlere ve toplumsal konulu yazılara yer verilmiştir. İkinci sayfalarda halkın yaşadığı sıkıntılar “*dilek ve şikâyetler*” başlıklı sütunda duyurulmuştur. Üçüncü sayfalarda tarım ve ekonomi ile ilgili haber ve yazıların yanı sıra “*dış haberler*” başlıklı sütunda yurtdışı haberlerine yer verilmiştir. Dördüncü ve son sayfalarda ise çeşitli ilanlar ve şiirler bulunmaktadır.⁸⁴⁷ Nur gazetesi, o dönemde

⁸⁴⁴ *Yeni Ses gazetesi*, 22 Şubat 1986, Sayı: 8708, Yıl: 36, s. 1-2.

⁸⁴⁵ *Yeni Ses gazetesi*, 22 Şubat 1986, Sayı: 8708, Yıl: 36, s. 1-2; *Yeni Ses gazetesi*, 30 Mart 1986, Sayı: 8739, Yıl: 36, s. 1-2.

⁸⁴⁶ *Yeni Ses gazetesi*, 21 Mart 1986, Sayı: 8731, Yıl: 36, s. 1.

⁸⁴⁷ *Nur gazetesi*, Sayı: 21, Yıl: 1, 23 Haziran 1950, s. 1-4.

Adana'nın İlçesi olan Osmaniye'de⁸⁴⁸ çıkarılmıştır. Bu nedenle gazetede ağırlıklı olarak Osmaniye İlçesi hakkındaki güncel haberlere ve yazılara yer verilmiştir. Bu haber ve yazılar ise gazete sayfalarında şu şekilde yer almıştır: “*Belediyenin Nazarı Dikkatine*” başlığı ile belediyenin Osmaniye'de memnuniyetle karşılanmış olan motorlu taşıt saatlerini kontrol etme ve kayıt altına alma uygulamasının bir süredir yapılmadığı ile ilgili eleştiriler yapılarak, bu konuda yorumlarda bulunulmuştur.⁸⁴⁹ “*Yol, Su Ve Elektrik*” başlığı ile yer verilen sütunda da Osmaniye'de yaşanan yol, su ve elektrik sıkıntıları hakkındaki dilek ve şikâyetler ilgili makamlara gazete aracılığıyla duyurulmaya çalışılmıştır.⁸⁵⁰

30 Haziran 1950 tarihli 22'nci sayıda ise “*İlçemize hala tapu memuru gelmedi*”, “*İlçemizde sıcaklar*” ve “*Tarım Bakanı İlçemizde*” başlıkları ile Osmaniye İlçesindeki durumlar ilgililere ve okuyuculara duyurulmuştur.⁸⁵¹ Nur gazetesinin sadece 21 ve 22'nci sayıları olmak üzere iki sayısına ulaşılmıştır. Ayrıca gazetenin kapandığı tarih bilgisi tespit edilememiştir.

3.2.13. Toksöz

Toksöz gazetesi, 31 Temmuz 1950 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü Rıfat Sarpkaya'dır. Satış fiyatı 5 kuruş olan Toksöz'ün idare yeri ve basıldığı yer Güney Basımevi Adana olarak belirtilmiştir.⁸⁵²

Toksöz gazetesi 4 sayfa çıkarılmıştır. 31 Temmuz 1950 tarihli 1'inci sayısında gazete isminin hemen altında, “*Siyasi ve İçtimai Gazete*” ve “*Şimdilik haftada bir çıkar*

---

⁸⁴⁸ Osmaniye, 1908'den itibaren 15 yıl sancak, 10 yıl da vilayet merkezi olan Osmaniye 1 Haziran 1933'de sebebi hala anlaşılamayan bir tasarrufla ilçe haline dönüştürülmüş ve Adana'ya bağlanmıştır. Osmaniye, 1865 iskânından sonra coğrafi konumundan kaynaklanan avantajları nedeni ile hızla gelişmiştir. 1927 yılında Osmaniye'de 35 konak, 200'ü kiremit örtülü olmak üzere, 400 huğ tipi konut olduğu söylenmektedir. 1927 yılında nahiyeye ve köyleri ile birlikte Osmaniye'nin nüfusu 18.282 iken, 1940 yılında 24.778'e, 1945 yılında 29.054'e, 1950 yılında 34.661'e ulaşmıştır. 1950'lerde ülke çapında başlayan sanayileşme ve şehirleşme sürecinde merkezi konumu, ulaşım kolaylığı ve ılıman iklimi nedenleriyle, Osmaniye tarım işçilerinin göç cenneti olmuştur. İskenderun Demir ve Çelik Fabrikası'nın açılması ile birlikte Osmaniye'ye göç hızla artmıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: <http://osmaniyeey.blogspot.com/> Erişim Tarihi: 07.06.2018; Uzun yıllar Adana'nın İlçesi olan “Osmaniye” 24 Ekim 1996 tarih ve 4200 sayılı kanun ile İl olarak ilan edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Şule Demir, Cemal Sevindi, “Toprakkale Kasabası'nın (Osmaniye) Kuruluş ve Gelişimi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:21, Sayı:3 Eylül 2017, s. 1148.

⁸⁴⁹ “Belediyenin Nazarı Dikkatine”, *Nur gazetesi*, Sayı: 21, Yıl: 1, 23 Haziran 1950, s. 1.

⁸⁵⁰ “Yol, Su Ve Elektrik”, *Nur gazetesi*, Sayı: 21, Yıl: 1, 23 Haziran 1950, s. 1-2.

⁸⁵¹ “İlçemize hala tapu memuru gelmedi”, *Nur gazetesi*, Sayı: 22, Yıl: 1, 30 Haziran 1950, s. 2; “İlçemizde sıcaklar”, *Nur gazetesi*, Sayı: 22, Yıl: 1, 30 Haziran 1950, s. 2.

⁸⁵² *Toksöz gazetesi*, 31 Temmuz 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

(Mevkii iktidar rütbe ve sandalyelerde değil yürüyen mefkûrelerdedir)” ibareleri yer almaktadır.⁸⁵³

Gazetenin çıkış amacı “Niçin Çıkıyoruz” başlığı altında ve şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Saltanat yıkılıp sultanlar kovulduktan sonra Cumhuriyet’in ilanı memlekette yepyeni bir devrin başlaması demektir. Fakat Halk Fırkasının kötü idaresi yüzündendir ki böyle olmadı ve beklendiği gibi çıkmadı. ...

Biz açık hakikatlerin bir ifadesi olarak yukarıya aldığımız sözlerimiz ile herhangi bir partinin düşmanlığını gütmek fikrinde değiliz. Maksadımız da böyle bir şey yoktur. Biz ancak bir milletin idaresinde ibrazı, kabiliyet edemeyen bir partinin, er geç milli irade ile yerini başka bir partiye bırakmak mevkiinde kalmasındaki bariz sebepleri göstermek istiyoruz. ...

Gayemiz, kötüyü kötü, iyiyi iyi ve yerinde bir hareket olarak göstermeye çalışmak, dolayısıyla memleket menfaatini kendilerine dava edinenlere muzahir olmaktır. Üzerimize aldığımız yahut almak cüretini gösterdiğimiz vazifenin ehemmiyetini takdir ediyoruz. Bize ağır bir mesuliyetin, fakat o nispette şerefli bir işin deruhte edilmesi cihetini ihtiyar ettiren sadece ve sadece memlekete müsmir olabilmek gibi dürüst bir düşüncedir. Bunu tahakkuk ettirebilirsek bu hususta duyabileceğimiz en büyük iftihar vicdan huzurumuz olacaktır.

*İşte; kanı, bayrağı, tarihi ve nihayet tek mil mukaddesatı, bu aziz toprakların hürriyet ve selametine bağlı bulunan bu aziz milletimize layık olduğu hizmetlerden başka hiçbir endişesi olmayan yüce gayemizle, vazifesini müdrik bir hüviyet ve inançla çıkıyoruz...”*⁸⁵⁴

31 Temmuz 1950 tarihli 1’inci sayısı, “20 Temmuz 1949’da⁸⁵⁵ ölümünün birinci yıl dönümü idrak edilen: Abdülkadir Kemali’nin Yaptığı Fedakârlıkları Nasıl İnkâr Ettiler!” manşeti ile çıkarılmıştır. Bu manşet altında paylaşılan yazının içeriğinde ise şu ifadeler kullanılmıştır:

⁸⁵³ Toksöz gazetesi, 31 Temmuz 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁵⁴ “Niçin Çıkıyoruz”, Toksöz gazetesi, 31 Temmuz 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

⁸⁵⁵ Abdülkadir Kemali Öğütçü, 26 Temmuz 1949’da vefat etmiştir. Gazetede Abdülkadir Kemali Öğütçü’nün ölümünün birinci yılı dolayısıyla belirtilen bu tarihin de 26 Temmuz 1950 olarak düzeltilmesi gerekmektedir. Abdülkadir Kemali Öğütçü hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: Fahri Çoker, *Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele Ve TBMM I. Dönem 1919-1923*, Cilt: 3, s. 617.

*“Demokrasi davasında Türk Milleti’nin hürriyet mücadelesi onun irşadı ile başlıyor. Biz bunu tarih huzurunda ispat edeceğiz ki müstebit bir idare bu asil millete mal olan muhalefeti daima yok etmek için mücadele etmiştir.”*⁸⁵⁶

Gazetenin 1’inci sayısının manşetinde yer alan tarih bilgisinde bir baskı hatası yapılmıştır. Bu hata gazete tarafından da fark edilmiş ve 7 Ağustos 1950 tarihli 2’nci sayıda “*Düzeltiliriz*” başlığı altında yer verilen yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“Gazetemiz birinci sayısında ve baş sahifede merhum Abdülkadir Kemali’nin ölümünün yıldönümü 1950 denileceği yerde bir sehiv eseri olarak 1949 yazılmış olduğundan, özür dileriz.”*⁸⁵⁷

31 Temmuz 1950 tarihli 1’inci sayıda “*Niçin Muhalefet Ediyoruz*” başlığı altında ise Abdülkadir Kemali Öğütçü tarafından kaleme alınan bir yazı aktarılmıştır. Yazı içeriğinde ise kısaca şu ifadeler yer almıştır:

“Sultanın ve sultancılığın manasını çok sarih olarak izah eden, bundan evvelki makale muhteviyatına bundan sonra mahkeme sicilini dahi ilave edeceğimiz bu sicil bize sultancılık isnat edenlerle istinatgâhları olanları lüzumu kadar mahcup etmese bile karilere birçok hakikatler öğreteceğine asla şüphe etmiyorum. ...

Hükümetin ehliyetine bakınız! Beni hıyaneti vataniye ile mahkemeye sevk ettikleri zaman Ankara’dan gönderilen suallerin cevapları şunlardı:

*1-Müdür mesul ve sermuharriri bulunduğunuz haftalık mücahide gazetesinin 8 Kânunuevvel sene 1339 (8 Aralık 1923) tarih ve 9 numaralı nüshanın birinci sayfasının birinci sütununda “San Hedren mahkemesinden daha yüksek bir mevki gösteren kelimeleriyle başlayan fıkra ile Millet Meclisinin istinat ettiği Halk Fırkası hakkında tezyîfkâr bir lisan ile halkı fırka aleyhine tazyik etmekteki maksadınız nedir? ...”*⁸⁵⁸ Yazının devamında da Abdülkadir Kemali Öğütçü’nün bu soruya verdiği cevap ayrıntılarıyla aktarılmıştır.

Gazetede ilk sayıdan itibaren “*Şehir Haberleri*” başlıklı sütunlarda siyasi ve toplumsal konularda güncel haberlere yer verilmiştir. 7 Ağustos 1950 tarihli 2’nci

⁸⁵⁶ “20 Temmuz 1949’da ölümünün birinci yıl dönümü idrak edilen: Abdülkadir Kemali’nin Yaptığı Fedakârlıkları Nasıl İnkâr Ettiler!”, *Toksöz gazetesi*, 31 Temmuz 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁵⁷ “Düzeltiliriz”, *Toksöz gazetesi*, 7 Ağustos 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

⁸⁵⁸ “Niçin Muhalefet Ediyoruz”, *Toksöz gazetesi*, 31 Temmuz 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

sayısında bu sütunda yer alan “*Merhum Abdülkadir Kemali Bey’in Hatıralarını Neşredeceğiz*” başlıklı yazının içeriğinde; “*Bizi gören vatandaşlar tarafından ısrarla istenen Merhum Abdülkadir Kemali Bey’in hürriyet mücadelesine ait hatıralarını zamanı geldikçe neşredeceğiz. Binaenaleyh gazetemizin alaka ile takip edilmesini tavsiye ederiz*” ifadeleri ile okuyuculara bu konu hakkında bir yazı dizisinin gazetenin ilerleyen sayılarında yayımlanacağı duyurulmuştur.⁸⁵⁹

14 Ağustos 1950 tarihli 3’üncü sayıda, “*Şu fani hayatta bulunduğu müddetçe hürriyet ve demokrasi uğruna bütün varlığıyla çalışmaktan geri durmayan*” manşeti ile yer verilen yazının içeriğinde “*Merhum Abdülkadir Kemali Bey’in 11 Eylül 1340 (11 Eylül 1924) de sahibi bulunduğu Toksöz Gazetesi ile neşrettiği başyazıyı aynen aşağıya alıyoruz*”. İfadeleri kullanılarak Abdülkadir Kemali Ögütçü’nün daha öncede Toksöz gazetesinde yayımlanan bir yazısı aynen aktarılmıştır. Bu yazının içeriğinde yer alan şu son cümleler ise aslında konunun özeti şeklindedir:

“Filvaki bu noktada bazı noktalarda mevzuu bahsetmek bazı gazeteci çocuklara göre cinayettir ve kanunun pençesine düşürecek kabahattir. Fakat ne yapalım ki, öğretmek vazifesiyle mükellefiz: Kanun, irade-i umumiyenin ifadesidir. İrade-i umumiye, vicdan içtimainin şüphe edilemeyecek surette vahdeti şeklinde tecelli etmedikçe şahsi fikirlerin tenkidinden dolayı pençeyi kanuna tecelli eylemez. Yani hoş gitmeyecek yazılar dolayısıyla kanun yaratılamaz. Yaratılsa bile vicdan içtimainin isteğinden doğan kanunlar gibi payidar olamaz”.⁸⁶⁰

Hükûmete karşı bir tutum içinde olan ve muhalif yayımlar yapmış olan Tok Söz gazetesi 14 Ağustos 1950 tarihli 3’üncü sayısında “*Bizim muhalif oluşumuzda gaye ve maksat nedir*” başlığı altında özetle şu ifadeler kullanılmıştır:

“Hedefimiz, ulaşmak istediğimiz zirve, asil Türk Milletinin layık olduğu özü sözü doğru insanların ulaşmak istedikleri yüce merhale; biz bu merhaleye erişmek isteyenlere dost, erişmek istemeyenlere muhalifiz”.⁸⁶¹

---

⁸⁵⁹ “Merhum Abdülkadir Kemali Bey’in Hatıralarını Neşredeceğiz”, *Toksöz gazetesi*, 7 Ağustos 1950, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

⁸⁶⁰ “Merhum Abdülkadir Kemali Bey’in 11 Eylül 1340’de sahibi bulunduğu Toksöz Gazetesi ile neşrettiği başyazıyı aynen aşağıya alıyoruz.”, *Toksöz gazetesi*, 14 Ağustos 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1,4.

⁸⁶¹ “Bizim muhalif oluşumuzda gaye ve maksat nedir”, *Toksöz gazetesi*, 14 Ağustos 1950, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1,4.

Gazetenin 2'nci sayısında okuyuculara duyurulan Abdülkadir Kemali Bey'in hatıralarının yayımlanacağı haberinden sonra 21 Ağustos 1950 tarihli 4'üncü sayıdan itibaren "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar" başlıklı yazı dizisine yer verilmiştir.⁸⁶²

30 Ekim 1950 tarihli 13'üncü sayıda da "Cumhuriyet Bayramı" başlığı altında 29 Ekim 1950'de 27'nci yıldönümü kutlanan Cumhuriyet Bayramı hakkında bilgiler verilerek Adana'daki kutlamalarda neler yaşandığı okuyuculara duyurulmuştur.⁸⁶³

30 Ekim 1950 tarihli 13'üncü sayısına kadar inceleyebildiğimiz Tok Söz gazetesinin kapandığı tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.⁸⁶⁴

3.2.14. Çukurova Spor Postası

Çukurova Spor Postası gazetesi 15 Ocak 1951 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve yazı işleri müdürü Nihat Calba'dır. İdare yeri ve Umumi satış yeri Gezginici Yayınevi adresinde bulunmaktadır. Yeni Adana Matbaası'nda basılan gazetenin abonelik şartları üç aylığı 120 kuruş, altı aylığı 240 kuruş, yıllığı 350 kuruştur. Gazete isminin hemen altında "Pazartesi Günleri Çıkar Spor Gazetesi" ibaresi yer almıştır. Haftalık olarak yayım yapan bu gazetenin sayısı 10 kuruştan halka sunulmuştur.⁸⁶⁵

15 Ocak 1951 tarihli 1'inci sayısında "Haftadan Haftaya" isimli sütunda "Çıkarken" başlığı altında gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Aziz okuyucularım. On beş seneden beri Çukurova Bölgesinde, her spor branşında, bilhassa Atletizm ve Futbol şubelerinde faal bir sporcu olarak çalıştım. Şimdi bu alanlarda faal ödevler görmediğimden bu uğurdaki çalışmalarımı Sayın okuyucularıma sunmuş olduğum Çukurova Spor Postası ile devam etmek istiyoruz.

⁸⁶² "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 21 Ağustos 1950, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-3; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 26 Ağustos 1950, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 2; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 4 Eylül 1950, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 2; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 11 Eylül 1950, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 2; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 18 Eylül 1950, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 2; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 2 Ekim 1950, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 3; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 9 Ekim 1950, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 2; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 16 Ekim 1950, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 2; "A. Kemali Beyin Hayatından Parçalar", *Toksöz gazetesi*, 30 Ekim 1950, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 2.

⁸⁶³ "Cumhuriyet Bayramı", *Toksöz gazetesi*, 30 Ekim 1950, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁶⁴ *Toksöz gazetesi*, 31 Temmuz 1950, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Toksöz gazetesi*, 30 Ekim 1950, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1-4.

⁸⁶⁵ *Çukurova Spor Postası gazetesi*, 15 Ocak 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Bütün mesaimin mühim bir kısmını bu uğurda sarf etmemle hiçbir kazanç düşünmeksizin bu işe teşebbüs etmiş bulunuyorum. Gayem, sizlere haftada bir defa yurtiçi, yurtdışı spor havadislerini, mümkün olduğu kadar bol resimle bildirmek, böylece Çukurova Spor kalkınmasına bir nebze de olsa yardım etmektir. İşte bunu yapabildiğim gün kendimi bahtiyar addederim.

Gazetemiz yazı ailesi mahdut kimselerden ibaret olmadığını, her sporseverin göndermek lütfunda bulunacağı yazıların mümkün merteye neşredebileceğinin bilinmesini rica ederim.

Bu vesile ile Çukurova Spor Postasına yazı verecek Sayın arkadaşlarıma, yakın yardımlarını gördüğüm Yeni adana, Türk Sözü, Bugün Matbaaları, Bay Zahit Akdağ ve Gezginici Yayınevi'ne teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.”⁸⁶⁶

Sekiz sayfa çıkarılan gazetenin içeriğinde haftalık spor haberlerine ve spor hakkındaki yazılara yer verilmiştir. Genel olarak gazete sayılarının birinci sayfalarında çeşitli takım kadrolarının ve spor faaliyetlerinin fotoğraflarına ve bir hafta içerisinde yurt içinde (Adana, Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde) oynanmış olan maçların skorlarına yer verilmiştir. İkinci sayfalarda “*Haftadan Haftaya*” başlıklı sütunda spor ve sporcular ile ilgili birçok konuda haber ve yazılar yer almıştır. Gazetenin bazı sayılarının İkinci sayfalarında ayrıca yurtdışındaki spor haberleri ve yaşanan gelişmeler de aktarılmıştır. Üçüncü sayfalarda “*İdman (Antrenman)*” başlıklı yazı dizisine yer verilerek Beden Eğitimi Öğretmeni İhsan Tugan tarafından kaleme alınan, idmanın ne demek olduğu ve antrenmanların nasıl yapılması gerektiği konularında bilgi içerikli yazılar okuyucularla paylaşılmıştır. Dördüncü sayfalarda ise “*Adana*” başlıklı sütunlarda Adana’da yapılmış ve yapılacak olan tüm spor faaliyetleri aktarılmıştır. Geri kalan diğer dört sayfada da Adana’daki büyük kulüplerin tarihçeleri, okuyucular için ayrılan soru cevap köşeleri, çeşitli spor dalları hakkında haberler, okullar arasında yapılan maçlar ve yarışmalar, mizah sayfası gibi birçok haber ve yazıya yer verilmiştir.⁸⁶⁷

⁸⁶⁶ “Çıkarken”, Çukurova Spor Postası gazetesi, 15 Ocak 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁶⁷ Çukurova Spor Postası gazetesi, 15 Ocak 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; Çukurova Spor Postası gazetesi, 22 Ocak 1951, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-8; Çukurova Spor Postası gazetesi, 29 Ocak 1951, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-8; Çukurova Spor Postası gazetesi, 19 Şubat 1951, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-8; Çukurova Spor Postası gazetesi, 31 Aralık 1951, Sayı: 37, Yıl: 1, s. 1-8.

14 Ocak 1952 tarihli 39'uncu sayısına kadar inceleme imkânı bulduğumuz Çukurova Spor Postası gazetesinin⁸⁶⁸ yayım hayatına son verdiği ve kapandığı tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.2.15. Türk Sesi

19 Mart 1951 tarihli 3'üncü sayısından itibaren inceleme imkânı bulduğumuz ve bu nedenle yayım hayatına başlangıç tarihi tam olarak tespit edilemeyen Türk Sesi gazetesi, Ceyhan İlçesi'nde çıkarılmıştır. Türk Sesi gazetesinin idare yeri adresi Hükûmet Konağı Karşısı Ceyhan'dır. Gazetenin sahibi Hakkı Baysal, yazı işlerini idare eden E. M. Akbulut'tur. Gazetenin basım yeri Ceyhan'da bulunan Ünal Matbaası'dır. Gazete ile ilgili olarak ayrıca, gazete ile her türlü haberleşme ve yazışma işlerinin yapıldığı, ilanlardan sorumluluk kabul edilmediği, abone bedelinin peşin alındığı ve gönderilen yazıların yayımlansın ya da yayımlanmasın iade edilmeyeceği bilgilerine yer verilmiştir. Sayısı 6 kuruş olan gazetenin abonelik bilgileri ise yurtiçinde yıllık 6 lira, yurtdışında 12 lira ve günü geçmiş sayılar 25 kuruş olarak belirlenmiştir.⁸⁶⁹

Gazete isminin hemen altında “*Ceyhan'da haftada iki defa çıkar. Milliyetçi, Siyasi, Halk Gazetesi*” ibaresi yer almıştır. Gazetenin çıkışı ile ilgili olarak 19 Mart 1951 tarihli 3'üncü sayıda “*Kaymakamımız Gazetemizi Tebrik Etti*” başlığı altında şu ifadeler yer verilmiştir:

“Çıkışımız dolayısıyla İlçemiz Kaymakamı B. Ragıp Uğural'dan aşağıdaki tebrik mektubu alınmıştır. Değerli bir idare amiri olan genç kaymakamımızın bu hareketi bizi mütehassıs ettiğinden kendilerine teşekkürlerimizi sunarız.

Türk Sesi Neşriyat Müdürlüğüne:

İlçemiz neşir hayatına karışan gazetenizi tebrik eder başarılar dilerim.

Ceyhan Kaymakamı

*H. Ragıp Uğural*⁸⁷⁰

Türk Sesi gazetesi her sayıda iki sayfa yayımlanmıştır. Birinci sayfaların ilk sütunlarında çeşitli konularda ve Enver Mahmut Akbulut tarafından kaleme olan baş

⁸⁶⁸ Çukurova Spor Postası gazetesi, 14 Ocak 1952, Sayı: 39, Yıl: 1, s. 1-8.

⁸⁶⁹ Türk Sesi gazetesi, 19 Mart 1951, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁷⁰ “Kaymakamımız Gazetemizi Tebrik Etti”, Türk Sesi gazetesi, 19 Mart 1951, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

makalelere yer verilirken, sayfanın genelinde Ceyhan Belediyesi'nin faaliyetlerine ve Ceyhan'da yaşanan çeşitli sıkıntılara yer verilmiştir. İkinci sayfalarda ise Ceyhan'daki toplumsal haberlere ve çeşitli ilanlara yer verilmiştir.⁸⁷¹

Gazetenin 26 Mart 1951 tarihli 5'inci sayısında, "*Gazetemizin Adana'daki Satış Yeri*" başlığı altında Türk Sesi gazetesinin Adana'da sadece Yıldız Kıraathanesi karşısında gazeteler bayii Hüseyin Polisci'nin dükkânında satıldığı bilgisi okuyuculara duyurulmuştur.⁸⁷²

5 Nisan 1951 tarihli 7'nci sayısına kadar satış fiyatı 6 kuruş olan Türk Sesi gazetesi, 12 Nisan 1951 tarihli 8'inci sayıdan itibaren satış fiyatı 10 kuruştan halka sunulmuştur.⁸⁷³

Adana'da çıkarılan başka bir gazetede Ali Münif Yeğenağa isminin bir caddeye verilmesi için Adana Belediyesi'ne bir müracatta bulunduğu haberi yer almıştır. Türk Sesi gazetesinin 30 Nisan 1951 tarihli 11'inci sayısında da bu habere ilgilili olarak "*Rahmetli A. Münif Yeğenağa ve Bir Nida İşareti!*" başlığı altında bir başmakaleye yer verilmiştir. Bu makalenin içeriğinde aynı zamanda Ali Münif Yeğenağa'nın bir hatırası da yer almıştır.⁸⁷⁴ Yine aynı sayıda "*Kaymakamımızın Gazetemize Verdiği Önemli Beyanati*" başlıklı yazıda kısaca şu ifadelere yer verilmiştir:

"... Sayın Ragıp Uğural, memleket meseleleri üzerine bilhassa gazetecilerin yaptıkları tenkitler hakkında fikirlerini bize şu şekilde açıkladılar:

*Müspet tenkitler memleket için daima faydalıdır. Bu kabil tenkitlerin ışığı altında hizmet görmekten ben şahsen zevk duyarım. Bundan evvelki bulunduğum yerde bir tek gazete dahi yokken bugün İlçemizde üç gazetesinin bulunması sevindirici bir olaydır. Yeter ki yapılan tenkitler şahsiyete dökülmeden davalarımız üzerinde iyi neticeler temin edecek mahiyette tecelli etsin. ..."*⁸⁷⁵

---

⁸⁷¹ *Türk Sesi gazetesi*, 19 Mart 1951, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *Türk Sesi gazetesi*, 26 Mart 1951, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁷² *Türk Sesi gazetesi*, 26 Mart 1951, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁷³ *Türk Sesi gazetesi*, 5 Nisan 1951, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1; *Türk Sesi gazetesi*, 12 Nisan 1951, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁷⁴ "*Rahmetli A. Münif Yeğenağa ve Bir Nida İşareti!*", *Türk Sesi gazetesi*, 30 Nisan 1952, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁷⁵ "*Kaymakamımızın Gazetemize Verdiği Önemli Beyanati*", *Türk Sesi gazetesi*, 30 Nisan 1952, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1-2.

1951 yılında gazete sayılarında ve gazete isminin altında yer alan ibare 28 Haziran 1952 tarihli 59'uncu sayıda, “Ceyhan'da Pazartesi günleri çıkar, Bağımsız, Milliyetçi, Siyasi Gazete” ibaresi ile değişmiştir.⁸⁷⁶ Ayrıca 4 Haziran 1951 tarihli 16'ncı sayısına kadar Ceyhan'da “Ünal Matbaası'nda” basılmış olan Türk Sesi gazetesi, 28 Haziran 1952 tarihli 59'uncu sayısında Ceyhan'da bulunan “Güven Matbaası'nda” basılmıştır.⁸⁷⁷

18 Ağustos 1952 tarihli 62'nci sayıda “D.P. nin Aceleye Gelen Kısmı” başlığı altında yer verilen baş makalenin içeriğinde şu ifadeler yer almıştır:

“... Bu partilerin tekmil mahiyetleriyle birlikte bilhassa siyasi kabiliyetlerini her bakımdan ciddi bir mihenge vurabilmemiz için, evvela nazariyattan başlayarak, sadece tüzüklerinin birinci maddelerini ele almakta kâfi...

Zira bu dört partinin de tüzüklerinin birinci maddelerini yan yana getirmek suretiyle de, aralarında pekâlâ bir mukayese yapılabiliriz. ...”⁸⁷⁸ Yazının devamında da Cumhuriyet Halk Partisi, Köylü Partisi, Millet Partisi ve Demokrat Partisi'nin parti tüzüklerinin birinci maddeleri aktararak bu konu hakkında karşılaştırmalar ve yorumlar yapılmıştır.

Türk Sesi gazetesinin birkaç sayısı incelenebilmiş, kapandığı tarih hakkında da herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

3.2.16. Yeni Yunus Emre

21 Mayıs 1951 tarihli 1'inci sayısıyla yayım hayatına başlayan Yeni Yunus Emre gazetesinin sahibi Şevket Kutkan, genel yayın müdürü ve yazı işleri müdürü ise Salih İnan'dır. İdare yeri adresi “Yağcamı civarında Doğruluk Hazır Giyim Mağazası” olarak belirtilmiştir. Gazetenin satış fiyatı 5 kuruştur.⁸⁷⁹

Adana'da Yurd Matbaası'nda basılan Yeni Yunus Emre gazetesi 2 sayfa çıkarılmıştır.⁸⁸⁰ Gazete isminin hemen altında “Şimdilik haftada bir çıkar ilmi, edebi, tasavvufî gazete” ibaresi yer almıştır. 21 Mayıs 1951 tarihli 1'inci sayıda, “Niçin Çıkıyoruz” başlığı altında ise gazetenin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

⁸⁷⁶ *Türk Sesi gazetesi*, 28 Haziran 1952, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 1.

⁸⁷⁷ *Türk Sesi gazetesi*, 4 Haziran 1951, Sayı: 16, Yıl: 1, s. 2; *Türk Sesi gazetesi*, 28 Haziran 1952, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 2.

⁸⁷⁸ “D.P. nin Aceleye Gelen Kısmı”, *Türk Sesi gazetesi*, 18 Ağustos 1952, Sayı: 62, Yıl: 2, s. 1-2.

⁸⁷⁹ *Yeni Yunus Emre gazetesi*, 21 Mayıs 1951, Sayı: 1, s. 1.

⁸⁸⁰ *Yeni Yunus Emre gazetesi*, 21 Mayıs 1951, Sayı: 1, s. 1-2.

“Bugün, matbuat hayatına ilk adımımızı atarken, Adana’ımızda çıkan bütün gazeteleri sevgi ve saygıyla selamlar; bilhassa şimdiye kadar neşriyatımıza sahifelerini büyük bir nezaketle açmış olan (Bugün), (Yeni Adana), (Politika), (Demokrat) ve (Vatandaş) gazetelerine minnet ve teşekkürlerimizi sunarız.

Bu küçük gazetenin çıkarılmasına, tasavvuf edebiyatımızın, daha doğrusu, Tasavvuf dünyasının büyük bir kıymeti olan (Yeni Yunus Emre’yi) ilim ve edebiyat âlemimize takdim ederken, bize bu hususta muarız olanların bazı gazetelerde neşrettikleri tenkit ve müdahale yazılarına verdiğimiz cevapların bazen neşredilmek istenmemesi ve edilmemesi sebep olmuştur. ...”⁸⁸¹ Gazetenin çıkış amacı ile ilgili olarak yer verilen bu yazılar gazete sayılarında bölümler halinde yer almıştır.⁸⁸²

Yeni Yunus Emre gazetesinin 28 Mayıs 1951 tarihli 2’nci sayısında, “Yeni Yunus Emre ve Doğuşları Çıkıyor” başlıklı yazıda şu ifadelere yer verilmiştir:

“Adana’ımızın yetiştirdiği Büyük Mutasavvıf Bay İsmail Emre’nin şimdiye kadar söylemiş olduğu bütün “Doğuşlar”, Şevket Kutkan’ın bir önsözüyle kitap halinde basılmıştır. Son tashihleri de bitmek üzere olan bu değerli kitap yakında satışa çıkarılacaktır. Kitabın satışını yalnız gazete bayii Bay Hüseyin Polisçi yapacaktır. Fiyatı 5 liradır.”

Gazetenin 4 Haziran 1951 tarihli 3’üncü sayısından itibaren gazete isminin altında bulunan ibarede değişiklik yapılmıştır. Bu ibare ise “Şimdilik Pazartesi günleri çıkar ilmi, edebi, tasavvufi gazete” ifadesiyle değiştirilmiştir.⁸⁸³

Yeni Yunus Emre gazetesini, 1957 yılında da yayımlanmaya devam etmiş ve yayım hayatının içinde olduğu 6 yıllık dönemde birçok değişikliğe uğramıştır. 1957 yılındaki gazete sayılarına göre yapılan bu değişiklikler ise şunlardır:

Gazetenin 163’üncü ve 164’üncü sayıları tek bir sayı olarak birlikte çıkarılmıştır. 15 Ocak 1957 tarihli bu sayıda gazetenin fiyatı 10 kuruştur. Gazete isminin hemen altında “On beş günde bir çıkar ilmi, edebi, tasavvufi gazete” ibaresi yer almıştır. 1957 yılında gazete sayfaları 4 sayfaya çıkarılmıştır.⁸⁸⁴ Ayrıca gazetenin 4’üncü

⁸⁸¹ Yeni Yunus Emre gazetesini, 21 Mayıs 1951, Sayı: 1, s. 1.

⁸⁸² Yeni Yunus Emre gazetesini, 21 Mayıs 1951, Sayı: 1, s. 1-2; Yeni Yunus Emre gazetesini, 28 Mayıs 1951, Sayı: 2, s. 2; Yeni Yunus Emre gazetesini, 4 Haziran 1951, Sayı: 3, s. 1-2.

⁸⁸³ Yeni Yunus Emre gazetesini, 4 Haziran 1951, Sayı: 3, s. 1.

⁸⁸⁴ Yeni Yunus Emre gazetesini, 15 Ocak 1957, Sayı: 163-164, s. 1-4.

sayfalarında Gazete ismi “Y.Y.E.” şeklinde kısaltılarak verilmiş ve gazete isminin hemen altında “*İlmi, Edebi, Tasavvufî Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. Gazetenin sahibi, genel yayın müdürü ve yazı işleri müdürü Dr. İbrahim Çakmak olarak belirtilmiştir. İdare yeri Doğan Basımevi, Hasırpazarı, 15 Sokak, No. 326, Adana adresinde yer almıştır. Abone bedeli seneliği 250 kuruştur.⁸⁸⁵ Gazetenin baskısı ise Doğan Basımevi’nde yapılmıştır.

Bu gazete 15 Şubat 1957 tarihli 166’ncı sayısına kadar incelenebilmiştir.⁸⁸⁶ Fakat Yeni Yunus Emre gazetesinin devamı niteliğinde olan bir dergi çıkarılmıştır. Bu dergi “*İç Kaynak Dergisi*”dir.⁸⁸⁷ Derginin içeriğinde gazetenin kapatılışı hakkında önemli bilgilere yer verilmiştir. İç Kaynak dergisinde bu konu hakkında yapılan açıklamalar şu ifadelerle yer almıştır:

... (*İç Kaynak*), faaliyetini tatil etmiş bulunan (*Yeni Yunus Emre*) gazetesinin izinden yürüyecektir. ...”⁸⁸⁸

İç Kaynak dergisinin, Mayıs 1957 tarihli 1’inci sayısında da “*Sayın abonelerimize*” başlığı altında şu ifadelere yer verilmiştir:

“(*İç Kaynak*), *Yeni Yunus Emre Gazetesi*’nin yerine çıkmaktadır ve onun devamıdır...”⁸⁸⁹

Yeni Yunus Emre gazetesinin kapatılış tarihi hakkında kesin bir tarih bilgisi bulunmamaktadır. Ancak bu bilgiler doğrultusunda gazetenin, 1957 yılının Mayıs ayında yayım hayatına dergi niteliğinde devam ettiğini belirtmek mümkündür.⁸⁹⁰

3.2.17. Pozantı Sesi

Pozantı Sesi gazetesi 10 Ekim 1951 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahihi ve sorumlu müdürü Muammer Yöntem’dir. Gazete Pozantı’da Kalaba Matbaası’nda basılmıştır. Satış fiyatı 10 kuruştur. Gazete isminin hemen altında “*Çarşamba Günleri Çıkar Siyasi Gazete*” ibaresi yer almıştır. İdare yeri adresi Pozantı No. 10 olarak belirtilmiştir. Abonelik bilgileri ise yıllık 450, altı aylık

⁸⁸⁵ *Yeni Yunus Emre gazetesi*, 15 Ocak 1957, Sayı: 163-164, s. 4.

⁸⁸⁶ *Yeni Yunus Emre gazetesi*, 15 Ocak 1957, Sayı: 166, s. 1-4.

⁸⁸⁷ *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1-32; *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 25, Yıl: 4, 27 Kasım 1960.

⁸⁸⁸ “Muhterem Okuyucularımız”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1.

⁸⁸⁹ “Sayın abonelerimize”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 32.

⁸⁹⁰ *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1-32.

225 olarak belirtilmiştir. Ayrıca ilk sayfanın sol üst köşesinde belirtilen abonelik ücretlerinin kuruş mu, lira mı olduğu belirtilmemiştir.⁸⁹¹

10 Ekim 1951 tarihli 1'inci sayıda "Sayın Okurlarım" başlığı altında gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

*"İmkânsızlıklar içerisinde yalnız hiçbir menfaat gözetmeksizin hiçbir ferdin himayesi altına girmemek ve yalnız hemşerine hizmet etmek onların dertlerini dileklerini sesimizle ta uzak illere duyurabilmek ümidi ile çıkıyoruz. Okuduğunuz birinci sayımızın belki istediğiniz evsafa uygun değilse, hepimiz bizi hoş görerek samimi tenkitlerinizi beklerken gelecek sayımız daha geniş bir ebatta her okuyucuyu memnun edebilecek bir şekilde çıkmaya çalışacağız. En son haberler, fıkralar, sinema ve spor haberleri ve köy davasının tahakkuku için çıkıyoruz."*⁸⁹²

İlk sayının içeriğinde ise dikkate alınması gereken haber başlıkları şu ifadelerle yer almıştır:

"Ahmet Remzi Yüreğir" başlığı altındaki haberde Ahmet Remzi Yüreğir'in bir trafik kazası sonucunda vefat etmiş olduğu okuyuculara duyurulmuştur. Bu haberin ayrıntılarında ise şu ifadeler bulunmaktadır:

*"Geçen Çarşamba günü Galata Köprüsü üzerinde taksi çarpması neticesiyle yaralanan eski Milletvekili ve Yeni Adana Gazetesi sahibi Ahmet Remzi Yüreğir, kaldırıldığı esnaf hastanesinde yapılan bir beyin ameliyatına müteakip vefat etmiştir. Memleketimizin ilim ve irfan için uğraşıp, mücadele eden merhum Haydarpaşa'dan trenle bucağımızdan bir yeis içinde uğurlanmıştır."*⁸⁹³ Bu ifadelerden Yeni Adana Gazetesi sahibi Ahmet Remzi Yüreğir'in 3 Ekim 1951 tarihinde trafik kazası geçirdiği anlaşılmaktadır.

"Kasım Gülek Dün Askeri Mahkemede İfade Verdi" başlıklı haberde de;

"C.H.P. Genel Sekreteri Kasım Gülek ara seçimler münasebetiyle Bilecik'te dağıttığı mektuplardan dolayı, Ankara askeri siyasi mahkemesine sevk edilmişti. Milli Savunma Bakanlığı bu mahkemeden Kasım Gülek aleyhine dava açılmasına izin vermiştir. Dava Türk Ceza Kanunu'nun 161'inci maddesine dayanarak açılmaktadır."

⁸⁹¹ Pozantı Sesi gazetesi, 10 Ekim 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁹² "Sayın Okurlarım", Pozantı Sesi gazetesi, 10 Ekim 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

⁸⁹³ "Ahmet Remzi Yüreğir", Pozantı Sesi gazetesi, 10 Ekim 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Bu maddeye göre Gülek için istenilen ceza en az beş yıl ağır mahkûmiyetten başlar.” ifadelerine yer verilmişti.⁸⁹⁴

İlk sayısında 4 sayfa çıkarılan bu gazete sonraki üç sayısında 2 sayfa çıkarılmıştır. 10 Ekim 1951 tarihli 1’inci sayısından, 31 Ekim 1951 tarihli 4’üncü sayısına kadar inceleme imkânı bulduğumuz Pozantı Sesi gazetesinin⁸⁹⁵ yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

3.2.18. Vatandaş

Vatandaş gazetesi, 1 Ocak 1962 tarihli 4149’uncu sayısından itibaren incelenebilmiştir.⁸⁹⁶ Gazetenin yayım hayatına başlangıç tarihi kesin olarak tespit edilememiştir. Ancak gazetenin yayım yılı ile ilgili olarak, 1 Ocak 1962 tarihli 4149’uncu sayıda “*On Birinci Yıl*”,⁸⁹⁷ 19 Mart 1962 tarihli 4211’inci sayısında “*On İkinci Yıl*”,⁸⁹⁸ 1 Ocak 1965 tarihli 5038’inci sayıdan,⁸⁹⁹ 24 Nisan 1965 tarihli 5104’üncü sayıya kadar da “*On Üçüncü Yıl*”⁹⁰⁰ ifadeleri kullanılmıştır.

Vatandaş gazetesi, 1962 yılında çıkarılan sayılarında ilk sayfalarda gazete isminin altında yer alan “*Tarafsız Siyasi Halk Gazetesi*” ibaresi ile yayımlanmıştır. Gazetenin sahibi Mahmut Karabucak, sorumlu müdürü Dr. Ayhan Kalagoğlu, idare müdürü Mithat Gülyaşar, istihbarat şefi Ali Tör, şehir muhabiri ise Abdullah Bulca’dır. Vatandaş Gazetesi’nin idare yeri adresi İnönü Meydanı Adana olarak belirtilmiştir. Günlük aralıklarla yayım yapan bu gazete, fiyatı 25 kuruştan halka sunulmuştur.⁹⁰¹ Bu gazete, Vatandaş Matbaası’nda dizilmiş ve basılmıştır. Ayrıca eni 41 cm, boyu 55.5 cm ölçülerinde ve dört sayfa çıkarılmıştır.⁹⁰²

1965 yılında Vatandaş gazetesinin muhabir kadrosunda “*Osman Yereşen, Nihat Güven, Celalettin Dikmen, Recai Oktan, Necdet Onur (Ankara), Özcan İlter (Mersin), Hamdi Hikmet (Osmaniye), Mehmet Palalı (Kozan)*” gibi isimler yer

⁸⁹⁴ “Kasım Gülek Dün Askeri Mahkemede İfade Verdi”, *Pozantı Sesi gazetesi*, 10 Ekim 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁸⁹⁵ *Pozantı Sesi gazetesi*, 10 Ekim 1951, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Pozantı Sesi gazetesi*, 17 Ekim 1951, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *Pozantı Sesi gazetesi*, 24 Ekim 1951, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *Pozantı Sesi gazetesi*, 31 Ekim 1951, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-2.

⁸⁹⁶ *Vatandaş gazetesi*, 1 Ocak 1962, Sayı: 4149, Yıl: 11, s. 1-4.

⁸⁹⁷ *Vatandaş gazetesi*, 1 Ocak 1962, Sayı: 4149, Yıl: 11, s. 1.

⁸⁹⁸ *Vatandaş gazetesi*, 19 Mart 1962, Sayı: 4211, Yıl: 12, s. 1.

⁸⁹⁹ *Vatandaş gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 5038, Yıl: 13, s. 1.

⁹⁰⁰ *Vatandaş gazetesi*, 24 Nisan 1965, Sayı: 5104, Yıl: 13, s. 1.

⁹⁰¹ *Vatandaş gazetesi*, 1 Ocak 1962, Sayı: 4149, Yıl: 11, s. 1; *Vatandaş gazetesi*, 19 Mart 1962, Sayı: 4211, Yıl: 12, s. 1.

⁹⁰² *Vatandaş gazetesi*, 3 Ocak 1966, Sayı: 5322, Yıl: 13, s. 1-4.

almıştır.⁹⁰³ Gazetenin Mart ayında çıkarılan 5076'ncı sayısında muhabir kadrosunda bulunan Necdet Onur yerine İnci Onur'un ismi yer almıştır.⁹⁰⁴ Gazetenin Nisan ve Mayıs aylarındaki sayılarında muhabir kadrosunu, “*Hilmi Kürklü, Osman Yereşen Bülent Altan, İnci Onur (Ankara), Özcan İlter (Mersin), Hamdi Hikmet (Osmaniye), Mehmet Palalı (Kozan)*” gibi isimler oluşturmuştur.⁹⁰⁵ 1966 yılında ise gazetenin muhabir kadrosunda “*Hilmi Kürklü, Erman Erk, Yusuf Kaya, İnci Onur (Ankara), Özcan İlter (Mersin), Hamdi Hikmet (Osmaniye)*” gibi isimler yer almıştır.⁹⁰⁶

Vatandaş gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

3.2.19. Kozandağı

Kozandağı gazetesi, 1 Şubat 1952 tarihli 49'uncu sayısından itibaren incelenmiş ve bu nedenle yayım hayatına başlangıç tarihi tespit edilememiştir. Yurd Matbaası'nda basılan bu gazetenin sahipliğini ve yazı işlerinin idaresini Cevdet Akçalı üstlenmiştir. Gazete haftada bir defa ve Cuma günleri yayım yapmıştır. Gazete isminin hemen altında “*Milliyetçi, Siyasi, Mizahi Bağımsız Halk Gazetesi*” ibaresi kullanılmıştır. Okuyuculara fiyatı 10 kuruştan sunulan gazetenin İdare yeri adresi Kozan Yukarıçarşı olarak belirtilmiştir.⁹⁰⁷

1 Şubat 1952 tarihli 49'uncu sayısından 10 Ekim 1952 tarihli 61'inci sayısına kadar inceleyebildiğimiz Kozandağı gazetesinin sayılarının tümünde “*Kozan Sulh Hukuk Yargıçlığından*” başlıklı ilanlarda mahkemeye intikal etmiş duruşma günlerinin ilanen tebliğlerine yer verilmiştir. Gazete sayfalarından yapılan bu duyurularda Dosya numarası, duruşma tarihi, davacının ismi ve davanın hangi sebepten açılmış olduğu bilgileri de yer almıştır.⁹⁰⁸

23 Mayıs 1952 tarihli 53'üncü sayıda, “*Kozan Elektriğinin Tatbik Projesi Yapılıyor*” başlıklı haberde Kozan İlçesi'nin Elektriğinin Tatbik Projesini hayata geçirmek

⁹⁰³ *Vatandaş gazetesi*, 2 Ocak 1965, Sayı: 5039, Yıl: 13, s. 3.

⁹⁰⁴ *Vatandaş gazetesi*, 19 Mart 1965, Sayı: 5076, Yıl: 13, s. 3.

⁹⁰⁵ *Vatandaş gazetesi*, 23 Nisan 1965, Sayı: 5103, Yıl: 13, s. 3; *Vatandaş gazetesi*, 19 Mayıs 1965, Sayı: 5125, Yıl: 13, s. 3.

⁹⁰⁶ *Vatandaş gazetesi*, 5 Ocak 1966, Sayı: 5324, Yıl: 13, s. 1.

⁹⁰⁷ *Kozandağı gazetesi*, 1 Şubat 1952, Sayı: 49, s. 1-2.

⁹⁰⁸ “Kozan Sulh Hukuk Yargıçlığından”, *Kozandağı gazetesi*, 1 Şubat 1952, Sayı: 49, s. 1-2; “Kozan Sulh Hukuk Yargıçlığından”, *Kozandağı gazetesi*, 11 Nisan 1952, Sayı: 50, s. 3-6; “Kozan Sulh Hukuk Yargıçlığından”, *Kozandağı gazetesi*, 18 Nisan 1952, Sayı: 51, s. 2-6; “Kozan Sulh Hukuk Yargıçlığından”, *Kozandağı gazetesi*, 3 Ekim 1952, Sayı: 60, s. 2-4; “Kozan Sulh Hukuk Yargıçlığından”, *Kozandağı gazetesi*, 18 Nisan 1952, Sayı: 51, s. 2-3.

amacıyla müteahhit Orhan Bey ve İller Bankası Elektrik Şubesi Mühendislerinden Ulvi Gedik'in Kozan'a gelmiş oldukları ve bu proje için çalışmalarına başlamış oldukları okuyuculara duyurulmuştur.⁹⁰⁹

3 Ekim 1952 tarihli 60'ıncı sayıda da yurtdışı haberlerinden “Kore’de” başlıklı yazıda Kore’de çok şiddetli savaşların olduğu okuyuculara aktarılmıştı.⁹¹⁰ “Türkiye İle İngiltere arasında vize kalkıyor” başlığı altında da iki hükümet (Türkiye-İngiltere) arasındaki 9 Kasım 1952 tarihinde yürürlüğe girecek olan bir antlaşma ile bu iki ülkede yaşayan vatandaşların vizesiz olarak ve bazı kayıtlar altında karşılıklı olarak İngiltere’ye veya Türkiye’ye seyahat etme imkânına sahip olacakları duyurulmuştur.⁹¹¹

Adana’nın Kozan İlçesi’nde yayımlanan bu gazetenin içeriğinde genel olarak Kozan İlçesi ile ilgili birçok yerel ve güncel haber, toplumsal olay ve resmi yazılar bulunmaktadır. Ayrıca Kozan İlçesi’nde yaşanan birçok sıkıntı ve isteğin yetkili makamlara duyurulması açısından önemli bilgiler içeren gazete de yurtiçi ve yurtdışından birçok güncel haber de yer almıştır. Kozandağı gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

3.2.20. Kendi Kendimize

Kendi Kendimize gazetesi yayım hayatına 20 Şubat 1952’de başlamıştır. Gazetenin sahipleri İbrahim Atayufuk ve aynı zamanda yazı İşleri müdürü olan Orhan Yiğitalp’dir. Ceyhan’da Güven Matbaası’nda basılan bu gazete 4 sayfa çıkarılmıştır. Satış fiyatı 10 kuruştur. idare yeri adresi, Atatürk Caddesi No. 64 Ceyhan olarak belirtilmiştir. Gazete isminin altında “*Şimdilik Haftada Bir Çıkar, Siyasi, Mizahi, Fikir ve Sanat Gazetesi*” ibaresi yer almaktadır.⁹¹²

20 Şubat 1952 tarihli 1’inci sayısında “Niçin Çıkıyoruz” başlığı ile gazetenin çıkış amacı şu şekilde açıklanmıştır:

“Her mevkute yayınlanırken, muttat olan bu ilk soruyu biz de şu şekillerle cevaplandırıyoruz.

⁹⁰⁹ “Kozan Elektrik Projesi Yapılıyor”, *Kozandağı gazetesi*, 18 Nisan 1952, Sayı: 51, s. 1.

⁹¹⁰ “Kore’de”, *Kozandağı gazetesi*, 3 Ekim 1952, Sayı: 60, s. 1.

⁹¹¹ “Türkiye İle İngiltere arasında vize kalkıyor”, *Kozandağı gazetesi*, 10 Ekim 1952, Sayı: 61, s. 4.

⁹¹² *Kendi Kendimize gazetesi*, 20 Şubat 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

Gayemiz: Hiçbir partiye alet olmaksızın, demokrasi yolunda yürüyenlerle hem fikir olup, görüş ve duyularımızı bütün çıplaklığıyla efkârı umumiyenin gözleri önüne sermektir.

Prensibimiz: İsmimizden de anlaşılacağı gibi, birinci planda kendi kendimizden bahsedeceğiz. Hiçbir zaman sabit bir fikre hizmet etmeyeceğiz.

Bölünmez vatanımızın bu güzel, feyizli ve dev adımlarla istikbale doğru koşan Ceyhan'ımızdan ve onun müşfik aynı zamanda enerjik olan sakinlerinden bahsedeceğiz..

Branşımız: Daima "Eğriye Eğri, Doğruya Doğru" düsturunu tatbik etmektir.

Mümkün olduğu kadar siyasi olaylar, şu veya bu parti dedikoduları yazılarımız arasına girmeyecektir.

Sayın okuyucularımız! Gazetemizin hiçbir partiyle alakası olmadığını sizlere ispat edebilmek için, intişarımız münasebetiyle İlçemiz partimiz başkanlarından birer makale yazıp göndermelerini rica etmiş bulunuyoruz. Şayet başkanlar, bu arzumuz mukabelede bulunurlarsa, yazılarını gönderdikleri tarih sırasıyla, ilk defaya mahsus olmak üzere siz okuyucularımıza sunacağız!"⁹¹³

Gazetenin çıkış amacındaki açıklamalarda da belirtildiği üzere gazete içeriğinde ağırlıklı olarak Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde yapılan faaliyetlere, güncel haberlere, yazılara ve ilanlara yer verilmiştir. Gazetenin ilk sayısında yer alan, "Ceyhan Belediye Meclisinin Yersiz Kararı" başlıklı yazıda Ceyhan'da gecekondular da ikamet eden çok sayıda vatandaşın mağdur edilmesi ile sonuçlanacak olan karar eleştirilmiştir.⁹¹⁴

27 Şubat 1952 tarihli 2'nci sayıda, gazete isminin altında yer alan ibare "Şimdilik Çarşamba Günleri Çıkar, Siyasi, Mizahi, Fikir ve Sanat Gazetesi" ifadesiyle değiştirilmiştir. Yine 2'nci sayının içeriğinde yer alan haber ve yazıların bazıları ise şunlardır:

"Gazetemizin intişarı münasebetiyle, İlçemiz parti başkanlarımızdan rica etmiş olduğumuz yazıları neşre ediyoruz" başlığı altında Ceyhan M.P. İlçe Yürütme Kurulu

⁹¹³ Kendi Kendimize gazetesi, 20 Şubat 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁹¹⁴ "Ceyhan Belediye Meclisinin Yersiz Kararı", Kendi Kendimize gazetesi, 20 Şubat 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Başkanı Y. Hayreddin Tezcan'ın tebrik mesajına yer verilmiştir.⁹¹⁵ “İlçemizde Halkevleri ve Halk Odalarının Kuruluş Yıldönümü Kutlandı” başlığı ile yer verilen yazıda, Ceyhan İlçesinde bulunan C.H.P. binasında, Pazar günü saat 10.00’da, Parti Başkanı Arif Özbilen başkanlığında Halk partili vatandaşların, Halkevleri ve Halk Odaları’nın kanunen kapatılmış olmalarına rağmen kuruluşlarının 21’inci yıldönümünü kutladıkları belirtilmiştir.⁹¹⁶

5 Mart 1952 tarihli 3’üncü sayıda da “Cavit Oral Ceyhan’da” başlıklı haberde Cavit Oral’ın Pazar günü saat 11.20’de Ceyhan’a gelerek burada toplanan partililere bir konuşma yaptığı aktarılmıştır.⁹¹⁷

19 Mart 1952 tarihli 5’inci sayıda ise “Sayın Valimize Soruyoruz: Hastanemiz Açılmıyor mu?”, “Ceyhan’ın Su Derdi”, “Telefon Derdi” başlıkları altında yer verilen yazılarda, Ceyhan İlçesi’nde yaşanan toplumsal konular ve sorunlar gazete sayfalarından yetkili makamlara ve okuyuculara duyurulmaya çalışılmıştır.⁹¹⁸ Gazete sayfalarında ayrıca yurtdışından haberler, edebiyat, sanat, mizah, spor gibi konularda yazılar ve şiirler de yer almıştır.⁹¹⁹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

3.2.21. Kürsü

Kürsü gazetesi 19 Mayıs 1952’de yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi M. Kalaba, yazı işlerini idare edenler Hüseyin Kalaba, Hamdi Benzer ve Muzaffer Aktuğ, Teknik çevirgenler Kemal Köktürk’tür. Gazetenin baskının yapıldığı yer ve idare yeri adresi, Kalaba Basımevi Ulucami 91 Sokak No. 48 Adana olarak belirtilmiştir. Gazetede bu bilgilere ilk sayfanın sağ üst köşesinde yer verilirken, sol üst köşede ise Mustafa Kemal Atatürk’e ait olan şu satırlara yer verilmiştir:

⁹¹⁵ “Gazetemizin intişarı münasebetiyle, İlçemiz parti başkanlarımızdan rica etmiş olduğumuz yazıları neşrediyoruz”, *Kendi Kendimize gazetesi*, 27 Şubat 1952, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

⁹¹⁶ “İlçemizde Halkevleri ve Halk Odalarının Kuruluş Yıldönümü Kutlandı”, *Kendi Kendimize gazetesi*, 27 Şubat 1952, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

⁹¹⁷ “Cavit Oral Ceyhan’da”, *Kendi Kendimize gazetesi*, 5 Mart 1952, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

⁹¹⁸ “Sayın Valimize Soruyoruz: Hastanemiz Açılmıyor mu?”, *Kendi Kendimize gazetesi*, 19 Mart 1952, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1; “Ceyhan’ın Su Derdi”, *Kendi Kendimize gazetesi*, 19 Mart 1952, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1; “Ceyhan’ın Su Derdi”, *Kendi Kendimize gazetesi*, 19 Mart 1952, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1.

⁹¹⁹ *Kendi Kendimize gazetesi*, 20 Şubat 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Kendi Kendimize gazetesi*, 27 Şubat 1952, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Kendi Kendimize gazetesi*, 5 Mart 1952, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Kendi Kendimize gazetesi*, 19 Mart 1952, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4.

*“Muallimler! Yeni nesli; Cumhuriyet’in fedakâr muallim ve mürebbilerini sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır.”*⁹²⁰

Gazete isminin altında ise “*Öğretmen Gazetesi*” ve “*Şimdilik Aylık, Öğretmen Meslek ve Sanat Gazetesi*” ibareleri yer almıştır. Gazetenin satış fiyatı 10 kuruştur. Dört sayfa ve boyu 39.5, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. 19 Mayıs 1952 tarihli 1’inci sayısında “*Kürsü Çıkarken*” başlığı altında gazetenin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Hiyanet ve baskınla bozulan bir ordunun yılgın askerleri gibiyiz. Derme çatma kuvvet gösterilerini bir toparlanma müjdesi saymayalım. Kalbi kan ağlayan ülkülü meslektaşlarımız, yalancı kahramanların ve sahte ıstırapların gürültüsü ile gölgelenmiş ve bunalmıştır.

Kendi canlarını bir sığınağa atanlarımızın bu badirelerden nasıl kurtulduklarını düşünmemeliyiz. Gizlenen teslim bayrakları son ümitlerin de yıkılmasından başka ne tesir yapacaktır?

Hedef ve iman verilmeden devşirilen kuvvetlerle uzun ve mukaddes savaflara başlamak zaten yenilmeyi kabul etmek demektir. Ruhlar yükseltilmedikçe bir cephe tutulması ve muzaffer hücumlara kalkılması nesiller ötesi mucizelere kalmıştır. ...

Fakat bir masal kuşu gibi, başa devletle konmayacaktır. Ülküye giden bütün yolların çetinliklerine hazırlanalım. Fırtınalı denizlerin öteki kıyısında hürriyet ve saadet vardır. Hem de sonsuz ve minnetsiz. ...

Ülkülü aziz meslektaşım; Sen ki yüzyıllarca rutubetli odalarda çürütülen bir ışıksın. Hak beklemeden fazilet ve feragatle, Tanrı mesleğini milletinin hizmetine vakfettim. Kurtuluş Savaşı’nın ön safhadaki şehitleri, sessiz gazileri sendedir. Devrim zaferlerinin bayraklarını sen taşırsın. İşte sana ümitlerimizden bir kürsü hazırladık. Biraz kalkamaz ve seslenmez misin? ... Yaşın ve kıdemin enkaz halindeki ihtişamını, mecalsiz dizlerine mi yükledi. İki değnek bul, bir adım at.

Aziz Genç Öğretmen: Mademki sen de bu azizler arasına katıldın; benliğini yükselt. Ruhunu, milletinin yarınlarını canlandırdığın bir mabet yapacak, nur ve huzurla dolduracaksın. Fani ve maddi mertebeler zalimdir. Eserlerin, rütbenin ve değerinin

⁹²⁰ *Kürsü gazetesi*, 19 Mayıs 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

*sonsuzluğunu müjdeliyor. Kürsün, sabahları bekleyen bir mihrap olarak hizmetine hazırlandı. Ümidini kaybedenlere sesin hayat verecektir. Çık ve konuş!”*⁹²¹

Kürsü gazetesinin Haziran-Temmuz 1952 tarihli 2-3 ve Ekim-Aralık 1952 tarihli 4-5 sayıları, birlikte çıkarılmıştır.⁹²² Yalnızca ilk beş sayısını inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

3.2.22. Köylü Sesi

Köylü Sesi gazetesi, 4 Ekim 1952’de kurulmuştur. Gazetenin sahibi Necati E. Kahyaoğlu’dur. 4 Ekim 1952 tarihli 1’inci sayısında yazı işlerini idare eden kişi Rıza Esmer’dir. İdare yeri Müze karşısı, No. 4, Adana adresinde yer almıştır. Bu gazete Adana’da Sesimiz Matbaası’nda basılmıştır. Satış fiyatı 10 kuruştur. Yine ilk sayıda gazete isminin altında “*Günlük Siyasi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir.⁹²³

Köylü Sesi gazetesi günlük aralıklarla ve dört sayfa yayımlanmıştır. İlk sayfalarda hükûmetin ve resmi kurumların faaliyetleri ile yurtdışı haberlerine yer verilmiştir. İkinci sayfalarda şehir haberleri başlıklı yazı köşesinde Adana ve çevresinde yaşanan toplumsal olaylar, dış haberler sütununda da diğer ülkeler hakkındaki haberler aktarılmıştır. Üçüncü sayfalarda köylü köşesi başlıklı sütunda köylerin durumları, köyde yaşayan insanların sıkıntıları hakkındaki yazılara yer verilirken, dördüncü sayfalarda ise çeşitli ilan ve reklamlar yer almıştır.⁹²⁴ Gazetenin abonelik bilgileri ise yıllık 30 lira, altı aylık 15 lira, resmi ilanların santimi 75 kuruştur.⁹²⁵

Gazetenin 4 Ekim 1952 tarihli ilk sayısında “*Remzi Oğuz Arık*” başlığı altında yer alan haberde Türkiye Köylü Partisi Genel Başkanı Remzi Oğuz Arık’ın 3 Ekim 1952’de Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti’nde bir basın toplantısı yapmış olduğu ve gazetecilerin sorularını cevapladığı bildirilmiştir.⁹²⁶

Gazetenin ilk sayısından başlayarak birinci sayfalarda Profesör (Prof.) Remzi Oğuz Arık tarafından çeşitli konularda kaleme alınmış olan yazı veya yazı dizilerine yer

⁹²¹ “Kürsü Çıkarırken”, *Kürsü gazetesi*, 19 Mayıs 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

⁹²² *Kürsü gazetesi*, Haziran-Temmuz 1952, Sayı: 2-3, Yıl: 1, s. 1-4, *Kürsü gazetesi*, Ekim-Aralık 1952, Sayı: 4-5, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹²³ *Köylü Sesi gazetesi*, 4 Ekim 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁹²⁴ *Köylü Sesi gazetesi*, 4 Ekim 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Köylü Sesi Gazetesi*, 5 Ekim 1952, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹²⁵ *Köylü Sesi gazetesi*, 10 Ekim 1952, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 2.

⁹²⁶ *Köylü Sesi gazetesi*, 4 Ekim 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

verilmiştir. Bu yazıların başlıkları ise şunlardır: “Gazete”,⁹²⁷ “Türkiye Köylü Partisi İçel İl Merkezi Açılırken”,⁹²⁸ “Kadirli Yolu”,⁹²⁹ “Yerdelen Meselesi”,⁹³⁰ “Kardaşım Cihat Bey”.⁹³¹ Gazetenin bazı sayılarında da ayrıca Doktor (Dr.) Cezmi Türk tarafından kaleme alınan yazılar yer almıştır.⁹³²

Gazetenin 11 Ekim 1952 tarihli 7’nci sayısında “Tarih Düşmanlığı” başlığı altında A. Gülahmedoğlu tarafından kaleme alınan bir eleştiri yazısına yer verilmiştir. Bu yazının içeriğindeki bazı ifadeler ise şunlardır: “Tarih bir milletin gerçek oluşunu ifade eder. Gerçek olan kıymet hükümünü de ancak bitaraf bir görüşe sahip ve politika oyunlarına boyun eğmeyecek olan tarihçilerden bekleyebiliriz.”⁹³³

Köylü Sesi gazetesinin 18 Aralık 1952 tarihli 63’üncü sayısında, dikkat çeken bir ilana yer verilmiştir. Bu ilanın içeriği ise şu ifadelerden oluşmuştur:

“Güney Bölgesinin En Eski Gazetesi Yeni Adana, Yine Bölgenin En Mükemmel Gazetesi Olarak, En Taze Haberler, En Geniş Yazı Kadrosu ile 25 Aralık’ta çıkıyor... Bütün okuyucuları günlerce sürükleyecek çok zengin vesikalarla işlenmiş tarihi bir tefrika-Milli Mücadelede Çukurova-”.⁹³⁴ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Adana’da yayımlanmakta olan Yeni Adana gazetesinde “Milli Mücadelede Çukurova” başlığı altında yazı dizisinin (birbirini tamamlayan, birbirinin devamı olan yazılar) yayımlanacağı okuyuculara duyurulmuştur.

18 Aralık 1952 tarihli 63’üncü sayıda ayrıca “Başkan Truman dün gece bir demeçte bulundu” başlığı ile yer alan haberde Harry S. Truman’ın verdiği bir demeç hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

“Silah imalinin Kore harbinin başından beri yedi misline yükseldiğine işaret eden Truman, Amerika’nın bu istihsale uzun müddet devam edemeyeceğine dair Doğu ve

⁹²⁷ “Gazete”, *Köylü Sesi gazetesi*, 4 Ekim 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁹²⁸ “Türkiye Köylü Partisi İçel İl Merkezi Açılırken”, *Köylü Sesi gazetesi*, 5 Ekim 1952, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; “Türkiye Köylü Partisi İçel İl Merkezi Açılırken”, *Köylü Sesi gazetesi*, 7 Ekim 1952, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

⁹²⁹ “Kadirli Yolu”, *Köylü Sesi Gazetesi*, 8 Ekim 1952, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1,3; “Kadirli Yolu”, *Köylü Sesi gazetesi*, 9 Ekim 1952, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2.

⁹³⁰ “Yerdelen Meselesi”, *Köylü Sesi gazetesi*, 10 Ekim 1952, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1,3.

⁹³¹ “Kardaşım Cihat Bey”, *Köylü Sesi gazetesi*, 13 Kasım 1952, Sayı: 34, Yıl: 1, s. 1,3.

⁹³² “Çocuk İşçiler”, *Köylü Sesi gazetesi*, 14 Kasım 1952, Sayı: 35, Yıl: 1, s. 1,3.

⁹³³ “Tarih Düşmanlığı”, *Köylü Sesi gazetesi*, 11 Ekim 1952, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 2-3.

⁹³⁴ *Köylü Sesi gazetesi*, 18 Aralık 1952, Sayı: 63, Yıl: 1, s. 2; *Köylü Sesi gazetesi*, 20 Aralık 1952, Sayı: 64, Yıl: 1, s. 2.

Batı ülkelerinde rivayetler dolaşıyor. ...”⁹³⁵ Truman ayrıca demeçte kastettiği bu durumun tehlikeli olduğuna dikkat çekmiş ve bu konuların çözümü için gayret sarf edildiğini belirterek Amerika'nın şuurlu bir barıştan yana olduğunu da ifadelerine eklemiştir.

Gazetenin yazı işlerinin idaresi sayılara göre değişik göstermiştir. Bu değişikliklerin yer aldığı bazı gazete sayılarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür: 1-2-3-4-5-6 ve 7'nci sayılarda yazı işlerini idare eden Rıza Esmer,⁹³⁶ 34-35-36-37-62-63-64'üncü sayılarda ise yazı işlerini idare eden Hasan Keskin,⁹³⁷ olarak belirtilmiştir. Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.2.23. İnkılâp

İnkılâp gazetesi 1 Haziran 1952'de kurulmuştur.⁹³⁸ 19 Ağustos 1952 tarihli 65'inci sayısında, gazete sahibi Nejat Süeren, yazı işlerini fiilen idare eden Orhan Yiğitalp'tir. İnkılâp gazetesi siyasi bir gazete niteliğindedir. Fiyatı 10 kuruştan halka sunulmuş ve günlük aralıklarla yayımlanmıştır. Ceyhan'da İnkılâp Matbaası'nda basılan gazete 4 sayfa çıkarılmıştır. “*İnkılâp ilan tarifesi*” başlıklı sütunda ilan ve abonelik şartları hakkında şu bilgilere yer verilmiştir: “*resmi ilanlar tek sütun satırı 75 kuruş, hususi ilanlar başlık 10 lira, doğum, ölüm, teşekkür ve zayi ilanlar 2.5 lira*”. Abonelik şartları ise yıllığı 28 lira, altı aylığı 15 lira olarak belirtilmiştir.⁹³⁹

İnkılâp gazetesinde 19 Ağustos 1952 tarihli 65'inci sayıdan itibaren gazete isminin altında yer alan “*Günlük Siyasi Gazete*” ibaresi, 23 Ekim 1952 tarihli 112'nci sayıda “*Şimdilik Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri çıkar Siyasi Gazete*” ifadeleri ile değiştirilmiştir. Gazete 31 Aralık 1952 tarihli 141'inci sayısına kadar haftada üç gün çıkarılmaya devam etmiştir.⁹⁴⁰

⁹³⁵ *Köylü Sesi gazetesi*, 18 Aralık 1952, Sayı: 63, Yıl: 1, s. 2-3.

⁹³⁶ *Köylü Sesi gazetesi*, 4 Ekim 1952, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 5 Ekim 1952, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 7 Ekim 1952, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 8 Ekim 1952, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 9 Ekim 1952, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 10 Ekim 1952, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 11 Ekim 1952, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 4.

⁹³⁷ *Köylü Sesi gazetesi*, 13 Kasım 1952, Sayı: 34, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 14 Kasım 1952, Sayı: 35, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 15 Kasım 1952, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 16 Kasım 1952, Sayı: 37, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 17 Aralık 1952, Sayı: 62, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 18 Aralık 1952, Sayı: 63, Yıl: 1, s. 4; *Köylü Sesi gazetesi*, 19 Aralık 1952, Sayı: 64, Yıl: 1, s. 4.

⁹³⁸ *İnkılâp gazetesi*, 31 Ekim 1952, Sayı: 115, Yıl: 1, s. 1.

⁹³⁹ *İnkılâp gazetesi*, 19 Ağustos 1952, Sayı: 65, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁴⁰ *İnkılâp gazetesi*, 19 Ağustos 1952, Sayı: 65, Yıl: 1, s. 1, *İnkılâp gazetesi*, 23 Ekim 1952, Sayı: 112, Yıl: 1, s. 1, *İnkılâp gazetesi*, 31 Aralık 1952, Sayı: 141, Yıl: 1, s. 1.

31 Aralık 1952 tarihli 141'inci sayıda gazetede yapılan bazı değişiklikler ise şu şekildedir:

Resmi ilanların tek sütun satırı 75 kuruştan 100 kuruşa çıkarılmıştır. Ayrıca bu bilgilere ek olarak günü geçmiş sayıların 25 kuruş olduğu bilgisine de yer verilmiştir. Abonelik ücretleri düşürölmüş yıllık 15 lira, altı aylık 7.50 lira olmuştur. Ayrıca yazı işleri müdürlüğünü Nazım Tahaoğlu üstlenmiştir.⁹⁴¹ Gazete, 19 Ağustos 1952 tarihli 65'inci sayıda boyu 46 cm, eni 31 cm iken, 22 Ağustos 1952 tarihli 68'inci sayıda ise boyu 46 cm, eni 32.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.⁹⁴²

1954 yılında çıkarılan sayılarında İnkılâp gazetesinin sorumlu müdürü C. Nazım Tahaoğlu'dur. Gazete isminin altında "*Günlük Siyasi Gazete*" ibaresi bulunmaktadır. Gazetenin idare yeri adresi Atatürk Caddesi No. 43 olarak belirtilmiştir. 1954 yılında resmi ilanların tek sütun satırının fiyatı 125 kuruşa yükselmiştir. Abonelik ücreti ise yıllığı 28 lira, altı aylığı 15 lira olarak belirtilmiştir.⁹⁴³

İnkılâp gazetesinin 1 Ocak 1954 Perşembe günü çıkarılmış olan 311'inci sayısında ve "*Yılbaşı Tatilimiz*" başlığı altında şu açıklama yapılmıştır:

*"Yılbaşı münasebetiyle gazetemiz, yarın ve Pazar günü çıkmayacak ve Salı gününden itibaren neşir vazifesine devam edecektir".*⁹⁴⁴ Bu açıklama ile gazetenin yılbaşı tatili nedeniyle belirlenen günlerde yayım yapmayacağı konusunda okuyucular bilgilendirilmiştir. Gazetenin 23 Nisan 1954 tarihli 398'inci sayısında ise günü geçmiş nüshalar 30 kuruş, abonelik ücreti yıllığı 30 lira, altı aylığı 15 lira olarak belirtilmiştir. Ayrıca gazetenin yazı işleri müdürü Ertuğrul Süeren'dir.⁹⁴⁵

İnkılâp gazetesi 15 Ağustos 1954 tarihli 488'inci sayısıyla yayım hayatına son vermiştir. Bu sayıda yer verilen "*Son Sayımızı Çıkarırken*" başlıklı yazıda konu ile ilgili olarak şu açıklamalar yapılmıştır:

"1 Haziran 1952'de, aylar süren bir hazırlıktan sonra, büyük bir ümit, arzu ve hevesle neşrine başladığımız gazetemizi, çok büyük bir üzüntü ile ve kalbimiz sızlayarak bugünden itibaren kapatmaya mecbur kalıyoruz.

⁹⁴¹ *İnkılâp gazetesi*, 31 Aralık 1952, Sayı: 141, Yıl: 1, s. 4.

⁹⁴² *İnkılâp gazetesi*, 19 Ağustos 1952, Sayı: 65, Yıl: 1, s. 1-4; *İnkılâp gazetesi*, 22 Ağustos 1952, Sayı: 68, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁴³ *İnkılâp gazetesi*, 1 Ocak 1954, Sayı: 311, Yıl: 3, s. 1-2.

⁹⁴⁴ "*Yılbaşı Tatilimiz*", *İnkılâp gazetesi*, 1 Ocak 1954, Sayı: 311, Yıl: 3, s. 1.

⁹⁴⁵ *İnkılâp gazetesi*, 23 Nisan 1954, Sayı: 398, Yıl: 3, s. 4.

Biz, para kazanmak için değil, fakat bu memlekete ve bilhassa Ceyhan'a hizmet arzusu ile bu vazifeyi üzerimize almıştık. Lakin bir gazete çıkarmanın ve hele bunu yaşatmanın, az emek ve masrafa bağlı olmadığını da bilmek ve takdir etmek lazımdır.

Yalnız, matbaa tesislerimiz için harcadığımız otuz bin liraya yakın paraya ilaveten, 2 sene, 2 ay ve 14 gün müddetle çıkardığımız gazete için yapılan masraflar, henüz almımızda kurumayan ter damlalarının silinmesine medar olacak ufak bir karşılık dahi getirememiştir. Bunun sebebi, tamamen halk hizmetinde, Ceyhanlıların emrinde olarak çalışan, mahalli dert ve davaları savunan ve bunda kısmen muvaffak olarak tam manasıyla Ceyhanlıların malı olan bir gazetenin yaşamasını temin edecek alaka, maalesef görülmemiştir. Bedava dağıtıldığı müddetçe alınan, bedel istenildiğinde reddolunan gazete abone bedelinin yüz mislini bir hiç uğruna sarf ettiklerine şahit olduğumuz çok kimse, memleketin nefine hizmet eden bir gazeteden bu yardımını esirgemiştir. Halen neşir hayatına devam eden iki refikamızın ne müşkül şartlar içinde bulduklarını, bu suretle anlamak mümkün olacağı için, "Allah yardımcıları olsun" diyerek" ömür temenni etmekten başka söz bulamıyoruz.

Bu sırada büyük bir istekle gazetemizi takip eden değerli hemşerilerimizi de şükranla anarız. Halktan görülen bu alakasızlık, aynı suretle cemiyetlerde mevcuttur. Bir prensip uğrunda çalışan, bir birliğe hizmet eden gazetemiz başak yerlerde olduğu gibi, herhangi bir himaye ve açık sıyaneti kabul etmemekle beraber, haklı olarak bir vikaye beklemiş, maalesef bunu da görememiştir.

Bankalarımızın ay dahi olsa vaki yardımlarına teşekkürü vazife biliriz.

Netice itibariyle, maksat ve emelimize ulaşmadan bu yolu terk etmek zorunda kalmaktan mütevellit üzüntümüzün büyüklüğünü yazmakla anlatamayacağız.

En büyük arzumuz; başka aziz yurdumuz olmak üzere, Ceyhan gibi yurdun çok müstesna bir bölgesinin layık olduğu şekilde imar ve ihyasını görmektedir. Zira büyük büyük bir hakikattir ki Ceyhan, varlığı ve ödemeleri nispetinde bir yardım görememiştir, ihmale uğramıştır, mebuslarımız ve diğer alakalılar gereği gibi Ceyhan'ı tanıtmamışlardır. Hâlbuki el eli yıkar, el de dönüp yüzü demezler mi? İnşallah bundan sonra olur, biz de seviniriz".⁹⁴⁶ Bu ifadeler ile gazetenin 488'inci sayısından sonra gazetenin çıkarılmayacağı ve yayım hayatına son verdiği

⁹⁴⁶ *İnkılâp gazetesi*, 15 Ağustos 1954, Sayı: 488, Yıl: 3, s. 1.

okuyuculara duyurulmuştur. Böylece 1 Haziran 1952’de kurulan İnkılâp gazetesi, 15 Ağustos 1954’te yayım hayatına son vermiştir.

3.2.24. Demokrat

1 Ocak 1953 tarihli 1876’ncı sayısından itibaren inceleme imkânı bulduğumuz bu gazetenin bu tarihten önce yayımlanan sayılarına ulaşamamıştır. Ayrıca bu nedenle gazetenin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarih bilgileri de tespit edilememiştir. Demokrat gazetesinin sahibi Ömer Başeğmez’dir. Gazete isminin hemen altında “*Türkiye’nin ilk Demokrat Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. İlk sayfasının sağ üst köşesinde idare yeri adresi Hükûmet Cıvarı, Demokrat Matbaası-Adana olarak belirtilmiştir.⁹⁴⁷ Demokrat gazetesi, Demokrat Matbaası’nda basılmıştır. Satış fiyatı 10 kuruş olan gazetenin abonelik şartları yıllık 30 lira, altı aylık 16 liradır. Gazetenin 1876’ncı sayısında yazı işlerini fiilen Selahattin Canka yönetmiştir.⁹⁴⁸

Demokrat gazetesi 6 sayfa çıkarılmıştır. İlk sayfalarda hükûmetin çalışmaları, resmi ilan ve bildirimlere yer verilmiştir. İkinci ve dördüncü sayfalarda çeşitli ilan ve reklamlara yer verilirken ayrıca fıkralara, dünya basınından haberlere de yer verilmiştir. Üçüncü sayfalarda hükûmetin faaliyetleri, resmi ilan ve duyurular, dünya basınından güncel haberler bulunmaktadır. Beşinci sayfalarda gazetenin birinci sayfasında yayımlanan haber ve başlıkların devamı niteliğindeki yazılara yer verilmiştir. Altıncı ve son sayfalar ise tamamen ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.⁹⁴⁹

1 Ocak 1953 tarihli 1876’ncı sayısının ilk sayfasında yer alan haberlere şu ifadelerle yer verilmiştir:

Bugün gazetesinin 1 Ocak 1953 tarihli ve 3551’inci sayısında da yer almış olan bir yazıya Demokrat gazetesinde de yer verilmiştir. “*Avrupa Konseyi Başkanı Köprülü*” başlığı altında yayımlanan bu yazıda, Profesör Fuat Köprülü’nün yılbaşı mesajı okuyuculara aktarılmıştır.⁹⁵⁰

“*Yeni Anayasa metni dün yürürlüğe girdi*” başlıklı haberde şu ifadeler kullanılmıştır: “*10 Ocak 1945 tarihli ve 5695 sayılı anayasa bugünden itibaren meriyetten*

⁹⁴⁷ *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁴⁸ *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 6.

⁹⁴⁹ *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 1-6; *Demokrat gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 1877, Yıl: 7, s. 1-6; *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 1-6.

⁹⁵⁰ *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 1.

*kaldırılmış ve yerine 10 Ocak 1945 tarihine kadar yürürlükte bulunan 20 Nisan 1340 (1924) tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ikame edilmiştir”.*⁹⁵¹

Demokrat gazetesinin 1876’ncı sayısının ikinci sayfasında “Günün Yazısı” başlıklı sütunda yer alan ve Kazım Nami Duru tarafından kaleme alınan yazı “Dil Meselesi Üzerine” başlığı altında paylaşılmıştır. Bu yazı ortaya yeni çıkan dil meselesi ve bu konuda yapılan anayasa değişikliğinin kabulü hakkındadır. Yazının içeriğinde kısaca şu ifadeler kullanılmıştır:

*“... Anayasa üzerinde son günlerde meclisin verdiği kararı tenkit etmek de doğru değildir. “Meclisin dil meselesi üzerinde tasarrufa hakkı yoktur.” demekten bir şey çıkmaz. Meclis şimdiki halde dilde kabul ettirilmiş bir esas kanunu reddediyor. 1340 kanununa dönüyor. Bunun üzerinde çalışma zamanı gelince meclis onun dili ile değil, demokrasiye göre eksikliklerini tamamlamak yolunda çalışmaya hazırlanıyor. Binaenaleyh anayasa meselesiyle dil meselesini birbirine karıştırmaya kalkmak bir nevi parti demagojisi yapmaktır”.*⁹⁵²

*“Yeni İktidarın Çalışmaları (22 Mayıs 1950-22 Mayıs 1952)” ve “D. Parti, Hizmetinde Bulunduğu Türk Milletine Hesap Veriyor” başlıkları altında gazete sayfalarında bölümler halinde yayımlanan yazı dizisine yer verilmiştir.*⁹⁵³ Gazetenin 1 Ocak 1953 tarihli 1876’ncı sayısında yer alan yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

“Demokrat Parti iktidarı, iş hayatının düzenlenmesi mevzuunda, parti programında yer alan sosyal adalet hedeflerinin gerçekleştirilmesi yolunda emin adımlarla ilerlemektedir... Gerek İş Kanunumuz, gerek iş ve işçi meseleleriyle ilgili diğer mevzuatımız, hakiki ihtiyaçları karşısında ameli bir kıymetten mahrum olduğu sabit

⁹⁵¹ Gazete ’de yayımlanan bu haber eksik ve yanlış olarak ifade edilmiştir. Anayasa değişikliği hakkındaki kanun esasen şu şekildedir: “491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun tekrar meriyete konulması hakkında Kanun. Madde 1- 20 Nisan 1340 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanunu 4695 sayılı kanunun kabul tarihine kadar yürürlükte bulunan tadilleriyle birlikte tekrar meriyete konulmuş ve bu kanun yerine ikame edilmiş olan 10 Ocak 1945 tarihli ve 4695 sayılı Anayasa meriyetten kaldırılmıştır. Madde 2- Bu kanun neşri (yayın) tarihinden itibaren mer’idir (geçerlidir).” Ayrıntılı bilgi için bakınız: *TBMM Tutanak Dergisi*, Devre: 9, Cilt: 18, Toplantı: 3, 24 Aralık 1952, s. 409; Ayrıca bakınız: “491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun tekrar meriyete konulması hakkındaki Kanun kabul edildi.”, *TBMM Tutanak Dergisi*, Devre: 9, Cilt: 18, Toplantı: 3, 26 Aralık 1952, s. 430.

⁹⁵² “Dil Meselesi Üzerine”, *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 2.

⁹⁵³ “D. Parti, Hizmetinde Bulunduğu Türk Milletine Hesap Veriyor (xxiv)”, *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 3; “D. Parti, Hizmetinde Bulunduğu Türk Milletine Hesap Veriyor (xxv)”, *Demokrat gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 1877, Yıl: 7, s. 5; “D. Parti, Hizmetinde Bulunduğu Türk Milletine Hesap Veriyor (xxvi)”, *Demokrat gazetesi*, 3 Ocak 1953, Sayı: 1878, Yıl: 7, s. 5; “D. Parti, Hizmetinde Bulunduğu Türk Milletine Hesap Veriyor (xxiv)”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 5.

olmuş bir takım hükümleri bakımından da, ayrıca yeni tadile ve yeni baştan ele alınmaya muhtaç bulunmaktadır... Bütün sosyal kanunlarımız elden geçirilmekte; işçi ve işverenlerimizin umumi dilek ve şikâyetleri de göz önünde bulundurulmakta; yani tasarıların esasları tespit edilmektedir...”.⁹⁵⁴ Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere hükümet kanunlar ve yönetmelik kapsamında işçi ve işverenler için bazı düzenlemeler yapmıştır. Ayrıca bu konuda ileride yapılacak olan çalışmalar hakkında da okuyucular bilgilendirilmiştir.

“7 Ocak Balosu” başlıklı ilanda şu ifadeler yer almıştır:

“Demokrat Partinin Türkiye’de Kuruluş Yıl Dönümü Münasebeti ile Erciyes Palas Salonlarında Davetiyeler Demokrat Parti İl Merkezinden ve Nasibi Eczanesinden temin edilebilir”. Demokrat Parti 7 Ocak 1946’da kurulmuştur. Bu ifadelerle de partinin kuruluş yıldönümü kutlama ilanına yer verilmiştir.⁹⁵⁵

Demokrat gazetesinin 2 Ocak 1953 tarihli 1877’inci sayısında, “Başbakanımız Yarın Şehrimize Geliyor” manşeti ile dönemin Başbakanı Adnan Menderes’in Adana’ya geleceği duyurulmuş ve buradaki programı hakkında bilgiler verilmiştir.⁹⁵⁶ “C.H.P. İl Kongresi” başlığı ile yer verilen haberde de, CHP İl İdare Kurulu Başkanı ve üyelerinin belirlenmiş olduğundan bahsedilerek, eski Bakan Dr. Kemal Satır’ın İl Başkanlığı’na getirildiği duyurulmuştur.⁹⁵⁷

Gazetenin 3 Ocak 1953 tarihli 1878’inci sayısında, “38’inci Ölüm Yılında Ahmet Mithat Efendi” başlığı altında ve Enver Naci Gökşen tarafından kaleme alınan yazıda; Tanzimat dönemi Türk yazarlarından Ahmet Mithat Efendi 38’inci ölüm yıl dönümü dolayısıyla anılmıştır.⁹⁵⁸

5 Ocak 1953 tarihli 1880’inci sayıda ise Adana’nın kurtuluş yıl dönümü ile ilgili yazı ve haberler gazete sayfalarında şu şekilde yer bulmuştur:

⁹⁵⁴ “D. Parti, Hizmetinde Bulunduğu Türk Milletine Hesap Veriyor (xxiv)”, *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁵⁵ “7 Ocak Balosu”, *Demokrat gazetesi*, 1 Ocak 1953, Sayı: 1876, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁵⁶ “Başbakanımız Yarın Şehrimize Geliyor”, *Demokrat gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 1877, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁵⁷ “C.H.P. İl Kongresi”, *Demokrat gazetesi*, 2 Ocak 1953, Sayı: 1877, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁵⁸ “38 inci Ölüm Yılında Ahmet Mithat Efendi”, *Demokrat gazetesi*, 3 Ocak 1953, Sayı: 1878, Yıl: 7, s. 4.

Gazetenin “Çukurovalı, Bayramın Kutlu Olsun” şeklindeki mesajı, ilk sayfada manşet olarak yayımlanmıştır.⁹⁵⁹ “Kurtuluş Bayramı Törenle Kutlanacak” başlığı ile de Adana’nın düşman işgalinden kurtuluşunun 31’inci yıl dönümü nedeniyle sabah saatlerinden itibaren tören yapılacağı ilan edilmiş ve törende izlenecek olan programın ayrıntılarına yer verilmiştir.⁹⁶⁰ Ayrıca Selahattin Canka’nın yazdığı “Bugünün Manası”,⁹⁶¹ Cevdet Yakup’un yazdığı “5 Ocak”,⁹⁶² “Çukurova’nın Kurtuluşu” başlıkları ile yer verilen yazılar da gazete sayfalarında yer almıştır. Bu yazıların içeriğinde Adana’nın (Çukurova) kurtuluşunun önemini anlatan tarihi bilgiler verilmiştir.⁹⁶³

5 Ocak 1953 tarihli 1880’inci sayıda Fuat Akverdi tarafından kaleme alınan “Adana Milli Mücadelesine Ait Bir Harp Hatıram” başlıklı yazı ise tarihsel açıdan dikkat çekici ve önemli bir yazı niteliğindedir.⁹⁶⁴ Ayrıca Feridun Fazıl Tülbentçi tarafından kaleme alınan “Adana’nın Tarihçesi” başlığı altında ve kronolojik olarak yer alan yazı da tarihi bilgiler içermesi bakımından önemlidir.⁹⁶⁵

Gazetede yer alan dikkat çekici bir diğer haber ise “Demokrat Partinin Çalışmalarını Gösteren Bir Film Hazırlandı” başlıklı haberdur. Bu haberin içeriğinde şu ifadeler kullanılmıştır:

“Demokrat Parti Şehzadebaşı Ocağı uzun bir çalışma devresinden sonra, Demokrat Parti’nin faaliyetlerini gösterir bir film hazırlanmıştır”.⁹⁶⁶ Ayrıca bu filmin 6 Ocak 1953 Salı günü Kızılay salonunda gösterileceği duyurulmuştur.

7 Ocak 1953 tarihli 1881’inci sayıda “D.P. Meclis Grubunda” başlığı altındaki haberde muhtar seçimlerinin 4 yılda bir yapılmasının teklifi hakkında görüşüleceği duyurulmuştur.⁹⁶⁷ Bu habere ek olarak “Muhtar Seçimleri” başlığı ile aktarılan yazıda ise 5 Ocak 1953 Pazartesi günü saat 15.00’de toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde muhtar seçimlerinin Kasım’da yapılmasına karar verildiği ve iki senede

⁹⁵⁹ “Çukurovalı, Bayramın Kutlu Olsun”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁶⁰ “Kurtuluş Bayramı Törenle Kutlanacak”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁶¹ “Bugünün Manası”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁶² “5 Ocak”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 2.

⁹⁶³ “Çukurova’nın Kurtuluşu”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁶⁴ “Adana Milli Mücadelesine Ait Bir Harp Hatıram”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁶⁵ “Adana’nın Tarihçesi”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁶⁶ “Demokrat Partinin Çalışmalarını Gösteren Bir Film Hazırlandı”, *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1953, Sayı: 1880, Yıl: 7, s. 4.

⁹⁶⁷ “D.P. Meclis Grubunda”, *Demokrat gazetesi*, 7 Ocak 1953, Sayı: 1881, Yıl: 7, s. 1.

bir Şubat ayında yapılan muhtar seçimlerinin Kasım ayında yapılacağı belirtilmiştir.⁹⁶⁸

29 Nisan 1953 tarihli ve 1973'üncü sayısında "*Türk-Amerikan Kütüphanesi Açıldı*" başlıklı haberde; Adana'da Türk-Amerikan haberler ajansı tarafından ve Türk-Amerikan Kütüphanesi ismiyle bir kütüphane açıldığı duyurulmuştur. Ayrıca Teknik Ziraat Müdürlüğü yanında açılan bu kütüphane hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.⁹⁶⁹

1 Temmuz 1953 tarihli 2016'ncı sayıda, "*Gazeteciler Cemiyetinde*" başlığı altında yer verilen ve "*Meclis Başkanı ve Başbakan'a birer telgraf çekilmesi kararlaştırıldı.*" ifadeleriyle devam eden haberde gönderilen telgrafın içeriği kısaca şu şekildedir:

"...devlet şurası dava daireleri umumi heyetinde alınan basın kartları talimatnamesinin iptali kararının görüşüldüğü ve sonuç olarak, dünyanın her tarafında olduğu gibi, memleketimizde de basın mensuplarına vazifelerini kolaylıkla görebilmeleri için tanınan hakların kanun konusu haline getirilmesinin zorunlu olduğu düşüncesine varılmıştır..."⁹⁷⁰

1 Temmuz 1953 tarihli 2016'ncı sayıda "*Siyasi Mevzular*" başlığı altındaki sütunda şu haberlere yer verilmiştir:

"*Türkiye Hükümeti Boğazlar Üzerinde Görüşmelere Hazırdır*" başlıklı haberde şu ifadeler kullanılmıştır: "*Ankara, Amerika Birleşik Devletleri ve konferansa iştirak etmiş olan diğer devletlerin davet edilmeleri şartı ile Montreux anlaşmasını müzakereye hazır bulunmaktadır.*"⁹⁷¹ Ayrıca yazının devamında boğazların statüsünü tanzim eden Montreux Antlaşması'nın yeniden gözden geçirilip düzeltilmesi için toplanacak olan bu konferansın 1954 yılının ilk aylarında toplanacağı bildirilmiş ve bu konu hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

"*Üçlü Pakt*" başlığı altında yer alan ve "*Bir İngiliz Gazetesi Bu Mevzuda Mühim Bir Makale Neşretti*" ifadeleriyle devam eden haberde ise şu açıklama yapılmıştır:

⁹⁶⁸ "Muhtar Seçimleri", *Demokrat gazetesi*, 7 Ocak 1953, Sayı: 1881, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁶⁹ "Türk-Amerikan Kütüphanesi Açıldı", *Demokrat gazetesi*, 29 Ocak 1953, Sayı: 1973, Yıl: 7, s. 1.

⁹⁷⁰ "Gazeteciler Cemiyetinde", *Demokrat Gazetesi*, 1 Temmuz 1953, Sayı: 2016, Yıl: 7, s. 1-2.

⁹⁷¹ "Türkiye Hükümeti Boğazlar Üzerinde Görüşmelere Hazırdır", *Demokrat Gazetesi*, 1 Temmuz 1953, Sayı: 2016, Yıl: 7, s. 3.

“Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında her gün kuvvetlenmekte olan dostluk bağlarını yorumlayan İngiltere’nin Economist Dergisi bu üç memleket için: Doğu Avrupa karanlığında yegâne aydınlık ve berrak nokta demektedir...”. Yazının devamında ise Economist dergisinde “Balkan” konusunda yayımlanan makalede kullanılan şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Bu üç memleketin insan kudreti ve maddi kuvveti rasyonel bir şekilde organize edilirse, bu birlik hür dünya müdafaasında vazife almış olan kuvvetli bir kale haline geleceği bir gerçektir”.⁹⁷²

Demokrat gazetesi 30 Eylül 1953 tarihli 2086’ncı sayısında “Demokrat’ta bir yenilik” başlıklı açıklamada gazete ile ilgili bir gelişme okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

“Her ayın birinde ve on beşinde olmak üzere sanat sayfası hazırlanacaktır. Genç arkadaşların birlikte hazırlayıp, yaşatacakları bu sayfaya, siz de yazı gönderin...”.⁹⁷³

30 Eylül 1953 tarihli 2086’ncı sayıda gazetenin yönetim kadrosunda değişiklik yapılmıştır. Gazetenin genel yayın müdürü Selahattin Canka, sorumlu müdürü ise Hilmi Kürklü’dür.⁹⁷⁴

1953 senesinin son gününde Demokrat gazetesindeki haber başlıklarına ve içeriklerine şu ifadelerle yer verilmiştir:

31 Aralık 1953 tarihli 2154’üncü sayıda; “Halk Partisi’nin İki Büyük Hatası” başlığı ile yayımlanan ve Burhan Belge tarafından kaleme alınan yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

“Bunlardan biri Kore, diğeri de bu mallar meselesidir... Böylesine iki hatayı işleyen bir parti, değil iktidardan, hatta muhalefetten düşer, yani tasviyeye uğrar”.⁹⁷⁵

“İktisadi Harp Bakımından 2. Dünya Harbi” başlıklı sütunlarda Cahit Çaka tarafından kaleme alınan yazılar; “Değişik iktisadi harp hareketleri”, “Bunların askeri harekâta olan tesirleri”, “İktisadi harbin dersleri” başlıkları altında ve

⁹⁷² “Üçlü Pakt”, *Demokrat gazetesi*, 1 Temmuz 1953, Sayı: 2016, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁷³ “Demokrat’ta bir yenilik”, *Demokrat gazetesi* 30 Eylül 1953, Sayı: 2086, Yıl: 7, s. 2.

⁹⁷⁴ *Demokrat gazetesi*, 30 Eylül 1953, Sayı: 2086, Yıl: 7, s. 6.

⁹⁷⁵ “Halk Partisi’nin İki Büyük Hatası”, *Demokrat gazetesi*, 31 Aralık 1953, Sayı: 2154, Yıl: 7, s. 3.

bölümler halinde yayımlanmıştır. Bu yazıların içeriklerinde ise bu konuda önemli bilgiler paylaşılmıştır.⁹⁷⁶

3.2.25. Gıcık

21 Şubat 1953 tarihli 4'üncü sayısından itibaren incelenen Gıcık gazetesinin, yayım hayatına başlangıç tarihi tam olarak tespit edilememiştir.⁹⁷⁷ Boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılan bu gazetenin fiyatı “1/2 kuruş” olarak belirtilmiştir.⁹⁷⁸

Bu gazetenin sahibi ve yayım müdürü Ceyhan Yüksek Tahsil Yardımlaşma Derneği adına N. Okudil'dir.⁹⁷⁹ Gazetenin 21 Şubat 1953 tarihli 4'üncü sayısı Adana'da Sesimiz Matbaası'nda,⁹⁸⁰ 13 Şubat 1954 tarihli 5'inci sayısı ve 13 Şubat 1955 tarihli 6'ıncı sayısı ise İstanbul Matbaası'nda basılmıştır.⁹⁸¹ 6'ıncı sayıda gazetenin sahibi ve yayım müdürü değişikliğe uğramış ve Ceyhan Yüksek Tahsil Yardımlaşma Derneği adına A. Adatepe olarak belirtilmiştir.⁹⁸² Gazetenin içeriğinde, genellikle Adana'nın Ceyhan İlçesi'ndeki sıkıntılar ve okuyucuların istekleri mizahi bir dil kullanılarak aktarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca yine mizahi bir dil kullanılarak paylaşılan birçok yazı, şiir, fıkra ve karikatür de yer almıştır.⁹⁸³

13 Şubat 1954 tarihli 5'inci sayısında “5 inci Gıcık'ı Sunarken” başlığı altında gazetenin yayım ideali ve amacı şu ifadelerle açıklanmıştır :

“... Biz, bu memlekette hizmetin ilk şartı olarak; tahsil hayatında muvaffakiyeti kabul etmekteyiz. Hepiniz takdir edersiniz ki, derslerine çalışan ve ondan arta kalan zaman zarfında bu gibi memleket meseleleriyle uğraşan bizlerin bu mevzuda eksiksiz bir başarı elde etmeleri kolay şey değildir.

GICIK hazırlanırken, çeşitli zorluklarla da karşılaşmaktayız. Önce, eskiden olduğu gibi şahıslarla laklakiyat kabilinden fazlaca alakalanmaktan kaçınmaktayız. Fakat bundan tam manasıyla uzaklaşmak da mümkün olmadı. Memleketimiz dertlerine

⁹⁷⁶ “İktisadi Harp Bakımından 2. Dünya Harbi”, *Demokrat gazetesi*, 31 Aralık 1953, Sayı: 2154, Yıl: 7, s. 3.

⁹⁷⁷ *Gıcık gazetesi*, 21 Şubat 1953, Sayı: 4, Yıl: 5, s. 1.

⁹⁷⁸ *Gıcık gazetesi*, 21 Şubat 1953, Sayı: 4, Yıl: 5, s. 1-4.

⁹⁷⁹ *Gıcık gazetesi*, 21 Şubat 1953, Sayı: 4, Yıl: 5, s. 1; *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1954, Sayı: 5, Yıl: 6, s. 4.

⁹⁸⁰ *Gıcık gazetesi*, 21 Şubat 1953, Sayı: 4, Yıl: 5, s. 1.

⁹⁸¹ *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1954, Sayı: 5, Yıl: 6, s. 4; *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1955, Sayı: 6, Yıl: 7, s. 4.

⁹⁸² *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1955, Sayı: 6, Yıl: 7, s. 4.

⁹⁸³ *Gıcık gazetesi*, 21 Şubat 1953, Sayı: 4, Yıl: 5, s. 1-4; *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1954, Sayı: 5, Yıl: 6, s. 1-4; *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1955, Sayı: 6, Yıl: 7, s. 1-4.

ciddi surette ve samimiyetle temas etmemiz gerek ve şarttır diye düşündük. Ne yalan söyleyelim, yanlış anlaşılmaktan korktuk ve bu düşüncemizi de eksiksiz gerçekleştirmek mümkün olmadı. ...”⁹⁸⁴

Gıcık gazetesinin 4, 5 ve 6’ncı sayıları olmak üzere yalnızca üç sayısı incelenebilmiş ve gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih de tam olarak tespit edilememiştir. Ancak yayımına bir süre ara verdiği anlaşılan bu gazete, 1974-1975 yıllarında dergi niteliğinde ve yeniden ilk sayıdan başlayarak çıkarılmıştır.⁹⁸⁵ Çalışmamızda Gıcık dergisine de ayrıca yer verilmiştir.

3.2.26. Son Haber

Son Haber gazetesi, 15 Nisan 1953 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Hamit Salih Asyalı, yazı işleri müdürü M. Remzi Gürcan’dır. Gazetenin dizildiği yer Güney basımevi, basıldığı yer ise Millet Basımevi Adana olarak belirtilmiştir. Abonelik şartları yıllık 15 lira, altı aylığı 7.5 lira olan Son Haber gazetesinin genel satış yeri Gezgin Yayınevi’dir. Gazetenin fiyatı 5 kuruştur ve boyu 40 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde çıkmıştır.⁹⁸⁶

Gazete isminin altında, “*Tarafsız, Gündelik, Siyasi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir.⁹⁸⁷ Gazetenin çıkış amacı ise “*Çıkarken*” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Kendimize göre bir gazete çıkardık. Bizim ömrümüz Allaha’a, onun ömrü bize bağlı. Gayemiz, memlekete faydalı olmak ve zarar etmemektedir. Halkın teveccühü bu muvazaneyi temin eden bir miyar olacak.

Küçümseyeceğiz ama, altın da küçük. Fakat haşa biz altın değil, hakikatın öz kardeşi bir avuç toprağız.”⁹⁸⁸

Gazetenin ilerleyen sayılarında göre bazı değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişiklikler doğrultusunda ise şu bilgilere ulaşılmıştır:

15 Nisan 1953 tarihli 1’inci sayıda gazete isminin altında bulunan “*Tarafsız, Gündelik, Siyasi Gazete*” ibaresi, 16 Nisan 1953 tarihli 2’nci sayıdan itibaren “*Siyasi,*

⁹⁸⁴ *Gıcık gazetesi*, 13 Şubat 1954, Sayı: 5, Yıl: 6, s. 1,4.

⁹⁸⁵ *Gıcık dergisi*, Sayı: 1, 30 Mart 1974, s. 1-34; *Gıcık dergisi*, Sayı: 2, 19 Nisan 1975, s. 1-26.

⁹⁸⁶ *Son Haber gazetesi*, 15 Nisan 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁸⁷ *Son Haber gazetesi*, 15 Nisan 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁸⁸ “Çıkarken”, *Son Haber gazetesi*, 15 Nisan 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Müstakil, Günlük Gazete” ibaresi ile değiştirilmiş ve bu ibareye sol üst köşede yer verilmiştir.⁹⁸⁹ 17 Nisan 1953 tarihli 3’üncü sayıdan itibaren ise yazı işlerinin yönetimini İsmail Tufan üstlenmiştir.⁹⁹⁰ Son Haber gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.2.27. Sohbet

Sohbet gazetesi, 19 Şubat 1954 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Mithat Tandoğan, yazı işleri müdürü Aydın Sönmez’dir. Yönetim yeri Yukarı Çarşı, Kozan adresinde yer almıştır. Gazetenin dizildiği ve basıldığı yer ise Güney Basımevi olarak belirtilmiştir.⁹⁹¹

Gazete isminin hemen altında, *“Siyasi, Mizahi Milliyetçi Haftalık Demokrat Gazete”* ibaresine yer verilmiştir. Sohbet gazetesi, haftalık aralıklarla yayımlanmış, 4 sayfa ve boyu 48 cm, eni 33 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.⁹⁹² Gazetenin satış fiyatı 10 kuruştur.⁹⁹³

19 Şubat 1954 tarihli 1’inci sayıda *“Sohbet Niye Çıkıyor”* başlığı altında gazetenin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Her yeni gazete ve mecmuanın birinci sayısında neden çıktığına dair bir yazıya rastlamak mümkündür. Bizim bu teamüle uymak zorundan daha çok, savunacağımız prensipleri izahla inandığımız yolda yürümektir.

Bu prensipler ne olacaktır? Akla gelen bu ilk sorunun cevabı “Demokratik nizam çerçevesinde mücadele etmek ve bu mücadelenin efendice olmasına azami itinayı göstermek” şeklinde olacaktır. Yoksa falan filan gazete gibi uluorta sadece ve sadece şahısların siyasi hayatlarıyla ilgisi olmayan hususlar üzerinde durmayacağız. Yalnız bu arada muarızlarımızı şerefli ve haysiyetli insanlar olarak kabul edeceğiz. görecekleri mukabele bu zaviyeden olacaktır.

---

⁹⁸⁹ *Son Haber gazetesi*, 16 Nisan 1953, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

⁹⁹⁰ *Son Haber gazetesi*, 17 Nisan 1953, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 4, *Son Haber gazetesi*, 18 Haziran 1953, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1.

⁹⁹¹ *Sohbet gazetesi*, 19 Şubat 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

⁹⁹² *Sohbet gazetesi*, 19 Şubat 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4, *Sohbet gazetesi*, 25 Şubat 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁹³ *Sohbet gazetesi*, 25 Şubat 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

Daha ilk sayımızda sırf particilikle hareket eden kişilerin çirkin ispatlarına hedef olacağımızı biliyoruz. Bu mücadele azmimize en küçük bir nâkisa getirmeyecek yalnız muhatablarımızın bu alçaltıcı durumları bize elem verecektir.

*Prensiplerimiz D.P. nin prensipleri olacak ancak hak uğruna ara sıra parti çerçevesinin dışına da çıkabileceğiz. Bu partiye olan sonsuz itimadımıza ve onun büyüklerine olan bağlılığımıza herhangi bir eksiklik getirmeyecektir”.*⁹⁹⁴

25 Şubat 1954 tarihli 2’nci sayısında “*Yeni Ses Çıktı*” başlığı altında, Yeni Ses gazetesinin yayım hayatına başladığı okuyuculara duyurulmuş ve gazetenin çıkışı tebrik edilmiştir. Bu gazete de Sohbet gazetesi gibi Kozan’da yayım yapmış ve haftalık, siyasi bir gazete niteliğinde olmuştur.⁹⁹⁵

1955 yılında Sohbet gazetesi yeniden ilk sayı olarak çıkarılmıştır. Yayım hayatına bir süre ara veren gazetenin sahibi ve yayım müdürü Mithat Tandoğan’dır. İdare yeri Mahmutlu Mahallesi, Tandoğan Sokağı, No. 2, Kozan adresinde yer almıştır. Gazetenin basıldığı ve dizildiği yer Arkadaş Matbaası’dır.⁹⁹⁶

4 Kasım 1955 tarihli 1’inci sayısında, gazete isminin altında “*Haftalık, Siyasi, Mizahi, Müstakil Gazete*” ibaresi yer almıştır. 1’inci sayıda “*Çıkarken*” başlığı altında yer alan yazıda ise gazetenin yeniden çıkışı ile ilgili açıklamalara şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Kısa bir neşir hayatından sonra faaliyetine bir müddet ara veren Sohbet aynı gayeler ve fakat değişik bir yazı ailesiyle tekrar huzurumuza çıkmak arzusundadır. Sohbet kelimesi okuyucularımızın çoğunun hafızasında Kozan’da çıkan haftalık siyasi, demokrat, dört sayfalık ve mahalli küçücük bir gazeteyi canlandırır kanaatindeyiz. Belki de bu canlanış pek az zihinlerde olacaktır, zira ilk neşir hayatı çok kısa denilebilecek bir müddete münhasır olmuştur. Böyle de olsa bu bir mesele teşkil etmez.

Sohbet o zaman Demokrat bir gazete olarak çıkıyordu. ... bağımsız bir gazete olarak çıkmaya çalışacaktır. Bitaraflık muhafazası gayet zor bir halin ifadesidir. Hele siyaset faslında. İnsanlar çoğu zaman tarafsızlıkları hususunda aldanırlar. Daha

⁹⁹⁴ “Sohbet Niye Çıkıyor”, *Sohbet gazetesi*, 19 Şubat 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁹⁵ “Yeni Ses Çıktı”, *Sohbet gazetesi*, 25 Şubat 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

⁹⁹⁶ *Sohbet gazetesi*, 4 Kasım 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

doğrusu gayri iradi kendilerini altadırlar. Ama bunun biraz da maddenin yaratılışı icabından olduğunu unutmamak lazım. Fakat bu aldanış gayret ve irade sarfıyla asgari haddine indirilebilir. Biz de tarafsızlık hususunda neşir hayatımız boyunca aynı gayreti sarfetmek azmindeyiz.

Yazılarımızın ekserisini mahalli havadisler, mizahi dedikodular teşkil edecektir. Bu bakımdan muhterem karilerimizden gazetemiz muhtevazi bakımından beri ağır başlılık beklemelerini rica edeceğiz. Yazılarımızda görüp istihbar ettiğimiz memleket dert ve ihtiyaçlarına bahusus mahalli olanlarına fazlaca yer vereceğiz. Bunlar tarz ve izah edilirken zaman zaman belki de ilgili şahısların hareket ve düşünce tarzları tenkit kalburumuzdan geçecektir. Ancak kalburumuzun bitaraflık telleriyle örülü olacağından emin olunmalıdır.

Fıkra, karikatür, şiir ve sair yazılarımızla şahıslara vaki atıflarımız tamamen şakadan ibaret olduğunu bilhassa söylemek isteriz. Bütün bunların dışında yazı ailemizin bugüne değin gazetecilikle esaslı bir ülfeti bulunmadığı, bir bakımdan neşir hayatımız boyunca görülecek hata ve noksanların Sayın okuyucularımız tarafından hoş karşılanmasını istirham eder değerli tenkit ve irşatlarını bekleriz.”⁹⁹⁷

1955 yılında, boyu 41 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde çıkarılan gazetenin fiyatı 10 kuruştur.⁹⁹⁸ 1955 yılında yeniden çıkışının ardından yalnızca 1’inci sayısını inceleyebildiğimiz Sohbet gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşamamıştır.

3.2.28. Yeni Köylü Sesi

Yeni Köylü Sesi, 2 Mart 1954’te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Hilmi Bayaslan, yayın müdürü Faik Suat Bayramoğlu’dur. Gazete Toroslar Basımevi’nde dizilmiş ve basılmıştır. İdare yeri adresi İnönü Caddesi No.76 Adana olarak belirtilmiştir. Fiyatı 10 kuruştan okuyuculara sunulan bu gazete boyu 56 cm, eni 41 cm ölçülerinde ve dört sayfa çıkarılmıştır. Gazete isminin altında, “*Hakkın, Hakikatın ve Halkın Sesidir*” ibaresi yer almıştır.⁹⁹⁹ Gazetenin sağ üst köşesinde künye bilgilerine yer verilirken, sol üst köşesinde ise Ordinaryüs Profesör (Ord. Prof.) Ethem Menemencioğlu tarafından kaleme alınan makale başlıklarına yer verilmiş ve

⁹⁹⁷ “Çıkarken”, *Sohbet gazetesi*, 4 Kasım 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁹⁸ *Sohbet gazetesi*, 4 Kasım 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4, *Sohbet Gazetesi*, 9 Kasım 1955, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

⁹⁹⁹ *Yeni Köylü Sesi gazetesi*, 2 Mart 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

makalelerin gazetenin 2'nci sayfalarında yer aldığı belirtilmiştir. Bu yazılar “*Türkiye Köylü Partisi'nin Demokrasi Anlayışı*” başlığını taşıyan sütunlar ile paylaşılmıştır.¹⁰⁰⁰

3 Mart 1954 tarihli 2'nci sayıda Remzi Oğuz Arık tarafından “*Köylü Sesi*” başlığı altında kaleme alınan yazıda gazetenin çıkış amacı şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bu ses, belki altı yüz yıldır çıkmayan, boğulmuş bulunan sestir. Onun bu devrin getirdiği anlayışla memleketin bağrından fıskırması için memleket çocuklarının tamamıyla yeni bir programın peşinde birleşmeleri geremiş bulunuyor. “Türkiye Köylü Partisi” bu birleşen memleket evladının meydana getirdiği siyasi mekanizmadır. Bu siyasi mekanizmanın Çukurovamız emrine verdiği gazete istiyoruz ki, Türkiye Köylü Partisi'nin zaviyesinden memleket hadiselerine bakış.. Gene istiyoruz ki, bu bakış Seyhan'nın bütün işlerini kucaklasın. Bu yerli hadiselerin terbiye, edep beslediği görüşlerle memleket hadiselerini karşılaştırabilsin. Ve neticede Türkiye Köylü Partisi'nin prensiplerine dayanan bir tenkitten geçerek bizim görüşlerimiz, memlekete sunulsun. Şüphe yoktur ki, Köylü Sesi bir parti gazetesidir. Fakat nasıl T.K.P. bir gaye değil, memleketin daha iyi hizmet görmesini sağlamayı hedef bilen bir temiz vasıta ise onun gazetesi de bir gaye değil, hatta partisi için bir gaye değil memlekete hizmet yolunda başka bir vasıtasıdır.

Demek ki herşeyden önce memlekete hizmet etmek için ölmektedir. Köylü Sesi bu hizmet ne yolda nasıl olacaktır? Bizim anlayışımıza göre bu hizmetin ilk şartı, hadiselerle objektif bir yer vermesidir. Bu hadiseler ilkin Çukurova'nın, gazetenin içinde çıktığı şehrin hadiseleridir. Bu arada en büyük kitlemizin yani köylümüzün hadiselerini çn plana almak bu objektifliğin baş delili olacaktır. Adana şehrinin ve Çukurova'nın, Çukurova ile coğrafi ve içtimai kader birliği olan bölgenin hadiseleri Köyli Sesinin üstünde dikkatle duracağı konulardır. Nihayet, Türkiye'mizin hadiselerini ele almak ve onu mümkün olduğu kadar tesirli, nafiz şebekesi içinde takdim etmek istiyoruz.

Dünya hadiselerini Türkiye ile alakalı olmadıkça bir vilayet gazetesinin son uğraşacağı konu gibi düşünüyoruz. Bu hadiseler serisinin anladığımız önem sırasıyla

---

¹⁰⁰⁰ *Yeni Köylü Sesi gazetesi*, 2 Mart 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2, *Yeni Köylü Sesi gazetesi*, 3 Mart 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2.

vermek isterken doğruluk ve objektiflik temel şartımız olacaktır. Bu şartlar olmadıkça bir parti neden gazete çıkarır cidden anlamıyoruz.

*Bu hadiseler serisini tefsir ederken memlekete hizmet çerçevesi bildiğimiz prensiplerimiz bize yardım edecek. Fakat bu prensiplerin, realitelerin dışında kalmamasına dikkat vazifemiz olacaktır. Bu yolda bir formül vermek gerekirse şunu söyleyeceğiz: nasıl “Türkiye Köylü Partisi” bir prensip ve düşünüş partisi kalacaksa; “Köylü Sesi” de politika tetkiklerinden ziyade düşünce ve prensiplerin ifadesine, gerçekleşmesine vasıta olacaktır”.*¹⁰⁰¹

1 Haziran 1954 tarihli 78’inci sayıda sol üst köşede yer alan bölümde yine aynı tarihin imsakiyesine yer verilmiştir.¹⁰⁰² 16 Haziran 1954 tarihli 87’nci sayıda birinci sayfanın sol üst köşesinde yer alan bölümde “*Neşriyatımızı Tatil Ediyoruz*” başlığı altında şu ifadeler yer verilmiştir:

*“Büyük baskı makinamızda vukua gelen mühim bir arıza dolayısıyla ve makinamızın tamirine intizaren, gazetemiz neşriyatına bugünden itibaren bir müddet ara verecektir”.*¹⁰⁰³ Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi 87’nci sayıda yazı işleri tarafından yapılmış olan bu açıklamalardan sonra gazetenin yayımı durdurulmuştur. Gazetenin yayımına ne kadar süre ile ara vereceği yapılan açıklamada belirtilmemiştir. Bu durum gazetenin yayım hayatına dönmediği düşüncesini güçlendirmektedir. Fakat gazetenin kapandığı tarih ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

3.2.29. Demokrat Kadın

Demokrat Kadın gazetesi 4 Nisan 1954 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Zekiye Bosna, yazı işlerini fiilen idare eden Mebruke Turhancık’tır. Gazete isminin hemen üstünde “*Atatürk Ülkümüz, D.P. Davamızdır*” ibaresine yer verilmiştir. Vatandaş Matbaası’nda basılmıştır. Gazete isminin hemen altında belirtilen bilgilere göre, fiyatı 5 kuruştan halka sunulan gazetenin abonelik bilgileri yıllık 2 liradır. Ayrıca Demokrat Kadın gazetesi 4 sayfa ve boyu 40 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁰⁰⁴

¹⁰⁰¹ “Köylü Sesi”, *Yeni Köylü Sesi gazetesi*, 3 Mart 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁰² *Yeni Köylü Sesi gazetesi*, 1 Haziran 1954, Sayı: 78, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁰³ “Neşriyatımızı Tatil Ediyoruz”, *Yeni Köylü Sesi gazetesi*, 16 Haziran 1954, Sayı: 87, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰⁰⁴ *Demokrat Kadın gazetesi*, 4 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

4 Nisan 1954 tarihli 1'inci sayıda "Niçin Çıkıyoruz" başlığı altında Zekiye Bosna tarafından kaleme alınan yazıda gazetenin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

"Biz kadınlar kolu Demokrat Parti davasının hak olduğuna inandığımız için onun memleketçi programı etrafında birleşerek demokrasi düşmanlarıyla mücadeleye karar verdik.

Büyük Atatürk'ün manevi kızları olarak kaniyiz ki, milli politika yurt meseleleri üzerinde düşünmek olduğu kadar varılan müspet hükümlerin tatbiki için de bizzat çalışmaktadır.

İşte bu düşünce ile hareket eden kolumuz, neşir organımız olan "Demokrat Kadın" la D.P. Programının ışığından memleket realite ve ihtiyaçlarına bakacak, Demokrat Parti davasının tahakkukuna, karınca kaderince yardım edecektir. Hem yalnız bu kadar da değil: kadının faal politikada vazife ve mesuliyet alması parti mücadelelerin daha duygulu, daha insani, daha seviyeli olmasına da yardım eder. ...

İşte biz, biz böyle bir azim ve imanla mücadele bayrağını açmış bulunuyoruz. Her yerde gayet ılık bir hüsnü kabul görüşümüz bundan olduğu gibi, davamızı savunurken hissettiğimiz ferahlık ve kolaylık da bunun içindir. ...

İdeallerimizin özü şudur: İnsan hak ve hürriyetleri, vatandaş şeref ve haysiyetleri için doğan Demokrat Parti, dört iktidar yılında gelmiş geçmiş C.H.P. hükümetleriyle mukayese edilemeyecek kadar hizmetler yapmıştır. O halde hem bunların devam etmesi, hem de başlanan büyük eserlerin yarıda kalmaması için partimizin hiç olmazsa bir devre daha vazife ve mesuliyet mevkiinde kalması, milli emanete bekçilik yapması gerekir.

İşte biz buna çalışacağız, gazetemiz bu davayı bütün gücüyle savunacak ve inşallah zafer de büyük milletimizin, sağduyusundan emin bulunduğumuz kadirşinas halkımızın reyleriyle bize müyesser olacaktır. Bunun i.in intişara başlıyoruz".¹⁰⁰⁵

21 Mart 1954 Pazar günü Demokrat Parti İl Merkezi'nde kadınlardan oluşan bir topluluk tarafından yapılan toplantı sonucunda Demokrat Parti Kadınlar Kolu kurulmuştur. Demokrat Kadın gazetesi de bu kuruluşun yayım organıdır.¹⁰⁰⁶

¹⁰⁰⁵ *Demokrat Kadın gazetesi*, 4 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

¹⁰⁰⁶ *Demokrat Kadın gazetesi*, 4 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin yayım hayatı ile ilgili daha fazla bilgi edinilememiştir.

3.2.30. Osmaniye Postası

Osmaniye Postası, 9 Nisan 1954 tarihli ilk sayısı ile Adana'nın Osmaniye İlçesi'nde yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Velittin Temel, yazı işlerini fiilen idare eden M. Nuri Arıkan'dır. Osmaniye Matbaası'nda basılmıştır. Satış fiyatı 10 kuruş olan bu gazete, boyu 40 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde ve dört sayfa çıkarılmıştır.¹⁰⁰⁷ Gazete isminin hemen altında, “*Salı ve Cuma günleri çıkar*” ve “*Müstakil Mahalli Gazete*” ibareleri yer almıştır. Haftada iki gün yayımlanan bu gazetenin çıkış amacına ise “*Niçin Çıkıyoruz*” başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Bir çok emek ve gayret sarf ederek kurmuş olduğumuz matbaada Osmaniye Postası'nın ilk sayısını sayın okuyucularımıza sunmuş bulunuyoruz.

Kuruluş ve neşriyatımızla yakından alakadar olan Kaymakamımız Sayın Hadi Koçak'a siyasi parti mensuplarına, hemşerilerimiz ve arkadaşlarımıza teşekkürü bir borç biliriz.

Şüphe yoktur ki her kuruluş ve teşebbüsün bir gaye ve maksadı vardır. Daha neşriyatımızın eşiğinde okuyucularımıza ve hemşerilerimize takip edeceğimiz yolu ve gayeyi kısaca anlatmayı faydalı bulduğumuzdan ilk makalemizi bu mevzuya hasrediyoruz.

Osmaniye'miz öteden beri zamanımızın en seri ve modern bir haber vasıtası olan gazeteden mahrum bulunmaktadır. Bu mahrumiyetin acılarını zaman zaman çekmekte idik. Şehrimizin kendisine mahsus dert ve davaları kolektif bir faaliyetin mevcut olmaması yüzünden alakadarla ciddi ciddi bir şekilde ele alınmamış, bazı münferit, mevzii gayret ve çalışmalarla Osmaniye'mizi tatmin etmekten çok uzak kalmıştır.

Dilin anlatmak istediği çok kelimeler dillerden çıkmadıktan sonra zamanımızda ehemmiyetli bir mana taşımıyor. İşte gazetemizi dillerinizin tercümanı olsun diye çıkarıyoruz. Memleketimizin muhtaç olduğu, halledilmesi lazım gelen meselelerini bu sütunlarımızda ele alarak ses ve gücümüzün yettiği kadar ilgililere duyurmak en

¹⁰⁰⁷ Osmaniye Postası gazetesi, 9 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

önde gelen vazifelerimizden biri olacaktır. Ele aldığımız meseleler bir parti kalıbına sıkışmış, partizan gayelerin tahakkukunu zımnen veya doğrudan doğruya müdafaa değildir.

*Davamız Osmaniye'mizin asrın icaplarına tempo uyduracak, şehrimizin ilerlemesine yardım edecek prensip ve fikirlerin müdafaası olacaktır. Sırası gelmişken şu noktayı da belirtmek isteriz ki hiçbir siyasi parti mensubu ve destekçisi değiliz. Osmaniye meseleleri her zaman bizim için partiler üstü bir mana ve ehemmiyet taşımaktadır. İyi niyetler taşıyarak memlekete faydalı olmaya çalışan bütün siyasi partilerin gayeleri bizim için mukaddestir, fikirlerine sadece hürmet besleriz. Yalnız görüş ayrılığından dolayı tenkitlerimize maruz kalırlarsa bu tenkitlerimizin hüsnüniyet esaslarına dayanan yapıcı tenkitler olduğunu hatırlarından çıkarmamaları gerekir. Zira fikir ve kanaatlerimizde samimi olacağımızdan okuyucularımız emin olabilirler”.*¹⁰⁰⁸

İlk sayıdan itibaren gazetenin ikinci sayfalarında okuyuculara ait bir sütun oluşturulmuştur. Bu sütunlarda da okuyucuların her konudaki dilek ve şikayetlerine yer verilmiştir. Bu durum gazetede “Okuyucunun Sesi” başlığı altında ve şu ifadelerle duyurulmuştur:

*“Bu sütunu okuyucularımıza tahsis ettik. Şikayetler, dert ve dilekleri öz ve kısa olarak gazetemize bildirmenizi rica ederiz. Gazetemiz haklı dilek ve şikayetleri alakalılara ve efkârı umumiyeye duyurmaya çalışacaktır”.*¹⁰⁰⁹

Gazetenin abonelik şartları yıllık 10 lira, altı aylık 520 kuruştur.¹⁰¹⁰ İlerleyen sayılarda gazetenin abonelik şartlarının yer aldığı sütundaki bu ifadelere, resmi ilanların tek sütun üzerine satırı 125 kuruş olduğu bilgisi de eklenmiştir.¹⁰¹¹ Osmaniye Postası gazetesinde yıllara göre yapılan değişiklikler incelendiğinde şu bilgilere ulaşılmıştır:

¹⁰⁰⁸ “Niçin Çıkıyoruz”, *Osmaniye Postası gazetesi*, 9 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁰⁹ “Okuyucunun Sesi”, *Osmaniye Postası gazetesi*, 9 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁰¹⁰ *Osmaniye Postası gazetesi*, 9 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁰¹¹ *Osmaniye Postası gazetesi*, 12 Ekim 1954, Sayı: 51, Yıl: 1, s. 2.

1957 yılındaki gazete sayılarında sayfa sayıları azaltılmış ve gazete 2 sayfa çıkarılmıştır.¹⁰¹² Resmi ilanların tek sütun üzerine satırı ise 25 kuruş artarak 150 kuruşa yükselmiştir.¹⁰¹³

1960 yılında gazetenin sahibi M. Nuri Arıkan, yazı işleri müdürü ise Velittin Temel'dir.¹⁰¹⁴ Osmaniye Postası gazetesi, bu değişiklikler dışında 1964 yılına kadar 2 sayfa yayımlanmaya devam etmiştir.¹⁰¹⁵ Osmaniye Postası'nın yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

3.2.31. Yeni Mücadele

Yeni Mücadele gazetesi 15 Nisan 1954'te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Şakir Arı, yazı işleri müdürü İsmail Biçer'dir. İdare yeri Mahmutlu Mahallesi, No. 95, Kozan adresinde yer almıştır. Adana'da Güney Basımevi'nde dizilen ve basılan Yeni Mücadele gazetesinin fiyatı 10 kuruştur. Abonelik ve ilan tarifeleri hakkında şu bilgilere yer verilmiştir: aboneliğin yıllığı 5 lira, altı aylığı 2.5 lira, resmi ilanların satırı 125 kuruştur. Özel ilanların ise pazarlığa tabii olduğu belirtilmiştir.¹⁰¹⁶

15 Nisan 1954 tarihli 1'inci sayıda yer alan "*Muhterem Okuyucular*" başlıklı yazıda gazetenin çıkış amaçları maddeler halinde okuyuculara şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Neşir hayatına henüz girmiş olan gazetemizin Yeni Mücadele ismini alması mana itibariyle mücadele edeceğimiz hususları zımnan ifade ediyorsa da bu hususta verilecek sarîh malumatın daha faydalı olacağı kanaatiyle mücadelemizin esasını teşkil eden mevzumaları zirde sıralamış bulunuyoruz.

1-Cumhuriyet esaslarını ve garp ğrneği demokrasi prensiplerini şahsi idealin tahakkuku için tevile kalkışacak diktatörleri inhisarı hayele uğratmaya gayret edeceğiz.

2-Masumun hakkı sarîhini gasbe teşebbüs edecek zalimlerle mücadele edeceğiz.

3-Sureti haktan görünerek hilafî hakikat beyanlarıyla vatandaşlar arasına nifak tohumu eken yalancılarla.

---

¹⁰¹² *Osmaniye Postası gazetesi*, 12 Kasım 1957, Sayı: 365, Yıl: 4, s. 1-2, *Osmaniye Postası gazetesi*, 30 Aralık 1957, Sayı: 379, Yıl: 4, s. 1-2.

¹⁰¹³ *Osmaniye Postası gazetesi*, 30 Aralık 1957, Sayı: 379, Yıl: 4, s. 2.

¹⁰¹⁴ *Osmaniye Postası gazetesi*, 5 Ocak 1960, Sayı: 569, Yıl: 6, s. 1.

¹⁰¹⁵ *Osmaniye Postası gazetesi*, 6 Mart 1964, Sayı: 941, Yıl: 10, s. 1-2.

¹⁰¹⁶ *Yeni Mücadele gazetesi*, 15 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

4-Menafii umumiyyeyi izrar edecek fiil ve hareketlerin izalesi için,

5-Elhasıl millet ve vatanın refah saadetine engel olacak menhus ahvalin bütünüyle,

6-Mazlume penah gaddare hasim olarak mücadele edeceğiz.

7-Neşriyatımıza devam ettiğimiz müddet zarfında memleket yapacağımız naçizane hizmetlerden dolayı hiçbir fertten şahsımıza ait menfaat beklemeyeceğiz”.¹⁰¹⁷

Gazete isminin altında, “*Perşembe Günleri Çıkar, Cumhuriyetçi, Milliyetçi, Siyasi, Mizahi Gazetedir.*” ibaresi yer almıştır. Haftada bir gün yayım yapan bu gazete, boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde ve 4 sayfa çıkarılmıştır.¹⁰¹⁸ Yalnızca ilk beş sayısını inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.2.32. Demokrat Gençlik

Demokrat Gençlik gazetesi, 25 Nisan 1954’te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Kemal Raman, yazı işlerini idare eden Av. Zahit Öztekin, teknik sekreter A. K. Şenadam’dır. Güney Matbaası’nda basılan gazetenin, idare yeri adresi Ulus Parkı Karşısı Kemal Raman Yazıhanesi olarak belirtilmiştir. Siyasi nitelikteki bu gazete haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Gazete isminin hemen altında ise “*Demokrasi Davamızdır*” ibaresine yer verilmiştir.¹⁰¹⁹

Gazetenin 25 Nisan 1954 tarihli 1’inci sayısında, “*Gayemiz*” başlığı ile çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Demokrat Parti, hürriyet aşığı büyük ve mamur Türkiye davasının akıncılarının partisidir. Dün 14 Mayıs’ta Türkiye ölçüsünde değil bütün insanlık aleminde koskoca bir tarih yaratanlar yarın 2 Mayıs’ta bu büyük günü yeniden tesid edeceklerdir.

Teşkilatımızın kuruluş ve gayesi; Memleketin kültürel, sosyal ve ekonomik meselelerini politik eğitimin gerektirdiği usuller dairesinde münakaşa etmek, politika düşünüşünü gençler arasında yerleştirmek, Türk inkılâplarını yaymak, başka memleketlerin benzeri gençlik teşekkülleri ile münasebet tesis etmek, tanımak maksadı ile seyahatle temin etmek şeklinde hülasa olunabilir.

¹⁰¹⁷ *Yeni Mücadele gazetesi*, 15 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰¹⁸ *Yeni Mücadele gazetesi*, 15 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4, *Yeni Mücadele gazetesi*, 20 Mayıs 1954, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰¹⁹ *Demokrat Gençlik gazetesi*, 25 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

*Biz gençler, teşkilatımızın gaye ve kaderini yalnız Demokrat Partinin değil bu büyük milletin ve memleketin yarını olarak görüyor ve buna inanıyoruz. ...”*¹⁰²⁰

Demokrat Gençlik gazetesi boyu 38.5 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde ve dört sayfa çıkarılmıştır. Yıllık abonelik ücreti 2 lira olan gazetenin fiyatı 5 kuruştur.¹⁰²¹

Demokrat Gençlik gazetesinin içeriğinde, “Güney” ve “Salkım” gazetelerinin çıkış ilanlarına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Salkım Gazetesi” başlığı altında;

“Yeni Neşriyat Salkım Gazetesi memnuniyetle haber aldığımızı göre şair arkadaşımız Ali Kemal Şenadam 15 günde bir yayınlanmak üzere 4 sayfalık bir fikir ve sanat gazetesi çıkarmıştır. Sosyal davalarımızı da göz önünde tutan bu gazetede muhitimizin kıymetli yazarları yer almışlardır. 15 kuruş fiyatla satışa arz edilen Salkım’ı sanat severlere ve genç arkadaşlarımıza tavsiye ederiz”.¹⁰²²

“Güney” başlığı altında yer alan ilanda ise Güney gazetesi ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır: *“Fikir ve Sanat gazetesinin ikinci sayısı zengin yazılarla çıkmaktadır. Okuyunuz”*.¹⁰²³

Demokrat Gençlik gazetesi içeriği itibarıyla şu şekilde değerlendirmek mümkündür: Bu gazete yayım hayatına başladığı 1954 yılında genel olarak Demokrat Parti’nin faaliyetlerine ve Cumhuriyet Halk Partisi ile ilgili eleştirel yazılara yer vermiştir.¹⁰²⁴ Gazetenin 8 Mayıs 1954 tarihli 2’nci sayısı “Büyük Zafer Kutlu Olsun” manşeti ile yayımlanmıştır.¹⁰²⁵ Yine bu sayının tüm sayfalarında 2 Mayıs 1954’te yapılan seçimlerde Demokrat Parti’nin iktidara gelmesi ile ilgili yazılar ve haberler yer almıştır.¹⁰²⁶ Yalnızca ilk iki sayısına ulaşabildiğimiz gazetenin yayım hayatına ne zaman son verdiği tespit edilememiştir.

¹⁰²⁰ *Demokrat Gençlik gazetesi*, 25 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹⁰²¹ *Demokrat Gençlik gazetesi*, 25 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰²² “Salkım Gazetesi”, *Demokrat Gençlik gazetesi*, 25 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

¹⁰²³ “Güney”, *Demokrat Gençlik gazetesi*, 8 Mayıs 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

¹⁰²⁴ *Demokrat Gençlik gazetesi*, 25 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Demokrat Gençlik gazetesi*, 8 Mayıs 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰²⁵ “Büyük Zafer Kutlu Olsun”, *Demokrat Gençlik gazetesi*, 8 Mayıs 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; *Demokrat Gençlik gazetesi*, 8 Mayıs 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰²⁶ *Demokrat Gençlik gazetesi*, 8 Mayıs 1954, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

3.2.33. Seçim Mücadelesi

Seçim Mücadelesi gazetesi 28 Nisan 1954 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve yazı işleri müdürü Fahri Karakaya'dır. Bu gazete, aynı zamanda idare yeri olan Güney Matbaası'nda basılmıştır. Gazete isminin hemen altında, "Gündelik, Siyasi, Müstakil Gazetedir" ibaresi yer almıştır. Gazetenin fiyatı 5 kuruştur. Dört sayfa ve boyu 39.5, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁰²⁷

28 Nisan 1954 tarihli 1'inci sayısında gazetenin çıkış amacı "Seçim Mücadelesi" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Bir çok vatandaş zihninde belkide şu istifam belirmiştir. Bu kadar bol gazete piyasada mevcut iken, bir de seçim mücadelesi niçin çıkıyor? İşte biz ilk başmakalemizde bu sorunun cevabını vereceğiz. Esefle itiraf edelim ki, bugün ki Seyhan basını gazetecilik mesleğini bir tarafa bırakarak dar bir partililiğin kabusları içine bürünmüştür. Misal mi istiyorsunuz? İşte misali: Seyhan'dan müstakil olarak işçi milletvekilliğine adaylıklarını koyan Hasan Özgüneş, İsmail Aras ve Kâni Adnan Özlüsen çok büyük millet ve memleket meselelerini ele almış ve köy köy, kaza kaza dolaşarak vatandaşlara izahlarda bulunuyorlar Seyhan'da hiçbir gazete bu hatiplerin fikirlerine yer vermemiştir.

Müstakil işçi adayı olan İsmail Aras, Hasan Özgüneş ve Kâni Özlüsen Türk işçisinin içinden yetişen ve onların bütün ızdıraplarını nefislerinde tadan kimselerdir. Bu itibarla Türk işçinin derdleri ve davaları hakkında en iyi fikir sahipleridir. Ve yine bu işçi adayları, küçük esnaf, topraksız köylü ve memurlarında derdini bilen kimselerdir. Hakiki fikirleri her türlü parti mülahazalarını bir tarafa bırakarak duyurmak lazım. Bu ihtiyaç Seçim Mücadelesi'nin çıkmasına sebep olmuştur.

Seçim Mücadelesi hakiki manası ile müstakil bir gazetedir. Konuşam adaylar hangi partili olursa olsun, fikirleri millet menfaatine uygunsa yayınlanacaktır. Bir memlekette basının birinci vazifesi hakikatleri vatandaşlara olduğu gibi duyurmak ve vatandaşın haklı arzularını ilgililere aksettirmektir. Bunu yapmayan basının halk efkarının mümessiliyim demeye hakkı yoktur.

Bir gazete hangi partiye mensup olursa olsun evvela gazetecilik ülkülerine bağlı olduğunu unutmamalıdır. bunu unutan gazetelere gazete denmez varakpare denir.

¹⁰²⁷ Seçim Mücadelesi gazetesi, 28 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

*İşte biz gazete yokluğunu gidermek ve Adana halkına hakiki bir gazete okuma zevkini tattırmak için Seçim Mücadelesi'ni çıkarıyoruz. Seçim Mücadelesi'nin sütunlarında vatandaşlar hakiki gazete okumanın zevkini tatmış olacaklardır".*¹⁰²⁸

Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Seçim Mücadelesi gazetesinin yayım hayatının ne kadar sürdüğü veya hangi tarihte kapandığı konusunda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

3.2.34. Hürfikir

Hürfikir gazetesi, 29 Ocak 1955'te yayım hayatına başlamıştır. Hürfikir Matbaası'nda basılan gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Melih Kemal K.'dir. Melih Kemal aynı zamanda gazetenin başyazarlığını da üstlenmiştir.¹⁰²⁹ Adres bilgileri Özler Caddesi No. 131 olarak belirtilmiştir. Gazete isminin altında "*Günlük, Siyasi Gazete*" ibaresine yer verilmiştir.¹⁰³⁰ Fakat bu ibare gazetenin 1 Şubat 1955 tarihli 3'üncü sayısında "*Günlük, Müstakil, Siyasi Gazete*" ibaresi ile değiştirilerek 55'inci sayıya kadar bu şekilde devam etmiştir.¹⁰³¹

Gazetenin fiyatı 15 kuruştur. Boyu 56 cm, eni 39.5 cm ölçülerinde ve 4 sayfa çıkarılmıştır. Abone ücretleri yurt içinde yıllık 45 kuruş, altı aylık 22.5 kuruş, üç aylık 11 kuruş; yurt dışında yıllık 90 kuruş, altı aylık 50 kuruş, üç aylık 20 kuruş olarak belirtilmiştir. İlan tarifesinde ise resmi ilanların satırı 150 kuruştur. Nişan, düğün, doğum, ölüm, hususi ilanların da Gazeteciler Cemiyeti tarafından hazırlanan ücret tarifesine bağlı olduğu belirtilmiştir.¹⁰³²

29 Ocak 1955 tarihli 1'inci sayısında "*Neşir Hayatına Girerken*" başlığı altında gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Basın faaliyetine, şartların güç ve ağır olduğu bir devirde başlıyoruz. 1950 sonrasına büyük ümitler bağlamıştık. Bugün 1950 öncesini arar gibi oluyoruz. Çıkarılan kanunlarla adaletin bağımsızlığı, basın ve söz hürriyetleri, idarenin emniyet ve teminatı gibi demokrasinin büyük prensipleri ehemmiyetli şekilde yaralanmışlardır.

¹⁰²⁸ *Seçim Mücadelesi gazetesi*, 28 Nisan 1954, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰²⁹ *Hürfikir gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 2 Nisan 1955, Yıl: 1, Sayı: 54, s. 1,3.

¹⁰³⁰ *Hürfikir gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1.

¹⁰³¹ *Hürfikir Gazetesi*, 1 Şubat 1955, Yıl: 1, Sayı: 3, s. 1.

¹⁰³² *Hürfikir Gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1-4.

Bundan daha kötüsü, câri olan siyasi ef'al (işler) ve harekâtın esasen mevcut emniyetsizliği bir kat daha arttırmıştır. Zaman zaman tatbiki düşünülen daha başka tedbirler de olabileceğini duyup düşündükçe bedbaht oluyoruz. Hürriyete reva görülen her tehdit ve tazyik yüreklerimizi ağzımıza getiriyor, melül ve mahzun ediyor bizi. Elimizde yapılacak bir şey olmadığını gördükçe çaresiz mütevekkil (işini oluruna bırakan, kadere boyun eğen) oluyoruz. ...

... Vazife görmenin zorluklarına rağmen, yapıcı zekâ ve hür fikre düşen şudur:

*Memleket meselelerini ve rejim dâvalarını her türlü endişe ve mülâhazaların (düşünce) üstünde telâkki (kabul etme) edip, en objektif ve gayri şahsi ölçülere dayanmak suretiyle gerçek ve değişmez neticelere varmak!"*¹⁰³³

Hürfikir gazetesinin inceleme imkanı bulduğumuz tüm sayılarının ilk sayfanda ve sol üst köşede Mustafa Kemal Atatürk'e ait olan "Cumhuriyet bizden fikri hür, vicdanı hür nesiller ister"¹⁰³⁴ cümlesi yer almıştır.¹⁰³⁵ Ayrıca Hürfikir gazetesinin inceleme imkanı bulduğumuz tüm sayılarında diğer gazetelerden farklı olarak birinci sayfaların en üstünde yer verilen gazete ismi, tarih, adres ve künye bilgilerine aynı şekilde dördüncü sayfaların en üstünde de yer verilmiştir.¹⁰³⁶

Hürfikir, siyasi nitelikli bir gazetedir ve günlük olarak çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde yurtiçi ve yurtdışından siyasi ve güncel haberlere, spor haberlerine ve çeşitli ilanlara yer verilmiştir.¹⁰³⁷ 29 Ocak 1955 tarihli 1'inci sayıda "Gülek'in tahassüsü" başlığı altında yer verilen yazıda, CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek, Hürfikir gazetesinin çıkışını memnuniyetle karşıladığını ve yayım hayatında başarılar dilediğini belirtmiştir.¹⁰³⁸

¹⁰³³ "Neşir Hayatına Girenken", *Hürfikir Gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1.

¹⁰³⁴ Gazetenin tüm sayılarında yer verilen bu cümle, "Öğretmenler! Cumhuriyet sizden, fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller ister" şeklinde ifade edilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, bu sözü 25 Ağustos 1924'te Ankara'da toplanan Muallimler Birliği Kongresi'nde yaptığı konuşma sırasında söylemiştir. Bakınız: Kemal Aytaç, *Gazi M. Kemal Atatürk Eğitim Politikası Üzerine Konuşmalar*, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1984, s. 52.

¹⁰³⁵ *Hürfikir gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 30 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 2, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 1 Şubat 1955, Yıl: 1, Sayı: 3, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 2 Şubat 1955, Yıl: 1, Sayı: 4, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 2 Nisan 1955, Yıl: 1, Sayı: 54, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 30 Haziran 1955, Yıl: 1, Sayı: 114, s. 1; *Hürfikir gazetesi*, 1 Temmuz 1955, Yıl: 1, Sayı: 115, s. 1.

¹⁰³⁶ *Hürfikir gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1-4; *Hürfikir gazetesi*, 30 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 2, s. 1-4.

¹⁰³⁷ *Hürfikir gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1-4; *Hürfikir gazetesi*, 30 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 2, s. 1-4.

¹⁰³⁸ "Gülek'in Tahassüsü", *Hürfikir gazetesi*, 29 Ocak 1955, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 1.

Hürfikir gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.2.35. Olimpiyat

Olimpiyat gazetesi 30 Ekim 1955'te yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahipleri ve yayını fiilen idare edenler Hasan Basri Serici ve Mehmet Değerli'dir. İdare yeri adresi Yeni Postahane Caddesi No.19 olarak belirtilmiştir. Gazetenin 30 Ekim 1955 tarihli 1'inci sayısının dizgi ve baskısı Adana'da Sesimiz Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁰³⁹ 21 Kasım 1955 tarihli 3'üncü sayıdan itibaren ise Güney Basımevi'nde basılmıştır.¹⁰⁴⁰

Gazetenin 1'inci sayısında “*Gaye ve Emelimiz*” başlığı altında gazetenin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Olimpiyat adı altında bu günden itibaren neşire başlamış olduğumuz bu spor gazetesinde vereceğimiz malûmatlarla okuyucularımıza yararlı olabilmek azmiyle ve spor zevkinin bize bahsetmiş olduğu bir ümitle karşınıza çıkıyoruz.

Bütün gayemiz, senelerden beri spor sahalarımızdaki olan bilimum yarışmaları tarafsız ve tam tafsilatlı olarak okumak hasretiyle yanan kıymetli spor severlere bu hasretlerini gidermek ve bilhassa yakın vilayetimizdeki yarışmalarında önü sıra ve günü gününe bildirmekten başka bir şey değildir.

*Çeşitli spor branşlarında hayli hayli adımlar attığı halde Adanamızın cenup (güney) vilayetlerimiz haricine çıkmayan bu muvaffakiyetlerini hiç olmazsa birçok vilayetlerimize göndereceğimiz spor gazetesiyle duyurmak ve onlar vasıtasıyla da etrafa yaymak ilk emelimizdir. Bu meyanda günü gününe alacağımız bilimum harici ve dahili spor havadislerini bir maddi menfaaat beklemezsizin spor severlerimize sunmayı bir borç bilen kıymetli hemşerimiz Orhan Menemencioğlu'da hemfikirdir. Yeter ki gaye ve emelimize varmış olalım”.*¹⁰⁴¹

Olimpiyat gazetesi, Pazar ve Pazartesi günleri olmak üzere haftada iki gün çıkarılmıştır. Gazete isminin altında “*Tarafsız Spor Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. Fiyatı 15 kuruş olan gazetenin abonelik ücretleri altı aylığı 7.5 kuruş, yıllığı 15 liradır. Yurtdışındaki memleketler için ise bu fiyatlar abonelik ücretlerinin

¹⁰³⁹ *Olimpiyat gazetesi*, 30 Ekim 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,5.

¹⁰⁴⁰ *Olimpiyat gazetesi*, 21 Kasım 1955, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 5.

¹⁰⁴¹ *Olimpiyat gazetesi*, 30 Ekim 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

iki katı olarak belirtilmiştir.¹⁰⁴² Gazetenin 3'üncü sayısından itibaren abonelik ücretleri altı aylık 395 kuruş, yıllık 790 kuruş olarak belirlenmiştir.¹⁰⁴³ Olimpiyat gazetesi, 5 sayfa ve boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁰⁴⁴

Gazetenin içeriğinde yurtiçi ve yurtdışından futbol, basketbol, voleybol, hentbol, tenis, yüzme, boks, güreş, at yarışları, otomobil yarışları gibi çeşitli spor dalları ile ilgili güncel haber ve yazılara yer verilmiştir. Ayrıca gazetenin sayfalarında çeşitli ilanlara da yer almıştır.¹⁰⁴⁵ Gazetenin yayım hayatına ne kadar süreyle devam ettiği ve kapandığı tarih hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

3.2.36. Tohum

Yalnızca 15 Temmuz 1955 tarihli 5'inci sayısını inceleyebildiğimiz Tohum gazetesi, genel olarak sanat içeriklidir. Sahibi ve sorumlu müdürü Ahmet Sert, sekreter Abdullah Sert'tir. İdare yeri adresi Harapbahçe Mahallesi 13 sokak, No. 70 Adana olarak belirtilmiştir. Gazeteye abone olmak için posta pulu gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Gazetenin fiyatı 20 kuruştur ve 2 sayfa çıkarılmıştır.¹⁰⁴⁶

15 Temmuz 1955 tarihli 5'inci sayıda ve "Dertleşme" başlığı altında gazete ile ilgili bazı önemli bilgilere ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

"Bu sayımızı iki ay gibi bir gecikmeden sonra çıkabiliyoruz. Buna sebep de elimizde olmayan imkansızlıkları göstereceğiz. İlk sayımızdan beri gözetmek amacıyla olduğumuz şey günü gününe çıkmaktı. Ama ne yazık ki bu amacı gerçekleştiremedik ve görüldüğü gibi uzun bir gecikmeden sonra çıkabildik. ancak bundan böyle gecikmemek için elimizden geleni yapacağız. Bu sayımızla beşinci sayıyı çıkardık. Arzu ediyoruz ki bu beşlerin sayısı daha da artsın. Bir yazımızda da söylediğimiz gibi gazetemiz okurların ve sanatçı arkadaşların yardımıyla yaşayacaktır. Bu destekten yoksun olduğumuz an zorunlu olarak sesimizi kısacağız.

Şimdiye kadar bize gelen mektuplardan ve sanatçı arkadaşlardan öğrendiğimize göre, tabiidir ki bizim de eksik yanlarımız var. Şunu hemen söyleyelim ki eksik yanlarımız öğrenmek bizi sevindiriyor. Bunları bellediğimiz sürece gazetemiz arzu

¹⁰⁴² Olimpiyat gazetesi, 30 Ekim 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-5.

¹⁰⁴³ Olimpiyat gazetesi, 21 Kasım 1955, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 5.

¹⁰⁴⁴ Olimpiyat gazetesi, 30 Ekim 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-5.

¹⁰⁴⁵ Olimpiyat gazetesi, 30 Ekim 1955, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-5; Olimpiyat gazetesi, 28 Kasım 1955, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-5; Olimpiyat gazetesi, 26 Aralık 1955, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-5.

¹⁰⁴⁶ Tohum gazetesi, 15 Temmuz 1955, Sayı: 5, s. 2.

*edilene doğru yönelecek o durumda doyurucu olacaktır. İlk iki sayımızı sekiz sayfa çıkarmamıza karşılık, ondan sonrakileri dört sayfaya indirdik. Ve bunun üzerine de aylık yerine onbeş günde çıkmaya başladık. Şunu üzünçle söyleyelim ki, bu onbeş gün sadece sözde kaldı. ... İlerde imkanlar oldukça hem yaprak sayımızı arttıracak ve hem de zamanı kısaltacağız. Bu söylediklerimizin salt sözde kalmaması da arzumuzdur. Ne var ki imkân bulalım. Bu uğurda sanatçı arkadaşların ve okurların yardımlarını diliyoruz”.*¹⁰⁴⁷

Tohum gazetesi, bir sayfa ve boyu 55.5 cm, eni 41 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde sanat ve sanatçılarla ilgili yazılara yer verilmiştir. Gazetenin 15 Temmuz 1955 tarihli 5’inci sayısından sonra yayım hayatına devam edip etmediği ve gazetenin kapandığı tarih ise tespit edilememiştir.¹⁰⁴⁸

3.2.37. Vur Abasıza

Vur Abasıza gazetesi, 14 Kasım 1951’de yayım hayatına başlamıştır. Fakat bu gazete yayım hayatındaki sıkıntılardan dolayı çeşitli aralıklarla çıkarılmış, hatta bazı zamanlarda kesintiye uğramıştır.¹⁰⁴⁹ 18 Ocak 1956’da İzmir’de yayım yapmaya başlayan Vur Abasıza gazetesi İzmir’de bulunan Hürefe Matbaası’nda 5.000 adet basılmıştır. Bu dönem içinde gazete sahibi Samim Akay’ın hükûmetin manevi şahsiyetini neşren (yayım yoluyla) tahkir (aşağılama, onur kırma) ettiği iddaasıyla İzmir 2. Ağır Ceza mahkemesinde 27 Ocak 1956 Cuma günü duruşması yapılmıştır. Ayrıca İzmir’de gazetenin çıkarıldığı matbaa da kapanmıştır.¹⁰⁵⁰ Bu nedenlerden dolayı İzmir’deki yayım hayatına son veren Vur Abasıza gazetesi Adana’da yayım hayatına devam etmiştir.¹⁰⁵¹ Fakat gazetenin Adana’da çıkarıldığı ilk tarih tespit edilememiştir.

¹⁰⁴⁷ “Dertleşme”, *Tohum gazetesi*, 15 Temmuz 1955, Sayı: 5, s. 1-2.

¹⁰⁴⁸ *Tohum gazetesi*, 15 Temmuz 1955, Sayı: 5, s. 1-2.

¹⁰⁴⁹ “Kağıt Kağıt Kağıt”, *Vur Abasıza gazetesi*, 8 Aralık 1956, Sayı: 29, s. 4.

¹⁰⁵⁰ Vur Abasıza gazetesinin sahibi M. Samim Akay, “Cehenneme Seyahat” yazısı ile dönemin başbakanına yayım yoluyla hakareten 6 ay hapse ve 1.000 lira para cezasına hüküm giymiştir. 6 ay Elazığ Cezaevi’nde hapis yattıktan ve 1.000 lira para cezasını da ödedikten sonra tahliye edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Vur Abasıza gazetesi*, t.y., Sayı: 19, s.1.

¹⁰⁵¹ Adana’da 19’uncu sayıdan itibaren çıkarılmaya başladığı düşünülen gazetenin 19’uncu sayıdaki sayfa eksikliğinden dolayı yayım tarihi bilgisine ulaşılamamıştır. Bu nedenle gazetenin Adana’da hangi tarihte çıkarılmaya başladığı tam olarak tespit edilememiştir. *Vur Abasıza gazetesi*, t.y., Sayı: 19, s.1.

Vur Abasıza gazetesinin inceleme imkanı bulduğumuz sayılarının ilk sayfalarında tarih bilgilerine yer verilmemiştir.¹⁰⁵² Bu gazete 19'uncu sayıdan itibaren incelenmiştir. 19'uncu sayının ise yalnızca ilk sayfası mevcuttur. Bu nedenle 19'uncu sayının künye bilgilerine (gün, ay, yıl, vs. gibi) de ulaşamamıştır. Ancak Vur Abasıza gazetesinin ilerleyen sayılarında künye bilgilerinin, diğer gazetelerden farklı olarak, 4'üncü sayfalarda yer aldığı görülmüştür. Bu bilgilere göre; gazetenin 21'inci sayısı 11 Nisan 1956'da,¹⁰⁵³ 23'üncü sayısı 10 Mayıs 1956'da,¹⁰⁵⁴ 24'üncü sayısı 20 Mayıs 1956'da,¹⁰⁵⁵ 25'inci sayısı 1 Haziran 1956'da,¹⁰⁵⁶ 27'nci sayısı 18 Temmuz 1956'da,¹⁰⁵⁷ 29'uncu sayısı ise 8 Aralık 1956'da çıkarılmıştır.¹⁰⁵⁸ Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere Vur Abasıza gazetesi, düzensiz aralıklarla yayım yapmaya Adana'da da devam etmiştir.

19'uncu sayının ilk sayfasında yer alan bilgilere göre gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü M. Samim Akay'dır. Gazete isminin üstünde "*Sahibi Hapishanelerde Olmadığı Zamanlarda Çıkar*", altında ise "*Halk Emrinde Haftalık, Siyasi, Mizah Gazetesi*" ibarelerine yer verilmiştir. Bu ibarelerin altında yer alan bölümde ise "*Okuyucuları tarafından çıkarılan bu gazetenin mahkeme giderleri ve hapishanede haydutlara verdiği haraç masrafları dahil ayarlı fiyatı 15 kuruştur. Bu sayımızın ayarsız satılışı 5 kuruştur.*" ifadeleri bulunmaktadır.¹⁰⁵⁹

Gazetenin 11 Nisan 1956 tarihli 21'inci sayısında, "*Merhaba*" başlığı altında gazetenin çıkışı ile ilgili bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

"Merhaba pek muhterem okurlarımız merheba! Çoktandır hapishanenin kan ve irin kokan köşelerinde sizlerden uzak düşmenin ve hizmetinizden ayrılmanın ızdırabı içinde kıvraniyoruz. Bugün ise tekrar sizlere kavuşmanın emsalsiz saadeti ve sonsuz sevinci içindeyiz.

---

¹⁰⁵² *Vur Abasıza gazetesi*, t.y., Sayı: 19, s. 1; *Vur Abasıza gazetesi*, 11 Nisan 1956, Sayı: 21, s. 1-4; *Vur Abasıza gazetesi*, 10 Mayıs 1956, Sayı: 23, s. 1-4; *Vur Abasıza gazetesi*, 20 Mayıs 1956, Sayı: 24, s. 1-4; *Vur Abasıza gazetesi*, 1 Haziran 1956, Sayı: 25, s. 1-4; *Vur Abasıza gazetesi*, 18 Temmuz 1956, Sayı: 27, s. 1-4; *Vur Abasıza gazetesi*, 8 Aralık 1956, Sayı: 29, s. 1-4.

¹⁰⁵³ *Vur Abasıza gazetesi*, 11 Nisan 1956, Sayı: 21, s. 4.

¹⁰⁵⁴ *Vur Abasıza gazetesi*, 10 Mayıs 1956, Sayı: 23, s. 4.

¹⁰⁵⁵ *Vur Abasıza gazetesi*, 20 Mayıs 1956, Sayı: 24, s. 4.

¹⁰⁵⁶ *Vur Abasıza gazetesi*, 1 Haziran 1956, Sayı: 25, s. 4.

¹⁰⁵⁷ *Vur Abasıza gazetesi*, 18 Temmuz 1956, Sayı: 27, s. 4.

¹⁰⁵⁸ *Vur Abasıza gazetesi*, 8 Aralık 1956, Sayı: 29, s. 4.

¹⁰⁵⁹ *Vur Abasıza gazetesi*, t.y., Sayı: 19, s. 1.

Hakkımızda bugüne kadar açılan birçok mahkemeler ve son olarak mahkumiyetimizle neticelenen ve infaz edilen hüküm dolayısıyla maddi imkanlarımız bir hayli sarsıldı, yuvamız dağıldı. Ve bu yüzden on yıldır mesleki faaliyetimizin merkezi bulunan İzmir bize bir mezar olmaya başladı. Üstelik gazetemizin tab edildiği matbaanın kapalı bulunuşu işlerimizi perişan etti. Bu yüzden gazetemizi Adana’da çıkarıyoruz.

Bu devredeki neşriyatımızda gazetemizin fiyatını 15 kuruş üzerinden ayarlamaya mecbur oluşumuz yaşayabilmemiz bakımından bir zaruret (zorunluluk) olarak karşımıza dikildi. Evvelce topunu 10-15 lira üzerinden aldığımız kağıt bugün serbestçe piyasadan o da binbir müşkülata (güçlük) 35-40 liraya zor bulabiliyoruz. Üstelik bir de ilansız çıkışımız bize hak verdirecektir.

Vurabasıza’yı tanımayan okurlarımıza hitap ediyoruz. Bu gazete hür fikirlerin pervasız aşığı, küçücük bir halde gazetesidir. Karikatüristin hatlarla ifade ettiğini halk diliyle yazar. Vurabasıza hayvanı gülmeyen bir mahluk olarak tanır. Mizahı soytarılık değil toplum hayatının en zaruri bir tenkit (eleştiri) unsuru olarak benimser.

Karşımıza çıkması muhtemel olan hasımlarımıza tavsiyemiz Vurabasızayı dikkatle okumalarıdır. Bize bedava ve ismarlama bir kahramanlıkla çatanların ya akli, ya vicdani yoktur.”¹⁰⁶⁰

Adana’da da gazetenin yayımı ve basımı ile ilgili bazı sorunlar yaşanmıştır. Bunlardan en önemlisi çıkarıldığı matbaada çalışmaların durdurulması ve yayımının engellenmek istenmesi gibi konularda meydana gelmiştir. Bu durum gazetenin 21’inci sayısında “Adana’da misli görülmemiş tethiş hareketi” başlığı ile ve şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“Vali Kazım Arat’ın emriyle motorlu polisler tarafından matbaamız basıldı. Natamam gazetelerimiz müsadere edilip tam 4 gün emniyet de alıkondu. 8 Nisan 1956 Pazar günü intişarı (yayıma) mukarrer (kararlaştırılmış) bulunan gazetemiz Adana Valisi Kâzım Arat’ın emriyle baskıdan menedilmiş gazetelerimiz natamam bir halde emniyetçe müsadere edilip dört gün müddetle zaptedilmiş Cumartesi günü sabahın

¹⁰⁶⁰ *Vur Abasıza gazetesi*, 11 Nisan 1956, Sayı: 21, s. 1-4.

erken saatlerinden Pazartesi gününe kadar matbaamız polis kordonu ve kontrolü altında bulundurulmuştur.

Vali Kazım Arat bu gazetenin tabdan menedilmesi için elinden geleni yapmıştır. İdare müdürümüz Hasan Basri Çınar neşriyatla hiçbir ilgisi olmamasına rağmen Vali tarafından tokatlanmış, ağır ithamlara maruz kalmıştır. Bilahare türlü vaatlerle bu gazete ile alakası kesilmesi istenmiştir. ... bütün tehditlere rağmen gazetemizi basmak cesaretini gösteren matbaa sahipleri Cevat Yılmaz ile İsmail Tufan'ı minnetle bağrımıza basar, selamlarız”¹⁰⁶¹

11 Nisan 1956 tarihli 21'inci sayıda ayrıca “Vali Kazım Arat Kimdir” başlığı altında gazetenin yayımının engellendiği dile getirilmiş ve bu durum aşağıdaki ifadelerle açıklanmıştır:

“...Gazetemizin 8 Nisan 1956 günü intişar edeceğine dair kanuni müddet içinde yaptığımız müracaat dahi Sayın Vali Kazım Arat tarafından nazarı itibara alınmaksızın (göz önüne almak, önemsemek, değer vermek) gayri kanuni (yasal olmayan) hareketlere tevessül (başlama, girişme) edilmiştir. ...”¹⁰⁶² Bu yazıda yer alan ifadelerden de anlaşıldığı üzere Adana'da 8 Nisan 1956 tarihinde yayım hayatına başlaması planlanan gazete yaşanan engellerden dolayı bu tarihte çıkarılamamıştır.

Vur Abasıza gazetesi, boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde ve dört sayfa çıkarılmıştır. Gazetenin yayımı her ayın 1'inci-10'uncu ve 20'nci günlerinde yapılmıştır. Abonesi sayı özelliğiyle 100 adedi 15 TL idi. Gazetenin idare müdürü Hasan Basri Çınar olan gazetenin idare yeri ve basıldığı yer Güney Basımevi olarak belirtilmiştir.¹⁰⁶³

Gazetenin 1 Haziran 1956 tarihli 25'inci sayısında “Alâka Kesimi” başlığı altında İdare müdürü Hasan Çınar'ın görevinden ayrıldığı okuyuculara duyurulmuştur: “İdare müdürümüz olarak görülen Hasan Basri Çınar'ın vazifesinden affedilip gazetemizle ilişiği tamamen kesilmiştir.” Yine bu sayıda “İdare müdürümüz M. Toğuş'un enfes yurt yazıları gelecek sayımızda.” İfadeleri kullanılmıştır. Bu ifadelerden de gazetenin idare müdürlüğü görevine M. Toğuş'un getirildiği

¹⁰⁶¹ “Adana'da misli görülmemiş tethiş hareketi”, *Vur Abasıza gazetesi*, 11 Nisan 1956, Sayı: 21, s. 4.

¹⁰⁶² “Vali Kazım Arat Kimdir”, *Vur Abasıza gazetesi*, 11 Nisan 1956, Sayı: 21, s. 4.

¹⁰⁶³ *Vur Abasıza gazetesi*, 11 Nisan 1956, Sayı: 21, s. 1-4.

anlaşılmaktadır.¹⁰⁶⁴ 18 Temmuz 1956 tarihli 27'nci sayıda ise "Alaka Kesimi" başlığı altında abone memuru Ülkü Torun'un 18 Haziran 1956 gününden başlayarak gazete ile ilişkisinin kesilmiş olduğu okuyuculara duyurulmuştur.¹⁰⁶⁵ 8 Aralık 1956 tarihli sayıda 29'uncu sayıda ise Abone memuru Münire Toğuş'un gazete ile ilişkisinin kalmadığı abonelere duyurulmuştur.¹⁰⁶⁶

Gazetenin çıkarılması sırasında yaşanan en büyük sıkıntılardan biri de kağıt sıkıntısı olmuştur. Bu durum 1 Haziran 1956 tarihli 25'inci sayıda "Telgrafımız" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Basın Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü-Ankara,

Gazetemize kağıt tahsisi (bir şeyi, bir kimseye veya yere ayırma) hakkında 4 Nisan 1956 tarih ve Adana Emniyet 1. Şube 811 No.lu dilekçemizin ilan nazarı itibare alınmamasından endişedeyiz.

Altı yıllık mazisi bulunan gazetemiz kağıtsızlık yüzünden kapanmak tehlikesindedir. müracatımızın biran evvel isaf ((bir isteği) yerine getirme) buyurulmasını arzederiz.

Samim AKAY Vurabasıza gazetesi sahibi".¹⁰⁶⁷ Gazete tarafından Basın Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü'ne gönderilen bu dilekçe içerisinde yer alan bazı ifadelerden gazetenin altı yıllık bir yayım hayatının olduğu anlaşılmaktadır.

8 Aralık 1956 tarihli 29'uncu sayıda da "Kağıt Kağıt Kağıt" başlıklı yazıda gazetede yaşanan kağıt sıkıntısı hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

"Hürfikirlerin aşığı, ufacık haldeki şu gazete, bugün kağıtsızlık yüzünden ölüm kalım davası içinde çırpınmakta ve zaman zaman neşriyatı intikaa uğramaktadır (kesilmek).

Piyasadan, kağıt temini imkanlarımızın sifira inmesi, Devlet kontenjanından da az veya çok sair gazetelere yapılagelmekte olan kâğıt tahsisinin bize de yapılmaması altı yıllık şu gazeteyi felce uğratmıştır.

¹⁰⁶⁴ "Alaka Kesimi", *Vur Abasıza gazetesi*, 1 Haziran 1956, Sayı: 25, s. 4.

¹⁰⁶⁵ "Alaka Kesimi", *Vur Abasıza gazetesi*, 18 Temmuz 1956, Sayı: 27, s. 4.

¹⁰⁶⁶ "Alaka Kesimi", *Vur Abasıza gazetesi*, 8 Aralık 1956, Sayı: 29, s. 4.

¹⁰⁶⁷ *Vur Abasıza gazetesi*, 1 Haziran 1956, Sayı: 25, s. 4.

Basın Yayın Umum Müdürlüğü, Devlet Bakanlığı, Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikası İşletmesi Umum Müdürlüğü nezdindeki teşebbüslerimizden şu ana kadar bir netice alınmamıştır.

14 Kasım 1951 tarihinden beri mahkûmiyet ve mahkemelik haller dolayısı ile muhtelif fasılalarla neşriyatına devam eden Abasıza bu müddet içinde bir gram kâğıt dahi verilmemiştir. Esasen biz bu hususta bir hak talebinde de bulunmadık. Çünkü karaborsadan da olsa kâğıt bulabiliyorduk.

Bugün vaziyet tamamiyle değişmiştir. Bilhassa adı, bizim gibi dillere destan olan bir gazete için Milli korunma kanunu yüzünden karaborsadan kâğıt temini imkanları tamamen ortadan kalkmıştır. ...”¹⁰⁶⁸

Bu açıklamaların devamında ise abonelere bir duyuru yapılmış ve şu ifadeler kullanılmıştır: “Sayın Abonelerimize şu noktayı arz ederiz: abone kaydımızdaki usül zaman ölçülerine değil, adet hesabına dayanmaktadır. Bu hakları mahfuzdur. Saygılarımızla...”¹⁰⁶⁹

8 Aralık 1956 tarihli 29’uncu sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz Vur Abasıza gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili kesin bir bilgi tespit edilememiştir. Ancak gazetenin basımında ve yayımında yaşanan zorluklar, kâğıt yokluğu nedeniyle ortaya çıkan sıkıntılar gazetenin yayımına mecburi olarak son verildiği ihtimalini güçlendirmektedir.

3.2.38. Kasırğa

Kasırğa gazetesinin ilk sayısı 9 Nisan 1956 tarihlidir. Yalnızca ilk sayısını inceleyebildiğimiz gazetenin sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden M. Nedim Bayraktar’dır. Gazete isminin hemen altında “Haftalık Mizah Gazete” ibaresine yer verilmiştir.¹⁰⁷⁰

Adana’da Doğan Basımevi’nde basılan gazetenin fiyatı 10 kuruştur. Birçok gazetenin ilk sayılarında yer alan başlık ve ifadelerden farklı olarak, “Niçin Battık” başlığı altında gazetenin çıkışı şu cümlelerle ifade edilmiştir:

¹⁰⁶⁸ “Kağıt Kağıt Kağıt”, *Vur Abasıza gazetesi*, 8 Aralık 1956, Sayı: 29, s. 1,4.

¹⁰⁶⁹ “Kağıt Kağıt Kağıt”, *Vur Abasıza gazetesi*, 8 Aralık 1956, Sayı: 29, s. 4.

¹⁰⁷⁰ *Kasırğa gazetesi*, 9 Nisan 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

“Malumdur ki tabiatda değişmez bir kanun vardır. Her batan çıkar ve her çıkan batır. Gazetecilikte de değişmez bir kaide (kural) vardır. Her gazete ilk çıkışında “Niçin Çıktık” başlığını kondurur. Altını bir sürü lafla doldurur. Biz de meslektaş adetine riayeten, kafiyeye uyduk “Niçin Battık” serlevhasını (yazılarda başlık) koyduk. Çünkü ilmin menşei tekerrüre (tekrarlama) müsait olayların bazı teferruatı (ayrıntı) bilinmiş olduğu için istikbaldeki vakıaları (olgu) da evvelden bilmek, görmek kabildir (olanaklı)...”¹⁰⁷¹

Pazartesi günleri olmak üzere haftada bir gün yayımlanan Kasırğa gazetesi, dört sayfa ve boyu 28 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde ise gazete adının izahı, ekonomi, din, tarih gibi konularda yazılara eleştirel ve mizahi bir dille yer verilmiştir.¹⁰⁷²

Gazetede “Rica” başlığı altında yer verilen yazıda okuyuculara seslenilerek, ilk sayı olması nedeniyle gazetenin içeriğindeki eksiklikler ve kusurlar için özür dilenmiştir. Ayrıca gelecek sayılarda yapılacak değişimler hakkında okuyucular bilgilendirilmiştir.¹⁰⁷³ Yalnızca ilk nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz Kasırğa gazetesinin değişimleri, yayım hayatına devam edip etmediği ve kapanışı ile ilgili bir bilgiye ulaşılammıştır.

3.2.39. Bayram

Bayram gazetesi, 13 Mayıs 1956 tarihli ilk sayısıyla yayım hayatına başlamıştır. Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti tarafından yayımlanan bu gazetenin idare yeri adresi İnönü meydanı olarak belirtilmiştir. Fiyatı 15 kuruştan halka sunulan gazetenin isminin hemen altında, “Bayram Günleri Çıkar” ibaresine yer verilmiştir. Bu ibarenin yanı sıra içeriğinde bulunan haber ve yazılardan da gazetenin yalnızca bayram günlerinde çıkarıldığı anlaşılmaktadır. 1956 yılının Ramazan Bayramı’nda yayım hayatına başlamış olan bu gazete 4 sayfa çıkarılmıştır. Bayram gazetesi, Türk Sözü Matbaası’nda ve boyu 56.5 cm, eni 41 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁰⁷⁴

Gazetenin imtiyaz sahibi Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti adına Tefvik Can, sorumlu müdürü ise Nihat Calba’dır.¹⁰⁷⁵ Gazetede Nevzat Güven’in baş makaleleri

¹⁰⁷¹ Kasırğa gazetesi, 9 Nisan 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰⁷² Kasırğa gazetesi, 9 Nisan 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰⁷³ “Rica”, Kasırğa gazetesi, 9 Nisan 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁰⁷⁴ Bayram gazetesi, 13 Mayıs 1956, Sayı: 1, s. 1-4.

¹⁰⁷⁵ Bayram gazetesi, 13 Mayıs 1956, Sayı: 1, s. 2.

ve çeşitli yazıları yayımlanmıştır.¹⁰⁷⁶ Bayram Gazetesi'nin 13 Mayıs 1956 tarihli 1'inci sayısının ilk sayfasında, "*Bayram Yazısı*" başlığı altında ve Nevzat Güven tarafından kaleme alınan baş makalede gazete ile ilgili bilgiler şu ifadelerle yer almıştır:

"Bayram Gazetesi "Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti" tarafından yayınlanıyor. Cemiyette çeşit çeşit tandanslı, iktidarcı, muhalif, tarafsız birçok gazete ve gazetecilerimiz üyedir. Buyüzden Bayram Gazetesi'nin çok taraflı bir hüviyeti vardır. Bu hüviyete saygı göstermenin tek çaresi de gazetenin tarafsız kalmasıdır. Ben de bu tarafsızlığa uyararak bugünkü konumu politika alanının dışından seçmek zorunda kalıyorum. Bundan biraz da memnunum Çünkü, uzun zamandan beri iç politika çekişmelerinin sinir bozucu havası içinde bulunan okuyucularımızın kulakları, sınırları hiç olmazsa şu bayram günlerinde dinlenecektir. ...".¹⁰⁷⁷

Yalnızca ilk iki sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Bayram gazetesinin içeriğinde bayram günleri ile ilgili çeşitli haber ve yazılara yer verilmiştir. Gazetede ayrıca röportaj, ilan, şehir haberleri ve dünya haberleri de yer almıştır.¹⁰⁷⁸ Gazetenin yayımına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

3.2.40. Hürmillet

Hürmillet gazetesi, 25 Mayıs 1956'da yayım hayatına başlamıştır. İmtiyaz sahibi Ramazan Güleç, yazı işleri müdürü Celâl Tekiner'dir. Gazetenin idare yeri ve basıldığı yer Güney Matbaası Adana olarak belirtilmiştir. Siyasi nitelikte yayımlar yapan ve haftalık aralıklarla çıkarılan gazetenin satış fiyatı 15 kuruştur.¹⁰⁷⁹

Gazete isminin hemen altında, "*Millet yoludur, Hak yoludur, Tuttuğumuz yol! Ey Hak yaşa, Ey sevgili millet yaşa, varol!*" ibaresine yer verilmiştir. 25 Mayıs 1956 tarihli 1'inci sayıda "*Gazetemiz ve Maksadı*" başlığı altında Celâl Tekiner tarafından kaleme alınan yazıda, gazetenin çıkış amacı yer almıştır. Fakat bu ifadeler diğer gazetelerden farklı olarak düz yazı şeklinde değil, şiir şeklinde yazılmıştır:

"Bir Gazete niçin çıkar?"

Çünkü fikrin bombaları

¹⁰⁷⁶ Bayram gazetesi, 13 Mayıs 1956, Sayı: 1, s. 1-4; Bayram gazetesi, 14 Mayıs 1956, Sayı: 2, s. 1-4.

¹⁰⁷⁷ "Bayram Yazısı", Bayram gazetesi, 13 Mayıs 1956, Sayı: 1, s. 1-4.

¹⁰⁷⁸ Bayram gazetesi, 13 Mayıs 1956, Sayı: 1, s. 1-4; Bayram gazetesi, 14 Mayıs 1956, Sayı: 2, s. 1-4.

¹⁰⁷⁹ Hürmillet gazetesi, 25 Mayıs 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Demir Perdeleri yıkar.

Bir Gazete neden gerek?

Çünkü tenkit bu sahada

Pençe salar kükreyerek.

Bir gazete niye yazar?

Çünkü sükût etse zulüm

Deli devler gibi azar.

Bir gazete ne demektir?

İcabında saç traşı

Ve hapishane demektir.

Bir gazete neye yarar?

Makineli tüfek gibi

Zulüm oymağını tarar.

Akıbeti hayır ola.

Bu “Hürmillet” Gazetesi

Bu maksatla çıktı yola.”¹⁰⁸⁰

25 Mayıs 1956 tarihli 1’inci sayıda, “İlk Söz” başlığı ile yer verilen yazıda ise gazetenin yayım hayatına başlama sebebi şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Yeşil cenubun sınai ve ticari merkezi olan güzel Adana’muz, aynı zamanda bu bölgenin fikir faaliyetinin karargâhı halindedir. Geniş bir münevver zümresine ve okuyucu kitlesine sahip böyle bir şehirde ve mükemmel imkânlara sahip büyük gazeteler yanında neşir hayatına girmenin güçlüklerini bile bile okuyucu karşısına çıkmış bulunuyoruz. Herkesçe bilinen bir hakikatin ki biz gazetenin efkârı umumiyenin temsilciliğini yapması ve daima amenin emrinde bulunması, yeğane haysiyet şartıdır. Bazı gazetelerimiz sahiplerinin şahsi vastası politika olmaktan

¹⁰⁸⁰ “Gazetemiz ve Maksadı”, *Hürmillet gazetesi*, 25 Mayıs 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

başka bir mana ifade etmemekte bazıları ise partizan görüşün hududu dışına çıkamamaktadırlar. Bu acı hal karşısında hacmi küçükte olsa ve hatta haftada bir kere çıkabilmek imkânına da sahip bulunsa tarafsız bir gazetenin yapabileceği hizmetler bulunduğu inaniyoruz.

İşte bu inanç bizi güçlülere katlanmaya ve neşir hayatına girmemize amil olmuştur. Hakka hizmet etmenin zevki yeğane kazancımızdır”.¹⁰⁸¹

Hürmillet gazetesi, 4 sayfa ve boyu 48.5 cm, eni 33.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde ise hükûmetin faaliyetleri, dış politika ve iç politika haberleri, şehir haberleri, güncel haberler, çeşitli ilan ve reklamlara yer verilmiştir.¹⁰⁸² Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Hürmillet gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.2.41. Yeşil Ada

Yeşil Ada gazetesi, 11 Ekim 1956’da yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü Dr. Ahmet Siret Karaderi’dir. Kıbrıslı olan Ahmet Siret Karaderi İslahiye’de¹⁰⁸³ serbest doktor olarak görev yapmıştır. Bu gazete Osmaniye’de Ünal Matbaası’nda basılmıştır. İdare yeri Bürhaniye Mahallesi, Dr. A. Siret Karaderi Evi, Tel. No. 12, İslahiye adresinde yer almıştır.¹⁰⁸⁴ Yeşil Ada gazetesi, Kıbrıs’ı tanıtmak ve orada gerçekleşen güncel olaylar ile ilgili haberleri Türk vatandaşlarına aktarabilmek amacıyla yayım hayatına katılmıştır.¹⁰⁸⁵

Haftalık aralıklarla yayımlanan gazetenin isminin hemen altında, “*Haftalık Siyasi Gazete*” ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin altında bulunan bölümde ise “*Perşembe Günleri Çıkar*” ibaresine yer verilmiştir.¹⁰⁸⁶ Fakat gazete isminin hemen altında yer alan ibare 2’nci sayıdan itibaren “*Kıbrıs Türktür*” ifadesi ile değiştirilmiştir.¹⁰⁸⁷

Yeşil Ada gazetesinin satış fiyatı 10 kuruştur. Ayrıca boyu 39.5 cm, eni 28 cm ölçülerinde ve yalnızca iki sayfa çıkmıştır. Gazetenin iki sayfa çıkarılması ile ilgili olarak 11 Ekim 1956 tarihli 1’inci sayıda şu ifadelere yer verilmiştir:

¹⁰⁸¹ “İlk Söz”, *Hürmillet gazetesi*, 25 Mayıs 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁸² *Hürmillet gazetesi*, 25 Mayıs 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰⁸³ İslahiye: Gaziantep iline bağlı ilçelerden biri. Bakınız: <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 23.05.2018.

¹⁰⁸⁴ *Yeşil Ada gazetesi*, 11 Ekim 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁸⁵ *Yeşil Ada gazetesi*, 11 Ekim 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁸⁶ *Yeşil Ada gazetesi*, 11 Ekim 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁸⁷ *Yeşil Ada gazetesi*, 8 Kasım 1956, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

“Not: Gazetemiz kağıtsızlık yüzünden haftada bir gün çıkacaktır. İleride bol kağıt temini mümkün olursa o zaman her gün ve 4 sayfa olarak çıkacaktır”.¹⁰⁸⁸ Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere kağıt sıkıntısı, diğer birçok gazetede olduğu gibi Yeşil Ada gazetesinin yayımını da etkilemiştir.

11 Ekim 1956 tarihli 1’inci sayıda, “Kıbrıs” başlığı altında gazetenin çıkış amacı ve gazete hakkında önemli bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Yeşil Ada namını taşıyan gazetemizin, yeğane hedef ve gayesi, anavatandan kopan ve üzerinde yüz yirmi bin Türk yaşayan güzel Kıbrıs Adası’nda cereyan eden hadiseleri takip etmek, oradaki şahsiyetleri Türkiye’deki vatandaşlarımıza tanıtmak, ırkdaşlarımızın haklarını korumak, müdafaa etmek ve Dünya efkârı umumiyesine sesimizi duyurmaktan ibarettir. ...”.¹⁰⁸⁹

Gazetenin abonelik bilgilerine ise 6 Aralık 1956 tarihli 5’inci sayıda ve “Yeşil Ada” başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir: “(Kıbrıs için) senelik abone bedeli 5 İngiliz lirasıdır”.¹⁰⁹⁰

Gazetenin içeriğinde; şehir ve memleket haberleri, Kıbrıs haberleri, İslahiye’deki toplumsal gelişmeler ve haberler, Kıbrıs ile ilgili şiirler ve az sayıda ilan yer almıştır.¹⁰⁹¹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşılamamıştır.

3.2.42. Hakikat

Hakikat gazetesi 19 Temmuz 1957’de yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Bekir Velioğlu, yazı işleri müdürü Ömer Uluscutürk’tür. Haftalık aralıklarla çıkarılmış, Arkadaş Matbaası’nda dizilmiş ve basılmıştır. Siyasi nitelikte yayımlar yapan bu gazetenin idare yeri adresi Kızılay Caddesi No. 72 Adana belirtilmiştir.¹⁰⁹²

Hakikat gazetesi, 4 sayfa ve boyu 40.5 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmış ve gazetenin künye bilgilerine dördüncü sayfalarda yer verilmiştir. Gazete ismi

¹⁰⁸⁸ “Not”, *Yeşil Ada gazetesi*, 11 Ekim 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁸⁹ “Kıbrıs”, *Yeşil Ada gazetesi*, 11 Ekim 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁹⁰ *Yeşil Ada Gazetesi*, 6 Aralık 1956, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 2.

¹⁰⁹¹ *Yeşil Ada gazetesi*, 11 Ekim 1956, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *Yeşil Ada gazetesi*, 6 Aralık 1956, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁰⁹² *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

“*Hakikat Rehberimizdir*” olarak yazılmıştır. Fakat gazetenin künye bilgilerinin yer aldığı sütunda gazete ismi “Hakikat” olarak belirtilmiştir.¹⁰⁹³

19 Temmuz 1957 tarihli 1’inci sayıda “*Çıkarken*” başlığı altında gazetenin çıkış amacı, yayım ilkesi hakkında bilgiler yer almıştır. Bu bilgiler ise aşağıdaki ifadelerle açıklanmıştır:

“Bugünden itibaren neşir hayatına başlamış bulunmaktayız. Gayemiz, memleket, millet hayrına doğru, iyi ve güzel olanı yazmak yaymak olacaktır. Bu uğurda her türlü fedakarlığı göze aldığımızı bilhassa söylemeliyiz.

İç politika mevzuunda rejim ve iktisadi gidişten memnun değiliz. Bu bakımdan muhalif fikirde olduğumuzu ve kanuni imkânlar nispetinde mücadele edeceğimizi peşinen arz etmeliyiz. Kanaatimiz odur ki, millet olarak refah ve selaha kavuşmamızın yeğane çaresi, hakiki manası ile demokratik bir idare sisteminin yurdumuzda tahakkuk ettirilmesine bağlıdır. Bu rejim teessüs ettirilmediği müddetçe, doğru ve iyi hiçbir şeyin yapılacağına kani değiliz.

İktisadi hayatta, para kıymetinin üstünlüğü ve bunun istikrarının esas olduğuna plansız, programsız bir iktisat sisteminin mümkün olmayacağına inananlardanız. Köylü, işçi, memur ve esnafın millet bünyesinde ana birer unsur olduğu düşünülerek, layık oldukları medeni yaşama imkânlarının en iyi şekilde temin ve tanzimi çalışma ve mücadele sahamızın esası olacaktır. Türk ve Müslüman olarak milli ve dini inançlarımızın rencide edilmemeleri hususunda bilhassa ehemmiyet vereceğiz.

Dış Politika meseleleri ise, partiler üstü milli bir dava olarak ele alınmasının bilhassa zararı olduğu fikrindeyiz. Muhalif muaffık selahiyetli kimselerin birlikte görüşüp karara varılmasını en tabii hal addederiz.

*Muhterem okuyucular: HAKİKAT çalışma hayatı müddetince ismine yakışır olarak faaliyet gösterecek ve buna sonuna kadar devam edecektir. Allah’ın inayeti ve sizlerin vereceği kuvvete güveniyoruz”.*¹⁰⁹⁴

¹⁰⁹³ *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰⁹⁴ “*Çıkarken*”, *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Hakikat gazetesinin başyazarı Ömer Uluscutürk'tür. Gazetede ayrıca İbrahim Sariibrahimoğlu, Ekrem Özden, Duran Gürışık, Bekir Velioglu, Reşit Şanlı gibi isimler tarafından kaleme alınan yazılar da yer almıştır.¹⁰⁹⁵

Hakikat gazetesinin içeriğinde, hükûmetin faaliyetleri, siyasi ve toplumsal konularda güncel haberler ve yazılara yer verilmiştir. İlk sayfaların sol üst köşelerinde özlü sözler ve şiirlere yer verilmiştir.¹⁰⁹⁶ 2'nci sayfalarda "Ana Davalarımız" veya "Davalarımız" başlıklı bir yazı köşesi yer almıştır.¹⁰⁹⁷ 4'üncü sayfaların sağ üst köşesi, "Serbest Sütun" başlığı altında kaleme alınan yazılar için ayrılmıştır.¹⁰⁹⁸ Abonelik bilgilerine yer verilmeyen gazetenin fiyatı 10 kuruştur.¹⁰⁹⁹

Yalnızca 1957 yılında çıkarılan bazı sayılarına ulaşma imkanı bulduğumuz Hakikat gazetesinin, yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tam olarak tespit edilememiştir. Ancak Hakikat gazetesinin, 1984 yılında da yayım hayatının içinde olduğu ve çıkarılmaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu bilgiler Ağustos 1984'te ilk sayısıyla yayım hayatına başlayan ve Hakikat gazetesinin ücretsiz eki olan "Genç Ozan" gazetesinde mevcuttur. Genç Ozan'ın içeriğinde konuyla ilgili olarak şu ifadeler kullanılmıştır: "Hakikat gazetesinin aylık parasız sanat eki".¹¹⁰⁰

3.2.43. Birlik

Birlik gazetesi 7 Ocak 1957'de yayım hayatına başlamıştır. İmtiyaz sahibi Esnaf Dernekleri Birliği olarak belirtilen gazetenin idare yeri Kızılay Caddesi, No. 85 adresinde yer almıştır. Gazetenin sorumlu müdürü ve yazı işleri müdürü Orhan Boyvadaoğlu'dur. Gazete isminin hemen altında, "Esnaf Gazetesi" ibaresine yer verilmiştir. Haftalık aralıklarla yayım yapan bu gazetenin fiyatı 25 kuruş, yıllık aboneliği 12 liradır.¹¹⁰¹ 14 Ocak 1957 tarihli 2'nci sayısından itibaren yıllık abonelik ücreti 2 lira azaltılarak 10 lira yapılmıştır.¹¹⁰²

¹⁰⁹⁵ *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Hakikat gazetesi*, 25 Temmuz 1957, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁰⁹⁶ *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁰⁹⁷ "Ana Davalarımız", *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2; "Davalarımız", *Hakikat gazetesi*, 25 Temmuz 1957, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

¹⁰⁹⁸ *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4; *Hakikat gazetesi*, 25 Temmuz 1957, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

¹⁰⁹⁹ *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰⁰ *Genç Ozan*, Ağustos 1984, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰¹ *Birlik gazetesi*, 7 Ocak 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰² *Birlik gazetesi*, 14 Ocak 1957, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

Birlik gazetesi dört sayfa ve boyu 37 cm, eni 25.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹¹⁰³ Gazetenin 7 Ocak 1957 tarihli 1'inci sayısında “Gazetemiz Niçin Çıkıyor” başlığı ile gazetenin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“29 derneği sinesinde barındıran birlik teşkilatı olarak düşündük. Bir kafanın içinde kitlelere hitabeden fikir cevherleri var, fakat o kafanın ağzında dili yok ne manâ ifade edebilir. Bir gazetede fikirlerin dili olduğundan geç kalınmasına bîanen çıkarmaya karar verdik. Çok şükür Allah’a artık dilimiz konuşuyor. Demek oluyor ki, fikirlerimiz, kalemlerimiz karakterist çeşnisi içinde sağ duyumuzun dürüst ifadelerini, mazbut hareketlerini anlatma bahtiyarlığına erdi. Artık bu gazete bu fikir bayrağı bizden sonra gelecek idare heyetine mukaddes bir emanet olarak devr ve teslim edilecektir.

Ne mutlu, kanunlarımızın bahşettiği imkanlarla muazzam bir esnaf ve sanatkârlar kitlesini ulvi çatısı altında toplayan birlik teşkilatı olarak esnaf topluluklarına dolayısı ile memlekete daha nafi olabiliyoruz. Çalışmalarımızı yaptığımız ve yapacağımız işleri esnafımıza gazetemiz vasıtası ile duyuracağız. Muhterem esnafımızın dertlerini dileklerini duyurulmasına rıza gösterdikleri müsbet fikirlerini ilgililere gazetemizi iletirip tercüman olacaktır.

Esnafa tevzi maddelerini çeşit, kalite ebat tartı miktarını dakik bir barometre hassasiyeti ile bildireceğiz. Dağıtılan malların icap ederse listesini bilançosunu neşredeceğiz. Bu suretle parazit fikirlerin muhterem esnafımız içine nifak tohumları saçan kalemleri kırılıp fikirleri felce uğrayacaktır. Muhterem esnafımız kendi dernek ve başlı oldukları birlik teşkilatından maksatlarla telkin yoluyla da olsa soğumayacaktır, aksine perçimlenecektir.

Saygı değer esnafımız artık hadiseleri hakikatların aydınlık objektifinden görecektir. Tesanüd ve samimiyetini muhafaza edip, teşkilatını parçalamak isteyenlere cevabını verecek kendisini, uyanık bir esnaf olduğunu gösterecektir. Vatanın esnaf ve sanatkârlar topluluğundan beklediği merhalelere ileri hamlelerle koşacaktır.

Çok muhterem Reiscumhurumuz Celal Bayar’ın zaman zaman ifade buyurdıkları üzere Türkiye’de esnaf ve sanatkârlar ön plana alınmıştır. Ateşini böyle muhteşem

¹¹⁰³ Birlik gazetesi, 7 Ocak 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

bir kaynaktan alan esnaf ve sanatkârlar topluluğu dernekler ve birlik mensupları seni parçalamak ve bölümlere uğratmak isteyenlere efendice cevabını ver. Seni esnaf grupçuklarına sokmak isteyenlerden kaçın zaman kaybetme memleketin senden beklediği tesanüd ve birlik içinde yüksek hizmetlerini göster. İşte bu gazete bu düşünceler ve bu gaye ile çıkıyor”.¹¹⁰⁴

7 Ocak 1957 tarihli 1’inci sayısı ve 14 Ocak 1957 tarihli 2’nci sayısı İpek Matbaası’nda basılan gazete¹¹⁰⁵ 21 Ocak 1957 tarihli 3’üncü sayıdan itibaren Doğan Basımevi’nde basılmıştır.¹¹⁰⁶

Esnaf Dernekleri Birliği’nin yayım organı niteliğindeki bu gazetenin içeriğinde ayakkabıcı, demirci, berber, terzi, şekerci, mobilyacı, marangoz, kasap gibi toplum içinde yer alan daha birçok esnafın sıkıntı, ihtiyaç ve istekleri yetkililere duyurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca esnaflara ait derneklerin faaliyetleri, yapılan kongreler hakkında bilgiler de gazete sayfalarında yer almıştır.¹¹⁰⁷

Birlik gazetesinde yazar isimleri belirtilmemiştir. Fakat gazetenin birçok sayısında yer alan baş makalelerin “*Muhittin Bakımlı*” tarafından kaleme alındığı görülmüştür. Bu makalelerden bazılarının başlıkları ise şunlardır: “*Fazilet ve Şeref*”¹¹⁰⁸, “*Yıkıcı İnsan*”¹¹⁰⁹, “*Cemiyet Ruhu*”¹¹¹⁰, “*Esnaf Toplumu*”¹¹¹¹, “*19 Mayıs ve Manası*”.¹¹¹²

Birlik gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.2.44. Yeni Ses

20 Nisan 1958 tarihli 2’nci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz Yeni Ses gazetesinin, sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Mehmet N. Palalı, yayın danışmanı ve teknik sekreter Necati E. Kâhyaoğlu’dur. İdare yeri adresi Sesimiz

¹¹⁰⁴ “Gazetemiz Niçin Çıkıyor”, *Birlik gazetesi*, 7 Ocak 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰⁵ *Birlik gazetesi*, 7 Ocak 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Birlik gazetesi*, 14 Ocak 1957, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰⁶ *Birlik gazetesi*, 21 Ocak 1957, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰⁷ *Birlik gazetesi*, 7 Ocak 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 14 Ocak 1957, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 4 Mart 1957, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 11 Mart 1957, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 20 Mayıs 1957, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 3 Haziran 1957, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹⁰⁸ “Fazilet ve Şeref”, *Birlik gazetesi*, 21 Ocak 1957, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁰⁹ “Yıkıcı İnsan”, *Birlik gazetesi*, 28 Ocak 1957, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

¹¹¹⁰ “Cemiyet Ruhu”, *Birlik gazetesi*, 18 Şubat 1957, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹¹¹¹ “Esnaf Toplumu”, *Birlik gazetesi*, 11 Mart 1957, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1.

¹¹¹² “19 Mayıs ve Manası”, *Birlik gazetesi*, 20 Mayıs 1957, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1.

Matbaası olarak belirtilmiştir. Adana’da yayım yapan gazetenin, 2’nci sayısı Güney Matbaası’nda düzenlenip, basılmıştır.¹¹¹³

Gazete isminin hemen altında, “*Haftalık Siyasi Mizahi Aktüalite Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. Fiyatı 15 kuruştan satışa sunulan gazetenin yıllık aboneliği 780 kuruştur.¹¹¹⁴ Gazetenin fiyatı ilerleyen sayılarda 10 kuruş artmış ve 25 kuruş olmuştur. Yıllık abonelik ücreti de 1.300 kuruşa yükselmiştir. 19 Şubat 1959 tarihli 45’inci sayıda gazetenin yayım kadrosunda değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklere göre imtiyaz sahibi İsmet Yoğurtçuoğlu, yazı işlerini fiilen idare eden Necdet Öz olarak belirtilmiştir.¹¹¹⁵

Yeni Ses gazetesi dört sayfa ve boyu 39.5 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde, hükûmetin faaliyetleri, siyasi ve güncel konularda haberler ile yazılara yer verilmiştir. Ayrıca toplumsal sıkıntılarla ilgili düşünce yazıları da gazete sayfalarında yer almıştır.¹¹¹⁶ Mizah anlamında gazetede “*Haftanın Şakaları*” isimli bir yazı köşesi oluşturulmuş ve bu köşede fıkralar ile espirili anekdotlar (kısa hikayeler) yer almıştır.¹¹¹⁷

Yenises gazetesinin ilk sayısına ulaşılammıştır. Yalnızca iki sayısı (2’nci ve 45’inci sayıları) incelenen,¹¹¹⁸ gazetenin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarih bilgileri de tam olarak tespit edilememiştir.

3.2.45. Adım

Adım gazetesi, Adana Kız Lisesi’nin yayım organıdır. Aylık aralıklarla yayımlanmıştır. Bu gazete daha önceki yıllarda da yayım hayatının içinde yer almış 1957 yılında iki yıl önce yayım hayatından çekilmiştir. Fakat gazetenin 20 Ocak 1959 tarihli ilk sayısı ile yeniden yayım hayatına başladığı anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ise gazetenin ilk sayısında “*Adım*” başlığı altında Tomris Ersoy isimli bir lise öğrencisi tarafından kaleme alınan yazıda şu ifadelerle yer almıştır:

¹¹¹³ *Yenises gazetesi*, 20 Nisan 1958, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

¹¹¹⁴ *Yenises gazetesi*, 20 Nisan 1958, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹¹⁵ *Yenises gazetesi*, 19 Şubat 1959, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹¹⁶ *Yenises gazetesi*, 20 Nisan 1958, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenises gazetesi*, 19 Şubat 1959, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹¹⁷ “*Haftanın Şakaları*”, *Yenises gazetesi*, 20 Nisan 1958, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3; “*Haftanın Şakaları*”, *Yenises gazetesi*, 19 Şubat 1959, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 3.

¹¹¹⁸ *Yenises gazetesi*, 20 Nisan 1958, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenises gazetesi*, 19 Şubat 1959, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1-4.

“İki sene evvel aramızdan ayrılmış olan “Adım” gazetemize tekrar kavuşmuş bulunuyoruz. İsteriz ki gazetemiz bizlerin gayretlerimiz, çalışma ve alâkalarımızla verimli olsun, hatta daha sık bastırmak imkânları bulabilelim.

Gayemiz; bir okul faaliyeti olan gazetemizde güzel yazı ve şiirleri neşrederek bu sahada bilgimizi geliştirmek, bilmediklerimizi öğrenmek ve öğretmek, her öğrenciyi ve veliyi okul faaliyetlerinden haberdar etmektir.

İşte kaynağı bizler olan bu kıymetli gazetemiz bizler sayesinde yaşayacaktır. Hepinizi bu hususta çalışmaya davet eder “Adım’a” başarılar dileriz.”¹¹¹⁹

Gazetenin sahibi Adana Kız Lisesi Kültür Kolu, gazeteden sorumlu müdür Halide Orçallı, gazete sekreteri Sema Cıgızoğlu’dur. Adım gazetesi, Doğan Basımevi’nde basılmış ve dizilmiştir. Satış fiyatı 25 kuruştur. Dört sayfa ve boyu 36 cm, eni 26 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹¹²⁰

Adım gazetesinin içeriğinde genellikle Adana Kız Lisesi öğrencileri tarafından kaleme alınan ve çeşitli konulardaki fikir yazıları, şiirler, röportaj yazıları ve çeşitli ilanlar yer almıştır.¹¹²¹ Gazetenin yayım hayatının sona erdiği tarih bilgisine ulaşamamıştır.

3.2.46. Doğruyol

Doğruyol gazetesi yayım hayatına 22 Mart 1959’da başlamıştır. Gazetenin sahibi ve mesul müdürü Bahri Mezarıcı’dır. İdare yeri adresi Döşeme Mahallesi 138 Sokak No.20 Adana olarak belirtilmiştir. Zemin Matbaası’nda basılmıştır.¹¹²² Satış fiyatı 20 kuruş, yıllık abonelik ücreti ise 1.000 kuruş tur.¹¹²³

Gazetenin tüm sayılarında, ilk sayfaların sağ ve sol üst köşelerinde günün tarihi ile künye bilgileri yer almıştır. Gazete isminin hemen altında “*Ne Mutlu Türküm*

¹¹¹⁹ *Adım gazetesi*, 20 Ocak 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹²⁰ *Adım gazetesi*, 20 Ocak 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Adım gazetesi*, 20 Şubat 1959, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Adım gazetesi*, 20 Mart 1959, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹²¹ *Adım gazetesi*, 20 Ocak 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Adım gazetesi*, 20 Şubat 1959, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Adım gazetesi*, 20 Mart 1959, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹²² *Doğruyol gazetesi*, 22 Mart 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹²³ İlk sayıdan itibaren “1.000” kuruş şeklinde yazılan yıllık abonelik ücreti, gazetenin ilerleyen sayılarında yine aynı ücreti ifade eden “10 T.L.” şeklinde yazılmıştır. *Doğruyol gazetesi*, 22 Mart 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Doğruyol gazetesi*, 17 Eylül 1959, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1.

Diyene” ve “*Pazar Günleri Çıkar Tarafsız Siyasi Gazete*” ibareleri bulunmaktadır. Doğruyol gazetesi, hafatalık aralıklarla ve 4 sayfa çıkarılmıştır.¹¹²⁴

22 Mart 1959 tarihli 1’inci sayıda “*Çıkmaktaki Gayemiz*” başlığı altında ve Bahri Mezarcı tarafından kaleme alınan yazıda gazete ile ilgili şu bilgiler yer almıştır:

“... Doğruyol Gazetesinin amacı: adından da anlılacağı gibi, kendi gücü ve kendi kudreti dahilinde efkârı umumiye doğru yolu göstermek ve bitaraf (yansız) olarak hadiseleri müşahade ederek aksettirmektir. Gazetemiz bitaraflığını asla kaybetmeyeceği gibi, yıkıcı tenkitlere de sütunlarında yer vermeyecektir. Bu itibarla DOĞRUYOL her sınıf ve her partiye mensup olan arkadaşların dili, kulağı ve gözü olacaktır. Hadiselerin en doğrusunu ve en bitaraf ifadesini bu gazetede bulacaksınız.

*Gazetemiz okuyucularına elinden geldiği kadar her mevzuda yazılar sunacaktır. Göreceğimiz alakaya göre haftada birgün çıkardığımız DOĞRUYOL gazetesini günlük bir gazete haline sokabilmek için elimizden gelen her türlü fedakarlığı yapacağımızı da kıymetli okuyucularımıza müjdelerken sonsuz sevinç ve huzur duyduğumuzu da belirtmek isteriz. Daima hislerimizle değil akıl ve mantığın bize verdiği cesaret çerçevesi içerisinde çalışarak millet ve memleket menfaatlerini yükseltme gayesi ile umuma hitab etmek için çıkıyoruz”.*¹¹²⁵

Genel olarak siyasi nitelikte yayımlar yapan Doğruyol gazetesinin içeriğinde, yurtiçi ve yurtdışından güncel haberler ve yazılar yer almıştır. Ayrıca sanat, spor, sosyal konularda da birçok yazı ve haber bulunmaktadır. Gazete sayılarında 4’üncü sayfalar ilanlar ve reklamlar için ayrılmıştır.¹¹²⁶

Gazete de yapılan değişiklikler doğrultusunda; 17 Eylül 1959 tarihli 25’inci sayıya kadar gazetenin sahibi ve mesul müdürü Bahri Mezarcı’yken¹¹²⁷, 26’ncı sayıda mesul müdür M. Ali Gözler’dir.¹¹²⁸ Fakat 32’nci sayıda gazetenin sahibinin ve mesul müdürünün yeniden Bahri Mezarcı olduğu görülmüştür. Ayrıca ilk sayıdan itibaren “*Pazar*” günleri çıkarılan gazete bir süre sonra “*Perşembe*” günleri çıkarılmıştır.¹¹²⁹

¹¹²⁴ Doğruyol gazetesi, 22 Mart 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹²⁵ Doğruyol gazetesi, 22 Mart 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹²⁶ Doğruyol gazetesi, 22 Mart 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹²⁷ Doğruyol gazetesi, 17 Eylül 1959, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1.

¹¹²⁸ Doğruyol gazetesi, 24 Eylül 1959, Sayı: 26, Yıl: 1, s. 1.

¹¹²⁹ Doğruyol gazetesi, 17 Eylül 1959, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1.

1 Ekim 1959 tarihli 27'nci sayıya kadar Zemin Matbaası'nda basılan gazetenin bu tarihten sonraki sayıları Doğruyol Matbaası'nda basılmıştır. Bu durum 27'nci sayıda "Sayın Okuyucularımız" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Doğruyol Gazetesi bu tarihe kadar Zemin Matbaası'nda dizilip basılıyordu. Mevsim dolayısıyla matbaanın işlerinin fazlalığından gazetemizi "Doğruyol Gazete ve Matbaası'nda" dizdirip bastıracağımızdan hurufatımız¹¹³⁰ gelinceye kadar gazetemizin çıkmasına kısa bir müddet ara vereceğimizi haber veririz".¹¹³¹ Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere matbaanın değiştirileceği ve bu nedenle gazetenin basımına kısa bir zaman için ara verileceği okuyuculara duyurulmuştur. Yine bu konu ile ilgili olarak 31'inci sayıda gazetenin basıldığı yer "Güney Matbaası", dizildiği yer ise "Doğruyol Matbaası" olarak belirtilmiştir. Ayrıca resmi ilanların satırının 150 kuruş, özel ilanların ise pazarlığa tabi olduğu belirtilmiştir.¹¹³² Doğruyol gazetesinin, 1959 yılındaki sayıları boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde,¹¹³³ 1960 yılındaki sayıları ise boyu 39.5, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹¹³⁴

1960 yılında Doğruyol gazetesinin 8 Şubat 1960 tarihli 34'üncü sayısında, "Sayın Okuyucularımız" başlığı altında şu bilgilere yer verilmiştir:

"Doğruyol 1'inci yılını tamamlamak üzeredir. matbaamıza büyük çapta bir makine almak üzereyiz. Bu tesisi kuruncaya kadar gazetemizi çıkartmayacağımızı beyan ederiz".¹¹³⁵ Bu ifadeler ile bu sayının son sayı olduğu ve bundan sonra gazetenin basılmayacağı okuyuculara duyurulmuştur.

Doğruyol gazetesinin 24 Aralık 1959 tarihli 32'nci sayısı 1959 yılında çıkarılmıştır.¹¹³⁶ 1960 yılında ise bu gazete 33 ve 34'üncü sayılar olmak üzere 2 sayı daha yayımlanmıştır.¹¹³⁷ 8 Şubat 1960 tarihli 34'üncü sayıdan sonra da gazetenin

¹¹³⁰ Hurufat: Basımda, baskı işinde kullanılan metal vb. bir maddeden yapılmış harf, rakam veya başka işaret kalıpları. <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 16.05.2018.

¹¹³¹ "Sayın Okuyucularımız", *Doğruyol gazetesi*, 1 Ekim 1959, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1.

¹¹³² *Doğruyol gazetesi*, 17 Aralık 1959, Sayı: 31, Yıl: 1, s. 1-2.

¹¹³³ *Doğruyol gazetesi*, 22 Mart 1959, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹³⁴ *Doğruyol gazetesi*, 7 Ocak 1960, Sayı: 33, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹³⁵ "Sayın Okuyucularımız", *Doğruyol gazetesi*, 8 Şubat 1960, Sayı: 34, Yıl: 1, s. 2.

¹¹³⁶ *Doğruyol gazetesi*, 24 Aralık 1959, Sayı: 32, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹³⁷ *Doğruyol gazetesi*, 7 Ocak 1960, Sayı: 33, Yıl: 1, s. 1-4; *Doğruyol gazetesi*, 8 Şubat 1960, Sayı: 34, Yıl: 1, s. 1-4.

çıkarılmayacağı belirtilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih 8 Şubat 1960'tır.¹¹³⁸

3.2.47. Yenifikir

Yenifikir gazetesi, Adana'nın Kurtuluşu'nun 38'inci yıldönümü olan 5 Ocak 1960 tarihinde yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin imtiyaz sahibi Yenifikir Gazetecilik ve Matbaacılık Komandit Şirketi adına Dr. Yalçın Ceylanoğlu, sorumlu müdürü M. Ali Gözler'dir. Yalçın Ceylanoğlu aynı zamanda gazetenin başyazarıydı. İdare yeri adresi İnönü Caddesi No. 86 Ceylanoğlu Apartmanı Kat: 1 Daire: 2 olarak belirtilmiştir.¹¹³⁹

Gazete isminin hemen altında “*Kemalizm Yolumuzdur*” ibaresi yer almıştır. Haftalık aralıklarla yayım yapan ve Güney Basımevi'nde basılan Yenifikir, siyasi bir gazete niteliğinde olmuştur. Gazete fiyatı 25 kuruştur.¹¹⁴⁰ Ayrıca 4 sayfa ve boyu 48.5 cm, eni 33.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹¹⁴¹

Yenifikir gazetesinin yayım ilkesi, memlekete, millete hizmet yolunda samimi ve medeni inançlardan, milli ve insanî duygularından hiçbir vakit hiçbir sebeple en ufak bir fedakarlık etmemek, Atatürk İnkılaplarına bağlı kalmak, bu durumlara ve her olaya objektif olarak yazılarında yer vermek olmuştur.¹¹⁴² Gazetenin amacı ise şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Mücadelemizde ana faktör adalet; eğriye eğri, doğruya doğru demek şiarımız olacaktır. Davamız vatan ve millet davasıdır. Gayemiz bu yolda haklı olarak ve hiçbir zaman adaleti elden bırakmadan tenkit ve takdirlerimizi efkarı umumiyenin önüne serdetmektir”.¹¹⁴³

Yenifikir gazetesinin abonelik ücretleri birkaç kez değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikleri de gazete sayılarına göre şu şekilde belirtmek mümkündür: 23 Ocak

¹¹³⁸ *Doğruyol gazetesi*, 8 Şubat 1960, Sayı: 34, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹³⁹ *Yenifikir gazetesi*, 5 Ocak 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹¹⁴⁰ *Yenifikir gazetesi*, 5 Ocak 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁴¹ *Yenifikir gazetesi*, 5 Ocak 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 12 Ocak 1960, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 16 Ocak 1960, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 23 Ocak 1960, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 27 Şubat 1960, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 24 Mart 1960, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 26 Mayıs 1960, Sayı: 18, Yıl: 1, s. 1-4; *Yenifikir gazetesi*, 8 Eylül 1960, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-4.

¹¹⁴² “Yenifikir”, *Yenifikir gazetesi*, 5 Ocak 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹¹⁴³ “Niçin Çıkıyoruz?”, *Yenifikir gazetesi*, 5 Ocak 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

1960 tarihli 4'üncü sayıda yıllık 1.250 kuruş¹¹⁴⁴, 6 Şubat 1960 tarihli sayıdan itibaren yıllık 1.300 kuruştur.¹¹⁴⁵ Fakat ilerleyen sayılarda yıllık abonelik ücreti yeniden 1.250 kuruş olmuştur.¹¹⁴⁶ Gazetenin yayımlandığı günler de değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikleri ise şu şekilde belirtmek mümkündür: 3'üncü sayıdan, 9'uncu sayıya kadar "Cumartesi" günleri,¹¹⁴⁷ 11'inci sayıdan sonra da "Perşembe" günleri yayımlanmaya devam etmiştir.¹¹⁴⁸ Yenifikir gazetesinin yayım hayatına ne kadar süreyle devam ettiği ve kapandığı tarih hakkında bir bilgi tespit edilememiştir.

3.3. DERGİLER

3.3.1. Çukurova

1 Nisan 1937 yılında yayım hayatına başlamış olan "Görüşler dergisi", "Çukurova" ismiyle yayım hayatına devam etmiştir. Bu nedenle Çukurova dergisi aslında Görüşler dergisinin devamı niteliğindedir. Ağustos 1946 tarihli 1'inci sayısı ile yayım hayatına başlayan Çukurova dergisi, Adana Halkevi tarafından aylık aralıklarla yayımlanan bir kültür dergisi niteliğindedir. Ayrıca bu dergi Adana Halkevi tarafından çıkarılan son süreli yayım olma özelliğini de taşımaktadır.¹¹⁴⁹

"Görüşler" isminin "Çukurova" ismiyle değiştirilmesi konusunda Halkevi Başkanlığı tarafından CHP Genel Sekreterliği'ne bir istekte bulunulmuştur. Bu değişiklik isteğine cevap niteliğinde CHP Genel Sekreterliği'nden Halkevi Başkanlığı'na gönderilen 31 Mayıs 1946 tarihli yazıda ise şu ifadeler yer verilmiştir:

"Derginizin adını değiştirmek istemeniz, kabul ettiğimiz usul dışındadır. Ancak bulduğunuz isim derginizi daha güzel bir şekilde tanıtacağını düşünerek, bu istisnayı kabul ediyoruz.

"Çukurova" adı ile çıkmak derginizin iyi bir Halkevi dergisi haline getirilmesini bekler, sevgiler sunarım."¹¹⁵⁰ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere derginin "Çukurova" ismiyle çıkarılmasına resmi olarak da izin verilmiştir.

¹¹⁴⁴ Yenifikir gazetesi, 23 Ocak 1960, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁴⁵ Yenifikir gazetesi, 6 Şubat 1960, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁴⁶ Yenifikir gazetesi, 1 Eylül 1960, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 3.

¹¹⁴⁷ Yenifikir gazetesi, 16 Ocak 1960, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; Yenifikir gazetesi, 5 Mart 1960, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁴⁸ Yenifikir gazetesi, 24 Mart 1960, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1.

¹¹⁴⁹ Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946; Erdem Çanak, "Çukurova: Adana Halkevi Dergisi", Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 1, 2013, s. 142.

¹¹⁵⁰ BCA, 490.01.902.524.1.31; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 1.

Çukurova dergisinin Ağustos 1946 tarihli 1'inci sayısında, dergiye “Çukurova” isminin verilmiş amacı Hamit Salih Asyalı tarafından kaleme alınan ve “Niçin Çukurova” başlığı altında yer alan yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

“1 Nisan 1937 yılından beri yayınlanan Görüşler Dergisi bu sayıdan itibaren “Çukurova” adıyla ve yeni bir numara ile yayınlandı.

Görüşler, herhangi bir muhitte ve herhangi bir kimse tarafından yayınlanabilir bir mâna taşımaktadır. Halbuki dergimiz adana Halkevi'nin ve dolayısıyla bütün Çukurova'nın rengini belirtecek ve sesini aksettirecek durumda ve ödevindedir.

Gerçi görüşler kalmak şartıyla da aynı ruhu taşıyabilirdi ve öteden beri de bunun dışına çıkmış değildir. Biz herşeye rağmen adının da ruhuna uymasını, adın ve muhtevanın iç içe bulunmasını daha uygun bulduk.

Çukurova uluorta bir coğrafya tabiri olmaktan çok, bir tarih ve bir kahramanlık sembolüdür.

Görüşlerin ihata ettiği mâna “Çukurova” adı yanında çok dar ve çok cılız kalır. Milli birlik havası içinde gelişen Adana, Çukurova adıyla kaynağından sıyrılmış, kollarını bütün bir ovaya açmış Seyhan ve Ceyhan gibi taşkın ve şiirlidir.

Biz biraz da “Görüşler” adı içinde sıkıldığımızı, daraldığımızı duyduğumuzdan bütün bir ferahlık içinde selâmete çıkmayı “Çukurova” adında bulduk. Bu adı armamızdır diye seçtik.”¹¹⁵¹

Çukurova dergisinin daimi yazar kadrosunda; Arif Nihat Asya, Aziz Eryalaz, Dr. Bedri Görgün, Cavit Oral, Celal Tevfik Saymen, Cengiz Turhan, Dr. Cezmi Türk, Ferit Celal Güven, Hamit Salih Asyalı, Hüsnü Mungenli, İbrahim Tekeli, Lütfi Ayda, M. Naci Ecer, Nâzım Tarhan, Nihal Sanlı, Sabri Dil, Selahaddin Sepici, Selami Asyalı, Şevki Berker, Vehbi Cem Aşkum, Zeynel Besim Sun, Ziya İlhan Zaimoğlu gibi isimler yer almıştır.¹¹⁵²

Çukurova dergisinin, yayın müdürü Kemal Çelik, yazı işleri müdürü ise aynı zamanda Görüşler dergisinde de yazı işleri müdürlüğü yapmış olan Hamit Salih

¹¹⁵¹ “Niçin Çukurova”, *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 6.

¹¹⁵² *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946.

Asyalı'dır.¹¹⁵³ Derginin sayılarında, “*Fikir ve Sanat Dergisi*” ve “*Adana Halkevi Kültür Dergisi*” ibareleri yer almıştır.¹¹⁵⁴

Çukurova dergisinin yalnızca son sayısı, iki sayı (10'uncu ve 11'inci sayılar) birlikte olmak üzere çıkarılmıştır.¹¹⁵⁵ Ağustos 1946 tarihli 1'inci sayısından,¹¹⁵⁶ Mayıs-Haziran 1947 tarihli son sayısına kadar toplam 11 sayı yayımlanmıştır.¹¹⁵⁷

Çukurova dergisi 17 sayfa ve boyu 30 cm, eni 22 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Derginin basım yerleri değişiklik göstermiştir. Ağustos 1946 tarihli 1'inci sayısı Seyhan Basımevi'nde basılmışken, Eylül 1946 tarihli 2'nci sayıdan itibaren Bugün Basımevi'nde basılmıştır.¹¹⁵⁸ Çukurova dergisinin satış fiyatı 20 kuruştur. Abonelik bilgileri yıllık 240 kuruş, altı aylık 120 kuruştur.¹¹⁵⁹ Adres bilgileri Adana Halkevi Başkanlığı veya Çukurova dergisi yazı işleri müdürlüğü olarak belirtilmiştir.¹¹⁶⁰

Eylül 1946 tarihli 2'nci sayıda “*Ürün*” başlığı altında Adana'da Cengiz Turhan ile Sabri Dil tarafından “*Ürün*” isimli bir dergi çıkarılacağı ve derginin her bakımdan Adana'yı ilgilendirecek bir dergi olacağı okuyuculara duyurulmuştur.¹¹⁶¹

Çukurova dergisinde 8'inci sayıya kadar yazı işlerini idare eden Hamid Salih Asyalı'nın bu görevi devam ettiremeyeceği ve derginin yazı işlerini Dil-Edebiyat Koluna devrettiği Nisan 1947 tarihli 9'uncu sayıda “*Çukurova'cılara*” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

---

¹¹⁵³ *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 16; *Güz, Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, s. 108.

¹¹⁵⁴ *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1, Ağustos 1946, s. 16; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Eylül 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Ekim 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 5, Aralık 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 6, Ocak 1947, s. 17; *Çukurova dergisi*, Sayı: 7, Cilt: 1, Şubat 1947, s. 17; *Çukurova dergisi*, Sayı: 8, Cilt: 1, Mart 1947; *Çukurova dergisi*, Sayı: 9, Cilt: 1, Nisan 1947.

¹¹⁵⁵ Çanak, “*Çukurova: Adana Halkevi Dergisi*”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 143.

¹¹⁵⁶ *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 1-16.

¹¹⁵⁷ Çanak, “*Çukurova: Adana Halkevi Dergisi*”, Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 143.

¹¹⁵⁸ *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Eylül 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Ekim 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 4, Kasım 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 5, Aralık 1946, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 6, Ocak 1947, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 7, Şubat 1947, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 8, Mart 1947, s. 17; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 9, Nisan 1947, s. 17.

¹¹⁵⁹ *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 16; *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Eylül 1946, s. 17.

¹¹⁶⁰ *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Eylül 1946, s. 17.

¹¹⁶¹ “*Ürün*”, *Çukurova dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Eylül 1946, s. 16.

*“Rahatsızlığımdan dolayı Çukurova Dergisi’nin yazı işlerini Dil-Edebiyat Koluna terk etmek mecburiyetinde kaldım. Bundan böyle yazıların Komite veya Halkevi Başkanlığı namına gönderilmesini sayın yazar ve şairlerimizden rica ederim.”*¹¹⁶²

Çukurova dergisi, birçok konuda olduğu gibi içerik itibarıyla da çok büyük bir değişikliğe uğramamış, hatta Görüşler dergisi ile birçok benzerlik göstermiştir. Çukurova dergisinin içeriği genel olarak edebiyat, tarih, sağlık, sanat ve fikir yazıları ile şiirlerden oluşmuştur. Ayrıca Adana Halkevi çalışmaları, Çukurova Bölgesi hakkında edebi ve tarihi yazılara, şiirlere, atasözlerine, önemli gün ve haftalar ile ilgili yazılara (Adana’nın kurtuluş günü olan 5 Ocak, İkinci İnönü Zaferi, 30 Ağustos Zaferi, Dil Bayramı ... vb.), salgın hastalıklar hakkında halkı bilgilendirici yazılara, Türk ve Dünya Edebiyatı ile ilgili yazılara, edebi ve tarihi kişilikler hakkında birçok yazıya da yer verilmiştir.¹¹⁶³

Çukurova dergisinin aylık aralıklarla çıkarılmasında, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği tarafından Halkevi Başkanlığı’na gönderilen yazıda yer alan şu ifade etkili olmuştur *“Dergi aylık olmalı ve her sayıda adını taşıdığı ayın içinde çıkmış bulunmalıdır”*.¹¹⁶⁴ Bu yazıda ayrıca dergide mahalli araştırmalara, halk sanatı eserlerine, folklara daha fazla yer verilmesi istenmiştir. Dergide paylaşılan yazıların Halkevi’nin Dil ve Edebiyat Komitesi tarafından incelenmesi, bu incelemeler için Halkevi ihtisas adamlarından ve lise öğretmenlerinden yardım alınması gerektiği de belirtilmiştir.¹¹⁶⁵

CHP Adana Halkevi Başkanlığı’nın 2/8/1947 tarihli 893 sayılı yazısında Çukurova dergisinin çıkarılmaması gerektiği ile ilgili alınan karar şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Adana Halkevimizin yayınlamakta olduğu aylık Çukurova Dergisi’nin şimdilik çıkarılmamasına ev idare kurulunca karar verildiği ve buna da parasızlığın sebep olduğu ileri sürülmekte, aynı zamanda dergiye yazı yazanlarla derginin yazı işleri müdürüne ve basım işlerine ücret olarak verilen paranın aylık miktarı ortalama 350

¹¹⁶² Çukurova dergisi, Sayı: 9, Cilt: 1, Nisan 1947, s. 9.

¹¹⁶³ Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Eylül 1946, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3, Ekim 1946, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 4, Kasım 1946, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 5, Aralık 1946, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 6, Ocak 1947, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 7, Şubat 1947, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 8, Mart 1947, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 9, Nisan 1947, s. 1-17.

¹¹⁶⁴ BCA, 490.01.902.524.1.18.

¹¹⁶⁵ BCA, 490.01.902.524.1.19.

lirayı geçmekte bulunduğu, esasen muayyen ve mahdut olan abonmanlardan da dergi bedeli gereği gibi tahsil edilememekte olduğu, abonmanlardan başka haricen de satış olmadığı, Halkevi bütçesinin dergi masraflarını karşılayamayacak derecede sıkışık bir durumda bulunduğu, için karara mecburiyet hasıl olduğu bildirilmektedir.”¹¹⁶⁶

Ağustos 1946 tarihli 1’inci sayıdan Nisan 1947 tarihli 9’uncu sayısına¹¹⁶⁷ kadar inceleme imkanı bulduğumuz Çukurova Dergisi, yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere 1947 yılı içerisinde yayım hayatına son vermiştir.

3.3.2. Okul Postası

Okul Postası, Ocak 1947 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Bu dergi çocuklar ve öğrenciler için iki haftada bir çıkarılmıştır. Sahipliğini Hüseyin Kalaba’nın yaptığı derginin, yazı işlerini fiilen idare eden M. Çoban Yurtçu’dur.¹¹⁶⁸

Her yaşta öğrencinin okuyacağı bir yayım olan Okul Postası, dergi niteliğinde basılmış fakat gazete olarak isimlendirilmiştir. Bu yayım fiziksel özelliklerinden dolayı dergiye daha yakın olduğu için bu çalışmada da dergi olarak nitelendirilmiştir. Derginin 1’inci sayısı 15 sayfa,¹¹⁶⁹ 2’nci ve 3’üncü sayıları ise 18 sayfa¹¹⁷⁰ çıkmıştır. Dergi içeriğinde çoğunlukla resimler, bilgilendirici yazılar, her öğrenciye uygun haberler ve öğrenciler tarafından kaleme alınan yazılar paylaşılmıştır.¹¹⁷¹

Derginin ilk sayısında, “*Modern Okul Ve Çocuk*” başlığı altında dergi hakkında şu bilgiler yer almıştır:

“... çocukların gelişmesini sağlama, ızdıraplarını gidermek için hiçbir fedakarlıktan çekinmeyen, bu vasıtalar ile Seyhan İli Eğitim ve Öğretimine yurt içinde benzeri az bulunan ve seçkin bir yer kazandıran ilimizin değerli ve kabiliyetli öğretmenlerine, arkadaşlarından birkaçı yardım yapabilme ümidi ile bugün Okul Postası’nı sunuyorlar. Önemli bir boşluğu doldurma amacıyla çıkarılan Okul Postası’nın

¹¹⁶⁶ BCA, 490.01.902.524.1.1.

¹¹⁶⁷ Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Ağustos 1946, s. 1-17; Çukurova dergisi, Cilt: 1, Sayı: 9, Nisan 1947, s. 1-17.

¹¹⁶⁸ Okul Postası dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1947, s. 1-15.

¹¹⁶⁹ Okul Postası dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1947, s. 1-15.

¹¹⁷⁰ Okul Postası dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Şubat 1947, s. 1-18; Okul Postası dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Şubat 1947, s. 1-18.

¹¹⁷¹ Okul Postası dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1947, s. 1-15.

Seyhan İli eğitimin uzun zaman verimli ve faydalı yardımlar sağlamasını dilerim.”¹¹⁷²

Ocak 1947 tarihli 1’inci sayıda “*Okul Postası Çıkıyor*” başlığı ile derginin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“*Okul Postası çıkışı ile Güney Yurt ve İç Anadolu çocuklarının hakiki bir ihtiyacını karşılamak arzusundadır. ...*”. Ayrıca Okul Postası dergisinin Ankara ve İstanbul’da yayımlanan diğer dergilerden farklı olarak bölgelerin özelliklerini, ekonomik durumlarını, tarihi eserlerini, coğrafi durumlarını, mevsim şartlarına göre bu bölgelerde üretilen ürünleri incelediği ve bu bilgileri okuyuculara sunmakta olduğu belirtilmiştir. Okul Postası, çocuklar için hikayeler ve masallara yer vermek, çocukların ilgisini çekebilecek yazılar paylaşarak çocukları da bu konularda yazılar yazmaya teşvik etmek, bu yazıları dergi sayfalarında paylaşarak tanıtmayı ilke edinmiştir. Bu dergide, çocuğun gerçek ihtiyaçlarına ve ders programlarına göre öğretmenler tarafından belirlenen eğitimsel yazılara yer verileceği de özellikle vurgulanmıştır.¹¹⁷³

Okul Postası’nın 15 Şubat 1947 tarihli 3’üncü sayısından itibaren dergi isminin hemen altında “*Onbeş günde bir çıkar-Çocuk Gazetesi*” ve “*Çocuk Gazetesi*” ibarelerine yer verilmiştir.¹¹⁷⁴

Okul Postası, Adana’da Bugün Basımevi’nde basılmıştır. Fiyatı 15 kuruş olan derginin abonelik bilgileri yıllık 240 kuruş, altı aylık 120 kuruştur.¹¹⁷⁵ 3’üncü sayıda ise abonelik şartları yıllık 300 kuruş, altı aylık 150 kuruşa yükselmiştir.¹¹⁷⁶ Okul Postası dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.3.3. Kanad

Kanad dergisi, 1 Mart 1947 tarihinde yayım hayatına başlamıştır. Derginin kapağında “*Fikir, Sanat, Ülkü Dergisi*” ibaresi yer almaktadır. Satış fiyatı 25 kuruş olan Kanad dergisi 16 sayfa çıkarılmıştır.¹¹⁷⁷ “*İçindekiler*” başlığı ile dergi içeriğinde

¹¹⁷² “Modern Okul Ve Çocuk”, *Okul Postası dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1947, s. 2.

¹¹⁷³ “Okul Postası Niçin Çıkıyor”, *Okul Postası dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1947, s. 3.

¹¹⁷⁴ *Okul Postası dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Şubat 1947, s. 1.

¹¹⁷⁵ *Okul Postası dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1947, s. 1-15; *Okul Postası dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Şubat 1947, s. 1-18.

¹¹⁷⁶ *Okul Postası dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Şubat 1947, s. 1-18.

¹¹⁷⁷ *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 1-16.

bulunan konu başlıkları ve yazar isimlerine yer verilmiştir. Derginin 1 Mart 1947 tarihli 1'inci sayısında yazar isimleri şu şekilde sıralanmıştır:

“*Arif Nihat Asya, Ömer Uluscutürk, A. Cemal Şimşek, Prof. Dr. Cezmi Türk, M. Arif Arık, M. Zeki Sofuoğlu, Dr. Suphi Şenses, Yüksek Mimar Sedat Çetintaş, Osman Atilla, Enver Mücen, A. Vefa Aray, Hüseyin Kalaba, Necati Kâhyaoğlu, Macit Çoşkun, Adil Tol, Adnan Bulak, İzzet Aslan, M. Bekir Demirkıran, Asya, Recep Bilginer*”.¹¹⁷⁸

Derginin 1 Mart 1947 tarihli 1'inci sayısında ilk sayfasının sağ üst köşesinde, “*Müessisleri*” başlığı ile derginin yönetim kadrosunda bulunan isimlere şu ifadelerle yer verilmiştir:

“*Derginin kurucuları Kemal Akın, A. Celâl Şimşek, Necdet Demir; Dergi sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Dr. M. Sâkip Önal; İdare Şefi ve Teknik Çevirgen ise A. Celâl Şimşek*”. Ayrıca dergi isminin hemen altında “*Ayda Bir Çıkar*” ibaresi yer almaktadır. Kanad dergisinin abonelik şartları da ilk sayfanın sol üst köşesinde altı aylığı 150 kuruş, yıllık 300 kuruş olarak belirlenmiştir.¹¹⁷⁹

Seyhan Basımevi'nde basılan derginin içeriğinde tarih, sanat, mimari, milli kimlik, tarihi ve edebi şahsiyetler gibi çeşitli konularda yazılara ve şiirlere yer verilmiştir. Bu yazıların bazıları şunlardır:

1 Mart 1947 tarihli 1'inci sayıda “*Anadolu!*” başlığı altında Anadolu toprakları ve Anadolu insanını anlatan bir yazıya yer verilmiştir.¹¹⁸⁰ “*Türkçülük*” başlığı ile yayımlanan yazının içeriğinde Ziya Gökalp ve Türkçülük konusunda bilgiler ile yorumlar yer almıştır.¹¹⁸¹ Şair Ahmet Vefa Aray'ın çok yakında çıkacağı duyurulan “*Çukurova Destanı*” isimli kitabından alınan “*Halay*” başlıklı şiir de dergide okuyucularla paylaşılmıştır.¹¹⁸² Aynı sayıda “*Tarihi Şahsiyetlerimizin İyi Tarafları*” başlığı ile bölümler halinde yayımlanan yazı dizisinde çeşitli örnekler verilip bilgiler sunulmuştur. Bu konu il ilgili olarak, “*...okullarda okunan Osmanlı Tarihlerimizle diğer umumi Osmanlı tarihlerinde gördüğümüz bir kusuru göstermeye çalışacağız...*”. İfadeleri kullanılarak yapılan açıklama kısaca şöyledir:

¹¹⁷⁸ “İçindekiler”, *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947.

¹¹⁷⁹ *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 1.

¹¹⁸⁰ “Anadolu”, *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 3.

¹¹⁸¹ “Türkçülük”, *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 4,15-16.

¹¹⁸² “Halay”, *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 11.

“Tarihçilerin yazdıkları her olayda, olayları bir yönden ve tek taraflı görmüşler, tarihi şahsiyetlerimizi çokça karalamayı vazife edinmişlerdir; bu nokta bizleri hemen harekete geçmeye alışkanlık şekli almaya başlayan o geri düşüncelerden kurtularak bitaraf olmanın yollarını aramaya zorluyor...”. Ayrıca bu yazıda o güne kadar devamlı kötü tarafları ile belirtilip anılan Osmanlı padişahlarının iyi ve büyük taraflarının da olduğu ispatlanmaya çalışılmış ve bu konuda önemli bilgilere yer verilmiştir.¹¹⁸³

Dergide okuyucular için duyuru, ilan ve açıklamalara da yer verilmiştir. Bunların arasında derginin 1’inci sayısında yapılan açıklama *“Sayın Okurlarımıza”* başlığında, şu ifadelerle aktarılmıştır:

“Kanad ne onu çıkaranların ne ihtirasın ve ne de bir sınıfın organıdır. Kanad milliyetçilerin ve Türkçülerin dergisidir. Kanad bu imanla çıkmaktadır. Bununla beraber ne yazık ki davamızı bilen, yağlı kuyruk peşinde koşan bazı zavallılar şurada, burada, kahve köşelerinde Kanad aleyhinde propagandalara başladılar. Hatta bazı gafil hasta ruhlu, megaloman kimselerin bu propagandalarını sabotaja kadar götürdüklerini gördük...”. Derginin yayımlanmasına karşı çıkan kişilere karşı cevap niteliğinde olan bu açıklamada aynı zamanda derginin yayım amacına da yer verilmiştir.¹¹⁸⁴

Derginin 16’ncı sayfalarında genellikle ilanlar yer almıştır. Bu ilanlardan bazıları şu şekildedir:

“Toprak” başlığı ile *“Arkadaşımız İlhan Egemen tarafından istekle yayınlanan bu Türkçü dergiyi mutlaka okuyunuz”*.

“Özleyiş” 5. sayıdan itibaren on beş günde bir çıkacaktır. Bu değerli bilim, sanat dergisini hararetle tavsiye ederiz”.¹¹⁸⁵

“Ülkütaş!” başlığı ile de *“Özleyiş, Kürşad, Ergenekon, Toprak, Altınışik, Şarkyolu, Doğu, Damla, Kemalyolu”*. Dergi isimleri sıralanarak okuyuculara bu dergilerin okunması ve benimsetilmesi gerektiği yönünde bir duyuru yapılmıştır.¹¹⁸⁶

¹¹⁸³ “Tarihi Şahsiyetlerimizin İyi Tarafları”, *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 13.

¹¹⁸⁴ “Sayın Okurlarımıza”, *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 16.

¹¹⁸⁵ *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947, s. 16.

¹¹⁸⁶ *Kanad dergisi*, , Cilt: 1, Sayı: 1, 1 Mart 1947.

1 Nisan 1947 tarihli ve 2'nci sayıda "içindekiler" bölümünde yer verilen yazar isimleri ise şunlardır:

"Hüseyin Namık Orkun, Rıza Çavdarlı, Dr. Cezmi Türk, A. Nihat Asya, Dr. Zeki Zeren, M. Zeki Sofuoğlu, Dr. Tevetoğlu, Hikmet Tanyu, Hikmet Tanyu, A. Nurullah Barıman, Lütfi Ayda, Ömer Uluscutürk, Elmas Yıldırım, A. Celal Şimşek, Selahattin Ertürk, V. Dünder Alpaydın, Hüseyin Kalaba".¹¹⁸⁷

Kanad dergisinin 1 Nisan 1947 tarihli 2'nci sayısında, "*Hükümet Tedbirlerine ve Milliyetçi Neşriyata Dair*" başlığı altında yer verilen yazı basın ve yayın alanını ilgilendirdiğinden önemlidir. Bu yazının içeriğinde kısaca; dönemin hükumetine karşı yapılan olumsuz faaliyetler ve bu faaliyetler için alınan tedbirler aktarılmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar içinde hükümet gazetelerinin yanı sıra milliyetçi yayımların da büyük rolleri ve katkılarının olduğu belirtilmiştir. Bu yazının devamında ise o günlerde İstanbul, Ankara, Zonguldak, Eskişehir, Edirne ve Adana'da yayımlanmakta olan ve yayımlanmaya devam edecek olan sayıları 15-20'yi bulan dergi ve gazetenin Türk Milliyetçiliğini savunduğu ve bu yönde görevlerine devam ettiklerine dair açıklamalar yapılmıştır.¹¹⁸⁸ Yine 2'nci sayıda dergi hakkında bir teşekkür mesajına yer verilmiştir. Bu mesajda Kanad dergisinin yayım hayatına başlaması nedeniyle tebrikte bulunmuş ve derginin çıkışını memnuniyetle karşılamış olan gazete ve dergilere teşekkür edilmiştir. Bu gazete ve dergiler ise şunlardır: "*Yeni Adana, Bugün, Seyhan, Yeni Mersin ve Gülek gazeteleri ile Özleyiş, Toprak, Şarkyolu, Ergenekon dergileri*". Ayrıca Adana'da çıkarılmış olan bu gazete ve dergi isimleri dönemin basın ve yayın hayatına ışık tutması bakımından önemlidir.¹¹⁸⁹

Yalnızca belirli sayılarını inceleme imkanı bulduğumuz derginin kapanışı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.3.4. Çiftçi Yolu

Çiftçi Yolu dergisi, 15 Mart 1947'de yayım hayatına başlamış ve ilk sayısını çıkarmıştır. Ziraat dergisi niteliğinde olan bu derginin içeriğinde tarım ile ilgili konulara ağırlık verilmiştir. Sahibi Selahattin Onur, yazı işlerini fiilen idare eden ve

¹¹⁸⁷ "İçindekiler", *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 1 Nisan 1947.

¹¹⁸⁸ M. Zeki Sofuoğlu, "Hükümet Tedbirlerine ve Milliyetçi Neşriyata Dair", *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 1 Nisan 1947, s. 5.

¹¹⁸⁹ "Teşekkür", *Kanad dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 1 Nisan 1947, s. 16.

yazı işleri müdürü Yüksek Ziraat Mühendisi Muzaffer Alp'tir.¹¹⁹⁰ Yurt Matbaası'nda basılan derginin idare yeri adresi Alidede Mahallesi 60 Sokak No. 59 P.K. 159-Adana olarak belirtilmiştir.¹¹⁹¹

Dergi isminin altında “*Aylık Tarım Dergisi*” ibaresi bulunmaktadır. 15 Mart 1947 tarihli 1'inci sayıda “*Niçin Çıkıyoruz*” başlığı altında dergi ile ilgili bilgilere ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

“... kanaatimizce ziraî yayınlar bölge ruhunu taşımalıdır ki daha faydalı olabilsinler. Biz “*Çiftçi Yolu*’nu” bu düşüncelere uyarak güney illerimizin daha doğrusu Çukurovamızın bir ziraat organı yapmayı düşündük. ...”. Bu açıklamaların devamında ise Çukurova çiftçilerinin daha çok endüstri bitkileri ve ziraat ile uğraştıkları ve bu bölge içerisindeki çiftçilerin işletmelerini büyük sermaye ile yürüttükleri belirtilmiştir. Bu nedenle çiftçilerin Türkiye ve Dünya’daki ekonomik gelişmelerle yakından alakalı olduğu vurgulanmıştır. Çiftçi Yolu dergisinin de çiftçilerin dertleri, istekleri, duyguları ve düşüncelerinin duyurulması amacıyla yayım hayatına başladığı ifade edilmiştir.¹¹⁹²

Derginin 15 Mart 1947 tarihli 1'inci sayısında yine bu amaç doğrultusunda dergi sayfalarında yer alan sütunlarda çiftçilerin soruları, sıkıntıları ve isteklerinin okuyucularla paylaşılacağı duyurulmuştur.¹¹⁹³ Bu sütunlara da derginin 15 Nisan 1947 tarihli 2'nci sayısından itibaren “*Sorunuz Cevap Verelim*” başlığı altında yer vermeye başlanmıştır.¹¹⁹⁴

Çiftçi Yolu, aylık aralıklarla ve 16 sayfa çıkarılmıştır. Dergide tarım ürünleri ve çiftçilik ile ilgili bilgilendirici yazılar, Çukurova Bölgesi’nde bu yönde yapılan faaliyetler yer almıştır. Derginin fiyatı 25 kuruş, abonelik şartları ise yıllık 300 kuruş, altı aylık 150 kuruştur.¹¹⁹⁵ 1948 yılında çıkarılan sayılarında ise derginin fiyatı 30

¹¹⁹⁰ *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1947.

¹¹⁹¹ *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1947, s. 16.

¹¹⁹² “*Niçin Çıkıyoruz*”, *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1947.

¹¹⁹³ *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1947, s. 14.

¹¹⁹⁴ *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Nisan 1947, s. 15.

¹¹⁹⁵ *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Mart 1947, s. 1-16; *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Nisan 1947, s. 1-16; *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Mayıs 1947; *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 15 Haziran 1947, s. 1-16; *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 15 Haziran 1947, s. 1-16; *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, 15 Ağustos 1947, s. 1-16.

kuruşa, aboneliği de yıllık 350 kuruşa yükselmiştir.¹¹⁹⁶ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

3.3.5. Kalem

Kalem dergisi yayım hayatına Ağustos 1948’de başlamıştır. Bu dergi ağırlıklı olarak edebiyat ve sanat konularında yayımlar yapmıştır. Aylık aralıklarla çıkarılan, milliyetçi, fikir ve sanat dergisi niteliğindedir. Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Enver Binokay, sekreter Necati Enez Kâhyaoğlu’dur. Dergi isminin altında ise “*Milliyetçi Fikir Ve Sanat Dergisi*” ibaresine yer verilmiştir. Adana’da Türkedoğru Basımevi’nde basılmıştır. İdare yeri adresi Aşiret Hanı Birinci Kat No. 82 Adana olarak belirtilmiştir.¹¹⁹⁷ Derginin Eylül-Ekim tarihli 2’nci sayısında Türkedoğru Basımevi derginin hem idare yeri hem de basımevi durumuna gelmiştir.¹¹⁹⁸

Ağustos 1948 tarihli 1’inci sayıda “*Dâva*” başlığı altında Lütfü Oğuzcan tarafından kaleme alınan yazıda Kalem Dergisi hakkında şu açıklamalar yapılmıştır:

“Kalem, değerli ve idealist olarak tanıyıp sevdiğim iki gencin fikir ve el emekleriyle basın ve yayın alanına atılmış bulunuyor. ...

... Kalem’in “edebiyat ve sanat” çerçevesi dışında güdeceği yol, “Milliyetçilik” yoludur, milliyetçilerin yoludur demekte tereddüt etmiyorum. ...

Bence-siyasete karışmamak şartıyla-“edebiyat ve sanat” ta “Milliyetçilik”in emrinde olmalıdır. ...”¹¹⁹⁹

Kalem dergisi Eylül-Ekim 1948 tarihli 2’nci sayısında, “*Gelecek Sayıda*” başlığı altında dergide bazı önemli isimlerin yazılarının yer alacağı duyurulmuştur. Bu isimler ise şu şekilde sıralanmıştır: “*Arif Nihat Asya, Faruk Şükrü Yersel, Vehbi Cem Aşkun, Yalçın Ceylanoğlu, İzzet Askın, Lütfü Ayda, İ. Zeki Burdurlu, Seyhan Hünalp, Rüknettin Soy Türk, A. Rıza Ergüven, İlhan Geçer, Refet Ali Karabiber*”.¹²⁰⁰

¹¹⁹⁶ *Çiftçi Yolu dergisi*, Sayı: 17, Yıl: 2, Kasım 1948, s. 1-16.

¹¹⁹⁷ *Kalem dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Ağustos 1948, s. 2.

¹¹⁹⁸ *Kalem dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1948, s. 2.

¹¹⁹⁹ “Dava”, *Kalem dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Ağustos 1948, s. 6.

¹²⁰⁰ *Kalem dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1948, s. 16.

Derginin 4'üncü ve 5'inci sayıları ile 11'inci ve 12'nci sayıları birlikte çıkarılmıştır.¹²⁰¹ Ayrıca ilerleyen sayılarda dergide yapılan bazı değişiklikler şunlardır: derginin 4-5'inci sayıları Seyhan Basımevi'nde basılırken,¹²⁰² 6'ncı sayıdan itibaren Demokrat Basımevi'nde basılmıştır.¹²⁰³

Kalem dergisi, 16 sayfa çıkarılmıştır. Derginin içeriğinde özellikle milli görüş üzerine düşünce yazıları, edebiyat, sanat, folklor, önemli günler ve kutlamalar (Cumhuriyet Bayramı, 5 Ocak Adana'nın Kurtuluşu ...), Adana Halkevi'nin kültür ve sanat faaliyetleri gibi birçok konu hakkında haberler, yazılar ve şiirler yer almıştır. Satış fiyatı 25 kuruş, abonelik şartları da yıllık 250 kuruş, altı aylık 150 kuruş olarak belirtilmiştir.¹²⁰⁴ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.3.6. Köy Eğitmeni

Köy Eğitmeni dergisi 15 Eylül 1948'de çıkarılan ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi Sami Yüceyüksel, yazı işlerini yöneten Reşat Türkeş'tir. Adana'da Yurt Matbaası'nda basılan derginin fiyatı 25 kuruştur. Abonelik bilgileri yıllık 3 lira, altı aylığı 1.5 lira olarak belirlenmiştir. İdare yeri adresi Bahçe-Haruniye No. 15 Köy Eğitmeni Dergisi Yazı ve İdare İşleri Müdürlüğü olarak belirtilmiştir. Dergi isminin hemen altında "Aylık Köy Eğitim Dergisidir" ifadesi yer almaktadır.¹²⁰⁵

Köy Eğitmeni dergisi, 16 sayfa çıkarılmıştır.¹²⁰⁶ 15 Eylül 1948 tarihli 1'inci sayıda "İçindekiler" başlığı altında dergideki yazar isimleri şu şekilde sıralanmıştır: "Reşat Türkeş, Ali Rıza Tarhan, Dr. Kemal Sandalcıoğlu, Mehmet Solmaz".¹²⁰⁷ Yine ilk sayıda yer alan "Dergimizi Sunarken" isimli yazıda ise "Köy Eğitim Davamızın Ön

¹²⁰¹ Kalem dergisi, Sayı: 4-5, Yıl: 1, Aralık 1948-Ocak 1949, s. 1-16; Kalem dergisi, Sayı: 11-12, Yıl: 1, Temmuz-Ağustos 1949, s. 1-16.

¹²⁰² Kalem dergisi, Sayı: 4-5, Yıl: 1, Aralık 1948-Ocak 1949.

¹²⁰³ Kalem dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Şubat 1949; Kalem dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, Mart 1949; Kalem dergisi, Sayı: 8, Yıl: 1, Nisan 1949; Kalem dergisi, Sayı: 9, Yıl: 1, Mayıs 1949; Kalem dergisi, Sayı: 10, Yıl: 1, Haziran 1949; Kalem dergisi, Sayı: 11-12, Yıl: 1, Temmuz-Ağustos 1949; Kalem dergisi, Sayı: 13, Yıl: 1, Kasım 1949.

¹²⁰⁴ Kalem dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ağustos 1948, s. 1-16; Kalem dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1948, s. 1-16; Kalem dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, Kasım 1948, s. 1-16; Kalem dergisi, Sayı: 4-5, Yıl: 1, Aralık 1948-Ocak 1949; Kalem dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Şubat 1949, s. 1-16; Kalem dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, Mart 1949, s. 1-16.

¹²⁰⁵ Köy Eğitmeni dergisi, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 1-16.

¹²⁰⁶ Köy Dergisi, Cilt:1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Kasım 1948, s. 1-16.

¹²⁰⁷ "İçindekiler", Köy Eğitmeni dergisi, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 1.

Safhalarında Savaşan Aziz Kahramanlara Saygı Dolu Selamlar” başlığı altında derginin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Köylerinizde ve görevlerinizin başında eğitim, öğretim ve diğer köycülük işlerinizi yaparken birçok ihtiyaçlarla, zaruretlerle karşı karşıya geldiğinizi ve bunlar içinde çırpındığınızı defalarca gördüm. İşte, dergimiz.. Her yönden sizlere hizmet yoluna girmiş bulunuyor. Kalemelerinizden çıkacak meslek hareketlerini ve köycülük ruhunu taşıyan yazılarınıza yaprakları baştanbaşa açıktır. ... Köy toprağında, Köycülük ruhu ile çalışmalarına başlayan (Köy Eğitmeni Dergisi) kendisine her yönden yardımlarını esirgemeyeceğinizi umduğu varlıklarınıza derin bir huşu içinde derin saygılarını sunmakla bahtiyardır.

*Onun, her yaprağının kıymetli yazılarınıza daima açık tutulduğunu söylemeye bilmem lüzum var mı? O, daima sizlerden hamle, hız ve iman almak istiyor”.*¹²⁰⁸

Derginin 15 Eylül 1948 tarihli 1’inci sayısının içeriğinde “*Dilekler ve Düşünceler*” başlığı ile yer verilen sütunda “*Sayın Valimiz Bay Zühtü Durukan’a Bir Dilek ve Bir Teklif*” başlığındaki yazıda köylerdeki içme suyu sıkıntısından bahsedilerek temiz içme suyunun nasıl elde edileceği yönünde fikirler sunulmuş ve maddeler halinde sıralanmıştır.¹²⁰⁹ Derginin ilerleyen sayılarında ise bu duruma cevap niteliğinde olan bir yazı paylaşılmıştır. “*Mutlu Bir Haber*” başlığı altında yer verilen bu yazının içeriğinde, dergi sayfalarında belirtilen bu sıkıntı ve dileklerin Adana Valisi Zühtü Durukan tarafından dikkate alındığını ve Vali’nin bizzat köylere giderek, köylerdeki içme suyu sıkıntısının giderilmesi için çalışmaların başlatılacağı yönünde talimatlar vermiş olduğu okuyuculara duyurulmuştur.¹²¹⁰

“*Sağlık Davamız*” isimli sütunda ise “*Sıtma*” başlığı altındaki yazıda sıtma hastalığı ve bu hastalıkla mücadeleleri konu alan önemli bir yazı okuyucularla paylaşılmıştır.¹²¹¹ “*Kanunlarımız*” başlığı altında ve dergi sayılarında bölümler halinde sunulan sütunda “*Anayasamız*” başlığı altında kaleme alınan yazıda da şu ifadelere yer verilmiştir:

¹²⁰⁸ “Dergimizi Sunarken”, *Köy Eğitmeni dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 3,12.

¹²⁰⁹ “Dilekler ve Düşünceler”, *Köy Eğitmeni dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 4,9.

¹²¹⁰ “Mutlu Bir Haber”, *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Aralık 1948, s. 3.

¹²¹¹ “Sağlık Davamız” *Köy Eğitmeni dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 6-7.

“Anayasamız, Devletin nasıl kurulduğunu, ne işler göreceğini ve nasıl çalışacağını gösterir temel kanunumuzdur. 105 maddesi vardır. Kanun Numarası 491, kabul tarihi 20/IV/1340’dır”. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere 1924 anayasası hakkında bilgi verilmiş ve yazının devamında 20 Nisan 1924’te yürürlüğe girmiş olan 1924 anayasasının maddeleri sıralanmıştır.¹²¹²

Derginin 1’inci sayısından sonra dergi isminde değişiklik yapılmıştır. 15 Eylül 1948 tarihli 1’inci sayıda “Köy Eğitmeni” olan dergi ismi¹²¹³, 15 Kasım 1948 tarihli 2’nci sayıdan itibaren “Köy” ismiyle değiştirilmiştir. Derginin Köy ismiyle çıkarılan 2’nci sayısında bu isim değişikliği ve sebebi ise “Sayın Okuyucularımıza” başlığı altında şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“Gördüğümüz lüzum üzerine Köycülük çalışmalarımıza (KÖY) adını taşıyan dergimizde devam edeceğiz. Eski (Köy Eğitmeni) dergisiyle ilişkimizin kesildiğini saygı ile duyururuz.”¹²¹⁴

Yapılan bu değişikliğe ek olarak 2’nci sayıda yer alan bilgilere göre dergi isminin hemen altında bulunan ibare, “Köy Meseleleriyle Uğraşır, Savaşır Milliyetçi Dergidir” ifadesi ile değiştirilmiştir. Ayrıca dergi sahibi ve yazı işlerini yöneten kişi Reşat Türkeş’tir. Dergi, Mersin’de Yenimersin Matbaası’nda basılmaya başlamıştır. Satış fiyatı 20 kuruş olarak belirtilen derginin abonelik bilgileri yıllık 240 kuruş, altı aylığı 120 kuruştur. İdare yeri adresi ise Seyhan-Bahçe Haruniye’de Köy Dergisi İdare ve Yazı İşleri Müdürlüğü olarak belirtilmiştir.¹²¹⁵

Derginin 2’nci sayısında yazar isimleri şu şekilde sıralanmıştır: “Reşat Türkeş, Ekrem Esenal, Bedri Konuşur, Dr. Kemal Sandalcıoğlu, Mehmet Omurca, Hasan Fedai, Rıza Topbaş, Ali Özdemir, Mustafa Aksu, Ali Çeleğen, Mehmet Yavuz”.¹²¹⁶

15 Aralık 1948 tarihli 3’üncü sayıda “Cumhuriyet 25’inci Yıl Bayramının Hatıraları” başlığı altında şu ifadeler yer almıştır:

---

¹²¹² “Kanunlarımız”, *Köy Eğitmeni dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 11-12; “Kanunlarımız”, *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Kasım 1948, s. 15; “Kanunlarımız”, *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 4, Yıl: 1, 1 Şubat 1949, s. 9.

¹²¹³ *Köy Eğitmeni dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Eylül 1948, s. 1.

¹²¹⁴ *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Kasım 1948, s. 1.

¹²¹⁵ *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Kasım 1948, s. 1-16.

¹²¹⁶ “İçindekiler”, *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Kasım 1948, s. 1.

“Cumhuriyet’in 25’inci yıl dönümü Haruniye’de heyecan dolu bir hava içinde kutlandı. Bu kutsal güne ait kıymetli bir hatırayı yaşatmak bakımından değerli Bucak Müdürü arkadaşımız Tevfik Seviçi’nin konuşmasını geç kalmamıza rağmen bu sütunda sunuyoruz”¹²¹⁷

“Köy Enstitüleri Hakkında” başlığı ile de 21’incisi açılmış olan Köy Enstitülerinin hangi amaçlarla kurulduğu ve Köy Enstitülerinin görevleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yazının son paragrafında ise şu cümleler kullanılmıştır:

“... Fakat üzerinde düşünmemiz icap eden nokta Köy Enstitüsü mezununa köyde çalışma şevki verilemiyorsa, Köy Enstitüleri harcanan milyonları ile bu fakir millete yük olmuştur. Onu tez elden kapamak ise bir memleket borcudur.”¹²¹⁸

Köy dergisinin 1 Temmuz 1949 tarihli sayısı özel sayı olarak çıkarılmıştır. Bu özel sayının kapak kısmında, “Haruniye Ve Enstitüsü (1948-1949 Mezunları Hususi Sayısı)” ifadeleri ile Haruniye Enstitüsü’nün bir fotoğrafına yer verilmiştir. Bu sayıda derginin satış fiyatı 75 kuruş olarak belirtilmiştir. Özel sayının içeriğinde başta Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’nün fotoğrafına, ardından da Milli Eğitim Müdürü Tahsin Banguoğlu ve Haruniye Enstitüsü İdarecilerinin fotoğraflarına yer verilmiştir. Dergi içeriğindeki konuların geneli de eğitim, öğretim ve mezuniyet ile ilgili olmuştur. Dergi sayfalarının aralarında ise sırasıyla Haruniye Enstitüsü’nün 1948-1949 yılı mezunlarının fotoğrafları paylaşılmıştır.¹²¹⁹ Derginin yayım hayatına son verdiği hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

3.3.7. Kırkpınar

Kırkpınar dergisi 1949 yılının Haziran ayında yayım hayatına başlamıştır. Ayda bir kez çıkarılan derginin kapak kısmında yer alan sütunda “Siyasi, İlmi ve Milliyetçi Dergi” ibaresi yer almaktadır.¹²²⁰ İbrahim Tekeli ve İbrahim Günay tarafından çıkarılan bu derginin, sahibi ve yazı işlerini yöneten İbrahim Tekeli olarak belirtilmiştir. Mersin’de Toros Matbaası’nda basılan derginin kapağı ise Ressam Latif Ariş tarafından çizilmiştir. İnönü Bulvarı, No. 30 adresinde bulunan derginin

¹²¹⁷ “Cumhuriyet 25’inci Yıl Bayramının Hatıraları”, *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Aralık 1948, s. 5.

¹²¹⁸ “Köy Enstitüleri Hakkında”, *Köy dergisi*, Cilt:1, Sayı: 3, Yıl: 1, 15 Aralık 1948, s. 6,14.

¹²¹⁹ *Köy dergisi*, Haruniye Ve Enstitüsü 1948-1949 Mezunları Hususi Sayısı, Cilt: 1, Sayı: 9, 1 Temmuz 1949.

¹²²⁰ *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Haziran 1949.

fiyatı 25 kuruştur. Abonelik bilgileri yıllık 300 kuruş, altı aylık 150 kuruş olarak belirtilmiştir.¹²²¹

Haziran 1949 tarihli 1'inci sayısında derginin çıkış amacına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Adını Torosların eşsiz güzelliğinin bir sembolü olan Kırkpınar’dan aldığımız bu dergiyi çıkarmaktan gayemiz ne yalnız politika alanında görünmek istemek ne de mevcut kültür dergilerinin sayısına bir yenisini eklemektir.

Torosların altında bu yeşil ovada, güneş ilinde şimdiye kadar çıkmış olan dergilerin hiçbiri onun ölçüsünde olmamıştır. Geçmişteki politik durum ve güç şartlar okur ve yazarların dar kadrosu esasen o çapta bir dergiyi çıkarmayı imkânsız kılmıştı. Zaman zaman bu güçlüklerle göğüs gererek ortaya atılan teşebbüsler olmuş ise de, bunlar bir taraftan bu ilin aydın yazarlarını bir araya toplayamamış olduklarından diğer taraftan da birçok baskılar altında verimsiz kalmışlardır.

Çukurova yalnız topraklarının zenginliği, ikliminin güzelliği ile değil, aynı zamanda üstünde yaşayanları bakımından da yurt içinde özel bir önem taşır. Onun ruhları teshir eden turunç ve portakal çiçeklerinin ilahi kokuları karşısında insanların da hayret verici çalışmaları vardır. Karacaoğlan’ı yetiştiren ve onun kıvrak ve lirik şiirlerine ilham vermiş olan bu ılık ve renkli tabiat onlara hayatını, hür olmanın, çalışmanın ilahi sırrını da tattırmıştır.

Biz bu dergide bir taraftan güney ilinin genç ve aydın yazarlarını bir araya toplayarak onun, kültür ve sanat çalışmalarını yurdun diğer bucaklarına yaymaya, geçmiş günlerin tozlu rafları arasında gizli kalmış değerli çehrelerini çıkarmaya çalışırken diğer taraftan da politika alanında bize düşeni de yapmaya uğraşacağız.

Bu ilin daha güzel daha zengin daha mesut olması uğrunda gücümüzün yettiği kadar çalışacağız. Damarlarında katıksız asil Türk kanı dolaşan her biri soyunun aşiret ve boy adını taşıyan, Türk köylüsü arasına onu kıskanan yok etmek isteyen kötü fikirlerin sokulmasını önlemeye çalışacağız. Atatürk ve demokrasi prensiplerine

---

¹²²¹ Kırkpınar dergisi, Sayı: 1, Haziran 1949, s. 1.

*çözülmez bağlarla bağlı bir kütle olarak “Türkçülük, laiklik ve hürriyet” düşmanlarına karşı savaşmak için çıkıyoruz”.*¹²²²

Kırkpınar dergisi, 16 sayfa çıkarılmıştır.¹²²³ Dergi içeriğinde siyaset, iktisat, sanat alanlarında yazılara yer verilmiştir. Genel olarak “*İktisat*” ismini taşıyan sütunlarda “*İş hürriyetine Dair*” başlığı altında dergi sayılarında bölümler halinde yayımlanan yazılar da yer almıştır.¹²²⁴

Haziran 1949 tarihli 1’inci sayısında, Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği tarafından düzenlenen seri konferanslardan üçüncüsünün, 28 Mart günü Hikmet Bayur tarafından “*Atatürk ve Gençlik*” konusunda verilmiş olduğu ve bu konferansın Sabahattin Bilge’nin hazırladığı bir özet ile dergide yer aldığı notu düşülerek konferansın özeti okuyucularla paylaşılmıştır.¹²²⁵ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

3.3.8. Politika

Politika dergisi, 30 Haziran 1949 tarihinde yayım hayatına başlamıştır. Kapak kısmında dergi isminin hemen altında “*Bizim Dergi*” ibaresine ve bir karikatüre yer verilmiştir. Ayrıca “*Bu sayıda*” başlığı taşıyan sütunda derginin ilk sayı içeriğindeki konu başlıkları sıralanmıştır. Politika dergisinin ilk sayısı 5.000 adet basılmıştır. On beş günde bir çıkarılan bu dergi siyasi niteliktedir. Sahibi ve yazı işlerini idare eden kişi Bedirhan Çınar, idare Müdürü M. Hikmet Kibrit’tir. Adana’da Seyhan Basımevi’nde basılmıştır. Adres bilgileri Posta kutusu 121 Adana’dır. Sayısı 25 kuruştan halka sunulan derginin abonelik bilgileri yıllık 5 lira, altı aylık 2.5 lira olarak belirtilmiştir.¹²²⁶

30 Haziran 1949 tarihli 1’inci sayısında derginin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Bu memleketin çocuğuyuz. Bu memlekette doğduk. Bu memlekette yaşıyoruz. Temennimiz gözlerimizi yine bu topraklar üstünde, ay yıldızlı bayrak altında yummaktadır.

¹²²² *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Haziran 1949, s. 1.

¹²²³ *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Haziran 1949, s. 1-16.

¹²²⁴ “*İş Hürriyetine Dair*”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Haziran 1949, s. 7-9; “*İş Hürriyetine Dair*”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 2, Temmuz 1949, s. 8-9.

¹²²⁵ “*Atatürk ve Gençlik*”, *Kırkpınar dergisi*, Sayı: 1, Haziran 1949, s. 13-14,16.

¹²²⁶ *Politika dergisi*, Sayı: 1, 30 Haziran 1949, s. 1-2.

Bir mecmua çıkartıyoruz. Gayesiz iş yapılmaz. Elbette bizimde bir maksat ve gayemiz mevcut olacaktır ve o da şudur: Memleketin ızdırabını yine bu memlekete duyurmak. İyiye iyi, kötüye kötü demek.

Her vatan çocuğunun, doğduğu ve doyduğu toprağa karşı bir vazife borcu vardır. Bir mecmua çıkarmak, tezvir ve riya gibi hasletlerden uzak kalmak şartıyla bu mecmuayı yaşatmaya çalışmakla muhakkak ki bir vazife sayılabilir. Bizde bu toprağa olan vazife borcumuzu bu yoldan eda etmek istiyoruz.

Gayemiz memleket ve millet davaları üzerinde biraz acı konuşmaktır. Evet, dost işi dil dökeceğiz. Bizler dostun ağlattığına, düşmanın güldürdüğüne inananlardanız. Bu sebeple lisanımızın sert tonu kimseyi incitmemelidir.

*Son sözüümüz şudur: İyiye, güzeli ve doğruyu kendimize hedef tutarak çalışacağız. Gayret bizden başarı Allaha...*¹²²⁷

Politika dergisi, iki haftada bir 16 sayfa çıkarılmıştır. Dergi içeriğinde, hükûmetin ve muhalefetin faaliyetlerine yer verilmiştir. Dönemin muhalefet partisi, Demokrat Parti lehine bir yayım politikası izlenmiştir. Bu nedenle ağırlıklı olarak DP'nin çalışmaları hakkında olumlu yönde haberlere ve yazılara yer verilmiştir. Fakat dönemin iktidar partisi konumunda olan Cumhuriyet Halk Partisi ile ilgili olarak genellikle olumsuz, eleştirel ve yoruma dayalı yazılar paylaşılmıştır. Ayrıca dergi sayılarındaki son altı sayfa ilanlar ve reklamlar için ayrılmıştır.¹²²⁸

Derginin 30 Haziran 1949 tarihli birinci sayısında “İkinci Büyük Kongre” başlığı altında “1.500’den fazla delegenin iştirakiyle yapılan toplantı Ankara’da bir bayram havası yarattı.” ifadeleri ile manşet olarak yer verilen yazının içeriğinde şu ifadeler yer almıştır:

*“Demokrasi hareketimizin mühim bir merhalesini teşkil eden ve siyasi tarihimizde pek müstesna bir yeri bulunacak olan Demokrat Parti ikinci büyük kongresi 20 Haziran 1949 Pazartesi günü Ankara’da çalışmalarına başlamıştır. ...”*¹²²⁹ Yazının devamında ise Demokrat Parti Genel Başkanı Celal Bayar’ın kongre açılışında yaptığı konuşma ve kongre programı ayrıntılı bir şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

¹²²⁷ *Politika dergisi*, Sayı: 1, 30 Haziran 1949, s. 3-4.

¹²²⁸ *Politika dergisi*, Sayı: 1, 30 Haziran 1949, s. 1-16.

¹²²⁹ “İkinci büyük Kongre”, *Politika dergisi*, Sayı: 1, 30 Haziran 1949, s. 3-4.

Dergi sayılarında, “15 Günlük Parti Faaliyeti” başlıklı taşıyan sütunlarda ise Demokrat Parti’nin iki haftalık çalışmaları aktarılmıştır.¹²³⁰

15 Temmuz 1949 tarihli 2’nci sayıda derginin basıldığı yer Güney Basımevi olarak değişmiştir. Bu sayının birinci sayfasında “İftira Ve Hakikat” manşeti ile “Milletin Sesi Gazetesi hicap duymadan, vicdanı titremeden Bayar’ı komünistlikle ithama kalkışmaktadır fakat...”.¹²³¹ İfadeleriyle dönemin gazetelerinden biri hakkında eleştirel bir yazıya yer verilmiştir. Üçüncü sayfada da “Bayar Komünist Olamaz” başlığı altında bu konu ile ilgili bir açıklama ve savunma içerikli bir yazıya yer verilmiştir.¹²³²

19 Eylül 1949 tarihli 5’inci sayıda ise dergi yalnızca Pazartesi günleri çıkarılmaya başlamıştır. Bu durum “Sayın Politika Okuyucularına” başlığı ile şu ifadelerle yer almıştır:

“On beş günde bir çıkan mecmuamız bugünden itibaren bir gazete şeklinde ve haftalık olarak çıkacaktır. Bilahare açıklayacağımız bazı sebepler dolayısıyla neşriyatımız bir ay sekteye uğradı. Bunun tekrür etmeyeceğini temin eder, sizleri saygı ve sevgi ile selamlarız”.¹²³³ Okuyuculara yapılan bu duyurudan ve dergide yer alan “Pazartesi Günleri Çıkar Siyasi Gazete” ifadelerinden de anlaşılacağı gibi “Politika Dergisi” 19 Eylül 1949 tarihli 5’inci sayıdan itibaren yayımına “Politika Gazetesi” olarak devam etmiştir. Bu yayımın fiziki nitelikleri de 5’inci sayıdan itibaren gazeteye uygun hale getirilmiştir. Örneğin, sayfa sayısı 4’e düşülmüş, satış fiyatı da 10 kuruş olarak değiştirilmiştir.¹²³⁴

Politika gazetesinin 19 Eylül 1949 tarihli 5’inci sayısında Demokrat Parti ile ilgili bir habere şu ifadelerle yer verilmiştir:

---

¹²³⁰ “15 Günlük Parti Faaliyeti”, *Politika dergisi*, Sayı: 1, 30 Haziran 1949, s. 6,10; “15 Günlük Parti Faaliyeti”, *Politika dergisi*, Sayı: 2, 15 Temmuz 1949, s. 8; “15 Günlük Parti Faaliyeti”, *Politika dergisi*, Sayı: 3, 1 Eylül 1949, s. 8,11.

¹²³¹ “İftira ve Hakikat”, *Politika dergisi*, Sayı: 2, 15 Temmuz 1949, s. 1.

¹²³² “Bayar Komünist Olamaz”, *Politika dergisi*, Sayı: 2, 15 Temmuz 1949, s. 3,9.

¹²³³ “Sayın Politika Okuyucularına”, *Politika gazetesi*, 19 Eylül 1949, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 2.

¹²³⁴ *Politika gazetesi*, 19 Eylül 1949, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4.

“Seçim Kanunu Mevzuunda Demokrat Parti Hazırlanan Tasarıları Tetkik Etti” başlığı altında, “Demokrat Partinin son tasarılar dair görüşünü umumi efkâra sunacağı tahmin ediliyor”.¹²³⁵

19 Aralık 1949 tarihli 27’nci sayıda Politika gazetesinin sahipleri Sırrı Kınran ve Bedirhan Çınar olarak belirtilmiştir. Gazetenin 27’nci sayısında, “Kıbrıs’ın Yunanistan’a İlhakı İçin Yapılan Teklifler Karşısında” başlığı ve “Gençlik bir protesto toplantısı tertip etti.” alt başlığı ile yer verilen haberin içeriğinde ise şu ifadeler kullanılmıştır:

“Kıbrıs Türk birliğinin 11 Aralık 1949 tarihinde Adanın Yunanistan’a verilmesi hususundaki istekleri protesto maksadıyla Lefkoşa’da yaptıkları 15 bin kişilik büyük mitingle alakalı olmak üzere Türk kültür ocağı ve Türk kültür teşkilatı 14 Aralık 1949 Çarşamba günü saat 15’te Eminönü Halkevi’nde bir buçuk saat süren hararetli bir toplantı yapmışlardır. ...”.¹²³⁶

26 Aralık 1949 tarihli 28’inci sayıda ise Adnan Menderes, dönemin Başbakanı Şemsettin Günaltay’ın son nutkuna, cevap niteliğinde olan bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmanın ayrıntılarına ise gazete sayfalarında “Adnan Menderes’in Kütahya’daki Konuşması” başlıklı yazı ile yer verilmiştir.¹²³⁷ Yayım hayatına dergi niteliğinde başlayan ve ilerleyen dönemde gazete niteliğinde çıkarılan Politika’nın, yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

3.3.9. Karaay

Karaay dergisi, 1 Ağustos 1950’de yayım hayatına başlamıştır. Derginin imtiyazı Karaay Derneği’ne aittir. teknik işleri Seyfettin Alpat, genel sekreterliği Muzaffer Buluğulu, yazı işlerini ise aynı zamanda Karaay Derneğini’nin de başkanı olan Selahaddin Okçu üstlenmiştir. Ayda bir kez çıkarılan Karaay dergisi sayısı 25 kuruştan halka sunulmuştur. Abonelik şartları ise yıllık 300 kuruş, altı aylık 175 kuruş olarak belirtilmiştir. Güney Basımevi’nde basılan bu derginin idare yeri Kuruköprü Karacaoğlan Caddesi, No. 33, Sağır, Dilsiz ve Körler Tesevüt Cemiyeti,

¹²³⁵ Politika gazetesi, 19 Eylül 1949, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1.

¹²³⁶ “Kıbrıs’ın Yunanistan’a İlhak İçin Yapılan Teklifler Karşısında”, Politika gazetesi, 19 Aralık 1949, Sayı: 27, Yıl: 1, s. 1-2.

¹²³⁷ “Adnan Menderes’in Kütahya’daki Konuşması”, Politika gazetesi, 26 Aralık 1949, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1.

Adana adresinde yer almıştır. Dergi isminin hemen altında, “Edebiyat, Sanat ve İş Dergisi” ifadeleri bulunmaktadır.¹²³⁸

1 Ağustos 1950 tarihli ilk sayıda “Niçin Çıkıyoruz?” başlığı ile derginin çıkış amacı şu ifalarle okuyuculara aktarılmıştır:

“Ağaçların toprakta, kökleri sayesinde koskoca cüsseleriyle dimdik durduklarını görür, O muazzam minarelerin Tanrısına gerçekten inananların duaları ile asırlara takvimlik ettiğini duyarım.

İşte kıymetli hemşerimiz Selahattin Okçu'nun sırf şahsi gayretleri ile Genel Başkan Süleyman Gök ile el ele vererek 1946 yılında kurulmuş olan Sağlık, Dilsiz ve Körler Tesanüt Cemiyeti Adana Şubesi, hamiyetli ve gönlü zengin vatandaşlarımızın kalplerinde tutundurabilmek için de, temsil ve konser faaliyetimize bir dergimizi ilave etmeyi düşündük.

Siyasi ve şahsi endişelerden tamamen uzak, günlük asli vazifesini gördükten sonra, istirahat zamanından bağışlayabileceği azami faaliyeti ve devlet bütçesinden hiçbir suretle yardım görmediğinden, Vatandaşlarımızın maddi yardımlarıyla ayakta duran derneğimizin mana ve mahiyetini şimdiye kadar neler yaptığını, neler yapmak istediğini sayın vatandaşlarımıza duyurmayı da bu suretle lüzumlu bulduk.

Bizden hizmetini esirgemeyen, müteşekkiri bulunduğumuz, Sayın Adana, Mersin, Tarsus, Ceyhan basın ailesi içinde yer almak, şerefi ve kıymetli vatandaşlarımızın yürekten muhabbetlerine mazhar olmak umudu en derin sevincimiz olacaktır.

*Memleket çapında şümulü olan bu cemiyetin, mağdur vatandaşlara sadece hizmet olan asil gayesi yanında ve çeşitli hizmetler meyanında, üstün duyguları ve aydın kalemlerle hizmetini bizden esirgemeyeceklere, kalplerimizin bütün muhabbeti ile açık olduğuna inanmalarını rica eder, şimdiden şükranlarımızı bildirmeyi borç biliriz”.*¹²³⁹ Yazının alt bölümüne ayrıca bir de not eklenmiştir. Bu notta, gazetenin ilk sayısının İdare Kurulu ile ilgili kişilerin yardımlarıyla çıkmış olduğu ve herhangi bir harcama için derneğin veznesine başvurulmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca vatandaşların derneğe gösterecekleri ilginin maddi ve manevi hayati değeri olduğu da okuyuculara duyurulmuştur.

¹²³⁸ Karaay dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ağustos 1950, s. 1-2.

¹²³⁹ Karaay dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ağustos 1950, s. 2.

Karaay dergisi 16 sayfa çıkarılmıştır. Derginin içeriğinde engelli insanlar (sağır, dilsiz ve körler) hakkında birçok yazı bulunmaktadır. Bu yazıların paylaşılmasındaki en büyük amaç ise toplumu bu konularda daha duyarlı olmaları için bilinçlendirmeye ve bilgilendirmeye yöneliktir. Bunun yanı sıra toplumsal, tarihi, edebi ve sanatsal konulara ve şiirlere yer verilmiştir. Derginin son sayfaları ise çeşitli ilanlar için ayrılmıştır.¹²⁴⁰ Dergiye gönderilen okuyucu mektuplarına cevap niteliğinde paylaşılan yazılarda “*Alaka*” başlığı altında dergide bir antolojiye yer verileceği duyurulmuştur. Bu antolojiyi dergide yayımlandıktan sonra bir kitap haline getirme kararı da alınmıştır. Yine bu konu ile ilgili olarak Çukurova Bölgesi’ndeki ses ve saz sanatkârlarının tarihini hazırlama çalışmaları dâhilinde yayımlanacak olan antolojinin ilk sayfasının en küçük yaştaki sanatkâra, son sayfasının ise en yaşlı sanatkâra ayrıldığı duyurulmuştur.¹²⁴¹ 1 Ağustos 1950 tarihli 1’inci sayıda yer alan bu duyurunun ardından, Eylül 1950 tarihli 2’nci sayıda “*Antoloji*” başlıklı sütunda ve “*Çukurova’da Yetişen Sanatkârlarımız*” başlığı ile kaleme alınan bu yazı dizisi dergi sayfalarında paylaşılmıştır.¹²⁴²

Derginin Ekim 1950 tarihli 3’üncü sayısında Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla “*Atatürk ve harici itibarımızdan bir hatıra*”¹²⁴³ ve “*Kuvvai Milliye’den bir hatıra*”¹²⁴⁴ başlıklı yazılara da yer verilmiştir. Yalnızca ilk üç nüshasını inceleme imkanına sahip olduğumuz Karaay dergisinin ne kadar süreyle çıkarıldığı ve yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşamamıştır.

3.3.10. Yarsuvat

Yarsuvat dergisi, Ocak 1952 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Yalnızca ilk sayısını inceleyebildiğimiz bu derginin isminin hemen altında, “*Siyasi, İlmi ve Mizahi Aylık Mecmua*” ibaresine yer verilmiştir. Sahipleri Veysel Faruk Sarıbay ve Ahmet Doğan Akman, mesul müdürü Hakkı Baysal, yazı işleri müdürü Veysel Faruk Sarıbay, yazı işlerini idare eden ise Ahmet Doğan Akman’dır.¹²⁴⁵

¹²⁴⁰ *Karaay dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ağustos 1950, s. 1-16.

¹²⁴¹ *Karaay dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ağustos 1950, s. 14.

¹²⁴² *Karaay dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Eylül 1950, s. 14.

¹²⁴³ “Atatürk ve harici itibarımızdan bir hatıra”, *Karaay dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Ekim 1950, s. 2,13.

¹²⁴⁴ “Kuvvai Milliye’den bir hatıra”, *Karaay dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Ekim 1950, s. 3,15.

¹²⁴⁵ *Yarsuvat dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1952, s. 1-2.

İdare yeri Yarsuvat Mecmuası Posta Kutusu: 16/Ceyhan adresinde yer alan dergi, Yurt Matbaası'nda basılmıştır. Fiyatı 35 kuruş, aboneliği ise yıllık 4 lira, altı aylık 2 liradır.¹²⁴⁶

Yarsuvat dergisinin çıkış amacına, Ocak 1952 tarihli ilk sayıda ve “Yarsuvat Okuyucularına Kaplarını Açarken” başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Yarsuvat’ı karşınıza çıkarırken gayemizin şahsi menfaat değil de, gençlik ve memleket menfaati olduğunu arz ederim. Bu hususta muvaffak olabilirsek kendimizi bahtiyar addedeceğiz.

Mecmuamızla, memleketimizde bulunan genç yazarları tanıtmayı düşündük. Kararımız daima olarak heveskâr gençlerle el ele vererek çalışmak onların yükselmelerine vasıta olmaktadır.

Yarsuvat kendi mecmuamız, kendi yazılarınız ve kendi maksadınız olmak sizleri size tanıtmak için çıkarılmıştır. Kendisinde yazmak kudretini gören gençlerin cesaretini arttırabilir de cemiyet huzuruna çıkarabilirsek Yarsuvat vazifesini yapmış olacaktır.

Gelecek sayılarımızda her türlü yazı, şiir ve hikâyeleri arzu eden okuyucularımız adresimize gönderdiği takdirde sahifelerimizde bulunacaktır. Yazılması mahzurlu görülen yazı ve şiirler olduğu takdirde sebebi hakkında ayrıca mecmuamız da izahat verilecektir. Temenni ederiz ki bu uğurda çalışmalarımızda muvaffak olup insani vazifemizi yapmış olalım.

*İlk sayımızda bu gayeyi tam tatbik edemediğimizden dolayı sizlerden özür diler, mecmuamızın çıkarılması için bizlere yardım eden arkadaşlara da saygı ve şükranlarımı arz ederim”.*¹²⁴⁷

Aylık aralıklarla yayım yapan Yarsuvat dergisi yirmi sayfa çıkarılmıştır. İçeriğinde toplumsal, siyasi, edebi ve mizahi yazılara yer verildiği gibi okuyucular tarafından kaleme alınan yazı ve şiirlere de yer verilmiştir.¹²⁴⁸ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

¹²⁴⁶ Yarsuvat dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1952, s. 2.

¹²⁴⁷ “Yarsuvat Okuyucularına Kaplarını Açarken”, Yarsuvat dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1952, s. 1.

¹²⁴⁸ Yarsuvat dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1952, s. 1-20.

3.3.11. Püren

Püren dergisi 1 Aralık 1953'te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve sorumlu müdürü Av. Nuri Tunç'tur. Dergiyi düzenleyenler ise Necmettin Özdesenli, Yücel Kurttepelı, Halit Deniz, Güner İşısağ ve Yener Arıkan'dır. Adana Erkek Lisesi Kültür Kolu tarafından hazırlanmış olan bu derginin yayıma hazırlandığı yer Adana'da bulunan Doğan Basımevi'dir. Dergi ayda bir kez çıkarılmıştır ve fiyatı 25 kuruştur. Ayrıca 17 sayfa ve boyu 25.5 cm, eni 18 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹²⁴⁹

1 Aralık 1953 tarihli 1'inci sayıda "Püren Açılırken" başlığı ile çıkış amacına şu ifadelerle yer vermiştir:

"Adana Erkek Lisesi Kültür Kolu tarafından hazırlanan bu dergi, bütün öğrencilerin samimi duygularını ve düşüncelerini ifade etmek amacıyla çıkarılmaktadır. Dergimizde okuyucularımız orijinal bir buluş, yüksek bir sanat, edebiyat ve fikir hareketi bulamayacaklar, sadece samimi ve sıcak bir kalbin, duygularının mütevazı bir surette ifade edilmiş olduğunu göreceklerdir.

Çünkü Püren, ne yeni bir çağın öncüsü, ne de bir iddianın temsilcisidir. Şunu da bildirelim ki, uzun ve şerefli bir geçmişi olan lisemizin bugünkü dinç ve asil öğrencileri her şeyin üstünde tuttıkları vatan, millet, devrim ve vazife duygularını en temiz şekilde ortaya koymakla şeref ve iftihar hisleri duyarlar. Zaten, tek amacımız da bundan başka bir şey olamaz.

Tutacağımız yol, bugünün gençliğine yakışacak surette seçilmiştir. Derginin bütün yazıları, öğretmenlerimizle birlikte yine onların yol gösterdikleri biz öğrenciler tarafından hazırlanmaktadır ve bundan sonra da böyle olacaktır.

Yazıların temiz ve sade bir dille kaleme alınmasına hiçbir edebi, ilmi ve -pek tabii olarak- siyasi cereyanlara katılmamasına şahsi tenkidlere karikatür ve alaylara kalkışıp çeşitli tartışmalara yol açacak durumda olmamasına bilhassa titizlikle dikkat edeceğiz. Düzgün bir dille yazılmış karınca kararınca az çok iyi ve güzel denilebilecek her yazıya, elimizden geldiği ve kadromuzun yettiği kadar yer vermeye çalışacağız.

---

¹²⁴⁹ Püren dergisi, 1 Aralık 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-17.

Bütün öğrenci arkadaşlarımızın bizi destekleyeceklerine maddi manavi ellerinden gelen yardımı yapacaklarına bütün kalbimizle inanıyoruz. “Öğrenci arkadaşlarımız” derken sadece okulumuzun öğrencilerine değil bütün bir kültür ve irfan ordusuna hitap ettiğimizi söylemeye bilmem lüzum var mı?

*Bize, bu yolda her türlü yardımlarını esirgemeyen okul idaresine, öğretmenlerimize ve Okul Aile Birliği Başkanı Sayın M. Nuri Tunç'a teşekkür etmeği bir borç biliriz”.*¹²⁵⁰

Püren¹²⁵¹ dergisinin, Ocak 1955 tarihli 2’nci sayısında yazar isimleri şu şekilde sıralanmıştır: “Tuğrul Çelik, Özer Tan, Abdülkadir Özer, Ünsal Yücel, Mustafa Canpolat, Kubilay Görür, Yılmaz Gençer, H. İlhan Tunç, Özcan Şengölge, Nihat Ziyalan, Sıtkı Yazar, Yılmaz Hasdemir, İsmet Kenarlı, Sümer Güner, G. Gönenç”.¹²⁵²

Ayrıca bu sayı Tuğrul Çelik ve Ünsal Yücel tarafından hazırlanmıştır. Derginin yazı kurulunda ise Ahmet Canpolat, Ünsal Yücel, Tuğrul Çelik, Mustafa Canpolat, Özer Tan, A. Kadir Özer gibi isimler yer almıştır.¹²⁵³

Adana Erkek Lisesi’nin yayın organı olan Püren dergisinin 6’ncı ve 7’nci sayıları birlikte çıkarılmıştır.¹²⁵⁴ Yalnızca üç sayısını inceleyebildiğimiz bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ise ulaşamadık.¹²⁵⁵ Şölen dergisinin içeriğinde, Püren dergisi ile ilgili bazı bilgiler bulunmaktadır.¹²⁵⁶ Bu bilgiler, Püren dergisinin inceleme imkanı bulduğumuz sayılarında yer alan bilgilerle örtüşmediğinden bu çalışmada paylaşılmamıştır.

3.3.12. Minik Okul Postası

Minik Okul Postası dergisi, 14 Mart 1955’te yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Fikret Kalaba’dır. Haftalık aralıklarla ve Pazartesi günleri çıkarılmıştır. Dergiyi hazırlayan Atatürk Okulu Öğretmeni Kevser

¹²⁵⁰ “Püren Açılırken”, *Püren dergisi*, 1 Aralık 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹²⁵¹ Püren: Bir kır çiçeğinin adıdır. Toroslarda bulunur. Rozet şeklinde açılır ve bu çiçekten arılar bal özü alır. Bakınız: *Püren dergisi*, 1 Aralık 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹²⁵² *Püren dergisi*, Ocak 1955, Sayı: 5, Yıl: 2.

¹²⁵³ *Püren dergisi*, Ocak 1955, Sayı: 5, Yıl: 2, s. 17.

¹²⁵⁴ *Püren dergisi*, Mart-Nisan 1955, Sayı: 6-7, Yıl: 2.

¹²⁵⁵ *Püren dergisi*, 1 Aralık 1953, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Püren dergisi*, Ocak 1955, Sayı: 5, Yıl: 2; *Püren dergisi*, Mart-Nisan 1955, Sayı: 6-7, Yıl: 2.

¹²⁵⁶ “Adana’da Susan Dergiler Sanat Sayfaları”, *Şölen dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 14.

Koçak'tır. Kalaba Basımevi'nde basılan ve fiyatı 5 kuruş olan derginin, adres bilgileri Ulucami 91 Sokak, No. 48 olarak belirtilmiştir.¹²⁵⁷

Dergi isminin altında, “*Birinci Sınıf İçin*” ibaresine yer verilmiştir. Bu dergi okula yeni başlayan ilkokul çocukları için yayımlanmıştır. 14 Mart 1955 tarihli ilk sayıda da bu konu ile ilgili şu ifadeler kullanılmıştır:

“*Minik Okul Postası çalışkan Türk çocuklarını selamlar. Size arkadaş olacağım. Okuma ve yazmanız gelişecek. Çok çalışsan ve beni okuyan bilgi kazanacak. Sınıfı geçecek. Yaşa Okul Postası Yaşa!*”¹²⁵⁸

Derginin içeriğinde; matematik, hayat bilgisi, resim, müzik, beden eğitimi gibi dersler hakkında bilgilere, alıştırmalara ve hatta ödevlere yer verilmiştir. Dergi sayfalarında ayrıca şiirler, bilmeceler ve hikayeler de paylaşılmıştır. Yayım hayatı boyunca ve bu paylaşımlar dolayısıyla Minik Okul Postası dergisi, öğrenciler açısından eğitici ve öğretici bir nitelikte olmuştur.¹²⁵⁹

Derginin 1956 yılındaki sayıları incelendiğinde bazı değişiklikler yapıldığı görülmüştür. Bu değişiklikleri ise şu şekilde ifade etmek mümkündür:

Dergi isminin altında “*Okul Postası Birinci Sınıf Eki*” ve “*Unutma ki Türksün, Ne Mutlu ki Türksün*” ibarelerine yer verilmiştir. Hafatalık aralıklarla ve Pazartesi günleri çıkarılmaya devam eden derginin satış fiyatı 7.5 kuruşa yükselmiştir.¹²⁶⁰

1956 yılında derginin sahibi, sorumlu müdürü ve yazı işlerini fiilen idare eden Fikret Kalaba, baş yazarı Hüseyin Kalaba'dır.¹²⁶¹ 16 Nisan 1956 tarihli 6'ncı sayıda “*Minik Postanızı Hazırlayanlar*” başlığı altında yer verilen dergi yazarlarının isimleri şunlardır:

“*Ülker İncirlioğlu, Kevser Koçak, Nermin Sezer, Taciser Kiper, Ayten Ertüzün, Ülkü Işık, Duriye Everest, Haydar Tayfur, Nuri Tatlöz Ciritçi*”.¹²⁶²

¹²⁵⁷ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı:1, Yıl:1, 14 Mart 1955, s. 1.

¹²⁵⁸ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 14 Mart 1955, s. 1.

¹²⁵⁹ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı:1, Yıl:1, 14 Mart 1955, s. 1-4; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı:8, Yıl: 1, 2 Mayıs 1955, s. 1-4.

¹²⁶⁰ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 12 Mart 1956, s. 1.

¹²⁶¹ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, 16 Nisan 1956, s. 5.

¹²⁶² *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, 16 Nisan 1956, s. 4.

Yıllara göre sayıları incelendiğinde, derginin her yıl Mart ayında ve yeniden birinci sayı olarak çıkarıldığı görülmüştür.¹²⁶³ Ayrıca 1956 yılından sonraki 1965 yılındaki sayılarını da inceleme imkanı bulduğumuz derginin bu tarihler arasındaki dokuz yıllık süre içinde yayımına ara verip, vermediği ve kapandığı tarih tespit edilememiştir.

Dergi 1965 yılında da Pazartesi günleri çıkarılmaya devam etmiştir. 1955'ten 1965'e kadar geçen on yıllık süre içerisinde dergi fiyatı 10 kuruş artarak 15 kuruş olmuştur. 1965 yılında gazete sahibi Fikret Kalaba, sorumlu müdür Av. Fikret Sezgin'dir. Teknik işler ise Ş. Otan idaresindedir.¹²⁶⁴ Ayrıca Minik Okul Postası dergisinin, "Okul Postası'nın" 1'inci sınıf ilavesi olduğu ve bir komisyon tarafından hazırlandığı belirtilmiştir.¹²⁶⁵

Minik Okul Postası, 1955 yılı sayılarında dört sayfa, 1956 ve 1965 yılındaki sayılarında sekiz sayfa çıkarılmıştır.¹²⁶⁶ Boyu 21 cm, eni 14.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹²⁶⁷ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.3.13. Doruk

Doruk dergisi, Eylül 1955 tarihli 1'inci sayısıyla yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve sorumlu yönetmeni A. Mithat Konuklar, dergi sekreteri Y. Pütün'dür. Adana'da Doğan Basımevi'nde basılmıştır. Dergi isminin hemen altında "*Aylık, Fikir-Sanat Dergisi*" ibaresine yer verilmiştir.¹²⁶⁸

Derginin incelediğimiz tüm sayıları 24 sayfa çıkarılmıştır. Derginin ilk sayısında okuyucular için yapılan bir uyarı şu cümlelerle ifade edilmiştir: "*Dergimize gönderilecek yazılarda, Türkçe karşılıkları bulunan yabancı tildiklerin kullanılmamasını dileriz*".¹²⁶⁹ Bu uyarıda, okuyucuların dergiye göndereceği yazılarda yabancı sözcüklere yer verilmemesi ve mümkün olduğu kadar Türkçe kelimelerin kullanılması istenmiştir.

¹²⁶³ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 14 Mart 1955, s. 1; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 5 Mart 1956, s. 1; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, 1 Mart 1965, s. 1.

¹²⁶⁴ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, 1 Mart 1965, s. 1,8.

¹²⁶⁵ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, 1 Mart 1965, s. 1,8; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 1, 15 Mayıs 1965, s. 8.

¹²⁶⁶ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı:1, Yıl:1, 14 Mart 1955, s. 1-4; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 6, Yıl:1, 16 Mart 1956, s. 1-8; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı: 1, 1 Mart 1965, s. 1-8; *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı:9, 15 Mayıs 1965, s. 1-8.

¹²⁶⁷ *Minik Okul Postası dergisi*, Sayı:1, Yıl:1, 14 Mart 1955, s. 1-4.

¹²⁶⁸ *Doruk dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1955.

¹²⁶⁹ *Doruk dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1955.

Derginin fiyatı 35 kuruştur. Abonelik şartları ise yıllık 400 kuruş, altı aylık 200 kuruş olarak belirtilmiştir.¹²⁷⁰ Ayrıca Boyu 24 cm, eni 26.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹²⁷¹

Doruk dergisinin ilk sayısında “Çıkarken” başlığı altında çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Her dergide ilk sayısının bu ilk sayfasında görüşünü açıklayan nitelikte bir yazı yayınlanmsı adet olmuştur. Biz de bu adetten ayrılmak istemedik. Ne var ki bizim bu dergiyi çıkarmakta kesin, belirli bir amacımız: Başka bir deyimle çok çeşitli, bazen birbirinin büsbütün tersi anlayışların kaynaştığı modern bir toplumda şu, ya da bu yanı tutup, tek yönlü bir yolda yürümeye niyetimiz yok. Bizce önemli olan yazının şu veya bu görüşü savunmasından çok sanat değeri taşımasıdır. Bir yazının sanat değerini saptamaya gelince; bu işin çok zor, hatta bazen imkansız olduğunu (okurlarımız) bilirler. Bir toplumun sanat ürünlerinden, o sayısız yapıttan (eser) yüzyıllar sonrasına kaç tanesi kaldığı düşünülür, en yetkili eleştirmenlerin bile bu işte yanılmalara uğradıkları göz önüne alınırsa bu zorluk daha iyi anlaşılır.

Bu işte biricik çıkryolu; bilgiye, sağduyuya, deneylerin kazandırdığı-pozitif bilimdeki deney anlaşılmasın – sonuçlara dayanarak, bir yazıyı seçmek yolunu tutmak isteriz.

Bu arada “fikir ve edebiyat alanını kapsayan dil davası, bütün gençlikle birtlikte, bizim de davamızdır” diyoruz.”¹²⁷²

Ekim 1955 tarihli 2’nci sayıda yazı işlerini yöneten Hülağü İlhan Tunç’tur.¹²⁷³ Aylık dönemler halinde yayımlanan bu derginin 1’inci ve 2’nci sayılarına göre yazar isimlerini ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

“Hülagü İlhan Tunç, N. Özarendeli, Yıldız Açarbiçer, Kubilay Görür, Güler Huner, Faruk Ergöktaş, Mithat Konuklar, Jale Asımgil, Ünsal Yücel, Anıl Karaboğa, Ömer Nida, Sadi Samra, Fevzi Akçınar, J. B. Priestley, Ünver Çınar, Y. Pütün, Yıldırım Keskin; Mustafa Necmettin, Nurullah Ataç, Çolpan Yazman, Yılmaz Gencer, Hatice

¹²⁷⁰ Doruk dergisi, Sayı: 2, Ekim 1955.

¹²⁷¹ Doruk dergisi, Sayı: 1, Eylül 1955, s. 1-24.

¹²⁷² “Çıkarken”, Doruk dergisi, Sayı: 1, Eylül 1955, s. 1.

¹²⁷³ Doruk dergisi, Sayı: 2, Ekim 1955.

Tunç, Mustafa Uz, Sezai Bozdoğan, Turan Şella, Kâmil Yardım, Selahattin Batu, Turan Yalım, Sümer Güner, N. Özarendeli, Ahmet Mithat".¹²⁷⁴

Doruk dergisi, fikir ve sanat dergisi niteliğinde yayımlanmıştır. İçeriğinde de çeşitli sanat dalları hakkında makaleler, yazılar ve şiirlere yer almıştır.¹²⁷⁵

Derginin Kasım ayında çıkarılan sayısı Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün 17'nci yıl dönümü nedeniyle özel olarak yayımlanmıştır. Bu sayı "Yas Sayısı" olarak isimlendirilmiş ve kapağın sağ üst köşesinde, Atatürk'ün doğum ve ölüm yılları olan 1881-1938 tarihlerine yer verilmiştir.¹²⁷⁶ Sayfa sayısı diğer sayılarda olduğu gibi 24'tür. Yas sayısının içeriğinde Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili yazı, makale ve şiirler yer almıştır.¹²⁷⁷ Derginin ancak belirli sayıları incelenebildiğinden kaç sayı çıkarıldığı ve yayım hayatına hangi tarihte son verdiği hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamıştır.

3.3.14. 14 Mart Tıp Bayramı

14 Mart Tıp Bayramı¹²⁷⁸ dergisinin yayım hayatına hangi tarihte başlayıp hangi tarihte son verdiği tam olarak tespit edilememiştir. Derginin sorumlu müdürü Dr. Mehmet Nazsız'dır. Ceyhan'da İleri Matbaası'nda basılmıştır. Dergi isminin hemen altında Kanuni Sultan Süleyman'a ait olan şu söz paylaşılmıştır: "*Halk içinde muteber bir nesne yok Devlet gibi olmaya devlet Cihanda bir nefes Sıhhat gibi*". Derginin bazı sayılarında sayı ve yıl bilgileri belirtilmemiştir.¹²⁷⁹ İlerleyen sayılarda üçüncü ve dördüncü sayfaların sol üst köşelerinde ise sadece 14 Mart 1956 tarihi

¹²⁷⁴ *Doruk dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1955; *Doruk dergisi*, Sayı: 2, Ekim 1955.

¹²⁷⁵ *Doruk dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1955; *Doruk dergisi*, Sayı: 2, Ekim 1955.

¹²⁷⁶ *Doruk dergisi*, Sayı: Yas Sayısı, Kasım 1955.

¹²⁷⁷ *Doruk dergisi*, Sayı: Yas Sayısı, Kasım 1955, s. 1-24.

¹²⁷⁸ 14 Mart Tıp Bayramını, 1935 yılındaki tıp öğrencileri, Batı tıp eğitiminin ülkemizde "Tıbhane-i Âmire"nin kuruluşu (14 Mart 1827) ile başladığını kabul etmişlerdir. Fakat çağdaş Batı tıp eğitimine geçişimiz Galatasaray'da "Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane"nin açılışı (17 Şubat 1839) ile gerçekleşmiştir. Bu durum birçok tıp tarihçisi tarafından da belirtilmiştir. Ancak yeni bir tarih saptanması yapılmasından daha ziyade bu günün temel anlamını unutmamak gerekir. Yaklaşık altmış yıldan beri ülkemizde kutlanan "14 Mart günü", tıp ortamımızda "Tıbbiyeliler Günü", "Tıbbiyeliler Bayramı", "Tıp Bayramı", "Türkiye'de Tıp Eğitimi Günü" ya da "Tıp Öğretimi Günü" gibi değişik isimlendirmelerle anılsa da, temel anlamını tıptaki çağdaşlaşma sürecimizde, tıp eğitimimizin ve sağlık sorunlarının bilimin ışığında bir kez daha eleştirilmesinde ve halkın yararına çözümlerin üretilmesinde bulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Mehmet Cemil Uğurlu, "14 Mart Tıp Bayramı'nın Düşündükleri", *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 50, Sayı: 1, 1997, s. 4.

¹²⁷⁹ *14 Mart Tıp Bayramı dergisi (1828-1955)*, s. 1-4.

belirtilmiştir.¹²⁸⁰ Ayrıca yine bu sayıda “*Bu Gece*” başlığı altında yer verilen baş makalede şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Memleket ölçüsündeki Tıp Bayramı'nın Ceyhan'ımızda kutlanması sadece tababet mensupları arasında değil, üç beş senedir tıpçıları seven Ceyhanlıların da iştiraki ile topluca yapılıyor.

Gerek bu neşe vesilesi gazetenin, gerek senede bir dahi olsa böyle bir gecenin hazırlanmasını devam ettirmekte emekleri geçenleri muhabbetle hatırlamak, elbetteki kadirşinaslık olur. ...”.¹²⁸¹ Bu açıklamada daha önceki yıllarda olduğu gibi 1956 yılında da Ceyhan'da kutlanan 14 Mart Tıp Bayramı hakkında okuyucular bilgilendirilmiştir.

Bu dergi yayımlandığı yıllar içinde yalnızca 14 Mart Tıp Bayramı'nın yıl dönümlerinde, dört sayfa çıkarılmıştır.¹²⁸² Ayrıca 1828-1955 tarihli sayıda boyu 38,5 cm, eni 28 cm ölçülerinde, 1827-1956 tarihli sayıda ise boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde basılmıştır.¹²⁸³

3.3.15. İç Kaynak

İç Kaynak dergisi, 1957 yılının Mayıs ayında yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve bütün neşriyatı fiilen idare eden mesul müdür Şevket Kutkan'dır. İdare yeri Alidede Mahallesi, 59. Sokak, No. 22 B-Adana adresinde yer almıştır. İletişim adresi ise İç Kaynak Posta Kutusu 229 Adana olarak belirtilmiştir. Dergi isminin hemen altında “*Aylık Edebiyat ve Tasavvuf Dergisi*” ibaresi bulunmaktadır.¹²⁸⁴ Bu ifadelerden derginin 30 günde bir çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

Derginin ilk sayısında “*Sayın abonelerimize*” adı altında yapılan açıklamada şu ifadelere yer verilmiştir:

“(İç Kaynak), Yeni Yunus Emre Gazetesi'nin yerine çıkmaktadır ve onun devamıdır. Evvelce Yeni Yunus Emre Gazetesi için gönderilmiş olan abone bedelleri, İç Kaynak için de muteberdir. Ancak, Y. Yunus Emre ile İç Kaynak'ın abone bedelleri arasında zaruri bir fark mevcut olduğundan bu farkın muhterem okuyucularımız tarafından

¹²⁸⁰ 14 Mart Tıp Bayramı Dergisi (1827-1956), s. 3-4.

¹²⁸¹ “Bu Gece”, 14 Mart Tıp Bayramı dergisi (1827-1956), 14 Mart 1956, s. 1.

¹²⁸² 14 Mart Tıp Bayramı dergisi (1827-1956), 14 Mart 1956, s. 1-4.

¹²⁸³ 14 Mart Tıp Bayramı dergisi (1828-1955), s. 1-4; 14 Mart Tıp Bayramı dergisi (1827-1956), 14 Mart 1956, s. 1-4.

¹²⁸⁴ İç Kaynak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1,32.

nazarı itibara alınacağını ümit ederiz. Abone bedellerinin (Şevket Kutkan, Posta Kutusu 229-Adana) adresine göndermeleri rica olunur”¹²⁸⁵.

Yukarıda yer verilen açıklamada İç Kaynak dergisinin, Yeni Yunus Emre gazetesi¹²⁸⁶ yerine çıkarıldığı ve bu derginin Yeni Yunus Emre gazetesinin devamı niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Derginin Mayıs 1957 tarihli 1’inci sayısında, “*Muhterem Okuyucularımıza*” başlığı ile yer verilen yazıda çıkış amacı, Adanalı Mutasavvıf¹²⁸⁷ İsmail Emre¹²⁸⁸ ve dergi ismi hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler şu şekilde ifade edilmiştir:

“*Bu dergi, tasavvufi ve ahlâki fikirlerinin cihanşümûl (evrensel) kıymetine ve büyük manevi kudretine inandığımız Adanalı mutasavvıf İsmail Emre’yi memleketimiz ilim ve irfan alemine de tanıtmak için çıkarılmaktadır. ...*

... (İç Kaynak), faaliyetini tatil etmiş bulunan (Yeni Yunus Emre) gazetesinin izinden yürüyecektir. Mezahir alemindeki sanatı da kaynakçılık olan Gönül Kaynakçısı Emre, bu mecmuanın ismini (İç Kaynak) koymuştur. Gerek yazılışındaki şekil tenâsübü, gerek mânâsındaki cinaslar bakımından bu isim (Yeni Yunus Emre) nin bir nevi tefsiri gibidir:

1-Evvela (İç Kaynak), yani manevi bir kaynaktır.

2-Bu mânevi kaynaktan iç mânâsına şöyle yazılır: “İç Kaynak” ve (Kaynak) kelimesinin (Kaf) harfleri kaldırılırsa.. geriye (İç Ayna)-(Mânevi Ayna) kalır. Kaf dağındaki bu berrak mânevi aynaya bakanlar, orada kendilerini görecekler”¹²⁸⁹.

İç Kaynak dergisinin fiyatı 50 kuruştur. Yıllık aboneliği ise 5 lira olarak belirtilmiştir. Bu dergi 1957 yılında boyu 20 cm, eni 14 cm;¹²⁹⁰ 1958 yılında boyu 20

¹²⁸⁵ “Sayın abonelerimize”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 32.

¹²⁸⁶ *Yeni Yunus Emre gazetesi*, 21 Mayıs 1951, Sayı: 1, s. 1-4.

¹²⁸⁷ Sofî olan, tasavvufu uğraşan, ilahiyatla uğraşan ve bunu yaymaya çalışan anlamlarına gelmektedir. Bakınız: “mutasavvıf” maddesi, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, s. 691.

¹²⁸⁸ İsmail Emre: 1900 (1316) yılında Adana’da doğmuştur. Mutasavvıftır. Okuma yazması yok denecek kadar azdır. Buna rağmen tasavvufi değeri yüksek şiirler söylemekte ve içten gelen bu şiirlere “Doğuş” adını vermektedir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: <https://www.antoloji.com/ismail-emre/hayati/> Erişim Tarihi: 11.10.2018; Ayrıca bakınız: “Muhterem Okuyucularımıza”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 2.

¹²⁸⁹ “Muhterem Okuyucularımıza”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1,31.

¹²⁹⁰ *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1,32.

cm, eni 13 cm;¹²⁹¹ 1959 yılında boyu 19 cm, eni 13.5 cm;¹²⁹² 1960 yılında ise boyu 20 cm, eni 13.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹²⁹³

Derginin ilk sayfalarında, “İçindekiler” bölümü ve tarih bilgileri yer almıştır. İkinci sayfalarda ise “*Muhterem Okuyucularımıza*” başlığı ile yukarıda ayrıntılı olarak bahsettiğimiz açıklamalara yer verilmiştir. Sayfa numarası verilmeden basılmış olan son sayfalar¹²⁹⁴ ise derginin künye bilgileri ve abonelik duyuruları için ayrılmıştır.¹²⁹⁵

İç Kaynak dergisinin içeriğinde, rubâiler, Nasreddin Hoca Fıkralarının tasavvuf açısından değerlendirilmesi, şiirler, tefrikalar (dergi sayılarında bölümler halinde yer verilen yazılar) ve İsmail Emre tarafından söylenen tasavvuf şiirlerine (Doğuşlar)¹²⁹⁶ yer verilmiştir.¹²⁹⁷ Ayrıca dergide; İsmail Emre, Arif Nihat Asya, Salih Zeki Aktay, Ragıp Önen,¹²⁹⁸ Mehmet Akif Tuncay¹²⁹⁹ gibi isimlerin yazıları ve şiirleri yer almıştır.

İç Kaynak dergisinin içeriğinde dikkat çekici birçok bilgi yer almaktadır. Bunlara örnek olarak edebi ve tarihi açıdan değeri olan ve Şevket Kuşkan tarafından kaleme alınan İsmail Emre'nin konuşmalarının dergide paylaşılması gösterilebilir. Bu konuşmalar “*Emre'nin Konuşmaları*” ve başlığı altında bölümler halinde

¹²⁹¹ İç Kaynak dergisi, Sayı: 9-14, Yıl: 1, Şubat 1958.

¹²⁹² İç Kaynak dergisi, Sayı: 16, Yıl: 2, Mart 1959.

¹²⁹³ İç Kaynak dergisi, Sayı: 21, Yıl: 2, Şubat 1960.

¹²⁹⁴ İç Kaynak dergisinin sayılarında sayfa numaraları 31'inci sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Bu çalışmada karışıklığı engellemek amacıyla numara verilmeyen son sayfa dipnotlarda “32'nci sayfa” olarak belirtilmiştir.

¹²⁹⁵ İç Kaynak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Haziran 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, Temmuz 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Ağustos 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı: 5, Yıl: 1, Eylül 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Ekim 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, Kasım 1957, s. 1,32; İç Kaynak dergisi, Sayı:8, Yıl: 1, Aralık 1957, s. 1,32.

¹²⁹⁶ “Doğuşlar”, İç Kaynak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 17-22.

¹²⁹⁷ İç Kaynak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Haziran 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, Temmuz 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Ağustos 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı: 5, Yıl: 1, Eylül 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Ekim 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, Kasım 1957, s. 1,31; İç Kaynak dergisi, Sayı:8, Yıl: 1, Aralık 1957, s. 1,31.

¹²⁹⁸ İç Kaynak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Haziran 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, Temmuz 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Ağustos 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 5, Yıl: 1, Eylül 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Ekim 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, Kasım 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı:8, Yıl: 1, Aralık 1957, s. 1.

¹²⁹⁹ İç Kaynak dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, Temmuz 1957, s. 1; İç Kaynak dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Ekim 1957, s. 1.

yayımlanmıştır.¹³⁰⁰ Bu konuşmaların aktarıldığı yazılara ayrıca konuşmaların tarih bilgilerini içeren notlar da düşülmüştür.¹³⁰¹

1958 yılındaki sayılarında dergi isminin altındaki ibare “*Aylık Tasavvuf ve Edebiyat Dergisi*” ifadeleriyle ve sadece kelimelerin yerleri değiştirilerek kullanılmıştır.¹³⁰²

1959 yılındaki sayılarında ise derginin fiyatı 50 kuruş arttırılarak, 1 lira olmuştur.¹³⁰³ Mart 1959 tarihli 16’ncı sayıda “Yeni Yunus Emre ve Doğuşları” adlı eserin ilanına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“*Bay İsmail Emre’yi tasavvuf ve edebiyat âlemimize tanıtmaya çalışan bir önsözle, Emre’nin 1190 doğuşunu ihtiva eden (Yeni Yunus Emre ve Doğuşları) adlı eser, “Şevket Kutkan Posta kutusu 229 Adana” adresinden temin edilebilir. Fiyatı 10 liradır*”.¹³⁰⁴ Tüm sayılarını inceleme imkanı bulamadığımız bu derginin, yayım hayatına son verdiği tarih hakkında da herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

3.3.16. Yol Kavşağı

Yol Kavşağı dergisi, 1 Haziran 1957’de çıkarılan ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi ve mesul müdürü Hüseyin Sarıtaş, sekreter Hakkı Erzinoğlu’dur. Adana’da İpek Basımevi’nde basılmıştır.¹³⁰⁵

Yalnızca ilk sayısı incelenen bu derginin idare yeri Adliye Karşısı, No. 22-Adana adresinde yer almıştır. Her yerde sayısı 50 kuruş olan derginin abonelik bilgileri ise yıllık 5 lira, altı aylık 2.5 lira olarak belirtilmiştir.¹³⁰⁶

Yol Kavşağı, her ayın birinde çıkan yani ayda bir olarak yayım yapan bir dergidir. Dergi isminin hemen altında, “*Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*” ibaresine yer verilmiştir.¹³⁰⁷ Dergi toplam 24 sayfa¹³⁰⁸ ve boyu 28 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³⁰⁹

¹³⁰⁰ “Emre’nin Konuşmaları”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 3-13.

¹³⁰¹ “1/12/956’da yapılan bir konuşmadan zaptedilebilen notlar.” Ayrıntılı bilgi için bakınız: “Emre’nin Konuşmaları”, *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1957, s. 3.

¹³⁰² *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, Şubat 1958, s. 1.

¹³⁰³ *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 16, Yıl: 2, Ekim 1959, s. 1.

¹³⁰⁴ *İç Kaynak dergisi*, Sayı: 16, Yıl: 2, Mart 1959, s. 1,32.

¹³⁰⁵ *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957.

¹³⁰⁶ *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957.

¹³⁰⁷ *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957.

¹³⁰⁸ “Yol Kavşağı Dergisi, ilk dört sayfası ve son sayfası numaralandırılmamış, 5’inci sayfadan itibaren numaralandırılmıştır.” *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957, s. 1-24.

¹³⁰⁹ *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957, s. 1-24.

1 Haziran 1957 tarihli 1'inci sayıda, derginin yayın ilkesi ve yayın amacı ile ilgili açıklamalar şu ifadelerle yer almıştır:

“İLÂN: Son yıllarda fikir züppeliğinin itibarı memleketimiz de hayli zedelenmiş ve hatta bu eski saltanatı çökmüşse de halâ şurda burda, bilhassa taşra bölgelerinde kalıntılarına rastlanmaktadır.

Bir zamanlar fikri Babiâli'deni içeri sokmayan bu çeşit züppeliğin en büyükhususiyeti fikrin ve aydınlığın en büyük düşmanlığıyla nezaketen perdelediği kıskançlık gibi bayağı vicdansız hislerdir. Sureti haktan görünmek teatral bir vicdansız için pek zor olamıyor: Othello'nun elini kana bulaştıran Lago'dur.. (Züppe aydın) (Donkişot aydın) (Yarı aydın) (Sahte aydın) ve (Dışı süslü içi paslı adam) ların tarih boyunca biçare milletimizin başına ne çoraplar ördükleri malûm, dolayısıyla bu ilânı bile okumadan dergiye karşı herhangi bir muhiti, havayı veya makamı harekete geçirmeye kalkışmaları-bir ihtimal olarak-mümkün olduğundan peşinen ilân ediyoruz:

Siyasetle Hiç Bir İlgimiz Yoktur ve Olmayacaktır..

Cümlelerimizin Donkişotvari siyaset yorumlarına tabi tutulmasını diler ve bu ilânı yapmak gerekliliğini hissettiğimizden umumi seviyemiz ve fikir namusuna sahip aydın namına üzgün olduğumuzu bildiririz.

*NOT: Kıymetli okuyucularımızdan - yalnız bu sayı için - mürettip hatalarını bağışlamalarını dileriz”.*¹³¹⁰ Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi derginin siyasi nitelikte bir dergi olmadığı özellikle vurgulanmıştır.

Dergide; Çifriz Baran, Ernest Hemingway, Mehmet Çöl, Pierre Guiraud, Ali Yeşilpınar, Ömer Hayyam, Mehmet Engil, Cengiz Toprak, Sait Ormanlargil, Sendebâr, Kemal Çarden, Markus Dannios, Şerif Köylügil, Hüseyin Sarıtaş gibi isimlerin yazıları yer almıştır.¹³¹¹

Fikir ve sanat dergisi niteliğinde olan Yol Kavşağı dergisi içeriğinde; çeşitli konularda düşünce ve çeviri yazıları, bir aylık süre içerisinde yaşanan güncel fikir ve sanat olaylarına yer vermiştir.¹³¹² Ayrıca 1 Haziran 1957 tarihli 1'inci sayının sayfa

¹³¹⁰ “İlân”, *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957.

¹³¹¹ *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957.

¹³¹² *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957, s. 1-24.

numarası bulunmayan son sayfasında ve “Yol Kavşağı” başlığı altında şu ifadeler kullanılmıştır:

“Aylık Fikir ve Sanat Dergisi” “Fikirler nehirler gibidir, akar. Fikirler yüksek dağlar gibidir, başları daima dumanlıdır... Evet kardeşim, fikirler akan kan gibidir, daima buram buram sıcaktır...”

*Fikirler Yol kavşağında buluşur, selamlaşır, dertleşir veya boğazlaşır... Yol kavşağında barışır veya ayrılırlar...*¹³¹³ Derginin kaç sayı çıkarıldığı ve yayım hayatına hangi tarihte son verdiği hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

3.3.17. Küçük Gazete

Küçük Gazete dergisi, yayım hayatına 26 Mayıs 1957’de Ankara’da başlamıştır. Bir yıl on iki ay gibi bir süre yayıma ara verdikten sonra, 27 Aralık 1958 tarihinde bu kez Adana’da yayım yapmaya başlamıştır. Sahibi ve mesul müdürü Kayhan Kargılı’dır.¹³¹⁴

Derginin idare yeri Ticaret İş Hanı, Kat: 2, No. 8-Adana adresinde yer almıştır. Satış fiyatı 25 kuruş olan derginin yıllık aboneliği ise 12 TL’dir.¹³¹⁵ Küçük gazetenin dizgi ve baskı işlemleri İpek Basım ve Ciltevi’nde yapılmıştır.¹³¹⁶ Derginin dizildiği ve basıldığı yer 5 Ocak 1959 tarihli 3’üncü sayıda Kalaba Basımevi olarak değişmiştir.¹³¹⁷ Küçük Gazete, 4 sayfa ve boyu 39 cm, eni 27 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³¹⁸

Küçük Gazete dergisi, “Gazete” olarak isimlendirilmiştir. Fakat içeriğindeki bazı ifade ve ibarelerde “Dergi” olduğu belirtilmiştir. Bu duruma örnek olarak Küçük Gazete isminin alt kısmında yer alan bölümde kullanılan, “Haftalık Fikir, Sanat ve Siyasi İlim Dergisi” ibaresi gösterilebilir.¹³¹⁹ 27 Aralık 1958 tarihli sayıda da “Yine Günaydın” başlığı altında ise “... Küçük Gazete siyasi olmaktan ziyade bir fikir mecmuası olacaktır....” ifadeleri kullanılmıştır.¹³²⁰ Tüm bu bilgiler nedeniyle

¹³¹³ “Yol Kavşağı”, *Yol Kavşağı dergisi*, Sayı: 1, 1 Haziran 1957.

¹³¹⁴ *Küçük Gazete dergisi*, 27 Aralık 1958, s. 1.

¹³¹⁵ *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1,4.

¹³¹⁶ *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 4.

¹³¹⁷ *Küçük Gazete dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 4.

¹³¹⁸ *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1-4.

¹³¹⁹ *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1.

¹³²⁰ “Yine Günaydın”, *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1.

çalışmamızda dergi olarak yer verdiğimiz Küçük Gazete, fiziksel görünüş ve diziliş itibariyle “gazete” niteliğinde basılmıştır.¹³²¹

Derginin 27 Aralık 1958 tarihinde çıkarılan sayısında, sayı numarası, yayım yılı gibi önemli künye bilgilerine yer verilmemiştir.¹³²² Bu bilgilere ise ancak 5 Ocak 1959 tarihli 3’üncü sayıda yer verilmiştir. Ayrıca derginin bu sayısı, birinci yayım yılı olduğu belirtilerek 5 Ocak 1959 tarihli 3’üncü sayı olarak çıkarılmıştır.¹³²³

Derginin ilk sayfalarında yer alan sol üst köşede, “*İnancımız muhabbet, Güvencimiz hakikat, Amacımız ‘aydın saadet’*” ifadelerine yer verilmiştir.¹³²⁴

27 Aralık 1958 tarihli sayıda “*Yine Günaydın*” başlığı altında Kayhan Kargılı tarafından kaleme alınan yazıda derginin yayım amacı ve çıkışı ile ilgili bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Sevgili Okuyucu, Küçük Gazete 26-5-1957 tarihinde ilk olarak Ankara’da intişar etmişti. Bir buçuk sene gibi hiç de az sayılmayacak bir müddet neşir hayatına ara verdi. Küçük Gazetenin bu müddet zarfında çıkmayışı havanın soğukluğundan değil başka sebeplerdendi. Bu sebepleri izah etmeksizin sizlere yine o zaman Küçük Gazetenin amacı hakkında söylediklerimizi tekrar etmek istiyoruz.

Küçük Gazete siyasi olmaktan ziyade bir fikir mecmuası olacaktır. Küçük Gazete’de en son siyasi olayları da tam tarafsız olarak yazılmış halde bulacaksınız. Edebiyat ve geniş manada sanatın her çeşidine yer vereceğiz.

Hayatın hikmetinin muhabbet olduğuna ve bütün varlığın bir muhabbet eksenini etrafında döndüğüne inanıyoruz. İnsanların fani olduğuna inanıyoruz ve yine insanlığın ebedi olduğuna inanıyoruz. İşte ebedi olan insanlığa hizmet, bizi “Aydın Saadet” e götürecektir.

Günaydın sevgili okuyucu, yukarda söylediklerimize sakın Küçük Gazete’nin “büyük laflar” edeceği hissine kapılma. Küçük Gazete’de herşeyi olduğu gibi bulacaksınız. Başlangıçta birçok güçlükler olacak hatalar bulunacaktır, bulunacak hatalardan

---

¹³²¹ *Küçük Gazete dergisi, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1-4; Küçük Gazete dergisi, 5 Ocak 1959, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4.*

¹³²² *Küçük Gazete dergisi, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1.*

¹³²³ *Küçük Gazete dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 1-4.*

¹³²⁴ *Küçük Gazete dergisi, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1; Küçük Gazete dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 1.*

dolayı okuyucularımızdan özür dileriz. Her defasında daha mükemmel çıkmaya çalışacağız. Hak yolunda hiçbir şeyden yılmayacağız.

*Günaydın sevgili okuyucu. Küçük Gazete yalnız senin yardım ve alâkanla gelişip güzelleşmeyi ümit ediyor. Ve hepimize öylesine bir “Aydın Saadet” temenni ediyor ki, bu gerçek saadetle gözleriniz ve dudaklarınız gülümsediklerinin farkında olmasın”.*¹³²⁵

Diğer yayımlardan farklı olarak Küçük Gazete dergisinin içeriğinde, iki dilde yazılan (Türkçe ve İngilizce) yazılara yer verilmiştir. Dergi ismi, künye bilgileri gibi bilgiler dahil olmak üzere, önce Türkçe yazılan makale ve haberlerin İngilizce karşılıkları da yazılmıştır.¹³²⁶ Ayrıca bazı Türkçe ilanların İngilizce karşılıklarına yer verildiği gibi, sadece İngilizce yazılar içeren ilanlara da yer verilmiştir.¹³²⁷ Dergide “İngilizce Öğreniyorum” başlığı altında Kayhan Kargılı tarafından hazırlanan İngilizce alfabe ve kelime çalışmaları da bulunmaktadır.¹³²⁸

5 Ocak 1959 tarihli 3’üncü sayıda, “*Gazetemiz Zaruri sebeplerden bu hafta 2 gün geç çıkmıştır.*” İfadeleri ile, aslında 3 Ocak 1959 tarihinde çıkarılması planlanan derginin iki günlük bir gecikmeden dolayı 5 Ocak 1959’da çıkarıldığı okuyuculara duyurulmuştur. Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere haftalık aralıklarla yayım yapan Küçük Gazete’nin “Cumartesi” günleri yayımlandığı anlaşılmaktadır.¹³²⁹

Küçük Gazete dergisinin ilk sayısı Ankara’da çıkarılmıştır. Yalnızca iki nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz bu derginin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarihler hakkında herhangi bir bilgi ise tespit edilememiştir.

3.3.18. Şölen

Şölen dergisi, 15 Kasım 1958 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Mehmet Olgunbaş, dergi sekreteri Hasan Kutsal Eker’dir.¹³³⁰ Derginin İstanbul temsilcisi Ejder Akkoyun’dur.¹³³¹ İdare yeri adresi

¹³²⁵ “Yine Günaydın”, *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1.

¹³²⁶ *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 1-4; *Küçük Gazete dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 1-4.

¹³²⁷ *Küçük Gazete dergisi*, s.y., 27 Aralık 1958, s. 3-4; *Küçük Gazete dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 2-4.

¹³²⁸ “İngilizce Öğreniyorum”, *Küçük Gazete dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 2.

¹³²⁹ *Küçük Gazete dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 5 Ocak 1959, s. 3.

¹³³⁰ *Şölen dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-2.

¹³³¹ *Şölen dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1959, s. 3.

Abidinpaşa Caddesi 10 Sokak, No. 4, Kat 2 (Emlak Bankası Bitişiği)-P. K. :134-
Telefon: 3910-Adana olarak belirtilmiştir. Fiyatı 50 kuruştan halka sunulan Şölen
dergisinin abonelik bilgileri ise yıllık 12 lira, altı aylık 6 liradır.¹³³² Doğan Basımevi
Adana’da yayıma hazırlanan dergi, boyu 23 cm, eni 16 cm ölçülerinde
basılmıştır.¹³³³

Dergi isminin altında bulunan bölümde sayı ve yıl numaralarına, satış fiyatına ve “15
Günlük Fikir Ve Sanat Dergisi” ibaresine yer verilmiştir. İki haftada bir yayım yapan
derginin ilk sayfasında ve sol tarafta Atatürk resmi yer almıştır. Sağ tarafta ise yazar
isimlerinin yer aldığı bir sütuna yer verilmiştir. Dergi sayılarına göre yazar isimlerini
şu şekilde sıralamak mümkündür:

15 Kasım 1958 tarihli ilk sayıda, “İbrahim Kuyumcu, Halim Yağcıoğlu, Ali Kemal
Şenadam, Hasan Kutsal Eker, N. Ejder Akkoyun, Ünal Kocataş, Hacı Can, Sadi
Samra, İbrahim Minnetoğlu, Mehmet Tuncer, Safa Kazan, Torun Ayten, Ahmet
Baytek, François Coppee, Selâhattin Kutluay, M. Sami Aşar, Demir Kanat”.¹³³⁴ 15
Aralık 1958 tarihli 2’nci sayıda, “İbrahim Kuyumcu, Aydın Öner, Bülent Habora,
Hasan Kutsal Eker, Ali Püsküllüoğlu, Hacı Can, İbrahim Minnetoğlu, Turan Ceyhun
G., Aslan Cansız, Nurur Uğurlu, Recai Altinel, Sezgin Taşkırın, Tuncer Uçarol, Carl
Sandburg, Selahittin Kutluay, Guillaume Apollinaire, İhsan Özkan”.¹³³⁵ 1 Ocak
1959 tarihli 3’üncü sayıda, “İ. Kuyumcu, İ. Minnetoğlu, M. N. Bacaksızlar, Ömer S.
Minnetoğlu, Kadir Mete Çapan, F. Dünder, Hacı Can, M. Sami Aşar, Selahittin
Kutluay, Guyde Maupassant, Sakine Tekyıldırım, Mustafa Soysal, Sevgi Ersan,
Mehmet Akif, Fikret Çoksolmaz, Oben Güney H., Yıldız Açarbiçer, Sevil
Uzeltürkay”.¹³³⁶

15 Kasım 1958 tarihli 1’inci sayıda “Şölen Dergisi Çıkarken” başlığı altında ve
İbrahim Kuyumcu tarafından kaleme alınan yazıda derginin çıkış amacı şu ifadelerle
açıklanmıştır:

“... Yeni sanatçıların bir öncekinden daha anlayışlı olacağına inanarak ŞÖLEN
Dergisi’nin uzun ömürlü olmasını diliyoruz.

¹³³² Şölen dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-2.

¹³³³ Şölen dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-18.

¹³³⁴ Şölen dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1.

¹³³⁵ Şölen dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Aralık 1958, s. 1.

¹³³⁶ Şölen dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1.

Bir dergi toplumun yetişmekte olan, yetişmiş olan kişilerine edebiyet, sanat yönünden yararlı olmak için çıkar. Bu okuyan kişilerin kafalarının aydınlanması daha bir aydın kişi olabilmeleri için çıkar. Bugünkü batı uygarlığının temeli edebiyat, sanat ekiminin (kültürünün) yüzyıllar öncesi geliştirilmesi sonucudur.

Türk Milleti'nin hak ettiği yeri alabilmesi de bu ekime verdiği önemle orantılı olacaktır. Çok okuyan, okuduğunu sindirebilen kişi iyi düşünebilen her yerde aranan, iyi, çalışkan bir yurttaş olur. Bu yeteneklere bezenen kişi yaratıcı olur. İşte bu yaratıcılık elde edildikten sonra ki Türk tekniği de Türk ekimine paralel olarak gelişecektir.

Onun için sanatçılarımız yaşlı genç demiyerek biran önce birleşmeli. Türk ekimi ne esaslı bir yön, daha bir hız vermelidirler. Bu zorunludur geç kalınmıştır bile.

Eskiden edebiyat sanat erine devlet büyükleri, mahalli idareler, sanatsever zenginler el tutar, sanatçı gençlerin gelişmesine yardım ederlerdi. Bu güzel Türk geleneği sonraları sanki yeterinden fazla sanatçılarımız yetişmiş gibi unutuldu. Biz burada devlet büyüklerinin himayesinden ziyade mahalli idarelerden ilgi bekleyebiliriz. Bir ilin belediyesi nasıl şehrin temizliği ile uğraşıyorsa gençlerinin ekiminin gelişmesi içinde yükümlüdür.

Bir ilin zenginlerinden de maddi ve manevi ilgi bekleyebiliriz. Çünkü bir gencin kafaca gelişmesi memleketimizin ileri parlak geleceğini hazırlamak içindir. Çıkacak memleketçi sanatsever zenginlerimize sesleniyoruz”¹³³⁷.

Şölen dergisi, boyu 23 cm, eni 16 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³³⁸ Ayrıca inceleme imkanı bulduğumuz sayılarda sayfa sayılarında değişiklik yapıldığı görülmüştür. Yapılan bu değişiklikleri ise dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 15 Kasım 1958 tarihli 1'inci sayı 18 sayfa¹³³⁹; Nisan 1959 tarihli 5'inci ve Haziran 1959 tarihli 6'ncı sayılar 28 sayfa¹³⁴⁰, Temmuz 1959 tarihli 7'nci sayı 26 sayfa¹³⁴¹ çıkarılmıştır.

¹³³⁷ Şölen dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 3.

¹³³⁸ Şölen dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-20.

¹³³⁹ 1'inci sayının son iki sayfası, sayfa numarası verilmeden yayımlanmıştır. Aslında 20 sayfa olarak çıkarılmıştır. Bakınız: Şölen dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-18.

¹³⁴⁰ Şölen dergisi, Sayı: 5, Yıl: 1, Nisan 1959, s. 1-28; Şölen dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1959, s. 1-28.

¹³⁴¹ Şölen dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 1-26.

Şölen dergisinin basım yerleri de sayılarına göre değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler şu şekildedir: 1'inci ve 2'nci sayılar Doğan Basımevi'nde;¹³⁴² 3'üncü sayı Maarif Basımevi'nde;¹³⁴³ 4'üncü sayı Adalet Basımevi'nde;¹³⁴⁴ 5'inci sayı baskısı Güney Matbaa ve Ciltevi'nde, düzeni Doğu Matbaa ve Ciltevi'nde;¹³⁴⁵ 6'ncı ve 7'nci sayılar Zemin Matbaası'nda¹³⁴⁶ basılmıştır. Ayrıca ilk sayıdan itibaren 50 kuruş olan dergi fiyatı, 5'inci sayıdan itibaren 1 liraya yükselmiştir.¹³⁴⁷

Derginin içeriğinde; Atatürk ile ilgili yazılar ve şiirler,¹³⁴⁸ Türk Edebiyatı'nın tanınmış kişileri hakkında makaleler (Yahya Kemal Beyatlı, Ziya Gökalp gibi),¹³⁴⁹ çeşitli konularda şiirler ve ilanlar yer almıştır. Derginin son iki sayfası (sayfa numarası verilmeden) ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.¹³⁵⁰

Şölen dergisi, Nisan 1959 tarihli 5'inci sayısında Atatürk Şiirleri Yazma Yarışması açtığını ilan etmiştir. Bu ilanda; yarışmaya girecek şiirlerin hiçbir yerde yayımlanmamış olması gerektiği, yarışma süresinin altı ay olduğu, katılmak isteyenlerin 15 Eylül 1959 tarihine kadar şiirlerini belirtilen adrese göndermeleri şart koşulmuştur. Ayrıca yarışma sonucunun Şölen dergisinin 15 Ekim 1959 tarihli 12'nci sayısında yer alacağı ve derece alan şiirlerin Doğan Gazetecilik-Neşriyat Ortaklığı tarafından çıkacak olan "Atatürk Şiirleri Antolojisi" isimli kitapta yayımlanacağı ve kazanılacak armağanların listesi okuyuculara ayrıntılı bir şekilde duyurulmuştur.¹³⁵¹

Şölen dergisinin ne kadar süreyle çıkarıldığı ve yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

¹³⁴² *Şölen dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 2; *Şölen dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Aralık 1958.

¹³⁴³ *Şölen dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 1 Ocak 1959.

¹³⁴⁴ *Şölen dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 15 Şubat 1959.

¹³⁴⁵ *Şölen dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Nisan 1959.

¹³⁴⁶ *Şölen dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Mayıs-Haziran 1959; *Şölen dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 3.

¹³⁴⁷ *Şölen dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Nisan 1959, s. 1.

¹³⁴⁸ *Şölen dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 4-7,20.

¹³⁴⁹ "Yahya Kemal Beyatlı", *Şölen dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 15; "Büyük Mütefekkir Ziya Gökalp", *Şölen dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Nisan 1959, s. 3.

¹³⁵⁰ *Şölen dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958.

¹³⁵¹ "Şölen Atatürk Şiirleri Yarışması", *Şölen dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Nisan 1959, s. 16.

3.3.19. Balkır

Balkır¹³⁵² dergisi 15 Kasım 1958’de yayım hayatına başlamıştır. Diğer dergilerde genellikle ilk sayfalarda yer verilmiş olan künye ve içindekiler bilgilerine, Balkır dergisinin ilk sayısında sayfa numarası yer almayan son yaprakta yer verilmiştir.¹³⁵³

Derginin, sahibi ve yazı işleri sorumlu yönetmeni Metin Katırcı, genel yayın yönetmeni Erdoğan Vural, yazman Süleyman Tekyıldırım’dır. Yönetim yeri adresi İnönü Caddesi No. 227 olarak belirtilmiştir. Dergi her ayın 15’inde çıkarılmıştır. 15 Kasım 1958 tarihli 1’inci sayıda derginin kapağı Erdoğan Vural tarafından hazırlanmış ve siyah zemin üzerine beyaz renkte bir Atatürk resmiyle basılmıştır. Derginin ilk sayısının kapağı Mustafa Kemal Atatürk’ün ölüm yıldönümü (10 Kasım 1938) nedeniyle bu şekilde hazırlanmıştır.¹³⁵⁴

Yine ilk sayıda dergi isminin hemen altında, “*Aylık sanat, fikir dergisi*” ibaresine yer verilmiştir. Derginin yayım amacı hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Dergi içeriğinde ise Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili yazı ve şiirler, çeşitli konularda sanat ve fikir yazıları, yurttan ve dünyadan çeşitli şiirler, edebi yazılar, yazar ve şairler hakkında bilgilendirici makaleler yer almıştır. Fiyatı 1 lira olan derginin abonelik bilgileri yıllık 10 TL, altı aylık 5 TL olarak belirtilmiştir.¹³⁵⁵ Balkır dergisi, boyu 19 cm, eni 14 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³⁵⁶

Derginin yazarları arasında; Metin Katırcı, Adil Öz, E. Düzgün, S. Ormanlargil, Abdullah Sert, Erdoğan Vural, Vedat Tuğbay, Süleyman Tekyıldırım, Çifriz Baran, M. Tuğtan, Hüseyin Sarıtaş, Osman Daloğlu, Ali Hormekoğlu, Rudyar Kapling, Sadi Samra, Fuat Ağapınar, Kayhan Alyanar, M. N. Şendal, Belen Irmak gibi isimler yer almıştır.¹³⁵⁷

Yalnızca ilk iki sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Balkır’ın, 15 Kasım 1958 tarihli 1’inci sayısı Güneş Basımevi’nde,¹³⁵⁸ 1 Ocak 1959 tarihli 2’nci sayısı Jogan

¹³⁵² Balkır: 1. Parıltı, 2. Şimşek, <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 08.05.2018.

¹³⁵³ *Balkır dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958.

¹³⁵⁴ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958.

¹³⁵⁵ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958.

¹³⁵⁶ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-31.

¹³⁵⁷ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-31; *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1-34.

¹³⁵⁸ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958.

Basımevi'nde¹³⁵⁹ basılmıştır. Ayrıca derginin ilk sayısı 31'inci sayfaya kadar numaralandırılmış, son iki sayfa numaralandırılmamıştır. İkinci sayı ise 34 sayfa olarak çıkarılmıştır.¹³⁶⁰

Balkır dergisinde, sayfa düzeni (mizanpaj) bakımından sütunlara yer verilmemiştir. Bunun yerine tüm bir sayfayı kaplayan ve boşluk bırakılmadan yazılan siyah renkli düz yazılar bulunmaktadır. Bu durum diğer dergilerle kıyaslandığında dikkat çekici bir unsurdur. Dergide az sayıda şiire yer verilmiştir. İçeriğindeki konular arasında ise sanat ve düşünce yazılarının ağırlıktadır. Ayrıca çeviri yazıları, hikayeler, tanınmış kişiler (Yahya Kemal, Ömer Hayyam, Aziz Nesin, Nurullah Ataç) hakkında bilgilendirici yazılar da bulunmaktadır.¹³⁶¹

1 Ocak 1959 tarihli 2'nci sayıda, Balkır dergisi tarafından bir hikaye yarışması düzenleneceği okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

*“Şartlarını gelecek sayımızda bildireceğimiz bir hikaye yarışması açıyoruz. Kıymetli okuyucularımıza müjdeliz”.*¹³⁶²

Balkır dergisi ile ilgili olarak Şölen dergisinde bazı bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilere ise Şölen dergisinin Temmuz 1959 tarihli 7'nci sayısında ve “Adana'da Susan Dergiler Sanat Sayfaları” başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir:

*“... Susmuşların en eski tarihlieleri Balkır'ın ilk sayısı 15 Kasım 1958'de çıkmıştı. Her ayın onbeşinde, çıkan bir dergiydi. Ama ikinci sayısını 7 Ocak'ta çıkardı! Üçüncü de ise şimdiye dek süren bir gecikme oldu!.. Çıkmadı yani. Biçim yönünden incelersek, ağzına dek dolu sayfalarıyla, koyu siyah harfleriyle kişiyi korkutan bir dergiydi. Ama, ciddi olmayı isteyen yazıları, bolca çevirileri, az şiir konulması çabasıyla da sevmiştik Balkır'ı ...”.*¹³⁶³ Bu ifadelerde dikkat çeken bir bilgi bulunmaktadır. O da Balkır dergisinin 2'nci sayısının “7 Ocak'ta” çıkarıldığı bilgisidir. Ancak Balkır dergisinin ulaşma imkanı bulduğumuz 2'nci sayısı “1 Ocak” tarihlidir. Sonuç olarak, bu bilgiler doğrultusunda Balkır dergisinin 2'nci sayısında

¹³⁵⁹ *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959.

¹³⁶⁰ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-31; *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1-34.

¹³⁶¹ *Balkır dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Kasım 1958, s. 1-31; *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1-34; “Adana'da Susan Dergiler Sanat Sayfaları”, *Şölen dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 14.

¹³⁶² *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1-34.

¹³⁶³ “Adana'da Susan Dergiler Sanat Sayfaları”, *Şölen dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 14.

veya Şölen dergisinde kullanılan bu ifadelerde baskı hatası yapılmış olduğunu belirtmek mümkündür.¹³⁶⁴ Ayrıca Şölen dergisinde yer alan bilgilerden de anlaşılacağı üzere, Balkır dergisi 1 Ocak 1959 tarihli 2'nci sayısından sonra çıkarılmamış ve bu tarihten sonra yayım hayatına son vermiştir.¹³⁶⁵

3.3.20. Sanatta Ufuk

Sanatta Ufuk dergisi yayım hayatına 1 Ocak 1959'da başlamıştır. Sahibi ve sorumlu müdürü Mahmut Eroğlu, yardımcısı Selâhittin Ünlü, sekreter Cemil Cahit Farsakoğlu'dur. Derginin dizgi ve baskı işleri Adana'da Zemin Matbaası'nda gerçekleştirilmiştir. İdare yeri Abidinpaşa Caddesi, No. 85 adresinde yer almıştır. İki haftada bir yayım yapan bu derginin isminin hemen altında, “15 Günlük San'at Fikir Dergisi” ibaresi yer almaktadır.¹³⁶⁶ fiyatı 50 kuruş, abonelik bedeli ise yıllık 12 liradır. Ayrıca 16 sayfa ve boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³⁶⁷

Sanatta Ufuk dergisi, genç yaştaki insanlardan oluşan bir grubun kişisel girişimleri sonucunda yayım hayatına başlamıştır. Fikir, edebiyat ve sanat dergisi niteliğindedir. Dergi fikir ve sanat dergisi çıkarmanın zorluklarını dikkate almadan, basın hayatına girmiştir. Dergide iddaalı ve başarılı genç insanlara imkanlar sunulmaya çalışılmıştır. Derginin yayım ilkesi; maddi çıkar peşinde koşmadan açık seçik yayım yapmak, resimlerle sürümünü arttırmaya çalışan diğer yayımlara itibar etmemek, azimle genç insanlara fikir ve edebiyat alanında elinden geldiği kadar hizmette bulunmak olmuştur.¹³⁶⁸ Derginin amacı ise; bilinmeyen kıymetleri tanıtmak, eskiyi görüp yeniyi korumak, bu yolda Türk Sanatı'na ve Türk Edebiyatı'na fayda sağlamaya çalışmaktır.¹³⁶⁹

Dergide; Mahmut Eroğlu, Bekir Koşar, Şenol Çiftçioğlu, İzzet Aslankurt, Abdülhalik Özdemir, Fevzi Helimoğlu, Ahmet Mirdoğan, Selahittin Ünlü, Özer Mutlu, Melih Metin Med, İ. Ö. Girgin, Cemil Cahit Farsakoğlu, Mustafa Yastıoğlu, Necdet Nuri

---

¹³⁶⁴ “Adana'da Susan Dergiler Sanat Sayfaları”, *Şölen dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1959, s. 14; *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1.

¹³⁶⁵ *Balkır dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1-34.

¹³⁶⁶ *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1,3.

¹³⁶⁷ *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1-16.

¹³⁶⁸ “Ufuk Çıkarken”, *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1.

¹³⁶⁹ “Gayemiz”, *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 12.

Dayıoğlu, Metin Yavuz, Yalçın Canımana, Veli Yavuz gibi isimlerin yazıları yer almıştır.¹³⁷⁰

Derginin çıkışı ile birlikte ilk sayıdan itibaren genç sanatçılar arasında şiir yazma yarışması düzenlenmiş ve bu yarışma dergi sayfalarından okuyuculara duyurulmuştur. Bu yarışmanın amacı ise, şairlerin şiirlerini topluma tanıtmak ve şiir yazma isteğini arttırıp insanları bu konuda teşvik etmek olmuştur. Ayrıca dergiye gönderilen bu şiirlerden başarılı olanların önce dergide yayınlanacağı, ardından bu şiirlerin jüri tarafından incelenip birinci, ikinci, üçüncülerin belirleneceği bildirilmiştir. Daha sonra ise bu üç şiirin tekrar dergide yayınlanacağı, sahiplerine ödüller verileceği, yarışmanın iki ayda bir tekrarlanacağı ve yarışmanın şartları okuyuculara ayrıntılı olarak açıklanmıştır.¹³⁷¹

Yalnızca iki sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu derginin yayım hayatına ne kadar süreyle devam ettiği ve kapanışı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

3.3.21. Çim

Çim dergisi 15 Ocak 1959'da yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi ve yazı işlerini yöneten İsmet Umarusman, sekreter Ahmet Onat'tır. İdare yeri Alsan Pasajı, Kat: 3, Adana adresinde yer almıştır.¹³⁷² Dergi isminin sol tarafında “*Sanat Fikir Dergisi*” ve “*Dalda Çiçek, Tohumda “Çim” Yeşersin Umutlar Topraklarımda.*” ibarelerine yer verilmiştir. Ayrıca derginin yalnızca 15 Ocak 1959 tarihli 1'inci sayısı incelenmiştir.¹³⁷³

Dergide; E. Sezai Bozdoğan, Ahmet Onat, Erol Erk, Hacı Can, Ali Rıza Sezgin, Şahin Efendioğlu, Kâmil Yazan, Bülent Habora, İvan Bunin, C. Cahit Farsakoğlu, Hamdi Bozdoğan, Ümran Kangal, Turhan Mardin, Cemal Süreyya, Mehmet Öz, İhsan Özkan, Mehmet Şeref Sekendiz, İsmet Umarusman, Gül Oktay, Nuri Levent, Hasan Kutsal Eker, İbrahim Küçükkyüce gibi isimlerin yazıları ve şiirleri yer almıştır.¹³⁷⁴

¹³⁷⁰ *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 1.

¹³⁷¹ “Ufuk Şiir Müsabakası”, *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ocak 1959, s. 13; “Ufuk Şiir Müsabakası”, *Sanatta Ufuk dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 15 Ocak 1959, s. 13.

¹³⁷² *Çim dergisi*, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 1,3.

¹³⁷³ *Çim dergisi*, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 1.

¹³⁷⁴ *Çim dergisi*, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 1-16.

Bu dergi 15 günde bir yayımlanmış, 16 sayfa ve boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³⁷⁵ Fiyatı 50 kuruştan okuyuculara sunulan derginin aboneliği ise yıllık 12 liradır. Derginin baskı ve dizgi işleri Zemin Matbaası'nda yapılmıştır.¹³⁷⁶

15 Ocak 1959 tarihli 1'inci sayıda ve “Çim İçin” başlığı altında dergi ismi ile derginin çıkış amacı hakkında bilgiler şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Bugün sanat dünyamızda Çukurovalı sanatçıların yeri, “Sanatta bir Çukurova çağı” dedirtecek kadar sağlamdır. ...

*... Şu günlerde Adana'mızdaki irili-ufaklı dergi ve dergiciklerin bolluğu da bu yüzdendir. Belki daha da bollaşacaktır. Bunlar içinde, sanat değeri günden güne gelişecek kalemler yetişeceği kanısındayız. İşte biz, Çim'e bu umutla bakıyoruz. Çukurova'da çıkan birçok dergilerle birlikte Çim'in de uzun ömürlü olmasını diliyoruz. Yine dileğimizi bunların bölge dergileri olarak kalmaktan çıkıp, seslerini tüm yurdumuzda duyurmalarıdır. Çim bu amaçla, bütün eli kalem tutanlara kucak açmıştır. Toplum, bireyi anlatan, gerçeği arayan, doğruyu, iyiyi, güzeli, yeniyi veren tüm yazı ve yazarlara açıktır Çim. ...”.*¹³⁷⁷

Çim dergisinin içeriğinde, genellikle sanat ve felsefe konularında olmak üzere çeşitli konularda yazılar yer almıştır. Şiirler, hikayeler ve son iki sayfada yer alan ilanlarında bulunduğu bu dergi, Çukurova Bölgesi'nde sanatın, edebiyatın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca Çukurova Bölgesi'ndeki sanatçıların yetişmesi ve başarılı olmasının nedenleri arasında bu bölgenin iklimi, doğal güzellikleri gibi durumların büyük etkisi olduğu ileri sürülmektedir.¹³⁷⁸

Çim dergisinde, öğrenciler tarafından kaleme alınan yazıların ve şiirlerin yer aldığı iki sayfa da bulunmaktadır. Öğrenciler için ayrılan bu bölüm için sayfa düzeni açısından derginin tam ortasında bulunan iki sayfa (8'inci ve 9'uncu sayfalar) birleştirilmiştir. Bu durum sayfanın en altında bulunan kısımda şu ifadelerle açıklanmıştır:

¹³⁷⁵ Çim dergisi, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 1-16.

¹³⁷⁶ Çim dergisi, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 1,3.

¹³⁷⁷ “Çim İçin”, Çim dergisi, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 3.

¹³⁷⁸ Çim dergisi, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 1-16.

“Okullu Arkadaş: ÇİM, bu yaprağı sizler için ayırmış bulunuyor.”¹³⁷⁹

Çim dergisinin yalnızca ilk sayısına ulaşılmış, bu nedenle ne kadar süreyle çıkarıldığı ve yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

3.3.22. Bulak

Bulak¹³⁸⁰ dergisi 20 Mart 1959’da yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi Bedri Hucent, yazı işlerini fiilen idare eden ve sorumlu müdür Ahmet Türkeli’dir. İdare yeri Yavuzlar Mahallesi, 157 Sokak, No. 12/D, Adana adresinde yer almıştır.¹³⁸¹

Bulak dergisi, aylık aralıklarla yayım yapan milliyetçi ve kültürel bir dergi niteliğindedir. Dergi isminin hemen altında “Tanrı Türkü Korusun” ibaresi bulunmaktadır.¹³⁸²

20 Mart 1959 tarihli ilk sayıda; “Bulak” başlığı altında dergi ismiyle ilgili açıklamalara ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Menbaı tabiatın derinliklerinde olan; zayıf bir nokta bulunca yeryüzüne çıkan; Etrafına hayat ve feyiz saçan; Ozanların, dertlilerin, gariplerin uğrağı; Saçları örgülü, çekik gözlü, destisi, bakracı elinde şen ve şakrak kızların, gelinlerin durağı; Bozkurtların, geyiklerin, ceylanların sulağı; Hakkında sayfalar dolusu destanlar yazılan; Etrafında otağlar kurulmuş, cenk türküleri söylenmiş, kalkan temizlemiş, kılıç bilenmiş; Başları ağaçlık, etekleri sulak, kaynakların, pınarların adıdır BULAK”¹³⁸³

Derginin fiyatı 75 kuruştur. Abonelik şartları ise yurtiçinde yıllık 900 kuruş, altı aylık 450 kuruş, yurtdışında yıllık 1.800 lira olarak belirtilmiştir. Bulak dergisi Zemin Matbaası’nda basılmıştır.¹³⁸⁴ 1959 yılındaki sayıları boyu 26.5, eni 19 cm ölçülerinde ve 16 sayfa çıkarılmıştır.¹³⁸⁵

¹³⁷⁹ Çim dergisi, Sayı: 1, 15 Ocak 1959, s. 8-9.

¹³⁸⁰ Bulak: kaynak, pınar. <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 27.05.2018.

¹³⁸¹ Bulak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Mart 1959, s. 2.

¹³⁸² Bulak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Mart 1959, s. 2.

¹³⁸³ “Bulak”, Bulak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Mart 1959, s. 2.

¹³⁸⁴ Bulak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Mart 1959, s. 2; Bulak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Nisan 1959, s. 2.

¹³⁸⁵ Bulak dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Mart 1959, s. 1-16; Bulak dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, 20 Nisan 1959, s. 1-16; Bulak dergisi, Sayı: 3, Yıl: 1, 20 Mayıs 1959, s. 1-16; Bulak dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, 20 Haziran 1959, s. 1-16; Bulak dergisi, Sayı: 5, Yıl: 1, 20 Temmuz 1959, s. 1-16; Bulak dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, 20 Ağustos 1959, s. 1-16; Bulak dergisi, Sayı: 7, Yıl: 1, 30 Eylül 1959, s. 1-16.

20 Mart 1959 tarihli 1'inci sayıda "Niçin Çıkıyoruz" başlığı altında derginin çıkış amacı ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır:

"Muhtelif tarihlerde muhtelif isimlerle çıkmış olan Milliyetçi dergilerle aynı safta çalışmak, Türk'e has meziyetleri, örf ve adetleri anlatmak için menbainı milliyetçi gençlerimizin kalplerindeki fikir, heyecan ve ilhamların teşkil ettiği Bulak isimli bu mecmuayı çıkarmak lüzumunu hissettik.

*Gayemiz: Milli hisleri takviye etmek, dini, ahlaki, içtimâî sahalarda faydalı olabilmek uzak ve yakın zamanlarda yaşamış Türk ve islâm büyüklerini tanıtmak. Kendi kabuğuna çekilmiş birçok edebi kıymetlere sayfalarımızı açmak gençlerimizin taşmaya zemin bulamayan heyecan ve ilhamlarını satırlar halinde Bulak'ta akıtmak ...*¹³⁸⁶

Bulak dergisinin, 30 Eylül 1959 tarihli 7'nci sayısı Rıza Nur'a¹³⁸⁷ ithaf edilmiştir. Bu durum ise şu ifadelerle belirtilmiştir: *"Bu Sayımız Doktor Rıza Nur'a İthaf Edilmiştir"*.¹³⁸⁸ Bulak dergisinin içeriğinde Türkistan, Pakistan, Özbekistan ile ilgili yazılar, milli bayram günlerinin anlam ve önemini belirten yazılar, tarih, din, edebiyat konularında düşünce yazıları, az sayıda da olsa şiirler, fıkralar, atasözleri yer almıştır.

Bulak dergisi 1959 yılından sonra yayım hayatına iki yıl süreyle ara vermiştir.¹³⁸⁹ 1962 yılında çıkarılmaya devam etmiştir. Bu durum dergide şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Sizin BULAK'ımız, iki yıl gibi uzun ve ıstıraplı bir ayrılıştan sonra tekrar size kavuşabilmenin bahtiyarlığı ile memnun ve mesrurdur. Kıymetli okurlarına hitap edebilmek, onların dert ve ülkülerine ortak olabilmek için ne kadar çırpındı bir

¹³⁸⁶ *Bulak dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Mart 1959, s. 3.

¹³⁸⁷ Rıza Nur, 30 Ağustos 1879 Sinop'ta doğdu. 1895'te Tıbbiye İdadisini bitirerek askeri tıbbiyeye devam etti. 27 Kasım 1901 yılında Askeri Tıbbiyeden yüzbaşı olarak mezun oldu. Mütareke sonrasında yapılan Osmanlı Mebusan Meclisi seçimlerinde Sinop Mebusu olarak meclise katıldı. İlk TBMM'nde Maarif Bakanlığı'na seçildi. Türkiye'de yaşadığı yıllarda Kopuz, Türkeli, Tanrıdağı, Altınışik, Burak gibi dergilerde çeşitli yazılar yazdı. 1938-1942 yılları arasında Türkiye'deki pek çok Türkçü fikir adamının övgüyle bahsettiği Dr. Rıza Nur, 8 Eylül 1942'de vefat etti. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Derya Sarı, *Dr. Rıza Nur'un Hatıralarının Bir Değerlendirmesi (30 Ekim 1918 - 1 Kasım 1922)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1996, s. 3-4,8,13.

¹³⁸⁸ *Bulak dergisi*, Sayı:7, Yıl: 1, 30 Eylül 1959, s. 1.

¹³⁸⁹ *Bulak dergisi*, Sayı:7, Yıl: 1, 30 Eylül 1959, s. 1-16.

*bilseniz? Fakat bazı imkânsızlıklar yüzünden size kavuşarak hasretini gidermesi bir hayli müşkilâta uğradı. ...*¹³⁹⁰

15 Ocak 1962 tarihli 8'inci sayıda “*Yeniden Çıkarken*” başlığı altında kaleme aldığı yazıda Ahmet Türkeli, Bulak dergisinin yeniden çıkarılmasından duyduğu mutluluğu aktarmıştır.¹³⁹¹

1962 yılına ait sayılarda dergi isminin altında “*Aylık, Milliyetçi, Kültürel, Ülkü ve Fikir Dergisi*” ibaresi yer almıştır. Derginin sahibi Bedri Hucent, yazı işleri müdürü Tufan Aysalan, hukuk danışmanı Mahmut Ünal, yazı tetkik kurulu Ahmet Türkeli ve Yaşar Türkmenelli, teknik danışman Gökçen Aysalan, muhabir İbrahim Nihad Güven'dir.¹³⁹²

Dergi fiyatı 25 kuruş artmış ve 100 kuruş olarak belirtilmiştir. Abonelik şartları yurtiçinde yıllık 12 TL, altı aylık 6 TL, yurtdışında ise bu ücretlerin iki katıdır. 1962 yılındaki sayıları boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹³⁹³ Dizgi ve baskı işlerinin yapıldığı yerde değişikliğe uğramıştır. Yeni sayılarda basım işleri Pazarlar Caddesi, No. 36 adresinde bulunan Gürpınar Basımevi'nde yapılmıştır. Derginin idare yeri değişmemiş ve Yavuzlar Mahallesi, 157 Sokak, No. 12/D, Adana adresinde yer almıştır.¹³⁹⁴

15 Ocak 1962 tarihli 8'inci sayıda; M. Akif Ersoy, Zeki Sofuoğlu, Ahmet Türkeli, Hayali Hasan Yavaş, Yaşar Türkmenelli, Melih Görgün, Nurettin Pakyürek, Ziyaeddin Babakurban, Abdülbaki Yakar, Bedri Hucent, Dursun Yüzgeç, A. Galip Çaka, Tufan Aysalan gibi isimlerin yazılarına yer verilmiştir.¹³⁹⁵ 15 Şubat 1962 tarihli sayıda ise; Profesör Doktor (Prof. Dr.) Mümtaz Turhan, Nejdet Sançar, Fazıloğlu Cemâl Öcal, Yusuf Ayhan, Mahmut Önal, Hasan Çulhaoğlu, Y. Ziya Çağlı, Ahmet Türkeli, Rafet Körüklü, Azmi Güleç, M. Tayyar Dabbağoğlu, Dursun Yüzgeç, Nurettin Pakyürek, Hayâli Hasan Yavaş, Özkan Bozkurt, ÖzcanYoldaşcan, Karcıoğlu Yaşar Emen, Tufan Aysalan gibi isimlerin yazıları yer almıştır.¹³⁹⁶

¹³⁹⁰ “Selam Ülküdaşlarımıza”, *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962, s. 2.

¹³⁹¹ “Yeniden Çıkarken”, *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962, s. 5.

¹³⁹² *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962.

¹³⁹³ *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962, s. 1-16.

¹³⁹⁴ “Bulak”, *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962, s. 2.

¹³⁹⁵ *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962.

¹³⁹⁶ *Bulak dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 4, 15 Şubat 1962.

1962 yılında 20 sayfa çıkarılan derginin içeriğinde, özellikle milliyetçi olmak üzere milli, ahlaki, tarihi, dini konularda yazılar ve şiirlere yer verilmiştir.¹³⁹⁷

15 Ocak 1962 tarihli 8'inci sayıda, “*Dikkat*” başlığı altında okuyuculara gelecekteki sayıların içeriği hakkında bilgiler verilmiştir. İleriki sayılarda dergide hangi konuların yer alacağı ise okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur: “*Gelecek sayımızdan itibaren kıymetli Gazeteci ve Yazar Yusuf Ayhan'ın kaleminden Adana'da komünist hareketleri nasıl doğdu nasıl bastırıldı. Gelecek sayımızdan itibaren birçok kıymetli milliyetçi yazarlarımızı mecmuamızda bulacaksınız. Mecmuamız Bulak Yayınları adı altında Milli, Dini, Ahlaki kitaplar neşredecektir*”.¹³⁹⁸

Bulak dergisinin yalnızca ilk on sayısına ulaşılmış ve derginin ne kadar süreyle çıkarıldığı ile yayım hayatına son verdiği tarih hakkında tespit edilememiştir.

3.3.23. Eğitim Dergisi

28 Eylül 1959 tarihli ilk sayıyla yayım hayatına başlayan bu dergi tam olarak “Eğitim Dergisi” ismiyle çıkarılmıştır. Sahibi ve sorumlu müdürü Emekli Öğretmen İsmet Tekok'tur. Adana'da Zemin Matbaası'nda basılmıştır. İdare yeri Pazarlar Caddesi, No. 56, Adana adresinde yer almıştır.¹³⁹⁹

Haftalık aralıklarla ve Pazartesi günleri çıkarılan bu derginin fiyatı 25 kuruştur. 28 Eylül 1959 tarihli ilk sayıda ve 2'nci sayfanın en üst kısmında “*Eğitim Dergisi yavrularımızın yeni ders yılını kutlar ve çalışmalarında başarılar diler.*” İbaresini bulunmaktadır. Aynı sayfada “*Dergimizin Amacı*” başlığı altında çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“*Sayın veliler ve kıymetli öğretmenler, bugün yaşadığımız cemiyet içerisinde pek çok gazete, mecmua ve kitapların çeşitliliği ile birlikte bu gibi okuma vasıtalarını kıymetli yazılarıyla dolduran yazarların mevcudiyeti hakikaten memnuniyet vericidir.*

Ancak şimdiye kadar şehrimizde çıkan bütün günlük ve haftalık okuma vasıtaları yukarıda saydığım esaslara dayanarak hazırlanmış ve sadece yetişkin tabakanın ihtiyacını karşılamaya devam etmiştir.

¹³⁹⁷ *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962, s. 1-20; *Bulak dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 4, 15 Şubat 1962, s. 1-20; *Bulak dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 4, 15 Nisan 1962, s. 1-20.

¹³⁹⁸ “*Dikkat*”, *Bulak dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 4, 15 Ocak 1962, s. 19.

¹³⁹⁹ *Eğitim Dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 28 Eylül 1959, s. 1, 5.

İşte biz bu arada yarının yetişkinleri olacak çocuklarımızı düşünerek, onların da okuma ihtiyaçlarını karşılamayı arzu etmiş bulunuyoruz. ...

... Bizim arzumuz aile ve öğretmeni yakınlaştırarak çocuğu hayata iyi bir şekilde hazırlama çarelerini bulmaktır. Bu dergi ailelerimizin ve öğretmenlerimizin birbirlerinden bekledikleri halde açığa vurulmamış istek ve ihtiyaçlarının ifadesi olmayı gaye edinmiştir.”¹⁴⁰⁰

Dergi sekiz sayfa ve boyu 27.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁴⁰¹ 19 Ekim 1959 tarihli 4’üncü sayıda Eğitim Dergisi’nin idare yeri Yeni İstasyon Ofis Arkası No. 19 adresiyle değişmiştir. Yine 4’üncü sayıdan itibaren belirtilen yıllık abonelik fiyatı ise peşin olarak 10 liradır.¹⁴⁰²

Dergide özellikle çocukların gelişimi ve bu gelişime katkı sağlayacak tüm unsurlar paylaşılmaya çalışılmıştır. Aile, çocuk, öğretmen, okul kavramlarını birbirine bağlayarak, Aile nedir? Sorusundan yola çıkarak, çocuğun aile içindeki durumu, öğretmen, çocuk ve aile ilişkileri, okul ve okul çevresi gibi birçok konu ayrı ayrı ele alınmıştır. Ayrıca çocukları yarına hazırlama yolları araştırılmış ve uygulamalı olarak benimsetilmeye çalışılmıştır.¹⁴⁰³ Bu uygulamalar doğrultusunda derginin içeriğinde Hayat Bilgisi, Resim, Türkçe, Müzik gibi derslerin önemi ve anlamını vurgulayan yazılar, eğitici hikayeler, eğitim ile ilgili öğütler, sağlığın önemi hakkında haber ve yazılar yer almıştır. Dergide öğretmenlerin ve öğrencilerin yazılarına ve şiirlerine de yer verilmiştir.¹⁴⁰⁴

Eğitim Dergisi’nin yayım hayatına hangi tarihte son verdiği hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

---

¹⁴⁰⁰ “Dergimizin Amacı”, *Eğitim Dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 28 Eylül 1959, s. 1-2.

¹⁴⁰¹ *Eğitim Dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 28 Eylül 1959, s. 1-8.

¹⁴⁰² *Eğitim Dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 28 Eylül 1959, s. 1.

¹⁴⁰³ “Dergimizin Amacı”, *Eğitim Dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 28 Eylül 1959, s. 2.

¹⁴⁰⁴ *Eğitim Dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 28 Eylül 1959, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 5 Ekim 1959, s. 1-8; *Eğitim Dergisi dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 12 Ekim 1959, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, 26 Ekim 1959, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, 9 Kasım 1959, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 1, 23 Kasım 1959, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1, 5 Ocak 1960, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 17, Yıl: 1, 15 Şubat 1960, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 18, Yıl: 1, 22 Şubat 1960, s. 1-8; *Eğitim Dergisi*, Sayı: 23, Yıl: 1, 2 Mayıs 1960, s. 1-8.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1960-1980 YILLARINDA ADANA BASINI

4.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI

27 Mayıs 1960 tarihinden sonra Türkiye’de yeni bir döneme girilmiştir. Bu yeni dönem içerisinde özellikle 1960 yılında yaşanan siyasi olaylar basının devlet hizmetlerinden yararlanmasına imkan vermiştir. Ayrıca Basın İlan Kurumu’nun açılması resmi ilanların eşit oranda dağıtılmasına imkan veren kurumsallaşmayı sağlamıştır. Resmi ilanlarla birlikte basın ciddi anlamda ekonomik bir desteğe kavuşmuştur. Böylece yayım hayatını resmi ilana yer verecek kadar sürdürebilen gazeteler maddi imkansızlıklar nedeniyle kapanmaktan kurtulmuştur.¹⁴⁰⁵

1960 yılında “Basın Ahlak Yasası”¹⁴⁰⁶ kabul edilmiştir. Bu yasa kabul edilmeden önce gazetecilerin yaşadığı sorunların yine gazeteciler tarafından çözümlenmesi ve hükûmet ile adli makamların basın alanındaki konulara sıkça müdahale etmesinin önüne geçmek amacıyla 10 maddeden oluşan bir tasarı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tasarı ise 26 Temmuz 1960’ta¹⁴⁰⁷ basın temsilcileri tarafından imzalanmış ve böylece

---

¹⁴⁰⁵ Bünyamin Ayhan, Adem Demirsoy, “1960’dan Günümüze Konya’da Yerel Gazetecilik, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 14, 2005, s. 133.

¹⁴⁰⁶ Madde-1: Bir kamu kurumu olan gazetecilik mesleği, bu mesleğin dışında kalan özel veya ahlâka aykırı maksad ve menfaatlere alet edilemez ve kamu menfaatine zarar verici bir şekilde kullanılamaz. Madde-2: Yazı, haber, fotoğraf gibi şekillerde yapılacak yayınlarda şu kurallara uyulmalıdır: A) Ahlaka aykırı veya müstehcen yayında bulunamaz, B) Şahıs, müessese ve zümreleri hedef tutan yazılarda galiz kelimeler kullanılmaz. Şeref ve haysiyetlere karşı haksız yayım yapılmaz. C) Kamu menfaatini ilgilendirmeyen hallerde fertlerin hususi hayatları, küçük düşürücü şekilde teşhir edilemez. D) Şahıslar, kurumlar veya zümreler aleyhinde iftira ve isnatta bulunamaz. Madde-3: Haberlerde olayların yorumunda hakikatlerden, tahrif veya kısaltma yolu ile maksatlı olarak ayrılınmaz. Madde-4: Gazetenin veya gazetecinin şahıs veya taraf tutan kanaatlerine haberlerin metninde yer verilmez. Basın Ahlak Yasası ve yasanın diğer maddeleri hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 275-276.

¹⁴⁰⁷ Bu tarih bazı kaynaklarda 24 Temmuz 1960 olarak belirtilmiştir. Bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 275.

Basın Ahlak Yasası yürürlüğe girmiştir.¹⁴⁰⁸ Bu ahlak yasası yürürlüğe girdikten sonra Basın Şeref Divanı'nı oluşturan 10 üye çalışmalara başlamış ve Basın Ahlak Yasası diğer toplumlara örnek teşkil etmiştir.¹⁴⁰⁹ Diğer taraftan ise basına karşı bazı tedbirler alınmıştır.¹⁴¹⁰ Tedbirler Kanunu'nun¹⁴¹¹ çıkarılması bu tedbirlerden biri olarak gösterilebilir.

Bu dönemde gazetecilere de bazı haklar verilmiş, yasal olarak basın özgürlüğünü sağlamak için değişiklikler yapılmıştır. 4 Ocak 1961'de kabul edilen ve "Fikir İşçileri Kanunu" olarak da bilinen 212 sayılı kanun, bu yönde atılan adımlardan biri olmuştur.¹⁴¹²

1960'dan 1971 baharına kadar geçen süre içinde günlük olarak yayım yapan gazeteler gelişim açısından öne çıkmışlardır. Bu dönemde özellikle baskı tekniklerinde büyük gelişmeler yaşanmış ve günlük gazeteler Ofset Baskı tekniği¹⁴¹³ ile basılmaya başlamıştır. Renkli bir şekilde basılan ve çeşitli resimlerin yer aldığı yayımlar geniş oranda okuyucu kitlesine ulaşmıştır. Ancak gazetelerde yorum ve fikir anlamında yer verilen paylaşımlar arka planda kalmış, önemini yitirmeye başlamıştır. Gazetecilerin kültür ve eğitim seviyelerinde yükselme görülmüş, üniversiteler ve özel okullarda gazetecilik ile ilgili alanlar veya sadece gazeteci yetiştiren bölümler açılmıştır.¹⁴¹⁴

¹⁴⁰⁸ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 233-234.

¹⁴⁰⁹ Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 276.

¹⁴¹⁰ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 223-224.

¹⁴¹¹ Tedbirler Kanunu 3 Mart 1962'de kabul edilmiştir. Bu kanunun basınla ilgili maddeleri ise şunlardır: Madde-2: Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa ile tescil edilmiş temel vasfı olan, İnsan Hak ve Hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı, söz, yazı, haber, havadis, resim, karikatür veya sair vasıta ve suretlerle zedelemeye veya tehlikeye düşürmeye mauf olarak kötüler veya bu nizamın Türkiye'de yürütülemeyeceği yolunda propaganda yapanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, birinci maddede yazılı cezalar uygulanır. Madde-5: Bu kanunla yazılı fiiller basın yolu ile işlendiği takdirde, suç konusunu ihtiva eden mevkuteler ve sair basılmış eserler Sulh Hakimi kararıyla toplattırılabilir. Bakınız: Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 274.

¹⁴¹² Bu kanun Basın mesleğinde çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki münasebetlerin tanzimi hakkındaki 5953 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanundur. 4 Ocak 1961'de kabul edilen, 212 sayılı kanun hükümleri de 10 Ocak 1961'de Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bakınız: *Resmi Gazete*, 10 Ocak 1961, Sayı: 10703, s. 3009; Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönüyle Basın*, s. 273.

¹⁴¹³ Kalıp izlerini önce kauçuga, kauçuktan da kâğıda geçirmeye yarayan çift kopyalı baskı yöntemi. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c49c9c4e7ea95.08681864 Erişim Tarihi: 24.01.2019; Ofset Baskı Sistemi'nin ilk girişimi 1966 yılında yapılmıştır. 1970'li yıllarda tüm gazeteler bu baskı tekniğini benimsemiş ve bu alanda öncülük yapan gazete Günaydın Gazetesi olmuştur. Bakınız: Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 134.

¹⁴¹⁴ Topuz, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, s. 225-226.

1961 Anayasası'nda da basın alanında yazma ve söyleme özgürlüklerini sağlamak amacıyla birçok önlem alınmıştır. 1961 Anayasası ile sağlanan bu özgürlük ortamı ise gazete içeriklerinin zenginleşmesinde, gazetelerin dağıtılmasında ve baskı tekniklerinin ilerlemesinde etkili olmuştur. Hatta büyük gazeteler Adana, Ankara, İzmir ve Erzurum'da basımevleri kurarak gazetelerin basım işlerini de bu matbaalarda gerçekleştirilmişlerdir.¹⁴¹⁵

1968 yılına gelindiğinde toplumu ve özellikle basın hayatını doğrudan etkileyecek önemli bir gelişme yaşanmıştır. Bu gelişme ise 1968'de ilk deneme yayını yapılan televizyondur. Televizyon, özellikle 1970'li yıllarda Türk toplumunun öncelikli haber ve eğlence kaynağı haline gelmiştir.¹⁴¹⁶

Adana basınında 1960-1980 yılları arasında yer alan süreli yayımlar ile ilgili bilgilere geçmeden önce gazete ve dergiler hakkında tespit edilemeyen bazı bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Yayım hayatına başladığı tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Çataloluk, Işık, Güneyde Ziraî Mücadele ve Güney Haber gazeteleri. Çukobirlik ve Atılım dergileri.

Yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Devrim, Güney Postası, Her Sabah, Tasvir, Çukurova, Çukurova Reklam Gazetesi, Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi, Dirlik, Anış, Işıl, College Teenagers, Güney Film Postası, Güney, Bayrak, Düziçi, Bilge, Milli İrade, Birlik, Özgün, Adana Kulisi, Dernek, Adana Kırat, Adana, Adana Adalet, Haykırış, Kıvılcım, İncirlik Insider, Spor Ekspres, Ayas, Yeni Osmaniye, Cebelibereket, Cebelibereket, Koza, Yeni Hürsöz, Ceyhan, Devnim, Çukurova Bayram, Panorama, Kadirli'nin Sesi, Çukurova Ayyıldız, Kozan Postası, Hasret, Çataloluk, Işık, Güneyde Ziraî Mücadele ve Güney Haber gazeteleri.

Adalet, Özlük, Işınsu, Heybe, Yöneliş, Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu, Tıp Yolunda Yılbaşı, Bengin, Deren, İz, Bilge, Muştı, Torosun Sesi, Anahtar, Mizan, 5 Ocak, 5 Ocak, 22. Gün, Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Tıp Yolunda Yılbaşı, Gıcık, Çağrı, Çukurova Gençlik, Büyük Akın, Halkçı Oluşum, Çukobirlik, Atılım, İşletme Enstitüsü Dergisi, Çağdaş

¹⁴¹⁵ Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 133.

¹⁴¹⁶ Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 136-137.

Tarım Tekniği, Adana Barosu Dergisi, Güneyde Tarımsal Savaşım, Adana Eczacı Odası Dergisi ve Anahtar dergileri.

4.2. GAZETELER

4.2.1. Devrim

Devrim gazetesi 7 Ekim 1960'da kurulmuştur. 3 Ocak 1961 tarihli 20'nci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin sahibi Mustafa Korkutan, yazı işleri müdürü Celâl Perkoğlu'dur. Gazetenin idare yeri adresi İnönü Caddesi Ceylanoğlu Apartmanı Kat: 1, Daire: 2, Adana olarak belirtilmiştir.¹⁴¹⁷

Gazete isminin hemen altında “*Siyasi Fikir ve Halk Gazetesi*” ibaresi bulunmaktadır.¹⁴¹⁸ Bu ibare 4 Ocak 1961 tarihli 21'inci sayıda “*Günlük Siyasi Fikir ve Halk Gazetesi*” olarak değişmiştir.¹⁴¹⁹ 20'nci sayıda ayrıca (ilk sayfanın sol üst köşesinde) Musatafa Kemal Atatürk'e ait olan “*Basın milletin müşterek sesidir.*” cümlesine yer verilmiştir.¹⁴²⁰

Devrim gazetesi, Adana'da Yenifikir Matbaası'nda dizilmiş ve basılmıştır. Fiyatı 15 kuruştur. Abonelik şartları ise yıllık 45 TL, altı aylık 25 TL olarak belirtilmiştir. Ayrıca resmi ilanların santimi 10 TL, hususi ilanların santimi 150 kuruş, günü geçmiş nüshalar ise 50 kuruştur.¹⁴²¹

Devrim gazetesi siyasi bir gazete niteliğindedir. Boyu 41.5 cm, eni 29 cm ölçülerinde ve iki sayfa çıkarılmıştır. Bu sayfalarda da hükûmetin faaliyetlerine, güncel toplumsal olaylara, yurtiçi ve yurtdışından haberlere, çeşitli ilanlara yer verilmiştir.¹⁴²² Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.2. Güney Postası

Güney Postası gazetesi, 14 Ekim 1960'da kurulmuştur. Gazetenin imtiyaz sahibi İbrahim Günay, sorumlu müdür Şahin Gürtunç, baş yazarı Aydın Remzi Yüreğir'dir.

¹⁴¹⁷ *Devrim gazetesi*, 3 Ocak 1961, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴¹⁸ *Devrim gazetesi*, 3 Ocak 1961, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴¹⁹ *Devrim gazetesi*, 4 Ocak 1961, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴²⁰ *Devrim gazetesi*, 3 Ocak 1961, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴²¹ *Devrim gazetesi*, 3 Ocak 1961, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 2.

¹⁴²² *Devrim gazetesi*, 3 Ocak 1961, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 4 Ocak 1961, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 5 Ocak 1961, Sayı: 23, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 6 Ocak 1961, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 7 Ocak 1961, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 8 Ocak 1961, Sayı: 26, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 27 Ocak 1961, Sayı: 39, Yıl: 1, s. 1-2; *Devrim gazetesi*, 31 Ocak 1961, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 1-2.

Gazete isminin hemen altında “*Günlük Siyasi Tarafsız Gazete*” ibaresi yer almıştır.¹⁴²³

Gazetenin çıkışı ve yayım amacı “*Güney Postası Çıkarken*” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Bir imparatorluğun merkezliğini yapmış olan İstanbul’dan, Türkiye’nin başkenti olan Ankara’dan ve Ege Medeniyetini bağrında yaşatmış olan İzmir’den sonra, Adana Türkiye’nin fikir hayatında önemli mevkii olan bir yerdir. Güney Postası burada neşir hayatına atılırken, uyanık, heyecanlı bir bölgenin ruhunu aksettirmek istemektedir.

*Türkiye Güneyi ile, Güney ise Türkiye’nin istihsal hayatındaki önemli mevkii ile daima öğünmüşlerdir. Güney Postası, karınca kararınca bu istihsal bölgesi ile memleketin diğer kısımları arasında bir bağlantı vazifesi görmek arzusundadır”.*¹⁴²⁴

Güney Postası gazetesinde genel olarak Çukurova Bölgesi’nde yaşanan toplumsal olayları halka ve yetkililere duyurmak ve bu olaylara dikkat çekebilmek amaçlanmıştır. Bu nedenle gazetede siyasi güncel haberler, şehir haberleri (Adana ve çevresi), dış politika, yurttan ve dünyadan güncel haberler ile spor haberleri yer almıştır.¹⁴²⁵

Gazetenin ilan şartlarında, tek sütunun santimi 150 kuruştur. Doğum, ölüm, nişan, nikah, mevlit, teşekkür ilanları 15 lira, kayıp ilanları 300 kuruştur. Abonelik şartları ise yurtiçinde yıllık 75 TL, altı aylık 40 TL, üç aylık 22 TL iken; yurtdışında yıllık 114 TL, üç aylık 62 TL olarak ücretlendirilmiştir.¹⁴²⁶ Güney Postası gazetesi, altı sayfa ve boyu 56 cm, eni 40.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁴²⁷ Güney Postası gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşılamamıştır.

4.2.3. Her Sabah

Her Sabah gazetesinin kuruluş tarihi 15 Ekim 1960’tır. Gazetenin sahibi Bekir Velioğlu, yazı işlerini fiilen idare eden ve sorumlu müdür Av. Ahmet Uğur’dur. Birlik Gazetecilik ve Matbaacılık’da dizilmiş, Gürpınar Basımevi’nde basılmıştır.

¹⁴²³ *Güney Postası gazetesi*, 14 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴²⁴ *Güney Postası gazetesi*, 14 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴²⁵ *Güney Postası gazetesi*, 14 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6.

¹⁴²⁶ *Güney Postası gazetesi*, 14 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

¹⁴²⁷ *Güney Postası gazetesi*, 14 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; *Güney Postası gazetesi*, 1 Aralık 1960, Sayı: 49, Yıl: 1, s. 1-6; *Güney Postası gazetesi*, 31 Aralık 1960, Sayı: 79, Yıl: 1, s. 1-6.

Gazete isminin hemen altında “*Günlük Siyasi Halk Gazetesi*” ibaresi bulunmaktadır. Gazete isminin sağ üst köşesinde de “*Basın ahlâk yasasına uymayı taahhüt etmiştir.*”¹⁴²⁸ ifadesine yer verilmiştir.

Her Sabah gazetesi, çalışmalarının temelini “Basın Ahlâk Yasası” na dayandırarak; doğru, güzel, iyi bilgileri yaymak ve yazmak amacıyla olmuştur. İnsan haklarına, vatandaş haysiyetine saygı duymayı prensib edinmiştir. Ayrıca gazete çeşitli fikir ve inanışlarında varlığını kabul edip, sütunlarında aydın düşüncelere ve yazılara yer vereceğini de duyurmuştur.¹⁴²⁹

Her Sabah gazetesinin satış fiyatı 25 kuruştur. Gazete 4 sayfa ve boyu 55 cm, eni 40 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İlan ve abone tarifesine göre, abonelik ücretleri yurtiçinde yıllık 75.00 lira, altı aylık 40.00 lira, üç aylık 20.00 lira olarak belirtilirken; yurtdışında bu ücretler bir kat arttırılarak ücretlendirilmiştir.¹⁴³⁰ Özel ilanlar Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti’nin tarifesine uygun olarak düzenlenmiştir. Ayrıca telefonla ve saat 18.00’den sonra ilan kabul edilmediği de belirtilmiştir.¹⁴³¹ Her Sabah gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ise ulaşılammıştır.

4.2.4. Tasvir

Tasvir gazetesi 1 Nisan 1961’de yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Necdet Sayılır, yazı işleri müdürü Turan Taşlardan’dır. İdare yeri Hükûmet Cıvarı, No. 111, Adana adresinde yer almıştır. Bu gazete ayrıca basın ahlâk yasasına uymayı taahhüt etmiştir. Siyasi nitelikte olan Tasvir gazetesi haftalık aralıkla yayım yapmıştır. Gazete isminin hemen altında “*Haftalık Siyasi Halk Gazetesi*” ibaresi kullanılmıştır.¹⁴³²

Gazetenin yayım ilkeleri hiçbir zaman gerçek dışı meselelerle uğraşmamak, siyasi ve ticari kaygı gözetmeden gerçek ve toplumsal dertlerin tercümanı olmaktır. Öncelikli olarak ise memleketin geleceğini, kalıcı bir iz bırakmayı, doğruluğu ve dürüstlüğü herşeyin üstünde tutmayı da amaç edinmiştir.¹⁴³³ Fiyatı 25 kuruş olan Tasvir

¹⁴²⁸ *Her Sabah gazetesi*, 15 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴²⁹ “Başlarken”, *Her Sabah gazetesi*, 15 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴³⁰ *Her Sabah gazetesi*, 18 Ekim 1960, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 3; *Her Sabah gazetesi*, 22 Ekim 1960, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 3.

¹⁴³¹ *Her Sabah gazetesi*, 15 Ekim 1960, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Her Sabah gazetesi*, 26 Ekim 1960, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴³² *Tasvir gazetesi*, 1 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴³³ “Tasvir Çıkarken”, *Tasvir gazetesi*, 1 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

gazetesi, Güney Basımevi'nde dizilmiş ve basılmıştır. Boyu 50 cm, eni 34.5 cm ölçülerinde ve 4 sayfa çıkarılmıştır.¹⁴³⁴

Tasvir gazetesinin 1 Nisan 1961 tarihli 1'inci sayısında ve “*Teşekkür*” başlığı altında yayım hayatına başlama sürecinde gazetenin çıkış ilanlarına yer veren “Türk Sözü” ve “Bugün” gazeteleri için bir teşekkür mesajına yer verilmiştir.¹⁴³⁵

Gazetenin yalnızca 1 Nisan 1961 tarihli 1'inci sayısı incelenmiştir. Bu nedenle yayım hayatına ne kadar süreyle devam ettiği veya kapandığı tarih hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

4.2.5. Akşam Postası

Akşam Postası adıyla yayım yapan bu gazete 7 Nisan 1961'de kurulmuştur. 7 Nisan 1961 tarihli 1'inci sayısında gazetenin sahipliğini ve mesul müdürlüğünü Şahin Gürtunç üstlenmiştir. İdare yeri adresi İnönü Caddesi No. 331-A Adana olarak belirtilmiştir. Dizgisi Akşam Postası tesislerinde yapılan bu gazete Güney Basımevi'nde basılmıştır. Satış fiyatı 25 kuruştur. İlanların tek sütun santimi 100 kuruştur. Doğum, ölüm, teşekkür, mevlid ilanları 5 lira, zayi (kayıp) ilanları 250 kuruştur. Yurtiçi aboneliği yıllık 75 TL, altı aylık 40 TL, üç aylık 23 TL, yurt dışı aboneliği yıllık 114 TL, altı aylık 62 TL olarak belirtilmiştir.¹⁴³⁶

Akşam Postası gazetesinin genel olarak Adana'da yaşanan sıkıntıları ve sorunları dile getirip, bunlara çözüm aramak amacıyla yayım hayatına başladığı belirtilmiştir. Ayrıca gazetenin 1961 yılı sayılarında akşam saatlerinde çıktığı ve bu nedenle gazeteye “Akşam Postası” isminin verildiği de anlaşılmaktadır. Gazetenin çıkış amacı 7 Nisan 1961 tarihli 1'inci sayıda “*Çıkarken*” başlığı altında ayrıntılı olarak şu ifadelerle yer almıştır:

“Bugün sizlere yıllardan beri özlenen bir akşam gazetesi sunuyoruz. Şu anda satırlarına göz gezdirdiğiniz “Akşam Postası” gazetesi her türlü maddi endişelerden uzak olarak Adana Basınında en çok emeği geçmişleri ve teknik elemanları tarafından çıkarılmaktadır. Gayesi ne resmi ilan, ne fazla satış, ne de rekabettir.

¹⁴³⁴ *Tasvir gazetesi*, 1 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴³⁵ “Teşekkür”, *Tasvir gazetesi*, 1 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴³⁶ *Akşam Postası gazetesi*, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

“Akşam Postası”nın tek hedefi, günün bol ve taze haberlerini her öğle sonu tarafsız ve isabetli bir görüşle okuyucularına vermektir.

Adana’da olup bitenlerden günü gününe haber verecek olan “Akşam Postası” sizlere Türkiye’deki günün mühim haberlerini de ulaştıracak, dünyadaki hadiseleri de bir an evvel iletacaktır.

*Özet olarak, “Akşam Postası” sizin gazeteniz olarak bu şehrin dert ve davalarını dile getirecek, kuvvetini yine sizlerden alacaktır”.*¹⁴³⁷

7 Nisan 1961 tarihli 1’inci sayıda ayrıca Necati E. Kahyaoğlu tarafından kaleme alınan ve “*Bu Şehir Bu Gazete*” başlığı altında yer verilen baş makalede gazetenin çıkışı hakkında şu bilgiler yer almıştır:

“... Bu gazete bizimdir. Yıllar boyu çeşitli gazetelerin sütunları arasında geçirdiğimiz tecrübelerin muhasebesini bu gazetenin sayfalarında tam bir yılbaşı açıklığı ve aklığı ile vereceğiz, içimizde, ne kraldan daha çok kralcı olanların lüzumsuz gururu, ne de lanete muhattap olanların ezginliği var. ...

Anadoluda bir gazete çıkarmanın ne demek olduğunu bilenler hele şehrimizde son zamanlarda çıkarılan son iki gazetenin macerasını hazırlayanlar belki bu yolculuğun çetin hatta menzile varma ihtimalinin pek zayıf olduğunu iddaa edeceklerdir. İlk nazarda kendilerine hak vermemek mümkün değil ama bu gazete bizimdir. Bugün yine bizim olan bu şehrin, bir zamanlar çelik çomak oynadığımız sokaklarında, başyazarımızdan mesul müdürümüze, başmürettibimizden makinist çırağımıza kadar gazete satarken görünce davamıza olan bağlılığımızı küçümsemeyeceklerdir.

*Bu gazete bizimdir diyen bu şehrin çocukları! Bu taze ümitlerle yüklü ideal yolculuğunda hepinize uğur ola...”.*¹⁴³⁸

Akşam Postası gazetesi, Basın Ahlak Yasası’na uygun bir şekilde çıkarılmış ve bu durum gazetenin sayfalarında yer alan “*Akşam Postası Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.*” ifadeleriyle vurgulanmıştır.¹⁴³⁹

1961 yılı sayılarında gazete isminin altında “*Günlük Siyasi Gazete*” ibaresi yer verilmiştir. Toplam 4 sayfa çıkarılan gazetenin birinci sayfalarında yurtiçi ve

¹⁴³⁷ “Çıkarken”, *Akşam Postası gazetesi*, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹⁴³⁸ “Bu Şehir Bu Gazete”, *Akşam Postası gazetesi*, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹⁴³⁹ *Akşam Postası gazetesi*, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

yurtdışından siyasi ve güncel haberler yer almıştır. İkinci sayfalarda şehir haberleri ile dilek, istek, sohbet yazıları, bölümler halinde yayımlanan (tefrika) hikayeler, üçüncü sayfalarda çeşitli ilan ve şiirler, yurttan ve dünyadan haberler, dördüncü sayfalarda ise spor haberleri yer almıştır.¹⁴⁴⁰

Akşam Postası'nın sayfalarında Adana'da yayım hayatına başlayacak olan bazı dergi ve gazetelerin ilanlarına da yer verilmiştir. 8 Nisan 1961 tarihli 2'nci sayıda "Adalet" isimli bir derginin yakında yayım hayatına katılacağı şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur: "Haftalık Siyasi Milliyetçi Mecmua 17 Nisanda çıkıyor. Yazı kadrosu: Ord. Prof. Ethem Menemencioğlu, Tahsin Demiray, Şinasi Osman, Kâmuran Evliyaoğlu, Hilmi Kürklü, Sakıp Önal, Osman Yeşeren ...".¹⁴⁴¹

2 Ocak 1962 tarihli 216'ncı sayıda Akşam Postası'nın sahibi Mehmet Olgunbaş'tır. Mehmet Olgunbaş aynı zamanda gazetenin yazı işlerini de yönetmiştir. Gazete isminin alt kısmında "Akşamları Çıkar Günlük Siyasi Gazete" ibaresi yer almaktadır. Gazete günlük aralıklarla ve 6 sayfa çıkarılmıştır. 1962 yılında da gazetenin fiyatı 25 kuruştur.¹⁴⁴²

1962 yılında ilk sayfalarda güncel haberlere, ikinci ve üçüncü sayfalarda şehir haberleri ile çeşitli ilanlara yer verilirken, beşinci sayfalarda yurt ve dünya haberleri, altıncı ve son sayfalarda ise spor haberleri yer almıştır.¹⁴⁴³ Ayrıca 5 Ocak Adana'nın Kurtuluşu,¹⁴⁴⁴ 23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı,¹⁴⁴⁵ 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı¹⁴⁴⁶ gibi önemli kutlamaların Adana'da nasıl gerçekleştiği ile ilgili haberlere de yer verilmiştir.

1963 yılında Akşam Postası gazetesi sabah saatlerinde çıkmaya başlamıştır. Gazetede meydana gelen bu değişiklik ise gazete isminin hemen altında "Sabahları

---

¹⁴⁴⁰ Akşam Postası gazetesi, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; Akşam Postası gazetesi, 8 Nisan 1961, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; Akşam Postası gazetesi, 9 Nisan 1961, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; Akşam Postası gazetesi, 10 Nisan 1961, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; Akşam Postası gazetesi, 29 Haziran 1961, Sayı: 61, Yıl: 1, s. 1-4; Akşam Postası gazetesi, 30 Haziran 1961, Sayı: 62, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴⁴¹ Akşam Postası gazetesi, 8 Nisan 1961, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

¹⁴⁴² Akşam Postası gazetesi, 2 Ocak 1962, Sayı: 216, Yıl: 1, s.1-6.

¹⁴⁴³ Akşam Postası gazetesi, 2 Ocak 1962, Sayı: 216, Yıl: 1, s.1-6.

¹⁴⁴⁴ "Adana'nın Kurtuluş Bayramı Muhteşem Bir Törenle Kutlandı", Akşam Postası gazetesi, 5 Ocak 1962, Sayı: 219, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁴⁵ "23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı Dün Kutlandı", Akşam Postası gazetesi, 24 Nisan 1962, Sayı: 307, Yıl: 2, s. 1.

¹⁴⁴⁶ "Gençlik Ve Spor Bayramımız Kutlandı", Akşam Postası gazetesi, 19 Mayıs 1962, Sayı: 324, Yıl: 2, s. 1.

Çıkar, Günlük Siyasi Tarafsız Gazete” ibaresiyle belirtilmiştir.¹⁴⁴⁷ 1963 yılında çıkarılan sayılar Akşam Postası Matbaası’nda dizilmiş ve basılmıştır. Gazetenin şehir muhabirleri kadrosunda Mustafa İ. Çeven, Semayi Gürbüz, Emin Galip, Abdullah Yakar, Yılmaz Uyumaz gibi isimler yer almıştır. Ayrıca Ankara muhabiri Ulvi Türkmenoğlu, yazı işleri müdürü de Turhan Ada’dır.¹⁴⁴⁸ 1963 yılının Nisan ayında ise şehir muhabirleri kadrosuna Ünal Say, Turgay Gürtunç, gibi isimler de eklenmiştir.¹⁴⁴⁹

Gazetenin 23 Nisan 1963 tarihli 611’inci sayıda yazı işleri müdürü Atilla Vural, mesul müdür Kemal Hakgüder’dir.¹⁴⁵⁰ 30 Ağustos 1963 tarihli 719’uncu sayıda da “*Bu Sayıda Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Mesul Müdür: Mehmet Olgunbaş*” bilgisi yer almıştır.¹⁴⁵¹

31 Aralık 1963 tarihli 824’üncü sayıda gazetede önemli bir değişiklik meydana gelmiştir. Bu sayıda, Akşam Postası gazetesinin bu tarihten sonra çıkacak olan sayılarında “*Çukurova*” ismiyle yayım hayatına devam edeceği belirtilmiştir. İlk sayfada “*Yeni Yılda Yeni Bir Gazete*” manşetiyle yer alan bu önemli değişiklik ise okuyuculara şu cümlelerle duyurulmuştur:

*“Gazetemiz yarın sabahtan itibaren Çukurova adıyla yayımına devam edecektir. Çukurova Sabahları çıkacaktır. Doğru Haber - Taze Haber - Tarafsız Haber verecektir”.*¹⁴⁵²

Akşam Postası, 1961 yılında 4 sayfa, 1962 yılında 6 sayfa, 1963 yılında yeniden 4 sayfa çıkarılmıştır.¹⁴⁵³ Gazetenin ölçüleri de yayım hayatı boyunca birçok değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikleri ise gazete sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 7 Nisan 1961 tarihli 1’inci sayısı boyu 55.5 cm, eni 36.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁴⁵⁴ 11 Mayıs 1961 tarihli 28’inci sayısından 30 Haziran 1961 tarihli

¹⁴⁴⁷ *Akşam Postası gazetesi*, 2 Haziran 1963, Sayı: 642, Yıl: 3, s. 1.

¹⁴⁴⁸ *Akşam Postası gazetesi*, 9 Kasım 1963, Sayı: 780, Yıl: 3, s. 3.

¹⁴⁴⁹ *Akşam Postası gazetesi*, 23 Nisan 1963, Sayı: 611, Yıl: 3, s. 3.

¹⁴⁵⁰ *Akşam Postası gazetesi*, 23 Nisan 1963, Sayı: 611, Yıl: 3, s. 3.

¹⁴⁵¹ *Akşam Postası gazetesi*, 30 Ağustos 1963, Sayı: 719, Yıl: 3, s. 3.

¹⁴⁵² “*Yeni Yılda Yeni Bir Gazete*”, *Akşam Postası gazetesi*, 31 Aralık 1963, Sayı: 824, Yıl: 3, s. 1.

¹⁴⁵³ *Akşam Postası gazetesi*, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Akşam Postası gazetesi*, 2 Ocak 1962, Sayı: 216, Yıl: 1, s.1-6; *Akşam Postası gazetesi*, 2 Haziran 1963, Sayı: 642, Yıl: 3, s. 1-4.

¹⁴⁵⁴ *Akşam Postası gazetesi*, 7 Nisan 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

62'nci sayısına kadar boyu 49 cm, eni 34 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁴⁵⁵ 1962 yılında çıkarılan sayıları boyu 47, eni 32.5 cm, 2 Haziran 1963 tarihli 642'nci sayısı ise boyu 56 cm, eni 40.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁴⁵⁶

1963 yılına kadar çıkarılan belirli sayılarını inceleme imkanı bulduğumuz Akşam Postası gazetesi, yayım hayatına “Çukurova” ismiyle devam etmiştir. Bu nedenle gazetenin 31 Aralık 1963'te Akşam Postası adıyla çıkarılmaya son verdiği anlaşılmaktadır.¹⁴⁵⁷

4.2.6. Çukurova

Çukurova gazetesinin kuruluş tarihi 7 Nisan 1961'dir. Akşam Postası gazetesinin devamı niteliğindedir. Bu nedenle Akşam Postası'nın yayım hayatına başladığı tarih Çukurova gazetesinin de kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir. Akşam Postası gazetesi, yayım hayatına 1 Ocak 1964'ten itibaren “Çukurova” ismiyle yeni bir başlangıç yapmıştır. Gazete ismindeki bu değişiklik ise Akşam Postası gazetesinin 31 Aralık 1963 tarihli 824'üncü sayısında okuyuculara duyurulmuştur.¹⁴⁵⁸

1964 yılının Ocak ayından Haziran ayına kadar inceleme imkânı bulduğumuz Çukurova gazetesinin 1 Ocak 1964 tarihli ilk sayısı, “*Hak, Hürriyet ve Millet*” manşeti ile yayımlanmıştır. Gazetenin 1964 yılındaki nüshalarında sayı ve yıl bilgilerine yer verilmemiştir. Sahibi ve genel yayın müdürü Mehmet Olgunbaş, yazı işleri müdürü Turhan Ada, muhabirleri ise Emin Galip, Abdullah Yakar, Yılmaz Uyumaz, İ. Tarık Öner'dir. Çukurova Matbaası'nda dizilen ve basılan gazetenin idare yeri adresi, İnönü Caddesi CHP İl Merkezi bitişiği olarak belirtilmiştir. Çukurova gazetesi, siyasi nitelikli bir gazetedir ve günlük aralıklarla çıkarılmıştır. Fiyatı 25 kuruştan halka sunulan bu gazete ayrıca dört sayfa ve boyu 55.5 cm, eni 40.5cm, ölçülerinde çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde yerel ve güncel haberler ile yurt dışından haberler yer almıştır. Dördüncü sayfalar ise güncel spor haberleri için ayrılmıştır.¹⁴⁵⁹

¹⁴⁵⁵ *Akşam Postası gazetesi*, 11 Mayıs 1961, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1-4; *Akşam Postası gazetesi*, 30 Haziran 1961, Sayı: 62, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴⁵⁶ *Akşam Postası gazetesi*, 1 Haziran 1961, Sayı: 642, Yıl: 3, s. 1-4.

¹⁴⁵⁷ “Yeni Yılda Yeni Bir Gazete”, *Akşam Postası gazetesi*, 31 Aralık 1963, Sayı: 824, Yıl: 3, s. 1.

¹⁴⁵⁸ *Akşam Postası gazetesi*, 31 Aralık 1963, Sayı: 824, Yıl: 3, s. 1.

¹⁴⁵⁹ *Çukurova gazetesi*, 1 Ocak 1964, s. 1,3.

Gazetenin 23 Nisan 1964 tarihli sayısında yazı işleri müdürünün M. Velid Öztürk olduğu bilgisi yer almaktadır.¹⁴⁶⁰ Fakat 30 Haziran 1964'e gelindiğinde yazı işleri müdürlüğü görevini yeniden Turhan Ada üstlenmiştir.¹⁴⁶¹

1972 yılındaki sayılarında Çukurova gazetesinin sahipliğini Adil İkiz üstlenmiştir. Gazete 1972 yılı sayılarında “*Günlük Siyasi Tarafsız Gazete*” başlığı ile yayımlanmıştır.¹⁴⁶² Sorumlu müdürü Refik Şölen'dir. İdare yeri adresi Abidinpaşa Caddesi No. 99/A olarak değişmiştir.¹⁴⁶³ Gazetenin 3355'inci sayısında kurum müdürünün Refik Şölen, sorumlu müdürün Necdet Akın olduğu bilgisi yer almıştır.¹⁴⁶⁴

Çukurova gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.2.7. Çukurova Reklâm Gazetesi

Yurtiçinde ticaret konusunda başarılı olan kişiler gelirlerini ve iş verimlerini artırma konusunda sermayeden daha çok reklamlara güvenmeye başlamışlardır. Bunun nedeni olarak ise reklamın öneminin sermayeyi aşması gösterilmiştir. Çukurova Reklâm Gazetesi de, Çukurova'da reklamcılığı bir ticari araç haline getirmek ve Çukurovalı iş sahiplerine bu konuda yardımcı olmak amacıyla yayımlanmıştır.¹⁴⁶⁵ Bu gazete tam olarak “Çukurova Reklam Gazetesi” ismiyle yayımlanmıştır.

Haftalık aralıklarla yayım yapan gazete “Pazartesi” günleri çıkmıştır. Gazete isminin altında yer alan bölümde ise büyük puntolarla “*Adana'da Bu Hafta*” ibaresi yer almıştır. Gazetenin dizildiği yer Doğu Matbaası, basıldığı yer Tuğra Matbaası'dır. Çukurova Reklam Gazetesi'nin ölçüleri boyu 18 cm, eni 10 cm'dir. Gazetenin satış fiyatı ise 10 kuruştur.¹⁴⁶⁶

Toplam 24 sayfa ve sayfa numarası verilmeden yayımlanan gazete sayfalarında çeşitli ilan ve reklamlar, Türk Hava Yolları Adana İstasyonu 1961 yılı yaz programı çizelgesi (şehirler, kalkış ve varış saatleri), acil telefon numaraları (polis, telefon

¹⁴⁶⁰ Çukurova gazetesi, 23 Nisan 1964, s. 3.

¹⁴⁶¹ Çukurova gazetesi, 30 Haziran 1964, s. 3.

¹⁴⁶² Çukurova gazetesi, 1 Temmuz 1972, Sayı: 3384, Yıl: 12, s. 1.

¹⁴⁶³ Çukurova gazetesi, 11 Kasım 1972, Sayı: 3496, Yıl: 12, s. 2.

¹⁴⁶⁴ Çukurova gazetesi, 28 Mayıs 1972, Sayı: 3355, Yıl: 12, s. 2.

¹⁴⁶⁵ “Çıkarken”, Çukurova Reklam Gazetesi, 8 Mayıs 1961, Sayı: 1, Yıl: 1.

¹⁴⁶⁶ Çukurova Reklam Gazetesi, 8 Mayıs 1961, Sayı: 1, Yıl: 1.

arıza, elektrik arıza, sıhhi imdat, verem dispanseri vs.), sinemaların hafatalık programı (filmler, sinema salonlarının telefon numaraları..), Çukurova yerel trenleri (haftalık tren saatleri ve varış yerleri), nöbetçi eczanelerin haftalık çizelgesi gibi günlük hayatta ihtiyaç duyulan birçok bilgi paylaşılmıştır.¹⁴⁶⁷ Çukurova Reklam Gazetesi'nin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşılamamıştır.

4.2.8. Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi

Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi, 15 Eylül 1961'de yayım hayatına başlamıştır. Bu gazete tam olarak "Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi" ismiyle çıkarılmıştır. 1961 yılında yayımlanan sayılarda; gazete isminin solunda ve sağında bulunan köşelerde künye bilgilerine yer verilmiştir. Bu bilgilere göre gazetenin sahibi Adana Ticaret ve Sanayi Odası adına A. İrfan Tuğberk, yazı işlerini fiilen idare eden ve sorumlu müdür A. Kayhan Soyupak'tır. İdare yeri Adana Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Bu gazete iki haftada bir yayımlanmış ve ücretsiz olarak dağıtılmıştır. Gazete isminin hemen altında "*On Beş Günde Bir Çıkar. Ücretsizdir*" ibaresi ile yer almıştır.¹⁴⁶⁸

Gazetenin yayım ilkesi ve çıkış amacı "*Çıkarken*" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

"... İşte Odamız, bugünkü şartlar muvacehesinde faaliyetleri icabı çeşitli yönlerden tenvir edilmesi icap eden mensuplarının bu ihtiyaçlarına cevap vermek maksadıyla bir gazete çıkarmayı kararlaştırmış bulunuyor.

*Gazete çıkarmakla tahakkukunu arzuladığımız bir hususta oda olarak gösterdiğimiz çalışma ve faaliyetleri, tetkiklerimizi ve bunların neticelerini ilgili mensuplarımıza duyurmaktır. Mensuplarımızla münasebetlerimizin daha sıkı ve arzulanan şekilde tecellisi bugüne kadar maalesef mümkün olmamıştır. Gazetemizin bu gayenin tahakkukunda da büyük hizmetler sağlayacağı muhakkaktır. Diğer hizmetlerde olduğu gibi bu faaliyetimizde de azami derecede faydalı olmak başlıca gayemizdir".*¹⁴⁶⁹

¹⁴⁶⁷ Çukurova Reklam Gazetesi, 8 Mayıs 1961, Sayı: 1, Yıl: 1.

¹⁴⁶⁸ Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi, 15 Eylül 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁶⁹ "Çıkarken", Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi, 15 Eylül 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Gazetenin dizgisi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılmıştır. İlan tarifesi ise tek sütun santimi ikinci sayfada 3 TL, üçüncü sayfada 2 TL, son sayfada 1 TL olarak belirtilmiştir.¹⁴⁷⁰

Adana Ticaret ve Sanayi Odası gazetesi 4 sayfa çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde; Adana Ticaret ve Sanayi Odası'nın faaliyetleri, yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların nasıl sonuçlandıkları ile ilgili duyurular ile haberlere yer verilmiştir. Ayrıca Çukurova Bölgesi başta olmak üzere yurtiçi ve yurtdışından iktisat, tarım, ticaret gibi konular hakkında yazılar ve haberler de yer almıştır.¹⁴⁷¹

1961 yılındaki gazete sayılarının boyu 40 cm, eni 28.5 cm ölçülerindeyken,¹⁴⁷² 1989 yılındaki sayılarda ise boyu 48.5 cm, eni 33.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁴⁷³

1989 yılında çıkarılan sayılarda ise; gazetenin ismi "*Ticaret Odası Gazetesi*" olarak değiştirilmiştir. Gazete isminin sağ üst köşesinde "*Adana Ticaret Odası*" amblemi, sol üst köşede ise Mustafa Kemal Atatürk'ün "*TÜCCAR, milletin emeği ve üretimini kıymetlendirmek için eline ve zekâsına emniyet edilen ve bu emniyete liyakât göstermesi gereken adamdır.*" sözleri yer almıştır.¹⁴⁷⁴

1989 yılında da 4 sayfa çıkarılan gazetenin genel sekreteri Adana Ticaret Odası adına Adnan Aksu, yazı işlerini fiilen idare eden ve sorumlu müdür Hayri Aydın'dır. Dizgisi ve baskısı Adana Büyükşehir Belediyesi Basımevi'nde yapılan gazetenin İdare yeri ise yine Adana Ticaret Odası adresinde yer almıştır.¹⁴⁷⁵ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.9. Dirlik

Dirlik gazetesi yayım hayatına 3 Temmuz 1963'de başlamıştır. Gazete isminin altında "*Günlük Siyasi Gazete*" ibaresi yer almıştır. 3 Temmuz 1963 tarihli ilk sayıda gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle belirtilmiştir:

¹⁴⁷⁰ *Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi*, 15 Eylül 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁴⁷¹ *Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi*, 15 Eylül 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi*, 15 Aralık 1961, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁷² *Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi*, 15 Eylül 1961, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4;

¹⁴⁷³ *Ticaret Odası Gazetesi*, 6 Ocak 1989, Sayı: 1291, Yıl: 28, s. 1-4.

¹⁴⁷⁴ *Ticaret Odası Gazetesi*, 6 Ocak 1989, Sayı: 1291, Yıl: 28, s. 1; *Ticaret Odası Gazetesi*, 20 Ocak 1989, Sayı: 1293, Yıl: 28, s. 1; *Ticaret Odası Gazetesi*, 27 Ocak 1989, Sayı: 1294, Yıl: 28, s. 1; *Ticaret Odası Gazetesi*, 2 Haziran 1989, Sayı: 1309, Yıl: 28, s. 1; *Ticaret Odası Gazetesi*, 30 Haziran 1989, Sayı: 1313, Yıl: 28, s. 1.

¹⁴⁷⁵ *Ticaret Odası Gazetesi*, 20 Ocak 1989, Sayı: 1293, Yıl: 28, s. 4.

“Uzun yıllardır özlemini en çok duyduğumuz şey, huzurdur. Çok partili devrin başlangıcı olan 1945’den bu yana geçen olaylar bir teyide Türk ulusunun tansiyonunu yükseltmiş, yarın kaygısını durmadan arttırmıştır.

Siyasi çekişmeler ve bunlardan doğan istikrarsızlık, huzursuzluk memleketin bir yandan ekonomisini bir yandan da milli birliğini büyük tehlikeler içine atmıştır. Ve bugün artık öyle bir hale gelmişizdir ki, (Huzur) Türk ulusu için temel program ve büyük bir ideal olmuştur.

İçine düştüğümüz bu acıklı ve tehlikeli durumun sorumluluğunu kimseye yüklemek niyetinde değiliz. Suç millidir ve hepimizindir. Şimdi artık geçmişin yargısını ve muhasebesini yapmanın, suçlu aramanın yararı yoktur. Sağduyunun, yurtseverliğin bütün düşüncelerimize hâkim olacağı bir döneme girmek zorundayız. Ulusu susadığı huzura kavuşturmak için politikacılarımızın da, aydınlarımızın da gönül ve düşünce birliği yapmaları milli bir zorunluluktur. Siyasi inanç ve amaçlarımız ne olursa olsun bu ideali her şeyin üstünde tutmazsak, şimdiye kadar geçirdiklerimizden daha çok ve büyük tehlikelerle karşılaşacağımıza şüphemiz olmasın!

Niçin “DİRLİK” adıyla yayın hayatına girdiğimizin nedeni, yukarda açıklamaya çalıştığımız düşüncelerdir.

“DİRLİK”, Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde ve halk dilinde huzur, düzen, geçim manasında kullanılan bir kelimedir. Güneyde özellikle “Dirlik-Düzenlik” şeklinde kullanılan deyimdir.

Adımız programımız olacaktır. Siyasi eğilimlerimiz ne olursa olsun, ulusun kendisi için bir ideal haline getirdiği, “Milli Huzur” un memlekette yerleşmesi çabasından asla ayrılmayacağız. Bu huzurun gecikmesine sebep olacak hareketlerin, kimden ve ne yandan gelirse gelsin, kesin bir tarafsızlıkla karşısına çıkacağız. Bu alandaki başarımızın geniş ölçüde, okurlarımızın sevgi ve itibarına bağlı olduğunu söylemeyi bir borç biliyoruz”.¹⁴⁷⁶

1963 yılında Dirlik gazetesinin sahibi ve genel yayın müdürü Aydın Remzi Yüreğir, yazı işleri müdürü Doğan Sontaş’tır. Gazetenin muhabir kadrosunda ise Nihat Calba, G. Aysalan, Soner Turcan, Ünal Say gibi isimler yer almıştır. Fiyatı 25 kuruştan

¹⁴⁷⁶ “Niçin Dirlik?”, *Dirlik gazetesi*, 3 Temmuz 1963, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

halka sunulan gazetenin adresi İnönü Meydanı 117 Sokak, No. 5, Kat: 2 olarak belirtilmiştir. Abone şartları yıllık 75 TL, altı aylık 40 TL, üç aylık 20 TL, günü geçmiş sayıların fiyatı 50 kuruştur. Gazetenin baskı ve dizgi işleri Aybar Komandit Şirketi Tesisleri tarafından yapılmıştır.¹⁴⁷⁷ Bu gazete, eni 40.5 cm, boyu 56 cm ölçülerinde ve 4 sayfa çıkarılmıştır. Gazetenin 1963 yılında yayımlanan bazı sayılarında farklı renklere sahip sütunlara da yer verilmiştir.¹⁴⁷⁸ 1964 yılında Dirlik gazetesinin adresi Abidinpaşa Caddesi, 29. Sokak, No. 2 olarak değişmiştir.¹⁴⁷⁹

1966 yılının Ocak ayından Mayıs ayına kadar yalnızca birkaç sayısını inceleme imkânı bulduğumuz Dirlik gazetesinin sahibi Cevdet Akçalı'dır. Gazete 1966 yılında ayrıca Dirlik Basım ve Yayınevi Tesislerinde dizilmiş ve basılmıştır. Gazetenin sorumlu müdürü İsmet G. Türkyılmaz olmuştur. Genel yayın sekreterliğini Abdülkadir Hasbutçu, Personel Şefliği görevini ise Hasan Güneviş üstlenmişlerdir. Muhabir kadrosunda Mehmet Demir, Gülseren Kalkan, Ali Hoşfikirer gibi isimler yer almıştır. Dirlik gazetesi 1 Ocak 1966 tarihli 773'üncü sayısına özel olarak altı sayfa çıkarılmıştır. Fakat bundan sonraki sayılarda yine dört sayfa olarak yayımlanmaya devam etmiştir.¹⁴⁸⁰ Dirlik gazetesinin 1966 yılı sayılarında zaman içinde meydana gelen bazı görev değişikliklerini de şu şekilde sıralamak mümkündür: 19 Mart 1966 tarihli 838'inci sayıda sorumlu müdürlük görevinde Hasan Güneviş, muhabir kadrosunda Mehmet Demir, Hamza Himmetoğlu, Gülseren Kalkan gibi isimler yer alırken; 23 Nisan 1966 tarihli 866'ncı sayıda genel yayın müdürlüğü görevinde İsmet Yoğurtçuoğlu, muhabir kadrosunda ise Osman Yereşen, Erol Avdan, Cumhur Çinpolat gibi isimler yer almıştır.¹⁴⁸¹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.10. Anış

Anış gazetesinin ilk sayısı 10 Kasım 1963'te Ziya Paşa Ortaokulu öğrencileri tarafından çıkarılmıştır. İlk sayıda yayımı idare eden sorumlu müdür Özcan Şengölge olmuştur. Gazetenin dizgi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılmıştır.

¹⁴⁷⁷ *Dirlik gazetesi*, 3 Temmuz 1963, Sayı: 1, Yıl:1, s. 4; *Dirlik gazetesi*, 4 Temmuz 1963, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

¹⁴⁷⁸ *Dirlik gazetesi*, 4 Temmuz 1963, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1,4; *Dirlik gazetesi*, 6 Temmuz 1963, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1,4; *Dirlik gazetesi*, 30 Temmuz 1963, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 1-4; *Dirlik gazetesi*, 29 Ekim 1963, Sayı: 102, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁷⁹ *Dirlik gazetesi*, 10 Kasım 1964, Yıl: 2, s. 1.

¹⁴⁸⁰ *Dirlik gazetesi*, 1 Ocak 1966, Sayı: 773, Yıl: 3, s. 1,5.

¹⁴⁸¹ *Dirlik gazetesi*, 19 Mart 1966, Sayı: 838, Yıl: 3, s. 3; *Dirlik gazetesi*, 23 Nisan 1966, Sayı: 866, Yıl: 4, s. 3.

Gazete isminin hemen altında “*Daima İzindeyiz*” ibaresine yer verilmiştir. Sağ üst köşede “*Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir*”, sol üst köşede ise “*Andımız*” başlığı ile “*Türk gençliği olarak özgürlüğün, bağımsızlığın, egemenliğin ve devrimlerin yılmaz bekçileriyiz. ...*” ifadeleri yer almıştır. Ortaokul öğrencilerinin hazırladığı Anış gazetesi, iki sayfa ve boyu 40 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁴⁸²

Gazetenin ilk sayısı Mustafa Kemal Atatürk’ün ölüm yıl dönümünde çıkarılmıştır. Bu nedenle her iki sayfada da Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili yazılar, şiirler ve Atatürk’e ait sözler yer almıştır.¹⁴⁸³ Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Anış gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.11. Ülkü

Ülkü gazetesi, 1963 yılında sivil kuruluş olarak yeniden açılan Adana Halkevi’nin yayım organıdır. Bu gazete, 6 Ocak 1964’te yayım hayatına başlamıştır. Gazete isminin sol üst köşesinde Adana Halkevi’nin logosuna, sağ üst köşesinde ise Atatürk resmine yer verilmiştir.¹⁴⁸⁴ Gazetenin sahibi Adana Halkevi adına Dr. Selahattin Özbey, sorumlu yönetmen Çetin Remzi Yüreğir’dir. Bu gazete Adana Halkevi tarafından her ayın ilk Pazartesi günü çıkarılmıştır.¹⁴⁸⁵

6 Ocak 1964 tarihli 1’inci sayıda “*Ülkü Çıkarken*” başlığı altında gazetenin çıkışı hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

“Türk Kültür Dernekleri, isim ve tüzük değişikliği ile Halkevleri haline getirildi. Bu mutlu olayın, Türk Devrim tarihinin şerefli sayfaları arasında önemli bir yeri olması gerekir. Nasıl ki Atatürk Devrimlerinin yaratıcılık, yapıcılık ve hamlecilik yönünden hız almasında ve bu devrimlerin halka maledilmesinde Halkevlerinin kuruluşu ve yaşayışı çok önemli bir rol oynamıştır.

Halkevleri sadece birer devrim bekçisi olmakla kalmamıştır. Aydınla milliyetçilik, devrimcilik, laiklik umdeleri etrafında birleşip kaynaştığı birer kültür, sanat ve fikir ocağı olmuşlardır. ...

¹⁴⁸² *Anış gazetesi*, 10 Kasım 1963, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁴⁸³ *Anış gazetesi*, 10 Kasım 1963, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁴⁸⁴ *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁸⁵ *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

Fakat zaman geldi politika memlekette her türlü ilerici, medeniyetçi, inkılâpçı fikir ve hareketin üstüne çıktı. Hatta bununla da yetinmeyip karşısına dikildi. ...

Artık Halkevleri için karanlık bir devre başlamıştı. ... ve Halkevleri kapatıldı.

Yeniden varoluşumuzun sevincini paylaştığımız şu dönüm noktasında toplum olarak içinde bulunduğumuz durum şudur:

Çıkarıcı bir zümre tarafından senelerce desteklenip kışkırtılan fesatçı kaba kuvvet-gericilik-memleketin can damarına saldırma fırsatı kollayan sinsi bir düşman gibi pusuda beklemektedir. Toplumun her köşesine sokulup stratejik noktaları tutma çabası içinde okullara, Üniversiteye, çeşitli derneklere, daha acısı Türk ismini kullanan derneklere sızmaya savaşıyor, oldukça da başarı elde etmiştir. Bir stratejisi olduğu gibi basını, fikir organı dergileri, yöneticileri ve peşine takılmış taraftar kitleleri ile gericilik devrimcilerle savaş halindedir. Halkevleri bu savaşta birer devrimci karargahı olabilir ve olmalıdır. ...”¹⁴⁸⁶ Bu yazının devamında ise Adana Halkevi'nin çıkardığı Ülkü gazetesinin yayım hayatına 6 Ocak 1964 tarihli 1'inci sayısıyla başladığı vurgulanmıştır. Ayrıca bu gazetenin Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda yayım yapmayı amaç edindiği belirtilmiştir.¹⁴⁸⁷

Gazetenin 1'inci sayısında 5 Ocak Adana'nın Kurtuluş'unun 42'nci yıl dönümü ile ilgili yazılar yer almıştır. Gazetenin içeriğinde ise Adana Halkevi ve faaliyetleri ile ilgili haberlere, Adana'nın tarihine, Adana'da gerçekleştirilen kültür ve sanat faaliyetlerine, müzik, sağlık, turizm konularında yazılar yer almıştır. Bunun yanı sıra az sayıda olmak üzere ilanlara da yer verilmiştir.¹⁴⁸⁸

Aylık aralıklarla çıkarılan gazetenin Şubat 1964 tarihli 2'nci sayısından itibaren “*Ulusçu, Devrimci, Halkçı Aylık Gazete*” ibaresine yer verilmiştir.¹⁴⁸⁹ İdare yeri Adana'da Atatürk Parkı içinde bulunan Halkevi binasında yer almıştır. Yeni Adana Matbaası'nda dizilmiş ve basılmıştır. Fiyatı 50 kuruş, ilan tarifesi sütun santimi 5 lira, aboneliği ise yıllık 6 lira olarak belirtilmiştir.¹⁴⁹⁰ Dört sayfa çıkarılan gazetenin

¹⁴⁸⁶ “Ülkü Çıkarken”, *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹⁴⁸⁷ “Ülkü Çıkarken”, *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁴⁸⁸ *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴⁸⁹ *Ülkü gazetesi*, Şubat 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁹⁰ *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerindedir.¹⁴⁹¹ Fakat Ocak 1965 tarihli 13'üncü sayıdan itibaren boyu 41 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁴⁹²

6 Ocak 1964 tarihli 1'inci sayısından, Şubat 1966 tarihli 22'nci sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin toplam kaç sayı çıktığı veya hangi tarihte kapandığı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.¹⁴⁹³

4.2.12. Işıl

23 Mart 1964'te yayım hayatına başlayan Işıl gazetesi, Adana Kız Lisesi'nin yayın organıdır. Gazete isminin hemen altında “*Adana Kız Lisesi Kültür Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. Bu gazetenin yayın ilkesi Adana Kız Lisesi Gazetecilik Kolu adına, okullar arasındaki kültürel ilişkileri arttırmak ve bunu gerçekleştirmek olmuştur.¹⁴⁹⁴ Yeni Adana Matbaası'nda dizilen ve basılan gazetenin başkanı Özden Yalım, sorumlu müdürü Nezihe Soyuyüce, yazı işleri müdürü Işıl Onur'dur. Muhasebeciler (saymanlar) Zülâl Özdilek, Nermin Özdemir; sekreterler Hülya Sürmeli, Şenel Bulca'dır.¹⁴⁹⁵

Gazetenin çıkış amaçları, yetenekli gençlerin seslerini çevrede duyurmak, onlara bu yolda destek olmak, diğer okullarla sanat ve fikir yönünden samimi bir işbirliği yapmaktır. Bu gazetenin sayfalarının sanat ve fikir yazılarına açık olduğu okuyuculara duyurulmuştur. Özellikle gençlerin bu konuda gazete yazılarına katkıda bulunması da istenmiştir.¹⁴⁹⁶ Bu nedenle gazetede öğrencilerin ve öğretmenlerin yazıları da yer almıştır. Gazetenin içeriğinde okul haberleri ve faaliyetlerine (Adana Kız Lisesi, Erkek Lisesi), edebiyat ile sanat alanlarında değerli ve tanınmış kişilerin kısa biyografilerine, spor haberlerine, edebiyat, sanat hakkında yazılara ve haberlere, milli bayramlara, röportajlara, fıkralara, bulmacalara yer verilmiştir.¹⁴⁹⁷

¹⁴⁹¹ *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴⁹² *Ülkü gazetesi*, Ocak 1965, Sayı: 13, Yıl: 2, s. 1-4; *Ülkü gazetesi*, Şubat 1965, Sayı: 14, Yıl: 2, s. 1-4.

¹⁴⁹³ *Ülkü gazetesi*, 6 Ocak 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Ülkü gazetesi*, Şubat 1966, Sayı: 22, Yıl: 3, s. 1-4.

¹⁴⁹⁴ *Işıl gazetesi*, 23 Mart 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Işıl gazetesi*, 6 Nisan 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁹⁵ *Işıl gazetesi*, 6 Nisan 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

¹⁴⁹⁶ “Çıkarken”, *Işıl gazetesi*, 23 Mart 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁴⁹⁷ *Işıl gazetesi*, 23 Mart 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Işıl gazetesi*, 6 Nisan 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Işıl gazetesi*, 20 Nisan 1964, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Işıl gazetesi*, 9 Ocak 1965, Sayı: 7, Yıl: 2, s. 1-4; *Işıl gazetesi*, 16 Ocak 1965, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Işıl gazetesi*, 23 Ocak 1965, Sayı: 9, Yıl: 2, s. 1-4.

İşıl gazetesi, haftalık aralıklarla ve dört sayfa çıkarılmıştır. Fiyatı 50 kuruş olan gazetenin boyu 40 cm, eni 27.5 cm ölçülerindedir.¹⁴⁹⁸ 1965 yılında ise boyu 41 cm, eni 28 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁴⁹⁹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2.13. College Teenagers

College Teenagers gazetesi, 15 Nisan 1964'te yayım hayatına başlamıştır.¹⁵⁰⁰ Yazı dili tamamıyla İngilizce olan bu gazetenin sahibi Adana Koleji¹⁵⁰¹ adına Kemal Ersözlü, yönetici Ahmet Halil, editör (yazı işleri müdürü) Serpil Arsan'dır. Gazetenin ilk sayfasında sağ üst köşede Adana Koleji'nin amblemi yer almıştır.¹⁵⁰²

Gazete ismi "*College Teenagers*", Kolej Gençleri anlamına gelmektedir. Burada Adana Koleji'nin öğrencileri kastedilmiştir. Yine gazetenin ilk sayfasında Adana Koleji'nin öğretim kadrosunun yer aldığı bir fotoğraf paylaşılmıştır. Fotoğrafın altında ise bir açıklama yapılmış ve şu ifadeler kullanılmıştır: "*ihtiyaç duyulan titiz talepleri karşılamak için, bu tür kolejlerde aktif ve yüksek düzeyde bir kadroya ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bizim Kolej'de bulunan böyle bir personelin resmi*".¹⁵⁰³

Gazetenin içeriğinde edebiyat, hikaye, röportaj, dil, fıkra, okul haberleri, yemek tarifi, bilgi yarışması, atasözleri gibi başlıklardan oluşan sütunlara yer verilmiştir. Bu sütunlarda yer alan bazı konu başlıkları ise şunlardır: "*Learning on Sound Foundations*" (Ses Temellerini Öğrenmek), "*Interviewing Mr. Ali Sepici*" (Sayın Ali

¹⁴⁹⁸ *İşıl gazetesi*, 23 Mart 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁴⁹⁹ *İşıl gazetesi*, 16 Ocak 1965, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 1-4.

¹⁵⁰⁰ Gazetede tüm yazılar İngilizce olarak yazılmıştır. Burada ise sadece Türkçe karşılıklarına yer verilecektir. Bakınız: *College Teenagers gazetesi*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁰¹ Özel Adana Koleji Ortaokulu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın (o zamanki adıyla Maarif Vekaleti'nin) 05.05.1960 Gün ve 420.1/1354 sayılı yazısı ile açma izni ve 23.08.1960 gün ve 420.1/2617 sayılı yazısı ile öğretime izin almış, 1960-1961 öğretim yılında 2 şube ve 63 öğrenciyle Adana Şakirpaşa Havaalanı civarındaki bir binada eğitim-öğretimine başlamıştır. Kurucusu ve ilk müdürü Matematik Öğretmeni Ahmet Küstü'dür. Öğrenci mevcudunun hızla artması üzerine ilk binası yeterli olmamış ve okul, 1961-1962 öğretim yılında, Reşatbey Semtinde Stadyum civarındaki "Bosnalılar Köşkü" adıyla anılan binaya nakledilmiştir ve yine aynı yıl ilkokul bölümü açılmıştır. M.E.B. nın 10.10.1962 gün ve 420.1/3518 sayılı yazısı ile lise açma izni alınmış, 1963-1964 öğretim yılında, M.E.B. nın 25.07.1963 tarih ve 420.1/2730 sayılı izni ile, Özel Adana Koleji bünyesinde, Özel Adana Lisesi eğitim-öğretime başlamıştır. Özel Adana Koleji Ortaokulu ilk mezunlarını 1962-1963 yılında, Lisesi ilk mezunlarını 1964-1965 yılında vermiştir. 1975-1976 öğretim yılında Baraj Yolu'ndaki 6500m2 arsa üzerinde inşaatı tamamlanan kendi binasına taşınmış ve tek bina olması nedeni ile ilkokul bölümünü aynı yıl kapatmıştır. Özel Adana Lisesi 1982-1983 Öğretim yılından itibaren bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan "Anadolu Liseleri" statüsüne geçmiş ve öğretim süresi 7 yıla çıkarılmıştır. Bakınız: <http://www.adanakoleji.k12.tr/tarihcemiz.php> Erişim Tarihi: 06.06.2018.

¹⁵⁰² *College Teenagers gazetesi*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁰³ *College Teenagers gazetesi*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Sepici ile Röportaj), “*Looking Ahead The important Role Of The Colleges in Turkey*” (Geleceğe Bakış, Türkiye’de Kolejlerin Önemli Rolü), “*Proverbs*” (Atasözleri), “*Knowledge Competition*” (Bilgi Yarışması).¹⁵⁰⁴

Gazetede “*Remembering Ömer Seyfettin*” (Ömer Seyfettin’i Hatırlamak) başlığı altında Ömer Seyfettin’in hayatı hakkında bilgilendirici bir yazı kaleme alınmıştır.¹⁵⁰⁵ “*Jokes*” (Espriler) başlığı altında diyaloglar halinde geçen komik ve düşündürücü sözler yer almıştır.¹⁵⁰⁶ “*Make This Delicious Cake For The Weekend*” (Hafta sonu için lezzetli kek yapın) başlığı altındaysa kolay bir kek tarifine yer verilmiştir.¹⁵⁰⁷

College Teenagers gazetesinde yazıların bir çoğu öğrenciler tarafından kaleme alınmıştır. Bu öğrencilerden bazılarının isimlerini ve sınıf numaralarını şu şekilde sıralamak mümkündür: Yıldırım Akdoğan, İlhan Güngör (III-A sınıfı), Güniz Sözütek, Lemi Gökten (II-B), Serap Acar, Okan Kayri (III-C), Meral Kurdak, Esin Dayı, Neval Kayri.¹⁵⁰⁸ 15 Nisan 1964 tarihli 1’inci sayıda yer alan ve üst kısmında “*Through the eyes of the camera the officials of our paper*” (Kameranın gözünden gazetenin memurları) notu ile yer alan ve gazete çalışanlarının yer aldığı bir fotoğraf paylaşılmıştır. Bu fotoğrafın altında sıralanan isimler ise şunlardır: “*Serpil Alsan, Esin, Suna, Meral, Ahmet, Halil, Fatma, Güniz, Nihâl, Lemi, Yıldırım*”.¹⁵⁰⁹

Dizgisi ve baskısı Güney Basımevi’nde yapılan gazetenin fiyatı 1 liradır. Dört sayfa ve boyu 48 cm, eni 34 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁵¹⁰ Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin kapanışı ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

4.2.14. Güney Film Postası

Adana Filmciler Derneği’nin yayım organı olan gazetenin ilk sayısı 1 Ekim 1964 tarihlidir. Sahibi Adana Filmciler Derneği adına İrfan Atasoy, sorumlu müdürü emekli Tümgeneral Selahattin Tokay’dır. İdare yeri Karasoku 104 Sokak, No. 15,

¹⁵⁰⁴ *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁰⁵ “Remembering Ömer Seyfettin”, *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁵⁰⁶ “Jokes”, *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2,4.

¹⁵⁰⁷ “Make This Delicious Cake For The Weekend”, *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁵⁰⁸ *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵⁰⁹ *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁵¹⁰ *College Teenagers gazetesini*, 15 Nisan 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

Adana adresinde bulunan gazetenin dizgi ve baskısı Güney Basımevi'nde yapılmıştır.¹⁵¹¹

Gazete isminin altında “*Adana Filmciler Derneği Gazetesi*” ibaresi bulunmaktadır. Ayrıca “*Okurlarımızla Baş Başa*” başlığı ile gazete hakkındaki bilgiler şu ifadelerle yer almıştır:

“ ... *Bütün meslektaşlarımızın sayın sinemacıların müşterek davalarımız hakkındaki görüş ve isteklerini belirtip, toplumumuz için faydalı olabilecek yazı ve makalelerle, gazetemizin idamesinde etkili olmasını arzu ediyoruz. ...*

...*Şimdilik, her ayın birinde ve ayda bir defa çıkacak olan bu gazetemiz, kendi muntkamızın en ücra köşelerinde sinemalara ve bütün Türkiye filmcilerine gönderilecektir. ...*”¹⁵¹²

Güney Film Postası, Sinema ve sinemacılık mesleği ile uğraşanların ortak davaları hakkındaki görüş ve isteklerini belirtip, topluma yarar sağlayacak yazı ve makaleleri paylaşmak amacıyla çıkarılmıştır. Ayrıca bu gazete tüm derneklerin bir federasyon haline getirilmesiyle Türkiye’de bu meslekle uğraşanların dertlerini ve isteklerini duyurmayı da ilke edinmiştir.¹⁵¹³

Gazetenin içeriğinde Adana Filmciler Derneği’nin kongreleri ve faaliyetleri, sinema hakkında güncel haberler ve yazılar, film afişleri ve reklamları ile çeşitli ilanlar (doğum, ölüm, tebrik, vs. gibi..) yer almıştır.¹⁵¹⁴

¹⁵¹¹ *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ekim 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵¹² “Okurlarımızla Baş Başa”, *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ekim 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵¹³ “Okurlarımızla Baş Başa”, *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ekim 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; “Okurlarımızla Baş Başa”, *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Kasım 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵¹⁴ *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ekim 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Kasım 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Aralık 1964, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 4, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Şubat 1965, Sayı: 5, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Mart 1965, Sayı: 6, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Nisan 1965, Sayı: 7, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Mayıs 1965, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Kasım 1966, Sayı: 26, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Şubat 1967, Sayı: 27, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Nisan 1967, Sayı: 29, Yıl: 3, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ağustos 1967, Sayı: 33, Yıl: 4, s. 1-4.

Güney Film Postası'nın, 1-2-3-4-5-6-7-8'inci sayıları Güney Basımevi'nde¹⁵¹⁵, 26-27-29-33'üncü sayıları ise Yeni Adana Matbaası'nda basılmıştır.¹⁵¹⁶ Fiyatı 1 lira olan gazetenin abonelik ücreti 12 lira, ilan tarifesi ise her sayfada her sütun için santimi 100 kuruştur. Ayrıca bu gazete boyu 41 cm, eni 29 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁵¹⁷ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.2.15. Güney

21 Mart 1965 tarihli 1'inci sayısıyla yayım hayatına başlayan Güney gazetesinin sahibi ve sorumlu müdürü Bâki Dıblan'dır. Dizgi ve baskısı Adana'da Güney Matbaası'nda yapılan gazetenin satış fiyatı 25 kuruştur.¹⁵¹⁸ İdare yeri adresi Bebekli Kilise karşısı No. 20-Adana olarak belirtilmiştir.¹⁵¹⁹

Gazete isminin hemen altında “*Hak ve Hakikat Yolunda*” ibaresi yer almıştır. Haftalık aralıklarla çıkarılan, siyasi nitelikli bir gazetedir. Bu durum gazete sayfalarında “*Haftalık Siyasi Tarafsız Gazete*” ibaresi ile belirtilmiştir.¹⁵²⁰ Eğriye eğri doğruya doğru demek üzere yayım hayatına başlayan gazetenin amacı ve hedefi objektiftir. Ayrıca memleketçilik ve insanlığı da ilke edinmiştir.¹⁵²¹

Güney gazetesi 4 sayfa çıkarılmıştır. İçeriğinde; ilk sayfalar baş makaleler, hükümet faaliyetleri, güncel siyasi olaylar, ikinci sayfalar iç haberler başlığı altında yazı köşesi ve çeşitli konularda yazıların yer aldığı serbest yazı sütunları, üçüncü sayfalar dış haberlerin yer aldığı yazı köşesi, dördüncü sayfalar ise spor haberleri için ayrılmıştır.¹⁵²²

---

¹⁵¹⁵ *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ekim 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Kasım 1964, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Aralık 1964, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ocak 1965, Sayı: 4, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Şubat 1965, Sayı: 5, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Mart 1965, Sayı: 6, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Nisan 1965, Sayı: 7, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Mayıs 1965, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 1-4.

¹⁵¹⁶ *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Kasım 1966, Sayı: 26, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Şubat 1967, Sayı: 27, Yıl: 2, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Nisan 1967, Sayı: 29, Yıl: 3, s. 1-4; *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ağustos 1967, Sayı: 33, Yıl: 4, s. 1-4.

¹⁵¹⁷ *Güney Film Postası gazetesi*, 1 Ekim 1964, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁵¹⁸ *Güney gazetesi*, 21 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵¹⁹ *Güney gazetesi*, 20 Şubat 1966, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵²⁰ *Güney gazetesi*, 21 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵²¹ “Çıkarken”, *Güney gazetesi*, 21 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵²² *Güney gazetesi*, 21 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney gazetesi*, 28 Mart 1965, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney gazetesi*, 4 Nisan 1965, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney gazetesi*, 12 Eylül 1965, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney gazetesi*, 14 Kasım 1965, Sayı: 34, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney gazetesi*, 26 Aralık 1965, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1-4.

Güney gazetesi, 1965 yılı sayılarında boyu 40 cm, eni 28.5 cm ölçülerindedir.¹⁵²³ 1966 yılı sayılarında ise 48'inci sayıdan itibaren boyu 49 cm, eni 34 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁵²⁴ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2.16. Bayrak

Yayım hayatına 16 Eylül 1965'te başlayan Bayrak gazetesinin sahibi Mehmet Gürer Akalın,¹⁵²⁵ sorumlu müdürü Ömer Çömelekoğlu'dur. İdare yeri adresi Abidinpaşa Caddesi 104-A olarak belirtilmiştir. Gazetenin dizgi ve baskısı Adana'da Dirlik Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁵²⁶ Gazete isminin altında Mehmet Akif Ersoy'a ait olan şu söz paylaşılmıştır: "*Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır*".¹⁵²⁷

Bayrak gazetesi, haftalık aralıklarla yayım yapan milliyetçi ve siyasi nitelikte bir gazetedir. Fiyatı 25 kuruştur ve boyu 41 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁵²⁸ Dört sayfa basılan gazetenin içeriğinde genel olarak Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin¹⁵²⁹ faaliyetleri ve parti hakkında güncel haberler yer almıştır. Bu durum gazetenin Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin politikaları doğrultusunda bir yayım politikası izlediğini açıklar niteliktedir. Bayrak gazetesinin sayfalarında güncel siyasi haberlere, yurtdışı ve yurtiçi haberlere de yer verilmiştir. Ayrıca esnafın, köylünün kısaca halkın sıkıntıları ve istekleri de dile getirilmiştir.¹⁵³⁰

¹⁵²³ *Güney gazetesi*, 21 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵²⁴ *Güney gazetesi*, 20 Şubat 1966, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 1-4; *Güney gazetesi*, 24 Nisan 1966, Sayı: 55, Yıl: 2, s. 1.

¹⁵²⁵ Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Adana İl Gençlik Kolu Başkanı. Ayrıntılı bilgi için bakınız: "CKMP", *Bayrak gazetesi*, 16 Eylül 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁵²⁶ *Bayrak gazetesi*, 16 Eylül 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁵²⁷ *Bayrak gazetesi*, 16 Eylül 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵²⁸ *Bayrak gazetesi*, 16 Eylül 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Bayrak gazetesi*, 25 Eylül 1965, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Bayrak gazetesi*, 30 Eylül 1965, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Bayrak gazetesi*, 7 Ekim 1965, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵²⁹ Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin kuruluşu 11.03.1969'dur. Merkezi Ankara'dır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Tutanak Dergisi*, 12.05.1972, Birleşim: 88, Oturum: 1, s. 633; Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin kuruluş amacı, gerçek demokrasinin kurulmasına, gelişmesine, yerleşmesine hizmet etmek; tatbikatını ciddi şekilde murakabeye tâbi tutmak; memleket meselelerini programındaki düşünceleri tahakkuk ettirmek suretiyle türk Milletinin refah ve saadetini sağlamak için kanunlar ve tüzükteki hükümler çerçevesinde faaliyette bulunmak partinin amacı olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Tüzüğü*, Ankara, 1965, s. 3.

¹⁵³⁰ *Bayrak gazetesi*, 16 Eylül 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Bayrak gazetesi*, 25 Eylül 1965, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Bayrak gazetesi*, 30 Eylül 1965, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Bayrak gazetesi*, 7 Ekim 1965, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4.

30 Eylül 1965 tarihli 3'üncü sayıda gazetenin idare yeri adresinde değişiklik yapıldığı duyurulmuştur. Bu değişiklik doğrultusunda ise gazetenin idare yeri Abidinpaşa Caddesi, 10 Sokak, No. 111, Adana adresine taşınmıştır.¹⁵³¹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.17. Düziçi

Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu gazete yayım hayatına 1965 yılının Kasım ayında başlamıştır. Düziçi gazetesi, Adana-Haruniye Düziçi Ortaokulu'nun yayın organıdır. Gazetenin yönetimini Abdullah Sevil üstlenmiştir. Aylık aralıklarla yayım yapan bu gazete Osmaniye'de Ünal Matbaası'nda basılmıştır. Gazete aynı zamanda çıkarıldığı yerin ismi olan "Düziçi"¹⁵³² ismini almıştır.¹⁵³³

Abdullah Sevil tarafından kaleme alınmış olan ve gazetenin çıkışı hakkında bilgiler veren yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

"... Öğrencilerimizin yetişmesinde yararlı olur kanısıyla bir filiz diktim. Adına çevresel olsun diye Düziçi koydum filizin. Düziçi büyüyecek, meyve verecek. Düziçi adını aldığı ovanın yankısı olarak çıkıyor. Yankımız sesimizin kuvvetince devam edecektir. En büyük övüncümü gazetenin, öğrencilerimizin hayata uymalarında yardımcı olduğunu gördüğüm zaman duyarım. ...".¹⁵³⁴

Gazetenin fiyatı 50 kuruştur. Dört sayfa ve boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde basılmıştır. Düziçi gazetesi bir okul gazetesi niteliğindedir. Bu nedenle içeriğinde okul faaliyetleri (geziler, spor karşılaşmaları), güncel okul haberleri, öğrenciler tarafından kaleme alınan şiirler, fıkralar ve öyküler yer almıştır.¹⁵³⁵ Yalnızca ilk

¹⁵³¹ Bayrak gazetesi, 30 Eylül 1965, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2.

¹⁵³² Düziçi konum olarak, Osmaniye'nin doğusunda, Amanos Dağları'nın uzantısı olan Gavur Dağı, Dumanlı ve Düldül Dağları'nın eteklerinde kurulmuş bir merkezdir. İlçenin batısında Karagedik Tepeleri ve Aslantaş Baraj Gölü'nün bir kısmı yer almaktadır. Düziçi aynı zamanda Aslantaş Barajı'nın geri kalan bir kısmının ve yapımı yeni tamamlanan Berke Barajı'nın güneyinde bulunmaktadır. İlçenin güneyinde ise Kanlıgeçit ve Hamus Çayı yer almaktadır. 1930'lu yıllarda Düziçi yöresi, Bahçe (Adana) ilçesine ait Haruniye bucağına bağlı dokuz köy ve daha küçük yerleşim bölgelerinden oluşmaktaydı. 1954 yılında Hacılar, 1957 yılında ise Haruniye belediye olmuştur. Bu iki belediye 29.11.1983 tarihinde birleşmiş ve Düziçi adını alarak Adana'ya bağlı bir ilçe olmuştur. Osmaniye'nin 1998 yılında il olmasından sonra Düziçi, Osmaniye'nin ilçesi olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Refiye Şenesen, "Osmaniye Düziçi'nde Düünden Bugüne Yaylacılık Ve Varsak Türkmenlerinin Yayla Göçü", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 1, 2011, s. 273.

¹⁵³³ Düziçi gazetesi, Kasım 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵³⁴ "Düziçi'nde Bir Filiz", Düziçi gazetesi, Kasım 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵³⁵ Düziçi gazetesi, Kasım 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Düziçi gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

4.2.18. Bilge

Bilge gazetesi 20 Aralık 1965'te yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sorumlu müdürü Rahmi Dönmez'dir. Aylık aralıkla çıkan bu gazete eğitim, sanat ve kültür gazetesi niteliğindedir. Gazete de siyasi konularda yayım yapılmadığı özellikle vurgulanmıştır. Yazı inceleme kurulunda; Ahmet Özdemir, İsmail aslan, Yusuf Yıldırım, Osman Kabalcı, Durdu Uludağ, Abdullah İ. Çaylı gibi isimler yer almıştır.¹⁵³⁶

Gazete isminin hemen altında “*Düziçi İlk Öğretmen Okulu Yayın Organıdır*” ibaresi bulunmaktadır. Gazetenin içeriğinde ise; okul haberleri, edebi yazılar, şiirler yer almıştır.¹⁵³⁷ Ayrıca Öz Türkçe'nin önemi ve toplumu bu konuda bilinçlendirmek amacıyla paylaşılan yazılar,¹⁵³⁸ öğrencilere ait şiirlerin paylaşıldığı bir şiir köşesi,¹⁵³⁹ “*Gerçekleşmeyen İstek*”¹⁵⁴⁰ ve “*Çizgi-Çizgi*”¹⁵⁴¹ başlıklı öyküler de gazetenin içeriğini yansıtmak açısından önemli örneklerdir.

Bilge gazetesinin dizgisi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılmış, dört sayfa ve boyu 41 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁵⁴² Bu gazete genel olarak eğitici ve kültürel bir gazetedir. Gazetenin yalnızca 20 Aralık 1965 tarihli 1'inci sayısı incelenmiştir. Gazetenin kapanışı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Fakat 1971 yılında da “Bilge” ismiyle ve Düziçi İlk Öğretmen Okulu'nun yayım organı olan bir dergi daha yayım hayatında yer almıştır.¹⁵⁴³ Bu bilgiler doğrultusunda Bilge gazetesinin 1971 yılında yayım hayatı içerisinde bulunmadığını ve yayım hayatına dergi niteliğinde (Bilge Dergisi) devam ettiğini söylemek mümkündür.¹⁵⁴⁴

¹⁵³⁶ *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵³⁷ *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵³⁸ “Neden Öz Türkçe”, *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵³⁹ “Öğrenci Şiirleri Köşesi”, *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁵⁴⁰ “Gerçekleşmeyen İstek”, *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

¹⁵⁴¹ “Çizgi-Çizgi”, *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁵⁴² *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵⁴³ *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971, s. 1-20.

¹⁵⁴⁴ *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971, s. 1-20.

4.2.19. Milli İrade

Milli İrade gazetesi, 8 Mart 1965 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına adım atmıştır. Gazetenin imtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü Dr. Ayhan Kalağoğlu'dur. Gazetenin adresi Abidinpaşa Caddesi, No. 192 Adana olarak belirtilmiştir.¹⁵⁴⁵

Milli İrade gazetesinin bir zorunluluğun sonucunda, milli iradeye ve hukuk ilkesine aykırı faaliyetler ile bu yöndeki anlayışa bir tepki olarak çıkarıldığı belirtilmiştir. Ayrıca gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... gücü yettiği ölçüde ve okuyuculardan aldığı cesaretle yurdun dertleri üzerinde durarak, halkın istek ve şikayetlerini yansıtarak milli iradeye kayıtsız ve şartsız hakim oluncaya kadar mücadele etmek ...”¹⁵⁴⁶

Milli İrade gazetesi, siyasi bir gazete niteliğindedir ve haftalık aralıklarla yayım yapmıştır. Gazete isminin hemen altında da “*Haftalık Siyasi Gazete*” ve “*Hakimiyet bilâ kaydüşart milletindir.*” (Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir.) İbarelerine yer verilmiştir.¹⁵⁴⁷

Milli İrade gazetesinin fiyatı 25 kuruştur. 4 sayfa ve boyu 57 cm, eni 41.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁵⁴⁸ Gazetede şehir haberleri, serbest sütunlar (okuyucuların her türlü sorunları ve isteklerinin paylaşıldığı yazı köşesi), dış haberlerin bulunduğu sütunlar, tarih, ziraat, sağlık gibi çeşitli konular ile ilgili yazıların yer aldığı sütunlar, kısa hikayeler, spor haberleri (gazetenin son sayfası spor haberlerine ayrılmıştır) yer almıştır.¹⁵⁴⁹ Ulaşabildiğimiz gazete sayısı yeterli olmadığından gazetenin kapanışı hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

4.2.20. Birlik

Birlik gazetesi, 14 Kasım 1966'da yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi ve müdürü Hasan Güneviş'tir. Esnaf ve Sanatkârlar adına çıkarılan gazetenin dizgi ve

¹⁵⁴⁵ *Milli İrade gazetesi*, 8 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁴⁶ “Çıkarken”, *Milli İrade gazetesi*, 8 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁴⁷ *Milli İrade gazetesi*, 8 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁴⁸ *Milli İrade gazetesi*, 8 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 15 Mart 1965, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 22 Mart 1965, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 26 Nisan 1965, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 10 Mayıs 1965, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 31 Mayıs 1965, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵⁴⁹ *Milli İrade gazetesi*, 8 Mart 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 15 Mart 1965, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 22 Mart 1965, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 26 Nisan 1965, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 10 Mayıs 1965, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Milli İrade gazetesi*, 31 Mayıs 1965, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-4.

baskısı Çukurova Matbaası'nda yapılmıştır. Haftalık aralıklarla yayımlanan gazetenin idare yeri ise Nuri Has Pasajı Esnaf Sanatkârları Dernekleri Birliği Adana olarak belirtilmiştir. Birlik gazetesi boyu 41 cm, eni 29 cm ölçülerinde çıkarılmış ve 25 kuruş bedelle satılmıştır.¹⁵⁵⁰

Gazete isminin hemen altında “*Esnaf Ve Sanatkârın Gazetesi*” ibaresine, sol üst köşede ise Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözlerine yer verilmiştir: “*Efendiler! Hepiniz mebus, vekil hatta reisicumhur olabilirsiniz. Fakat sanatkâr olamazsınız*”.¹⁵⁵¹ Birlik gazetesinin çıkış amacı ise “*Gazetenin Amacı*” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“*Birlik Esnaf ve küçük sanatkârın gazetesidir. Bu gazete esnafın hakkını savunacak, derdine dermen arayacak, yapılan eserlerini tanıtacak tek kelime ile esnafın sesini duyuracak. ...*

Esnaf ve sanatkâr vatandaş, emeğinle meydana getirdiğin eserlerini tanıtacak ve eserlerin kıymet koruyucusu olacaktır. ...”¹⁵⁵²

Dört sayfa çıkarılan gazetenin içeriğinde, esnaf ile sanatkârların sıkıntıları ve istekleri dile getirilmiş, güncel esnaf ve sanatkâr kongreleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca gazete sayfalarında çeşitli ilanlar ile spor haberleri de yer almıştır.¹⁵⁵³

Birlik gazetesinde zaman içinde bazı değişiklikler yapılmıştır. 25 Kasım 1966 tarihli 2'nci sayıdan itibaren gazetenin imtiyaz sahibi Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği adına Kerim Büyükhilal, sorumlu müdür Hasan Güngöç, sekreter Kemal Özüğür olmuştur. Gazetenin dizgisi ve baskısı 2'nci sayıdan itibaren Güney Basımevi'nde yapılırken,¹⁵⁵⁴ 30 Aralık 1966 tarihli 7'nci sayıda Yeni Adana Basımevi'nde yapılmıştır.¹⁵⁵⁵ Gazetenin yeterli sayısına ulaşamadığı için yayım hayatına son verdiği tarih de tespit edilememiştir.

¹⁵⁵⁰ *Birlik gazetesi*, 14 Kasım 1966, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵⁵¹ *Birlik gazetesi*, 14 Kasım 1966, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁵² “Gazetenin Amacı”, *Birlik gazetesi*, 14 Kasım 1966, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁵³ *Birlik gazetesi*, 14 Kasım 1966, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 25 Kasım 1966, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 16 Aralık 1966, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Birlik gazetesi*, 30 Aralık 1966, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵⁵⁴ *Birlik gazetesi*, 14 Kasım 1966, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁵⁵⁵ *Birlik gazetesi*, 30 Aralık 1966, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 4.

4.2.21. Özgün

Özgün gazetesi Adana Kız Lisesi'nin yayım organıdır ve kültür gazetesi niteliğindedir. Gazetenin ilk sayısı “Özel Sayı” olarak yayımlanmıştır. Gazetede yer alan bilgiler ve yazıların içeriği Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yıldönümü nedeniyle bu sayının, özel sayı olarak nitelendirildiğini göstermektedir. Bu sayıda tarih bilgisine yer verilmemiştir. Fakat gazetenin yayım hayatına 10 Kasım 1966'da başladığını belirtmek mümkündür. Gazete isminin altında “*Adana Kız Lisesi Kültür Gazetesi Atatürk Özel Sayısı*” ibaresi yer almıştır. İçeriğinde, Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili yazı ve şiirler yer almıştır.¹⁵⁵⁶

Özgün gazetesi Yeni Adana Matbaası'nda dizilmiş ve basılmıştır. Sahibi Adana Kız Lisesi Kültür Edebiyat Kolu adına Fikret Gölpınar'dır. Fikret Gölpınar aynı zamanda yazı işleri müdürlüğü görevini de üstlenmiştir. Başkan Yaşar Çil, saymanlar (muhasibeciler) Seçil Saraçoğlu ve Ayten Atıkaslan, sekreterler ise Zübeyde Kızıltuğ ve Göksel Arıtan'dır.¹⁵⁵⁷

Özgün gazetesi, Adana'da bulunan eğitim ve öğretim kurumlarının (Kız Lisesi ve Erkek Lisesi) kültür hizmetlerini okuyuculara aktarmak, yaşanan gelişmelerden haberdar etmek, okul ve çevresindeki sorunlar konusunda toplumu bilinçlendirmek gibi amaçlarla çıkmıştır.¹⁵⁵⁸ Çıkış amacına uygun olarak gazetenin içeriğinde de, okul faaliyetleri, edebiyat ve müzik konularında çeşitli makaleler, öğrenciler ve öğretmenler tarafından kaleme alınan yazılar, spor haberleri, şiirler, fıkralar ve bulmacalar yer almıştır.¹⁵⁵⁹

1 Aralık 1966 tarihli 2'nci sayıda, “özgün” kelimesinin sözlük anlamı şu fadeler ile tanımlanmıştır: “*nitelikleri yönünden benzerlerinden ayrı ve üstün olma, örnek diye anılmaya değeri olan, orijinal*”.¹⁵⁶⁰

15 Aralık 1966 tarihli 3'üncü sayıdan itibaren “*15 Günde Bir Çıkar*” ibaresinin yer aldığı gazetenin fiyatı 50 kuruştur.¹⁵⁶¹ Dört sayfa ve boyu 41 cm, eni 28.5 cm

¹⁵⁵⁶ *Özgün gazetesi*, Sayı: Özel Sayı, s. 1-4.

¹⁵⁵⁷ *Özgün gazetesi*, Sayı: Özel Sayı, s. 3.

¹⁵⁵⁸ “Özgün”, *Özgün gazetesi*, 1 Aralık 1966, Sayı: 2, s. 1.

¹⁵⁵⁹ *Özgün gazetesi*, 1 Aralık 1966, Sayı: 2, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, 15 Aralık 1966, Sayı: 3, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, 1 Ocak 1967, Sayı: 4, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, 15 Ocak 1967, Sayı: 5, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, Mayıs 1967, Sayı: 9, s. 1-4.

¹⁵⁶⁰ “Özgün”, *Özgün gazetesi*, 1 Aralık 1966, Sayı: 2, s. 1.

¹⁵⁶¹ *Özgün gazetesi*, 15 Aralık 1966, Sayı: 3, s. 1.

ölçülerinde basılmıştır.¹⁵⁶² Mayıs 1967 tarihli 9'uncu sayısına kadar inceleme imkânı bulduğumuz gazetenin¹⁵⁶³ yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ise ulaşamamıştır.

4.2.22. Adana Kulisi

Adana Kulisi gazetesi, 10 Şubat 1968 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi Aysel Dikmen, sorumlu müdür Özcan Yoldaşcan'dır. Bu gazete Türk Sözü Matbaası'nda dizilmiş ve basılmıştır. İdare yeri adresi de Türk Sözü Matbaası İnönü Meydanı arkası, 212 Sokak, No. 5 olarak belirtilmiştir.¹⁵⁶⁴

Adana Kulisi, haftalık aralıklarla yayım yapan siyasi bir gazete niteliğindedir. Fiyatı 50 kuruştan halka sunulan gazetenin isminin hemen altında “*Haftalık Siyasi Gazete*” ibaresi bulunmaktadır. 10 Şubat 1968 tarihli 1'inci sayıda ve “*Kulis*” başlığı altında gazetenin çıkış amacı, yayım ilkesi ve ismi hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

“Adana’da (Adana Kulisi) adında yayınlanmağa başlayan bir gazetenin ilk sayısı bugün elinize geçiyor.

(Kulis) Tiyatro sahnelerinin arkası ve yanları demektir. Bu Kulis’te tiyatro seyircilerinesunulanların dışında ve onlardan başka birçok şeyler geçer. Yani sahne ile sahne arkası ve yanlarında geçenler birbirinden büsbütün farklı ve bambaşkadır. Seyirciler ancak sahneyi görebilirler. ... Çoğunlukla gerçek sahnede değil sahnenin arkasındadır. ...

Kendisine faaliyet alanı olarak (Kulis)i seçen bir gazete bu noktayı göz önünden uzak tutmamalıdır. Böyle bir gazete elbettteki felsefi, bilimsel çeşnide aşdali, ağır başlı bir yayım organı olmayacaktır. Zarif şakanın, zararsız dedikodunun çekiciliğinden kurtulamayacaktır. Bütün marifet haysiyetlere, şereflere saygı ile böyle bir amacı bağdaştırabilmektir. ...”. Bu açıklamanın sonuna ise “*Bu baş yazı harfiyen uyacağımız Anayasamızdır.*” notu düşülmüştür.¹⁵⁶⁵

Adana Kulisi gazetesi tamamen yerel bir gazete niteliğindedir. Çünkü yalnızca Adana şehrinin eksikliklerini, siyasi yönünü, halkın sıkıntılarını ve isteklerini dile

¹⁵⁶² *Özgün gazetesi*, 1 Aralık 1966, Sayı: 2, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, 15 Aralık 1966, Sayı: 3, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, 1 Ocak 1967, Sayı: 4, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, 15 Ocak 1967, Sayı: 5, s. 1-4; *Özgün gazetesi*, Mayıs 1967, Sayı: 9, s. 1-4.

¹⁵⁶³ *Özgün gazetesi*, Mayıs 1967, Sayı: 9, s. 1-4.

¹⁵⁶⁴ *Adana Kulisi gazetesi*, 10 Şubat 1968, Sayı: 1, s. 1,2.

¹⁵⁶⁵ “*Kulis*”, *Adana Kulisi gazetesi*, 10 Şubat 1968, Sayı: 1, s. 1.

getirmek amacıyla çıkarılmıştır.¹⁵⁶⁶ İçeriğinde Adana ile ilgili güncel haberler, siyasi haberler, magazin haberleri, spor haberleri yer almıştır.¹⁵⁶⁷

1969 yılında gazetede bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler doğrultusunda Adana Kulisi gazetesinin sahibi Cevat Yalnızca, sorumlu müdür Erden Güley, idare müdürü Cahit Yazıcıoğlu olmuştur. İdare yeri Güney Matbaası Bebekli Kilise Karşısına taşınmış, dizgi ve baskısının yapıldığı yer ise Adana Güney Matbaası olarak değişmiştir.¹⁵⁶⁸ 2 Haziran 1969 tarihli 15'inci sayıdan itibaren gazetenin sahibi İsmail Tufan, sorumlu müdürü ilk sayıda olduğu gibi Özcan Yoldaşcan, idare müdürü Cahit Gezicioğlu'dur.¹⁵⁶⁹ 10 Şubat 1968 tarihli 1'inci sayıda gazete isminin hemen altında yer alan “*Haftalık Siyasi Gazete*” ibaresi, 28 Nisan 1969 tarihli 10'uncu sayıda “*Haftalık Siyasi, Mizahi Gazete*” ifadeleri ile değiştirilmiştir.¹⁵⁷⁰

2 Haziran 1969 tarihli 15'inci sayıda “*Gazetecilere Müjde Veriyoruz*” başlığı altında Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti'nin altı yıldır bina sıkıntısı yaşadığı ve çok yakında bu cemiyete ait yeni bir binaya taşınacağı okuyuculara duyurulmuştur. Ayrıca bu haberin basın mensupları arasında büyük bir sevinç yarattığı da vurgulanmıştır.¹⁵⁷¹

Gazetede abonelik bilgileri yer almamıştır. Fakat, “*Okurlarımızın Dikkatine*” başlığı altında “*Gazetemize abone olmak isteyen sayın okurlarımızın 3326 No.lu telefona müracaat etmeleri rica olunur.*” ifadeleri ile aboneliğin nereden ve ne şekilde yapılacağı okuyuculara duyurulmuştur.¹⁵⁷²

---

¹⁵⁶⁶ “Sayın Okuyucular”, *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 3.

¹⁵⁶⁷ *Adana Kulisi gazetesi*, 10 Şubat 1968, Sayı: 1, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 21 Nisan 1969, Sayı: 9, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 28 Nisan 1969, Sayı: 10, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 19, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 18 Ağustos 1969, Sayı: 25, s. 1-4.

¹⁵⁶⁸ *Adana Kulisi gazetesi*, 21 Nisan 1969, Sayı: 9, s. 4; *Adana Kulisi gazetesi*, 28 Nisan 1969, Sayı: 10, s. 1-6.

¹⁵⁶⁹ *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 4.

¹⁵⁷⁰ *Adana Kulisi gazetesi*, 10 Şubat 1968, Sayı: 1, s. 1; *Adana Kulisi gazetesi*, 28 Nisan 1969, Sayı: 10, s. 1; *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 1; *Adana Kulisi gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 19, s. 1; *Adana Kulisi gazetesi*, 18 Ağustos 1969, Sayı: 25, s. 1.

¹⁵⁷¹ “Gazetecilere Müjde Veriyoruz”, *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 1.

¹⁵⁷² “Okurlarımızın Dikkatine”, *Adana Kulisi gazetesi*, 28 Nisan 1969, Sayı: 10, s. 2; *Adana Kulisi gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 19, s. 4.

Adana Kulisi gazetesinin 24'üncü sayısı çıkarılamamıştır. Bu durum gazete sayfalarında şu ifadeler ile okuyuculara duyurulmuştur: “*Gazetemizin 24. Sayısı teknik arıza sebebiyle yayınlanamamıştır. Sayın okurlarımızdan özür dileriz*”.¹⁵⁷³

10 Şubat 1968 tarihli 1'inci sayıdan 2 Haziran 1969 tarihli 15'inci sayıya kadar toplam altı sayfa çıkarılmıştır.¹⁵⁷⁴ 30 Haziran 1969 tarihli 19'uncu sayısı ile 18 Ağustos 1969 tarihli 25'inci sayıları ise dört sayfa basılmıştır.¹⁵⁷⁵

Gazetenin 1968 yılında yayımlanan sayıları boyu 47.5 cm, eni 31.5 cm ölçülerinde basılırken,¹⁵⁷⁶ 1969 yılındaki sayıları ise boyu 50 cm, eni 35 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁵⁷⁷ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.2.23. Dernek

Adana Öğretmenleri Yardımlaşma Derneği'nin aylık yayın organı olan Dernek gazetesinin ilk sayısı 15 Mayıs 1968 tarihlidir. Gazete isminin altında “*Adana Öğretmenleri Yardımlaşma Derneği'nin Aylık Yayın Organıdır*” ibaresine yer verilmiştir. Gazete'nin sahibi Adana Öğretmenleri Yardımlaşma Derneği adına Mustafa Yoğurtçu, yazı işleri ve sorumlu müdür Mustafa Bozer'dir. İdare yeri adresi Dernek Merkezi olarak belirtilmiştir.¹⁵⁷⁸

15 Mayıs 1968 tarihli 1'inci sayıda ve “*Dernek Çıkarken*” başlığı altında gazetenin çıkışı ve yayım ilkesi hakkında şu açıklamalara yer verilmiştir:

“... *Dernek adı gibi tüm öğretmenlerin malı olacaktır. O her daldaki öğretmenin görüşünü, duyusunu yansıtacaktır. Onu her daldaki öğretmen okuyabilecek, okuduğundan da haz duyacaktır.*”

¹⁵⁷³ “Özür”, *Adana Kulisi gazetesi*, 18 Ağustos 1969, Sayı: 25, s. 1.

¹⁵⁷⁴ *Adana Kulisi gazetesi*, 10 Şubat 1968, Sayı: 1, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 21 Nisan 1969, Sayı: 9, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 28 Nisan 1969, Sayı: 10, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 1-6.

¹⁵⁷⁵ *Adana Kulisi gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 19, s. 1-4; *Adana Kulisi gazetesi*, 18 Ağustos 1969, Sayı: 25, s. 1-4.

¹⁵⁷⁶ *Adana Kulisi gazetesi*, 10 Şubat 1968, Sayı: 1, s. 1-6.

¹⁵⁷⁷ *Adana Kulisi gazetesi*, 21 Nisan 1969, Sayı: 9, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 28 Nisan 1969, Sayı: 10, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 2 Haziran 1969, Sayı: 15, s. 1-6; *Adana Kulisi gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 19, s. 1-6; *Adana Kulisi Gazetesi*, 18 Ağustos 1969, Sayı: 25, s. 1-4.

¹⁵⁷⁸ *Dernek gazetesi*, 15 Mayıs 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

*Dernek'in tek ve değişmez ilkesi günlük politikanın dışında olacaktır. O bir mesleki kuruluşun gazetesi olduğunu hiçbir zaman unutmayacaktır. ...”*¹⁵⁷⁹

Yine aynı sayıda yer alan, “*Derneğin Amacı*” başlıklı yazıda ise Adana Öğretmenleri Yardımlaşma Derneği'nin amacı şu cümlelerle belirtilmiştir:

*“... Gerçekte bütün öğretmen kuruluşları kendilerine emanet edilen Türk çocuklarını en iyi şekilde yetiştirmek, halk sorunlarına çözüm yolu bulmak, Atatürk ilkelerinin ışığı altında yarının mutlu Türkiye'sini hazırlamak amacını gütmektedirler. ...”*¹⁵⁸⁰

1969 yılında da yayım hayatının içinde yer almış olan Dernek gazetesinin 7 Ocak 1969 tarihli 7'nci sayısında, “*Adana Gazetesi Yayın Hayatına Girdi*” başlığı ile yeni bir gazetenin yayım hayatına başladığı okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur: “*İlimiz Halk Eğitimince “Adana” adlı bir gazete yayınlanmaya başlamıştır. Vali Hancıoğlu ve Milli Eğitim Müdürü Hilmi Metin ve diğer kıymetlerin kalemi ile süslenen gazete Milli Eğitimin büyük bir boşluğunu doldurmuştur. ...”*¹⁵⁸¹

25 Şubat 1969 tarihli 8'inci sayıda “*Değerli Meslekdaşlarımız*” başlığı altında öğretmenler tarafından kaleme alınan şiir ve öykülerin gazete sayfalarında yer alacağı okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur: “*Gazetemiz bu sayıdan itibaren sayfalarını şair ve hikayeci öğretmenlere açmış bulunmaktadır. Edebiyat köşemizde yayınlamak üzere şiir, hikaye fıkralarınızı bekliyoruz*”.¹⁵⁸²

Gazetede meydana gelen değişiklikleri şu şekilde belirtmek mümkündür: 25 Şubat 1969 tarihli 8'inci sayıda dernek adına gazetenin sahibi Mehmet Ertürk, sorumlu müdür Ömer Güngör'dür. Gazetenin idare yeri ise Öğretmenler Yardımlaşma Derneği Lokali, Adana adresinde yer almıştır.¹⁵⁸³

Dernek gazetesinin sayfalarında eğitim başta olmak üzere, edebiyat, sanat konularında yazılara ve haberlere yer verilmiştir. Ayrıca dernekle ilgili gelişmeler, öğretmenlerin sıkıntı ve istekleri de gazete aracılığıyla duyurulmaya çalışılmıştır.¹⁵⁸⁴

¹⁵⁷⁹ “Dernek Çıkarken”, *Dernek gazetesi*, 15 Mayıs 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁸⁰ “Derneğin Amacı”, *Dernek gazetesi*, 15 Mayıs 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁸¹ “Adana Gazetesi Yayın Hayatına Girdi”, *Dernek gazetesi*, 7 Ocak 1969, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 3.

¹⁵⁸² “Değerli Meslekdaşlarımız”, *Dernek gazetesi*, 25 Şubat 1969, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 3.

¹⁵⁸³ *Dernek gazetesi*, 25 Şubat 1969, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 3.

¹⁵⁸⁴ *Dernek gazetesi*, 25 Şubat 1969, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 1-4.

Çukurova Matbaası'nda dizgi ve baskısı yapılan Dernek gazetesi, dört sayfa ve boyu 40 cm, eni 26.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Fiyatı 50 kuruş olan gazetenin yıllık abone ücreti ise 6 lira olarak belirtilmiştir.¹⁵⁸⁵ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2.24. Adana Kırat

Adana Kırat gazetesi 25 Mayıs 1968'de yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve yazı işleri müdürü Cevdet Akçalı'dır. Gazetenin kurucuları arasında Nihat Oral, Şevket Kapılı, Haşim Altınok, A. Doğan Ekmekçi, Yusuf Aktimur, Hikmet Savatlı, Hüsamettin Uslu, Ömer Ulusçütürk, Remzi Zeytinli gibi isimler bulunmaktadır. Gazetenin düzen kurulunda ise Hilmi Kürklü, Osman Yereşen, M. Durgun yer almıştır.¹⁵⁸⁶ Gazete isminin sol üst köşesinde Süleyman Demirel'e ait olan şu sözlere yer verilmiştir: “*Demokrasinin noksanları, kusurları vardır. Ama bu noksan ve kusurlarını tashih etme gücünü de kendi bünyesinde taşır*”.¹⁵⁸⁷

İdare yeri Adalet Partisi İl Merkezi'nde bulunan Adana Kırat gazetesi, Adalet Partisi'nin yayın organıdır.¹⁵⁸⁸ Adana Kırat gazetesinin içeriğinde genel olarak Adalet Partisi'nin faaliyetlerine yer verilmiştir. Dört sayfa çıkarılan gazetede ayrıca siyaset, iktisat, tarım, sağlık, şehir haberleri gibi konularda güncel yazılar da yer almıştır.¹⁵⁸⁹

Gazetede Tor Öğreten, Mustafa Tugal, Talat Asal, Hamdi Şakar (Adalet Partisi İşçi Komitesi Üyesi), M. Kemal Çetinsoy (Av. ve Adalet Partisi Milletvekili Adayı) gibi isimlerin yazıları yer almıştır.¹⁵⁹⁰ Adana Kırat gazetesinin 25 Mayıs 1968 tarihli ilk sayısından itibaren “*Gazetemizde Pek Yakında*” başlığı ile yer alan sütunda Adana

¹⁵⁸⁵ *Dernek gazetesi*, 15 Mayıs 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Dernek gazetesi*, 7 Ocak 1969, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Dernek gazetesi*, 25 Şubat 1969, Sayı: 8, Yıl: 2, s. 1-4; *Dernek gazetesi*, 3 Nisan 1969, Sayı: 9, Yıl: 2, s. 1-4.

¹⁵⁸⁶ *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1,4.

¹⁵⁸⁷ *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1; *Adana Kırat gazetesi*, 26 Mayıs 1968, Sayı: 2, s. 1; *Adana Kırat gazetesi*, 28 Mayıs 1968, Sayı: 3, s. 1.

¹⁵⁸⁸ Gazete sayılarında 5'inci sayıdan itibaren sol üst köşelerde Adalet Partisi amblemine yer verildiğinden ve gazetenin idare yerinin Adalet Partisi İl Merkezi'nde bulunduğundan dolayı bu gazetenin Adelet Partisi'nin yayın organı olduğunu söylemek mümkündür. *Adana Kırat gazetesi*, 31 Mayıs 1968, Sayı: 5, s. 1; *Adana Kırat gazetesi*, 1 Haziran 1968, Sayı: 6, s. 1.

¹⁵⁸⁹ *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 26 Mayıs 1968, Sayı: 2, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 28 Mayıs 1968, Sayı: 3, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 31 Mayıs 1968, Sayı: 5, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 1 Haziran 1968, Sayı: 6, s. 1-4.

¹⁵⁹⁰ *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 26 Mayıs 1968, Sayı: 2, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 28 Mayıs 1968, Sayı: 3, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 31 Mayıs 1968, Sayı: 5, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 1 Haziran 1968, Sayı: 6, s. 1-4.

Senatörü Mehmet Ünalı, Adana Senatörü M. Nuri Ademoğlu, Samsun Milletvekili Selahattin Kılıç, Cavit Oral, Adalet Partisi İdare Kurulu Üyeleri A. Doğan Ekmekçi ve Ömer Ulusçutürk, Adalet Partisi İlçe Başkanı Fikret Yalınbaş gibi isimlerin ilerleyen sayılarda gazete de yazılarının yer alacağı duyurulmuştur.¹⁵⁹¹

Bu gazetenin dizgisi ve baskısı Adana Çukurova Matbaası'nda yapılmıştır. Boyu 57 cm, eni 41.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Fiyatı ise 25 kuruştur.¹⁵⁹² 1 Haziran 1968 tarihli 6'ncı sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin¹⁵⁹³ yayım hayatının sona erdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.25. İmamoğlu

İmamoğlu gazetesi ilk baskını 24 Haziran 1968'de yapmıştır. Gazetenin sahibi Mehmet Arbaç, sorumlu müdürü ve yazı işlerini yöneten Salih Özerden'dir. Başlangıçta haftalık aralıklarla yayımlanan, siyasi bir gazete niteliğinde olmuştur.¹⁵⁹⁴

İmamoğlu gazetesi İmamoğlu İlçesi'nde matbaa bulunmadığı için İlçenin dışında basılmıştır. Bu durum gazetenin 1'inci sayısında "İmamoğlu Çıkarken" başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

"... Dışarıda basılan bu gazete şimdilik haftada bir intişar edebilmektedir. Gönümüz ve amacımız İmamoğlu'nda kurulacak bir matbaada basılması ve gerek ebat ve gerekse kapasite olarak İmamoğullulara lâyük bir seviyeye ulaşması amacımızdır. İmamoğlu Gazetesi'nin İmamoğullulara hayırlı olması Tanrıdan dileğimizdir".¹⁵⁹⁵ Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere İmamoğlu gazetesi Adana'nın İlçesi İmamoğlu için çıkarılmıştır. Gazetenin idare yeri Koyunevi Caddesi, No. 101, İmamoğlu adresinde yer almıştır.¹⁵⁹⁶ İlk çıktığı dönemde dört sayfa basılan gazetenin içeriğinde İmamoğlu İlçesi'ndeki halkın istekleri ve

¹⁵⁹¹ "Gazetemizde Pek Yakında", *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1; *Adana Kırat gazetesi*, 26 Mayıs 1968, Sayı: 2, s. 4; *Adana Kırat gazetesi*, 28 Mayıs 1968, Sayı: 3, s. 4.

¹⁵⁹² *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1-4.

¹⁵⁹³ *Adana Kırat gazetesi*, 25 Mayıs 1968, Sayı: 1, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 26 Mayıs 1968, Sayı: 2, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 28 Mayıs 1968, Sayı: 3, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 31 Mayıs 1968, Sayı: 5, s. 1-4; *Adana Kırat gazetesi*, 1 Haziran 1968, Sayı: 6, s. 1-4.

¹⁵⁹⁴ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁹⁵ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁹⁶ *İmamoğlu gazetesi*, 1 Temmuz 1968, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

sıkıntılara yer verilmiştir. Aynı zamanda İmamoğlu İlçesi'nde meydana gelen gelişmeler, kısa hikayeler, şiirler ve ilanlar da yer almıştır.¹⁵⁹⁷

Gazetenin yayım hayatında yıllara göre yaşanan değişim ve gelişmeleri ise şu şekilde belirtmek mümkündür: 20 Eylül 1968 tarihli 14'üncü sayıda yazı işleri müdürü İdris Yavuz'dur.¹⁵⁹⁸ 1'inci ve 2'nci sayılarda gazetenin fiyatı 25 kuruştur.¹⁵⁹⁹ İlerleyen sayılarda ise gazetenin satış fiyatı 25 kuruş artarak 50 kuruşa yükselmiştir.¹⁶⁰⁰

6 Ocak 1969 tarihli 25'inci sayıda yazı işleri müdürü Kemal Berkman'dır. Gazetenin Adana'da bulunan büro adresi İnönü Caddesi Ceylanoğlu Apartmanı No. 86 Adana olarak belirtilmiştir.¹⁶⁰¹ 13 Nisan 1969 tarihli 31'inci sayıda yazı işleri müdürü Ahmet Duman, İdare müdürü Gülbahar Yıldız'dır.¹⁶⁰² Haftalık aralıklarla çıkarılan gazete 30 Haziran 1969 tarihli 33'üncü sayıdan itibaren Pazartesi ve Perşembe günleri olmak üzere haftada iki gün yayımlanmaya başlamıştır. Yine bu sayıda gazete isminin altında "*Perşembe ve Pazartesi Günleri Çıkar*" ibaresine yer verilmiştir.¹⁶⁰³ Ayrıca bu durum "*Duyuru*" başlığı altında şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur: "*Şimdiye kadar çıkmadığı sayıları telafi etmek için gazetemiz bu ebatta Pazartesi ve Perşembe günleri haftada iki defa olmak üzere çıkacaktır. Kendi Matbaasında günlük olarak yayına devam ederken toplum hayatında basın ve cemiyetlerde her türlü parazitlerle eskiden olduğu gibi kendi yazar ölçüleriyle şiddetli mücadelesine yılmadan devam edeceğini bildiririz.*" Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere gazete bundan sonra Osmaniye'de bulunan ve kendi bünyesindeki Hakikat Matbaası'nda basılmaya başlayacaktır.¹⁶⁰⁴ Fakat bu değişiklikler de kısa süreli olmuştur. 15 Temmuz 1969 tarihli 36'ncı sayıda gazete isminin altında "*Salı ve Cuma Günleri Çıkar*" ibaresine yer verilmiş ve gazete Salı ve Cuma günü

¹⁵⁹⁷ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 1 Temmuz 1968, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 6 Ocak 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁵⁹⁸ *İmamoğlu gazetesi*, 20 Eylül 1968, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1; *İmamoğlu gazetesi*, 21 Ekim 1968, Sayı: 18, Yıl: 1, s. 1; *İmamoğlu gazetesi*, 28 Ekim 1968, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1.

¹⁵⁹⁹ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁶⁰⁰ *İmamoğlu gazetesi*, 21 Ekim 1968, Sayı: 18, Yıl: 1, s. 1; *İmamoğlu gazetesi*, 28 Ekim 1968, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁰¹ *İmamoğlu gazetesi*, 6 Ocak 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 4; *İmamoğlu gazetesi*, 13 Ocak 1969, Sayı: 26, Yıl: 1, s. 3.

¹⁶⁰² *İmamoğlu gazetesi*, 13 Nisan 1969, Sayı: 31, Yıl: 1, s. 3.

¹⁶⁰³ *İmamoğlu gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 33, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶⁰⁴ "*Duyuru*", *İmamoğlu gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 33, Yıl: 2, s. 1.

çıkarılmaya başlamıştır. Gazetenin dizgi ve baskısı da Gürpınar Matbaası Adana’da yapılmıştır.¹⁶⁰⁵

İmamoğlu gazetesi farklı matbaalarda basılmıştır. Gazetenin basıldığı matbaaları sayılara göre şu ifadelerle belirtmek mümkündür: Matbaa olmaması nedeniyle İmamoğlu İlçesi’nde basımı gerçekleştirilemeyen bu gazete ilk olarak Adana’da Örnek Matbaası’nda dizilmiş ve basılmıştır.¹⁶⁰⁶ 14’üncü sayıda Adana’da Çukurova Matbaası’nda,¹⁶⁰⁷ 33’üncü sayıda Osmaniye’de Hakikat Matbaası’nda,¹⁶⁰⁸ 36’ncı sayıda Adana’da Gürpınar Matbaası’nda,¹⁶⁰⁹ 59’uncu sayıda Adana’da Ulusal Basımevi’nde dizilmiş ve basılmıştır.¹⁶¹⁰

Gazetenin 1’inci ve 2’nci sayısında abonelik şartları 1 yıllık 13 lira, 6 aylık 7 lira, 3 aylık 4 lira olarak belirtilmiştir.¹⁶¹¹ 14’üncü sayıda yıllık 15 TL, altı aylık 7,5 TL, üç aylık 4 TL olmuştur.¹⁶¹² 18’inci sayıda yıllık 26 TL, altı aylık 13 TL, üç aylık 650 kuruş olarak belirtilmiştir.¹⁶¹³

Gazete isminin altında yer alan ibareler de farklılık göstermektedir. Bu değişimleri ise gazete sayılarına göre şu şekilde belirtmek mümkündür: 1’inci sayıdan 19’uncu sayıya kadar “*Tarafsız Siyasi Haftalık Gazete*”,¹⁶¹⁴ 25’inci sayıdan 31’inci sayıya kadar “*Müstakil Haftalık siyasi Gazete*”,¹⁶¹⁵ 59’uncu sayıda “*Siyasi Bağımsız Haftalık Fikir ve Mücadele Gazetesi*”.¹⁶¹⁶

İlk sayıdan itibaren 4 sayfa basılan gazetenin sayfa sayısı azaltılmış ve 33’üncü sayı ile sonraki sayılarda 2 sayfa basılmıştır.¹⁶¹⁷ Ayrıca 1968 yılı sayılarında boyu 40 cm,

¹⁶⁰⁵ *İmamoğlu gazetesi*, 15 Temmuz 1969, Sayı: 36, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶⁰⁶ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2; *İmamoğlu gazetesi*, 1 Temmuz 1968, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

¹⁶⁰⁷ *İmamoğlu gazetesi*, 20 Eylül 1968, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 2.

¹⁶⁰⁸ *İmamoğlu gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 33, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶⁰⁹ *İmamoğlu gazetesi*, 15 Temmuz 1969, Sayı: 36, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶¹⁰ *İmamoğlu gazetesi*, 6 Kasım 1969, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 2.

¹⁶¹¹ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁶¹² *İmamoğlu gazetesi*, 20 Eylül 1968, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶¹³ *İmamoğlu gazetesi*, 21 Ekim 1968, Sayı: 18, Yıl: 1, s. 4.

¹⁶¹⁴ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *İmamoğlu gazetesi*, 28 Ekim 1968, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶¹⁵ *İmamoğlu gazetesi*, 6 Ocak 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1; *İmamoğlu gazetesi*, 13 Nisan 1969, Sayı: 31, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶¹⁶ *İmamoğlu gazetesi*, 6 Kasım 1969, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶¹⁷ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 1 Temmuz 1968, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 20 Eylül 1968, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 21 Ekim 1968, Sayı: 18, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 28 Ekim 1968, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 6 Ocak 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 13 Ocak 1969, Sayı: 26,

eni 27.5 cm ölçülerindeyken, 6 Ocak 1969 tarihli sayıda boyu 56 cm, eni 40.5 cm, 30 Haziran 1969 tarihli sayılarında boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁶¹⁸

İmamoğlu gazetesi, 60'ıncı sayıdan itibaren "Kıvılcım" adıyla yayım hayatına devam etmiştir. Gazetenin "Kıvılcım" ismiyle çıkarılacağı da 6 Kasım 1969 tarihli 59'uncu sayıda gazete isminin hemen altında bulunan "*Gazetemiz Gelecek Sayıdan İtibaren KIVILCIM adını alacak*" ifadeleri ile okuyuculara duyurulmuştur.¹⁶¹⁹ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere İmamoğlu gazetesi, 6 Kasım 1969'da İmamoğlu ismiyle çıkarılmaya son vermiştir.

4.2.26. Adana

Adana gazetesi, 1 Ocak 1969'da yayım hayatına başlamış ve aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Sahibi Hilmi Metin (Milli Eğitim Müdürü), sorumlu müdür Kazım Arık (Halk Eğitimi Başkanı), yazı işleri sekreteri Ayhan Çağlar (Halk Eğitim Merkezi Müdürü)'dir. İdare yeri adresi Milli Eğitim Müdürlüğü olarak belirtilen gazetenin dizgi ve baskısı Çukurova Gazetesi Adana'da yapılmıştır.¹⁶²⁰

Gazete isminin hemen altında "*Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Gazetesi*" ibaresine yer verilmiştir. Adana gazetesi, Adana'da vatandaşın hizmetinde olan Devlet Kuruluşları ile vatandaşlar arasında bir bağ kurmak ve buna zemini hazırlamak; Adana'da yapılan çalışmaları ve kalkınma faaliyetlerini okuyuculara duyurup bu faaliyetlerin önemi hakkında vatandaşa bilgi vermek; Adana'daki tarihi, turistik yerleri ayrı ayrı ele alarak tanıtmak; Adana'da yetişen kahramanları, devlet adamlarını, halk kültürüne hizmet eden halk ozanlarını eserleriyle birlikte vatandaşa tanıtmak ve sevdirmek; yazı yazma konusunda istekli gençleri seçmek ve bu konuda onlara yardımcı olabilmek gibi amaçlarla çıkarılmıştır. Ayrıca bu gazete samimi bir şekilde hizmette bulunabilmek iddaasında ve vatandaşların sorunlarına ışık tutmak, vatandaş ile devlet arasında köprü vazifesi görmek idealinde olmuştur.¹⁶²¹

Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 33, Yıl: 2, s. 1-2; *İmamoğlu gazetesi*, 15 Temmuz 1969, Sayı: 36, Yıl: 2, s. 1-2; *İmamoğlu gazetesi*, 6 Kasım 1969, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 1-2.

¹⁶¹⁸ *İmamoğlu gazetesi*, 24 Haziran 1968, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 28 Ekim 1968, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 6 Ocak 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-4; *İmamoğlu gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 33, Yıl: 2, s. 1-2.

¹⁶¹⁹ *İmamoğlu gazetesi*, 6 Kasım 1969, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶²⁰ *Adana gazetesi*, 1 Ocak 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶²¹ "Çıkarken", *Adana gazetesi*, 1 Ocak 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Adana gazetesinin yayım hayatına başladığı, “Dernek Gazetesi”nin 7 Ocak 1969 tarihli 7’inci sayısında, “Adana Gazetesi Yayın Hayatına Girdi” başlığı altında şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur: “İlimiz Halk Eğitimince “Adana” adlı bir gazete yayınlanmaya başlamıştır. Vali Hancıoğlu ve Milli Eğitim Müdürü Hilmi Metin ve diğer kıymetlerin kalemi ile süslenen gazete Milli Eğitimin büyük bir boşluğunu doldurmuştur. ...”¹⁶²²

1970 yılında gazete yayım hayatının ikinci yılına girmiştir. 1 Ocak 1970 tarihli 9’uncu sayıda yer alan “İkinci Yıl” başlıklı yazıda bazı önemli bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Gazetemiz bu sayısı ile ikinci yılına giriyor. ... Okuduğumuz ve gördüğümüz gibi gazetemizin başlıca amacı köye hizmet etmektir. ... İl çapındaki çalışmaları da sütunlarımıza almak başlıca amacımız olmuştur. Görüldüğü gibi gazete belli bir kurumun gazetesi olmayıp bütün İl örgütünün gazetesi olma niteliğindedir.

Evet 1 Ocak 1969 sayısı ile Adana Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Gazetesi ikinci yılına başlıyor. Ve biz Hatay’da “Hatay’ın Sesi” ile başlattığımız bu işi Adana’da sürdürmekten mutluluk duyarız. ...”¹⁶²³

1972 yılı sayılarında gazetede meydana gelen bazı değişiklikleri ise şu şekilde belirtmek mümkündür: Sorumlu müdür Mustafa Bozer (Halk Eğitimi Merkez Müdürü), gazetenin idare yeri ise Halk Eğitimi Merkezi olmuştur.¹⁶²⁴ Gazetenin dizgi ve baskısı ilerleyen sayılarda Canvarol Matbaası’nda yapılmıştır.¹⁶²⁵ 1970, 1971 ve 1972 yılında çıkarılan sayılarda Çukurova Matbaası’nda basılmıştır.¹⁶²⁶

Gazete 4 sayfa ve boyu 48.5 cm, eni 33.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁶²⁷ 5 Ocak 1972 tarihli 20’nci sayısı “Özel Sayı” olarak basılmış ve gazete isminin hemen

¹⁶²² “Adana Gazetesi Yayın Hayatına Girdi”, *Dernek gazetesi*, 7 Ocak 1969, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 3.

¹⁶²³ “İkinci Yıl”, *Adana gazetesi*, 1 Ocak 1970, Sayı: 9, Yıl: 2, s. 2.

¹⁶²⁴ *Adana gazetesi*, 5 Ocak 1972, Sayı: 20, Yıl: 4, s. 4.

¹⁶²⁵ *Adana gazetesi*, 1 Haziran 1969, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1; *Adana gazetesi*, 1 Temmuz 1969, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶²⁶ *Adana gazetesi*, 1 Ocak 1970, Sayı: 9, Yıl: 2, s. 1; *Adana gazetesi*, Mart 1970, Sayı: 10, Yıl: 2, s. 1; *Adana gazetesi*, 7 Aralık 1970, Sayı: 15, Yıl: 2, s. 1; *Adana gazetesi*, 8 Kasım 1971, Sayı: 19, Yıl: 3; *Adana gazetesi*, 5 Ocak 1972, Sayı: 20, Yıl: 4, s. 4.

¹⁶²⁷ *Adana gazetesi*, 1 Ocak 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Adana gazetesi*, 1 Şubat 1969, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Adana gazetesi*, 1 Mart 1969, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Adana gazetesi*, 1 Haziran 1969, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-4; *Adana gazetesi*, 1 Ocak 1970, Sayı: 9, Yıl: 2, s. 1; *Adana gazetesi*, Mart 1970, Sayı: 10, Yıl: 2, s. 1; *Adana gazetesi*, 7 Aralık 1970, Sayı: 15, Yıl: 2, s. 1; *Adana gazetesi*, 8 Kasım 1971, Sayı: 19, Yıl: 3.

üstünde “*Özel Sayıdır*” ibaresine yer verilmiştir. 5 Ocak Adana’nın Kurtuluşu’nun 50’nci yıldönümünde yayımlanan bu sayının içeriğinde Adana’nın kurtuluşu ile ilgili yazılar yer almıştır. Ayrıca bu sayı diğer sayılardan farklı olarak boyu 57 cm, eni 41 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁶²⁸

Bu gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

4.2.27. Adana Adalet

Adana Adalet gazetesi, 23 Haziran 1969’da yayım hayatına başlamıştır. İmtiyaz sahibi Ferhat Arkun, genel yayım müdürü Özcan Arkun, yazı işleri müdürü Turgut Arkun’dur. İdare yeri Bebekli Kilise karşısında bulunan bu gazete Adana’da Kardeşler Matbaası’nda basılmıştır. Gazete isminin hemen altında “*Haftalık Siyasi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir.¹⁶²⁹

Gazetenin çıkış amacı 23 Haziran 1969 tarihli 1’inci sayıda “*Niçin Çıkıyoruz?*” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... *Gayemiz Adana ve Adanalıya hizmettir. Hiçbir şahsın ve zümrenin emrinde değiliz. ... Biz bazı gazeteler gibi ne yoklama ve ne de seçimle ilgili olarak çıkmıyoruz-seçimlerden sonra da intişarımıza devam etmek niyetindeyiz. ...*”¹⁶³⁰

1969 yılında yalnızca 2 sayfa çıkarılan bu gazetenin, 1’inci sayfalarında hükümet faaliyetleri ve güncel siyasi haberlere yer verilirken, 2’nci sayfalarda ise güncel toplumsal haberler ve ilanlar yer almıştır.¹⁶³¹ 8 Aralık 1969 tarihli 8’inci sayıda gazetenin yazı işleri müdürü Kâzım Arı olarak değişmiştir. Yine bu sayıda ve yapılan değişiklikler doğrultusunda gazetenin ikinci sayfaları yalnızca spor haberleri ile ilanlar için ayrılmıştır.¹⁶³²

1973 yılında çıkarılan sayılarda gazetenin imtiyaz sahibi yine Ferhat Arkun, genel yayını idare eden E. M. Akbulut, yazı işleri müdürü Kâzım Akı’dır.¹⁶³³ Haftalık

¹⁶²⁸ *Adana gazetesi*, 5 Ocak 1972, Sayı: 20, Yıl: 4, s. 4.

¹⁶²⁹ *Adana Adalet gazetesi*, 23 Haziran 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶³⁰ *Adana Adalet gazetesi*, 12 Haziran 1973, Sayı: 105, Yıl: 3, s. 1.

¹⁶³¹ *Adana Adalet gazetesi*, 23 Haziran 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 7 Temmuz 1969, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 14 Temmuz 1969, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-2; *Adalet gazetesi*, 21 Temmuz 1969, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2; *Adalet gazetesi*, 8 Aralık 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁶³² *Adalet gazetesi*, 8 Aralık 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁶³³ “*Niçin Çıkıyoruz*”, *Adana Adalet gazetesi*, 12 Haziran 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

aralıklarla yayımlanan gazetenin isminin hemen altında da “*Haftalık Siyasi Fikir Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. İki sayfa basılmaya devam eden gazetenin ilk sayfalarında hükûmetin faaliyetlerine ve güncel haberlere, ikinci sayfalarda ise spor haberlerine, şiirlere, ilanlara ve ilk sayfada yer alan yazıların devamı niteliğindeki yazılara yer verilmiştir.¹⁶³⁴ Adana Adalet gazetesi, fiyatı 25 kuruştan halka sunulmuştur. 1969 yılındaki sayıları boyu 35 cm, eni 26.5 cm ölçülerindeyken,¹⁶³⁵ 1973 yılındaki sayıları ise boyu 50 cm, eni 33 cm ölçülerindedir.¹⁶³⁶

1975 yılındaki sayıları incelendiğinde gazete isminin hemen altında “*Adımız Gerçek Anlamıyla Andımızdır*” ibaresine yer verilmiştir. Gazete fiyatı 100 kuruşa yükselmiştir.¹⁶³⁷ 1976 yılında çıkarılan 23 Haziran 1976 tarihli 136’ncı sayıda gazete fiyatı 250 kuruş olarak belirtilirken,¹⁶³⁸ 12 Kasım 1976 tarihli 144’üncü sayıda yeniden 100 kuruş olarak belirtilmiştir.¹⁶³⁹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

4.2.28. Haykırış

Haykırış gazetesi, 2 Ağustos 1969’da yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Mehmet Ali Deniz, yazı işleri müdürü Tevfik Biratar’dır. İdare yeri Karasoku Uysal Pasajı Zemin Matbaası bitişiği, Adana adresinde yer almıştır. Gazetenin dizgi ve düzeni Zemin Matbaası’nda, baskısı ise Doğan Basımevi’nde gerçekleştirilmiştir.¹⁶⁴⁰

Gazete isminin altında “*Doğu Anadolu Sporunun Sesidir*” ve “*Şimdilik 15 Günde Bir Çıkar*” ibarelerine yer verilmiştir. İki haftada bir yayım yapan Haykırış, spor gazetesi niteliğindedir.¹⁶⁴¹

2 Ağustos 1969 tarihli 1’inci sayıda “*Çıkarırken*” başlığı altında gazetenin amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

¹⁶³⁴ *Adana Adalet gazetesi*, 12 Haziran 1973, Sayı: 105, Yıl: 3, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 19 Haziran 1973, Sayı: 106, Yıl: 3, s. 1-2.

¹⁶³⁵ *Adana Adalet gazetesi*, 23 Haziran 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 30 Haziran 1969, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 7 Temmuz 1969, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 14 Temmuz 1969, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-2; *Adalet gazetesi*, 21 Temmuz 1969, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2; *Adalet gazetesi*, 8 Aralık 1969, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁶³⁶ *Adana Adalet gazetesi*, 12 Haziran 1973, Sayı: 105, Yıl: 3, s. 1-2; *Adana Adalet gazetesi*, 19 Haziran 1973, Sayı: 106, Yıl: 3, s. 1-2.

¹⁶³⁷ *Adana Adalet gazetesi*, 7 Şubat 1975, Sayı: 118, Yıl: 4, s. 2.

¹⁶³⁸ *Adalet gazetesi*, 23 Haziran 1976, Sayı: 136, Yıl: 6, s. 1-2.

¹⁶³⁹ *Adalet gazetesi*, 12 Kasım 1976, Sayı: 144, Yıl: 6, s. 1.

¹⁶⁴⁰ *Haykırış gazetesi*, 2 Ağustos 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁶⁴¹ *Haykırış gazetesi*, 2 Ağustos 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

“... Düşündüm koskocaman üç yıl ... yokluklarınıza çare, ızdıraplarınıza dermen olabilmek için. Sesinizi duyurmak, düşüncelerinize tercüman olabilmek için... Neticede size yararlı yolu seçtim. HAYKIRIŞ'ı Doğu Anadolu sporuna kazandırdım.

HAYKIRIŞ'ta Doğunun spor otorileri dertlerini, noksanlarını, temennilerini yazmalı haykırmalıdır ki, Türk sporunu idare edenleri gaflet uykusundan uyandırmalıdır. Onlara bizde varız, sizler nemelâzımcı, ihmalkâr vurdumduymazsınız haklarımızı isteriz diye seslenmelidirler. ...

... Gayemiz tek bir nokta üzerinde birleşiyor: Memleket sporuna yararlı olmak ve Doğu Anadolu sporunu yeniliklere kavuşturmak olacaktır. ...”¹⁶⁴²

Gazete 4 sayfadır. İçeriğinde, Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki spor ve özellikle futbol faaliyetleri, spor ile ilgili yazılar yer alırken ayrıca çeşitli ilanlara da yer verilmiştir. Fiyatı 50 kuruştan halka sunulmuştur. Resmi ilanların tek sütun üzerine santimi 10 TL, özel ilanlar ise pazarlığa tabi olarak belirtilmiştir. Gazetenin boyu 49.5 cm, eni 34 cm ölçülerindedir.¹⁶⁴³

Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz gazetede “Önemli Duyuru” başlığı ile şu açıklamalar yapılmıştır:

“Şu an elinizde bulundurduğunuz HAYKIRIŞ'I büyük güçlüklerle rağmen çıkarmış olmakla Doğu Anadolu sporunda büyük bir boşluğu kapatmış olduğumuza inanıyoruz. Şimdilik 15 günde bir çıkarmaya karar verdiğimiz Haykırış'ı ilerde haftalık olarak sizlere kavuşturacağız. Birkaç haftalık bir deneme ve tecrübeden sonra sayfa adedini arttırmak ve ilginç konularla Doğu Anadolu sporu ve okuyucusuna daha çok eğilmek ve hitabetmek emelindeyiz. Ayrıca mizanpaj, baskı ve dizgi hususunda da tasarruflarımız var. İlerde bu dezavantajları da yeneceğimizden emin olarak size yepyeni bir HAYKIRIŞ vereceğimize de hemfikiriz. ...”¹⁶⁴⁴

Yine aynı başlık altında, şu ifadeler yer verilmiştir: “... Bir müddet için abone kabul etmeyeceğiz. Çünkü meçhule giden bir geminin tayfalarıdır. ...”¹⁶⁴⁵

¹⁶⁴² “Çıkarken”, Haykırış gazetesi, 2 Ağustos 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁴³ Haykırış gazetesi, 2 Ağustos 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁶⁴⁴ “Önemli Duyuru”, Haykırış gazetesi, 2 Ağustos 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁶⁴⁵ “Önemli Duyuru”, Haykırış gazetesi, 2 Ağustos 1969, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

Gazetede yer alan bu açıklamalar ise gazetenin ilk sayısından sonra bazı sıkıntılar nedeniyle yayım hayatına devam etmediği düşüncesini güçlendirmektedir. Fakat gazetenin kapatılış tarihi ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2.29. Kıvılcım

Kıvılcım gazetesi 27 Kasım 1969 tarihli sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Bu gazete İmamoğlu gazetesinin devamı niteliğinde çıkarılmıştır. “İmamoğlu” ismi “Kıvılcım” ismiyle değiştirilmiştir. Bu isim değişikliği de İmamoğlu gazetesinin 6 Kasım 1969 tarihli 59’uncu sayısında gazete isminin hemen altında bulunan “*Gazetemiz Gelecek Sayıdan İtibaren KIVILCIM Adını Alacak*” ifadeleri ile okuyuculara duyurulmuştur.¹⁶⁴⁶

27 Kasım 1969 tarihli 60’ıncı sayıdan itibaren “Kıvılcım” ismiyle çıkmaya başlayan gazetenin isminin hemen altında “*Adana’nın İmamoğlu Bucağında Çıkar*” ibaresine yer verilmiştir.¹⁶⁴⁷ İkinci sayfada gazetenin künye bilgileri “İmamoğlu” başlığı ile yer almış, fakat daha sonraki sayılarda “Kıvılcım” başlığı ile yer verilmeye başlanmıştır.¹⁶⁴⁸ Gazetenin sahibi Mehmet Arbaç, yazı işleri müdürü Ahmet Duman’dır. İdare merkezi Koyunevi Caddesi, No. 101, İmamoğlu adresinde yer almıştır. Gazete Ankara’da Ulusal Basımevi’nde basılmıştır.¹⁶⁴⁹

Kıvılcım gazetesi iki sayfa ve boyu 57 cm, eni 41 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁶⁵⁰ İlerleyen sayılarda ise gazetenin sayfa sayısı 4’e yükselmiştir.¹⁶⁵¹ Gazetenin fiyatı başlangıçta 50 kuruştur.¹⁶⁵² İlerleyen sayılarda 100 kuruşa,¹⁶⁵³ daha sonra ise 150 kuruşa yükselmiştir.¹⁶⁵⁴

Kıvılcım gazetesinin, 97’nci sayısında dizgisi Birlik Matbaası’nda, baskısı Tipo Neşriyat ve Basımevi İstanbul’da; 169’uncu sayısında Dizerkonca Matbaası’nda

¹⁶⁴⁶ *İmamoğlu gazetesi*, 6 Kasım 1969, Sayı: 59, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶⁴⁷ *Kıvılcım gazetesi*, 27 Kasım 1969, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 1.

¹⁶⁴⁸ “İmamoğlu”, *Kıvılcım gazetesi*, 27 Kasım 1969, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 2; “Kıvılcım”, *Kıvılcım gazetesi*, 22 Ekim 1971, Sayı: 97, Yıl: 4, s. 2.

¹⁶⁴⁹ *Kıvılcım gazetesi*, 27 Kasım 1969, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 2.

¹⁶⁵⁰ *Kıvılcım gazetesi*, 27 Kasım 1969, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 1-2; *Kıvılcım gazetesi*, 30 Kasım 1975, Sayı: 169, Yıl: 8, s. 1-4.

¹⁶⁵¹ *Kıvılcım gazetesi*, 22 Ekim 1971, Sayı: 97, Yıl: 4, s. 1-4; *Kıvılcım gazetesi*, 30 Kasım 1975, Sayı: 169, Yıl: 8, s. 1-4.

¹⁶⁵² *Kıvılcım gazetesi*, 27 Kasım 1969, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 1-2; *Kıvılcım gazetesi*, 22 Ekim 1971, Sayı: 97, Yıl: 4, s. 1-4.

¹⁶⁵³ *Kıvılcım gazetesi*, 30 Kasım 1975, Sayı: 169, Yıl: 8, s. 1-4.

¹⁶⁵⁴ *Kıvılcım gazetesi*, 10 Aralık 1976, Sayı: 178-179, Yıl: 9, s. 1-4.

yapılmıştır.¹⁶⁵⁵ Kıvılcım gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2.30. Veda Gecesi

Veda Gecesi gazetesinin sahibi ve sorumlusu Adana Kız Lisesi adına Nezihe Soyuyüce'dir. Dizgi ve baskısı Adana'da Kardeşler Basımevi'nde yapılmıştır. Gazete isminin hemen altında Necmettin Esin tarafından kaleme alınan şu dizelere yer verilmiştir: *“Geçmeli Cepkenlerle, kaftanlarla yiğitler. Bindallılarla kızlar geçmeli birer birer. Sırma sırma geçmeli salları içinde kızlar. İpekten beyaz beyaz alları içinde kızlar. Ufkumda mavi mavi, gök gök sema durmalı. Samsun'dan, Ankara'dan bana güneş vurmali”*.¹⁶⁵⁶

“6 A. 6 Fen (A.B) Gecesi” başlığı altında da Adana Kız Lisesi ile ilgili şu bilgiler bulunmaktadır:

“Bu yıl, okulumuzun eski, tarihi binasında son gecelerimiz yapılmaktadır. Zira önümüzdeki yılda Kız Lisesi, yeni binasına taşınmış olacaktır. ...”.¹⁶⁵⁷

Gazete 4 sayfa ve boyu 40 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde Adana Kız Lisesi'nin son sınıf öğrencileri ve öğretmenlerinin yazıları, şiirleri ile fıkralar yer almıştır.¹⁶⁵⁸

Yalnızca 23 Mayıs 1970 tarihli sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu gazetede sayı ve yıl numarası bilgilerine yer verilmemiştir. Bu durumun nedenini ve gazetenin çıkış amacını ise gazetede ki bilgiler doğrultusunda şu şekilde açıklamak mümkündür:

“Bu Gece Bizim Veda Gecemiz!” başlığı altında, *“Sayın Öğretmenlerimiz sevgili Arkadaşlarımız, Şimdi mutluyuz, değilmiyiz, bilmiyoruz. Karma karışık hislerle dolu içimiz. Bir bakıma bu mutluluk neden olmasın, şimdi umut dolu gözlerle yüksek öğrenim basamağına adım atmaktayız. ...*

... Bu veda gecesini, bütün renkleriyle sevinçleriyle sevgili öğretmenlerimizle hiç ama hiç unutmak istemiyoruz. Onun için bu küçük gazeteyi okul hayatımızın hiç

¹⁶⁵⁵ *Kıvılcım gazetesi*, 22 Ekim 1971, Sayı: 97, Yıl: 4, s. 1-4; *Kıvılcım gazetesi*, 30 Kasım 1975, Sayı: 169, Yıl: 8, s. 1-4.

¹⁶⁵⁶ *Veda Gecesi gazetesi*, 23 Mayıs 1970, s. 1.

¹⁶⁵⁷ “6 A. 6 Fen (A.B) Gecesi”, *Veda Gecesi gazetesi*, 23 Mayıs 1970, s. 1.

¹⁶⁵⁸ *Veda Gecesi gazetesi*, 23 Mayıs 1970, s. 1.

olmazsa bir kısmını en eşsiz gecesini yıllar sonra da tekrar yaşamak için çıkardık. ...”.¹⁶⁵⁹ Bu ifadelerden Adana Kız Lisesi’nin yayım organı olan “Veda Gecemiz” isimli bu gazetenin Adana Kız Lisesi 1969-1970 yılı mezuniyeti nedeniyle ve tek sayı çıkarıldığı ve yayım hayatına son verdiği anlaşılmaktadır.

4.2.31. İncirlik Insider

İncirlik Insider gazetesi, 23 Nisan 1971’de yayım hayatına başlamıştır. Haftalık aralıklarla yayım yapan bu gazete yalnızca Cuma günleri ve her yıl 1’inci sayıdan başlayarak çıkarılmıştır. Gazetenin tamamı İngilizce harflerle sunulmuştur. Çalışmamızda ise gazetede yazıların yalnızca Türkçe çevirilerine yer verilmiştir. Gazete isminin sağ tarafında büyük harflerle “*INCIRLIK CDI*” ifadesi yer almaktadır. Gazete isminin üstünde büyük harflerle “*İletişim Yoluyla Daha İyi Anlama*”, gazete isminin altında yer alan bölümde ise “*Kaiser ve Cate ordu yayımları Türkiye’de Behzat Menteşoğlu tarafından yayımlanmıştır.*” ibareleri yer almıştır.¹⁶⁶⁰

Gazetenin 23 Nisan 1971 tarihli 1’inci sayısı, “*Det 84 Mürettebatı, Tam Zamanında Kurtarma Yaptı*” manşetiyle yayımlanmıştır. Bu manşet altında bir HH-43 helikopterin, dere yatağının taşması nedeniyle bir çatıda mahsur kalan altı Türk vatandaşını kurtardığı haberine ayrıntılı olarak yer verilmiştir.¹⁶⁶¹ Gazete ile ilgili olarak ilk sayfanın en alt bölümünde ayrıca şu bilgiler yer almıştır:

*“İncirlik Insider Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri Avrupa (USAFE)’nın, Türkiye İncirlik genel savunma üssünde personelin ilgisi dâhilinde haftalık olarak yayımlanan, resmi olmayan bir gazetedir. Bu gazete Behzat Menteşoğlu tarafından Hava Kuvvetleri Departmanı ile hiçbir bağlantısı olmayan, özel bir firma olan Kemal Matbaası Adana Türkiye’de yayımlanmıştır. Yazarlar ve yayımcılar tarafından ifade edilen fikirler onların kendi düşünceleridir ve Hava Kuvvetleri Departmanına ait resmi fikirler olarak gösterilemezler.”*¹⁶⁶²

İncirlik Insider gazetesinin tüm sayılarında Behzat Menteşoğlu tarafından kaleme alınan makalelere yer verilmiştir. Bu makaleler okuyucularla “*Sorular ve Cevaplar*” başlığı altındaki yazı köşesinde ve “*Benim Türkiyem*” başlığı ile paylaşılmıştır. Bu

¹⁶⁵⁹ “Bu Gece Bizim Veda Gecemiz!”, *Veda Gecesi gazetesi*, 23 Mayıs 1970, s. 1.

¹⁶⁶⁰ *İncirlik Insider gazetesi*, 23 Nisan 1971, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 1.

¹⁶⁶¹ “Det 84 Mürettebatı, Tam Zamanında Kurtarma Yaptı”, *İncirlik Insider gazetesi*, 23 Nisan 1971, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 1.

¹⁶⁶² *İncirlik Insider gazetesi*, 23 Nisan 1971, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 1.

yazılarda belli sorular sorularak, cevapları açıklanmıştır. Bu yazıların içeriğinde Türkiye'deki milli bayramlar, önemli tarihi kişilikler ve tarihi yerler tanıtılmış ve bilgi verilmiştir.

7 Mayıs 1971 tarihli 3'üncü sayıda gazeteye ilan vermek isteyenler için yapılan duyuruda şu bilgiler yer almıştır:

*“İncirlik Gazetesine ilan vermek isteyen şahıs ve müesseselerin Adana'da Bay Erdoğan Özdiker'e müracaatları önemle duyurulur. Adres: Kızılay Caddesi No. 6, Adana Alsaray Sineması bitişiği”.*¹⁶⁶³

3 Aralık 1971 Cuma tarihli 33'üncü sayıda gazetenin künye bilgilerine Türkçe olarak yer verilmiştir. Bu bilgilere göre; İncirlik Insider gazetesi, İncirlik Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri personeline ücretsiz olarak dağıtılmıştır. Gazetenin sahibi, mesul müdürü ve yazı işlerini fiilen idare eden Behzat Menteşoğlu'dur. Dizgisi ve baskısı Gürpınar Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁶⁶⁴ Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere ilk sayılarda Kemal Matbaası'nda basılan İncirlik Insider gazetesi, ilerleyen sayılarda Gürpınar Matbaası'nda basılmıştır.

17 Aralık 1971 tarihli 35'inci sayının kapağında yer alan yazılar kırmızı renkte basılmıştır. Kapağın en alt bölümünde ise “Mutlu Noeller...” ifadelerine yer verilmiştir.¹⁶⁶⁵ İncirlik Insider gazetesi, 1971 yılında 35 sayı çıkarılmıştır. 17 Aralık 1971 tarihli 35'inci sayıda “Albay Volkan'ın Yeni Yıl Mesajı” başlıklı yazıda kullanılan şu ifadeler de bu durumu kanıtlar niteliktedir:

*“İncirlik Insider gazetesinin 1971 senesinde çıkacak olan bu son sayısında şahsım ve arkadaşlarım adına 1972 yılının İncirlikte bulunan bilumum Türk ve Amerikalı personele sıhhat ve başarılarla dolu bir yıl olmasını temenni ederim. Albay Sinan Volkan, Hava Atış Ve Bombardıman Destek Grup Komutanı”.*¹⁶⁶⁶

İncirlik Insider gazetesi, 1972 yılında da yayım hayatının içinde yer almıştır. Gazete isminin altında “İncirlik CDI, Adana Turkey” ifadelerine yer verilmiştir.¹⁶⁶⁷ 7 Ocak 1972 tarihli 1'inci sayıda Behzat Menteşoğlu tarafından kaleme alınan ve “Benim

¹⁶⁶³ İncirlik Insider gazetesi, 7 Mayıs 1971, Cilt: 1, Sayı: 3, s. 3.

¹⁶⁶⁴ İncirlik Insider gazetesi, 3 Aralık 1971, Cilt: 1, Sayı: 33, s. 4.

¹⁶⁶⁵ İncirlik Insider gazetesi, 17 Aralık 1971, Cilt: 1, Sayı: 35.

¹⁶⁶⁶ “Albay Volkan'ın Yeni Yıl Mesajı”, İncirlik Insider gazetesi, 17 Aralık 1971, Cilt: 1, Sayı: 35, s.

2.

¹⁶⁶⁷ İncirlik Insider gazetesi, 7 Ocak 1972, Cilt: 2, Sayı: 1, s. 1.

Türkiyem” başlığı altında yer verilen yazıda, 5 Ocak Adana’nın kurtuluşunun anlam ve önemi hakkında bilgiler bulunmaktadır. Bu yazının içeriğinde ise kısaca şu ifadeler kullanılmıştır:

“Soru: 5 Ocak 1972 Çarşamba günü Adana’da ne oldu?

Cevap: 5 Ocak Adana’nın Fransız işgalinden kurtulduğu gündür. Birinci Dünya Savaşından sonra Osmanlı İmparatorluğu Müttefik kuvvetler tarafından bölündü Türkiye’nin güneyi Fransızlar ve İtalyanlara verildi son olarak Yunan kuvvetleri Mayıs 1919 da İzmir’e çıktı. ...”¹⁶⁶⁸

İncirlik Insider gazetesi, yalnızca 23 Nisan 1971 tarihli ilk sayıda 14 sayfa, 1971-1972 yıllarına ait olan ve bir kısmını inceleme imkânı bulduğumuz sayılarda ise 6 sayfa çıkarılmıştır.¹⁶⁶⁹ Ayrıca bu gazete 1971 yılı sayılarında boyu 39.5 cm, eni 29 cm,¹⁶⁷⁰ 1972 yılı sayılarında boyu 40 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁶⁷¹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2.32. Spor Ekspres

Spor Ekspres gazetesi 18 Kasım 1971’de yayım hayatına başlamıştır. Yeni Adana gazetesinin ücretsiz ekidir. Bu durum gazetenin sağ üst köşesinde “Yeni Adana İle Ücretsiz Verilir” ibaresiyle belirtilmiştir. Gazete isminin hemen altında ise “Okul Spor Yurtları İlavesi” ibaresine yer verilmiştir.¹⁶⁷² Dört sayfa ve boyu 39 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁶⁷³

Spor Ekspres’in yalnızca Kasım ve Aralık aylarında yayımlanan ilk dört sayısı incelenebilmiş ve bu gazete eki haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. İçeriğinde Okul Spor Yurtları öğrencilerinin spor faaliyetleri (Adana bulunan çeşitli okulların spor faaliyetleri), okullar arasında yapılan spor karşılaşmaları ve güncel haberler yer

¹⁶⁶⁸ “Benim Türkiyem”, *İncirlik Insider gazetesi*, 7 Ocak 1972, Cilt: 2, Sayı: 1, s. 2.

¹⁶⁶⁹ *İncirlik Insider gazetesi*, 23 Nisan 1971, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 1-14; *İncirlik Insider gazetesi*, 17 Aralık 1971, Cilt: 1, Sayı: 35, s. 1-6; *İncirlik Insider gazetesi*, 7 Ocak 1972, Cilt: 2, Sayı: 1, s. 1-6.

¹⁶⁷⁰ *İncirlik Insider gazetesi*, 23 Nisan 1971, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 1-14; *İncirlik Insider gazetesi*, 17 Aralık 1971, Cilt: 1, Sayı: 35, s. 1-6.

¹⁶⁷¹ *İncirlik Insider gazetesi*, 7 Ocak 1972, Cilt: 2, Sayı: 1, s. 1-6.

¹⁶⁷² *Spor Ekspres gazetesi*, 18 Kasım 1971, Sayı: 1, s. 1.

¹⁶⁷³ *Spor Ekspres gazetesi*, 18 Kasım 1971, Sayı: 1, s. 1-4; *Spor Ekspres gazetesi*, 25 Kasım 1971, Sayı: 2, s. 1-4; *Spor Ekspres gazetesi*, 2 Aralık 1971, Sayı: 3, s. 1-4; *Spor Ekspres gazetesi*, 9 Aralık 1971, Sayı: 4, s. 1-4.

almıştır.¹⁶⁷⁴ Yeni Adana gazetesinin ücretsiz eki olan Spor Ekspres'in, yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.33. Ayas

Ayas gazetesinin ilk sayısı 10 Ocak 1972 tarihlidir. Bu gazete Ayas Koleji'nin yayım organıdır. Kültür ve yayım kolu adına gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Necdet Ayas, genel yayım müdürü ve teknik sekreteri Yusuf Ayhan'dır. Yönetim yeri Ayas Koleji, Kurtuluş Caddesi, No. 63, Adana adresinde yer almıştır. Dizgisi, düzeni ve baskısı Adana'da Kemal Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁶⁷⁵

Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu gazete aylık aralıklarla yayım yapmıştır. Gazete isminin hemen altında "*Aylık Gazete*" ibaresi bulunmaktadır. "*Yolumuz*" başlığı altında yer alan başyazıda gazetenin çıkış amacı şu şekilde açıklanmıştır:

*"Ayas Koleji Adana eğitim hayatına atılışının 9'uncu yılını doldururken, şimdi bir gazete çıkarmayı da düşünmüş ve gerçekleştirmiştir. Kolej olarak geçirdiğimiz bu 9 yıl içinde başarılı olabilmek için ne yaptık. Adana'ya hizmet yolunda daha olumlu bir amaç izleyebilmek için mesafeleri nasıl geride bıraktıksa, gazetemiz Ayas da aynı düşüncelerden doğmuştur. ..."*¹⁶⁷⁶

Yine aynı yazıda gazetenin yayım ilkeleri ve yayım hayatında nasıl bir yol izleyeceği de şu ifadelerle belirtilmiştir:

" ... Ayas hiçbir zaman basit bir gazete değil, modern anlam ve zihniyette bir organ olarak yaşayacaktır. Adana ve çevresi problemlerine eğilerek sütunlar açacaktır.

Ayas Koleji haber ve hareketleri yanında bölgesel konulara fazlaca yer verirken seçme ve derleme yazılar, röportajlar için sütunlarını daima açık tutacaktır. Bu tutum ve yayım sistemiyle Adana basın hayatının hatırlı bir uzvu olmaya önem verecektir.

---

¹⁶⁷⁴ *Spor Ekspres gazetesi*, 18 Kasım 1971, Sayı: 1, s. 1-4; *Spor Ekspres gazetesi*, 25 Kasım 1971, Sayı: 2, s. 1-4; *Spor Ekspres gazetesi*, 2 Aralık 1971, Sayı: 3, s. 1-4; *Spor Ekspres gazetesi*, 9 Aralık 1971, Sayı: 4, s. 1-4.

¹⁶⁷⁵ *Ayas gazetesi*, 10 Ocak 1972, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁷⁶ "*Yolumuz*", *Ayas gazetesi*, 10 Ocak 1972, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

*Milli davaları öz davası bilen ve buna yürekte bağlanan “Ayas” ın bu sayısı karakterinin bir aynası niteliğindedir. ...”.*¹⁶⁷⁷

Ayas gazetesi, boyu 49.5 cm, eni 34 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İlk sayısında manşet olarak Adana'nın kurtuluşunun (5 Ocak 1922) 50'nci yıldönümünü kutlayan bir mesaj ve fotoğrafa yer verilmiştir. Dört sayfa çıkarılan gazetenin içeriğinde Ayas Koleji faaliyetlerine, Adana ile ilgili güncel haberlere, siyaset, ticaret, tarih, eğitim gibi konularda yazılara ve haberlere yer verilmiştir. Gazetenin dördüncü sayfasında İngilizce harflerle bir okuma metni, alıştırma ve bulmaca yer almıştır.¹⁶⁷⁸ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

4.2.34. Güneyde Ziraî Mücadele

Güneyde Ziraî Mücadele gazetesinin yayım hayatına başladığı tarih tespit edilememiştir. Nisan 1973 tarihli 34'üncü sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz bu gazete yayım hayatına Tarım Bakanlığı Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Reisliği'nin yayın organı olarak başlamıştır. Gazete isminin altında da “*Tarım Bakanlığı Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Reisliği Tarafından Yayınlanır.*” ibaresine yer verilmiştir. Gazetenin sahibi Tarım Bakanlığı Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Başkanı Fethi Teoman, yazı işleri müdürü Volkan Damalı'dır. Dizgi ve baskı işleri Örnek Matbaası'nda yapılan gazete 10.000 adet basılmıştır.¹⁶⁷⁹

Güneyde Ziraî Mücadele gazetesinin yayım amacı 34'üncü sayıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“Tarımsal üretimde bulunan vatandaşlarımıza kendi meselelerini açıkça tanımaları ve çözmeleri yolunda yardımcı olmak başlıca amacımızdır.”*¹⁶⁸⁰

Gazete sayfalarında tarımsal üretim ile ilgili konularda bilgilendirici ve bilinçlendirici yazılar ile haberler başta olmak üzere beslenme, sağlık, barınma ve sosyal güvenlik konularına da yer verilmiştir.¹⁶⁸¹ Gazetenin sayıları yıllara göre incelendiğinde ise yaşanan değişim ve gelişmeleri şu şekilde belirtmek mümkündür:

¹⁶⁷⁷ “Yolumuz”, *Ayas gazetesi*, 10 Ocak 1972, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁷⁸ *Ayas gazetesi*, 10 Ocak 1972, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁶⁷⁹ *Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi*, Nisan 1973, Sayı: 34, Yıl: 3, s. 1.

¹⁶⁸⁰ “Değerli Okuyucularımız”, *Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi*, Nisan 1973, Sayı: 34, Yıl: 3, s. 1.

¹⁶⁸¹ *Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi*, Nisan 1973, Sayı: 34, Yıl: 3, s. 1.

1974 yılında gazetenin 49'uncu sayısında ve gazete isminin altında yer alan ibare “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Başkanlığı Tarafından Yayınlanır” ifadeleri ile değiştirilmiştir. Bu değişimin sebebi ise “Tarım Bakanlığı” isminin 26 Ocak 1974'te “Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı”¹⁶⁸² ifadeleriyle değiştirilmiş olmasıdır.¹⁶⁸³ Aralık 1974 tarihli 52'nci sayıda gazetenin sahibi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Başkanı Abdullah Şimşekcan, yazı işleri müdürü Remzi Ulusçutürk, teknik yönetmen Volkan Damalı'dır. Yine bu sayıda yazı işleri kurulundan Şükrü Tezcan, Nurhan Serezli gibi isimler yer almıştır. Gazetede ki fotoğraflar ise Kamber Güneş ve Selahattin Demir'e aittir.¹⁶⁸⁴

Gazetenin Eylül-Ekim 1975 tarihli 61-62 sayıları birlikte çıkarılmıştır. Bu durum ise gazetede şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur: “Elimizde olmayan nedenlerden ötürü gazetemizin Eylül-Ekim sayılarını birlikte sunmak zorunda kaldık. ...”¹⁶⁸⁵

1976 yılı sayılarında gazete sahibi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı adına Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Başkanı Himmet Kaygısız, teknik yönetmen Teoman Bağdatlıoğlu'dur. Gazetenin dizgi ve baskısı ise Adana Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁶⁸⁶

1977 yılında da gazetenin Eylül-Ekim sayıları birlikte çıkarılmıştır. Eylül-Ekim tarihli 81'inci sayıda da bu durum ile ilgili olarak şu ifadelerle okuyuculardan özür dilenmiştir: “Özür” başlığı altında “Elimizde olmayan sebeplerden dolayı gazetemizin Eylül Ekim sayısını bir arada çıkarmak zorunda kaldık ...”¹⁶⁸⁷

Aylık dönemler halinde yayım yapan Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, 1973 yılı sayılarında boyu 57.5 cm, eni 41 cm,¹⁶⁸⁸ 1974 yılı sayılarında ise boyu 56 cm, eni 39.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁶⁸⁹ Nisan 1973'den, Eylül-Ekim 1977 tarihine

¹⁶⁸² T.C. Cumhurbaşkanlığının 26 Ocak 1974 tarih ve 4/92 sayılı onay yazısında, Tarım Bakanlığı'nın adı değiştirilerek “Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı” haline dönüştürülmüştür. Ayrıntılı bilgi için bakınız: T.C. Resmi Gazete, 26 Ocak 1974, Sayı: 14780, s. 2.

¹⁶⁸³ Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Eylül 1974, Sayı: 49, Yıl: 4, s. 1.

¹⁶⁸⁴ Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Aralık 1974, Sayı: 52, Yıl: 4, s. 2.

¹⁶⁸⁵ Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Eylül-Ekim 1975, Sayı: 61-62, Yıl: 5, s. 1.

¹⁶⁸⁶ Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Mart 1976, Sayı: 65, Yıl: 6, s. 1.

¹⁶⁸⁷ “Özür”, Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Eylül-Ekim 1977, Sayı: 81, Yıl: 7, s. 1.

¹⁶⁸⁸ Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Nisan 1973, Sayı: 34, Yıl: 3, s. 1-4.

¹⁶⁸⁹ Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Eylül 1974, Sayı: 49, Yıl: 4, s. 1-4; Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Ekim 1974, Sayı: 50, Yıl: 4, s. 1-4; Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Aralık 1974, Sayı: 52, Yıl: 4, s. 1-4; Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Eylül-Ekim 1975, Sayı: 61-62, Yıl: 5, s. 1-4;

kadar geçen dört buçuk yıllık süre içinde yayımlanan sayılarını inceleme imkanı bulduğumuz Güneyde Ziraî Mücadele gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih tam olarak tespit edilememiştir. Fakat gazetenin 1978 yılında da yayım hayatının içinde olduğu ve dergi niteliğinde çıkarıldığı anlaşılmaktadır. 1978 yılında Güneyde Ziraî Mücadele gazetesinin devamı niteliğinde ve “*Güneyde Tarımsal Savaşım Dergisi*” ismiyle bir dergi çıkarılmıştır. Bu durum ise Güneyde Tarımsal Savaşım dergisinin Temmuz 1978 tarihli 1’inci sayısında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Geçmişte Güneyde Ziraî Mücadele adı altında çıkan Adana Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Başkanlığı aylık yayın organı olan gazetenin bundan böyle Güneyde Tarımsal Savaşım adıyla yeniden biçimlenmesi yukarıda yazdığımız basın aracılığıyla tarımsal savaşım yöntemine daha bilimsel ve içerikli bir öz kazandırmaktan başka bir şey değildir. ...”¹⁶⁹⁰

4.2.35. Yeni Osmaniye

Yeni Osmaniye gazetesi 3 Ağustos 1973’de yayım hayatına adım atmıştır. Sahibi Mehmet Yasak, yazı işleri müdürü Asım Erkoçak’tır.¹⁶⁹¹ İlerleyen sayılarda gazetenin sorumlu müdürü Ali Erat olarak belirtilmiştir.¹⁶⁹² Gazetenin dizgisi ve baskısı Osmaniye’de Yeni Osmaniye Gazete ve Matbaası’nda yapılmıştır. Gazete isminin üstünde “*Her vazife ve her mesuliyet Türk Milletinin varlığı içindir.*”, alt kısmında yer alan bölümde ise “*Milliyetçi Müstakil Gazete*” ibareleri yer almıştır.¹⁶⁹³ Gazete isminin alt kısmında yer alan bu ibare ilerleyen sayılarda “*Gündelik Tarafsız Gazete*” ifadesi ile değiştirilmiştir.¹⁶⁹⁴

3 Ağustos 1973 tarihli 1’nci sayıda ve “*Neşir Hayatına Başlarken*” başlığı altında yer verilen yazıda gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi, Mart 1976, Sayı: 65, Yıl: 6, s. 1-4; *Güneyde Ziraî Mücadele gazetesi*, Eylül-Ekim 1977, Sayı: 81, Yıl: 7, s. 1-4.

¹⁶⁹⁰ “Üretici-Teknik Eleman Birlik ve Dayanışması” *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1.

¹⁶⁹¹ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁹² *Yeni Osmaniye gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 12 Kasım 1973, Sayı: 69, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 13 Kasım 1973, Sayı: 70, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁹³ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

¹⁶⁹⁴ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 12 Kasım 1973, Sayı: 69, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 13 Kasım 1973, Sayı: 70, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1.

*“Bu güzel Osmaniye’ye büyüklü küçüklü ne kadar hizmet etsek azdır. Ama hizmetlerimizi Allah ömür verirse bizde bundan böyle Basın yolu ile yapacağız. ... Siz kıymetli okuyucularımıza her zaman layık bir gazete olup tarafsız, hiçbir tesir altında kalmadan şerefle yayın hayatına devam edeceğiz. ... Yeni Osmaniye Gazetesi, siz sayın okuyucularımızın elinden düşürmeyeceğiniz bir gazete olacaktır. ...”*¹⁶⁹⁵

Yeni Osmaniye gazetesi, *“Yayın organlarının görevi; Vatana, Millete, Hakka ve Hakikat’e hizmettir. Hak ve hakikate hizmet bâtil ile mücadele etmekle mümkündür. Gazetemiz “Yeni Osmaniye” de bu gaye için yayınlanmaya başlamıştır”*.¹⁶⁹⁶

Gazetenin 7 Ağustos 1973 tarihli 2’nci sayısında *“Sayın Osmaniye Halkına Teşekkür Ederiz”* başlığı ile kaleme alınan teşekkür yazısında, yayım hayatına yeni adım atmış olan Yeni Osmaniye gazetesinin ilk sayısının Osmaniye halkı tarafından olumlu ve yakın bir ilgi ile karşılandığı belirtilmiştir.¹⁶⁹⁷ *“Yeni Osmaniye Gazetesi’ne”* başlığı altında Halk Eğitim Merkez Müdürü Ekrem Kahveci tarafından kaleme alınan yazıda da gazetenin yayım hayatına başlaması ile ilgili bir tebrik yazısına yer verilmiş ve bu gazetenin Osmaniye’de çıkarılan “beşinci gazete” olduğu da vurgulanmıştır. Bu yazı şu cümlelerle ifade edilmiştir: *“Halkımızın sosyal ve kültürel yönden gelişmesinde diğer öğrenim kurumları yanında basınında büyük payı vardır. Bilhassa çevre kalkınmasında mahalli basın organları en büyük görevi yapar. Şirin Osmaniyesimizde beşinci mahalli gazetenin çıkmasına çok sevindim. Yurt ve millet için yapacağınız hizmet en büyük değer olacak. Sizleri tebrik eder başarılar dilerim”*.¹⁶⁹⁸

7 Ağustos 1973 tarihli 2’nci sayıda ayrıca yayım hayatına Osmaniye’de başlamış olan ve 1973 yılında da yayım yapmaya devam ettiği anlaşılan Çataloluk gazetesinin, Yeni Osmaniye gazetesinin çıkışı için gösterdiği ilgi ve destek için şu ifadelerle teşekkür edilmiştir:

---

¹⁶⁹⁵ “Neşir Hayatına Başlarken” *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁹⁶ “Sayın Yeni Osmaniye Okuyucuları”, *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁶⁹⁷ “Sayın Osmaniye Halkına Teşekkür ederiz”, *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

¹⁶⁹⁸ “Yeni Osmaniye Gazetesine”, *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

*“Yeni Osmaniye Gazetesi neşir hayatına başlarken şehrimizin Milliyetçi gazetelerinden Çataloluk’un gösterdiği ilgi ve desteğe teşekkür eder, Türk Milliyetçiliği gibi kutsal bir davada daima başarılı olmalarını dileriz”.*¹⁶⁹⁹

Yeni Osmaniye gazetesi, 1’inci sayıdan 6’ncı sayıya kadar Salı ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki gün çıkarılmıştır.¹⁷⁰⁰ 7’nci sayıdan itibaren ise Pazar günleri hariç haftanın her günü çıkarılmıştır.¹⁷⁰¹ Gazetede yapılan bu değişiklik 23 Ağustos 1973 tarihli 7’nci sayıda *“Sayın Yeni Osmaniye Okuyucuları”* başlıklı yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“... Yeni başlayan yayın hayatında haftada iki gün çıkan gazetemizin, karşılaştığı müşkülâtları bertaraf ederek, Osmaniye’nin ihtiyacı olduğu gerekçesiyle gazetenizi günlük çıkarmak ihtiyacını duyduk. İnşallah; bugünden itibaren, hakka hizmete kendini adayan gazeteniz “Yeni Osmaniye” yi hergün okuyabileceksiniz”.*¹⁷⁰²

Gazetenin 2 Ekim 1973 tarihli 41’inci sayısında yine Osmaniye’de yayımlanmış olan *“Cebelibereket”*¹⁷⁰³ isimli gazete ile ilgili bir ilana yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır: *“Cebelibereket’in İkinci sayısı bugün çıktı. Oku, Okut ve abone olunuz”.*¹⁷⁰⁴

Yeni Osmaniye gazetesi ilk dört sayısında fiyatı 25 kuruştan halka sunulmuştur.¹⁷⁰⁵ 5’inci sayıdan itibaren ise 50 kuruşa yükselmiştir.¹⁷⁰⁶ Gazetenin abonelik şartları

¹⁶⁹⁹ “Çataloluk Gazetesine Teşekkür”, *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

¹⁷⁰⁰ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 21 Ağustos 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁰¹ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 24 Ağustos 1973, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 25 Ağustos 1973, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 27 Ağustos 1973, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 12 Kasım 1973, Sayı: 69, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 13 Kasım 1973, Sayı: 70, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁰² “Sayın Yeni Osmaniye Okuyucuları”, *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁰³ *Cebelibereket gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁰⁴ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁰⁵ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 10 Ağustos 1973, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Ağustos 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁰⁶ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 17 Ağustos 1973, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 21 Ağustos 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 24 Ağustos 1973, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 25 Ağustos 1973, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 27 Ağustos 1973, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı:

yıllık 25 lira, altı aylık 15 lira, ilan tarifesi ise tüzük ilanları 150 lira, kongre ilanları 20 lira, teşekkür ilanları 20 lira, kayıp (zayi) ilanları 10 lira olarak belirtilmiştir.¹⁷⁰⁷ Abonelik ücretlerinde de 5'inci sayıdan itibaren fiyat artışı yaşanmış ve yıllık abonelik 50 liraya, altı aylık abonelik de 25 liraya yükselmiştir.¹⁷⁰⁸ Bunların yanı sıra Yeni Osmaniye gazetesi, 4 sayfa ve boyu 41 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁷⁰⁹

1974 yılında gazete yeniden Salı ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki gün çıkarılmıştır. Gazetenin 23 Nisan 1974 tarihli 138'inci sayısı "23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramını Kutluyoruz" manşeti ile çıkarılmıştır. Yine 23 Nisan 1974 tarihli 138'inci sayıda yer alan ilan tarifesinde ise tüzük ilanları 200 lira, kongre ilanları 40 lira, teşekkür ilanları 25 lira, kayıp ilanları 15 lira, resmi ilanların tek sütun santimi 20 lira olarak belirtilmiştir.¹⁷¹⁰

Yeni Osmaniye gazetesinin içeriğinde Osmaniye, Adana ve Adana çevresi ile ilgili güncel haberlere, çeşitli konularda düşünce yazılarına (siyaset, eğitim, ekonomi, milliyetçilik, köylerin durumu, esnafın durumu), şiirlere, fıkralara ve ilanlara yer verilmiştir. Gazetenin dördüncü sayfaları yalnızca spor haberleri için ayrılmıştır.¹⁷¹¹

41, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 3.

¹⁷⁰⁷ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 10 Ağustos 1973, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Ağustos 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 3.

¹⁷⁰⁸ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 17 Ağustos 1973, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 21 Ağustos 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 24 Ağustos 1973, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 25 Ağustos 1973, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 27 Ağustos 1973, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 3; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 3.

¹⁷⁰⁹ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 10 Ağustos 1973, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Ağustos 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 17 Ağustos 1973, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 21 Ağustos 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 24 Ağustos 1973, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 25 Ağustos 1973, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 27 Ağustos 1973, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye Gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Nisan 1974, Sayı: 138, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁷¹⁰ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 138, Yıl: 1, s. 1,3.

¹⁷¹¹ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 10 Ağustos 1973, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Ağustos 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 17 Ağustos 1973, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 21 Ağustos 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni*

Yeni Osmaniye gazetesinin yayım hayatının son bulduğu tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.¹⁷¹²

4.2.36. Cebelibereket

Cebelibereket gazetesi yayım hayatına 28 Eylül 1973'te başlamıştır. Sahibi Yusuf Hançer, sorumlu müdürü Adem Gürlek'tir. Gazete isminin hemen altında “*Tarafsız Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. Salı ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki kez çıkarılmıştır. Gazete isminin sağ üst köşesinde M. Akif Ersoy'a ait olan şu sözler paylaşılmıştır: “*Bayrakları bayrak yapan vatandaki kandır. Toprak eğer uğruna ölen varsa vatandır.*”¹⁷¹³

Gazetenin 28 Eylül 1973 tarihli 1'inci sayısında ve “*Çıkarken*” başlığı altında gazete isminin anlamı ve gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“ ... *Yıllar önce atalarımız Yarpuz'da Cebelibereket Vilayeti'ni kurdu. Vilayetlik bir süre devam etti. Aziz şehit ve gazilerimizin asırlar önce kurmuş olduğu Cebelibereket ismini yaşatmak ve layık olduğu mertebeye ulaştırmak için gazetemize bu ismi seçtik.*

Cebelibereket Gazetesi, saygıdeğer okuyucularına tam bir tarafsızlık içerisinde hizmet edecektir. Cebelibereket şu veya bu partinin gazetesi olmayıp, Osmaniye'nin eski Cebelibereketlinin gazetesi olmak arzusundadır.

Cebelibereket; siz okuyucularımıza bundan böyle haftada iki gün 4 sahife olarak çıkacak, inşallah maddi imkan ve desteği okuyucusundan görürse günden güne de değişecektir. Cebelibereket ismiyle gurur duyan Osmaniye'nin gazetesidir”.¹⁷¹⁴

Osmaniye gazetesi, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 24 Ağustos 1973, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 25 Ağustos 1973, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 27 Ağustos 1973, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Nisan 1974, Sayı: 138, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁷¹² *Yeni Osmaniye gazetesi*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 7 Ağustos 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 10 Ağustos 1973, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Ağustos 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 17 Ağustos 1973, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 21 Ağustos 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Ağustos 1973, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 24 Ağustos 1973, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 25 Ağustos 1973, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 27 Ağustos 1973, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 1 Eylül 1973, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 14 Kasım 1973, Sayı: 71, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 16 Kasım 1973, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1-4; *Yeni Osmaniye gazetesi*, 23 Nisan 1974, Sayı: 138, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁷¹³ *Cebelibereket gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷¹⁴ “*Çıkarken*”, *Cebelibereket gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Gazetenin 28 Eylül 1973 tarihli 1'inci sayısı "*Hoş Geldin Mübarek Ramazan*" manşeti ile çıkarılmıştır. Bu konudaki yazının içeriğinde ise şu ifadeler kullanılmıştır:

"Mübarek aylarımızdan biri olan Allahın biz kullarına bahşettiği Ramazan ayına bugünden itibaren giriyoruz. ..."

Gazete sayılarında tarih konularında yazılar da yer almıştır. Bölümler halinde ve "*Osmaniye Tarihi*" ana başlığı ile okuculara sunulan bu yazılara, 28 Eylül 1973 tarihli 1'inci sayıda, "*Osmaniye Kurulmadan Önce İlk Yerleşimler*",¹⁷¹⁵ 2 Ekim 1973 tarihli 2'nci sayıda "*Adana Tarihi (Anadolu Tarihi)*",¹⁷¹⁶ 8 Ekim 1973 tarihli 4'üncü sayıda "*Osmaniye Adı Hacı Osman Adında Bir Hocanın İsmi Üzerine Kurulmuştur*",¹⁷¹⁷ alt başlıkları altında yer verilmiştir.

Cebelibereket gazetesinin 2 Ekim 1973 tarihli 2'nci sayısının çıkışı Yeni Osmaniye gazetesinde ilan edilmiştir. Bu duyuruda ise şu ifadeler yer almıştır:

*"Cebelibereket'in İkinci sayısı bugün çıktı. Oku, Okut ve abone olunuz".*¹⁷¹⁸

Yeni Osmaniye Matbaası'nda basılan Cebelibereket gazetesinin, yönetim yeri Demirciler Caddesi, No. 93, Osmaniye adresinde yer almıştır. Gazetenin satış fiyatı 50 kuruştur. Abonelik şartları yıllık 50 lira, altı aylık 25 lira; ilan tarifesi ise tüzük ilanları 150 TL, kongre ilanları 20 TL, teşekkür ilanları 20 TL, kayıp ilanları 15 TL olarak belirtilmiştir.¹⁷¹⁹

Cebelibereket gazetesi, 4 sayfa ve boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde, toplumsal ve güncel haberler, Adana ve Osmaniye ile ilgili haberler, çeşitli konularda yazılar, spor haberleri ve ilanlar yer almıştır.¹⁷²⁰

Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır. Fakat farklı yıllarda Osmaniye'de "Cebelibereket" ismiyle iki gazete

¹⁷¹⁵ "Osmaniye Tarihi", *Cebelibereket gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

¹⁷¹⁶ "Osmaniye Tarihi", *Cebelibereket gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 3.

¹⁷¹⁷ "Osmaniye Tarihi", *Cebelibereket gazetesi*, 8 Ekim 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 3.

¹⁷¹⁸ *Yeni Osmaniye gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷¹⁹ *Cebelibereket gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 8 Ekim 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 16 Ekim 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁷²⁰ *Cebelibereket gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 2 Ekim 1973, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 8 Ekim 1973, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 16 Ekim 1973, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-4.

yayımlanmıştır. Bu iki gazetenin kuruluş tarihleri aynı, 1'inci sayılarının yayım tarihleri birbirinden farklıdır. 28 Eylül 1973 tarihli 1'inci sayısıyla yayım hayatına başlayan Cebelibereket gazetesinin; yayım hayatına bir süre ara verme, çeşitli nedenlerden dolayı kapanma, daha sonra farklı bir yönetim kadrosuyla ve aynı isimle yeniden çıkarılmış olma ihtimalleri vardır. Ancak bu ihtimaller hakkında net bir bilgiye ulaşılamamış ve gazete sayfalarında bu durumlarla ilgili herhangi bir bilgi tespit edilememiştir. Gazetelerde yer alan adres bilgileri ve gazete sahipleri gibi önemli bilgiler de birbirinden farklı olduğundan bu çalışmada ayrı ayrı incelenmiş ve yazılmıştır.

4.2.37. Cebelibereket

Cebelibereket gazetesinin kuruluş tarihi 28 Eylül 1973 olarak belirtilmiştir.¹⁷²¹ Gazetenin ilk sayısı ise 15 Mart 1977 tarihlidir.¹⁷²² Kurucusu aynı zamanda Yeni Osmaniye gazetesinin¹⁷²³ sahipliğini de üstlenmiş olan Mehmet Yasak'tır.¹⁷²⁴ Cebelibereket gazetesinin sahibi Hurşit Yeşiller, sorumlu müdürü İbrahim Karayığit'tir.¹⁷²⁵ Gazetenin ilerleyen sayılarında, genel yayım müdürlüğü görevinde sırasıyla Ahmet Borazan,¹⁷²⁶ İbrahim Akdana¹⁷²⁷ gibi isimler yer almıştır. Yine ilerleyen sayılarda gazetenin müdürlüğünü Musa Beycioğlu üstlenmiştir.¹⁷²⁸ Salı ve Cuma günleri çıkarılan gazetenin baskısı ve dizgisi Osmaniye'de Yeni Osmaniye Matbaası'nda yapılmıştır. 12 Nisan 1977 tarihli 17'nci sayıda yer alan bilgilere göre Cebelibereket gazetesini; Osmaniye 1.000, Erzin 100, Dört Yol 100, İskenderun 200, Belan 50 adet olmak üzere toplam 1.450 adet basılmıştır.¹⁷²⁹ 3 Mayıs 1977 tarihli 21'inci sayıda ise Cebelibereket gazetesinin Osmaniye 4.000, Kadirli 100, Kozan

¹⁷²¹ *Cebelibereket gazetesini*, 22 Mart 1977, Yıl: 4, s. 3.

¹⁷²² *Cebelibereket gazetesini*, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷²³ *Yeni Osmaniye gazetesini*, 3 Ağustos 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷²⁴ *Cebelibereket gazetesini*, 22 Mart 1977, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷²⁵ *Cebelibereket gazetesini*, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷²⁶ *Cebelibereket gazetesini*, 6 Eylül 1977, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 9 Eylül 1977, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 20 Eylül 1977, Sayı: 48, Yıl: 5, s. 2.

¹⁷²⁷ *Cebelibereket gazetesini*, 4 Ekim 1977, Sayı: 50, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 29 Kasım 1977, Sayı: 60, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 6 Aralık 1977, Sayı: 61, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 20 Ocak 1978, Sayı: 71, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 24 Ocak 1978, Sayı: 77, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 27 Ocak 1978, Sayı: 73, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 31 Ocak 1978, Sayı: 74, Yıl: 5, s. 1.

¹⁷²⁸ *Cebelibereket gazetesini*, 29 Kasım 1977, Sayı: 60, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 6 Aralık 1977, Sayı: 61, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 20 Ocak 1978, Sayı: 71, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 24 Ocak 1978, Sayı: 77, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 27 Ocak 1978, Sayı: 73, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesini*, 31 Ocak 1978, Sayı: 74, Yıl: 5, s. 1.

¹⁷²⁹ *Cebelibereket gazetesini*, 12 Nisan 1977, Sayı: 17, Yıl: 4, s. 4.

100, Bahçe 2.000, Haruniye 150 adet olmak üzere toplam 6.350 adet basıldığı belirtilmiştir.¹⁷³⁰

Gazetenin 15 Mart 1977 tarihli 1'inci sayısında "Sunuş" başlığı altında gazetenin çıkışı ile ilgili şu açıklamalar yer almıştır:

*"Cebeli Bereket!.. "Evet bu isim şirin Osmaniye'mizin tarihi ismidir" Eskiye yenileştirmek elbette güzel bir şey. Eskiye unutmak ise insanlara çok şey kaybettirir, örneğin ecdadını unutan neslini yitirir, neslini yitiren ise geçmişini ne olduğunu unuttur, bu da insanlara çok şey kaybettirir. Aslını yitiren haram zadedir diyen Atalarımız boşuna konuşmamışlardır. İşte cebeli bereket ismide bizleri eskilere götürecektir, o zamanlarda olduğu gibi yine islami açılar içerisinde şuurlu bir merhaleye girerek yek vücud, tek yürek olarak küffarı yurdumuzdan kovduğumuz gibi bugünde aynı gaye ve maksatla yolumuzu görerek yürüyeceğiz ..."*¹⁷³¹

Cebelibereket gazetesinin yönetim yeri Birlik Ekmek Fabrikası yanı, Dr. Ahmet Alkan Caddesi, No. 68/c, Osmaniye adresinde yer almıştır. Gazetenin fiyatı 100 kuruştur. Abonelik şartları yıllık 100 lira, altı aylık 50 lira; ilan tarifesi ise kongre ilanları 75 lira, teşekkür ilanları 40 lira, kayıp (zayı) 25 lira olarak belirtilmiştir.¹⁷³²

Gazetenin sayı ve yıl bilgilerinde bazı tutarsızlıklar ve baskı hataları bulunmaktadır. Bu bilgileri ise gazete sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: Künye bilgileri 15 Mart 1977 tarihli ilk sayı, Sayı: 1, Sene: 1; 22 Mart 1977 tarihli sayı, Sayı: 10, Sene: 8; 5 Nisan 1977 tarihli sayı, Sene: 4, Sayı: 15; 11 Nisan 1977 ve 12 Nisan 1977 tarihli sayılar, Sene: 4, Sayı: 16; 22 Nisan 1977 tarihli sayı, Sayı: 18, Sene: 4; 2 Eylül 1977 tarihli sayı ise, Sayı: 43, Sene: 5 olarak belirtilmiştir. Gazetede yer alan bazı yazılar da bu baskı hatalarını doğrular niteliktedir. Örneğin, 22 Mart 1977 tarihli sayıda "Düzeltilme" başlığı altında yer alan açıklamada şu ifadeler kullanılmıştır: "Gazetemizin 18 Mart 1977 Salı günü 10 sayılı nüshasında Birinci sahifede yayınlanan "Dinamitle saldırılar devam ediyor" Ceza evi müdürünün evi kurşunlandı başlıklı yazı tahsis hatası yüzünden yanlış yayınlanmıştır. ...".¹⁷³³ Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere gazetenin 18 Mart 1977 tarihli sayısı gazetenin

¹⁷³⁰ Cebelibereket gazetesi, 3 Mayıs 1977, Sayı: 21, Yıl: 4, s. 3.

¹⁷³¹ "Sunuş", Cebelibereket gazetesi, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷³² Cebelibereket gazetesi, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 4.

¹⁷³³ "Düzeltilme", Cebelibereket gazetesi, 22 Mart 1977, Yıl: 1, s. 1.

10'uncu sayısı olduğundan, 22 Mart 1977 tarihli sayının 10'uncu sayı olarak belirtilemeyeceği ortaya çıkmaktadır. Gazete sayılarında meydana gelen bu baskı hatalarından dolayı, gazetenin bazı sayılarının numaraları çalışmamızda yer alan dipnotlarda da belirtilememiştir.

Gazete isminin altında yer alan ibarelerde şu değişiklikler yapılmıştır:

15 Mart 1977 tarihli 1'inci sayıdan, 3 Mayıs 1977 tarihli 21'inci sayıya kadar “*Tarafsız Gazete*” ibaresine yer verilirken,¹⁷³⁴ ilerleyen sayılarda ise “*Siyasi Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. 24 Mayıs 1977 tarihli 24'üncü sayısından itibaren gazete isminin üstünde ise “*Adalet Mülkün Temelidir*” ifadeleri yer almıştır.¹⁷³⁵

Gazete de bulunan baskı hatalarından biri de künye bilgilerinin yer aldığı bölümde yapılmıştır. 4 Ekim 1977 tarihli 50'nci sayıda künye bilgilerinin yer aldığı bölümün başlığına gazete ismi olarak Cebelibereket yerine “*Ülkü Haber*” yazılmıştır.¹⁷³⁶ 29 Kasım 1977 tarihli 60'uncu sayıda ise yine bu bölümün başlığına gazete ismi olarak “*Yeni Osmaniye*” yazılmıştır.¹⁷³⁷

Cebelibereket gazetesinde meydana gelen diğer değişiklikleri ise gazete sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür:

15 Mart 1977 tarihli 1'inci sayısından, 3 Haziran 1977 tarihli 26'ncı sayısına kadar 4 sayfa ve boyu 41.5 cm, eni 28 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁷³⁸ İlerleyen sayılarda ise boyu 43 cm, eni 29.5 cm ölçülerindedir.¹⁷³⁹ Ayrıca gazete 21 Haziran 1977 tarihli 27'nci sayıdan itibaren 2 sayfa çıkarılmıştır.¹⁷⁴⁰ 1978 yılında çıkarılan sayılarında

---

¹⁷³⁴ *Cebelibereket gazetesi*, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 22 Mart 1977, Yıl: 1, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 5 Nisan 1977, Sayı: 15, Yıl: 4, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 8 Nisan 1977, Sayı: 16, Yıl: 4, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 12 Nisan 1977, Sayı: 17, Yıl: 4, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 15 Nisan 1977, Sayı: 18, Yıl: 4, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 22 Nisan 1977, Sayı: 19, Yıl: 4, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 29 Nisan 1977, Sayı: 20, Yıl: 4, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 3 Mayıs 1977, Sayı: 21, Yıl: 4, s. 1.

¹⁷³⁵ *Cebelibereket gazetesi*, 24 Mayıs 1977, Sayı: 24, Yıl: 4, s. 1.

¹⁷³⁶ *Cebelibereket gazetesi*, 4 Ekim 1977, Sayı: 50, s. 1.

¹⁷³⁷ *Cebelibereket gazetesi*, 29 Kasım 1977, Sayı: 60, s. 1.

¹⁷³⁸ *Cebelibereket gazetesi*, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 22 Mart 1977, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 5 Nisan 1977, Sayı: 15, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 8 Nisan 1977, Sayı: 16, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 12 Nisan 1977, Sayı: 17, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 15 Nisan 1977, Sayı: 18, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 22 Nisan 1977, Sayı: 19, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 29 Nisan 1977, Sayı: 20, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 3 Mayıs 1977, Sayı: 21, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 24 Mayıs 1977, Sayı: 24, Yıl: 4, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 3 Haziran 1977, Sayı: 26, Yıl: 4, s. 1-4.

¹⁷³⁹ *Cebelibereket gazetesi*, 10 Haziran 1977, s. 1-4.

¹⁷⁴⁰ *Cebelibereket gazetesi*, 21 Haziran 1977, Sayı: 27, Yıl: 4, s. 1-2.

gazetenin kurucusu ve sahibi Mehmet Yasak, mesul müdürü Musa Beycioğlu olarak belirtilmiştir.¹⁷⁴¹

Cebelibereket gazetesinin içeriğinde toplumsal güncel haberler, siyaset, tarih, sağlık konularında makaleler, kongre ilanları, şiirler, bulmacalar ve çeşitli ilanlara yer verilmiştir.¹⁷⁴²

31 Ocak 1978 tarihli 74'üncü sayısına kadar düzensiz aralıklarla inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin¹⁷⁴³ yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiştir.

4.2.38. Koza

Koza gazetesi, 28 Eylül 1973'te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve genel yönetmeni Hüseyin Ünaldı, sorumlu müdürü İsmail Çoşkuner, spor servisi şefi Oğuz Kılıç, baş yazarı Ali Ünaldıoğlu'dur. Yönetim yeri Demirciler Caddesi, Türker Apartmanı, No. 94/D, Osmaniye adresinde yer almıştır. Adana'da Yel Matbaası'nda basılmıştır. Dizgisi Hulusi Susan, baskısı ise Mustafa Zereyak tarafından yapılmıştır. Yalnızca 28 Eylül 1973 tarihli 1'inci sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Koza gazetesinin bu ilk sayısı 5.000 adet basılmıştır.¹⁷⁴⁴

Gazete isminin hemen altında "*Bahtınız Ak Koza Gibi Ak Olsun*" ifadeleri yer alırken, Sağ üst köşede ise bir pamuk kozası amblemi ile birlikte "*Sizlerden Biri Olarak Sizlerle Beraber Sizler İçin*" ibaresi yer almıştır. Ayrıca "*Tarafsız, siyasi, mahalli gazete*" ibaresine de yer verilmiştir.¹⁷⁴⁵

Gazetenin onbeş günde bir çıkarıldığı ve ilk sayısının ücretsiz olduğu belirtilmiştir. Abonelik şartları ise yıllık 60 TL, altı aylık 30 TL dir.¹⁷⁴⁶

Koza gazetesi Osmaniye, Ceyhan ve Kadirli olmak üzere üç ilçede çıkarılmıştır. Her ilçe için ayrı bir baskı çıkarma yöntemi ile hareket eden gazetede bu durum hakkında bilgiler verilmiştir. 28 Eylül 1973 tarihli 1'inci sayıda "*Bu Nasıl Çıkış? Neden Çıkış?*" başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır:

¹⁷⁴¹ *Cebelibereket gazetesi*, 20 Ocak 1978, Sayı: 71, Yıl: 5, s. 1; *Cebelibereket gazetesi*, 31 Ocak 1978, Sayı: 74, Yıl: 5, s. 1.

¹⁷⁴² *Cebelibereket gazetesi*, 15 Mart 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Cebelibereket gazetesi*, 20 Ocak 1978, Sayı: 71, Yıl: 5, s. 1-2.

¹⁷⁴³ *Cebelibereket gazetesi*, 31 Ocak 1978, Sayı: 74, Yıl: 5, s. 1.

¹⁷⁴⁴ *Koza gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁷⁴⁵ *Koza gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁷⁴⁶ *Koza gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

“Mahalli gazeteler kervanına işte bizde katıldık. Hem de Osmaniye, Ceyhan ve Kadirli olmak üzere üç İlçe de birden yaptık çıkışımızı. Yani KOZA, bu üç ilçenin ortak sesidir. Bunu yaparken de her ilçe için ayrı baskı yoluna gittik. Konular vardır üç ilçeyi birden ilgilendirir. Konular vardır yalnız bir ilçeyi ilgilendirir. ...

... Yalnız Osmaniye’yi ilgilendiren konuları Koza’nın yalnız Osmaniye baskısında bulabilirsiniz. Gelecek sayılarda başlayacağımız Ceyhan ve Kadirli baskılarında ise o sayfalardaki konuların yerini Ceyhan’ı, Kadirli’yi ilgilendiren konular almaktadır...”¹⁷⁴⁷

Koza gazetesinin ilk sayısının içeriğinde; Osmaniye İlçesi ile ilgili yerel ve güncel haberler, şiirler ve ilanlar yer almıştır. Ayrıca bu gazete 12 sayfa ve boyu 37 cm, eni 27 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁷⁴⁸ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.39. Yeni Hürsöz

Yeni Hürsöz gazetesinin kuruluş tarihi 17 Kasım 1973’tür. 1 Mayıs 2009 tarihli 6920’nci sayıdan itibaren inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin sahibi ve genel yayın yönetmeni M. Fehmi Küçük, yazı işleri sorumlu müdürü M. Emin Küçük, teknik müdürü ise Volkan Arıkan’dır.¹⁷⁴⁹

Gazete isminin hemen altında “Kozan, İmamoğlu, Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli, Aladağ” ibaresine ve ayrıca “Günlük Tarafsız Siyasi Gazete (Pazar Hariç Hergün Çıkar) Fiyatı 15 Ykr¹⁷⁵⁰ K.D.V. Dahil” ifadelerine de yer verilmiştir. Kozan Gazeteciler Derneği Üyesi olan gazetenin sağ üst köşesinde de Kozan Gazeteciler Derneği’nin amblemi bulunmaktadır.¹⁷⁵¹

Yeni Hürsöz gazetesinin inceleme imkanı bulduğumuz sayılarında yer alan bazı haber başlıklarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür: “Kozan’da Kaza 1’i Ağır 2

¹⁷⁴⁷ “Bu Nasıl Çıkış? Neden Çıkış?, *Koza gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,12.

¹⁷⁴⁸ *Koza gazetesi*, 28 Eylül 1973, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-12.

¹⁷⁴⁹ *Yeni Hürsöz gazetesi*, 1 Mayıs 2009, Sayı: 6920, Yıl: 36, s. 5.

¹⁷⁵⁰ Yeni Hürsöz gazetesinin 2009 tarihli sayılarında fiyatı 15 Yeni kuruş olarak ve “15 Ykr.” ifadeleriyle belirtilmiştir. Fakat bu tarihten beş ay önce para birimlerindeki “Yeni” ifadelerinin yürürlükten kaldırılacağı duyurulmuştur. Bu karar Resmî Gazetede şu ifadelerle yayımlanmıştır: 4/4/2007 tarihli ve 2007/11963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Karar ile Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para birimi olan Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruşta yer alan “Yeni” ibarelerinin 1/1/2009 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılacağı hükmüne bağlanmıştır. *T.C. Resmî Gazete*, 20 Haziran 1952, Sayı: 8140, s. 3963.

¹⁷⁵¹ *Yeni Hürsöz gazetesi*, 1 Mayıs 2009, Sayı: 6920, Yıl: 36, s. 1; *Yeni Hürsöz gazetesi*, 2 Mayıs 2009, Sayı: 6921, Yıl: 36, s. 1; *Yeni Hürsöz gazetesi*, 31 Ağustos 2009, Sayı: 7024, Yıl: 36, s. 1.

Yaralı”, “Kozan’da Liseler Arası Bilgi Yarışması”, “Kozan’da Lise Öğrencilerine Kadın Sağlığı Konferansı”,¹⁷⁵² “İlçe Tarım Müdürlüğü’nden Biçerdöver Operatörlüğü Kursu”, “Saimbeyli’de Okullararası Bilgi Ve Kültür Yarışması”¹⁷⁵³

31 Ağustos 2009 tarihli 7024’üncü sayısı “Zafer Bayramı’nın 87. Yıldönümü Kutladık” manşeti ile çıkarılmıştır. Bu konuda yer verilen yazıda ise şu ifadeler kullanılmıştır:

“30 Ağustos Zafer Bayramı’nın 87. Yıldönümünü tüm ülke genelinde olduğu gibi Kozan’da da törenlerle kutlandı.”¹⁷⁵⁴

Günlük aralıklarla yayım yapan gazetenin dizgi ve baskısı Yeni Hürsöz Ofset tarafından yapılmıştır. Gazete fiziksel özellikleri bakımından sekiz sayfa ve boyu 37 cm, eni 27.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde ise Adana ve Adana İlçeleri (Kozan, İmamoğlu, Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli, Aladağ) ile ilgili güncel haberler ve kısa ilanların yanı sıra siyaset, ekonomi, tarım, sağlık, eğitim gibi birçok konuda yazılara ve haberlere yer verilmiştir.¹⁷⁵⁵ Düzensiz yayım aralıkları ile inceleme imkanı bulduğumuz Yeni Hürsöz gazetesinin, yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

4.2.40. Ceyhan

Ceyhan gazetesinin kuruluş tarihi 20 Mart 1974’tür. 1 Ağustos 1981 tarihli 2013’üncü sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin sahibi Mehmet Birsen, yazı işleri müdürü Hüseyin Çalikoğlu’dur. Siyasi niteliktedir ve günlük olarak çıkarılmıştır. Gazete isminin altında “Günlük Siyasi Gazete” ibaresine yer verilmiştir.¹⁷⁵⁶ Fakat gazete sayıları incelendiğinde hergün çıkarılmadığı ve bu konuda bazı gecikmelerin yaşandığı görülmüştür.¹⁷⁵⁷ Ceyhan gazetesinin yayımlanmadığı tarihleri gazete sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 2

¹⁷⁵² *Yeni Hürsöz gazetesi*, 1 Mayıs 2009, Sayı: 6920, Yıl: 36, s. 1.

¹⁷⁵³ *Yeni Hürsöz gazetesi*, 2 Mayıs 2009, Sayı: 6921, Yıl: 36, s. 1.

¹⁷⁵⁴ “Zafer Bayramı’nın 87. Yıldönümü Kutladık”, *Yeni Hürsöz gazetesi*, 31 Ağustos 2009, Sayı: 7024, Yıl: 36, s. 1.

¹⁷⁵⁵ *Yeni Hürsöz gazetesi*, 1 Mayıs 2009, Sayı: 6920, Yıl: 36, s. 1-8; *Yeni Hürsöz gazetesi*, 2 Mayıs 2009, Sayı: 6921, Yıl: 36, s. 1-8; *Yeni Hürsöz gazetesi*, 31 Ağustos 2009, Sayı: 7024, Yıl: 36, s. 1-8.

¹⁷⁵⁶ *Ceyhan gazetesi*, 1 Ağustos 1981, Sayı: 2013, Yıl: 7, s. 1.

¹⁷⁵⁷ *Ceyhan gazetesi*, 1 Ağustos 1981, Sayı: 2013, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 5 Ağustos 1981, Sayı: 2014, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 7 Ağustos 1981, Sayı: 2015, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 9 Ağustos 1981, Sayı: 2017, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 11 Ağustos 1981, Sayı: 2018, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 27 Aralık 1981, Sayı: 2115, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 29 Aralık 1981, Sayı: 2116, Yıl: 7, s. 1-2.

Ağustos 1981, 3 Ağustos 1981, 4 Ağustos 1981, 6 Ağustos 1981, 10 Ağustos 1981, 28 Aralık 1981.

Ceyhan'da Birsen Matbaası'nda basılan gazetenin satış fiyatı 250 kuruştur. Boyu 42 cm, eni 29 cm ölçülerindedir ve 2 sayfa çıkarılmıştır. İlk sayfada siyasi, sosyal, iktisat, sanayi, spor gibi konularda güncel haberler ve yazılara yer verilirken, ikinci sayfalar sadece ilanlar için ayrılmıştır.¹⁷⁵⁸

Ceyhan gazetesinin abonelik ve ilan bilgilerine 10 Kasım 1981 tarihli 2075'inci sayısından itibaren yer verilmiştir. Abonelik ücretleri yıllık 1.000 lira, altı aylık 500 lira, ilan tarifesi ise resmi ilanın tek sütun santimi 120 lira, icra ve mahkeme ilanları tek sütun santimi 60 lira, cami ve Okul Koruma Derneği kongre ilanları 1.500 lira, Kulüp ve Esnaf Derneği kongre ilanları 2.000 lira, kayıp ilanları 250 lira, özel ilanların santimi 150 lira, toplu sözleşme ilanları 1.500 lira, tüzük ilanları parşömen sayfası 3.000 lira olarak belirtilmiştir.¹⁷⁵⁹

Ceyhan gazetesinin 1986 yılı içerisinde de yayım hayatına devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu bilgi ise Yeni Ses gazetesinin 21 Mart 1986 tarihli 8731'inci sayısında “*Ceyhan Gazetesi 13. yaşına girdi*” başlığı altında şu ifadelerle yer almıştır: “*Ceyhan'da yayınlanan refikimiz “Ceyhan” Gazetesi 12. yayın yılını bitirerek, 13. yaşına girmiştir. Ceyhan Gazetesi yönetici ve çalışanlarını kutlar, daha nice yayın yılları geçirmesini dileriz*”.¹⁷⁶⁰ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Ceyhan gazetesi 12 yıllık bir yayım geçmişine sahiptir ve 1986 yılında 13'üncü yayım yılını kutlamıştır. Fakat gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.41. Devinim

Devinim gazetesi, 7 Ekim 1974'te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi ve sorumlu müdürü Cengiz Özer'dir. Pazartesi günleri olmak üzere haftada bir gün çıkarılmıştır.

---

¹⁷⁵⁸ *Ceyhan gazetesi*, 1 Ağustos 1981, Sayı: 2013, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 5 Ağustos 1981, Sayı: 2014, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 7 Ağustos 1981, Sayı: 2015, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 8 Ağustos 1981, Sayı: 2016, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 9 Ağustos 1981, Sayı: 2017, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 11 Ağustos 1981, Sayı: 2018, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 10 Kasım 1981, Sayı: 2075, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 11 Kasım 1981, Sayı: 2076, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 26 Aralık 1981, Sayı: 2114, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 27 Aralık 1981, Sayı: 2115, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 29 Aralık 1981, Sayı: 2116, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 30 Aralık 1981, Sayı: 2117, Yıl: 7, s. 1-2; *Ceyhan gazetesi*, 31 Aralık 1981, Sayı: 2118, Yıl: 7, s. 1-2.

¹⁷⁵⁹ *Ceyhan gazetesi*, 10 Kasım 1981, Sayı: 2075, Yıl: 7, s. 2.

¹⁷⁶⁰ *Yeni Ses gazetesi*, 21 Mart 1986, Sayı: 8731, Yıl: 36, s. 1.

Gazete isminin sol üst köşesinde “*Amacımız Halktan kopmak değil, Bağımsız Ulusal Bir Öztürkçe Dil ile Halkla Bütünleşmektir.*”, gazete isminin altında ise “*Haftalık Siyasal Aktüalite Gazetesi*” ibarelerine yer verilmiştir.¹⁷⁶¹

7 Ekim 1974 tarihli 1’inci sayıda “*Halkçı Devinim*” başlığı altında gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Cengiz Özer tarafından kaleme alınan yazıda gazetenin çıkış amacı hakkındaki bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

“... *Tüm evrende ve yurdumuzda olduğu gibi yöremizde de halkçı eylemler hızını arttırmakta, bu sürece her gün yeni güçler katılmaktadır; “Devinim” de bu güçlerden biridir. ...*

... *Devinim bir sömürü aracı değildir; şuurlu ve yurtsever aydınlar tarafından el ele verilerek çıkarılmakta; halkçı eylemlerin bütünleşmesi, güçlenmesi için gerekli haberleşmeyi ve ilişkileri yürütmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle “Devinim” gücünü siz okurlarından, halkımızdan alacaktır*”.¹⁷⁶²

Gazetenin amacı ayrıca “*Devinim Doğru Haber Verecektir*” başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır:

“*Okur için yerel haberlerin ve konuların büyük değer taşıdığına inanıyoruz. Büyük trajli gazetelerin vermesi mümkün olmayan yöresel haberleri en doğru ve ayrıntılı şekilde okuyucumuza duyurmak, böylece halkımızın kendi arasında ve olanaklarımız içinde de tüm yurt çapında olan ilişkilerini ve haberleşmelerini geliştirmek amacındayız*”.¹⁷⁶³

Devinim gazetesi, Osmaniye’de yayım yapan gazeteler arasındadır. İlk üç sayısında 1.200 adet basılmış¹⁷⁶⁴ ve ilerleyen sayılarında ise baskı sayısının 2.500’e yükseltilmesi amaçlanmıştır.¹⁷⁶⁵

Gazetenin 7 Ekim 1974 tarihli 1’inci sayısında “*Neden Devinim?*” başlıklı yazıda gazeteye neden “Devinim” ismi verildiği ve gazete isminin anlamı şu ifadelerle açıklanmıştır:

¹⁷⁶¹ *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁶² “Halkçı Devinim”, *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,6.

¹⁷⁶³ “Devinim Doğru Haber Verecektir”, *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁶⁴ *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 14 Ekim 1974, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 21 Ekim 1974, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6.

¹⁷⁶⁵ “Teşekkür”, *Devinim gazetesi*, 21 Ekim 1974, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

“Devinim öz Türkçe bir sözcüktür ve sözlük anlamı: “Durağan bir noktaya göre devinmekte olan nesnenin durumu, eylemi” dir. Öz Türkçe olmayan ve eskiden beri dilimize diğer sözcükler gibi sokulmuş bulunan karşıtı şöyle “Devinmek, hareket etmek; Devinim, hareket hali. ...”¹⁷⁶⁶

Devinim gazetesinin idare yeri Belediye Pasajı, Zemin kat, Osmaniye adresinde yer almıştır. Gazetenin temsilciliklerini ise şu şekilde sıralamak mümkündür: Adana temsilciliği Levent Ulusoy, Eski Müze karşısı Ayhan Cilt Evi’nde; Ankara temsilciliği İbrahim Özdemir, Kızılırmak Caddesi Kızılay; İstanbul temsilciliği Alaattin Ala, Yusuf Ziya Paşa Sokak No. 33 Fatih.¹⁷⁶⁷ 11 Kasım 1974 tarihli 6’ncı sayıda “Yeni Temsilciliklerimiz” başlığı altında gazetenin yeni açılan temsilcilikleri şu ifadelerle paylaşılmıştır: “1. Özlem Kitabevi-Kadirli, 2. Fehmi Acıburcu-İstasyon Caddesi DMO arkası, Varış Apartmanı No.12 Erzurum, 3. Mehmet Avcioğlu-Namazgâh Caddesi No. 62 Bursa, 4. Bayar Aslan-Bekir Kadı Mahallesi Örnek Evleri Kırşehir, 5. Rüstem Akgün-Gölbaşı caddesi Pekçabuk Adıyaman, 6. İsmail Seyfi-Yıldırımtepe Mahallesi 369 Sokak No. 18 İskenderun”.¹⁷⁶⁸

Pazartesi günleri yayım yapan Devinim gazetesinin 7’nci sayısı iki gün gecikmeli olarak çıkmıştır. Bu gecikmenin nedeni ise 20 Kasım 1974 Çarşamba günü yayımlanan 7’nci sayıda “Özür” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Cereyan kesilmesi nedeniyle iki gün geç çıkmak zorunda kaldık. Ayrıca kısa bir zaman için gazetemizi dört sayfa olarak çıkaracağız. Okuyucularımıza duyurur, özür dileriz”.¹⁷⁶⁹

20 Kasım 1974 tarihli 7’nci sayıda yapılan duyurular arasında yeni bir derginin yayım hayatına katılacağı da yer almıştır. “Gücümüz” ismindeki bu derginin çıkışı ise okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

“Gücümüz; Aylık, Aktüalite, Sanat ve Magazin Dergisi Pek Yakında Çıkıyor”.¹⁷⁷⁰

2 Aralık 1974 tarihli 8’inci sayıda Devinim gazetesi tarafından “Halk Gecesi” ismini taşıyan bir gece düzenlenmiştir. Büyük bir ilgi ile karşılanan bu geceye dair

¹⁷⁶⁶ “Neden Devinim?”, *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 5.

¹⁷⁶⁷ *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁷⁶⁸ “Yeni Temsilciliklerimiz”, *Devinim gazetesi*, 11 Kasım 1974, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁶⁹ “Özür”, *Devinim gazetesi*, 20 Kasım 1974, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁷⁰ *Devinim gazetesi*, 20 Kasım 1974, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

izlenimler de okuyucularla paylaşılmıştır. Okuyuculara “Dev-Oz grubu Aşık İhsani ve Arkadaşlarını ayakta izledi” başlığı altında bu gece hakkında şu bilgiler aktarılmıştır:

“Gazetemizin düzenlediği Büyük Halk gecesi geçtiğimiz Cumartesi akşamı Zafer Sineması’nda yapılmış ve büyük ilgi görmüştür. Gazetemiz adına İstanbul’dan konser vermek için kentimize gelen Aşık İhsani, konserden sonra gazetemize düşüncelerini açıklamış ve şunları söylemiştir: Hayatımda verdiğim konserlerin en iyilerinden biri oldu bu.. sevincim sonsuzdur. Tüm devrimci arkadaşlarımı ve halkımızı candan kutlarım.. Dev-oz grubu Aşık İhsani ve arkadaşları bir gece gazetemizin misafiri olduktan sonra Osmaniye’den ayrılmışlardır”.¹⁷⁷¹

Devinim gazetesi, ilk sayılarında Doğu Matbaası’nda basılmıştır.¹⁷⁷² Fakat 9 Aralık 1974 tarihli 9’uncu sayısından itibaren Öz Doğu Matbaası’nda basılmaya başlamıştır.¹⁷⁷³ Gazetede yaşanan bu değişim ise 9’uncu sayıda “İlişki Kesme” başlığı altında ve şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“Gazetemiz Devinim, şimdiye kadar basılmakta olduğu Doğu Matbaasıyla ilişkisini kesmiştir. Yeni anlaştığımız matbaa ve adresi şöyledir: Özdoğu Matbaası, Ongun Pasajı-Osmaniye. Sayın okurlarımıza ve ilişkili arkadaşlarımıza duyurulur”.¹⁷⁷⁴

Devinim gazetesinin içeriğinde, Adana ve Osmaniye ile ilgili yerel haberler, yurtiçindeki güncel haberler, çeşitli konularda fikir yazıları, şiirler ve ilanlar yer almıştır.¹⁷⁷⁵ Gazetenin abonelik şartları yıllık 50 lira, satış fiyatı ise 100 kuruştur.¹⁷⁷⁶

Devinim Gazetesi ayrıca 6 sayfa ve boyu 41 cm, eni 28 cm ölçülerinde

---

¹⁷⁷¹ “Dev-Oz grubu Aşık İhsani ve Arkadaşlarını ayakta izledi”, *Devinim gazetesi*, 2 Aralık 1974, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁷² *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 14 Ekim 1974, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 21 Ekim 1974, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 28 Ekim 1974, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim Gazetesi*, 4 Kasım 1974, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 11 Kasım 1974, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 20 Kasım 1974, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 2 Aralık 1974, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-6.

¹⁷⁷³ *Devinim gazetesi*, 9 Aralık 1974, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-6.

¹⁷⁷⁴ “İlişki Kesme”, *Devinim gazetesi*, 9 Aralık 1974, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1.

¹⁷⁷⁵ *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 14 Ekim 1974, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 21 Ekim 1974, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 28 Ekim 1974, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 4 Kasım 1974, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 11 Kasım 1974, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 20 Kasım 1974, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 2 Aralık 1974, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-6; *Devinim gazetesi*, 9 Aralık 1974, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-6.

¹⁷⁷⁶ *Devinim gazetesi*, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

çıkarılmıştır.¹⁷⁷⁷ Devinin gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.2.42. Çukurova Bayram

Çukurova Bayram gazetesi ile ilgili bilgilere geçmeden önce bayram gazeteleri hakkında bazı açıklamalar yapmak gerekir. Türkiye’de yayımlanan günlük gazetelerin Şeker Bayramının birinci ve ikinci günleri ile Kurban Bayramının ilk üç gününde yayımlanmaları yasaklanmıştır. Günlük gazetelerin intişar (yayımlanma) etmeyeceği günler ise; 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 20’nci maddesinde şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“Günlük gazetelerin Şeker Bayramının birinci ve ikinci günleri ile Kurban Bayramının ilk üç gününde intişar etmeleri memnudur. Bu günlere mahsus gazete neşri hakkı gazetecilerin bağlı buldukları meslekî teşekküllere aittir. Birinci fıkrada bahsi geçen bayram günlerinde çalışılmamış olması sebebiyle gazetecilerin ücretlerinden hiçbir suretle eksiltme yapılamaz”.*¹⁷⁷⁸

Bu kanuna uymayanlara uygulanacak ceza hükmü ise yine aynı kanunun 28’inci maddesinde şu ifadelerle belirtilmiştir:

*“Bu kanunun 20’nci maddesi ile günlük gazeteler hakkında intişar memnuiyeti kabul edilmiş olan günlerde, günlük gazetelerin neşrine devam bulunduğu veya bahsi geçen maddede yazılı meslekî teşekküllerden gayri kimseler tarafından o günlere mahsus gazete neşredildiği takdirde, neşreden kimse hakkında (5.000) liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur”.*¹⁷⁷⁹

Bu bilgilerden yola çıkarak şunları belirtmek mümkündür. Günlük gazeteler dini bayramlarda yayımlanmamıştır. Bunun yerine Ramazan Bayramının 1’inci ve 2’nci gününde, Kurban Bayramının ise 1’inci, 2’nci ve 3’üncü günlerinde yalnızca Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından gazete çıkarılmıştır. Bu gazeteler ise “Bayram

¹⁷⁷⁷ Devinin gazetesi, 7 Ekim 1974, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; Devinin gazetesi, 14 Ekim 1974, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-6; Devinin gazetesi, 21 Ekim 1974, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6; Devinin gazetesi, 28 Ekim 1974, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-6; Devinin gazetesi, 4 Kasım 1974, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-6; Devinin gazetesi, 11 Kasım 1974, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-6.

¹⁷⁷⁸ T.C. Resmi Gazete, 20 Haziran 1952, Sayı: 8140, s. 3963.

¹⁷⁷⁹ T.C. Resmi Gazete, 20 Haziran 1952, Sayı: 8140, s. 3963.

gazetesi” olarak adlandırılmıştır. Çukurova Bayram gazetesi de bu gazetelerden biridir.

Çukurova Bayram gazetesi, Çukurova Gazeteciler Cemiyeti tarafından yayımlanmıştır. Ramazan Bayramının ikinci gününe denk gelen 7 Ekim 1975 tarihli sayıda gazete isminin yanında “*Gazeteciler Cemiyeti Çukurova 1975*” ibaresine ve Gazeteciler Cemiyeti’nin amblemine yer verilmiştir.¹⁷⁸⁰ Gazetenin sahibi Çukurova Gazeteciler Cemiyeti adına Çoban Yurtçu, genel yayın müdürü Aydın Remzi Yüreğir, sorumlu müdürü Erdoğan Varol, haber müdürü İskender Avalık’tır. Basıldığı yer “*Hürriyet Ofset Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş. Adana Matbaası*” olarak belirtilmiştir. Çukurova Bayram gazetesinin geçici cemiyet merkezi ise Atatürk Caddesi, Uğurlu İş Hanı, Adana adresinde yer almıştır.¹⁷⁸¹

7 Ekim 1975 tarihli sayısında “*Bayramda Saygınlık Ve Ötesi*” başlığı altında gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... *Bu gazeteyi yayınlayan “Çukurova Gazeteciler Cemiyeti” mesleki kuruluş haysiyetini korumanın yanında, topluma hizmet etme anlayışını başta gelen görevleri arasında saymaktadır. ...*

*Bu amaca varırken, en sağlam kaynaklardan yararlanmayı, işveren ve işçi arasındaki anlaşmazlığın ortaya çıkardığı “Çalışma Barışı” sorununu ele alarak, karşılıklı eleştiri ve görüşleri, yetkili kalemlerden okuyucularına duyurmayı ön plana almıştır....”*¹⁷⁸²

Aynı başlık altında gazetenin yayım politikası ise şu şekilde belirtilmiştir:

“... “*Çukurova-Bayram*” *güney ve güneydoğu illerinin sorunlarına ışık tutmayı amaçlayan bir yayım politikasını da benimsemiştir. Yılda beş gün (Şeker Bayramı ve Kurban Bayramı günleri) yayınlamayı planladığımız “Çukurova-Bayram” bu belirli günlerde, bölgesel gazeteciliğin gereklerini yerine getirmeye çalışacaktır. ... klasik Bayram Gazetesi anlayışından taşan gazetemiz, bir hizmette bulunmanın kıvancı içindedir....”*¹⁷⁸³

¹⁷⁸⁰ Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1.

¹⁷⁸¹ Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 3.

¹⁷⁸² “Bayramda Saygınlık Ve Ötesi”, Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1.

¹⁷⁸³ “Bayramda Saygınlık Ve Ötesi”, Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1.

Gazetenin 1975 yılı sayılarında sayı ve yıl numarası bulunmamaktadır. Fakat 3 Aralık 1976 tarihli 8'inci sayıdan itibaren sayı numaraları verilmeye başlamıştır.¹⁷⁸⁴ Gazetenin yalnızca bayram günlerinde (şeker bayramı ve kurban bayramında) yayım yapmış olması ve gazetede yer alan yazılar 7 Ekim 1975 tarihli sayının "ilk sayı" olduğunu doğrular niteliktedir.¹⁷⁸⁵

1976 tarihli sayılarda Çukurova Bayram gazetesinin yazı kurulunda İskender Ayvalık, Muzaffer Bal, Nihat Güven, Mehmet Mercan, Aydın Remzi Yüreğir gibi isimler yer almıştır.¹⁷⁸⁶ 1987 yılındaki sayılarında Çukurova Bayram gazetesinin sahibi Çukurova Gazeteciler Cemiyeti adına Erdoğan Varol, genel yayın müdürü Kenan Gedikoğlu, sorumlu yazı işleri müdürü Bilal Tipi, spordan sorumlu müdür Hüseyin Tamer, teknik müdür Süleyman Canbolat'tır. Gazetenin adres bilgileri de Atatürk Bulvarı Öğretmenler Sitesi B-Blok Adana olarak değişikliğe uğramıştır.¹⁷⁸⁷ 1991 yılındaki sayılarda gazetenin sahibi Çukurova Gazeteciler Cemiyeti adına Çetin Yiğenoğlu, genel yayın yönetmeni Bilal Tipi'dir. Genel yayın koordinatörü Abdullah Bulca, sorumlu yazı işleri müdürü İsmet Ramazan Selçuk, haber müdürü Durmuş Ali Başkan ve A. Semih Ezer, spor müdürü Cihan Çınarlı, spor sekreteri Kerim Hoşfikirer, ilan müdürü A. Hamit Deste, idare müdürü Mesut Başaran'dır. Yayın kurulunda ise Vahit Şahin, Muhittin Doğan, Hamza Avcı, Can Kaya, Adnan Poyraz, Ramazan Şanıvar, Mustafa Arık gibi isimler yer almıştır.¹⁷⁸⁸

Gazetenin fiyatı ilk sayılarda 200 kuruş olarak belirtilirken,¹⁷⁸⁹ ilerleyen sayılarda bu ücret 250 kuruşa yükselmiştir.¹⁷⁹⁰ 6 Ağustos 1987 tarihli 63'üncü sayıda ise gazete fiyatı 200 TL,¹⁷⁹¹ 18 Nisan 1991 tarihli 83'üncü sayısı 2.000 TL¹⁷⁹² olarak belirtilmiştir.

---

¹⁷⁸⁴ *Çukurova Bayram gazetesi*, 3 Aralık 1976, Sayı: 8, s. 1-16.

¹⁷⁸⁵ *Çukurova Bayram gazetesi*, 7 Ekim 1975, s. 1-2.

¹⁷⁸⁶ *Çukurova Bayram gazetesi*, 3 Aralık 1976, Sayı: 8, s. 10.

¹⁷⁸⁷ *Çukurova Bayram gazetesi*, 6 Ağustos 1987, Sayı: 63, Yıl: 13, s. 3.

¹⁷⁸⁸ *Çukurova Bayram gazetesi*, 18 Nisan 1991, Sayı: 83, Yıl: 17, s. 1-12.

¹⁷⁸⁹ *Çukurova Bayram gazetesi*, 7 Ekim 1975, s. 1-16; *Çukurova Bayram gazetesi*, 8 Ekim 1975, s. 1-16.

¹⁷⁹⁰ *Çukurova Bayram gazetesi*, 16 Aralık 1975, s. 1-16; *Çukurova Bayram gazetesi*, 27 Eylül 1976, s. 1-16; *Çukurova Bayram gazetesi*, 3 Aralık 1976, Sayı: 8, s. 1-12.

¹⁷⁹¹ *Çukurova Bayram gazetesi*, 6 Ağustos 1987, Sayı: 63, Yıl: 13, s. 1.

¹⁷⁹² *Çukurova Bayram gazetesi*, 18 Nisan 1991, Sayı: 83, Yıl: 17, s. 1-12.

Gazete, fiziksel özellikleri açısından boyu 58 cm, eni 43 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁷⁹³ 1975 yılı sayılarında ve 27 Eylül 1976 tarihli sayıda 16 sayfa,¹⁷⁹⁴ 1976 yılının Aralık ayı sayıları ve 1977 yılı sayılarında 12 sayfa,¹⁷⁹⁵ 6 Ağustos 1987 tarihli 63'üncü sayıda 10 sayfa,¹⁷⁹⁶ 18 Nisan 1991 tarihli 83'üncü sayıda 12 sayfa¹⁷⁹⁷ çıkarılmıştır.

Çukurova Bayram gazetesi, 1975, 1976, 1977 yılı sayılarında boyu 58 cm, eni 43 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁷⁹⁸ 1987 yılındaki sayılarında ise boyu 57 cm, eni 39 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁷⁹⁹

Çukurova Bayram gazetesinin içeriğinde, 7 Ekim 1975 tarihli sayısında “*Bayramda Saygınlık Ve Ötesi*” başlığı altında yer verilen açıklamalarda da belirtildiği gibi çeşitli konularda yazılara, güncel haberlere (siyaset, tarım, ekonomi, spor, sanayi, ticaret, sağlık), fıkra, röportaj, günün radyo ve televizyon programları ile ilanlar yer almıştır. Ayrıca gazete de Güney ve Güneydoğu illerinin sorunları da okuyuculara duyurularak aydınlatılmaya çalışılmıştır.¹⁸⁰⁰ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

4.2.43. Panorama

Panorama gazetesi basın ve yayım hayatına 8 Mart 1976'da adım atmıştır. Gazetenin kurucusu ve sahibi Erol Erk, genel yayın müdürü Erhan Erk, müessese (kurum) müdürü Şahin Esendemir, teknik sekreteri Alınur Uğurpakkan, hukuk müşaviri Ülcaz

¹⁷⁹³ Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 8 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Aralık 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 27 Eylül 1976, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, Sayı: 8, 3 Aralık 1976, s. 1-12.

¹⁷⁹⁴ Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 8 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Aralık 1975, s. 1-16.

¹⁷⁹⁵ Çukurova Bayram gazetesi, 3 Aralık 1976, Sayı: 8, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 4 Aralık 1976, Sayı: 9, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Eylül 1977, Sayı: 11, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 17 Eylül 1977, Sayı: 12, s. 1-12.

¹⁷⁹⁶ Çukurova Bayram gazetesi, 6 Ağustos 1987, Sayı: 63, Yıl: 13, s. 10.

¹⁷⁹⁷ Çukurova Bayram gazetesi, 18 Nisan 1991, Sayı: 83, Yıl: 17, s. 1-12.

¹⁷⁹⁸ Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 8 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Aralık 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 27 Eylül 1976, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 3 Aralık 1976, Sayı: 8, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 4 Aralık 1976, Sayı: 9, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Eylül 1977, Sayı: 11, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 17 Eylül 1977, Sayı: 12, s. 1-12.

¹⁷⁹⁹ Çukurova Bayram gazetesi, 6 Ağustos 1987, Sayı: 63, Yıl: 13, s. 1-10.

¹⁸⁰⁰ Çukurova Bayram gazetesi, 7 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 8 Ekim 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Aralık 1975, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 27 Eylül 1976, s. 1-16; Çukurova Bayram gazetesi, 3 Aralık 1976, Sayı: 8, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 4 Aralık 1976, Sayı: 9, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 16 Eylül 1977, Sayı: 11, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 17 Eylül 1977, Sayı: 12, s. 1-12; Çukurova Bayram gazetesi, 6 Ağustos 1987, Sayı: 63, Yıl: 13, s. 1-10; Çukurova Bayram gazetesi, 18 Nisan 1991, Sayı: 83, Yıl: 17, s. 1-12.

Olgun, mali müşaviri Yalçın Tümer'dir. Gazetenin dizgi ve baskısı Güney Basımevi Adana'da yapılmıştır. Adres bilgileri ise Atatürk Caddesi Gül Bahçesi Öğretmenler Sitesi C Blok Kat: 1 D. 1 Adana olarak belirtilmiştir.¹⁸⁰¹

Gazete isminin altında "*Tarafsızlık Prensimidir*", sağ tarafında da "*haber aktüalite magazin*" ibarelerine yer verilmiştir. 8 Mart 1976 tarihli 1'inci sayıda gazetenin sahibi ve kurucusu Erol Erk tarafından kaleme alınan ve "*Çıkışımız*" başlığı altında yer verilen yazıda gazetenin amacı ve ideali şu ifadelerle açıklanmıştır:

*"Panorama, uzun süredir düşünülen bir gazetecilik anlayışının kamuoyuna yansımadır. Tabandan tavana kadar dünyada ve Türkiye'deki olay trafiğini objektif açıdan değerlendirmek ve bu değerlendirmeyi yaparken de konuları aktüel yapısı ile titiz ve cezbedici bir süzgeçten geçirmek teknik yapımız olacaktır. Siyasi amaçlara ve doktrinel görüşlere sapmadan basın hayatına bir pencere açmak istiyoruz. ..."*¹⁸⁰²

Gazetenin 1'inci sayısı, "*Yargıtay İşçilerin Fazla Mesai Davalarını Reddediyor*" manşeti ile çıkarılmış ve bu konu "*Çıkışımız*" başlığı altında şu cümlelerle açıklanmıştır:

*"Panorama yayın hayatına girerken olayların ardındaki gizliliği arayacaktır. Manşetimiz Yargıtaydır. Yargıtay'ın işçiye tanınan bir hak üzerindeki tasarrufunu, kamuoyuna yansıtma görevini yapmaktadır. ..."*¹⁸⁰³

Panorama gazetesinin içeriğinde; yurtiçi ve yurtdışı haberleri, halk sağlığı, ekonomi, tarım, müzik, spor konularında yazılara yer verilmiştir. Ayrıca gazete sayfalarında magazin haberlerinin yer aldığı magazin köşesi ile mizah köşeleri de yer almıştır.¹⁸⁰⁴

Gazete fiyatı 250 kuruştan okuyuculara sunulmuştur. Abonelik ücretleri, dört aylık 40TL, altı aylık 80 TL, yıllık 120 TL; İlan tarifesi ise 2'nci, 3'üncü ve 11'inci sayfa

¹⁸⁰¹ *Panorama gazetesi*, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁸⁰² "*Çıkışımız*", *Panorama gazetesi*, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁰³ "*Çıkışımız*", *Panorama gazetesi*, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁰⁴ *Panorama gazetesi*, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-12; *Panorama gazetesi*, 22 Mart 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-12; *Panorama gazetesi*, 31 Mayıs 1976, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1-8; *Panorama gazetesi*, 16 Ağustos 1976, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-8; *Panorama gazetesi*, 6 Eylül 1976, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-4; *Panorama gazetesi*, 10 Kasım 1976, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-4; *Panorama gazetesi*, 17 Kasım 1976, Sayı: 22, Yıl: 1, s. 1-4; *Panorama gazetesi*, 15 Aralık 1976, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 1-4.

35 TL, iç sayfalar 25 TL, tam sayfa 5.000 TL, yarım sayfa 2.500 TL olarak belirtilmiştir.¹⁸⁰⁵

Gazete ilerleyen sayılarında İpek Matbaası'nda basılmıştır.¹⁸⁰⁶ Gazetenin sayfa sayıları ve ölçüleri bakımından da farklılık göstermiştir. Gazetenin 1'inci ve 3'üncü sayıları 12 sayfa,¹⁸⁰⁷ 13 ve 19'uncu sayıları 8 sayfa,¹⁸⁰⁸ 20-21-22 ve 24'üncü sayıları ise 4 sayfa çıkarılmıştır.¹⁸⁰⁹ Gazete 8 Mart 1976 tarihli 1'inci sayısında boyu 50 cm, eni 34 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁸¹⁰ 10 Kasım 1976 tarihli 21'inci sayısından itibaren boyu 49.5 cm, eni 33.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁸¹¹ Panorama gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ise ulaşılamamıştır.

4.2.44. Kadirli'nin Sesi

Kadirli'nin Sesi gazetesi 14 Ekim 1976'da yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Osman Çakmak, sorumlu yönetmeni Orhan Karaçalıoğlu'dur. Gazete isminin altında yer alan bölümde “*Salı ve Cuma Günleri Çıkar*” ve “*Bağımsız Siyasi, İktisadi Mahalli Gazete*” ibarelerine yer verilmiştir. Gazetenin basım yeri Kadirli Basımevi'dir. 15 Ekim 1976 tarihli 2'nci sayıdan itibaren inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin fiyatı 50 kuruştur.¹⁸¹²

Kadirli'nin Sesi, Salı ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki gün çıkarılmıştır. Fakat gazetenin ilk sayısı diğer sayılardan farklı olarak 14 Ekim 1976 Perşembe günü yayımlanmıştır. Bu durum 15 Ekim 1976 tarihli 2'nci sayıda “*Dost Gözüyle Bir Eleştiri*” başlığı altında yer alan, “*Gazetenizin dün çıkan birinci sayısını okudum. ...*”

¹⁸⁰⁵ Panorama gazetesi, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

¹⁸⁰⁶ Panorama gazetesi, 31 Mayıs 1976, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 2; Panorama gazetesi, 16 Ağustos 1976, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-8; Panorama gazetesi, 6 Eylül 1976, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 10 Kasım 1976, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 17 Kasım 1976, Sayı: 22, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 15 Aralık 1976, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸⁰⁷ Panorama gazetesi, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-12; Panorama gazetesi, 22 Mart 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-12.

¹⁸⁰⁸ Panorama gazetesi, 31 Mayıs 1976, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1-8; Panorama gazetesi, 16 Ağustos 1976, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-8.

¹⁸⁰⁹ Panorama gazetesi, 6 Eylül 1976, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 10 Kasım 1976, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 17 Kasım 1976, Sayı: 22, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 15 Aralık 1976, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸¹⁰ Panorama gazetesi, 8 Mart 1976, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-12; Panorama gazetesi, 22 Mart 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-12; Panorama gazetesi, 31 Mayıs 1976, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1-8; Panorama gazetesi, 16 Ağustos 1976, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-8; Panorama gazetesi, 6 Eylül 1976, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸¹¹ Panorama gazetesi, 10 Kasım 1976, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 17 Kasım 1976, Sayı: 22, Yıl: 1, s. 1-4; Panorama gazetesi, 15 Aralık 1976, Sayı: 24, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸¹² Kadirli'nin Sesi gazetesi, 15 Ekim 1976, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

ifadelerinden anlaşılmaktadır. Aynı yazıda gazetenin çıkışı ve gazetenin durumu ile ilgili bazı eleştiriler de yer almıştır. Bu eleştiriler ise şu cümlelerle ifade edilmiştir:

*“... tek yaprak olarak çıkan küçük gazetenin birinci sayfası diziliş hataları hariç, İlçemizin havadislerini ve ihtiyaçlarını tarafsız olarak dile getirdiği için güzel. Fakat ikinci sayfasını, sanki bir ihtiyaçmış gibi Kadirli Matbaası reklam için baştan başa işgal etmeniz okuyucu aleyhinde büyük haksızlıktır. Oraya örneğin, mahalli küçük havadisler, tatlı fıkralar, şiirler ve öyküler gibi okuyucuyu ilgilendiren ve eğlendiren burcu burcu yeşil Kadirli kokan şeyler yazabilirdiniz. ...”*¹⁸¹³

Adana'nın Kadirli İlçesi'nde geçmiş yıllarda basın ve yayım hayatının içerisinde olan ve kısa süre içinde kapanan yerel yayımlardan ise şu ifadelerle bahsedilmiştir:

*“... 20 küsur seneden beri muhtelif tarihlerde çıkan, Oba, Keloğlan, Karacaoğlan, Kadirli ve Kadirli'nin Sesi gibi daha çocuk iken yaşamadan ölen mahalli gazetelerimizin akıbetine Kadirli'nin Yeni Sesi'ni de uğratmak istemiyorsanız, okuyucularınızın tenkitlerine lütfen kulak veriniz. ...”*¹⁸¹⁴ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere daha önce Kadirli İlçesi'nde yayım hayatına başlamış olan bazı gazeteler çok kısa bir zaman içerisinde kapatılmıştır. Ayrıca bu gazetelerin kapanmasına neden olan sıkıntıların yayım hayatına yeni başlayan Kadirli'nin Sesi gazetesinde de yaşanmaması için bir uyarıda bulunulmuş ve bu sıkıntıların önüne geçilmesi için yapılması gerekenlerin başında okuyucu eleştirileri ile isteklerini göz önünde bulundurup, değerlendirmek olduğu vurgulanmıştır.

Kadirli'nin Sesi gazetesi 26 Kasım 1976 tarihli 7'nci sayısına kadar yalnızca “Cuma” günleri çıkmıştır.¹⁸¹⁵ 30 Kasım 1976 tarihli 8'inci sayısından itibaren ise “Salı” ve “Cuma” günü yayımlanmıştır.¹⁸¹⁶

Gazetenin ilan ve abonelik bilgilerine 22 Ekim 1976 tarihli 3'üncü sayısından itibaren yer verilmiştir. Bu bilgilere göre abonelik ücretleri yıllık 100 TL, altı aylık

¹⁸¹³ “Dost Gözüyle Bir Eleştiri”, *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 15 Ekim 1976, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸¹⁴ “Dost Gözüyle Bir Eleştiri”, *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 15 Ekim 1976, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸¹⁵ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 15 Ekim 1976, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 22 Ekim 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 5 Kasım 1976, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 12 Kasım 1976, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 19 Kasım 1976, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 26 Kasım 1976, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸¹⁶ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 30 Kasım 1976, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 10 Aralık 1976, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1.

50 TL; İlan ücretleri ise resmi ilanlar tek sütun santimi 30 TL, mahkeme ve kongre ilanları 100 TL, kayıp ilanları 50 TL, icra ilanları 700 TL olarak belirtilmiştir.¹⁸¹⁷

Yalnızca 2 sayfa çıkarılmış olan bu gazetenin sayılarında yıllara göre bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler doğrultusunda, 1976 yılı sayılarında gazetenin fiyatı 22 Ekim 1976 tarihli 3'üncü sayıdan itibaren 100 kuruşa yükselmiştir.¹⁸¹⁸ Gazete 15 Ekim 1976 tarihli 2'nci sayısında boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁸¹⁹ 30 Kasım 1976 tarihli 8'inci sayısından itibaren ise boyu 42.5 cm, eni 29 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁸²⁰ 1977 ve 1978 yılında yayımlanan sayılarında ise sorumlu müdür Hulusi Güvel olmuştur.¹⁸²¹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.2.45. Çukurova Ayyıldız

Çukurova Ayyıldız gazetesi, 1 Eylül 1977'de yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahipleri Mehmet Düzgün ve Hasan İşçi, yazı işleri müdürü Mehmet Düzgün'dür.¹⁸²² İlerleyen sayılarda gazetenin yayım yönetmenliği görevini ise Ali Sönmez üstlenmiştir.¹⁸²³ İdare yeri Güneysu Caddesi, Türkoğlu Pasajı, Osmaniye adresinde bulunan gazete Ayyıldız Matbaası'nda basılmıştır.¹⁸²⁴

¹⁸¹⁷ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 22 Ekim 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2.

¹⁸¹⁸ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 22 Ekim 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸¹⁹ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 15 Ekim 1976, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 22 Ekim 1976, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 5 Kasım 1976, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 12 Kasım 1976, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 19 Kasım 1976, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 26 Kasım 1976, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁸²⁰ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 30 Kasım 1976, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 10 Aralık 1976, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 18 Şubat 1977, Sayı: 17, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 4 Mart 1977, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 8 Mart 1977, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 2 Ağustos 1977, Sayı: 38, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 5 Ağustos 1977, Sayı: 39, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 20 Aralık 1977, Sayı: 53, Yıl: 1, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 3 Ocak 1978, Sayı: 54, Yıl: 2, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 31 Mart 1978, Sayı: 62, Yıl: 2, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 14 Nisan 1978, Sayı: 63, Yıl: 2, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 18 Nisan 1978, Sayı: 64, Yıl: 2, s. 1-2; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 21 Nisan 1978, Sayı: 65, Yıl: 2, s. 1-2.

¹⁸²¹ *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 18 Şubat 1977, Sayı: 17, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 4 Mart 1977, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 8 Mart 1977, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 2 Ağustos 1977, Sayı: 38, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 5 Ağustos 1977, Sayı: 39, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 20 Aralık 1977, Sayı: 53, Yıl: 1, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 3 Ocak 1978, Sayı: 54, Yıl: 2, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 31 Mart 1978, Sayı: 62, Yıl: 2, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 14 Nisan 1978, Sayı: 63, Yıl: 2, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 18 Nisan 1978, Sayı: 64, Yıl: 2, s. 1; *Kadirli'nin Sesi gazetesi*, 21 Nisan 1978, Sayı: 65, Yıl: 2, s. 1.

¹⁸²² *Çukurova Ayyıldız gazetesi*, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸²³ *Çukurova Ayyıldız gazetesi*, 17 Şubat 1978, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸²⁴ *Çukurova Ayyıldız gazetesi*, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Gazete isminin altında “Bağımsız Siyasi Gazete” ibaresine yer verilmiştir. 1 Eylül 1977 tarihli 1’inci sayısında “Yayın hayatına başlarken” başlığı altında gazetenin çıkışı nedeniyle bir teşekkür yazısına şu ifadelerle yer verilmiştir:

*“Sayın okuyucularımız ilk sayı ile huzurunuzda çıkarken, teşekkür etmek istediğimiz bir büyüğümüz var: Osmaniye’de ilk defa Ayyıldız gazetesi güçlü olarak çıkıyorsa, bu çıkışını teşekkür etmek istediğimiz şahsa borçluyuz. ... Mesleği bize öğreten Osmaniye gazetesinin sahibi Ali Rıza Karadağ oldu. İşte bunun için yayın hayatına başlarken her zaman saygı duyduğumuz Ali Rıza Karadağ’a teşekkür ederiz”.*¹⁸²⁵

5 Eylül 1977 tarihli 2’nci sayıda gazetenin sahiplerinden Mehmet Düzgün tarafından kaleme alınan “Tarafsız Bir Gazete” başlıklı yazıda gazete hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

*“... Daha ilk sayımızda gösterilen ilgi için teşekkürümüz sonsuzdur. Daha işin başındayız. Tam bir gazete olmanın özellikleri ne ise hepsini yapacağız. Her sayımızla bir yenilik getireceğimiz Çukurova Ayyıldız’a birtakım eksikliklerimizin olduğunu biliyoruz. Bu eksiklikler zamanla giderilecek ve Çukurova Ayyıldız her an aradığınız gazete olacaktır. ...”.*¹⁸²⁶

Yine aynı başlık altında gazetenin amacı ise şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“... En büyük özelliğimiz tarafsız oluşumuzdur. ... Biz memleket için kim daha çok faydalı ise onu savunacağız. Siyasi fikirlerimiz ne olursa olsun, kendi şahsi fikirlerimize alet etmeyeceğiz. Çünkü Çukurova Ayyıldız halkın gazetesi olacaktır. Tam bir tarafsızlık içerisinde hak, adalet ne ise onu savunacaktır”.*¹⁸²⁷

Gazetede yapılan değişiklikleri sayılarına göre şu şekilde belirtmek mümkündür:

İlk sayılarda haftada iki gün yayım yapan gazetenin yayım aralıkları gazete isminin altındaki ifadelere göre şu şekilde değişmiştir: “Pazartesi ve Perşembe Günleri Çıkar”¹⁸²⁸, “Günlük Bağımsız Siyasi Gazete”¹⁸²⁹, “Siyasi Gazete” ve “Salı ve Günleri

¹⁸²⁵ “Yayın hayatına başlarken”, Çukurova Ayyıldız gazetesi, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸²⁶ “Tarafsız Bir Gazete”, Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸²⁷ “Tarafsız Bir Gazete”, Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸²⁸ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 8 Eylül 1977, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 22 Eylül 1977, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 29 Eylül 1977, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

Çıkar”.¹⁸³⁰ Abonelik ücretleri yıllık 100 TL, altı aylık 50 TL; ilan ve reklam tarifesi ise kongre ilanları 100 TL, teşekkür ilanları 100 TL, kayıp ilanları 25 TL, arka tam sayfa 1.000 TL, arka yarım sayfa 500 TL, diğer ilanlar ise pazarlığa tabi olarak belirtilmiştir.¹⁸³¹ 29 Eylül 1977 tarihli 8’inci sayıdan itibaren ise abonelik ücretleri yıllık 150 TL, altı aylık 75 TL, ilan tarifesi de arka tam sayfa 1.500 TL, arka yarım sayfa 750 TL’ye yükselmiştir.¹⁸³² Gazetenin fiyatı 22 Eylül 1977 tarihli 7’nci sayıya kadar 100 kuruştan halka sunulurken,¹⁸³³ 29 Eylül 1977 tarihli 8’inci sayısından itibaren 150 kuruşa yükselmiştir.¹⁸³⁴ Gazete ilk sayılarda 4 sayfa çıkarılmıştır.¹⁸³⁵ Fakat ilerleyen sayılarda sayfa sayısı 2’ye düşürülmüştür.¹⁸³⁶

31 Şubat 1978 tarihli 46’ncı sayıda “Anadolu Basını Ekonomik Kriz İçinde..” manşeti ile yer verilen yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

“Çeşitli matbaa malzemesi fiyatlarının hızla yükselmesi, kağıt zamları, ücretlerin artması gibi nedenler yüzünden Anadolu basınının hızla büyük bir ekonomik krize itildiği açıklanmıştır. ... bir süre önce açıklama yapan Bursa Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu Başkanı Saruhan Ayber de, Hükümetten Anadolu basınının içinde bulunduğu krizi önleyici önlemler almasını istemiş, resmi ilanların daha adil dağıtılması gerektiğini kaydetmiştir. ...”.¹⁸³⁷ Bu yazıda yer alan bazı ifadeleri gazetenin fiyat artışının ve sayfa sayısının azalmasının sebepleri arasında göstermek mümkündür. Ayrıca bu açıklamalar o dönemde yerel gazetelerin yayım hayatında yaşadıkları sıkıntıları tam anlamıyla açıklar niteliktedir.

---

¹⁸²⁹ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 16 Kasım 1977, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 17 Kasım 1977, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸³⁰ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 17 Şubat 1978, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 31 Şubat 1978, Sayı: 46, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 28 Şubat 1978, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 3 Mart 1978, Sayı: 49, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸³¹ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

¹⁸³² Çukurova Ayyıldız gazetesi, 29 Eylül 1977, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 2.

¹⁸³³ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 8 Eylül 1977, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 22 Eylül 1977, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸³⁴ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 29 Eylül 1977, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸³⁵ Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 8 Eylül 1977, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 22 Eylül 1977, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸³⁶ Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 16 Kasım 1977, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 17 Kasım 1977, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; Çukurova Ayyıldız Gazetesi, 17 Şubat 1978, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁸³⁷ “Anadolu Basını Ekonomik Kriz İçinde..”, Çukurova Ayyıldız gazetesi, 31 Şubat 1978, Sayı: 46, Yıl: 1, s. 1.

Gazetenin boyu 57 cm, eni 41.5 cm ölçülerindedir.¹⁸³⁸ İçeriğinde; genel olarak Osmaniye, Adana ve çevresi ile ilgili haberler, toplumsal güncel haberler, sanat, edebiyat, spor, eğitim, ekonomi gibi çeşitli konularda yazılar yer almıştır. Bunların yanı sıra gazete sayfalarında bulmacalar, şiirler ve ilanlara da yer verilmiştir.¹⁸³⁹ Çukurova Ayyıldız gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

4.2.46. Kozan Postası

1 Haziran 1978’de kurulan ve sahipliğini Memduh Şahbaz’ın yapmış olduğu gazetenin sorumlu müdürü Hanifi Çelik’tir. 1 Haziran 1978’de yayımlanan ilk sayıda “Doğrultumuz” başlığı ile yer alan baş yazıda gazetenin çıkış amacı şu cümlelerle açıklanmıştır:

*“İlçemizin sağduyu sahibi insanlarına güvenerek, çileli Anadolu basınına Kozan Postası ile biz de katılıyoruz. Amacımız, kettteki hemşerilerimize, kırsal kesimdeki örgütsüz ve sahipsiz köylülerimize kamu kesiminin namuslu mensuplarına arka çıkmak, onların sorunlarına eğilmek, onlardan aldığımız güçle gene onlara arka çıkmak, kısacası hemşerilerimizin gören gözü, duyan kulağı, söyleyen dili olmaktır. ...”*¹⁸⁴⁰

Gazetenin yayım ilkesi ise yine aynı sayıda şu ifadelerle belirtilmiştir:

*“...Gazetemizin doğrultusu Atatürk ilkelerine bağlılık anayasa dışı akımlara kapalılık anti emperyalist antikapitalist antifaşist antişövenist çağdaş anlamda demokrat olarak özetlenebilir.”*¹⁸⁴¹

Bu gazete Adana’nın Kozan İlçesi’nde çıkarılmıştır. 1 Haziran 1978 tarihli 1’inci sayıda “Doğrultumuz” başlığı altında yer alan yazıda, Kozan Postası gazetesinin

¹⁸³⁸ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 8 Eylül 1977, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 22 Eylül 1977, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 16 Kasım 1977, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 17 Kasım 1977, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 17 Şubat 1978, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁸³⁹ Çukurova Ayyıldız gazetesi, 1 Eylül 1977, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 5 Eylül 1977, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 8 Eylül 1977, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 22 Eylül 1977, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 16 Kasım 1977, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 17 Kasım 1977, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; Çukurova Ayyıldız gazetesi, 17 Şubat 1978, Sayı: 45, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁸⁴⁰ “Doğrultumuz”, Kozan Postası gazetesi, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁴¹ “Doğrultumuz”, Kozan Postası gazetesi, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

geleceğe kalan bir belge niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Gazetenin hedefi ise Kozan İlçesi'nin geçmişine ışık tutacak bir şekilde yayım yapmak ve Kozan İlçesi'nin geçmişini geleceğe taşımak olmuştur. Gazete bu düşünceyle bir anlamda Kozan İlçesi'nin tarihine katkıda bulunmayı amaç edinmiştir.¹⁸⁴²

1 Haziran 1978 tarihli 1'inci sayıda “*Kurtuluşumuzu Kutlarken*” başlığı altında, okuyucularla Kozan'ın düşman işgalinden kurtuluşunun 58'inci yıl dönümü hakkında bir yazı paylaşılmıştır.¹⁸⁴³ Yine aynı sayıda “*Kozan'ın Tarihçesi*” başlıklı yazıda Adana'nın Kozan İlçesi'nin tarihi hakkında bilgiler yer almıştır. Bu bilgiler ise şu şekilde ifade edilmiştir:

“Kozanın tarihi çok eskilere dayanır. Eski adıyla (Sis) Vilayeti M.Ö. 3 bin yıllarında eski Pandenisıs şehri harebeleri üzerine kurulmuştur. ...

...Zamanla Romalılar, Selçuklular, Hititler ve Ramazanoğullarıyla birlikte birçok kral ve hükümdarlıklara sahne olur. Kozan İlçesi'nde (Kozan Sancağı) Ermeni, Fransız, Türk ve Müslümanlar iç içe bir yaşam sürdürmekteydiler.

*Bugün şehir kalıntısı olarak manastır ve kalenin harabeleri gözler önünde bir kanıttır. Kozan Kalesi'nin çevresi 5 km üzerindedir. Dünyanın eşsiz güzellikteki Manastır Medresi ve kilise her yönüyle anlatımı güç olan ve görenleri büyüleyen bu şehir artık yok olarak günümüzde sadece kalıntıları kalmıştır”.*¹⁸⁴⁴

Gazete isminin altında 8 Haziran 1978 tarihli 2'nci sayıdan itibaren “*Haftada Bir Perşembe Günleri Çıkar*” ibaresi yer almıştır.¹⁸⁴⁵

Kozan Postası, haftalık aralıklarla ve siyasi nitelikte yayım yapmıştır. Dört sayfa çıkarılan gazetenin ilk sayfalarında Kozan İlçesi ile ilgili yerel güncel haberlerin yanı sıra siyaset, edebiyat, sosyal konularda yazılar ve haberler; ikinci sayfalarda sanat ve

¹⁸⁴² “Doğrultumuz”, *Kozan Postası Gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁴³ “Kurtuluşumuzu Kutlarken”, *Kozan Postası Gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

¹⁸⁴⁴ “Kozan'ın Tarihçesi”, *Kozan Postası Gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁴⁵ *Kozan Postası gazetesi*, 8 Haziran 1978, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 15 Haziran 1978, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 13 Temmuz 1978, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 19 Nisan 1979, Sayı: 47, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 26 Nisan 1979, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 20 Aralık 1979, Sayı: 81, Yıl: 2, s. 1.

edebiyat konularında yazılar ile şiirler; üçüncü ve dördüncü sayfalarda ise kongre ilanları, toplumsal konularda kısa yazılar ve çeşitli ilanlara yer almıştır.¹⁸⁴⁶

Gazetenin idare yeri adresi Irmak Caddesi No. 72/B Kozan olarak belirtilmiştir. Dizgi ve baskısı Şahbaz Matbaası'nda yapılmıştır. Abonelik ücretleri yıllık 70 TL, altı aylık 35 TL, ilan tarifesi ise resmi ilanlar tek sütun üzerinden santimi 25 TL, kongre ilanı 200 TL, tescil ilanı 200 TL, isim tashih ilanı 100 TL, kayıp ilanı 50 TL ve özel ilanların da pazarlığa bağlı olduğu belirtilmiştir.¹⁸⁴⁷ Ayrıca bu gazete boyu 41 cm, eni 29 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁸⁴⁸

Gazetenin satış fiyatı, abonelik ücretleri zamanla değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikleri ise gazete sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: İlk sayılarında gazete fiyatı 150 kuruşken,¹⁸⁴⁹ ilerleyen sayılarda gazete fiyatı 250 kuruşa, abonelik ücretleri ise yıllık 120 TL, altı aylık 60 TL'ye yükselmiştir.¹⁸⁵⁰ Kozan Postası gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

4.2.47. Hasret

Hasret gazetesinin kuruluş tarihi 20 Ağustos 1979'dur.¹⁸⁵¹ 2 Aralık 1982 tarihli 339'uncu sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz bu gazetenin sahibi H. Erkmen, yayın müdürü Gökhan Erkmen, sorumlu yazı işleri müdürü Ali Erat'tır. İdare yeri adresi Güneysu Caddesi 44 Sokak No. 11 Osmaniye olarak belirtilmiştir. Dizgi ve baskısı Hasret Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁸⁵²

---

¹⁸⁴⁶ *Kozan Postası gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 8 Haziran 1978, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 15 Haziran 1978, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 13 Temmuz 1978, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 19 Nisan 1979, Sayı: 47, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 26 Nisan 1979, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 20 Aralık 1979, Sayı: 81, Yıl: 2, s. 1-4.

¹⁸⁴⁷ *Kozan Postası gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

¹⁸⁴⁸ *Kozan Postası gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 8 Haziran 1978, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 15 Haziran 1978, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 13 Temmuz 1978, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 19 Nisan 1979, Sayı: 47, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 26 Nisan 1979, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Postası gazetesi*, 20 Aralık 1979, Sayı: 81, Yıl: 2, s. 1-4.

¹⁸⁴⁹ *Kozan Postası gazetesi*, 1 Haziran 1978, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 8 Haziran 1978, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 15 Haziran 1978, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; *Kozan Postası gazetesi*, 13 Temmuz 1978, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁵⁰ *Kozan Postası gazetesi*, 19 Nisan 1979, Sayı: 47, Yıl: 1, s. 3; *Kozan Postası gazetesi*, 26 Nisan 1979, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 3; *Kozan Postası gazetesi*, 20 Aralık 1979, Sayı: 81, Yıl: 2, s. 3.

¹⁸⁵¹ *Hasret gazetesi*, 1 Ocak 2015, Sayı: 9621, Yıl: 36, s. 2.

¹⁸⁵² *Hasret gazetesi*, 2 Aralık 1982, Sayı: 339, Yıl: 4, s. 1.

Hasret gazetesi, Pazartesi ve Perşembe günleri olmak üzere haftada iki gün çıkarılmıştır. Fiyatı 500 kuruştur. Gazete isminin altında “*Bölgesel Haber Turizm Ekonomi ve Aktüalite Gazetesi*” ibaresi yer almıştır.¹⁸⁵³

Hasret gazetesi, 1982 yılında yayımlanan sayılarında 2 sayfa ve boyu 57.5 cm, eni 40 cm ölçülerindedir. Gazetede renksiz baskı kullanılmıştır ve içeriğinde yer alan yazılarda küçük puntolar kullanılmıştır. Gazetenin ilk sayfalarında yerel güncel haberler ve şiirler yer alırken, İkinci sayfalar ise sadece ilanlar için ayrılmıştır.¹⁸⁵⁴

2015 yılında da yayım hayatına devam eden Hasret gazetesi, Kadirli ve Düziçi İlçelerinde de temsilcilikler açmıştır. Yalnızca Pazar günleri hariç haftanın her günü çıkarılmıştır. Gazete isminin altında “*Günlük Haber Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. 2015 yılı sayılarında gazete sahibi Gökhan Erkmen, sorumlu yazı işleri müdürü Esra Karakuş, haber müdürü Hasan Kılıç, genel yayın yönetmeni Menderes Demir'dir. Ayrıca dizgi ve baskısı Hasret Ofset'te yapılan gazetenin yıllık abonelik ücreti 100 TL'dir. İlan tarifesi ise kongre ilanları 70 TL, teşekkür ilanları 100 TL, baş sağlığı ilanları 100 TL olarak ücretlendirilmiştir. Fiyatı 20 kuruştur ve 4 sayfa çıkarılmıştır. Boyu 51 cm, eni 34 cm ölçülerindedir.¹⁸⁵⁵

Hasret gazetesi, 2015 yılı sayılarında baskı ve içerik açısından önemli ölçüde gelişmeler göstermiştir. Gazete ismi renkli olarak basılmış, yazıların puntoları büyütülmüştür. İçerik açısından Osmaniye ile ilgili güncel haber ve yazıların yanı sıra yurtiçi haberleri de yer almıştır. Ayrıca gazetenin sayfalarında ilanlara daha az yer verilmiştir.¹⁸⁵⁶ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ise ulaşamamıştır.

4.2.48. Çataloluk

Çataloluk gazetesinin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarih bilgisine ulaşamamıştır. 1 Ocak 1971 tarihli 15'inci sayıdan itibaren inceleme imkanı bulduğumuz Çataloluk gazetesinin sahibi A. Yemliha Yazar, sorumlu müdürü Ünal Besen'dir. Gazetenin basıldığı yer Osmaniye'de İstasyon Caddesi'nde bulunan

¹⁸⁵³ *Hasret gazetesi*, 2 Aralık 1982, Sayı: 339, Yıl: 4, s. 1.

¹⁸⁵⁴ *Hasret gazetesi*, 2 Aralık 1982, Sayı: 339, Yıl: 4, s. 1-2; *Hasret gazetesi*, 30 Aralık 1982, Sayı: 347, Yıl: 4, s. 1-2.

¹⁸⁵⁵ *Hasret gazetesi*, 1 Ocak 2015, Sayı: 9621, Yıl: 36, s. 1-4; *Hasret gazetesi*, 30 Haziran 2015, Sayı: 9775, Yıl: 36, s. 1-4.

¹⁸⁵⁶ *Hasret gazetesi*, 1 Ocak 2015, Sayı: 9621, Yıl: 36, s. 1-4; *Hasret gazetesi*, 30 Haziran 2015, Sayı: 9775, Yıl: 36, s. 1-4.

Osmaniye Matbaası'dır. Siyasi ve Müstakil (bağımsız) bir gazete Gazete isminin hemen üstünde küçük puntolarla “*Oluklar Çatal, birinden TÜRK'lük birinden İslâm Akar*”, hemen altında ise *Türk İslâm Medeniyeti Dünyayı Kaplayana Kadar*” ibareleri yer almıştır.¹⁸⁵⁷

1 Ocak 1971 tarihli 15'inci sayısında “*Silkiniyoruz*” başlığı altında gazetenin yayım amacı ve ideali hakkında şu açıklamalar yapılmıştır:

“... *Bu gazete; tam aradığımız organ, artık milli his ve duyularımızı, öz benliğimizi, kutsal dinimizi Türk-İslam olarak, evrenin dört bucağına duyuracağız. ...*”¹⁸⁵⁸

Osmaniye'de, Salı ve Cuma günleri çıkan gazetenin fiyatı 25 kuruştur.¹⁸⁵⁹ Abonelik tarifesi yıllık 25 lira, altı aylık 15 liradır. Resmi ilân ve reklam tarifesi ise resmi ilanın santimi 17 lira, tüzük ilanları 150 lira, kongre ilânı 15 lira, teşekkür ilânı 10 lira, kayıp ilânı 10 lira'dır.¹⁸⁶⁰ Çataloluk gazetesi iki sayfa yayımlanmıştır. Fakat gazete sayıları farklı ölçülerde basılmıştır. 1 Ocak 1971 tarihli 15'inci sayıda boyu 41 cm, eni 28.5 cm; 7 Mayıs 1971 tarihli 50'inci sayıda boyu 47.5 cm, eni 32.5 cm; 25 Haziran 1971 tarihli 64'üncü sayıda ise boyu 49 cm, eni 32 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁸⁶¹

4.2.49. Işık

Işık gazetesi, Adana Özel Seyhan Işık Koleji'nin yayım organıdır. Gazetenin yalnızca 3 Nisan 1971 tarihli 4'üncü sayısı incelenebilmiştir. Gazete isminin altında “*Adana Özel Seyhan Işık Koleji'nin Yayın Organıdır*” ibaresine yer verilmiştir. Gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Kültür ve Edebiyat Kolu adına Tefik Yılmaz, yazı işlerini fiilen idare eden Edebiyat Öğretmeni Alparslan Konuralp olmuştur. Aylık aralıklarla yayım yapan bu gazete edebi nitelikte bir okul gazetesidir. Seyhan Işık

¹⁸⁵⁷ *Çataloluk gazetesi*, 1 Ocak 1971, Sayı: 15, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁵⁸ “*Silkiniyoruz*”, *Çataloluk gazetesi*, 1 Ocak 1971, Sayı: 15, Yıl: 1, s. 1-2.

¹⁸⁵⁹ *Çataloluk gazetesi*, 1 Ocak 1971, Sayı: 15, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 5 Ocak 1971, Sayı: 16, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 8 Ocak 1971, Sayı: 17, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 12 Ocak 1971, Sayı: 18, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 15 Ocak 1971, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 19 Ocak 1971, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 22 Ocak 1971, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 7 Mayıs 1971, Sayı: 50, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 11 Mayıs 1971, Sayı: 51, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 10 Eylül 1971, Sayı: 86, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 26 Kasım 1971, Sayı: 107, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 10 Aralık 1971, Sayı: 111, Yıl: 1, s. 1; *Çataloluk gazetesi*, 14 Aralık 1971, Sayı: 112, Yıl: 1, s. 1.

¹⁸⁶⁰ *Çataloluk gazetesi*, 1 Ocak 1971, Sayı: 15, Yıl: 1, s. 2.

¹⁸⁶¹ *Çataloluk gazetesi*, 1 Ocak 1971, Sayı: 15, Yıl: 1, s. 1-2; *Çataloluk gazetesi*, 7 Mayıs 1971, Sayı: 50, Yıl: 1, s. 1-2; *Çataloluk gazetesi*, 25 Haziran 1971, Sayı: 64, Yıl: 1, s. 1-2.

Koleji'nin öğretmen ve öğrencileri gazetenin tabii yazarları olarak kabul edilmişlerdir.¹⁸⁶²

Işık gazetesi Basın Ahlâk Yasası'na uymayı taahhüt etmiştir. Gazetenin dizgi ve baskısı Mithat Saraçoğlu Matbaası'nda yapılmıştır. Gazete 4 sayfa ve boyu 48 cm, eni 33 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁸⁶³

Işık gazetesinin içeriğinde Özel Seyhan Işık Koleji'nin faaliyetleri, Adana ve Adana'da bulunan okullar ile ilgili güncel haberler, belirli gün ve haftalar ile ilgili yazılar, hikayeler, şiirler yer almıştır.¹⁸⁶⁴ Gazetenin kuruluş ve kapanış tarihi ile ilgili ise herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

4.2.50. Güney Haber

18 Aralık 1980 tarihli 1398'inci sayıdan itibaren ulaşabildiğimiz Güney Haber gazetesinin sahibi İsmail Okuroğlu, genel müşaviri Erol Erk, sorumlu müdürü Nejat Çorapçioğlu, reklam müdürü ise Sadi Güler'dir. Adres bilgileri Cumhuriyet Caddesi No. 75 olarak belirtilen gazete Adana'da Gün-Tur Tesisleri'nde basılmıştır.¹⁸⁶⁵

Gazetenin 26 Aralık 1980 tarihli 1406'ncı sayısında "Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yılın Gazetecilerini açıkladı" başlıklı habere şu ifadelerle yer verilmiştir:

"1980 yılının gazetecileri Ankara Gazeteciler Cemiyeti'nce açıklandı. Açıklamayı yapan Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Cenkçi, "..1980 Türk basını için hareketli bir yıl olmuştur" dedi. 12 Eylül hareketinin basın özgürlüğünü zedeleyici bir tutumdan dikkatle kaçındığını kaydeden Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Cenkçi şunları söyledi:

*"Basınımızın özgürlükleri istismar etmeden ahlak kuralları içerisinde yayın yapmaları gereği tabiidir. ... Basın ahlak yasası yeniden gündemdedir. Basının kendi kendini kontrolü ve müeyyidelerinin yeniden saptanması gereği her gün biraz daha ortaya çıkmaktadır. ..."*¹⁸⁶⁶

¹⁸⁶² Işık gazetesi, 3 Nisan 1971, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1,4.

¹⁸⁶³ Işık gazetesi, 3 Nisan 1971, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸⁶⁴ Işık gazetesi, 3 Nisan 1971, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁸⁶⁵ Güney Haber gazetesi, 18 Aralık 1980, Sayı: 1398, Yıl: 4, s. 1,3.

¹⁸⁶⁶ "Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yılın Gazetecilerini açıkladı", Güney Haber gazetesi, 26 Aralık 1980, Sayı: 1406, Yıl: 4, s. 1,6.

Güney Haber gazetesi, 31 Aralık 1980 tarihli 1411'inci sayısı 12 sayfa basılmıştır.¹⁸⁶⁷ Fakat incelediğimiz diğer tüm sayılarda 8 sayfa ve boyu 58 cm, eni 43.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁸⁶⁸ Fiyatı 10 lira olan gazetenin abonelik ücretleri yıllık 3.600 lira, altı aylık 1.800 lira olarak belirtilmiştir.¹⁸⁶⁹

Gazetenin içeriğinde, Adana ve Çukurova Bölgesi ile ilgili yerel güncel haberlerin yanı sıra yurtiçi ve yurtdışından haberler de yer almıştır. Ayrıca Bulmaca, spor, astroloji, fotoroman, kısa hikaye ile ilanlara da yer verilmiştir.¹⁸⁷⁰

Güney Haber gazetesinin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarih tespit edilememiştir. Fakat 15 Ekim 1986'da ilk sayısı ile yayım yapmaya başlayan ve sahipliğini Erol Erk'in üstlendiği "Yeni Güney Haber" gazetesinin Güney Haber'in devamı niteliğinde çıkarıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Fakat "Güney Haber" ve "Yeni Güney Haber" gazetelerinin maddi, manevi hiçbir bağlantılarının bulunmadığı, farklı bir ekibe ve farklı kadrolara sahip oldukları belirtilerek özellikle vurgulanmıştır. Gazete hakkındaki bu bilgiler ise Yeni Güney Haber gazetesinin 15 Ekim 1986 tarihli 1'inci sayısında "Çıkarken" başlığı altında şu ifadelerle yer almıştır:

*"... gazetecilik artık Türkiye'de çok pahalı bir olaydır. Bu bakımdan gelecekte kimlerin ayakta kalıp, kalmayacağını zaman tayin edecektir. Bu zamansız mücadelenin Güney Bölgesi'ndeki payına katılmak üzere uzun bir dönem hizmet verdiğimiz Güney Haber'in devamı niteliğinde Yeni Güney Haber'i günlük yayına sokma kararı aldık. Ancak maddi manevi hiçbir bağlantısı olmayan Yeni Güney Haber ayrı bir ekip ve ayrı bir kadro ile ortaya çıkmaktadır".*¹⁸⁷¹

4.3. DERGİLER

4.3.1. Adalet

Adalet dergisi, 17 Nisan 1961'de yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Hilmi Kürklü, yazı işlerini idare eden ve dergiden sorumlu müdür Dr. Sakıp Önal'dır. Derginin

¹⁸⁶⁷ Güney Haber gazetesi, 31 Aralık 1980, Sayı: 1411, Yıl: 4, s. 1-12.

¹⁸⁶⁸ Güney Haber gazetesi, 18 Aralık 1980, Sayı: 1398, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 20 Aralık 1980, Sayı: 1340, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 26 Aralık 1980, Sayı: 1406, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 30 Aralık 1980, Sayı: 1410, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 31 Aralık 1980, Sayı: 1411, Yıl: 4, s. 1-12.

¹⁸⁶⁹ Güney Haber gazetesi, 18 Aralık 1980, Sayı: 1398, Yıl: 4, s. 1,3.

¹⁸⁷⁰ Güney Haber gazetesi, 18 Aralık 1980, Sayı: 1398, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 20 Aralık 1980, Sayı: 1340, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 26 Aralık 1980, Sayı: 1406, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 30 Aralık 1980, Sayı: 1410, Yıl: 4, s. 1-8; Güney Haber gazetesi, 31 Aralık 1980, Sayı: 1411, Yıl: 4, s. 1-12.

¹⁸⁷¹ "Çıkarken", Yeni Güney Haber gazetesi, 15 Ekim 1986, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

yönetim kurulunda Av. Hüseyin Bobuş, Faruk Akkühah yer almıştır. İstihbarat şefi Suat Arın, spor sekreteri Osman Yereşen'dir. İdare yeri Bebekli Kilise Sokağı, Kudret Bürosu adresinde yer almıştır.¹⁸⁷²

Dergi isminin hemen altında “*Haftalık Siyasi, Milliyetçi, Tarafsız Mecmua*” ibaresi yer almıştır.¹⁸⁷³ Derginin ilk sayısında “*Çıkarken*” başlığı altında ve Dr. Sakıp Önal tarafından kaleme alınan yazıda derginin amacı ile yayın ilkeleri hakkındaki bilgiler şu ifadelerle yer almıştır:

“Hak ve hakikat yolunda yürüme yi vazifemizin ilk şartı olarak kabul etmiş bulunmaktayız. Gerçekleri her yönü ile memleket severliğin süzgecinden geçirerek halk efkârına arz etmeyi vazife telâkki etmekteyiz. Vazifemizin çok çetin olduğunu müdrükiz. Gaye; ahlâk, karakter, fazilet bütünlüğü içinde doğru, dürüst bir yolun yolcusu olmaktır.

Hangi şartlar altında olursa olsun solculuğu reddediyoruz. Aşırı sağcılığı da memleketin âli menfaatleriyle kabili telif bulmuyoruz. Bekamızın kayıtsız, şartsız en kuvvetli teminatı olan milliyetçiliğin müdafiyiz. Kemalizm felsefesi yolumuza ışık tutan meşalemizdir. Siyasî inançlarımızı millî ölçülerle tartmayı şiar edinmişizdir. Kuvvetli, kudretli, mesut ve müreffeh bir Türkiye'yi demokratik hayatımızda partiler arası münasebetlerin kardeşlik havası içerisinde gelişmesinde görmekteyiz.

*Gerek dahilde, gerekse hariçte memleket menfaatlerinin, parti menfaatleri üstünde mülâhaza edilmesini, siyasi selâmet yolu telâkki etmekteyiz. İnancımız budur: Adaletin olduğu yerde müsavat, müsavatın bulunduğu yerde hürriyetin gerçekleşeceğinden şüphe etmiyoruz. ...”*¹⁸⁷⁴

17 Nisan 1961 tarihli 1'inci sayıda “*Başlarken*” başlığı altında yer alan yazıda dergi yayımındaki tutumu, nasıl ve niçin yayım yapmaya başladığı ile ilgili şu bilgiler bulunmaktadır:

“Bu bizim için murattı. Tanrıya şükürler ederiz; eriştik. Ama nasıl; tesis mi kurduk, sermaye mi bulduk? Hayır. Dostların ortaya attığı fikrin ilhamıyla harekete geçtik.

¹⁸⁷² *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 1-16.

¹⁸⁷³ *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 3.

¹⁸⁷⁴ “*Çıkarken*”, *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 3-18.

Teşvik gördük, derme çatma bir sermaye ve alın teri ile takdim olunan bu mütevazi nüshayı çıkardık.

Fakat, Adalet Mecmuası maddiyatın bir araya getiremeyeceği üstün fikir adamlar ile değerli meslektaşların imzalarını taşımak şerefine sahip oldu. Bizlere bu şerefi layık görenlere sonsuz minnetlerimizi bi vesileyle teyit etmek isteriz.

Teşebbüsümüzde sadece hizmet gayesi güdülmüştür. Kendi ölçülerimiz çeröevesinde mecmuayı yaşatabilirsek bahtiyar olcağız.

Tutumumuz:

Adalet rehberimiz, milliyetçilik meşalemiz, doğruluk prensimiz olacaktır. Hak, adalet ve memleket menfaatleri uğruna mücadele edeceğiz. Hiçbir parti ile ilgimiz yoktur. Siyasi münakaşalarımız medeni ölçüler dairesinde yapılacaktır. Seviyesiz politikaya itibar etmeyeceğiz. ...”¹⁸⁷⁵

Adalet dergisinin fiyatı 100 kuruştur. Adalet dergisi, boyu 26 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde ve toplam 20 sayfa¹⁸⁷⁶ çıkarılmıştır.¹⁸⁷⁷ Derginin 17 Temmuz 1961 tarihli sayısı “13” olarak belirtilirken, 24 Temmuz 1961 tarihli sayısı da “13” olarak belirtilmiştir. Bu yanlışlığın ise baskı hatasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Dergi haftalık aralıklarla yayım yaptığından dolayı 24 Temmuz 1961 tarihli sayının “14” olması gerekmektedir.¹⁸⁷⁸

17 Nisan 1961 tarihli 1’inci sayıda; Prof. Dr. Etem Menemencioğlu, Kâmuran Evliyaoğlu, Şinasi Osma, Hilmi Kürklü, Dr. Sakıp Önal, Yüksel Ener, Faruk Akkûlah, Osman Yereşen, Suat Arın, Enver Aydın gibi isimlerin yazıları yer almıştır.¹⁸⁷⁹

Adalet dergisinin içeriğinde, siyaset, hukuk, spor, din kültürü ve toplumsal konularda birçok makale yer almıştır. İnceleme imkanı bulduğumuz dergi sayılarında iki sayfa spor konularındaki yazılar için ayrılmıştır. Osman Yeşeren tarafından kaleme alınan

¹⁸⁷⁵ “Başlarken”, *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 3-18.

¹⁸⁷⁶ *Adalet dergisi*, üçüncü sayfadan itibaren 18’inci sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Derginin son iki sayfası da numaralandırılmamış,

¹⁸⁷⁷ *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 1-20.

¹⁸⁷⁸ *Adalet dergisi*, Sayı: 13, Yıl: 1, 17 Temmuz 1961; *Adalet dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1, 24 Temmuz 1961.

¹⁸⁷⁹ *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961.

yazıların bulunduğu bu sayfalara “Spor” başlığı ile yer verilmiştir.¹⁸⁸⁰ 17 Nisan 1961 tarihli 1’inci sayıda spor için ayrılan bu sayfalarda ve “Yola Çıkarken” başlığı altında Osman Yeşeren tarafından kaleme alınan yazıda şu ifadeler bulunmaktadır:

“Adalet Mecmuasını çıkaranlar spor konularında huzurlarınıza beni gönderdiler. 17 Nisan randevusu için hazırlıklarımı yaparken içimden bir ses, sizlere aksettireceğim meselelerde Adalet’ten ayrılmamı emrediyordu. İşte ben de bu emre uyup randevuma sadık kalarak tam zamanında sizlerle sarmaş dolaş oluyorum.

Bana emanet edilen bu sayfalarda, sizlere, politikanın çeşitli cambazlıklarından, siyasetin huzur ve rahatı bozan pis dedikodularından uzak kalarak saf ve temiz havalarla dolu spor alanlarından mevzular getireceğim. ...”¹⁸⁸¹

Dergide bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Yapılan değişiklikleri ise şu şekilde belirtmek mümkündür:

Derginin 1’inci, 2’nci ve 3’üncü sayıları Adana’da Zemin Matbaası’nda dizilmiş ve basılmıştır.¹⁸⁸² 17 Temmuz 1961 tarihli 13’üncü sayıda dizgisi Vatandaş Matbaası, baskısı Güney Matbaası’nda yapılmıştır.¹⁸⁸³

24 Nisan 1961 tarihli 2’nci sayıda idare müdürü ve spor sekreteri Osman Yereşen’dir.¹⁸⁸⁴ 17 Temmuz 1961 tarihli 13’üncü ve 24’üncü sayılarda derginin idare yeri Hükûmet Civarı Dr. Sakıp Önal Muayenehanesi adresine taşınmıştır. Yine 13’üncü ve 24’üncü sayılarda derginin Türkiye Genel Temsilcisi Mahmut Nedim Bayraktar olarak belirtilmiştir.¹⁸⁸⁵ Adalet dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

4.3.2. Özlük

Özlük dergisi, Kasım 1961 tarihinde yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi Özlük ortaklığı adına Muzaffer Bükülmez, sekreter Şencan Özkan, yazı işleri

---

¹⁸⁸⁰ *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 12-13; *Adalet dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 24 Nisan 1961, s. 12-13.

¹⁸⁸¹ “Yola Çıkarken”, *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 13.

¹⁸⁸² *Adalet dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 17 Nisan 1961, s. 16; *Adalet dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 24 Nisan 1961; *Adalet dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 1 Mayıs 1961.

¹⁸⁸³ *Adalet dergisi*, Sayı: 13, Yıl: 1, 17 Temmuz 1961.

¹⁸⁸⁴ *Adalet dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 24 Nisan 1961.

¹⁸⁸⁵ *Adalet dergisi*, Sayı: 13, Yıl: 1, 17 Temmuz 1961; *Adalet dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1, 24 Temmuz 1961.

müdürü A. Rıza Sezgin'dir. Dergi Gürpınar Basımevi'nde dizilmiş ve basılmıştır. İdare yeri adresi ise Kuruköprü Sokak 33, No. 44/A Adana olarak belirtilmiştir.¹⁸⁸⁶

Dergi isminin hemen altında “*Aylık Sanat-Fikir Dergisi*” ibaresi yer almıştır. Satış fiyatı 50 kuruştur. Abonelik ücretleri yıllık 6 lira, altı aylık 3 lira, üç aylık 1.5 liradır.¹⁸⁸⁷

Dergide bulunan yazıların birçok okur tarafından okunabilmesi ve kabul görmesi için bu konuda başarılı olmuş birçok yazar örnek (Stendhal, Dostoyevski, Şehiller, Moliere..gibi) gösterilmiştir. Bu işi tam anlamıyla benimseyip bütün varlıkları ile okuyucuların anlayacağı bir dille yazılar yazılmasının, açık ve anlaşılır ifadeler kullanılmasının önemi de vurgulanmıştır. Özlük dergisi, yazar ve şairler tarafından halkın anlayacağı bir dille yazılar yazılması ve sıkıcı olmaktan kaçınılması gerektiğine inanarak bu durumu yazılarında ve yayımlarında uygulamayanların yok olup gideceğini savunmuştur. Bu nedenle dergide, yazara en iyi yolu toplum anlayışının göstereceği düşünülmüş ve bu yoldan yürümek amaçlanmıştır.¹⁸⁸⁸

Derginin içeriğinde genel olarak sanat ve düşünce yazıları ile şiirlere yer verilmiştir. Bu yazılar ve şiirler ise Güngör Sevdı, T. Hacıhüseyinlioğlu, G. Özkan, Yırcahan Bükülmez, Mustafa Çağatay, Şencan Özkan, Haydar Özüğurlu, Soner İnal gibi isimler tarafından yazılmıştır.¹⁸⁸⁹

Özlük dergisi sekiz sayfa çıkarılmıştır. Sekizinci sayfada yalnızca ilanlar yer almıştır. Dergi boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁸⁹⁰ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

4.3.3. Işınsu

Işınsu dergisi, Ocak 1962 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Ceyhan Lisesi Edebiyat ve Kültür Kolu'nun yayım organıdır. Dergi sahibi Lise Edebiyat ve Kültür Kolu adına Necmettin Kaynar, yazı işleri müdürü Abdülkadir Ünlü, yönetenler ise Ali Rıza Önder, Mustafa Eken, Şenay Akçalı, Nesrin Şermet, İbrahim

¹⁸⁸⁶ *Özlük dergisi*, Sayı: 1, Kasım 1961, s. 1-2.

¹⁸⁸⁷ *Özlük dergisi*, Sayı: 1, Kasım 1961, s. 1-2.

¹⁸⁸⁸ “Çıkarken”, *Özlük dergisi*, Sayı: 1, Kasım 1961, s. 1-7.

¹⁸⁸⁹ *Özlük dergisi*, Sayı: 1, Kasım 1961, s. 1-8.

¹⁸⁹⁰ *Özlük dergisi*, Sayı: 1, Kasım 1961, s. 1-8.

Kök, Yalçın Özelsancak'tır. Dizgi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılan bu dergi aylık aralıklarla çıkarılmıştır.¹⁸⁹¹

İşinsu dergisi, Ceyhan İlçesi'nde bir lise açılması ve öğrencilerin fikirleri ile çalışmalarının duyurulup, yaymak istenmesi nedeniyle Kültür ve Edebiyat Kolu rehber öğretmen ve öğrencileri tarafından çıkarılmıştır. Dergi ismi olan "İşinsu" ismi mehtaplı bir gecede dallar arasından küçük bir nehir üzerine sızan ay ışıklarını seyretmekte olan efsanevi Ofelya'nın hayallerinden ilham alınarak seçilmiştir. Dergi içeriğinin hayallerle ilgisi olmayacağı ve hayallerin gerçeklerin ilk aşaması olduğu olduğu da özellikle vurgulanmıştır. Dergi amacının ise hayallerden yararlanarak gerçekleri duyurmak, hayal etme gücü yerine her zaman aklı ön planda tutmak olacağı belirtilmiştir.¹⁸⁹²

Ocak 1962 tarihli 1'inci sayıda; Mediha Ülkü, Necmi Özalp, Ramazan Şimşek, Mustafa Eken, Ali Rıza Önder, Cemil Orhan, Bedriye Çat, Hacı Çunkur, Şener Uğursal, Utku Akmut, Mehmet Özer, Zihni Çetiner, Önder Kurt, Şenay Akçalı, Osman İşgüven, Yaşar Kurt, Gülseren Tezcan, Sevim Doğdu, Leyla Kızılaslan, Gülcan Şengüleç, Gülsen Özdoğan, İsmail Yılmaz, Meral Mirdoğan, İrfan Topçu, Cafer Çağlar, Hasan Akay, Süleyman Mirzaoğlu, Faruk Ekinci, Osman Fikri Sertkaya, Serap Caymaz, Selma Sönmez, Ramazan Çelik, İlhan Demirtaş, Tolon Şimşek, Asiye Fidan, Veli Topal, Abdülkadir Ünlü gibi isimler tarafından kaleme alınan yazılar yer almıştır.¹⁸⁹³

İşinsu dergisinin içeriğinde; röportajlar, şiirler, çeviriler, kısa öyküler, tarih (Ceyhan'ın Tarihi), folklor, müzik (Bestekar Tamburî Selâhattin Pınar) ve toplumsal konularda yazılar yer almıştır.¹⁸⁹⁴ Derginin Mart 1962 tarihli 3'üncü sayısı "*Özel Sayı*" olarak çıkarılmıştır ve içeriğinde 1961-1962 ders yılı birinci kanaat döneminin başarılı öğrencilerinin fotoğraflarına ve bilgilerine yer verilmiştir.¹⁸⁹⁵

Bu derginin okuyucularının çoğunu öğrenciler oluşturmuştur. Dergiyi yayımlayanlar da öğretici ve eğlendirici bir dergi olmayı hedefleyerek, yetenekli öğrencilerin

¹⁸⁹¹ *İşinsu dergisi*, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, Ocak 1962, s. 1-3.

¹⁸⁹² "Çıkarken", *İşinsu dergisi*, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, Ocak 1962, s. 3.

¹⁸⁹³ *İşinsu dergisi*, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, Ocak 1962.

¹⁸⁹⁴ *İşinsu dergisi*, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, Ocak 1962, s. 1-20; *İşinsu dergisi*, Sayı: 2, Cilt: 1, Yıl: 1, Şubat 1962, s. 1-20; *İşinsu dergisi*, Sayı: 3, Cilt: 1, Yıl: 1, Mart 1962; *İşinsu dergisi*, Sayı: 4, Cilt: 1, Yıl: 1, Nisan 1962; *İşinsu dergisi*, Sayı: 5, Cilt: 1, Yıl: 1, Mayıs 1962.

¹⁸⁹⁵ *İşinsu dergisi*, Sayı: 3, Cilt: 1, Yıl: 1, Mart 1962.

çalışmalarını desteklemiş ve onları bu konuda isteklendirmiştir.¹⁸⁹⁶ Bu nedenle *Işinsu* dergisi okulların ders döneminde çıkarılmıştır. Fakat okulların tatil dönemi olan yaz aylarında derginin yayımı durmuştur. Bu konu ile ilgili olarak derginin Mayıs 1962 tarihli 5'inci sayısında “*Kapanırken*” başlığı altında şu açıklamalar yer almıştır:

“... *Kaynak olmazsa akarsu yatakları boştur. Dergimizin de kaynağı, mevsimle mütenasip olarak dört aylık bir kuraklık bir devresine giriyor. Tatile gidiyor öğrencilerimiz. Bizler, sadece öğrencilerimize faydalı olacağı mülâhazasile-bir çok talebenin tenkidlerine de maruz kalarak-her sayısında birer sayfa işgal ettik. Fakat dergi heyeti umumiyesiyle tetkik edilirse açıkça görülür ki, yazıların daha fazlası öğrencilere aittir*”.¹⁸⁹⁷

Mayıs 1962 tarihli 5'inci sayının son sayfasında “*1961-1962 Ders Yılı Ceyhan Lisesi Edebiyat ve Kültür Kolu*” başlığı altında *Işinsu* dergisini hazırlayanların tam listesine yer verilmiştir. Toplan 62 kişinin isminin sıralandığı bu listede büyük puntolarla Şener Uğursal, Türkçe Öğretmeni Necmettin Kaynar, Edebiyat Öğretmeni Abdülkadir Ünlü'nün isimleri yer almıştır.¹⁸⁹⁸

Ekim 1962 tarihli 6'ncı sayısı ile başlayan yeni yayım döneminde “*Yeniden Çıkarken*” ifadeleri ve “*İlk Su*” başlığı altında şu açıklamalar yapılmıştır:

“... *Okurlarımızın geçen seneki yerinde tenkitlerini de nazarı itibare alıp öğretmen olarak mümkün merteye yazmamaya çalışacağız. Dergimiz öğrencilerimizin sesini duyurmayı istidatlarını geliştirip kamçulamayı ilk gaye edinmiştir. Hariçteki okurlarımız için de bir sahife ayırmayı uygun buluyoruz. ...*”.¹⁸⁹⁹ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere yeni dönemde derginin içeriğinde öğretmenlerin yazdığı yazılara yer verilmeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca derginin içeriğinde öğrenciler dışındaki okuyucular için bir sayfa hazırlandığı açıklanmıştır. Derginin 6'ncı sayısını hazırlayanlar ise Edebiyat Öğretmeni Abdülkadir Ünlü ile 5-Fen sınıfı öğrencilerinden Cenap Caymaz'dır.¹⁹⁰⁰ Yine 6'ncı sayıda “*Öğrencilere*” başlığı altında öğrencilerin dergiye yazı verirken hangi durum ve özelliklere dikkat etmeleri gerektiği sıralanmıştır. Gelecek sayının ise Atatürk Özel Sayısı olacağı ve bu sayıda

¹⁸⁹⁶ “Bir Konuşma”, *Işinsu dergisi*, Sayı: 2, Cilt: 1, Yıl: 1, Şubat 1962, s. 3.

¹⁸⁹⁷ “Kapanırken”, *Işinsu dergisi*, Sayı: 5, Cilt: 1, Yıl: 1, Mayıs 1962, s. 3.

¹⁸⁹⁸ *Işinsu dergisi*, Sayı: 5, Cilt: 1, Yıl: 1, Mayıs 1962.

¹⁸⁹⁹ “İlk Su”, *Işinsu dergisi*, Sayı: 6, Cilt: 1, Yıl: 1, Ekim 1962, s. 3.

¹⁹⁰⁰ *Işinsu dergisi*, Sayı: 6, Cilt: 1, Yıl: 1, Ekim 1962, s. 3.

Atatürk hakkındaki birçok yazı, şiir, fıkra ve hatıra yazılarının yayımlanacağı duyurulmuştur.¹⁹⁰¹ Kasım 1962 tarihli 7'nci sayı Atatürk Özel Sayısı olarak çıkarılmış ve içeriği de bir önceki sayıda belirtildiği gibi hazırlanmıştır.¹⁹⁰²

Işinsu dergisinde yeni çıkan dergilerin ilanlarına da yer verilmiştir. Bu ilanlardan biri olan “Heybe dergisinin” ilanı ise şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“*Heybe Çıktı. Komşu Kadirli Ortaokulu edebiyat Kültür Kolu'nun yayın organı olan Heybe Dergisi 1 Aralık 1962 tarihinde yayın hayatına başladı. ...*”¹⁹⁰³

Aralık 1962 tarihli 8'inci sayıda “*Işinsu'nun Kaderi*” başlığı altında İleri gazetesinde yayımlanan ve Cevdet Altun tarafından kaleme alınan bir yazı paylaşılmıştır. Bu yazının içeriğinde ise Işinsu dergisinin, Çukurova Bölgesi'nde yayım yapan iddiasız bir öğrenci dergisi niteliğinde olduğu, birçok dergiye yardım ettiği ve katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu derginin (örneğin İskenderun Lisesi, Kadirli Ortaokulu gençlerinin çıkaracağı Heybe dergisi) diğer dergilere ilham kaynağı olduğu açıklanmıştır. Ayrıca Antep, Antakya, Ağrı, Erzurum, Kozan ve Ankara gibi birçok şehirde yankı uyandıran Işinsu dergisinin kapanma tehlikesinde olduğu da belirtilmiştir. Kapanma tehlikesinde olan bu derginin kapanmaması için mutlaka bir çözüm yolunun bulunması da ayrıca vurgulanmıştır.¹⁹⁰⁴

1973 yılında Işinsu dergisinin yalnızca bir sayısı incelenebilmiştir. Mayıs 1973 tarihli 38'inci sayıda derginin 12'nci yayım yılının içinde olduğu belirtilmiştir. Aynı sayıda derginin sahibi yine Abdülkadir Ünlü'dür. Derginin sorumlu müdürü Edebiyat Öğretmeni Şener Uğursal'dır. Kontrol kurulunda edebiyat öğretmenleri Necip Özdayı ve Mehmet Kaş, Tarih Öğretmeni İbrahim Örsel, yazı inceleme kurulunda A. Rıza Özer, Abdil Araz, H. Turan Altuner gibi isimler bulunmaktadır. Teknik düzen: Şener Uğursal, Necip Özdayı, Mehmet Kaş, yazı işleri: Huri Yelmi, Müjgan Bucak, Güler Er, Feride Sungur, Eren Yaprak gibi isimlerden oluşmuştur. Derginin adresi Ceyhan Lisesi olarak belirtilmiştir. Işinsu dergisi içerik olarak fazla bir değişikliğe uğramamıştır. Fakat derginin sayfa sayısı arttırılarak 34 sayfa çıkarılmıştır.¹⁹⁰⁵

¹⁹⁰¹ “Öğrencilere”, *Işinsu dergisi*, Sayı: 6, Cilt: 1, Yıl: 1, Ekim 1962.

¹⁹⁰² *Işinsu dergisi*, Sayı: 7, Cilt: 1, Yıl: 1, Kasım 1962.

¹⁹⁰³ “Heybe Çıktı”, *Işinsu dergisi*, Sayı: 8, Cilt: 1, Yıl: 1, Aralık 1962.

¹⁹⁰⁴ “Işinsu'nun Kaderi”, *Işinsu dergisi*, Sayı: 8, Cilt: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 3,18.

¹⁹⁰⁵ *Işinsu dergisi*, Sayı: 38, Yıl: 12, 1 Mayıs 1973, s. 1-34.

Derginin fiyatı 75 kuruştur ve boyu 26.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde basılmıştır.¹⁹⁰⁶ Mart 1962 tarihli 3'üncü sayıda ise dergi ücreti 100 kuruşa yükselmiştir.¹⁹⁰⁷ Derginin fiyatı yalnızca 3'üncü sayıda 100 kuruştur. 1961-1962 yayım yıllarında derginin ücreti 75 kuruş olarak devam etmiştir. Fakat Ekim 1962 tarihli 6'ncı sayı ile başlayan yeni yayım döneminden itibaren derginin fiyatı yeniden 100 kuruş olmuştur.¹⁹⁰⁸ Derginin 1973 yılı sayılarında ise fiyatı 250 kuruşa yükselmiştir.¹⁹⁰⁹

Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.3.4. Heybe

Heybe¹⁹¹⁰ dergisi, Aralık 1962 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Bu dergi Kadirli Ortaokulu Edebiyat ve Kültür Kolu'nun yayım organıdır. Yazı işleri müdürü Mehmet Karaduman'dır. Heybe dergisinin 1'inci sayısı yine Mehmet Karaduman ve 3'üncü sınıf öğrencisi M. Hülya tarafından düzenlenmiştir. Derginin kapağında halı desenli bir zeminde yer alan heybe resmine yer verilmiş ve Güner Çoşkun tarafından hazırlanmıştır.¹⁹¹¹

İşinsu dergisinde Heybe dergisinin çıkışı ve derginin niteliği hakkında şu ifadeler yer almıştır:

*“Heybe Çıktı. Komşu Kadirli Ortaokulu edebiyat Kültür Kolu'nun yayım organı olan Heybe Dergisi 1 Aralık 1962 tarihinde yayım hayatına başladı. Heybe düzen bakımından İşinsu'nun eşi gibi.. Yazarları öğretmen ve öğrenciler yazarların tümü öz Türkçeci. Şiir yazarların çoğu hece vezni ile yazmaya hevesli. Edebiyat-Fikir Sanat ürünleri HEYBE sine bu yolda başarılar ve uzun ömürler dileriz”.*¹⁹¹²

Derginin dizgi ve baskı işleri Zemin Matbaası'nda gerçekleştirilmiştir. Dergi isminin hemen altında “Kadirli Ortaokulu Kültür-Edebiyat Kolu Yayım Organı” ve “Aylık

¹⁹⁰⁶ *İşinsu dergisi*, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1, Ocak 1962, s. 1-20.

¹⁹⁰⁷ *İşinsu dergisi*, Sayı: 3, Cilt: 1, Yıl: 1, Mart 1962, s. 3.

¹⁹⁰⁸ *İşinsu dergisi*, Sayı: 6, Cilt: 1, Yıl: 1, Ekim 1962; *İşinsu dergisi*, Sayı: 7, Cilt: 1, Yıl: 1, Kasım 1962; *İşinsu dergisi*, Sayı: 8, Cilt: 1, Yıl: 1, Aralık 1962.

¹⁹⁰⁹ *İşinsu dergisi*, Sayı: 38, Yıl: 12, 1 Mayıs 1973.

¹⁹¹⁰ Heybe: 1. At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torba, 2. Omuza geçirilebilen tek gözlü bir çanta türü. <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 08.06.2018.

¹⁹¹¹ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 1-3.

¹⁹¹² “Heybe Çıktı”, *İşinsu dergisi*, Sayı: 8, Cilt: 1, Yıl: 1, Aralık 1962.

Düşün-Gökçe Yazın ve Sanat Dergisi” ibarelerine yer verilmiştir.¹⁹¹³ Fiyatı 100 kuruştur. Ayrıca 18 sayfa ve boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹¹⁴

Heybe dergisinin amacı ve hedefi; sanatın tüm dallarında öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını değerlendirmek olmuştur. Bu nedenle dergi sayfalarında çoğunlukla öğrenciler tarafından kaleme alınan yazılara yer verilmiştir. Dergide politika ile ilgili yazılar hariç, okul dergisine uygun her türlü edebi ve mesleki yazının da yer alabileceği belirtilmiştir.¹⁹¹⁵ Dergide yer alan bir ilanda ise bu durum ile ilgili şu ifadeler kullanılmıştır: “*Dergimiz yurdun her köşesinden gelen öğrenci, yazar ve öğretmenlerin yapıtlarına açıktır. “Heybe” politika dışı yazılarınızı bekler, ilgilerinize şimdiden teşekkür eder.*”¹⁹¹⁶

Derginin içeriğinde kısa öyküler, edebiyat, sanat, dil, sosyal konular gibi çeşitli konularda yazılara, edebi alanda tanınmış kişiler hakkında bilgilere, şiirlere, fıkralara ve masallara yer verilmiştir.¹⁹¹⁷ Ayrıca derginin 2’nci sayısında “*Aylık Çevre Haberleri*” başlığı altında Yeni Sabah, Akşam ve Yeni Adana gazetelerinin muhabiri Kadri Şengezer tarafından kaleme alınan Kadirli İlçesi’ndeki aylık gelişmeler (kültür, toplum, eğitim) aktarılmıştır.¹⁹¹⁸

Dergide, Mehmet Bozdoğan, Seyfettin Doğan, Mehmet Karaduman, Muzaffer Arıcan, Mustafa Karaduman, Nurettin Bekar, Günsel Karamüftüoğlu, Hatay Ağaoglu, Ö. Can Yücel, Yusuf Bozkurt, Neşat Terkeşli, Azize Tuna, Ünsal Kökten, Hüseyin Okan, Cahit Yücel, Bahaeddin Arık gibi isimlerin yazılarına yer verilmiştir.¹⁹¹⁹

Mart 1963 tarihli 3’üncü sayıda derginin yazı kurulunda Mehmet Karaduman, Mehmet Bozdoğan, Ünsal Kökten, Asuman Çoşkun, Ayfer Kurtoğlu, M. Hülya gibi isimler yer almıştır.¹⁹²⁰ Yine 3’üncü sayıda “*Bize Gelen Dergiler*” başlığı altında dergi isimleri ve çıktığı şehirler şu ifadelerle paylaşılmıştır: İmece dergisi (Ankara), Güney dergisi (Silifke Öğretmenler Derneği-Silifke), İlgaz dergisi (İlgaz), Dernek

¹⁹¹³ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 3.

¹⁹¹⁴ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 1-18; *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Ocak 1963, s. 1-18; *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, Mart 1963, s. 1-18.

¹⁹¹⁵ “Heybe Çıkarken”, *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 3.

¹⁹¹⁶ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962.

¹⁹¹⁷ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 1-18.

¹⁹¹⁸ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Ocak 1963, s. 15.

¹⁹¹⁹ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 1.

¹⁹²⁰ *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, Mart 1963, s. 3.

dergisi (Ankara), Işınsu dergisi (Ceyhan Lisesi-Ceyhan), Birlik dergisi (Düziçi Öğretmen Okulu Sanatseverler Dergisi), Çığ dergisi (Mersin Halk Eğitim Merkezi Yayın Organı-Mersin). Aynı yazıda Işınsu dergisi ile ilgili olarak şu ifadeler kullanılmıştır: “*Ceyhan Lisesi’nin etkin sanat sever, yazın öğretmeni Bay A. Kadir Ünlü’nün çabalarıyla çıkan “Işınsu” Sanat Dergisi’ni “Heybe” kardeş yakınlığıyla sever, onun yaşaması için gayret göstereceğini bildirir*”. Yapılan açıklamalardan iki derginin birbirleriyle yakın bir iletişim içinde oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum ise Çukurova Bölgesi’nde yer alan yayımlar arasındaki destek ve dayanışmanın varlığının bir göstergesidir.¹⁹²¹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

4.3.5. Yöneliş (Halk’a Yöneliş)

Yöneliş dergisi, yayım hayatına Kasım 1963’te başlamıştır. Aylık aralıklarla yayım yapan bu dergi sanat, düşünce ve eğitim dergisi niteliğindedir. Dergi isminin hemen altında “*Sanatta, Fikirde, Eğitimde*” ibaresi yer almıştır. Dergi ismi olan ve büyük puntolarla yazılan “*Yöneliş*” isminin hemen üstünde ise küçük puntolarla yazılan “*Halk’a*” ifadesi de yer almıştır. Bu nedenle dergi ismini tam olarak “*Halk’a Yöneliş*” şeklinde ifade etmekte mümkündür. Sahibi Halk Eğitim Müdürlüğü, sorumlu yönetmen Kadri Ağbalı’dır. İlk sayıyı yönetenler arasında Ayhan Ateşok, Doğan Saltuk, Mehmet Bozdoğan, İbrahim Atlıhan gibi isimler bulunmaktadır.¹⁹²²

Atatürk’ün en çok önem verdiği konulardan birinin “*Halk Eğitimi*” olduğu, yurdun üstün bir bayındırlığa ve milletin üstün bir uygarlık seviyesine ulaşabilmesinin halkın eğitimi ile mümkün olduğu vurgulanmıştır. Adana’daki halk eğitimi çalışmalarının da gün geçtikçe daha çok geliştiği, halka çeşitli yönlerden yarar sağladığı da belirtilmiştir. Bu nedenle devlette veya özel alanlarda çalışan aydınlar da halk dershaneleri açmak, halkı sağlık konusunda bilgilendirmek, insanlık duyguları aşlamak, ulusal değerlere ve başka insanların haklarına sahip çıkmak gibi daha birçok konuda göreve çağırılmıştır. Derginin çıkış amacını da bu düşünceler temsil etmiştir.¹⁹²³

¹⁹²¹ “Bize Gelen Dergiler”, *Heybe dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, Aralık 1962, s. 16.

¹⁹²² *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Kasım 1963, s. 3.

¹⁹²³ “Atatürk ve Halk Eğitimi”, *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Kasım 1963, s. 3,18.

Derginin Kasım 1963 tarihli ilk sayısında Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün 25'inci yıldönümü nedeniyle Atatürk ile ilgili çeşitli yazılara ve şiirlere yer verilmiştir.¹⁹²⁴

Yöneliş dergisinin, dizgi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılmıştır. Fiyatı 100 kuruştur. Dergi 18 sayfa ve boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹²⁵

Derginin sayılarında yıllara göre bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri şu şekilde belirtmek mümkündür: Ocak 1964 tarihli 3'üncü sayıda derginin dizgisi ve baskısı Çukurova Matbaası'nda yapılmıştır.¹⁹²⁶ Şubat 1964 tarihli 4'üncü sayıda ise dizgisi Dirlik Matbaası'nda, baskısı İpek Basımevi'nde yapılmıştır.¹⁹²⁷ Ocak 1964 tarihli 3'üncü sayıdan itibaren derginin ölçüleri de boyu 26 cm, eni 18.5 cm olarak değişmiştir.¹⁹²⁸ Derginin adresi Yöneliş Dergisi Halk Eğitim Müdürlüğü Adana olarak belirtilmiştir. Aralık 1963 tarihli 2'nci sayıda yazı işlerinin idaresi Atlı-Han ve Doğan Saltuk'a geçmiştir.¹⁹²⁹ 31 Ekim 1964 tarihli 12'nci sayıda ise yazı işlerinin idaresini Gençlik Kültür Derneği'nden Ali Özgentürk ve Ahmet Üstün üstlenmişlerdir.¹⁹³⁰ Yeterli miktarda sayısına ulaşamadığımız bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi de tespit edilememiştir.

4.3.6. Adana Kış At Yarışları

Türkiye Jokey Klübü tarafından yayımlanan bu dergi, Jokey Klüp Matbaası'nda basılmıştır. Derginin fiyatı 25 kuruştur. Derginin içeriğinde Adana Hipodromu'nda yapılan yarışlar ve koşular hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. 18 Ocak 1964 Cumartesi günü yapılan 1'inci yarış günü hakkındaki tüm bilgileri içeren bu dergi toplam 20 sayfadır.¹⁹³¹ 8 Mart 1964 Pazar tarihli 17'inci yarış günü ise 23 sayfa çıkarılmıştır.¹⁹³² Derginin ölçüleri boyu 23 cm, eni 10 cm'dir.¹⁹³³ 7 Ocak 1979 Pazar günü 2'nci yarış günü ve 25 Mart 1979 Pazar günü 27'inci yarış günüdür. Derginin

¹⁹²⁴ *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Kasım 1963, s. 1-18.

¹⁹²⁵ *Yöneliş dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Kasım 1963, s. 1-18; *Yöneliş Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Aralık 1963, s. 1-18.

¹⁹²⁶ *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Ocak 1964, s. 3.

¹⁹²⁷ *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 4, Şubat 1964, s. 3.

¹⁹²⁸ *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 3, Ocak 1964, s. 1-18.

¹⁹²⁹ *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Kasım 1963, s. 3; *Yöneliş Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Aralık 1963, s. 3.

¹⁹³⁰ *Yöneliş dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 12, 31 Ekim 1964, s. 3.

¹⁹³¹ *Adana Kış At Yarışları dergisi*, Yarış günü: 1, 18 Ocak 1964, s. 1-20.

¹⁹³² *Adana Kış At Yarışları dergisi*, 8 Mart 1964, s. 1-23.

¹⁹³³ *Adana Kış At Yarışları dergisi*, 18 Ocak 1964, s. 1-20.

basıldığı yer TJK Matbaası-İstanbul olarak belirtilmiştir.¹⁹³⁴ Derginin ne kadar süreyle yayımlandığı ve yayım hayatına hangi tarihte son verdiği hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

4.3.7. Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu

Derginin yayım tarihi 15 Ekim 1964'tür. İmtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü Şehir Tiyatrosu Müdürlüğü adına Oğuz Bora'dır.¹⁹³⁵ İdare yeri adresi Şehir Tiyatrosu Adana olarak belirtilmiştir.¹⁹³⁶

Derginin 15 Ekim 1964 tarihli ilk sayısını Osman Daloğlu, Nihat Ziyalan, Özkan Gürol gibi isimler hazırlarken, derginin kapağı Orhan Çetinkaya tarafından hazırlanmıştır. Derginin baskısı Türk Sözü Basımevi'nde yapılmıştır. Dergide Ali Sepici, Ali Bozdoğanoglu, Muhsin Ertuğrul, Cevat Memduh Altar, Özdemir Hazar, Cahit Atay, Aclan Sayılğan, Suat Taşer gibi isimlerin yazıları paylaşılmıştır.

Dergide genel olarak Adana Şehir Tiyatrosu'nun faaliyetlerine yer verilmiştir. Derginin içeriğinde dönemin, Adana Şehir Tiyatrosu oyuncularının biyografileri, sahneye konacak olan tiyatro oyunları hakkında bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca tiyatro ile ilgili çeşitli fikir yazıları ve çeşitli ilanlar da yer almıştır.¹⁹³⁷

1964 yılında Adana Belediye Başkanlığı görevinde bulunan Ali Sepici tarafından kaleme alınan ve "8'inci Yıla Girerken" başlığı altında yer verilen başyazı da; Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nun 15 Ekim 1964 Perşembe günü İngiliz tiyatro yazarı W. Shakespeare'in Othello eseriyle perdelerini Adanalılara açtığını duyurmuştur. Tiyatroda bu eserlere yer verilmesinde 1964 yılı içinde W. Shakespeare'in ölümünün 400'üncü yıl dönümü olmasının da etkisi olmuştur. Halkın temsilleri daha rahat izleyebilmeleri adına tiyatroda sahne tadilatlarının yapıldığından da bahsedilerek, bu çalışmaların kültür ve sanat bakımından Adana'nın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olduğu vurgulanmıştır.¹⁹³⁸ Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu dergi fiyatı 75 kuruştan halka sunulmuş, 32 sayfa ve boyu 20 cm, eni 14.5 cm

¹⁹³⁴ Adana Kış At Yarışları dergisi, 7 Ocak 1979; Adana Kış At Yarışları dergisi, 25 Mart 1979.

¹⁹³⁵ Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Ekim 1964, s. 2.

¹⁹³⁶ Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Ekim 1964.

¹⁹³⁷ Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Ekim 1964, s. 1-32.

¹⁹³⁸ "8'inci Yıla Girerken", Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Ekim 1964, s. 2.

ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹³⁹ Derginin yayım hayatına ne kadar süreyle devam ettiği ve kapandığı tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye de ulaşılamamıştır.

4.3.8. Tıp Yolunda Yılbaşı

14 Mart Tıp Bayramı yıl dönümlerinde yayımlanan bu derginin ulaşabildiğimiz ilk sayısı 14 Mart 1965 tarihli'dir. Dergide sayı numarası yer almadığı için yalnızca sayıların çıktığı tarihler göz önünde bulundurulacaktır. Derginin sahibi ve sorumlu müdürü Adana Tabip Odası adına Operatör Doktor Zeki Butur, yazı işlerini yönetenler Dr. Yaşar Barlas ve Dr. Erdiñç Köksal'dır. Dergideki karikatür ve klişeler Dr. Hüseyin Tipi ve Eczacı (Ecz.) Coşkun Erdem'e aittir. Derginin dizgi ve baskısı Güney Matbaası Adana'da yapılmıştır.¹⁹⁴⁰

Yıllık aralıklarla yayım yapan derginin içeriğinde; doktorlar tarafından kaleme alınan tıp ve tıp bayramı konularında birçok yazı, şiir, fıkra, anekdot, tıp ile ilgili ilan ve reklamlar (ilaç, ilaç firmaları, klinikler vs.. hakkında) yer almıştır.¹⁹⁴¹

Dergi, boyu 33 cm, eni 24 cm ölçülerinde basılmıştır. 14 Mart 1965 tarihli sayısı 22 sayfa, 14 Mart 1966 tarihli sayısı 31 sayfa, 14 Mart 1974 tarihli sayısı ise 42 sayfa çıkarılmıştır.¹⁹⁴² 1974 tarihli sayıda Kemal Matbaası Adana'da basılmıştır. Derginin yayım kadrosunda da değişiklik yapılmıştır. Bu kadroda derginin sahibi Tabip Odası Başkanı Dr. Yaşar F. Barlas, sorumlu müdür Dr. Ayhan Kalağoğlu, tertip ve yönetim Dr. Ayhan Kalağoğlu, Dr. Yaşar F. Barlas, Dr. Refet Haznedaroğlu, Dr. İhsan Özkaya, Dr. Turhan Sevindik gibi isimler yer almıştır.¹⁹⁴³

Derginin içeriğinde 14 Mart Tıp Bayramı, bu bayramın toplumdaki yeri, önemi ve tarihçesi hakkındaki yazılar ise yıllara göre şu ifadelerle yer almıştır:

14 Mart 1965 tarihli sayıda “*On Dört Mart Bir Uygarlık Parolasıdır*” başlığı ile; “*Öndört Mart 1827 de Batı usulü üzere tababet okutan mektep ikinci Sultan Mahmut*

¹⁹³⁹ Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 15 Ekim 1964, s. 1-32.

¹⁹⁴⁰ Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1965.

¹⁹⁴¹ Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1965, s. 1-22; Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1966, s. 1-31; Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1974, s. 1-42.

¹⁹⁴² Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1965, s. 1-22; Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1966, s. 1-31; Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1974, s. 1-42.

¹⁹⁴³ Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart 1974, s. 3.

tarafından açılmıştır. Bu tarih Türk Hekimliğinin orta çağ tıbbından modern tababete geçişinin ifadesidir. ...”¹⁹⁴⁴

14 Mart 1966 tarihli sayıda “On Dört Mart ve Bugünümüz” başlığı altında; “14 Mart Milli hayatımızda ve tababet tarihimizde önemli bir gündür. Yurdumuzda ilk olarak 14 Mart 1827 de batı tababetinin eğitimi başlamıştır. Olay Türk Toplumunun Batı uygarlığı sistemine girişinin ilk adımlarından biri sayılmalıdır. ...”¹⁹⁴⁵

14 Mart 1974 tarihli sayıda da “Tarihsel Akışı İçinde 14 Mart Tıp Bayramı” başlığı ile yer verilen yazıda ise şu ifadeler kullanılmıştır:

“... 1935 yılı başında Tıp Öğrenci Derneği Lokalinde, dernek adına Dr. Süheyl Ünver’le yapılan görüşmede Battıya dönük ve İstanbul Tıp Fakültesinin başlangıcı olarak 14 Mart 1827 teklif edilir. 1935 yılından (Dr. Fahrettin Kerim Gökay’a göre 1957 senesinden) beri bu tarih Tıbbiyeliler Bayramı olarak kutlanmaktadır. ...”¹⁹⁴⁶

Bu yazıda 14 Mart Tıp Bayramı’nın tarihi süreci kronolojik olarak anlatılmış ve bu konuda açıklamalar yapılmıştır.

Tıp Fakültesi ile ortak bir çalışma yapmak derginin amaçları arasında yer almıştır. Fakat 14 Mart 1974 tarihli sayıda ve “Teşekkür” başlığı altında yer alan yazıda bu konu hakkında yapılan çalışmaların başarıya ulaşamadığı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Bu sene de bütün gayretlerimize rağmen derginin çıkarılmasında Tıp Fakültesi ile müşterek çalışma yapılamadı. Başlangıçta, her nasılsa, ayrı bir çalışmanın içerisine girilmiş olmak ve bazı prensiplerden fedakarlık edememek yüzünden, bütün gayret ve iyi niyetler her iki çalışmayı bir araya getiremedi. Temennimiz ileriki senelerde, tıp Balosunda ve 14 Mart Tıp bayramı dolayısıyla yapılan türünde olduğu gibi, derginin de müşterek bir çalışmanın ürünü olmasıdır. ...”¹⁹⁴⁷

Bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir. 14 Mart Tıp Bayramı ile ilgili olarak ve “Tıp Yolunda Yılbaşı” ismiyle Çukurova Üniversitesi tarafından bir dergi daha çıkarılmıştır. Bu dergi de çalışmamızda ayrıca ele alınmıştır.

¹⁹⁴⁴ “On Dört Mart Bir Uygarlık Parolasıdır”, *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, 14 Mart 1965, s. 3.

¹⁹⁴⁵ “On Dört Mart ve Bugünümüz”, *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, 14 Mart 1966, s. 4.

¹⁹⁴⁶ “Tarihsel Akışı İçinde 14 Mart Tıp Bayramı”, *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, 14 Mart 1974, s. 4.

¹⁹⁴⁷ “Teşekkür”, *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, 14 Mart 1974, s. 42.

4.3.9. Bengin

Bengin dergisi 1965 yılının Aralık ayında yayım hayatına başlamıştır. Aylık aralıklarla yayım yapan bu dergi edebiyat ve sanat dergisi niteliğindedir. Derginin sahibi Mustafa Yılmaz, sorumlu müdürü Mukadder Akgül, yöneticileri ise Cengiz Başar, Cengiz Anıl, Erdal Erat, Eşter Kuradacı, İzzet Bici, Kuthan Kalaba, Mecdi Gültekin, Musa Türker, Orhan Koçak, Togan Güner, Veli Paydaş'tır.¹⁹⁴⁸

Derginin ilk sayfasında “*Aylık Edebiyat Sanat Dergisi*” ibaresi yer almıştır. Fakat “*Çıkarken*” başlığı altında çıkış nedeni ve amacının açıklandığı yazıda “*Gazete*” ifadesi kullanılmıştır. Bu açıklamalara ise şu şekilde yer verilmiştir:

“Geçen son iki sene içinde iki duvar gazetesi çıkarılmış; fakat ömürleri pek kısa olmuş; istenilen amaca ulaşılamamıştır. ... Duvar gazetesinin bu kifayetsizliği bizi matbu bir gazete çıkarmaya sevk etti”. Bu yazıda ayrıca derginin çıkış amaçları ayrıntılı olarak sıralanmış ve bu amaçlar arasında kültürel sahadaki çalışmaların sergileneceği uygun ortam olmaması nedeniyle bu alanda kabiliyetleri olan insanlara uygun bir yayım çıkarmak, kültürel sahalarda yarışmalar düzenlemek, insanların bu alandaki bilgilerini geliştirebilmek yer almıştır.¹⁹⁴⁹

Bengin dergisinin ilk sayısında; M. Ali Gül, Ahmet Baş, İhsan Erdoğan, Musa Türker, Togan Güner, Kuthan Kalaba, Veli Paydaş, Erdal Erat, Mecdi Gültekin, İzzet Bici, Cengiz Başar, Eşter Kuradacı gibi isimlerin yazıları yer almıştır.¹⁹⁵⁰

Aralık 1965 tarihli ilk sayıda tarih bilgileri belirtilmemiştir. Derginin 2'nci sayısı ise Ocak 1966 tarihlidir. 2'nci sayıda yer alan “*Geçen ay çıkardığımız ilk sayımızda çok eksiklerimizin olduğunu gördük...*” ifadelerinden derginin ilk sayısının “Aralık 1965” tarihli olduğu anlaşılmaktadır.¹⁹⁵¹ Derginin 2'nci sayısında ayrıca dergi ismi olan “Bengin” kelimesinin anlamı şu ifadelerle tanımlanmıştır:

*“... “Bengin” Öz Türkçe bir kelime olduğundan çok kimseler haklı olarak anlamakta güçlük çektiler. Bengin'in arapça manası “istiklal” demektir. ...”*¹⁹⁵²

¹⁹⁴⁸ *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1965.

¹⁹⁴⁹ “Çıkarken”, *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1965.

¹⁹⁵⁰ *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1965.

¹⁹⁵¹ *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1965; “Kıymetli Okurlarımıza”, *Bengin dergisi*, Sayı: 2, Ocak 1966.

¹⁹⁵² “Kıymetli Okurlarımız”, *Bengin dergisi*, Sayı: 2, Ocak 1966, s. 1.

Bengin dergisi fiyatı 100 kuruştan halka sunulmuş, 16 sayfa ve boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹⁵³ Derginin içeriğinde; öğrenciler ve öğretmenler tarafından kaleme alınan yazılara yer verilmiştir. Bu yazılar edebiyat, tiyatro, sanat, spor konularında yazılardır. Dergi okulların ders döneminde yayım yapmak ve ders dönemi bittiğinde yayımına ara vermek üzere yayım hayatına başlamıştır. Fakat ilk yayım döneminde yalnızca iki sayı çıkarılmış ve yayım hayatına son vermek durumunda kalmıştır.¹⁹⁵⁴ Ekim 1966'da yayım hayatına yeni bir başlangıç yapan derginin yeni yayım dönemi ile ilgili bilgileri ise şu şekilde ifade etmek mümkündür:

Bengin dergisi, Ekim 1966'da yeniden 1'inci sayı olarak çıkarılmıştır. Dergi isminin hemen altında “*Ayda Bir Çıkar*” ve “*Çukurova Koleji Edebiyat Ve Kültür Kolunun Yayını*” ibrelerine yer verilmişti. Derginin dizgi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılmıştır. Sahibi Mustafa Yılmaz, sorumlu müdür Şevket Kutlu, yönetenler Ali Özcan, akif Aksoy, Eşref Özkan, Erdal Akış'tır. Aynı sayıda; Mehmet Ali Gül, Rifat Çamurdan, Ahmet Baş, Ali Dünder, Murat Özcan, Ali Özcan, Akif Akay, Sina Somay, Erdak Akış, M. Nâzım Güvel, Hacı Demir gibi isimler tarafından kaleme alınan yazılara yer verilmiştir.¹⁹⁵⁵

Derginin yeniden çıkışı ile bilgiler “*Kıymetli Okurlarımız*” başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır:

*“Geçen ders döneminde ancak iki sayısı çıkabilen, nedenleri belli olmadan yayım hayatı sona eren dergimiz “Bengin” i bu sene daha güzel bir şekilde ve isteklerinize uygun olarak ikinci kez yayım hayatına başlatmış durumdayız. Bu mutlu günün hepimiz için hayırlı ve uğurlu olmasını dileriz. ...”*¹⁹⁵⁶

Derginin yeni dönemdeki 2'nci sayısı Kasım/Aralık ayı olarak iki sayı birlikte çıkarılmıştır. Kasım sayısının bazı nedenlerden dolayı geç çıkarıldığı da bunun nedeni olarak gösterilmiştir. Bu gecikmenin sebepleri arasında Bengin dergisinin bazı okul müdürleri tarafından öğrencilere dağıtılmaması ve bu okullarda satışının engellenmesi gösterilmiştir. Bu gecikme sonucunda ise Kasım ve Aralık aylarında

¹⁹⁵³ *Bengin dergisi*, Sayı: 2, Ocak 1966, s. 1-16.

¹⁹⁵⁴ *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1965, s. 1-16; *Bengin dergisi*, Sayı: 2, Ocak 1966, s. 1-16.

¹⁹⁵⁵ *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Ekim 1966.

¹⁹⁵⁶ “*Kıymetli Okurlarımız*”, *Bengin dergisi*, Sayı: 1, Ekim 1966, s. 3.

dergi içeriğinde yer alacak olan yazılar birleştirilmiştir.¹⁹⁵⁷ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.3.10. Deren

Deren dergisi, Özel Adana Koleji'nin bir yayım organıdır. 1966 yılının Mayıs ayında yayım hayatına başlayan bu dergi aylık olarak çıkarılmıştır. Derginin yöneticileri arasında Öğretmen Ülkü Cengiz, yönetici öğrenciler Mevlüt Güçlü, İnci Deniz, Ayşe Kayalıoğlu, Rezzan Gözübüyük, İnci Direk, Olcay Katırcı gibi isimler yer almıştır.¹⁹⁵⁸

Dergi isminin hemen altında “*Aylık Fikir Dergisi*” ibaresi, sol üst köşede de “*Hayatta en hakiki mürşit ilimdir*” ifadesine yer verilmiştir.¹⁹⁵⁹ Mayıs 1966 tarihli 1'inci sayıda yer alan “Önsöz” başlıklı sunum ve tanıtım yazısında şu ifadeler yer verilmiştir:

“... Her okulun, böyle bir yayın yapması gerekir. Çünkü okullardaki bütün edebiyat çalışmaları böyle faaliyetlerin neticesi olarak çevreye aksetmiş kıymetli elemanların gizli kabiliyetlerin bulunmasına yol açılmış olur. Bu cümleden olarak güzel mecmualar çıkartmak sureti ile kültürel faaliyetlerini gösteren okulların çalışmalarını takdirle karşılıyoruz. ...”. Yine aynı yazıda dergi ismi olan “Deren” kelimesinin anlamı ile ilgili şu açıklama yapılmıştır:

“...İçinde yetişen değerlerin yazılarını, yabancı dilden tercüme, anket ve fıkralarını toplayan, derleyen manasına gelen “DEREN” ismini vermeyi uygun buldu.”¹⁹⁶⁰

Deren dergisinin dizgi ve baskısı Güney Basımevi'nde yapılmıştır. 11 sayfa ve boyu 33 cm, eni 23.5 cm ölçülerinde basılan bu derginin içeriğinde ise; tarih, edebiyat, düşünce ve çeviri yazıları, dünyadan bilgilendirici yazılar, röportajlar, öyküler ve şiirler yer almıştır. Dergide bulunan yazıların birçoğu Adana Koleji öğrencileri tarafından kaleme alınmıştır.¹⁹⁶¹

Deren dergisinin yalnızca Mayıs 1966 tarihli 1'inci sayısı incelenmiştir. Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tam olarak tespit edilememiştir. Ancak derginin

¹⁹⁵⁷ “Yok Edilmek İstenen?”, *Bengin dergisi*, Sayı: 2, Kasım-Aralık 1966, s. 3.

¹⁹⁵⁸ *Deren dergisi*, Sayı: 1, Mayıs 1966.

¹⁹⁵⁹ *Deren dergisi*, Sayı: 1, Mayıs 1966.

¹⁹⁶⁰ “Önsöz”, *Deren dergisi*, Sayı: 1, Mayıs 1966.

¹⁹⁶¹ *Deren dergisi*, Sayı: 1, Mayıs 1966, s. 1-11.

çıkışı konusunda meydana gelen aksaklıklar hakkındaki açıklamaya şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Şimdiye kadar elimizde olmayan nedenlerden dolayı geciken bir emelimizi gerçekleştirmiş bulunuyoruz. Fakat dergimizin çıkışının sene sonuna rastlaması ve ikinci bir sayı çıkartmak imkanı olmayışı dergiyi yıllık şeklinde düşünmemize yol açtı. ...”. Bu ifadelerden derginin çıkış tarihinin eğitim döneminin sonuna rastlaması ve bu nedenle ikinci bir sayı çıkarılamayacağı anlaşılmaktadır. Yapılan açıklamalar derginin yalnızca tek sayı çıkmış olduğu düşüncesini de güçlendirmektedir.¹⁹⁶² Fakat derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.3.11. İz

İz dergisi yayım hayatına 26 Kasım 1966’da başlamıştır. Adana Milliyetçi Öğretmenler Birliği’nin yayım organıdır. Derginin sahibi ve sorumlu müdürü Milliyetçi Öğretmenler Birliği adına Av. M. Nuri Tunç’tur. Teknik işler ile yazı işleri İlhan Çelik ve Rüstem Okan tarafından yönetilmiştir. İdare yeri adresi Adana Milliyetçi Öğretmenler Birliği’nde yer almıştır. Adana’da Kemal Matbaası’nda basılan derginin fiyatı 100 kuruş yıllık abonelik ücreti ise 10 TL olarak belirtilmiştir..¹⁹⁶³

Derginin kapağında “*Aylık Fikir Dergisi*” ibaresine yer verilmiştir. Ayrıca “*İz’imiz*” başlığı altında derginin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Birbirimize bütün bölücülüğün, devrimbazlığın dışında gönülden bağlanıp birbirimize gerçek ve faydalı hizmet aşkının kökleşmesini istiyoruz. İZ bu maksatla çıktı yola. Güçlü ve azimli. ...”¹⁹⁶⁴

İz dergisi ilk üç sayısının ardından yayımına son vermiş ve ardından Şubat 1968 tarihli sayısı ile yeniden yayım hayatına başlamıştır. Dizgisi ve baskısı Gürpınar Matbaası’nda yapılmıştır.¹⁹⁶⁵ Mayıs 1968 tarihli 2’nci sayıda dergi fiyatı 125 kuruşa yükselmiştir. Aynı sayıda dergi isminin altında “*Fikir, Kültür Ve Sanat Dergisi*

¹⁹⁶² “Önsöz”, *Deren dergisi*, Sayı: 1, Mayıs 1966.

¹⁹⁶³ *İz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 26 Kasım 1966.

¹⁹⁶⁴ “İz’imiz”, *İz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 26 Kasım 1966, s. 1.

¹⁹⁶⁵ *İz dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, Şubat 1968, s. 24.

Adana Milliyetçi Öğretmen Birlikleri Federasyonu Yayınıdır” ibaresi yer almıştır. Dizgi ve baskı işleri ise Bulvar Basım ve Ciltevi’nde yapılmıştır.¹⁹⁶⁶

İz dergisinin Şubat-Mart 1967 tarihli 4’üncü ve 5’inci sayıları,¹⁹⁶⁷ Mayıs-Haziran 1967 tarihli 7’nci ve 8’inci sayıları¹⁹⁶⁸ birlikte çıkarılmıştır. Derginin sayfa sayıları farklılık göstermiştir. Buna göre dergi 16 sayfa,¹⁹⁶⁹ 23 sayfa,¹⁹⁷⁰ 24 sayfa,¹⁹⁷¹ 26 sayfa¹⁹⁷² ve 32 sayfa¹⁹⁷³ çıkarılmıştır. Derginin boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerindedir.¹⁹⁷⁴ Dergi içeriğinde tarih, edebiyat, kültür faaliyetleri konularında düşünce yazıları ve basından haberler yer almıştır.¹⁹⁷⁵

Derginin ne kadar süreyle yayım hayatına devam ettiği ve yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.3.12. Bilge

Bilge dergisi, yayım hayatına 20 Ocak 1965’te gazete niteliğinde başlamıştır. Derginin yayım hayatına başladığı tarih hakkındaki bilgileri ise şu şekilde ifade etmek mümkündür: 20 Aralık 1965’te “*Bilge*” ismiyle Düziçi İlk Öğretmen Okulu’nun yayım organı olan bir gazete çıkarılmıştır. Bu bilgilerden ve Bilge dergisinde yer alan “*Düziçi İlköğretmen Okulu Kültür-Edebiyat Kolu Organı*” ibaresinden yola çıkarak, Bilge dergisinin yayım hayatına gazete niteliğinde başladığını belirtmek mümkündür. Ayrıca Bilge gazetesinin 20 Aralık 1965 tarihli ilk sayısı aynı zamanda Bilge dergisinin yayım hayatına başlangıç tarihi olarak belirtilmiştir.¹⁹⁷⁶

Bilge dergisinin ise yalnızca 25 Ocak 1971 tarihli 7’nci sayısı incelenebilmiştir.¹⁹⁷⁷

Bu sayıdaki bilgilere göre, dergi iki aylık aralıklarla çıkarılmış ve eğitim dergisi niteliğinde yayım yapmıştır. Derginin “*Düziçi İlköğretmen Okulu Kültür-Edebiyat*

¹⁹⁶⁶ *İz Dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs 1968, s. 1-23.

¹⁹⁶⁷ *İz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Şubat-Mart 1967, s. 1-32.

¹⁹⁶⁸ *İz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs-Haziran 1967, s. 1-32.

¹⁹⁶⁹ *İz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 26 Kasım 1966, s. 1-16.

¹⁹⁷⁰ *İz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs 1968, s. 1-23.

¹⁹⁷¹ *İz dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, Şubat 1968, s. 1-24.

¹⁹⁷² *İz dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Ocak 1967, s. 1-26.

¹⁹⁷³ *İz dergisi*, Sayı: 7-8, Yıl: 1, Mayıs-Haziran 1967, s. 1-32.

¹⁹⁷⁴ *İz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 26 Kasım 1966, s. 1-16.

¹⁹⁷⁵ *İz dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 26 Kasım 1966, s. 1-16; *İz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 22 Aralık 1966, s. 1-24; *İz dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Ocak 1967, s. 1-26; *İz dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, Şubat 1968, s. 1-24; *İz dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs 1968, s. 1-23; *İz dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 9, Yıl: 2, Mayıs 1968, s. 1-23.

¹⁹⁷⁶ *Bilge gazetesi*, 20 Aralık 1965, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

¹⁹⁷⁷ *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971, s. 1.

Kolu Organı” olduğu belirtilmiştir. Sorumlu yönetmen Kâzım Karabörk’tür. Dizgi ve baskısı Gürpınar Matbaası’nda yapılmıştır. Bu derginin düşün ve eğitim dergisi olduğu belirtilerek, hiçbir şekilde siyasal konularda yayım yapmadığı da özellikle vurgulanmıştır.¹⁹⁷⁸

Derginin çıkış nedeni; “*Çıkarken*” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“*Toprağa atılan tohumun yeşermesi için bir takım safhalara ihtiyacı vardır. ...*

... Bütün bunlara rağmen yarın için hazırlanan genç kuşaktan bir kısmına olsun bir dergi sayesinde yeşerecek ortam hazırlamaya çalışıyoruz. ...”¹⁹⁷⁹

Derginin içeriğinde; toplum sağlığı ve toplumsal sorunlar hakkında yazılar, okul haberleri, röportajlar, şiirler ve fıkralar yer almıştır. Dergi sayfalarındaki yazıların büyük bir çoğunluğu öğretmenler ve öğrenciler tarafından kaleme alınmıştır.¹⁹⁸⁰ Bilge dergisi 20 sayfa ve boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹⁸¹ Bilge dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.3.13. Muştu

Muştu dergisi ilk baskısını Ocak 1967’de yapmıştır. Bu dergi aylık olarak yayım yapan bir kültür dergisidir. Dergi isminin altında “*Aylık Kültür Dergisi*” ibaresine yer verilmiştir. Derginin sahipliğini ve sorumlu yönetmenliğini Atatürk Gençlik Sarayı Yayın Kolu adına Fikret Gölpinar üstlenmiştir. Dergideki yönetim kurulu başkanı Tuncer Çağlayan, başkan yardımcısı Muzaffer Badraslıoğlu, sekreter Gülümser Alaba’dır.¹⁹⁸²

Orta dereceli okulların temsilcilerinden meydana gelen “Atatürk Gençlik Sarayı” Yayın Kolu hakkında dergide yer alan bilgiler şunlardır:

“*Atatürk Gençlik Sarayı müzik, kültür, temsil, yabancı dil ve benzeri gibi dallarda faal, kendini yetiştirme aşkı içinde kıvranan gençler için eşi değil Adana’da Türkiye’de bile bulunmayan bir kurumdur.*”¹⁹⁸³

Muştu dergisi, Atatürk Gençlik Sarayı Yayın Kolu tarafından gençleri ilerideki yayım hayatlarına hazırlayabilmek, edebiyat konusunda yetenekli gençlerin

¹⁹⁷⁸ *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971.

¹⁹⁷⁹ “*Çıkarken*”, *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971.

¹⁹⁸⁰ *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971.

¹⁹⁸¹ *Bilge dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 3, 25 Ocak 1971, s. 1-20.

¹⁹⁸² *Muştu dergisi*, Sayı: 1, Ocak 1967.

¹⁹⁸³ “*Gençlere*”, *Muştu dergisi*, Sayı: 1, Ocak 1967, s. 5.

gelişmelerine katkıda bulunmak gibi bir yayım politikası izlemiştir. Bu doğrultuda dergi içeriğinde, kültür, eğitim, sanat, spor konularında olmak üzere şiir, makale, hikaye, bulmaca, fıkra, orijinal yazılara yer vermiştir.¹⁹⁸⁴ Dergideki yazıların çoğu öğrenciler ve öğretmenler tarafından hazırlanmıştır.

Ocak 1967 tarihli 1'inci sayıda “Önsöz” başlığı altında derginin kuruluş amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Adana gençliğine her yönden hizmet etmekte olan, Atatürk Gençlik Sarayı yöneticilerinin denetiminde bir yayın kolu kurduk. Ancak bu çabalarımızın çok geç olmasına karşın biz Atatürk Gençliği, arkadaşlarımıza yararlı olabilmek için bir kültür dergisi çıkarmak üzere işbirliği yaptık. ... Bütün çabalarımız boyunca dayandığımız gerçek sizlere karınca kararınca bir şeyler verebilmek, hizmet etmektir. Bu dayanağımızın gölgesinde, ereğimizde başarı sağladığımız zaman dergi Atatürk Gençlik Sarayı'nın geleneksel organı olacaktır. ...”¹⁹⁸⁵

Dizgi ve baskı işleri Zemin Matbaası'nda yapılan derginin fiyatı 100 kuruştur. Boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerinde ve 22 sayfa çıkarılmıştır.¹⁹⁸⁶ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

4.3.14. Torosun Sesi

Torosun Sesi dergisi ilk baskısını Mayıs 1967'de yapmıştır. Özel Toros Koleji'nin¹⁹⁸⁷ yayım organıdır. Derginin yayımı Kültür ve Edebiyat Kolu tarafından gerçekleştirilmiş, sahipliğini ise Özel Toros Koleji adına Hüseyin Tekin (Özel Toros Koleji Müdürü) üstlenmiştir. Yöneten S. Ergün Süleyman (Kültür ve Edebiyat Kolu'nun yönetici öğretmeni), yönetim kurulu başkanı Vedat Er, başkan yardımcısı

¹⁹⁸⁴ *Muştu dergisi*, Sayı: 1, Ocak 1967, 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 2-3, Şubat-Mart 1967, s. 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 4, Nisan 1967, s. 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 5, Mayıs 1967, s. 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 6, Ocak-Şubat 1969, s. 1-22.

¹⁹⁸⁵ “Önsöz”, *Muştu dergisi*, Sayı: 1, Ocak 1967, s. 3.

¹⁹⁸⁶ *Muştu dergisi*, Sayı: 1, Ocak 1967, 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 2-3, Şubat-Mart 1967, s. 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 4, Nisan 1967, s. 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 5, Mayıs 1967, s. 1-22; *Muştu dergisi*, Sayı: 6, Ocak-Şubat 1969, s. 1-22.

¹⁹⁸⁷ Mersin Özel Toros Koleji Milli Eğitim Bakanlığı Özel Okullar Genel Müdürlüğünün 19 Eylül 1964 tarih ve 420.1-3403 sayılı yazılarıyla açılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim-Terbiye Dairesinin 24 Eylül 1964 gün; 222 sayılı kararlarıyla da Eğitim, Öğretime başlama iznini alarak 28 Eylül 1964 Pazartesi günü Milli Eğitim hizmetine girmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: “Mersin Özel Toros Kolejinin Kuruluşu”, *Torosun Sesi dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1967, s. 4.

Naciye Okay, yazı işleri müdürü Delia Montovani, sekreter Perihan Saydan ve Sevinç Hayfavi'dir.¹⁹⁸⁸

Dizgi ve baskısı Adana'da Zemin Matbaası'nda yapılmıştır. Dergi isminin altında "Özel Toros Kolejinin Yıllık Dergisidir" ibaresine yer verilmiştir. Mayıs 1967 tarihli 1'inci sayıda "Başlarken" başlığı altında şu açıklamalara yer verilmiştir:

"... Dergimiz ise okul ile velilerimiz arasında bir köprü vazifesi kuracak, bizlerin daha iyi yetişmesine vasıta olacaktır. Bu bakımdan dergimizin ismi bile anlamlıdır. Bizler Özel Toros Koleji'nin öğrencileri olarak yarının aydınları olduğumuz için her dalda olduğu gibi bu alanda da kendimizi yetiştirmeye çalışıyoruz. ..." ¹⁹⁸⁹. Bu ifadelerden öğrencilerin dergiye büyük katkıları olduğu ve dergi içerisinde çalışmalarının yer aldığı anlaşılmaktadır.

Derginin içeriğinde; turizm, sanat, edebiyat gibi çeşitli konularda yazılar, okul haberleri, güzel sözler, fıkralar yer almıştır. Yılda bir kez yayım yapan derginin fiyatı 150 kuruştur. Ayrıca 24 sayfa ve boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹⁹⁰ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.3.15. Anahtar

Anahtar dergisi, Temmuz 1967'de çıkarılan ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Dergi sahibi Çukurova Maliye Memurları Sendikası (MAMES) adına M. Recai Özgün, yazı işlerini idare eden ve sorumlu müdür Kenan Tosun'dur. Dizgi ve baskısı Zemin Matbaası'nda yapılan derginin idare yeri ve her türlü yazışma adresi Karasoku Kızılay Caddesi No. 11 (Eski 1 Nolu Vergi Dairesi) Adana olarak belirtilmiştir.¹⁹⁹¹

Dergi isminin hemen altında "MAMES'in Aylık Meslek ve Kültür Dergisi" ibaresine yer verilmiştir. Temmuz 1967 tarihli 1'inci sayıda "Sunu" başlığı altında Kenan Tosun tarafından kaleme alınan yazıda maliyede çalışan memurların iş hayatındaki monotonluğu ve bu durumun çözümü konusunda şu ifadelere yer verilmiştir:

"... Bir başka serviste çalışan maliyeciler birbirlerini tanımazlar. Hele bir İlçe maliyecisi kendi ilinde ya üç kişiyi tanır, ya beş. ... Bu durum öteden beri sürüp gelmiştir. Ama bundan böyle sürüp gitmemelidir ve gitmeyecektir. Bu kesin hükme,

¹⁹⁸⁸ Torosun Sesi dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1967, s. 1.

¹⁹⁸⁹ Torosun Sesi dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1967, s. 3.

¹⁹⁹⁰ Torosun Sesi dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1967, s. 1-24.

¹⁹⁹¹ Anahtar dergisi, Sayı: 1, Temmuz 1967, s. 2.

kıymetli meslektaşlarımın arzularına tercüman olarak, bütünlük kurmada gösterecekleri samimi gayretlerine güvenerek varıyorum.

Verimliliğin şartlarından biri de huzur ve güven içinde çalışabilmektir. Birlik ve beraberlik güven doğurur, güç doğurur. Güven ve güç sahibi kişiler, aşılacak yolu sağlam adımlarla aşanlardır. 624 sayılı yasaya dayanarak kurduğumuz sendikamızla bu temeli atmış bulunuyoruz. Şimdi gelişme çabası içindeyiz. Gelişmemize büyük yardımcı olacağına inandığım kıymetli dergimizin ilk sayısını sunarken meslektaşlarım adına duyduğum mutluluğu belirtmek isterim. ...” Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Anahtar dergisi, maliyecilerin isteklerini dile getirmek ve meslektaş olarak aralarındaki bütünlüğü sağlamak amacıyla olmuştur.¹⁹⁹²

Aylık aralıklarla yayım yapan bu derginin içeriğinde genel olarak MAMES'in faaliyetleri yer almıştır. Ayrıca maliye ve maliyeciler ile ilgili bilgilendirici yazılar ve şiirler de bulunmaktadır.¹⁹⁹³

Derginin yazarları arasında Kenan Tosun, Mehmet Doğan, M. Recai Özgün, Nihat Dağ, İbrahim Yılmaz, Kemal Darıcı, Mehmet A. Tuncay, Muhittin Yılmaz¹⁹⁹⁴; Mehmet A. Tuncay, Ahmet Özcan, M. Necmettin Soner, Müjgan Akyollu¹⁹⁹⁵ gibi isimler yer almıştır.

Fiyatı 200 kuruş olan derginin ilan şartları arka kapak 750.00 TL, iç kapak 500.00 TL, iç sayfalar 300.00 TL ve tam sayfadan az ilanların anlaşmaya bağlı olduğu belirtilmiştir. Abonelik bilgileri yıllık 20 TL, altı aylık 10 TL, sayısı 2 TL'dir.¹⁹⁹⁶ Dergi 22 sayfa ve boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.¹⁹⁹⁷ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılammıştır.

4.3.16. Proleter

Proleter dergisinin ilk sayısı 15 Kasım 1967'de çıkmıştır. Aylık olarak yayımlanmıştır. Dergi isminin altında “yazarları işçi ve köylülerdir” ibaresine ve iç

¹⁹⁹² “Sunu”, *Anahtar dergisi*, Sayı: 1, Temmuz 1967, s. 3.

¹⁹⁹³ *Anahtar dergisi*, Sayı: 1, Temmuz 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 2, Ağustos 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 3, Eylül 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 4, Ekim 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 5, Kasım 1967, s. 2; *Anahtar dergisi*, Sayı: 6, Aralık 1967, s. 1-22.

¹⁹⁹⁴ *Anahtar dergisi*, Sayı: 1, Temmuz 1967, s. 2.

¹⁹⁹⁵ *Anahtar dergisi*, Sayı: 2, Ağustos 1967, s. 2.

¹⁹⁹⁶ *Anahtar dergisi*, Sayı: 1, Temmuz 1967, s. 2-3.

¹⁹⁹⁷ *Anahtar dergisi*, Sayı: 1, Temmuz 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 2, Ağustos 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 3, Eylül 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 4, Ekim 1967, s. 1-22; *Anahtar dergisi*, Sayı: 5, Kasım 1967, s. 2; *Anahtar dergisi*, Sayı: 6, Aralık 1967, s. 1-22.

sayfada “işçi ve köylünün aylık dergisi bilimsel toplumcu politika izler” ifadelerine yer verilmiştir. İşçi ve köylüler adına çıkarılan Proleter dergisi siyasi nitelikte yayımlar yapmıştır. Sahibi ve genel yayın müdürü Necip Akan, sorumlu müdür ise Selâhattin Uyar’dır. Yönetim yeri Adana’da, Döşeme Mahallesi, 130. Sokak, No. 19/b adresinde yer almıştır.¹⁹⁹⁸

15 Kasım 1967 tarihli 1’inci sayıda “*Bildiri*” başlığı altında derginin yayın ilkesi ve çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“*Proleter işçi ve köylünün dergisidir. Proleter dergisinin yazarları işçi ve köylülerdir. Dergi işçi ve köylüler için çıkıyor. Proleter Dergisi bilimsel, toplumcu bir politika izleyecektir. ... Proleter Dergisi yurttta barış, evrende barış ilkesinin eyleme aktarılması yolunu arayacaktır. Yurttta barışın, evrende barışın olabilmesi iç ve dış sömürülerin kalkmasına bağlıdır.*”¹⁹⁹⁹ Yine 1’inci sayıda dergi ismi hakkında açıklamaların ve ayrıntılı tanımların yer aldığı bir yazı yer almış ve bu yazı “*proleter ne demektir?*” başlığı altında şu ifadelerle paylaşılmıştır:

“*Encyclopedia Britannica*’ya göre:

Proletarian: 1. Esas olarak toplumun aşağı sınıfları. ...

Bugünkü anlamı:

Hiçbir mülk sahibi olmayıp yaşamak için ücretten gayri hiçbir şeyi olmayan adam.

...

Bize göre:

Proleter emeğini satarak geçinen ve emeğiyle toplumun tüm değerini yaratan insandır. Dergimiz, bütün emekçileri, işçiyi, topraksız ve az topraklı köylüyü, küçük esnafı, zanaatkârı, dar gelirli memurları ve toplumcu aydınları Proleter safında saymaktadır.”²⁰⁰⁰

¹⁹⁹⁸ *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 1-2.

¹⁹⁹⁹ “*Bildiri*”, *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 2.

²⁰⁰⁰ “*proleter ne demektir?*”, *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 3.

15 Kasım 1967 tarihli 1'inci sayıda 100 kuruş olan dergi fiyatı, 15 Ocak 1968 tarihli 3'üncü sayıda 125 kuruş, 1969 yılındaki sayılarda ise 50 kuruştur.²⁰⁰¹ 1967 ve 1968 yıllarında çıkarılan sayılarda derginin abonelik şartları altı aylık 5 lira²⁰⁰² 1969 yılında altı aylık 5 TL, yıllık 10 TL olarak belirtilmiştir.²⁰⁰³ Derginin 1'inci sayısının dizgi ve baskısı Ankara'da İş Matbaası'nda yapılmıştır. 1968 tarihli 3'üncü sayıda Ulusal Basımevi Ankara'da²⁰⁰⁴ 1969 yılı sayılarında ise Yeni Ser Matbaası'nda basılmıştır.²⁰⁰⁵

Proleter dergisi, 1967 ve 1968 yılı sayılarında dergi niteliğinde ve 16 sayfa çıkarılmıştır. Fakat 1969 yılı sayılarında gazete niteliğinde ve 4 sayfa basılmıştır.²⁰⁰⁶ Derginin boyu 34 cm, eni 25 cm ölçülerindedir.²⁰⁰⁷

1969 yılında Proleter, 15 Haziran 1969 tarihli 10'uncu sayısından 15 Ağustos 1969 tarihli 12'nci sayısına kadar incelenmiştir.²⁰⁰⁸ Bu sayılarda derginin sahibi Necip Akan, sorumlu müdürü Nurettin Pirim'dir. İdare yeri Süleyman Sırrı Sokak, 2/8 Yenişehir-Ankara adresinde yer almıştır.²⁰⁰⁹ Bu bilgiler ise derginin yayım hayatına Ankara'da devam ettiği düşüncesini güçlendirmektedir.

15 Haziran 1969 tarihli 10'uncu sayıda “*Proleter'den Dostlara*” başlığı altında derginin ilk yayım döneminde gazete olarak 8 sayı çıktığı ve daha sonra kapandığı şu ifadelerle açıklanmıştır:

---

²⁰⁰¹ *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 1; *Proleter dergisi*, Sayı: 3, 15 Ocak 1968, s. 1; *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 4; *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 4.

²⁰⁰² *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 1; *Proleter dergisi*, Sayı: 3, 15 Ocak 1968, s. 1.

²⁰⁰³ *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 4; *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 4.

²⁰⁰⁴ *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 1; *Proleter dergisi*, Sayı: 3, 15 Ocak 1968, s. 1.

²⁰⁰⁵ *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 4; *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 4.

²⁰⁰⁶ *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 1-16; *Proleter dergisi*, Sayı: 3, 15 Ocak 1968, s. 1-16; *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 1-4.

²⁰⁰⁷ *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 1-4.

²⁰⁰⁸ *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 1-4.

²⁰⁰⁹ *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 2.

“... Bugün Türkiye’de bir gazetenin, hem de işçiden, köylüden yana sosyalist bir gazetenin çıkması pek o kadar kolay değil, Proleter bu gerçeği bir kere tattı ve ancak 8 sayı çıktı, sonra kapandı. Şimdi yeniden gene dar imkanlarla çıkıyor. ...”²⁰¹⁰

Proleter, 1969 yılındaki sayılarda ve künye bilgilerinin yer aldığı başlıklarda “*dergi*”, bazı yazıların içeriğinde kullanılan ifadelerde ise “*gazete*” olarak isimlendirilmiştir. Bu ifadelerde bulunan tutarsızlığın nedenleri arasında Proleter’in, Adana’da yayımlanan ilk sayılarında dergi niteliğinde ve 16 sayfa çıktığını, Ankara’da yayımlanan sayılarında ise gazete özelliklerinde ve dört sayfa basıldığını belirtmek mümkündür.²⁰¹¹ Fakat yayımın içerisinde yer alan ifadelerde bu durumun açıkça dile getirilmemesi ve Adana’da çıkarılan ilk sayılarında dergi olarak nitelendirildiği için dergi olarak kabul edilmiştir. 15 Kasım 1969 tarihli 10’uncu sayıda, “*Proleter Yaşayacak*” başlığı altında bu konu ve derginin yeniden çıkışı ile bilgiler ise şu ifadelerle yer almıştır:

“1968 senesinde Adana’da yayın hayatına giren Proleter dergisinin ... 16 sayfa olan bu eşsiz derginin çıkmasını bir süre için engellemişlerdi. ... Proleter ki inandırılmışların değil, inanmışların gazetesidir. ... Proleter yaşayacaktır.”²⁰¹²

15 Ağustos 1969 tarihli 12’nci sayıda, Ankara’da da Proleter’in çıkarılmasına izin verilmediği ve bu nedenle toplatıldığı hakkındaki duyuru “*Proleter Toplatıldı*” başlığı altında ve şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“İşçiler, köylüler ve bütün emekçilerin sesini duyurmaya çalışan gazetemiz Proleter’e yapılan baskılara bir yenisi daha eklenmiştir. Onbirinci sayımız Ankara Savcılığınca toplatılmış, Yazı İşleri Müdürümüz hakkında ayrıca soruşturma açılmıştır. Proleter bütün baskılara rağmen Türkiye’nin emekçi halkının emrinde kavgasını sürdürecektir.”²⁰¹³

---

²⁰¹⁰ “Proleter’den Dostlara”, *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 2.

²⁰¹¹ *Proleter dergisi*, Sayı: 1, 15 Kasım 1967, s. 1-16; *Proleter dergisi*, Sayı: 3, 15 Ocak 1968, s. 1-16; *Proleter dergisi*, Sayı: 10, 15 Haziran 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 1-4; *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 1-4.

²⁰¹² “Proleter Yaşayacak”, *Proleter dergisi*, Sayı: 11, 20 Temmuz 1969, s. 2.

²⁰¹³ “Proleter Toplatıldı”, *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 3.

Derginin 1969 tarihli 12'nci sayısında bulunan “*Proleter Toplatıldı*” başlıklı açıklama, derginin 12'nci sayıdan sonra yayım hayatına son verdiği düşüncesini güçlendirmektedir.²⁰¹⁴

4.3.17. Mizan

Mizan dergisi, 18 Mayıs 1968'de yayım hayatına başlamıştır. Dergi Adana'da Kemal Matbaası'nda basılmış ve Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (AİTİA)²⁰¹⁵ adına 1968-1969 yılı ders döneminde çıkarılmıştır. Sahibi Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Öğrenci Yayın ve Yardım Bürosu olarak belirtilmiştir.²⁰¹⁶

Mizan dergisi mizah dergisi niteliğindedir. İçeriğinde yer alan yazılarda mizahi bir dil kullanılmıştır. Derginin künye bilgilerine açıkça yer verilmemiştir. Fakat “*Mizan Güldürür Düşündürür Kaşındırır*” başlığı altında “*Yıl: ikinciden bir evvelki, Sayı: üçüncüden iki önceki, Cilt: sıfırdan bir sonraki ...*” ifadeleri yer almış ve künye bilgileri esprili bir dille belirtilmiştir.²⁰¹⁷

Derginin 18 Mayıs'ta yani AİTİA'nın 1'inci kuruluş yıldönümünde yayımlanan ilk sayısında “*Başlarken*” başlığı altında dergi ile ilgili şu açıklamalarda yapılmıştır:

“*Şu anda Adana İ.T.İ.A. olarak bir adım attık. Akademimizin ikinci yılında atılan bu adımın yankılarında şu anda elinizde bulunan mütevazi dergimizin yapraklarını çevirirken çıkan hisşirtularla birlikte duyulacaktır. Dergimizi her sene akademimizin kuruluş tarihi olan 18 Mayıs'ta çıkarmayı uygun bulduk. Bu günde Akademimizin kuruluş gününü kutlarken bazı derterimizi de henüz çıkan dergimizde dile getirdik.* ...”²⁰¹⁸

Mizan dergisi toplam 24 sayfa basılmıştır. Fakat dergi 21'inci sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Derginin boyu 31.5 cm, eni 23.5 cm ölçülerindedir. Derginin İçeriğinde Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi hakkında (AİTİA) mizahi

²⁰¹⁴ “Proleter Toplatıldı”, *Proleter dergisi*, Sayı: 12, 15 Ağustos 1969, s. 3.

²⁰¹⁵ 18 Mayıs 1967 tarihinde açılışı yapılan Adana İktisadi Ticari İlimler Akademisi (AİTİA), ilk olarak Atatürk parkının hemen girişinde yer alan binayı 1979 yılına değin kullanmıştır. 1979-1981 yılları arasında AİTİA, Cemalpaşa'da bulunan eski kız öğretmen okulunda öğretime devam etmiştir. 1981 yılında ise eskilerin Çamlık diye adlandırdığı Beyazevler'deki yeni binasına taşınmıştır. 1982 yılında da Çukurova Üniversitesi bünyesine dahil edilerek İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi adını almıştır (İİBF). 2001 yılında ise Balcalı'daki kampüse taşınan İİBF öğretime yerleşkede devam etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Metin Bahçivan, “Adana ve Üniversite Öğrenimi”, *Altın Şehir Adana Kent Kültürü Ve Sanat Dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 2, Eylül 2012, s. 19.

²⁰¹⁶ *Mizan dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1968-1969.

²⁰¹⁷ “Mizan Güldürür Düşündürür Kaşındırır”, *Mizan dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1968-1969, s. 1.

²⁰¹⁸ “Başlarken”, *Mizan dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1968-1969, s. 1.

yazılar ve şiirler yer alırken ayrıca karikatürlere, ilanlara ve fıkralara yer verilmiştir.²⁰¹⁹ Sadece ilk sayısı incelenen derginin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

4.3.18. 5 Ocak

5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1970’de yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Adana Yüksek Tahsil Yardımlaşma Derneği adına Sedat Baş’tır. Derginin yayım kurulunda Cezmi Gözübatık, İsmail Şahin, Musa Öztürk, Yüksel Aktuğ gibi isimler yer almıştır. Dergi isminin hemen altında “*Adana’nın Kurtuluşu*” ibaresine yer verilirken, sol üst köşede “*Teşekkür*” başlığı ile “*Milli Savunma Bakanı Sayın Ahmet Topaloğlu’na Derneğimize yaptığı yardımlardan dolayı teşekkür ederiz.*” mesajı yer almıştır.²⁰²⁰

Yalnızca 5 Ocak 1970 tarihli ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin ilk sayfasında şu bilgiler yer almıştır:

“*Adana’nın Tarihçesi*” başlığı altında, “*Beş Ocak güzel Adana’mızın düşmen işgalinden kurtulduğu gündür. Beş Ocak tarihi bir gün olduğu kadar, Adana da tarihi ve ulu bir beldedir. ...*”²⁰²¹

5 Ocak dergisi²⁰²² Adana’nın düşman işgalinden kurtuluşunun 48’inci yıldönümünde yayım hayatına kazandırılmıştır. Bu dergi Ankara’da Ulusoğlu Matbaası’nda dizilmiş ve basılmıştır.²⁰²³ Fiziksel özellikleri bakımından gazete niteliğinde, boyu 33 cm, eni 24 cm ölçülerinde ve dört sayfa çıkarılmıştır. Ayrıca dergi sayfalarında sayı ve yıl bilgisi bulunmamaktadır.²⁰²⁴ Derginin fiziksel özellikleri itibariyle gazete niteliğinde çıkmış olması ve bu ifadelerdeki tutarsızlıklar hakkında şu bilgilere ulaşılmıştır:

Üçüncü sayfada, “*Not: Yönetim Kurulunun kararı ile dergi yerine bu gazete çıkartılmıştır.*”²⁰²⁵

²⁰¹⁹ *Mizan dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1968-1969, s. 1-24.

²⁰²⁰ *5 Ocak dergisi*, 5 Ocak 1970, s. 1.

²⁰²¹ “*Adana’nın Tarihçesi*”, *5 Ocak dergisi*, 5 Ocak 1970, s. 1-2.

²⁰²² Adana’nın düşman işgalinden kurtuluş tarihi, “*Adana’nın Tarihçesi*” başlığı altında yer verilen yazıda baskı hatasından dolayı “5 Ocak 1920” olarak belirtilmiştir. Bu tarih 5 Ocak 1922 olmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: “*Adana’nın Tarihçesi*”, *5 Ocak dergisi*, 5 Ocak 1970, s. 2.

²⁰²³ *5 Ocak dergisi*, 5 Ocak 1970, s. 4.

²⁰²⁴ *5 Ocak dergisi*, 5 Ocak 1970, s. 1-4.

²⁰²⁵ *5 Ocak dergisi*, 5 Ocak 1970, s. 3.

Dördüncü sayfada ise, “*Dergimizi basan ve dizen Ulusoglu Matbaası Sahibi Bülent Ulusoglu ve arkadaşlarına teşekkür ederiz. Adana Y.T.Y. Derneği*”²⁰²⁶

Derginin yayım hayatına ne zaman son verdiği ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat sahibi ve fiziksel özellikleri farklı olan, tarih bilgisi, dergi ismi ve adına çıkarıldığı kurum ismi olarak aynı bilgileri taşıyan bir dergi daha çıkarılmıştır.²⁰²⁷ Bu dergi hakkındaki bilgiler ise çalışmamızda ayrıca ele alınmıştır.

4.3.19. 5 Ocak

5 Ocak dergisi 1970 yılının Ocak ayında yayım hayatına başlamıştır. Adana Yüksek Öğrenim Derneği'nin (AYÖD) yıllık yayım organıdır. Sahibi Adana Yüksek Öğrenim Derneği adına Halil Başaran, sorumlu müdürü Mustafa Başdoğan'dır. Derginin düzeninden sorumlu olan ve dergide “*Dergi Tertip Komitesi*” ifadeleriyle isimlendirilen komitede şu isimler yer almıştır: Tuncer Çağlayan, Mehmet Özel, Mehmet Göller, Mustafa Türkmen. Kapağı, Hasan Ünveren. Derginin idare yeri adresi Adana Talebe Yurdu Şhremeni İstanbul olarak belirtilmiştir.²⁰²⁸ 5 Ocak 1971 tarihli 2'nci sayıda ise idare yeri adresi, AYÖD Talebe Yurdu Ahmet Vefik Paşa Caddesi Çapa/İstanbul olarak değişmiştir.²⁰²⁹

Derginin Ocak 1970 tarihli 1'inci sayıda “*Çıkarken*” başlığı altında derginin çıkış amacı ve Adana Yüksek Öğrenim Derneği hakkında şu açıklamalara yer verilmiştir:

“Yüksek öğrenimde bulunan Çukurovalı gençlerin çeşitli sorunlarının sonucu olarak 1931 senesinde “Çukurova Yüksek Tahsil Yardımlaşma Derneği” ismi ile kurulan derneğimiz daha sonra Mersinli yüksek öğrenim gençlerinin ayrılması sonucu bugünkü ismi ile; “Adana Yüksek Öğrenim Derneği olarak faaliyetine devam etmiştir.

Derneğin faaliyetleri arasında bulunan ve Adana'nın düiman işgalinden kurtuluşu olan beş ocak günü bizden önceki dernek mensupları tarafından da muntazaman kutlanmıştır. Kırksekizinci yıldönümü olan bu yılda bu görevin şerefi bize nasip olmuştur. ... Büyük imkansızlıklar içinde çıkan bu derginin mükemmel olduğu

²⁰²⁶ 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1970, s. 4.

²⁰²⁷ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1-17; 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1971, Sayı: 2, Yıl: 2, s. 1-64.

²⁰²⁸ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1.

²⁰²⁹ 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1971, Sayı: 2, Yıl: 2.

*iddaasında değiliz. Ancak eksiklerimize rağmen bizden sonrakiler için çok olumlu bir teşebbüsün sahibi olduğumuz inancı ve gururu içindeyiz. ...*²⁰³⁰

5 Ocak dergisinin yalnızca ilk iki sayısına ulaşılabildiği. Bu sayılarda bazı değişiklik ve farklılıklar bulunmaktadır. Bu değişiklikleri ise şu şekilde ifade etmek mümkündür:

5 Ocak dergisinin Ocak 1970 tarihli ilk sayısı İstanbul'da bulunan Yörük Matbaası'nda dizilmiş ve basılmıştır.²⁰³¹ 5 Ocak 1971 tarihli 2'nci sayısı ise Yeni Alev Matbaası'nda basılmıştır.²⁰³² Derginin sayfa sayıları da farklılık göstermiş ve Ocak 1970 tarihli ilk sayısı 17 sayfa,²⁰³³ 5 Ocak 1971 tarihli 2'nci sayısı 64 sayfa çıkarılmış ve 58'inci sayfaya kadar ilanlara yer verilmiştir.²⁰³⁴

Ocak 1970 tarihli 1'inci sayıda Halil Başaran, Ahmet B. Ayvazoğlu, Tuncer Çağlayan, Hamdi Türkmen, Remzi O. Arık, Veysel Karagedik, Mustafa Türkmen, Fikri Aldatmaz, Mustafa Başdoğan, C. Ayhan Özerol, Soner Ş. Tilkiöglü, H. G. Menemencioğlu, Sabit Oktan, Mehmet Teke gibi isimlerin yazıları yer almıştır.²⁰³⁵

5 Ocak dergisinin içeriğinde; Çukurova Bölgesi'nin ve Adana'nın imarı, yerleşimi ve yurtlanması (iskan) ile ilgili tarihi bilgilere, Adana'daki sağlık, iktisat, folklor, spor faaliyetleri hakkında yazılara, 5 Ocak Adana'nın kurtuluşu, Milliyetçilik, Türkler, Türkçülük ile ilgili yazılara ve az sayıda şiire yer verilmiştir.²⁰³⁶

5 Ocak dergisi fiyatı 500 kuruştan halka sunulmuştur. Boyu 26 cm, eni 19 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁰³⁷ Yılda bir kez çıkarılan bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.3.20. 22. Gün

22. Gün dergisi Maraşlı Adana Yüksek Öğrenim Gençliği Yardımlaşma Yaşatma ve Maraş'ı Tanıtma Derneği'nin (AYÖG-MKY) yayım organıdır. İlk sayısı 1970 yılında çıkarılmıştır. Dizgisi ve baskısı Doğan Matbaası'nda yapılan derginin fiyatı 250 kuruştur. Sahibi Maraşlı AYÖG-MKY Derneği adına Şahin Çömez, sorumlu

²⁰³⁰ “Çıkarken”, 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1.

²⁰³¹ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1.

²⁰³² 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1971, Sayı: 2, Yıl: 2.

²⁰³³ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1-17.

²⁰³⁴ 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1971, Sayı: 2, Yıl: 2, s. 1-64.

²⁰³⁵ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1-17.

²⁰³⁶ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1-17; 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1971, Sayı: 2, Yıl: 2, s. 1-64.

²⁰³⁷ 5 Ocak dergisi, Ocak 1970, s. 1-17; 5 Ocak dergisi, 5 Ocak 1971, Sayı: 2, Yıl: 2, s. 1-64.

müdür Zekeriya Çapar, yazı işleri müdürü Ali Doğan'dır. Maraşlı AYÖG-MKY Derneği yönetim kurulunun başkanı Şahin Çömez, il başkanı Zekeriya Çapar, muhasip (sayman, muhasebeci) Ali Doğan, sekreter Ahmet Esendemir, üyeler Fahri Gemci, Hulûsi Çanak, Hasan Binici olarak belirtilmiştir.²⁰³⁸

Derginin ilk sayısında "22. Gün Çıkarken" başlığı altında derneğin kuruluşu ve amacı şu ifadelerle belirtilmiştir:

"Bizler Adana'da Yüksek Öğrenim yapan "Maraşlı Gençler" olarak Maraşlı öğrenciler yardımlaşma derneğini kurmanın bahtiyarlığı içerisindeyiz. ... Derneğimizin amacı: Adana'da yüksek öğrenim yapan Maraşlı öğrenciler arasında yardımlaşma ve dayanışmayı sağlayıp, kültürel ve sosyal faaliyetlerde bulunarak Maraş'ı tanıtmaktadır. ...". Aynı yazıda derginin çıkışı ile bilgiler ise şu şekilde açıklanmıştır:

*"Kurtuluşumuzun 50. Yıl dönümüne rastlayan derneğimiz imkanları dahilinde her yıl bu mutlu güne armağan olarak 22. Gün isimli dergiyi kahraman hemşehrilerimizde yardımlarıyla en iyi bir şekilde çıkarmak azmindedir. ..."*²⁰³⁹. Yine 1'inci sayıda dergi isminin neden "22. Gün" olarak belirlendiğini açıklayan ve "Maraşın 50'nci Kurtuluş Yıldönümü" başlığı altında yer alan yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

*"Maraş şehri 50 yıl önce bugün tarihinin en mutlu ve müstesna gününü yaşamış. 12 Şubat 1920 günü düşman Maraşlı kahramanların eşsiz mücadelesi karşısında daha fazla dayanamayarak güzel Maraş'ı terketmek zorunda kalmıştır. 22. gün ve gece aralıksız süren Maraş Savaşı Türk Tarihinin unutulmaz sayfalarından birini teşkil eder. ..."*²⁰⁴⁰

Yalnızca 1'inci sayısını inceleme imkanı bulduğumuz 22. Gün dergisi boyu 29 cm, eni 21 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Bu dergi 32'nci sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Son 10 sayfasında (23'ten-32'ye kadar) ise ilanlara yer verilmiştir. Derginin içeriğinde; Kahramanmaraş'ın tarihçesi, Kahramanmaraş'ın genel durumu (imarı, ekonomik ve sosyal durumu) ve bu konularda Kahramanmaraş ve İlçelerinde yaşanan sıkıntılar, Maraş'taki spor faaliyetleri, hikayeler ve şiirler yer almaktadır.²⁰⁴¹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

²⁰³⁸ 22. Gün dergisi, Sayı: 1, 1970, s. 1.

²⁰³⁹ "22. Gün Çıkarken", 22. Gün dergisi, Sayı: 1, 1970, s. 1.

²⁰⁴⁰ "Maraşın 50'nci Kurtuluş Yıldönümü", 22. Gün dergisi, Sayı: 1, 1970, s. 3.

²⁰⁴¹ 22. Gün dergisi, Sayı: 1, 1970, s. 1-32.

4.3.21. Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi

Bu dergi 1 Ekim 1971 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Elektrik Teknisyenleri Derneği adına başkan Selahattin Selamoğlu, sorumlu yazı işleri Müdürü Mehmet Ali Gözler, idare müdürü Nusret Özelbaykal'dır. Derginin yönetim ve yazışma adresi İnönü Caddesi 15 Sokak No. 8/A Adana olarak belirtilmiştir.²⁰⁴²

Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Mesleki, sosyal ve aktüalite (güncellik, günün konusu, olayı, haberleri) dergisi niteliğinde yayımlar yapmıştır. Dizgi ve baskısı Doğan Basımevi'nde yapılan derginin fiyatı 300 kuruş, yıllık abonelik ücreti ise 36 TL olarak belirtilmiştir.²⁰⁴³

1 Ekim 1971 tarihli ilk sayıda “Çıkarken” başlığı altında yer alan yazıda şu açıklamalar yapılmıştır:

“... Bize, feza devrini açan en büyük amillerden biri olan elektriğin haysiyetini temin eden, daha doğrusu sihirli dev'in sevki idaresini elinde tutan ve o'nu yöneten Elektrik Teknisyenleri memleket içinde gördüğü büyük bir boşluğu doldurmak için siz okurlarına naçiz bir armağan olan bu dergiyi sunmakla şeref duyarlar. ...”²⁰⁴⁴

Aynı yazıda derginin yayım ilkesi şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Her sayfası her satırında kendinizi bulacak ve her ay dertlerinizi dile getirecek ve duyduklarımızı, gördüklerimizi sizlere götürecektir.”²⁰⁴⁵

Derginin içeriğinde; Elektrik Teknisyenleri Derneği ve derneğin faaliyetleri, elektrik, elektronik ve elektriğin tarihi ile ilgili haberlere, yazılara ve ilanlara yer verilmiştir. Dergi 30 sayfa ve boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁰⁴⁶ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

4.3.22. Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi

Derginin ilk sayısı 1971 yılında çıkarılmış ve Adana'da Kemal Matbaası'nda basılmıştır. Derginin ilk sayısında “Dergiyi Açarken” başlığı altında İktisat Kürsüsü

²⁰⁴² Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1971, s. 3.

²⁰⁴³ Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1971, s. 2-3.

²⁰⁴⁴ “Çıkarken”, Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1971, s. 3.

²⁰⁴⁵ Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1971, s. 3.

²⁰⁴⁶ Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1971, s. 1-30; Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 1, Kasım 1971; Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3, Yıl: 1, Aralık 1971.

Başkanı Prof. Şekip Yeğin tarafından kaleme alınan yazıda şu açıklamalar yapılmıştır:

“Bir öğretim müessesesinin gayesi; mevcut şartlar altında en verimli ölçüde yetiştirebildiği, talebelerinin mezun olduğunu ve hayat yolunda her birinin süratle başarıya ulaştığını görebilmektir. Akademimiz bu mutluluğu ilk mezunlarını vereceği bu ders yılında büyük heyecanla tadacaktır. ...

... Dergimizin ilk sayısının çıkışında sizlere duygularımı ve dört yıldır kurulup gelişmekte olan Akademik müessesenin mahsulünü bu dergide bulacağız. ...

Kurucu olarak duyduğum kıvancı ifade ederken, bu sayıyı çıkarmakta gösterdikleri gayret ve titizlikten dolayı Öğretim Üyesi ve yardımcılarına teşekkür eder ...²⁰⁴⁷

Derginin yayım kurulu Prof. Dr. İ. Nevzat Eser, Prof. Dr. Kemal Dal, Prof. Necati İşcil; yazı kurulu ise Prof. Sedat Ünalın, Doçent Doktor (Doç. Dr.) Adnan Lavkan, Doç Dr. Yaşar Gürgün, Öğretim Görevlisi (Öğr. Gör.) Salih Özel, Asistan Doktor (Ass. Dr.) İlhan Yücel, Asistan (Ass.) Abdülkadir Tuan, Ass. Mükremin Altıntaş, Ass. Mehmet Zeki Uslu, Ass. Mustafa Altıntaş, Ass. Mustafa Sami Cengiz, Ass. Sabahattin Değirmenci gibi isimler yer almıştır.²⁰⁴⁸

Derginin tüm sayılarının içeriğinde; yurtiçi ve yurtdışından iktisat, ticaret, siyasi tarih, işletme, istatistik, muhasebe, ekonomik politika, hukuk ve muhasebe gibi birçok konuda yazılar yer almıştır. Ayrıca Adana'nın ekonomik durumu, toplum hayatında meydana gelen gelişmeler ile ilgili yazılara da yer verilmiştir.²⁰⁴⁹

Dergi ilk sayıda 124 sayfa,²⁰⁵⁰ Mart 1976 tarihli 5'inci sayıda 318 sayfa,²⁰⁵¹ Mart 1977 tarihli 6'ncı sayıda ise 279 sayfa²⁰⁵² çıkarılmıştır.

Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisinin ilk sayısında²⁰⁵³ belirtilen matbaa yeri adresi değişikliğe uğramış ve bu dergi Mart 1977 tarihli 6'ncı sayıda

²⁰⁴⁷ “Dergiyi Açarken”, *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 1, 1971.

²⁰⁴⁸ *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 1, 1971.

²⁰⁴⁹ *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 1, 1971, s. 1-124; *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 5, Mart 1976, s. 1-318; *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 6, Mart 1977, s. 1-279.

²⁰⁵⁰ *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 1, 1971, s. 1-124.

²⁰⁵¹ *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 5, Mart 1976, s. 1-318.

²⁰⁵² *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 6, Mart 1977, s. 1-279.

²⁰⁵³ *Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi*, Sayı: 1, 1971.

Ankara’da Kalite Matbaası’nda basılmıştır.²⁰⁵⁴ Derginin boyu 23 cm, eni 15 cm, fiyatı ise 12.000.000 liradır.²⁰⁵⁵

Derginin ne kadar süreyle yayım hayatının içinde bulunduğu ve yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

4.3.23. Tıp Yolunda Yılbaşı

Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi, 14 Mart Tıp Bayramı’nın yıl dönümünü²⁰⁵⁶ olan 14 Mart 1974’te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, sorumlu müdürü İlyas Acar’dır. Derginin mizanpajı (sayfa düzeni) Pektekin Acar tarafından yapılmıştır. Dergi isminin altında “*Dışı Sizi İçti Bizi Yakan Gayrı Tıbbi Kâğıt Kümesi: Cumhuriyet’ten sonra: 50+1 Bedeli: 1Kg. Göznuru: 10 Kayme Sayı: 1*” ibaresine yer verilmiştir. Adana’da Kemal Matbaası’nda basılan derginin 14 Mart 1974 tarihli 1’inci sayısında, derginin çıkışı ile ilgili şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Henüz daha küçük, yaşına bile basmadı. Pekte gururlu yavrucağ, sanıyor ki; her gülümsediği, kendisine kucak açacak, bazende somurtacak ama ona kucaklar yine açılacak? “Gülü seven dikenine katlanır ne olacak” diyor ve kusurlarının hoş görüleceğine inanıyor. Onu gelecek yıllarda daha tombul, daha neşeli görmek hepimizin dileği. Dergimizin çıkarılmasında; yardımlarını esirgemeyen tüm kuruluşlara teşekkür ederiz. Tüm dergi ailesi 14 Mart Tıp Bayramını saygı ile kutlar, herşeyin gönlünüzce olmasını diler”.²⁰⁵⁷ Yine 1’inci sayıda “Çıkarken” başlığı altında ise dergi ile ilgili şu bilgiler yer almıştır:

“Çukurova Üniversitesi çok yeni bir kuruluş. İki aylık bir geçmişi var. Çok genç olmakla beraber gelecek için ümitli ve hatta iddaalı. Ümidinin kaynağını inancından alıyor. İnanç pınarımız memleketimize ve vatandaşlarımıza hizmet edebilme

²⁰⁵⁴ Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi, Sayı: 6, Mart 1977, s. 1.

²⁰⁵⁵ Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi dergisi, Sayı: 1, 1971.

²⁰⁵⁶ 1935 yılı başında Tıp Öğrenci Derneği Lokalinde, dernek adına Dr. Süheyl Ünver’le yapılan görüşmede Batıya dönük ve İstanbul Tıp Fakültesinin başlangıcı olarak 14 Mart 1827 teklif edilir. 1935 yılından (Dr. Fahrettin Kerim Gökay’a göre 1957 senesinden) beri bu tarih Tıbbiyeliler Bayramı olarak kutlanmaktadır., Ayrıntılı bilgi için bakınız: “Tarihsel Akışı İçinde 14 Mart Tıp Bayramı”, *Tıp Yolunda Yılbaşı Dergisi*, 14 Mart 1974, s. 4.

²⁰⁵⁷ *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, Sayı: 1, 14 Mart 1974, s. 2.

özleminden güç ve kuvvet kazanıyor. Bu üniversitede görev alanlar ise pınarları gür akıtmak istiyorlar. İddaalı olma nedenleri bu inançtan gelse gerek. ...”²⁰⁵⁸

Bu dergi boyu 32.5 cm, eni 23.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Ayrıca toplam 42 sayfadır. Fakat derginin sayfaları 38’inci sayfaya kadar numaralandırılmış, son dört sayfasında ise ilanlar yer almıştır.²⁰⁵⁹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

4.3.24. Gıcık

Gıcık dergisi, 30 Mart 1974 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi Ceyhan Yüksek Tahsil Koruma Derneği (CYTKD) adına Sadettin Aksoylugil, sorumlu müdürü Turgay Göksoy’dur. Düzeni Ahmet Koltaş tarafından yapılan derginin, dizgi ve baskısı Adana’da Kemal Matbaası’nda yapılmıştır. Yıllık olarak yayım yapan dergide “*Yılda Bir Çıkar*” ifadesi de yer almıştır.²⁰⁶⁰

Ceyhan’da yüksek öğrenim öğrencileri tarafından her yıl hazırlanan Gıcık, Ceyhan’a hizmetin ilk şartı olarak eğitim hayatında başarılı olmayı temel ilke edinmiştir. Bunun dışında Ceyhan’ın sıkıntı ve isteklerini dile getirmeyi de görev bilmiştir. CYTKD’nin amacı ise eğitim konusunda sıkıntı çeken ve birçok güçlük ile karşılaşan öğrencilere maddi ve manevi destek olmaktır.²⁰⁶¹

Dergi isminin altında bulunan ibareler sayılara göre farklılık göstermiştir. Bu ibareleri ise dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 30 Mart 1974 tarihli 1’inci sayıda “*Gıdıklaması Bizden Gülmesi Sizden*”,²⁰⁶² 19 Nisan 1975 tarihli 2’nci sayıda “*Kaynatması Bizden Fokurdaması Sizden*”.²⁰⁶³

Derginin sayfa sayıları da zamanla değişikliğe uğramıştır. 30 Mart 1974 tarihli 1’inci sayısı 34 sayfa,²⁰⁶⁴ 19 Nisan 1975 tarihli 2’nci sayısı ise 26 sayfa çıkarılmıştır.²⁰⁶⁵

Fiyatı belirtilmemiş olan Gıcık dergisi boyu 26 cm, eni 19 cm ölçülerinde basılmıştır.²⁰⁶⁶ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

²⁰⁵⁸ “Çıkarken”, *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, Sayı: 1, 14 Mart 1974, s. 3.

²⁰⁵⁹ *Tıp Yolunda Yılbaşı dergisi*, Sayı: 1, 14 Mart 1974, s. 1-42.

²⁰⁶⁰ *Gıcık dergisi*, Sayı: 1, 30 Mart 1974.

²⁰⁶¹ “Önsöz”, *Gıcık dergisi*, Sayı: 1, 30 Mart 1974.

²⁰⁶² *Gıcık dergisi*, Sayı: 1, 30 Mart 1974.

²⁰⁶³ *Gıcık dergisi*, Sayı: 2, 19 Nisan 1975.

²⁰⁶⁴ *Gıcık dergisi*, Sayı: 1, 30 Mart 1974, s. 1-34.

²⁰⁶⁵ *Gıcık dergisi*, Sayı: 2, 19 Nisan 1975, s. 1-26.

²⁰⁶⁶ *Gıcık dergisi*, Sayı: 1, 30 Mart 1974, s. 1-34.

4.3.25. Çağrı

Çağrı dergisi, 1975 yılında yayım hayatına başlamıştır. Adana Erkek Lisesi²⁰⁶⁷ Kültür Ve Edebiyat Kolu'nun yayım organıdır. Yalnızca 15 Mayıs 1975 tarihli 2'nci sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin sahibi Adana Erkek Lisesi Kültür Ve Edebiyat Kolu, dergiyi çıkaran Adana Erkek Lisesi Edebiyat Öğretmeni Ayşe Genç, dergiyi yöneten öğrenci Kültür ve Edebiyat Kolu Başkanı Abdülkadir Ergezer'dir. Derginin dizgi ve baskısı Adana'da Gürpınar Matbaası'nda yapılmıştır.²⁰⁶⁸

Çağrı dergisi, 32 sayfa ve boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde Adana Erkek Lisesi'nin faaliyetleri ile çeşitli konularda (tarih, edebiyat, sanat, eğitim) bilgilendirici yazılara ve şiirlere yer verilmiştir.²⁰⁶⁹

“*Kıymetli Çağrı Okuyucusu*” başlığı altında dergi ile ilgili açıklamalar şu şekilde yer almaktadır:

“... *Kıymetli okuyucu, bu sözler, bir hayal aleminden derlenen cümleler değildir. Kısa bir süre içerisinde çıkmış olmamıza rağmen gördüğümüz büyük alâka, hayallerimizden çok daha geniş hayalleri bile doyuracak büyüklüktedir. ... Geçtiğimiz bir ay içinde, Çağrı'nın satışından ziyade, taktir temsilcilerinizin sayısı o kadar kabarıktı ki, bu durumda duyulanmamak elde değil. ...*”²⁰⁷⁰

Aynı başlık altında, 1974-1975 yılı ders döneminin sona ermesi nedeniyle Çağrı dergisinin 2'nci sayısından sonra çıkarılmayacağı ve yayımına üç ay ara vereceği şu ifadelerle belirtilmiştir:

“... *Hepimiz biliyoruz ki; şahıslar ebedi kalıcı (maddeten ebediyyete kadar yaşayan) değillerdir. Ancak haklı olduğu müddetçe davaları ebedi olabilir. Bu sayımızla birlikte üç ay kısa bir ayrılığa gireceğiz. Dileğimiz yola çıkarmış olduğumuz kafile ile birlikte Çağrı'nın uzun yıllar yaşaması, yaşatılması ve bu hususta azami gayretin*

---

²⁰⁶⁷ Adana Erkek Lisesi'nin ilk açıldığı yer; bugünkü Kız Lisesi binasıdır. Bina kapısı üzerinde bulunan kitabeden anlaşıldığına göre, Adana Valisi Abidin Paşa tarafından Askeri Rüştüye olarak yaptırılmıştır. Burada Askeri Rüştüye öğretimi 1882'den 1889'a kadar devam etmiştir. 1900'e kadar ilk, 1902'den 1925'e kadar lise öğretimi yapılmıştır. 1932 senesinde Adana Kız Lisesi açılarak bugünkü Tepebağ Orta Okulu binasında öğretime başlayınca; Adana Lisesi de bu tarihten itibaren Adana Erkek Lisesi adını almıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: “Lisemizin Tarihçesi”, *Çağrı dergisi*, Sayı: 2, 15 Mayıs 1975, s. 3.

²⁰⁶⁸ *Çağrı dergisi*, Sayı: 2, 15 Mayıs 1975.

²⁰⁶⁹ *Çağrı dergisi*, Sayı: 2, 15 Mayıs 1975, s. 1-32.

²⁰⁷⁰ “*Kıymetli Çağrı Okuyucusu*”, *Çağrı dergisi*, Sayı: 2, 15 Mayıs 1975, s. 1.

esirgenmemesidir".²⁰⁷¹ Bu üç aylık aradan sonra derginin yayım hayatına devam edip etmediği ve yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.3.26. Çukurova Gençlik

Nisan 1976 tarihli 2'nci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz Çukurova Gençlik dergisi, aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Dergi isminin hemen altında da "*Aylık Dergi*" ifadesine yer verilmiştir. Dergi kapağının sol üst köşesinde "*Yüz de Yüz Türk Olduğun Gün Cihan Senindir*", sağ üst köşesinde ise "*Fikirde, Düşüncede ve Sanatta Öze Dönüş*" ibareleri yer almıştır. Derginin sahipliğini Şahin Canatar, yazı işleri müdürlüğünü ise Müslüm Taşdemir üstlenmiştir. İdare yeri Kuruköprü Meydanı, Özler Caddesi, No. 181, Kat: 4, Adana adresinde bulunan dergi Örnek Matbaası'nda basılmıştır.²⁰⁷²

Çukurova Gençlik dergisinin fiyatı 300 kuruştur.²⁰⁷³ Abonelik ücretleri yıllık 30 TL, altı aylık 15 TL'dir. İlanlar ise özel şartlara tabidir. Haberleşme adresi İhsan Güner Posta Kutusu (P.K.) 638 Adana olarak belirtilmiştir.²⁰⁷⁴

Derginin Nisan 1976 tarihli 2'nci sayısında Müslüm Taşdemir, Mustafa Karaca, İdris Şahin, Selâhâttin Baysal, Şahin Canatar, Mehmet Uçar, İhsan Güner, Mustafa Çolak, Ömer Balıbey, M. Mete Yalçın.²⁰⁷⁵ Mayıs 1976 tarihli 3'üncü sayısında ise 2'nci sayıda yer alan isimlere ek olarak Ass. Ömer Abuşoğlu, Halil Atıgan, Hasan Çulhaoğlu gibi isimlerin yazıları yer almıştır.²⁰⁷⁶

Çukurova Gençlik dergisinin Mayıs 1976 tarihli 3'üncü sayısı Özel Sayı olarak çıkarılmıştır. Bu durumun nedeni ise yine 3'üncü sayının kapağında "*Özel Sayı*" ve "*3 Mayıs Türkçüler Bayramı Dünya Türklüğüne Kutlu Olsun*" ibareleri ile belirtilmiştir.²⁰⁷⁷

Dergi boyu 27.5 cm, eni 21 cm ölçülerindedir. Sayfa sayıları ise değişiklik göstermiştir. Nisan 1976 tarihli 2'nci sayısı 20 sayfa, Mayıs 1976 tarihli 3'üncü sayısı 24 sayfa çıkarılmıştır. Çukurova Gençlik dergisinin içeriğinde tiyatro, sinema,

²⁰⁷¹ "Kıymetli Çağrı Okuyucusu", *Çağrı dergisi*, Sayı: 2, 15 Mayıs 1975, s. 1.

²⁰⁷² *Çukurova Gençlik dergisi*, Sayı: 2, Nisan 1976, s. 2.

²⁰⁷³ *Çukurova Gençlik dergisi*, Sayı: 3, Mayıs 1976, s. 24.

²⁰⁷⁴ *Çukurova Gençlik dergisi*, Sayı: 2, Nisan 1976, s. 2.

²⁰⁷⁵ *Çukurova Gençlik dergisi*, Sayı: 2, Nisan 1976, s. 2.

²⁰⁷⁶ *Çukurova Gençlik dergisi*, Sayı: 3, Mayıs 1976, s. 2.

²⁰⁷⁷ *Çukurova Gençlik dergisi*, Sayı: 3, Mayıs 1976, s. 1.

tarih, Türk Halk Müziği ve edebiyat konularında yazılar, röportajlar, şiirler ve hikayeler yer almıştır.²⁰⁷⁸ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

4.3.27. Büyük Akın

Büyük Akın dergisi, yayım hayatına Nisan 1976'da başlamıştır. Milli Türk Talebe Birliği (MTTB)²⁰⁷⁹ Adana Teşkilatı'nın yayım organıdır. Yazı inceleme ve yayına hazırlama kurulunda Halil Rahman Açar, Ali Yıldız, Ramazan Değer, Ömer Palamut, Nihat Özdemir gibi isimler yer almıştır. Dizgi ve baskısı Öz-Er Matbaası'nda yapılan derginin yazışma ve havale adresi Cemal Gürsel Caddesi 6. Sk. No. 14/C MTTB Adana olarak belirtilmiştir.²⁰⁸⁰

Dergi isminin altında “*hakimiyet hakkındır*”, sol alt köşesinde ise “*fikir aksiyon aktüalite*” ibarelerine yer verilmiştir.²⁰⁸¹ Nisan 1976 tarihli 1'inci sayıda “*Başlarken*” başlığı ile yer verilen yazıda derginin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Gerçek fikir ve gerçek aksiyonun önüne manialar koyarak, bâtila asfalt yollar sunan bir toplumda, vazgeçilmez ilâhi fikirlerin sahibi İslâm gençliği yıllardır ağızlarını kapatan elleri kırıp insanların yeğane kurtuluş yolu, İslâmı haykıracaktır. İşte AKIN bu gaye ile çıkarılmaktadır. ...”. Aynı yazıda derginin yayım politikası hakkındaki açıklamalara ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

“... M.T.T.B. Adana teşkilatının, hakkı ve hakkaniyeti haykırma niyetiyle çıkarmaya başladığı bu derginiz tagutun içinde bocalayan Türk gençliğine yeğane yolun ilâhi yol ve yeğane kurtuluşun o yola revan olmakla mümkün olduğunu telmihle başlar Büyük Akın Dergisi...”

²⁰⁷⁸ Çukurova Gençlik dergisi, Sayı: 2, Nisan 1976, s. 20; Çukurova Gençlik dergisi, Sayı: 3, Mayıs 1976, s. 23.

²⁰⁷⁹ Türkiye tarihinin en eski öğrenci kuruluşu Millî Türk Talebe Birliği (MTTB), 4 Aralık 1916 tarihinde Darülfünun öğrencileri tarafından kurulmuş, 27 Nisan 1927'de tüzel kişilik kazanmıştır. MTTB, Tek Parti Dönemi boyunca genel itibarıyla siyasal iktidarla uyumlu bir çizgi izlemiş, yeni rejimin değerlerini paylaşmış, Atatürk ilke ve inkılâplarının savunucusu olmuştur. MTTB'nin 1930'lu yıllarda başlıca niteliği Türkçülüktür; öyle ki, 1933 Mart'ında düzenlenen kongrede, Birliğin amblemi olarak bozkurt simgesi kabul edilmiştir. Bu yıllarda, Birliğin ülke sınırları dışındaki Türklere karşı artan ilgisi, “soydaşlarla kurulan manevî bağ” düzeyinde kalmamış, devleti diplomatik açıdan güç durumda bırakabilecek bir düzeye varmıştır. Bu tutumu, en sonunda MTTB'nin kapatılmasına yol açacaktır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Emine Öztürk, “Millî Türk Talebe Birliğinde Değişen Milliyetçilik Anlayışı Ve Anti-Komünizm (1965-1971)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 25, Yıl: 2016, s. 105.

²⁰⁸⁰ *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 1, Nisan 1976.

²⁰⁸¹ *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 1, Nisan 1976.

*...Büyük Akın Dergisi, idealinden ayrılmış bir gençliğe ideal, devasız gençliğe hak bir dava sunabilmek için çıkarılmaktadır. ...”*²⁰⁸²

Büyük Akın dergisi, 32 sayfa ve boyu 27.5, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde genel olarak İslâmiyet ile ilgili yazılar (Müminler, Ailede dini eğitim ve öğretim, Çağımız İslam, İslamda Kardeşlik, Şehitlik, Cihattan Uzaklaştıran Toplum, İslâm Zirve Konferansları ve 20. Yüzyıl Gençlik Hareketleri vb.), toplumsal yazılar ve şiirler yer almıştır.²⁰⁸³ Aylık olarak yayım yapan derginin abone şefi R. Şimşektir. Abonelik ücreti yıllık 40 liradır. Derginin fiyatı 1’inci sayıda 4 lirayken, 2’nci sayıda ise 5 liraya yükselmiştir.²⁰⁸⁴ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

4.3.28. Halkçı Oluşum

Halkçı Oluşum dergisi, 7-21 Temmuz 1976 tarihli 1’inci sayısıyla yayım hayatına başlamıştır. İlk sayıda tarfih bilgilerinin “7-21 Temmuz” şeklinde belirtilmesinin sebebi derginin her ayın 7’si ve 21’inde çıkarılmış olmasıdır. Dergi isminin hemen altında “*Siyasi Aktüalite Yorum Dergisi*” ibaresi yer almıştır. Derginin sahibi Hasan Artuk, yazı işleri müdürü Battal Pehlivan’dır. Derginin idare yeri Tepebağ Mahallesi, 13. Sokak, No. 8, Adana adresinde yer almıştır. Ayrıca derginin Basın Ahlâk Yasası’na uymayı kabul ettiği de belirtilmiştir.²⁰⁸⁵

7-21 Temmuz 1976 tarihli 1’inci sayıda “*Çıkarken*” başlığı altında yayım hayatına adım atan derginin amacı ve yayım politikası hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

Derginin amacı; “Halkçı Oluşum zor koşullar altında yayın hayatına girmektedir. Tüm zorlukları göğüsleyerek çıkarken, iki esastan hareket etmeyi başlıca görev ve sorumluluk bildik. Biri, sanayileşme süresince giren Çukurova’da gelişmekte olan ve gelişecek sosyal olaylara halkçı doğrultuda yaklaşımlarda bulunmak ve bunu izleyen Demokratik sol uğraş içinde bulunan kişi ve kadrolarla, kuruluşların sesi olmaktır. ...”

Derginin yayım politikası; “*Demokrasimizin sosyal ve ekonomik fırsat eşitliğini içeren boyutlara ulaşmasında katkımız olsun istiyoruz. ...*

²⁰⁸² “Başlarken”, *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 1, Nisan 1976, s. 1.

²⁰⁸³ *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 1, Nisan 1976, s. 1-32; *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 2, Mayıs 1976, s. 1-32.

²⁰⁸⁴ *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 1, Nisan 1976, s. 1-32; *Büyük Akın dergisi*, Sayı: 2, Mayıs 1976, s. 1-32.

²⁰⁸⁵ *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 1, 7-21 Temmuz 1976.

...Ülkemizin bölünmezliğinden hareketle; sosyal, siyasal ve ekonomik eşitliği halk katlarına mal edecek, halkımızın dirlik ve birliğini koruyacak olan Demokratik sol hareketin yanında ve emrinde hareket edeceğiz. ...”.²⁰⁸⁶ Yine 1’inci sayıda “*Halkçı Oluşum’dan Okur’a*” başlığı ile yapılan bir duyuruya şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Değerli Okular, bu sayfayı sizin için açtık. Türkiye’imizin sosyal, siyasal, ekonomik sorunlarını kendi açısından değerlendirip bize yollarsanız, seviniriz. Bunlar hem bize ışık olacak, hem de sizin sesinizi, duyurma olanağına kavuşmuş olacağız.

Ayrıca dergimizin tüm sayfaları halkımızın her bireyi için açıktır. Gönderceğiniz öykü, şiir, eleştiri, deneme gibi çalışmalarınızı da yayınlayacağız. ...”. Ayrıca bu derginin halktaki oluşmanın bir ürünü olduğu inancıyla yayım hayatına girdiği ve ismini de bu inaçtan aldığı da vurgulanmıştır.²⁰⁸⁷

21 Temmuz-7 Ağustos 1976 tarihli 2’nci sayıda “*Halkçı Oluşum Dergisi yayım hayatına girdi*” başlığı altında ve Selim Yalçınar tarafından kaleme alınan yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

“ “*Halkçı Oluşum*” adında onbeş günlük bir dergi çıkmaya başlamıştır. Derginin çıkışında Hasan Artuk imzasıyla yayınlanan baş yazıda “*Halkımızın mutlak denetimi altında olduğumuzu açıklarız.*” Denilmekte ve şöyle devam edilmektedir. “*Demokrasimizin sosyal ve ekonomik fırsat eşitliğini içeren boyutlara ulaşmasına katkımız olsun istiyoruz...*”.²⁰⁸⁸ Derginin 2’nci sayısında ayrıca “*Değerli Okurlar*” başlığı altında Çukurova’da yayım yapan Halkçı Oluşum dergisinin ilk sayıdan itibaren büyük bir ilgi gördüğü belirtilmiş ve derginin talep edilen her yere dağıtılamadığı vurgulanmıştır. Bu duruma kısa zamanda çözüm bulunacağı da ayrıca belirtilmiştir.²⁰⁸⁹

Halkçı Oluşum dergisinin yönetim yeri adresi 2’nci sayıda Cemal Gürsel Caddesi Zeki İşhanı Kat: 4 No. 21 Adana olarak değişmiş ve yapılan bu değişiklik dergi sayfalarından okuyuculara duyurulmuştur.²⁰⁹⁰

²⁰⁸⁶ “Çıkarken”, *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 1, 7-21 Temmuz 1976, s. 3.

²⁰⁸⁷ “Halkçı Oluşum’dan Okur’a”, *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 1, 7-21 Temmuz 1976, s. 22.

²⁰⁸⁸ *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 21 Temmuz-7 Ağustos 1976.

²⁰⁸⁹ “Değerli Okurlar”, *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 21 Temmuz-7 Ağustos 1976, s. 22.

²⁰⁹⁰ *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 21 Temmuz-7 Ağustos 1976, s. 23.

Av. Hilmi Özgül kendi imzasıyla genel yayın müdürlüğünü yaptığı Tel gazetesinde bir yazı yayımlamıştır. Bu yazı ayrıca Halkçı Oluşum dergisinin 21 Ağustos-7 Eylül 1976 tarihli 4'üncü sayısında okuyucularla paylaşılmıştır. Yazının içeriğinde ise şu ifadeler yer almıştır:

“... Halkçı, emekçi bir çizgiyi yayımcılığın ilkesi yaptığına inandığımız Halkçı Oluşum'un içeriği de doyurucu sayılır. ...”²⁰⁹¹

Halkçı Oluşum dergisi, 24 sayfa ve boyu 28 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Derginin düzeni, dizgisi ve baskısı İpek Matbaası'nda yapılmıştır. Satış fiyatı 500 kuruştur. Abonelik ücretleri yurtiçinde yıllık 100.00 TL, altı aylık 50.00 TL, yurtdışında ise yurtiçindeki fiyatların iki katıdır. İlan tarifesi arka kapak 2000.00 TL, arka iç kapak 1500.00 TL, ön iç kapak 1500.00 TL, iç sayfalar sütun cm. 30.00 TL iken yayın ilanları ücretsizdir.²⁰⁹² Derginin yayım hayatına ne kadar süreyle devam ettiği ve kapandığı tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.3.29. Çukobirlik

Çukobirlik dergisi, aylık aralıklarla yayım yapan mesleki, kültürel ve güncel bir dergi niteliğinde olmuştur. Dergi isminin hemen altında “*Aylık, Mesleki, Kültür Ve Aktüalite Dergisi*” ibaresi yer almıştır. Dergi kapağında Atatürk'ün ölüm yıldönümü nedeniyle Atatürk'ün fotoğrafı ve Atatürk'e ait şu sözlere yer verilmiştir: “*Benim naçiz vücudum, bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.*”²⁰⁹³

Yalnızca 10 Kasım 1975 tarihli 6'ncı sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin sahibi Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği adına Genel Müdürü Kemal Şahin, sorumlu genel yayın müdürü Hukuk Müşaviri Av. Kemal Göksel, teknik sekreter Zekâi Oğuz'dur. Dizgi ve baskısı Adana'da Güney Matbaası'nda yapılmıştır. Derginin idare yeri ise Çukobirlik Genel Müdürlüğü, Sular Yolu,

²⁰⁹¹ “Halkçı Oluşum”, *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 21 Ağustos-7 Eylül 1976, s. 23.

²⁰⁹² *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 1, 7-21 Temmuz 1976, s. 1-24; *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 21 Temmuz-7 Ağustos 1976, s. 1-24; *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 7-21 Ağustos 1976, s. 1-24; *Halkçı Oluşum dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, 21 Ağustos-7 Eylül 1976, s. 1-24.

²⁰⁹³ *Çukobirlik dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, 10 Kasım 1975.

Ekmekçi Apartmanı, Kat: 10, Adana adresinde yer almıştır.²⁰⁹⁴ Çukobirlik dergisi, 32 sayfa ve boyu 27.5 cm, eni 20.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁰⁹⁵

Derginin 6'ncı sayısı "10 Kasım Özel Sayı" olarak çıkarılmıştır. Bununla ilgili ise dergide "Her Ay Bir Konuk" başlığı altında yer verilen yazıda şu açıklamada bulunulmuştu: "10 Kasım Özel sayımız dolayısıyla HER AY BİR KONUK başlığı altında devam ettirdiğimiz dialog niteliğindeki seri ropörtajımızı koyamadık. Bu yazı serimize gelecek sayıdan itibaren devam edeceğiz. Gelecek sayıdaki konuğumuz, Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürü Sayın Ferit Açıkalın'dır."²⁰⁹⁶

10 Kasım 1975 tarihli 6'ncı sayıda, Mustafa Kemal Atatürk'ün 37'nci ölüm yıl dönümü nedeniyle Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğraflarına, Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili makalelere ve şiirlere yer verilmiştir.²⁰⁹⁷ Yalnızca bir sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Çukobirlik dergisinin kuruluşu ve kapanışı ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

4.3.30. Atılım

Atılım dergisinin ilk sayısına ulaşamamıştır. Fakat Devinim gazetesinin 28 Ekim 1974 tarihli 4'üncü sayısında "Atılım Adı Altında Bir Gazete Çıkıyor" başlığı altında şu bilgiler yer almıştır:

"Adana Köy Koop. Birliği Müdürü ve gazetemiz yazarı iktisatçı arkadaşımız Nedim Tarhan, Adana Köy Koop. Birliği adına "ATILIM" adı altında bir gazete çıkarmak üzere hazırlıklarını tamamlamış bulunmaktadır. Ayda bir yayınlanacak olan ve sahipliğini Birlik adına Başkan Ali Gündoğan'ın yazı işleri sorumlu müdürlüğünü Nedim Tarhan'ın yürüteceği "Atılım" gazetesi, Adana İli Köy Kooperatifleri arasında haberleşme ve yardımlaşma amacını taşımaktadır".²⁰⁹⁸ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Atılım, yayım hayatına gazete niteliğinde başlamıştır. İlk sayılarına ve yayım hayatına başlangıç tarihine ulaşamadığımız bu gazete, ilerleyen sayılarda dergi olarak isimlendirilmiştir.

Atılım dergisi, Nisan 1976 tarihli 18-19'uncu sayısından itibaren incelenmiştir. Adana Köy Kooperatifleri Birliği'nin (ADAKOBİRLİK) yayım organıdır. Sahibi ve

²⁰⁹⁴ Çukobirlik dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, 10 Kasım 1975.

²⁰⁹⁵ Çukobirlik dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, 10 Kasım 1975, s. 1-32.

²⁰⁹⁶ "Her ay Bir Konuk", Çukobirlik Dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, 10 Kasım 1975, s. 17.

²⁰⁹⁷ Çukobirlik dergisi, Sayı: 6, Yıl: 1, 10 Kasım 1975, s. 1-32.

²⁰⁹⁸ Devinim gazetesi, 28 Ekim 1974, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 3.

sorumlu müdürü ADAKOBİRLİK adına Nedim Tarhan'dır.²⁰⁹⁹ Derginin dizgisi ve baskısı İpek Matbaacılık tarafından yapılmıştır. İdare yeri Adakobirlik, Ziyapaşa Bulvarı, Uğur Apt., No. 34/19, Adana adresinde yer almıştır.²¹⁰⁰

Mayıs 1976 tarihli 20-21'inci sayıda "Değerli Okuyucu" başlığı altında dergi ile ilgili şu ifadeler kullanılmıştır:

"ATILIM kâr gayesi gütmeyen ve sadece kooperatiflere ve kooperatifçilere hizmet eden bir dergidir. ..."²¹⁰¹

Atılım dergisi 15 günde bir çıkarılmıştır. Fiyatı 2 TL, abonelik ücretleri yurt içinde altı aylık 20 TL, yıllık 40 TL'dir. Yurt dışında ise yurt içindeki fiyatların iki katı olduğu belirtilmiştir.²¹⁰² Dergi, fiziksel özellikleri açısından gazetelerin özelliklerine sahiptir. Boyu 41 cm, eni 28 cm ölçülerinde ve 8 sayfa çıkarılmıştır.²¹⁰³

Atılım dergisinin Nisan 1976 tarihli 18-19'uncu sayısı,²¹⁰⁴ Mayıs 1976 tarihli 20-21'inci sayısı,²¹⁰⁵ Ağustos-Eylül-Ekim 1977 tarihli 38-39-40'uncü sayıları,²¹⁰⁶ Eylül-Ekim 1978 tarihli 44-45'inci sayısı²¹⁰⁷ birlikte çıkarılmıştır.

Dergide zaman içerisinde bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri derginin sayılarına göre şu şekilde belirtmek mümkündür: Atılım dergisi, önceki sayılarda 15 günde bir yayım yapmış²¹⁰⁸ ilerleyen sayılarda ise aylık aralıklarla çıkarılmıştır.²¹⁰⁹ Derginin Nisan 1976 tarihli 18-19'uncü sayısında sağ üst köşede yer alan "Demokratik Halk Kooperatifçiliği İçin" ibaresine, Mayıs 1976 tarihli 20-21'inci sayıda ise dergi isminin hemen altında yer verilmiştir.²¹¹⁰

²⁰⁹⁹ 1974 yılında Adana Köy Kooperatifleri Birliği Müdürü, Osmaniye Kızıldere Köyü Kalkınma Kooperatifi Başkanlığını ve Müdürlüğünü yapan, Köy Kooperatifleri Yönetim Kurulu Üyesi ve Devnim Gazetesi İktisat yazarıdır. Çeşitli gazetelerde iktisadi yazılar yazmış olan Nedim Tarhan 1974 yılında Genel Müdürlüğü Mersin'de bulunan Yefiskobirlik Genel Müdür Yardımcılığı'na atanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: "Nedim Tarhan Yefiskobirlik Müdür muavini Oldu", *Devnim gazetesi*, 28 Ekim 1974, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 3.

²¹⁰⁰ *Atılım dergisi*, Sayı: 18-19, Nisan 1976, s. 1,3.

²¹⁰¹ "Değerli Okuyucu", *Atılım dergisi*, Sayı: 20-21, Mayıs 1976, s. 5.

²¹⁰² *Atılım dergisi*, Sayı: 18-19, Nisan 1976, s. 3.

²¹⁰³ *Atılım dergisi*, Sayı: 18-19, Nisan 1976, s. 1-8.

²¹⁰⁴ *Atılım Dergisi*, Sayı: 18-19, Nisan 1976, s. 1.

²¹⁰⁵ *Atılım Dergisi*, Sayı: 20-21, Mayıs 1976, s. 1.

²¹⁰⁶ *Atılım Dergisi*, Sayı: 38-39-40, Ağustos-Eylül-Ekim 1977, s. 1.

²¹⁰⁷ *Atılım Dergisi*, Sayı: 44-45, Yıl: 2, Eylül-Ekim 1978, s. 1.

²¹⁰⁸ *Atılım dergisi*, Sayı: 18-19, Nisan 1976, s. 1-8; *Atılım dergisi*, Sayı: 20-21, Mayıs 1976, s. 1-8.

²¹⁰⁹ *Atılım dergisi*, Sayı: 38-39-40, Ağustos-Eylül-Ekim 1977, s. 1-8; *Atılım dergisi*, Sayı: 44-45, Yıl: 2, Eylül-Ekim 1978, s. 1.

²¹¹⁰ *Atılım dergisi*, Sayı: 18-19, Nisan 1976, s. 1; *Atılım dergisi*, Sayı: 20-21, Mayıs 1976, s. 1.

Derginin fiyatı, Mart 1977 tarihli 33 ve Ağustos-Eylül-Ekim 1977 tarihli 38-39-40'uncu sayılarında 200 kuruş,²¹¹¹ Eylül-Ekim 1978 tarihli 44-45'inci sayısında ise 250 kuruş²¹¹² olarak belirtilmiştir. Bu dergi, Ağustos-Eylül-Ekim 1977 tarihli 38-39-40'uncu sayıda Bilim Matbaacılık tesislerinde,²¹¹³ Eylül-Ekim 1978 tarihli 44-45'inci sayıda Ankara'da Halkevleri Basımevi'nde, dizilmiş ve basılmıştır.²¹¹⁴

Derginin abonelik ücretlerinde de artış olmuştur. Eylül-Ekim 1978 tarihli 44-45'inci sayıda yurt içinde altı aylık 30 TL, yıllık 50 TL, yurt dışında ise yurt içindeki fiyatların iki katı olduğu belirtilmiştir.²¹¹⁵ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih de tespit edilememiştir.

4.3.31. İşletme Enstitüsü Dergisi

1977 yılının Mart ayında yayım hayatına başlayan bu derginin sahibi Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (İTİA) İşletme Enstitüsü adına Doç. Dr. Tevfik Tatar, sorumlu yazı işleri müdürü Dr. Hüseyin Özgen'dir. Derginin yayım kurulunda ise Doç. Dr. Tevfik Tatar, Doç. Dr. İlhan Yücel, Dr. Hüseyin Özgen gibi isimler yer almıştır.²¹¹⁶

Yönetim Merkezi Adana İTİA İşletme Enstitüsü-Adana adresinde bulunan bu dergi Ankara'da Kalite Matbaası'nda basılmıştır. Ayrıca dergi ile ilgili bir duyuruya şu ifadelerle yer verilmiştir:

*“Adana İ.T.İ.A. İşletme Enstitüsü tarafından altı ayda bir yayınlanır. Dışarıda parayla satılmaz, ilgililere parasız gönderilir. Dergide yayınlanan yazılar yazarların kişisel görüşlerini belittikinden, İşletme Enstitüsü bundan sorumlu değildir. Dergideki yazılar kaynak gösterilerek iktibas (alıntı) edilebilir”*²¹¹⁷

Mart 1977 tarihli 1'inci sayıda, “Önsöz” başlığı ile yer verilen yazıda derginin çıkış amacı şu cümlelerle açıklanmıştır:

“... Yayınlamaya başladığımız bu dergiyle hâlen sürdürmekte olduğumuz faaliyetlerimize bir yenisini daha eklemiş bulunuyoruz. Böylece işletmecilik

²¹¹¹ *Atılım dergisi*, Sayı: 33, Yıl: 2, Mart 1977, s. 1; *Atılım dergisi*, Sayı: 38-39-40, Ağustos-Eylül-Ekim 1977, s. 7.

²¹¹² *Atılım dergisi*, Sayı: 44-45, Yıl: 2, Eylül-Ekim 1978, s. 1.

²¹¹³ *Atılım dergisi*, Sayı: 38-39-40, Ağustos-Eylül-Ekim 1977, s. 7.

²¹¹⁴ *Atılım dergisi*, Sayı: 44-45, Yıl: 2, Eylül-Ekim 1978, s. 1.

²¹¹⁵ *Atılım dergisi*, Sayı: 44-45, Yıl: 2, Eylül-Ekim 1978, s. 8.

²¹¹⁶ *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977.

²¹¹⁷ *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977.

alanındaki yeni gelişmeleri değerli bilim adamları ve uzmanların kalemlerinden yansıtarak, iş adamlarımıza ve işletme yöneticilerine gerekli yeni bilgileri aktarmış olacağız. ...”. Aynı yazıda derginin içeriğinde, Türkiye’deki yüksek öğretim kurumlarında görev yapan bilim adamları, işletmelerde bulunan uzman ve yöneticiler tarafından gönderilen araştırma yazılarına ve dergide yayımlanan yazılar ile ilgili eleştirilere yer verileceği okuyuculara duyurulmuştur.²¹¹⁸

Adana İTİA İşletme Enstitüsü ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir. Bu enstitünün amacı ve bu amaç doğrultusunda izlediği yol ise şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Enstitümüz, Türk ekonomisine ve özellikle Çukurova Bölgesi’ne çok yönlü hizmet etmek amacıyla kurulmuştur. Bilindiği gibi ülkemizin en önemli sorunlarından birisi bilgi eksikliği nedeniyle çağdaş işletmecilik yöntemlerinin uygulanamamasıdır. Enstitümüz bu bilgi eksikliğini giderebilmek amacıyla özellikle Çukurova Bölgesi’ndeki kamu ve özel sektör sanayi işletmelerine çok yönlü hizmetler sunarak faaliyetlerini sürdürmektedir. ...”²¹¹⁹

Derginin Mart 1977 tarihli 1’inci sayısında, Prof. Dr. Nevzat Eser, Doç. Dr. Tevfik Tatar, Doç. Dr. İnan Özalp, Dr. Hüseyin Özgen, Dr. M. Zeki Uslu, Dr. Gökay Sürsal, Dr. Nejat Erk, Dr. Süha Şatana, Ass. Muzaffer Günay;²¹²⁰ Mayıs 1978 tarihli 2’nci sayısında, Prof. Dr. Enver Batumlu, Doç. Dr. İnan Özalp, Dr. Hüseyin Özgen, Dr. Ağâh Adak, Dr. Nejat Erk, Dr. Süha Şatana, Dr. Muzaffer Günay, Dr. Erdener Kaynak, Ass. H. Sait Tosun²¹²¹ gibi isimlerin yazıları yer almıştır.

İşletme Enstitüsü dergisi, Boyu 24 cm, eni 16.5 cm ölçülerinde basılmıştır.²¹²² Mart 1977 tarihli 1’inci sayısı 152 sayfa,²¹²³ Mayıs 1978 tarihli 2’nci sayısı 150 sayfadır.²¹²⁴ Yalnızca ilk iki sayısına ulaşabildiğimiz bu derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

²¹¹⁸ “Önsöz”, *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977.

²¹¹⁹ “Önsöz”, *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977.

²¹²⁰ *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977.

²¹²¹ *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs 1978.

²¹²² *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977, s. 1-152; *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs 1978, s. 1-150.

²¹²³ *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Mart 1977, s. 1-152.

²¹²⁴ *İşletme Enstitüsü dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2, Mayıs 1978, s. 1-150.

4.3.32. Çağdaş Tarım Tekniği

Çağdaş Tarım Tekniği dergisinin ilk sayısı Eylül 1977 tarihlidir. Derginin sahibi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)²¹²⁵ Ziraat Mühendisleri Odası Adana Bölge Şubesi adına Dr. Yusuf Zeren, sorumlu müdür Dr. Selim Kapur, teknik sekreter Dr. Ali Başçetinçelik'tir. Derginin yayın komisyonunda Doç. Dr. Sebahattin Ögün, Doç Dr. Türker Altan, Dr. Erdal Şekeroğlu, Dr. Turan Sağlamtimur, Dr. Bahri Çevik, Dr. Ahmet Canbaş, Dr. Önder Tuzcu gibi isimler yer almıştır.²¹²⁶

Bu dergi üç aylık aralıklarla yayım yapmıştır. Yönetim yeri Ziyapaşa Bulvarı, Uğur Apt., Kat 3/18, Adana adresinde yer almıştır. Derginin kapağında “*tmmob ziraat mühendisleri odası Adana Bölge Şubesi*” ibaresine yer verilmiştir.²¹²⁷

Eylül 1977 tarihli 1'inci sayıda Prof. Dr. Ercan Tezer, Doç. Dr. Abdurrahman Yazgan, Doç. Dr. Ercan Saruhan, Dr. Metin Tamcı, Dr. Onur Erkan, Dr. Yusuf Zeren, Dr. Jale Acar, Dr. Ali Başçetinçelik;²¹²⁸ Mart 1978 tarihli 3'üncü sayıda Muzaffer Ağdacı, Yaşar Aktaş, Ünal Arık, Hasan Gülcan, Atilla Konar, Ahmet Mermut, Ercan Tezer, Önder Tuzcu, Güngör Uzun, A. Kadir Yağcıoğlu, Mehmet Asli Yılmaz, Oya Zeren, Yusuf Zeren;²¹²⁹ Haziran 1978 tarihli 4'üncü sayıda ise Jale Acar, Ali Başçetinçelik, Özden Çınar, Yaşar Gürgen, Alaettin Sabancı, Ercan Saruhan, Hikmet Urgancı, Abdurrahman Yazgan, Davut Yelin, Yusuf Zeren²¹³⁰ gibi isimlerin yazıları yer almıştır.

Çağdaş Tarım Tekniği dergisinin Eylül 1977 tarihli 1'inci sayısında ve “*Neden, Nasıl?*” başlığı altında yazıda derginin çıkış amacına şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... *Bölgemizde de duyulan bu gereksinmenin karşılanması amacıyla; eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama alanlarında çalışan ziraat mühendisleri arasındaki bilgi akımının hızlandırılması “Çağdaş Tarım Tekniği” nin yayın alanına girmesinde*

²¹²⁵ 1954 yılında 6235 sayılı yasa ile kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), tüzel kişiliğe sahip, Anayasanın 135. Maddesinde belirtilen kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bahar Yalçın (Yayına Hazırlayan), *60. Yılında TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası*, Özdoğan Matbaası, Ankara, Mart 2015, s. 39.

²¹²⁶ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 1.

²¹²⁷ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 1.

²¹²⁸ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977.

²¹²⁹ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 3, Mart 1978.

²¹³⁰ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 4, Haziran 1978.

temel neden olmuştur. ...”.²¹³¹ Yine aynı yazıda derginin ideali de şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“...“Çağdaş Tarım Tekniği” sürekli bilimsel düzeyde tutulacaktır. Çünkü toplum kalkınması ancak çağdaş bilimsel bir görüşle sağlanabilir. Bu görüş ise yapısında gelişen ülkeler arasında Türkiye’ye daha onurlu bir yerin sağlanması, tüm toplumun insanca yaşaması için gelir dağılımının denkleştirilmesi ve yeniden üretilmesi veya genişletilmesi olanak dışı olan ulusal topraklarımızdan tüm çalışanlar yararına daha yüksek verim sağlanması özünü taşır.”²¹³²

Çağdaş Tarım Tekniği dergisi, boyu 26 cm, eni 19 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²¹³³ Derginin ilerleyen sayılarında bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri ise şu şekilde belirtmek mümkündür:

Eylül 1977 tarihli 1’inci sayıda dizgi ve baskı işleri Güney Matbaası’nda, Mart 1978 tarihli 3’üncü ve Haziran 1978 tarihli 4’üncü sayılarda ise Ümsa Ofset’te yapılmıştır.²¹³⁴ Derginin Eylül 1977 tarihli sayısı 59 sayfa,²¹³⁵ Mart 1978 tarihli 3’üncü sayısı 58 sayfa,²¹³⁶ Haziran 1978 tarihli 4’üncü sayısı 50 sayfa²¹³⁷ çıkarılmıştır.

Eylül 1977 tarihli 1’inci sayısında derginin fiyatı 10 TL, yıllık abonelik 40 TL olarak belirtilmiştir.²¹³⁸ Mart 1978 tarihli 3’üncü sayıda ise fiyatı 15 TL, yıllık abonelik 60 TL’dir.²¹³⁹

Çağdaş Tarım Tekniği dergisinin içeriğinde, ziraat ve tarım konularında İngilizce makaleler de yer almıştır. Mart 1978 tarihli 3’üncü sayıda yer alan makale başlıkları ise şunlardır:

“*New Aspects On The Effectiveness And The Function Of The Universities In Scientific And Technological Development* “ (Üniversitelerin Bilimsel ve Teknolojik

²¹³¹ “Neden, Nasıl?”, *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 3.

²¹³² “Neden, Nasıl?”, *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 3.

²¹³³ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 1-59; *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 3, Mart 1978, s. 1-58; *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 4, Haziran 1978, s. 1-50.

²¹³⁴ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 3, Mart 1978, s. 1; *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 4, Haziran 1978, s. 1.

²¹³⁵ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 1-59.

²¹³⁶ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 3, Mart 1978, s. 1-58.

²¹³⁷ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 4, Haziran 1978, s. 1-50.

²¹³⁸ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 1, Eylül 1977, s. 1.

²¹³⁹ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 3, Mart 1978, s. 1.

Gelişmede İşlevi ve Etkinliğini Geliştirmek İçin Düzenlemeler); “*Les Porte-Greffe Des Agrumes*” (*Turunçgillerde Anaç ve Sorunları*); “*Problems Caused By Pesticides*” (*Pestisitlerin Çevreyi Kirletme Sorunu*).²¹⁴⁰

Çağdaş Tarım Tekniği dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

4.3.33. Adana Barosu Dergisi

Adana Barosu Dergisi, Aralık 1978 tarihli 4’üncü sayısından itibaren incelenmiştir. Bu dergi tam olarak “*Adana Barosu Dergisi*” ismiyle çıkarılmıştır. Derginin sahibi Adana Barosu adına Baro Başkanı Av. İbrahim Günay, yayın yönetmenliğini Av. Zafer Saka’dır. Yayın kurulunda Av. Tuğrul Çelik, Av. Osman Soyal, Av. Zafer Saka gibi isimler yer almıştır. Üç ayda bir yayım yapan derginin dizgisi ve baskısı Adana’da İpek Matbaacılık’ta yapılmıştır. Yönetim yeri adresi Adana Barosu Adana olarak belirtilmiştir. Derginin yıllık aboneliği 100 TL’dir.²¹⁴¹

Ocak 1995 tarihli 11’inci sayıda derginin adres bilgileri, yönetim kadrosu ve basım yerinde değişiklik yapılmıştır. Yönetim adresi Adana Barosu Adliye Sarayı Adana olarak belirtilmiştir. Derginin baskısı Koza Ofset tarafından yapılmıştır. Derginin sahibi Adana Barosu adına Av. İbrahim Yenice, yazı işleri müdürü Av. Mustafa Topaloğlu’dur. Yayın kurulunda Av. Yiğit Yarman, Av. Ayşegül Suluoğlu, Av. Yasemin Tanır, Av. Mehmet Müftüoğlu, Av. Ahmet H. Çelik gibi isimler yer almıştır. Derginin yönetim kadrosunda meydana gelen bu değişim ve derginin yayım politikası hakkındaki bilgiler “*Başkanın Köşesi*” başlığı altındaki yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Baronun yeni yöneticileri olarak iyi ve güzel olan her şeyin takipçisi olacağız. Baromuzda daha güzel ve yeni şeyleri kazandırma azmimizi her an diri tutacağız. Çok okuyacağız, tecrübeli büyüklerimizden yararlanacağız, insanlarımızı ilgilendiren hiçbir şeye bigane kalmayacağız. ...”²¹⁴²

Ocak 1995 tarihli 11’inci sayıda “*Yayın Kurulu*” başlıklı yazıda derginin çıkış amacı ise şu ifadelerle açıklanmıştır:

²¹⁴⁰ *Çağdaş Tarım Tekniği dergisi*, Sayı: 3, Mart 1978, s. 58.

²¹⁴¹ *Adana Barosu Dergisi*, Sayı: 4, Aralık 1978.

²¹⁴² “Başkanın Köşesi”, *Adana Barosu Dergisi*, Sayı: 11, Ocak 1995, s. 2.

“... Dergimiz önceden olduğu gibi Baromuzun sesini her yerde duyurmaya devam edecektir. Makale, yargı kararları ve yeni yürürlüğe giren yasaların yayınlanmasıyla meslektaşlarımıza katkıda bulunmayı amaçlıyoruz. Aynı zamanda, Baro'nun faaliyetleri ve Baro'dan haberler ile meslektaşlarımızın kendi aralarında ve Baro ile iletişimlerinin sağlanmasında yardımcı olmaya çalışacağız. ...”²¹⁴³ Aynı başlık altında, Adana Barosu'na yeni katılan stajyerler ve bu stajyerlerin dergiye olan katkıları şu ifadelerle belirtilmiştir:

“... Aramıza katılanlar bölümünde de görüleceği gibi Adana Barosu'na oldukça fazla sayıda genç stajyer arkadaşlarımız dahil olmaktadır. Baromuza hareket ve dinamizm getireceğine inandığımız bu genç meslektaşlarımızı Baro nezdinde oluşturulan kurul ve komisyonlarda görev almaya çağırıyoruz. Nitekim, Yayın Kurulumuzda da çoğunluğu bu arkadaşlarımız almışlardır. ...”²¹⁴⁴

Derginin sayfa sayısı ve ölçülerinde de göre bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: Aralık 1978 tarihli 4'üncü sayısı 175 sayfa,²¹⁴⁵ Ocak 1995 tarihli 11'inci sayısı 64 sayfa,²¹⁴⁶ Nisan 1995 tarihli 12'nci ve Nisan 1996 tarihli 14'üncü sayıları 64 sayfa²¹⁴⁷ çıkarılmıştır. Aralık 1978 tarihli 4'üncü sayıda boyu 23.5 cm, eni 17 cm,²¹⁴⁸ Ocak 1995 tarihli 11'inci sayıdan itibaren boyu 22.5 cm, eni 15.5 cm ölçülerindedir.²¹⁴⁹

Derginin içeriğinde, Adana Barosu faaliyetleri, baro ile ilgili haberler, makaleler, yargı kararları ve yeni yürürlüğe giren kanunlara yer verilmiştir.²¹⁵⁰ Nisan 1996 tarihli 14'üncü sayıda, “Yayın Kurulundan” başlıklı yazıda da derginin içeriği hakkında şu açıklamalar yapılmıştır:

“... Bu sayımızda da gerek avukat meslektaşlarımızın gerekse hakim ve savcılarımızın, bilim adamlarının özenle hazırlanmış ve ciddi bir emek ürünü olan çalışmalarını yayınlıyoruz. İlgi çekici konularda titiz bir çaba sonucu ortaya çıkan

²¹⁴³ “Yayın Kurulu”, Adana Barosu Dergisi, Sayı: 11, Ocak 1995, s. 3.

²¹⁴⁴ “Yayın Kurulu”, Adana Barosu Dergisi, Sayı: 11, Ocak 1995, s. 3.

²¹⁴⁵ Adana Barosu Dergisi, Sayı: 4, Aralık 1978, s. 1-175.

²¹⁴⁶ Derginin 11'inci sayısı 64'üncü sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Fakat sayfa numarası verilmeden iki sayfa daha çıkarılmış ve bu sayfalarda yalnızca ilanlar yer almıştır. Adana Barosu Dergisi, Sayı: 11, Ocak 1995, s. 1-64.

²¹⁴⁷ Adana Barosu Dergisi, Sayı: 12, Nisan 1995, s. 1-64; Adana Barosu Dergisi, Sayı: 14, Nisan 1996, s. 1-64.

²¹⁴⁸ Adana Barosu Dergisi, Sayı: 4, Aralık 1978, s. 1-175.

²¹⁴⁹ Adana Barosu Dergisi, Sayı: 11, Ocak 1995, s. 1-64.

²¹⁵⁰ Adana Barosu Dergisi, Sayı: 4, Aralık 1978.

*bu eserleri bir yandan keyifle okurken diğer yandan da faydalanacağımızı umarak, dergimizde bu tür konulara yer verebildiğimiz için mutluluk duymaktayız. Bir sonraki sayımızda buluşmak dileğiyle!”*²¹⁵¹

Adana Barosu dergisi, Nisan 1996 tarihli 14’üncü sayısına kadar incelenmiştir. Yeterli sayısına ulaşamayan derginin, yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi de tespit edilememiştir.

4.3.34. Güneyde Tarımsal Savaşım

Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi, Temmuz 1978’de tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Adana Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Başkanlığı Döner Sermeye İşletmesi adına Aziz Çolak, sorumlu yazı işleri yönetmeni İsmet Uğur, genel yayın yönetmeni Sultan Biçer’dir. Derginin adres bilgileri Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Başkanlığı Adana olarak belirtilmiştir. Dizgisi ve baskısı Adana’da Güney Matbaası’nda yapılmıştır.²¹⁵² İlerleyen sayılarda derginin sorumlu yazı işleri yönetmenliğini Bekir Silan üstlenmiştir.²¹⁵³

Derginin Temmuz 1978 tarihli 1’inci sayısında “*Üretici-Teknik Eleman Birlik ve Dayanışması*” başlığı altında şu ifadeler yer almıştır:

“Günümüzde tarımsal üretkenliğin arttırılmasında bilimin üzerinde durduğu bir konuda; tarımda, bitki hastalık ve zararlılarına karşı savaşım yöntemleri ile araçlarının geliştirilmesidir. Etkili tarımsal savaşım araçlarının hangisi olması ve yönteminin nasıl olmasının saptanması sorunun çözümünde çok önemli bir etkidir ... Tarımsal savaşımın sevindirici sona ulaşması, üretici-teknik kuruluş ve elemanlarının etkin dayanışması, teknik elemanın, üreticinin bu özgün sorununa daha candan yaklaşım sağlanması, üreticinin de Tarımsal Savaşımında bilimsel çalışan teknik eleman örgütlerine kulak verip gelenekçiliğin yerine gerekliliği önde tutmasıyla olanaklıdır....

...Uzman kuruluşların yayınlarını izlemek, onların basın yayın aracılığı ile görüşlerini öğrenmek, yöresel sorunları yayın organlarına gönderip bu sorunlar hakkında ilgilileri bilgilendirmek, dolayısıyla teknik eleman-üretici yakınlaşmasını

²¹⁵¹ “Yayın Kurulundan”, *Adana Barosu Dergisi*, Sayı: 14, Nisan 1996, s. 3.

²¹⁵² *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1.

²¹⁵³ *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Aralık 1978, s. 1.

*sağlamak üreticilerin üzerinde durması gereken bir yöntemdir. ...*²¹⁵⁴ Bu açıklamalar derginin çıkış amacı ve hedeflerini de açıklar niteliktedir. Aynı yazıda aslında bu derginin geçmiş yıllarda yayım hayatının içinde yer alan “Güneyde Zirai Mücadele gazetesinin”²¹⁵⁵ devamı olarak çıkarıldığı şu ifadelerle belirtilmiştir:

*“... Geçmişte Güneyde Zirai Mücadele adı altında çıkan Adana Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Başkanlığı aylık yayın organı olan gazetenin bundan böyle Güneyde Tarımsal Savaşım adıyla yeniden biçimlenmesi yukarda yazdığımız basın aracılığıyla tarımsal savaşım yöntemine daha bilimsel ve içerikli bir öz kazandırmaktan başka bir şey değildir. ...”*²¹⁵⁶

Derginin içeriğinde genellikle tarım ile ilgili makale ve haberler yer almıştır. Özellikle Çukurova Bölgesi’ndeki tarımsal sorunlar ile bu sorunların çözümlerine yer verilmiştir. Derginin içeriğinde paylaşılan yazılara okuyucularında katkı sağlamaları istenmiş ve bu durum okuyuculara şu ifadelerle duyurulmuştur:

*“... Üreticilerimizin Güney’de Tarımsal Savaşım Dergisi’ne yöresel sorunlarını içeren yazı göndermeleri, abone olmaları ve üretici kitleye yaygınlaştırmaları bitki hastalıkları ve zararlılarına karşı savaşıma yeni boyutlar kazandıracaktır. ...”*²¹⁵⁷

Derginin abonelik, ilan ve reklam ücretleri ile ilgili bilgiler şu ifadelerle yer almıştır: *“yıllık 100-500 TL, reklam tarifesi ise arka kapak dışı 3.000 TL, ön ve arka kapak içi 2.500 TL, iç sayfalar tam sayfa 1.500 TL, yarım sayfa 1000 TL İlanlar ise pazarlıksızdır”*.²¹⁵⁸

Derginin sayfa sayıları ve ölçüleri değişiklik göstermiştir. Bu değişiklikleri ise dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür:

---

²¹⁵⁴ “Üretici-Teknik Eleman Birlik ve Dayanışması”, *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1.

²¹⁵⁵ *Güneyde Zirai Mücadele gazetesi*, Nisan 1973, Sayı: 34, Yıl: 3, s. 1-4.

²¹⁵⁶ “Üretici-Teknik Eleman Birlik ve Dayanışması” *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1.

²¹⁵⁷ “Üretici-Teknik Eleman Birlik ve Dayanışması”, *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1.

²¹⁵⁸ *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1.

Temmuz 1978 tarihli 1'inci sayıda 8 sayfa,²¹⁵⁹ ilerleyen sayılarda ise 16 sayfa çıkarılmıştır.²¹⁶⁰ Temmuz 1978 tarihli 1'inci sayıda boyu 28 cm, eni 19.5 cm,²¹⁶¹ Ağustos 1978 tarihli 2'nci sayıda boyu 27.5 cm, eni 20 cm,²¹⁶² Aralık 1978 tarihli 4'üncü sayıda boyu 27 cm, eni 20 cm²¹⁶³ ölçülerinde basılmıştır.

Güneyde Tarımsal Savaşım dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.3.35. Anahtar

Anahtar dergisi, Temmuz-Ağustos 1978 tarihli 1'inci sayısıyla yayım hayatına başlamıştır. Bu dergi Aralık 1978/Ocak 1979 tarihli 2'nci sayıdan itibaren incelenmiştir. Derginin sahibi ve sorumlu yönetmeni Maliyeciler Derneği adına İlhan Özkan'dır. Teknik Yazman ise Sadık Şehitoğlu'dur. Derginin dizgisi ve baskısı İpek Matbaacılık'ta yapılmıştır. Derginin yönetim yeri Defterdarlık Sitesi, Kat: 5, Adana adresinde yer almıştır. Dergi isminin hemen altında "*Maliye ve Sanat Dergisi*" ibaresine yer verilmiştir.²¹⁶⁴

Anahtar dergisi, ilk sayısının ardından dizgi ve basım işlerinin yapıldığı matbaanın grev uygulaması nedeniyle bir süre yayıma ara vermek durumunda kalmıştır. Ayrıca derginin 2'nci sayısı gecikmeli olarak çıkarılmıştır. Bu durum Aralık 1978/Ocak 1979 tarihli 2'nci sayıda "*Gecikme Nedenleri*" başlığı altında yer verilen yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

*"Ümit dolu, sevgi dolu, yeni bir yıla girdik değerli okuyucularımız. Ümitle, sevgiyle yine karşınızdayız. Ancak "1978 Temmuz-Ağustos" sayısında da belirttiğimiz gibi yayınımız aralıksız sürecekti. Fakat, dergimiz yayına geçtiği günden bu yana dizgi ve basım işinin yapıldığı matbaada grev uygulaması yayınımızı bir müddet engelledi. Ve böylece geçen sayıda haber olarak verip, teferruatını bu sayıya bıraktığımız bazı olaylar güncelliğini kaybetmiş oldu. ..."*²¹⁶⁵ Aynı başlık altındaki yazıda derginin

²¹⁵⁹ *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1-8.

²¹⁶⁰ *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Ağustos 1978, s. 1-16; *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Aralık 1978, s. 1-16; *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 2, Ocak 1979 s. 1-16.

²¹⁶¹ *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Temmuz 1978, s. 1-8.

²¹⁶² *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Ağustos 1978, s. 1-16.

²¹⁶³ *Güneyde Tarımsal Savaşım dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Aralık 1978, s. 1-16.

²¹⁶⁴ *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 78/Ocak 1979.

²¹⁶⁵ "Gecikme Nedenleri", *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 78/Ocak 1979.

çıkışında yaşanan bu gecikmeden kaynaklanan ve güncelliğini kaybeden haberler ise şunlardır:

“... Maliyeciler Derneğince düzenlenen ve geleneksel hale getirilen “Maliyeciler Gecesi” 26.7.1978 günü, Maliye mensupları; çocukları için sünnet düğünü haline dönüştürülerek mutlu bir gece ve mutlu bir anı olarak yaşandı. ...”.

“... büyük çaba sarfettiğimiz ve kış mesaisi başlar başlamaz hizmete geçmesine çalıştığımız “Servis” işinin neden gerçekleşmediğini izah edemedik. Akaryakıtta yapılan zammın, mali gücü zaten sınırlı ve zayıf olan derneğimize çok büyük yük getireceğinin hesaplanması sonucunda gerçekleştiremediğimizi şu anda izah etmeye çalışsak ne derece inandırıcı olur bilinmez. ...”.

“... Bakanlığımızca, Derterdarlığımıza verilen doktor kadrosuna tüm çabalarımıza rağmen kadrolu bir doktorun atanamamasının izahı ne derece inandırıcı olur bilinmez. ...”²¹⁶⁶

Okuyucular tarafından gönderilen yazıların dergide paylaşılacağı 2’nci sayıda ve “Duyuru” başlığı altında şu ifadelerle paylaşılmıştır:

“Değerli Maliyeci arkadaşlar, değerli okuyucularımız, dergimiz derneğimizin yayın organıdır. Başkaca hiçbir kişi veya kuruluşla yatay da olsa, dikey de olsa ilgisi yoktur. Yazılar, siz sayın okuyucularımızın ilgi duyduğu konulardaki kendi fikirlerinden oluşmaktadır. Bu nedenle kendi seçeceğimiz konuları hazırlayarak oluşturduğunuz yazıları derneğimize göndermek suretiyle dergimize canlılık katacağınızı ümit eder, yazıların dernekler ve basın-yayın yasalarına aykırı olmadıkları takdirde yayınlanacağı ilgilerinize arz olunur.”²¹⁶⁷

Anahtar dergisi, son iki sayfası numaralandırılmadan toplam 20 sayfa çıkarılmıştır. Boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerindedir.²¹⁶⁸ Derginin fiyatı 10 TL, abonelik ücretleri yıllık 60 TL, altı aylık 30 TL’dir. Dergide yer alacak ilanların ise İç ve dış sayfalarda oluşuna, büyüklük ve küçüklüğüne göre pazarlığa tabi olduğu belirtilmiştir.²¹⁶⁹ Şubat/Mart 1979 tarihli 3’üncü sayısından itibaren derginin fiyatı 15 TL, abonelik

²¹⁶⁶ “Gecikme Nedenleri”, *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 78/Ocak 1979.

²¹⁶⁷ “Duyuru”, *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 78/Ocak 1979.

²¹⁶⁸ *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 78/Ocak 1979, s. 1-20; *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 3, Şubat/Mart 1979, s. 1-20; *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 4, Nisan/Mayıs 1979, s. 1-20.

²¹⁶⁹ *Anahtar dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 78/Ocak 1979.

ücretleri ise yıllık 90 TL, altı aylık 45 TL'ye yükselmiştir.²¹⁷⁰ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

4.3.36. Adana Eczacı Odası Dergisi

Adana Eczacı Odası Dergisi, Mayıs 1979'da yayım hayatına başlamıştır. Bu dergi tam olarak "Adana Eczacı Odası Dergisi" ismiyle çıkarılmıştır. Sahibi Adana Eczacı Odası adına Ecz. Mustafa Türkmen, yazı işleri müdürü Ecz. Şükran Özgün'dür. Derginin idare ve yazışma adresi Adalet Caddesi, Saray Apartmanı, Kat: 1, No. 1 adresinde yer almıştır. Dizgisi, düzeni ve baskısı Adana'da İpek Matbaacılık'ta yapılmıştır.²¹⁷¹

Mayıs 1979 tarihli 1'inci sayıda "Çıkarken" başlıklı yazıda dergi hakkındaki bilgilere şu ifadelerle yer verilmiştir:

*"... Yayınlar üyelere sorunları, çözümleri iletir, tartışmalar açar, kısacası birliğin bilinçli ve tutarlı bir şekilde sağlanmasında öncülük yapar. Meslekte, eğitim sonrası gelişimi sağlar. Bütün bunları göz önüne alarak Odamız bünyesinde "Araştırma ve Yayın Komitesi" kurduk. Bundan böyle olanaklar ölçüsünde sürekli şekilde yayın ile dertlerimize çözüm getirebilecek öneriler sizlere duyurulacaktır. Sağlık sorunları tartışmalarınıza sunulacaktır. ..."*²¹⁷²

Adana Eczacı Odası dergisi, 18 sayfa ve boyu 27 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Derginin içeriğinde ise Türkiye'deki sağlık sorunları, ilanlar, eczacılar ve eczacılık faaliyetleri hakkında güncel haberler ile makaleler yer almıştır.²¹⁷³ Sadece Mayıs 1979 tarihli 1'inci sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin yayım süreci ve yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

---

²¹⁷⁰ Anahtar dergisi, Cilt: 3, Sayı: 3, Şubat/Mart 1979, s. 1-20; Anahtar dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4, Nisan/Mayıs 1979, s. 1-20.

²¹⁷¹ Adana Eczacı Odası dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1979.

²¹⁷² "Çıkarken", Adana Eczacı Odası dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1979.

²¹⁷³ Adana Eczacı Odası dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Mayıs 1979, 1-18.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1980-2000 YILLARINDA ADANA BASINI

5.1. DÖNEMİN BASIN ANLAYIŞI

Televizyonun basın alanındaki, özellikle de basının içeriğindeki etkileri 1980'lerde ortaya çıkmıştır. Gazeteler, televizyonun toplum hayatında ön plana geçmesiyle daha az okunur hale gelmiş ve gazete satışlarında ciddi azalmalar meydana gelmiştir.²¹⁷⁴

Yerel gazetecilikte birçok değişim ve gelişme olmuştur. 1990 yılında Türkiye'de yayımlanan günlük gazetelerin sayısı 327'ye yükselmiştir.²¹⁷⁵ Adana basın hayatında da gazete ve dergilerin çeşitlilik açısından arttığı gözlenmiştir. Adana'da 1990 yılında, hatta günümüzde bile yayım hayatını sürdüren en eski gazete ise Yeni Adana gazetesidir.²¹⁷⁶

Adana basınında 1980-2000 yılları arasında yer alan süreli yayımlar ile ilgili bilgilere geçmeden önce gazete ve dergiler hakkında tespit edilemeyen bazı bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Yayım hayatına başladığı tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Durum, Gündem, Haber Osmaniye, Çukurova Press gazeteleri ve Kırağı dergisi.

Yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilemeyenler: Erzin'in Sesi, Ekspres, Genç Ozan, Yeni Vatandaş, Durum, Yeni Güney Haber, Dönüm, Kozan Ekspres, Yeni Olay, Barış, Yeni Bakış, Gündem, Mavi Şimşek, Haber Osmaniye, Bölge, Yeni Karaisalı, Sosyal Demokrat, Zirvedekiler, Demokrat, Güney Oluşum, Atılım, Demokrat Adana, 5 Ocak, Güney Hakimiyet, Çukurova Press gazeteleri ve Cıvıltı, Bölgemiz'de, Verim, Güneysu, Start Spor, Çiftçi, Çukurova Üniversitesi

²¹⁷⁴ Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, s. 136-137.

²¹⁷⁵ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, s. 382.

²¹⁷⁶ Bilge R. Koyukan, "Anadolu Basını Hakkında İstatistiki Gözlemler", *Kebikeç*, Sayı: 2, 1995, s. 171.

Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, Sağlık Bilimleri Dergisi, Güney Extra, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Önce Adana, Sümer Tekstil Haberleri, Önce Sağlık, Güney, Venüs, Tekstil Maraton, Ozan, Anayurt, Yeni Ses, Kırığı, Kutup Yıldızı, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Aura Vitalis, Yaşam dergileri.

5.2. GAZETELER

5.2.1. Erzin'in Sesi

Erzin'in Sesi gazetesi, yayım hayatına 1981 yılında başlamıştır. Gazetenin yayımına bir süre ara verdikten sonra 28 Ağustos 1981 tarihli 14'üncü sayıdan itibaren yeniden devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu durum ise gazetenin 14'üncü sayısında “*Merhaba*” başlığı altında yer verilen yazıda şu cümlelerle açıklanmıştır:

*“Sayın okurlar bir süre önce elimizde olmayan sebepler yüzünden yayınımıza bir süre ara vermek zorunda kalmıştık. Şimdi sizlerle tekrar buluşmanın sevinci içerisindeyiz. ...”*²¹⁷⁷

Erzin'in Sesi gazetesinin sahipliğini Erhan Kalleci, yazı işleri müdürlüğünü de Hasan Süzer üstlenmiştir. Erzin Matbaası'nda basılan gazetenin yönetim yeri Kurtuluş Caddesi, No. 57/A, Erzin adresinde yer almıştır.²¹⁷⁸

Gazetenin 1981,²¹⁷⁹ 1983,²¹⁸⁰ 1993²¹⁸¹ ve 1994²¹⁸² yıllarında yayımlanan sayıları Erzin'de basılmıştır. 14 Haziran 2011 tarihli 97'nci sayıda Adana'da Arslan Güneydoğu Gazetecilik'te basılmıştır.²¹⁸³ Erzin'in Sesi gazetesi, Hatay'ın Erzin İlçesi'nde yayım yapan ve içeriğinde genellikle bu ilçe ile ilgili haberlerin yer aldığı yerel bir gazete niteliğinde olmuştur. Yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilemeyen bu gazete ile ilgili bilgilere ise yalnızca bazı sayıları Adana'da basıldığı için kısaca değinilmiştir.

²¹⁷⁷ “Merhaba”, *Erzin'in Sesi gazetesi*, 28 Ağustos 1981, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1.

²¹⁷⁸ *Erzin'in Sesi gazetesi*, 28 Ağustos 1981, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 4.

²¹⁷⁹ *Erzin'in Sesi gazetesi*, 28 Ağustos 1981, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 4, *Erzin'in Sesi gazetesi*, 7 Ekim 1981, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 4.

²¹⁸⁰ *Erzin'in Sesi gazetesi*, 22 Nisan 1983, Sayı: 48, Yıl: 1, s. 4.

²¹⁸¹ *Erzin'in Sesi gazetesi*, 1 Ocak 1993, Sayı: 312, Yıl: 6, s. 4.

²¹⁸² *Erzin'in Sesi gazetesi*, 30 Aralık 1994, Sayı: 374, Yıl: 6, s. 4.

²¹⁸³ *Erzin'in Sesi gazetesi*, 14 Haziran 2011, Sayı: 97, Yıl: 2, s. 2.

5.2.2. Ekspres

Ekspres gazetesi, 15 Aralık 1982 tarihli ilk sayısı ile basın ve yayım hayatına adım atmıştır. Gazetenin sahibi Ekspres Gazetecilik ve Matbaacılık'tır. Genel yayın yönetmeni Alaettin Kutlu, yazı işleri müdürü Volkan Yiğit Yarman, haberler müdürü Özer Öztep, spor danışmanı Kenan Şengül'dür. Adana, Gaziantep, Hatay, İçel (Mersin), Kahramanmaraş olmak üzere beş ilde yayım yapmıştır. Ekspres gazetesinin temsilciliklerini ve bu temsilciliklerin başında bulunan isimleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür: Kahramanmaraş'ta Doğan Keçecioğlu, İçel'de Fikret Ünver, Hatay'da Sami Uygur, Gaziantep'te Rıza Akın.²¹⁸⁴ Ekspres Gazetecilik ve Matbaacılık tesislerinde basılan gazetenin adresi Atatürk Caddesi No. 2 A-Blok Kat: 4 Adana olarak belirtilmiştir.

15 Aralık 1982 tarihli 1'inci sayının manşetine "5 Ünlü Yazar Ekspres'te" başlığı ile yer verilmiştir. Bu başlık altında ise gazetede Taha Toros, Ömer Sami Coşar, Recep Bilginer, Yaşar Kemal, Hakkı Devrim gibi gazetecilikte ve yazarlıkta önemli bir yere sahip olan kişilerin yazılarına yer verileceği okuyuculara şu cümlelerle duyurulmuştur:

*"Taha Toros, Ömer Sami Coşar, Recep Bilginer, Yaşar Kemal ve Hakkı Devrim bugünkü ilk yazıları ile bölge gazeteciliğinin anlamı, özelliği konusundaki görüşlerini açıklıyorlar. ..."*²¹⁸⁵

Gazetenin 15 Aralık 1982 tarihli 1'inci sayısında Recep Bilginer tarafından kaleme alınan "Bölge gazeteciliğinde yeni ve güçlü bir ses" başlığı altındaki yazıda Ekspres gazetesinin yayım hayatına başlaması ile ilgili şu ifadeler yer verilmiştir:

"... Mesleklerinde yıllarca, başarılı ve seviyeli gazetecilik yapan dört arkadaşın, genç fakat yetenekli ve çalışkan genç arkadaşları da aralarına alarak, Adana, Gaziantep, Hatay, İçel ve Kahramanmaraş'ı yayın alanında tutan bir Bölge Gazetesi çıkaracaklarını duyunca çok sevindim.

Bir kere bölgenin böyle bir gazeteye ihtiyacı var. Her gün bir öncekine yenileri eklenen her geçen gün büyüyen sorunlarını sığağı sığağına, hem de bütün ayrıntılarıyla dile getirilmesi, Bölgeye daha da canlılık kazandıracaktır. Dahası,

²¹⁸⁴ Ekspres gazetesi, 15 Aralık 1982, s. 3.

²¹⁸⁵ "5 Ünlü Yazar Ekspres'te", Ekspres gazetesi, 15 Aralık 1982, s. 1.

gazetenin dağılıp satılacağı İller arasında, ekonomik, sosyal işbirliğini sağlayacaktır. ...”²¹⁸⁶

15 Aralık 1982 tarihli 1’inci sayıda gazetenin çıkışı hakkında birçok yazarın yazısına da yer verilmiştir. Bu yazarlar ve gazete hakkındaki düşünceleri şunlardır:

“Ekspres’te yazmanın benim için ayrı bir anlamı var” başlığı ile Hakkı Devrim’in yazdığı yazıda, “... Benim için Ekspres’te yazmanın kırk yıl aradan sonra sıcak kanlı insanlar ülkesine dönmek gibi ayrı bir anlamı var...”²¹⁸⁷

“Halkının haklarının bekçisi” başlığı ile Ömer Sami Coşar’ın kaleme aldığı yazıda, “Ekspres...Tüm bu bölge halkının tüm haklarının bekçisi ve uğradığı, uğrayacağı haksızlıkların kavgacısı...Güvenim var”²¹⁸⁸

“Çukurova’ya yeni bir gazete” başlığında Yaşar Kemal tarafından kaleme alınan yazıda ise “...Bölge gazeteleri bir zamanların Karacaoğlan’ı, Dadaloğlu’su, Kul Abdurrahman’ı, destancısı, türkücüsüdür. ...”²¹⁸⁹

19 Aralık 1982 tarihli 5’inci sayıda “Nevzat Güven” ile yapılan bir söyleşiye yer verilmiştir. “Ekspres, Birşeyler Vaadediyor!” başlığı altında yer verilen bu söyleşi Çetin Yiğenoğlu tarafından yapılmıştır. Çetin Yiğenoğlu’nun söyleşi hakkındaki değerlendirmeleri ise şunlardır:

“Ekspres’in yayın yaşamına başlamasından sonra izlenimlerini öğrenmek amacıyla ziyaret ettiğimiz Üstad Gazeteci Nevzat Güven, “Ekspres’in bir şeyler vaad ettiğini” belirterek, “Ekspres’ten politikada, ekonomide, sporda, aktüalitede, magazinde ve habercilikte toplum yararına yapacağı yansız ve dürüst gazetecilikle kamuoyunun oluşturulması ve yönlendirilmesi açısından büyük beklentiler var” dedi.

Üstad Gazeteci Güven, “Bölge gazeteciliğinin Türk basın yaşamındaki yerlerini hızla aldığını, okurlara daha etkili, daha iyi hizmetler götüreceğine inancı olduğunu” söyledi. ...”²¹⁹⁰

²¹⁸⁶ “Bölge gazeteciliğinde yeni ve güçlü bir ses”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 2.

²¹⁸⁷ “Ekspres’te yazmanın benim için ayrı bir anlamı var”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 2.

²¹⁸⁸ “Halkının haklarının bekçisi”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 4.

²¹⁸⁹ “Çukurova’ya yeni bir gazete”, *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 4.

²¹⁹⁰ “Ekspres, Birşeyler Vaadediyor!”, *Ekspres gazetesi*, 23 Aralık 1982, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 2.

Ekspres gazetesinin 2014 yılında çıkmış olan sayılarında bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler doğrultusunda; gazetenin sahibi ve yönetim kurulu başkanı Güney Ekspres Basın Yayın AŞ adına Hakan Bülent Yardımcı, sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Apaydın, mali müşaviri Sait Güvendir. Hukuk müşavirleri ise Av. Ali Çetin Tarcı, Av. Ahmet Çolak, Av. Hüveyda Sebük, Av. Adil Paşa, Av. Ersan Önel olarak belirtilmiştir. İlk olarak 25 kuruştan halka sunulan gazetenin fiyatı ilerleyen sayılarda 50 kuruşa yükselmiştir.²¹⁹¹ 1982 yılında yayım hayatına başlayan bu gazete ilk olarak boyu 58 cm, eni 40.5 cm ölçülerinde ve 8 sayfa çıkarılmıştır.²¹⁹² 2014 yılında yayımlanan sayılarında ise 12 sayfa ve boyu 55 cm, eni 34.5 cm ölçülerinde basılmıştır.²¹⁹³

Ekspres, Güney Ekspres Basın Yayın tesislerinde hazırlanmıştır. Arslan Güneydoğu Gazetecilik Matbaacılık Kağıtçılık Şirketi'nde de gazetenin baskısı yapılmıştır. Ayrıca gazetenin basın yayım ilkelerine uymaya söz vermiş olduğu belirtilerek, basın konseyi üyesi olduğu ve köşe yazarlarına hiçbir ücret ödenmediği özellikle vurgulanmıştır.²¹⁹⁴ Yeterli sayısına ulaşamadığımız gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

5.2.3. Genç Ozan

İlk sayısı Ağustos 1984'te yayımlanan "Genç Ozan", 19 Temmuz 1957'de yayım hayatına başlamış olan Hakikat gazetesinin²¹⁹⁵ aylık aralıkla çıkarılan ücretsiz eki niteliğindedir. Genel yönetmeni Mustafa Bardak'tır. İdare yeri adresi Ongun Pasajı İçi P/7 Osmaniye-Adana olarak belirtilmiştir. Gazete isminin altında "*Hakikat gazetesinin aylık parasız sanat eki*" ibaresine yer verilmiştir.²¹⁹⁶

Ağustos 1984 tarihli 1'inci sayısında Mustafa Bardak tarafından kaleme alınan ve "Merhaba" başlığı altında yer alan yazının başlangıcında Mustafa Kemal Atatürk'e ait olan şu söz paylaşılmıştır: "*Sanatsız kalan bir milletin, hayat damarlarından biri kopmuş demektir*". Yazının devamında ise bu gazete ekinin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

²¹⁹¹ *Ekspres gazetesi*, 31 Ağustos 2014, Sayı: 12658, Yıl: 34, s. 1.

²¹⁹² *Ekspres gazetesi*, 15 Aralık 1982, s. 1-8; *Ekspres gazetesi*, 23 Aralık 1982, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-8.

²¹⁹³ *Ekspres gazetesi*, 1 Mayıs 2014, Sayı: 12236, Yıl: 34, s. 1-12; *Ekspres gazetesi*, 31 Ağustos 2014, Sayı: 12658, Yıl: 34, s. 1-12.

²¹⁹⁴ *Ekspres gazetesi*, 1 Mayıs 2014, Sayı: 12236, Yıl: 34, s. 3.

²¹⁹⁵ *Hakikat gazetesi*, 19 Temmuz 1957, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

²¹⁹⁶ *Genç Ozan*, Ağustos 1984, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

“... *Hakikat Gazetesi* olarak, sanatsal etkinliklere biraz daha ağırlık verip, toplumumuza şiirler okutmada genç şiir yazarlarımızın da sesini duyurma da öncü olmak ereği ile *Genç Ozan* ek'i vermeyi düşündük. ...”. Aynı yazıda *Genç Ozan*'ın yayın ilkesi ve hedeflerine şu ifadelerle yer verilmiştir:

“... *Her ay sizlerle beraber olmak, yeni şiirleri ve ozanları tanıtmak, yöremizden, yurdumuzdan haberler sunmak gazetecilik görevimizi sanatsal uğraşlarımızın ürünü *Genç Ozan*'la da okurlarımıza kanıtlamak istiyoruz. ...*”²¹⁹⁷

Genç Ozan'ın Eylül 1984 tarihli 2'nci sayısında yer alan baş yazıda, ilk sayının okuyucular tarafından büyük ilgi gördüğü belirtilmiştir. Aynı yazıda okuyucuların bu ekte paylaşılması için gönderdiği yazıların yoğun olduğu fakat *Genç Ozan* ekindeki sayfaların darlığı nedeniyle okuyuculardan gelen hikayelere şimdilik yer verilemeyeceği duyurulmuştur. Ayrıca okuyucular tarafından gönderilen şiirlerin daha özgün ve sosyal içerikli olmasına dikkat edilmesi istenmiştir. Bunların yanı sıra *Osmaniye İlçesi* dışında bulunan ve yalnızca *Genç Ozan* ekini almak isteyen okurların bu ekin bir sayısı için 10 TL ücreti olan posta pulunu, salt (yalnız, tek, sırf) ürünlerle birlikte gönderilmeleri gerektiği de vurgulanmıştır.²¹⁹⁸

Genç Ozan'ın sayfalarında *Hakikat* gazetesinin ilanlarına da yer verilmiştir. Eylül 1984 tarihli 2'nci sayısındaki ilanda şu ifadeler kullanılmıştır: “*Genç Ozan, Hakikat gazetesinin abonelerine aylık, parasız sanat armağınadır. Sürekli okumak istiyorsanız gazeteye obone olunuz. Hakikat Gazetesinin yıllık abone ederi 1500 TL'dir, gazete ve ek birlikte gönderilir.*”²¹⁹⁹

Ekim 1984 tarihli 3'üncü sayıda *Genç Ozan* ekinin içeriğinde bazı değişiklikler yapılmış ve bu değişiklikler şu ifadelerle okuyuculara duyurulmuştur:

“... *Bizlere gelen eleştiri ve önerileri değerlendirdik ve göreceğiniz gibi içerik değişikliği yaptık. ... Öneriler üzerine; yerel basında uğraşlar, dergiler arasında ve yeni kitaplar başlıklarının daracık ekimizde yersiz olduğunu yerinde görüp kaldırdık.*

²¹⁹⁷ “Merhaba”, *Genç Ozan*, Ağustos 1984, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²¹⁹⁸ “merhaba!”, *Genç Ozan*, Eylül 1984, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

²¹⁹⁹ *Genç Ozan*, Eylül 1984, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

*Yine öneriler üzerine ünlülerden de şiirlere yer ayırdık, daha başka önerileri de olanaksızlıklarımız nedeniyle yerine getiremiyoruz.”*²²⁰⁰

Okuyucular için yapılan diğer duyurularda aynı yazıda şu cümlelerle açıklanmıştır: *“Ek’imiz daha çok şiire ağırlık olduysa da, günlük, fıkra, makale gibi ürünlere de yer vereceğimizi belirtelim. Sürdürüm konusunda da anlaşılmayan durumların olduğunu gelen yazıtlardan öğrendik. Şöyle ki; gazetenin yıllık sürdürümü 1500 TL olduğundan bazı arkadaşlara ağır geleceğini düşündük ve posta masrafı dahil gazetenin altı aylık sürdürüm ederini (750 TL) ödeyen Osmaniye dışındaki okurlarımıza salt Genç Ozan’ı göndereceğiz. ...”*²²⁰¹

Yalnızca ilk üç sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu gazete eki 4 sayfa ve boyu 28.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²²⁰² Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.2.4. Yeni Vatandaş

Yeni Vatandaş gazetesi, 24 Aralık 1985’te yayım hayatına başlamıştır. Bu gazetenin bir zorunluluk nedeniyle yayım hayatına başladığı vurgulanmıştır.²²⁰³ Yeni Vatandaş’ın sahibi İlhami Eraydın, genel yayım yönetmeni Ayhan Kalağoğlu, yazı işleri müdürü Ali Boz, idare ve reklam müdürü Ayhan Altıparmak’tır. Ayrıca gazetenin spor sorumlu müdürü Ramazan Şanıvar, sanat yönetmeni Mustafa Dertli, hukuk müşaviri Halil İ. Kuloğlu olmuştur.²²⁰⁴

Büyük puntolu “*Vatandaş*” kelimesinin sağ köşesinde küçük puntolar ile “*Yeni*” kelimesi kullanılan gazete isminin hemen altında “*Haftalık Siyasi-Ekonomi-Aktüalite-Sanat ve Spor Gazetesi*” ibaresi yer almıştır.²²⁰⁵

Yeni Vatandaş gazetesinin 31 Aralık 1985 tarihli 2’nci sayısında 31 Aralık 1985’te yayım hayatına başlayan “*Star Spor*” isimli spor dergisinin ilanına şu cümlelerle yer verilmiştir:

²²⁰⁰ *Genç Ozan*, Ekim 1984, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

²²⁰¹ *Genç Ozan*, Ekim 1984, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

²²⁰² *Genç Ozan*, Ağustos 1984, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Genç Ozan*, Eylül 1984, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Genç Ozan*, Ekim 1984, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁰³ “Hayırlı Olsun”, *Yeni Vatandaş gazetesi*, 24 Aralık 1985, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²²⁰⁴ *Yeni Vatandaş gazetesi*, 24 Aralık 1985, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²⁰⁵ *Yeni Vatandaş gazetesi*, 24 Aralık 1985, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

“Adana’nın uzun yıllardır gereksinim duyduğu haftalık spor dergisi Star spor’un ilk sayısı çıktı. Star Spor’a yayın hayatında başarılar dileriz”.²²⁰⁶

7 Ocak 1986 tarihli 3’üncü sayısı “Kahraman Adana’lılar Kurtuluş Bayramınız Kutlu Olsun” manşeti ile çıkarılmıştır. ve Adana’nın Kurtuluş yıl dönümünün 64’üncü yılı kutlama programı hakkında bir yazıya yer verilmiştir.²²⁰⁷ Yine 3’üncü sayıda gazetenin gelecek sayılarında okuyucular için yapılacak yenilikler ve yayım hedefleri “Yeni Vatandaş’tan Mektup” başlığı altında ve şu ifadelerle okuyucularla paylaşılmıştır:

“... Her sayıda daha iyiyi, daha dolgun münderacatı hedef alan Yeni Vatandaş yeni birtakım çabaların içerisinde. Yakın bir zamanda bunları sizlerin huzuruna çıkarmaktan büyük zevk duyacağız. Geçen sayımızda ilanlar sebebiyle yayınladığımız “Kadın Dünyası”nı bu sayımızda sütunlarımıza aldık. ...

... Bundan sonra toplumumuzun her kesimine ait değişik şekillerde sütunlarımıza girecek konuların ilgilerinizi çekeceğinden hiç şüphemiz yoktur. ... yazı ailemize, “Günün İzleri” başlığı altında yıllardır yazılarını zevkle okuduğumuz, Kemal Göksel gibi bir arkadaşımızın katılmasının müjdesini vermekten mutluyuz. ...”²²⁰⁸

Yeni Vatandaş gazetesinin idare yeri Ziyapaşa Bulvarı, Divan Apartmanı altı, No. 10/B, Adana adresinde yer almıştır. Fiyatı 100 TL, abonelik ücreti ise yıllık 5.000 TL olarak belirtilmiştir.²²⁰⁹ Gazete altı sayfa ve boyu 56.5 cm, eni 41 cm ölçülerinde basılmıştır.²²¹⁰ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.2.5. Durum

Yalnızca 31 Ekim 1986 tarihli 61’inci sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Durum gazetesinin sahibi Hasan Basri Yavuz, sorumlu yazı işleri müdürü Süreyya Uri, hukuk müşaviri Cezmi Altıparmak’tır. Durum gazetesi siyaset, ekonomi ve güncel konularda yayım yapan bir gazete niteliğinde olmuş ve yalnızca Cuma günleri olmak

²²⁰⁶ “Star Spor Çıktı”, *Yeni Vatandaş gazetesi*, 31 Aralık 1985, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 6.

²²⁰⁷ “Kahraman Adana’lılar Kurtuluş Bayramınız Kutlu Olsun”, *Yeni Vatandaş gazetesi*, 7 Ocak 1986, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

²²⁰⁸ “Yeni Vatandaş’tan Mektup”, *Yeni Vatandaş gazetesi*, 7 Ocak 1986, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2.

²²⁰⁹ *Yeni Vatandaş gazetesi*, 24 Aralık 1985, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²¹⁰ *Yeni Vatandaş gazetesi*, 24 Aralık 1985, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; *Yeni Vatandaş gazetesi*, 31 Aralık 1985, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-6; *Yeni Vatandaş gazetesi*, 7 Ocak 1986, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6.

üzere haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Gazete isminin hemen altında da “*Haftalık Siyasi Ekonomi Aktüalite Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir.

Gazetenin dizgisi ve baskısı Adana’da Koza Matbaacılık’ta yapılmıştır. Yönetim yeri adresi İnönü Caddesi 13 Sokak No. 3 Kat: 2 Adana’dır. Satış fiyatı belirtilmeyen gazetenin, yıllık abonelik ücreti Katma Değer Vergisi (KDV) hariç 10.000 TL olarak belirtilmiştir.²²¹¹ Gazete son sayfası numaralandırılmadan ayrıca sadece ilanlara yer verilerek 6 sayfa ve boyu 49.5 cm, eni 34.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²²¹² Yalnızca bir nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.2.6. Yeni Güney Haber

Yeni Güney Haber gazetesi yayım hayatına 15 Ekim 1986’da başlamıştır. Yeni Güney Haber gazetesinin sahibi Erol Erk’tir. Geniş bir yayım kadrosuna sahip olan gazetenin sorumlu müdürü Gürsel Erk, finansman müdürü Sebahattin Ütkür, genel yayım yönetmeni Kenan Gedikoğlu, teknik müdürü Cemal Urak, mali müşaviri Ramazan Şengül, spordan sorumlu müdürü Erken Erk, yönetim müdürü Mesut Başaran’dır.²²¹³

Gazetenin genel dağıtımının “*GAMEDA*” tarafından gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Şehir dışında bulunan temsilcilikleri ve bu temsilciliklerin başında bulunan isimleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür: İstanbul Temsilcisi Işık Yurtçu, Ankara Temsilcisi Yalçın Baturalp, Mersin Temsilcisi Ali Tandoğan. Dizgisi ve baskısı Yeni Güney Haber Ofset’te yapılmıştır. Gazetenin merkezi de Kurtuluş Mahallesi, 293 Sokak, Avukatlar Apartmanı, Adana adresinde yer almıştır.²²¹⁴

Gazetenin çıkışı hakkındaki bilgiler ise 15 Ekim 1986 tarihli 1’inci sayıda “*Çıkarken*” başlığı altında yer alan yazıda şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... gazetecilik artık Türkiye’de çok pahalı bir olaydır. Bu bakımdan gelecekte kimlerin ayakta kalıp, kalmayacağını zaman tayin edecektir. Bu amansız mücadelenin Güney Bölgesi’ndeki payına katılmak üzere uzun bir dönem hizmet verdiğimiz Güney Haber’in devamı niteliğinde Yeni Güney Haber’i günlük yayına

²²¹¹ *Durum gazetesi*, 31 Ekim 1986, Sayı: 61, Yıl: 2, s. 1,3.

²²¹² *Durum gazetesi*, 31 Ekim 1986, Sayı: 61, Yıl: 2, s. 1-6.

²²¹³ *Yeni Güney Haber gazetesi*, 15 Ekim 1986, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²¹⁴ *Yeni Güney Haber gazetesi*, 15 Ekim 1986, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

sokma kararı aldık. Ancak maddi manevi hiçbir bağlantısı olmayan Yeni Güney Haber ayrı bir ekip ve ayrı bir kadro ile ortaya çıkmaktadır. Erol Erk'in sahipliğini yaptığı Yeni Güney Haber bugünden itibaren 100 lira ve sekiz sayfa olarak okuyucusuna ulaşacaktır. Fransa'da yayınlanan Le Monde tipini tercih ederken daha sevimli daha sıcak ve okuyucuyu sıkmayan bir türü ortaya koyduk... Yeni Güney Haber bölgede her konuya ışık tutarken gerek yörenin gerekse ülkenin siyasi ve ekonomik yapısını yansıtacak çok güçlü bir istihbarat kadrosuna sahip bulunmaktadır. ...”²²¹⁵

Günlük olarak yayımlanan ve fiyatı 100 TL olan Yeni Güney Haber gazetesi, sekiz sayfa ve boyu 48 cm, eni 33 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²²¹⁶ Fakat 31 Aralık 1986 tarihli 78'inci sayıda 28 sayfa çıkarılmıştır. Ayrıca üç sayfası dışında (1'inci, 3'üncü, 4'üncü sayfalar) kalan diğer 25 sayfada sadece ilanlar ve reklamlara yer verilmiştir.²²¹⁷ 31 Aralık 1986 tarihli 78'inci sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin içeriğinde makaleler, röportajlar, televizyon programlarının yayın listeleri, kısa hikayeler, güncel haberler, magazin, spor ve tarih konularında yazılar yer almıştır.²²¹⁸

Yeni Güney Haber gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

5.2.7. Dönüm

Dönüm gazetesi, 23 Mayıs 1987 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Üstün Yayıncılık adına Cihan İşisağ, genel yayın müdürü Tamer Aral, sorumlu yazı işleri müdürü Ahmet Nadir İşisağ, genel koordinatör İsmail Çevik, genel müdür Ramazan Ezer, reklam ve halkla ilişkiler müdürü Enver Ergun'dur.²²¹⁹

Gazetenin ilk sayısında yayım hayatına katılımı ve yayım amacı “Dönüm Noktası” başlığı altında şu ifadeler ile belirtilmiştir:

²²¹⁵ “Çıkarken”, *Yeni Güney Haber gazetesi*, 15 Ekim 1986, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2.

²²¹⁶ *Yeni Güney Haber gazetesi*, 15 Ekim 1986, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; *Yeni Güney Haber gazetesi*, 16 Ekim 1986, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-8; *Yeni Güney Haber gazetesi*, 17 Ekim 1986, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-8; *Yeni Güney Haber gazetesi*, 29 Kasım 1986, Sayı: 46, Yıl: 1, s. 1-8.

²²¹⁷ *Yeni Güney Haber gazetesi*, 31 Aralık 1986, Sayı: 78, Yıl: 1, s. 1-28.

²²¹⁸ *Yeni Güney Haber gazetesi*, 15 Ekim 1986, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; *Yeni Güney Haber gazetesi*, 29 Kasım 1986, Sayı: 46, Yıl: 1, s. 1-8.

²²¹⁹ *Dönüm gazetesi*, 23 Mayıs 1987, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

“Gazeteniz “Dönüm” Çukurova basımında yeni bir soluk olarak yayın yaşamına girerken farklı bir gazete olmayı amaçladık”.²²²⁰ Gazetenin içeriğinde yer alan “Dönüm Noktası” başlıklı sütunlarda da güncel haberler okuyuculara aktarılarak, toplumun istekleri ve sıkıntıları paylaşılmıştır.

Dönüm gazetesinin idare yeri Ziyapaşa Bulvarı, Yazgan İşhanı, Kat: 5, No. 506, Adana adresinde yer almıştır. Gazete Hürriyet Matbaacılık’ta basılmış ve dağıtımı Hür Dağıtım tarafından gerçekleştirilmiştir. Gazetenin temsilcilikleri ve bu temsilciliklerin başında bulunan isimleri ise şu şekilde belirtmek mümkündür: Mersin-Fikret Ünver, İskenderun-Cevdet Uygun, K. Maraş-Hasan Kılınçkiran.²²²¹

Gazetenin fiyatı 100 liradır.²²²² İlerleyen sayılarda ise bu fiyat 300 liraya yükselmiştir.²²²³ Gazetenin ilerleyen sayılarına bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Dönüm gazetesi ilk olarak boyu 55.5 cm, eni 38 cm ölçülerinde²²²⁴ basılmıştır. İlerleyen sayılarda ise boyu 49 cm, eni 33 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²²²⁵ Gazete 23 Mayıs 1987 tarihli 1’inci sayıda 6 sayfa,²²²⁶ 24 Mayıs 1987 tarihli 2’nci sayıdan 6 Kasım 1987 tarihli 164’üncü sayıya kadar 8 sayfa,²²²⁷ 25 Kasım 1987 tarihli 165’inci sayıda 12 sayfa,²²²⁸ 30 Aralık 1987 tarihli 170’inci sayıda ise 20 sayfa çıkarılmıştır.²²²⁹

Gazetenin ilk sayılarında yer alan “Gündelik Müstakil Siyasi Gazete”²²³⁰ ibaresi, ilerleyen sayılarda “Haftalık müstakil siyasi gazete”²²³¹ ibaresi ile değiştirilmiştir. İlk sayılarda günlük olarak yayım yapan Dönüm gazetesi, 25 Kasım 1987 tarihli 165’inci sayıdan itibaren haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Haftalık olarak yayıma

²²²⁰ “Dönüm Noktası”, *Dönüm gazetesi*, 23 Mayıs 1987, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²²¹ *Dönüm gazetesi*, 23 Mayıs 1987, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²²² *Dönüm gazetesi*, 24 Mayıs 1987, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

²²²³ *Dönüm gazetesi*, 25 Kasım 1987, Sayı: 165, Yıl: 1, s. 1.

²²²⁴ *Dönüm gazetesi*, 23 Mayıs 1987, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6.

²²²⁵ *Dönüm gazetesi*, 25 Kasım 1987, Sayı: 165, Yıl: 1, s. 1-12.

²²²⁶ *Dönüm gazetesi*, 23 Mayıs 1987, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6.

²²²⁷ *Dönüm gazetesi*, 24 Mayıs 1987, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-8; *Dönüm gazetesi*, 6 Kasım 1987, Sayı: 164, Yıl: 1, s. 1-8.

²²²⁸ *Dönüm gazetesi*, 25 Kasım 1987, Sayı: 165, Yıl: 1, s. 1-12.

²²²⁹ *Dönüm gazetesi*, 30 Aralık 1987, Sayı: 170, Yıl: 1, s. 1-20.

²²³⁰ *Dönüm gazetesi*, 24 Mayıs 1987, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1; *Dönüm gazetesi*, 25 Mayıs 1987, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; *Dönüm gazetesi*, 21 Temmuz 1987, Sayı: 58, Yıl: 1, s. 1; *Dönüm gazetesi*, 2 Kasım 1987, Sayı: 160, Yıl: 1, s. 1; *Dönüm gazetesi*, 6 Kasım 1987, Sayı: 164, Yıl: 1, s. 1.

²²³¹ *Dönüm gazetesi*, 25 Kasım 1987, Sayı: 165, Yıl: 1, s. 1; *Dönüm gazetesi*, 30 Aralık 1987, Sayı: 170, Yıl: 1, s. 1.

başlamasının nedeni ise yine 165'inci sayıda “Haftalık Çıkarken” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Günün ağır ekonomik koşullarında kamuoyuna hizmet vermeye çalışan gazeteler, zaman zaman arzu edilmeyen kritik dönemler yaşar. İşte biz de Güneyde Dönüm olarak böyle kritik bir durumu atlatmış bulunuyoruz. Evet, bundan altı ay kadar önce yayın yaşamımıza günlük olarak başlamış ve siz değerli okurlarının desteğiyle bu yayınımızı aksatmadan sürdürmüş idik. Ancak ne varki, ağır ekonomik ağır ekonomik koşulların etkisi 164 gün sonra haftalık yayını, şimdilik kaydıyla sizlerin de hoş görünuze güvenerek uygun gördük. ...”²²³² Ayrıca gazetenin haftalık aralıkla yayım yapmasının geçici olduğu ve ilerleyen sayılarda yeniden günlük olarak çıkacağı şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“... doğru habercilik ve tarafsız yorumlarla sizlere pırıl pırıl bir gazete sunmak amacı ve azmi ile yeniden yola çıkmış bulunuyoruz. ... Kadromuzu koruyarak yukarı da da belirttiğimiz gibi geçici bir süre sizlerle haftadan haftaya buluşacağımızı ifade ederken, hedeflediğimiz kısa bir süre sonra da tekrar günlük yayınımızla sizlerle kucağlaşmanın müjdesini de şimdiden vermekle bir başka mutluluk duyuyoruz”²²³³

Gazetede yer alan bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere gazetenin haftalık aralıklarla yayımlanmasının nedeni ekonomik sıkıntılardan kaynaklanmıştır. Gazetenin fiyatında ve sayfa sayılarında yapılan değişikliklerin de ekonomik koşulların yetersizliği nedeniyle yapıldığını belirtmek mümkündür. Bu düşüncüyü güçlendiren bir başka örnek ise Dönüm gazetesinin 30 Aralık 1987 tarihli 170'inci sayısında yer alan bazı durumlardır. Bunları şu şekilde ifade etmek mümkündür: 170'inci sayı 20 sayfa çıkarılmıştır. İlk beş sayfasında toplumsal, güncel haberlere ve yazılara yer verilmişken, son 15 sayfasında ekonomik gelir elde etmek kaygısıyla sadece reklam ve ilanlara yer verilmiş olmasıdır.²²³⁴ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

²²³² “Haftalık Çıkarken”, *Dönüm gazetesi*, 25 Kasım 1987, Sayı: 165, Yıl: 1, s. 1.

²²³³ “Haftalık Çıkarken”, *Dönüm gazetesi*, 25 Kasım 1987, Sayı: 165, Yıl: 1, s. 8.

²²³⁴ *Dönüm gazetesi*, 30 Aralık 1987, Sayı: 170, Yıl: 1, s. 1-20.

5.2.8. Kozan Ekspres

Kozan Ekspres gazetesinin kuruluş tarihi 14 Nisan 1987'dir.²²³⁵ 26 Mayıs 1987 tarihli 7'nci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin sahibi M. Hilmi Akfırat, yazı işlerinden sorumlu müdürü ise Ali Köse'dir.²²³⁶ Ayrıca gazetenin haber şefi M. Yaşar Korkusuz, muhabirleri Özden Ateş, Ferhat Oruç'tur.²²³⁷ Gazete isminin hemen üstünde siyah beyaz renklerde ve daha küçük puntolarla "Bölgenin Sesi" ibaresine yer verilmiştir. Bu nedenle gazete ismi tam olarak "Bölgenin Sesi Kozan Ekspres" ifadeleriyle belirtilebilir.²²³⁸

Gazetenin baskısı Kozan'da Şahbaz Matbaası'nda yapılmıştır. Yönetim yeri Aşağı Çarşı, No. 24, Kozan adresinde yer almıştır. Gazetenin fiyatı KDV dahil 80 TL olarak belirtilmiştir. Abonelik ücretleri yıllık 4.000 TL, altı aylık 2.000 TL, ilan tarifesi ise resmi ilanların tek sütun üzerinden santimi 300 TL, mahkeme ve icra ilanlarının tek sütun üzerinden santimi 100 TL, tescil ilanları 4.000 TL, kooperatif kongre ilanları 7.500 TL, kongre ilanları 5.000 TL, kayıp ilanları 1.000 TL ve özel ilanlar pazarlığa tabi olarak belirtilmiştir.²²³⁹

Kozan İlçesi'nin 2 Haziran 1920'de Fransızların ve Ermenilerin işgalinden kurtuluşunun 67'nci yıl dönümü nedeniyle gazetenin 2 Haziran 1987 tarihli 8'inci sayısında "Kozan'lı Kurtuluşunu Kutluyor" manşeti ile yer verilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak şu açıklamalar yapılmıştır:

"Bugün 2 Haziran Kozan'ın Kurtuluş Bayramıdır. Kutlu olsun. Milli Mücadele tarihimizde kahramanlık destanları yazan Kozan'ımızın düşman işgalinden kurtuluşunun 67. yıl dönümü parlak törenlerle kutluyoruz. ...".²²⁴⁰ Bu yazının devamında ise Kozan'ın kurtuluş yıl dönümü programının ayrıntılarına yer verilmiştir. Ayrıca "2 Haziran" ve "Kozan'ın kurtuluşunun 67. Yıldönümü münasebetiyle" başlıkları altında yer alan yazılarda da Kozan'ın düşman işgalinden kurtuluşunun tarihsel süreci ayrıntılarıyla okuyuculara aktarılmıştır.²²⁴¹

²²³⁵ Kozan Ekspres gazetesi, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 7.

²²³⁶ Kozan Ekspres gazetesi, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

²²³⁷ Kozan Ekspres gazetesi, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 7.

²²³⁸ Kozan Ekspres gazetesi, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

²²³⁹ Kozan Ekspres gazetesi, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 7.

²²⁴⁰ "Kozan'lı Kurtuluşunu Kutluyor", Kozan Ekspres gazetesi, 2 Haziran 1987, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

²²⁴¹ "2 Haziran", Kozan Ekspres gazetesi, 2 Haziran 1987, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

Gazetenin 7'nci ve 60'ıncı sayılarda 8 sayfa,²²⁴² 8'inci sayısı 6 sayfa,²²⁴³ 9'uncu sayısından 12'nci sayısına kadar 4 sayfa²²⁴⁴ çıkarılmıştır. Gazete boyu 39.5 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde basılmıştır.²²⁴⁵ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

5.2.9. Yeni Olay

Yeni Olay gazetesi 18 Ocak 1988 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Erdoğan Varol, sorumlu yazı işleri müdürü Reha Ören, teknik yönetmen Hüsne Çağlar'dır. Gazetenin dizgisi Varol Ajans, baskısı ise Unigrafî Ofset tarafından yapılmıştır.²²⁴⁶

Yeni Olay gazetesinin yönetim yeri Reşatbey Mahallesi, 240 Sokak, No. 22/1, Adana adresinde yer almıştır. Gazetenin çıkış amacı hakkındaki bilgiler “*Merhaba*” başlığı altında şu ifadelerle yer almıştır:

“İlk sayımızla elinizdeyiz sayın okuyucular. Bundan böyle her hafta Pazartesi günleri elinizde olacağız. ...

*... Bölgesel olarak Kamuoyunun ağız-dili, gözü-kulağı olacağız. Doğru ve iyiyi görmeye göstermeye çalışacağız. İçinden çıktığımız toplumun iyi, güzel ve doğruya gitmesini sağlamak için çalışacağız. Bunu yaparken tarafsız olacağız. Atatürk İlkeleri bize ışık tutacak. Anayasa ve yasalarımıza saygılı olacağız. Devletimizin bağımsızlığı ve bütünlüğü, milletimizin bölünmezliği daima koruyacağız. İnsan hakları ile hak ve hürriyetlerini daima gözönünde tutacağız. ...”*²²⁴⁷

18 Ocak 1988 tarihli 1'inci sayıda “*Başarılı Gazeteciler Ödüllendirildi*” başlığı altında yer verilen yazıda Çukurova Gazeteciler Cemiyeti tarafından düzenlenen Basın Özendirme Yarışması'nın yapıldığı ve yarışmanın sonuçlandığı okuyuculara

²²⁴² *Kozan Ekspres gazetesi*, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, s. 1-8; *Kozan Ekspres gazetesi*, 31 Mayıs 1988, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 1-8.

²²⁴³ *Kozan Ekspres gazetesi*, 2 Haziran 1987, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-6.

²²⁴⁴ *Kozan Ekspres gazetesi*, 9 Haziran 1987, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Ekspres gazetesi*, 30 Haziran 1987, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁴⁵ *Kozan Ekspres gazetesi*, 26 Mayıs 1987, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-8; *Kozan Ekspres gazetesi*, 2 Haziran 1987, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-6; *Kozan Ekspres gazetesi*, 9 Haziran 1987, Sayı: 9, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Ekspres gazetesi*, 30 Haziran 1987, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-4; *Kozan Ekspres gazetesi*, 31 Mayıs 1988, Sayı: 60, Yıl: 2, s. 1-8.

²²⁴⁶ *Yeni Olay gazetesi*, 18 Ocak 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

²²⁴⁷ “*Merhaba*”, *Yeni Olay gazetesi*, 18 Ocak 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

duyurulmuştur. Yarışmalar birçok dalda yapılmıştır ve yarışmalar sonucunda yedi gazeteciye başarı, dört gazeteciye de mansiyon ödülü verilmiştir.²²⁴⁸

Yeni Olay gazetesi, 11 sayfa ve boyu 49 cm, eni 34 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²²⁴⁹ Fiyatı 300 TL, abonelik ücretleri yıllık 15.800 TL, altı aylık 8.000 TL, ilan ücretleri ise tam sayfa 300.000 TL, yarım sayfa 150.000 TL, çeyrek sayfa 75.000 TL olarak belirtilmiştir.²²⁵⁰ Gazetenin içeriğinde politika, eğitim, ekonomi ve güncel konularda birçok haber ve yazıya yer verilmiştir. Ayrıca spor, astroloji, bulmaca, sanat, magazin sayfalarının da bulunduğu gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisine ulaşılamamıştır.²²⁵¹

5.2.10. Barış

Barış gazetesinin kuruluş tarihi 6 Temmuz 1988'dir. Gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Çetin Öğüten, hukuk müşaviri Av. M. Karat, haber müdürü Mekin Şahin, ilan-reklam müdürü Y. Karavelioğlu, halk ilişkileri müdürü Ali Koç, istihbarat şefi Nadi Kılınç, spor şefi Abidin Kaymak'tır.²²⁵²

Gazete isminin altında "*Halkın Yanında, Haklının Yanında*", üst kısmında ise "*Haftalık Tarafsız Siyasi Gazete*" ibareleri bulunan gazetenin sağ üst köşesinde, gagasında zeytin dalı bulunan bir güvercin simgesine yer verilmiştir. Bu simgenin gazete ismiyle de alakalı olarak "barış"ı ifade ettiği için kullanıldığını söylemek mümkündür. Gazetenin sol üst köşesinde ise "*Kozan, Kadirli, İmamoğlu, Fefe, Saimbeyli, Tufanbeyli, Ceyhan ve Osamaniye'nin Sesi*" ifadeleri yer almıştır.²²⁵³

6 Temmuz 1988 tarihli ilk sayıda yer alan ve "*Başlarken*" başlığı altında yer verilen yazıda, Yayım hayatına Kozan'da başlayan bu gazetenin yepyeni bir haber ve yorum tekniği ile hazırlandığı, ayrıca "Barış" isminden de anlaşılacağı üzere gazetenin içeriğinde iyilik, güzellik, sosyal, ekonomik, politika gibi konularda birçok yazının yer alacağı belirtilmiştir.²²⁵⁴

²²⁴⁸ "Başarılı Gazeteciler Ödüllendirildi", *Yeni Olay gazetesi*, 18 Ocak 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²²⁴⁹ *Yeni Olay gazetesi*, 18 Ocak 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-11; *Yeni Olay gazetesi*, 29 Şubat 1988, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-11.

²²⁵⁰ *Yeni Olay gazetesi*, 18 Ocak 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

²²⁵¹ *Yeni Olay gazetesi*, 18 Ocak 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-11; *Yeni Olay gazetesi*, 29 Şubat 1988, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-11.

²²⁵² *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²⁵³ *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²²⁵⁴ "Başlarken", *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

Barış gazetesinin yönetim merkezi Irmak Caddesi, Kunt Apartmanı, Kat: 1, Kozan/ADANA adresinde yer almıştır. Gazete Kozan'da Şahbaz Matbaası'nda basılmıştır. Abonelik ücretleri yıllık 13.000 TL, altı aylık 6.500 TL, yurt dışı 25.000 tL, ilan tarifesi ise remi ilanlar tek sütun üzerinden santimi 1.500 TL, mahkeme ve icra ilanları tek sütun üzerinden santimi 500 TL, kongre ilanı 10.000 TL, tescil ilanı 5.000 TL, isim tescil ilanları 5.000 TL, özel ilanların ise pazarlığa tabi olarak belirtilmiştir.²²⁵⁵

Gazete toplam olarak 4 sayfa çıkarılmıştır.²²⁵⁶ Fakat ilerleyen sayılarda sayfa sayılarında değişiklikler meydana gelmiştir. Buna göre gazetenin; 3'üncü, 42'nci, 104'üncü ve 146'ncı sayıları 6 sayfa,²²⁵⁷ 65, 66, 67'nci sayıları 8 sayfa²²⁵⁸ çıkarılmıştır.

Gazetenin bazı sayıları birlikte yayımlanmıştır. Bu sayıları ise şu şekilde sıralamak mümkündür: 82-83,²²⁵⁹ 107-108,²²⁶⁰ 122-123,²²⁶¹ 127-128,²²⁶² 139-140,²²⁶³ 142-143.²²⁶⁴ Gazetenin ilk sayılarında fiyatı 250 TL'dir.²²⁶⁵ İlerleyen sayılarda ise gazete fiyatı artış göstermiştir. Gazete fiyatlarını sayılara göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 3'üncü sayıdan itibaren 300 TL,²²⁶⁶ 40'ıncı sayıda 500 TL,²²⁶⁷ 65'inci

²²⁵⁵ *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²⁵⁶ *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 13 Temmuz 1988, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 10 Ağustos 1988, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 20 Nisan 1989, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 27 Nisan 1989, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁵⁷ *Barış gazetesi*, 20 Temmuz 1988, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6; *Barış gazetesi*, 4 Mayıs 1989, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 1-6; *Barış gazetesi*, 7 Ocak 1991, Sayı: 104, Yıl: 3, s. 1-6; *Barış gazetesi*, 18 Şubat 1992, Sayı: 146, Yıl: 4, s. 1-6.

²²⁵⁸ *Barış gazetesi*, 17 Kasım 1989, Sayı: 65, Yıl: 2, s. 1-8; *Barış gazetesi*, 28 Kasım 1989, Sayı: 66, Yıl: 2, s. 1-8; *Barış gazetesi*, 7 Aralık 1989, Sayı: 67, Yıl: 2, s. 1-8.

²²⁵⁹ *Barış gazetesi*, 20 Haziran 1990, Sayı: 82-83, Yıl: 2, s. 1-6.

²²⁶⁰ *Barış gazetesi*, 6 Şubat 1991, Sayı: 107-108, Yıl: 3, s. 1-8.

²²⁶¹ *Barış gazetesi*, 28 Haziran 1991, Sayı: 122-123, Yıl: 3, s. 1.

²²⁶² *Barış gazetesi*, 19 Ağustos 1991, Sayı: 127-128, Yıl: 4, s. 1.

²²⁶³ *Barış gazetesi*, 25 Aralık 1991, Sayı: 139-140, Yıl: 4, s. 1.

²²⁶⁴ *Barış gazetesi*, 18 Ocak 1992, Sayı: 142-143, Yıl: 4, s. 1.

²²⁶⁵ *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 13 Temmuz 1988, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁶⁶ *Barış gazetesi*, 20 Temmuz 1988, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1; *Barış gazetesi*, 3 Ağustos 1988, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1; *Barış gazetesi*, 10 Ağustos 1988, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1.

²²⁶⁷ *Barış gazetesi*, 20 Nisan 1989, Sayı: 40, Yıl: 1, s. 1; *Barış gazetesi*, 27 Nisan 1989, Sayı: 41, Yıl: 1, s. 1; *Barış gazetesi*, 4 Mayıs 1989, Sayı: 42, Yıl: 1, s. 1.

sayıda 1.000 TL,²²⁶⁸ 105'inci sayıda 1.500,²²⁶⁹ 121'inci sayıda 2.000 TL,²²⁷⁰ 137'nci sayıdan 146'ncı sayıya kadar ise 3.000 TL'dir.²²⁷¹

Barış gazetesi, 1'inci sayıda boyu 41 cm, eni 24 cm²²⁷², 3'üncü sayıdan itibaren boyu 49.5 cm, eni 31 cm,²²⁷³ 44'üncü sayıdan itibaren boyu 41 cm, eni 28.5 cm,²²⁷⁴ 66'ncı sayıdan itibaren boyu 49.5 cm, eni 33.5 cm,²²⁷⁵ 122-123'üncü sayıda boyu 54.5 cm, eni 37 cm,²²⁷⁶ 133'üncü sayıda boyu 38.5 cm, eni 27 cm,²²⁷⁷ 137'nci sayıda boyu 54.5 cm, eni 36.5 cm²²⁷⁸ ölçülerinde çıkarılmıştır.

Gazetenin içeriğinde genel olarak Kozan ilçesi ve Adana'nın diğer ilçeleri hakkında güncel toplumsal haberlere yer verilmiştir. Ayrıca siyaset, sağlık, spor, şiir, ekonomi, tarım konularında yazılar, işçi sorunlarının paylaşıldığı köşe yazıları, kongre ilanları, bulmaca, ilan ve reklamlar yer almıştır.²²⁷⁹

6 Temmuz 1988 tarihli 1'inci sayıdan, 18 Şubat 1992 tarihli 146'ncı sayıya kadar geçen 4 yıllık yayım sürecini inceleme imkanı bulduğumuz gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.²²⁸⁰

5.2.11. Yeni Bakış

Yeni Bakış gazetesi, yayım hayatına 15 Temmuz 1988'de Osmaniye'de başlamıştır. Haftalık aralıklarla yayım yapan bu gazete haber ve sanat gazetesi niteliğindedir.²²⁸¹

Gazetenin kurucusu, sahibi, sorumlu genel yayın müdürü ve yazı işleri müdürü Mustafa Bardak'tır. Gazetenin dizgisi ve baskısı Osmaniye'de bulunan Doğuş

²²⁶⁸ *Barış gazetesi*, 17 Kasım 1989, Sayı: 65, Yıl: 2, s. 1; *Barış gazetesi*, 28 Kasım 1989, Sayı: 66, Yıl: 2, s. 1; *Barış gazetesi*, 7 Aralık 1989, Sayı: 67, Yıl: 2, s. 1-8; *Barış gazetesi*, 25 Aralık 1989, Sayı: 69, Yıl: 2, s. 1.

²²⁶⁹ *Barış gazetesi*, 15 Ocak 1991, Sayı: 105, Yıl: 3, s. 1.

²²⁷⁰ *Barış gazetesi*, 11 Haziran 1991, Sayı: 121, Yıl: 3, s. 1.

²²⁷¹ *Barış gazetesi*, 18 Kasım 1991, Sayı: 137, Yıl: 4, s. 1; *Barış gazetesi*, 18 Şubat 1992, Sayı: 146, Yıl: 4, s. 1.

²²⁷² *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁷³ *Barış gazetesi*, 20 Temmuz 1988, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-6.

²²⁷⁴ *Barış gazetesi*, 27 Nisan 1989, Sayı: 44, Yıl: 1.

²²⁷⁵ *Barış gazetesi*, 28 Kasım 1989, Sayı: 66, Yıl: 2, s. 1-8.

²²⁷⁶ *Barış gazetesi*, 28 Haziran 1991, Sayı: 122-123, Yıl: 3.

²²⁷⁷ *Barış gazetesi*, 10 Ekim 1991, Sayı: 133, Yıl: 4.

²²⁷⁸ *Barış gazetesi*, 18 Kasım 1991, Sayı: 137, Yıl: 4.

²²⁷⁹ *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 18 Şubat 1992, Sayı: 146, Yıl: 4, s. 1-6.

²²⁸⁰ *Barış gazetesi*, 6 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4; *Barış gazetesi*, 18 Şubat 1992, Sayı: 146, Yıl: 4, s. 1-6.

²²⁸¹ *Yeni Bakış gazetesi*, 15 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Matbaası'nda yapılmıştır. Yönetim yeri adresi ise Belediye Pasajı No. 1 Osmaniye olarak belirtilmiştir.²²⁸²

Gazete isminin üst tarafında küçük puntolarla “*Topluma*” ifadesine yer verilmiştir. Bu nedenle gazete ismi bir bütün olarak “*Topluma Yeni Bakış*” şeklindedir. 15 Temmuz 1988 tarihli ilk sayıda “*Çıkarken*” başlığı ile yer verilen baş yazıda şu açıklamalarda bulunulmuştur:

“... *Bizim çıkış amacımız İlçemizde yerel basının yetersizliği değil aksine azlığı olarak görüyoruz. ... Gazetemiz gerçeğin, tüm toplumun malı olma tutkusu içerisinde yola çıkmıştır. Güncel akışın yoğunluğu içinde yitip giden önemli olayları yakalayıp sizlere sunacak, yine sizlere hizmet vermenin tutarlı bir aracı olmaya çalışacaktır.*
...”²²⁸³

Gazetenin abonelik ücretleri yıllık 10.000 TL, altı aylık 5.000 TL, ilan şartları kayıp ilanları 2.000 TL, kongre ilanları 9.000 TL, tüzük ilanları 50.000 TL, teşekkür 5.000 TL, baş sağlığı 5.000 TL, doğum 5.000 TL, isim ve soy isim değişikliği 5.000 TL olarak belirtilmiştir.²²⁸⁴

Yeni Bakış, 15 Temmuz 1988 tarihli 1'inci sayıda 4 sayfa basılmıştır.²²⁸⁵ 22 Temmuz 1988 tarihli 2'nci sayıdan 20 Ekim 1988 tarihli 12'nci sayıya kadar 2 sayfa,²²⁸⁶ 31 Aralık 1988 tarihli 13'üncü sayıda 4 sayfa,²²⁸⁷ 12 Ocak 1989 tarihli 14'üncü sayıda ise yeniden 2 sayfa²²⁸⁸ çıkarılmıştır. 15 Temmuz 1988 tarihli 1'inci sayıda boyu 40 cm, eni 28 cm,²²⁸⁹ 31 Aralık 1988 tarihli 13'üncü sayıdan itibaren ise boyu 38 cm, eni 26.5 cm²²⁹⁰ ölçülerinde basılmıştır. 12 Ocak 1989 tarihli 14'üncü sayısına kadar inceleme imkanı bulduğumuz²²⁹¹ Yeni Bakış gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

²²⁸² *Yeni Bakış gazetesi*, 15 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²⁸³ “*Çıkarken*”, *Yeni Bakış gazetesi*, 15 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,4.

²²⁸⁴ *Yeni Bakış gazetesi*, 15 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²²⁸⁵ *Yeni Bakış gazetesi*, 15 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁸⁶ *Yeni Bakış gazetesi*, 22 Temmuz 1988, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2; *Yeni Bakış gazetesi*, 20 Ekim 1988, Sayı: 12, Yıl: 1, s. 1-2.

²²⁸⁷ *Yeni Bakış gazetesi*, 31 Aralık 1988, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁸⁸ *Yeni Bakış gazetesi*, 12 Ocak 1989, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1-2.

²²⁸⁹ *Yeni Bakış gazetesi*, 15 Temmuz 1988, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁹⁰ *Yeni Bakış gazetesi*, 31 Aralık 1988, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 1-4.

²²⁹¹ *Yeni Bakış gazetesi*, 12 Ocak 1989, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1-2.

5.2.12. Gündem

Gündem gazetesi, 22 Haziran 1990 tarihli 36'ncı sayıdan itibaren incelenebilmiştir. Sahibi ve yazı işleri müdürü Hanifi Amanvermez, genel yayın yönetmeni ve mali sorumlusu İsmail Karadağ, hukuk müşaviri Münir Keskiner'dir. Gazetenin dizgi ve baskısı Akdeniz Matbaası'nda gerçekleştirilmiştir. Haberleşme adresi Ortaokul karşısı Tülücüler Sokak Beyoğlu Pasajı Osmaniye olarak belirtilmiştir.²²⁹²

Gazete isminin hemen altında Mustafa Kemal Atatürk'e ait olan "*Basın Bir Milletin Müşterek Sesidir.*" İbaresini yer almıştır.²²⁹³ Ayrıca künye bilgilerinin yer verildiği bölümde "*Bölgenin Güçlü Sesi*", "*Haftalık Tarafsız Siyasi Gazete*" ibarelerine yer verilmiştir.²²⁹⁴

Gündem gazetesinin sayılarına göre meydana gelen bazı değişiklikler şunlardır:

Gazete fiyatı 36'ncı sayıdan 46'ncı sayıya kadar 300 TL,²²⁹⁵ 47'inci sayıdan 52'nci sayıya kadar ise 500 TL²²⁹⁶ olarak belirtilmiştir. Bu gazete ilk yayım yılındaki sayılarda 2 sayfa çıkarılmıştır.²²⁹⁷ Fakat 15 Ekim 1990 tarihli 53'üncü ve 23 Ekim 1990 tarihli 54'üncü sayılarda gazetenin, son 3 sayfasında ilan ve reklamlara yer verildiği, kağıt ölçülerinin küçültüldüğü ayrıca 4 sayfa çıkarıldığı görülmüştür.²²⁹⁸

Gündem gazetesinin kağıt ölçüleri de değişikliğe uğramıştır ve bu değişiklikleri gazetenin sayılarına göre şu şekilde belirtmek mümkündür:

Gündem, 36'ncı sayıda boyu 40.5 cm, eni 28 cm;²²⁹⁹ 44'üncü sayıda boyu 39.5 cm, eni 26.5 cm;²³⁰⁰ 53'üncü ve 54'üncü sayılarda boyu 33 cm, eni 23.5 cm²³⁰¹ ölçülerinde basılmıştır.

²²⁹² *Gündem gazetesi*, 22 Haziran 1990, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 2.

²²⁹³ *Gündem gazetesi*, 22 Haziran 1990, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 1.

²²⁹⁴ *Gündem gazetesi*, 22 Haziran 1990, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 2.

²²⁹⁵ *Gündem gazetesi*, 22 Haziran 1990, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 2; *Gündem gazetesi*, 3 Ağustos 1990, Sayı: 46, Yıl: 1, s. 2.

²²⁹⁶ *Gündem gazetesi*, 10 Ağustos 1990, Sayı: 47, Yıl: 1, s. 2; *Gündem gazetesi*, 24 Eylül 1990, Sayı: 52, Yıl: 2, s. 1-4.

²²⁹⁷ *Gündem gazetesi*, 22 Haziran 1990, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 1-2; *Gündem gazetesi*, 26 Haziran 1990, Sayı: 37, Yıl: 1, s. 1-2; *Gündem gazetesi*, 11 Temmuz 1990, Sayı: 39, Yıl: 1, s. 1-2; *Gündem gazetesi*, 4 Eylül 1990, Sayı: 50, Yıl: 2, s. 1-2.

²²⁹⁸ *Gündem gazetesi*, 15 Ekim 1990, Sayı: 53, Yıl: 2, s. 1-4; *Gündem gazetesi*, 23 Ekim 1990, Sayı: 54, Yıl: 2, s. 1-4.

²²⁹⁹ *Gündem gazetesi*, 22 Haziran 1990, Sayı: 36, Yıl: 1, s. 1-2.

²³⁰⁰ *Gündem gazetesi*, 27 Temmuz 1990, Sayı: 44, Yıl: 1, s. 1-2.

²³⁰¹ *Gündem gazetesi*, 23 Ekim 1990, Sayı: 54, Yıl: 2, s. 1-4.

Gazetenin yayım hayatına başlangıç tarihi ve yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.2.13. Mavi Şimşek

Mavi Şimşek gazetesi, 13 Mart 1987’de yayım hayatına başlamıştır. Bu gazete 13 Mart 1987 tarihli 7’nci sayısından itibaren incelenmiştir. Sahibi ve sorumlu müdürü Cemtok Derman’dır. Bu yayım Karşıyaka Spor Ekonomi ve Aktüalite gazetesinin eki olarak sunulmuş ve okuyuculara hediye edilmiştir. Gazete isminin altında “*Spor Ekonomi Ve Aktüalite Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir.²³⁰²

Mavi Şimşek, boyu 39 cm, eni 28.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Dizgisi ve baskısı Hepak Matbaacılık ve Gazetecilik Tesislerinde yapılmıştır. İki sayfa çıkarılmıştır. İlk sayfalarda Adana Demir Spor Futbol Kulübü’nün faaliyetleri, futbol kulübünün tarihi ve güncel konulardan oluşan yazılara yer verilmiştir. İkinci sayfalarda ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.²³⁰³ Yeterli sayısına ulaşılamayan gazetenin kapandığı tarih tespit edilememiştir.

5.2.14. Haber Osmaniye

2 Mayıs 1989 tarihli 20’nci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz Haber Osmaniye gazetesinin yayım hayatına hangi tarite başladığı tespit edilememiştir. Gazetenin sahibi Gülsüm Türkmen, yazı işleri sorumlu müdürü A. Hamdi Çalık, genel yayın müdürü Ali Türkmen, spor müdürü Recep Üstüner’dir. Gazetenin ilk sayfasında “*Mahalli siyasi Haber Gazetesidir*” ve “*Hayırlı Haberlerle Güzel Günlere*” ibareleri yer almıştır.²³⁰⁴

Gazetenin dizgisi ve baskısı Osmaniye’de Akdeniz Matbaası’nda yapılmıştır. Salı ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki gün çıkarılmıştır.²³⁰⁵ Gazetenin ilerleyen sayılarında yayımlandığı günler değişikliğe uğramış ve 9 Haziran 1989 tarihli 25’inci sayısından itibaren Pazar günleri hariç her gün çıkarılmaya başlamıştır.²³⁰⁶ Bu değişiklik ile ilgili bir duyuruya ise gazetenin 25’inci sayısında ve “*Günlük olarak çıkarken*” başlığı altında şu ifadeler kullanılmıştır:

²³⁰² *Mavi Şimşek gazetesi*, 13 Mart 1987, Sayı: 7, s. 1-2.

²³⁰³ *Mavi Şimşek gazetesi*, 13 Mart 1987, Sayı: 7, s. 1-2; *Mavi Şimşek gazetesi*, 18 Nisan 1987, Sayı: 8, s. 1-2; *Mavi Şimşek gazetesi*, 27 Mart 1987, Sayı: 10, s. 1-2.

²³⁰⁴ *Haber Osmaniye gazetesi*, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2.

²³⁰⁵ *Haber Osmaniye gazetesi*, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1.

²³⁰⁶ *Haber Osmaniye gazetesi*, 9 Haziran 1989, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1.

“... *Gazetemiz Haber Osmaniye bu sayısından itibaren hem ebadını büyütüyor, hem de günlük olarak çıkıyor. 24. Sayımıza kadar düşe kalka haftada bir çoğu zaman da iki olarak çıkmaya gayret ettik. Bundan böyle Pazar hariç diğer günler sizlerle birlikte olmaya çalışacağız. ...*”²³⁰⁷

Gazetenin içeriğinde Adana'nın Osmaniye İlçesi hakkında yerel güncel haberler, belediyenin faaliyetleri ve spor, politika, gibi konularda yazılar, şiir köşesi, kongre ilanları, reklamlar ve ilanlar yer almıştır.²³⁰⁸ Fiyatı ilk sayılarda 200 TL,²³⁰⁹ 66'uncu ve 77'nci sayılarda 150 TL,²³¹⁰ 85'inci ve 90'ıncı sayılarda 100 TL²³¹¹ olarak belirtilmiştir. Abonelik ücretleri yıllık 15.000 TL, altı aylık 7.500 TL, üç aylık 3.500 TL, ilan ücretleri ise tüzük 80.000 tL, kongre 25.000 TL, tadilat 20.000 tL, kayıp 3.000 TL, soyadı tahsisi 5.000 TL olarak belirtilmiştir.²³¹² İlerleyen sayılarda abonelik ve ilan ücretleri de yükselmiştir. Bu ücretler abonelikte yıllık 44.000 TL, altı aylık 22.000 TL, üç aylık 11.000 TL, ilanlarda ise tüzük 100.000 TL, kongre 30.000 TL, tadilat 20.000 TL, kayıp 5.000 TL, soyadı tahsisi 10.000 TL, teşekkür 10.000 TL olarak belirtilmiştir.²³¹³

Haber Osmaniye gazetesi, 2 Mayıs 1989 tarihli 20'nci sayıda boyu 39.5 cm, eni 27 cm,²³¹⁴ 9 Haziran 1989 tarihli 25'inci sayıda boyu 46.5 cm, eni 43 cm,²³¹⁵ 29 Eylül 1989 tarihli 72'nci sayıda boyu 39.5 cm, eni 27 cm,²³¹⁶ 3 Kasım 1989 tarihli 85'inci sayıda boyu 40.5 cm, eni 27 cm²³¹⁷ ölçülerinde basılmıştır. 2 Mayıs 1989 tarihli 20'nci sayıdan 23 Ağustos 1989 tarihli 70'inci sayıya kadar 2 sayfa basılan bu

²³⁰⁷ “Günlük olarak çıkarken”, *Haber Osmaniye gazetesi*, 9 Haziran 1989, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1.

²³⁰⁸ *Haber Osmaniye gazetesi*, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; *Haber Osmaniye gazetesi*, 9 Haziran 1989, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-2; *Haber Osmaniye gazetesi*, 29 Eylül 1989, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1-4; *Haber Osmaniye gazetesi*, 3 Kasım 1989, Sayı: 85, Yıl: 1, s. 1-4; *Haber Osmaniye gazetesi*, 17 Kasım 1989, Sayı: 90, Yıl: 1, s. 1-4.

²³⁰⁹ *Haber Osmaniye gazetesi*, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; *Haber Osmaniye gazetesi*, 1 Ağustos 1989, Sayı: 63, Yıl: 1, s. 1-2.

²³¹⁰ *Haber Osmaniye gazetesi*, 17 Ağustos 1989, Sayı: 69, Yıl: 1, s. 1-2; *Haber Osmaniye gazetesi*, 10 Ekim 1989, Sayı: 77, Yıl: 1, s. 1-4.

²³¹¹ *Haber Osmaniye gazetesi*, 3 Kasım 1989, Sayı: 85, Yıl: 1, s. 1-4; *Haber Osmaniye gazetesi*, 17 Kasım 1989, Sayı: 90, Yıl: 1, s. 1-4.

²³¹² *Haber Osmaniye gazetesi*, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2.

²³¹³ *Haber Osmaniye gazetesi*, 20 Temmuz 1989, Sayı: 55, Yıl: 1, s. 1-2; *Haber Osmaniye gazetesi*, 17 Kasım 1989, Sayı: 90, Yıl: 1, s. 1-4.

²³¹⁴ *Haber Osmaniye gazetesi*, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2.

²³¹⁵ *Haber Osmaniye gazetesi*, 9 Haziran 1989, Sayı: 25, Yıl: 1, s. 1-2.

²³¹⁶ *Haber Osmaniye gazetesi*, 29 Eylül 1989, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1-2.

²³¹⁷ *Haber Osmaniye gazetesi*, 3 Kasım 1989, Sayı: 85, Yıl: 1, s. 1-2.

gazete,²³¹⁸ 29 Eylül 1989 tarihli 72'nci sayısından itibaren 4 sayfa çıkarılmıştır.²³¹⁹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşılamamıştır.

5.2.15. Bölge

Bölge gazetesi, 4 Aralık 1989'da yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Bölge Gazetecilik Matbaacılık'tır. Gazetenin genel koordinatörü Nevzat Uçak, genel yayın yönetmeni Tamer Aral, genel müdürü Orhan Özgül, yazı işleri müdürü Refik Şölen, spor müdürü Musa Alkan, müessese müdürü Özcan Aynal, ilan ve dış ilişkiler sorumlusu ise Önder Tufan'dır. İhlas Matbaacılık'ta basılmıştır. İdare yeri Karasoku Mahallesi, 99. Sokak, No. 27, Adana adresinde yer almıştır. Gazetenin Ankara temsilcisi Cengiz Özer, İçel temsilcisi Selçuk Ölçer, Gaziantep Erol Maraş'tır.²³²⁰

Gazete isminin üst kısmında “Çukurovalıların Gazetesi” ibaresine yer verilmiştir. 4 Aralık 1989 tarihli 1'inci sayıda gazetenin çıkışı ve yayım ilkesi hakkında şu cümleler kullanılmıştır:

“... Bölge, güvenilir bir kadroyla bugünden itibaren Adana, İçel, Gaziantep ve Ankara'da günlük olarak yola çıkıyor. Cesur, tecrübeli, insan hak ve özgürlüklerine sıkı sıkıya bağlı gerçek habercilik yapan, haklının yanında, haksızın karşısında olan bir anlayışla okuyucusuna hizmeti ana ilke kabul etmiştir. ...”²³²¹

Gazetenin 1989 ve 1996 yıllarında yayımlanan sayıları karşılaştırıldığında, 1989 yılındaki fiyatı 300 TL,²³²² 1996 yılı sayılarında 15.000 TL'dir.²³²³ 1989 yılı sayılarında boyu 56.5 cm, eni 37 cm ölçülerindedir.²³²⁴ 1996 yılı sayılarında boyu 54.5 cm eni 37 cm ölçülerinde basılmıştır.²³²⁵ 1989 yılı sayılarında 8 sayfa,²³²⁶ 1996

²³¹⁸ Haber Osmaniye gazetesi, 2 Mayıs 1989, Sayı: 20, Yıl: 1, s. 1-2; Haber Osmaniye gazetesi, 23 Ağustos 1989, Sayı: 70, Yıl: 1, s. 1-2.

²³¹⁹ Haber Osmaniye gazetesi, 29 Eylül 1989, Sayı: 72, Yıl: 1, s. 1-4; Haber Osmaniye gazetesi, 17 Kasım 1989, Sayı: 90, Yıl: 1, s. 1-4.

²³²⁰ Bölge gazetesi, 4 Aralık 1989, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³²¹ “Görevimiz Tehlike”, Bölge gazetesi, 4 Aralık 1989, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³²² Bölge gazetesi, 4 Aralık 1989, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; Bölge gazetesi, 31 Aralık 1989, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1.

²³²³ Bölge gazetesi, 1 Ocak 1996, Sayı: 2189, Yıl: 7, s. 1; Bölge gazetesi, 30 Nisan 1996, Sayı: 2307, Yıl: 7, s. 1.

²³²⁴ Bölge gazetesi, 4 Aralık 1989, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; Bölge gazetesi, 7 Aralık 1989, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-8; Bölge gazetesi, 31 Aralık 1989, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1-8.

²³²⁵ Bölge gazetesi, 1 Ocak 1996, Sayı: 2189, Yıl: 7, s. 1-12; Bölge gazetesi, 30 Nisan 1996, Sayı: 2307, Yıl: 7, s. 1-12.

²³²⁶ Bölge gazetesi, 4 Aralık 1989, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; Bölge gazetesi, 7 Aralık 1989, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-8; Bölge gazetesi, 31 Aralık 1989, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1-8.

yılı sayılarında 12 sayfa²³²⁷ çıkarılmıştır. 1996 yılında gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Melek Kurt, teknik koordinatörü Nihat Çetin, haberler müdürü Dilek Akın, müessese müdürü Hülya Söyler'dir.

Bölge gazetesinin içeriğinde genel olarak Çukurova Bölgesi ve Adana ile ilgili haberler yer almıştır. 1989 yılında yayımlanan sayılarının içeriğinde; politika, sağlık, ekonomi, spor, Çukurova Bölgesin'de yapılan sosyal faaliyetler, bulmaca, ilan ve reklamlara yer verilmiştir. 1996 yılında yayımlanan sayılarında ise sayfa sayısı artan gazetenin içeriğinde haber, spor ve magazin sayfaları yer almıştır.²³²⁸ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.2.16. Yeni Karaisalı

Yeni Karaisalı gazetesi 16 Nisan 1990 tarihli²³²⁹ ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Bahri Şahin, haber müdürü Asalettin Öveç'tir. İdare yeri Belediye Pasajı, No. 13, Karaisalı adresinde bulunan gazetenin, dizgisi Adana'da Derya Grafik'te, baskısı Arif Ofset'te yapılmıştır.²³³⁰ İlerleyen sayılarda ise gazetenin dizgisi Tapir Yayınevi, baskısı Çakmak Ofset'te yapılmıştır.²³³¹

Gazete isminin altında “*Haftalık Siyasi Tarafsız Gazete*” ibaresine yer verilmiştir. 16 Nisan 1990 tarihli 1'inci sayıda “*Merhaba*” başlığı ile gazetenin çıkış amacı hakkında şu açıklamalara yer verilmiştir:

“71 Vilayetin nabzı mahalli basında atar. İlanından haberine, mahallesinden bulvarına kadar en ince ayrıntıyı mahali gazetelerin sayfaları arasında bulabilirsiniz. ... Ama bizim şu küçücük şirin İlçemizde böyle bir mahalli basın yokluğunu hepimiz şiddetle hissetmişsinizdir. İşte bizler bu boşluğu doldurmak gayesiyle yayın hayatına atıyoruz. Sizlerin hislerine yayın yoluyla tercüman olmaya

²³²⁷ *Bölge Gazetesi*, 1 Ocak 1996, Sayı: 2189, Yıl: 7, s. 1-12; *Bölge Gazetesi*, 30 Nisan 1996, Sayı: 2307, Yıl: 7, s. 1-12.

²³²⁸ *Bölge gazetesi*, 4 Aralık 1989, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; *Bölge gazetesi*, 7 Aralık 1989, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-8; *Bölge gazetesi*, 31 Aralık 1989, Sayı: 28, Yıl: 1, s. 1-8; *Bölge gazetesi*, 1 Ocak 1996, Sayı: 2189, Yıl: 7, s. 1-12; *Bölge gazetesi*, 30 Nisan 1996, Sayı: 2307, Yıl: 7, s. 1-12.

²³²⁹ Gazetenin ilk sayısı 26 Nisan 1990 tarihlidir. Fakat 2'nci sayısı 23 Nisan 1990 tarihlidir ve içeriğinde haftalık aralıklarla çıkar ifadeleri kullanılmıştır. Yeni Karaisalı gazetesinin ilk sayısında bir basım hatası yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda gazetenin ilk sayısının tarihi “16 Nisan 1990” olarak belirtilmelidir. *Yeni Karaisalı gazetesi*, 26 Nisan 1990 (16 Nisan 1990), Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *Yeni Karaisalı gazetesi*, 23 Nisan 1990, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-2.

²³³⁰ *Yeni Karaisalı gazetesi*, 16 Nisan 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

²³³¹ *Yeni Karaisalı gazetesi*, 23 Nisan 1990, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 2.

*çalışacağız. Karaisalılar arasında birlik ve beraberliği sağlayıcı yazılar yayımlayacağız. Kin ve düşmanlıktan uzak birleştirici bir rol üstleneceğiz. Partililer karşısında bağımsız olurken Devletimizin çıkarlarını gözeteceğiz. ...”.*²³³²

Yeni Karaisalı, 2 sayfa çıkarılmıştır. Fakat sayfa sayısının azlığı nedeniyle okuyuculardan birçok eleştiri almıştır. Gazetenin 7 Mayıs 1990 tarihli 3’üncü sayısında “Merhaba” başlığı altında bu konu ile ilgili açıklamalar yapılarak ve şu ifadelere yer verilmiştir:

*“... Gazetemize göstermiş olduğunuz yakın alaka bizleri mutlu etti. Sadece bir konuda olumsuz tenkit aldık. O da sayfa adedimizin az oluşu ile ilgili idi. Bu fikrinize içtenlikle katılıyoruz sayfa adedimizi arttırmak ise en büyük idealimiz. Ama bu da zamanla olacak iş diyoruz. ... Yeni Karaisalı gazetesi olarak mütevazı bir şekilde başlayalım, gerekli destek ve alaka gördükçe sayfa adedimizi büyütelim, dah çok haber daha çok kültür-sanat gibi konulara temas edelim dedik. Büyükten başlayıp küçülmek yerine küçükten başlayıp büyümek düşüncesindeyiz. ...”.*²³³³

Aynı yazıda daha önce “Karaisalı’nın Sesi” isminde bir gazete daha yayımlandığı belirtilmiş ve bu gazete hakkında şu ifadeler kullanılmıştır:

*“... Bildiğiniz gibi daha önce Karaisalının Sesi isminde bir gazete yayın hayatına atılmıştı. Bu gazete, ilk çıkışta 20 sayfa ve ofset olarak karşınıza gelmişti. İkinci sayısı 6, son sayısı ise bizim gibi 2 sayfa idi. ...”.*²³³⁴

14 Mayıs 1990 tarihli 4’üncü sayıda “Canlı Tarih Celal Geçioğlu Karaisalı’nın Dünü ve Bugününü Anlatıyor ...” başlığı altında yer verilen yazıda Karaisalı İlçesi’nin tarihi geçmişi hakkında bir habere yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“İlçemiz’in sevilen ve sayılan insanı Canlı Tarih Celal Geçioğlu Haber Müdürümüz Asalettin Öveç’e Karaisalı’nın Dünü ve Bugünü ile kendi hayatını anlattı”. Yazının içeriğinde ise kısaca şu bilgiler yer almıştır:

“... 1255 yılında ise bütün Beyliklere son verilmiş Hacı Ahmet Bey Saltanat Merkezine alındıktan sonra Menemencioğlu Beyliği kaldırılmıştır.

²³³² “Merhaba”, Yeni Karaisalı gazetesi, 16 Nisan 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³³³ “Merhaba”, Yeni Karaisalı gazetesi, 7 Mayıs 1990, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

²³³⁴ “Merhaba”, Yeni Karaisalı gazetesi, 7 Mayıs 1990, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1.

O tarihte ilçe Hacılı Köyü'nde iken Çeceli diye anılan köye nakledilmiştir. Ve burada da ilçe oluşu resmen ilan edilmiştir. Bugün Adana'nın en eski ilçelerinden olan Karaisalı 151 yıllık tarihe sahiptir".²³³⁵ Yazının sonunda gazetede yer verilen bu bilgilerin nereden alındığı ile ilgili bir açıklama yapılmış ve şu cümlelerle açıklanmıştır:

"Bu bilgiler Hacı Ahmet Bey'in kendi el yazısıyla tespit ettiği Fransa'daki bir kütüphaneden iktibas (alıntı) edilmiştir. Türkiye'de yayınlanan Sebilur Reşat dergisinden Celal Geçioğlu vaktiyle okumuş ve aklında bu kadar kaldığını söylemiştir".²³³⁶ İlerleyen sayılarda ayrıca Celal Geçioğlu'nun biyografisine de yer verilmiş ve bölümler halinde yayımlanmıştır.²³³⁷

Gazetenin fiyatı 300 TL'dir. Abonelik ücretleri yıllık 20.000 TL, ilan tarifesi ise resmi ilanların tek sütun santimi 3.000 TL, mahkeme ve icra ilanları 1.000 TL, özel ilanların tek sütun santimi 5.000 TL, tüzük ilanları sayfası 50.000 TL, kongre ilanları KDV dahil 50.000 TL, kayıp ilanları 7.500 TL olarak belirtilmiştir.²³³⁸

Bu gazete siyasi nitelikli yayımlar yapmış ve haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Gazetenin içeriğinde, Karaisalı İlçesi ile ilgili yerel ve güncel haberler, spor haberleri, eğitim ile ilgili yazılar, kongre ilanları, şiirler, ilanlar ve reklamlar yer almıştır.²³³⁹ Yeni Karaisalı gazetesi, 26 Nisan 1990 tarihli 1'inci sayıda boyu 40.5 cm, eni 28.5 cm,²³⁴⁰ ilerleyen sayılarda ise boyu 37 cm, eni 24 cm ölçülerinde

²³³⁵ "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Karaisalı'nın Dünü ve Bugününü Anlatıyor ...", *Yeni Karaisalı gazetesi*, 14 Mayıs 1990, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 2.

²³³⁶ "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Karaisalı'nın Dünü ve Bugününü Anlatıyor ...", *Yeni Karaisalı gazetesi*, 14 Mayıs 1990, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 2.

²³³⁷ "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (2), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 21 Mayıs 1990, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 2; "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (3), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 29 Mayıs 1990, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 2; "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (4), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 5 Haziran 1990, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 2; "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (5), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 11 Haziran 1990, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 2; "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (7), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 25 Haziran 1990, Sayı: 10, Yıl: 1, s. 2; "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (8), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 23 Temmuz 1990, Sayı: 13, Yıl: 1, s. 2; "Canlı Tarih Celal Geçioğlu Anlatıyor (9), *Yeni Karaisalı gazetesi*, 30 Temmuz 1990, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 2.

²³³⁸ *Yeni Karaisalı gazetesi*, 16 Nisan 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 2; *Yeni Karaisalı gazetesi*, 11 Haziran 1990, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 2.

²³³⁹ *Yeni Karaisalı gazetesi*, 16 Nisan 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2; *Yeni Karaisalı gazetesi*, 1 Ekim 1990, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-2.

²³⁴⁰ *Yeni Karaisalı gazetesi*, 16 Nisan 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-2.

basılmıştır.²³⁴¹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.2.17. Sosyal Demokrat

Sosyal Demokrat gazetesi, 29 Ağustos 1990 tarihli 2'nci sayısından itibaren incelenebilmiştir. Gazetenin sahibi ve genel yayın yönetmeni Ahmet Birgül, yazı işleri müdürü ise aynı zamanda Avukat olan Mümin Acar'dır. Siyasi nitelikte yayımlar yapan ve haftalık aralıklarla çıkarılan Sosyal Demokrat gazetesinin dizgi ve baskısı Osmaniye'de Başak Matbaası'nda gerçekleştirilmiştir.²³⁴² Gazetenin fiyatı 400 TL'dir.²³⁴³ Dört sayfa ve boyu 33.5 cm, eni 24.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²³⁴⁴

Gazetenin birinci sayfalarında Osmaniye İlçesi ile ilgili güncel haberler, toplumsal sıkıntılar, belediye faaliyetleri, siyaset, spor, eğitim, sanayi, hukuk gibi konularda yazılar yer almıştır. Geriye kalan üç sayfada ise çoğunlukla ilan ve reklamlara yer verilmiştir.²³⁴⁵ 30 Kasım 1990 tarihli 11'inci sayıya kadar inceleme imkanı bulduğumuz Sosyal Demokrat gazetesinin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

5.2.18. Zirvedekiler

Zirvedekiler gazetesi Eylül 1990 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi Zirve Yayıncılık adına Mustafa Gören, genel müdürü Rengin Gören, genel koordinatörü Zahit Yalçınkaya, yazı işleri müdürü Mustafa Gören, spor müdürü Mustafa Uçar, teknik müdürü Rüzgar Demir, halkla ilişkiler müdürü Zeynep Kazankaya, genel sekreter Necla Yıldırım'dır. Haber servisinde Mustafa İlhan ve Ali İhsan Arabacı'nın bulunduğu gazetenin Osmaniye temsilcisi İsmail Karadağ, Kozan temsilcisi ise Ahmet Dinçer'dir.²³⁴⁶

²³⁴¹ *Yeni Karaisalı gazetesi*, 10 Eylül 1990, Sayı: 19, Yıl: 1, s. 1-2; *Yeni Karaisalı gazetesi*, 1 Ekim 1990, Sayı: 21, Yıl: 1, s. 1-2.

²³⁴² *Sosyal Demokrat gazetesi*, 29 Ağustos 1990, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 4.

²³⁴³ *Sosyal Demokrat gazetesi*, 17 Ekim 1990, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1.

²³⁴⁴ *Sosyal Demokrat gazetesi*, 29 Ağustos 1990, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 13 Eylül 1990, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 20 Eylül 1990, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 17 Ekim 1990, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 30 Ekim 1990, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 30 Kasım 1990, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1-4.

²³⁴⁵ *Sosyal Demokrat gazetesi*, 29 Ağustos 1990, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 13 Eylül 1990, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 20 Eylül 1990, Sayı: 5, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 17 Ekim 1990, Sayı: 7, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 30 Ekim 1990, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-4; *Sosyal Demokrat gazetesi*, 30 Kasım 1990, Sayı: 11, Yıl: 1, s. 1-4.

²³⁴⁶ *Zirvedekiler gazetesi*, Eylül 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

Gazetenin İdare yeri Ziyapaşa Bulvarı, Özaltın Apartmanı, Kat: 3, No. 48, Adana adresinde yer almıştır. Film, montaj ve baskısı Adana’da Hakan Ofset’te yapılmıştır.²³⁴⁷ İki haftada bir yayım yapan gazetenin fiyatı 10.000 TL’dir.²³⁴⁸

Gazete isminin altında “*Sosyetenin Gazetesi*” , “*15 Günlük Tarafsız Siyasi Gazete*” ibarelerine yer verilmiştir. Eylül 1990 tarihli ilk sayıda “*Başlarken*” başlığı ile yer alan sütunda “*Sosyeteye Sesleniyoruz.*” İfadeleri kullanılarak, gazetenin çıkış amacı ve yayım ilkesi hakkında şu açıklamalar yapılmıştır:

“... *Gazetemizin amacı, iyi diyaloglar içerisinde iş dünyasının insanlarını tanıtmak olacaktır. Gazetemiz, yayım hayatında dürüstlüğü ve doğruluğu kendine ilke olarak kabul etmiştir. ...*”²³⁴⁹

Zirvedekiler gazetesinin hedefi içeriğinde her türlü cemiyet haberlerine, kokteyl ve çay partilerine yer vermek olmuştur. Genel olarak reklam ve ilanların yer aldığı gazetenin içeriğinde ayrıca çeşitli meslek gruplarından önemli kurum ve kuruluşların başında bulunan kişiler hakkında kısa biyografi yazılarına da yer verilmiştir. Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu gazete 12 sayfa ve boyu 54.5 cm, eni 36 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²³⁵⁰ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.2.19. Demokrat

Demokrat gazetesinin ilk sayısının yayım tarihi 31 Aralık 1990 olarak belirtilmiştir.²³⁵¹ Fakat gazetenin 15 Ocak 1991 tarihli 2’nci sayısında yayım hayatına başlangıç tarihi “5 Ocak 1991” olarak belirtilmiştir. Yine 2’nci sayıda “*Düzeltilme*” başlığı altında yer alan yazıda bu durumla ilgili şu açıklama yapılmıştır:

“... *Gazetemizin çıkış tarihi 31 Aralık 1990 değil 5 Ocak 1991’dir*”.²³⁵² Gazetede yer alan bu ifadeler nedeniyle çalışmamızda, Demokrat gazetesinin 1’inci sayısının tarihi 5 Ocak 1991 olarak belirtilmiştir.²³⁵³

²³⁴⁷ *Zirvedekiler gazetesini*, Eylül 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³⁴⁸ *Zirvedekiler gazetesini*, Eylül 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³⁴⁹ “Başlarken”, *Zirvedekiler gazetesini*, Eylül 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³⁵⁰ *Zirvedekiler gazetesini*, Eylül 1990, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-12.

²³⁵¹ *Demokrat gazetesini*, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,3.

²³⁵² “Düzeltilme”, *Demokrat gazetesini*, 15 Ocak 1991, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1.

²³⁵³ *Demokrat gazetesini*, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

Gazetenin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü Çetin Öğüten, genel yayın yönetmeni Selçuk Şahin, hukuk müşaviri Av. Mehmet Karat, haberler müdürü Yaşar Kara, idare müdürü Cengiz Şahin, reklam müdürü Mustafa Aplak, halkla ilişkiler müdürü Ahmet Karakoç'tur.²³⁵⁴

Gazete isminin üstünde “Kozan, İmamoğlu, Kadirli, Feke, Saimbeyli Ve Tufanbeyli'nin Sesi”, altında ise “Güneş Batarken, Ay'a Gülmeyen Gazete” ibareleri yer almıştır. 5 Ocak 1991 tarihli 1'inci sayıda “Neden Demokrat” başlığı ile gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... İlçemizde bizimle birlikte dört gazete çıkmaktadır. Muhakkak ki her gazetenin bir çizgisi, bir çıkış amacı vardır. Demokrat, yöneticisi ve yazarlarıyla gazeteciliğe yapancı olmayan kişiler tarafından çıkarılmaktadır. Amacımız, haksızın karşısında, haklının yanında olmaktır. Hiçbir şekilde bir kişinin veya kuruluşun güdümünde olmadan, yayın yapacağını tüm okurlarımızın bilmesini isteriz. Yöresel basın ne zorluklarla çıktığı basın camiası tarafından çok iyi bilinmektedir. Bizde çeşitli zorlukları aşarak Demokrat'ı çıkartıyoruz. Amacımız doğru ve dürüst habercilik yapmaktır. ...”²³⁵⁵

Demokrat gazetesinin yönetim yeri Irmak Caddesi, No. 69, Kat: 1, Kozan adresinde yer almıştır. Hakan Matbaacılık'ta basılan gazetenin, dizgisi ve mizanpajı (sayfa düzeni) Metin Ofset'te yapılmıştır. Demokrat gazetesi, haftalık aralıklarla çıkarılmıştır. Bu durum ise “Bağımsız Haftalık Siyasi Gazete” ibaresi ile belirtilmiştir.²³⁵⁶

Gazetenin 7-14 Mart 1991 tarihli 4-5'inci sayısında “Çetin Emeç'i Anıyoruz” başlığı altında basın yayın hayatında önemli bir yeri olan Çetin Emeç rahmetle anılmış ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“7 Mart 1990 tarihinde terüristlerce katledilen basınımızın değerli ustası merhum Çetin Emeç'i, ölümünün 1. Yılında rahmetle anıyor, basın camiasının başına hain ellerin değmemesini temenni ediyoruz.”²³⁵⁷

²³⁵⁴ Demokrat gazetesi, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³⁵⁵ “Neden Demokrat”, Demokrat gazetesi, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³⁵⁶ Demokrat gazetesi, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³⁵⁷ Demokrat gazetesi, 7-14 Mart 1991, Sayı: 4-5, Yıl: 1, s. 1.

5 Haziran 1991 tarihli 14'üncü sayıda Demokrat gazetesi çalışanları tarafından kaleme alınan ve Kozan İlçesi'nin düşman işgalinden kurtuluşu hakkında bir kutlama mesajına şu ifadelerle yer verilmiştir:

*“Tüm Kozanlı okurlarımızın 2 Haziran Kurtuluş bayramını Kutlar Saygılar Sunarız.”*²³⁵⁸ Yine bu sayıda konuyla ilgili olarak *“Gurur Günümüz Çoşkuyla Kutlandı”* manşetine ve *“Kozan'ın kurtuluşununun 71. Yıl dönümü törenlerle kutlandı. ...”*. Bu ifadelere yer verilerek Kozan'ın Kurtuluşu'nun 71'inci yıl dönümü olduğu vurgulanmıştır. Yapılan törenler ve kutlamalarla ilgili bilgiler ise ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.²³⁵⁹

Gazetenin fiyatı 1'inci sayısından 5'inci sayısına kadar 1.500 TL,²³⁶⁰ 6'ncı sayısından itibaren de 2.000 TL²³⁶¹ olarak belirtilmiştir. Abonelik ücreti, yıllık 75.000 TL, İlan tarifesinde ise özel ilanların pazarlığa tabi olduğu ve belirlenen ücretlere KDV'nin dahil edildiği vurgulanmıştır. Resmi ilanların tek sütun üzerinden santimi 3.000 TL, mahkeme ve icra ilanları tek sütun üzerinden santimi 1.000 TL, kongre ilanı 75.000 TL, isim tahsisi 75.000 TL, tescil ilanı 40.000 TL olarak belirtilmiştir.²³⁶²

Demokrat gazetesi, 6 sayfa ve boyu 54.5 cm, eni 36 cm ölçülerinde basılmıştır.²³⁶³ Gazetenin 7-14 Mart 1991 tarihli 4-5'inci ve 4-11 Nisan 1991 tarihli 8-9'uncu sayıları birlikte çıkarılmıştır.²³⁶⁴

Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.2.20. Güney Oluşum

Güney Oluşum gazetesi, 7 Eylül 1992'de yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Güney Oluşum Gazete Yayıncılık ve Reklamcılık adına Mehmet Kartal, genel koordinatörü Ali Tekik, genel yayın müdürü Özcan Bolkol, sorumlu yazı işleri müdürü Ş. Senih

²³⁵⁸ “Kutlama”, *Demokrat gazetesi*, 5 Haziran 1991, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1.

²³⁵⁹ “Gurur Günümüz Çoşkuyla Kutlandı”, *Demokrat gazetesi*, 5 Haziran 1991, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1.

²³⁶⁰ *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1; *Demokrat gazetesi*, 7-14 Mart 1991, Sayı: 4-5, Yıl: 1, s. 1.

²³⁶¹ *Demokrat gazetesi*, 21 Mart 1991, Sayı: 6, Yıl: 1, s. 1; *Demokrat gazetesi*, 5 Haziran 1991, Sayı: 14, Yıl: 1, s. 1.

²³⁶² *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³⁶³ *Demokrat gazetesi*, 5 Ocak 1991, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-6; *Demokrat gazetesi*, 15 Ocak 1991, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-6; *Demokrat gazetesi*, 7-14 Mart 1991, Sayı: 4-5, Yıl: 1, s. 1-6; *Demokrat gazetesi*, 4-11 Nisan 1991, Sayı: 8-9, Yıl: 1, s. 1-6.

²³⁶⁴ *Demokrat gazetesi*, 7-14 Mart 1991, Sayı: 4-5, Yıl: 1, s. 1; *Demokrat gazetesi*, 4-11 Nisan 1991, Sayı: 8-9, Yıl: 1, s. 1.

Gürbüz, halkla ilişkiler müdürü Nilgün Özbakırcı, ilan müdürü Ahmet İçenler, bölge sorumlusu Necmettin Çapar'dır. Yönetim yeri istiklal Caddesi, Özel İdare İşhanı, Kat: 3, No. 58, Mersin adresinde yer alan gazetenin dizgisi Meta-Ozan Reklam Adana'da, baskısı ise Arslan Matbaası Adana'da gerçekleştirilmiştir.²³⁶⁵

İlk sayılarda gazete isminin altında “*Siyasi Haftalık Gazete*” ibaresi yer almıştır.²³⁶⁶ Fakat bu ibare ilerleyen sayılarda “*Haftalık Siyasi Gazete*” ibaresi ile değiştirilmiştir.²³⁶⁷

7 Eylül 1992 tarihli 1'inci sayıda “*Merhaba*” başlığı ile gazetenin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“Çalışan insanların el ele verip hazırladığı bir Gazete bu. Kimsenin dümen suyuna girmeden, kimseye eyvallah etmeden yürüyeceğiz.

Her hafta sizlerle beraber olacağız. Amacımız; sizlerin Gözü-Kulağı ve Sesi olabilmek. Bunu gerçekleştirdiğimiz an görevini yapmış insanların mutluluğunu duyacağız. ...

*... Amacımız, yaşamın kalitesini, hayatın güzelliğini sizlere taşımaktır. ...”*²³⁶⁸

Yine aynı yazıda gazetenin içeriği hakkında bilgilere de yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

*“... Sizlere güncel haber veremeyeceğiz Güney Oluşum, araştırma haberleri, röportajlar, sorunlar, yetkilileri uyarıcı haberlerle karşınıza geleceğiz. ...”*²³⁶⁹

Güney Oluşum gazetesinin içeriğinde “*Sanat-Gençlik*”, “*Çukurova'dan Haberler*”, “*Ekonomik Rapor*”, “*Magazin*”, “*Haber ... Haber ... Haber*” , “*Sağlık Köşesi*” gibi başlıklardan oluşan sayfalara yer verilmiştir.²³⁷⁰

Gazetenin 23 Eylül 1992 tarihli 3'üncü sayısında bundan sonraki sayılarda Çukurova Bölgesi'nde bulunan spor kulüplerinden her hafta birinin tanıtımının yapılacağı ve bu konuda yazılara yer verileceği şu ifadelerle duyurulmuştur:

²³⁶⁵ *Güney Oluşum gazetesi*, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³⁶⁶ *Güney Oluşum gazetesi*, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1,8.

²³⁶⁷ *Güney Oluşum gazetesi*, 25 Ocak 1993, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1,8.

²³⁶⁸ “Merhaba”, *Güney Oluşum gazetesi*, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³⁶⁹ “Merhaba”, *Güney Oluşum gazetesi*, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1.

²³⁷⁰ *Güney Oluşum gazetesi*, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; *Güney Oluşum gazetesi*, 15 Eylül 1992, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-8; *Güney Oluşum gazetesi*, 23 Eylül 1992, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-8.

“Gazetemiz Güney Oluşum, Bu haftadan itibaren her hafta bölgemizdeki bir spor kulübünü bu sayfamızda konuk edecektir. Sporseverlere duyurulur”.²³⁷¹

7 Ekim 1992 tarihli 4’üncü sayıda “Üniversite’de Gece Öğretimi Başladı” başlığı altında Bakanlar Kurulunda üniversitelerde gece öğretimi ile ilgili yasa teklifinin kabul edildiği okuyuculara duyurulmuştur. Ayrıca 18 maddeden oluşan bu yasa teklifi ayrıntılı bir şekilde paylaşılmıştır.²³⁷²

Güney Oluşum gazetesinin ilk sayılarda fiyatı 7.500 TL,²³⁷³ ilerleyen sayılarda 3.500 TL,²³⁷⁴ abonelik ücreti ise yıllık 390.000 TL’dir. Ayrıca gazete 8 sayfa ve boyu 56.5 cm, eni 40 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²³⁷⁵

Ulaşabildiğimiz gazete sayıları yeterli olmadığı için gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgi de tespit edilememiştir.

5.2.21. Atılım

Atılım gazetesinin kuruluş tarihi 4 Şubat 1993’tür. 1 Eylül 2012 tarihli 5965’inci sayısından itibaren incelenen gazetenin sahibi Cengiz Özer, yazı işleri müdürü Gültekin Özer’dir. Pazar günleri hariç haftanın her günü yayım yapan Atılım gazetesi, günlük bir gazete niteliğindedir. Gazete isminin hemen altında da “Günlük Siyasi Tarafsız Gazete” ibaresine ve kırmızı renkte bir Türkiye haritası üzerine yazılan “Atılım” kelimesine yer verilmiştir. Haritanın sol köşesinde yer alan Türk bayrağının altında ise “Ceyhan’ın Gözü Ceyhan’ın Sesi Ceyhan’ın Kulağı” ifadeleri yer almıştır.²³⁷⁶

Gazetenin yönetim yeri Konakoğlu Hükûmet Caddesi Haskan İşhanı No. 73 Ceyhan olarak belirtilmiştir. Dizgi ve baskısı Atılım Gazete ve Matbaacılık’ta yapılmıştır. Fiyatı 20 kuruştur. Abone ücretleri yıllık 200 TL, altı aylık 100 TL, resmi ilan tarifeleri tek sütun santimetresi 7.91 TL, icra ve mahkeme ilanları 7.91 TL, tüzük

²³⁷¹ Güney Oluşum gazetesi, 23 Eylül 1992, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 2.

²³⁷² Güney Oluşum gazetesi, 7 Ekim 1992, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1.

²³⁷³ Güney Oluşum gazetesi, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 3.

²³⁷⁴ Güney Oluşum gazetesi, 25 Ocak 1993, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1.

²³⁷⁵ Güney Oluşum gazetesi, 7 Eylül 1992, Sayı: 1, Yıl: 1, s. 1-8; Güney Oluşum gazetesi, 15 Eylül 1992, Sayı: 2, Yıl: 1, s. 1-8; Güney Oluşum gazetesi, 23 Eylül 1992, Sayı: 3, Yıl: 1, s. 1-8; Güney Oluşum gazetesi, 7 Ekim 1992, Sayı: 4, Yıl: 1, s. 1-8; Güney Oluşum gazetesi, 25 Ocak 1993, Sayı: 8, Yıl: 1, s. 1-8.

²³⁷⁶ Atılım gazetesi, 1 Eylül 2012, Sayı: 5965, Yıl: 19, s. 1,6.

ilanları 30.000 TL, kongre ilanları 15.000 TL, kayıp ilanları 1.000 TL olarak belirtilmiştir.²³⁷⁷

Gazetenin tüm sayılarında günün manşetlerine gazete isminin hemen üstünde ayrılan bölümde kısaca açıklamalar yapılarak yer verilmiştir. Gazetenin 2012 yılı sayılarında bu manşetlere şu ifadelerle yer verilmiştir: “Orhan Kemal Öykü Yarışması’nın Sonuçları Açıklandı”,²³⁷⁸ “Biçerdöverler Dar Yollarda Tehlike Yaratıyor”,²³⁷⁹ “Yedigöze İçme Suyu Projesiyle 3 İlçenin 45 Yıllık Su İhtiyacı Giderilecek”,²³⁸⁰ “Sigara İçerken Balkondan Düşen Gazeteci Toprağa Verildi”.²³⁸¹ 2015 yılı sayılarında yer alan manşetler ise şunlardır: “Vatandaş Borçlanmadan Kentsel Dönüşüm İstiyor”,²³⁸² “Atılım Gazetesi Dolu Dolu 22 Yılı Tamamladı.”,²³⁸³ “Çukurova Tarımına Yeterli Önem Verilmiyor”.²³⁸⁴

Atılım gazetesinin yayım hayatına başlamasının 22’nci yıl dönümüne 5 Şubat 2015 tarihli 6711’inci sayısında manşet olarak yer verilmiştir. Yine bu sayıda “Ceyhan’ın Gözü, Kulağı, Sesi, Atılım 22 Yaşın’da” başlığı altında yer alan ve gazete sahibi Cengiz Özer tarafından kaleme alınan yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

“Ceyhan’ın Gözü, Kulağı, Sesi olan Atılım Gazetesi, İlkeli yayıncılığımızla 22 yıl boyunca hizmet verdiğimiz gibi 23. Yaşımızda da Ceyhanlı Hemşerilerimize en iyi hizmeti vermeye devam edeceğiz. ...”.²³⁸⁵

---

²³⁷⁷ *Atılım gazetesi*, 1 Eylül 2012, Sayı: 5965, Yıl: 19, s. 6.

²³⁷⁸ “Orhan Kemal Öykü Yarışması’nın Sonuçları Açıklandı”, *Atılım gazetesi*, 3 Eylül 2012, Sayı: 5966, Yıl: 19, s. 1.

²³⁷⁹ “Biçerdöverler Dar Yollarda Tehlike Yaratıyor”, *Atılım gazetesi*, 4 Eylül 2012, Sayı: 5967, Yıl: 19, s. 1.

²³⁸⁰ “Yedigöze İçme Suyu Projesiyle 3 İlçenin 45 Yıllık Su İhtiyacı Giderilecek”, *Atılım gazetesi*, 30 Kasım 2012, Sayı: 6040, Yıl: 19, s. 1.

²³⁸¹ “Sigara İçerken Balkondan Düşen Gazeteci Toprağa Verildi”, *Atılım gazetesi*, 26 Aralık 2012, Sayı: 6062, Yıl: 19, s. 1.

²³⁸² “Vatandaş Borçlanmadan Kentsel Dönüşüm İstiyor”, *Atılım gazetesi*, 5 Ocak 2015, Sayı: 6684, Yıl: 21, s. 1.

²³⁸³ “Atılım Gazetesi Dolu Dolu 22 Yılı Tamamladı.”, *Atılım gazetesi*, 5 Şubat 2015, Sayı: 6711, Yıl: 22, s. 1.

²³⁸⁴ “Çukurova Tarımına Yeterli Önem Verilmiyor”, *Atılım gazetesi*, 30 Haziran 2015, Sayı: 6835, Yıl: 22, s. 1.

²³⁸⁵ “Ceyhan’ın Gözü, Kulağı, Sesi, Atılım 22 Yaşın’da”, *Atılım gazetesi*, 5 Şubat 2015, Sayı: 6711, Yıl: 22, s. 1.

2015 yılı sayılarında gazetenin yazı işleri müdürü Tahir Özer, sayfa editörü Cemil Koruk'tur.²³⁸⁶ Altı sayfa çıkarılmıştır.²³⁸⁷ 2012 yılında yayımlanan sayılarında boyu 39.5 cm, eni 27.5 cm,²³⁸⁸ 2015 yılında yayımlanan sayılarında ise boyu 40 cm, eni 28 cm ölçülerinde basılmıştır.²³⁸⁹ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.2.22. Demokrat Adana

1998 yılında kurulan Demokrat Adana gazetesi, 15 Kasım 2011 tarihli 175'inci sayısından itibaren incelenmiştir. Gazetenin sahibi ve genel yayın yönetmeni Demokrat Adana yayıncılık ve reklamcılık adına Cavit Bayar'dır. Sorumlu yazı işleri müdürü Filiz Bayar, sorumlu müdürü ise Kenan Şimşek'tir. Yönetim merkezi Abidinpaşa Caddesi, No. 57, Alipek İşhanı, Kat: 4, D: 17, Adana adresinde yer alan Demokrat Adana gazetesi Toros Matbaa Tesislerinde basılmıştır.²³⁹⁰

Gazete isminin altında “*Araştırma-Yorum-Ekonomi-Haber Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. İçerisinde Çukurova Bölgesi ve Adana ile ilgili yerel güncel haberler, yurtiçinden ekonomi, tarım, kültür, siyaset, sağlık konularında yazılar ve haberler, toplumsal sıkıntılar ve bu konudaki belediye faaliyetleri ile ilanlar yer almıştır.²³⁹¹

Demokrat Adana gazetesi 8 sayfa ve boyu 56 cm, eni 37 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²³⁹² Fakat düzenli aralıklarla yayımlanmamıştır. Gazetenin 175'inci sayısı 15 Kasım 2011, 176'ncı sayısı 23 Aralık 2011, 177'nci sayısı ise 7 Ocak 2012

²³⁸⁶ *Atılım gazetesi*, 5 Şubat 2015, Sayı: 6711, Yıl: 22, s. 6; *Atılım gazetesi*, 1 Ocak 2015, Sayı: 6681, Yıl: 21, s. 6.

²³⁸⁷ *Atılım gazetesi*, 1 Eylül 2012, Sayı: 5965, Yıl: 19, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 28 Aralık 2012, Sayı: 6064, Yıl: 19, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 1 Ocak 2015, Sayı: 6681, Yıl: 21, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 5 Şubat 2015, Sayı: 6711, Yıl: 22, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 30 Haziran 2015, Sayı: 6835, Yıl: 22, s. 1-6.

²³⁸⁸ *Atılım gazetesi*, 1 Eylül 2012, Sayı: 5965, Yıl: 19, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 28 Aralık 2012, Sayı: 6064, Yıl: 19, s. 1-6.

²³⁸⁹ *Atılım gazetesi*, 1 Ocak 2015, Sayı: 6681, Yıl: 21, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 5 Şubat 2015, Sayı: 6711, Yıl: 22, s. 1-6; *Atılım gazetesi*, 30 Haziran 2015, Sayı: 6835, Yıl: 22, s. 1-6.

²³⁹⁰ *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Kasım 2011, Sayı: 175, Yıl: 13, s. 3.

²³⁹¹ *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Kasım 2011, Sayı: 175, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 23 Aralık 2011, Sayı: 176, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 7 Ocak 2012, Sayı: 177, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 6 Mart 2013, Sayı: 191, Yıl: 14, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 14 Ocak 2014, Sayı: 201, Yıl: 15, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Ekim 2014, Sayı: 210, Yıl: 16, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 3 Aralık 2014, Sayı: 212, Yıl: 16, s. 1-8.

²³⁹² *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Kasım 2011, Sayı: 175, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 7 Ocak 2012, Sayı: 177, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 6 Mart 2013, Sayı: 191, Yıl: 14, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 14 Ocak 2014, Sayı: 201, Yıl: 15, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Ekim 2014, Sayı: 210, Yıl: 16, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 3 Aralık 2014, Sayı: 212, Yıl: 16, s. 1-8.

tarihlidir.²³⁹³ Gazetenin fiyatı 1 YTL, yıllık abonelik ücreti ise 300 YTL'dir.²³⁹⁴ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.2.23. 5 Ocak

5 Ocak gazetesi 25 Şubat 1999'da yayım hayatına başlamıştır.²³⁹⁵ 6 Aralık 2012 tarihli 3535'inci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz 5 Ocak gazetesinin sahibi Savaş Çokduygulu, genel yayın yönetmeni Ramazan Akyürek, haber koordinatörü Ercan Yılmaz, genel koordinatör Kerem Demiral, sorumlu yazı işleri müdürü Ergun Kara, halkla ilişkiler müdürü Sibel Soyer, hukuk danışmanı ise Mehmet Ay'dır. Yönetim yeri Atatürk Caddesi, Kemal Özülkü İş Merkezi, Kat: 12, Adana adresinde yer almıştır. 5 Ocak gazetesi, 5 Ocak Tesislerinde Ofset baskı olarak basılmıştır.²³⁹⁶

Gazete isminin üst bölümünde "Adana" ve "Çukurova'nın En İyi Gazetesi", alt bölümünde ise "Günlük Siyasi Gazete" ibarelerine yer verilmiştir. Haftanın her günü yayım yapan bu gazetenin fiyatı 25 kuruştur.²³⁹⁷

6 Aralık 2012 tarihli 3539'uncu sayıda "5 Ocak'a 6 Ödül" başlıklı haberin içeriğinde şu açıklamalar yapılmıştır:

"17-23 Eylül tarihleri arasında bu yıl 19'uncusu düzenlenen Altın Koza Film Festivali etkinlikleri kapsamındaki "Altın Koza Haberleri Basın Özendirme Yarışması" sonuçları açıklandı. ...".²³⁹⁸ Altın Koza Haberleri Basın Özendirme Yarışması sonuçlarına göre ise 5 Ocak gazetesinin beş ödüle layık görüldüğü belirtilmiştir.

²³⁹³ *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Kasım 2011, Sayı: 175, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 23 Aralık 2011, Sayı: 176, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 7 Ocak 2012, Sayı: 177, Yıl: 13, s. 1-8.

²³⁹⁴ *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Kasım 2011, Sayı: 175, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 7 Ocak 2012, Sayı: 177, Yıl: 13, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 6 Mart 2013, Sayı: 191, Yıl: 14, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 14 Ocak 2014, Sayı: 201, Yıl: 15, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 15 Ekim 2014, Sayı: 210, Yıl: 16, s. 1-8; *Demokrat Adana gazetesi*, 3 Aralık 2014, Sayı: 212, Yıl: 16, s. 1-8.

²³⁹⁵ *5 Ocak gazetesi*, 27 Şubat 2013, Sayı: 3618, Yıl: 14, s. 1.

²³⁹⁶ *5 Ocak gazetesi*, 6 Aralık 2012, Sayı: 3535, Yıl: 13, s. 3.

²³⁹⁷ *5 Ocak gazetesi*, 6 Aralık 2012, Sayı: 3535, Yıl: 13, s. 1.

²³⁹⁸ "5 Ocak'a 6 Ödül", *5 Ocak gazetesi*, 10 Aralık 2012, Sayı: 3539, Yıl: 13, s. 3.

5 Ocak gazetesi ile birlikte bazı gazete ekleri de verilmiş ve bu gazete ekleri okuyuculara ücretsiz olarak dağıtılmıştır. Gazetenin içeriğinde okuyuculara bu konuda yapılan duyuruda ise şu ifadeler kullanılmıştır:

*“5 Ocak’ın ücretsiz magazin eki olan 5 Ocak Life’i almayı unutmayın”.*²³⁹⁹

“Adana 2013’te de 5 Ocak Okuyacak...” başlıklı yazıda 5 Ocak gazetesinin amacı, yayın anlayışı ve ilkeleri şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“... 5 Ocak gazetesi yayın anlayışı Savaş Çokduygulu’nun kişiliği ile özdeş bir şekilde devletine, milletine ve manevi değerlere saygılı ve tartışılmasına bile müsaade etmeyecek kadar keskin ilkelerle örülüdür. ...”.*²⁴⁰⁰

Yine aynı yazıda gazetenin sahibi ve yayım amacı ile ilgili şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Savaş Çokduygulu gibi fanatik ve tartışmasız bir Adanalının kaptanlığında 5 Ocak Gazetesi, 2012 yılında da amacının sadece gazetecilik mesleğini icra etmek olduğunu ispatlarcasına, Adana kokan bir yayın organı kalma noktasında çok önemli bir duruş sergiledi...”

*... 5 Ocak “İşimiz Gücümüz Adana” sloganı ile yola çıkmış ve Adana’nın en önemli kalemlerini uhdesinde barındırmış dev yazar kadrosu ile her geçen yıl Adana’nın değişmez armadası olmuştur. 2012 yılında gerçekleştirdiğimiz “Ankara Röportajları” Adana’da hala yankıları devam eden çok önemli bir habercilik örneği olmuştur. ...”.*²⁴⁰¹

5 Ocak gazetesinin sayfalarında bölümler halinde ve tarihi bilgiler içeren yazılara da yer verilmiştir. Gazetede bu konu hakkında şu açıklamalar yapılmıştır:

*“Adana’nın işgalini ve Kurtuluş Günlerini anlatan yazı dizisi gazeteniz 5 Ocak’ta Yazar-Tarihçi Yusuf Delikoca’nın, “Batı Emperyalizminin Klikya Oyunu” kitabından uyarlanan yazı dizisinde, Adana’nın 5 Ocak Kurtuluş Günü’ne gelişi adım adım belgelerle anlatıyor ve işgal güçlerinin çirkin amaçları gözler önüne seriliyor”.*²⁴⁰²

²³⁹⁹ 5 Ocak gazetesi, 31 Aralık 2012, Sayı: 3560, Yıl: 13, s. 1.

²⁴⁰⁰ “Adana 2013’te de 5 Ocak Okuyacak...”, 5 Ocak gazetesi, 31 Aralık 2012, Sayı: 3560, Yıl: 13, s. 1.

²⁴⁰¹ “Adana 2013’te de 5 Ocak Okuyacak...”, 5 Ocak gazetesi, 31 Aralık 2012, Sayı: 3560, Yıl: 13, s. 1.

²⁴⁰² 5 Ocak gazetesi, 31 Aralık 2012, Sayı: 3560, Yıl: 13, s. 10.

27 Şubat 2013 tarihli 3618'inci sayının manşetinde de “5 Ocak Gazetesi'nin 14. Yıl dönümü yoğun bir coşku ve katılımı kutlandı” ifadeleri yer almıştır. Ayrıca 5 Ocak Gazetesi'nin kuruluşunun 14'üncü yılı dolayısıyla 25 Şubat 2013 tarihinde gerçekleştirilmiş olan balonun ayrıntılarına yer verilmiştir.²⁴⁰³

2015 yılında 5 Ocak gazetesinin fiyatı 50 kuruştur. Gazetenin yönetim kadrosunda da bazı değişiklikler yapılmıştır. Genel yayın yönetmeni Yüksel Eker, genel müdür Mehmet Şahin, sorumlu yazı işleri müdürü Ergun Kara, haber koordinatörü Sefa Saygıdeğer, haber müdürü Serden Çevik olmuştur.²⁴⁰⁴

5 Ocak gazetesi günlük aralıklarla ve siyasi nitelikte yayım yapmıştır. Fiziksel özellikleri açısından, 12 sayfa²⁴⁰⁵ ve boyu 56 cm, eni 37 cm ölçülerindedir.²⁴⁰⁶ İlerleyen sayılarda ise gazete boyu 54.5 cm, eni 34 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁴⁰⁷ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

5.2.24. Güney Hakimiyet

Güney Hakimiyet gazetesi 1 Haziran 1999'da kurulmuştur. Sahibi Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık adına Halil Arslan, sorumlu yazı işleri müdürü Abdurrahman Uyanık, Hukuk Danışmanı Av. Seyfettin Turgut'tır. Yönetim yeri adresi İstiklal Caddesi No. 44 Adana olarak belirtilmiştir. Gazetenin hazırlığı ve baskısı Adana'da Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık'ta yapılmıştır. Güney Hakimiyet gazetesi Mardin, İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep, İskenderun, Batman, Savur, Midyat ve İzmit gibi şehirlerde temsilcilikler açmıştır.²⁴⁰⁸

16 Haziran 2010 tarihli 533'üncü sayıda gazete isminin üstünde “Türkiye'nin En Geniş Alana Yayın Yapan Tek Haftalık Gazetesi”, altında ise “Haftalık Bağımsız Siyasi Gazete” ibarelerine yer verilmiştir.²⁴⁰⁹ Güney Hakimiyet gazetesinin yayım amacı gazetenin sayfalarında şu cümlelerle dile getirilmiştir:

²⁴⁰³ 5 Ocak gazetesi, 27 Şubat 2013, Sayı: 3618, Yıl: 14, s. 1,6-7.

²⁴⁰⁴ 5 Ocak gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 4285, Yıl: 16, s. 1-2.

²⁴⁰⁵ 5 Ocak gazetesi, 6 Aralık 2012, Sayı: 3535, Yıl: 13, s. 1-12; 5 Ocak gazetesi, 10 Aralık 2012, Sayı: 3539, Yıl: 13, s. 1-12; 5 Ocak gazetesi, 31 Aralık 2012, Sayı: 3560, Yıl: 13, s. 1-12; 5 Ocak gazetesi, 28 Haziran 2013, Sayı: 3739, Yıl: 14, s. 1-12; 5 Ocak gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 4285, Yıl: 16, s. 1-12; 5 Ocak gazetesi, 30 Nisan 2015, Sayı: 4400, Yıl: 16, s. 1-12.

²⁴⁰⁶ 5 Ocak gazetesi, 6 Aralık 2012, Sayı: 3535, Yıl: 13, s. 1-12.

²⁴⁰⁷ 5 Ocak gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 4285, Yıl: 16, s. 1-12; 5 Ocak gazetesi, 30 Nisan 2015, Sayı: 4400, Yıl: 16, s. 1-12.

²⁴⁰⁸ Güney Hakimiyet gazetesi, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 3.

²⁴⁰⁹ Güney Hakimiyet gazetesi, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 1.

“... Mardin’e, Mardin’in İlçelerine ve Mardin insanına hizmet parolası ile yola çıkan G. Hakimiyet, bölgeyi yakından ilgilendiren haberleri kendine konu edinmesiyle bölgenin de gazetesi haline gelmiştir. ...”²⁴¹⁰

16 Haziran 2010 tarihli 533’üncü sayıda “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken” başlığı ile yer verilen yazıda Güney Hakimiyet gazetesinin yeni bir yayım yılına daha adım atmış olduğu şu cümlelerle belirtilmiştir:

“... Güney Hakimiyet Gazetesi de Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin bir gazetesi ve bu basının bir parçası olarak bir yaşına daha girmiş bulunmaktadır. Güney Hakimiyet’in yaşı genç olmasına rağmen yaptığı haberler ve hizmetler sayesinde gerçek yaşından çok daha büyük bir olgunlukta ve yaşıdadır. ...”²⁴¹¹ Bunun yanı sıra gazetede bazı eksikliklerin bulunduğu ve bu eksikliklerin ancak okuyucuların desteği ile ortadan kaldırılabilceği belirtilmiştir. En büyük eksikliklerden birinin ise gazetenin yazar kadrosu olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca Güney Hakimiyet gazetesinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne hitap eden bir gazete olduğu belirtilmiştir. Gazetenin özellikle Mardin İli ile ilgili birçok yazı ve habere öncelik verdiği ise şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Öyle ki Mardin’in birçok sorunu bu gazetenin haberleri sayesinde yetkililer tarafından çözüldü. Mardin Üniversitesinin kurulmasında Güney Hakimiyet hep kamçı görevi görmüştür, birçok sivil toplum kuruluşlarının ve hayır müesseselerinin açılması ve yaşatılması bu gazetenin teşviki ile olmuştur. ...”²⁴¹²

Yine aynı yazıda Güney Hakimiyet gazetesinin Güneydeki Mardin sivil toplum örgütlerinin bir araya gelmesine öncülük ettiği belirtilmiştir. Ayrıca bu gazete Güney Bölgesi’nde bulunan Mardin vakıf ve derneklerinin biraraya gelmelerine ve birlikte hizmet etmelerine vesile olmaktadır. Bunun yanı sıra ilk kez Mardin dışında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin, Gaziantep şehirlerinde kurulan Mardin sivil toplum örgütlerinin tek çatı altında toplanması gerektiği düşüncesinin bu gazete aracılığıyla duyurulmuştur. Bu haberlerin teşvikiyle de Mardin vakıf ve derneklerinin tek bir çatı

²⁴¹⁰ “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken”, *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 5.

²⁴¹¹ “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken”, *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 5.

²⁴¹² “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken”, *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 5.

altında toplandığı vurgulanmıştır. Vakıfların ve derneklerin bir araya getirilmesinin ise Mardin ile Mardin’de yaşayan insanlara yapılan hizmetlere katkı sağladığı belirtilmiştir.²⁴¹³

Yalnızca 16 Haziran 2010 tarihli 533’üncü sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Güney Hakimiyet, fiziksel özellikleri bakımından 8 sayfa ve boyu 57.5 cm, eni 36.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁴¹⁴ Gazetenin içeriğinde Mardin ve Güney Bölgesi ile ilgili haberler yer almıştır. Gazetenin içeriğinde yer alan bu haberlerin topluma katkıları hakkındaki ayrıntılı bilgiler ise okuyucularla şu ifadelerle paylaşılmıştır:

*“... Güney Hakimiyet, kurulduğundan itibaren Mardin ve İlçelerindeki sıkıntı ve sorunları gündeme getirerek yetkililerin bu sorunları çözüme kavuşturmalarında yardımcı olmuştur. Hakimiyet aynı zamanda hem siyasetçilerin hem de Mardin de hizmet veren sivil toplum örgütlerinin daha aktif ve verimli çalışmalarına vesile olmuştur. Zira bölgelerini haber ve konu edinen bir vitrin olarak güney hakimiyet kendilerini her zaman yakından takip etmiştir. Bu vitrin kendilerini halka yansıtan bir ayna olduğundan hizmetlerini daha güzel yapma zorunluluğunu hissettiler. ...”*²⁴¹⁵

Güney Hakimiyet gazetesinin içeriğinde sadece Mardin ya da Mardin’de yaşayan insanlar ile ilgili değil tüm Güney Bölgesi hakkında haberler yer almıştır. Bazı haber başlıkları ise şunlardır:

*“Habur Sınır Kapısı”, “Mayınların Temizlenmesi”, “Türkiye, Irak ve Suriye Dostluğu”.*²⁴¹⁶

Güney Hakimiyet gazetesi, Adana basın hayatı içerisinde yer almıştır. Bu gazete hakkındaki bilgilere idare merkezinin Adana olarak belirtilmesi ve basım işlerinin Adana’da yapılması nedeniyle yer verilmiştir. Yalnızca onuncu yayım yılında çıkarılan bir nüshasını inceleme imkanı bulduğumuz ve Güney Bölgesi’ndeki tüm şehirler ile ilgili haberleri gazete sayfalarında okuyucularla paylaşmayı amaçları

²⁴¹³ “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken”, *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 5.

²⁴¹⁴ *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 1-8.

²⁴¹⁵ “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken”, *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 5.

²⁴¹⁶ “Güney Hakimiyet bir yaşına daha girerken”, *Güney Hakimiyet gazetesi*, 16 Haziran 2010, Sayı: 533, Yıl: 10, s. 5.

arasında gösteren gazetenin, ağırlıklı olarak Mardin İli hakkında haberlere yer verdiği görülmüştür. Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ise ulaşamamıştır.

5.2.25. Çukurova Press

Çukurova Press gazetesi, 5 Temmuz 2010 tarihli 4814'üncü sayıdan itibaren incelenmiştir. Bu nedenle gazetenin yayım hayatına başlangıç tarihi tespit edilememiştir. Gazetenin sahibi Rojdi Han, yönetim kurulu başkanı Tahir Han, sorumlu yazı işleri Oğuz Kerim Hoşfikirer'dir. Yayın kurulunda Leyla Akbaş, Metin Tursun, Cihan Çınarlı, Bülent Vezir, Murat Geçin gibi isimler yer almıştır. Adres bilgileri Reşatbey Mahallesi, 62012 Sokak, Kahraman Apartmanı, Zemin Kat, No. 9, Seyhan/Adana olarak belirtilmiştir. Çukurova Press gazetesinin, Ofset hazırlığı ve baskısı Çukurova Press Matbaası'nda yapılmıştır.²⁴¹⁷

Çukurova Press gazetesinin 14, 15 ve 19'uncu yayım yıllarında bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri ise yıllara göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 2015 yılında gazetenin yönetim kurulu değişmiş ve sahibi Gülçin Kanber, yönetim kurulu başkanı A. Engin Kanber, sorumlu yazı işleri müdürü Murat Serdar Yıldız, spor müdürü İrfan İşisağ, yayım kurulu ise Nadir Fidancan olarak belirtilmiştir.²⁴¹⁸

2010 yılı sayılarında gazetenin fiyatı 25 kuruştur.²⁴¹⁹ 2015 yılı sayılarında ise bu fiyat 50 kuruşa yükselmiştir.²⁴²⁰ Günlük yayım yapan ve yerel süreli yayım niteliğinde olan Çukurova Press gazetesi, 8 sayfa çıkarılmıştır.²⁴²¹ 2015 yılı sayılarında ise 12 sayfadır.²⁴²²

---

²⁴¹⁷ Çukurova Press gazetesi, 5 Temmuz 2010, Sayı: 4814, Yıl: 14, s. 4.

²⁴¹⁸ Çukurova Press gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 6364, Yıl: 19, s. 3.

²⁴¹⁹ Çukurova Press gazetesi, 5 Temmuz 2010, Sayı: 4814, Yıl: 14, s. 1; Çukurova Press gazetesi, 30 Ekim 2010, Sayı: 4914, Yıl: 14, s. 1; Çukurova Press gazetesi, 31 Aralık 2010, Sayı: 4963, Yıl: 15, s. 1.

²⁴²⁰ Çukurova Press gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 6364, Yıl: 19, s. 1; Çukurova Press gazetesi, 30 Ocak 2015, Sayı: 6389, Yıl: 19, s. 1; Çukurova Press gazetesi, 30 Nisan 2015, Sayı: 6479, Yıl: 19, s. 1.

²⁴²¹ Çukurova Press gazetesi, 5 Temmuz 2010, Sayı: 4814, Yıl: 14, s. 1-8; Çukurova Press Gazetesi, 30 Ekim 2010, Sayı: 4914, Yıl: 14, s. 1-8; Çukurova Press gazetesi, 31 Aralık 2010, Sayı: 4963, Yıl: 15, s. 1-8.

²⁴²² Çukurova Press gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 6364, Yıl: 19, s. 1-12; Çukurova Press gazetesi, 30 Ocak 2015, Sayı: 6389, Yıl: 19, s. 1-12; Çukurova Press gazetesi, 30 Nisan 2015, Sayı: 6479, Yıl: 19, s. 1-12.

2010 yılı sayılarında boyu 55.5 cm, eni 37 cm,²⁴²³ 2015 yılı sayılarında ise boyu 56 cm, eni 34 cm ölçülerindedir.²⁴²⁴ Gazetenin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye de ulaşılamamıştır.

5.3. DERGİLER

5.3.1. Cıvıltı

Cıvıltı dergisi, 20 Eylül 1981 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Selim Avcı, yazı işleri müdürü Halil Topoğlu'dur. Yönetim yeri adresi Obalar Caddesi, No. 18, Salih Zeki Bugay İşhanı, Kat: 1, No. 4, Adana olarak belirtilmiştir. Derginin dizgi ve baskı işleri ise Karınca Matbaacılık ve Ticaret Kollektif Şirketi (Tic. Koll. Şti.) İzmir'de yapılmıştır.²⁴²⁵

Cıvıltı dergisi, 15 günde bir yayım yapmıştır. Derginin ilk sayısının kapağında Adana'nın fotoğraflarına yer verilmiştir. Fotoğrafların yan tarafında “*Her Sayıda Parasız Kitap Veriyoruz*”, altında da “*Adana Daha Da Güzelleşiyor*” ifadeleri yer almıştır.²⁴²⁶ 20 Eylül 1981 tarihli 1'inci sayıda da “*Adana Güzelleşiyor*” başlığı altında Adana'da meydana gelen gelişmeler hakkında bilgiler verilmiştir.²⁴²⁷ Derginin 1'inci sayıdan itibaren birçok sayıda bir kapak konusu belirlenmiş, dergi içeriğinde de bu konu ile ilgili ayrıntılı yazılar yer almıştır.²⁴²⁸ Ayrıca okuyuculara dergi tarafından her sayı ile birlikte ücretsiz kitap dağıtılmış ve bu kitapların dergi bürosundan temin edileceği duyurulmuştur.²⁴²⁹

20 Eylül 1981 tarihli 1'inci sayıda, “*Merhaba Cümleten*” başlığı altında yer alan ve derginin sahibi Selim Avcı tarafından kaleme alınan yazıda derginin çıkışı hakkında şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Sizlere yepyeni bir dergi sunuyoruz. Cıvıltı'nın ilk sayısı ile sizleri selamlamanın mutluluğu içindeyiz. Bundan böyle onbeş günde bir siz değerli okuyucularımızla

²⁴²³ Çukurova Press gazetesi, 5 Temmuz 2010, Sayı: 4814, Yıl: 14, s. 1-8; Çukurova Press gazetesi, 30 Ekim 2010, Sayı: 4914, Yıl: 14, s. 1-8; Çukurova Press gazetesi, 31 Aralık 2010, Sayı: 4963, Yıl: 15, s. 1-8.

²⁴²⁴ Çukurova Press gazetesi, 5 Ocak 2015, Sayı: 6364, Yıl: 19, s. 1-12; Çukurova Press gazetesi, 30 Ocak 2015, Sayı: 6389, Yıl: 19, s. 1-12; Çukurova Press gazetesi, 30 Nisan 2015, Sayı: 6479, Yıl: 19, s. 1-12.

²⁴²⁵ Cıvıltı dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 2.

²⁴²⁶ Cıvıltı dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981.

²⁴²⁷ “Adana Güzelleşiyor”, Cıvıltı dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 15.

²⁴²⁸ “Adana Güzelleşiyor”, Cıvıltı dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 15; “Evlilik”, Cıvıltı dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, 12 Ekim 1981, s. 15.

²⁴²⁹ “Okuyucularımıza”, Cıvıltı dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, 12 Ekim 1981, s. 4.

*beraber olacak, sizlere en iyi haberi, en ilginç yorumu, merakla bir solukta okuyacağımız yazılar sunacağız. ...*²⁴³⁰

Aynı başlık altında derginin çıkış amacı ve ideali ise şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Cıvıltı, yıllardır özlemini duyduğunuz tarafsız bir dergi olacaktır. Yolumuz Ata’ımızın yoludur. Yayınımız Atatürk ilkeleri ışığında olacaktır. Haberde, yorumda, şiirde, hikayede dostluk, kardeşlik, vatan ve millet sevgisini işleyeceğiz. Bunun dışında, taraflı olarak yayın yapmak asla bizim işimiz olmayacaktır. ...

*... Amacımız, sizlere en iyi, en yararlı bir yayın organı sunabilmektir. Amacımız kâr değildir. ...*²⁴³¹

Cıvıltı dergisinin yönetim merkezi Adana’dadır. Fakat bu dergi yalnızca Adana’da değil, Ege ve İç Anadolu Bölgeleri’nde de satışa sunularak okuyuculara ulaşmıştır. Dergi ile ilgili olan bu önemli durum hakkında ise şu açıklamalar yapılmıştır:

*“... Cıvıltı, Adana’da çıkan bir dergidir. Merkezimiz Adana’dır. Ama biz Ege ve İç Anadolu bölgesinde de okuyucularına seslenen bir dergi olacağız. Masraf ve zorluklara rağmen Cıvıltı, o bölgelerde de satılacaktır. Gururluyuz. ...*²⁴³²

Dergide okuyucular için bir sayfa ayrılmıştır. Bu sayfalarda ise okuyucular tarafından gönderilen her türlü yazıya yer verilmiştir. Bu durum ise okuyucular için ayrılan sayfada şu ifadelerle duyurulmuştur:

*“Değerli okuyucular, bu sayfaya şiir, hikaye, fıkra, yorum, deneme yazısı, ilginç haberlerinizi gönderebilirsiniz. Yayınlanan yazılara 1.000 lira ücret verilecektir. ...”*²⁴³³ Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere dergiye yazılarını göndermeleri istenen okuyucular bu konuda teşvik edilmiş ve dergide yayımlanan yazılar için ödül verileceği de vurgulanmıştır.

Dergi fiyatı 15 TL, abonelik ücretleri yıllık 500 lira (Posta ücreti dahil) ilanlar ise pazarlığa tabi olarak belirtilmiştir.²⁴³⁴ İlerleyen sayılarda ise yıllık abonelik ücreti

²⁴³⁰ “Merhaba Cümleten”, *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 2.

²⁴³¹ “Merhaba Cümleten”, *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 2.

²⁴³² “Merhaba Cümleten”, *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 2.

²⁴³³ *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 11.

²⁴³⁴ *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 2.

750 liraya yükselmiştir.²⁴³⁵ Cıvıltı dergisi, boyu 24.5 cm, eni 16.5 cm ölçülerinde basılmıştır. 1'inci sayıda 15 sayfa, 2'nci ve 3'üncü sayılarda ise 16 sayfa çıkarılmıştır.²⁴³⁶ Derginin içeriğinde; Adana, toplum, milli güvenlik, tarih, eğitim, dış politika ve spor konularında makaleler, fıkralar ve ilanlara yer verilmiştir.²⁴³⁷

Derginin 7 Kasım 1981 tarihli sayısında “*Gelecek Sayı*” başlığı ile yapılan duyuruda şu ifadeler yer almıştır:

“*Bir hatıra, Zeki Müren’i gölge gibi takip eden bir sarışın, sanatçının iki şiiri*”.²⁴³⁸

Bu ifadeler ile derginin yeni çıkacak sayısı hakkında bir duyuru yapılmıştır. Ancak sadece ilk üç sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin, yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.3.2. Bölgemiz’de

Bölgemiz’de dergisi, Yeni Adana gazetesinin ücretsiz ekidir. Sahibi Bölge Gazetecilik AŞ adına Çetin Remzi Yüreğir, sorumlu yönetmeni Oğuz Baytok’tur. Derginin dizgi ve baskısı Kemal Matbaası AŞ Adana’da yapılmıştır. 11 Haziran 1981 tarihli sayıda dergi isminin üstünde Mustafa Kemal Atatürk’e ait olan “*Bu millet çiftçi olmasaydı biz bu davayı kaybederdik*”, altında ise “*Gıda ve Tarım*” ifadeleri yer almıştır. Ayrıca “*Ekonomi ve Kültür Dergisi*” ibaresine de yer verilmiştir.²⁴³⁹

1918 yılından itibaren Çukurova Bölgesi’ne ve Çukurova halkına hizmet eden Yeni Adana gazetesinin eki olarak yayımlanan Bölgemiz’de dergisinin 11 Haziran 1981 tarihli sayısında Çukurova tarımının ve tarıma bağlı olan gıda sanayisinin içinde bulunduğu sorunlar ve bu sorunların çözümleri okuyuculara aktarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca teknik uzmanların önerilerine ve tarımdaki yeni gelişmelere de içeriğinde yer verilmiştir.²⁴⁴⁰

²⁴³⁵ *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 1; *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 12 Ekim 1981, s. 1; *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 7 Kasım 1981, s. 1.

²⁴³⁶ *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 1-15; *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 12 Ekim 1981, s. 1-16; *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 7 Kasım 1981, s. 1-16.

²⁴³⁷ *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 20 Eylül 1981, s. 1-15; *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 12 Ekim 1981, s. 1-16; *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 7 Kasım 1981, s. 1-16.

²⁴³⁸ *Cıvıltı dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 7 Kasım 1981, s. 7.

²⁴³⁹ *Bölgemiz’de dergisi*, Sayı: 17130, 11 Haziran 1981, s. 1, 34.

²⁴⁴⁰ “Çukurova Tarımı”, *Bölgemiz’de dergisi*, Sayı: 17130, 11 Haziran 1981, s. 3.

11 Haziran 1981 tarihli sayıda; “Çukurova Tarımı” başlığı altında dergi ile ilgili ayrıca şu bilgiler yer almıştır:

“... Yeni Adana Gazetesi olarak muayyen (belirli, belli, kararlaştırılan) zamanlarda yayınlamayı planladığımız “Bölgemiz’de” Dergisinin bu sayısını çıkarırken birinci planda yeterince değerlendirilemediği ve rantabl tarım yapılamadığı sık sık yinelenen Çukurova topraklarının hakkının tam olarak verilebilmesi için neler yapılmalı ne gibi önlemler alınmalıdır? Sorularına da cevaplar aramaya çaba gösterdik. ...

... Bugün Gıda ve Tarımla karşınıza çıkan “Bölgemiz’de” Dergisi önümüzdeki günlerde daha değişik konularda ve sizlere daha da yaklaşmanın yollarını arıyarak Yeni Adana ciddiyeti ve etkinliğinin ağırbaşlılığı ile kamuoyuna sunulacaktır.”²⁴⁴¹

Yeni Adana gazetesinin 11 Haziran 1981 tarihli 17130’uncu sayısında, gazetenin eki olan ve aynı tarihte yayım hayatına başlayan Bölgemiz’de dergisinin ilanına şu ifadelerle yer verilmiştir:

“Gazeteniz Yeni Adana’nın Çukurova Tarımına Hizmet Amacıyla Yayınladığı Bölgemiz’de Gıda ve Tarım Dergisi’ni Bugün Bayinizden istemeyi unutmayınız. Gazeteniz Yeni Adana Uzun yıllar birlikte olduğu Çukurovalılara hizmetle kıvanç duyar.”

Derginin 8 Ekim 1981 tarihli sayısı 3’üncü sayı olarak çıkmış ve derginin sayı numarası “17231-1981/3” ifadeleri ile belirtilmiştir.²⁴⁴² Derginin ilerleyen yıllarda çıkarılan sayıları ise şu şekilde belirtilmiştir:

22 Temmuz 1982 tarihli sayısı “17475-1982/1”, 27 Eylül 1982 tarihli sayısı “17529-1982/2”, 12 Temmuz 1983 tarihli sayısı ise “17774-1983/1”.²⁴⁴³ Bu ifadelerden, ilk sayı numaralarının Yeni Adana gazetesine, ikinci sayı numaralarının ise Yeni Adana gazetesinin eki Bölgemiz’de dergisine ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca derginin her yılın başında yeniden 1’inci sayı olarak çıktığı ve yıl sonuna kadar yayımlandığı görülmüştür.

²⁴⁴¹ “Çukurova Tarımı”, *Bölgemiz’de dergisi*, Sayı: 17130, 11 Haziran 1981, s. 3.

²⁴⁴² *Bölgemiz’de dergisi*, Sayı: 17231, 1981/3, 8 Ekim 1981.

²⁴⁴³ *Bölgemiz’de Dergisi*, Sayı: 17475, 1982/1, 22 Temmuz 1982; *Bölgemiz’de Dergisi*, Sayı: 17529, 1982/2, 27 Eylül 1982; *Bölgemiz’de Dergisi*, Sayı: 17774, 1983/1, 12 Temmuz 1983.

Her sayısında farklı bir konuya yer verip içeriğinde bu konuyu tüm yönleriyle ele alan yazıların bulunduğu Bölgemiz’de dergisinin 8 Ekim 1981 tarihli 3’üncü sayısında “Sunuş” başlıklı yazıda bu sayı ile ilgili önemli açıklamalara şu ifadelerle yer verilmiştir:

“”Bölgemiz’de” dergimizin üçüncü sayısında daha değişik ve kapsamlı bir içerikle karşınızdayız. Günlük gazete konularının dışına taşan önemli sorunlara yer vermek amacı ile yayınlamaya başladığımız bu dergi ekinde bu kez “İnşaat Konut” konusu ele alınıyor. ...

... Bu kez dergi ekimiz, Kurban Bayramınızı da değerlendirmek için kapsamını genişletmekte. Bayram günlerinde sizleri dinlendirip eğlendirecek ve biraz da düşündürecek içeriğin yanı sıra geleneksel bayram kutlama mesajlarını, ekimizin bölümünde ikinci bölümünde bulacaksınız. ...”²⁴⁴⁴

1981 yılının 3’üncü sayısında “İnşaat Konut” bölümü hazırlanmıştır. Bu sayının içeriğinde ise yönetiminde Nevzat Cerit’in bulunduğu araştırma ve yazı işleri ekibi tarafından hazırlanan sorular üzerinde durularak bu sorulara cevap aranmıştır. Bu sorulardan bazıları ise şunlardır:

“Durgunluk ve bunalım içindeki ekonomi rayına oturacak mı? İnşaat sektöründe gerçekten bir hareket başlayacak mı? Yurttaş gecekondudan kurtarılıp, sağlıklı yuvalara kavuşturma amacı ile çıkarılan “Toplu Konut Yasası” tüm sektörlerle yansiyacak canlılığı başlatabilecek mi?...”²⁴⁴⁵

1981 yılında Bölgemizde dergisinin 8 Ekim 1981 tarihli 3’üncü sayısının ilanı, Yeni Adana gazetesinin 8 Ekim 1981 tarihli 17231’inci sayısında şu ifadelerle yer almıştır:

“Gazeteniz Yeni Adana’nın Kurban Bayramı Özel Eki Bölgemiz’de İnşaat-Konut Bugün bayinizden isteyiniz. Bölgemiz’de İnşaat-Konut Yeni Adana ile birlikte parasız.”²⁴⁴⁶

1982 yılında Bölgemiz’de dergisinin 22 Temmuz 1982 tarihli 1’inci sayısının ilanı Yeni Adana gazetesinin 22 Temmuz 1982 tarihli 17475’inci sayısında derginin içeriği ile birlikte okuyuculara şu cümlelerle duyurulmuştur:

²⁴⁴⁴ “Sunuş”, *Bölgemiz’de Dergisi*, Sayı: 17231, 1981/3, 8 Ekim 1981, s. 3.

²⁴⁴⁵ “Sunuş”, *Bölgemiz’de dergisi*, Sayı: 17231, 1981/3, 8 Ekim 1981, s. 3.

²⁴⁴⁶ *Yeni Adana gazetesi*, 8 Ekim 1981, Sayı: 17231, s. 1.

*“Bugün Yeni Adana’nızı Dergi-Eki İle Satıcıdan Alınız. -Amerika’ya Mektup, -Yorum-Tekstil Alanında Bunalım Yoğunlaşırken, -Yabancılar Adana’ya Gelmek İstemiyor, -Okul Spor Yurtları Çıkmazı, -Tüm Spor Dallarında Adana’nın En Başarılı Okulu-Anadolu Lisesi, -Bayram Bulmacası... vs.. vs.., -Bayram Günü Zevkle Okuyacağınız Bölgemiz’de Ramazan Bayramı Özel Dergi-Ekinde Bayinizden istemeyi unutmayınız.”*²⁴⁴⁷

Derginin 22 Temmuz 1982 tarihli 1’inci sayısında yer alan *“Bir Ramazan Bayramı Daha”* başlıklı yazıda derginin bu sayısı ve içeriği ile ilgili bilgiler şu ifadelerle yer almıştır:

“... Bir Ramazan Bayramında daha birlikteyiz. Aradan bir yıla yakın zaman geçti ve geçen yıl “Bir Banker Öyküsü” başlığı altında yarı mizah gibi verdiğimiz bir öykü ne yazık ki Türkiye’imizde de dillere destan oldu Kastelli olayı ile bu sayımızda, mizah köşeleri bulacaksınız, eğlendirici yazılarımız olacak ama ağırlıklı bir konuya da rastlayacaksınız. ... tekstil alanındaki bunalım özellikle Adana’ımızda etkili oluyor. ...

*...Sütunlarımızın bir bölümünü de Okul Spor Yurtlarında başarıdan başarıya koşan bir okulumuza, Anadolu Lisesi’ne ayırdık. ...”*²⁴⁴⁸

1982 yılında Bölgemiz’de dergisinin 27 Eylül 1982 tarihli 2’nci sayısının ilanı ve derginin bu sayısının içeriği, Yeni Adana gazetesinin 27 Eylül 1982 tarihli 17529’uncu sayısında şu ifadelerle yer almıştır:

“... Bugün Yeni Adana’nızı dergi-eki ile birlikte satıcınızdan isteyiniz.

-Şehirler Arası Otobüs Yolculuğu Ve Adana Otogarı, -(Kendi Okulunu Kendin Yap) Kampanyası Başlatıldı, -İsimlerini Şeref Listesine Yazdıranlar, -Yorum-Daha Kaliteli Eğitim İstiyoruz, -Karikatürler Fıkralar Ve Büyük Bulmaca

*Bölgemiz’de Kurban Bayramı Özel dergi-ekinde ...”*²⁴⁴⁹

1983 yılının 12 Temmuz 1983 tarihli 1’inci sayısının içeriği ise *“Sunuş”* başlıklı yazıda şu cümlelerle yer almıştır:

²⁴⁴⁷ Yeni Adana gazetesi, 22 Temmuz 1982, Sayı: 17475, Yıl: 64, s. 1.

²⁴⁴⁸ “Sunuş”, Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 17475, 1982/1, 22 Temmuz 1982, s. 3.

²⁴⁴⁹ Yeni Adana gazetesi, 27 Eylül 1982, Sayı: 17529, Yıl: 64, s. 1.

“... Yeni Adana olarak bu bayram ekinde sigara ve tütün tüketiminin çeşitli yönlerini açıklayan, okurlarımıza ve gençlerimize ışık tutan yazıları sunmakla toplumsal bir görev yapmış olmanın inancı içindeyiz. ...”²⁴⁵⁰

Bölgemiz’de dergisi 12 Temmuz 1983 tarihli sayısının ardından çıkan sayılarında tarih bilgileri verilmemiştir. Dergi sayılarına ait bu bilgiler ise yalnızca “1984/1,²⁴⁵¹ 1984/2,²⁴⁵² 1984/3²⁴⁵³” şeklinde ifade edilmiştir.

Bölgemiz’de dergisinin, Yeni Adana gazetesinin yılbaşı eki olarak çıkarılan 1984 yılına ait 1’inci sayısında “Okurlarımıza Mutluluk Dolu Bir Yeni Yıl Dileriz” başlığı ile bu sayı hakkında şu bilgiler yer almıştır:

“... Her yıl olduğu gibi yine 1983 yılının penceresinden 1984 yılına yorum getirmeye çalışan bir değerlendirme yazısı ile başlıyoruz dergimize ... Geçtiğimiz Aralık ayının ilk haftalarında ise Çukurova Üniversitesi Kuruluşunun 10. Yılıni kutladı. ... Bu konuyu anlatan bir yazımızla, Üniversite Rektörü Sayın Prof. Mithat Özsan’ın ağzından Üniversite’nin tarihçesini ve gelecek için projelerini sunuyoruz sizlere Dergimizin bir bölümü Adana Kurtuluş Savaşı’nı destanlaştıran bir Ozan’ımıza ait bir yapıtının öyküsü var. ... Büyük bulmacası, karikatürleri ve fıkraları ile GÜLELİM köşemiz, yeni yılın ilk günü sizleri meşgul edebilecek. ...”²⁴⁵⁴

1984 yılının 2’nci sayısının içeriği, “Bayramınızı Kutluyor Mutluluklar Diliyoruz” başlıklı yazıda şu cümlelerle açıklanmıştır:

“Her sayıda olduğu gibi güncel sorunları ele alan YORUM yazımızın hemen ardından, Adana gençliğine uzun yıllar hizmet vermiş bir kuruluşun, ATATÜRK GENÇLİK SARAYI’NIN acıklı sonunu anlatan bir röportaj bulacaksınız. Daha sonra kentimizin spor severlerini büyük bir hayal kırıklığına uğratan bir olayın enine boyuna tartışıldığı bir AÇIK OTURUM yer alıyor. ... Dergimizde yer alan bir başka ilginç konuda, kentimizin ulaşım sorunlarının bir bölümünü içeriyor. ... Dergimiz yine GÜLELİM köşesi, Bulmacası ile son buluyor. ...”²⁴⁵⁵

²⁴⁵⁰ Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 17774-1983/1, 12 Temmuz 1983, s. 3.

²⁴⁵¹ Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 1984/1.

²⁴⁵² Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 1984/2.

²⁴⁵³ Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 1984/3.

²⁴⁵⁴ “Okurlarımıza Mutluluk Dolu Bir Yeni Yıl Dileriz”, Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 1984/1.

²⁴⁵⁵ “Bayramınızı Kutluyor Mutluluklar Diliyoruz”, Bölgemiz’de dergisi, Sayı: 1984/2, s. 3.

1984 yılının 3'üncü sayının içeriği ise “Kurban Bayramınız Kutlu Olsun” başlığı altında şu ifadelerle açıklanmıştır:

“BÖLGEMİZ’de dergimizin bu yılki 3. Sayısı ile karşınızdayız yine. Bu kez KURBAN BAYRAMI ve KURBAN ile ilgili yazımızı sunarak başlıyoruz. Ardından yine ilginç bulacağınızı umduğumuz konular geliyor. Bayramdan hemen sonra okullar açılıyor ... Örneğin Tiyatro.. İşte bu konuda sizler için bir yazı hazırladık. ... Aynı yazı içerisinde Çukurova Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Muhsin Yılmaz ile öğrencilerin Tiyatro çalışmalarına ilişkin bir söyleşimiz yer aldı. ... Kapak konusu olarak bu kezde çağın harika aygıtı BİLGİSAYAR’ı seçtik. ... seçkin firma ve kuruluşların bayram kutlama mesajlarının yanısıra büyük bulmacamızı, Gülelim sayfalarımızı ilgi ile izleyeceğinizden eminiz. ...”²⁴⁵⁶

Derginin ilerleyen sayılarında künye bilgilerinin bazılarında değişiklikler olduğu görülmüştür. Bu değişiklikleri ise dergi sayılarına göre şu şekilde ifade etmek mümkündür:

8 Ekim 1981 tarihli 3'üncü sayıda derginin araştırma yönetmeni Nevzat Cerit'tir.²⁴⁵⁷

22 Temmuz 1982 tarihli 1'inci sayıdan itibaren ise derginin sorumlu yönetmeni Üstün Güveloğlu olmuştur.²⁴⁵⁸

Ayrıca önceki sayılarda Kemal Matbaası'nda²⁴⁵⁹ basılan Bölgemiz'de dergisinin dizgi ve baskısı 22 Temmuz 1982 tarihli 1'inci sayısı, 27 Eylül 1982 tarihli 2'nci sayısı, 12 Temmuz 1983 tarihli 1'inci sayısı ve 1984 yılının 1'inci sayısı İpek Matbaacılık'ta,²⁴⁶⁰ 1984 yılının 2'nci sayısı ve 3'üncü sayısının dizgisi Yeni Basın Sanayi'nde, düzeni ve baskısı ise Ar Matbaası'nda²⁴⁶¹ gerçekleştirilmiştir.

²⁴⁵⁶ “Kurban Bayramınız Kutlu Olsun”, *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/3.

²⁴⁵⁷ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17231-1981/3, 8 Ekim 1981, s. 34.

²⁴⁵⁸ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17475, 1982/1, 22 Temmuz 1982, s. 36; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17529, 1982/2, 27 Eylül 1982, s. 22; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17774, 1983/1, 12 Temmuz 1983, s. 32; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/1, s. 82; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/2, s. 90; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/3, s. 61.

²⁴⁵⁹ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17231-1981/3, 8 Ekim 1981, s. 34; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17130, 11 Haziran 1981, s. 38.

²⁴⁶⁰ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17475, 1982/1, 22 Temmuz 1982, s. 36; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17529, 1982/2, 27 Eylül 1982, s. 22; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17774, 1983/1, 12 Temmuz 1983, s. 32.

²⁴⁶¹ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/1, s. 82; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/2, s. 90; *Bölgemiz'de Dergisi*, Sayı: 1984/3, s. 61.

Derginin boyu 28 cm, eni 20.5 cm ölçülerindedir. Fakat sayfa sayıları farklılık göstermiştir. Bu farklılıkları dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür:

8 Ekim 1981 tarihli sayısı 38 sayfa,²⁴⁶² 11 Haziran 1981 tarihli sayısı ve 22 Temmuz 1982 tarihli sayısı 36 sayfa,²⁴⁶³ 27 Eylül 1982 tarihli sayısı 22 sayfa,²⁴⁶⁴ 12 Temmuz 1983 tarihli sayısı 32 sayfa,²⁴⁶⁵ 1984 yılının 1'inci sayısı 82 sayfa,²⁴⁶⁶ 1984 yılının 2'nci sayısı 90 sayfa,²⁴⁶⁷ 1984 yılının 3'üncü sayısı 62 sayfadır.²⁴⁶⁸

Bölgemiz'de dergisinin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

5.3.3. Verim

Verim dergisi 1984 yılının Nisan ayında yayım hayatına başlamıştır. Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz bu dergi ekonomi ve magazin dergisi niteliğindedir. Aylık aralıklarla yayım yapmıştır. İlk sayıda, dergi isminin altında “*Aylık Ekonomi Magazin*” ibaresi bulunmaktadır. Dergi sahibi İsmail Ferah Köse, sorumlu yazı işleri müdürü Recep Yörür, ilan ve halkla ilişkiler müdürü Mehmet Şahin, teknik yönetmen Necati Derya, istihbarat şefi Metin Tursun, muhabirler Arif Manaşırılı, Edip Şenbol, Erol Doğru, dağıtım sorumlusu Metin Acar'dır. Dizgi işleri Metin Yurtsever tarafından yapılmıştır. Verim dergisinin basıldığı yer ise Venüs Ofset'tir. Yönetim yerinin merkezi Kızılay Caddesi, No. 27, Kat: 2, Adana adresinde yer almıştır. Şube adresi ise Divan yolu, Koca Rüstem Sokak, Kaderhan, Kat: 3, No. 14, Cağaloğlu/İstanbul olarak belirtilmiştir.²⁴⁶⁹

“*Merhaba*” başlığı altında derginin yayım amacı ile ilgili şu bilgiler yer almıştır:

“... *Reklamın üretici için bir sermaye olduğunu savunan, okuru sıkımayacak meraklı ve ilginç yazıların okunabileceği bir yayının Adana'da da çıkabileceğini kanıtlamaya çalıştık.* ...”²⁴⁷⁰

²⁴⁶² *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17231-1981/3, 8 Ekim 1981, s. 1-38.

²⁴⁶³ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17130, 11 Haziran 1981, s. 1-36; *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17475, 1982/1, 22 Temmuz 1982, s. 1-36.

²⁴⁶⁴ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17529-1982/2, 27 Eylül 1982, s. 1-22.

²⁴⁶⁵ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 17774-1983/1, 12 Temmuz 1983, s. 1-32.

²⁴⁶⁶ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/1, s. 1-82.

²⁴⁶⁷ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/2, s. 1-90.

²⁴⁶⁸ *Bölgemiz'de dergisi*, Sayı: 1984/3, s. 1-62.

²⁴⁶⁹ *Verim dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1984.

²⁴⁷⁰ “*Merhaba*”, *Verim dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1984.

Dergi fiziksel özellikleri açısından 82 sayfa ve boyu 26.5 cm, eni 18.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. İçeriğinde ise Adana’da gerçekleşen güncel haberler yer almıştır. Ayrıca ekonomi, ticaret, eğitim, spor, magazin konularında çeşitli yazılar ve ilanlara da yer verilmiştir.²⁴⁷¹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

5.3.4. Güneysu

Güneysu dergisi yayım hayatına 1985 yılının Şubat ayında başlamıştır. Sahibi ve yazı işleri müdürü A. Neşet Dinçer’dir. Derginin yazışma adresi Dr. Ahmet Alkan Caddesi, No. 9, Osmaniye olarak belirtilmiştir. Güneysu, sanat dergisi niteliğindedir. Osmaniye’de Biberöglü Matbaası’nda basılmış ve aylık aralıkla çıkarılmıştır.²⁴⁷²

Güneysu dergisi, özellikle dil konusunda aşırılıktan kaçınan bir tutum izlemeyi ve topluma Türkçe’yi benimsetmeyi ilke edinmiştir.²⁴⁷³

Şubat 1985 tarihli 1’inci sayıda “Çıkarken” başlığı altında derginin çıkışı ve yayım amacı ile ilgili şu bilgiler yer almıştır:

“Güzel yurdumuzun Güney Bölgesi’nden, şirin Osmaniye’imizden, yöremiz sanatçıları olarak sizlere seslenebilmenin mutluluğu ve kıvançlı içindeyiz. ...

*... Amacımız, yetenekli şair ve yazar arkadaşların ürünlerini sayfalarımızda sanat çevrelerine sunmak, bu yolla Türk kültürünün yaşama, yaygınlaşma ve gelişmesine katkıda bulunmaktır”.*²⁴⁷⁴ Aynı yazıda derginin hedefleri ve içeriği hakkında ise şu açıklamalar yapılmıştır:

“... Çevremizde bulunan ve ortaya çıkamamış bir çok kabiliyetin olduğu muhakkak biz, bu arkadaşların ürünlerini yayınlayarak onları teşvik etmek kararındayız. Böylece edebiyatımıza yeni değerler kazandıracığımızı inanmaktayız. Ayrıca, sayfalarımız bütün şair ve yazar, çizerlere açık olacaktır. “Güneysu” güneyden-kuzeye, doğudan-batiya tüm vatanın sanatçılarını yan yana ve gönül gönüle görmekten mutlu olacaktır. ... Dergimizde şiire ağırlık vereceğiz. Şair arkadaşları teşvik etmek için yarışmalar düzenleyeceğiz. Çeşitli kuruluşlarca düzenlenen yarışmalarda derece alan şiirleri ayrı bir sayfada yayınlayıp şairlerini

²⁴⁷¹ Verim dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1984, s. 1-82.

²⁴⁷² Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1.

²⁴⁷³ “Çıkarken”, Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1.

²⁴⁷⁴ “Çıkarken”, Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1.

okuyucularımıza tanıtacağız. “Öğrenci şairler” köşemizde genç şairlerin ürünlerini sergileyeceğiz.”²⁴⁷⁵

Güneysu dergisinin çıkış amacına ayrıca “Bugüne Nasıl Gelindi?” başlıklı yazıda da yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Osmaniye’imizi, Osmaniye’imizin güzelliklerini İlçemizin sanatçılarını yurt çapında tanıtmak, diğer bölgelerimizin sanatçılarındaki sizlerle tanıştırmak amacıyla çıkarmış olduğumuz Güneysu Dergisi’yle nihayet sizlerle başbaşa oluyoruz. ...”²⁴⁷⁶

Şubat 1985 tarihli 1’inci sayıda Güneysu dergisinin çıkışını kutlayan ve destek veren birçok yazıya da yer verilmiştir. Dönemin Osmaniye Kaymakamı Cengiz Kentli tarafından kaleme alınan yazı “Hoş Geldin Güneysu” başlığı ile yer almıştır.²⁴⁷⁷ Bu yazılara ve tebrik mesajlarına ise “Açık Teşekkür” başlığı altında şu ifadelerle cevap verilmiştir:

“Dergimizin yayın hayatına başlaması nedeniyle bizlere tebrik ve iyi dilek mesajı göndermek lütfunda bulunan tüm sanatçı dostlarımız ve okuyucularımıza teşekkür ederiz.”²⁴⁷⁸

Nisan 1985 tarihli 3’üncü sayıda “Okurlarımıza Duyuru” başlığı ile bir açıklama yapılmış ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“Dergimizin Mayıs 1985 sayısı, “Dünya Gençlik yılı” nedeniyle Osmaniye gençlik yılını kutlama komitesi ve dergimiz yazı ailesiyle ortaklaşa “Gençlik Yılı” özel sayısı olarak yayınlanacaktır.”²⁴⁷⁹ Yapılan bu duyurunun ardından derginin Mayıs 1985 tarihli 4’üncü sayısı “Gençlik Özel Sayısı” olarak çıkarılmıştır.²⁴⁸⁰

Dergi fiyatı 100 TL’dir. Abonelik ücretleri de yıllık 1.000 TL, altı aylık 600 TL olarak belirtilmiştir. Sayfa sayıları, basım yerleri ve ölçüleri farklılık göstermiştir.²⁴⁸¹

Bu değişiklikleri ise dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür:

²⁴⁷⁵ “Çıkarken”, Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1.

²⁴⁷⁶ “Bugüne Nasıl Gelindi?”, Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 2.

²⁴⁷⁷ “Hoş Geldin Güneysu”, Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985.

²⁴⁷⁸ “Açık Teşekkür”, Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985.

²⁴⁷⁹ Güneysu dergisi, Cilt: 2, Sayı: 18, Nisan 1985.

²⁴⁸⁰ Güneysu dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Mayıs 1985.

²⁴⁸¹ Güneysu dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1-16; Güneysu dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Mart 1985, s. 1-20; Güneysu dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Mayıs 1985, s. 1-52; Güneysu dergisi, Sayı: 5, Yıl: 1, Haziran 1985, s. 1-24; Güneysu dergisi, Sayı: 6-7, Yıl: 1, Temmuz-Ağustos 1985, s. 1-32; Güneysu

Derginin Şubat 1985 tarihli 1'inci sayısı 16 sayfa,²⁴⁸² Mart 1985 tarihli 2'nci sayısı 20 sayfa,²⁴⁸³ Mayıs 1985 tarihli 4'üncü sayısı 52 sayfa,²⁴⁸⁴ Haziran 1985 tarihli 5'inci sayısında 24 sayfa,²⁴⁸⁵ Temmuz-Ağustos 1985 tarihli 6-7'nci sayısı 32 sayfa,²⁴⁸⁶ Eylül 1985 tarihli 8'inci sayısı, Ekim 1985 tarihli 9'uncu sayısı, Kasım 1985 tarihli 10'uncu sayısı ve Aralık 1985 tarihli 11'inci sayıları ise 24 sayfa²⁴⁸⁷ çıkarılmıştır.

Güneysu dergisinin ilk iki sayısından sonra basım yeri de değişmiştir. Mart 1985 tarihli 3'üncü, Haziran 1985 tarihli 5'inci, Temmuz-Ağustos 1985 6-7'nci ve Eylül 1985 tarihli 8'inci, sayılarının dizgi ve baskısı Osmaniye'de Doğu Matbaası'nda,²⁴⁸⁸ Mayıs 1985 tarihli 4'üncü sayısının dizgisi, düzeni ve baskısı Adana'da İpek Matbaacılık'ta yapılmıştır.²⁴⁸⁹ 1985 yılında yayımlanan sayılarda boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm,²⁴⁹⁰ 2001 yılında yayımlanan sayılarda boyu 24 cm, eni 17 cm ölçülerinde basılmıştır.²⁴⁹¹

Güneysu dergisi 2001 yılında da yayım hayatına devam etmiştir. Dergi isminin altında “*Kültür Sanat Edebiyat*” ibaresi yer almıştır. Nisan-Mayıs-Haziran 2001 tarihli 18'inci sayıda derginin yazar kadrosunda; Tayyip Atmaca, Bestami Yazgan, A. Neşet Dinçer, Ahmet Sezgin, Edip Ali Yazgan, Osman Karataş, Cuma Aksu, Gülbey Gönüllü, Cahit Zarifoğlu, Mustafa Ökkeş Evren, Zahid Genç, Hasan Tiyek, A. Vahap Akbaş, Salim Zeki Zülfikar gibi isimler yer almıştır.²⁴⁹² Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

---

dergisi, Sayı: 8, Yıl: 1, Eylül 1985, s. 1-24; *Güneysu dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 1, Ekim 1985, s. 1-24; *Güneysu dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, Kasım 1985, s. 1-24; *Güneysu dergisi*, Sayı: 11, Yıl: 1, Aralık 1985, s. 1-24.

²⁴⁸² *Güneysu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1-16.

²⁴⁸³ *Güneysu dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Mart 1985, s. 1-20.

²⁴⁸⁴ *Güneysu dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Mayıs 1985, s. 1-52.

²⁴⁸⁵ *Güneysu dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Haziran 1985, s. 1-24.

²⁴⁸⁶ *Güneysu dergisi*, Sayı: 6-7, Yıl: 1, Temmuz-Ağustos 1985, s. 1-32.

²⁴⁸⁷ *Güneysu dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 1, Eylül 1985, s. 1-24; *Güneysu dergisi*, Sayı: 9, Yıl: 1, Ekim 1985, s. 1-24; *Güneysu dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, Kasım 1985, s. 1-24; *Güneysu dergisi*, Sayı: 11, Yıl: 1, Aralık 1985, s. 1-24.

²⁴⁸⁸ *Güneysu dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Nisan 1985; *Güneysu dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Haziran 1985; *Güneysu dergisi*, Sayı: 6-7, Yıl: 1, Temmuz-Ağustos 1985; *Güneysu dergisi*, Sayı: 8, Yıl: 1, Eylül 1985.

²⁴⁸⁹ *Güneysu dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Mayıs 1985.

²⁴⁹⁰ *Güneysu dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Şubat 1985, s. 1-16.

²⁴⁹¹ *Güneysu dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 18, Yıl: 1, Nisan-Mayıs-Haziran 2001.

²⁴⁹² *Güneysu dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Nisan-Mayıs-Haziran 2001.

5.3.5. Start Spor

Start Spor dergisi, 25 Aralık 1985'te yayım hayatına başlamıştır. Sahibi Start Matbaacılık ve Yayımcılık Komandit Şirketi adına İsmail Çevik, yazı işleri müdürü Mehmet Yapıörer, mali koordinatör Mehmet Delikanlı, idare amiri Mehmet Soylu'dur. Dergi geniş bir yazar kadrosuna sahiptir. Bu kadroda; Fikret Ünver, Selami Tekkazancı, Yüksel Doğanay, Ali Hoşfikirer, Vedat Bayraktar, H. Bekir Yoldandönmez, Zafer Gezgin, Adem Atılgan, Kenan Kutay, Orhan Demir, Hasan Bayseler, Muhsin Birsen, Yücel Güvenç, Sırrı Kılıç, İlhan Özbay, Naci Kuyumcu, Cafer Eser, Neşe Çevik, Ahmet Birsen, Begüm-Bilge Çevik gibi isimler yer almıştır. Danışma kurulunda İlyas Ayan, Tuncer Akdoğan, Turan Yıldırım, Kazım Tekin, Hasan Tekin, Dr. Asım Savaş, C. Cezahir Çiçek, Hasan Hetbe, Dr. M. Şükrü Güçel gibi isimler yer almıştır.²⁴⁹³

25 Aralık 1985 tarihli 1'inci sayıda "Sizlerle 5 Dakika" başlığı ile yer verilen yazıda derginin çıkışı hakkındaki bilgiler şu cümlelerle açıklanmıştır:

"Değerli okuyucularımız sizlerin karşısına güçlü imzaların bulunduğu bir dergi ile çıkmanın sevincini yaşıyoruz. Yalnız tek üzüntümüz dergiyi daha doyurucu bir hale getirememenin imkansızlığıdır. Çünkü elinizdeki dergiyi Ankara'da ... Ofset tesislerinde basmak zorunda kaldık. ...

*... Tüm ofset olanaklarından yararıldığı Starspor bu sayısında 2.000 (yaklaşık 2 bin) adet olarak basılmıştır. Biz ne trajimizi fazla ne de eksik gösterme eğiliminde değiliz. Olaylara gerçekçi yaklaşım getirmek için çıktık. Yazı kadromuzda, Danışma kurulumuzda bulunan isimler sanırım sizlere güvence verecektir. ..."*²⁴⁹⁴

1 Ocak 1986 tarihli 2'nci sayıda "Sizlerle 5 Dakika" başlığı ile yer alan yazıda derginin içeriği ile ilgili şu bilgiler yer almıştır:

"... İlk sayımızda Türkiye 2. ligini geride bıraktığımızı vurgulamıştık. Fakat bu sayımızda da Türkiye 3. liginin sonuçlandığını ve bizim bölge takımlarımızın da başarılarını veremediğimizin üzüntüsünü bizlerde duymaktayız. Fakat umudumuz 1986 yılındadır. Türkiye 2. liginde olsun, 3. Türkiye liginde olsun takımlarımız için 1986 yılı "patlama" yılı olacaktır. ... 1986 yılı tüm Adanalılara ve Adanaspor'una

²⁴⁹³ Start Spor dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 25 Aralık 1985, s. 3.

²⁴⁹⁴ "Sizlerle 5 Dakika", Start Spor Dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 25 Aralık 1985, s. 2.

gönül verenlere mutlu gelmesini dileriz. ...".²⁴⁹⁵ Aynı başlık altında derginin ilerleyen sayılarında Metin Türel'in²⁴⁹⁶ yazılarının paylaşılacağı hakkında şu bilgiler yer almıştır:

*"... Türkiye Sporunda ve Çukurova Sporunda bir yeri bulunan Sayın Metin Türel'in aramıza katılması bizler için önemli bir kazançtır. İlk sayısını 3. sayımızda kendi el yazısı ile sunacağımız Metin Türel'e bu sayımızda da yer veremediğimiz için sizlerden özür dileriz. ..."*²⁴⁹⁷

Start Spor dergisini künye bilgileri ve fiziksel özellikleri açısından şu şekilde değerlendirmek mümkündür:

Derginin dizgisi ve montajı Ankara'da Yeşim Matbaacılık ve Yayıncılık'ta yapılmıştır. Baskısı ise Ankara'da Daily News (Günlük Gazete) tarafından gerçekleştirilmiştir. Derginin yönetim adresi Çakmak Caddesi, Çukurova İş Hanı, Kat: 2, No. 203 Adana'da yer almıştır. Fiyatı 250 liradır. Abonelik şartları, ek yayınlar dahil yıllık 15.000 lira, altı aylık 8.000 lira; ilan şartları ise ön kapak içi renkli 175.000 lira, siyah-beyaz 130.000 lira, arka iç kapak 175.000 lira, siyah-beyaz 150.000 lira; iç sayfalar yarım sayfa 75.000 lira olarak belirtilmiş, iç sayfalarda (3-5-8-9-13'üncü sayfalar) tam sayfa ilan kabul edilmeyeceği de özellikle vurgulanmıştır.²⁴⁹⁸ Start Spor dergisi fiziksel özellikleri açısından gazete niteliğindedir. Boyu 38.5 cm, eni 27 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁴⁹⁹ Dergi toplam 16 sayfa çıkarılmış,²⁵⁰⁰ fakat 15'inci sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Son sayfalarda

²⁴⁹⁵ "Sizlerle 5 Dakika", *Start Spor Dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1986, s. 2.

²⁴⁹⁶ Asıl adı İbrahim Metin Türel'dir. Doğum tarihi 13 Eylül 1935'dir. Türk teknik direktör ünvanına sahiptir. Futbola kaleci olarak Galatasaray Lisesi'ndeki öğrenim yıllarında okul takımında başlamıştır. Galatasaray, Vefa, Şekerspor, İstanbulspor ve PTT takımlarının kalesini korumuştur. Futbolu bıraktıktan (1963) sonra Afyonspor, Vefa, Beşiktaş (1974-1975, 1980-1981), Adana Demirspor, Trabzonspor (1987-1988), Antalyaspor, Gençlerbirliği, Samsunspor ve İstanbulspor takımlarının teknik direktörlüğünü yapmıştır. Metin Türel teknik direktörlük kariyeri boyunca kulüp takımlarındaki başarılarının yanı sıra bir çok futbolcu ve teknik adamı Türk futboluna kazandırmasıyla da ünlüdür. 1977-1978 arasında A Milli Futbol takımını da çalıştıran Türel, spor yazarlığı da yapmıştır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: https://www.turkcebilgi.com/metin_turel Erişim Tarihi: 10.09.2018.

²⁴⁹⁷ "Sizlerle 5 Dakika", *Start Spor dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1986, s. 2.

²⁴⁹⁸ *Start Spor dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 25 Aralık 1985, s. 3.

²⁴⁹⁹ *Start Spor dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 25 Aralık 1985, s. 1-15.

²⁵⁰⁰ *Start Spor dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 25 Aralık 1985, s. 1-16; *Start Spor dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1986, s. 1-16; *Start Spor dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 8 Ocak 1986, s. 1-16; *Start Spor dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1, 26 Mart-2 Nisan 1986, s. 1-16.

ise sayfa numarası verilmeden sadece ilanlara yer verilmiştir.²⁵⁰¹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.3.6. Çiftçi

Çiftçi dergisi, Eylül 1987 tarihli 4'üncü sayısından itibaren incelenmiştir. Bu dergi Adana Ziraat Odası'nın yayın organıdır ve aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Dergi kapağının sağ üst köşesinde Adana Ziraat Odası'na ait olan bir logoya yer verilmiştir. Logonun içerisinde “*Vatan Hürriyet Ekmek*” ibaresi bulunmaktadır. Derginin sahibi ve genel yayın müdürü Adana Ziraat Odası adına Muhsin Karaali, yazı işleri sorumlusu Özyay Uzun, teknik yönetmen Haris Özkarabıyık, mali müşavir Kemal Darıcı, spor sorumlusu Temel İlkitoğlu'dur.²⁵⁰²

Derginin yönetim yeri adresi Reşatbey Mahallesi, 240 Sokak, Samanyolu Apartmanı, No. 22/4, Adana olarak belirtilmiştir. Dizgisi ve baskısı Adana'da Kemal Matbaası'nda yapılmıştır.²⁵⁰³ Fakat ilerleyen sayılarda derginin dizgisi ve mizanpajı (sayfa düzeni) Lotus Mühendislik Taahhüt Ticaret Adana'da, baskısı ise Aydoğdu Ofset'te Ankara'da yapılmıştır.²⁵⁰⁴ Abonelik ücreti 8.000 TL, öğrenciler için belirlenen abonelik ücreti 6.000 TL'dir.²⁵⁰⁵ İlerleyen sayılarda abonelik ücretlerinde artış olmuştur. Bu ücretler yıllık 12.000 TL, Ziraat Fakültesi öğrencileri için ise 8.000 TL olarak belirtilmiştir.²⁵⁰⁶

1988 yılında yayımlanan 10'uncu sayının kapağında sağ üst köşede yer alan amblemde değişiklik yapılmıştır. Bu logonun içerisinde “*TZDD*” ile bu ibarenin açılımı olan “*Türkiye Ziraat Odaları Birliği*” ibaresine yer verilmiştir.²⁵⁰⁷ Ayrıca 10'uncu sayıda bir yazı kurulu belirlenmiş ve bu kurulda Şali Cihan, Ayten Girici, Kazım Ayık, Enver Yüksel gibi isimler yer almıştır.²⁵⁰⁸

Çiftçi dergisi, Eylül 1987 tarihli 4'üncü sayıda toplam 34 sayfa çıkarılmış, fakat 32'nci sayfaya kadar numaralandırılmıştır. Son iki sayfa ise sayfa numarası

²⁵⁰¹ *Start Spor dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 25 Aralık 1985, s. 1-15; *Start Spor dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1 Ocak 1986, s. 1-15; *Start Spor dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, 8 Ocak 1986, s. 1-15; *Start Spor dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1, 26 Mart-2 Nisan 1986, s. 1-15.

²⁵⁰² *Çiftçi dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Eylül 1987, s. 1.

²⁵⁰³ *Çiftçi dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Eylül 1987, s. 1.

²⁵⁰⁴ *Çiftçi dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, 1988, s. 3.

²⁵⁰⁵ *Çiftçi dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Eylül 1987, s. 1.

²⁵⁰⁶ *Çiftçi dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, 1988, s. 3.

²⁵⁰⁷ *Çiftçi dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, 1988.

²⁵⁰⁸ *Çiftçi dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 1, 1988, s. 3.

verilmeden ilanlar için ayrılmıştır.²⁵⁰⁹ 1988 yılında çıkarılan 10'uncu sayıda toplam 42 sayfa çıkarılmıştır. 10'uncu sayıda da 38'inci sayfaya kadar sayfa numarası belirtilmiştir. Son dört sayfası ise sayfa numarası olmadan yalnızca ilanlar için ayrılmıştır.²⁵¹⁰ Dergi boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Çiftçi dergisinin içeriğinde; Çukurova Bölgesi'ndeki çiftçilerin sorunları ve istekleri, bu bölgedeki köylerin tanıtımı, tarım ürünleri, hayvancılık, meyvecilik ile ilgili bilgilendirici birçok makaleye ve habere yer verilmiştir. Ayrıca dergide spor köşesi ve ilanlar için ayrılan sayfalar da yer almıştır.²⁵¹¹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.3.7. Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi

Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Aralık 1986 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Bu dergi tam olarak “Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi” ismiyle yayımlanmıştır. Derginin sahibi Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Erhan Kıral, editörü Prof. Dr. Tuncay Yılmaz, yardımcı editörler Doç. Dr. Cengiz Dünder, Yrd. Doç. Dr. Fikret İşler'dir. Derginin yayım kurulunda ise Prof. Dr. Tuncay Yılmaz, Doç. Dr. Aygen Yücel, Doç. Dr. A. Hamit Serbest, Doç. Dr. Cengiz Dünder, Yrd. Doç. Dr. Fikret İşler gibi isimler yer almıştır.²⁵¹²

Derginin baskısı Çukurova Üniversitesi Basımevi Adana'da yapılmıştır. Yazışma adresi ÇÜ Mühendislik-Mimarlık Fakültesi olarak belirtilmiştir. Derginin Yayın Kurulu Başkanlığı P.K. 198. Balcalı-Adana adresinde yer almıştır.²⁵¹³

Bu dergi, Ekim 1978 tarihinde kurulan Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nin bilimsel ve teknik konularda içinde bulunduğu eksikliğin giderilebilmesi için yayım hayatına başlamıştır. Aralık 1986 tarihli 1'inci sayıda ÇÜ Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Erhan Kıral tarafından kaleme alınan ve “Başlarken” başlığı altında yer verilen yazıda derginin çıkışı ve amacı hakkında şu açıklamalar yer almıştır:

²⁵⁰⁹ Çiftçi dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Eylül 1987, s. 1-32.

²⁵¹⁰ Çiftçi dergisi, Sayı: 10, Yıl: 1, 1988, s. 1-38.

²⁵¹¹ Çiftçi dergisi, Sayı: 4, Yıl: 1, Eylül 1987, s. 1-32; Çiftçi dergisi, Sayı: 10, Yıl: 1, 1988, s. 1-38.

²⁵¹² Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986, s. 1-2.

²⁵¹³ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986, s. 2.

“Ekim 1978 tarihinde kuruluşundan bu yana Fakültemizin bilimsel ve teknik konularda eksikliğini duyduğu dergisinin ilk sayısını yayınlamanın mutluluğu içinde, emeği geçen tüm ilgililere teşekkür eder, derginin başarılı olmasını dilerim. ...

Bilindiği gibi Üniversitelerin başta gelen görevlerinden biri, bilim ve teknolojideki gelişmeleri yakından izlemek, sürekli bilimsel araştırma ve inceleme yapmak, bu tür çalışmalarını teşvik ve koordine etmektir. Bilgi iletişimi ve bunun uygulamalı alanlara bir an önce yansıtılması çok önemli olmaktadır.

Bu anlayışla yayınlamayı düşündüğümüz dergiye öğretim elemanlarımız ve kurum dışı araştırmacıların gönderecekleri makaleler için şimdiden teşekkürlerimi sunarım.”²⁵¹⁴

Derginin içeriğinde Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nin öğretim elemanlarının ve kurum dışı araştırmacıların gönderdikleri makaleler ve fakülte ile ilgili haberler yer almıştır.²⁵¹⁵ Dergide yayımlanan makaleler ile ilgili olarak bazı yazım kurallarına uyulması gerektiği de vurgulanmış ve bu durum ilk sayının son iki sayfasında yer alan *“Dergiye Gönderilecek Makaleler İçin Yazım Kuralları”* başlıklı yazıda 20 madde ile açıklanmıştır.²⁵¹⁶

Haziran 2008 tarihli 1'inci sayısında *“Önsöz”* başlığı altında şu bilgiler yer almıştır:

“Fakülte Dergimizin 23. Cilt, 1. Sayısını kısa bir gecikmeyle yayınlamış bulunuyoruz. 2008 yılına ait bu ciltte 8'i İngilizce ve 24'ü Türkçe olmak üzere 32 adet makale yer almaktadır. Bundan sonra yayınlanacak olan 2008 yılı 2. sayısını da Aralık ayında yayınlamayı planlıyoruz. Dergimize değerli öğretim elemanlarımızın güncel çalışmalarını bekler, gösterdikleri ilgiye teşekkür ederiz.

Fakülte bütçesinde yeterli ödenek olmadığı için dergimizin baskısını gerçekleştiren Çukurova Mühendisler-Mimarlar Güçlendirme Derneği'ne ve büyük bir özveriyle derginin dizgisini yapan Yazım-Yayımlar Bürosu sekreteri Filiz Demirkıran'a ve basımı

---

²⁵¹⁴ “Başlarken”, Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986, s. 3.

²⁵¹⁵ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986, s. 1-167.

²⁵¹⁶ “Dergiye Gönderilecek Makaleler İçin Yazım Kuralları”, Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986.

*büyük bir titizlikle gerçekleştiren Üniversitemiz Matbaası yetkililerine teşekkür etmeyi görev biliriz.”*²⁵¹⁷

Bu dergi, günümüzde de yayım hayatına devam etmektedir. 2019 yılında yılda dört kez çıkarılmıştır. 2019 tarihli 34’üncü cilt, 1’inci sayıda “*Amaç ve Kapsam*” başlıklı yazıda bu konuyla ilgili olarak ve dergi hakkında şu açıklamalar yapılmıştır:

*“Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, yılda dört sayı olarak yayımlanan hakemli bilimsel bir dergidir. Dergi akademik ve araştırma kurumlarındaki mühendislik ve mimarlık alanındaki araştırmacı ve uygulamacılara hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Daha önce başka bir yerde yayımlanmamış tüm özgün ve güncel bilimsel araştırma ve uygulamaları kapsayan yenilikçi, değerli ve yararlı araştırma makaleleri kabul edilmektedir.”*²⁵¹⁸

İlerleyen yıllarda fakültenin ve derginin yönetim kadrosunda birçok değişiklik yaşanmıştır. Aralık 1988 tarihli 1’inci sayıda derginin sahibi Ç.Ü. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Tuncay Yılmaz, editörü ise aynı zamanda bu sayının yayın kurulunda da yer alan Prof. Dr. Erhan Kıral belirtilmiştir.²⁵¹⁹ 1990 yılında yayımlanan sayılarda derginin sahibi Prof. Dr. Aziz Ertunç, Editör Prof. Dr. Erhan Kıral’dır. Yayın kurulunda Prof. Dr. Erhan Kıral, Prof. Dr. M. Salih Kırkgöz, Doç. Dr. Servet Yaman, Doç. Dr. Fikret İşler, Yrd. Doç. Dr. Beşir Şahin gibi isimler yer almıştır.²⁵²⁰ 1991 yılında Editör Mesut Anıl’dır. Yayın kurulunda Mesut Anıl Cengiz Dünder, Fikret İşler, Beşir Şahin, Yusuf Gürçınar yer almıştır.²⁵²¹ 2008 yılı sayılarında derginin sahibi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekanı Orhan Büyükalaca, Editörü Mesut Anıl’dır. Yayın kurulunda ise Mesut Anıl, Melih Bayramoğlu, Hasan Çetin, Recep Yurtal, Osman Babaarslan yer almıştır.²⁵²²

---

²⁵¹⁷ “Önsöz”, *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 1, Haziran 2008.

²⁵¹⁸ “Amaç ve Kapsam”, *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, Mart 2019.

²⁵¹⁹ *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, Aralık 1988, s. 4.

²⁵²⁰ *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, Aralık 1990, s. 1-158; *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, Aralık 1990, s. 1-126.

²⁵²¹ *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, Aralık 1991, s. 1-125.

²⁵²² *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 1, Haziran 2008; *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 2, Aralık 2008.

Derginin boyu 22.5 cm, eni 15 cm ölçülerindedir.²⁵²³ Sayfa sayıları da değişik göstermiştir. Bu durumu dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: Aralık 1986 tarihli ilk sayıda 167 sayfa,²⁵²⁴ 1988 yılının Aralık 1988 tarihli 1'inci sayıda 68 sayfa,²⁵²⁵ Aralık 1989 tarihli 1'inci sayıda ise 122 sayfa,²⁵²⁶ 2008 yılının 1'inci sayısında 169 sayfa, 2'nci sayıda 369 sayfa²⁵²⁷ çıkarılmıştır. Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.3.8. Sağlık Bilimleri Dergisi

Sağlık Bilimleri Dergisi, yayım hayatına 1986 yılında başlamıştır. Bu dergi tam olarak “*Sağlık Bilimleri Dergisi*” ismiyle yayımlanmıştır. Ayrıca derginin sayıları üçer sayı olmak üzere birlikte çıkarılmıştır. Bunun nedeni ise derginin dört aylık aralıklarla yayımlanmış olmasıdır. Çukurova Üniversitesi Basımevi’nde basılmıştır. Dergi kapağının en üstünde enstitü logosuyla birlikte “*Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Çukurova University Institute of Health Science)*” ibaresine yer verilmiştir. Yılda üç kez çıkarılan Sağlık Bilimleri dergisinin sahibi Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü adına Prof. Dr. Güneş Yüreğir, yazı işleri sorumluları Doç. Dr. Pauline Aksungur, Doç. Dr. Ali Matur’du (yayın sekreteri). Derginin yayım kurulunda ise Pauline Aksungur (Başkan), Ali Matur (Başkan Yardımcısı), Fahri Dere, Kadri Özcan, Refik Burgut gibi isimler yer almıştır.²⁵²⁸

Derginin ilk sayısında, “*Başarıları Yayınlar Dileğiyle*” başlığı kullanılarak Prof. Dr. Mithat Özhan (Rektör) tarafından kaleme alınan yazıda şu açıklamalarda bulunulmuştur:

“... Ülke olarak, dünya tıp bilim aleminin içerisinde ve hatta birçok ülkelerde yarış halinde olmamız gerekmektedir. Yüce Devlet ve Milletimizin verdiği olanaklarla Üniversitemiz kampüsünde sağlık bilimleri yönünden gerçekten gerek fiziki ve

²⁵²³ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986, s. 1-167.

²⁵²⁴ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Aralık 1986, s. 1-167.

²⁵²⁵ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, Aralık 1988, s. 1-68.

²⁵²⁶ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Aralık 1989, s. 1-122.

²⁵²⁷ Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1, Haziran 2008, s. 169; Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 2, Aralık 2008, s. 369.

²⁵²⁸ Sağlık Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1-2-3, 1986.

gerekse tıbbi alet ve ekipmanlarla çok büyük olanaklar sağlanmıştır. Birlik, beraberlik içinde koordine çalışmakta çok büyük aşamalar kaydedebiliriz. Temel ilkimiz bilgi üretimi ve bilgi iletimidir. Yapılan araştırmaların her geçen gün biraz daha üst düzeye getirileceği, araştırma sonuçlarının ülkemiz yanında Uluslararası tıp alemine sunularak bilgi üretimine katkıda bulunulacağı inancı ve ümidini içtenlikle taşımaktayım.

*4 aylık periyotlarla çıkarılacak Sağlık Bilimleri Dergimizin ülkemiz yanında tüm insanlığa hizmet etmesi dileğiyle başarılı yayınlar yapmasını dilerim”.*²⁵²⁹ Yine 1’inci sayıda Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Güneş Yüreğir’in kaleme aldığı yazıda da şu ifadeler kullanılmıştır:

“... İnancım odur ki Yurdumuzda, Üniversite, Fakülte ve Enstitülerimizde çok sayıda tez, araştırma ve deneyler yapılmıştır ve yapılmaktadır. Ancak bunlardan çok az bir kısım yayın haline getirilmiştir. Yapılan çalışmaların amacı bilime katkıdır. Yayınlanmayan bir araştırma, bilime katkı sağlamayacağı gibi o çalışmanın başkalarınınca tekrar tekrar yapılması savurganlığa neden olmaktadır. ...

*... Yeni bir dergi yayımına başlarken, tüm dünyanın benimsediği kurallar içerisinde yazma sanatının önemini, yapılan çalışmaların zamanında yayımına hiçbir çabanın esirgenmemesini vurgulamak isterim. Yayınımızın her yeni sayı ile daha mükemmel olacağına inanıyorum. ...”*²⁵³⁰

“Önsöz” başlığı altında Doç. Dr. Pauline Aksungur tarafından kaleme alınan yazıda ise derginin temel amacı ve hedefleri şu cümlelerle açıklanmıştır:

“... Derginin ana amacı yüksek lisans, doktora ve ihtisas tez çalışmalarını makale halinde sunmaktır. Tez çalışmaları sadece derece kazanmak için yapılmamalıdır. Bu gibi çalışmaların ilime de katkıda bulunması için dikkatli ve titiz bir şekilde yapılması gerekir. Kıymetli çalışma da bir köşeye atılıp, böylece başkalarının okuyamadığı, boşuna zaman ve para sarf edilmiş bir çalışma haline gelmeyecektir. İnaniyoruz ki, dergimiz bu konuda önemli bir hizmette bulunacaktır.

Her ne kadar, derginin ana amacı tez makalelerini yayınlamak ise de dergide değerli özel makalelere de yer ayrılacaktır. Bunların yanında anabilim veya bilim dallarında

²⁵²⁹ “Başarılı Yayınlar Dileğiyle”, *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1-2-3, 1986.

²⁵³⁰ “Başlarken”, *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1-2-3, 1986.

*sunulan kıymetli yeni buluşları kapsayan seminerlerin kısaltılmış halini de basmak üzere kabul edeceğiz. ...*²⁵³¹

1998 yılında yayımlanan sayılarında derginin yayım kadrosunda bazı değişiklikler yaşanmıştır. Derginin sahibi Ç.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü müdürü Prof. Dr. Kadri Özcan, sorumlu yöneticisi Prof. Dr. İsmail Günay, editörü Dr. İsmail Günay'dır. Yayın kurulunda ise Prof. Dr. İsmail Günay, Prof. Dr. Pauline Aksungur, Prof. Dr. Ahmet H. Yücel, Doç. Dr. Gülay Loğoğlu, Yardımcı Doçent Doktor (Yrd. Doç. Dr.) Mete Gülmen gibi isimler yer almıştır. Derginin yazışma adresi ÇÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayın ve Dökümantasyon Kurulu Başkanlığı "Sağlık Bilimleri Dergisi" Balcalı-Adana olarak belirtilmiştir.²⁵³² Sağlık Bilimleri dergisi, boyu 28 cm, eni 20 cm ölçülerinde basılmıştır. Ayrıca 1986 yılındaki sayıları 70 sayfa,²⁵³³ 1998 yılındaki sayıları ise 91 sayfa²⁵³⁴ çıkarılmıştır.²⁵³⁵ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.3.9. Güney Extra

Güney Extra dergisi, 1 Aralık 1987 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. Derginin sahibi Sadi Güler, genel yayın müdürü Yasemin Kara, sorumlu yazı işleri müdürü Ömer Alpdoğan'dır. Derginin yönetim merkezi Dörtüolağzı, Özelsancak Apartmanı, Kat: 4, No. 50, Adana adresinde yer almıştır. Büro adresi ise Silifke Caddesi, Dr. Cemal Tanrıöver Apartmanı, C Blok, Kat: 1, No. 5, Mersin olarak belirtilmiştir.²⁵³⁶

Dergi isminin altında "*Aylık Aktüalite, Moda Magazin Dergisi*" ibaresine yer verilmiştir. Güney Extra dergisinin çıkışı ve yayım hedefleri şu ifadelerle açıklanmıştır:

"Adana'da günlük, haftalık bir çok yayın çıkmaktadır. Herbirinin kendine göre özellikleri var, biz de aylık bir dergi yapmak için kolları sıvadık. Bu dergi nasıl bir dergi olmalıydı? Tarafsız, doğru haber, kimsenin aile mahrumiyetine sataşmayan, kimseye çamur atmayan aktüaliteyi, modayı, magazini yakından takip etmek ve

²⁵³¹ "Önsöz", *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1-2-3, 1986.

²⁵³² *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1-2-3, 1998, s. 1.

²⁵³³ *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1-2-3, 1986, s. 1-70.

²⁵³⁴ *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1-2-3, 1998, s. 1-91.

²⁵³⁵ *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1-2-3, 1986, s. 1-70; *Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1-2-3, 1998, s. 1-91.

²⁵³⁶ *Güney Extra dergisi*, Sayı: 1, 1 Aralık 1987, s. 1.

*büyük mecmualar boyutunda çok renkli lüks kağıt ve baskısı ile herkesin sevebileceği bir dergi olmayı hedefledik. ...*²⁵³⁷

Güney Extra dergisi, Kervan Matbaası'nda basılmış ve Roba Ajans tarafından hazırlanmıştır. Fiyatı 1.000 TL, abonelik ücreti yıllık 12.000 TL, ilan ücretleri ise arka kapak tam sayfa (renkli) 400.000 TL, iç kapaklar (renkli) 300.000 TL, iç sayfalar (siyah-beyaz) 200.000 TL'dir.²⁵³⁸

Güney Extra dergisi fiziksel özellikleri açısından boyu 34 cm, eni 24 cm ölçülerinde basılmıştır.²⁵³⁹ Ayrıca derginin, 1 Aralık 1987 tarihli 1'inci sayısı ve 1 Ocak 1988 tarihli 2'nci sayısı toplam 42 sayfa çıkarılmıştır. Fakat 40'ıncı sayfalara kadar sayfa numarası verilmiştir. Son iki sayfa ise sayfa numarası verilmeden yalnızca ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.²⁵⁴⁰ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.3.10. Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi

Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, yayım hayatına 1987 yılında başlamıştır. Dergi ismi "*Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi (Journal of Science And Engineering)*" şeklinde ifade edilmiştir. Dergi isminin sağ üst köşesinde Çukurova Üniversitesi logosu ve "*Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*" ibaresi yer almıştır.²⁵⁴¹ Derginin idare yeri adresi Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adana olarak belirtilmiştir. Dergi Çukurova Üniversitesi Basımevi'nde basılmıştır.²⁵⁴²

Bu dergi her yıl birinci sayıdan başlayarak üç sayı çıkarılmıştır. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarını içermektedir. Derginin 1987 yılının 1'inci sayısında, yayın kurulu Prof. Dr. Orhan Aksoğan, Doç. Dr. Nedim Uygun, Doç. Dr. Yusuf Zeren, Doç. Dr. Kemal Öztürk, Doç. Dr. Süleyman Bozdemir gibi isimlerden oluşmaktadır.

---

²⁵³⁷ *Güney Extra dergisi*, Sayı: 1, 1 Aralık 1987, s. 1.

²⁵³⁸ *Güney Extra dergisi*, Sayı: 1, 1 Aralık 1987, s. 1.

²⁵³⁹ *Güney Extra dergisi*, Sayı: 1, 1 Aralık 1987, s. 1-40.

²⁵⁴⁰ *Güney Extra dergisi*, Sayı: 1, 1 Aralık 1987, s. 1-40; *Güney Extra dergisi*, Sayı: 2, 1 Ocak 1988, s. 1-40.

²⁵⁴¹ *Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1987.

²⁵⁴² *Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1987, s. 2.

Derginin 1987 yılının 1'inci sayısında “Başlarken” başlığı ile yer alan ve Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi Yayın Kurulu Başkanı Doç. Dr. Nedim Uygun tarafından kaleme alınan yazıda yayım amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

“... Eğitim ve öğretimin yanında üniversitelerin en başta gelen görevlerinden biri de bilimsel gelişmeleri takip etmek, araştırma ve inceleme yapmak, yapanları desteklemek ve sonuçlarını yayınlamaktır.

Bu nedenle Ziraat, Fen ve Mühendislik bilim alanlarındaki “Yüksek Lisans” ve “Doktora” tezlerini yayınlamayı amaç edinen “Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi”nin bilim dünyasına yararlı olmasını diler, tüm emeği geçenlere teşekkürlerimi sunarım.”²⁵⁴³

1988 yılının 2'nci sayısının yayın kurulunda ise Prof. Dr. Nedim Uygun, Prof. Dr. Yusuf Zeren, Prof. Dr. Kemal Öztürk, Prof. Dr. Hunay Evliya, Doç. Dr. Mehmet Aslan Tekinsoy gibi isimler yer almıştır.²⁵⁴⁴

Dergi 1987 yılının 1'inci sayısında 138 sayfa,²⁵⁴⁵ 1987 yılının 3'üncü sayısında 151 sayfa,²⁵⁴⁶ 1988 yılının 2'nci sayısında da 138 sayfa²⁵⁴⁷ çıkarılmıştır.

Derginin ölçüleri de farklılık göstermiştir. 1987 yılının 1'inci sayıda boyu 26 cm, eni 18.5 cm,²⁵⁴⁸ 1987 yılının 3'üncü sayısı ile 1988 yılının 2'nci sayısı ise boyu 23 cm, eni 15 cm ölçülerinde basılmıştır.²⁵⁴⁹

Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 2018 yılında da yayım hayatının içinde yer almıştır. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans ve Doktora tez çalışmaları bu dergide yayınlanmıştır. Derginin yazışma adresi yine Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adana olarak belirtilmiştir.²⁵⁵⁰ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

---

²⁵⁴³ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1987, s. 3.

²⁵⁴⁴ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1987, s. 2.

²⁵⁴⁵ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1987, s. 1-138.

²⁵⁴⁶ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3, 1987, s. 1-151.

²⁵⁴⁷ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, 1988, s. 1-138.

²⁵⁴⁸ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1, 1987, s. 1-138.

²⁵⁴⁹ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3, 1987, s. 1-151; Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, 1988, s. 1-138.

²⁵⁵⁰ Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt: 36, Sayı: 1, 2018, s. 1-3.

5.3.11. Önce Adana

İlk sayısı 1988 yılında yayımlanan bu dergi, Adana Belediyesi'nin yayın organıdır. Sahipliğini Aytaç Durak'ın (Adana Büyükşehir Belediye Başkanı) yaptığı derginin genel yayın yönetmeni Aytaç Bilgen (Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Yardımcısı), sorumlu yazı işleri müdürü Ali Samuk'tur.²⁵⁵¹

Derginin 1988 yılında çıkarılan ilk sayısında dönemin Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Aytaç Durak tarafından kaleme alınmış olan yazıda dergi ismi ve derginin içeriği ile ilgili açıklamalar şu ifadelerle yer almıştır:

“... Belediye Başkanlığına aday olduğum günlerde, vatandaşım sunduğum çalışma programlarında “Önce Adana” sloganı sık sık geçmekte idi. ...

... Dergimizin ilk sayısında, az ve öz cümlelerle Adana'yı nereden aldık, nereye götürmek üzereyiz, onun hesabını veriyorum. ... “Önce Adana'nın ilk sayısı, sağlıklı kentleşme ile sağlıklı kentleşmenin panoramik örneklerini vermektedir. ...”²⁵⁵²

1988 yılının 2'nci sayısında derginin yayın kadrosunda bazı değişiklikler meydana gelmiştir. 2'nci sayıda yayın kurulu başkanı Aytaç Bilgen (Adana Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı), sorumlu yazı işleri müdürü ise Serdar Aktakas'tır.²⁵⁵³

Yalnızca ilk iki sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin künye bilgilerini ve fiziksel özelliklerini şu şekilde belirtmek mümkündür: “Önce Adana” ismiyle yayımlanan bu dergi renkli ofset baskı ile Erk Gazetecilik, Matbaacılık Adana'da basılmıştır.²⁵⁵⁴ Dergi toplam 32 sayfadır. Son iki sayfası ise sayfa numarası verilmeden ilan ve reklamlar için ayrılmıştır.²⁵⁵⁵ Ayrıca bu dergi, boyu 27.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁵⁵⁶ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

²⁵⁵¹ *Önce Adana dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1988, s. 1.

²⁵⁵² “Neden Önce Adana”, *Önce Adana dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1988, s. 1.

²⁵⁵³ *Önce Adana dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1988, s. 1.

²⁵⁵⁴ *Önce Adana dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1988, s. 1.

²⁵⁵⁵ *Önce Adana dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1988, s. 1-32; *Önce Adana dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1988, s. 1-32.

²⁵⁵⁶ *Önce Adana dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1988, s. 1-32; *Önce Adana dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, 1988, s. 1-32.

5.3.12. Sümer Tekstil Haberleri

Mart 1988 tarihli 3'üncü sayısından itibaren incelenen bu dergi, Sümer Tekstil İşletmeleri (SÜTİ) AŞ'nin aylık yayın organıdır. Derginin sahibi SÜTİ AŞ adına Oral Türkdoğan, yazı işleri müdürü Ahmet Yıldırım, genel koordinatörü Sabahattin Ütkür'tür. Derginin yazı kurulunda ise Ergün Alper, Yaşar Terliksiz, Yücel Çağatay, Ali Acembekiroğlu gibi isimler yer almıştır.²⁵⁵⁷

İdare yeri Kışla Caddesi, No. 186 Adana adresinde bulunan derginin dizaynı (çizimi, tasarımı) Adana'da Elit Grafik'te, dizgi ve baskısı Kemal Matbaası'nda yapılmıştır.²⁵⁵⁸ Fiziksel özellikleri bakımından 8 sayfa ve boyu 28.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁵⁵⁹

Sümer Tekstil Haberleri dergisinin içeriğinde, Sümer Tekstil İşletmeleri'nin faaliyetleri, bu işletmelerin temsilcilerini tanıtan yazılar, okuyucu köşeleri, hukuk köşeleri, üretim konularında çeşitli anketler yer almıştır. Ayrıca "*Türk Tekstilinin Dünden Bugüne Görünümü*", "*Basmacılığın Dünü Bugünü*", başlıkları altında birçok makale ve habere de yer verilmiştir.²⁵⁶⁰ Yalnızca üç sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi tespit edilememiştir.

5.3.13. Önce Sağlık

Önce Sağlık dergisinin ilk sayısı Ocak 1989 tarihlidir. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) Adana İl Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü'nün yayın organıdır. Sahibi SSYB Adana İl Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü adına İl Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü Dr. Nevzat Şahan'dır. Sorumlu yazı işleri müdürü Dr. Ahmet Batu olan derginin yayım kurulunda Abdullah Tuli, Canan Sargın, Nafiz Bozdemir, Ali Coşkun, Alev Bağdatoğlu, Bülent Büyükiz, Mehmet Yıldırım, Fatma Koçak, Feryal Bütüner, Koral Altınbilek, Mehmet Gökahmetoğlu gibi isimler yer

²⁵⁵⁷ *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mart 1988, s. 1,3.

²⁵⁵⁸ *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mart 1988, s. 3.

²⁵⁵⁹ *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mart 1988, s. 1-8; *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Mayıs 1988, s. 1-8; *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1988, s. 1-8; *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1988, s. 1-8.

²⁵⁶⁰ *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 3, Yıl: 1, Mart 1988, s. 1-8; *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 1, Mayıs 1988, s. 1-8; *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1988, s. 1-8; *Sümer Tekstil Haberleri dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1988, s. 1-8.

almıştır. Bu dergi, Adana’da Doğu Ajans tarafından yayına hazırlanmış, baskısı ise Ankara’da Net Ofset’te yapılmıştır.²⁵⁶¹

Ocak 1989 tarihli 1’inci sayıda “Önsöz” başlığı ile yer verilen ve Adana Sağlık Sosyal Yardım Müdürü ve Uzman Doktor Nevzat Şahan tarafından kaleme alınan yazıda Sağlık ve Tıp alanında çalışanlara seslenilmiş, ayrıca derginin çıkışı ve temel amacı hakkında bilgiler verilerek şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü olarak, Adana İli genelinde yayılmış olan resmi ve özel sağlık kuruluşlarında çalışan sizlerle doğrudan diyalog kurmanın önemine inanıyoruz. Sınırlı bir zaman dilimi içerisinde yararına ve önemine inandığımız karşılıklı görüşmeyi yapmak mümkün olmuyor.

Bu amaçla en azından, ayda bir defa çıkarmayı düşündüğümüz bu yayınlara; sizlerle bir haberleşme ve diyalog aracı kazanmış olacağız. Bu amaca hizmet edecek olan dergimiz, yayına başlarken, eminiz ki birçok eksik ve kusur ile doğacaktır. Bunları hoşgörüyle karşılayacağınızı umuyoruz. ...”. Yine aynı başlık altında derginin çıkış amaçları arasında yer alan konular maddeler halinde ve şu ifadelerle sıralanmıştır:

“... -Hekimlere ilginç geleceğini umduğumuz konuları iletmek, -Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Adana İl Müdürlüğü’nün çalışmalarını bildirmek, -Bizlerle ilgili olarak yeni çıkan yasa ve yönetmelikleri tanıtmak, - Tıp ve sağlık mensupları arasında haberleşmeyi sağlamak, - Tıp ve sağlık konusunda sorunlar ve çözüm yollarını gündeme getirmek, -Başarılı gördüğümüz sağlık personelinin dergimiz aracılığıyla tanıtılması, -Yoğun çalışmalar arasında sanatla ilgilenip belirli bir yere gelen hekim ve diğer sağlık personelleriyle konuşmak, -Bölgemizi ilgilendiren veya sık rastlanılan hastalıklarla ilgili bilimsel yazılar yayınlamak ...”²⁵⁶²

Derginin ilk sayısının içeriğinde, “Aile Planlaması”, “Çocuk Yaşatma Programları”, “Bilim-Romatizmal Hastalıklar”, “Bilim-Televizyon Sarası”, “Eğitim-Zeka Özürlü Çocuklar”, “Bilim-Mantar Zehirlenmeleri”, “Tabip Odaları ve Sağlık Sorunlarımız”, “Bir Doktor”, “Hemşire”, “Bir Ebe”, “Trafik Kazalarında İlk Yardım”, “Viral Hepatitler”, “Hipertansiyon”, “Röportajlar”, “Mizah-Karikatür” gibi başlıklar

²⁵⁶¹ Önce Sağlık dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1989, s. 1-2.

²⁵⁶² “Önsöz”, Önce Sağlık dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1989, s. 3.

altında sağlık konularında bilgi ve yoruma dayalı birçok makaleye yer verilmiştir.²⁵⁶³ Yalnızca ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Önce Sağlık dergisi 47 sayfa ve boyu 27.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁵⁶⁴ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

5.3.14. Güney

Güney dergisi, yayım hayatına 1 Ekim 1989 tarihli ilk sayısı ile adım atmıştır. Sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü Ahmet Dinçer'dir. Derginin genel yayın yönetmeni Adnan Bektaş, reklam ve halkla ilişkiler müdürü Muhammet Doğanemur, idari işler müdürü Kadir Özaslan'dır. Yayın kurulunda Ömer Kaymaz, İlbay Karaca, Oktay Mazak, Murat Yavuz, İsmail Yavuz gibi isimler yer almıştır. Dizgisi, mizanpajı (sayfa düzeni) ve montajı (kurgusu) Ortadoğu Grafik tarafından gerçekleştirilmiştir. Derginin baskısı ise Adana'da Akdeniz Ofset'te yapılmıştır.²⁵⁶⁵

Güney dergisi, aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Derginin 1 Ekim 1989 tarihli ilk sayısında "Güney'den" başlığı ile yer verilen yazıda derginin çıkışı ve yayım ilkeleri ile bilgiler şu ifadelerle açıklanmıştır:

*"...Bölge çapında ilkini çok amaçlı düşüncelerle sunmaya çalıştığımız aylık dergi olayındaki etken, bizlerin basın kanalıyla bölge sorunlarını yapıcı yönleriyle ele alabilmek ve bu sorunlara kalıcı çözümler getirebilmek ayrıca, düşüncemizdeki kamuoyunun oluşumunu, yönlendirilmesini, toplumun sesini yalın bir şekilde yansıtılmasını gerçekleştirmek ana ilkelerimizdir. ..."*²⁵⁶⁶

Derginin içeriğinde Çukurova Bölgesi hakkında birçok makaleye yer verilmiştir. Bu makaleler ise şu başlıklar altında paylaşılmıştır: "Çukurovada yaylacılık", "Çukurova Tanzimat ve Paşaya Rahmet", "Çukurovaya Kilikya Adı Nasıl Verildi", "Çukurovada Bir Başkadır Bahar", "Güney'de Atasözleri ve Halk Deyimleri", "Kozan Yollarında", "Kozan Dağında Efsaneler". Ayrıca okuyucular için tarih, tarım, spor, toplumsal ve güncel konularda birçok yazı da yer almıştır.²⁵⁶⁷

Güney dergisi, ilk sayısının ardından yayım hayatına iki ay ara vermiştir. İki aylık aradan sonra yeniden çıkarılmaya başlayan bu dergi 2'nci ve 3'üncü sayısını birlikte

²⁵⁶³ Önce Sağlık dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1989, s. 4-44.

²⁵⁶⁴ Önce Sağlık dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Ocak 1989, s. 1-47.

²⁵⁶⁵ Güney dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1989, s. 3.

²⁵⁶⁶ "Güney'den", Güney dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1989, s. 3.

²⁵⁶⁷ Güney dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1989, s. 1-41.

yayımlamıştır. Bu durumun nedeni ise Kasım-Aralık 1989 tarihli 2-3'üncü sayısında şu cümlelerle açıklanmıştır:

“Değerli Güney okurları iki aylık bir aradan sonra yeniden sizlerleyiz. Geçtiğimiz ay yani Kasım ayı sayısıyla birlikte Aralık sayısını beraber çıkarttık....

*...Neden geç çıktık? Bunun nedeni ise parasal sorundur. Ekonomik nedenlerdir....”*²⁵⁶⁸

Kasım-Aralık 1989 tarihli 2-3'üncü sayıda derginin genel amacı ve bu sayının içeriği ile ilgili şu ifadelere yer verilmiştir:

*“... Bu sayımızda haber ağırlıklı çıktık. Bundan sonrada bu doğrultuda yayınımızı sürdüreceğiz. Kültürel bir derginin bölgemizde kültürel faaliyetlerin de bulunmamasıyla birlikte okunması olası değil. Ancak bizim amacımız, okuyan, bilen öğrenen, konuşan bir okuyucu kitlesine sahip olmak ana hedeflerimizden biriydi. Ne var ki bunların yanında bölgeden haberlerin doyurucu bir şekilde yansıtılması ve dergide yer alması, ayrıca toplumun içinden çıkan ve onun sesi olan bir dergiyi yaratmaya çalışmaya başladık. ...”*²⁵⁶⁹

Güney dergisi, Boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁵⁷⁰ 1 Ekim 1989 tarihli 1'inci sayısı toplam 44 sayfa çıkarılmıştır. Fakat 41'inci sayfaya kadar numaralandırılmış ve son üç sayfası bulmaca ve ilanlar için ayrılmıştır.²⁵⁷¹ Bir arada çıkarılan Kasım-Aralık 1989 tarihli 2-3'üncü sayısında ise toplam 36 sayfa çıkarılmıştır. Fakat 34'üncü sayfaya kadar numaralandırılmış, son iki sayfası ilanlar için ayrılmıştır.²⁵⁷² Güney dergisinin, 1 Ekim 1989 tarihli 1'inci sayısında fiyatı 2.500 TL,²⁵⁷³ Kasım-Aralık 1989 tarihli 2-3'üncü sayısının fiyatı ise 2.000 TL'dir.²⁵⁷⁴ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.3.15. Venüs

Aralık 1989 tarihli ilk sayısıyla yayım hayatına katılan ve Ocak 1990 tarihli 2'nci sayısı itibariyle inceleme imkanı bulduğumuz Venüs dergisinin sahibi ve sorumlu

²⁵⁶⁸ “Güney'den”, *Güney dergisi*, Sayı: 2-3, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1989.

²⁵⁶⁹ “Güney'den”, *Güney dergisi*, Sayı: 2-3, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1989.

²⁵⁷⁰ *Güney dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1989, s. 1-41.

²⁵⁷¹ *Güney dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1989, s. 1-41.

²⁵⁷² *Güney dergisi*, Sayı: 2-3, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1989, s. 1-34.

²⁵⁷³ *Güney dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, 1 Ekim 1989, s. 1-41.

²⁵⁷⁴ *Güney dergisi*, Sayı: 2-3, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1989, s. 1-34.

yazı işleri müdürü Ramazan Ezer, genel koordinatörü Yasemin Ezer, genel müdürü Çetin Gülbasar, halkla ilişkiler müdürü Meltem İşgüven, müessese ve muhasebe müdürü Aygül Görgen'dir. Yönetim yeri Sümer Mahallesi, Abdi İpekçi Caddesi, Adana adresinde yer almıştır. Derginin dizgisi Ufuk Yayınevi'nde, baskısı Net Ofset'te gerçekleştirilmiştir.²⁵⁷⁵

Ocak 1990 tarihli 2'nci sayıda dergi ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır:

“Önce, ilk sayımızdaki çağrımıza telefonla, mektupla ya da basın büromuza bizzat gelerek yanıt veren duyarlı okurlarımıza teşekkür etmek istiyorum. ...

*... yeni yıla eskisinden umutlu, daha özgün konularda ve siz değerli okurlarımızın sıcaklığını daha bir derinden duyarak giriyoruz”.*²⁵⁷⁶

Aynı yazıda derginin içeriği hakkındaki bilgilere ise şu cümlelerle yer verilmiştir:

*“... Sevgili Adana'lılar ikinci sayımızı, yapıcı eleştirileriniz ve beklentileriniz doğrultusunda hazırlamaya çaba gösterdik. İçeriğimiz konusunda sizlerden gelen istekleri ön plana alarak zaten belirlemiş olduğumuz çizgide emin adımlarla ilerlemeye kararlıyız. Bu arada sizlerin olumlu tepkilerinizden cesaret alarak Adana esnafını, halkla kaynaştırmak, birbirlerine karşılıklı güven duymalarını ve destek vermelerini sağlamak amacıyla yayınladığımız tanıtım yazılarımızı sürdüreceğimizi duyurmak istiyoruz. ...”*²⁵⁷⁷

Venüs dergisi, 80 sayfa ve boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁵⁷⁸ Yalnızca 2'nci sayısını inceleme imkanı bulduğumuz derginin yayım hayatına son verdiği tarih bilgisi ise tespit edilememiştir.

5.3.16. Tekstil Maraton

Tekstil Maraton dergisi, bir arada yayımlanan Eylül-Ekim 1991 tarihli 3-4'üncü sayısından itibaren incelenmiştir. Derginin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü Tuğrul Madran, halkla ilişkiler müdürü M. Akif Korkmaz, İzmir Bölge Temsilcisi M.

²⁵⁷⁵ Venüs dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Ocak 1990, s. 1.

²⁵⁷⁶ “Sayın Venüs Okuyucusu”, Venüs dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Ocak 1990, s. 2.

²⁵⁷⁷ “Sayın Venüs Okuyucusu”, Venüs dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Ocak 1990, s. 2.

²⁵⁷⁸ Venüs dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1, Ocak 1990, s. 1-80.

Ali Kösem'dir. Adana'da Kemal Matbaası'nda basılan derginin fiyatı "100 BİN TL" olarak belirtilmiştir.²⁵⁷⁹

Eylül-Ekim 1991 tarihli 3-4'üncü sayısında, Tekstil Maraton dergisinin hangi amaçla çıkarıldığı ve yayım hedefi şu ifadelerle belirtilmiştir:

*"... Dünyanın neresinde olursa olsun artık Üniversiteler gelişen teknolojiye ayak uyduramamakta, teknolojiyi her defasında 1-2 on yıl geriden takip etmek zorunda kalmaktadır. Buna tekstil endüstrisinde baş döndürücü hızla ilerleyen teknolojik gelişmelerin temposunu da ekleyecek olursak, öğretim kurumlarının teknolojiye paralel bir eğitim vermekteki güçlükleri açıklıkla ortaya çıkacaktır. Adı ne olursa olsun, tekstil medyasını oluşturan sayıları bir elin beş parmağını geçmeyen dergiler sadece kütüphane raflarını süslemek için değil ama ilgili kişilerin yararlanması için çıkarılmaktadır. Bunun bilincinde olup literatür okumanın teşvik edilmesinin sektöre büyük katkıda bulunacağına inanıyoruz."*²⁵⁸⁰

Dergide ayrıca "Bir Tumatexs Yayınıdır" ibaresi de yer almıştır. Eylül-Ekim 1991 tarihli 3-4'üncü sayıda derginin aylık aralıklarla çıkarıldığı belirtilmiştir. Bu durumla ilgili olarak ise dergi isminin hemen altında "Aylık Tekstil Ve Konfeksiyon İletişim Dergisi" ibaresine yer verilmiştir. Fakat aylık aralıklarla yayım yapan bu derginin gelecek sayılarda iki ayda bir çıkarılacağı ve her baskısının iki sayı yerine geçeceği duyurulmuştur. Bu konu ile ilgili bilgiler ise derginin Eylül-Ekim 1991 tarihli 3-4'üncü sayısında şu şekilde ifade edilmiştir:

"Dergimiz yayın hayatına atılışının 7. ci yayın sayısı bakımından 4. ayını doldurdu. Başlangıçta her ay çıkarmayı düşündüğümüz Tektstil Maraton geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi daha verimli bir şekilde okuyucuya ulaştırılabilmesi için bundan böyle iki ayda bir yayınlanacaktır. Böyle bir derginin bütün yazılarının dizilip hazırlandıktan sonra "Start"a bastıktan ancak 3 hafta sonra okuyucunun eline ulaşabildiği dikkate alınacak olursa, bir sonraki sayı için hazırlık yapmaya fırsat kalmayacağı açıkça ortadadır. Buna matbaanın programında olabilecek aksaklık ve

²⁵⁷⁹ Tekstil Maraton dergisi, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 1,4.

²⁵⁸⁰ "Önsöz", Tekstil Maraton dergisi, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 6.

*gecikmeleri de ilave etmek gerekir. Derginin bundan böyle yayınlanacak her baskısı iki sayı yerine geçecektir. ...*²⁵⁸¹

Sahipliğini Tuğrul Madran'ın yapmış olduğu *Tekstil Maraton* dergisi, Avrupa'da yayım yapan bazı tanınmış tekstil meslek dergileriyle yakın ilişkiler içinde olmuştur. Bu durumun nedeni ise Tuğrul Madran tarafından kaleme alınan yazıda şu cümlelerle açıklanmıştır:

*“... *Tekstil Maraton*, editörünün uzun yıllar yurt içi ve yurt dışı otoritelerle sürdürdüğü dostluk ilişkileri nedeniyle Avrupa'da yayınlanan çok tanınmış tekstil meslek dergileri ile de yakın diyalog içindedir. Bunun bir örneği olarak Almanya'da yayınlanan *Melliand Textilberichte* olarak bize verilmiştir. Bunun yanında bu dergide yayınlanan makalelerin dergimizde türçeştirilerek yayınlanabilmesi hususunda da dergi yöneticileri ile olumlu ilişkiler içindeyiz. Aynı şekilde İsviçre'de yayınlanan *Its-International Textile Bulletin* dergisinin de Türkiye temsilciliğini almış durumdayız. Bu dergilerle olan yaklaşımımız sayesinde Batı Avrupa *Tekstil Sanayiinde* olan gelişmeleri sizlere en yetkili ağızlardan duyurma olanağını bulacağız. ...*²⁵⁸²

Dergide yer alan karikatürler “*Öncül*” tarafından gerçekleştirilmiştir. Dergide yer verilen bu karikatürleri çizen karikatürist ile ilgili bilgiler ise şu ifadelerle yer almıştır:

*“... Dergimiz sayfalarında güzel karikatürlerini izlediğiniz Adana'nın yetiştirdiği yetenekli karikatüristimiz *Öncül*'ün anlamlı karikatürlerini sırası geldikçe izlemeye devam edeceksiniz. *Öncül* değerli çizgilerini *Tekstil Maraton* okuyucularının beğenilerine sunmaya devam edecektir. ...*²⁵⁸³

Tekstil Maraton dergisi, her yılı yeni bir yayın dönemi olarak benimsemiş ve her yıl dergi sayılarının numarası 1'inci sayıdan başlatılmıştır. Bu sayılar; Kasım-Aralık

²⁵⁸¹ “Önsöz”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 6.

²⁵⁸² “Önsöz”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 6.

²⁵⁸³ “Önsöz”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 6.

1991 tarihli 5-6'nci,²⁵⁸⁴ Mart-Nisan 1998 tarihli 2'nci²⁵⁸⁵ ve 9'uncu yayım yılında çıkarılan Ocak-Şubat 1999 tarihli 1'inci sayılardır.²⁵⁸⁶

Kasım-Aralık 1991 tarihli 5-6'ncı sayısının giriş bölümünde yer alan “2 ayda bir yayınlanır” ifadeleri ile derginin iki ayda bir yayımlandığı belirtilmiştir. Yine aynı sayının içeriğinde, Akdeniz ülkelerinde tekstil sanayisi hakkında bir çeviri makalenin sunulacağı ve bu makalenin Akdeniz’i çevreleyen ülkelerin tekstil ve konfeksiyon sanayisi üzerine yapılan bir araştırma olduğundan bahsedilmiştir. Ayrıca makalenin iki yıl önce yayınlanmış olmasına rağmen hala güncelliğini kaybetmemiş olduğu da vurgulanmıştır.²⁵⁸⁷

Tekstil Maraton dergisi, 1998 yılında yayım hayatının sekizinci yılına girmiştir. Mart-Nisan 1998 tarihli 2'nci sayıda derginin ilk sayısında yer alan “Önsözün” okuyucularla yeniden paylaşıldığı ve bunun nedeni şu ifadelerle açıklanmıştır:

*“Bundan yedi yıl önce yayınlamaya başladığımız bu derginin, ilk önsözünü, anıları tazelemek açısından bu sayımıza başlık yaptık. Dergilerin önsözlerini okuma alışkanlığı olanlar, belki bu yazımızı hatırlayacaklardır. ...”*²⁵⁸⁸

Nisan 1998 tarihli 2'nci sayıda “Çıkarken” başlığı altında ise derginin çıkışı hakkında şu bilgiler yer almıştır:

*“... Tekstil Maraton yayım hayatına bu anlamda bir Start'la başlamaktadır. ... Böyle bir dergi çıkarmanın zorlukları konusunda bir çok arkadaşımız tarafından uyarıldık. Bizler için en büyük ödül göstereceğiniz ilgi ve beğeni olacaktır. Bütün eksikliklerimiz ve beğenmediğiniz yanlarımızla bizi yaşattığınız sürece sizlerle birlikte olacağız. ...”*²⁵⁸⁹

Ocak-Şubat 1999 tarihli 1'inci sayıda derginin yeni bir yayım dönemine girdiği ve dokuzuncu yayım yılına başladığı belirtilmiştir. Ayrıca derginin yayım prensibi hakkında da bilgiler verilerek şu ifadeler kullanılmıştır:

²⁵⁸⁴ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5-6, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1991, s. 1.

²⁵⁸⁵ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 8, Mart-Nisan 1998, s. 1.

²⁵⁸⁶ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 9, Ocak-Şubat 1999, s. 1.

²⁵⁸⁷ “Önsöz”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5-6, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1991, s. 1.

²⁵⁸⁸ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 8, Mart-Nisan 1998, s. 3.

²⁵⁸⁹ “Çıkarken”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 8, Mart-Nisan 1998, s. 3.

“Tekstil Maraton’un bu sayısının kapağında yıl 9’u göreceksiniz. Dergimiz dokuz yaşına girdi. Tekstil Maraton bugün Türkiye’de yayınlanan ve sayıları 2 düzeyi bulan tekstil dergi, magazin ve gazetesi içinde seçkin okurları ile özel bir yere sahip.

Aktüalite ve magazin türüne girmeden tamamiyle bilimsel düzeyde yayın yapmayı prensip edindik. ...”²⁵⁹⁰

Temmuz-Ağustos 1999 tarihli 4’üncü sayıda da Tekstil Maraton dergisinde yayımlanan makalelerden bir yazı dizisinin oluşturulduğu ve yapılan bu çalışmanın tekstil sektörüyle ilgilenenler açısından büyük katkılar sağlayacağı belirtilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak ise şu açıklamalar yapılmıştır:

“Ansiklopedik dergi Tekstil Maraton” Geçen sayımızda yayınladığımız “Tekstil Maraton Dergisi Makaleler Fihristi” büyük ilgi gördü. Şu ana kadar dergiye abone olmayan veya dergiyi yeni tanıma fırsatını bulanlar için büyük bir olanak. Çok sayıda okurumuz eski sayılarımızı edinmek için bize başvurdu. Bu da sektöre ne denli büyük bir hizmet verdiğimizizi kanıtlıyor. Kısıtlı sayıda mevcudu kalan geçmiş sayılardan edinmek isteyenler için sipariş formunu bu sayımızda yineliyoruz. Sanayici, öğrenci ve öğretim görevlileri için çok değerli kaynak makaleler içeren eski sayılarımızı edinmek için bu fırsatı kaçırmamanızı öneririz.”²⁵⁹¹

Eylül-Ekim 1999 tarihli 5’inci sayıda yer alan makalele başlıklarının bazılarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür: *“Lycra’lı Kumaşlar Nasıl Dikilir?”*, *“Suessen Elite Spinning ile Zirvede”*, *“Gövde Lişlerinin Hasat ve Tarım ile ilgili Gediz Yöresinde Yapılan İnceleme”*, *“Tarak Makinasında Şapka Ayarının Dinamik ve Termik Etkilerinin Araştırılması”*, *“Aircovering veya Sarmalı İplikler”*, *“Günümüz Dokuma Teknolojisine Uygun Haşıl Kalitesi”*, *“Tekstilde Desen Hazırlama Sistemleri”*, *“Hazırgiyim Üreten İşletmelerde Hareket akışlarının Ergonomik Olarak Uygulama Durumunun Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma”*.²⁵⁹²

Eylül-Ekim 1999 tarihli 5’inci sayıda ayrıca *“Değerli Okurlarımız”* başlığı altında yer verilen duyuruda şu açıklamalar yapılmıştır:

²⁵⁹⁰ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 9, Ocak-Şubat 1999, s. 3.

²⁵⁹¹ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 9, Temmuz-Ağustos 1999, s. 3.

²⁵⁹² *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 9, Eylül-Ekim 1999.

“*Tekstil Maraton Dergisi 9. yaşına basarken, sanayi ve akademik çevrelerden seçkin bir okuyucu kitlesine sahip olmaktan mutluluk duymaktadır. Dergi, bilimsel ağırlıklı yayın yapmaktadır. Hizmet kalitemizi sürekli artırma çabası içindeyiz.*

“*Üniversite ve yüksekokullarımızdan gelen araştırma makalelerini yayınlamaktan mutluluk duyuyoruz. Amatör ruhla çıkardığımız bu dergide yayınlanacak makalelere bedel biçerek telif hakkı ödemek yetkisini ise kendimizde görmüyoruz. Biliyoruz ki, bizimle aynı görüşü paylaşan ve tekstil sanayimizin çağdaş düzeye ulaşmasına katkıda bulunmayı amaçlayan değerli üniversite ve yüksekokul öğretim görevlileri bizi anlayışla karşılayacaklardır. ...”*²⁵⁹³ Yine aynı sayıda, 5-8 Ekim 1999 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Tekstil Mühendisliği Bölümü tarafından “ilk kez” düzenlenen ve üç gün süren Tekstil Kongresi hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.²⁵⁹⁴

Tekstil Maraton dergisi, boyu 29 cm, eni 21 cm ölçülerinde basılmıştır.²⁵⁹⁵ Ayrıca bu dergi, 1991 yılında; Eylül-Ekim 1991 tarihli 3-4’üncü sayısı 144 sayfa,²⁵⁹⁶ Kasım-Aralık 1991 tarihli 5-6’ncı sayısı 128 sayfa²⁵⁹⁷ çıkarılmıştır. 1998 yılında; Mart-Nisan 1998 tarihli 2’nci ve Eylül-Ekim 1998 tarihli 5’inci sayılarda 82 sayfa,²⁵⁹⁸ Temmuz-Ağustos 1998 tarihli 4’üncü sayıda 80 sayfa,²⁵⁹⁹ 1999 yılında; Ocak-Şubat 1999 tarihli 1’inci ve Temmuz-Ağustos 1999 tarihli 4’üncü sayılarda 80 sayfa,²⁶⁰⁰ Mart-Nisan 1999 tarihli 2’nci ve Eylül-Ekim 1999 tarihli 5’inci sayılarda 82 sayfa,²⁶⁰¹ çıkarılmıştır. Derginin abonelik ücretlerini ise yıllara ve dergi sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür: 1991 yılının Eylül-Ekim 1991 tarihli 3-4’üncü sayısında yıllık 100.000 TL,²⁶⁰² Kasım-Aralık 1991 tarihli 5-6’ncı sayısında

²⁵⁹³ “Değerli Okurlarımız”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 9, Eylül-Ekim 1999, s. 27.

²⁵⁹⁴ “Adana Çukurova Üniversitesinde Bir İlk Yaşandı”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 9, Eylül-Ekim 1999, s. 27.

²⁵⁹⁵ *Tekstil Maraton Dergisi*, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 1-144; *Tekstil Maraton Dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 9, Eylül-Ekim 1999, s. 1-82.

²⁵⁹⁶ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 1-144.

²⁵⁹⁷ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5-6, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1991, s. 1-128.

²⁵⁹⁸ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 8, Mart-Nisan 1998, s. 1-82; *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 8, Eylül-Ekim 1998, s. 1-82.

²⁵⁹⁹ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 8, Temmuz-Ağustos 1998, s. 1-80.

²⁶⁰⁰ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 9, Ocak-Şubat 1999, s. 1-80; *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 9, Temmuz-Ağustos 1999, s. 1-80.

²⁶⁰¹ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 9, Mart-Nisan 1999, s. 1-82; *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 9, Eylül-Ekim 1999, s. 1-82.

²⁶⁰² *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 3-4, Yıl: 1, Eylül-Ekim 1991, s. 4.

350.000 TL;²⁶⁰³ 1998 yılının Mart-Nisan tarihli 2'nci sayısında 6.000.000 TL,²⁶⁰⁴ Kasım-Aralık 1998 tarihli 6'ncı sayısında 12.000.000 TL;²⁶⁰⁵ 1999 yılının Eylül-Ekim 1999 tarihli 5'inci sayısında ise “Okurlarımızın dikkatine...” başlığı altında derginin abonelik bilgileri hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

“Tekstil Maraton Dergisinin yıllık abone ücreti 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren 24.000.000 TL olarak belirlenmiştir. Öğretim görevlilerine ve sektörle ilgili okulların öğrencilerine % 50 indirim yapılır. Bu indirimden yararlanabilmek için öğrencilerin ilgili eğitim kurumlarından durumlarını belgelemeleri gerekir.

İNDİRİMLİ ABONELİK

*15 Ocak 2000 tarihine kadar abone ücretlerini hesaplarımızdan birine yatıran eski ve yeni abonelerimiz için abonelik ücretimiz: Öğretim görevlileri ve öğrenciler için olacaktır. 18.000.000 TL, 9.000.000 TL ...”*²⁶⁰⁶

Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.3.17. Ozan

Ozan dergisinin ilk sayısı, Nisan 1992 tarihlidir. Kültür, sanat, edebiyat dergisi niteliğinde olan bu derginin sahibi, yazı işleri müdürü ve sanat yönetmeni Mustafa Yılmaz'dır. Yayın kurulunda ise Hürü Yılmaz, T. Aslı Yılmaz, Servet Özkan, Ayhan Koçak, Devlet Özkan gibi isimler yer almıştır. Derginin Avrupa temsilcisi ise Hamza Ekrem'dir. Derginin yönetim yeri Kışla Caddesi, No. 34/B, Adana adresinde yer almıştır. Dizgisi Hakan Ofset'te, baskısı Oğuz Matbaası'nda gerçekleştirilmiştir.²⁶⁰⁷

Dergi isminin altında “Kültür-Sanat-Edebiyat Aylık Dergi” ve “Şiir-Haber-Folklor-Öykü-Deneme-Araştırma-Röportaj” ibareleri yer almıştır.²⁶⁰⁸ Nisan 1992 tarihli ilk sayıda ve “Başlarken” başlığı altında derginin çıkış amacı şu ifadelerle açıklanmıştır:

²⁶⁰³ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5-6, Yıl: 1, Kasım-Aralık 1991, s. 4.

²⁶⁰⁴ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 8, Mart-Nisan 1998, s. 4.

²⁶⁰⁵ *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 8, Kasım-Aralık 1998, s. 4.

²⁶⁰⁶ “Okurlarımızın dikkatine”, *Tekstil Maraton dergisi*, Sayı: 5, Yıl: 9, Eylül-Ekim 1999.

²⁶⁰⁷ *Ozan dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1992, s. 1.

²⁶⁰⁸ *Ozan dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1992, s. 1; *Ozan dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Mayıs 1992, s. 1.

“... “Ozan” amatör şairlere şans tanımak düşüncesindedir. Bütün amatör şairlere sayfalarını açan onları manevi olarak destekleyen, onlarla soluk alan, onlarla hayat bulan bir dergi olarak yayına başlıyor. Bu tutumumuzdan dolayı “Edebiyat Alanı’mıza” sayısız şair kazandıracamızdan eminiz ve kararlıyız. ...”²⁶⁰⁹

Derginin içeriği, gönderilecek şiirler ve yazıların nasıl gönderilmesi gerektiği hakkındaki bilgilere ise şu cümlelerle yer verilmiştir:

“Elinizde bulunan derginiz “Ozan” şiir ağırlıklı bir kültür, sanat ve edebiyat dergisi olarak çıkıyor. ...

... Dergimize gelen şiirleri ve yazıları geliş sırasına göre numaralandırıyoruz şiirleriniz ve yazılarınız yasal çerçeve içerisinde olmak şartıyla sıra numarasına göre kesinlikle yayınlanacaktır. Bize göndereceğiniz şiir ve yazılar tamamıyla kendi ürününüz olsun. Başka şiir ve yazılardan aynen ve kısmen alınmalar tarafımızdan gözden kaçsa da, daha sonra açığa çıkacaktır. ... Şiir ve yazıların altına Ad ve Soyad, İmza ve açık adresinizi yazınız. ...”²⁶¹⁰

Mayıs 1992 tarihli 2’nci sayıda derginin yazı işleri müdürlüğü görevine Ayhan Koçak getirilmiştir. Yayın kurulunda bulunan isimlerin sayısı da azalmış ve kurulda sadece Hürü Yılmaz, A. Türkan Yılmaz, Servet Özkan gibi isimler yer almıştır. Ayrıca 2’nci sayıdan itibaren derginin yönetim yeri adresi Sümer Mahallesi 640 Sokak No. 13 Adana olarak değişmiştir.²⁶¹¹ Temmuz 1992 tarihli 4’üncü sayıda derginin Kanada Temsilcisi Zübeyde Taraman olarak belirtilmiştir.²⁶¹²

Ozan dergisinin sahipliğini Mart 1993 tarihli 12’nci sayıda İsmailoğlu Mustafa Yılmaz üstlenmiştir. Derginin sanat danışmanları Dr. Levent Seçer, İsmail Demirkıran, Ali Taçoğlu’dur.²⁶¹³ Ayrıca 12’nci sayının giriş bölümünde yer verilen yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

“... Derginiz Ozan’ın hazırlamakta olduğu ödüllü Antoloji’nin sonuçlarını ocak sayımızda açıklamıştık. Derece alan Ozanlarımızın ödülleri 24 Nisan 1993 cumartesi günü sade bir törenle vereceğiz. Plaketler hazır ve “Ozan Antoloji-1”

²⁶⁰⁹ “Başlarken”, *Ozan dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1992, s. 1.

²⁶¹⁰ “Başlarken”, *Ozan dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1992, s. 1.

²⁶¹¹ *Ozan dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Mayıs 1992, s. 1.

²⁶¹² *Ozan dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Temmuz 1992, s. 1.

²⁶¹³ *Ozan dergisi*, Sayı: 12, Yıl: 1, Mart 1993, s. 1.

basımı tamamlandı. ...”.²⁶¹⁴ Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, “*Ozan Antoloji-I*” ismiyle bir Antoloji²⁶¹⁵ kitabının yayımlandığı okuyuculara duyurulmuştur. Derginin 12’nci sayısının son sayfasında da, satış fiyatı 30.000 TL olarak belirtilen bu kitabın tam sayfa ilanına yer verilmiştir.²⁶¹⁶

Ozan dergisinin fiyatı ilk sayılarda 5.000 TL’dir.²⁶¹⁷ Mayıs 1993 tarihli 14’üncü sayıda ise bu fiyat 7.000 TL’ye yükselmiştir.²⁶¹⁸ Mayıs 1992 tarihli 2’nci sayıda abonelik ücretleri yurt içinde yıllık 50.000 TL, yurt dışında ise 100.000 TL olarak belirtilmiştir.²⁶¹⁹ Derginin 12’nci ve 16’nci sayılarında ise abonelik ücretleri yurt içi yıllık 50.000 TL, Avrupa yıllık 25 Deutsche Mark (DM), Amerika yıllık 20 \$ olarak belirtilmiştir.²⁶²⁰ 14’üncü ve 17’nci sayılarda abonelik ücretleri yurt içi yıllık 70.000 TL, Avrupa yıllık 40 DM, Amerika yıllık 30 \$,²⁶²¹ 18’inci sayıda ise yurt içi yıllık 80.000 TL, Avrupa yıllık 40 DM, Amerika yıllık 30 \$, olarak belirtilmiştir. Ozan dergisi, 1992 yılında boyu 26 cm, eni 18.5 cm ölçülerinde ve 20 sayfa,²⁶²² 1993 yılındaki sayılarında ise 18 sayfa çıkarılmıştır.²⁶²³

Ozan dergisi, Eylül 1993 tarihli 18’inci sayısına kadar incelenmiştir. yayım hayatına son verdiği tarih ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat Eylül 1993 tarihli 18’inci sayının giriş bölümünde “*Ozan’ı Sevenler*” başlığı altında yer verilen yazıda derginin yayım hayatına devam edeceği ve içeriği konusunda yapılan çalışmalara devam edildiği bildirilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak ise şu ifadeler kullanılmıştır:

“... *Ozan’ın 18. sayıya gelmesine bizlerin çalışması yanında sizlerin de desteği eklenmiştir. Ozan ve okuyucu bir bütün olmuştur. Bu bütünlük ayrılma şurda dursun büyüyen bütünlük haline gelmiştir. ...*

²⁶¹⁴ “12. Sayı”, *Ozan dergisi*, Sayı: 12, Yıl: 1, Mart 1993, s. 1.

²⁶¹⁵ Şiir ya da düzyazı parçalarından seçilerek oluşturulan kitap.

²⁶¹⁶ *Ozan dergisi*, Sayı: 12, Yıl: 1, Mart 1993, s. 18.

²⁶¹⁷ *Ozan dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Mayıs 1992, s. 1-20; *Ozan dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Temmuz 1992, s. 1-20; *Ozan dergisi*, Sayı: 12, Yıl: 1, Mart 1993, s. 1-18.

²⁶¹⁸ *Ozan dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 2, Mayıs 1993, s. 1.

²⁶¹⁹ *Ozan dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Mayıs 1992, s. 1.

²⁶²⁰ *Ozan dergisi*, Sayı: 12, Yıl: 1, Mart 1993, s. 1; *Ozan dergisi*, Sayı: 16, Yıl: 2, Temmuz 1993, s. 1.

²⁶²¹ *Ozan dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 2, Mayıs 1993, s. 1; *Ozan dergisi*, Sayı: 17, Yıl: 2, Ağustos 1993, s. 1.

²⁶²² *Ozan dergisi*, Sayı: 1, Yıl: 1, Nisan 1992, s. 1-20; *Ozan dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 1, Mayıs 1992, s. 1-20; *Ozan dergisi*, Sayı: 4, Yıl: 1, Temmuz 1992, s. 1-20.

²⁶²³ *Ozan dergisi*, Sayı: 12, Yıl: 1, Mart 1993, s. 1-18; *Ozan dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 2, Mayıs 1993, s. 1-18; *Ozan dergisi*, Sayı: 16, Yıl: 2, Temmuz 1993, s. 1-18; *Ozan dergisi*, Sayı: 17, Yıl: 2, Ağustos 1993, s. 1-18; *Ozan dergisi*, Sayı: 18, Yıl: 2, Eylül 1993, s. 1-18.

Şu anda Ozan'ın bütün kaynakları kurusa bile (buna imkan ve ihtimal yok) daha 20 sayı çıkacak kapitali (parası) mevcuttur. Bazı arkadaşlarımız "Ozan'ı daha büyütüyor musunuz?" diyorlar. (ebat ve sayfa bakımından) Bizim cevabımız büyüüp küçülmektense tedbirli ve temkinli adım atarak büyümek daha iyidir. ...

... Ozanlar geçen yıl olduğu gibi bu yıl da "Ozan Antoloji-2'nin hazırlıklarına başladık. Geçen yıl "Ozan Antoloji-1"e 42 kişi almıştık. Bu yıl katılım gelen taleplere göre daha çok olacağı kanısındayız. Katılımcı Ozanları bekliyoruz. Katılım işlerinin çokluğu halinde bize gelen sıra göz önüne alınacaktır. ...".²⁶²⁴

Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.3.18. Anayurt

Haziran 1995 tarihli 6'ncı sayıdan itibaren inceleme imkanı bulduğumuz Anayurt dergisi, aylık aralıklarla yayım yapan bir kültür dergisidir. Dergi isminin alt bölümünde de "*Aylık Kültür, Sanat Edebiyat ve Siyasi Dergi*" ibaresine yer verilmiştir.²⁶²⁵ Derginin sahibi Veli Uçuk, yazı işleri müdürü Bahaddin Kızıldemir, yayım koordinatörü Kemal Gürdoğan, halkla ilişkiler müdürü Alper Şavkın'dır. Yayın kurulunda ise Veli Uçuk, Selahaddin Baysal, İsmet Atlı, Ö. Faruk Beyceoğlu, İsmail Bozca, Ali Karakuş, Temel Arkan, Kemal Gürdoğan gibi isimler yer almıştır. Derginin yönetim yeri Tepebağ Mahallesi, 18. Sokak ,No. 33, Dokuyucu İşhanı, Kat: 2 adresinde yer almıştır. Dizgisi ve mizanpajı (sayfa düzeni) ise Egemen Matbaacılık'ta yapılmıştır.²⁶²⁶

Derginin içeriğinde yerel toplumsal konular farklı bir açıdan ele alınmıştır. Ayrıca Adana Belediyesi'nin faaliyetleri hakkında inceleme ve araştırma yazıları, din, tarih, kültür, politika, sosyal içerikli konularda yazılar, şiir köşeleri, mizah köşeleri ve ilanlar yer almıştır.²⁶²⁷

Derginin Mayıs ayında çıkan 5'inci sayısının içeriğine, "*Anayurt'tan Size*" başlığı altında şu ifadelerle yer verilmiştir:

²⁶²⁴ "Ozan'ı Sevenler", *Ozan dergisi*, Sayı: 18, Yıl: 2, Eylül 1993, s. 1-18.

²⁶²⁵ *Anayurt dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1995.

²⁶²⁶ *Anayurt dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1995, s. 1.

²⁶²⁷ *Anayurt dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1995, s. 1-32; *Anayurt dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1995, s. 1.

“...Mayıs sayısında İstanbul’un fethini ve Kur’an’a göre Türklük konusunu işledik...”²⁶²⁸

Anayurt dergisi, fiziksel özellikleri açısından boyu 27 cm, eni 19 cm ölçülerinde basılmıştır. Dergi, toplam 34 sayfa çıkarılmış, sayfa numaraları 32’nci sayfaya kadar belirtilmiştir. Son iki sayfada ise yalnızca ilanlara yer verilmiştir.²⁶²⁹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

5.3.19. Yeni Ses

Yenises dergisi, 1996 yılının Ocak ayında yayım hayatına başlamıştır.²⁶³⁰ Yenises, siyasi nitelikte bir dergidir. Yayım hayatının beşinci yılı olan Ocak 2000 tarihli 49’uncu sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz bu dergi aylık aralıklarla çıkarılmıştır. Dergi isminin altında ise “Yeni Bir Dünyaya Doğru” ibaresine yer verilmiştir. Sahibi Hasan Bölük, sorumlu yazı işleri müdürü ve genel koordinatörü Ali Keskin’dir. Yönetim yeri Atatürk Caddesi, No. 265, Kat: 3, Osmaniye adresinde yer almıştır. Derginin baskısı ofset baskı olarak Yücesoylar Ofset Matbaası’nda gerçekleştirilmiştir.²⁶³¹

Yeni Ses dergisinin sahibi Hasan Bölük tarafından kaleme alınan ve “Basın-Yayının Önemi, Dergicilik ve Yenises Dergisi” başlığı altında yer verilen yazıda derginin yayım hayatı ile ilgili şu bilgilere yer verilmiştir:

““Yeni Bir Dünyaya Doğru” sloganıyla, 1996 yılının Ocak ayından itibaren hiç ara vermeden çıkardığımız “YENİSES Dergisi” Aylık siyasi Dergi statüsündedir. ...tam 18 yılımızı doldurduk ve 2014 Ocak ayında, 217. Sayımızla 19. Yıla girdik. ...”²⁶³²

Dergininin 19’uncu yayım yılında çıkarılan Temmuz 2014 tarihli 223’üncü sayısında “Sinop Üniversitesi’nden Dergimiz Yenises’e Eğitime Katkı Ödülü” başlığı ile yer verilen yazıda şu bilgilendirme yapılmıştır:

²⁶²⁸ “Anayurt’tan Size”, *Anayurt dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1995, s. 1.

²⁶²⁹ *Anayurt dergisi*, Sayı: 6, Yıl: 1, Haziran 1995, s. 1-32; *Anayurt dergisi*, Sayı: 7, Yıl: 1, Temmuz 1995, s. 1-32.

²⁶³⁰ “Basın-Yayının Önemi, Dergicilik ve Yenises Dergisi”, *Yenises dergisi*, Sayı: 217, Yıl: 19, Ocak 2014, s. 2.

²⁶³¹ *Yenises dergisi*, Sayı: 49, Yıl: 5, Ocak 2000, s. 1.

²⁶³² “Basın-Yayının Önemi, Dergicilik ve Yenises Dergisi”, *Yenises dergisi*, Sayı: 217, Yıl: 19, Ocak 2014, s. 2.

“Sinop Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Bircan, “Eğitime Yaptığı Katkılarından Dolayı” Yeni Ses Dergisi İmtiyaz Sahibi ve Osmaniye Önder Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Hasan Bölük Bey’i plaketle ödüllendirdi. ...”²⁶³³

Yeni Ses dergisinin fiziksel özellikleri ve içeriği hakkındaki bilgileri ise şu şekilde belirtmek mümkündür:

İçeriğinde; “Türkiye’den Haberler”, “İllerimiz”, “İlahi”, “Sempozyum”, “Üniversite”, “Haber”, “Şenlik”, “Arkeoloji”, “Güncel”, “Belediye”, “Fuar”, “Enerji”, “Mimari”, “Toplantı”, “Devlet”, “Sağlık”, “Konferans”, “Röportaj”, “Tarih”, “Eğitim”, “Belediye”, “Şiir” gibi sayfa başlıkları yer almıştır. Bu sayfalarda da ilgili konular hakkında makaleler ve haberler yer almıştır. 2000 yılında çıkarılan 49’uncu ve 51’inci sayılarda derginin fiyatı 1.000.000 TL,²⁶³⁴ 2014 yılındaki sayılarda ise 10 TL olarak belirtilmiştir.²⁶³⁵ Yayın yıllarına göre derginin ölçüleri de farklılık göstermiştir. 2000 yılında yayımlanan sayılarda boyu 28 cm, eni 20 cm,²⁶³⁶ 2014 yılında yayımlanan sayılarda ise boyu 26.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁶³⁷ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih tespit edilememiştir.

5.3.20. Kırağı

Kırk beş günde bir yayım yapan ve 1 Mart 1996-15 Nisan 1996 tarihli 17’nci sayısından itibaren incelenen Kırağı dergisi şiir dergisi niteliğindedir. Dergi sahibi ve yazı işleri müdürü Cengiz Çoşkun, genel yayın yönetmeni Tayyip Atmaca, yayın koordinatörü Mehmet Durmaz’dır. Düzeltmelerini Mehmet Aycı’nın yaptığı derginin baskısı Ankara’da ABC Matbaacılık’ta yapılmıştır. Yazışma adresi ise P.K. (Posta Kutusu) Osmaniye/Adana olarak belirtilmiştir.²⁶³⁸

15 Nisan 1996-30 Mayıs 1996 tarihli 18’inci sayıda “Kırağı’dan” başlığı altında yer verilen baş yazıda derginin yayım hayatı hakkında şu bilgiler bulunmaktadır:

²⁶³³ “Sinop Üniversitesi’nden Dergimiz Yenises’e Eğitime Katkı Ödülü”, *Yenises dergisi*, Sayı: 223, Yıl: 19, Temmuz 2014, s. 2.

²⁶³⁴ *Yenises dergisi*, Sayı: 49, Yıl: 5, Ocak 2000, s. 1; *Yenises dergisi*, Sayı: 51, Yıl: 5, Mart 2000, s. 1.

²⁶³⁵ *Yenises dergisi*, Sayı: 217, Yıl: 19, Ocak 2014, s. 1; *Yenises dergisi*, Sayı: 218, Yıl: 19, Şubat 2014, s. 1; *Yenises dergisi*, Sayı: 219, Yıl: 19, Mart 2014, s. 1; *Yenises dergisi*, Sayı: 228, Yıl: 19, Aralık 2014, s. 1.

²⁶³⁶ *Yenises dergisi*, Sayı: 49, Yıl: 5, Ocak 2000, s. 1-48; *Yenises dergisi*, Sayı: 51, Yıl: 5, Mart 2000, s. 1-48.

²⁶³⁷ *Yenises dergisi*, Sayı: 217, Yıl: 19, Ocak 2014, s. 1-48; *Yenises dergisi*, Sayı: 218, Yıl: 19, Şubat 2014, s. 1-48; *Yenises dergisi*, Sayı: 219, Yıl: 19, Mart 2014, s. 1-48; *Yenises dergisi*, Sayı: 228, Yıl: 19, Aralık 2014, s. 1-48.

²⁶³⁸ *Kırağı dergisi*, Sayı: 17, 1 Mart 1996-15 Nisan 1996, s. 2.

“18. Sayımızla birlikte 2. yayın dönemimizi tamamlamış bulunuyoruz. Bu dönemde de çıkış gayemize uygun olarak eski ve yeni kalemleri bir arada, barışık tutmaya gayret ettik. ...”²⁶³⁹

Kırağı dergisi boyu 27.5 cm, eni 20 cm ölçülerinde ve 24 sayfa çıkarılmıştır.²⁶⁴⁰ Derginin yıllık aboneliği 400.000 TL’dir.²⁶⁴¹ Fakat ilerleyen sayılarda yıllık abonelik ücreti 600.000 TL’ye yükselmiştir.²⁶⁴² Derginin fiyatı da değişikliğe uğramıştır. Bu fiyat, 1 Haziran 1996-15 Temmuz 1996 tarihli 19’uncu sayıda 50.000 TL,²⁶⁴³ 01 Eylül 1996-15 Ekim 1996 tarihli 21’inci ve 16 Ekim 1996-30 Kasım 1996 tarihli 22’nci sayılarda ise 70.000 TL olarak belirtilmiştir.²⁶⁴⁴ Derginin yayım hayatına başladığı ve son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

5.3.21. Kutup Yıldızı

Kutup Yıldızı dergisinin, yalnızca Aralık 1998 tarihli ilk sayısı incelenebilmiştir. Derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Varyos Yayıncılık adına Serap Höke’dir. Dergi isminin altında “Çukurova Üniversitesi Aylık Kültür Sanat ve Gençlik Dergisi” ibaresine yer verilmiştir.²⁶⁴⁵ Derginin “Sunu” başlığı ile yer verilen ilk sayfasında “15 Günlük devrimci ve sosyalist Gençlik Dergisi Yaşamda Özgür Genç özel sayısı: I” ibaresi yer almıştır. Baskısı Ceylan Matbaası’nda yapılan derginin yönetim yeri adresi İnebay Mahallesi, Valide Camii Sokak, No. 61/4, Fatih/İstanbul olarak belirtilmiştir.

Derginin yayım hayatına başlaması ve çıkış amacı ile ilgili olarak Aralık 1998 tarihli 1’inci sayıda ve “Merhaba” başlığı altında şu açıklamalar yapılmıştır:

“... Başkalarının bizi yaşadığı, başkalarının bizi yönlendirdiği bir hayattan sıyrılıp, sorgulayabilmek için yaşamı, bizi çevreleyen dünyayı... Hepimizden, hepinize

²⁶³⁹ “Kırağı’dan”, *Kırağı dergisi*, Sayı: 18, 15 Nisan 1996-30 Mayıs 1996, s. 2.

²⁶⁴⁰ *Kırağı dergisi*, Sayı: 17, 1 Mart 1996-15 Nisan 1996, s. 1-24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 17, 1 Mart 1996-15 Nisan 1996, s. 1-24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 18, 15 Nisan 1996-30 Mayıs 1996, s. 1-24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 19, 1 Haziran 1996-15 Temmuz 1996, s. 1-24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 20, 15 Temmuz 1996-30 Ağustos 1996, s. 1-24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 21, 1 Eylül 1996-15 Ekim 1996, s. 1-24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 22, 16 Ekim 1996-30 Kasım 1996, s. 1-24.

²⁶⁴¹ *Kırağı dergisi*, Sayı: 17, 1 Mart 1996-15 Nisan 1996, s. 2; *Kırağı dergisi*, Sayı: 18, 15 Nisan 1996-30 Mayıs 1996, s. 2; *Kırağı dergisi*, Sayı: 19, 1 Haziran 1996-15 Temmuz 1996, s. 2.

²⁶⁴² *Kırağı dergisi*, Sayı: 21, 1 Eylül 1996-15 Ekim 1996, s. 2; *Kırağı dergisi*, Sayı: 22, 16 Ekim 1996-30 Kasım 1996, s. 2.

²⁶⁴³ *Kırağı dergisi*, Sayı: 19, 1 Haziran 1996-15 Temmuz 1996, s. 24.

²⁶⁴⁴ *Kırağı dergisi*, Sayı: 21, 1 Eylül 1996-15 Ekim 1996, s. 24; *Kırağı dergisi*, Sayı: 22, 16 Ekim 1996-30 Kasım 1996, s. 24.

²⁶⁴⁵ *Kutup Yıldızı dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1998.

Merhaba!!! Sokrates'in dediği gibi “sorgulanmayan hayat, yaşanmaya değmez.” Hayatımızı yaşanılır kılmak için soracağız, sorgulayacağız. ... bu sorunlara tepki olarak doğduk, sizlerle büyüyeceğiz. ...”. Aynı başlık altında dergiye neden “*Kutup Yıldızı*” ismi verildiği ise şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“*Neden Kutup Yıldızı?*”

Tarih boyunca, uçsuz-bucaksız bir okyanusta, azgın dalgalar arasında yolunu bulmaya çalışan kaybolmuş bir denizciye, dünyanın nice güzelliklerini görmek amacıyla yola çıkmış gezgincilere ve ulaşmaya çalıştığı yerlere gitmek amacıyla doğru yolu arayan nice insanlara her zaman kılavuz olmuştur Kutupyıldızı. ...”²⁶⁴⁶

Kutup Yıldızı dergisinin içeriğinde eğitim ve eğitim sistemini sorgulayan yazılara yer verilmiştir. Dergi boyu 26.5 cm, eni 19.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır. Toplam 30 sayfadır. Fakat sayfa numaraları 28’inci sayfaya kadar verilmiştir.²⁶⁴⁷ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih ise tespit edilememiştir.

5.3.22. Çukurova Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

Bu dergi tam olarak “*Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*” ismiyle, yılda bir defa yayımlanmıştır. Ayrıca her yıl 1’inci sayıdan itibaren yayımlanan bu dergi, 1987 yılında 1’inci cilt ve 1’inci sayı olarak çıkarılmıştır. Cilt numarasından dolayı derginin yayım hayatına bu sayı ile başladığını belirtmek mümkündür. Dergi ismi “*Journal Of Faculty Of Economics And Administrative Sciences University Of Çukurova*” ifadeleriyle aynı zamanda İngilizce olarakta belirtilmiştir. Bu dergi Adana’da Çukurova Üniversitesi Basımevi’nde basılmıştır.²⁶⁴⁸

1987 yılının 1’inci sayısında yer alan “*Dergiye Yazı Göndereceklere Duyuru*” başlığı altında kısaca şu açıklamalar yapılmıştır:

“*Ç.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi yılda 1 kez, Nisan ayında çıkacaktır. Çalışmalar şekil, çizelgeler ve kaynakça dahil 15 sayfayı geçmeyecek şekilde aşağıdaki biçimde yazılmalıdır. ...”*²⁶⁴⁹

²⁶⁴⁶ “Merhaba”, *Kutup Yıldızı dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1998.

²⁶⁴⁷ *Kutup Yıldızı dergisi*, Sayı: 1, Aralık 1998, s. 1-28.

²⁶⁴⁸ *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1987, s. 1-2.

²⁶⁴⁹ “Dergiye Yazı Göndereceklere Duyuru”, *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, 1987, s. 153.

1987 yılının 1'inci sayısında, Mustafa Mazlum, Hüseyin Özgen, Nihat Küçüksavaş, Mahmut Tekin, Sedat Uslu, Hikmet İyidiker, Ömer Abuşoğlu, Muammer Tekeoğlu, Nalan Cinemre, Altan Çabuk, Sedat Uslu ve Ali Kara gibi isimlerin makaleleri yayımlanmıştır.²⁶⁵⁰

Derginin 1989 yılı sayısı Prof. Şekip Yeğin'e²⁶⁵¹ armağan edilmiştir. Bu durum ilk sayfanın en alt kısmında da “*Prof. Şekip Yeğin Armağanı*” ifadeleri ile belirtilmiştir. Ayrıca “*Önsöz*” başlığı altında yer verilen yazıda bu konu ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır:

*“Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim Kurulunun 8 Kasım 1989 tarih ve 3/7 sayılı kararı ile Fakülte dergisinin yayımlanacak 3'üncü cildinin 1989 yılında İstanbul'da vefat eden Prof. Şekip Yeğin'in anısına ithaf edilmesi kararlaştırılmıştır. ...”*²⁶⁵²

1993 yılında yayımlanan sayıda yer alan ve aynı zamanda İngilizce olarak yazılan bu bilgilere göre derginin Yayın Kurulu/Board of Editors; Prof. Dr. Serpil Canbaş, Prof. Dr. Zeki Uslu, Prof. Dr. Mahir Fisunoğlu, Doç. Dr. Muammer Tekeoğlu, Yrd. Doç. Dr. Refia Yıldırım gibi isimlerden oluşmuştur. Derleme sekreteri/Editorial Secretary, Doç. Dr. Muammer Tekeoğlu'dur. Yazışma adresi Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergi Yayın Kurulu Başkanlığı Adana olarak belirtilmiştir.²⁶⁵³

Derginin 1995 yılı sayısı Doçent Doktor Ümit Rüstem Algan'a Armağan edilmiştir. Derginin kapak kısmında da “*Doç. Dr. Ümit Rüstem Algan'a Armağan*” ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca bu durum, “*Önsöz*” başlığı altında yer verilen yazıda şu cümlelerle açıklanmıştır:

“İyi bir öğrenci, arkadaş ve hoca olan Doç. Dr. Ümit Rüstem Algan'ı 23 Temmuz 1994 günü kaybettik. ...”

---

²⁶⁵⁰ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, 1987, s. 1.

²⁶⁵¹ Prof. Şekip Yeğin, 18 Mayıs 1967 tarihinde kurulan Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinin kurucusu ve ilk başkanıdır. 1989 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: “*Önsöz*”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, 1989, s. 7.

²⁶⁵² “*Önsöz*”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, 1989, s. 7.

²⁶⁵³ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, 1993, s. 3.

*Arkadaşları ve meslektaşlarının katkılarıyla hazırlanan Fakültemiz Dergisinin 5. cilt 1/95 sayısını onun sıcak anısına armağan ediyor ve O'nu sevgi ile anıyoruz.*²⁶⁵⁴

Derginin 1996 yılı sayısı ise Prof. Dr. Sabahattin Değirmenci'ye armağan edilmiştir. Derginin kapak kısmında da “*Prof. Dr. Sabahattin Değirmenci'ye Armağan*” ifadeleri yer almıştır. “Önsöz” başlığı altındaki yazıda da Sabahattin Değirmenci ile ilgili olarak şu bilgilere yer verilmiştir:

“25 yıldır birlikte çalıştığım Prof. Dr. Sabahattin Değirmenci'yi 16 Temmuz 1995 günü kaybetmenin büyük üzüntüsünü duymaktayım. ...

*Arkadaşlarının ve meslektaşlarının katkılarıyla hazırlanan Fakültemiz Dergisinin 6. Cilt 1/96 sayısını O'nun sıcak anısına armağan ediyor ve O'nu sevgi ile anıyoruz.*²⁶⁵⁵

1997 yılında da yayım hayatına devam etmiştir. 1997 yılında çıkarılan sayılarında dergi hakkında şu bilgiler yer almıştır:

Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi yılda bir kez yayınlanan hakemli bilimsel bir dergi niteliğindedir.²⁶⁵⁶ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi dergisinde yayınlanan yazıların yazarların kişisel görüşleri olduğu ve bu yazıların kaynak gösterilerek kullanılabileceği de belirtilmiştir.²⁶⁵⁷

Derginin yayın kurulunda Prof. Dr. Muammer Tekeoğlu, Prof. Dr. Mahir Fisunoğlu, Prof. Dr. Nihat Küçükşavaş, Doç Dr. Altan Çabuk, Doç. Dr. Refia Yıldırım gibi isimler yer almıştır. Derginin yayın sorumlusu Yrd. Doç. Dr. Azmi Yalçın, dizgi sorumlusu ise Tekin Özçay'dır.

1997 yılı sayısında “*Dergiye Yazı Gönderecek Yazarlara Duyuru*” başlığı altında şu bilgiler yer almıştır:

---

²⁶⁵⁴ “Önsöz”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, Yıl: 1995, s. 4.

²⁶⁵⁵ “Önsöz”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, Yıl: 1996, s. 4.

²⁶⁵⁶ “Dergiye Yazı Gönderecek Yazarlara Duyuru”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, 1997, s. 293.

²⁶⁵⁷ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, 1997.

“Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi yılda bir kez yayınlanan hakemli bilimsel bir dergidir. Dergiye Türkçe ve İngilizce makaleler gönderilebilir. Makaleler Yayın Kurulu tarafından konularında uzman hakemlere gönderilir. Makalenin yayınlanıp yayınlanmaması kararını ilgili hakemler verir. ...”²⁶⁵⁸

2005 yılından itibaren derginin sayıları yılda iki kez yayımlanmaya başlamıştır. Bu konu hakkındaki bilgiler ve dergide meydana gelen değişiklikler ile ilgili olarak 2005 yılının 1’inci sayısında, “Önsöz” başlığı altında şu açıklamalar yapılmıştır.

“Fakültemiz dergisini, oluşturan yeni Yayın Kurulu ile yeniden hayata geçirmiş bulunmaktayız. Yayın Kurulumuz, özveri ile çalışarak ilk sayımızın çıkarılmasında çok çaba sarf etmiştir. 2005 yılı ikinci ve 2006 yılı ilk sayısının hazırlıkları ve hakem değerlendirme süreçleri sürmektedir.

Fakültemiz dergisinde yer alan makaleler elektronik ortama aktarılarak, fakültemiz web sitesinde yayınlanmaya başlamıştır. ...”²⁶⁵⁹

2005 yılının 2’nci sayısında “Önsöz” başlığı altında şu ifadeler kullanılmıştır:

“2005 yılı Fakültemiz dergisi ikinci sayısını hızla hayata geçiren yayın kurulumuz, 2006 yılı sayılarının hazırlık ve hakem değerlendirme sürecini sürmektedir. Kendilerine gösterdikleri özveri ve çabalar için teşekkür ederim. ...”²⁶⁶⁰

2018 yılının 2’nci sayısında dergi ile ilgili olarak şu bilgiler paylaşılmıştır:

“Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nin bir yayını olan derginin sahibi Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi adına Fakülte Dekanıdır. Dergi yılda iki sayı ve açık kaynak olarak yayınlanmaktadır. Sürekliliğini sağlamak için Fakülte Dergimiz geçmiş yılların cilt ve numarasını izlemektedir”.²⁶⁶¹

Derginin sayfa sayıları birbirinden farklıdır. Sayfa sayılarını derginin sayılarına göre şu şekilde sıralamak mümkündür:

---

²⁶⁵⁸ “Dergiye Yazı Gönderecek Yazarlara Duyuru”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, 1997, s. 293.

²⁶⁵⁹ “Önsöz”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Yıl: 2005.

²⁶⁶⁰ “Önsöz”, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, Yıl: 2005.

²⁶⁶¹ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 2, Yıl: 2018.

1987 yılı sayısında 153 sayfa,²⁶⁶² 1988 yılı sayısında 181 sayfa,²⁶⁶³ 1989 yılı sayısında 117 sayfa,²⁶⁶⁴ 1993 yılı sayısında 123 sayfa,²⁶⁶⁵ 1995 yılı sayısında 421 sayfa,²⁶⁶⁶ 1996 yılı sayısında 305 sayfa,²⁶⁶⁷ 1997 yılı sayısında 293 sayfa,²⁶⁶⁸ 1998 yılı sayısında 402 sayfa,²⁶⁶⁹ 2005 yılının 1'inci sayısında 148 sayfa, 2'nci sayısında 119 sayfa;²⁶⁷⁰ 2007 yılının 1'inci sayısında 63 sayfa, 2'nci sayısında 49 sayfa;²⁶⁷¹ 2008 yılının 1'inci sayısında 56 sayfa, 2'nci sayısında 59 sayfa;²⁶⁷² 2009 yılının 1'inci sayısında 89 sayfa, 2'nci sayısında 93 sayfa;²⁶⁷³ 2010 yılının 1'inci sayısında 56 sayfa, 2'nci sayısında 79 sayfa;²⁶⁷⁴ 2011 yılının 1'inci sayısında 65 sayfa, 2'nci sayısında 77 sayfa;²⁶⁷⁵ 2012 yılının 1'inci sayısında 119 sayfa, 2'nci sayısında 135 sayfa;²⁶⁷⁶ 2013 yılının 1'inci sayısında 83 sayfa, 2'nci sayısında 113 sayfa;²⁶⁷⁷ 2014

---

²⁶⁶² Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1987, s. 1-153.

²⁶⁶³ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, Yıl: 1988, s. 1-181.

²⁶⁶⁴ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, Yıl: 1989, s. 1-117.

²⁶⁶⁵ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Yıl: 1993, s. 1-123.

²⁶⁶⁶ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, Yıl: 1995, s. 1-421.

²⁶⁶⁷ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, Yıl: 1996, s. 1-305.

²⁶⁶⁸ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, Yıl: 1997, s. 1-293.

²⁶⁶⁹ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1, Yıl: 1998, s. 1-402.

²⁶⁷⁰ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Yıl: 2005, s. 1-148; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, Yıl: 2005, s. 1-119.

²⁶⁷¹ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Yıl: 2007, s. 1-63; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 2, Yıl: 2007, s. 1-49.

²⁶⁷² Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 1, Yıl: 2008, s. 1-56; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, Yıl: 2008, s. 1-59.

²⁶⁷³ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 1, Yıl: 2009, s. 1-89; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, Yıl: 2009, s. 1-93.

²⁶⁷⁴ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1, Yıl: 2010, s. 1-56; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, Yıl: 2010, s. 1-79.

²⁶⁷⁵ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Yıl: 2011, s. 1-65; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 2, Yıl: 2011, s. 1-77.

²⁶⁷⁶ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 1, Yıl: 2012, s. 1-119; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2, Yıl: 2012, s. 1-135.

²⁶⁷⁷ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 1, Yıl: 2013, s. 1-83; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, Yıl: 2013, s. 1-113.

yılıının 1'inci sayısında 101 sayfa, 2'nci sayısında 95 sayfa;²⁶⁷⁸ 2015 yılıının 1'inci sayısında 123 sayfa, 2'nci sayısında 173 sayfa;²⁶⁷⁹ 2016 yılıının 1'inci sayısında 209 sayfa, 2'nci sayısında 211 sayfa;²⁶⁸⁰ 2017 yılıının 1'inci sayısında 121 sayfa, 2'nci sayısında 189 sayfa;²⁶⁸¹ 2018 yılıının 1'nci sayısında 115 sayfa, 2'nci sayısında 443 sayfa²⁶⁸² çıkarılmıştır.

İçeriğinde bilimsel makalelerin yer aldığı bu dergi, boyu 21.5 cm, eni 14.5 cm ölçülerinde çıkarılmıştır.²⁶⁸³ 2018 yılına kadar çıkarılan tüm sayılarını inceleme imkanı bulduğumuz bu dergi günümüzde de yayım hayatına devam etmektedir.

5.3.23. Aura Vitalis

Mayıs 1999 tarihli 2'nci sayısından itibaren inceleme imkanı bulduğumuz Aura Vitalis dergisi, Adana Tabip Odası'nın bilimsel ve kültürel yayın organıdır.²⁶⁸⁴ Derginin sahibi Adana Tabip Odası (ATO) adına Dr. Zafer Tanrıverdi, editörleri Dr. Hakan Şen, Dr. Gülşah Seydaoğlu'dur. Yayın kurulunda ise Prof. Dr. Z. Nazan Alparslan, Prof. Dr. Gülseren Ağrıdağ, Prof. Dr. İlter Uzel, Doç. Dr. Ş. Sadi Kurdak gibi isimler yer almıştır. Yönetim yeri adresi Adana Tabip Odası Prof. Dr. Nusret Fişek Caddesi No. 41/1 Adana olarak belirtilmiştir. Aura Vitalis dergisi Kemal Matbaası'nda basılmıştır.²⁶⁸⁵

“*Aura Vitalis (Yaşam Esini)*” başlığı altında dergi isminin anlamına yer verilen yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

---

²⁶⁷⁸ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 1, Yıl: 2014, s. 1-101; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, Yıl: 2014, s. 1-95.

²⁶⁷⁹ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, Yıl: 2015, s. 1-123; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, Yıl: 2015, s. 1-173.

²⁶⁸⁰ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 1, Yıl: 2016, s. 1-209; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, Yıl: 2016, s. 1-211.

²⁶⁸¹ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 1, Yıl: 2017, s. 1-121; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 2, Yıl: 2017, s. 1-189.

²⁶⁸² Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 1, Yıl: 2018, s. 1-115; Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 2, Yıl: 2018, s. 1-443.

²⁶⁸³ Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, 1997, s. 1-293.

²⁶⁸⁴ Aura Vitalis dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Mayıs (Nisan) 1999.

²⁶⁸⁵ Aura Vitalis dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Mayıs (Nisan) 1999, s. 1.

“Onyedinci yüzyılın düşünürlerinden Dr. Van Helmont, Dr. Paracelsus’un arceus²⁶⁸⁶ terimini geliştirerek bu hayat ilkesinin her canlının her ögeninde ayrı ayrı bulunduğunu her canlı nesneye kendi biçimini verdiği ileri sürmüştü. Her tohumun içinde gizli olarak bulunan bu biçim, aura vitalis (Osmanlıca; Nefhai Hayatiye) ile birleşerek canlılığı sağlamakta idi”.²⁶⁸⁷ Bu yazıda yer alan bilgilerin “Orhan Hancerlioğlu, Felsefe Ansiklopedisi, Cilt 1” den alıntı yapıldığı belirtilmiş ve kaynak olarak gösterilmiştir.

1999 yılında çıkarılan 2’nci sayıda, derginin yayın ilkeleri ve dergi hakkındaki bilgiler ise “aura vitalis yayın ilkeleri” başlığı altında şu cümlelerle açıklanmıştır:

“Adana Tabip Odası’nın yayınıdır. Dört ayda bir olmak üzere yılda üç kez yayımlanır. Üç sayıda bir cilt tamamlanır. “aura vitalis”e gönderilen tüm yazılar, yayın kurulu tarafından konular çerçevesinde incelenir ve araştırma tekniği yönünden değerlendirilir. Bu değerlendirmeler ve eleştiriler yazarlara iletilerek dizeltmeler sonunda tekrar değerlendirilerek yayımlanır. Gönderilen yazılar yayımlansın ya da yayımlanmasın yazarlara geri gönderilmez. Yazılarda ileri sürülen ve savunulan düşüncelerden yazarlar sorumludur. İleri sürülen ve savunulan bu görüşlerin, Adana Tabip Odası’nın görüşleri olması gerekmemektedir. ...”²⁶⁸⁸

Aura Vitalis dergisi, fiziksel özellikleri bakımından 45 sayfa ve boyu 29.5 cm, eni 21 cm ölçülerinde basılmıştır. Dergi toplam 54 sayfa çıkarılmıştır. Fakat sayfa numaraları 45’inci sayfaya kadar belirtilmiştir. Son 9 sayfa ise sadece ilanlar için ayrılmıştır. Derginin içeriğinde; tıp alanında yaşanan gelişmeler, sağlık, hastalıkların tarihi gibi birçok konuda makale yer almıştır.²⁶⁸⁹ Derginin yayım hayatına son verdiği tarih hakkında ise herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

---

²⁶⁸⁶ Arceus (Yaşam İlkesi): Onbeşinci yüzyılın ünlü gizli bilimcisi Dr. Paracelsus’a göre her insanın midesinde arceus vardır. İnsan vücudunu dış etkenlerden ve yıkıntılardan koruyan arceus özdeksel yapıda bir yaşam ilkesidir, yıldızların özdeğinden süzülüp insanın midesine yerleşmiştir. Besinlerin zehirlerini ayırır ve yararlı öğelerini sağladığı bir su ile eritir. ..., Bakınız: *Aura Vitalis dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Mayıs (Nisan) 1999.

²⁶⁸⁷ “Aura Vitalis (Yaşam Esini)”, *Aura Vitalis dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Mayıs (Nisan) 1999.

²⁶⁸⁸ “aura vitalis yayın ilkeleri”, *Aura Vitalis dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Mayıs (Nisan) 1999.

²⁶⁸⁹ *Aura Vitalis dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Mayıs (Nisan) 1999, s. 1-45.

5.3.24. Yaşam

Yaşam dergisi, Haziran 2000 tarihli ilk sayısı ile yayım hayatına başlamıştır.²⁶⁹⁰ Bu dergi ayda bir kez yayımlanmıştır. Dergi isminin sağında küçük puntolarla “Adana’da” ifadesine yer verildiğinden, dergi ismini “Adana’da Yaşam” şeklinde ifade belirtmekte mümkündür. Dergi isminin alt kısmında “Aylık reklam, sosyal yaşam ve aktüalite dergisidir.” ibaresi yer almıştır.²⁶⁹¹

Yaşam dergisinin içeriğinde; tarih, sanat, sinema, sağlık gibi konularda birçok makale yer almıştır. Bunların yanı sıra güncel kitap tanıtımlarının yer aldığı sayfalar, bilgilendirici yazıların yer aldığı sayfalar (Deprem Olurken Nasıl Davranmalı?, Kadın ve Güzellik ... gibi), fıkralar, ilanlar ve reklamlar da yer almıştır. Yaşam dergisi, boyu 29.5 cm, eni 21 cm ölçülerinde basılmış ve sayfa numarası belirtilmeden toplam 18 sayfa çıkarılmıştır.²⁶⁹² Yalnızca Haziran 2000 tarihli ilk sayısını inceleme imkanı bulduğumuz Yaşam dergisinin, yayım hayatına son verdiği tarih hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

---

²⁶⁹⁰ Yaşam dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Haziran 2000, s. 1.

²⁶⁹¹ Yaşam dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Haziran 2000.

²⁶⁹² Yaşam dergisi, Sayı: 1, Yıl: 1, Haziran 2000, s. 1-18.

SONUÇ

Adana tarih boyunca birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Tarihsel süreç içerisinde sanayileşme adımlarını erken dönemlerde atan ve kültürel açıdan çok zengin olan bir ildir. Bütün bu etkilerin yerel medyaya yansımaları da kaçınılmaz olmuştur. Bu nedenle Adana köklü ve hareketli bir basın yayın hayatına sahiptir.

Adana basının tarihinin ilk dönemleri gazete ve dergiler üzerinden kısaca değerlendirildiğinde, Adana Vilayetinde yer alan Seyhan gazetesinin de diğer tüm vilayet gazetelerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'ni güçlendirmeye yönelik bir yapıya sahip olduğu anlaşılmıştır. Bunun sonucunda ise resmi nitelikli ve iki dilli yayımlar ortaya çıkmıştır. Adana, Türkçe yayımların dışında Ermenice, Fransızca gibi farklı dillerde birçok yayıma da ev sahipliği yapmıştır.

İlk dönemde iki dilde çıkarılan yayımlar Adana basınında da büyük ölçüde etkili olmuş ve bu durum Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar devam etmiştir. Bunun yanı sıra gazetelerin yayımları kısa süreli olmuş ve birçoğunun nüshaları günümüze kadar ulaşamamıştır. Dönemin gazetelerinin ortak özellikleri siyasi nitelikte olmalarıdır. Fakat bazı gazetelerin içeriklerinde edebiyat ile ilgili yazılara da yer verilmiştir. Gazetelerin baskıları ise şapoğraf baskı (taş baskı) tekniğiyle yapılmıştır.

İşgal ve Milli Mücadele dönemi, Adana basını açısından akademik araştırmalarda ön plana çıkan ve her yönüyle önem teşkil eden dönemler olmuştur. Bu dönemlerde yayım yapan gazeteler oldukça zor şartlar altında çıkarılmıştır. Yönetim yeri olmadan, kâğıt ve malzeme sıkıntısı içerisinde varlıklarını sürdürmeye çalışarak halkı özellikle Milli Mücadele konusunda bilinçlendirmeyi amaç edinmişlerdir. Bazı gazeteler ise karşıt bir tutum içerisinde bulunmuş ve içeriklerinde Milli Mücadele'ye karşı yayımlar yapmışlardır.

Cumhuriyetin ilk yıllarından Atatürk'ün hayata veda ettiği 1938 yılına kadar olan süreci kapsayan ve Atatürk Dönemi olarak adlandırılan dönemde ise basın, özellikle de Anadolu basını, Atatürk İlke ve İnkılâplarının hızlı bir şekilde öğrenilmesi ve benimsetilmesi konusunda en önemli araçlardan birini temsil etmiştir. Adana basınında da toplum, hukuk, eğitim, kültür, ekonomi, sağlık ve sanayi alanları gibi birçok alanda yapılan inkılâplara büyük oranda yer verilmiştir. Gazete ve dergilerde okuyuculara çeşitli duyurular yapılarak bu yeniliklerin gereği, önemi ve şartları açıklanmıştır. Böylece halkın bu yeniliklere uyum sağlama süreci daha hızlı ve etkili olmuştur. Gazetelerin ilk sayfalarında ve gazete isimlerinin altında kullanılan “*Milliyetçi, Cumhuriyetçi ve İnkılapçı Türkçe Gazetedir*” gibi ibarelerde bu durumu kanıtlar niteliktedir. Bu dönemde gazete sayıları artmış ve gazetelerin yayım hayatını sürdürmeleri uzun soluklu hale gelmiştir. Fakat Takrir-i Sükûn Kanunu nedeniyle bazı gazetelerin yayımına son verilmiştir. Bu dönemde birçok gazete ve dergi Adana'nın kurtuluş yıl dönümü olan 5 Ocak günlerinde yayım hayatına başlamıştır. Ancak ilerleyen yıllarda da yayım hayatına 5 Ocak'ta başlayan gazeteler ve dergiler bulunmaktadır. Dönemin dergilerinde Çukurova Bölgesi ve Adana ile ilgili sosyal, edebiyat, tarih, sanat, içerikli yazılara yer verilmiştir. Bu dergiler arasında Adana'da bulunan okulların yayım organı olan birçok dergi de yer almıştır. Okul dergilerinin birçoğu, öğrencileri bu konularda teşvik etmek amacıyla yayım hayatına başlamıştır. İçeriklerinde de genel olarak öğrenciler tarafından kaleme alınan yazılara ve şiirlere yer verilmiştir.

Atatürk'ün vefatının ardından İsmet İnönü Cumhurbaşkanı seçilmiştir. İsmet İnönü veya Milli Şef dönemi olarak adlandırılan bu dönemde siyasi ve askeri alanlarda birçok değişim ve gelişim yaşanmıştır. Genel olarak Tek Partili hayatı sürdürme çalışmaları, İkinci Dünya Savaşı, Çok Partili hayata geçiş süreçlerini kapsayan bu dönemin şartları basın-yayın hayatını da büyük oranda etkilemiş ve basın, siyasi gelişmeler doğrultusunda varlığını sürdürmek durumunda kalmıştır. Bu dönemde Adana gazetelerinde İkinci Dünya Savaşı sırasında İsmet İnönü ve Churchill arasında yapılan Adana Görüşmeleri, bu görüşmeler hakkında siyasi ve askeri anlamda döneme ışık tutan güncel yazılar ve haberler, İsmet İnönü armağanları öne çıkan paylaşımlar arasında olmuştur.

Çok partili hayata geçilmesi konusunda basınının büyük katkıları olmuştur. Tüm yayımlarda partilerin faaliyetleri ön plana çıkarılmıştır. Bunun sonucunda ise süreli yayımlar arasında fikir ayrılıkları meydana gelmiş ve birbirine karşıt tutumlarda olan birçok süreli yayım ortaya çıkmıştır. Adana’da farklı amaç, fikir ve ilkelerde birçok gazete ve dergi yayımlanmıştır. Bazı gazeteler ise tarafsız yayım yaptıklarını sayfalarında kullandıkları ibarelerle vurgulamışlardır. Gazetelerde öne çıkan bir başka ibare ise “*Bu gazete basın ahlâk yasasına uymayı taahhüt eder*” ibaresi olmuştur. 1950 yılında Demokrat Parti iktidara gelmiştir. Bu dönemde de basın alanında yapılan kısıtlamalar, gelişmeler ve değişiklikler ön plana çıkmıştır. İlerleyen dönemlerde Demokrat Parti Hükûmeti’nin tarım ve sanayi alanlarında yaptığı çalışmalar, bu şartlara uygun birçok özelliği barındırmasından dolayı Çukurova Bölgesi’ni özellikle de Adana’yı cazip hale getirmiştir.

Adana’da, özellikle de 1950 yılından sonra yayım hayatında bulunan gazeteler ile birlikte bazı ekler verilmiştir. Gazetelerin yanında ücretsiz olarak okuyuculara sunulan bu ekler; spor, edebiyat, sanat ve magazin içeriklidirler. Gazetelerde Adana Belediyesi ve ilçe belediyeler hakkında haberler yer almıştır. Hatta Adana Belediyesi’ne bağlı olan kuruluşlar tarafından bazı dergiler de (Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu Dergisi gibi) yayımlanmıştır. Adana basınında ayrıca Adana Tabipler Birliği, Adana Öğretmenler Birliği gibi kuruluşların ve derneklerin süreli yayımları da yer almıştır.

Adana basınında yer alan gazete ve dergilerden elde edilen bilgilere göre; gazetelerin ilk sayfalarında büyük puntolarla gazetenin ismine, gazete isminin altında, üstünde, sağında ve solunda yer alan ibarelere, tarih bilgilerine, satış fiyatına, sayı numarasına yer verilmiştir. Ayrıca ilk sayfalarda gazetelerin çıkış amaçları, okuyucuların dikkatini çeken manşetler, güncel haberler ve çeşitli fotoğraflar yer almıştır. Gazete ve dergi çıkaranların doktor, avukat, öğretmen, tüccar, esnaf, iş adamı, dişiçi, gibi farklı mesleklere de sahip olduğu görülmektedir. Geçmiş tarihlerde kullanılan bazı gazete ve dergi isimleri, ilerleyen yıllarda yayım hayatına başlayan bazı gazete ve dergilerde de kullanılmıştır. Bunun sonucunda ise aynı isimle fakat diğer bilgiler (farklı dönemler, farklı yönetim kadrosu) açısından tamamen birbirlerinden farklı olan birçok süreli yayım ortaya çıkmıştır.

Adana basın hayatında duvar gazeteleri, mizahi nitelikte süreli yayımlar da yer almıştır. Adana'da düzenlenen at yarışları nedeniyle, yalnızca bu yarışlar hakkında bilgi vermek amacıyla çıkarılan birçok süreli yayım da bulunmaktadır. Adana'nın ilçelerine özel birçok gazete ve dergi de çıkarılmıştır. Bu ilçeler Ceyhan, İmamoğlu, Kadirli, Karaisalı, Kozan, Osmaniye (Osmaniye günümüzde il durumundadır)'dir. Bu gazetelerin çıkış amaçları genel olarak ilçelerin sıkıntı ve isteklerini duyurup, çözüm getirmek olmuştur. Ayrıca bu süreli yayımlar, çıktıkları dönemde birçok ilçede matbaa bulunmadığından çevre illerde, çoğunlukla da Adana'da bulunan matbaalarda basılıp ilçelerde dağıtılarak okuyuculara sunulmuştur.

Gazetelerde Mustafa Kemal Atatürk'e ait olan özdeyişler ilk sayfalarda paylaşılmış olması, Atatürk'ün ölüm yıldönümü olan 10 Kasım günlerinde gazetelerin siyah beyaz renklerle çıkarılması ve bu konuda birçok haber, yazı ve şiirlere yer verilmesi de dikkat çekici özellikler arasında olmuştur. Milli bayram günlerinde de birçok dergi ve gazetenin içeriğinde bu bayramlara özel manşetler, haberler ve makaleler yer almıştır. Dini bayramlarda da aynı durum söz konusu olmuştur. Fakat bazı kanun hükümleri nedeniyle gazetelere şeker bayramı ve kurban bayramlarının belirli günlerinde yayım yasağı getirilmiştir.

Adana'da yayım yapan gazete ve dergi isimlerinde Demokrat, Adana, 5 Ocak, Çukurova, Güney gibi kelimeler sıkça kullanılmıştır. Ayrıca gazetelere ilçelerin isimleri de verilmiştir. Yeni Karaisalı, Haber Osmaniye, Kozan Ekspres gibi örneklerde olduğu gibi ilçe isimlerinin başına veya sonuna bir kelime getirilerek gazete veya dergi ismi oluşturulduğu da görülmüştür. Adana basınında yer alan dergi ve gazeteler okuma oranını arttırmak, Türkçe'yi ve Türk kültürlerini yaymak, benimsetmek, toplumu bu konularda bilinçlendirmek, insanları birçok konuda teşvik etmek ve bilgilendirmek adına katkı sağlamışlardır. Bazı dergilerin her sayısı ile birlikte ücretsiz kitap verileceği ve bu kitapların dergi bürolarından temin edileceği de okuyuculara duyurulmuştur. Ayrıca dergilerin içeriğinde okuyucular için bir sayfa hazırlanarak burada yalnızca okuyucuların paylaşımlarına yer verilmiştir.

Gazete ve dergilerin yayım aralıkları farklılık göstermiştir. Haftalık, aylık, haftada iki gün veya on beş günde bir yayımlanan gazeteler bulunmaktadır. Fakat gazeteler çoğunlukla günlük olarak çıkarılmıştır. Dergiler on beş günlük, aylık, üç aylık aralıklarla, yılda bir kez veya yılda üç kez yayımlanmıştır.

Gazete ve dergilerin sayfa sayısında, fiyatında, puntolarında, sahiplerinde, yazar ve muhabir kadrolarında, ölçülerinde, kâğıt kalitesinde, baskı tekniklerinde birçok değişiklik yaşanmıştır. Bu durumlara yol açan sebepler arasında ise yeni kanunlar, kanun değişiklikleri, ekonomik sıkıntılar, malzeme ve matbaa sıkıntıları, yer değişiklikleri, kişisel nedenler, okuma ve satış oranlarının azlığı, daha kaliteli malzeme ile baskı yapabilmek, daha fazla habere ve yazıya yer verebilmek gibi kaygı, sıkıntı ve yükümlülükler bulunmaktadır.

Gazete ve dergilerde okuyuculara sunulan abonelikler ve bu konudaki bilgiler de yer almıştır. Abonelik birçok yayımda ön plana çıkan ve dikkat çeken bir durumdur. Abonelik hizmetleri sonucunda elde edilen ücretler gazete ve dergilerin yayım hayatlarına devam etmesi açısından önemli bir kaynak olarak görülmüştür. Yurtdışındaki okuyuculara da bu konuda hizmet eden gazete ve dergiler abonelik ücretlerini de yurtiçi ve yurtdışı olmak üzere iki şekilde ücretlendirmişlerdir. Abonelik ücretlerinde sıkça artışlar ve azalmalar görülmüştür. Abonelik işlemlerini gerçekleştirmek, abone sayısını arttırmak, abonelik ücretlerini zamanında tahsil etmek gibi durumlarda birçok sıkıntı meydana gelmiştir. Hatta bu konuda meydana gelen bazı sıkıntılar yayımlar içerisinde dile getirilerek, okuyuculardan destek istenmiş, abonelerin abonelik ücretlerini zamanında yatırmaları gibi konularda uyarıcı ve bilgilendirici yazılara yer verilmiştir. Yurtiçinde belirlenen abonelik ücretleri, yurtdışındaki ücretlerin yarı fiyatı olarak belirlenmiştir. Kısaca gazete ve dergi yayımlarında en fazla sıkıntıya yol açan durumlardan biri de abonelik konusu olmuştur.

Gazete ve dergilerin yayım hayatlarının uzun sürmesi açısından önem taşıyan bir diğer unsurda reklam ve ilanlar olmuştur. Gazetelerde resmi ilanlar, kongre ilanları, teşekkür ilanları, kayıp ilanları, doğum ve ölüm ilanları gibi ilanlar yer almıştır. Dergilerin ise genellikle son sayfaları reklam ve ilanlar için ayrılırken, bazı dergilerin içeriğinde ilan ve reklamlar için 10 sayfalık bir bölüm ayrıldığı da görülmüştür. Hatta tüm sayfalarında yalnızca ilan ve reklamlara yer veren dergiler de yayım hayatının içinde yer almıştır. Ayrıca dergilerin belirlenen bazı sayfalarında tam sayfa ilan kabul edilmeyeceği, ilanların pazarlığa tabi olduğu duyurulmuştur. Dergilerde tanıtım ve reklamlar ön planda tutulduğu için bazı resmi ve özel kuruluşların da ilan

ve reklamlarına daha büyük yer ayırmak, daha etkili hale getirmek adına dergi yayımlarını daha çok tercih ettikleri görülmüştür.

Basın alanında her dönemde yaşanan en büyük sorun gazete ve dergi yayımlarına getirilen kısıtlamalardır. Basın alanında yaşanan özgürlük ortamları genellikle kısa süreli olmuştur.

1960 yılından 2000'li yıllara kadar yaşanan gelişmeler ve değişimler doğrultusunda ise şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öncelikle basına devlet hizmetlerinden yararlanma imkânı sunulmuş ve resmi ilanların gazetelere eşit oranda dağıtılması sağlanmıştır. Bu durum birçok gazeteyi kapanma tehlikesinden kurtarmıştır. Ayrıca gazetecilere de bazı yasal haklar verilmiştir. Üniversitelerde yalnızca gazeteci yetiştiren ve gazetecilik konularında eğitim veren bölümler açılmıştır. Böylece gazetecilerin kültür ve eğitim seviyelerinde artış meydana gelmiştir. Ayrıca basın alanındaki bu gelişmeler gazete içeriklerinin zenginleşmesi, gazetelerin dağıtılması, baskı tekniklerinin ilerlemesi gibi konularda da etkili olmuştur. Fakat özellikle 1980'lerde etkili olan televizyon yayımları gazete ve dergi yayımlarının önüne geçmiştir. Bunun sonucunda ise gazete satışlarında ve okunma oranlarında azalma yaşanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin 1873 yılında sayısı yaklaşık 20'ye ulaşan Vilayet gazetelerinden biriyle başlayan Adana basını, 2000 yılına kadar olan 127 yıllık tarihi geçmişiyle günümüzde de devam etmektedir.

KAYNAKÇA

ARŞİV

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı

BCA, 490.1.0.0/1379.579.3.

BCA, 490.01.902.524.1.26.

BCA, 490.01.902.524.1.25.

BCA, 490.01.902.524.1.31.

BCA, 490.01.902.524.1.18.

BCA, 490.01.902.524.1.19.

BCA, 490.01.902.524.1.1.

RESMİ YAYINLAR

Adana Milletvekili Cevdet Akçalı, *Hal Tercümesi Kâğıdı*, Sicil No: 708, 5. Dönem.

Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Tüzüğü, Ankara, 1965.

T.C. Resmi Gazete

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Tutanak Dergisi, Devre: 9, Cilt: 18, Toplantı: 3, 24 Aralık 1952.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre: 9, Cilt: 18, Toplantı: 3, 26 Aralık 1952.

TBMM Tutanak Dergisi, Birleşim: 88, Oturum: 1, 12 Mayıs 1972.

SÜRELİ YAYINLAR

A) Adana Atatürk Evi Müzesi

a. Gazeteler

Adana Adalet

Akşam Postası

Bugün

Çukurova

Keloğlan

Türk Sözü

Yeni Adana

B) Ankara Millî Kütüphane

a. Gazeteler

5 Ocak (25 Şubat 1999)

Adana (1 Ocak 1969)

Adana Adalet

Adana Kırat

Adana Kulisi

Adana Spor

Adana Ticaret (Adana Tecim)

Adana Ticaret ve Sanayi Odası Gazetesi (Ticaret Odası Gazetesi)

Adım

Ak Günler

Akşam Postası

Altın (Altın) Öz

Anış

Atılım

Ayas

Barış

Bayrak

Bayram

Bilge

Birlik

Birlik

Bölge

Bugün

Bügelek

Cebelibereket (28 Eylül 1973)

Cebelibereket (28 Eylül 1973)

Ceyhan

College Teenagers

Çataloluk

Çukurova (1 Ocak 1964)

Çukurova Ayyıldız

Çukurova Bayram

Çukurova Press

Çukurova Reklam Gazetesi

Çukurova Spor Postası

Demokrat

Demokrat (5 Ocak 1991)

Demokrat Adana

Demokrat Gençlik

Demokrat Kadın

Dernek

Devinim

Devrim

Dirlik

Doğruyol

Doktor Sesi

Dönüm

Durum

Düziçi

Ekspres

Ekspres

Erzin'in Sesi

Genç Ozan

Genç Ozan

Gıcık

Gündem

Güney

Güney Film Postası

Güney Haber

Güney Hâkimiyet

Güney Oluşum

Güney Postası

Güney Spor

Güneyde Tarımsal Savaşım

Güneyde Ziraî Mücadele

Haber Osmaniye

Hakikat

Hakikat

Hasret

Haykırış

Her Sabah

Hürfikir

Hürmillet

Işık

Işıl

İleri

İmamoğlu

İncirlik İnsider

İnkılap

Kadirli'nin Sesi

Kara Tepeli

Kasırga

Kaynana

Keloğlan

Kıvılcım

Koza

Kozan Ekspres

Kozan Postası

Kozandağı

Köylü Sesi

Kürsü

Mavi Şimşek

Millet

Milli İrade

Nur

Oba

Olimpiyat

Osmaniye Postası

Özgün

Panorama

Pozantı Sesi

Seçim Mücadelesi

Seyhan (10 Mart 1947)

Seyhan (1873)

Sohbet

Son Haber

Sosyal Demokrat

Spor Ekspres

Tasvir

Tel

Tohum

Tok Söz (31 Temmuz 1950)

Toksöz (1924)

Türk Sesi

Türk Sözü

Türkedoğru

Ülkü

Vatandaş

Veda Gecesi

Vur Abasıza

Yeni Adana

Yeni Bakış

Yeni Çukurova

Yeni Güney Haber

Yeni Hürsöz

Yeni Karaisalı

Yeni Köylü Sesi

Yeni Mücadele

Yeni Olay

Yeni Osmaniye

Yeni Ses

Yeni Ses

Yeni Vatandaş

Yeni Yol

Yeni Yolun İlavesi

Yeni Yunus Emre

Yeni Fikir

Yeşil Ada

Zirvedekiler

b. Dergiler

14 Mart Tıp Bayramı

22. Gün

5 Ocak (1970)

5 Ocak (Ocak 1970)

Adalet

Adana Barosu Dergisi

Adana Belediyesi Şehir Tiyatrosu

Adana Eczacı Odası Dergisi

Adana Elektrik Teknisyenlerinin Sesi

Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi

Adana Kış At Yarışları

Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası

Anahtar (Temmuz 1967)

Anahtar (Temmuz-Ağustos 1978)

Anayurt

Atılım

Aura Vitalis

Balkır

Başak

Bengin

Bilge

Bilge

Bölgemiz 'de

Bulak

Büyük Akın

Civiltı

Çağdaş Tarım Tekniği

Çağının Tanığı Yeni Adana 25 Aralık 1918-25 Aralık 1996, Yeni Adana'nın 79.

Yayın Yıldönümü Onuruna Özel Sayı, Yıl: 79, Adana, Aralık 1996.

Çağrı

Çığ

Çiftçi

Çiftçi Yolu

Çim

Çukobirlik

Çukurova

Çukurova (Adana Halkevi)

Çukurova Gençlik

Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi

Çukurova'da Memleket

Deren

Doruk

Eğitim Dergisi

Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi

Gıcık

Görüşler (Adana Halkevi)

Görüşler Kültür Dergisi, Cumhuriyet'in 15. Yıldönümü Onuruna Özel Sayı, Türk Sözü Basımevi, Adana, 1938.

Güney

Güney Extra

Güneyde Tarımsal Savaşım

Güneysu

Halkçı Oluşum

Heybe

Işınsu

İç Kaynak

İç Kaynak

İşletme Enstitüsü Dergisi

İz

Kalem

Kanad

Karaay

Kırağı

Kırkpınar (1934)

Kırkpınar (Haziran 1949)

Köy

Köy Eğitmeni (Köy)

Kutup Yıldızı

Küçük Gazete

Milli Mefkûre

Minik Okul Postası

Mizan

Muştu

Okul Postası

Ozan

Önce Adana

Önce Sağlık

Özlük

Politika

Proleter

Püren

Sağlık Bilimleri Dergisi

Sanatta Ufuk

Sesimiz

Start Spor

Sümer Tekstil Haberleri

Şölen

Şölen

Tekstil Maraton

Tıp Yolunda Yılbaşı

Torosun Sesi

Venüs

Verim

Yarsuvat

Yaşam

Yeni Ses

Yol Kavşağı

Yöneliş (Halka Yöneliş)

KİTAPLAR

ARIKOĞLU, Damar, *Hatıralarım*, Tan Gazetesi ve Matbaası, İstanbul, 1961.

AYDENİZ, Hediyeullah, “Tarihsel ve Literal Açıdan Yerel Gazetecilik”, *Türkiye’de Yerel Basın*, Editör: Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2007, ss. 1-27.

AYTAÇ, Kemal, *Gazi M. Kemal Atatürk Eğitim Politikası Üzerine Konuşmalar*, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1984.

BAYKAL, Hülya, *Türk Basın Tarihi 1831- 1923*, Afa Matbaacılık, İstanbul, 1990.

BİLAR, Ender, *Edirne’nin Basın-Yayın Tarihi (1361-2006)*, Edirne Valiliği Yayınları, Cilt: 1, 1. Baskı, İstanbul, Ağustos 2006.

ÇİĞ, Ünsal, “19. Yüzyılda Osmanlı’da Gazetecilik Hareketleri Takvim-i Vakayi’den Vilayet Ve Özel Girişim Gazetelerine”, *Türkiye’de Yerel Basın*, Editör: Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2007, ss. 29-74.

- ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele Ve TBMM I. Dönem 1919-1923*, Cilt: 3, TBMM Basımevi, Ankara, 1995.
- DÖNMEZER, Sulhi, *Basın ve Hukuku*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1976.
- GÜZ, Nurettin, *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, Kariyer Matbaacılık, Ankara, 1995.
- İNÜĞUR, M. Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, Der Yayınları, 5. Basım, İstanbul, 2002.
- İSKİT, Server, *Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları*, Başvekâlet Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 1943.
- KABACALI, Alpay, *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın Ve Yayın*, Literatür Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, Eylül 2000.
- KABACALI, Alpay, *Türk Yayın Tarihi*, 1. Baskı, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Haziran 1987.
- KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı Dönemi Basının İçeriği*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2010.
- KOLOĞLU, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları, İstanbul, Nisan 2013.
- MİLDANOĞLU, Zakarya, *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*, Aras Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2014.
- NÜZHET, Selim, *Türk Gazeteciliği*, İstanbul Devlet Matbuat Cemiyeti, İstanbul, 1931.
- ORAL, Fuat Süreyya, *Türk Basın Tarihi*, 1. Cilt, Yeni Adım Matbaası, 1968.
- ÖNDER, Ali Rıza, *Kayseri Basın Tarihi*, Kayseri İşçi Kredi Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1972.
- ÖZKAYA, Yücel, *Milli Mücadele'de Atatürk Ve Basın (1919-1921)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2014.
- ÖZTOPRAK, İzzet, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, 1. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1981.

ÖZTÜRK, Kazım, *Türk Parlamento Tarihi*, TBMM X. Dönem 1954-1957, Cilt: 2, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları.

ÖZTÜRK, Kazım, *Türk Parlamento Tarihi*, TBMM-III. Dönem 1927-1931, Cilt: 3, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları.

ŞAPOLYO, Enver Behnan, *Türk Gazetecilik Tarihi Ve Her Yönü İle Basın*, Güven Matbaası, Ankara, 1971.

TEVFİK, İsmail, *Adana Vilâyeti Matbuatı*, Hariciye Vekâleti Matbaası, Ankara, 1932.

TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, 1. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1973.

TOPUZ, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul, Temmuz 2016.

TÜLBENTÇİ, Feridun Fazıl, *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, Başvekâlet Matbuat Umum Müdürlüğü, Ankara, 1941.

YALÇIN, Bahar (Yayına Hazırlayan), *60. Yılında TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası*, Özdoğan Matbaası, Ankara, Mart 2015.

YALMAN, Ahmet Emin, *Modern Türkiye'nin Gelişim Sürecinde Basın (1831-1913)*, Çeviren: Birgen Keşoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1. Basım, İstanbul, Şubat 2018.

YILMAZ, Mustafa, DOĞANER, Yasemin, *Cumhuriyet Döneminde Sansür (1923-1973)*, Siyasal Kitabevi, Ankara, Ocak 2007.

MAKALELER

ATAMAN, Bora, “Türkiye’de İlk Basın Yasakları ve Abdülhamid Sansürü”, *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı 14, Ocak 2009, İstanbul, ss. 21-49.

AYHAN, Bünyamin, DEMİRSOY, Adem, “1960’dan Günümüze Konya’da Yerel Gazetecilik”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 14, 2005, ss. 131-155.

- BAHÇIVAN, Metin, “Adana ve Üniversite Öğrenimi”, *Altın Şehir Adana Kent Kültürü Ve Sanat Dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 2, Eylül 2012, ss. 18-28.
- BARAN, Sinan, “Türk Basın Kanunlarının Genel Görünümü ve 5651 Sayılı Kanunun İnternet Gazeteciliğine Etkileri Üzerine Bir Tartışma”, *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 4, Temmuz 2018, ss. 387-404.
- BENEK, M. Kazım, “Osmanlı’da Basının Doğuşu Ve II. Meşrutiyet’e Kadarki Gelişimi”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 6-7, 2016, ss. 27-39.
- CEYHAN, Ayhan, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımında Hukuki Düzen (1839-1876)”, *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 1, Bahar-2006, ss. 139-155.
- ÇANAK, Erdem, “Çukurova: Adana Halkevi Dergisi”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 1, 2013, ss. 139-156.
- DEMİR, Kenan, “Osmanlı’da Basının Doğuşu ve Gazeteler”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, Nisan 2014, ss. 57-88.
- DEMİR, Şule, SEVİNDİ, Cemal, “Toprakkale Kasabası’nın (Osmaniye) Kuruluş ve Gelişimi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:21, Sayı: 3 Eylül 2017, ss. 1139-1165.
- GÜNEŞ, Günver, “Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e Aydın’da Basın Yayın Hayatı”, *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 26, Sayı: 41, Ankara 2007, ss. 1-38.
- HAYKIR, Yavuz, HAYKIR, Handan, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Türkiye’de Yerel Basının Tarihsel Gelişimine bir Bakış”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 56, Yıl: 5, Ekim 2017, ss. 306-325.
- İSLAM, İbrahim, “Milli Mücadeleye Muhalif Bir Gazete: Ferda”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, 2009, ss. 158-174.
- KARTAL, Nazım, “İl Sistemine Geçiş Sorunsalı: Türkiye’de 1864 Vilayet Nizamnamesi İle İl Sistemine Geçilmiş midir?”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 23, 2014, ss. 279-294.

- KOYUKAN, Bilge R. “Anadolu Basını Hakkında İstatistikî Gözlemler”, *Kebikeç*, Sayı: 2, 1995, ss. 165-172.
- KÖSEDAĞ, Mehmet Sena, “Türk Basın Kanunu’nda Yapılan Değişikliklerin Yazılı Basında Temsili”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 43, Nisan 2016, ss. 2023-2051.
- MADENDAĞ, Gülten, BİLECEN, Tuncay, “Adana’da Demokrat Parti Dönemi’nde Gündelik Hayatın Yerel Basına Yansımaları”, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 3, 2016, ss. 84-96.
- ÖZBAY, Murat, “Bilim Ve Kültür Aktarıcısı Olarak Yazı”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, Sayı 2, Yıl 2005, ss. 67-74.
- ÖZÇELİK, Şeyda, “Yeni Harflerin Kabulü Ve Adana Basınına Yansıması: “Yeni Adana” Ve “Türksözü” Gazetesi”, *Turkish Studies Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 7, Yaz 2013, ss. 393-413.
- ÖZTÜRK, Ahmet, “Tek Parti Döneminde Basın Özgürlüğü”, *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı: 5, Ocak 1994, ss. 137-144.
- ÖZTÜRK, Emine, “Millî Türk Talebe Birliğinde Değişen Milliyetçilik Anlayışı Ve Anti-Komünizm (1965-1971)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 25, Yıl: 2016, ss. 103-126.
- PUSTU, Yunus, “Teşkilat Yapısı Ve Faaliyetleriyle Türkiye Muallimler Birliği (1921-1936)”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 35, Sayı: 1, Yıl: 2019, ss. 51-94.
- ŞAHİN, Enis, TUNÇ, Bilal, “Demokrat Parti’nin Kuruluş Süreci ve DP-CHP Siyasi Mücadelesi (1945-1947)”, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 2015, ss. 31-69.
- ŞEKER, Kadir, “İnönü Dönemi Basın Hayatı Ve 1948-50 Arasında CHP İle Muhalefet Arasında Basın Alanında Yaşanan Tartışmalarda Merzifon Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 13, Ocak 2011, ss. 39-54.

- ŞENESEN, Refiye, “Osmaniye Düziçi’nde Dünden Bugüne Yaylacılık Ve Varsak Türkmenlerinin Yayla Göçü”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 1, 2011, ss. 267-286.
- TEZCAN, Asuman, “Âli Kararname Ve Basın”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, Cilt 3, Sayı 4, Yıl 2005, ss. 166-172.
- UĞURLU, Mehmet Cemil, “14 Mart Tıp Bayramı’nın Düşündürdükleri”, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 50, Sayı: 1, 1997, ss. 1-5.
- ULUSOY NALCIOĞLU, Belkıs, “Tanzimat Dönemi Türk Gazeteciliği ve Türk Basınının İlkleri”, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 14, 2005, ss.253-267.
- URAL, Selçuk, SOYER, Nesrin, “Atatürk Dönemi Adana’da Yerel Basın (1923-1938)”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 10, Sonbahar 2012, ss. 165-204.
- VARLIK, M. Bülent, “Adana Basın Tarihi Üzerine Bibliyografik Notlar (1873-1928)”, *Kebikeç*, Sayı: 21, 2006, ss. 231-241.
- YALÇIN, Osman, “İkinci Dünya Savaşında İsmet İnönü ve Churchill Arasında Yapılan Adana Görüşmesi”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 47, Bahar 2011, ss. 701-731.
- YAZICI, Nesimi, “Vakayi-i Mısriye Üzerine Birkaç Söz”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı: 2, 1991, ss. 267-278.
- YILDIRIM, Cihat, “I. İnönü Muharebesi’nin Yerel Basındaki Yansımaları; “Yeni Adana” Gazetesi Örneği”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 51, Bahar 2013, s. 745-766.
- YILDIRIM, Tahsin, “Türk Gazetecilik Tarihi Üzerine Bir Deneme-II”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Sayı: 2, Yıl: 2009, ss. 255-288.
- YILMAZ, Nuray, “Yerel Basının Etik Sorunları”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 36, Yıl: 2009, ss. 131-143.

SEMPOZYUMLAR

KOZ, M. Sabri, Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası (Çukurova'da Memleket-Memleket Çukurova'da) ve Halk Kültürü Bakımından Önemi, *Adana Valiliği-Çukurova Üniversitesi II. Uluslararası Karacaoğlan-Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu 20-24 Kasım 1991*, Çukurova Üniversitesi Yayınları, Adana, 1993.

TEZLER

AKALIN, Gülseren, *Milli Mücadele'de Adana Basını*, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1990.

AYHAN, Hasan, *İnönü Dönemi Basını (1938-1950)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2013.

ÇANAK, Erdem, *Cumhuriyet Dönemi'nde Tarihi, Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Seyhan (Adana) Şehri 1923-1956*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Manisa, 2013.

ERDOĞAN, Celaleddin, *Adana Halkevi (1933-1951)*, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir, Aralık, 2017.

GİRGİN, Atilla, *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'deki Yerel Basının Gelişmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.

İSLAM, İbrahim, *Millî Mücadele'de Yeni Adana Gazetesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995.

ÖZTÜRK, Yücel, *Bursa Basın Tarihi 1869-2005*, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2010.

SARI, Derya, *Dr. Rıza Nur'un Hatıralarının Bir Değerlendirmesi (30 Ekim 1918 - 1 Kasım 1922)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1996.

YİRSUTİMUR, Dilşad, *Zonguldak Basın Tarihi (1923-2007)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, Ağustos, 2008.

ANSİKLOPEDİLER

“Kâğıt” Maddesi, *Hayat Ansiklopedisi*, Cilt 4, Hayat Yayınları, s. 1825.

“Kâğıt” maddesi, *Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, Cilt 10, Sabah Gazetesi'nin Okurlarına Armağanıdır, s. 363.

“Nevşehir” Maddesi, *Meydan Larousse Ansiklopedisi*, Cilt: 14, 1992, s.476.

“Papirüs” Maddesi, *Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, Cilt 15, Sabah Gazetesi'nin Okurlarına Armağanıdır, s. 449.

“Yazı” Maddesi, *Hayat Ansiklopedisi*, Cilt 6, Hayat Yayınları, s. 328.

Cumhuriyet Ansiklopedisi 1923-2000, Cilt: 1, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002.

KOLOĞLU, Orhan, “II. Abdülhamid'in Basın Karşısındaki Açmazı”, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt:1, İletişim Yayınları, İstanbul, t.y., ss. 82-93.

RAYMOND, Andre, “II. Osmanlı Dönemi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 24, Yıl: 2001, ss. 175-179.

VARLIK, Bülent, “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt: 1, İletişim Yayınları, İstanbul, y.y., ss. 112-118.

Yurt Ansiklopedisi, Cilt: 1, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1981.

SÖZLÜK

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, (Yayına Hazırlayan: Aydın Sami Güneyçal) 18. Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2001.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.tdk.gov.tr>

<http://osmaniyeey.blogspot.com/> (Erişim Tarihi: 07.06.2018)

<http://www.adanakoleji.k12.tr/tarihcemiz.php> (Erişim Tarihi: 06.06.2018)

https://www.turkcebilgi.com/metin_türel (Erişim Tarihi: 10.09.2018)

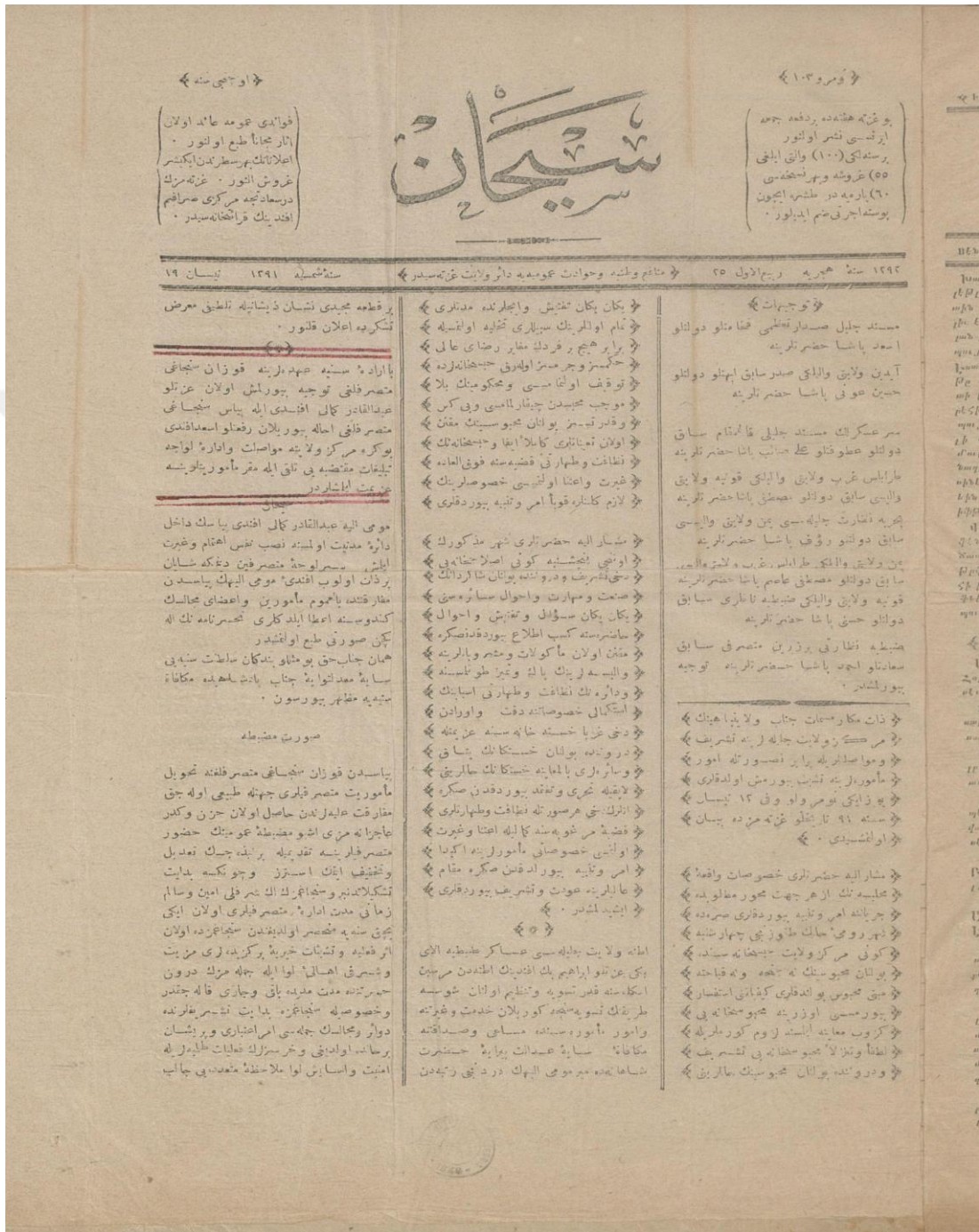
GEZİCİ, Aytekin, “*Adanalılar Orosdi-Back’i nasıl Horozdibek’e dönüştürdü?*”,

<http://www.5ocaknews.com/haberler/kose-yazilari/adanalilar-orosdi-back-i-nasil-horozdibek-e-donusturdu.html> (Erişim Tarihi: 18.07.2019)

EKLER

Seyhan (1873)

Resimli Adana (1926)

Türkiyada Harf inkilabı

VE SEVGİLİ ĞAZİMİZ

Türkiyada ictimai ha -
yatın ilk kademesi halkı -
mızın umumiyet üzere
okuyup yazmak öğrenme -
sidir . . .

Sihhi mücadeleler de
ancak yazı ile halk ten -
vir olunabilir . Matte'ssüf
şimdiye kadar , halkımı -
zın yüzde onbeşi ancak
okuyabilirdi . Çünkü Türk
yazısı karma karışık öğ -
renilmesi müşkül arap
harfları girdabına düşmüş
idi .

Bundan bir kaç sene
evvel latin harflarını al -
mağı düşünmek bile bir
küfür telekki idilirdi .

Halbuki umum medeni,
ve müterekki milletler la -
tin harfları sayesinde , gö -
rdüğümüz , terekkiyi elde
etmişlerdir .

Medeni milletler umu -
miyetle okuma yozma bi -
lirler . Buda ancak latin
harfları sayesinde kabil

olabilmiştir . .

Sevgili Ğazimizin arzu -
larıda türk milletini umu -
miyetle okutmaktır . Bu
sayede medeni millet -
lerle bir seviyeye yüksel -
miş oluruz . Ğazimiz bu
hususu ancak latin harf -
leri ile milletin ruhuna
ilka edebilecektir .

Ğazi paşamız latin ha -
rflerini bize lutf etmekle
türkleri Avrupalılardan ayı -
ran büyük maniayi yık -
mış oldılar .

Buundan sonra ibtidai
tahsil , mecburiyetini sıkı
bir surette tatbik edebi -
lirsek türklerde mearifte
Avrupa ile rekabet ede -
bileceklerdir .

Muhterem Ğazimiz ye -
ni türk yazısı seferber -
liğinde daha büyüdü bir
şiddet göstermek lütfun -
da bulunmuşlardır . şim -
diki halde me'murin için
yeni yazıyı öğrenmek me

Hata etmekten ve yarılmaktan çekinme!

Umüt hiç bir zaman İnsanları inkisara uğratmaz.

Sayı (5) Kuruştur

Tel

Gündelik Siyasi Gazete

İdarehane : Kızılay caddesi, Adana — Telgraf : Adana TEL
Telefon No. : Yaz İşleri 1561 — Matbaa Telefon No. : 1831

İnan başarıya, şüphe hakikate götürür. Şüphe etmeden ve inanmadan muvaffak olunamaz.

Yıllık abunisi 15 liradır

İngiltere Ve Amerika Türkiye'nin son kararını takdirle karşılıyor

Son kararımız

Harbin başladan beri millet ve memleketimizi dünyayı imrendiren bir dirayet ve kıyasla idare eden Büyük Meclisimiz 3-1-1945 de tarihi kararlardan birisini daha almıştır. Japonya ile siyasi ve iktisadi münasebetlerimiz, Cumartesi gece yarısından itibaren kesilmiş bulunuyor. Ülküsüz milletin menfaati, hedefi memleketin umranı olan Meclisimizin büyük incelemeler ve isabetli görüşlere dayandığında şüphe olmayan bu kararını alkışlarız. Ancak bu hâdisenin dış memleketlerdeki etkilerine kısaca göz almak istiyoruz.

Kararın dost ve müttefik memleketlerde ne büyük sevinç ve sempati ile karşılandığını en selâhiyetli ağzardan duyduğumuz bilhassa Amerika Birleşik Devletlerinden yükselen sesler Okyanusun öte tarafındaki bu müttefikimizin kararımızı nasıl içten bir sevinçle karşılandığını göstermektedir. İngilterenin memnuniyeti daha aşağı değil Londra matbuatı Britanya devlet ve milletinin ihtisasını bize duyuruyor. Yalnız dost memleketlerdeki vaziyet hemen hemen aynı. Mihver memleketlerine de bir göz atalım: İtalyanın mağlubiyeti ve Romanya, Bulgaristan, Finlandiyanın müttefikler safına ihlakından sonra Avrupada Almanya ve Macaristan, uzak doğuda da Japonya olmak üzere sayısız üge inen Mihver memleketlerinde kararımızın iyi karşılandığını iddia eylemek ne kadar yersizse onlardan böyle bir şey beklemek de abestir.

Er veya geç harbin bir sonu gelecektir. Netice hak ında pek kat'i bir şey denilemez de harbin gidişinin zafer ibresini Müttefikler lehine ilmekte olduğu da bariz hakikattir. Binaenaleyh: aleyhde bilecek bir harbin sonunda oturulacak sülh masasında kendisiyle normal münasebetleri olan bir Türkiye'nin tavassutunu Japonya için ne derece kıymetli ise bu şekilde bir tavassutun mahrumiyet de o derece sayanite-essürdür. Almanya ile bu vadedeki münasebetlerimiz daha evvel kesilmiş olmakla beraber aynı zamanda harbin seyri üzerindeki tesiri de muhakkak olan son kararın bu memleketi de müteessir etmesine imkân yoktur.

Tel

Alman Şefleri müştereken bir mesaj neşrettiler Orduya elbise ve teçhizat için bir iane açılıyor

kondra 6 (a. a.) — Alman haberler alans, Himler, Göbels ve Funk'un imzalı bir mesajını neşretmişlerdir.

Bu mesajda ezcümle şöyle denilmektedir:

Almanlar; 944 yılını bir çok çetin imtihanlarla geçirdik.

Dünyanın üç büyük devletinin müsterek gayret ve çalışmaları, bizi durduramaz ve yenmeye muvaffak olamadı. Top yekün olarak, harp gayretimiz semeresini göstermeye başlamışsada, cephele için başka halk

tümenlerine ihtiyaç vardır. Kısa zamanda binlerce taburlar hazırlanmış ve faaliyete geçmiştir.

Fakat gine elbise teçhizata acele ihtiyaç vardır. Führer namına; sizi kadın ve erkeklerle, Alman gençliğine hitap ediyoruz:

7 oktadan 28 ocağa kadar olmak üzere, oreu, polis ve posta servislerine, elbise tedarik için iane açılacak, askere elbise, çizme, ayakkabı toolacaktır.

Kendimize-fazla olan eşyaları vermekte tereddüt etmeyiniz.

Ankara 6 (Radyo) — Anadolu ajansının hnsisi muhabiri bildiriyor.

Macaristana gönderilen Alman esirlerinden ağrendiğine göre, Hitler yeni bir mesal neşretmiştir.

Bu mesajda, cephele hiç bir askerini yerini terk etmemesi, ettiği taktirde kendisi ile birlikte bütün aile efradında da solum cezasına çarptırılacağı bildirilmektedir.

Yunanistandaki karışıklık devam ediyor

Komünist hareketine iştirak etmeyenler doğı kaldırılmakta

Atina 6— (a.a) Atina ajans bildiriyor. EAM asileri komünist hareketine iştirak etmeyen ailelerini, bağa kaldırmaya devam etmektedir.

Her gün için, Atinaya 24 saatlik bir mesafede Tep isimli, toplama kaplarına, bir çok kafelelerin sevk edildiği görülmektedir. Esirlerin arasında yürüyemeyenler derhal öldürülmektedir.

Toplama kamplarında bulunanların miktarı 17 bin kişi olarak tahmin ediliyor. Bunların arasında bir çok üniversite profesörleri, yüksek rütbeli subaylar, muharrirler, doktorlar ve avukatlarda bulunmaktadır.

Atna 6 (a. a.) — Bütün siyasi partiye mensup gazeteler ve halk fikri, Yunanistanı kemiren korkunç buhrana son vermek için gösterdikleri gayretlerinden dolayı Çöçül ve Eden'e şükranlarını ifadeye devam ediyor.

İngiliz Şefinin şahsi müdahalesi İngiltere hükümetinin, Yunanistana karşı gösterdiği samimiyetin bir delili olarak kabul edilmiştir.

Türkiye ve Japonya hakkındaki mütalea hâdis e traftında son akisler

Londra 6 (a. a.) — Anadolu ajansının hususi muhabiri bildiriyor:

Türkiye'nin Japonya ile siyasi ve iktisadi münasebetini kesmek hususunda aldığı karar Londra resmi muhabirlerinden sonuz bir memnuniyetle karşılanmıştır.

Türkiye'nin bu usustaki kararın İngiltere ve Amerikaya karşı yapılan dostluğun bir delili olarak tasvif edilmekte ve Almanya ile olan münasebeti kesmekle takip etmiş olduğu için bir devamı kabul edilmektedir.

Müttefik resm mahfillere göre Türkiye'nin Japonya ile münasebetini kesmesi, Japonya ile Al-

Hükümetimizin son kararında duyduğu memnuniyeti anlatan Cumhurbaşkanımız Hükümetimizin son kararında duyduğu memnuniyeti anlatan Cumhurbaşkanımız Hükümetimizin son kararında duyduğu memnuniyeti anlatan Cumhurbaşkanımız

çok düşman uçağı düşürülmüş tür. Alınan bombalar hasar yapmıştır. Kara harekâtına gelince düşman ağır kayıplar vermiş ve 51 Alman tankı tahrip edilmiştir.

Almanlar bu bölgeye yeni kuvvetler göndermişlerdir.

Emniyet Müdür Muavinimiz terfi etti

Değerli idare Amirlerimizden Bay İzmet Ağuş bir derece terfi etmiştir. Kendisini (Tel) tebrik eder, daha üstün terfiler diler.

Hava harekâtı şiddetlendi

Londra 6 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetlerine mensup uçaklar, batı cephesinde Huplin civarını ve içlerini şiddetle bombalamışlardır.

Londra 6 — Mareşal Montgomeri kâragâhından bildiriliyor:

Bu gün açığa vurulduğuna göre İngiliz küt'aları, son Alman taarruzuna karşı, taarruz başlandıktan üç gün sonra faaliyete geçmiştir bulunuyorlardı.

Londra 6 (a.a.) — Dün akşam Budapeşte üzerinde şiddetli hava savagları olmuş ve bir

Pencere

TEŞEKKÜR VE İTIRAF

«Tel-i doğuran büyük bayram yine «Tel-i samimi ve ilk bir alka ile karşıladi. Adana büyük bir kari külesinde «Tel-i okudu. Dostlarımız sıcak ellerini fuzattılar. Gazeteci refiklerimiz «Tel-i in tam bir aksiyona haliade bütü alemzsinin adam adım yakından takip ettiler.

«Tel-i kuran irade, bu hassas dikkat, bu candan sempati içinde, muhit sıcaklığının besleyici havasını eme eme geliştirdi. O'nun için noksanlarımızdan çekinmedik, ve hatalarımızın bağışlanmasını için noksanlarımızdan çekinmedik, ve hatalarımızın bağışlanmasını için noksanlarımızdan çekinmedik, ve hatalarımızın bağışlanmasını için noksanlarımızdan çekinmedik.

Hata etmekten çekinmiyoruz. Fakat memleket davası yolunda «Tel-i sizin gazetenizdir, sizin olmaya çalışacağız. Onun kusurlarını ana ve evlat yakınlığı çerçevesinde görüyoruz. «Tel-i doğdu; onu kucaklayan Adanaya teşekkür!

Demokrat Kadın (1954)

01

MAYIS

2009

CUMA

Gazetemiz Kozan
Gazeteciler Derneği ÜyesidirYeni
HÜRSÖZ

www.yenihursoz.com

KOZAN, İMAMOĞLU, FERE, SAİMBEYLİ, TUFANBEYLİ, ALADAĞ

BASIN HALKIN

ORTAK

SESİDİR

Günlük Tarafsız Siyasi Gazete (Pazar Hariç Hergün Çıkar) Fiyatı 15 Ykr K.D.V. Dahil

KOZAN'DA KAZA: 523

1'İ AĞIR 2 YARALI

İlçemizde, kamyonla otomobilin çarpışması sonucu, bir kişi yaralı olarak hastaneye kaldırıldı.

Alınan bilgiye göre, Kozan'dan Adana'ya giden Mikail Laz (23) kamyonundaki 01 LM 88 plakalı kamyon, Çukur Sanayi Sitesi

kavşağında Cahit Şen'in idaresindeki 01 RV 032 plakalı otomobille çarpıştı.

Kazada, otomobil sürücüsü Celal Şen (49) ile yanındaki Hacı Sirkıntı (40) yaralandı.

Ambulansla Kozan Devlet Hastanesine kaldırılan yaralılarından

durumu ağır olduğu bildirilen Cahit Şen, ilk müdahalenin ardından Adana Numune Hastanesine sevk edildi.

Kamyon şoförü Mikail Laz'ın polis tarafından gözaltına alındığı kazayla ilgili soruşturmanın sürdüğü bildirildi.

KOZAN'DA LİSE ÖRENCİLERİNE "KADIN SAĞLIĞI" KONFERANSI

İlçemiz Mehmet Akif Ersoy Lisesi'nde "Kadın Hastalıkları ve Genç Kızların Ergenlik Sorunları" konulu konferans düzenlendi.

Kozan Dayanışma ve Kalkınma Destekleme Derneği (KOZDES) ile okul aile birliğinin birlikte düzenlediği konferansa konuşmacı olarak Ortadoğu Özel Sağlık Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Doç. Dr. Ekrem Sapmaz katıldı.

Sapmaz, kızların, çocukluktan genç kızlığa geçiş döneminde bir takım değişimler yaşayacakları ve bunları bir sorun olarak değerlendirmemesi gerektiğini belirtti.

Genç kızların ergenlik döneminde ve yaşamlarının ileriki yıllarında karşılaşılabilecekleri sağlık sorunları hakkında bilgi veren Sapmaz, sağlıklı bir toplumun oluşturulabilmesi için gençlerin bilinçli olması ve sağlıklı annelere ihtiyaç olduğunu kaydetti.

Konferansa Okul Müdürü Hüseyin Fındık, KOZDES Başkanı Abdullah Harun Baysal, Okul Aile Birliği Başkanı Ali Baysal ile öğretmen ve öğrenciler katıldı.

KOZAN'DA LİSELER ARASI BİLGİ YARIŞMASI

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünce meslek liseleri arasında bilgi yarışması düzenlendi.

Kozan Sağlık Meslek Lisesi çok amaçlı salonunda yapılan yarışmaya, ilçedeki 5 meslek lisesi katıldı. Öğrencilere 20 soru yöneltilen yarışmada, 160 puan alan Sağlık Meslek Lisesi birinci, 150 puan alan Ticaret Meslek Lisesi ikinci ve 130 puan alan Endüstri Meslek Lisesi üçüncü oldu.

Yarışmanın birincisine plaketini İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü İrfan Sarı verdi.

Hürsöz (2009)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Gülşan DEĞİRMENCİ
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri : Seyhan/ADANA
Doğum Tarihi : 03.06.1983
E- Posta : gulsandgrmnc@gmail.com

Eğitim

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Kırıkkale Üniversitesi	2009

İş Deneyimleri

Yıl	Kurum	Görev
2014-2015	Milli Eğitim Bakanlığı	Ücretli Öğretmen